TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDIDIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.
LIPSIAE MDCCCLXIII.

TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDIDIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV. PARS I.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.
LIPSIAE MDCCCLXIII.

ADNOTATIO CRITICA.

MARTINUS HERTZ

FRIDERICO HAASE S.

Accipe iam nunc, mi Haasi, extremum hoc studiorum a me in Livio collocatorum volumen, et veteris amicitiae et noviciae, ut verbo et ipso, si sive ad te sive per te licet, utar novicio, collegialitatis documentum. Quod ante hos tres fere menses, cum a. d. VI id. Maias amici, collegae, discipuli una cum suavissima coniuge lepidisque illis sex puellulis tuis et gratulantes tibi et gratias agentes — nam in omnes fere nos sive beneficia contuleras sive amoris amicitiaeve fideli constantia nos tibi devinxeras — diem festum celebraremus, quo ante hos viginti quinque annos summos in philosophia honores universitas Fridericiana tibi, candidato his honoribus sane dignissimo, tirociniis et philologico et paedagogico diu superatis tribuit, mea modo manu scriptum offerre tibi potui, id iam nunc eo progressum est, ut textu, quem vocant, absoluto ad adnotationem criticam typis exprimendam sese accingant operae. Cui adnotationi pauca tantum praefanda sunt, eaque maximam partem ex prooemio indici scholarum in universitate nostra per hanc aestatem habitarum praemisso, ubi specimen aliquod huius ipsius editionis (lib. XXXXII c. 1—14) proposui, repetita.

Constat igitur extremum hoc editionis meae Livianae volumen partibus duabus. Harum prior, quae iam nunc foras emittitur, continet libros decadis quintae superstites priores quinque, altera, quam mox proditura esse spero, continebit et periochas inde a libro XXXXVI atque fragmenta ex recensione mea et indicem uberrimum personarum, rerum, locorum a Livio commemoratorum a Iulio Kretzschmero, superiorum in illustri schola Portensi ordinum praeceptore, meo rogatu confectum.

Quod ad priorem hanc partem attinet, non tibi tantum, mi Haasi, et doctioribus notum est, tam firma, quam inde a Drakenborchii tempore in reliquis decadibus iacta esse laetamur et recensionis et emendationis fundamenta libros XXXXI — XXXXV hucusque nactos non esse. Quod eo magis mirandum est, quod uno tantum codice manu scripto hi libri continentur eoque non in abdito et recluso aliquo secessu latente, sed, dum in bibliotheca Palatina Vindobonensi moratur, in lucem protracto et vel in indoctorum 'visitatorum,' ut Augustinus ait, notitiam perlato. Neque anxie et invidiose clarissimae huius bibliothecae κειμήλια hominum doctorum usui subtrahuntur et denegantur, sed, etiamsi foras dare ea viri humanissimi, qui bibliothecae praesunt, vetantur, in ipsa bibliotheca liberalissime cum hospitibus eruditis ea communicant, ut vel ultra tempus legibus statutum summo cum otio his thesauris frui liceat, id quod mihi ipsi Miklosichii imprimis et Birkii liberalitate olim concessum est, cum per tres hebdomades bibliothecae Caesareae codices aliquot perquirerem autumno anni 1847, cuius temporis recordatio mihi semper erit iucundissima. Codicem vero illum, sexto ut videtur saeculo scriptum, olim 'Sutberti episcopi de Dorostat' fuisse, deinde per varios casus, de quibus adeundi sunt Petrus Lambecius l. mox laudando et Stephanus Endlicherus catal. cod.

phil. Lat. bibl. Pal. Vind. p. 49 sq., Laurishemum pervenisse satis notum est. Ibi a Simone Grynaeo inventus est anno 1527 [1]; atque id quidem ipsum iam aliunde antea noveramus, quando vero factum sit, id paulo accuratius quam antea nuperrime demum edocti sumus litteris eiusdem Grynaei ad Philippum Melanchtonem — ea enim nominis forma utitur ipse — datis, quas in bibliotheca univ. litt. Lipsiensis servatas edidit Mauricius Hauptius in ind. schol. univ. Berol. hiem. a. 1856/57, p. 6 sqq. Ex exemplari illo tum Laureshamiensi quinque hi libri in ed. Livii Basileensi a. 1531 apud Hieronymum Frobenium primum editi sunt cum Desiderii quidem Erasmi praefatione, ipsam vero rem uno, ut videtur, procurante Grynaeo. Quam arduum hoc opus fuerit in praefatione cum maxime laudata 'generoso adolescenti Carolo Montioio' exponit Erasmus: 'Archetypum' inquit 'erat admirandae uetustatis, prisco more perpetua litterarum serie ita depictum, ut difficillimum fuerit uerbum à uerbo dirimere, nisi docto, attento et in hoc ipsum exercitato. Vnde non parum negocii fuit in parando exemplari, quod typographicis operis traderetur utendum. Nec minore cura quàm fide aduigilatum est, ne usquam in describendo ab archetypo recederetur.' Et sane, temporum illorum ratione habita, egregie munere suo functus est Grynaeus. Longe tamen ab ea accuratione eum afuisse, quam iure nostro hodie in tali labore perficiendo requirimus, non est quod exponam. Nam cum unicus tantum pretiosissimarum huius antiquitatis reliquiarum codex superstes sit, ita eum hominibus doctis notum esse debere, ut nusquam de eius scriptura dubitari possit, per se patet, Grynaeus autem ne significavit quidem, ubi ab eius lectione recedendum esse sibi putaverit. Neque quod ille praetermisit ab editoribus insequentibus factum est. Disseruit quidem de codice Petrus Lambecius in bibliothecae Vindobonensis (Vindob. a. 1665) lib. II cap. VIII, num. CCLXXXVII [2] et exiguo scripturae specimine addito docuit, 'valde necessarium esse, ut illa (Grynaei sc.) editio cum ipso authentico Msto adhuc semel a capite ad calcem attentissime accuratissimeque conferretur.' Superesse enim profecto non mediocre variantium lectionum spicilegium. Id vero spicilegium 'alias summa industria et fide' se exhibiturum esse promittit in peculiari quadam dissertatione 'de duodecim Codicibus Mstis Historiae Romanae Titi Livii, qui una cum triginta duabus eiusdem historiae primariis editionibus impressis in augustissima bibliotheca Caesarea adservantur'; at ipsa illa dissertatio nunquam prodiit. Quamobrem Drakenborchius, qui probe intellegebat, se huius codicis usu editioni suae 'magnum decus conciliaturum' esse [3], et varias eius lectiones nancisci magnopere cupiebat et indefessa, qua erat, diligentia 'experiri voluit, utrum variantes huius Msti impetratas orbi erudito exhibendi ulla ratio daretur.' 'Ad id,' inquit [4] 'obtinendum prolixe operam suam obtulit Officiosissimus, et, quam diu vixit, optime de me meoque in Livium conatu ac labore meritus Cortius: qui, procerum quorundam auxilio impetrato, post varias dilationes, et spem optati successus modo factam, modo iterum praecisam, nihil tandem obtinere potuit. Illud autem praesertim votis nostris obstare Vir Inlustris Pius Nicolaus de Garelli, Caesareae bibliothecae eo tempore praefectus, quem Cortius *ὁ μακαρίτης* inter alios per literas

1 'Nuper' se bibliothecas ab 'Heydelberga' haud ita procul sitas, praecipue vero Dalburgianam et Lorsensem perlustrasse Grynaeus dicit in literis supra laudatis, quae scriptae sunt 'Heydelbergae VI. id. VIIbr. an. M. D. XXVII.'

2 Repetita haec invenies in ed. Livii Drakenborchiana XV, 1, 128 sqq. ed. Stuttg.

3 V. eius praef. ad lectorem Liv. t. XV, 1 p. CXIII ed. Stuttg.

4 Ibid. p. CXIV.

adierat, adfirmavit, quod variantes unici istius codicis lectiones, a clarissimo Gentilottio collectae, continuationi Commentariorum Lambecianorum inserendae essent, eaque continuatio jam prelo parata Augustissimi Imperatoris Caroli VI. mandato adhuc tenebris premeretur; ut vero interim ipsum codicem vel inde excerptas Gentilottii opera variantes cuiquam inspiciendi copia fieret, ipsius Augustissimi Imperatoris venia et diplomate opus esset. Aliquot annis interiectis Inlustris Marchio Scipio Maffeus, qui hinc in Italiam proficiscens Vindobonam adire, ibique per aliquod tempus morari decreverat, pollicitus est, nihil se facturum reliqui, quod ad impetrandam tantopere expetitam codicis Liviani collationem pertineret. Verum quum ex eo tempore nihil de omni hac re audierim, eamdem etiam illi, quam Cortio dixi, difficultatem obstitisse, facile intellexi, tandemque me hoc quoque voto excidisse ex animo dolui.'

Is igitur certe perspiciebat, quid philologum criticam Livii editionem paraturum deceret; qui post eum et per reliquum saeculi XVIII. tempus et ineunte saeculo XIX. in Livio edendo operam collocarunt, his ac talibus facile se supersedere posse arbitrati sunt. Nec aliter, ni fallor, in quinta certe decade, si ad edendum, id quod moliebatur, Livium accessisset, rem administraturus fuit G. L. Walchius, qui in emendationibus Livianis cum ad hos potissimum libros perlustrandos perveniret, satis habuit in tabula aenea exemplum aliquod scripturae codicis Vindobonensis rogatu F. A. Wolfii a Barth. Kopitario confectum adiecisse, ipsum tamen codicem accurate excutere ei operae pretium non videbatur. Etsi enim post editoris principis curam non deessent, quae nova ex eo codice proferri possent ab eo, qui, quid quaerendum esset, sciret, singulosque literarum apices curiosius rimaretur; tamen in gravioribus corruptelis, etiam hic, omnem rem ad acumen criticum redire, et, ut in eo subsistendum esset in quo "inexplicatae probabilitati minimus locus relinqueretur."[5] At acumini critico, ad quod certe omnis res in locis corruptis redibit, solidum primum instrumentum parandum esse, ne ex incertis ad incertiora evagetur, hodie certe exponere non opus est. Qui autem luculento exemplo perspecturus est, quantum discrimen inter utramque condicionem intersit, is modo eam partem libri XXXXI emendandam sibi sumat, qua codex post Grynaei aetatem fraudatus est (inde a lacero libri initio usque ad verba c. 9 §. 10 'ad legem et edic'): iam inveniet, recte Madvigium iudicasse de arte critica ad haec capita adhibenda, qui (emend. Liv. p. 453) 'in iis locis,' inquit 'in quibus suspicio oritur, neque, codicemne an Grynaeum arguas, scias neque certis indiciis emendationem dirigas. Ita difficile est ipsum correctioni confidere, difficile aliis fidem facere.'

Iure igitur suo I. Th. Kreyssigius, Drakenborchio aliquanto felicior, Kopitarii horum librorum collationem ex cod. Vindobonensi sibi paravit; eam quamvis mancam atque imperfectam quanto cum fructu ad librorum horum lectionem stabiliendam adhibuerit nemo nescit. Pauca eadem collatione usus paulo post inde protraxit inque usum suum convertit Immanuel Bekkerus. Et nonnulla quidem secundis curis a Kreyssigio excitatus postea retractavit Kopitarius, sed ne post δευτέρας quidem has φροντίδας eius sive silentio sive testimonio tuto inniti licet, deinde vero accedit, quod ne tum quidem Kapitariana haec omnia publici iuris facta sunt, cum Kreyssigius editionum suarum subsidiis criticis omnino carentium supplementum aliquod ederet Misenae anno 1849.[6] At de his rebus tam

---

5 Em. Liv. p. 246. Alterum scripturae cod. specimen exhibuit Pertzius in tabula aeri incisa Arch. f. ältere deutsche Geschichtskunde IV 521, tertium Endlicherus l. l. tab. II.

6 Adnotationes ad T. Livii libros XXXXI

accurate exposuit Madvigius l. l. p. 485 sq., ut acta agere equidem nolim.

Sed iam ante supplementum illud a Kreyssigio editum codicem Vindobonae et Alschefskius contulit nonnullasque inde lectiones in commentariis suis passim protulit,[7] et Madvigius per capita certe nonnulla inspexit, cum aestate anni 1846 Germaniam viseret. Ex qua opera subitaria orta est ingeniosa[8] viri sagacissimi et eruditissimi disputatio 'de Livii libri XLIII initio e cod. Vindob. emendando,' quae Hauniae a. 1852 prodiit. Postea autem Madvigius collationem totius codicis sibi paravit, partim a Ioanne Forchhammero, partim a duobus viris Vindobonensibus confectam (v. em. Liv. p. 487). Haud parum ipsa hac collatione adiutus permulta egregie ille per hos quoque libros in emendationibus Livianis a. 1860 editis corruptelis liberavit et ad genuinam formam revocavit, omnes codicis scripturas, ut alii examinare possint, propediem alibi se editurum esse promittens. Id quod, ni fallor, fiet, si ea editio, quam cummaxime una cum Ussingio in publicum emittit Madvigius, usque ad extremos libros typographo tradendos processerit.

Equidem, cum vere anni 1857 de vita ac scriptis Livii commentationem conscriberem, arbitratus sum, me hominibus doctis significare posse, iustam horum librorum recensionem una cum perfecta codicis collatione editum iri a Gustavo Linkero, tum Vindobonensi, nunc Leopolitano. Sed haec spes me fefellit.

Iam vero cum interim mea editio eo processisset, ut mihi ipsi ad quintam decadem perpoliendam accedendum esset, nec Madvigiana diutius expectare liceret, nolui eam sine unico illo iustae emendationis instrumento prodire. Tum quaerenti mihi ac circumspicienti, unde id nanciscerer, liberalissime operam suam obtulit Ioannes Vahlenus, olim nostras, nunc Vindobonensis. Cuius viri doctissimi curae sollertissimae debeo collationem codicis Larishamiensis subtilissima diligentia confectam, ex qua ipse lectiones aliquot protulerat et feliciter multas, sagaciter omnes emendarat in act. gymn. Austriac. a. 1861 p. 5 sqq. 249 sqq.[9] Eius igitur ope adiutus iam nunc quinque hos libros plena iustaque codicis Vindobonensis collatione primum instructas propono.

De ipsa codicis indole cum egregie, ut assolet, disputarit Madvigius emend. Liv. p. 484 sqq., eo lectores ablegare licet, cum ii, quorum et haec et cetera ad crisin Livianam pertinentia nosse interest, optimo illo libro instructi sive sint sive esse certe debeant. Cum Madvigiana disputatione non sine fructu comparabuntur subtiles aliquot observationes a Vahleno ll. modo ll. passim institutae. Collationi vero codicis ab eodem v. d. confectae ibi quoque fides habenda est, ubi ab ea, quae in Madvigii usum instituta est, discedit, quia ipsis his locis, qui tali dubitationi ansam dare possent, eam iterum, priusquam ad me mitteretur, cum codice contulit vir accuratissimus; perpaucis locis dubitatio quaedam mihi remansit in rebus tam levibus tantum non omnibus, ut viro illustrissimo, quamvis ad hoc quoque munus subeundum humanissime sese offerenti, codicis iterum inspiciendi negotium obtrudere noluerim. Collationem Vahlenianam tam fideliter typis describendam curavi quam per ipsorum typorum indolem ac per spatii

—XXXXV ex cod. olim Laurishem., nunc Vindob. a Sim. Grynaeo editos.

7 Num universi cod. conferendi laborem absolverit Alschefskius equidem nescio. Schedae eius Livianae, ni fallor, sunt penes A. W. Zumptium; equidem numquam eas inspexi, quod moneo propter ea quae Th. Mommsenius dixit comm. soc. lit. Sax. VIII 554, qui quae de commentariis Alschefskianis a me perlustratis ad eum scripseram de schedis mss. videtur intellexisse.

8 Quamvis non desint quae retractanda ipsi auctori celeberrimo nunc videantur, cf. em. Liv. p. 549 sq.

9 Praeterea nonnullas emendationes mecum communicavit vir doctissimus, quibus mecum libenter fruentur lectores.

rationes licebat. Inde ab ipso codice recessi non nisi in his: describenda erat universa lectionis varietas literis minoribus; literae lineis transversis deletae, sive addito puncto sive non addito, solis punctis super lineam positis, quae alibi ipse codex sola exhibet, notatae sunt; quamobrem literam i sine puncto repraesentandam curavi, quod ibi demum additum est, ubi literam delendam esse significavit librarius; persaepe talis i non videtur ipsa haec litera esse, sed prior literarum sive f sive p sive aliarum similium lineola ante literam perfectam deleta, id quod typis aliter significare non potui; praeterea Vahlenus mihi significavit, se non ubivis adnotasse, si n et m literae in fine linearum, id quod saepius fit in codice, lineolis modo supra vocalem positis indicatae sint; praeterea id adnotandum est, simplicem lineolam | significare lineae, duplicem lineolam || intra ipsam lectionis varietatem positam (quae facile ab eo signo discerni potest, quo singulae lectiones separantur) paginae finem in codice. Equidem omnem codicis varietatem religiose adnotavi,[10] iis locis, ubi significatione omnino opus erat litera *C* codicem significans,[11] additis lectionum sive a me receptarum sive aliquam ob causam memorabilium auctoribus.[12] Ex quorum numero eorum, qui frequentissime laudandi erant, nomina notis indicavi his: *Bas. a* et *b* (edd. Basiliensium a. 1531 et 1535; *Bas. a* nota fere caret per initium lib. XXXXI, ubi *C* hodie non superest), *Sig*(onii), *I. F. Gr*(onovii), *Duk*(eri), *Dr*(akenborchii), *Crev*(ierii), *Rup*(erti), *Heus*(ingeri) notae explicatione vix egent, *Kr.* volui esse Kreyssigium, *Kra* eius adnotationes supra laudatas, *Krs*, *Krc*, *Krm*, *Krg* eiusdem ed. lib. III hist. Sall., ed. Bekkerianae censuram, meletemata, epistolam ad Goellerum (quae omnia raro attuli, quia omnia fere, quae notatu digna ipsi viderentur, inde in adnotationes modo laudatas transtulit Kreyssigius) *Ig* Fr. Iacobsii ad Goellerum epistolam, *W* Weissenbornium (*Wl* lectiones Livianas, *W* et, si distinctione aliqua opus erat, *Wt* ed. Teubnerianam, *Ww* ed. Weidmannianae adnotationes), *Ma.* Madvigii emend. Liv., *Va.* Vahlenum ll. supra ll. Praeter Madvigium et Vahlenum per hos annos imprimis Mauricius Seyffertus et H. Adolfus Kochius extremis his libris Livianis laudabilem curam impenderunt. Equidem negotio meo ita functus sum, ut primum sola codicis scriptura, quam cum editione Teubneriana collatam habebam, examinata, et recensionem quae vocatur conficere et corrupta emendare studerem, tum demum virorum doctorum emendatio-

10 Notarum sollemnium, quibus codex et in Iovis optimi maximi et in populi romani reique publicae nominibus et in vocabulis ad magistratus, fastos, rem nummariam spectantibus utitur notarumque numeralium et compendiorum B. (bus) et Q. (que) mentionem ibi tantum feci, ubi dubitatio aliqua de ipsa scripturae ratione oriri posset; sunt autem illae fere hae: IOM (44, 14, 2) et OM (42, 20, 3; 43, 6, 6; 45, 13, 17), PR, RESP. REMP. etc.; PC et PATRESC (patres conscripti), SC, $\mathrm{CON\overline{S}}$ et $\mathrm{CON\overline{SS}}$, $\mathrm{PROCON\overline{S}}$ etc., PRURB (42, 6, 10) $\mathrm{P\overline{R}}$, Q, $\mathrm{\overline{P}F\overline{C}}$ (praefectus), MAG(ister), TRPL, IMP, TRMIL; KAL, ID et IDIB, NON abbreviatis, ut verbo Vegetiano uti liceat, praeterea ipsis mensium nominibus, AD (ante diem), $\mathrm{P\overline{R}}$ (pridie 45, 3, 2), $\mathrm{H\overline{S}}$ (45, 43, 8), P (pondo 45, 44, 14); praeter notas numerales vulgares nonnumquam ponit librarius mil pro milia etc., saepe autem notam numeri mille omnino omittit, urb. pro urbibus, trib. pro tribubus scripsit 45, 15, 4 et 5; ap. pro apud 45, 37, 11; de nonnullis literarum ligatarum ductibus cf. Vahlenum l. l. p. 255 n. 1; praenominum notae ubi a scriptura typis expressa recederent indicatum est.

11 Ubi sola codicis scriptura in adn. posita est, emendatae lectionis auctor est Grynaeus, nisi quod fortasse in uno alterove vocabulo editoris Basileensis orthographia post sive ab aliis editoribus sive a me mutata est, quamvis hoc quoque ubivis fere significaverim, ipsa Bas. a lectione praeposita, uncini quadrati signo omisso; ubi duae scripturae in adn. inveniuntur sine nota, eius quam recepi lectionis auctor est Grynaeus, altera ad codicem pertinet; si prior litera *C* insignita est, altera nota caret, haec posterior ex Grynaei editione (*Bas. a*) excerpta est; item ea quae per ipsum textum uncis quadratis inclusa et in adn. crit. non commemorata sunt addita sunt a Grynaeo.

12 In Popillii, Aquillii, Petillii nominibus non ubivis addidi huius scribendi rationis auctorem esse Sigonium

nes inspicerem: quo cum non raro factum sit, ut in emendationes ab aliis factas et ipse inciderem, hoc plerumque enotavi non vana gloriolae inde comparandae cupiditate ductus, cum me ipso nemo melius sciat, quam exigua haec sint qualiacumque inventa cum iis modo collata, quae unus Madvigius ad libros hos emendandos praestitit, sed ut maior inde his coniecturis fides pararetur, quod duo pluresve eandem emendandi viam essemus ingressi. Ipsas vero illas coniecturas me non mihi vindicare velle, sed integras eas a me iis attribui, qui primi eas publici iuris reddiderunt, non est quod addam, praesertim coram te, homine candido et ingenuo; quod si vero mihi acciderit, ut emendationes ab aliis factas mihi vindicaverim, hoc indiligentia, quamquam labore sane et sudore non peperci, ut hoc quoque vitium effugerem, non improbitate evenisse putato. Vale mihique favere perge.

Scr. Vratislaviae d. VIII m. Aug. a. MDCCCLXIII.

Lib. XXXXI *in periocha* qui praeter — egit] *voc.* qui *huc transposuit I.F.Gr.: in fine periochae collocant libri* || qua] *I.F.Gr.:* quam *Naz.* ς quod quam ς qua quam *ed. princ.* || Capitolini] *add. Sig.* || Q. — eius] *ad finem periochae lib.* XXXXIII *transferenda esse censet F. Lachmannus de font. hist. Liv.* II, 99 *sq. n.* 5. || Voconius] *Sig.:* uolonius *Naz.* ς uelonius *et* uolumnius *al.* || , et ab]; ea ab *O. Iahnius* || I, 3. tuendae .. maris superi orae] *Muretus, Florebellus:* tuendā .. mari superiore || 4. quinque ferme milia] *numerum addubitat Cluverius* || 6. in Histriamque versum] *scripsi:* in Istriam versum (*aut* Istriam versus) *I.F.Gr.* in Histriamq; suum *Bas. a* in Istriam obversum *Walchius em. Liv. p.* 105 in Istriam quaesitum, *puncto ante voc.* repentina *posito, Kra* || 8. pro regulo praeerat *Rup.* regulus praeerat *Ma.; vocc. Crev. suspecta* || haud *Florebellus:* aut || II, 2. eos] eorum *ci. Dr. cf. Kra.* || 3. forum] *Ios. Scaliger, I.F. Gr.:* eorum || inermi] *I.F.Gr.:* inermis || mercantium] commeantium *I.F.Gr. pr. not. ed., Ma.* || 8. (id facere) *v. d. ap. Dr.* || (armati)] *Ma.:* armati (*num ex Grynaei ci. add.?*) || 9. Strabo] Stolo *Pighius* || ab] e *Ma.* || isset] esset *v. d. ap. Dr.* || 11. direptisque, quae *ci. Dr., Krtu, ep. ad Or. p.* XXVI || quaestorium, forum *Lipsius, R. H. Schelius* quaestorium (forum) *Dacierio praeeunte Duk.* || III, 1. (est tum) rei *Gruterus* rerum (rei) *Ig. p.* 404 || 4. fere] *Ma.:* vere *Bas. a* certe *Maur. Seyffertus ann. ph.* 83, 834 || 5. tunc] *cf. Wl* I, 17 *sq. n.* 4 *Kra* || nuntius] *cf. I.F.Gr.:* nuntius missus *Wl* I, 17 *sq. t prob. Kra* || praesidium [opprimendum venit] *Sig.* praesidium [venit] *edd. post Sig. vg.* || 6. militum] milites *Ma.; num* militem*?* || equites, *I.F.Gr.* equitibus, *v. d. in mg. Cur. cf. Dr.* || 7. (recipi) facile (esse) ... opprimantur, *Ma.* || IIII, 1. suum] *suspicit Duk.* || 2. unum, si se *I.F.Gr.*, signum si *Ig. p.* 394 *sq.* se ipsum si '*cum Heus.*' (?) *Wl* I, 18 *n.* 4 si nunc (*aut* tum) se *Wt praef.* || iacturum *I.F.Gr.* || 3. et parte] e (*f.* ex *Kra*) parte *Modius* || 4. fuerant] fuerunt *Modius, at v. Kra* || V, 1. Gavillii Novelli] *ex Niebuhrii h. R.* II[3], 293 *n.* 595 *sent. Wt*: Gauillii, nouelli || 3. fuga [deserta] *I. Perizonius* fuga [milites evasisse] *ci. Dr.* || erant] *I.F.Gr.:* erat || 6. Ti.] *Sig.:* T. || equitibus *I. F. Gr.* || 9. coloniis] *Doujatius:* colonis *Bas. a* per colonias *Crev.* || VI, 2. A. Licinius *Sig. cf. Dr.* || 4. *et c.* 7, 2; 8, 1; 26, 1 Ti.] *Bas. b:* T. || 4. datus [est] *Ma.* || edisserendas *I. F. Gr., at v. Duk. Dr.* || postulandumque, honos meritus ut dis immortalibus haberetur (honos). *Ma.* || et ut] *I. F. Gr.:* ut || 9. fuisse [se] *recte fort. Dr.* || publice] (*prob. Ma.*) *aut infra* singulorum *Duk.*: publico || 10. iuxta se] *Sig.:* iustos *Bas. a; vel* ipsos (*Wt*) *vel* viros *Wl* I, 18 *n.* 4 || 11. alii cuiquam] *Heraldus cf. Ma. op. ac. p.* 465, *Kra:* alicuiquam

VII, 8. quando (id bellum) populus *I. F. Gr.* (quando id bellum) populus *Bekkerus* || 9. fuerit [caesum] *Crev.* || 10. effusosque *I. Perizonius.*

|| VIII. *cf. de hoc cap. et sq. Ad. Schmidt (Ilmenav.) krit. Bemm. zu T. Liv. hist. lib.* XLI, *cap.* 8, 9. *etc. Friburg.* 1856. 4, *p.* 3—19, *Walterus h. iur. R.* I³, 333 *sq. quosque et Walterus ibi l.* et *Guil. Reinius ius R. priv. p.* 570 *sq. n.* 2 || 1. L.] *Sig.:* C. || C.] *et hic et c.* 17, 6 *Bas. a:* P. *Pighius cf. Dr. et Ww* XXXI, 50, 4 || 2 *sq. aut* eam .. factam Gracchus sortitur, ..; Scipio .. provincias (sortiti sunt), *aut* §. 3 (Gracchus — Claudius). *Dr.* || 4. (qui — conscivissent). *Crev.* (conscivissent *edd. vg. inde a Bas. a.* 1554); *de* §. 4 *sq. cf. Heus.* || 5. [et] L. *Clericus, Duk.* || venerunt *ci. I. F. Gr.* || 6. fatigaverant] *I. F. Gr.:* fatigauerunt *Bas. a* (*Walchius l. l. p.* 73) || 8. eo minus aut hos aut illos] *Bas. a cf. Walchium l. l. p.* 218 *sqq.:* eo minus aut hos (*s.* aut minus hos) aut plus illos (*s.* aut illos plus) *I. F. Gr.* || delectu *Duk.* || (ac) nominis Latini] *Dr. prob. iis, quos affert Walterus l. l. n.* 34: ac nominis Latini *Bas. a* (*cf. ex recc. quos l. Walterus l. l.*) ac nomini Latino *altera Dr. ci.* || domi non relinquerent *I. F. Gr.* || 10. ne] qui *Sig. cf. Duk.* || quam relinquerent, [ii, simulatis adoptionibus liberorum, quos tamquam ex sese natos in coloniis relinquerent,] cives Romani fiebant. *Walchius l. l. p.* 222 *sqq.* quam relinquerent, [ut reliquisse viderentur filio adoptato,] cives Romani fiebant. *Schmidtius l. l. p.* 11. || ut cives Romani fierent * *] *Crev.: cuius sent. prob. Ma. op. ac. p.* 280: ut ciues Romani fiebant *Bas. a* (*Walterus l. l. n.* 35); (ut) cives Romani fiebant *I. F. Gr. pr. ed.* ii cives Romani fiebant *Sig.* ita cives Romani fiebant *Duk.* municipes cives Romani fiebant *Huschkius Gaius* (*Lips.* 1855) *p.* 6 ut coelibes (*s.* ut coelibes cives) Romani fiebant *id. olim Serv. Tull. p.* 530 *n.* 24 *ipse improbans l. l.* ut cives Romani fiebant * * *Wt* utcunque cives Romani fiebant *Wl* I, 32 *cf. Wt praef.* || 12. suum] servum *Sig.* || et ne quis, ita civis Romanus factus, esset *I. Gr.* || ita [sive iure coelibis] *Huschkius Serv. Tull. l. l.* || id ratum ne esset] *Marquardtius ant. R.* III, 1, 41 *n.* 201: *om. Bas. a* civis non (ne *Doujatius*) esset *Sig.* ne civis esset *Heus.* ne is esset *Walchius l. l. p.* 224 *sq.* || VIIII, 1. [consulibus] decretae *I. Perizonius* || 2. si deducere ex navalibus] quas deduceret, ex quibus navalibus *I. F. Gr.;* (consul *add. Heus.*) deduceret ex navalibus, quibus *I. Gr. Heus.* || 4. lucum] *Cluverius cf. Dr. ad c.* 13, 4*:* lacum || 9. ex] *add. I. F. Gr.* || (ac)] *Schmidtius l. l. p.* 7 *sq. A. W. Zumptius stud. Rom. p.* 346: ac *Bas. a cf. Kienium röm. Bundesgenossenkrieg p.* 112 *sqq.*, *cuius sententiam, quatenus ad Livianam dicendi rationem spectet, se non improbare mihi significat Th. Mommsenius; secundum usum formulae consuetum voc.* ac *et ipsi videtur eiciendum esse.* || postve] *suasit Th. Mommsenius:* postq; || ea] eos *Duk. at v. Dr.* || 10. *a vocc.* . . . tum cons. sc. (*sic*) *inc. C*; *de cap. extr. cf. Unterholznerum in Zeitschr. f. gesch. Rechtswissensch.* II, 140 *sqq. adn.* 2 *Schillingium Bemm. über röm. Rechtsgesch. Lips.* 1829 *p.* 116 *sqq. Ma. de Liv. lib.* XLIII *initio e cod. Vind. emendando Haun.* MDCCCLII. 4. *p.* 15 *sqq. Schmidtium l. l. p.* 15 *sqq.* || 11. qui nunc esset] *C*: qui tunc esset *Sig.* quicunque esset *Schmidtius* || quive (quique *in em.*) posthac futurus esset] *add. Ma. l. l. et em. p.* 497 *Rudorffius h. iur. R.* I, 29 *n.* 6: futurusve esset *add. Th. Mommsenius comm. soc. Sax.* III, 434 *n.* 125; *om. C vg.* || eorum] *C* (*I. Perizonius*): forum *Bas. a* || quem qui] *Crev.* (*Ma., Schmidtius, Rudorffius*): quem *C* quem quis *Lambecius* quem cum qui *Mommsenius* || in libertatem, inde caveret, ut *Schmidtius; fort.* in libertatem vindicaretur [ita u. e. r. p. f. v. s. v. operam daret] ut *Rudorffius* || uti *Heus.; de proxime sqq. cf. Wl* I, 33 || manumittere || multandae || mittere; in quo id non iuraret] *Heerwagenius ann. ph.* 71, 191 (*prob. Linkero act. gymn. Austr.* 1858, 89), *Ma. em.:* mitteren (*inter* c *et* n *sup. lin. add.* I) quid non iurare *C* mittere . qui id non iuraret *Bas. a vg.* mittere . nam qui id non iuraret *Lambecius* || cum permittendum *Schmidtius; fort.* cum manu missurum *Rudorffius* || cauta] *Ma.:* causa

|| iussique — decreta est] *sic C, nisi quod* cons̄. *exhibet; praeterea praeeuntibus al. lac. notavi; post. vocc.* decreta est *in C. lit.* 12. *fere spat. vac. rel.:* iurisque dictio C. Claudio Cos. decreta est. *Bas. a vg.; 'fingi huiusmodi aliquid potest:* iussique edicto C. Claudii consulis socii in suas civitates redire; de iis, qui non redissent, quaestio decreta est.' *Ma. em.* || X, 1. cum] qui || hibernaes **nt || ueri || histriorum || 2. effuso || cernente || satis [esse] *Kr.* (*Wt praef.*) || esse] *h. l. addidi; post* exercitus *add. Ma. em. p.* 43. 499 *n.* 1; *C h. l. per novem versus usque ad vocc.* in *extr. fol.* in castra ro *satis evanidus,* §. 2 *sq. videtur exhibere* du|os ****citus id concursu || 4. aciae || ceteri **isso | opsides || *post* miserunt 7 *fere lit. spat.* || 5. cognitis || eae res *Va.* 249 || et exercitum] *Va. l. l.:* exercitum *C* exercitumq; *Bas. a* || adimerent *C*(*Va. l. l.*) || paludatis] *Bas. a cf. adn. ad lib.* XXXI, 14, 1, *Wt:* pabulatis *C* paludatus, sine *I. F. Gr.* || 6. Manli] *Ma.* 502 *n.* 1 Manlii *Bas. a:* manlio || aduersus || et ingessisset] *Kr:* ingessitsed *C* ingessisset *Bas. a* ingessissetque *Modius* || 7. quod cum illi tum] *C, assecutus erat Dr.:* Quod cum milites *Bas. a; al. ap. Dr. Heus.;* Quumque (*vel* Cumque) illi tum *Ma. cf. progr. l. p.* 13 || facturos] *Klaiberus, prob. Heerwagenio ann. ph.* 71, 188, *Seyffertus l. l.:* futuros || se esse] *Seyffertus l. l.:* esse *C Bas. a* sese *Bas. b* || cumhis || [eum] lictoribus, paludatus *I. F. Gr. cf.* §. 5 || ess ** || 8. questore || Manlio *Ma.* || catena || unctosquese || manliū| quaemis̄mistrans || 9. fabens || non] nos || 10. irridebant *Bas. a:* inluridebant || redit *C Bekkerus* || 12. a collega] *Ma.* (*cf. progr. l. p.* 13 *sq.*): acollegae *C* collegae *Bas. a* a collega collegae *ci. Heerwagenius l. l.* || breuisquae || 13. moratis || paludatus cum *I. F. Gr. cf.* §. 5 || aequae || ac prius] *Florebellus, I. F. Gr.:* amplius *C* (amplius) *Grut.* || XI, 1. manliusquae || Nesactium] *Cluverius* (*sic Plin. n. h.* III §. 129. 140 *Νέσακτον Ptol.* III, 1, 27 *p.* 70 *Bert.*): Nesattium *Bas. a* (*quod tueri videtur geogr. Rav. p.* 382, 1; 256, 20 *P. P.*) et mattius *C* || Aepulo] *cf. Bergkium ann. ph.* 83, 321. 638 || oppugnarant] *Ma.* (*cf. progr. l. l. p.* 14): oppugnant *C* (*Heerwagenius l. l. p.* 189) oppugnarunt *I. F. Gr.* oppugnare coeperant *Wt* || 2. interdit *C* || 3. ā|amnemque || erant || noua || 4. abscisaquae || meoresmpacis || facinoresse || 5. puerorumquae || 6. simul] *Va.* 250: tumuli *C* tumultum ut *Bas. a* nuntium ut *Ma.* || nuntium] (*aut* indicium *Va.*) *h. l. add. Va., quod et ipse statueram* || 8. in gente] incendi || DC *Bas. a:* AC. || et] e, t *sup. lin. add.* || 9. omnesquae || populis || XII, 1. Ti.] *C* §. 7, *Sig.:* t. || fuerant || 3 *sq.* consecta || liguresimul || supli-catio || ab] *om.* || Ti.] iis || sardiniam || gesta] *c Kr.:* gestia *C* gestae *Bas. a* || 5. iliensium || iliensium || 8. Scultennam] *Bas. a et sic P. D. hist. Lang.* IV, 47 *in Murat. script. rer. Ital.* I *p.* 471 *cum v. l.* Sculteriam: cultennam *et hic et c.* 18, 1 *C* || cum ns *Kra* || *vel* septingenti] (*I. F. Gr.*) *vel* septingentis *vel* DCC *edd.:* dit || capiti || & L *Bas. a:* efl. || 9. passimque populanti] *Ma.:* passimpopulantiquae *C* passim, populantiq; *Bas. a* || paca[tis ...]tisque] *scripsi; possis etiam* [....]pacatisque: paccatisque *C* pacatis *Bas. a* || XIII, 1. auen || sanqualem] *scripsi coll. Festi et Pauli ll. cum gloss. Labb. a Müllero ad Fest. p.* 317ᵇ, 31 *ll., Serv. ad A.* I, 394 *cf. Dr.:* sā|gualem (*eadem v. l. ap. Plin. n. h.* X §. 20) || 2. cā|paniam || locutam] *I. Gr.:* locutum || aene || pecora; *num* a pecore? || 3. ipsoṡ || suplicatio | publicae || syracusanumquae || suplicarentur || 4. pontusfex || mortus || Lunam] *Bas. a cf. Ma. op. ac. p.* 287 *sq. n.* 2, *Th. Mommsenium C. I. L. I. p.* 147 *sq.:* una *C* Lucam *Bas. b* || M. Aemilius (*quod post* P. Aelius *facillime excidere potuit*) Lepidus] *Kra.:* legibus *C* L. Egilius *Bas. a* L. Aemilius *ci. Dr.* || Liguribus] *scripsi:* ligures *C* Ligure *Bas. a* || is] *Bas. a: om. C Bekkerus* || 6. aburbe || histra || estis || disseruisset] *add. Bas. a* || postulati || 7. denaria || trecenta milia septem] *scripsi* CCC . . VII. *C:* CCCVII milia *Bas. a* || sūm-

gulos ‖ 8. XIIII, 1. ciuitabus ‖ itaquae ‖ iratus ‖ currum. Cum is] *ci. Dr.*, *Wt:* currus *C* currum. Dum is *Bas. a* ‖ abductum] *I. F. Gr.:* adductum ‖ Ti.] *Sig.:* t. ‖ 2. solut ‖ tras (n *supscr. in* trans *corr.*)uersosmilites ‖ degressi] *I. F. Gr.:* digressi ‖ 3. senatus C.] *Bas. a:* s. c. ‖ haberi ‖ creatisquae ‖ prouincia ‖ *num* hostium manibus? *coll. lib.* v, 46, 5; 51, 3 *Kra, in quam ci. et ipse incideram* ‖ eripere] recipere *Krt* (*cf. a*) ‖ censis ‖ 4. Hispallus] *Dr.* (*fast. Cap.*) *cf. Duk.*, *Lachmanni ad Lucr.* III, 1015 *adn.:* hispalus (*Kempfius ad Val. M.* I, 3, 2) ‖ Q.] *Bas. a:* que ‖ Petillius] *Sig.:* petilius (*cf. Corssen lat. Ausspr.* I, 81); *item in sqq.* (paetilius *C c.* 15, 4 *cf.* 5; 17, 8; 18, 5) ‖ spuriūnus ‖ 5. Popillius] *Sig. et sic c.* 15, 6; 8 *C:* popilius (*cf. Corssen l. l.*) ‖ *num* (Scipio)? *Duk.* ‖ Aquillius] *Sig.:* aquilius (*cf. Corssen l. l.*); *item in sqq.* ‖ 6. idem] *Krt:* quidem *C* quoq; idem *Bas. a* ‖ 7. diē ‖ qua] quae ‖ sacrificabit ‖ 8. consultumsenatusipsased ‖ 9. pise ‖ 10. uinas ‖ scriberet; [quina millia in singulos et ducenos pedites,] *Crev.* ‖ trecenos] *Crev.:* CCC. *C Bas. a* trecentos *vg.* ‖ sexcenos *Dr.:* . dc. *C* DC *Bas. a* sexcentos *vg.* ‖ 11. Ti.] *Sig.:* c. *C* T. *Bas. a* ‖ XV, 1. in] *Bas. a: om.* ‖ templo] te *supscr. ex* camplo *corr.* ‖ redit ‖ bouis sescenaris *Bas. a* uouissescenaris *C* ‖ sescennalis] *F. V. Reizio auctore Plaenknerus a Krs l.:* sescennaris *E. A. Brixius phil.* XII, 703. sexcenarii *Graevius cf. Krs* (78 *sqq. n.* 81) *a* sexennis *v. d. in mg. Cur.* ‖ iocur *C cf.* P XXV, 16, 2; XXVII, 26, 13 ‖ diffluxisse] *I. Perizonius:* defluxisse ‖ 2. aquaefundi ‖ iusse ‖ etuidisseetiūd ‖ inenarrabili tabe] *Kr. comm. de l. Gell. N. A. lib.* VI *c.* 1 *etc.* (Misen. MDCCCXXVII. 4.) *p.* 18 *ta:* inenarrabilitate *C* inenarrabiliter *Bas. a; erat cum de* inenarrabili celeritate *cogitaret W*(*t praef.*); inenarrabili vilitate *ego aliquando conieceram* ‖ 3. territuseaprodigia ‖ negabit ‖ 4. praetoresquae ‖ pisa ‖ [Q.] Petillio *I. Gr.* ‖ 5. l. paetiliusmaso ‖ pĕregrinos ‖ malucinensis (e *sup. lin.*) ‖ 6. depraecati ‖ graecum ‖ ei] *I. F. Gr.:* et (*Wl* I, 33. *n.* 15 *t*) ‖ T.] c. ‖ Aebutium] *vg.:* e(*s.* E)butium *C Bas. a b* ‖ 7. ipsi ‖ 8. quae] q. ‖ impuenda ‖ occansionesintercedere ‖ 9. grassus ‖ 10. ire] iūre ‖ iureiurando ‖ 11. iurarunt] *sic ut vid. ex corr. in C, ubi* iūreiurarunt (*ex Crev. sent. Kr.*): iureiurarunt ‖ T.] *om.* ‖ hi ‖ . CCV. milium ‖ XVI, 1. nonas Maias] *Dr.:* nonmai *C* non. Maii *Bas. a* ‖ Lanuvinus] *Bas. a:* ianinus ‖ praecatus ‖ Quiritibus *Brissonius* ‖ legiom ‖ 2. estset ‖ scieeisset ‖ rectae *C* rite *Sig.* ‖ facte ‖ *vel* Latinae ..., (instauratis Latinis) .., Lanuvinos *vel* (Latinae) .., instaurari Latinas .., Lanuvinosque *vel* Latinae .., instaurari eas .., Lanuvinosque (*extr. hoc voc. non add.*) *Dr.* ‖ instaurandis Latinis] *scripsi:* instauratislatinis *C* instaurari, Latinis *s.* instaurari (Latinis) *Ma.* instaurari a Latinis *Seyffertus l. l.* 834 *sq.; repetitum voc.* Latinis *merito tuetur Va.* 261 *sq.* ‖ , *ante* Lanuvinos (*s.* Lanuvinosque) *praeter Dr. ponunt Ma. Seyffertus* ‖ lanuinos ‖ instaurandae] *Dr.* (*Ma.*): instaurati *C* instauraturi *Seyffertus* ‖ 3. ad religionem quod] *Bas. a:* ad legionem *C* alia religio; nam *dubitanter Ma.* ‖ ingrabescente ‖ 4. mortus ‖ sin ante] *Sig.:* in *C Bas. a* ‖ in ante] *Sig.:* inad *C* ad *Bas. a* ‖ 6. gabgaius ‖ tacta . ea] *Bas. a:* tactae ‖ utin ‖ 7. instauratio] *Kr.:* instauratione *C* instaurationes *Bas. a* ‖ 8. ante] *C* (*Handius Turs.* I, 384): intra *Pighius*, *I. Perizonius et vel sic vel post Wt praef.* ‖ recepta ‖ 9. licurum ‖ litteraequae ‖ cis] sic ‖ esse *s. post* Alpis *s. post* Romani *add. Ma.* ‖ populo Romano] *aut* superesse *Dr.:* pro *C* PR *Bas. a* populi Romani *ed. Lugd.* 1553 ‖ aliquantum] ad id tantum *I. Gr.* tantum *A. Perizonius* a se tantum *Doujatius* ‖ XVII, 1. Tib. *Bas. a:* . c . (*et sic* §. 3) ‖ sardiniam ‖ 2. iumperatum ‖ ceteris ‖ 3. opsidibusque ‖ cota ‖ quoque ‖ Sempronii *Bas. a:* sempronius ‖ decedent ‖ secundaeportare ‖ 4. aditissuplicationem ‖ Tib. *Bas. a:* t ‖ 5. quae in ante] *Sig.:* quae ante *Bas. a*

quae ad *Bas. b* ante *C* || conseeta || 6. Q.] t. || C.] *Sig.:* m. (*cf. Dr. et Wx* xxxi, 50, 4) || leumum || ipse] *Ma.:* iis⌣et *C* Is *Bas. a* || nonis Sextilibus] *cf. Duk.* || senatus] *post lac. add. Heus., qui de explenda lac. cf., Ma.; lac. significavit Duk.* (*Wt*) || (literis auditis) *Sig.* || atumultus || 8. Pisas] *Kra cf. Wt praef.:* ipsas *C; om. Bas. a* || ed || exercitumedixerat || 9. parme || XVIII, 1. cultennam || defensurus || laetum *et* §. 9 laeti (*cf. Val. M.* i, 5, 9 *bis, ubi semel* Laeto *A pr. ap. Kempfium*) || Ballistam] *et* §. 9 ballistas *C; sic etiam ed. Mog. et pars codd. lib.* xxxviiii, 2, 7 *eandemque scribendi rationem commendat Mog.* xxxx, 41, 2, *ubi fort. legendum* Ballistam Letumque: Balistam *et* Balistae *Bas. a* || muroque] *Bas. a:* murosque *C* muro(que) — *sic etiam Va. ms.* — *aut* muro [fossa]que *Ma.; l. distinxi cum Crev.* || amplexi [sunt] *Duk.* || 2. quingenti] *Dr.:* d. *C*(quingentos *Gruterus*) || 3. praedamque || 4. que || adfligunt] *Sig.:* adúfigunt || (ornamento) *Crev.* || [et] in *Dr.* || facetam || 6. (tempore)] *expunxit Bas. b cf. Wt praef.* || 7. digrederentur *Bas. a* || utrimque || 8. vitii] *s.* viti *Ma.:* uitio || *vel* (extra templum)] — *sic Ma., atque ita et ipse conieceram — vel* (foris) *Ruperti* || sorte *Ma.* || sitella] *Ma.:* sitellam || illata *Ma.* || ipse .. oporteret] *scripsi Ma. vestigiis insistens:* ipse [....] oporteret *Wt* (*l* i, 28 *sq.*) ipse [mansisset, cum templum ingredi et ipsum] oporteret *Ma.* ipseoporteret *C* ipse posuerit *Bas. a* || 9. inde] in || eo || 10. uerbisomniatum || ieo || facturum (*cf. Val. M. l. supra l., V. Koehlerum qua rat.* || *T. L. ann. usi sint hist. Lat. atq. Gr. p.* 73) || 4. ipsáe || suos] fusos *ci. Dr.* || a] *Bas. a:* etiam *C* statim a *Wt praef.; num* e (*s.* ex) tam [effusa] fuga? || eaecidit || 13. duo] *cum C sc. milia* (*sic certe*) *aut* duo milia *Kra.* || eaeciderunt || 14. hominis || auditum est *Bas. a:* auditumse | 15. *in* audita *expl. fol. in C; lac. indic. Bas. a; fragm.* periti — posse *ex Prisc.* xvii, §. 29; 150 *p.* 1050; 1097 *P. recte inseruit Sig.; v. l. v. in ed. mea* ii *p.* 126; 182 || XVIIII, 1. appennum || appenninum *vel l.* xxxviiii, 2, 1 Briniates *vel h. l.* Friniates *scribendum erit* || intra] *Crev. prob. Ma., qui l. recte distinxit:* inter; *lac. statuenda esse videbatur Crev.* || P.] *Sig. cf. Duk.:* el. *C* Q. *Bas. a* || 2. liguréibusq. igestas || supplicationes || 3. magnusconatus || 4. subibant || perseeo || Dardanos] barbaros || insdardama || 5. autore || quidquam || 6. nec liberat] *Bas. a cf. Kra:* neliberare (*cf. Wl* i, 14 *sq. t*) || culpe || adque || habere .. esset] *I. Gr. cf. Kra:* haberet .. esse (*Wl* i, 14) || 7. suiss || tracum || aliquod || temerare || erant || conuenienst || 8. hiemps || amni || elegerant]ge *spscr. ex* elerant *corr.* || traces || adiberent || colos || bifarias || ad] et || 9. urbeque || aberant || 10. secuti] *Va.:* uti *C om. Bas. a* || eiúrcumsidunt || expugnari || 11. Bastarnarum] *ex* bartarnarum *corr.* || praedio || relie *fol. extr.* || *lac. indic. Bas. a* || XX, 1. [Romano] more *Muretus* || 2. fortunae] formae *Rubenius* firme *I. F. Gr.* || adherebat || 3. sedeahosqueáé || quibus || magnoque [dignos] *Heus. cf. Duk.* || aesce || 4. quidsiuidbi || uiderire || dubiae || insanire aiebant] inscanebant || 5. eorumcultum || 6. thegeteamagnificum || 7. in] *add. Bas. a* (*Duk.*) || Prytaneo *Duk.* || urbisurbipublicae || is] in || Rhodiis *Bas. a:* rodis || ut] *add. Freinsheimius, I. F. Gr., post* nihil *Wt praef.* || quaquae || eorum] eorumutqua || 8. uere || incoatum *C Bas. a* (*cf. Gell.* ii, 3): inchoatum *vg.* || testis] *add. Bas. a;* documentum *aut* monumentum *requirit Ma.* || 9. Delon aris] *G. I. Vossius:* delomaris *C* Delon maris *Bas. a* Deli aram *Heraldus cf. Duk.* || anthiociae || capitoli || lammina] *cf. Lachmanni ad Lucr.* iii, 1017 *adn.* || inauratum] inductum *aut* inducta *I. F. Gr.* || 10 *sq. de l. distinguendo cf. Ma.; al. de h. l. Duk., Handius Turs.* ii, 519 || reliquorum] religione *I. F. Gr.* reliquos *Wt praef.* || (et) *Dr.* || (copia) *H. A. Kochius em. Liv.* i *p.* 13 || 11. gladiatorum] *cf. Kra; f.* gladiatorium *Dr.* || primotmaiores || uoluntate || 12. tenuis || missione, etiam familiare *Ma.* || familiarie || studiorum || iuiuenum || pretiis *Kr.:*

praedis *C* praemiis *Bas. a* ‖ accessere ‖ *in* suo *fol. expl.; lac. ind. Bas. a* ‖ XXI, 1. Scipio] *v. Sig. Dr.:* pio‖ 2. *post* equitibus *sociorum numerum* [sociorum * milibus peditum * equitibus] *excidisse arbitror cum Ma.* ‖ 3. cepıonı ‖ phılonıcıterıore ‖ pedıtum *post* Romanorum *iteratum* ‖ sūne ‖ 4. (cum) *Duk. Dr.* (*cf. Wt*) ‖ 5. ıngrueret ‖ verterat] *Sig.* (*de al. eiusd. h. l. ci. cf. I.F.Gr.*): uerteret ‖ honum ‖ morbo] morbos ‖ 6. nē|q̇lıberorumquıbusdem ‖ 7. cadauc(ra *vitio membran. absumpt.*)‖ uulturibus *Bas. a:* uolnerıbus ‖ ıllos nec prıorei ‖ ıntaictastraige ‖ 8. cepıo ‖ Tib. *Bas. b:* t. ‖ Ti] *I. Perizonius:* tıtı ‖ Tib. *Bas. b:* t. ‖ Atellus Mamilius] *Wt v. l.* XXVII, 8, 2; 3: attellusaemılıus ‖ et] *add. Bas. b* ‖ 9. *lac. ind. mg. Bas. a, expl. Sig. cf. Dr.* ‖ graecı ‖ Ti. *Pighius Dr.* ‖ Gracchus] Crassus *Sig., Perizonius; al. Dr. Ruperti* ‖ P. Aelii *Bas. a:* pellı ‖ ėxuır ‖ 10. sybyllınos ‖ 11. suplıcatıo ‖ uotus ‖ furıas ‖ suplıcatıonem ‖ 12. uenıentı ‖ sınuesse ‖ *extr. membr. marg. truncato literae* et A (?) *desunt in C; tales literas per sqq. uncis rotundis inclusas enotabo* ‖ Auximi] *Cluverius Dr.:* * (?)oxımı *C* Oximi *Bas. a et sic c.* 27, 10; XLII, 20, 5 *certe C* ‖ (et a) *extr. lit.* a *linea superstite* ‖ 13. XXII, 1. e|(t) faces ‖ labsae ‖ sunt. Lanuvini Caeritesque *ex Prisc.* IIII §. 29 *p.* 633 *P. Sig.* ‖ Lanuvini Caeritesque anguem iubatum apparuisse nuntiarunt (*v. l. vid. in ed. mea p.* 134) *Prisc. l. l.* ‖ lanuınocerıtesque ‖ ıu uatū ‖ ravis] *conieci ad Prisc. l. l.:* auıs *C* aureis *Bas. b* flavis *ci. Wt* ‖ b(o)|uem ‖ (batle)| ‖ nouis Iuniis] *de Sig. sent. Dr.:* non. Iul. *Bas. a*. IX. mıl. *C* ‖ (quı)| ‖ (car)| ‖ (certus)| ‖ quae]q ‖ cartagıne ‖ (essentab)| ‖ scıerant ‖ (scartha) ‖ 2. conpertamen ‖ (dfırmaue)| ‖ (enıs) ‖ usquo ‖ Aesculapii *Bas. a:* (aes)|, *tamen ut prior lit.* a *pars adpareat, tum* cuları ‖ cartagı(ne le)| ‖ re(x) ‖ parentumc(ons) tanter ‖ 4. de] ne ‖ ıusdıudıcıumque ‖ goegıtıngentem ‖ 5. etaeosmō|(t)es ‖ oraculum *Bas. a:* oracıum ‖ praebuit, sed *Bas. a:* praebuısset ‖ reg(e)m *priore parte lit.* m *et ipsa a lac. hausta* ‖ nuntios tumultuosos misit] *scripsi; idem probaverat Krts* 63 *a:* nuntıostumultuo (**) mısı *C* nuntius tumultus eius uenit *Bas. a* nunc (*vel* t)ii tumultuosi missi *Wl* I, 28 *t* ‖ (mo) *post. lit.* o *parte conspicua* ‖ 6. thıotıdem ‖ tes(salıa)mque ‖ agrorum per quos] *Bas. a:* (agroru)m (*post. lit.* u *ductu servato*) perquorum *C* populorum, per quorum fines *Ma.* ‖ reg(num r)edıt ‖ 7. (tıum p) ‖ (ıtanım), *extr. lit.* m *linea servata* ‖ aut] sed aut *Sig.* sed circa omnes Graeciae civitates (omnia Graecorum concilia *Heus.*) aut *Crev., at v. Wl* II, 3 *sq. cui astipulatur Kra* ‖ (au)t ‖ dıutı(ussım)utatum, *post. lit.* m *parte post lac. conspicua* ‖ que ‖ fuıs(s)ent ‖ 8. ıntegresse ‖ aceorum ‖ quaerebant ‖ XXIII, 1. atenıensıum ‖ ınterdıcerete ‖ 2. suis [iis] *I. Perizonius* ‖ 3. anımaduertıssent ‖ litterae] *C:* litteras *Bas. a; lac. indic. Bas. a mg., Sig.* ‖ 4. recıtantıs ‖ moderatae ‖ adque ‖ iis] *Kra:* his ‖ amıssap ‖ 5. gallıgrates ‖ quıneo ‖ crederet ‖ uıolatum ‖ ınquıd ‖ acheı ‖ 6 *sq.* maxu(i *al.*)mam gravissimamque omnium] *Ruperti* (*Krt. Ma.* 499 *Va.* 258): maxumegrauıssımam omnıumque *C* maxime grauissimam omnium *Bas. a* maximam omniumque grauissimam *Kra* maximam omnium gravissimamque *Wt* (*cf. praef.*) maximam et gravissimam omnium *I.F.Gr.* ‖ nonagiq; *Bas. a* neque agi *I.F.Gr.* ‖ modāo ‖ qui] quum *I.F. Gr.* ‖ interdixisse scimus *Heus.* ‖ manereque [....] *scripsi praeeunte Crev. cui* 'hoc' (*verba sc.* manereque id decretum) '*vel vitiatum vel mancum vel superfluum*' *videbatur:* manereque *C* maneretque *Bas.* 1554 *I. F.Gr.* caventes per *Ma.* cavereque (*dixissemus sc.*) *Seyffertus l. l.* 828 ‖ decretum [volumus] *Sig.* ‖ [sciremus] scilicet *ci. Wt* [scivissemus] scilicet *Kra* ‖ scilicet,] *Ma.:*, scilicet *s.*, scilicet, *vg.* ‖ ii] hic *vel* nunc *I. F. Gr.* ‖ conthıonantem ‖ probaimus; *num* probabimus? ‖ 8. fere ‖ caecıs ‖ ınaescamur ‖ praeturecıpıendum ‖ temptare ‖ 9. societati *Crev. Dr.* ‖ quo] qua ‖ omnıaın ‖ fu-

turam ‖ 10. philippumdetrium ‖ prestitit, s *sup. lin. add.* ‖ 11. demetrio ‖ populo Romano] *C:* populi Romani hostem *Muretus* (hostem populo Romano *Krta*) belli in populum Romanum *Rubenius* belli Romani *Ma.* odii populi Romani *Dr.; al. I.F.Gr.* ‖ PR (populo Romano *al.*) prius poenae *Bas. a al. prob. Walchio l. l.* 225 *sq. Wt cf. praef.* ‖ paene] (poene, pene *al.*) *Mur. Rubenius Dr. Kr. Ma.:* paenae *C* poenam *vel potius* Poenam *Ruperti* ‖ bellum inlaturum] *addidi* ‖ 12. (egit) *I.Gr.* ‖ parabit ‖ in Dardaniam] *aut* Dardaniae *I.F.Gr.:* dardaniam ‖ saedem ‖ greeia ‖ habebat *Wt Ma.:* habeat ‖ 13. debepulsus ‖ tam ‖ consili ‖ usi‖ vere] *C Krta* (*l.* XXXIII *p.* 190): uera ‖ dolopiams ‖ provocantes (*cf. Dr.*) *vel* provocantem *I.F.Gr.:* prouincus ‖ provinciis ..[revocantem] audivit *Sig.* ‖ transsgressus ‖ graecia ‖ 14. vobis] uis ‖ tessaliam ‖ oderat] adierat *Roëllius* ‖ noxa *Duk. Kr(ta)* ‖ 15. mist ‖ poeloponneso ‖ 16. delpis ‖ interfluit] *Kr(ta)*: interfuit *C* interluit *Bas a* ‖ fretum] *Bas. a:* fretus ‖ poloponnensum ‖ immisceamur *Sig.:* inmiscemur ‖ 17. redigatur] *I.F.Gr.:* dirigantur *C* dirigatur *D. Heinsius* ‖ 18. macedonos ‖ consilium capere] *inter* eo *et* per *litteras addidi: om. C* cogitare *Bas. a* ‖ XXIIII, 1. Archo] *vel* Archon *Duk. Dr.:* arco ‖ senarchi ‖ calligrates ‖ 2. efficit ‖ 3. uenireautcuriamregum ‖ interesse ‖ occultae ‖ sint *I.Perizonius* ‖ 4. futurae ‖ fuerint] *I. F. Gr.* (*Ma. op. ac. alt.* 229): fuerant (*Schadebergius Studien etc. Lips.* 1838 *p.* 73 *n.* *) ‖ 5. fuerit] *Sig.* (*Ma. l. l.*): fuerat (*Schadebergius l. l.*) ‖ accommodari ‖ 6. ac] at *I. Perizonius* ‖ accepto regem] *Kra prob. Ma.:* acceptoa (ad *Bas. a*) legatosromanosuenissead (ac *Bas.a*) regempersea, *vocc. proxime sqq. perperam iteratis C; al. I. F. Gr. Heus.* ‖ a] *Bas. a:* ad *C* ab *Wt* ‖ et ab eo *I.F.Gr.* ‖ 7. paucisautores (autores *etiam Bas. a*) ‖ inexpiabiles ‖ 8. *totum h. l. distinxi fere sec. Walchium l. l.* 246 *sqq.* ‖ opportunitatepropinquitate ‖ macedonia ‖ subegit] *Kra:* subiecit ‖ Dolopes? Imo *Bas. a:* dolopessimo ‖ ea] (ea) *aut* vim *I.F.Gr.* eam *Doujatius at v. Walchium* ‖ ūnostris ‖ relgionis ‖ 9. simus] *Walchius:* sumus ‖ suspecti *Crev.* ‖ thaessali ‖ Aetolique] *cf. Walchium:* (Aetolique) *etc. I.F.Gr., al. Doujatius, Ruperti* ‖ pus ‖ adque ‖ 10. tessal s ‖ sit — nobis] *iterata; pro priore cur extat* cum ‖ dissaeptio] *Seyffertus l.l. p.* 835: dissertio *C Krat* desertio *Bas. a* discerptio *Ma.* ‖ 11. filippus ‖ eam ‖ insuriae ‖ simustates ‖ simus] *I. F. Gr.:* sumus ‖ 12 *sq.* quaquam ‖ tantae ‖ iniuriam ‖ qua ‖ *lac. indic. Bas. a mg., expl. Ma., pro* elevent *etiam* obscurent *proponens; al. ap. Dr.* ‖ Cenchreis (Cenchris *Bas. a*) staret] (*Bas. a*) *Sig.:* cencristaberet ‖ Elatiae *Sig.:* uelatiae ‖ fuimus *Bas. a* ‖ sequemur ‖ 14. nihil] *C* (*I.Perizonius*): nōnihil (*Heus.*) ‖ faceret] *Vascosanus:* fecerat *C* fecerit *ci. Dr.* ‖ id quid erat?] *Ma.:* idquoderat ‖ uetustate ‖ rerum ‖ 15. et] ac ‖ praecipuaeinimicis ‖ calligrates ‖ agi;] *Kochius l. l.:* ac *C om. Bas. a* ‖ nemonoui ‖ 16. derependique ‖ nostrorum nos quoque et nostros regno] *scripsi. cf. Va.:* nostrosquoqueetnossegni (nos terminis regni *Kochius l. l.*) *C* nostrorum & (*at cf. Ma.* 348 *sq.*) nos quoq; regno *Bas. a* nostrorum nos quoque regni terminis *Va.* 250 ‖ 17. quodhoc ‖ parbam ‖ et apertam] apertamet ‖ sciemus ‖ 18. aut ‖ romani habemus ‖ invisosque (*aut* invisos; ac inuisos *Bas. a* et invisos *Crev. Dr. v. Kr. ep. ad Or. p.* LIII, *a*) efficimus] *Alschefskius ad l.* X, 36, 17 *Wt:* inuisosufficimus ‖ erat ‖ sumus ‖ pacem ‖ finiuntur odia, intermittantur] *Ma.* (finiuntur, odia intermittantur *Kr*): odio (odia *Bas. a*) finiunturintermittantur *C* ‖ 19. adsensi (*s.* assensi) erant] *Freinsheimius, Doujatius:* adsentierant ‖ legationte ‖ impetraret] *C* (*I. F.Gr.*): imperaret ‖ deinde] de ea re *Heus.* ‖ (deinde) postea *s.* deinde (postea) *Crev.* ‖ megalopolim ‖ XXV, 1. uipsos ‖ furorum] utuisedibus ‖ 2. que ‖ (res) *Crev.* ‖ ueteras ‖ 3. Hypataeis] *Sig.:* hypateis ‖ pro-

xıııı ‖ fidesquaedatae ‖ 4. hominibus ‖ benigna] *Crev.:* benıgne ‖ invocantes] *Bas. a:* uocantes ‖ 5. Laevinus] lenıus ‖ pulcer ‖ 6. egerunt] egerint *Bas. a* agerent *Curio* ‖ ortobula ‖ est] et ‖ damnata quae *I. Perizonius* quae damnata *I. F. Gr.* ‖ ab.t ‖ 7. ad] (*s.* at) *addidi:* in *Bas. a om. C* ‖ paucıs ‖ indutiae tantum sex mensum fuerunt] *C* (*Krt, ubi* mensium, *a*): inducias tantum sex mensium fecerunt *I. F. Gr.* induciae & antea sex mensium fuerunt *Bas. a* ‖ 8. Rhodiis *Bas. a:* rodıs ‖ quaeque] queque ‖ opere ‖ scribere] *Bas. a:* resscrıbere *C* (scribere) *Crev.* ‖ XXVI, 1. celtıberceltıberı ‖ Ti.] *Bas. b:* t. t. *C* T. *Bas. a* ‖ obtinente *Bas. a:* oppugnāte ‖ osıque ‖ cissetrorum ‖ 2. ınpballoquinqueim ‖ 3. paucis] *Krta:* adpaucıs *C* ac paucis *Bas. a* ‖ adhortatıs ‖ edıxıt ‖ praeter ‖ omens ‖ 4. ali] *sic C* ‖ sicubi] *Walchius p.* 251 *sqq.* (*prob. Büttnero obs. Liv. p.* 94 *sq.*): secutı (*sic*) *C* seque, ubi *I. F. Gr.* scutis *Crev.* ubi *Büttnerus p.* 124 (*Bekkerus*) ut *Ma.* cuncti *Seyffertus l. l.* ‖ exequarı *C;* exaequare *ci. Kra* ‖ cornibus] *ex* eırenıbus *corr.* ‖ hostium, quibus] — *sic Kr. W Ma.* — (*s.* a quibus) *aut* hosti, a quo *I. F. Gr.:* hostıbusquıbus *C* hostilibus, quibus *Dr.* (*Walchius*) ‖ utextrauallumutpandereac.emetexequarıcornıbushostıbuscırcumıbanturpossent *post* possent *add.* ‖ ita [tam] *Seyffertus* ‖ irruperunt *Walchius:* ruperunt *C* eruperunt *Bas. a* irruerunt *I. F. Gr.* ‖ sustıneri ‖ 5. caesa aut] *add. Bas. a:* [caesa, *] *ut numerus exciderit Ma.* (*cf. c.* 28, 8 *a Va. adnot.*) ‖ ademptı ‖ dbellatumque ‖ na ‖ (sunt) *Gruterus* ‖ XXVII, 2. maguiınensıs ‖ quısıbıennıo ‖ (in Hispania) *I. Perizonius* in Hispaniam *Heus. cf. Dr. Crev. F. Lachmannum l. l.* ıı, 79 *n.* 2 ‖ L] Cn. *Val. M.* ıııı, 5, 3 *cf. intpp. ap. eund.* ııı, 5, 1 ‖ lıurısdıctio ‖ M] *sic l.* xxxx, 41, 7. 10 *cf. Duk. ibid.* §. 8: l. *C* Cn. *Vell.* ı, 10, 6, *Sig.* (*om. praenom. not. Val. M.* ıı, 7, 5 [*Front.*] *strat.* ıııı, 1, 32) ‖ censoris] consort s ‖ 3. consulıs ‖ etıametıam *post* votis *add. C* etiam *Bas. a, del. Crev.;* iam *Heus.* antea *Ruperti* ‖ ex iis] *cf. Ma. coll. Sig. Crev.:* exin *aut* exinde *Sig.* ‖ M. Aemilio] *nomen mendosum cf. Crev.* alteri Mucio *Heus.* M. Aemilio [Q. Mucius successit, P. Mucio Sp. Postumius. Q. Mucio] *dubitanter Ma.* ‖ enegotıum ‖ benetıa ‖ factıonem ‖ et] *cf. Wt:* (et), *ni prius or. membrum exciderit, Crev.* [et finitimorum] et *Heus.* ‖ 4. sıerant ‖ áfuit ‖ proconsulis *ci. Dr.* ‖ agere ‖ redıt ‖ 5. glarıa (*sic etiam in inscr. Lambaes. ap. Renier inscr. Alg.* ı *n.* 5. *Zell. del. suppl.* 1840 *a*) ‖ substruendams ‖ etaescenam ‖ 6. *mg. membr. per h. l. corros.* ‖ (et) | carceres ‖ no(tas) | *C; cf. de toto h. l. intpp. ap. Dr.* ‖ numerandis *Ursinus* (*cf. Friedlaenderum in Beckeri ant. R.* ıv, 505 *sqq. cum adn.* 3277): numerandas *Bas. a* numeran (*desunt 7 fere literae*) *C* ‖ trans (*d.* 10 *f. l.*) | ‖ cabeas ‖ ferreasıe (ıe *lit. non satis certae*), *tum d.* 12 *f. l.* | ıntromıtterentu (*d.* 9 *f. l.*) ‖ ‖ 7. feriis] *Sig.:* ferreis ‖ sılıces ‖ in Capitolio *Crev.* ‖ et senac(*s.* t)ulum *Rycquius, altera Crev. ci.* ac senaculum *Dr.; at v. modo Beckeri ant. R.* ı *n.* 469 ‖ 8. emptorıumlapıdem ‖ stıpıtıbusquaesepserunt ‖ 9. extra] intra *I. Perizonius* ‖ portam [viam] in Aventinum silice straverunt et porticum in clivo Publicio (*cuius mentionem h. l. primus quaesivit I. Perizonius*) ad aedem *Kra* ‖ sılıces ‖ et basilicam ad aedem *I. F. Gr.* ‖ 10. Auximi] *Pighius, Gruterus:* oximi (*cf. c.* 21, 12) ‖ pecunıa ‖ reducta ‖ 11. exalıısfluuıusfaccus (*in* flaccus *corr.*) ‖ posıtumıus ‖ senatus consulto populive *Sig.* senatus populive Romani *Kra* ‖ populıbe ‖ ipsorum] ıpsarum ‖ dicebat] *add. Sig.* ‖ Potentiae] *Sig.:* po|*entıae *C* pollentiae *Bas. a* ‖ ster|(nenda)m (e *agnoscitur*) ‖ 12. Sinuessae magalia addenda] *coll. Cass. Hem. ap. Serv. ad V. A.* ı, 421 *C. L. Rothius hist. vet. R. rell. p.* 294 *Th. Mommsenius nunt. soc. lit. Sax.* 1854, 155 *sq.:* sınuessamaga|(*d.* 8 *f. l., quarum extr. Kopitarius credebat* d *esse*)a; *de his et sqq. cii. v. ap. Dr.; de* et caularia in his *cogitat Mommsenius; num* [et aq]uaria in his? ‖ et cloacass et mu-

rum] *scripsi:* et cloacas faciendas et murum *Mommsenius* et elo|(*d.* 9 *f. l.*)um *C; al. Sig. Heus.* || circumducendum *Rothius Mommsenius:* circumducen (*d.* 10 *f. l.*) *C* circumducend *Bas. a* || porticibus] *Bas. a:* etporticus || iamnos || 13. multi || XXVIII, 1. pm || Ap. *Bas. a:* aput || 2. suplicatio || terre || nuntiatum || 3. idecreuit || 4. multitudine || L.] *Bas. a:* p. || laenases || 5. N.] *Sig.:* cn. || C.] *C cf.* xxxx, 26. 28: M. || sc. || M.] *Bas. a:* ci. || grassuspars || *membr. h. l. lacunosa* || el(u)uius || 6 *sq.* perf(ectis), *extr. lit. s parte conspicua* || 6. Centho] *vg.* (*Sig.*) *cf. adn. cr. ad l.* xxxi, 14, 3, *et sic l.* xxxx, 59, 6 *scribendum erat:* cento || urbe || (arg)ent. || milia (*s.* millia)] *vg.:* miltib. s *C*, *quod ex* millibus *ortum esse videbatur Kopitario* mil. ub. s *legenti; ex* libras *oriundum esse puto;* mil. *parva lac. sq. Bas. a* || tu(litfla)men, a *partim servata* || cor(ne)lius || 8. tabulam | aede] *Sigonius:* aedem (*cf. Dr. Wt*) || *Saturnios vers. inscr. post Walchii* (*p.* 253 *sqq.*) *conamina* (*de quibus videsis Hermannum el. d. m. p.* 616 *sq.*, *Ritschelium p.* 20) *restituit Ritschelius inscr. col. rostr. Duell.* I (*Bonn.* MDCCCLII) *p.* 19 *sqq.* || Ti.] *Bas. b:* t. || graeci || proconsulis *Pighius*, *Reinesius* || 9. felicissume] *Walchius* felicissime *Bas. a:* felicissimume || adque || liberatis] *f.* duplicatis *Duk.*, *qui cf.* || sociis *add. Sig.* || *ante* restitutis *add.* et reipublicae *idem antea*, reipublicaeque *Pighius*, sociisque *I. F. Gr. cf. Duk.* || saluomq || redit || Iovi] Inoi *Heus.* || 10. autque || aliquod || *post* data *iteratum* muneragladiatorum || 11. Flaminini] *C*(*Sig.*) || magni — fuit] *cf. Duk.* || tamen tum] *scripsi:* tamen *C* (*Büttnerus l. l. p.* 95 *sq.*) tum *Walchius p.* 258 *sqq.* || TITI L AB URBE CONDITA | LIB XLI EXP INC LIB XLII | F LICI R *in l. lacunoso C* || *de cap. libro post finem agglutinato cf. F. Lachmannum l. l.* II, 99 *n.* 4 (*al. Crev. Dr.*)

Lib. XXXXII *in periocha* cui [id] *I. F. Gr.* || parum felici] *add. ed. princ.; de ς cf. Dr.* || fuit lis . dies eis] *O. Iahnius:* fuit dictis *Naz.;* quaestio fuit; dies eis ς (*Boend.*); *de rell. v. Dr.* || datus] dictus *ci. Dr.* || I, 1. et exercitibus] *Va.* 249: exercitibusq; *Bas. a* exercitus *C* || ab || 2. | et | ut *Ruperti* || optinuerent || dena milia] *sic C* || sexcenos *Dr.:* . dc . *C* sexcentos *Par.* 1573 || 3. centumequitibus c̅c̅ *C* || iussa || 4. prouinciaoptineret || 5. Num. *Sig.:* en̄. || C.] *scripsi v.* xxxxi, 28, 5: m. || crassipensiciliam || 6. magistratus *Bas. a:* inmagistratus *C* in provincias magistratus *Kra* (*Wt cf. praef.*) magistratus in provincias *in al. exempl. Wt* || contrabat || 7. priuataspaulatimproferendofineseconstabathiepraenestini:squodcumeopriuatus || publicae || exirent *et* pararent] *scripsi cf. Duk. adn.:* exiret *et* pararet || publicae || essent] *Bas. a:* esset || 8. socii || in ulla *Bas. a* || 9. strumento || militari] itineris (*aut* mox ituri!) *Ruperti cf. Wt* || 11. aliquod || quaefac.unidum || romano || 12. ira] (*aut* in ira, *tum* [et] silentium) *R. H. Schelius:* iniuria *C* tum ira *Wt* I, 18, *act. ant.* 1840, 79 inde ira *Wt* || mins || tumdumpenestinorumiusuuelut || II, 1. macaedoniam || conuenendi || eum] cum || 2. bellum parari] *Bas. a* (*Ma.*): nonbellumparari *C* nunc bellum parare (parari *Wt*, *cf. praef.*) *Kra* || äultra || iret || aetoliam || d̈ seere || 3. praecatiomb || qui editi] *I. F. Gr.* (*Kra*): queediti *C* quae editae *Bas. a* (*Crev. Dr.*) || 4. lanui || visa dicebatur *I. F. Gr.* || terrenatetm || Rementem] *num* Cremeram? *Cluverius* || Pomptinum] *vg.:* pomtinum *C Bas. a* || nouibus || 5. exstantibus *Duk.* || 6. edictumquem || est et] et ex || hostèus || supplicatioque *C; f.* supplicatio quoque *Ma.* || 7. et altera quae] *aut* alteraque quae *Ma:* añlteraque *C* || an || uotaetesse || fieret feriaeque] *scripsi:* fieriaeque *C* feriaeq; *Bas. a; f. plura exciderunt* || itasacrifieatumque || decem|viris || ediderant *Ma.* || III, 1. eodemĕò || hispaniam || ne ullum] nullum || autá || essett || 2. ornatum] *Ma:* ornantum *C* ornamentum *Bas. a* || ei] *Kr.* (*cf. nov. ann. phil et paed. suppl.* I, 62 *sq.*) *Ma.:* et *C* se *Bas. a* || ratus] *Bas. a Ma:* iratus *C* ita ratus *Kra* || hiemiae || 3. paratae

fuerunt] *cf. Wt. praef.* ‖ que ‖ adquaeesportarent ‖ 4. red.tteguleexposite ‖ esset ‖ 5. fremituseius (*cf. Va.* 260) ‖ est et ex *Wt* et ex *I.F.Gr.* ‖ 6. eiuseius ‖ annibal ‖ nisi] si ‖ diriiuisset ‖ 7. detrectatum ‖ columem *C:* culmen *Bas. a* ‖ tecto *Duk.* ‖ parere ‖ quid?] *Va.:* id *C* et *Wt om. Bas. a* ‖ gerendi ‖ publi|is ‖ locare] *Ma:* loca (*al. ad h. l. Duk., Ruperti*) ‖ traditumtraditum ‖ 8. id deûm] idem ‖ templa *ante* demolientem *add. Curio; num* delubra? ‖ 9. ruinis ‖ exornantique ‖ 10. apparerent ‖ legatione ‖ ierant ‖ locarentur] *add. Bas. a* ‖ iaccularíaque ‖ 11. regionem ‖ potuerint ‖ IIII, 1. N.] *Sig.:* cn. ‖ ire ‖ 2. a] *add. Bas. a* ‖ qu businhispan'a miretitaque cumidnunt:a tummassiliensibuslegatisessetsuccedebatur ‖ sortirentiur ‖ 3. ut] *add. Pighius, exc. Pith. ap. Hearn. cf. Kr. lib.* XXXIII *p.* 186 ‖ iurius ‖ coproiumeia ‖ remansit *I. F. Gr.* remanere (*tum accus. in praec. opus*) *I. Perizonius* ‖ bellum ‖ st] *s.* est *Kr.:* sit *C; om. Bas. a* ‖ *h. l. Dr.*, §. 5 *Crev. civium et Lat., quibus ager divisus sit, numerum excidisse censent* ‖ 4. rem] *add. Bas. a* ‖ Aebutium (*sic. Sig.*) Carum] *Pighius:* ebutiumparrum ‖ Q.] que ‖ salin:um ‖ 5. socii ‖ sedit.onibussu:squeetthessalis ‖ que ‖ gereruentur ‖ V, 1. bellum iam] *Ma., in quod et ipse incideram:* iambellum ‖ 2. magna ex parte *Bas. a:* magnaepariter *C* magnae partis *Kr.* ‖ faborem ‖ aniti ‖ aliquantoó ‖ 3. utque ‖ essent] *add. Curio* ‖ nullus ‖ 4. persean (*cf. Alsch. ad l.* VIIII, 19 *p.* 496 *n. a Wt l.*) famain ‖ patriss ‖ anu ‖ appellem ‖ meministrum ‖ adque ‖ et quaesitum] *Wt* etquesitum *C:* requisitum *Bas. a* quaesitum *Kra* ‖ et] *add. Wt* ‖ exultantem ‖ tanta ‖ 5. praeca ‖ prop.squos ‖ ta|munifico ‖ 6. spernendam] *I. F. Gr.* (*Ma. op. ac.* 387): spernendum ‖ non obiecta esca] *cum post* 'obiecta' *sq.* 'esse' esca *facile excidere potuerit scripsi:* non obiecta praeda *Va.* 250 *sq.* nonobiecta *C* eum obiectum *Bas. a* non subiecti *Wl* II, 9 t non abiecti *Ma* eum suspectum *Seyffertus l. l.* ‖ 7. tessali ‖ ex] *C* (*Doeringius*) ‖ perregiam ‖ 8. tessalos ‖ esset] *I. F. Gr. Ma.:* est ‖ 9. gast gatis ‖ fenore ‖ onerant ‖ decem] *i. e.* x *Wl* II, 11 *n.* 7 *t:* z *C; lac. in Bas. a* ‖ 10. meodemq ‖ terreb:a ‖ delpis ‖ tempus [non minus] *Ma.* ‖ quasi intestina gesserint bella] *scripsi:* quasintestinogesserantbello *C* quos (quaeque *Dr. Ig.* 390 quam quos *Ma.*) intestino gesserant bello *Ruperti, praeterea* quos intestina (*s.* internecina) efferarant bella *more suo procudens*, quasi intestino (gesserant) bello *I. F. Gr.* (quas — bello) *Crev.* ‖ 11. adque ‖ utriusque ‖ petit ‖ inbello ‖ praetorum ‖ 12. Corinthus, ubi .., convenit] *Ma. cf. Va.* 251: corynthusutubi .. conuenitur *C* Corinthum, ut ibi .., convenitur *Bas. a* Corinthi, ut .., convenit *Ruperti* Corinthus, ut ibi .., convenit *Kr.* ‖ VI, 1. delpis ‖ peloponnensium; *excidisse videtur nomen loci, quo eos convenire voluerit, v. Crev. Duk.* ‖ aceis ‖ Persea odium] persedonum ‖ 3. quo ‖ quo ‖ apparitoribus ‖ 4. ab ‖ ptolemeum ‖ 5. hii ‖ Cu.] C. *Sig.* ‖ Q.] que ‖ bebius ‖ 6. ab] *add. Bas. a* ‖ anthioco ‖ excusabitquo ‖ quoad] quàm ad *I. F. Gr. Duk.* (*cf. Forc. et Gesn. s. v. quoad, Haas. ad Reis. p.* 460) ‖ pretaret ‖ 7. aferre ‖ 8. adque ‖ inperaretquae ‖ que ‖ 9. se] *add. Bas. a* ‖ orñdinib ‖ 10. antiocoque ‖ urbanus] *Lugd* 1551: urb *C* urb. *Bas. a* ‖ 11. eique ‖ ; legato] *Va., quod et ipse scripturus eram; at dubium me reddit* §. 10 'legatis': quelegato *C:* legatoq; *Bas. a;* atque legato, *ni nomen eius exciderit, Wt* legatoque Apollonio *Benedictus a Kra l.; num* Apollonioque legato? ‖ libere ‖ essent ‖ 12. que ‖ fuerunt *Benedictus* ‖ renunt(*s.* c)iaverant] *Crev. Benedictus, Ma.* 509: renuntiauerunt ‖ maxime ‖ VII, 1. haec [acta] *ci. Kra* ‖ cereius ‖ ms ‖ uonuerant ‖ Iunoni] *Sig.:* iunonis ‖ 2. cere ‖ milia pondo] *Bas. a* miliaput ‖ gieereius ‖ 3. Statellati] *Bas. a cf. v. l. c.* 8, 5; 21, 2 *et* 5: statellaci *C* Statiellati *Cluverius, Gruterus; sic sane inscr. Or.* 4927 *eodemque ducunt et Cic. ad fam. ep.* XI, 11, 2 *et Plin. n. h.* III §. 47; 49; XXXI §. 4, *cum v. l.* Sta-

tyelli; *et vel hanc formam* Aquae Staty(u)ellae *vel* Aq. Statellae *commendant codd. Strab.* v, 1, 11 *p.* 217 *C.* ‖ liguram ‖ 4. popilio ‖ oppugnaturam ‖ cernebat ‖ 5. quesisse ‖ tris est horas] *C:* tris horas est *Va.* 258 est amplius treis *Bas. a* ‖ 6. aequitibus ‖ eoquos ‖ itumultu ‖ 7. media ‖ meetus ‖ 9. (passim)] *Ma.* ‖ 10. nec] *add. Bas. a* ‖ caedentibus ‖ x ‖ VIII, 1. hac ‖ *de numeris h. l. et c.* 7, 9 *falsus Crev., cum ad 'partem civium amissam' capti quoque pertineant* ‖ diderunt ‖ 2. non] *add. Bas. a* ‖ aitroeius ‖ conss ‖ seu turum ‖ 3. ad ‖ ruit ‖ uendit ‖ 4. ecognoscendisieampania ‖ 5. satellites (*cf. c.* 7, 3) ‖ tum quoque *etc.*] *cf. Freudenberg obs. Lic.* I, 5 *sq.:* tum quoque non ultro inferentes bellum, oppugnatos *Walchius* 137 *sq.; al. Ruperti* ‖ 6. mnoxorum ‖ i̅plorantia ‖ possumo ‖ nuper (*aut vix cum Heus.*) pacatis] *Ma.:* pacatos *C Wt* pacatis *Bas. a* nunc pacatis *F. L. Lentzius in progr. gymn. Kneiphoef. Regim. a.* 1852 *p.* 23; *de* abactos *cogitavi* ‖ 7. res [S. C. factum est] *Sig.* ‖ (senatui) *I. F. Gr.* ‖ consulesléigurespraetio ‖ quiquod ‖ 8. primo quoque tempore (*aut* quoque extemplo) referri] *Krs* 75 *sqq. a*: quoquetemporef eri *C* primo quoque tempore fieri (finiri *I. Gr.*) *Sig.* quoque ademta refici (*s.* reficere) *Wl* I, 18 *sq.* quoque adempta referri *Wt* quoque [reddi; eaque primo quoque] tempore fieri *Ma.* ‖ nec ante .. quam] *C Kr:* in ea gente .. cum *Bas. a* ‖ pugnantes *Clericus* (*prob. Crev. Ma.*): oppugnantis ‖ VIIII, 1. conss ‖ eadem .. senatui fuit *Wt*, *dubitans num* senatui *requiratur* (*at cf. Ma.*) eandem .. fuitsenatuihabuit *C* ‖ 2. exemplo ‖ hibernaculiamissi ‖ infectus ‖ praetori] *Sig.:* praetorib *C* = praetoribus *Bas. a* ‖ evocato *Heus.* ‖ multisque ‖ inuectus est *Bas. a:* inuectus ‖ praetorem] *ex* plaetorem *corr.* ‖ 3. eumorbembellnebene ‖ debuisse ‖ hostibus] *ex* histibus *corr.* ‖ 4. d taque ‖ multa ‖ *num* edicere? *Alschefskii ad l.* II, 52 *p.* 185 ‖ 5. suplicationemque ‖ absente se .. praesente] *Pithoeus ap. Hearn.:* absentes .. praesentes *C* absenti sibi .. praesenti *I. F. Gr.* absentis .. praesenti sibi *ci. Dr.* ‖ honores ‖ 6. aliquod ‖ 7. estate ‖ cognoscendis ‖ visa] ua ‖ 8. lenatem ‖ aemilium ‖ Pennus] *C* (*Sig.*) ‖ Sp. Cluvius] p. cluu.us ‖ siemiussieterum ‖ X, 1. fulius ‖ Flaccus, A. (L. *Bas. a*) Postumius] *add. Bas. a Sig.* ‖ 2. capitéa ‖ sexaginta novem] *vg.: numeris expressit C Bas. a;* novem et sexaginta *s.* undeseptuaginta *Kra* ‖ 3. et] *Cf. Walchium p.* 227 *sq. Wl* I, 33 *n.* 15: sed *Curio* at *ci. Dr.* ‖ 4. e] se ‖ quibusquequosdemerunt ‖ 5. aequestris ‖ uoxuerat ‖ annis] *F. L. Lentzius l. l., Ma.:* annos ‖ sex] octo *I. Perizonius cf. Dr. Rinkes de or. pr. in Cat. a Cic. abiud. p.* XXXIX ‖ posquam] *sic C* ‖ et] ut ‖ tante ‖ a mari] *Va.* 251: amant *C* a mari vento *Bas. a* ‖ operirentur *C* ‖ 8. quem ‖ in] *add. Bas. a* ‖ absūsit ‖ 9. quoq. ‖ 10. eiconss ‖ *sqq. et* §. 11 *init. ex Ma. sententia distinxi* ‖ 11. consuli] *Ma.:* cons *C* Coss. *Bas. a* consulum *vg.* ‖ in incepto] *C* (*Duk. Kr.*) ‖ bellum ‖ decernunt] *Bekkerus* (*cf. Kra*): decernuntur ‖ 12. ni] *add. Bas. a* ‖ nouus ‖ 13. Hispanias *ci. Kra* ‖ in] *ante* citeriorem *add. Bas. a* ‖ 14. Siciliam] *ex* seliam *corr.* ‖ 15. consules obirati *I. F. Gr.* ‖ habituros ‖ rei publicae] *Crev. cf. Kra:* rep *C* reipublicae *Bas. a* ‖ XI, 1. uidisse ‖ depersona ‖ 2. eiuset ‖ ingentiaqu ‖ existimant ‖ 3. uiuendi ‖ quorū q̇ ‖ coronam ‖ 4. consulis ‖ romani ‖ 5. haeccumuoluntatem ‖ pressum ‖ a] *add. Bas. a* ‖ iam pridem] *Kochius l. l. p.* 13 *sq.:* iamiamprimum *C* tanquam primum *I. F. Gr.* tanquam omnium primum *dubitanter Ma.* (*cf. p.* 314) iam annum septimum *Va.* 251 *sq.* iam clam pridem *Seyffertus p.* 835 *sq.* ‖ 6. iubentute ‖ que ‖ adque ‖ 7. nonin ‖ 8. que ‖ philippos ‖ successum ‖ 9. pararetur *Bas.* 1554 paretur *Kra* ‖ XII, 1. non ‖ *f.* (apud) *Dr.* ‖ adque ‖ civitates] *Bas. b* (*Dr.*): ciues ‖ qua] quam ‖ ei] et ‖ certumesse ‖ 2. quodam ‖ faborem ‖ auctoritate esse] *scripsi* auctoritatem esse *Ma.:* auctoritate *C* autoritate, *Bas. a* auctoritate; *al.* ‖ 3. phrysiaepraecanti ‖ atque (*i. e.* adq.) oranti] *scripsi*, *tum*

vidi et Kr. et al., Doeringio l., idem probasse cf. Kra: adoranti *C (Alsch. ad l.* x, 36 *p.* 709) ac oranti *Bas. a* et oranti *Crev. Dr.* ‖ 4. celebratares¦seutransque ‖ et donis] *scripsi* et *inter* e *et* d *excidisse ratus:* donis *C (Alsch. l. l.)* don:sq; *Bas. a* ‖ 5. boetoirum ‖ aptatam ‖ 6. alter ‖ Posideum] *scripsi* (*sic l.* XLIIII, 11, 3; *Ποσειδώνιον Thuc.* IIII, 129, '*probably from a temple of Neptune, which stood upon it*' *Leake travels in northern Greece* III, 156): sidenum *C* Delum *Sig.* Ismenium *O. Müllerus Orchomenos p.* 421 *n.* 1 *ed. alt.* ‖ idelph.s ‖ acaico ‖ aeorū¦prope ‖ ei] *C, quem secutus sum; tum idem vidi Heus. ci. assecutum esse, prob. Bekkero:* &(*Wl* I, 33. *n.* 15) ‖ 7. ad ‖ priuatisnā¦publ cae ‖ indultum *Lachmannus ad Lucr.* I, 453 *sq., at cf. Wt praef.* ‖ 8. hus ‖ adque ‖ haberenonutexpertisnon ‖ milibus] *utrubique Va.* 252 *sq.:* milia ‖ equitum: *Bas. a. vg.; corr. Va.* ‖ praeparatum habere] *Va:* praeparare *C* praeparatum *Crev.; f.* praeparasse ‖ 9. ut in decem millia *A. Perizonius* ‖ millibus *I. F. Gr.:* milia ‖ annum ‖ 10. tantis] *Sig.:* tantum ‖ armamentariam ‖ perienni ‖ Thraciam *Bas. a:* therciam ‖ XIII, 1. inqu d ‖ adduos ‖ *post* explorata *lac.* 7 *fere lit.; f. verbum excidit* ‖ secum ‖ 2. fecistis *post alterum* vos *iteratum* ‖ adrogarem ‖ 3. nouil ss mas ‖ graec:e ‖ denudantes *Bas. a:* denudatis ‖ pen:tendum ‖ haberem ‖ que ‖ suuigi ‖ possent *Ruperti* ‖ 5. pararet] *add. I. F. Gr.* ‖ parere ‖ 6. Abrupolim] *sic C Paus.* VII, 10, 6 *App. Maced.* 11 *p.* 262, 19; 264, 12; 16 *Bk.* ‖ adque ‖ Arthetaurum] *Kr. cf. App. l. l. p.* 262, 19; 264, 24: arthetarum *C* artetauri *C* 40, 5 arcetauri *C* 41, 5 ‖ idemadque ‖ 7. Euercam *H. Valesius* ‖ Thebanae principes *ci. I. F. Gr.* ‖ boetorum ‖ que ‖ bellum] *I. F. Gr.:* bella ‖ 9. cond t ‖ tessaliaperthebiaque ‖ ot¦noxia ‖ 10. occursumrum ‖ 11. uobistumhaut ‖ quamescium ‖ praedicendisaut ‖ 12. adq ‖ utei ‖ praeter ‖ nouis ‖ adque ‖ XIIII, 1. turia ‖ 2. etdefensïoetdefensioëtdepraecatio ‖ ėrespondebatur ‖ 3. nimia] *I. F. Gr.:* animāi *C* animi *Bas. a; del. Bekkerus* ‖ prī¦cipes ‖ 4. causamuelcausambelliqua ri ‖ forte ‖ 5. ciuitatium ‖ adque ‖ curaerat ‖ et legatio Rhodiorum Romae erat hac ..... ac falsa simulaturus] *et Kochii et Vahleni inventis usus scripsi sic fere lac. explendam esse ratus* hac [de causa; cuius ferox erat nec ficta] ac *etc.; et lac. alio modo oriri potuisse et singula verba incerta esse ipse scio:* etlegatiorhodiorumerathacfalsaiturus *C* & legatio Rhodiorum erat, ac Satyrus princeps *Bas. a* [Inter caeteras] et *rell.* = *Bas. a I. F. Gr.* et legationis R. erat Satyrus *v. d. ap. Dr.* et legatio R. venerat, ac Satyrus princeps *ci. Dr.* et l. R. erat ac falsae accusationi obviam iturus princeps *Kra* e legatis (*aut* et legationis) R. erat Andranodorus (*aut* Athanodorus) *Ma.* et legatio R. Romae erat ac Satyrus *Kochius l. l. p.* 14 et legationis (*aut* e legatis) R. ferox erat nec falsa simulaturus *Va.* 253 *sq.* et legatio Rhodiorum venerat cuius ferox erat nec falsa simulaturus *Va. curis secundis* ‖ quin] quem ‖ ciuitatisquoque sua *C; f.* ciuitatis quoque suae insectationem *Ma.* ‖ 7. senatusquerebat ‖ 8. cum non] *coll. App. l. l. p.* 263, 3 *sqq. Duk.:* cū ‖ intemperanti] *I. F. Gr.:* intemperantius (*Wt cf. praef.*) ‖ anth ocus ‖ popularibus quidem gratam] *Ma:* popularemquidē ‖ qu dem ngratampopul.s *C* popularem quidem ac gratam (nec ingratam *Kra*) populis Asiae *Bas. a* ‖ 10. favorem] *num* fav[orem mai]orem? ‖ fecit] auxit *I. F. Gr.* ‖ ȯita ‖ donaquecuiquam *C* donaque (cuiquam) *Wt praef.* ‖ adque ‖ XV, 1. quanta maxima] *Muretus, I. F. Gr.:* quant ‖ exima *C* quanta eximia *Bas. a* ‖ 2. ipsae ‖ 3. ordiens] *Bas. a:* oriens ‖ ministeriis *Bas. a:* ministris ‖ fac nerum *cf. c.* 41, 6 ‖ cedem ‖ 4. eumē ‖ apollinedelpos ‖ escensurum] *Dr.* eiscensurum *C:* ascensurum ‖ praegressi] *I. F. Gr.:* progressi ‖ querebat ‖ 5. escendentibus *Dr.* escendent b *C:* ascendentibus ‖ cirra pr.musquam ‖ imacer:erat ‖ laeva, semita paullum exstante *Kra* (*al. id. olim*): leuiase-

mitampaulumextantem *C* laeva semitae paulum extans *Bas. a* laeva ad semitam paulum exstantem *Ma.; de Wt cf. eund. ad h. l. et p.* 166 ‖ derupta] *Duk.:* diruta (*cf. Ma.* 342) ‖ 6. maceria ‖ 7. a mari] agmine *I. F. Gr.; 'malim* Eumeni' *Ruperti* ‖ 8. eunde ‖ regi] *Vascosanus:* regis ‖ 9. exortasuaduo ‖ deduolunt ‖ 10. ; sopitusque ex semita proclivi ruit] *Krta:* sopitusquiexemitaprocliui *C* sopitus: ex semita procliui *Bas. a; al. de universo h. l. I. Perizonius, Duk., Heus., Rup.* ‖ congestū ‖ cedentem ‖ constanter] *Bas. a:* constar *C; f. vel* contra (*quod mihi et ipsi in mentem venit*) *vel* constans et *Kra* ‖ XVI, 1. maceriem ‖ add ‖ adque ‖ ne ex comprenso *Kr:* ex conprenso *C* ne compreuso *Bas. a* ‖ occiderunt ‖ 2. tollentesoppidum ‖ 3. remanentem *C* remeante *Heus.* ‖ uictorum ‖ prope] pro ‖ 4. quidem ‖ sicut ‖ infestiauenierunt ‖ 5. *recte distinxit Walchius p.* 123 ‖ coeptumneconsulte ‖ 6. asui ‖ ab] *Kr.:* ad *C* a *Bas. a* ‖ corinth o ‖ Isthmi] ı *supscr. ex* sthmı *corr.* ‖ 7. adeos ‖ asia ‖ ceterium ‖ 8. fratri ‖ audt ‖ 9. que ‖ qua quam ‖ tacita haberi pati] *Ma.:* tacite (tacitum *ci. Dr.*) haberepati (patique *Bas. a*) *C* ‖ non] uno; *de sqq. cf. Sig., Nauckium ad Soph. fr.* 596, *Cobetum mnem.* IX, 377 ‖ maturam ‖ famam ‖ XVII, 1. legatusqui *C* quo legatus *ci. Dr.* ‖ concilia ‖ ierat] *Va.* 263: eiuserat *C* missus erat *Bas. a* ‖ 2. Rammium] rammius §. *sq. et* §. 8 *C, h. l. et c.* 41, 4 rammum (Herennius *App. l. l. p.* 265, 4 *sqq.*) ‖ fatalis *ci. Wt* ‖ 3. hospitioque *ci. Wt, Ma., qui sqq. recte distinxit* ‖ *alterum* quoque] *suo l.* quoq *scriptum post* insignis *iterat C* ‖ 4. perfamiliam ‖ etcoeptum ‖ 5. hostio ‖ 6. habere pluribus consciis; comparati eventum praeterea in incerto (*vel* incertum) *Seyffertus l. l. p.* 836: haberepluribusconsciisconpararieuentupraetereaincerto *C* (*post* habere, *post* comparari (*sic*): *posuit Bas. a, post* habere. *post* comparari: *seu*; *Crev. Walch. p.* 122 *sq.*) habere pluribus consciis; eventu praeterea incerto *Ma.* ‖ *f.* efficax, *tum* tutum *et* detur ‖ aut tuta] adtuta ‖ (rem) celandam *I. F. Gr.* ‖ 7. quod] que ‖ defendi ‖ 8. ne] ni ‖ experimentum ‖ alc dem ‖ 9. iussueiussu ‖ curiamqacta ‖ XVIII, 1. eaqab ‖ appellare ‖ clamdestina ‖ scelere ‖ beneficiorum ‖ 2. c. ‖ 3. ducit ‖ traiceretur ‖ 4. aegine ‖ 5. stimulantes ‖ 6 *sq.* maconeum ‖ esset] *Bas. a cf. Ma.* 511: est ‖ prouincia ‖ fatigantis (*s.* tes) saepe .. senatum] *Kr.* (*cf. lib.* XXXIII *p.* 135, *a*): fatigatissepe .. senatum *C* fatigato saepe .. senatu *Bas. a* ‖ ad exercitum — iussi] *cf. Dr. adn.* ‖ XVIIII, 1. secognitionem ‖ quam ‖ consederantlucruperata ‖ *f.* [legem] promulgavit *Dr.* ‖ 2. anmisnonpost ‖ uacaretur ‖ 3. regnum (*cf. Ma.*) ‖ qui Persei *Ma.* ‖ Ariarathis] *Sig.:* ariatis *C* Ariaratis *Bas. a* ‖ 5. tutele ‖ 6. egregie ea] *Ma.:* etregemet *C* Ea regis *Bas. a; f.* egregie haec ‖ 6. *post voc.* praetor *duodecim fere lit. lac., tum a lin.* ‖ instruendas *F. L. Lentzius l. l.* ‖ habitarerecpossent treeum'] sedis (Maedis *s.* Medis *W Ma.*) cepnatisqueetsatis *C:* apud se disceptantibus, & *Bas. a* Maedis [Caenis *Wt praef.*] que et Astiis (*aut* et Sintiis) *Wl* I, 28 *t praef.; tres Thraciae populos nominari Ma. quoque perspexit, quorum nomina praeter Maedorum vix reperiri posse merito censet* ‖ binûm] *add. Bas. a cf. Kra,* bis denûm *Pighius* ‖ militum summae] *cf. Duk.* ‖ 7. traeciae ‖ Ti.] *Sig.:* t. ‖ 8. rhodium ‖ XX, 1. tempestatei ‖ prostrata ‖ M. Aemilii priore (primo *Pighius*) *post* Capitolio *add. Dr.* ‖ priore posita opera M. Aemili] *post* Punico, *unde oculi librarii ad* cons (*sic cod.*) *aberrare poterant, addidi sec. Sig.* (priore posita a M. Aemilio) *et Wt praef.* (posita opera M. Aemilii) *supplementa; cf. R. Klotzium hist. lit. Lat.* I, 306 *sq. n.* 350 ‖ 2. et ad] *Kra:* et *C* ad *Bas. a* ‖ 3. victimis] uictissimusoppidis ‖ Iovi optimo maximo] *vg.:* iouisom *C* IOM *Bas. a b.* ‖ 4. puerduellium ‖ que ‖ disiecisset *Bas. a* ‖ 5. que ‖ saturnie (*cf. de h. l. Dr.*) ‖ Calatiae] *Sig.:* caleteiaea ‖ tripidem ‖ uacchis'‖ fluminisexamminatosoximi (*cf.* XLI, 21, 12) ‖ 6. quique ‖ num ‖ XXI, 1. provinciam] *Ruperti:*

prouncias ‖ popılıo ‖ referre ‖ et] ut ‖ 2.populı ‖ quıbussnterum ‖Statellatibus] *Bas. a cf. c.* 7, 3 satellatıs *C* Statellis *Bekkerus* ‖ proconsul] *Bas. a:* procons *C* proconsule *I.Perizonius* ‖ sedecim] *I.Perizonius:* se .x. *C* se decem *Bas. a* sex *Kr; num* sexdecim (= sex . x .)? *cf. Kra* ‖ queque ‖ fas] tam ‖ et] *Bas. a: om.* ‖ rebellandum] *Grut.* (*cf. Ma., Va.* 264): rebellıum ‖ 4. Scylla] *f.* Ralla *Pighius* ‖ 5. satellıs ‖ servitute mansisset *I.F.Gr.* ‖ 6. ext ‖ 7. frustrıumplio ‖ *f.* (quod - fieret) *Wt* ‖ trıumfauıt ‖ 8. plebis] *scripsi cf. C:* plebes *Bas. a* ‖ plebıscıuıtatııussıtique ‖ praetor] pro ‖ querere ‖ ea] *Dr.:* ex ‖ querere ‖ XXII, 1. acceperunt] *I.F.Gr.:* ceperunt *C* occeperunt *Tafelius* ‖ 2. reuscrtı ‖ positā | *C* proposita *ci. Dr.* ‖ 3. detractationi] *Bekkerus:* detrectationi *Bas. a* detraetıonı *C* ‖ in urbem] *om. Grut. ed. ult.* ‖ rogatıonı ‖ 5. postquamfluuıum ‖ popılıus ‖ 6. est] et ‖ 7. popılius ‖ rogatıonem ‖ uıs ‖ popıllıo ‖ praecıbusuıetulaudıbus ‖ rerum ‖ ne diceret ius] ediceretıs ‖ 8. fallacıaelusa ‖ XXIII, 1. eo] et ‖ massıl.sae ‖ contıones ‖ 2. cartagınıenses ‖ aegrum ‖ in] *add. Sig.* ‖ presentı ‖ castellaquae ‖ masınıssamqueıadque ‖ 3. silere] sedere *Ig.* 389 ‖ prohıbere ‖ extrafınesextrafınes ‖ 3 *sq. post* arma *et post* bellum; *ponit Ma.* ‖ 4. Et quamquam *I. Perizonius* ‖ pellent ‖ haud *Bas. a:* aut ‖ *f.* ambigue *Ma.* ‖ deserte ‖ 5. superuıamcredulıtatemque ‖ cartagınıenses ‖ missos sese] *I.F.Gr.:* mıssos esse *C* sese missos esse *Dr.* missos se '*cum Gr.*' *Ma.* ‖ trıumpharum ‖ ımperarı ‖ 6. ut] uet ‖ equo ‖ inter regem socium populumque] *Ma.:* ınsocıumpopulumque *C* apud socium populum *Bas. a* ‖ essent ‖ ualereı ‖ 7. quıddedıssentquıdıpsum (*falsus igitur Ma. p.* 486 *n.* 1) ‖ nullum *Bas. a* ‖ finem] *Bas. a: om. C* (*iterum deceptus est Ma. l. l.*) ‖ futurum ‖ 8. alıquam ‖ datum ‖ dılectum ‖ 9. tutamıuuentutemetsub ‖ 10. denique] *Va.* 254: neque *C* namque *Bas. a* quoque *Ma.* ‖ ıpsesatıusıpseesse ‖ acerbissimo] *Va.:* aceruıssimo *C* acerbissimi *Bas. a* ‖ quam regi invidiam concitarunt] *incertum Sig. supplementum:* que ‖ reıs *C* quam regi *lac. nota in mg. apposita Bas. a* ‖ XXIIII, 1. [Deinde] interrogari *Sig.*, *obloquente Dr.* ‖ eas res] *Va.* 254: eas *C* ea *Bas. a* ‖ expromere] *Ma. prob. Va.:* expromeret ‖ re] *Bas. a Va.* 254 *sq.:* repræ *C* re ipse (reprx *in C scriptum esse credens*) *Ma.* ‖ 2. cartagınıenses ‖ ıturus ‖ in] necın ‖ clamdestınum ‖ ' alıquod ‖ prıncıpium ‖ *lac. h. l. animadvertit Clericus; quam explere praeter ipsum conati sunt v. d. ad mg. Cur., Dr., qui ci.* inde [nihil emanasse] praeterquam, *Heus.* ‖ 4. quıdepraecaretur ‖ ınımıcıtıs ‖ crımınantuıbus ‖ crederent] romam ‖ constantenfidemp (? p *nec totum adest nec certo dignoscitur*) ergaproodıssent *sq. lac.* 9 *fere lit.* ‖ 5. utrumque ‖ cartagınıensıumconsultıs ‖ responderi *Doujatius et vel sic vel* respondere praetorem *Crev., at cf. Dr.* ‖ 6. cartagınıenses ‖ 7. se, si] *scripsi:* se *C* si *Bas. a* ‖ alıquem ‖ masıssehosnorıs ‖ dare] prodere *Ig.* 400 ‖ 8. statuerent ‖ observare] *I. F.Gr.* (*Wt praef. Ma.*): obseruarı ‖ 9. urbem] *C, Bekkerus, Kra:* urbes ‖ conc sısse ‖ quae] q ‖ admısıssent ‖ 10. cartagınıensesque ‖ *f.* observata, *quod mihi et ipsi in mentem venit, aut* servata *Dr.; in cod. post hoc. voc.* 10 *fere lit. lac.* ‖ XXV, 1. Centho] *Sig.:* cento ‖ regıs ‖ 2 quıa ‖ ınfestus ‖ Persei] *C* (*Par.* 1573, *Bekkerus*): Persi *Bas. a* Perseo *D. Heinsius* ‖ que ‖ quequeaudent ‖ macaedonumsummıuı ‖ parari bellum] *exstat in C* ‖ 3. uocatos ‖ 4. esse] *Ma., quod et ipse inveneram:* se *C om. Bas. a* ‖ prohıbere ‖ prohıbere ‖ 5. que ‖ 6. famotrace ‖ 7. satısfaıerı ‖ censerı ‖ habebat ‖ 8. super|que ‖ frementemque] *scripsi, viam praemonstrante Ma.:* frequentem *C* frequenter: *Bas. a* querentemque *Ma.* ‖ superatıosılegatı ‖ speculaturi] *et ipse correxi post Rup. Ma.:* speculatı *C* speculari *Bas. a* (*cf. Wt praef.*) speculatum *Kr.* ‖ 10. tum] cum ‖ abse ‖ renouare ‖ probare ‖ passurum ‖ 11. nouum foedus si *Kr:* nouofoedussei *C* Si nouum foedus *Bas. a* ‖ debere] *scripsi cum*

Ma.: deberet *C* debere: & *Bas. a* ‖ induecre ‖ equofidus ‖ credere reipub. *Bas. a:* crederep ‖ 12. adque ‖ e regia] egregia ‖ cūoeptuscum ‖ et] e ‖ senuntiasse ‖ uocē ‖ adque ‖ triduoŝ ‖ 13. profectus ‖ manentibi ‖ quicquam] *Crev. al.:* quidquam ‖ 14. tessali ‖ senatum ‖ repesse ‖ posset] *I.F.Gr.:* esset ‖ uenisset ‖ XXVI, 1. ūnihil ‖ adtinead ‖ exasperathosacliguris ‖ *sqq. recte distinxit Ma.* ‖ inbellum ‖ 2.iregem ‖ susceptum ‖ Issaci] *Ma:* esse *C* Issenses *Bas. a* ‖ quaestionesuos ‖ eum depopulatum] *Ma.:* ecundopopulatum *C* secundo populatum *Bas. a* ‖ adque ‖ 3. speciem ‖ 4*sq.* regeā ‖ regeIssaei] *Ma.:* regessisse *C* rege Issenses *Bas. a* ‖ differrent ‖ quesitum ‖ est, quid] *Ma.:* etquid *C* ecquid *Vascosanus* ‖ 5. institiuto ‖ acceperet ‖ superdereuenissehesitantibusinreponso ‖ 6. ut qui adire] *Bas. a:* ut qui adirent *C* iis qui adire *Crev.* qui, ut adirent *Ma.* ‖ adrem ‖ quid (quis *C*) socii quererentur; senatum exi(exu *C*)stumare] *ex Capicibus restitui; idem Ma. assecutus erat:* qui (quod *I. F. Gr.*, quia *I. Perizonius*) socii quererentur apud senatum exustum a rege agrum ‖ 7. Plaetorius] a *supscr. corr. C, Sig.:* pletorius ‖ regem ‖ redierunt legati] *Ma.:* redieruntlegatiquiredierunt *C* legati redierunt (redierunt legati *Kr.*), qui renuntiarunt *Bas. a* ‖ in ea] *Bas. a:* ine *C*, *nomen latere censet Wt* ‖ anthiocum ‖ ptolemeum ‖ Alexandriae] *I.F.Gr. Ma.:* malexandria ‖ 8. *num* [esse] omnes (*post* convenisse)? ‖ egraeciae ‖ quae] que ‖ adisse se (*s.* sese) *Rup.* ‖ Rhodios] *Ma.:* socios *C* solos Rhodios *Bas. a* ‖ fluctuatis (*cf. Ma. ann. ph.* 73, 126) ‖ 9. Rhodii *Bas. a:* rodi ‖ eaquolgolactari ‖ non dari prius quam novi] *scripsi, tum vidi idem* (*nisi quod* prius dari quam *posuit*) *placuisse Va.* 256: nonui *C* iis dari cum noui *Bas. a* ‖ XXVII, 1. quinqueremiēbus ‖ subditisque ‖ 2. que ‖ siciliam ‖ essem ‖ adq ‖ 3. liberti ‖ *vocc.* ex civibus Romanis *ante* libertini ordinis *collocat Kochius l. l.* ‖ licinio ‖ ab] *Kr:* ac *C* a *Bas. a* ‖ 4*sqq.* acceperetadq ‖ Serranus] *Bas. b:* seranus ‖ *proxime sqq. recte distinxit Ma.* ‖ ut] *Kr, W act. ant.* 1841, 853 *sq.* (*cf. Wt praef.*) *Seyffertus l. l.:* quiut *C* qui *Bas. a Ma. cf. Va.* 251 quo *I. F. Gr.* ‖ parandum ‖ popilio ‖ que ‖ e sociis *Ma.:* socis *C* socios *Bas. a* sociūm *I.F.Gr.* ‖ iuberet . hac classe] *Bas. a* hacclasseruberet ‖ que ‖ inpigro ‖ 7. deducta ‖ eos ‖ Licinus] *Sig.:* licinius ‖ 8. Sex.] se ‖ iubentius ‖ XXVIII, 1. popilius ‖ redit ‖ immineret, e re publica visum] *Bekkerus cf. Kra:* imminererepulsū *C* immineret, visum *Crev.* ‖ 2. auditum ‖ aedem ‖ 3. oppressus ‖ 4. quamdeuicta ‖ A. D. *Sig.:* ad ‖ 5. grassus ‖ cassinius ' reūlus ‖ Villius] *Sig.:* iunius ‖ 6. iure] *cf. Kra* ‖ rome ‖ 7. designatisen (*f. Wt praef.*) ‖ hostiis *Bas. a:* hostibus ‖ praecarentur ‖ (ut) id *Pithoeus* ‖ 8. senatus, [ut] *Crev.* ‖ popilius ‖ [fieri] voveret *I. Perizonius* ‖ si] *Ma.:* dari *C* dari, si *Bas. a* ‖ eode ‖ 9. donaque] *Ma.:* donarique *C* donariaq; *Bas. a* ‖ *h. l. praeeunte I. F. Gr. recte distinx. Crev. Dr.* ‖ praeunde ‖ 10. Papus] *C Sig.* ‖ 11. perit ‖ lyrico ‖ decessisse, alterum] *add. Bas. a: om. C* mortuum, alterum *Wt praef.*, *at v. Val. M.* I, 1, 20, *V. Koehlerum l. l. p.* 73 ‖ morte ‖ 12. depenidentem ‖ minus conpetem (*cf. Kra ad h. l. et p.* 13) ‖ 13. aemiliocum ‖ Messalla *Sig.* ‖ *f.* pontificis *Wt* ‖ Ahenobarbus] *C Sig.* ‖ oppida ‖ , oppido adolescens sacerdos, *Baumg.-Crusius* ‖ (sacerdos)] *Crev., prob. Ma.* ‖ XXVIIII, 1. licinius ‖ cass.us ‖ ciuitatesquaeque ‖ 2. *f.* stimulabat [in Persea] *Dr.* ‖ cum ‖ quo ‖ Persei] *altera Dr. ci., Ma.:* eius *C* regis *Ig.* 386 *sq. Wl* II, 6 *n.* 3 *t* ‖ uictummactatum ‖ 3. bytiniae ‖ et eventum] *Va.* 249: equitumeuē|tum *C* euentumq; *Bas. a* ‖ expectaret ‖ se] *h. l. add. Ma., post* uxoris *Wt praef.* ‖ 4. Ariarathes] *C Sig.* ‖ est] *C Walchius p.* 74: erat *Crev.* ‖ 5. anthiocus ‖ 6. id nullo] *Va.* 255 *sq.:* innullo *C* sine ullo *Bas. a* ‖ ini ‖ *post* bello *sent. terminari vidit Ma.* ‖ .quod ad bellum] *Va.:* quodbellum *C*, id bellum: *Bas. a* . Quae vellent *Ma.* ‖ enixe] *Kr.* (*Ma.*): exine *C* eximie *Bas. a* ‖ 7. ptolemeus ‖ erant ‖ an-

thıocum ‖ Coelensyriam *Vascosanus* Coelesyriam *Curio* ‖ 8. *alterum* et] e ‖ elepantıs ‖ 9. mansuras res esse] *Kr:* mansurasse *C* mansuras res *Bas. a* ‖ quicquam] *Kr. al.:* quıdquam ‖ 10.fretaessent ‖ cartagmıenses ‖ 11. ıllyorum ‖ utramforet ‖ ımpetumque ‖ his] *I.F.Gr.:* ııs *C* ‖ ıllıus ‖ 12. cothysstraxodysarū ‖ Persei ac (*s.* atque)] *Kra* (*Kochius l. l., Va.* 256): eıad *C* evidenter *Bas. a* iamdiu *Wl* I, 18 *n.* 4 (*cf. t praef.*) iam *Wt* ‖ XXX, 1. lıberı ‖ plebs ubique] *Bas. a:* gens ubıque *C* plebs utique *Grut.* (*I. F. Gr.*) egens ubique multitudo *Ma.* ‖ favens] *h. l. add. Büttnerus l. l. p.* 98 *sqq.* ‖ *f.* deterioris *I.F.Gr.* (*Wt*) deteriorum *Ma.* deterioribus favens *Crev.* ‖ ad] *I. F. Gr.:* ob ‖ aduersacernerestudıa ‖ 3. romano ‖ rati] rapı ‖ 4. erat; aliquos (alios?) *Ma.* ‖ praecıpıentes ‖ nouandaė ‖ uentorum ‖ Perseus .. aurae populari serviebat] *Seyffertus l. l.:* persea (Perseus *Bas. a*) .. auraepopularıserat *C* ad Persea .. aura popularis ierat *Ma.* ‖ 5. optio] optımo ‖ mallebat ‖ 6. in ea re] *Va.* 256: ınde *C* (inde) *aut* sibi *Crev.* autem *Rup.* iisdem *Heus.* ‖ esse ‖ alteramoppressam ‖ ınl.uatam ‖ utrısque ‖ ex aequo *I. F. Gr.:* exeo *C* (*Doujatius*) ‖ utrasq ‖ 8. *post* inierunt *recte distinx. Crev.* ‖ inde — renuntiarunt] *in fine* §. 9 *collocaturus erat Crev.* ‖ praeces ‖ acceptas] *Bas. a:* acceptasquo (*cf. Va.* 263) ‖ praecatıonemque ‖ 9 *sq.* propagationem] *I.Perizonius:* prorogatıo *C* prorogationem *Bas. a* ‖ imperii (finium *Wt*) — faustum *add. Bas. a* ‖ 10. quoque die ferre] *Bas. a:* dıfferre ‖ secus ‖ uastaret ‖ 11. patrandı *I.F. Gr.* ‖ PR *Bas. a:* praetorem ‖ ınıssent ‖ claússem ‖ XXXI, 1 *sq.* sortırenturque ‖ satısfecıssem ‖ persequereburlegatıones ‖ praecipui *Lipsius* praecipuum *I. F. Gr.* (*Duk.*) ‖ legatıonıbus ‖ pedites] *C* (*Lipsius, I. Perizonius*): equites ‖ macedonıa ‖ *f.* iussa sunt *Wt* ‖ aequıtes ‖ 3. etė ‖ alter ‖ DCCCC . CCLIII . LIII] *C:* XVI milia *Bas. a* ‖ ȯ dcc̄c *C* ‖ 4. mılıum ‖ 5. macaedonıcum ‖ arb trıumquae ‖ 6. praetorcuıus ‖ quos ‖ 7. atque] *Bekkerus* (*cuius per h. l. l. prob. Krc* 266 *a, qui in eandem inciderat; sic etiam Va.* 254) adque *C:* utq; *Bas. a* ‖ recognoscere] *Bekkerus:* recognosceret ‖ legere] *C, Bekkerus:* legeret ‖ dare] *Bekkerus:* daret ‖ 8. alceras ‖ quod] *Va.* 251: utquod *C* utq; id *Bas. a* ‖ 9. C.] *Bas. a:* m. ‖ regılıus ‖ iurisdictionem] t *supscr. ex* ıurısdıcıonem *corr.* ‖ L. Villius] *Bas. a:* c. ıulıus ‖ C.] s̄c. ‖ XXXII, 1. forte ‖ macaedonıam ‖ optaturum] *Rubenius:* oppugnaturum *C et vel sic vel* occupaturum (*cum Ernestio*) *Wt praef.* ‖ 2. enim, ne] *Va.:* enien *C*, ne *Bas. a* ‖ contıonemıurasset ‖ statúsq̇ue ‖ que ‖ *alterum* quae] q ‖ posse] *H. I. Hellerus phil.* XII, 702 *Ma., qui recte distinguendo totum h. l. sanavit:* possent *C* possent . *tum* censeat, se *vg.* (*ad vg. emend.* (non) *I. F. Gr.* — *servare studuit Wl* II, 7 *sq.* — nunc *Rup. Heus.*, non quid in praetura iuraverit potius quam quid vellet in consulatu *Hellerus l. l. coniecerunt*) ‖ 3. si senatus non] *num* nisi senatus? *Ma.* ‖ velit] *Ma. prob. Va.* 266: uellet ‖ ınprıurauerınt ‖ futurus ‖ 5. prımaetertıa ‖ macaedonıam ‖ ıtalıam ‖ Delectus *Bas. a* Dilectus tum *Wt* ‖ intentiore cura] *Kra* (*cf. Ma*): ıntentıorem curam *C* (*Bas. a Wt*) ‖ 6. *f.* quosque *Lipsius, Duk.* ‖ macedonıaco ‖ anthıocum ‖ ferebant ‖ 7. qui] *C Ma.: om.* ‖ essent, primum] *Ma.:* sed prımum *C Bas. a* et primum *Rup. Heus. Wt; f.* vetustissimum *Crev.* veterrimum *altera Heus. ci., Ig.* 406 ‖ prımoıńs ‖ deduxerant ‖ m. fulıuusnouılıorem . fulıuusnobılıoret ‖ [rem] rejiciebant *aut* [eos] rejiciebant *I.F.Gr. cf. Dr.* ‖ 8. essṡet ‖ staturos ‖ XXXIII, 1. Tr. *Bas. a:* trıbus ‖ (M. — advocatus) *Ma.* ‖ , advocatus centurionum, et] *scripsi:* , advocatus centurıonum, *Ig.* 406 aduocatus *C* advocatus, *Bas. a* , advocatus, *Dr.* (advocatus) *Kr* advocatus, et *Wt praef.* ‖ advocatus centurionum, et consul *ci. Dr.* advocatus centurionibus, et consules *I.F.Gr.* ‖ 2. consule] *Dr.* (*Kr*) cōs *C* Cos. *Bas. a:* consuli *Sig.* ‖ postulantıs *C* postulante *Kr.* ‖ popılıus ‖ 3. corpore ‖ habent (*num sic, tum* recusant?) ‖ recusarent ‖ id] ın ‖ depraecarı ‖ ad-

tribuerunt || 4. senatus consulta] *Crev. Dr.:* sc. *C* senatusconsultum *Sig.* || quo] *utrubique P. Burmannus* (*cf. Crev. Duk. Dr. Ma. op. ac. alt.* 236 *n.* 1): quod || persclo *C* eum Perseo *Sig.* || iussisset] *susp. Crev.* || plurimos *I.F.Gr.* || 5. depraecatus || ne] in || potentissim || 6. cuiquem || eum adsignarei || em || reiecerunt || XXXIIII, 1. que || ligustinis || tr *C:* Tr. pl. *Bas. a* || *primum* a *in* appellaverant *sup. lin. add.* || tribunopetit || 2.crustuminaexosabinus || iugeruim || reliquid || hodiecumque || 3. primum || aeteatem *C* in eam aetatem *Dr.* (*at cf. Rup. Ig.* 406) || quae] q || 4. utraque *I.F.Gr.* || Aurelio] aur || 5. madcaedoniam || graegarius || mihimihi || 6. reportati *I. Perizonius, Duk.* deportati *ci. Dr.* || uolumtarius || 7. acrioris || adsignare || 8. uolumtarius || factum || anthiocum || M'. Acilio] *Sig.*: m. caelio || 9. anthioco || subactolisaetolis || italia || que; *cf. de h. l. Heus. Ma.* || Tib. *Bas. b:* t. || 10. exprouinciaextriumiphum || Tib. *Bas. b:* tito *C* T. *Bas. a* || graeco || prouincia || 11. ettries || emeritabeo || 12. nec] ne || vocationem] *C v. Büchelerum mus.* XIII, 583 *sq.* || me uno] meo || daret || dimittis || 13. quodad (*cf. H. A. Koch mus.* XIII, 288) || iudicauitiusquamsuum || 14. ordine] *C*(*I.F.Gr.*): ordinē *Bas. a* (*Ig.* 406), *unde al. Lips. Crev. Dr.* || iudicaent || est] et || et] *I.F.Gr.:* ut || (ita) *Crev.* || me et] *Bas. a:* mut || 15. appellatione vostrum] *Ma.:* appellationemuos *C* appellationis uobis *Bas. a* || usquam] *Bas. a* (*cf. Dr.*): isquam || feceritaus || senatus ac consulum] senatusqueauctoritatemusquā | feceritisnuncquoqueimpotestateacsenatusconsultum || XXXV, 1. dixit] *Bas. a:* sitis || P. Licinius consul] *Kra* (*item ego*): p. consul *C* consul *Bas. a* || 2. graeciae || adsignarent || remissa] *Kr.* (*Va.* 255): praemissa *C* omissa *Bas. a* || 3. magis || innaefuerie || quead || 4. praetor || scriberenturuanas || quatuor et viginti tribunos *Crev.* || 5. socii || imperarent || isexercitus s || 6. societatemque || rogati (auxilia) *I. F.Gr.* || num da || item] iterent || 7. res || Decimium] *Sig.:* decimu || XXXVI, 1. legatoi || *f.* bellum cum rege *I. F. Gr.* || 2. aede *I. F. Gr.* || 3. impetrariē || posset] esset || arbitratur || 4.caluirilius || graeciam || eratueratisperrebiam || tessaliaealiquod || que || parraret || iresponderi || 5. hesitabant || quicquam] *Kr.*, *al.:* quidquam || liemius || 6. mitteroe || quopreterea || esset || neminem .. ire liciturum] *C cf. Wt praef.:* neminem .. iter tuto facturum *I. F. Gr.* nemini (nemini enim *Duk.*) .. ire liciturum *I. Gr.* || 7. dimissos *I. F. Gr.*, *et sic, tum* (eos) *A.Perizonius* || ettra . XI . || *f.* quintum decimum *Dr.* || nobem || custodirent || 8. . V . peditum ccc equitibus *C cf. Dr.* || *f.* trecentis equitibus [et duodecim (*aut* quatuor) millibus sociorum peditum, sexcentis (*aut* ducentis) equitibus] *Heus.* || nymfaeum || 9. . II . milia || occupandassaratiorum || tuitiores || impetum || XXXVII, 1. marcibus || obirem || 2. L.] *scripsi:* p *C, om. Bas. a* || (quem) *Ma.* || quem, si aliquem] *f.* eum, si quem *I. Perizonius* || eum] *Bas. a* (*Ma.*): cum *C* (eum) *Perizonius* cum populo Romano *Wl* II, 13 *t* || retentaret (*quod Ma. debeo*) aut ... perliceret (iussus)] *scripsi:* temptaretut ... perligeret ussus *C* tentare aut ... pellicere iussus *Bas. a* temptaret aut ... perliceret iussus *Wt* temptare aut ... perlicere est iussus *id. praef.* temptare, ut ... perliceret iussus *Va.* retentare aut ... perlicere iussus *Ma.* (*cf. Va.* 257) || 3. cepallaniam *C cf. V. Koehlerum l. ad* XXXVI, 11, 9 *l.:* Cephalleniam || peloponnensum || 4. Aetolia] *Ma.:* aetoliet *C* Aetolia et *Bas. a* || circumeundemadsignanteur || boetiamadque || peloponnensum || 5. lentuli || querebat || 6. romanas || 7. peloponnensi || aduivissent] *Lugd.* 1553: aduuassent (*cf. v. l. ad* XXVIII, 1, 18) || anthioci || fremitus .. fiebant] *Va.:* fremitum .. fremebant *C* fremitum .. audiebant *Bas. a* fremitum .. est *Ma.* fremitum .. sentiebant *Va.* 256 *sq.* fremitum .. ferebant *Seyffertus* 836 *sq.* || 8. acheis || quo Messenii atque Elii, qui *h. l. Ma.*, *obsequente Va.* 257:

messemadqueaeli *post* fuissent *C* quo Messenii atque Elii (Elei *Bekkerus*) qui *ibid. Bas. a* ‖ Macedonis Philippi bello hostes fuissent Romanis] *Va. l. l.:* macedonisphilippo(Macedonum Philippi *Bas. a*)bellohostesfuissent *C* Macedoni (*aut* Macedonibus et) Philippo favissent, *a C vocc.* bello hostes *abesse ratus, Ma.* ‖ et pro Antiocho postea arma] *Ma.* (*prob. Va. l. l.*): proanthiocopostearoma *C* pro Antiocho hoste arma *Bas. a* ‖ 9. ache:s ‖ quaererentur ‖ XXXVIII, 1. Marcius] *Bas. a:* m ‖ g:tanacerıpı *C* Aegilipa, Epiri *I. Gr.* ‖ decem milia (*s.* millia) a] *Krta:* .x. *C* decem milia ab *Bas. a* ‖ et] e ‖ ab (a *Ma.*)] *Dr. prob. Ma.:* abse *C prob. Heus.* (‘*an intelligit legatos?*’ *Dobree advers.* II, 381), *susp. Crev.*; ab senatu *Wl* II, 10 *t* ‖ 2. sıbı ‖ (et) *Ma.* ‖ fauore ‖ datıs ‖ tessalıam ‖ acarnanıs ‖ boetorum ‖ exsulum *ci. Dr.* ‖ 3. renunciare *ci. Dr.* ‖ anthıocı ‖ regiis (*vel* regum *Dr.*) *Crev. Duk. Dr.:* regis ‖ 5. boetıs ‖ exprobramtum ‖ cum] *post* iunxisse *Kr:* coscum *C* .iis cum *Bas. a* Ii quum *I. Perizonius* ‖ conferent ‖ et — deductas] dicerent *s.* demonstrarent *add. Ma., at v. Seyffertum l. l. p.* 828 *sq.* ‖ aperıturum ‖ 6. tessalorum ‖ et Thessalis] *Bas. a:* tessal.s ‖ lıbertat bus ‖ antıoc uello ‖ gentessalorum ‖ 7. hac] aut ‖ 8. prıuatum ‖ ei] et ‖ ihuius ‖ 9. hospıt.unquae ‖ mın:mummemorem *C* et minime immemorem *ci. Wt* ‖ 10. *aut* possent *aut* venturum *Rup.* ‖ Homolio] *Dr.:* omono *C* Omolio *Bas. a* ‖ XXXVIIII, 1. *in voc.* ab] b *supscr.* ‖ recepit *Par.* 1573, *v. d. ad mg. Cur.* ‖ 2. cog.tatus ‖ q ‖ que ‖ 3. ınerant ‖ uiuendı ‖ congred:entıbus ‖ 4. *ante vocc.* in conspectu] (*C Wt*) postquam *add. Bas. a;* in conspectu ut *ci. Wt* ‖ dırımenc ‖ utı ‖ aliqu:d hi *Bas. a:* alıquid ‖ 5. loco ‖ cunctant:bus ‖ ınquıd ‖ maıores ‖ pıl.ppoıpsocoñgnomen ‖ p̃hfılıus ‖ 6. fa|le ‖ sumquam ‖ comıtıatu ‖ ıuuebant ‖ dare] *I. F. Gr. prob. Ma.* 519: daret ‖ 7. hıppaman *C* Hippiam *Kr.* ‖ Pantauchum] *Crev. Dr.:* pantacum *C* Pantaucum *Bas. a* ‖ nec] ne ‖ 8. salutatıs ‖ ospıtalıs ‖ XXXX, 1. Exspectari, nos *distinguendum aut* Exspectare vos *scribendum Dr.* ‖ (nos) *A. Perizonius* rex *Kochius l. l. cf. Ma.* ‖ ınqu d ‖ mısıstıs ‖ q rıs ‖ sıtalegatıs ‖ 2. superuum ‖ aceruum ‖ 3. aceruıtatem ‖ adhıbens ‖ 4. áex ‖ est ‖ q ‖ *in* fuerit] *supscr.* e ‖ gens et ‖ *lac. notavit Bas. a, ad sensum recte certe explevit Sig.; paulo aliter H. I. Hellerus phil.* XII, 702 ‖ 5. abrypolım (*v. c.* 13, 6) ‖ adque ‖ artetaurı (*v. c.* 13, 6) ‖ cede ‖ quıut ‖ Romano nomini] romanumıı ‖ occıderat ‖ 6. boetıs (*ad* sociis *videtur adaptatum esse, at cf.* XXXIII, 2, 1) ‖ socııssocınostrıs ‖ ıpsöı ‖ 7. eruametcaleıerıtum (*cf. c.* 13, 7) ‖ ad nos] *Ma.:* anos *C* a nobıs *Bas. a* ‖ aeto ‖ dolopers ‖ 8. sacratoá ‖ oras ‖ renuntiasse tuos] *Va.* 262 *sq.:* renuntıasseetlegatostuos *C* tuos renuntiasse *Bas. a* ‖ 10. vitare] uidere ‖ aut] aput ‖ 11. *post* nostro *lac.* 16 *fere lit.; tum a lin.* ‖ rationi *Sig.* ‖ aliquid .. materiae] *scripsi:* alıquid .. materıem *C* aliquam .. materiam (materiem *Kr.*) *Bas. a* ‖ XXXXI, 1. lex ‖ equos ‖ agant ‖ 2. debeameaquae ‖ 3. conuiciari *Bas. a:* conuıcıantur (*cf. Ma.*) ‖ 4. grauıdaepublıcae ‖ alıumñ ‖ quàemquam ‖ ramınum (*cf. c.* 17, 2) ‖ 5. thabanorum ‖ arcetaurı (*v. c.* 13, 6) ‖ gaedıs ‖ exsolasse ‖ 6. sumereaccusaturus ‖ facınerum ‖ 7. Italiae] *scripsi:* etalıae *C* aliae *Bas. a* ‖ (ero) *Dobree advers.* II, 382 ‖ 8. tamī|isto ‖ macedonıam ‖ regnio ‖ 9. regi, quae .. habebant *Ma.* ‖ 10. abrypolım (*cf. c.* 13, 6) ‖ 11. hocestex ‖ propulsantur ‖ abrypolım ‖ amphypolım ‖ 12. paterem ‖ (et) in *I. F. Gr.* ‖ ad ‖ sumpserecuıussed ‖ alia quae] *Wl* I, 23 *n.* 8 *t* (*Kra*): alıquae *C* ea quae *Bas. a* ‖ sum] sub ‖ quaerı ‖ 13. coercuerınt ‖ ıusrefecı ‖ 14. nouısnecfoederıs ‖ adque ‖ eupanorum ‖ mores ‖ XXXXII, 1. at] *Modius:* ac ‖ antronas ‖ Pteleon] *Rup. Bekkerus* Pteleum *Turnebus:* pycleon (*cf. de h. l. Wt praef.*) ‖ quia .. escendi] *vel sic, nisi quod* Delphos *om., vel* quia in propinquo eram, s. c., ut .. Delphos escendi *Ma.* quia in propinquo Delphis eram s. c., ut ...., Delphos escendi *Va.* 262: qua.npropınquodelphıs-

sacrificandacausamultoantedebitauotapersoluerem delphosescendi *C* (escendi *assecutus erat Dr.*) ‖ 2. me isse] *Kr:* messe *C* me fuisse *Bas. a* ‖ num ‖ quaeror ‖ occupare ‖ opponere *C; num* apponerem? ‖ 3. quaeratur ‖ simulatos ‖ 4. boetis ‖ Q.] que ‖ 5.calumnia nominaretorquendoquesuscepta ‖ libertaste ‖ quo ‖ incolumesesset; *sq. lac.* 6 *f. lit.*, *tum a lin.* ‖ 6.his ‖ nequidquam ‖ anthiocum ‖ iuga] lega ‖ Tauri emotum] *I.F.Gr.:* tauremotum *C* Tauri remotum *Bas. a* ‖ graviоremque multo Asiae] *scripsi:* grauioremultoasiaeque *C* grauiorem multo Asiae *Bas. a* ‖ antiocus ‖ eumenenecesse ‖ conquiescere .. posse] *C Ma.:* nec conquiescere socios uestros posse ‖ *in* Pergami] *lit.* r *sup. lin.* ‖ 7. Q. Marci]quae. m ‖ accipiathis ‖ 8. édeliquisse ‖ 9. nequod ‖ grauitatisquae ‖ quaerellaetpostulationedigna ‖ XXXXIIII, 1. Haec dicentem] *Wt:* etdicentem *C* (*Ma.*) Haec dicenti *Bas. a Kr.* ‖ et cum adsensu] *Wt* et cum adsensum *C:* tum assensus *Bas. a* cum as(*s.* ad)sensu *Kr. Ma.* ‖ audivit et] *add. Wt: om. C* audire visus est et, quum dicendi finem fecisset, *Ma.* ‖ legatos] *Hearne, Dr.* (*Ma.*): legatiessent *C* legati *Bas. a* ‖ Amici quoque regis secreto interrogati *post* legatos *add. Ma.* ‖ praetermittendam] *Gruterus* (*cf. Ma. op. ac.* 387 *Kr. ep. ad Or. p.* XXXVII *sq.*, *a et ad h. l. et p.* 39): praetermittendum ‖ censuissent *C* censuissent, *Ma.* ‖ 2. grauataeetiammagnam ‖ 3. *in* paratum] *supscr.* p ‖ presentia ‖ nosexercitum ‖ occecasset ‖ (consilia) *mallet Dr.* ‖ adque ‖ adque ‖ *f.* hostium *I.F.Gr.* ‖ 4. Ab] ad ‖ boetiam ‖ conversi sunt *I. F. Gr.* comitati sunt *Heus.* comparaverunt *A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. comparare; al. ap. Dr.* ‖ 5. descedentibusinsocietatem ‖ consili ‖ boetorum ‖ propulis ‖ 6. ceronia ‖ themis ‖ it neri ‖ liquis *C* quos *I. F. Gr., at cf. Duk. Dr.* ‖ responnso ‖ calch dem ‖ 7. comitiapraetorisboetarum ‖ coacta ‖ fecit Thebis (Thebis fecit *Wt*), ne Boëtarchae (Boeotarchae *vg.*) *Bas. a:* thebiss nebelloctarce ‖ 8. tespias ‖ tebas ‖ priuatis ‖ 9 *sq.* calchidem ‖ causam [initae] *Crev.* ‖ lismeniam contulerant (runt *operar. vitio debetur*), et ex *Wt* I, 12 *sq. cf. de h. l. Crev. Heus. Kra.* ‖ isismeniae ‖ XXXXIIII, 1. calcidem ‖ alarum ‖ quique proprie decreto regiam] *Va.* 258: quoquepropriodecretopropriam *C* quiq; proprio decreto Persei *Bas. a* suo quique (quoque *Wt*) proprio (et proprio *Ma.*) decreto regiam *Krt Wt* I, 13 *sq. t Ma.* quique decreto propriam *Krc* 281 *m* I, 26 *cf. a* ‖ aspernata ‖ sediungebant ‖ boetorum ‖ 2. éab ‖ 3. ipse ‖ boetiae ‖ magno motu] *Kra, prob. Ma.:* magnotu *C* magno tumultu *Bas. a* ‖ aliis .. aliis *Bas. a:* alii .. alis ‖ 4. et [eo], *coll. Pol.* XXVII, 1 *p.* 1001, 17 *sqq. Bk.*, *I. F. Gr.* ‖ Haliartiorumque] *Vascosanus:* aliatiorumque *C* Aliartiorumq; *Bas. a* ‖ eo convenerat] *Kra:* conuenerat ‖ defendum ‖ constantiae ‖ anthiocique ‖ tandem] *Ma.:* ea ‖ calcidem ‖ 5. leti ‖ et his et] *coll. Pol. l. l.* 2 *p.* 1002, 19 *sqq. I. F Gr.:* et his ‖ 6. boeti ‖ concilio] *C* (*Bas.* 1554): consilio ‖ ponnensum ‖ Ser.] *Bas. b:* serg. ‖ calchidemarcersito ‖ 7. argi ‖ ii ‖ res [.... nihil] *scripsi:* res *C* nihil *Bas. a* ‖ aceorum ‖ 8. calcidem ‖ XXXXV, 1. ac] *Wt;* et *Dr. Duk. v. Pol. l. l.* 3 *p.* 1003, 7 *sqq. Bk.*: *om. C* ‖ 2. Ti.] *eod. coll. Sig. Vrsinus:* t. ‖ Sp.] *Dr.:* p. ‖ aduerus ‖ e uitates ‖ quia] inqua ‖ 3. maximum ‖ monimenti ‖ fovere *Kr.* ‖ adiuvare] *scripsi:* adiuuarent *C* adiuuare etiam *Bas. a* ‖ Hegesilocho] *Vrsinus cf. Pol. l. l.:* hegesiloco ‖ 4. magistratum ‖ multi ‖ orationibus] *C Kr.:* rationibus ‖ perduxerat *Ma.* ‖ , Rhodii ut *Dr.* ‖ vanam] *Bas. a:* una ‖ societationemuna ‖ stab - les ‖ 5. inminerentumperseo ‖ anthioci ‖ 6. esse ‖ reuicere ‖ *in* instruere] *spscr.* i ‖ 6. eo] *C:* id eo *Bas. a, edd.* ‖ magis] agir ‖ emixae ‖ estse ‖ 7. ortanamque ‖ àromanis ‖ adornationem ‖ 8. fuit] *f.* habuit *aut* fecit *Ma.* ‖ sillyriorum ‖ redit ‖ XXXXVI, 1. ab] *Kr.:* ad *C* a *Bas. a* ‖ incohoratis ‖ et Byzantium *etc.*] *coll. Pol. l. l.* 4 *p.* 1003, 29 *sqq. h. l. aliquid vel corr. vel mancum esse vid. Crev.; et recte*

ille cf. v. l. sq.; lac. igitur signum posui || litteras legatis] *Bas. a ci. valde incerta:* et legati || 2. audissentqquae || *f.* exposita *I. F. Gr.* || 3. assederunt *C; num* asseveraverunt? || adque || missos Romam legatos] *Bas. a:* missosromanos *C* legatos missos Romam *ci. Wt* || opepenitendum || 4. depraecanido || praecipuae || quo] *Crev. coll. Pol. l. l. p.* 1004, 4 *sqq.:* qui || adque || que || *f.* quas servas atque obnoxias *Rup.* || adque || foresnullus || 5. isse || 6. separaret || quid || parta || ae] *Ma.:* ab || 7. (*cf. Pol. l. l.* 5 *coll. Dr. ad h. l. et Tillmannsio qua rat. Liv. Pol. hist. usus sit* I *p.* 61) boetiae || (et) Thebas *Ma.* || et Aliartum (*cf. c.* 44, 4) *Bas. a:* metaliaroma || multus || adiungeretur || 8. suntetquamquamnihil || 9. haliarte || 10. ad || ita suadere] *C, quod et ipse probavi et a Va. probari video:* suadere (, *vg.*) ita *Bas. a* || ab] *Kr:* ad *C* a *Bas. a* || romanisĕ || XXXXVII, 1. quam] quem || 2. abeo || 3. ad aequum (*s.* aecum) rem venturam: illum] *Seyffertus l. l.* 837: haecumuenturumillum *C* uenturum illum *Bas. a* (*cf. Kra*) in aequum venturos (*aut* aequum certamen venturum): illum *Ma* secum venturum illum *Wt* securum (venturum) illum *Kochius l. l.* || boetorum || distraxissent || coniugi || 4. adprobat || mores || arces || 5. nocturnas || ne || improbieosque || bellamagisquamnaiores || indice || cerere || denunciata etiam; interdum locum *censor Walchii in act. lit. Lips.* 1815, 1635 *sqq.* etiam antea diem et locum (*del. voc.* denuntiare) *Lindavius a Büttnero l.* || proelia interdum, locum] *scripsi, vocabulo* interdum *Polybianum ὅτε προθοῖντο διακινδυνεύειν non satis recte redditum esse ratus,* proelia (prelia) *autem voc. post* denuntiare *in* etia *corrumpi potuit; at haec quoque ci. incerta; f. plura exciderunt:* etiaminterdum *C* etiam, interdum locum *Bas. a* aciem, interdiu locum *Walch. p.* 6 *sqq.* certamina, interdum locum *Büttnerus obs. Liv. p.* 100 *sqq. et ap. Bauerum* aciem; iter, diem locum *Ig.* 402 *sq.* diem interdum, locum *Heus.* etiam interdum diem, locum *Wl* I, 23 *n.* 8 etiam interdum (*f.* inter se) ** *Wt* interdum pugnam, et locum *Krs* 33 *ta* etiam iter; diem, locum *A. Giers obss. Liv.* I *Bonnae* 1862 *p.* 26 *sqq.* || 6. pyrromegi || eadem in Faliscis .. liberorum virgis. *praeeunte partim Rup. Heus.* || libererorum || 7. . religionis haec Romanae] *Va.* 258 (*Edm. Hedicke lect. Curtian. spec. Berol.* 1862 *diss. thes.* 6): reg s- haec (. Hæc *Bas. a*) romana *C* (regis). Haec Romana *Gruterus* magistrum. Haec Romana *I. F. Gr.* Leges has Romanas *v. d. ap. Duk.* Legis haec Romanae *Kr.* (*at cf. eund. ann. phil. nov. suppl.* I, 63 *sq.*, *s* 33, *a*) vere (vere gesta *Kochius l. l.*) haec Romana *Wl* I, 27 *n.* 12 *t praef.* || non] illa *Rup.* || Punicarum] n *supscr. et* bl *del. ex* publicarum *corr.* || graeciae || q̇hostem || 8. pilus || partenequecasus || esse bello] *Bas. a et sic et ipse restitui et Va.* 258: essebellum *C* bello esse *Bas. b* || 9. nova ac nimis ... minus] *scripsi:* nouaacnimis *C* noua haec minus *Bas. a* nova ea minus *Bekkerus* || tanen || iutilis || Marcii *Bas. a:* m || eodem] idem *A. Perizonius, Rup.* (eodem) *vel potius* (in Graeciam) *Duk. et sic etiam Crev., at v. Kra* (*Heus.*) || *post* cum] *quinquerem. num. excidisse censent Duk. Crev. cf. Dr.* || 10. *post* exisset (*ante* praesidio)] Perseus *add. Bas. a* || rex] *post* haberet *addidi* || 11. .II. duo peditum || Cn.] cōs || accersere] *praecepit Kra:* accensdere *C* accipere *Bas. a* || 12. eccė || boetiaeesset || XXXXVIII, 1. legatis] Persei *aut* regis *excidisse censet Rup.* || 2. que || manisestenim || 3. depraecatio || quia || Italia] ita || 4. ediceret *Doeringius* || 5. cum XLV remibus || ex] rex || 6. M.] *add. I. F. Gr. cf. Pighius ann.* II, 364 || quinqueremesiunaiussusquae || Cephallaniam] *scripsi et hic et* §. 8 *et* §. 9, *ubi v. v. l. cf. c.* 37, 3: cepaliam || elasse || §. *extr. cum sq. recte distinxit Ma.* || 7. *post* una] sumpta *aut* data *add. Wt praef.*; exactis *h. l. excidisse censet Dr.* || ab Uritibus] *cf. Forbigerum in Pauli enc. real. s. v. Urium:* Uriatibus *I. F. Gr.; al. ap. Dr.* || siupernectus || (Italiae)] *del. Wt in parte exemplarium et in praef. a cod. abesse ratus, Ma., post* oram *colloc.*

Bas. a ‖ (in) *Ma.* ‖ dyrracium ‖ 8. dyrracinorum ‖ isscorum ‖ conparatus ‖ adductus ‖ cepaliam *v.* §. 6 ‖ 9. ab] neab ‖ in] per; *num* per [... in]? ‖ cepallamam *v.* §. 6 ‖ 10. utterresutterrestris ‖ ex] et ‖ XXXXVIIII, 2. quaeriturpraecipuae ‖ *ante* virtute] *lit.* f *ut vid. in C exarari coepta* ‖ conss ‖ 3. curam ‖ 4. animi ‖ 5. quecontra ‖ 6. uictorem ‖ scandentem in] *Kr:* stantemin *C* scandentem *Bas. a* ‖ 7. persei *C* Perseo *Lugd.* 1553 ‖ regis ‖ fama ‖ claram ‖ 8. cog tationum ‖ 9. *f.* duo L. Manlii *Dr.* ‖ acili ‖ † M.] *scripsi cf. I. F. Gr. Duk. Dr.:* m. ‖ man|filius ‖ 10. exercitum [venit] *vel potius* [abiit] *Dr.* ‖ adque ‖ nympheum ‖ Apolloniatium] *Kr:* apollinio. m *C* Apolloniati *Bas. a* ‖ L, 1. praegressipraeciderantspepaucis ‖ aliquamdiu] *Sig.:* aliquam ‖ 2. erat ‖ adaliudpaucis ‖ malia| ‖ 3. possessiaut ‖ultro:sset ‖ 5. agrosegeres| ‖ humiana ‖ maxime ‖ sub] *C* (*prob. Ma.*): *f.* subiecta *Wt* ‖ 6. (sese) *Crev.* ‖ ceruibus ‖ antiocum ‖ Tauri] tari *C* (*f.* montis *add. Wt*) ‖ emotum] *I.F.Gr.:* ermotum *C* remotum *Bas. a* ‖ 7. macaedoniae ‖ regionem ‖ quod] *Bas. a cf. Va.* 251: quodquia *C Seyffertus l. l. f.* quod sua vi, *ni om. sit sent., Wt; f.* quod opibus *Ma. qui cf.* ‖ sictibi *C* stet, ubi *Seyffertus* ‖ populo Romano sua] *I. Perizonius, Clericus, recc. omnes:* prsua *C* populus Romanus sua *Sig.* populi Romani *I.F.Gr.* ‖ uidebatur ‖ 8 *sq.* integrae res sint, statuere] *Kr.* (*cf. m* I, 10): integrae| *C* integrae res *lac. in mg. indic. Bas. a; post* res *vocc.* sint, cogitare *add. Sig.* sunt, statuere *praeeunte partim Ven.* 1592 *Dr.* ‖ sum ‖ samotraciam ‖ supertes ‖ contentu ‖ adque ‖ malit, an] militaria ‖ dignitatisquae ‖ aut ut] *Kr:* aut *C* ita ut *Bas. a* ut *Bekkerus* ‖ liberairt ‖ 10. restituisse ‖ 11. ita] id *Rup.* ‖ de bello et pace] *Ma.:* belloetpace *C* (*Heus.*) bellum et pacem *I.F.Gr.* ‖ bello pacem praeferri *ci. Dr.* ‖ quaeri [res] *ci. Wt* ‖ cessisse ‖ ac] ad ‖ LI, 1 *sq.* pelle ‖ inquid ‖ utterisquae ‖ titium ‖ contraipsa ‖ Alcidem, confecto] *Bas. a* (*I. Perizonius cf. Prellerum myth. Gr.* i², 170): alcidemconfacto *C* Alcidemon, confecto (facto *Kr.*) *Turnebus* ‖ manus ‖ macedeonum ‖ et externorum] *ut et ipse restitueram Va.* 249: externorum *C* externorumq; *Bas. a* ‖ 3. poniomnisarmatosque ‖ instruxit *I.F.Gr.* (*Ma. p.* 274 *n.* 1) ‖ tria] *add. I. F. Gr.* (*Dr.*) ‖ *f.* armati *Dr. aut* armatorum *Kra* ‖ Beroeaeus] *Sig.:* bereus ‖ 4. et .. et] ut .. et ‖ cetratiorum ‖ duo milia(*s.* millia)erant: agema] *Kr:* duoeranthagemahanc *C* duo erant agemata, (ita *add. Dr.*) hanc *Bas. a* ‖ *f.* ipsius (*i. e. regis*) *F. Haasius ad Xenoph. de rep. Laced. p.* 276 ‖ trasippum ‖ Eulyestas] Elymiotas *Turnebus* Lyncestas *I.F.Gr.; al. ap. Dr. Rup.* ‖ 5. milium ‖ anthipilusaedissaeus ‖ parona *C* Parorea *Sig.* ‖ Parastrymonia] *Ma.:* pairstrymon'a ‖ traciae ‖ acriones ‖ trecibus ‖ accolis *ci. Wt* ‖ milium ‖ expleverant *Ma.* ‖ 6. armauerant ‖ pheon ‖ 7. praefectus ‖ ex Sintis] *Kr:* exintris *C* ex Sintiis *Bas. a* et Sintis *Dr.* et ex Sintis *ci. Wt* ‖ trecum *C:* Thracū ‖ paene] mene ‖ suosš ‖ Phalasarnium *Dr.* ‖ 8. lacaedemonius ‖ graeciaminissogenere ‖ regisgenerisferebatexsulš ‖ acheorum ‖ depressis ‖ 9. aetolum ‖ boetorum ‖ quami ‖ aceus ‖ 10. Cothys Seuthis] *scripsi:* coteseuthis *C* Cotys Seuthæ *Bas. a* ‖ 11. ita summa etc.] *cf. Ma.* ‖ undequadraginta] *Kr:* XXXVIIII *C* triginta novem *vg.* ‖ LII, 2. eu:usmacedoniamagna ‖ traecum ‖ que ‖ 3. bellumū ‖ effecerant ‖ 4. motam ‖ tantum ne stetisse *Muretus* ‖ 5. cuius paris] *Ma.:* cu:us|uelquorumpars *C* quorum maior *Bas. a* ‖ 6. iniurias *Crev.* ‖ secomnemorauit ‖ 7. dignitationibus ‖ 8. dein] *Bekkerus:* deindein *C* deinde *Bas. a* ‖ haberet ‖ cosš ‖ quei| ‖ singulae sena (quina *Dr.*) millia peditum *I. F. Gr.: om.* ‖ trecenos] *Sig.:* tricenos ‖ habebant ‖ parem fere numerum *I. F. Gr.* (? *cf. Dr.*) ‖ 9. eoėut ‖ Eo accedent *ci. Dr.* ‖ *aut post* Masinissae] *aut* post milia *voc.* ea *add. Rup.* ‖ XXVII *Dukero praeeunte Dobree l. l.:* . VII . ‖ 10. deitironibus ‖ adque ‖ belli ‖ 11. phygos ‖ traeas

|| illos] *Bas. a:* tplios *C* et tela illos *ci. Wt* || que || macedona || 12. commeatu || proculi || preter || 13. ommiam || fuerint] *Duk.:* fuerant || 14. animumhos *C* animum ideo (*aut al. partic.*) *ci. Wt* animum his *Kra* || mitaliam || fama *Sig.* || aperuerunt || negante || mclusa || defuerint || 15. ad || Indiae] *Vascosanus:* indicae || fortuna || praetulisse *I. F. Gr.* || 16. peterentrexmeirius || nobis || enim] m || regnoquae || LIII, 1. tum vero [ad haec extrema] *s. quid sim. Ma. cf. p.* 491 || facere || 2. parere *C* parari *Sig.* || nympheo || 'dimissa *cd.;* contione *add. Gryn. an fuit.* "iussi ad iter — dimissi"?' *Wt* || legatisones || 4. satisregionibus || ut] aut || telorumquae || bellicumquaealium || 5. Eordaeam] *Dr.* (Heordaeam *Sig.* Eordeam *Bas. a*): sordeam || locum || helymeam || halicammona || 6. Azorum (gazorum *C* xxxxiii, 2, 8; *Ἀζώριον Ptol.* iii, 13, 42 *p.* 94 *Bert. Ἀζόριον Pol.* xxviii, 11, *ubi cf. Schwgh.*), Pythoum (Pythium *Sig.*), & Dolichen *Bas. a:* adzorispytolumetdoscen *C;* et *del. Ma. p.* 70 || Tripolim vocant] *huc coll. Wt, post* incolentes (*sic:* Tripolin vocant.) *Ig.* 401 (*equidem ante hos viginti annos post* oppida *collocandum videri adnotaveram*): *post* descendit ad *exhibet C* || 7. oppi || 8. perrebos || facturos] *add. Bas. a; tum urbis nomen excidisse vidit Crev.* (*cf. Ma.* 491); *f.* Oloosson (*coll. Heus.*) *H. I. Hellerus phil.* xii, 702: *om.* || 9. conatus *Sig.* || agri || conrepulsus || adhortatus || (omnes) *Crev.* || LIIII, 1. facere || clauderegi || *aut* probra.. procacia *aut* ioculati (iocati *Muretus*) *I. F. Gr.* || (in) *aut* inde *Dr. cf. Wt* || 2. sese] esse || 3. *f.* triduum [urbs] *Kra.* || oppugnata est et defensa] *Kra, Wt:* oppugnataestdefensa *C* oppugnatae sunt & defensae *Bas. a* || suppetebat] *aut* sufficiebat *Ma.:* sedebat *C* succedebat *Bas. a* se dabat *Seyffertus l. l.* || 4. cum et] *Bas. a* (*Va.* 263): cumetcum *C* cum *Kr.* (*de C falsus; cf. etiam Kra*) || un || depulsi muris] *Bas. a:* depulmoris *C; f.* depulso hoste muris *Ma.* (*cf. p.* 491) perculsi timore *Seyffertus l. l. p.* 837 *sq.* || 5. et fessi] *Bas. a:* effusi || fugientemqueperipatentem || per] et (*vel* etiam) per *I. F. Gr.* || 6. subiperfuerunt || phalnnam || cyptonem || 7. rufuumetlippium || intrase || tentata *Bas. a* pugnata || Elatiam et Gonnum] *Sig.:* uelatiasetconnum || 8. qua Tempe adeunt] *Kr.* (*Va.* 258 *sq.*): quaetempestateadeunt *C* quae Tempe adeunt *Bas. a* qua Tempe adeuntur *I. F. Gr.* qua Tempe saltus adeant (*l.* adeunt) *Wl* I, 28 *n.* 13 quae Tempe tuta reddunt *Kochius l. l. p.* 14 *sq.* || Gonnus] *Sig.:* connus || taque || opequitum || reliquid || 9 *et* 10. Sucurium] *scripsi cf. Va.* 259 Sycurium *Bas. a:* succurium *utrubique C* || mortis || tessaliae || adque || 11. hos || LV, 1. tessaliam || 2. achamaniam || asperis || inuisolis || difficultatem || compos || 3. *in* si] i *supscr.* || etquisque || locasua || abnuebant *Duk.* || iusse || 4. conpos || per culosaltus || contentus || adego || 5. frume|to || effuso || thessalia || 6. abesset, ad Tripolin (*s.* m)] *I. F. Gr. Ma.:* adesseaitripoli *C* abesset a Tripoli *Bas. a* || Scaeam] *I. F. Gr., Doujatius:* sceam || paeneum || 7. calcidem || adtaloadqueatheneo || Philetaero] *Sig.:* Philetero *Bas. a* philatero *C* || tutelam] *ex* telem *corr.* || Chalcide cum] *Ma.* calchidecum *C:* inde cum *Bas. a* cum *Wt* (*de Wt praef. cf. Ma.*) || 8. calchide || atheneuspraetorpraepositusaliaet || *f.* praepositus [erat]. *Wt* || pleraquae || paruerunt || 9. apolloniata || alae] male || ab] *Kr.* (a *Ma.*): ad *C* in *Bas. a* || uenerat] *Ma.:* eratuenerant *C* (erat) uenerant *Wt* || 10. tessalorum || quorum] *add. Dr. prob. Ma., qui cf.* || speratus] *Dr.* (*Ma.*): partus *C* separatus *Bas. a* || equites] adque || romanos || mille . d . *C* (*ex* mille a *lectione perperam e C enotata restituerat Kr.*) || LVI, 1. Cephallaniam] *C cf. c.* 37, 3 || Maleum] *C cf. Wt ad* xxxi, 44, 1 *praef., w ad eund. l. adn.* || calcidem || peteret || corintium || prooccupandas || boetia || 2. ei] eim || 3. calcidem || óaudisse || abscenderemnde || 4. boetorumiuuentutem || ea || 5. locum] cuiuslocum || exemplo || atheneo || Haliartum] *C*

§. 3 (*Sig.*): aliatum || òiam || 6. fere] facere || calchidem || duoab || calcedone || amo || quadriremes] triremes *Pol. l. l.* 6, *p.* 1006, 20 *sqq.* (*cui τετρήρεις restituit H. Nissenius krit. Unters. üb. d. Quellen d.* 4 *u.* 5 *Dek. d. Liv. p.* 255 *n.* *) *adn. Dr.* || 7. has] *Kr.:* phas *C om. Bas. a* || *f.* socios *Dr.* || calcidem || Alope] *I. F. Gr.:* Halope*Bas.a* halopetiea*C* || darisadque || 8. in Boeotia] inhisinboetia || succurium (*cf.* 54, 9) || agrum Pheraeorum] *Par.* 1573: phere(ae *Bas. a*)orum *C* Pheraeum agrum *Wt* || 9. a] *C Kr.* || reprehendi || 10. animadvertisset, [suos in castra revocavit]; *Ma. cf. p.* 491 || praedae quod erat praeterquam *I. F. Gr.* || hominum, divisit; pecora autem, maxime ... fuere, ad epulandum *Hofman-Peerlkamp Hor. sat. ed. p.* 189 *sq.* || dimisit || aepulandum || LVII, 1. dirimerentur *C* dirimerent *Wt praef.*, *at cf. Ma.* 490 *n.* || 2. regis *C* = regiis *Ma.:* regis *Bas. a* regi *Crev.* || ereverant] *Crev. prob. Ma.* (*cf. p.* 509): creuerunt || perei || censebant] *C Ma:* censebat || 3. (et) .. sentiebant *Ma.* || cunctationemcunc|suam || aput] u *supscr. ex* o *corr.* || maxime *Ma.:* maxumerei *C* maximopere *Bas. a* || latumphereis || 4. trepidatus || exemplo || capiant] placeat || centum *etc.*] *cf. Dr.* || 6. hora] *add. Sig.* || quartoa || piaulo || iconsistere || (praecesserunt) *Crev.* || 7. aleae || cassisignatus || missi || aut] ac *Duk.* || 8. constituit || quanta esset hostium multitudo . duas] *Ma.*, *in quod et ipse fere incideram:* quantaessetduosessedduos *C* quantum esset hostium. Duas *Bas. a* || trecum *C:* Thracum || cretensibusincohortibus || trecum *C:* Thracum || 9. cum] esset cum || incertamuictoriam || signatus || sycirium (*cf. c.* 54, 9) || 10. adpmouit || cum aqua] quacum || omni || adfectusq || fuisse] esse *Duk.* || 11. stationibi || aliquod || equites] quies || 12. possecomueros || LVIII, 1. inceptu *I. F. Gr.* || proprius || communi || 2. iequitatum || 3. plurimus] *Kr.:* plurimum *C* plurium *Bas. a* || proprior || nuntiatum || 4. poreis || discurrio || 5. quam || 6. leuo || praeferat || 7. huic] leui *Ma.* || Midon] Medon *ex Pol. l. l.* 8 *p.* 1009, 25 (*Μήδων*) *Vrsinus* || Beroeaeus] *Sig.:* nereeius || parti *Sig.*, *at v. Dr.* || 8. cornicibus || hic] his *Sig. I. F. Gr.* || poconiae || 9. equitumque sacrae] *Bas. a* (*sic restitui; item Ma.* 499 *Va.* 258): equitumsacraeque *C* sacraeque equitum *Kra.* || ale || 10. sei || *post* iaculatoresque] *add.* equitū|quaeequitum *C quae ex superioribus repetita sunt* (*al. Ma. p.* 499 *n.*) || 10. explebat] *C* (*Kr. Ma.*): expleuerat || Stratonem (*aut* Prationem) Thessalonicensem et Artemona Dolopem] *Ma.*, *quem in re incerta secutus sum:* rationemtessalonicensemetcertimanoptolopemum *C* Ionem Thessalonicensem et Timanora Dolopem (et * Neoptolemum *Wt*) *Bas. a* || 11. consules || emisit] *Grut.:* misit || 12. conss || omnitalico || velitibus] utuelitis || sinixtro || leuinus || et] *add. Dr.* || leuiem || 13. delectis] *susp. Duk.; aut* (delectis) *aut in sqq.* et extraordinariis *Crev.* || equit || miñucius || gyrtiorum || 14. quadringenti] *cf. Duk.* || *in* parvo] r *supscr.* || cornum || eumenis || attalusquae || LVIIII, 1. pars || laeuis || praecesserant] *Ma.:* praecesserunt || 2. traces || haud *Bas. a:* ut || quam] *Bas. a:* quidam || fere || ita] *C Bekkerus* (*Krc* 266 *s* 87 *n.* 83 *a W act. ant.* 1840, 79): *om. Bas. a* ira *Krt* || in] i || cornū || 3 *sq.* ut] et || *post* turbaretur 12 *f. litt. erasae in C; tum* dis (*teste Kopitario ap. Kra; is teste Va.;* gladiis *Bas. a*); *item* 12 *f. litt. ras. post* pedites, *tum* mquei (*om. Bas. a*), *litt. denique* ura equi *et* §. 4 ui a laevo cornu *in ras. cum parte praecedentis litt.* q, *post voc.* quibus *quod inter utrumque locum legitur* 3 *litt. eras. in C. maiores illas lac. utrubique indic. Bas. a; cohaerere inter se omnia censuit Sig.* || mediam] laevam *Rup.* (*v. Crev.*) *et vel sic vel* laevam a media *Heus.* || Graecos] Gallos *altera ci. Rup.* || corneursum || maxumusui || 5. starent || 6. regisparsi || seiquendo || incedentibus] *Bas. a:* incendentibus *C* (*v. Va.* 262; cedentibus, *in C* cendentibus *esse putans, Ma.*) || 7. "parvo momento si adiuvissent (*num sic etiam Wt*

praef.?) debellatum esse" *Walchius p.* 260 *sqq. prob. Kr.;* clamaret (*vel* diceret *vel* censeret) *add. Wt praef. Ma.:* paruomomentosıadıuuıssetdebellatumesseet (esset. *Bas. a*) *C* ‖ debellaturus esset *Sig. I.F.Gr.* debellavisset (*s.* debellasset) *Wl* I, 11 *sq. t* ‖ adhue stanti *Crev.* ad hortamen *Heus.* ad hortandum *W ll. ll.* ‖ palanx ‖ deessent] *Sig.:* deesset ‖ adduxerat ‖8.fluctuantıregı‖ actantae ‖ eumenı ‖ usususus ‖ peditum] *I. Perizonius:* impedıtum ‖ 10. honestaet ‖ plurımus ‖ sequere tur ‖ prunıor ‖ 11.caneretre ‖ LX, 1. sexcenti ferme *Ma.:* sexcenti ferme equites *Kr.* .ac. ferme .cc. equıtes *C* ferme cc equites *Bas. a* ‖ 2. latı ‖ mınabat ‖ hastis] *add. I.F.Gr. et vel sic vel* contis *Ernesti gloss. Liv. s. v. superfigere;* romphaeis (*vel* rumpiis) *ante* superfixa *add.Dr.* ‖3.maestıa ‖[consuli] suadere *Wt praef.* ‖ paeneum ‖ *s.* transferret castra [consul] *s.* transferrent *et* haberent *Roëllius* ‖ amnem] manem ‖ 4. ratıones ‖ communit *Bas. a:* communırı *C*; *f.* communire *Kra; num* communiri iussit? ‖ 5. rex|ex ‖ castra ‖ pridi *litt. in ras.* ‖ ınst.tu sset ‖ 6. flumınum ‖ 7. fauor ‖ toto ‖ datnum ‖ praecıpuaefame ‖ 8. consules ‖ causa ‖ 9. secutus ‖ 10. qui] *C Kr.: om.* ‖ Romam missi] *add. Kr*(*v. Kra*) ‖ LXI, 2. (dona) *Dr.prob. Ma.* donat *Doeringius prob. Kr.* ‖ insignia, aliis] ınsıeıhaalıquıs ‖ (dono) dabat] *vel* donabat *altera Dr. ci. prob. Va.* 259: dono dabat *Bas. a* dono (n *spscr. ex* m *corr.*) dabant *C* (dono dabat) *Doeringius* ‖ D *Bas. a:* .a. ‖ millenûm amplius *I. F. Gr.* ‖ gladıoq ‖ 3. ampla lautaque] *Va. l. l.:* ampletaquae *C* ampla, pleraque *Bas. a* ampla praeclaraque *Ma. de C scriptura falsus* ampla, aucta atque *Wt*; *num* ampla pretiosaque? ‖ que ‖ 4. loerıabantur ‖ 5. femmarıum ‖ patres] *Ma.:* patrum *C* patrum numerum *Bas. a* ‖ pımp ‖ anthic ‖ 6. ne ‖ nocturnam ‖ trepıdatıonem ‖ 7. paeneum ‖ étransgressıqueexemplocastramoppugnaumus ‖ 8. in certamine] *f.* certaminis *Ma.* ‖ fuit] *Ma.:* fuerıt ‖ 9. facinora] *C et sic* (*vel* decora) *I. F. Gr.:* ante ora *Bas. a* laudes (*tum* suas) *Hofm.-Peerlk. l. l. p.* 192 ‖ ex eo quod] etexquoeo ‖ praeponentes ‖ 10. praecıpuaeque ‖ regi] reı ‖ occasıone ‖ 11. Mopsium] *Sig. cf. C. Bursianum geogr. Gr.* I, 62 *n.* 1: mopselum (*ex* mopsium *et* mopseum *conflatum*) *C* ‖ hyc ‖ ante] *C Kr.:* inter *Bas. a* ‖ Tempe] *Ma.:* tempeste|est *C* Tempe est et *Kr.* situs est *Wl* 1, 28 *n.* 13 ‖ Tempe & Larissam medius est. *rell. om. Bas. a* ‖ eminet] *C Krt* (*Ma.*): imminet *Krs* 87 *n.* 83 *a Wl t.* ‖ *f.* , Larisae [et Gonni (?)] medius *Ma.* ‖ abesto|num] *C: locus vix emendandus cf.Krs et W ll. ll., qui his Gonni mentionem inesse censent*, abest** *Ma.* ‖ LXII, 1. Romani] *Bas. a: om., nisi in extr. litt. cap. praec. latet C* ‖ abscendentesad ‖ paeneı ‖ 3. regıs ‖ rerum] (*sic etiam Wt praef.*) *aut* re *add. Crev.* belli *al. Dr., qui cf.* ‖ secundae ‖ conditionem *I. F. Gr.:* condicione ‖ 4 *sq.* , ı|poneret ‖ serenıtate ‖ prudentis] praesentıs ‖ hoñmınıseti ‖ essetmıttere ‖ frater ‖ ab] *Kr.:* ‖ b *C* a *Bas. a* ‖ 6. desinere] *Kra:* sınere *C* finiri *Bas. a* ‖ ab tam] *Kr.:* apta *C* a tam *Bas. a* ‖ posse neque] *praemonente Crev. Ma.:* neque *Bas. a om. C* ‖ quae] que ‖ 7. romana ‖ 8. numquam] '*vide an* nequaquam' *Dobree l.l.* ‖ adsensum ‖ comprobata *Ma.:* conprobataest *C* ‖ 9. conss ‖ adhibito frequenti consilio] *bis in C* ‖ 10. petiere] *I. Perizonius:* petere ‖ pollicentes *Bas. a:* pollıcentıbus *C* (pollicentes) *Crev.* ‖ quıbusç ‖ caesarum ‖ primum] *C; ex voc.* πρότερον *de vectigali ap. Pol. l. l.* 8 *p.* 1009, 12 *usurpato huc male translatum esse credebam; nunc video cum Hofm.-Peerlk. l. l. p.* 179 *scribendum fuisse* cessurum. primum haec legati: *al.Sig. I.F.Gr. I.Perizonius* ‖ 11. uıdıtınconsıdıo ‖ aduersus ‖ eerere ‖ animo] *Ma.:* animos *C; num* animis? ‖ 12. summa] s *spscr. ex* rumma *corr.* ‖ perm.ttıt ‖ 13. haecum ‖ moris [Romani] *Ma.; f.* moris eius (*cf. Ma.*) ‖ *post* pertinacia] moris *iterat C* Romanorum *add. Bas. a; del. Wt* ‖ uetarı ‖ quaesıturus ‖ 14. *f.* quippe [quae] .. esset *Rup.* ‖ praetıo ‖ 15. responderantmutabant ‖ ad Sycuri-

um *Bas. a cf. c.* 54, 9: assurium ‖ red t ‖ LXIII, 1. plerique, ingentibus .. beneficiis | quidam, plures nullis certe regis, | quidam *Heus.* ‖ experti Persei] *in quod et ipse incideram, aut* regis experti *Wl* I, 27 *n.* 12 II, 6 *n.* 3*t:* experti *C* (*prob. Clericus, Lentzius l. l. p.* 23 *sq.*); Macedonum *add. I. F. Gr.* ‖ 2. ob | ab ‖ adqueinfirmiore ‖ favendi *I.F.Gr.* ‖ 3. boetiam ‖ Haliartum] *v. c.* 44, 4: aliarum *C* ‖ oppugnabat | *C* (obpugnabat *Dr. Duk.*): oppugnarat ‖ extermiauxili ‖ Coronaeorum *Bas. a* ‖ 4. erebairo ‖ nunc saxis ingentibus, nunc] *Kra:* nunc *C om. Bas. a; f.* nunc laqueis excipiebant, nunc *Va. phil.* 19, 156 *sqq.* ‖ declinare nequiverant] *Va. l. l.:* declinarentquiauguerant *C* declinarent qui agebant *Bas. a* ‖ imuro ‖ opere] e *supscr. ex* opera *corr.* ‖ 5. lentior oppugnatio] *Va. l. l.:* oppugnatio lentior *Bas. a* lentio *C* ‖ 5. corona] *Dr.:* uteorona ‖ urebem ‖ 6. duae uttresquoque ‖ fuerat, corruerat (ruerant *Kr.*)] *Ma.:* fuerat *C* prorutum fuerat *Bas. a* ruerat *Wt* (*at cf. praef.*) ‖ factio ‖ 7. vim] *Bas. a:* tū' *C f.* impetum *Kra.* ‖ miectais ‖ fascibus ‖ eam se saepem] *Ma.:* eamsesaepe *C* ea sesaepe *Bas. a* ‖ innabanturi ‖ 8. impediit *Bas. a:* inpedit ‖ estinfususest ‖ accendendi ‖ 9. versis] *Bas. a:* uerbis ‖ ieapiuntur ‖ 10. obuiusoptulit ‖ eaissi ‖ ifaeta ‖ 11. et tabulae] tabulaeet ‖ praetiose ‖ urb s ‖ 12. inde Thebas] *Bas. a cf. Crev. Heus.:* inttebanos ‖ recepti ‖ romanosrum ‖ aduersa ‖ boetiam ‖ dredit ‖ LXIIII, 1. boetia ‖ ad Sycurium] *Bas. a cf. c.* 54, 9: assurium ‖ aliquod ‖ 2. audissent ‖ spicias ‖ fasieibus *C* falcibus *I. F. Gr.* ‖ 3. tereceet ‖ eastramentorum ‖ faces] fas ‖ malleolus ‖ adque ‖ adgressos *v. d. ad mg. Cur.* adgressurus *ci. Dr.* ‖ fallere ‖ 4. nequiquam] *Wt:* nequequam *C; distinxi h. l. ex sent. I. F. Gr.* (nequicquam primae *etc. Bas. a Ma.; al. Sig.*) ‖ 5. [....] et inconsultae oppugnationis] *Krs* 88 *a* (inconsultae *Va. quoque eruit*): etinconste oppugnationis *C* et intentus propugnationi *Bas. a* . et non institit oppugnationi *Wl* II, 9 *t praef.* . et impotens iustae oppugnationis *Kochius l. l. p.* 15 ‖ acie ‖ 7. Crannona *Va.* 259 Cranona *Ma., qui recte h. l. distinxit* (*de duplici* n *cf. Meinekium vind. Strab. p.* 152 *sq. C. Keilium inscr. Thessal. tres p.* 8 *sq.; sic etiam B lib.* 36, 10, 1): grannonam *C* Crannonium *Bas. a* ‖ mouentibusibieumibieum ‖ propter] *Va.* 259 *sq.:* propterenm *C* propter castrorum *Bas. a* ‖ longintate ‖ sicurium *cf. c.* 54, 9 ‖ Crannona] *cf. supra:* grannana ‖ 8. de meridie *I. F. Gr.* ‖ syeirio (*cf. l. cummaxime l.*) ‖ luce] *C* (*Kr.*): lucem ‖ reliquerat ‖ planitiae ‖ 9. paulisper | Perseus | *Heldius in progr. gymn. Suidnic. a.* 1849 *p.* 15 ‖ hi] *ci. Wt:* quattuor (*i. e.* III = IIII, *ut saepius C exhibet v. Kra p.* 65) *C* qui *Bas. a* quattuor horas *Kochius l. l.* ‖ equitem] *Bas. a:* equites ‖ syeirium *cf. supra* ‖ insecuti ‖ 10. adque ‖ LXV, 1. itineri ‖ mopselum (*v. c.* 61, 11) ‖ grannonis *v. c.* 64, 7 ‖ Phalannaeum] *Sig.:* palanneum ‖ 2. tracum ‖ *vel* accelerari *vel* poterant *Duk.* ‖ isset] *Doeringius:* issent ‖ 3. honesta | DC *Bas. a:* .ac. ‖ 5. aut ‖ posset ‖ 6. propinquam ‖ impar erat] imperat ‖ 7. secutis ‖ ab ictu] *Duk.:* abieetus *C* ab iactu *Bas. a* ‖ eircumdatio ‖ alio ‖ aliossemnius ‖ 8. ingens] *Kr.* (*prob. Ma.*): religes *C* Anceps *Bas. a* ‖ romanus ‖ propellere] *add. Ma.:* pugnare *Bas. a, om. C* ‖ ascendere] *add. Bas. a: C om. Wt* ‖ conitebantur *Wt* (*prob. Ma.*) ‖ patebant] putabant ‖ sagittisue *Bas. a* ‖ 9. eestrospendonis (*cf. ad h. l. Pol. l. l.* 9 *p.* 1010, 17 *sqq.*) ‖ bellum ‖ bipalmaie ‖ astilisemicuitali ‖ dieiti ‖ 10. abiegnae breves] *Kr*(*ta*): ablegebraeue *C* ad libramen *Bas. a* ‖ eireumfundabantur *C; f.* eircumligabantur *Wt* ‖ scutalia] *I. A. Ernesti teste A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. scutale cf. Kra:* eumalia *C* funalia *Bas. a* ‖ inpari ‖ maiori (*s.* maiore) nisu] *Kr*(*ta*): maiorissmu *C* maiori sinu *Bas. a* ‖ funditur ‖ 11. pars [magna] *A. Perizonius* ‖ armi ‖ praemi ‖ opstinatiti ‖ 13. aid ‖ praecedentis ‖ 14. *vel* et Attalus *vel* Attalusque *Ma.* ‖ mysagenes ‖ LXVI, 1. spectū| ‖ ultima *Bas.*

a: ultu || 2. aliquod || terere || 3. cum] secum || aduentu || phalange || 4. quae] *Ma. qui h. l. recte distinxit:* qua || acta] aptatur || turbata] *Ma.:* turbati || cursus || *post* instructos *lit. alicuius initium* ( ) *del.* || erat] *Ma.:* erant || adventura] *C Ma.:* aduenturi || antueniens || exemplo || 5. equitum] peditum || alia || aleae || 6 *sq.* phalans || uehiculisquae || onustis haesit ingens] *Bekkerus, Ma. disp. de Liv. lib.* XLIII *init. p.* 14 onustis, iis haesit. Ingens *Heus.:* onustiscaesisingens *C* onustis: iis caesis ingens *Bas. a (susp. Crev.; al. Ig.* 390 *sq.)* || ibi] i *supscr. ex* bi *corr.* || ut uteunque *Kr.:* utrumque *C* utcunq; *Bas. a* dum utcumque *I. F. Gr.* || dei(*s.* ii)cientibus] *Kra:* deitinentib *C* detrudentibus *Bas. a* || auiaperiri || iumentisnequeenimeum || 8. äregioagmine || (quoque) prope *Bekkerus, quem sequi debebam* || intrare] *Ma. l. supra l.:* introrc *C* introire *Bas.* |*a* || auxi || 9. concessu || sint] *Sig.:* sunt || DCCC *Bas a:* . aCCC. || 10. sinistraaleac || LXVII, 1. *vel* perpulit *vel* ita (*s.* adeo) perculit *Dr.* || mopselum (*cf. c.* 61, 11) || curiam || connum (*cf. c.* 54, 7) || 2. moteum || relinqu.d || iussu || ex propinquo] *Kr.:* 'etpropinquo *C* & propinquos *Bas. a* || 3. tessalonicam || 4. Autlebim] *cod. scripturam in re incertissima mutare nolui:* Atlesbim || et] *add. Bas. b* || Corragum] *Bas. b cf. lib.* 38, 13, 3: corrachum *C* Corracum *Bas. a* || pracfectum] *Bas. a:* pr. *C; num* praetorem? || fecisse et] fecisset || Marcnem *Bas. a* || 5. numera || anum || 6. connum (*v. supra*) || potiori || ipsam || macaedoniae || tessaliam || 7. arx esset] *W act. ant.* 1840, 74 *t praef.:* resesset *C* (res esset *Bas. a*) urbs esset *I. F. Gr.* restitisset *Krg* 477 *sq. ta* || perrebiamflexit || aliquaeperreb:a || redit || 8. eumenenadque || domum] *Bas. a:* romam || Misageni Numidisque] *Ma.:* Misagenem Numidasq; in *Bas. a* misachinnumidisque *C* || tessalis || tessaliam || hibernamcommodam || habent || 9. socius || acheos || cōs. *C: om.* || pthiotimetheleum || dirsiuit || antronas || voluntate incolentium] *Ma.:* uoluntatem (uoluntate *Bas. a*) colentium || 11. excesserat *C* excesserunt *Ma.* || *in* relicti] e *supscr.* || dubitare *aut* dubitavit *Duk.* dubitantem (*tum* res,) *Va.* 260; *f.* dubitat || animboetiam || 12. tebani || eos] *Bas. a:* eius *C* (eius) *Va.* || boetiam || ad] et || praeces || magnesiae || boetiam || TITI LIUI AB VRBE CONDITA LIB. XL[II] ЄPX. INC. | LIB. XL[III] FELICITER

LIB. XXXXIII *in periocha* ex SC. *ed. Rom.:* et *Naz.* ς etsi *et* et ipsi *al.* || Romanarum] ς: Romanorum *Naz.* ς || victis] *Bas. a:* et uictis *Naz.* ς (*cf. Dr.*) || Illyrico ς *cf. I. Perizonium ap. Dr., Crev.* Illyrico ** *a Leutsch. exerc. crit. spec.* I *Gott.* 1859 *p.* 6 || Gentius] *ed. Rom.:* gento *Naz.; al.* ς || Olonico] clenico *etc.* ς (solondicus *Naz. Flori* I, 33 (II, 17), 14 *p.* 53, 21 *Iahn., ubi* Olyndicus *O. Iahnius*) || in senatu] ς? *ed. Rom.: om. Naz.* ς senatus *O. Iahnius; ad h. l. cf. praeterea adn. crit. ad lib.* XXXXI *periocham.* || I, 1—3. *cf. Ma. disp. supra l. coll. em. p.* 549 *sq.* || aetate || haec — Mucius] *Mucii mentione a Sig. adlata add. Kra: om. C; de Bas. a, al. cf. Dr.* || consómissus || oppugnavit. Ceremiam (*s.* Eremiam?) *Ma. disp. et em.:* oppugnaiuiceremiam *C* oppugnavit. eorum unum (unam *praef.*) *Wt* (oppugnare coeperat. Unam *l.* I, 27 *sq.*) || *f.* Ceramiam *aut* Ceraunium *Heerwagenius ann. ph.* 71, 188 || adque || ut] in || que || carnuntemcäp || conplere || quam .. intactam urbem] *C Bas. a* (*Wl Ma.*) || reliq|rat || 4. inlyricum || ligiones || madoniam || 5. quiq|ererentes || systrorum || 7. inlyricum || esse] se || et periculoso *v. d. ad mg. Cur.; f.* periculosoque (OQ.) || 9. duceret, .. aperiret] *I. F. Gr.:* ducere .. aperire || 10. possint] *Ma., item ego:* possent || 11. nec || quae || censuerit] *I. Perizonius, Dr.* (*item Bekkerus, Ma., ego*): censuerant *C* censuerat *Bas. a* || 12. hi] *I. F. Gr.:* hii *C* ii *Bas. a* tres *Sig.* || P.] *cf. Duk.* || Marcius] *Bas. a:* m || metu || adque || II, 1. aliquod || senatum] *Sig.:* senatu || 2. ii de] idem || superbiaque|quae || hostiis || 3. cannuleio || repeterent] *C Kr.* || recuperarent || 4. nominarei || 5. scipio || L. f.] *Sig.:* m *praeced. lite-*

rae p *ut vid. parte anteriore lineola transversa deleta C* M. F. *Bas. a* ‖ 6. M.] *Va.* 260: cumm. *C* (cum M. *Bas. a*) qui M. *Dobree l. l.* ‖ Coss. *Bas. a:* consule ‖ ius ‖ 7. ora ‖ populiq ‖ 8. C.] *scripsi v. lib.* 41, 28, 5: m. ‖ 9. hinemenmo ‖ M.] *Bas. a:* e ‖ popilio *C Bas. a* ‖ pr (Pr. *Bas. a*) fuerat *C Bas. a: f.* praetores fuerant *Dr.* ‖ 10. excusatio ‖ 11. auxiadque ‖ abitinereplures ‖ 12. consultum tamen] *Kr. cf. Ma.* 491 *sq.:* consultamentum *C* consultum *Bas. a; f.* tamen consultum *Kra* ‖ hispanoms ‖ uellent ‖ III, 2. hominumexhispaniaorabant ‖ 3. proficerentur ‖ eorumque si quos manumisissent: eos] *Ma.:* eorumquesiquosmanumissent (*sic*) *C:* eorumq; si quos manumisisset, eos *Bas. a* ‖ 4. fieri] *nisi quod e non satis dilucidum est C* (*v. Va.* 260); *assecutus erat Ma.*: fore ‖ ut in] *aut* ut e *Dobree l. l.:* uti ‖ esset ‖ esse] *I. F.Gr.:* fuisse ‖ 5. regulus, Masinissae] *Kr.:* mats:n:s'saeregulus *C* Masinissae regis *f. recte Bas. a* ‖ cartaginienses ‖ 6. m:ssaq. *C* (*falsus Ma.* 551 *sq.*): quae missa *Bas. a* (*Ma.*) ‖ explosuit ‖ imperarent ‖ *post* monuit 2 *lit.* (et *ut vid.*) *ras.* ‖ conscripti ‖ 7. eo *tum* s *eras.* ‖ coepisseispecie ‖ macedonia|subea ‖ inec ‖ ‖ IIII, 1. tistantumextititpauoringressi *C* tis tantus exstitit pavor * ingressi *Wt:* tantum pavorem ingressi *Bas. a* [amborum capita gestantes infixa has]tis *s.* [amborum capita hastis infixa gestan]tis. Tantum exinde pavorem ingressi *Kra* ‖ capi] capita *ex praec. repetitum; vix igitur in* capi tota *corr.* ‖ 2. fugad ‖ praecibus ‖ 4. qui] que ‖ 5. sanguinem ‖ 6. erant ‖ tut ‖ ineoagro ‖ quamque ‖ 7. locôasse ‖ 8. auerterent ‖ abderite ‖ quaerentesque ‖ 9. incentum ‖ impetraret ‖ petierint] *C I. F. Gr.* ‖ quodea ‖ 10. simxdum ‖ peruenissetaudisse ‖ coronasub ‖ uenissectaudisse ‖ 11. indigna ea] , *ut et ipse scripseram*, *s.* indigna res *I. F. Gr.:* indigne *C* indigna *Bas. a* ‖ decreueruntquae ‖ queecoroneis ‖ eandemquae ‖ Q.] quae ‖ 12. blesius ‖ abderitis ‖ 13. nuntiarentsenatununtiarent ‖ conquaeriquae ‖ V, 1. cuntribun'smilitibus ‖ quaerellae *C:* querelae ‖ tenuerunt ‖ 2. senatu ‖ quaestus ‖ depopulo|rum ‖ cassius ‖ 3. idem] *Kr.:* id ‖ et Iapydum] *Dr.* & Iapidum *Bas. a:* pydum *C* ‖ 4. pacaintum ‖ aliudidbellum ‖ egressumhost literitinere ‖ caedes] *Kra:* duces *C om. Bas. a* ‖ 5. senatu ‖ quaerantur ‖ 6. tum] tu ‖ 7. *f.* circa ceteros populos *Va.* ‖ quae] q ‖ esse ‖ 8. duofratres ‖ ac] iaut ‖ 10. Cn. Sicinius] *Pighius:* c. sicinius ‖ P.] *cf. Dr.* ‖ T.] C. *Pighius cf. Dr.* ‖ VI, 2. ii se] ipse ‖ praetorio ‖ exposuerint ‖ 3. ararent] *Nipperdeius quaest. Caes. p.* 84: arent ‖ 4. milessi ‖ praestitisse se] *scripsi:* praestitisse *Bas. a* praestitissent *C*, quod praestitissent *Ma.* ‖ praestaret ‖ 5. adlabandenses ‖ commemoravere] *scripsi:* commemoraue *C* commemorauerunt *Bas. a* ‖ ludosquae ‖ 6. coronaaurea ‖ ponere et] poneret ‖ 7. hoc etiam] *Wt:* hoc *C* hoc et *I.F.Gr.* et hoc *Dr.* ‖ lamsêacem ‖ 8. se a] ea ‖ romanoexercitu ‖ 9. prromani ‖ recidcrent] *I. F. Gr.*: reciperentur *C* redigerentur *L. Bos* restituerentur *Doujatius* ‖ 10. committerepossumlamsacenos ‖ iussu ‖ milium ‖ datalabandenses ‖ hostiuiium ‖ 11. (simul) *ci. a Crev. ipso reiecta* ‖ carthagmensium ‖ *lac. ind. et expl. Crev.* ‖ quingenta] *Sig. cf. lib.* 36, 4, 5: quinquaginta ‖ 12. sed saepe *etc.*] *cf. Crev.* ‖ segregatorum ‖ socuimque ‖ 13. elepantos ‖ esse ‖ et] *C Kr.:* ac ‖ ipso ‖ 14. rogatiquae ‖ ut ea quae] *bis in C* ‖ deportaret ‖ VII, 1 *sq.* macedoniasemisissetieum infitiati noninterrogarentur ‖ 5. calcidenses ‖ it ‖ (legatio) *Crev.* ‖ Micythio *Bekkerus cf. lib.* 35, 38, 1: micion ‖ omnes convertit] *spec. loco addidi ex Dukeri ci., simile quid excidisse et ipse ratus* ‖ res] (res) *alt. Duk. ci.* est *Dr.* ‖ 6. adfecta ‖ 7. linguas ‖ 8. que ‖ superbe, avare] superauere ‖ fecisse ‖ quae] que ‖ 9. fide decedant, sic] *Kr.:* fide decedatur, sic *Wt* sinedecedā|tursic *C* se dedant Persi. *Bas. a* ‖ hortensiumquae ‖ 10. quae *Sig.* ‖ (eos) *v. d. ad mg. Cur.* ‖ maronem ‖ conpilata spoliataque: spolia sacrilegi(i) eius] *scripsi:* conpilata (com-

pilata; *vg.*) spoliataquesacrilegis *C* compilata; spoliaque sacrilegii *I. F. Gr.* spoliata compilataque sacrilegiis *Wl* II, 12 *n.* 8 *t* conpilata spoliataque; rapinas sacrilegis *Va.* 260 *sq.* ‖ liberacorporaliberatam ‖ cotidiediedirip ‖ 11. adque ‖ (se) *Freinsheimius*, *Bekkerus* ‖ pensi sit] *Sig.*: pensisi *C* pensi *Bas. a* ‖ facerem ‖ VIII, 2. pluraq ‖ audiuiti ‖ M'... Thalna] *Sig.*: m. .. talna ‖ 3. senatum ‖ protracto *ipse reicit Dr.* ‖ 4. senatu ‖ calcidensibus ‖ quemaenus (i *spscr. in* nius *corr.*) ‖ quae] que ‖ gratia ‖ 5. fierique] i *spscr. ex* ferique *corr.* ‖ ablucretiohortensiopretoribus ‖ quaerantur ‖ fieuoluntates ‖ 6. Persi *Bas. a I.F.Gr.* ‖ patriacius ‖ socii atque amici *I. F. Gr.*: utsociatqueamici *C* sociis atque amicis *Bas. a* suis socii atque amici *Duk. prob. Ma.* ‖ 7. calcidensesquaerantur ‖ conquirendos] *Bas. a:* con ‖ primo quoque tempore conquirendos *Kra.* ‖ 8. micioni (*v. c.* 7,5) publicae ‖ 9. tribeumcondemnarunt ‖ VIIII, 1. consul in] consulum ‖ 2. dimisit] *C Bas. a* ‖ 3. adid ‖ 4. tā ‖ inlyriorum ‖ habebat ‖ 5. brundisios ‖ praeerat] *Bas. a:* praeerantmiserunt *C* praeerat, * miserunt *f. recte Wt* ‖ 6. dua ‖ q ‖ M. Raecius] *Kr.*: im. recius *C* Q. Maenius *Bas. a* ‖ que ‖ inlyrico ‖ inlyricum ‖ inlyrici ‖ tutaretur] *I. Perizonius*, *Crev.*: tutarentur ‖ 7. varii generis *Duk.* ‖ omniaea ‖ Lychnidum] *Sig.*: Lycenidum *Bas. a* lycidmum *C* ‖ X, 1. finium plerumque] *Bas. a:* finiumplerique *C* finitimum imperio *ci. Wt* ‖ ierat ‖ 2. nuntiis ‖ foret ‖ praetium ‖ predam ‖ 3. specupiditatis ‖ occecauit ‖ necut ‖ venerant] *I. F. Gr.*: uenerunt ‖ afore fraudem] *Bekkerus* (*Krc* 266 *sq. a*): aforoetfraudem *C* furto et fraude *Bas. a* (*Büttnerus l. l. p.* 78) afore furtum et fraudem *ci. Wt* ‖ lygdino (*cf. c.* 9, 7) ‖ 4. dissiparetur ‖ 5. ictu] *Dr.*: ieetu *C* iactu *Bas. a* ‖ strepitusqueen(n *puncto superposito del. et* m *spscr. corr.*)uris ‖ seruilii ‖ 6. efecit ‖ 7. eos ‖ consectando ‖ 8. utuos ‖ lycidum (*cf. c.* 9, 7) ‖ XI, 1. Sexto Digitio Tr. militum *Bas. a:* digitiosextopr.milia ‖ sacrificens ‖ uenerunt ‖ 2. qua] *A. Perizonius:* que *C* quae *Bas. a* ‖ Fulvium] *Bas. b:* furium ‖ rebellum ‖ qui] quaecum ‖ 3. Atilius] *C Ma.*: Hostilius ‖ rogandis] *C Ma.* (*ut et ipse restitueram*): subrogandis ‖ edicere ‖ comitia essent] *Va.* 261 *sq.*: comitiapossent *C* comitia haberi possent *Bas. a* (comitia) haberi possent *I.F.Gr.* confici possent *Ma.* committi possent *Seyffertus l. l.* 838 ‖ quoqueprimo ‖ 4. Raecio] *Pighius:* recio ‖ reuocarent ‖ 5. a. d. *Sig.*: ad ‖ Feb. *Pighius:* sep. ‖ 6. Cn.] *Sig.*: q. ‖ Caepio] *vg.*: cepio *C Bas. ab* ‖ 7. C. Sulpicius] *Sig.*: m. sulpicius ‖ Ser.] *Bas. b:* serg. ‖ cor ‖ 8. iquattuor ‖ 10. ambitiorem ‖ in tribunos — consulem] *bis in C* ‖ conferri ‖ 11. elevari eo *Ma.* ‖ (patres acceperunt) *Freinsheimius* (*de his ipse dubitans*), *I. F. Gr.*, *Clericus*, *Crev.* ‖ censuerunt] *scripsi:* acceperunt *C*, *quod ex* acceptam *more librarii ortum esse arbitror*, (*Ma.*) laeti acceperunt *Wt* ‖ quippe] *Wt:* qui *C* quod *Ma.* qui *Freinsheimius*, *I. F. Gr.* ‖ (referebant) *Freinsheimius et vel sic vel* referentes *I. F. Gr.* ‖ 12. destinateq ‖ 13. *cf. Th. Mommsenium Chronol. Rom.*[2] *p.* 20 *n.* 18 *coll. p.* 20 *sqq.* ‖ intercalariae] *Wt:* intercalaria *C* intercalares *Bas. a* ‖ iisacerdotes *C* inter sacerdotes *L.T. Gronovius* ‖ intra eum annum] tres eo anno *Ma.* ‖ mortui sunt] *Ma.*: mortuus est *C L. T. Gr.* mortui *lac. not. ad mg. add. Bas. a* ‖ [* augur, in cuius locum cooptatus est] L. Flamininus; *Ma.* ‖ Flamininus [augur . ei augures suffecerunt T. Flamininum.] *Dr.* (*Duk.*) *cf. Crev., et sic fere Heus.*, Flamininus augur *Sig.*: flaminius ‖ Livius] *Bas. a:* iunius ‖ XII, 1. nouii ‖ Cn.] q (*v. c.* 11, 6) ‖ comparare *Bas. a:* conpa|re ‖ et] aut ‖ placuit, [et] *Duk.* ‖ 2. cernens ‖ aquod ‖ 5. nulli ‖ quem] que ‖ ducentenos] *C Bas. ab:* ducenos *vg.* ‖ 6. Latinorum] *I.F.Gr.*: peditū|latinorum ‖ DC *Bas. a:* .āC. ‖ que ‖ 7. his *I. F. Gr. Crev.* nil. *Sig.* ‖ his — non .. facerent — populus *reiecta ci.* permisso, *praeeunte fere Lindavio Büttnerus l. l. p.* 102 *sq.* ‖ sexdecim] *vg.*: . XVI . ‖ milia ‖ imperiti ‖ 8. usi ‖ 9. cura ‖ classemcu-

raille ‖ quingenti] *loci indole a Duk. perspecta add. Kr.* ‖ iussit ‖ scriberetur ‖ Macedoniam [, aut] *Duk.* ‖ cladis ‖ 10. su plementum ‖ duceni, et treceni *Dr.*: *vel*, treceni *vel* et treceni *idem* treceni et.xxx.*C* ‖ 11. imperaret ‖ XIII, 1. ésum ‖ negligentia *Bas. a:* neclegiaentia ‖ quia] *Ma.*: qua ‖ credunt *I. F. Gr.* ‖ (neque) *aut* et *Wt* ‖ ulla] *I. F. Gr.* (*ita et ego*) *prob. Ma.*: nulla ‖ que ‖ 2. re ‖ animus ‖ regio ‖ publicaesuscipiendo ‖ indignis] *Crev. Dr.*: dignis (*Wt*) ‖ 3. ; eam publice ali] *Hullemanus disp. crit. de ann. max. p.* 82, *Ma.*: publieae (ee *Bas. a*) ali *C*; — ea publice ali iussa; — *altera Ma. ci.* ac publice ali *Wt praef., quae cf.* iussamque publice ali *Kra* (publice ali) *praeeunte Duk. C.L.Kayserus ann. lit. Heidelb.* 1861, 288; *num* publice alimentum [dare iussi; Menturn]is? *cf. sqq.* ‖ ali. Menturnis (Minturnis *vg.*)] alimentumis ‖ speciem ‖ effulserat *I. F. Gr.* ‖ 4. editäui ‖ iuuatum ‖ 5. alternaede ‖ Primigeniae] *I. F. Gr.*: primigenae ‖ prodigiaquaemcolleémpalmam ‖ macrenatam ‖ 6. in] *add. I. F. Gr.* ‖ nuntiaibat ‖ Atrei] *C* (*Heus.*): Atrii *Duk. Dr. l. lib.* 28, 24, 13 (*cf. IRN* 2010 . 5759); *num* Atei? ‖ militiaemerat ‖ oras ‖ 7. libris decemviri aditis *I. F. Gr.* ‖ [qui] quadraginta *Dr.* ‖ hostiis *Bas. a:* hostibus ‖ 8. ediderunt, et, uti (ut *Kr. cf. Kra*) *I. F. Gr.*: etutdideruntuti *C*. & addiderunt uti *Bas. a* ‖ suplicatio ‖ praeceperunt *Duk.* praedixerunt *Kr.* ‖ XIIII, 1. Laevinus] *Bas. b:* leu.-nus ‖ Sp.] *scripsi, praeeunte lit.* s, *cos. intellegens a. u.* 580: p. *C* L. *Bas. a* ‖ M.] *Sig.*: c ‖ Pulcher] *vg.*: pulcer *C Bas. ab* ‖ Tib. *Bas. b:* t. ‖ 2. macedonicibellicuramesse (*cf. Ma.* 490 *n.*) ‖ (et), *ni plura exciderint, I. F. Gr. prob. Ma.* (*cf. I. Perizonium*) ‖ 3. pr. *C* (*assecutus erat I. Perizonius*): tribuni, ‖ 4. ut ita] *Kr.* (*Va.* 262): utitaut *C* ita ut *Bas. a* (*Ma.*) ‖ et patres conscripti] *Bas. a* (*Va.* 262) etpatresc *C:* patres (*de C falsus*) *Ma.* ‖ etquibusuis ‖ 5. approbatione] *Kr.*: consensione *Sig.*, *om. C* ‖ suggillatione ‖ contionemeduxerunt ‖ 6. tusque ‖ t. (*v.* §. 1) ‖ prodibis] *Duk.*: proditis *C* prodito *Bas. a* prodisti *Ma.* ‖ quem his censoribus magistratus] *I. F. Gr.*: quaehicensoresmagistratum *C* quem hic (quicumque *Sig.* quum hi *Vrsinus Ma.* quamdiu hi *Wt*) censores magistratum *Bas. a* ‖ delectum *Sig. prob. Kra* (*cf. p.* 22) *Ma.* ‖ prouidebis ‖ 7. ite ‖ imperatoris *recte f. Wt* ‖ dixerunt ‖ C. Popilio *add. Bas. a* ‖ 8. in] quim ‖ censi] cons ‖ nomineadsederentur ‖ 9. uisaesseeteos ‖ iussóuros ‖ XV, 1. dilectu ‖ 3. serg. (*cf. c.* 11, 7) ‖ Cn.] que (*cf. c.* 11, 6) ‖ c. marcio ‖ 4. cepione (*cf. c.* 11, 6) ‖ senatu ‖ uiderentur ‖ 5. patiens] *I. F. Gr.*: patiente *C* patiens se *Heus.* ‖ *f.* consul se *I. F. Gr.* ‖ subdectumdemissosenonad ‖ consulis in] *I. F. Gr.*: consuli in *Bas. a* consulm *C* ‖ elegando ‖ 6. lectu ‖ ensenatuelecti ‖ 7. censum ‖ quiequam ‖ *f.* [ire] in *Wt* ‖ provinciam [redire] *Kra* ‖ emeritis] *add. I. F. Gr. cf. Dr.*: nondum emeritis *Heus.*, *om C* ‖ 8. Tib. *Bas. b:* t. ‖ censoriam ‖ *interrog. not. add. Sig.* ‖ XVI, 1. adque ‖ 2. Q.] que ‖ condux ssem ‖ 3. quaerendo ‖ nequisset ‖ pl. P. Rutilium *Sig.*: pl. Rutilium *Bas. a* plutilium *C* ‖ contentionem ‖ 4. [Huius] clientem *aut* Clientem [eius] *I. F. Gr.* ‖ 5. praeterutilium ‖ 6. hic ‖ promulgatus ‖ 7. vectigalia [aut] *Walchius l. l.* 172 (*improb. Büttnerus l. l.* 104 *sq.*) ‖ Ti.] *cf. c.* 15, 8: t. *C* ‖ ab] *Kr.*: ad *C* de *Bas. a* ‖ 8. ad rogationem] *Va.* 262 *sq.*: adeiusrogationem *C susp. Duk.* ad legis rogationem *Kra* eius rogationis *Kochius l. l.* ‖ qui postquam] qpost ‖ dicendo ‖ 9. auocato ‖ quaestus ‖ abit ‖ *f.* postremo die, .. ciens, *I. F. Gr.* ‖ 10. Tib. Gracchi *Bas. a*: tib. gracci ‖ tribunitribunuinmappellassent ‖ 11. auocassent ‖ utrimque ‖ *f.* perduellionis *I. F. Gr.* ‖ petit ‖ 12. quominus] *I. F. Gr. Kra cf. Ma.*: qui minus *Bas. a* quiminus *C* ‖ die *C*; *f.* diem *Kra* ‖ 13. Libertatis escenderunt] *Kr.*: l bertatescenderunt *C* Libertatis ascenderunt *Bas. a* ‖ obsignatis] *Ma.* (ibi obsignatis *ipse scripturus eram*): ibisignatis ‖ quicquam *edd. recc.*: quidquam ‖ esse ‖ 14. .xii .... viii. *C cf. C. Peterum d. Epo-*

chen etc. p. 60 *sqq. Beckerum ant. R.* II, 1, 207 *n.* 425; 249 *Marquardtium ibid.* II, 3, 15 *sq. coll. Langio ant. R.* I, 354 II, 257; 433; 442 *al.*: octodecim (*sic Gruchius, I. F. Gr.*) ... duodecim *I. Perizonius; al. ap. Dr.* ‖ condsorem ‖ suplices ‖ 15. tib. graccus (*cf.* §. 10) ‖ 16. ueniret ‖ graccho ‖ XVII, 1. numerus .. augeretur *I. F. Gr., in quod et ipse incidi* ‖ augerent] *I. Perizonius:* augeret (*al. h. l. Sig.*) ‖ lucusip. ‖ subolo ‖ 2. popilius ‖ ésc ‖ peloponnensesui ‖ quod] quid ‖ 4. acaicoeconsilio ‖ Aegii] *ex Pol.* 28, 3 *extr. Vrsinus:* argis ‖ agitato] coacto '*vel simile*' *Dr.* (συναχθείσης αὐτοῖς τῆς βουλῆς *Pol.*); iis dato *recte f. Wt* ‖ auditique] u *spscr. ex* aditique *corr.* ‖ statuis ‖ fidissimae genti *Muretus et vel sic vel* et fidissima gente *I. Perizonius* ‖ 5. plena] plenaquemteripsosplena ‖ 7. Thyrii] *coll. Pol.* 28, 5 *init. Sig.*: tyrri ‖ legatis] i *spscr. ex* legatas *corr.* ‖ interfectiones ‖ ad Macedonas gentem] *I. F. Gr. cf. Pol. l. l. p.* 1018, 16 *sq. Bk. Dr.*: admacedonicamgentem *C; res om. vid. Vrsino;* ad Macedonas Acarnanicam gentem *Wt* ‖ 8. par ‖ captos et hostes *I. F. Gr.* captis hostibus imponi *Ma.* captos ab hostibus *Seyffertus l. l.* ‖ siciae ‖ 9. depraecatio ‖ hilarisa ‖ 10. octauiam ‖ popilium ‖ XVIII, 1. non] ne ‖ exsuperabilis ‖ tessalia ‖ *in* nivis] *prius* i *supscr.* ‖ 2. pératus ‖ quidinaduerso ‖ ab iis esset *Forchhammerus ap. Ma.*: abisset *C* subisset *Bas. a* adesset *Kra* ‖ trecia *C:* Thracia *Bas. a* ‖ iepiro ‖ cepalus ‖ domuissetsed ‖ bellum] *C Kr.*: bello ‖ 3. solum] *C ex corr.* (*Bas. a, Va.* 262): isolum *C* id solum *Ma.* ‖ adinlyrico ‖ cernens] *cf. Büttnerum l. l. p.* 90 *sq.* ‖ inlyrii ‖ Romano *I. F. Gr.* ‖ inlyriorum ‖ éposse ‖ 4. armorum] *I. F. Gr.*: armatorum ‖ stybernam *cf. c. sq.* §. 1 ‖ 5. sumptu ‖ Uscanam] *Sig.*: uscana ‖ paenestianae ‖ maxima] *Sig. I. F. Gr.*: maxime ‖ castra] causa ‖ 6. quódam ‖ missi *I. Perizonius, f.* missi sunt *Dr.* ‖ temptarentsi (*cf. Wt praef.*) ‖ animose ‖ praesidium] *Bas. a:* i ‖ 7. est .. est] '*alterum* est supervacuum' *I. F. Gr.* ‖ adhortus ‖ coroneamcapereconatum ‖ interestmissione ‖ aliaaálius ‖ succedentes scalas muris, pars *I. F. Gr.* ‖ [pars] ignem *Kra* ‖ inferent ‖ 9. áexcitariuidentur ‖ parens ‖ utnecinopinata ‖ 10. spe ‖ esse ‖ polet nus ‖ romani ‖ 11. prestitum ‖ *post* ademit *lac. esse censent Crev. Dr.* ‖ hisenimurbe ‖ Uscanenses] *Sig.*: escanienses *C* Vscanienses *Bas. a* ‖ dedéiderunt ‖ XVIIII, 1. (; 13 *et c. sq.* §. 3 *cf. v. l.* 18, 4) *num* Stuberram? *sic Pol.* 28, 8 *et B. Liv.* 31, 39, 4 ‖ 2. duo millia *vel* mille *Dr.* quadringenti *Wt praef.* ‖ ciuitatem ‖ inpenempestiam ‖ Oaeneum] *Bas. a et sic C* §. 4: eoeneum *C* Oeneum *Doujatius* ‖ poteistatem ‖ 3. alioquaeopportunae ‖ [quod] transitus ea est *Duk.* transitu (ea est) *A. Perizonius* ‖ labeantes ‖ genteibus ‖ 4. praetereuti ‖ oaeneon ‖ 5. omne ‖ quamspeceler oremdeditiorē] ‖ metum ‖ 7. [inde] ad *Duk., at v. Ma.* ‖ aéideoenaeum (*cf.* §. 2) ‖ nonm̃ ‖ *f.* in caeteris *I. F. Gr.* ‖ 8. mons] mosé ‖ auditu ‖ 9. altitudinem ‖ 10. tutabuntur ‖ it npediebantmagne ‖ eŕst ‖ erat ‖ 11. muros ‖ appellantt ‖ 12. eus d am ‖ 13. ad Gentium] augent um ‖ Adaeum] *ex Pol.* 28, 8 *p.* 1021, 11 *Bk. praeeunte Vrsino H. Valesius:* aputeum ‖ abeuroea ‖ 14. hiemisque] *Bas. a:* hiemisquaesuae *C* (hiemisque) *probabiliter Ma.* ‖ uardanosqueactasuaaduersusadicerent ‖ Illyrico [et Epiro] *coll. Pol. l. l. lin.* 13 *sq. Tillmanns diss. l. p.* 50 ‖ in] ad *Crev. Ma.* ‖ XX, 1. hii ‖ Scardi *Vrsinus, Ortelius* (*v. Pol. l. l. lin.* 16 *Strab. lib.* VII *epit. fr.* 10 *Ptol.* II, 16 (15 *Wilb.*) §. 1. 6 *p.* 65 *Bert.*) *cf. lib.* XXXXIIII, 31, 4. 5 ‖ sollicitudines ‖ de industria] *Bas. a cf. Kra:* perindustria *C* nuper de industria *coll. Pol. l. l. Ma.* ‖ transibtus ‖ iscoram ‖ 2. atqui] *scripsi:* qui *C* (qui), *ni* qui *ante* mandata *transponatur, Ma.* ‖ uoluntate ‖ 3. addita ‖ una ... bellum poterat] *Bas. a, ut scripseram:* undabarbaros ... bellumnonpoterat *C* non data ... bellum non poterat *Wt*; *f.* una ... bellandum poterat *Va.* 264 ‖ 4. Ancyram] *cf. Tillmanns l. l.* ‖ firmatisquae ‖ ciscaeamq ‖ praesi-

dn ‖ XXI, 1. ĩ|lyrico ‖ movere *v. d. ad mg. Cur.*, *A. Perizonius*, *Heumannus* ‖ rexnonesset ‖ repulsis ‖ lycidum (*cf. c.* 9, 7) ‖ 2. trebelliaum ‖ paeneistas ‖ iis *Kra* ‖ que ‖ ami¦tiam *C* amicitiam *Ww ad lib.* 33, 16, 1 ‖ 3. Parthinos] *Sig.*: partinos ‖ iis ‖ exigit] *Wt:* exigi *C* exegit *vel potius* exacti *I. F. Gr.* ‖ penestorumequites ‖ Parthinorum] *Sig.:* partymorum ‖ dyrracium ‖ omen ‖ 4. Phanotam] *Dr. cf. Kra:* phalanom *C* Phanotem *Bas. a* Phanoten *Crev.* ‖ oppugnare est.] *Ma.* 215, *in quod et ipse incideram:* oppugnariest *C* oppugnare, & *Bas. a* ‖ auxil athoanumtesprotorumque ‖ 5. operepraetium ‖ ereua ‖ aelimeam *C:* Elymacam *vel* ad Elymaeam *Crev.* in Elimeam *Bas. a* eamet¦exercitum ‖ Epirotis] Aetolis *Crev.* ‖ 6. ualidissimumurbsaetolicrat ‖ *f.* supra *Duk.* ‖ ambraciamsine ‖ Inachum] *Kr. cf. c.* 22, 2: acaum *C* Acheloum *Bas. a* (*Bursianus mus. ph.* 16, 431 *n.* * *geogr. Gr.* I, 109 *adn.* 1 *cf. p.* 12 *c. adn.* 1 *et p.* 37, *quem ipsum h. l. iam nunc improbare scio.*) ‖ 7. tertio] certo ‖ Citium] *cf. Dr.* ‖ transgressus] *vg.*: transgress:s *C Bas. ab* (*Wt*) ‖ altitudine ‖ 8. miaut ‖ essent Nicaeum] *vg.*: niceum *C Bas. ab* ‖ 9. Aratthum] *scripsi auctore Bergkio in progr. Thielmann. Hal.* 1859 *p.* 7 *sq. cf. ann. ph.* 83, 622 *L. Rossium arch. Aufs.* II, 577 *sq.*: arratum *C* Arachthum *Bas. a* ‖ itineri ‖ *vel* diem *vel* biduum (*vel* diem unum *vel* triduum *Kra*) *excidisse merito censet I. Perizonius* ‖ itero ‖ .arcidamum ‖ ei Stratus] aestratusd ‖ *f.* traderetur *Ruperti* ‖ XXII, 1. Aetoli] colis ‖ 2. Inachum] *C Kr.*: Acheloum *Bas. a* (*Bursianus ll. ll.*) ‖ positis] *h. l. add. Bas. a* ‖ portis] *Bas. a:* positis ‖ uenturas ‖ adqueipse ‖ popilıolegatio ‖ 3. arcidamiauctori¦teconpulsis ‖ arcidami ‖ popilium ‖ ad ‖ 4. dinachus p̄fc̄ ‖ centum venit] *Bas. a:* .ṫ. 5. consultabat ‖ fortunad ‖ 6. püopilius ‖ suaextemplo ‖ 7. dinacrum ‖ admouit ‖ 8. adque ‖ argentis ‖ 9. arcidamus ‖ *f.* Aetolorumque *Crev. qui cf.* ‖ macedonicum ‖ 10. obsessucensuri ‖ aut ‖ deterritus *ci. Wt* ‖ 11. Aperanti eum] *Dr. Kr.* (*cf. Kra*): aperant.aceum *C* Aperātii eum *Bas. a* ‖ achidami ‖ militum] milium ‖ XXIII, 1. cum non] *Dr.*: cum *C* non *Freinsheimius I. F. Gr.* ‖ redit ‖ sidione ‖ Phanotes] *Sig.*: fanotes *C* ‖ 2. mouentium ‖ coepit ‖ 3. quemincampo ‖ Meleona] *C* (*Krc* 282 *ta*): Eleona *Bas. a* Elaeona *Dr.* ‖ clebasabsumpto ‖ quingentos ex] *post* qui *addidi auctore Ma.* (* ex *Ma. cf. sqq.*): *om. Cedd.* ‖ gente] *C:* gentem *Bas. a*; *f.* transfugas *Crev.* quingentos *altera Ma. ci.* gentis cohortem *Kochius l. l.* ‖ habebat] *ante* transcendit *iteratum* ‖ 4 *sq.* áprofectip:lostratus ‖ insidisdeloco ‖ pȯialatos ‖ erupisset ‖ antigȧtonemarinam ‖ praecipitant. inde mille] *Wt:* praecipitantibusidem *C* (*cf. Ma.* 143) praecipitāt. ibi ad M *Bas. a* ‖ capti ‖ et] *om. Bas. a* ‖ inferre ‖ 6. Parthinorum] *Sig.*: partenːorum ‖ divisis *A. Perizonius prob. I. Perizonio* ‖ redit ‖ 7. Cassandriam *Bas. a Dr.* ‖ 8. ad ‖ adserentes ‖ adque ‖ mittendos ‖ eam ‖ *deesse in fine libri nonnulla censent Sig.*, *Doujatius*, *Dr.*, *Leakius itin. Graec. sept.* III, 417 *adn.* 2, *at cf. F. Lachmannum l. l.* II, 99 *sq. Bursianum mus. phil.* XVI, 420 *adn.* * ‖ TITI LIUI | AB URBE CONDITA | LIB XLIII EXPLICIT | LIB XLIIII | FELICITER (*abscissa est litterarum* FELICI *pars inferior*).

Lib. XXXXIIII *in periocha*, *de qua cf. a Leutschium in progr. ad l.* XXXXIII *periocham l.* (*l*), in] *om. Naz.* ‖ et con(*vel* m)plures] *Naz.* ς conplures *l* quam plures ς *unus* compluresque ς ‖ ut] fore ut *I. Perizonius et vel sic vel* futurum ut *l* ‖ ut .. essent] se .. futuros ς ‖ cum id ... missus est *post* legati ... his est *vocc.* in contione — converteretur et *eiectis collocat l* ‖ C. — militum] *add. Sig.* ‖ erat] *Naz. corr.*, *Iahnius:* erit *Naz. pr. l* esset ς ‖ Illyriorum ς*l* ‖ a L. Anicio] *Delrius* (*Naz. ex sil. Iahnii*): ab anicio *Naz. teste l Bas. a* a licinio *et* a lacinio ς ‖ missus est] ς: missus *Naz.* ‖ legati Alexandrini a] *Naz.* (*ante corr. teste l.*) *Iahnius:* legati alexandrinia *Naz. teste l* ab (*et* ex) Alexandria legati a *etc.* ς Alexandria legati

a *edd. nonnullae*, *Dr.* legati Alexandria a *l* ‖ persaeaeus (*sic teste l*) *Naz.* Persa *l* ‖ Illyriorum *ς l* ‖ I, 1. Q.] quo ‖ quinque milibus] *num. vitiatum esse censet ac lac. statuit Crev.* ‖ quot in] *Dr.* (*sic et ipse correxeram*): quod *I. F. Gr.* quod in *C prob. Kr.* (*lib.* XXXIII *p.* 29, *a*), *at v. Ma. p.* 386 *n.* ‖ traiectus ‖ 2. popilius ‖ alia ‖ 4. égresustinereterrestris ‖ tessaliam ‖ relictus ‖ boetiam ‖ dies (*cf. Gell.* VIIII, 14) ‖ calchidem ‖ 5. phaleparsalum ‖ sicutmultare ‖ ad iustam] *Kra:* adiunctam *C* ad euetam *Bas. a* (*I. Perizonius*, *Dr.*) ad unicam *I. F. Gr.* ‖ 6. inspexisset] *Ald.*: inexisset *C; al. ap. Dr.* ‖ 7 *sq.* primū ‖ dignitatem ‖ *l. mancum esse ind. Bas a*, *explere lacc. conati sunt Sig. Pigh. Heus.* ‖ 9. abit ‖ 10. a parricidio *Bas. a:* adparr(*sic* rr, *non* r)icidium ‖ beneficiacedes ‖ (in) exitu *Muretus* ‖ 11. perque ‖ 12. exexercitibus ‖ philippiantioeique ‖ *punctum in extr. cap. posuit Bas. a*, ? *vg.*, ! *Büttnerus l. l. p.* 113 ‖ II, 1. de] *Bas. a:* in; *excidit f. aliquid* ‖ calcide ‖ 2. tessaliam ‖ inde pergere] *Kra:* pergere inde *Bas. a* indeperegereinde *C* ‖ 3. dareoram ‖ hostilium ‖ 4. menstruum [frumentum] *Ma.* ‖ militescum ‖ (profectus) *Ma.* perfecta re *Seyffertus l. l.* ‖ 5. convocatos .. duces *I. F. Gr.* ‖ exponere] *I. F. Gr.* (*Ma.*): exponerent ‖ consilio] *I. F. Gr.*: concilio ‖ quam viam] *scripsi et vel sic* (*prob. Wt praef.*) *vel* qua *Sig.*: quam ‖ 6. Pythium] *Sig.*: pytoum ‖ cū bunneios ‖ hostibusconsularispreteraspir.den ‖ 7. itaquinid ‖ quod ‖ dileiberatio ‖ differatur ‖ 8. Perraebiam] *Bas. b*: perrebiam ‖ gazorum ‖ dolycens ‖ capesserat ‖ 9. Per] pro ‖ 10. (iuvenum) *in utraque ed. Crev.*, *in ed. mai. de corrupto gentis alicuius nomine* (*at v. Ma.*) *cogitans* mixtorum iuvenum *Heus.* plurium (variarum ?) gentium *Ma.* ‖ 11. super] *cf. Heuzey le mont Olympe et l'Acarnanie Paris.* 1860 *p.* 69 ‖ accuridempaluerat ‖ teneræ ‖ 12. eumreliquus ‖ adeo ut] credo ne *Ma.* ‖ obtorpóuissemobs ‖ u derecircumequitibus ‖ per littora *Crev.* ‖ Heracleum] *sic C c.* 35, 14 (heraclium *ibid.* §. 13 haracetum *c.* 5, 12) *I. F. Gr. cum Scylac. peripl.* 66 *p.* 52 *Müll. Polyb.* XXVIII, 12 (*ap. Suid. s. v.* σημαία) *Plut. Aem. Paul.* 15: heracleam *C hic et c.* 8 *sqq. et sic codd. ap. Polyb.* XXVIII, 11 *Plin. n. h.* IIII §. 33 ‖ pilam ‖ intercurrebat *I. F. Gr.* currebat *Crev.* ‖ diurepentes ‖ III, 1. sententias ‖ Ortholophum] *Heus.* (*inter al.*) *Kr. cf. Kra et adn. meam ad lib.* XXXI, 36, 6: oéttolobum *C* Octolophum *Sig.* (*Heuzey l. l. p.* 56) Ottolobum *Bursianus mus. phil.* XVI, 420 ‖ *vocc.* Philippi fuisse *deesse censet Sig.*, *at v. Doujatium*, *Crev.*, *Duk.*; *al. Heus.* ‖ 2. qui ‖ et Q. *Bas. b* ‖ 3. adeo] ardeo ‖ via] *add. Bas. a; excidit f. inter* fuit *et* ut ‖ egre ‖ requieverintque . † Dierum *Va.* 5 *sq.*: fuerinquedierum *C* : turrim Eudieru *Bas. a* (fuerintque). Dierum (*s.* Dieron) *Kra: f.* requieverintque diem unum (*s.* diem tertium). [...], *ut nomen loci propter similem voc. clausulam exciderit* ‖ appellantúr ‖ 4. àremittunt ‖ 5. praemiserat] *Bas. a cf. Va.* 6: praesiderat ‖ ascyridem ‖ 6. coniunctusque ‖ tebatur ‖ 7. que ‖ diem ‖ pilamoraquae ‖ petente ‖ subigitur ‖ 8. postquamm̄ ‖ belliaegregias ‖ 9. uitae ‖ IIII, 1. agmáinconsul ‖ 1 *sq. sic distinxit Bas. a*, *Ma.* ‖ 3. uolnerat ‖ utriusquae ‖ 4. adque ‖ infesiútius *C* ‖ infestiore concursu ad bellum issent, si *Seyffertus l. l.* 838 *sq.* ‖ concursum — si] *Va.* 6 *sq.*, *nisi quod* concursuri: concursumabellisin *C* concursum ab illis si *Bas. a* concurrissent, si *I. F. Gr.* concursuri abeunt, si *Ma.* ‖ sed *add. Va.*, *Seyffertus* ‖ 5. praecipuae ‖ erat ‖ 6. ancfractus ‖ procurreret ‖ manum — *sic etiam ipse improbans Duk.* — *vel* pugnam *post* armatura *add. Crev. et vel sic* (manum *sc. addendo*) *vel* concurrere *pro* conserere *Wt praef.* ‖ adque ‖ poterat] *Ma.*: pateread *C* petere: ac *Bas. a* ‖ 7. inopiá ‖ *in* regredi *alterum* r *spscr.* ‖ adque ‖ si cedenti (descendenti *Va.* 7 *sq.*) .. instaret] *Muretus I. F. Gr.*: secedenti .. stare *C* sed cedenti .. instare *Bas. a* secedenti (*vel* et decedenti) .. instare *Wt* ‖ 8. restabat] *Bas. b:* stabat ‖ 9. habuisset ‖ accipei ‖ diu ‖ littora *Bas. a:*

littera ‖ adire ‖ integrisfestis ‖ 11. egraegiae ‖ popilio ‖ eustodiam *Dr.* ‖ mituia ‖ transgressurus] *Wt:* transgressus ‖ peremissisrepurgarentita ‖ cysacenemetsuae ‖ 12. impedimentaquae ‖ V, 1. merrabilis ‖ uixduum ‖ obtabiliusesset ‖ 2. hostile ‖ tumultu ‖ elepanti ‖ muta ‖ 3. perproeliui *Kochius l. l.* ‖ ualid ‖ partem ‖ beluae] ue ‖ 4. transverso incumbentes tigno] *Kr(a)*: transuerso incumbente tigno *C Bekkerus* transversim incumbenti tigni *Heus.* transuersi incumbētes tigni *Bas. a* ‖ ad] as ‖ miungebatur ‖ 5. pons] post ‖ 6. solido ‖ procedebat] *I. F. Gr.*: praecedebat ‖ elephantus] *Kr.* (*cf. Kra*): elephans *C* elephas *Bas. a* ‖ cederet ‖ ad] *add. Kra* ‖ 7. elepā|ti ‖ prohibebantur ‖ excesspisset ‖ pon|tisdeferebantur, *tum* donec *spat. vac. rel. a lin.* ‖ iuallem ‖ 8. eo die *I. F. Gr.* illo die *Kra* ‖ pediibusit neribus ‖ sic ‖ itmeribs ‖ 9. nec quam] *distinctione post* fuit *sublata Ma.* (*Ww* xxxi, 48, 6): nequā| *C* neq; an *Bas. a* ‖ infectus ‖ saeptus] *C* (*cf. Wl* ii, 2 *n.* 1): septis *Bekkerus* ‖ 10. uixitandemexspirato ‖ balle ‖ popilium ‖ 11. callipeuquae (*num* Callipeucaea? *sequitur voc. a lit.* a *ordiens*) ‖ 12 *sq.* quarto] *Sig.*: tertio ‖ aequaeminas ‖ usquam *Sig.* ‖ degressi] *Sig.*: digressi ‖ Heracleum] *I. F. Gr.*: haracetum ‖ Libethrum] *Bas. b:* libetthyrū| *C f.* Libethram *Dr.* ‖ . peditum (quorum)] *scripsi:* (peditum), quorum *Ma.* peditum, quorum *vg.* ‖ ibi vallo] *Kr.*: ibiualle *C* ii uallem *Bas. a* alii uallem *Duk.* alibi uallo *Ma.* ‖ campique partem *Muretus I. F. Gr.* ‖ parte ‖ amplectebatur ‖ VI, 1. labanti ‖ [se] proripuit *Kra* ‖ 2. alia atque alia] *edd. ante Kr. ni f. omnes* (*Ma.*): aliaquae *C* alia aliaque *Kr.* (*at cf. Kra*) ‖ ut quae ad Phacum] *praecedente quadamtenus Wt praef. Ma.*: usqueadpathum *C; al. Bas. a, Kr.* (*cf. Wl* i, 25 *n.* 10 *Kra*); *lac. a Crev. recte agnitam sic explet Ma.*: in mare proiiceret, Thessalonicam alterum, qui navalia incenderet misit; Asclepiodotum et Hippiam, quique cum iis erant, *al. Crev.* ‖ 3. raptis] *Kr.*: rapti *C* raptim *Bas. a* ‖ incolas eius loci] *Kr.* (*prob. Bekkero*): inclasseiustoci *C* (in classem congestis, ocius *Bas. a*) ‖ demigrare] *Bas. a:* demigrasse *C Bekkerus* ‖ 4. non inconsultam] *Sig.*: nō| consultam ‖ 5. temp ‖ que ‖ regis *C* (regiis *I. F. Gr.*): regis *Bas. a* (*item* §. 9) ‖ 6. itque ‖ dua ‖ dux ... dies] rex intrepide Dium defendens *Kochius l. l. p.* 15 *sq.* ‖ . x . dies (*sic C*) *merito suspectum Wt* ‖ primā speciem appropinquantis terroris *Bas. a:* primamspec esadpropī|quantisterror s *C* prima specie adpropinquantis terrorem *Dr.* ‖ romanus ‖ partemintessaliam *C* (per Tempe in Thessaliam) *Crev.* ‖ reommeatiibus ‖ ea] *Ma.*: eo ‖ 7. Tempe] p ‖ 8. ex|exiguum ‖ iter est,] interst *C* iter et *virgula post* possit *posita Ma.* ‖ posset ‖ smitus ‖ amamn s ‖ 9. locus] saltus *Duk.* ‖ 10. unus ‖ Gonnum] *vg.*: Connum *C Bas. ab* ‖ aalterum ‖ in Condylo] *Dr.* (*Ma.*): condylon *C* ad Condylon *I. F. Gr.* Condylo *Wt* ‖ lapathynta ‖ caraca (*cf. Nissenium l. l. p.* 260) ‖ 11. ualles ‖ positum ‖ 12. temp ‖ cummeatibus ‖ ipsis,] *Ma.*: ipsi ‖ repentedi ‖ 13 *cf. Drb. ad lib.* xli, 2, 2 *adn.*, *Kra* ‖ . atenentibus ‖ 14. mouentemregiamdemissent ‖ et] *add. Büttnerus l. l. p.* 105 *sq.* ‖ 15. montis radices *Kra* ‖ (quam) *N. Heinsius* ‖ spatii *I. F. Gr.*, *Heinsius* ‖ hostium ‖ Baphyri] *Bas. b:* baplyri ‖ a|amnis ‖ teneo ‖ 16. et saxorum] *Bas. b:* thessalorum ‖ siluestrisquaemariae ‖ poterant ‖ 17. despexisset ‖ mensubito ‖ patefactisquaebellofactisaddypyt'am ‖ refugit] rex fugit *Rup.* ‖ VII, 1. et spei] perspecie ‖ hostiis ‖ lucretius ‖ Larissam *Bas. a:* sarisam ‖ temp. ‖ popilio ‖ 2. metatusque *v. d. ad mg. Cur.* ‖ sacrumlocum ‖ 3. magna ‖ multitudines ‖ egregiae ‖ aliquam ‖ 4. mouetur ‖ in Pieria] *Kr.*: imperia *C* paratam *Bas. a* ‖ ferre ‖ a|nem ‖ 5. Agassas (*coll. lib.* xlv, 27, 1 *sq.*) *Dr. Kr.*: Agassam *Bas. a* acassam *C* ‖ sine] sibi ‖ relinquere se îs] *sic* relinqueresels *C cf. Kra* ‖ 6. item ‖ 7. dubitatiombus ‖ tuttum ‖ 8. coactis] *Wt:* peract s *C* cotractis *Bas. a* ‖ adque-

hippia ‖ 9. diceret ‖ macedonia ‖ 10. onierarias ‖ 11. *f.* opera *Ma.* ‖ 12. se] si ‖ esse ‖ pilan ‖ aliarum [necessariarum] *Kochius l. l.* ‖ VIII, 1. magnoopere ‖ subuectũio ‖ 2. haudquamquam ‖ in Pieria] *Kr.*: imperia *C* imperatori *Bas. a* (imperatori) *Crev. Duk.* ‖ 3. alignarum ‖ , belli quae] *s.* , quae belli *I. F. Gr.* (belli quae *C Bas. a*): belli, quae *edd. aliquot ante Gr.* belli, quaeque *I. Perizonius* belli, quod *Ma.* ‖ bellicam in dies fortunam novari (*Seyffertus l. l.* 839 ‖ ut opperientibus] *C Wt* (*cf. praef.*): ut qui offerentibus *Bas. a* ultro offerentibus *Kr(a)* ‖ omisisse de] *C Wt*: omisisset e *Bas. a*; *f.* emisisset e *Duk.* emisisse de *Kr.* ‖ repenti ‖ 4. ipsius] *add. Kr.* sua *Wt* ‖ foret ‖ 5. profectionem ‖ decussa ‖ Elpei] *s.* Elpii *Ma.*, *qui cf.*: enipi *C* Enipei *Bas. a* ‖ 6. olimpi ‖ exiguum ‖ rupem *I. F. Gr.* ‖ gurgites] *I. F. Gr.*: gurgitibus ‖ et infra prorutam] *I. F. Gr.* (*cf. Doujatium, Dr.*): et intra pòrorupta ‖ praecipites *Bas. a*: praecipitus ‖ 7. obsaeptum] *Wt*: hospesetseptum *C* Perseus (*num* Perses? *Kra*) septum *Bas. a* ‖ extrahereá ‖ aestatis] *scripsi*, *et sic Ma.*: eaaestatis *C* eius aestatis *Bas. a* ‖ 8. pop lium ‖ Heracleum] *I. F. Gr.*: heracleam ‖ 9. pila ‖ diutemp. que ‖ rupemanimi ‖ VIIII, 1. popilius ‖ 2. Elpeum] *s.* Elpium *Ma.*: 566: elipeum ‖ appareibant ‖ 4. haec ‖ omnium generum *Vrsinus* ‖ nera ‖ nam] *On. Panvinius* (*Dorleans*): nae| *C* nec *Bas. a* ac *I. Perizonius* et *I. F. Gr.* ‖ quadrigi ‖ desultorē ‖ utrī|que ‖ cōplebat *Bas. a*: conplebit ‖ 5. apparatioribus ludis] *Muretus*: apparatoribusludi ‖ *prius* ex] *Dr.*: in ‖ (exercitus)] *Kr.*: exercitus ‖ propriorque ‖ 6. decursu] *Doujatius, Crev. Duk.*: decursos *C* decursus *Bas. a*, *quod si in C esset*, *ferri quodammodo posset*, decoros *Bauerus* (*aut* motus] et motus *Duk.* mox *Bauerus*) ‖ scuti ‖ secumdis ‖ genungenunixis ‖ 7. procurre (*cf. Ma. p.* 490 *n.*) ‖ horas ‖ 8. similis humillimae] *Ma.*: simillima humillimae *Kr.* (*Wt praef.*) simillima illi *Wl* I, 26 *n.* 11 similllme *C* ‖ permota ‖ superstantes] *Ma.*: superstantes ‖ subips|sent ‖ depulsisquaeminsin ‖ 9. extremi] *Lipsius*, *I. Perizonius* (*Ma.*): extrema| praetenta] *Lat. Latinius, Lipsius*: praetecta ‖ mbris *C* imbricis *Lipsius* ‖ 10. capto .. Heracleo] *I. F. Gr.*: capta .. heraclea ‖ eoperuietam|quam ‖ adque ‖ in Pieriam] *Bas. a*: imperiam ‖ progressus ‖ 11. hibernam ‖ subeundis ‖ tessalia ‖ elegi ‖ loca] lece ‖ X, 1. e] *add. Dr.*: a *Sig.* (*Ww* XXI, 5, 16) *om. C* (*Wt praef.*) ‖ eo] suo *Dr.* ‖ quod ‖ malle] *Sig.*: moallet *C* mallet *Bas. a* ‖ gaiam ‖ tessalon eae ‖ 2. tessalonicum ‖ tempus in id *I. F. Gr.* ‖ ipsud ‖ paenitentiae] *Wt* penitentiae *C*: poenitendi *Wopkensius adv. cr.* II, 387 *Fr.* ‖ Nicias] *cf. H. Nissenius l. l. p.* 260 ‖ proiciendae ‖ quae fuerat ad Phaeum] *Ma.* 562 *sq.*: quod fuerat natum (*Freinsh. et I. F. Gr. ad h. l. cii. v. ap. Dr.*; *al. Wt praef.*) ‖ 3. re emendabili] *Dr.* (*Ma.*): rememendabilem *C* errorem emendabilem *I. F. Gr.* ‖ visus [est] *Ma.* ‖ omnes ‖ stractus ‖ 5. hac ‖ Heracleo] *I. F. Gr.*: heraclea ‖ tessalonicam ‖ aliquod ‖ 6. namque ‖ percutiebantur] *cf. Crev. in ed. min. adn. et Walchium l. l. p.* 184: percuterentur *ci. Crev. in ed. mai.* ‖ 7. tessalonicae ‖ Aeneam *Dr.* ‖ urbs] rbis ‖ pynam ‖ fertilisagros ‖ 8. teram ‖ praede ‖ 9. deind ‖ effusae ‖ D *Bas. a*: . a . ‖ 11. re|integrata ‖ adiuvere] *Kr.*: adiuuere et *Bas. a* atiuae *C* ‖ antigone ‖ excensionem ‖ 12. fertissimus ‖ oraeiquam ‖ eibi ‖ ab] ad ‖ missiaprissae ‖ XI, 1. accensione ‖ praetorii ‖ 2 *sq.* que ‖ iungit ‖ saeptā|meminent ‖ minus in altum quam Atho *Crev.* ‖ inclitus] (*s.* inclutus) *Kr(a)*: maltus *C* in altum *Bas. a* ‖ (in altum — *s.* in altus — magnitudine) *Duk. Dr. Bekkerus* ‖ magnitudine] *in l. afferendo om. Gatakerus adv. misc.* II, 17 (*opp. crit. Trai. ad Rh.* 1698 *fol. p.* 364 B.), *casu ni f.*, *non consilio*, *cum nec reliquam sententiae partem verbotenus exscripserit* (*del. Crev. v. supra*) ‖ Athos *Gatakerus ibid.* ‖ Posideum] id *sup. lin. add.* ‖ minifnori ‖ Canastraeum] *Sig.*: canastreum ‖ 4. diversis *Kr.* ‖ cerbis ‖ intereluderet ‖ macedonia

‖ ab] ad ‖ 5. quaerentis ‖ *sqq. recte distinxit Crev.* ‖ structosse ‖ 6. coepit ‖ item ‖ fauere ‖ auertissent ‖ 7. eas|praeter ‖ contemptuendam ‖ aCCC ‖ *f.* et mille ac ducenti *Rup.* ‖ inde missi] *v. Donjatium, Büttnerum p.* 106 *sq. Heus.* (*al. ap. Dr., Walchium p.* 263 *sq.*) ‖ 8. romano ‖ , qui irrumperent, armati *I. Perizonius:* , qui irrumperent armati, *Heus.* qui irrupere (perrupere *s.* perfodere *sec. Donjatium Crev.*) armati *Bas. a* (*Wt*) quiinruperemarmati *C* qui irrumpere armati ausi *v. d. ad mg. Cur.* ‖ 9. aliis .. irrupturis *Bas. a:* alns .. inrupturum *C* alii .. irrupturi *I. F. Gr.* ut aliis .. irrupturis *Wt praef.* ut alii .. irrupturi *Ma.* ‖ XII, 1. quidam ‖ 2. apatere ‖ Phyto] *C Bekkerus:* pytho ‖ pro eo] *Freinsheimius:* proco *C* (Proco *Bas. a*) ‖ ualidoa ‖ etrumpunt ‖ 3. inferrent] *Bas. b:* adferrent ‖ adque ‖ fugampersecunturadque ‖ qua ‖ DC *Bas. a:* .aC. ‖ 4. aggredienti *Bas. a:* ingred·enti ‖ quicquam] *edd. recc.:* quidquam ‖ 5. firmauit ‖ intromisti ‖ maoenia ‖ 6. tessalonica ‖ intrarumnt ‖ 7. circumuenti ‖ ac ‖ Toronen] *Crev.* (*et sic s.* Toronam *Dr.*): toronem ‖ 8. adpugnare ‖ XIII, 1. iter ‖ hostili] *praetuli propter sq.* popilium (*sic C Bas. ab*): hos *C* hostico *edd.* ‖ moelibeam ‖ 2. sita ‖ tessaliam ‖ opportunae ‖ 3. e] *Wt* (*at cf. praef.*): ex *Vascosanus, om. C* ‖ quam ‖ primoinoimpetu ‖ 4 *sq.* obsidioni ‖ ad oppugnationem] *Va.* 263: oppugnationem *C* oppugnationum *edd.* ‖ moeliboeam ‖ Iolci] loci ‖ eupramorem ‖ cum] ex ‖ cduobusmilitibusobeammittitidem ‖ moeliboea ‖ 6. moeliboealocum ‖ 7. abmoeliboea ‖ euphanor ‖ nocte — modo] *Forchhammerus ap. Ma.:* noctemuemamodo *C* Nec tū moenia modo *Bas. a* nocte * moenia modo *Wt cf. praef.* ‖ eaggros ‖ confiderent] *Forchhammerus:* confiderunt *C* confidere *Scioppius* confidunt *Kra* (*alterutrum Wt praef.*) ‖ eteruditionibus ‖ non] noti ‖ 8. sitamen ‖ iesitum ‖ urbeis ‖ posse ‖ 9. Cydantem] d *spscr. ex* cytantem *corr.* ‖ demetridi ‖ persae ‖ 10. gratulatusque *inter alia Dr.* ‖ 11. sc·atum ‖ Oreum Euboeae] *I. F. Gr.:* oreumboetiae *C* Oropum Boeotiae *alt. I. F. Gr. ci., ut v. I. Gr. Duk. Dr.* ‖ urbem|urbem ‖ qui] quia ‖ tessalia ‖ 12. [sunt qui] de .. tradant *Seyffertus l. l.*; *num* [set] de .. traduntur? ‖ [alii] tradunt *Ma.* ‖ aneiaci ‖ tendeset ‖ 13. adduxeretreliquerat ‖ aegregiamque ‖ suisse ‖ XIIII, 2. muneraquae ‖ equus *Bas. a:* eui ‖ 3. Pamphylii] *Kr.:* pampyli ‖ viginti] *f.* duobus *Dr.* ‖ Philippeorum] *vg.:* philippiorum *C Bas. ab* ‖ ponere] *Bas. a cf. Va.* 6: petere ‖ 4. uolentibus] nouantibus ‖ 5. Rhodiis *Bas. a et sic in sqq.:* rodis ‖ re] *post* de *addidi, post* eadem *Bas. a* ‖ 6. oraquae ‖ prys:aepraeces ‖ *f.* postulata *I. F. Gr.* ‖ stetissetquodad ‖ statuturum ‖ 7. finiendi ‖ et is] *f.* se iis (*ni in sqq.* et petere *scr. sit*) *I. F. Gr.* esse iis *Heus.* ei se *Forchhammerus ap. Ma.* ‖ depraecatorem ‖ iras] *Forchhammerus:* ira| *C* iram *Bas. a* ‖ ponerent] *Bas. a* (*cf. Va.* 6): possent *C, al. Pithoeus, I. F. Gr., v. d. ad mg. Cur.* ‖ 8. rodi ‖ commoratis ‖ meritis] *add. Wl* I, 18 *n.* 4 *t* ‖ beneficiis *post* PR (*sic*) *add. Bas. a* ‖ antiioco ‖ ad] *Sig.:* a ‖ 9. sibiiriaccamicitiam ‖ 10. mari .. atque] *Seyffertus l. l.* 839 *sq., nisi quod* emolumentis *scripsit, ego* commerciis *temptavi; in loco desperato coniecturam amplexus sum multo incertiorem atque ipsi auctori videtur:* marin|terinincluso inopiam insulaminopem miss *****ritimisiuue*r (e *et* r *legi satis perspicue possunt, lit. med., cuius loco collatio Madvigiana* a *praebet, evanida teste Va.*) ‖ colenditaque *C* : mari intercluso inopia insulam premi, amissis maritimis vectigalibus atque commeatibus *Bas. a*; *al. Wl* I, 28 *n.* 13 *t Ma.* ‖ 11. parti ‖ rod:s ‖ romani| ‖ 12. quostetisset ‖ quid] quis ‖ rodios ‖ 13. audireiue ‖ quia ‖ XV, 1. s. c. (fcc) indicatum *Va.:* screcitatum *C* scirent indicatum *Bas. a Heus.* ut scirent indicatum *Sig.* senatusque consultum *Dr.* et senatus consultum *Crev.* ut sciret iudicatum *Ma.* ut sciret id decretum *Kochius l. l. p.* 16 ‖ 2. magniloquent a ‖ curiam ‖ 3 *sq.* ict ‖ missetid ‖

ante] adhuc *I. F. Gr.* ‖ occulta consilia inisset *post* legatorum *iteratum* ‖ redigisse ‖ mitior ‖ 5. nunc toto] *Kochius l. l.:* nuntio *C* (*Hofm.-Peerlkamp l. l. p.* 193 *sq.*) nunciis *I. F. Gr.* nunc *I. Periz.* (*Büttn. l. l. p.* 107 *sq. Ig.* 393) ‖ arbitria] arbitros *H.-P. l. l.* ‖ Rhodiorum] *Crev.* (*Ig. l. l.*): deorum *C* eorum *I. Perizonius al.* Rhodiorum ut (*vel* non) deorum *Wl* I, 28 *t* quorum *H.-P. l. l.* ‖ ita ne tandem? ni iis pareatur *Benedictus a Kra l., Heus.* Itane tandem? Ni pareatur *Crev.*: itanetandemispareaturis *C* Itane tandem? ni pareatur iis *Kr.* ‖ Itane tandem iis pareatur, .. deportentur? Visuros .. sit. *Bas. a cf. Büttnerum l. l.* ‖ 7. quodrodi ‖ 8. longatis ‖ millium ‖ XVI, 1. delitterae ‖ recitatae Q.] citatesque (*cf. Va.* 9 *n.* 3) ‖ consuli ‖ transisse ‖ 2. prospectos] *scripsi, voc.* remp. *ex litt. sqq.* pr *male intellectis ortum esse censens, tum idem vidi Kra protulisse:* remp. *ante* prospectos *add. C* a praetore *Sig.* praetorem *Doujatius* redemptos, *Wl* II, 11 *n.* 7 (*at cf. Wt praef.*) se *Va.* ‖ 3. romam ‖ etquis ‖ cc *C: f.* mille *Ald.* ‖ numidi ‖ sibi] si | ‖ 4. ut] et ‖ sex milia togarum] *sic* .VI. togarum *C, quod adnoto propter Kra* ‖ equos cc deportanda] *Forchhammerus ap. Ma.*: equosetdeportanda *C* & equos deportanda *Bas. a* et equos DC portanda *Ma., recte f., si Ald. ci. iusta; tum possis etiam de* equos MDC (*s.* M et DC) portanda *cogitare; nam in eo quod pro* M MDC *missi sint vix offendas; pro* CC *missos esse* DC *probabile non videtur esse* ‖ praebendaquae ‖ pecuniamque ‖ solui ‖ pytons ‖ 5. institutum|queusque ‖ servarat *ci. Dr.* ‖ *vel* (quotidie) *vel* (in die) *cum Duk. et Crev. vel* (quotidie) bis in diem (*s.* in dies) *Dr.* quotidie indicem *Krg* 485 *sqq. t* (*at cf. a, W act. ant.* 1841, 858 *sq.*) ‖ 6. decerrere ‖ nequid ‖ psubtrahere ‖ adque ‖ proditionibus ‖ magnoque] *Bas. b:* magno *C* et magno *Dr.* ‖ 7. memorasse ‖ referre ‖ lautia] *Bas. b:* lautiam ‖ agrimtra|rentu ‖ decio ‖ 8. ..... equitum recensum] *Ma.*: recensum *C* Censores censum *Bas. a* ‖ quanm ‖ p. r. utilo ‖ accusaret ‖ tribus ‖ his ‖ aerarius] *Urs., qui l. recte distinxit:* operarius ‖ 10. Tib. *Bas. b:* t ‖ sisignum ‖ lanienasque] *Turnebus* (*Lipsius, Pighius*): laneasque ‖ basilicamfaciendamquecuraiuit ‖ XVII, 1. macedonicae ‖ tamden ‖ 2. inuenirét ‖ 3. *loc. lacunosum esse ind. Bas. a; de lacc. explendis cf. Sig. I. F. Gr. Dr. Heus. Wt Va.* 263, *quem fere secutus sum* ‖ 4. co'sules ‖ quarto decimo *Sig* (*vel* decimo quarto *vel* decimo quinto *Crev.*): septimodecimo ‖ primum *Sig.* ‖ grassus ‖ 5. praetor ‖ Tamphilus] *Sig.*: pampilius ‖ C.] t. ‖ 7. provincias, ut eum] *Ma.*: prouideante|um *C* prouincias, ut *Bas. a* provincias; ut ante *Kra* ‖ evenisset] *Bas.* 1554 *Kr. Ma.*; *aut sic aut* obvenisset *Crev.*: uenisset ‖ scitretur ‖ midecogitarenturpararentquaeque ‖ qua de re] *Wt praef.*: qua in re *Kra* qua re *C* ‖ 8. neque .. teneri] *Bas. a:* neque .. teneret (*ex* esset *ortum*) *C* ne quid .. teneret *Forchhammerus ap. Ma., Ma.* ‖ 9. Sardinia] sardietsardinia ‖ 10. prresten. ‖ M. Ebutius Siciliā *Bas. a: om. C* ‖ XVIII, 1. iapparuit ‖ alias] *scripsi:* alus *C* alius *Bas. a* talis *Forchhammerus ap. Ma. prob. Ma.* agilis *Kochius l. l.* probatus *Seyffertus l. l. p.* 840 ‖ eteam ‖ 2. tam ‖ petiit *Duk. Dr.* ‖ esset] *Sig.*: est ‖ 3. *prius* qua] *Va.* 263: quaqua *C* quáque *Bas. a* ‖ fore ‖ romana ‖ 4 *sq.* nobussoens ‖ gestum] *I. F. Gr.*: gestarum ‖ cóerta ‖ . senatus] *Bekkerus:* seratus *C* ratus. Senatus *Bas. a* ‖ ut is] utris ‖ 6. Ahenobarbus] *Sig.*: henobarb| ‖ L.] al. ‖ Bis] *Bas. a:* ibis *C; f.* (ibis) *ex* Baebius *sc. ortum Wt* ‖ eexitu ‖ est] *Bas. a:* esse *C* est, semel *Ma.* ‖ simul] semel *Ald.* (*Ma.*) *cf. I. F. Gr.* ‖ Veienti . bis] *I Gr.* (*Ma.*): beient.bus *C* Veientibus *Bas. a* Veientibus . bis *Baumg.-Crus.* ‖ 7. *post* sunt *octo f. lit. spatium* ‖ etqm. ‖ Xuiri ‖ effectus ‖ 8. et P.] áet p. ‖ aediliumcurulium] *Bas. b:* aedil.securulis ‖ *elephantorum numerum excidisse censet Pighius* ‖ XVIIII, 1. Coss. *Bas. a:* en ‖ expectationem ‖ legati] *Bas. a* (*Va.* 17): inlegati *C* legati inde *Kra* inde legati *W* ‖ 2. essent ‖

Dyrrhachium *vg.*: dyrraciuın || reiectos] *Ald.*: eiectos || 3. esse || intra] *Bas. b:* mfra || 4. pridieid *C:* pridie kalendas *c.* 22, 16 *cf. Drak. Heus.* || Apriles] *Dr.:* april *C* (*Bas. ab*) Aprilis *vg.* || se et] esset || 5. hicmıo || cura || mittenturq || 6. Primi] *Crev.*: sacrificioiriteperfectoprimi || ptolemeopatraregibus || * uocati *Bekkerus, at v. Kra* || 7. ingresesi || 8. anthıocus || requi || 9. ad] a || superior] *add. Wt. praef.*, victor *Bas. a* || tumultuarioparae || transgressumcumoexercitumexobsidione || 10. quaerentes || ferunt || 11. anthiocum || enuntiarent || essent || 12. regnumptolemeum || spem || 13. praecibus || popilium || Lenatem *Bas. a:* legatum || interleges || 14. anthiocum || ptolemeum || nuntiare, ni] nunt arent || XX, 1. profectus || macedioma || ut, nisi] *Kr.*: ut ıımısı *C* uti nisi *Bas. a* || eset || 2. nuntiati *C* nunciarunt *aut* nunciabant *v. d. ap. Dr.* || induc.t || 3. Elpeo] *Ma.* 566: epe.a || 4. mh:emem *C* inde hiemem *ci. Wt* || iusuper] *Va.* 8: mspe' *C* asperam *Bas. a* spe celerius *W l. l.* ex insperato *Krt, at cf. a* || in — ali] notiomilitiali || [vix] ali *I. Perizonius* || sex [dierum] *Sig.* sex [mensum] *Kra* || 5. Lycenidū *Bas. a:* lyeam:dum || exercitui || potuissetın || bello] b *spscr. ex* rello *corr.* || distineri] *I.F.Gr.*: destinere *C* distinere *Bas. a* || ducantur || 6. se] s *sup. lin. add.* || ex] *sic C* || profectus || audissetadsumptum || suos || dnauıbus || 7. adlata || aves *Rob. Titius* || ita] *add. I.F.Gr.* || aegregiae || XXI, 1. audıtis || 2. ut in] *Bas. b:* uti *C* uti in *Dr.* || populos || crearent] *Bas. b:* crearet || 4. Pr. *Bas. a:* tr. || Lycenidū *Bas. a:* lycidmum || succederet || 5. imposita *Bas. a:* impos.t || VII *Bas. a:* centum || 6. latınıs || septem] *cf. Wt praef.* || impetrare || equı || 7. DC *Bas. a:* s. āc̄. || conscriberent || 8. pedites equitesque] *Va.*: peditesque *C* equites peditesq; *Bas. a* || 9. ıidonei || impetrata || . ac̄c̄c . || 10. in Macedoniam] *imo* in Illyricum *Crev.* in provinciam *W* || duecenosequi|habentes || 11. imılia || DC *Bas. a:* ac. || XXII *cf. E de Leutsch phil.* XVIII, 194 *sqq.* || 2. maiorem sortito *post* sortito *iteratum* || consul sum consalutatus] *Ma.* (*prob. Seyfferto l. l., Va* 263 *sq.*): conpulsusconsulatus *C* consul essem consalutatus *Bas. a; al. Kra W l* II, 12 *Leutschius* || inii ipsum] *Va. l. l.:* inissent *C* inissem *Bas. a* inii *Ma.* inieram *Seyffertus* || 3. óid || macedoniam || traditur || sortisper || 4. ominari] *Crev.:* opinari || audeo] *Ma.*: habeoaudeo *C* habeo audeoq; *Bas. a* || 5. profiscisci || aegregius || enixae || 6. aut] et *s.* ac *I. Periz.* || ea ... rumores] *sic fere or. formam restituendam esse docet Ma.:* mores *C* credite: rumores *Bas. a* habete pro certis. rumores *Wt* || crudelitatisuestrae || alatis] *Ma.:* adlatis *C* ne alatis *Bas. a* (*Wt*) || exstet *Leutschius* || 7. cuiuscüiünondelıtari || 8 *sq.* adque || conuiuiis sunt *Bas. a:* conuisunt || immaeemducent || quaeterra || subuchentur || quiesse sit melius (melius sit *Leutschius*). nec quid] *Kr.:* quiesses.tnequ:dmelius *C* quiescendum sit. Nec quid melius *Bas. a* || alter || 10. quae [...]] *Leutschius:* quae *C* sunt *Bas. a* || contactis || possunt *C* possumus *Leutschius* || quam Q.] *Ma.*: q. *C* quam *Bas. a* || 11. isquequi || indicio || 12. propriae || duct s || ab iis *Kra* || gerendis rebus, qui loca] *Sig.*: gerendisloco *C* gerendis, qui loca *Dr.* rebus gerendis, qui loca *Va.* 9 rebus gerendis, qui situm locorum *Leutschius; al. Kra, Wt praef.* || opportunitatemq || 13. se [posse] *Ma.* || iconfidat || reımpetmacedoniam || mueniat || tabernaculá || 14. fare || et] *add. Par.* 1573 || praeoc̄ptat || nae 15. urbis || hos || consuliseontentiois || 16. contentione || que || Apriles] *Dr.*: april *C* Aprilis *vg.* || memoriae est] *Va.* 8 *sq.*: estmemoriaeest *C* est memoriae *Bas. a* || frequentiaestprosequentiaconsul || omn'atotesse || finem] *I.F.Gr.* (*Va. l. l.*): finemesse *C* finemadesse *Crev. Dr.* || finem esse Macedonico bello [facturum] *H. I. Hellerus phil.* XII, 702 *sq.* || XXIII, 1. incohatum] incoatum *C:* inchoatum *Bas. a* || 2. salutem || aduiesse || animaduert t || ultroutroque || Pantauchum] *I.F. Gr.* (*itidem infra*): pantaucum || 3. Meteone] *Kr. et sic c.*

32, 3 *Pol.* 29, 2 *p.* 1035, 29 *Bk.*: mitione ‖ pantaueus ‖ 4 *sq.* cum] tum ‖ *de sqq. cf. Dr., secundum quem nunc l. distinguitur, et Wt* ‖ panthauco ‖ rodum ‖ Parmenio ... proficiscerentur *post* duorum ... Romanis *collocat Crev., at v. Dr.* ‖ destinantur] *I. F. Gr.*: destinatur ‖ profiseisceretur ‖ 6. esse ‖ 7. inlyriorum *C* Illyriorum legatis (legatis Illyriorum?) *Ma.* ‖ Elpeo] *Ma.* 566: enipeio ‖ omni] o *spscr. ex* amni *corr.* ‖ 8. convenerant] *I. F. Gr., Ma.*: conuenerunt ‖ sancio ‖ 9 *sq.* et Pellam] expelle ‖ tensauros *C*: thesauros ‖ Illyriis *Bas. a*: inlyris ‖ tessaloniсae ‖ iuss.bi ‖ Dinone] *I.F.Gr.*: dione ‖ poliarato ‖ rodios ‖ essetiisprinceips(e *spscr. in* princeps *corr.*) tunete ‖ inlyrus ‖ legationi *Crev.* ‖ XXIIII, 1. *excidisse quaedam censet Dr.* ‖ *utrumque* et *exhibet C* ‖ anthiocum ‖ 2. libera ‖ quomdignus ‖ 3. antiocum ‖ prysian *C* Prusiam *Bas.* 1553 ‖ 4. fore ‖ liberandi civitates *Ma.*: liberandaciuitatis *C* liberandarum ciuitatum *Bas. a* ‖ 5. prysiam ‖ antiocum ‖ a praemio *ci. Dr.* ‖ Aegypto] *I. F. Gr. Ma.*: abegypto ‖ 7. antiocum ‖ ṡeumenen ‖ re vera] *Kochius l. l.*: uera *C* uerum *Bas. a* vere Ma. *lac. expl. Sig.* ‖ 9. cydes ‖ ampipol m ‖ Antimacho] *I.F.Gr.*: ant.oco ‖ regibuss ‖ 10. Hierophon] *Bekkerus cf. c.* 27, 13; 28, 1 *Cobetum v. l. p.* 124: eropon ‖ 11. quidam ‖ XXV, 1 *sq.* iuvare] *Dobreé l. l.* (*Forchhammerus prob. Ma.*): inuadere ‖ in] *add. Sig.* (*Ma.* 370) ‖ ipsorum ... ea] (*f.* sed non ea *Ma.*; sed non ea erat *Seyffertus l. l.*) *Ma.*: quam ipsorum ... ea *C* (*Wl* II, 5 *sq. t, nisi quod f.* ea [erat]) etiam ipsorum .. accensae, quam ea *Duk.*; quam ipsorum .. accensis, non ea *Dr.* et ipsorum .. accensae, quam quod non ea *Crev.* quin ipsorum ... ea *Walchius* 264 *sqq.* quam (*f. add.* quod) ipsorum .. accensa, non ea (*f. add.* erat) *Heus.* ‖ eumenebateumenesi ‖ 3. *f.* [Ceterum] cernebat *Ma.* ‖ perse ‖ diem ‖ proprioradmouetur ‖ 4. spei ‖ 5. uenditoreeconciliandamgratiam ‖ cupit ‖ 6. neġ ‖ patriamde ‖ *lac. I. F. Gr., Crev., Ma. praeeuntibus explevi ex Polyb.* XXVIIII, 1[e] *p.* 1033, 29 *Bk. App. Maced.* 18 *p.* 268, 8 *Bk.* ‖ et . . ‖ 7. utrumque *I.F.Gr.* ‖ 9 *sq.* (in) *Ma.* ‖ regis ‖ esse aiebat; in] *Ma.*: essemalebatin *C* esse . Malebat in *Bas. a* ‖ sed] se *s.* sed se *aut infra* daturus *et* depositurus *Dr.* ‖ samotracae ‖ 11. an] ibi an *Crev. cf. Ma. op. ac. alt.* 164 in ea an *Wt* ‖ ferrent ‖ 12. moue ‖ XXVI, 1. Persei] *Bekkerus*: perses *C* Perseo *Bas. a* ‖ aueritiam ‖ pecunia modica aut] *scripsi in l. incerto*: pecuniamtutamet *C* (*Bas. a Wl* II, 6 *n.* 4 *t*) pecunia tantulā (data *s. simile partic. Ma.*) aut *I. F. Gr.* (pecunia tantula *id. pr. not. ed.*) pecunia et tutam *Duk.* et pecunia tutam *Dr.* (*Ig.*) pecunia maturam et *Heus.* ‖ haberequaeper ‖ aut deceptus] *I.F.Gr. cf. Pol.* XXIX, 1[f] *p.* 1034, 34, *Ma.*: aucreceptus *C* ac receptus *Bas. a* et receptus *Duk.* ac recepta *I. F. Gr. pr. not. ed.* et ea recepta *Dr.* et ea refecta *Ig.* 396 *sq.* aut reiectus *Wlt* et a Romanis receptus *Heus.* ‖ inicum ‖ feciere ‖ 2. et ante] *Bekkerus, prob. Ma.*: tamte *C* etiā *Bas. a* iam ante *Kr.* ‖ tum] *Bas. a*: cum *C* auxilium *s.* agmen *I.F.Gr.* ‖ Gallorum tum *Ig.* 396 ‖ inlyricum ‖ ingens [agmen] *Par.* 1573 ‖ oblatum auxilium] *Wt*: oblatum ‖ 3. uenieibant ‖ petitum ‖ 4. equos ‖ inille ‖ 5. uenienṡtibus ‖ Elpeo] *Ma.* 566: elpeio ‖ obuia ‖ propriaquaesut (n *ante* t *spscr.*) ‖ 6. parvom] *C Ma.*: parum *Bas. a* parvum pondus *ci. Wt* ‖ quos ‖ 7. circa Oesymam *I. Gr.* ‖ modica ‖ capta ‖ 8. antieuaonum ‖ ab ‖ hislocum ‖ regiis *Dr.*: regis ‖ 9. adiecissetquae ‖ per ... ituri forent] *Ma.*: perquemquantam ... intuliforent *C* per uiam quanta .. praeparata .. copia multitudini foret *Bas. a* per viam (?) quantam ... Illyrii (*aut* incolae) ferrent *Kr.* per viam (?) quantam .. inventuri forent *Wl* I, 24 *sq. t* ‖ uestig ‖ 10. etquis ‖ aduexisset *I. F. Gr.* ‖ 11. . c . londicus ‖ abire nuntiareque iubet regi *Ma.* ‖ inquid ‖ acceperint *I.F. Gr.* ‖ 12. aduocati ‖ quinomnessuasauriesset ‖ instituit *Dobree l. l.* ‖ 13. est ‖ *f.* Romani *I.F.Gr.* ‖ 14. quinque milia] (*sic* quinqmilia *C*) *cf. Dr.* ‖ satis esse] *Kr.*: satisse *C* sat esse

Bas. a ‖ ad] a ‖ XXVII, 1. omnibus] *Florebellus, I. F. Gr.* (*Va.* 17): momnibus *C* inde (iam *s.* id *Ruperti*) omnibus *Dr.* ‖ mercedem] *Kochius l. l.* (*Va.* 18): mercedemmultitudinem *C* mercedem multitudinis *Bas. a* mercedem in multitudine *Ma.* ‖ timeri *Ma.* ‖ ne ‖ non consulenti], *in quod et ipse incideram, Ma.*: consulent *C* cōsulenti *Bas. a* ‖ nuntiarent ‖ milia ‖ non tenere] *Kr.*: non temnere *C:* cōtemnere *Bas. a* ‖ alia ‖ 2. indignamntium ‖ excitus ‖ .e. longicus ‖ etquid ‖ 3. uiolato ‖ histrumperpostulatis ‖ treciam *C:* Thraciam *Bas. a* ‖ 4. Elpeum] *Ma.* 566: empeum ‖ per Perrhaebiae *Gruterus, A.Perizonius* (*et sic s.* saltu *Wt*): perrebiae ‖ tessaliam ‖ populanda ‖ 5. tenentes ‖ Elpeum] *Ma. l. l.*: nelpeum ‖ 6. fuisse ‖ tessalia ‖ exe ‖ *lac. ind. Bas. a cf. Sig. Crev. Dr.* ‖ 7. qui ex ea *Dr.* ‖ 8 *sq.* Pellae] *Bas. a;* (*casu in adn. om. I. F. Gr.*): pelle ‖ missis a .. passus, inde] *I. F. Gr.*: missa .. passusinde (. Inde *Bas. a*) *C* *Bas. a* missis .. passus est. Inde *Bas. b* ‖ Pantauchum] *I. F. Gr.*: pentaueum ‖ misit] *I. F. Gr.* (*prob. Ma.*): missa ‖ portantibusuis ‖ 10. essent ‖ 11. genitus ‖ a] *add. Sig.* ‖ Pantaucho] *I. F. Gr.*: pantaucio ‖ romanostimularetur ‖ Perpernam] *Sig.* (*cf. tamen C. I. L. n.* 578 *et elog.* x): perpennam ‖ Petillium] *Sig.*: pot.l.um ‖ uenirent ‖ confecit ‖ 12. contraxisseumė ‖ necessitatis satis] *Ma.*, *qui* ratus *casu omisit, non consilio:* necessitatis *C* necessitates *Bas. a* necessitatem *Va.* 264 ‖ ac bellaturum *Ma.* ad bellandum *Va.* ‖ *f.* revocandos *Dr.*, *si* portabant *leg. esset cum I. Gr.*, *Perizonio* ‖ quantam ‖ ex se victo] *Kr.*: exedictouicto *C* ex uicto *Bas. a* ex victoria *Dr.* ex se devicto *Wt* ‖ 13. Hierophon] *Bekkerus*: hieropon ‖ nnóignotis *C*, *f.* irritis *I. F. Gr.* ‖ quemocculta ‖ XXVIII, 1. Hierophontis spe] *Bekkerus:* eropontispe ‖ tenendum ‖ 2. sparsi] *Crev.* (*Ma.*): sparsae *C* sparsas *Dr.* (*Heus.*) ‖ ninauem ‖ tutaremur ‖ 3. suntdetenendum ‖ stantes *Bas. a:* satis ‖ rhodios ‖ nauess carē, u *sup. lin. extr. lit. spscr.* ‖ inviolatos] *I. F. Gr.*: inuiolatus *C* inuiolatas *Bas. a* ‖ adque ‖ 4. suorum (?) *Ma.* ‖ cumenes ‖ diamius ‖ 5. circumvectos .. mittit *Par.* 1573 circumvecti .. mittunt *I. F. Gr.*, *at cf. Ma.* ‖ ita ut] *Bas. a:* aut (*praeced.* it) ‖ tutum] *Vascosanus, Sig.*: totum ‖ 6. non ‖ diem ‖ Sigeum] *Sig.* Sigium *Bas. a:* sigrium ‖ sū|mota ‖ Elaeae] *vg.*: Eleae *C Bas. ab* ‖ et Chio,] *Ma.*: etho *C* (ethio *C teste Ma.*) et Atho *Bas. a* et Asso *H. I. Hellerus phil.* XII, 703 ‖ 7. summota ‖ Elea *Bas. a:* ele ‖ chionum ‖ 8. spectacula ‖ esse ‖ ab] *Kr.*: ac *C* a *Bas. a* ‖ etrytharum ‖ chiumquae ‖ 9. macedonus ‖ aut] *Bas. a:* ac ‖ 10—12. *recte distinxit Ma.* ‖ concitatione *Turnebus, D. Heinsius* (*si* apparuisset *servetur*) ‖ derectaequae *C:* directaeq; *Bas. a* ‖ directisque .. proris *Turnebus* ‖ prorae] *Bas. a:* prope ‖ aperuissent] (*sic voluit, non* aperuisset *cf. Kra*) *Turnebi alt. ci.*: apparuissent *C* apparuisset *Bas. a* ‖ propriores ‖ *f.* continentis *I. F. Gr.*, *I. Perizonius* ‖ Erythraeam] *Dr.* Erythream *Bas. a:* eryteam ‖ reliquisque ‖ 13. chio ‖ portas] *Ma.:* partā|s *C* portam *Bas. a* ‖ 14. DCCC *Bas. a:* .accc. ‖ mare ‖ partis *A. G. Ernesti gloss. Liv. s. v. pars* parti *Kr.* ‖ succederunt ‖ 15. *f.* formae equos *Kra* ‖ isdem ‖ tessalonicam ‖ 16. planis ‖ eum ‖ tr.um ‖ regressis] *Ma.:* ingressis *C* reuersis *Bas. a f. recte cf. Kra* ‖ x *Bas. a:* ex ‖ Aegaeo] *Rup.* Aegeo *Bas. a:* aegelo ‖ XXVIIII, 1. popilius (*et sic* §. 4) ‖ calcide ‖ cum|nissent ‖ 2. sanctita ‖ insulaequae ‖ etintemplo *C* et in urbe et in templo *Ma.* ‖ 3. altu ‖ *f.* praetervehi *I. F. Gr.* praevehi *Rup.* ‖ 4 *sq.* Cycladas *Francof.* 1578 ‖ deisposita ‖ supprenebant ‖ poterant *I. F. Gr.* ‖ aut suis aut] *scripsi:* aut *C Bas. a* (*I. F. Gr.*) suis aut *Wl* I, 26 *n.* 11 *t* ‖ naues *Bas. a* (*I. F. Gr.*) ‖ succurrebant, sed interdiu; nocte *I. F. Gr.* ‖ evecti *Duk. Crev.* profecti *ci. Wt* ‖ fallebantur ‖ 6. inlyriquesesimul ‖ adque ‖ Aegaeum] *Rup.*: aegeum ‖ 7. ammmoniae ‖ sed *add. Bas. a: om.* ‖ belli ‖ séuampositurus ‖ XXX, 1 *sq. f.* ver praeceps *I. F. Gr. cf. Crev. Duk. Heus.* (*v. Mommsenii*

chronol. R.[2] 62 *sqq.* 300 *sqq.*) ‖ provincias] *Kra:* prouuiciam ‖ *post* venerant 8 *lit. spat., tum a lin.* ‖ erat. Gentius] *add. Ma.* ‖ ıllıryorum ‖ mactre ‖ Platorem] flatores ‖ Caravantium] *Bas. a cf.* §. 9; *c.* 31, 11; 32, 3; xxxxv, 26, 14; 43, 6: caruandıum *C* Caravandium *Wt praef.* ‖ eam ‖ 3. suspecta ‖ duoamıcı ‖ pıcadum ‖ 4. Monuni] *Mommsenius Gesch. d. r. Münzw. p.* 395 *n.* 90 (*H. Nissenius l. l. p.* 265 *n.* *): *Μενουνίου Pol. ap. Ath.* x *p.* 440 a = xxix, 5 *p.* 1038, 22 *Bk.* honunı *C* ‖ Metutam] *C:* Etutam *Bas. a* (= Etlevam *c.* 32, 3?); *num* maturam? *Pol. l. l. virginis nomen non l.* ‖ eumenıuıdıssetantıquam ‖ gentıum ‖ simillimum] *Kr.*: sınııllıum *C* similius *Bas. a* ‖ platorem ‖ 5. a fratre] *Va.* 9: fratre *C* fratris *Bas. a* ‖ uıolentıa ‖ 7. fratrı ‖ gauıorum (*cf.* §. 9) ‖ subıgenda ‖ ad] *Bas. a:* a ‖ Bassaniam] *Bas. a:* bassonıam ‖ 8. praemissos] *Kr.*: remıssos *C* missos *Bas. a* ‖ 9. scarauantıum ‖ in Cerauniis *Turnebus cf. Dr.* ‖ Burnium *Sig. f. recte cf. Dr.* ‖ Caravandis] *nomen f. ex dittographia ortum* ‖ alteroa ‖ agros eorum cum] *Va.* 264: cū agros eorum *Bas. a* agroseorum *C* ‖ effusae ‖ alıquod ‖ concursumterfectis ‖ 10. quem] quam ‖ Bullinorum] *Dr.*: bullanıorum *C* Bulinorum *Sig.* ‖ apollonatıum ‖ Dyrracinorū *Bas. a:* durracenorum ‖ Genusum] *Turnebus, Ursinus:* genussuum (*et sic* §. 12) ‖ 11. presea ‖ dubıae ‖ 12. que ‖ praemıssusque ‖ operıretur ‖ 13. *f.* e Parthinorum iuventute adiunctis *Ma.* Parthinorum iuventutis iunctis *Heus.* *quos, etsi dubitanter, secutus sum; 'iuventa' voc. hoc sensu utitur Martialis:* partınorumıuuenta *C*, Partinorū iuuentutis *Bas. a* assumptis Parthinorum iuventutis *Sig.* Parthinorum iunctis (*immo* adiunctis *Ma.*) *I. F. Gr.* ‖ *alterum* equitibus] equıtum ‖ bassantıs ‖ ınpetu ‖ oram] orum ‖ 14. Pantaucho] *I. F. Gr.*: partauco ‖ Dyrrhachinorum *vg.*: dyrracınorum ‖ 15. *lac. in f. fol. in C ind. Bas. a cf. Sig. Doujatius Crev.* ‖ XXXI, 1. ınclinatıone ‖ 2. scondram ‖ quod] *Kr.*: adquod *C* id quod *Bas. a* ‖ caput erat] *Dr.*: capotuerat *C* caput fuerat *Bas. a* ‖ coeperat ‖ etiam] a *spscr. ex* etıum *corr.* ‖ longe munitissima *Kra* ‖ 3. eam] ea ‖ laboetısde *C; f.* Labeatidis *Wt* ‖ 4. hıı ‖ Scordo] *Dr.*: scorda *C; num* Scardo? *cf.* xxxxiii, 20, 1 ‖ 5. Scordus] *Dr.*: scodrus ‖ altıssımıs ‖ eıus|eıus ‖ dardanıcamsubıectam ‖ 6. naralı ‖ gensquaeıdota ‖ prspere ‖ secutura ‖ 7. portus ‖ dispositi armati] *scripsi, et sic Ma.*: dısposıtaarmatı *C* dispositis armatis *Bas. a* ‖ pepulıssem ‖ 8. loca ‖ quā|commıseruntquam ‖ 9. ınsıpsıs ‖ praetoresēmıtterent ‖ etp̄bellum ‖ 10. Barbanna] *Kr.* (Barbana *cum Bas. a* §. 3 *Sig.*): barbano *C Bas. a* ‖ nauıgant ‖ seretum ‖ 11. farsa ‖ exıtus ‖ carbantıum *C* ‖ *f.* coactis *I. F. Gr.* ‖ 12. tumori ‖ eamdem *Sig.*: adeam *C* eadem *Bas. a* ‖ 13. ortus ‖ praeces ‖ 14. redıt ‖ honorıfıcae ‖ aepulatus ‖ 15. militū *Bas. a:* pl. ‖ gladiatorio auctoramento ab rege *Lipsius* ‖ XXXII, 1. Petillium Perpernamque] *Sig.*: petılıumperpennamque ‖ 2. perpennam (*v.* §. 1) ‖ 3. labeantıum ‖ Etlevam] *cf. c.* 30, 4 ‖ Scerdilaedo] *I. F. Gr.*: cerdılıo ‖ curauantıum ‖ 4. Illyrio *I. F. Gr.* ‖ perpennam (*v.* §. 1) ‖ romae ‖ cuparenteonıugem ‖ ac liberis ac] liberis ac *D. Heinsius, Krt* (*improb. a*), *f. recte* ‖ 5. saduentum ‖ quaıem ‖ 6. ,periculi marituma ora habebat. Thessalonicae *Roëllius* (*al. Dr.*) ‖ horae ‖ .Thessalonicae] *Bas. b:* tessalonıca *C* Thessalonica. *Bas. a* ‖ 7. sub] sed ‖ cum Creonte Antigonensi] *Kra:* creantıgonensıs *C* cum Antigono *Bas. a* praeerat Meno Antigonensis *Wl* ii, 14 *n.* 10 *t* et Creon Antigonensis (*tum* missi) *Ma.*; *num* [cum Patro] cle Antigonensi *aut* Patrocles praeerat Antigonensis? ‖ 9. ad] et ‖ pythoı ‖ paetrae ‖ hıstıaeusetteogenes ‖ 10. Elpei] *C* (*Ma.* 566) ‖ transıre ‖ 11. cocta] *Dr.*: coactae ‖ *lac. post fol. fin. in C, ex quo benigne add. Kr., ind. Bas. a cf. Sig. Crev. Kra.* ‖ XXXIII, 1. conferre] *ex C add. Kr.* ‖ se putearios] *Ma.*: sedutrarıos *C* se utrarios *Bas. a* ‖ mısnus ‖ habebat ‖ [puteos] modicis *v. d. ad mg. Cur.* ‖ foedere ‖ 2. egererent]

aut erigerent *Ma.*: euergentt *C* euergerent *Bas. a* erugerent *Va.* 264 *sq.* emergere cernerent *Kochius l. l. p.* 17 (*cf. Seyffertum*) exsererent *Seyffertus l. l. p.* 841 ‖ occoultos ‖ contineri *Duk. Dr.* (*prob. Ma.*) ‖ unde ‖ 3. diducta *Dr. Kr.* (*cf. gloss. Liv. s. v.* 'deducere,' *a*) ‖ scaturriges ‖ turbide ‖ 4. adiecit] *I.F.Gr.*: adieit ‖ praousquae ‖ ad] *Wt*: quaead *C* vadit ad *Bas. a* ‖ est progressus qua] *s.* degressus est qua (*t praef.*) *add. Wt* II, 12 *sq. t*: quà *add. Bas. a, om. C* ‖ iniquos *C*: iniquus *Bas. a* ‖ 5. illa quoque] alia quoque [novavit (*s.* in melius mutavit);] *Ma.* ‖ adiutum ‖ 6. quid fieri deberet *Crev.* ‖ [neque clare] neque omnes exaudire *Ma.* ‖ exaudiret ‖ i alios ‖ aliosnimisfacereclamoresdemdedissonosostalosminus facere clamoresdemded ssonossorori ‖ ipsis ‖ 7. proximoquecumisque ‖ perferendum *Bas. a*: perferuntdum ‖ 8. moro ‖ excitetquae ‖ 9. pilleo ‖ (stare) *Duk.*, *at v. Va.* 265 ‖ vigil] *add. Va.l.l.* ‖ possint, ipsi nihil provideant *I.F.Gr.* ‖ 10. morem] murum ‖ professos ‖ adhorti ‖ hosties ‖ 11. exstatinastatione ‖ XXXIIII, 1. adnunt.ata (*cf. Va.* 6) ‖ 2. adnocauerant ‖ iactares ‖ 3. cibum] animum *Sig.* ‖ 4. curaesse ‖ consultent] *Kr.* (*et sic s.* miles consultet *Wt*): consultet *C* consul & *Bas. a* consulant (*s.* miles consulat) *I. Perizonius* ‖ 5. praebeant ‖ quid] *Bas. a* (*Va.* 10 *sq.*): quodid *C* quod *Bas. b* id, quod *Kra* quando id *Kochius l. l.* ‖ debere] *add. Wt* ‖ 7. consules ‖ 8. uidere ‖ buccolasque ‖ , scutorum alii ..., alii loricas] *scripsi*, scutorum * alii, alii loricas *Wt* (*cf. tamen Va.* 9 *sq.*): scutorumaliiloricas *C* (scutorum, alii loricas *Bas. a*), scuta alii loricasq; *Bas. b*, scuta alii, alii loricas *Dr. Kr.*, alii loricas *Va. l. l.* ‖ intueri] *C* (*Walchius p.* 182): *susp. Crev.* tentare *Duk.* ‖ 9. qui ‖ egregio ‖ finituros] *Muretus, I.Gr.* (*Wt* I, 24 *sq. n.* 9): s nituros *C* inituros *Bas. a* insigituros *Rup.* inclinaturos *Ig.* 392 ‖ 10. vere praecipiti *I.F.Gr. cf. c.* 30, 1 ‖ pila ‖ dubiae ‖ *lac. ind. Bas. a cf. Sig., quocum lit.* Roma *addidi* ‖ XXXV, 1. haud *Bas. a*: aut ‖ attul terrorem ‖ 2. supprimere ‖ Pantauchum] *I.F.Gr.*: pantaneum ‖ appropinquare *Bas. a*: adpropinquarent ‖ 3. quaque ‖ celantur] *I. F. Gr.* (*cf. Kra, Va.* 6): curatur *C* curatur *Bas. a* obscurantur *Kr. I. A. L. Z.* 1831, 156, 283, *at cf. a* ‖ 4. Rhodii *Bas. a*: rodii ‖ excitare ‖ 5. [alii legatos in vincula coniiciendos censerent,] alii *Va.* 11, *cuius rationes secutus sum* agendos] agerent *I.F.Gr.* ‖ castris, ipse] *scripsi, hoc sq. lit. p facile excidere posse ratus*: icastris *C* castris *lac. ind. Bas. a* castris [censerent] *alt. Gr. ci.* castris, [alii convenienti cum responso dimittendos dicerent] *Sig. et potuit sane hoc etiam modo lac. oriri, veluti si duo deinceps versus a voc.* alii *incipiebant in cod. archet.* ‖ [cos.] post *Va. l. l.* ‖ 6 *sq.* placebateocpit ‖ minoribus *Crev.* ‖ Elpei] *C* (*Ma.* 566) ‖ uno agmine impetum facientibus] *Va.* 11 *sq., quem secutus sum in re incertissima, cum* facientibus *in C ad praec.* vim facerent *conformatum esse videatur*: unofacientibus *C* uim facientibus *Bas. a* ‖ propriore ‖ 8. tessalomcam ‖ petere et] peteret ‖ ostendentem ‖ negare ‖ Elpei] *C* (*Ma.* 566) ‖ 9 *sq.* ipsi .. audierat] cuius .. audierant *Kochius l. l., at cf. Va.* 12 ‖ uti] ut ‖ *f.* audierat . [at] alio ‖ Perrhaebos *vg.*: perrebos ‖ Coenum *I.F.Gr.*: choenum *C* Schoenum *Bas. a* ‖ menopilum ‖ iam sibi et fidei *Kr.* ‖ perrebiam *C cf. supra* ‖ 11. regiis *Crev.* = regis *C*: regis *Bas. a* ‖ coepit ‖ ualidam ‖ ualida (*sic*) *post* adgressus *iteratum* ‖ deisi ‖ 12. cumminus ‖ 13. Heraclium] *C* (Heracleum *I. F. Gr.* ‖ cognita ‖ 14. p. scipioscipionem ‖ dilectis *C*; *f.* delectorum *Rup.* ‖ militum milibus] *scripsi*: militum *C* milibus *Bas. a* ‖ Heracleum] *C* (*I. F. Gr.*) ‖ concessuros ‖ uastanda ‖ 15. eos] etus ‖ dividere] i *spscr. ex* duidere *corr.* ‖ Pythium] *Sig.*: pythoum ‖ 16. atque pugnatum] *Kra* (*Va.* 12): pugnatumadque *C* pugnatum *Bas. a* ‖ utrimquest] *Kra p.* 38 *cf. Va.* 12 *Ma.* 585 *llque ibi ll.* utrimque est *Bas. a*: utrimquesit *C* ‖ 17. utriusquae ‖ medidium ‖ albi ‖ 19. ligusti ‖ 20. ferecoeptui ‖ direptum ‖ haud *Bas. a*: aut *C* haud *susp. Duk.* ‖

21. ab iis *Kra* ‖ quae] qua ‖ 22. plurimoseodicto ‖ 23. degressus] *I. F. Gr.*: digressus ‖ ueluta ‖ *lac. post fol. in C fin. ind. Bas. a cf. Sig. Crev.* ‖ XXXVI, 1. dieiam ‖ meridie ‖ 2. lassitudio ‖ meridiem aestum magis adcensurum mox] *scripsi* (tum *in C ad voc.* aestum *antea in* aestate *corruptum pertinet; cogitabam etiam de* meridie instante magis adcessurum aestum mox): meridieaestatemagisadcesseruntturmox *C* meridie aestum magis accessurum † tum mox *Ma.* meridiem instantem magis accensurum aestum mox *Seyffertus l. l.* meridie instante magis accessurum (accrescere *Kochius*) utrunque (accessuram utramque *I. F. Gr.*) mox *Bas. a* meridiano (meridiei *potius Wl*) aestu (media aestate *Krs*) magis accessurum (accreturum *Kra*) utrumque mox *Wl* I, 24 *t Krs p.* 89 *a* ‖ adque ‖ 3. utcumque] *C* (*Ma.*): utrinque *Bas. a* ‖ 5. incresceret] *Bas. b:* increscere ‖ aestas ‖ seniores ‖ 7. [alii non moleste ferre,] alii *Ma., f. recte, cf. tamen Büttnerum l. l. p.* 108 *sq.* ‖ labore] laboreflagore ‖ 8. neque enim ne his quidem] *Crev.*, quidem *ex* §. 8 *huc transponendum esse ratus, Dr. cf. Ma. ad Cic. de fin.* I §. 39 *adn.*: nequeenimnehis *C* nam ne his quidem *I. F. Gr.* neque enim vel his *Roëllius* ‖ 9. mutationem ‖ alnsirent ‖ ludificatum] *Crev. cf.* §.8: quidemludificatus *C* quidem ludificatos (. *post* imperatores *posito*) *Bas. a* pridem ludificatum (*s.* qui sit ludificatus) *I. F. Gr.; al. I. Perizonius, Doujatius, Büttnerus p.* 109 *sq.* ‖ emitteret] *I.F.Gr.*: emittere ‖ 10. si] *add. Kr.* (*cf. Ma.*) ‖ habeat ‖ maxime ‖ sit] *C Kr.*: *om.* ‖ aestasque] *Ma. Liv. lib.* XLIII *init. p.* 7: aesosque *C* exercitusq; *Bas. a* caesusque *Kr.* illaesusque *Wl* I, 25 (*cf. Kra*) ‖ calles] ll *spscr. ex* castes *corr.* ‖ 11. dum] cum *Dr.* ‖ parenti ‖ hadgrediatiur ‖ 12. liberadmonitione ‖ inquid ‖ nasiqûca ‖ 13. multi ‖ operaest] *Ma.* (*cf. c.* 35, 16) operae est *I. F. Gr.*: operaesit ‖ tunc ‖ quihodieesse *C cf. Ma.* 492. 494; *f.* quiesse hodie *Wt* ‖ contemptus ‖ 14. dubiae *C* dubius *Duk. Dr., at v. ipsos* ‖ quae] q ‖ appareret ‖ XXXVII, 1. contraimpedimentaquaecolocata (*cf. ann. ph.* 85, 56, *ubi add.* colegarum *P pr. Liv.* VI, 38, 3 coliga *Gell. Voss. mai.* XII, 3, 1) ‖ aciae ‖ 2. hastatisiquid ‖ 3. ėequites ‖ 4. detractioneė ‖ die] de ‖ contemptus ‖ eo quod] *scripsi:* equod ‖ 5. permissus ‖ uacatis ‖ 6 *sq.* id pro] inpro ‖ stantis ‖ fiat, ut certi .. occasus sunt, et sciri .. posse. Itaque quemadmodum nunc pleno *Crev.* ‖ scire ‖ certis ‖ lunaequae ‖ senescentem] *Florebellus, I. F. Gr.*: senescente ‖ fulgere] *Bas. b:* fugere ‖ 8. Nonas Sextiles *Dodwellus; cf. ad totum h. l. Zech Astron. Unters. üb. d. wichtigeren Finsternisse etc. Lips.* 1853 *nr.* 10 *p.* 35. 49 *sqq.* ‖ hora cum luna] *Wt:* lunahoracum *C* (*Wt praef. at v. Va.* 14) hora luna cum *Bas. a* ‖ 9. permitiemque (*cf.* XXVII, 23, 6) ‖ ululatusque ‖ 10. *distinxi sec. Dr. adn.*; Postero die tantus .. accusarent. Regi *Bas. a, ubi* fuit *pro* fuerat *ci. Duk.*, inerat *Kochius p.* 17 *sq.* ‖ utrisque ‖ 11. promptam ‖ ṡeo ‖ iniquitaslocainiquitas ‖ 12 *sq.* (videbatur) *A. Perizonius* ‖ hostisnocte ‖ *in* videbatur u *sup. lin. add.* ‖ tempus. Quum .. fuisset, tertia *Dr.* ‖ signum] u *spscr. et* s *del. ex* signasm *corr.* ‖ ad consilium vocavit] concilium (*sic Vascos.*) advocavit *Sig.* ‖ adque ‖ quod — esset] quoque, quod .. esset *s.* erat) *Dr.* ‖ quod — videbatur] quoque rei gerendae tempus loquendo ... visus (*tum, post* extrahere) *I. F.Gr.* ‖ esset] est ‖ intempestiuae ‖ [...] sermones] sermones *C* post sermones *Bas. a* tum contra huiuscemodi sermones *vel simile quid praeeunte Wt praef. Ma.* a sermone *Seyffertus l. l.* ‖ talem] *Roëllius, Ma.*: tamen *C* hanc *I.F.Gr.* tandem *Dr.* ‖ XXXVIII, 1. ex omnibus] *vg.* (*cf. Kra*): omnibusex *C Bas. ab* ‖ possit *Dr.* ‖ 2 *sq.* essetetibi ‖ 4. peniteat ‖ esse sine causa ne quis vestrûm] *scripsi* sine causa esse ne quis vestrum *Va.* 13 *sq.*: essenequissinecausauestrum *C* esse ne quis vestrum sine causa *Kr.* ‖ ueidetur ‖ 5. explicatam] *I.F.Gr.*: inplicatam ‖ 7. fuerimus [una] *Duk.* adfuerimus (*s.* ste-

terimus *Rup.*) *Rup.*, *Heus.* || hoenocetemans.turus || uidebatur || 8 *sq.* labore || adque || aeie || educansadlongo || onere] *C* (*Wl* II, 1): opere *Kr.* (*cf. ep. ad Or. p.* LVIII, *a*) || fessumadentem || arentibus] *Florebellus*, *I. F. Gr.*: ardentibus *C* (*Wl* II, 1 *sq.*) || adque || torrente] (*s.* torpentem) *I. Perizonius:* torrentem || requieto] *I. F. Gr.*: quieto *C* vegeto *a Leutsch phil.* X, 144 || 10. deuum || adque || *f.* [non] fortissimum *Wt* || hoste || praeparaverant] *Nipperdeius phil.* I, 669: reparauerant *C* reparauerant *Bas. a* (*Ma.* 617 *n.* 1) || 11. trepidantdum || XXXVIIII, 1. *cf. Seyffertum l. l. p.* 830 *sq.* || ad || anmmlnil || (habentes) *Ma.* || 3. eas || saepsissent] *Kr.* sepsissent *I. F. Gr.*: saepissent || etiamse || 4. fortunae || 5. patriamalteramestmilitar.esthaec || tenoriumsuaims || paenates || [si] sine *Florebellus* (*Rup.*) || ut] nunc *Rup.* et *Wl* I, 23 *n.* 8, *at cf. Kra Wt praef.* || reciperemus [, non haberemus]? *Ernesti* || 6. paenitus || ultima || exhaurendoum || 7. eum] eum || *in* statuisset] *alterum* s *sup. lin. add.* || quam] quem || 8. fallere] *C Ma.*: falleret || interdiu aut] *Kra* (*Ma.*): necinterdiuaut *C* nec interdiu nec *Bas. a* || abeundo potest. quid autem] *Ma.*: abeundo. Quid autem *Bas. a* abeundtem *C* || optatusquarumut || abgmine || aboi || adoriatur || 9. etnim || ipsii || per] r *spscr. ex* pel *corr.* || Elpeum] *Ma.* 566: elpeium || absistam] absit || XXXX, 1. nequiequam || 2. aut consuli aut regi placuit, regi] *Kra Wt:* autconsuliautregi *C* aut consule aut rege *Bas. a; al. Sig. I. F. Gr.* || consuli] *C* (*Kra, Wt*): consule || novis castris] *cf. Dr.* || ligno || que || *in* castris] *extr.* s *spscr.* || 3. neutro] netot || que || 4. flumen || proprius || castra *I. F. Gr., at v. Dr.* || equabantur || 5. a parte] apertae || marruemae || Peligna *Bas. a:* pligna || M.' *Sig.* || Silus] *Sig.*: sylus || 6. statiuum erat *Bas. a:* statimuonerat || res || eremonensi || placentisna || et Aeserninal *Latinius*, *Sig.*: eptessernina *C* et Essernina *Bas. a* || 7. ora || nona] *I. F. Gr.*: quarta || 8. aliquam || genu] *ed. Gryph.*: genus || strecces *C:* Thraces *Bas. a* (*I. F. Gr. Kr.*) Thraecesque *Latinius*, *Vrsinus* || (id iumentum) *I. F. Gr.* || trahentes ...] *Wt;* trahentes *lac. ad mg. indicata Bas. a:* tradentes *C* traherent *Latinius*, *Vrsinus* (*I. F. Gr. Kr.*) || (eo) *A. Perizonius* || 9. tracum || impassi || 10. *in* praesidio *fol. expl.*; *lac. ind. Bas. a cf. Sig.* || XXXXI, 1. per culquae || phalangem *I. F. Gr.* phalangitas *Dr.* || impleuit *Bas. a:* impleb.t || adqueaeie || 2. cetrati erant *Ma.* || chalcaspides] *I. F. Gr.*: caclaspides || cons || 3. cornum || elephantos — alas] *Kr.*: elepantos:nducietalias *C* elephantes inducti & ala (dextra *s.* sinistra *Crev.*) *Bas. a* || fugam || 4. nam *etc.*] *tota haec periodus ex alio aliquo loco huc immigrasse videbatur Crev.*, *non improb. Wt praef.*, *at cf. Dr.* || experiendo] *Turnebus:* exp.endo || agatur] *Sig. Kr.*, *ut et ipse coniecerum:* agantur || elepantomacenomensmetantousu (*cf. Ma.* 494) || fuerunt] *C Sig.*: fuerant || 5. socus || pepuleruntquae || leuum *Bas. a:* leuom || 6. medium *s.* medios *Dr.*, *at v. ipsum* || immissa *Bas. a:* immassa || fuit || || passum || turbarent || phalangecumius || horrendis || 7. aggrediendo *Bas. a:* adgrediendos || longitudinemegraudatae || hastas *I. F. Gr.* || true || aliqui || turbam turbantur || 8. incurrentes] e *spscr. ex* incurrentos *corr.* || inre || ordinesuo || 9. pquod || Paelignis] *scripsi:* Pelignis *C Bas. a* (*itid. c.* 42, 8) || incautae || nec] in || XXXXII, 2. fuga || alius || eos Cotys] *I. Gr.*: costoeus || 3. aleae || habebant || cedes || tenebat] *I. F. Gr.*: tenebant || fecerantsequenda || 4. aqua || suplhciter (l *sup. lin. add.*) || 5. ab] ad || ratos || 6. cederentur || ad] ab || obterrebant || 7. *de l. distinguendo cf. Dr. Ma.* || conveniebat, a Romanis] *Ma.*: conuemebatromanis *C* conveniat, Romanis *Ruperti* convenit ab Romanis *Wt praef.* || aciem || sex M *Bas. a:* VI || vagi ex] *Kr.*: uagiet *C* uagi e *Bas. a* || v M *Bas. a:* .v. m̄ || 9. delatae || ferent || nox et] noxae || XXXXIII, 1. persesuus || uiam || 2. muiamsiluam || fidos || diuertit *Bas.*

a ‖ 3. inte ‖ et expedita] *I.F.Gr.* (*Ma. Va.* 249): expedita ‖ 4 *sqq.* et errore] *Wl* II, 11 *sq.*: errore *Ma.* terrore *C* ‖ viae] u dex ‖ vexatus est. In regia moesta *Ma.*: uexatusinregiamesta *C* uexatus est. In regia *Bas. a* (*nec id improbavit Ma.*) vexatus est. in regiam *Bekkerus* vexatus in regiam ingressus est. ac *Wl l. l.* ‖ piellae ‖ praeerant] *C* (*Wl*): praeerat ‖ Eulaeus Euctusque et regii (regîque *scripsi, partim C secutus, partim* que *ante* pueri *excidisse ratus*), *coll. Plut. Aem. Paul. c.* 23, *ubi Eulaei nomen pro Endaei restituit Sintenis ed. Plut. a.* 1839 I, 534, 16, *Wl:* coactusqueregi *C* Euctus regiique *Bas. a* ‖ uenitres ‖ Neo Boeotius *Sig.* Neon Boëtius *Bas. a:* cñeuoetius ‖ 7. iametuens ‖ 8. adsecuti ‖ D *Bas. a:* a. ‖ ampipoli ‖ pellae ‖ aproperans ‖ asium ‖ XXXXIIII, 1. fruerent ‖ 2. Africanus — appellatus] *post* nepos *collocat Ma.* ‖ delectacartagine ‖ filius *Duk.*: consulis *C*; *om. Bas. a* ‖ 3. audebat ‖ hospite ‖ 4. ampipolim ‖ quemlauropolon ‖ fleret ‖ precrat ‖ traces ‖ *prius* ab] aut ‖ sciriptum ‖ osrare ‖ 6. ortaturtracas ‖ romani ‖ 7. aduersa ‖ 8. tracibus ‖ eostrymonem ‖ XXXXV, 1. ampipolim ‖ 2. Pantauchus] *I. F. Gr.*: panthaucus ‖ Beroeam] *Bas. a:* ueroeam *C* Beroea *Kr.* ‖ dedunt] *Bas. a:* sededunt *C Kr.* ‖ alii .. perculsi] *ni vox* civitates *vel* urbes *exciderit I.F.Gr.*: aliae .. perculsae ‖ 3. missispolia ‖ 4. a] *Bas. a:* ai *C* ab *Kr.* ‖ 5. ueroea ‖ tessalonica ‖ 6. incogniita ‖ turbaequeex ‖ maedificataerant ‖ 7. paintaueus (*cf.* §. 2) ‖ praesidio praeerat] *I. F. Gr.*: praesidioerat *C* in (*vel* ibi in *praef.*) praesidio erat *Wt* ‖ per eum] perseum ‖ 8. insaaltarum ‖ tentata *I. F. Gr.*: temptati ‖ nequiquam] *Wt:* nequicquam ‖ 9. ampilippolitanos ‖ se persecuti] *Ma.*: sempersecuti ‖ fugae ‖ confirmare ‖ 10. aliquotiens ‖ pependissent ‖ hiscere] *Ma.*: scire *C* dicere *Bas. a* ‖ nequid ‖ que ‖ 11. ipseingenuerat ‖ 12. rex exin] *scripsi:* rex n *C* rex inde *I.F.Gr.* ‖ 13. traces ‖ delapsi ‖ alia .. turba] *Ma.*: aliae .. turbae ‖ sicuti ‖ 14. obhac ‖ 15. Galepsum] *Sig.*: calipsum ‖ Samothracam, quam] *Bas. a:* moataquamquamquam ‖ XXXXVI, 1. debitascitates ‖ quiamuria (i *ante* u *spscr. corr.*) ‖ fierent ‖ 2. sindieen ‖ regi *I.F.Gr.* ‖ 3. moehbeā ‖ dirigiturquae ‖ cc eruptione *Bas. a:* eruptioneeruptione ‖ factamissi ‖ egimensib ‖ 4. pidnaprofectōus ‖ cōnastra ‖ aliquod ‖ ubi ‖ 5 *sq.* est] et ‖ cincunt ‖ exsuperabiles ‖ amnes. arx Phacus] *Ma.* 563 *sq.*: padeus *C* lacus. *Bas. a* ‖ proxime ‖ [arx] velut *Florebellus* uelet *C* ‖ insula eminet] *C* (*Crev.*): insula eminet arx *I.F.Gr.*; *de sqq. cf. Crev.* ‖ ā|geri ‖ 7. intermurōali ‖ oppugnantcō ‖ adituad ‖ custodie ‖ 8. caza ‖ itum ‖ 9. quoddiesapellam ‖ tessahaaudita ‖ 10. samotracam ‖ a Pella] appellam ‖ ampipolim ‖ 11. obviam] *Bas. b:* obuia ‖ cuius ‖ orbatos *Crev.* (ob ra *Bas. a*; *ad lac. a Bas. a indicatam cf. Sig.*)

Lib. XXXXV *in periocha* socii] ς *ed. Rom.*: solo *Naz.* ς (*al. al.* ς) ‖ absisteret] *Naz.* ς: absistere ς? *Modius* abstinere *et* abstineret ς ‖ dare *I. F. Gr.* ‖ qui] quia ς ‖ * (*f.* regi) faverant] *O. Iahnius:* fauerant *Naz.* ς fuerant *et* fuerunt ς ‖ egerunt] ς: gerunt *Naz.* ς ‖ gratias ageret] gratularetur *Bas. b* ‖ I, 1. adhiberique ‖ romaim ‖ praeceptam] *Rup. Kr.*: praeceptum *C* praecerptam *Bas. a* ‖ *in* laetitiam *spscr.* e ‖ 2. macedoniam ‖ 3. increbuit *Bas. a* ‖ 4. etq'rere ‖ certae] *C Turnebus Wt* (*cf. praef.*): incertae *Sig.* (*I.F.Gr. Dr.*) ‖ insinūdebat ‖ 5. lemtuliqne ‖ aduentum ‖ 6. altera traditur] *Va.* 14: aliteredītus *C* aliter editur *Kr.* aliter traditur *Bas. a* alia traditur *Ma.* ‖ cumtensisturmae ‖ x̃x *C* xv *Aldus cf. Th. Mommsenium mus. phil.* XIIII, 87 *n.* 19: x *Bas. a* ‖ k(s. c)alendas Octobres] *I.F.Gr.*: k. octobrium *C* Calend. Octob. *Bas. a* ‖ escendenti] *Turnebus* exscendenti *Bas. a:* extendenti ‖ seīn ‖ tradidisse dicitur] *scripsi:* reddidisse dicitur *Sig.* reddidit *I. F. Gr.* dicitur *C* ‖ 7. populos ‖ 8. uocabitur ‖ itabellis ‖ 9. caesumq ‖ 10. plausus ‖ domos *Grut., v. d. ad mg.*

Cur. ‖ et liberos] *scripsi post* coniuges: liberos *C* liberosq; *Bas. a* ‖ 11. *in* in *spscr.* n ‖ II, 1. supplicationesquae ‖ SC *Bas. a:* senatuē ‖ consules ‖ praeter] *susp. Wt* ‖ coniuratus ‖ demitteret ‖ 2. dimittent s ‖ consules ‖ esset, venissent] *Sig.:* essent *C* adessent *et* venissent *I. F. Gr.* ‖ 3. A.D. *Sig.* = ad *C:* ad *Bas. a* ‖ Octobres] *I. F. Gr.*: oct ‖ (sunt) *I. F. Gr.* sunt, et *Dr., at v. Va.* 15 ‖ ingentemque *ci. Wt, at cf. Va. l. l.* ‖ trahentem ‖ ad curiam] *praeeunte fere Wl* II, 14 *n.* 10 *Kra:* aturbi *C* ad tribunal *Bas. a* ad praetorem urbanum *aut* ad tribunal praetoris *Ma.* ‖ 4–6. *recte distinxit Crev., ut et ipse feceram* ‖ quartae ‖ quodmilia ‖ quid ‖ forentur ‖ quam pavide] *Ma., idem fere indicante Wt:* quampauci *C* quam cum paucis *Bas. a cf. Fabri ad. lib.* XXIIII, 47, 5 *adn.* cum quam paucis *Kra* ‖ samotraciam ‖ *f.* producti *Duk. improb. Walchio p.* 181 *sq.* ‖ consules ‖ sedesacrae ‖ adē|gratias ‖ *f.* iere *I. F. Gr.* ‖ 7. conperta ‖ templa [adierunt]. *Sig., at cf. I. F. Gr. Dr.* ‖ 8. egregio ‖ omni ‖ iussitur ‖ 9. que ‖ instabant ‖ res posceret] *Va.* 14 *sq., quod et ipse inveneram:* respossetresistere *C* rex posset resistere *Bas. a* res poscere videretur *Ma.* res posceret sine mora *Kochius p.* 18 ‖ innauibus ‖ 10. datos ‖ 11. Brundisii *Bas. a:* brundisia ‖ poposceret ‖ 12. populo] *I. F. Gr.*: populi ‖ ante diem] *Sig.*: antead ‖ Octobres] *I. F. Gr.*: octob ‖ III, 1. caesum] gaesum ‖ *post* captum *distinguendum esse docet Duk., ni potius* et *post id voc. transferatur* ‖ 2. triduom] *ut scripseram Va.* 15 *n.* 5 triduum *Bas. a:* triduo ‖ supplicationes ‖ decreuitur (*cf. sqq.*) ‖ indictae] *scripsi:* latinaedictae *C* . edictae *Crev. Kra* : atq. indictae *Va.* 15 *sq.* , ut Latinae edictae *Bas. a* , quae edictae *s.* , et feriae edictae *I. F. Gr.*: et Latinae edictae *id. inter al. antea* (*et sic Oderici ap. Marinium act. et mon. fratr. Arv.* I, 140,[b] *at cf. Marquardtium ant. R.* IIII *n.* 3045) , et statim edictae *I. Gr.* . sine dilatione indictae *Krts* 65 *sq. n.* 73 . dilatae et edictae *Wl* I, 32 *n.* 14 *t* urbanas Latinasque. Edictae *Kochius l. l.* ‖ d. *add. Sig.*: dies *I. F. Gr. om. C* ‖ III *Bas. a:* IIII ‖ prid. Id. Nouemb. *Bas. a:* pridnob ‖ 3. dimissos] *Dr.*: missos *C* admissos *I. F. Gr.* ‖ 4. et] ex ‖ 5. adquemócommodumgratiaeomnis ‖ 6. populi Romani bene] *Ma.*: bperbene *C* perbene *Bas. a* ‖ fienssequendo ‖ bello] bellosequendoaliter ‖ egraegiaeromanos ‖ Rhodio] romano ‖ gratia] *post* Graeciae *addidi* ‖ cura] *transponendum esse censet Duk., ante* neque *collocat Ma., post* Romani *Crev.* ‖ eamisisse ‖ 7. tessaliam ‖ terrōreret ‖ 8. rodiis ‖ insaltus ‖ audierint] *I. F. Gr.*: audirent *C* audissent *Va.* 265 *sq.* ‖ rhodios v. legionem ‖ ultam ‖ perseam ‖ IIII, 1. éauri ‖ sestertii *I.F.Gr. cf. Ma.* ‖ 2. *f. s.* Sirrha *s.* Sirrham *s.* Sirrhas *Dr.* ‖ Odomanticae] *praeeunte Sig. I. F. Gr.*: odomantidichae ‖ litterae] *C Ma.*: cū litteras *Bas. a* et litteras *Wt* ‖ traditae ei sunt . quos cum sordidatos cerneret] *scripsi viam monstrante Ma.; f. plura ante* sordidatos *exciderunt:* cerneret *C* traditae ei sunt, quas quum cerneret *Ma.* cerneret *C Bas. a* missas cerneret *Muretus et vel sic vel* allatas cerneret (*hoc prob. Kra, Lentzius l. l.*) *Crev.* ‖ sorti] *Vascosanus:* sortis ‖ 3. excivisset] *I. F. Gr.*: ciuisse *C* ciuisset *Bas. a* ascivisset *Va.* 266 ‖ tum] cum ‖ suplex ‖ 4. a rege Perse] *Ma.*: regepersea *C* regemPersea *Bas. a; f.* . Rex Perseus *Crev.* ‖ pauli ‖ dicere salutem *s.* salutem dicere *Stephanus* ‖ legitur ‖ 5. minimaegregiaepraecesserant ‖ 6. uictor ‖ priuatis ‖ 7. su (*lit.* ut *f. abscissae*) ‖ amplectenti ‖ etelementiamet ‖ permittere ‖ tendente] *Kr.*: ćletendente *C* contendente *Bas. a* ‖ V, 1. Ea dum] *scripsi:* dum *C* Haec dum *Bas. a* ‖ Octavii Samothraeam *Bas. a:* octauiusamotacam, *sup. lin. add.* r ‖ quoquaepraesentia ‖ perliceretsetradere ‖ eump|seu ‖ seu] suo ‖ 2. *locus fere evanidus: eas litteras quae legi omnino non queunt punctis singulis, quae aliquatenus dignoscuntur litteris cursivis repraesentavi; pro spatiis certe recte haec expl. Bas. a* ‖ eum] e.. ‖ essetpopulun .... erum ‖ ad-

uers........gistratibuspetitutsibi... ...dloquendi || 3. h...ites (p *partim apparet*) || saa·motraces || accepimusanfalso || adquemimuiolati || 4. cum] eum || inquid || pollui eam (*f.* ab *add.*) ... violato licebit?] *scripsi:* poluieam...uiolauit *C* pollutam .. uiolauit? *Bas. a* (*Doujatius*, *Heus.*) pollutus ... violavit? *I. F. Gr.* pollui eam homicida, sanguine ... violari; *Wl.* I, 26 pollui eam ab homicida, qui Delphos sanguine .. violavit *Krm* I, 26 *a* (pollui eam homicida * * sanguine .. violavit, [*s.* :] *Krt Wt*) pollutus eam .. violabit? *Ma.* || cumomi (*rel. in pag. extr. evanuerunt*) || praefatiorumeos | uoss || contraminari || 5. eandrumdelpis || perpetratas || 6. irati || mittuntur || 7. ingestas || 8. confiderent || obnox.um || 9. sevocato] *Dr.*: euocato || pactores|esse || reliquidquidesset || moriartur || 10. quammori || samotracum || conuertereturinterficietur || 11. caedes || que || euamenae || samotrace || duos || uiolatas || 12. Theonda avertit] *Ma.*: theodonauertitur *C* Theonda auertit˜ *Bas.* a || VI, 1. tantum || commisso] *Wt:* amisso (*ad* amicum *aptatum*) *C*, ab ipso *Sig.* admisso *Ma.* || expertam || abalienauis || 2. Oroandemque] *Bas. a:* oroeandemque *C* Oroandem (*aut in sqq.* appellare) *I. F. Gr.* Oroandem itaque *Ma.* || notat || Thraciae *Bas. a:* treciae || qua || cotim || 3. samotraceimlembus || poterant || 4. fugaeporticum || ortumadque || materiam || transġ|gressus || peruenitur || 5. tantum moratus] *Kr.*: tantum *C Bekkerus* iam tum *Bas. a* || dum .. defertur] *vel* quum deferretur *Dr.:* dumdeferetur *C* dum deferretur *Bas. a* dum deferretur * *Bekkerus* || 7. principium || ea] a || prosecuta *I. F. Gr.* || ascendebat || 8. samotraces || aut quae secum] *scripsi:* haudaecum *C* quae aut secum *Bas. a* || habere || macedoniam || 9. paruosregressionetessalonicensis || tradidine || natum || ex] *Kr.*: et *C* e *Bas. a* || 10. tuum || in templo erant] *Vascosanus:* teploerantnullotemplo *C* templo erant *Bas. a* templum erat *I. F. Gr.* || iuuantes *Bas. a:* iuantis || 11. extemploquae || ampipolimrepetitur || 12. sciretur || VII, 1. caecidit || et] etad || litteras] *vg.* literas *Bas. a: om.* || regi misit] remisit || praetoréio || iusiussit || 2. alisas || tantu || occi(*f?*) urriturpaitrumaetatiesypax || erat: *Bas. a:* erat. *Büttnerus l. l. p.* 124 || tunc] *Kr.*: tunc quoq; *Bas.* (*cf. Bauerum in ind. s. v. quoque*, *Büttnerum p.* 110) tuncquodnéésüä *C* || (fuerat) *I. F. Gr.* || 3. *post* avique *lac. indicavi;* et *add. I. Periz.*, et ceterorum regum *Crev.* regum denique *Heus.* || at || effiiciebatur || summus || 4. amictus] *s.* amictus sagulo *Heus.; in illud et ipse incidi*, illo *ex* pullo *male repetitum esse ratus:* amictusillo *C* amictus illo *asterisco ad mg. add. Bas. a* amictus * illo *Krt* amictus promissa barba et capillo *Krs* 40 *n.* 59 *a improb. Wl* I, 26 *n.* 11 amictus cucullo *Ig.* 387 amiculo *inter al. Turnebus* amictus palllio *Lugd.* 1553; amictu simul filio *Lipsius* amictus cum filio *Graevius cf. Dr., ubi v. al.* || alio [praeter Philippum filium] *Aldus* || comite || a consule .. missi sunt] *Ma.* (*cf. p.* 350): aconsule..mis ssent *C* a consule .. missi essent *Kr.* consul .. misisset *Bas. a* consul .. misit *I. F. Gr.* || 5. iustis || porregit || summittentemquae || negatingenua || iussit] *Bas. a:* aduersussit *C* ad se (*s.* iuxta se) iussit *ni plura exciderint V. Köhlerus l. l. p.* 73 *sqq.* || VIII, 1. suscepisse || adduceretur || 2. rursum] iussu || 3. mirarent] || ämimieusesse || 4. uepro || *in* interfuisses *posterius* i *spscr.* || colum mus || meminisset || quod fuit] *add. Ma.*: quod *Bas. a; om. C* || in bello *Dr.*: bello || 5. causatus || Vteunq; *Bas. a:* etcumque || incenderunt || [et] populorum *Kr.* || speciotibi || praebetur || 6. sermonesecucasupersexlatinae || inquid || humanóarum || ideo] sideos || superne || uespes (*errat Krc* 283 *a, post* vesper *lac. indicari a Bekk. censens, cum asteriscus ibi adnotationem indicet*) || 7. prospere || effleret || aduersae infringent || Q.] que || 8. consulemetperseusu|alius || ei] et || VIIII, 1. maximum || amp polpis || propinque || 2. quadriemn ium || Europae pleraque *vel* Europam pleramque *Duk.* ||

adqueastam ‖ 3. quadragesimum *Sig.; f.* tricensimum *v. Iust.* XXXIII, 2, 6 *quemque ibi l. Ieepius Clintonem fast. Hell. p.* 235 *sqq. ed. Krügerus cf. etiam H. Nissenius l. l. p.* 273 ‖ nunerabuntur ‖ esset ‖ 4. Macedonum [gens] *Ma.* Macedonum [regnum] *Kra* Macedoniae *Benedictus* ‖ [potentia] fuit *Sig.* ‖ gens] *h. l. addidi* ‖ europaei ‖ continuitur ‖ Thraciae *Bas. a:* treciae ‖ adque ‖ 5. superfuit ‖ annos ‖ 6. erabas ‖ ultimos fines *I. F. Gr.*: ultumusfinis ‖ 7. moremalexanditractummulta ‖ laceratis viribus] *I. F. Gr. prob. Ma.*: lacerēā tesuiribus *C* lacerantes uiribus *Bas. a* lacerantes vicibus *Burmannus* lacerantes suis viribus *Kr.* ‖ culminae ‖ centum quinquaginta] *cf. Duk.* ‖ stetiturbs *C cf. Va.* 16 ‖ X, 1. uictoria ‖ famae ‖ antenos ‖ classisse ‖ palanas ‖ 2. Popillius] *Sig.*: popilius ‖ quidelun ‖ stabtione ‖ adtieis ‖ pergitur ‖ 3. anthioco ‖ ab ‖ 4. loriam ‖ rodo ‖ etaduersusurbis ‖ 5. tamenineoquioque ‖ essentq.agenturrodi ‖ 6. perspulserunt ‖ moranauigationes ‖ urbes ‖ iisdem *A. Perizonius* ‖ praecibus ‖ 7. minuitur ‖ popilius (*cf.* §. 2) ‖ quae] que ‖ 8. quae] que ‖ 9 *sq.* ut ex ... Romani, cui propriae ... esset, *I. F. Gr.* simulatis-nullamcausam ‖ ciuitates ‖ aceruitate ‖ senati ‖ comectarenturcumdecimmoderatiofuitquem ‖ quae] que ‖ popilio (*v.* §. 2) ‖ nonpaenes ‖ conscitores ‖ esset ‖ 11. ecos ‖ fecisseteas ‖ rhodiosemper ‖ paeniteretur ‖ ea mens] *I. Gr.* (*Periz., Trillerus*): tamen *C* sana mens *W; in eandem ci. nuper incidit Hofm.-Peerlk. Hor. sat. ed. p.* 185 (*al. ap. Dr.*) ‖ 12. multitudinemnoxaleuabant (leuabat *Kr.*) *C:* multitudinis noxam eleuabat *Bas. a* ‖ uerterant ‖ 13. responderet ‖ tam] *Doeringius:* tamentam ‖ orataeorumquiquefuitquiquepopilius (*v.* §. 2) ‖ deluderet ‖ decimo ‖ 14. quid] quod ‖ capitis] facilıscapitis (*cf. Va.* 17) ‖ 15. XI, 1. rodi ‖ facti ‖ Rhodii exercebant] *Va.* 16: rhodiiexercebantur *C* Rhodi exercebantur *Bas. a* ‖ perseuerabantiam ‖ non tam — Cum] *Va.* 16 *sq.*: tamdecimaelenitasquam *C* Decimii lenitas (* *in mg. Bas. a* affe-rebat *add. Sig.* efficiebat *Doujatius* ultro accenderat *Crev.*). Cum *Bas. a* ‖ gerenturanthiocus ‖ Alexandria abscesserat *I. F. Gr.*: inalexanderexcesserat *C* Alexandriae abscesserat *Bas. a Dr.* ‖ petitusrelictutemplmaioreṁptolemeocumregnum ‖ adduxit ‖ 2. guarusptolemeus ‖ quum .. haberet *vel* dum .. habet *Dr.* ‖ contrarius ‖ recipitalexandreaet ‖ 3. *cf. Ma.* 350 ‖ fratrem] patres ‖ 4. anthiocum ‖ aegypti ‖ peculisi ‖ reliquerat *I. F. Gr.* ‖ 5. vellet] *I. F. Gr.*: uelit ‖ rursum] *Va.* 17: rursusme *C* rursus *Bas. a* rursus inde *W* ‖ eum] cum ‖ ut] et ‖ nequiquamperanthioco ‖ 6. maiorem ‖ fratrē ‖ praecibus ‖ 8. His *Bas. a* ‖ anthiocum ‖ si] i ‖ retducendi *C*: reducendi ‖ quod ‖ Asiae] specie ‖ recipiendisquelitteris ‖ ut] et ‖ ante] *sic* ā|te *C cf. Va.* 12 ‖ 9. ipso ‖ exercitum ‖ 10. Rhinocolura] *Bas. a cf. Sig. quosque l. Forbigerus enc. real.* VI, 471 *sq.*: rinocarala ‖ ptolemeilegantis ‖ gratiass | ‖ ueretur ‖ hostiisexposcio ‖ adque ‖ agere ‖ 11. reducturum *Bas. a:* reductum ‖ toto ‖ hostiumnihil ‖ cederet rex] *scripsi:* cederet *C* cederetur *Bekkerus* ‖ diemquae ‖ peractis] delatis *Crev. cf. Dr.* ‖ XII, 1 *sq. asteriscum ad mg. posuit Bas. a; de lacc. cf. Sig. I. F. Gr. Doujatius Crev.* ‖ etpostquam ‖ nidutispraeterit ‖ hostionihil ‖ desertarabiae ‖ etāegab ‖ ab ‖ descenditur ‖ 3. Eleusinem] *Turnebus, H. Valesius:* leunsinem ‖ 4. aduenienti ‖ Popillio] *Sig.*: popilio ‖ polliceretur abellas ‖ popilius (*cf. supra*) ‖ senatusconsultum scriptum] *i. e.* sc. scriptum *Schweighaeuserus ad Pol.* XXVIIII, 11 *W l* II, 11 *t:* scriptum *C* senatusconsultum *Ursinus* (*Kr. V. Köhler l. l. p.* 73) tradituradque ‖ iubetur ‖ 5. consideraturum ‖ popilius (*cf.* §. 4) ‖ inquid ‖ *sqq. recte dist. I. Perizonius* ‖ 6. haesitassis ‖ inquid ‖ popilius (*cf.* §. 4.) senatumdextram ‖ adque ‖ 7. egyptoanthiocus ‖ concordiam ‖ miter ‖ pax, Cyprum] *I. Perizonius:* (, *Bas. a*) parscyprum *C* (*Bas. a*) ‖ nauigantur ‖ aegyptiae ‖ Antiochi] *Bas. b:* anthioco ‖ dimittuntur ‖ 8. clareaper ‖

dubiae ‖ anthroeus ‖ habente ‖ stirpeptolemei ‖ 9. consul ‖ sie ‖ 10. legationibus ‖ intravit] int ‖ est] esset *Ma. cf. p.* 511 ‖ 11. campus ‖ habuturdeninde ‖ hibernavit *Dr.* ‖ 12. quod] q ‖ manserent *C; f.* manserunt ‖ 13. eundem] *Dr.*: eumdum *C* eum *Bas a* (*Kra*) eum tum *Krt* ‖ diciere ‖ sorte ‖ XIII, 1. Vt] *I. F. Gr.*: et *C* (*Crev.*) ‖ Popillius] *Sig.*: polpilius *C* ‖ anthiocumerant ‖ rediit: erettulit *Bas. a:* rettulitredit *C* retulit, *Crev.* ‖ 2. anthioci ‖ (legati) *W* ‖ uictoriā ‖paee‖ senatuiquae] *Bekk.*: senatuique *C* quae senatui *Bas. a* ‖ u.sa ‖ haud*Bas.a:* aut ‖ secums iussus ‖ 3. gratulati] legati ‖ dein (*s.* deinde) de victoria] *Kra* = deindeuictoria *C:* deinde uictoriam *Bas. a* ‖ quam .. adiuturum] *Kr.*: quam .. adfuturum *C* ad quam .. adfuturum *Bas. a* ‖ summa] *Sig.: om. C* omni *W* ‖ 4. ptolemei *C* Ptolemaeorum, *si Gr. sequaris, Dr.* ‖ *f.* regum *et* §. 7 Ptolemaeis *I. F. Gr.* ‖ cleopatre ‖ 5. eo ‖ quaparentibus ‖ admissum ‖ 6 *sq.* anthiocum ‖ adque ‖ paruisse ‖ *de sqq. distinguendis cf. Heus.* ‖ ptolemeoeleopatreque ‖ magnoopere ‖ ducantur ‖ 8. instituta ‖ C.] cum ‖ 9. deinde e] *I. F. Gr.*: deinde (*cf. Wt praef.*) ‖ que ‖ geminarunt] *I. Perizonius:* geminarent ‖ 10. pisano ‖ Lucensesque *et* Lucensibus *Cluverius al., at cf. Mommsenium CIL* I *p.* 147 *sq.* ‖ etpisan insquaerentibus ‖ ab] *C* (*Kr.*): a ‖ utrumuris ‖ 11. quidemfinibusposcerent ‖ T.] Ti. *Sig.* ‖ semproniumuseam ‖ Appuleium *Sig.* ‖ 12. ateneo ‖ masgaebae ‖ pecuniam ‖ peruiceret ‖ 13 *sq.* ibi is] *scripsi:* is *C* ibi *Wl* II, 14 *n.* 9 (*cf. Kra*) *t* ‖ gratiorea ‖ quod ‖ quod ‖ misisset:] (*s.* misisset.) *Kra, Ma.*: misitsed *C* (misit. Sed *Bas. a*) misisset. sed *I.F.Gr.* ‖ ruboris ‖ quae] que ‖ esset ‖ imperasset *Bas. a:* inparasset ‖ misissetet ‖ 15. *num* meminisse se? *v. Dr. Kra* ‖ 16. sumerent ‖ eos de se, non] *Ma.*: eosdemsenon *C* eosdem non se *Bas. a; erat cum de* eos de messe, non *cogitarem* ‖ aequum *Bas. a:* aequo ‖ *f.* nec quicquam emere *Crev.* ‖ ea, ex .. dati quae distinx. *I. Perizonius* ‖ (ea) .. (quae ibi proveniant) *Crev.* ‖ (ea) .. agri, sed ab se dari *Seyffertus l. l. p.* 841 *sq.* ‖ que ‖ ibi populo Romano proveniant] *scripsi:* ibiprouenianatur *C* ibi proueniant *Bas. a* sibi proveniant *I. Periz.* sibi conveniant *Ma.* ‖ etforte ‖ 17. profectus ‖ etindicarenttaceamrem ‖ ioutiqueomin ‖ XIIII, 1. praetium ‖ debito] *f.* verborum *I.F.Gr.* ‖ 2. populo Romano regnum] *vg. cf. Kra*): regnumpr *C* (= *Bas. ab*) ‖ ; aeque tantis] *Kochius l. l.:* aequitatisis *C* : aequitate sua *Bas. a*, ac virtute sua *Crev.* alacritate sua *Heus.*; aequatis iis *Wl* I, 23 *n., t. de* ; excitatis *cogitarat Kr.* (*at v. Krs* 90 *a*) ‖ eum] *om. Bas. a* ‖ fructumofficii ‖ 3. suae ‖ *aut* miscuisset] *aut in praeced.* cum] *Kra*: inmiscuisset *C* commiscuisset *Doeringius* ‖ deis pro] *Ma.*: denspr *C* diis pro populi Romani *Bas. a* ‖ eum ‖ 4. relinqueret ‖ erep-populir *C*: e re populi Romani *Sig. Doujatius, at cf. Dr.* ‖ 5. obses *Sig.*: ospes ‖ *lac. ind. Bas. a cf. Sig.* ‖ 6. ex] et ‖ ieum ‖ sumptu ‖ conduceret ‖ regis] eius *al. I. F. Gr.* ‖ 7. comiti ‖ 8. mysagene ‖ dispersamelasse ‖ mare ‖ 9. iisdem *Bas. a*: idem ‖ que ‖ romanae ‖ tertinius ‖ *in* hospi *expl. fol. in C; lac. ind. Bas. a* ‖ XV, 1. ex se natus] *Kr. Ma. de Q. Asconii comm. p.* 38 *sq. Walterus h. iur. R.* I[1], 122 *n.* 50 (= I[3] 150 *n.* 71): exsenatu *C* ex SC *Bas. a* (*Goettlingius hist. reip. R. p.* 395 *sq. n.* 9), *quod transponendum esse censuere Crev. Heus.*, *in* ex se *mutandum ego olim censui de Cinciis p.* 13 *n.* 12; *praeter vv. dd. ll. et Huschkium infra l. cf. de h. l. Beckerum ant. R.* II, 1 *n.* 413 *Langium ant. R.* II, 258 *Bierregaardium de lib. hom. cond. etc. p.* 49 *sq., ex cuius sent. l. distinxi et lac. indicavi* ‖ 2. caesi ‖ censere ‖ eis *Huschkius Serv. Tull. p.* 554 ‖ quib. ‖ rusticapraeplurissestertia ‖ [in tribubus rusticis] censendi *Crev.* (*cf. Wt praef.*) censendi [ibi] *Wl* II, 14 ‖ 3. *in* cuiquam] a *spscr.* ‖ 4. possit *Dr.* ‖ sit] s. ‖ iuberet ‖ trib ‖ emperet ‖ 5. trib palmam ‖ altrio ‖ quem ‖ qui] in ‖ seruisset ‖ 6. Tib. *Bas. b*: titius ‖ 7. eas ‖ honoris ‖ coeptao ‖ 8. plus ‖ ab] *Kr.*: ad *C* a *Bas. a* ‖ emoti *Bas*

*a*moti *Donj.* ‖ aequos ‖ moti] *I.F.Gr.*: remoti *C* emoti *A.Periz.* ‖ notarat *sec. Pighium Dr.* ‖ laeuata ‖ 9. ad sarta tecta ex instituto *Dr.* ‖ probanñida ‖ sex mensum] *Bekkerus:* vi. mensium *Crev.* b mensus *C* bimensis *Bas. a* (*A. Mommsenius röm. Daten p.* 47) semestris *Lallemandus* ‖ senatu ‖ 10. adem ‖ Monetae in monte] *Dr.:* mo| et *C* in monte *Bas. a* ‖ 1. abinus (*in* albinus *corr.*) postumius ‖ XVI,1. hispania ‖ que ‖ 2. macedonia ‖ donec] decet ‖ in] *add. Kr.* ‖ 3. binis legionibus quinum millium *Dr.*: binisé *C* binis legionibus *Bas.a; al. Crev.* ‖ equitum quadringenorum] *Dr., qui ipse praefert* trecenorum, *Kr.*: equitumquadringentorum *C* (*al. Bas.a, Crev.*); *sociorum num. supplendum esse censet Dr.* ‖ causus ‖ urbana, M.'] *Sig.*: urbanam ‖ Thalnae] *Sig.*: talnae ‖ sethae ‖ citer.orem] ulterior] *h.l. addidi, post* Neruae *Bas. a* ‖ 4. nequidiret ‖ 5. deûm] *Kr.*: deus *C* deorum *Bas. a* ‖ uenia ‖ mineruâio *C* Minervae *aut* Minervium, *Dr.* ‖ agnagmaæterrae ‖ fas ‖ ex] *Kr.*: et *C* e *Bas. a* ‖ sanguinem] *Gruterus:* sanguine *C*, *quod f. defendi potest* ‖ 6. xuiri *Bas. a:* xv. uiri *C* (*num ex Livii errore?*) ‖ adinussitsuplicationem ‖ 7. item] *Ma.*: idem *C* inde *Bas. a* ‖ isenatus ‖ éureges ‖ 8. anthiocum ‖ essettantasque ‖ M.'] *Sig.*: m. ‖ XVII,2. consulares iiii (*s.* quattuor)] *scripsi in re perincerta* (*cf. Ma.*): culpmi *C* sunt hi *Bas. a* a curiae lumina *Seyffertus l. l.* 842 ‖ *post voc.* nominati 2—3 *litt. spat. in fine versus* ‖ lucus ‖ illi] *scripsi*: alii *C* ii *W; om. Bas. a* ‖ *lac. signum h. l. add. W praeeunte Dr. cf. Pighium, I. Gr.* ‖ consuliatutumpauliprorogato ‖ habebas ‖ 3. Ahenobarbum] *Sig.*: haenobarbum ‖ Ser.] *Bas. b:* serg. ‖ Sullam] *Sig.*: syllam ‖ A.] ta. ‖ uarroñem ‖ C. Antistium Labeonem] *h. l. add. W, post* Iunium *Bas. a* ‖ 4. in Illyricum] inlyricum ‖ P. Aelius] pael ‖ Cn.] p. ‖ Tamphilus] *Sig. ni f.*: pamfilus ‖ Tuscivicanus] *C ex corr.* (*Kr.*): tuscuiéicanus ‖ 5. nominatos ‖ oportet ‖ 6. quae | que ‖ convenerant] *Dr.*: conuenerunt ‖ 7. agitatae sunt summae] *Ma.*: agitaltesuntsumma *C* agitata est summa *Bas. a* ‖ possunt ‖ XVIII, 1. adque ‖ 2. libertatem ‖ que ‖ perpetuaque] *Ma.:* perpetuamque *C* (*Sig.*) ‖ tutela [populi Romani] *Sig.* ‖ crederent] *C Ma.*: *om.* ‖ & *Bas a:* eo ‖ fuissesicius ‖ uictoriamüić ‖ adlaturum, sibi libertatem] *Ma.*: adlaturumcrederentsibiadlaturumsibilibertatem *C*, sibi libertatem allaturum crederent *Bas. a* ‖ 3. Macedonici] *Heus.*: Macedoniei, *Bas. a* ‖ quo ‖ locationesqpraediorum *C:* locationes praediorumque *Duk.* locationes praeter praediorum *Ma.* ‖ 4. esset] *Doeringius:* est ‖ ibiauetius ‖ aut ... aut] (aut) *s.* et ... et *Duk.* ‖ esset ‖ 5. macedones ‖ id] *Crev. Ma.*: idem ‖ praedam ‖ nunequam ‖ seditionem ‖ deore ‖ 6. commune concilium (*Sig.*) gentis esse, improbatum, ne vulgi adsentator *Ma.*: communeconsiliumgentisessetinprobumuulgiadsenator *C* Commune consilium gentis esset, ne improbum uulgus à senatu (*cf. Kr. W*) *Bas. a; al. ad h.l. Sig. Grut. Büttnerus l. l. p.* 110 *sq. Heus.* ‖ moderatione] *vg.* (*cf. Kra*): moderationi *C Bas. ab* ‖ 7. regiones] macedones ‖ ut suum] usum ‖ concilium] *Sig.*: consilium ‖ habere ‖ tributi] tributique ‖ (quam) *I.F.Gr. cf. Dr.* ‖ ferri ‖ 8. cetera] ipsaceteris ‖ *f.* (in) quibus *I.F.Gr.* ut quibus *I.Gr.* ‖ XVIIII, 1. centiumque ‖ 2. iis] *Kra:* his ‖ quibus simul .. militaverat *I.F.Gr.* ‖ militaverant *Clericus* ‖ haud *Bas. a:* aut ‖ benignusquequam ‖ uenissent ‖ 3. ea] eas ‖ alteróaquaerimomagallique ‖ Gallico tumultu Solvettiique cladibus *Dr.* ‖ acceptaeque cladis] *Walchius* 267 *sq.* (*cf. Krg* 454 *sq. a*): aduertaequegladiis *C* (, Aduertaeqúe gladiis *Bas. a*) aperteque gladiis *Turnebus; al. v. d. ap. Walchium, Büttnerus p.* 112 *sqq.* ‖ qua regnum .. esset] *Kr.* (*cf. ll. ll.*): quaeregnum .. esset *C* regnum .. esse *Bas a* : 'regnum ... esse' *Walchius* ‖ 4. (et) *Hofman-Peerlkamp. l. l. p.* 178 ‖ praemiorumquae ‖ ei] *Crev.*: eius *C* regis *W t praef.* ‖ eligerent ‖ 5. esset ‖ tamquamtẽmquamde ‖ 6. pos-

set ‖ utrumquepro ‖ tribueretilleuero *C* ‖ (vero) *Doujatius* merito *I. F. Gr.* iure *W* ‖ negare [velle]. *Duk.* ‖ 7. rex ‖ speisponpondisseteuperetne ‖ munitio ‖ uelutirenos *C* veluti frenos *Kr.* ‖ annnis ‖ *post* eius 3—4 *lit. spat., tum a lin.* ‖ ämposuisset ‖ 8. securomene ‖ que ‖ monitusque ‖ decedit ‖ 9. sermonibus] *I. F. Gr.*: temporibus ‖ reetnuit ‖ 10. eorumnullumnouumnullus ‖ etsigne ‖ 11. qui] *Ma. op. ac. alt.* 215, *Kra*: quia ‖ aetateř ‖ sit] *Kr.*: si *C*; *om. Bas. a* ‖ eaminfirmitatemaetatemque ‖ sit] *Ma.*: esse *C* esset *Bas. a* ‖ needum *etc.*] *cf. Douj.*, *Crev.*, *Duk.*, *Heus.*, *F. Lachm. l. l.* II, 80 *sq. n.* 3 ‖ 12. adtinere vim adferre] *Dr.*: adtineretuimadferreṡ *C* attineret vim affere *Bas. a* attinere vim afferri *I. F. Gr.* ‖ venturae] *Duk.*: aduenturae ‖ accessissent ‖ callici ‖ quead ‖ 13. eum fratri, quam ne in .., sibi ipsum *I. F. Gr.* ‖ ipse ‖ erupturum ‖ 14. seruasset ‖ que ‖ fuisse] esse *I. Perizonius* ‖ sit] si ‖ 15. erupturum ‖ infirmus ‖ omnium *A. Perizonius* ‖ probrisque] *Kr.*: pro| *C*; *om. Bas. a* ‖ esse passurum] *s. simile quid post Duk.*, *qui* visurum *proposuerat*, *add. Ma.* ‖ an ad] *Duk.*: an *C* ad *I. F. Gr.* ‖ 16. aegregium ‖ tabulistraditumimperiorumfratrem ‖ uideritis ‖ fraternas ‖ samotracum ‖ exigenti ‖ uictoriis ‖ pörostratus ‖ 17. quinilisamicis ‖ fides ‖ fratris ‖ XX, 1. senatu ‖ gratulatum *C* gratulatusque *Dr.* ‖ est et] *alt. Dr. ci.*: est *C*, & *Bas. a* ‖ suam ‖ erat ‖ erant ‖ 2. petit ‖ auctoritatem ‖ aeditis ‖ petit ‖ 3. parturumcrediderat ‖ ut raro] *cf. Wt praef.*: raro *I. F. Gr.*; *f.* et raro ‖ alius *Dr.* ‖ est auditus] ita *h. l. add. vid. Kra* ‖ oneribuspmuneribusquaeċt ‖ prosecutiȯ ‖ 4. asiaeċ ‖ 5. et] *C Bas. ab*: *om. vg.* (*Walchius*) ‖ et], ut, *Walchius* 228 *sq.* ‖ an] *cf. Ma. op. ac. alt.* 164 *sq.* ‖ lautia] *Bas. b*: lautiam ‖ is esse] *scripsi et sic* iis esse *Kra*: isse *C* iis *Bas. a* ‖ 7. rodi ‖ pronuntia ‖ 8. amicus ‖ adque ‖ ac sociorum] *sic fere* sociorumque *v. d. ad mg. Cur.* et sociorum *Doeringius*, *Rup.*: sociorum *C* aut sociorum *Muretus* sociorumve *I. F. Gr.* ‖ sunt ‖ 9. auditus ‖ obesse] *cf. Walchium* 229 *sq.* ‖ 10. eumpraecibus, condemnarent] *Crev. Dr.*: condemnarentur ‖ XXI, 1. M.'] *Sig.*: t. *C* (M. *Bas. a*) ‖ Thalna] *Sig.*: talna *C* (Talua *Bas. a*) ‖ 2. utrėbhodus ‖ qui ad id] quidaut ‖ classem ‖ eum] cum ‖ 3. antonised ‖ 4. ingressurus ‖ non ante] *Ma.*: antenon ‖ sententiam ‖ nellentferrent ‖ rodiis ‖ 5. ex auctoritate patrum] *Kr.*: patrum *C*; *om. Bas. a* ‖ 6. plebis, [quod antequam privati de lege dicerent, legi ipsi intercederent,] *Sig.*, *at v. I. F. Gr.* ‖ quid ‖ intercedere|eilegi ‖ potestatem ‖ eaquae ‖ ut et] *Kr.*: uter *C* ut *Bas. a* ‖ anniaduersis ‖ oratione] *I. F. Gr.* (*cf. Dr.*): ratione ‖ intercederentur ‖ 7. uictöi ‖ tuminpetratorem ‖ intempestiuae ‖ 8. XXII, 1. *de lac. cf. Sig. Duk.*; *in* im *expl. fol.*; *lac. post. ind. Bas. a* ‖ peccaueriimusnec ‖ antioco *C*; *num* Antiochoq.? ‖ *in* curia] i *spscr.* ‖ donas ‖ ferentes [veniebamus] *Sig.* ferentes [deducebamur] *Crev.* ferebamus *I. Perizonius* ‖ 2. d.-uorsorio *C* deversorio *Dr.* ‖ decepti ‖ orbem ‖ adquecarta ‖ reminisadque ‖ amplissimis *Bas. a* amplissimumis ‖ 3. etmecenasillyriosquaelibetisseut ‖ audivimus *Sig.* ‖ 4. inmo ‖ clementiae ‖ quii ‖ alibi ‖ quifuerunt ‖ 5. iidem *Ma.*: quidem ‖ festis ‖ exitum ‖ uineatiis ‖ non] num ‖ 6. mesana ‖ carthaginiensäesathennae graeciam ‖ 7. anthiocus ‖ traicit ‖ demetriadē ‖ calcide ‖ termopylarum ‖ 8. oppugnati] *ex* occupugnati *corr.* ‖ eiecti (*s.* expulsi) alii] *add. Wl* II, 13 *t cf Kra* ‖ priseispesque ‖ nobisq̇ ‖ 9. periuri ‖ segreco ‖ poliarato ‖ Dinone] *I. F. Gr.*: dione ‖ uttraderemusut ‖ 10. fuimus ‖ anthiocipilippique ‖ 11. l. aelium ‖ 12. semul ‖ samuliterum ‖ pamphilia ‖ 13. quae] q ‖ maginam ‖ pugnaeetegraeciam ‖ *in* amisissemus] *posterius* i *spscr.* ‖ ausi sumus] aus ‖ classiaexsüyria ‖ 14. rettulit ‖ XXIII, 1. et Philippo et] *W*: et *C* Philippo & *Bas. a* ‖ anthioco ‖ qua ‖ forumadeumdeū ‖ fuisse ‖ praemiam ‖ 2. an] ad ‖ 3. quaeretur ‖ vos] nos ‖ 4. hic ‖ ultraquaepace ‖ ab neutra] *I. F.*

Gr. (*Ma.*): neabutraque *C* (*Wl* I, 21 *sq. t cf. praef.*) nec ab utraque *Heus.* ne ab utra quidem *Bekkerus* ne ab altera quidem *Kra* ‖ ıntremus ‖ alteram ‖ 5. non] nošn ‖ quae] que ‖ navibus, armis] *I. F. Gr.*, *et sic ego:* nauahbusarmıs *C* (navalibus armis *s.* navalibus, armis *vg.*) navalibus copiis, armis *W* ‖ *f.* [nos] nostra *Dr.* ‖ 6. pne ‖ neque] nequisneque ‖ sed id a *I. F. Gr.* ‖ prohıbitıo ‖ nequivimus] *Ma. op. ac. alt.* 221 *cf. gramm. Lat.*³ 221. *em. Liv.* 601 *sq.*: fumus *C* non potuimus *W* ‖ 7. rodu ‖ hic] *Dr.*: hınc ‖ non] nunc ‖ factus ‖ segreeaturus ‖ 8. nulla enim] nullam ‖ etaliquandoet *C* (*cf. Ma.* 487 *n.* 1; 602 *n.* 1) ‖ ımperıta ‖ 9. audıtı ‖ multıtudınıs ‖ secessıone *C cf. Kra* ‖ rem publicam] populum Romanum *Sig.*, *at v. I. F. Gr.* ‖ 10. haec ‖ memoratacitutatem ‖ alıquos ‖ *f.* depravarint *Dr.* ‖ eacssarem *C; f.* cessarimus *Dr.* ‖ 11. non] nonutınon *C* non utique *Kr.* ‖ praeternuo ‖ grauıssımus ‖ mb ‖ uestrae ‖ eteodem ‖ uestos ‖ furiosıus ‖ oratıostultıssımam ‖ 12. quod ‖ locutus ‖ tamquam si *I. Perizonius* ‖ Popillius] *Sig.*: popılıus ‖ romanosquead ‖ antıocum ‖ ptolemeum ‖ mısıstı ‖ 14. eıu|tatıum ‖ hommesmorum *C* hominum mores diversi *V. Koehlerus l. l. p.* 75 ‖ propınıores ‖ 15. *f.* Atheniensem *I. F. Gr.* ‖ lacaedemonıorum *C; f.* Lacedaemonium *I.F.Gr.* ‖ eai ‖ 16. uanıora *Ma.* ‖ parare ‖ tu tumıdıorem ‖ uenıtates ‖ quamueluestrıs ‖ 17. pensuı ‖ certe tam] certamen ‖ suplex ‖ satis] satısfuıt ‖ 18. inrident] (*s.* irrident) *Curio:* inriderent ‖ dıgnumıudıcabıtur ‖ 19. rodıı ‖ merepat ‖ nec ideo] *Kra:* necoĉid *C* nec ob id *Bas. a* ‖ audivimus *Bas.* 1554 ‖ XXIIII, 1. ıcıtur ‖ purgemus] *I. F. Gr.*: purgamus ‖ offensione] *C* (*Benedictus*): offensionem ‖ 2 *sq.* tacitae] *I. Perizonius:* tacıte ‖ alii; alii vestrûm] *Heus.*: alııuestrum *C* (. Alii uestrum *Bas. a*) alii uestrum; alii *Ma.* ‖ velit ..., si] *Va.* 266 (*a Ma. repudiatum*): uellet ... utsıı (si *Bas. a*) *C Bas. a* velle ... comperiatur, si *Ma.* (*cf. Va.*) velit ... reus sit; si *Seyffert. l. l.* uellet ..., si *Vascos.* (, ut is si *I.F.Gr.* et si *Perizonius*) ‖ quo] quod ‖ capıtı ‖ 4. his] nısı ‖ ıpsıq ‖ voluimus] *Vascosanus:* uolumus ‖ aomnes ‖ 5. postumo ‖ legıs ‖ salııs ‖ depraecor ‖ propterpropter ‖ 6. ıllı ‖ etıpsaet ‖ quia] *I. Periz.*: quı ‖ praefugerunt ‖ erant ‖ 7. ıtaitne ‖ 8. regıonıbusecessıstıs ‖ quam [prosit], quod *Crev. Dr.* (*cf. Walchium* 229 *sq.*) ‖ 9. antıoeum ‖ dubia est et gravior sit?] *scripsi:* aut (*praecedit a, sequitur mox* ut) dubıaestutgravıorsıt *C* dubia est, ut gravior sit. *Bas. a* (*Crev.*) autem dubia est, ut gravior sit. *Kr.* ut dubia est, et gravior sit? *Kra* aut dubia est aut gravior sit. *Ma.* (*al. I. F. Gr. Wl* I, 22 *t, t praef.*) ‖ sırodus ‖ an] ac ‖ 10. inferere ‖ 11. in ira] ınfra ‖ 12. publıcus ‖ quaequod ‖ quıd ‖ corporıııostrocondıtıqueaelıbrorumuestrapotestatepermıtteimus ‖ 14. possunttesteestenmet ‖ quod .. iudicabimus] *Bekkerus:* quod .. ındıcaınmus *C* quo .. indicabimus *I. F. Gr. cf. Dr.* ‖ nēos ‖ XXV, 1. Secundum] *iterat. post* orationem ‖ eaccesseruttunt (c *extr.* t *spser.*) ‖ 2. rodus ‖ macedonıã| ‖ aspe| ‖ 3. ınseramnon ‖ simulacrum viri] *sic C:* simulacrum veri (*s.* similia veris) *Ma.* ‖ copiose id quod] *scripsi*, copiose quae *ci. Ma.*: copıasıdque (*tum sequitur* d) *C* copiosi quæ *Bas. a* ‖ quinto] quintae Originis libro *Gell. N. A.* VI, 3, 7: VII *Va. act. gymn. Austr.* 1859, 487 *sq.* (*sic apud Gell. Brillenburgius de M. Porc. Cat. p.* 93 *n.* 2; *cf. Nipperdeii ad Corn. Nep. Cat. mai. c.* 3 *in ed. mai. comm.*) ‖ 4. rodus ‖ Philocrates] *cf. Leutschium nunt. Gott.* 1855, 263 *sqq.* ‖ legatıones ‖ 5. phılocratenrenuntıarentrhodumı| ‖ partım ‖ substıtere ‖ quae quae] *Sig.*: quae *C* qui quae (*tum* scirent *et* facerent) *I. F. Gr.* ‖ 6. praesentia [praesidia] *praeeunte Doeringio Kr.* ‖ decedere *Rup.* ‖ praefectos] praesidia *vel* praesidiarios *Dr.* praesidia et praefectos *Wl* I, 26 *n.* 11; *cf. de h. l. Ma.* ‖ rodum ‖ renuntiata *Ma.* ‖ seatrıstıtıa ‖ eum] cırcum ‖ verterunt] *Heus. Ma. cf. Va.* 18: renuntıauerıerunt *C* renuntiata uerterunt *Bas. a* ‖ 7. viginti millium *Gruterus:* xxınılıb. *C* ἀπὸ μυρίων

χρυσῶν *Pol.* 30, 5 decem millium *Hotomanus; aut ap. Pol.* δυομυρίων (*sic H. Nissenius l. l. p.* 276 *n.* *) *aut ap. Liv.* decem millium (*s.* milium) *leg. esse cens. I.F.Gr.* (*Tillmanns diss. i. p.* 62) ‖ 7. Theaetetum] *ex Pol. Ursinus:* theodotum ‖ praefectis ‖ aba ‖ maior a repulsa ignominia] *Kr.*: maiorapulsaisnomma *C* maior repulsae ignominia *Ma.*, *qui ne brevitatis causa praeposuit* maior repulsis ignominia *Bas. a* (*al. I. F. Gr.*) ‖ 8. ageret ‖ possent ‖ 9. amnos ‖ amicitiam ‖ quid] *Kr.* (*Va.* 10 *sq.*): quod-id *C* cui *Bas. a* quo *Bekkerus* quo id *W* ‖ perficienti ‖ 10. tuinne ‖ ipsos *Ursinus* ‖ 11. Mylasenses] *Sig. cf. I. F. Gr. al. ad* §. 13 *adn.*: milassenses ‖ euromanensium ‖ 12. non] eum ‖ lyceia ‖ demptae ‖ ab Rhodiis *Ursinus* ‖ aecetera ‖ qui ‖ tante ‖ 13. muentute ‖ cybiratarum ‖ *f.* aeeiverant *I. F. Gr.* ‖ parare ‖ Mylasensis] *Ma.* Mylasenses *Sig.*: mylassē|sis ‖ Alabandensisque, qui] *Ma.* Alabandensesque, qui *Bekkerus:* alabandemquequialabandesium *C* Alabandenosque *Bas. a* (*W; de Wt praef. cf. Ma.*) ‖ euroaemensium ‖ provinciam ademptum] *C* (*W*): prouincia adēmpta *Bas. a* ‖ et ipsi] *Ma.*: adipsi *C*, ad ipsos *Bas. a* ipsi (*f.* et ipso) *W* ‖ comunctos ‖ venerant] *Ma.*: uenerunt ‖ ortusiaman ‖ XXVI, 1. *f.* ibi [in Asia] *coll. sqq. Wt praef.* ‖ Romae] *Bas. a* (*Kra, Va.* 10): romaeinasia ‖ potestate ‖ que ‖ fuerant ‖ gabenium *C*; *praenomen excidisse censet Dr.* ‖ 2. loemiourb ‖ licimus ‖ 3. inlyrico ‖ *de* cum] *a Bas. a add. cf. Kra* ‖ reliquaexercitum ‖ epyrum ‖ panota ‖ dedita omni] *Wt praef.*: ded totomnium *C* dedita tota *Bas. a* deditast omni *Ma.* ‖ multitudinem ‖ infurns ‖ 4. hinc] *Duk.*: hic ‖ molos.dem *C Sig. cf. CIG* I *n.* 874, *vv. ll. Steph. Byz. s. v.* Μολοσσία *etc.* ‖ oppidus ‖ Tecmonem] *Sig.*: tegmonem ‖ pilaceum ‖ Horreum] *sic etiam* §. 10 *C; dubitat Bursianus geogr. Gr.* I, 25 ‖ ducitur ‖ 5. gentis ‖ 6. hic ‖ noxa ‖ uemeterat ‖ opprimerent ‖ 7. quae vos] quos ‖ inquid ‖ civitatem] *I. F. Gr.*: eiuitates *C* ciuitatis *Bas. a* ‖ factis ‖ 8. laccumobpactissent ‖ hu ‖ accepimus ‖ 9. inruperunt] *Dr.* irruperunt *Bas. a:* ruperunt *C* eruperunt *I. Perizonius* ‖ adque ‖ romani ‖ 10. Cephali] *I. F. Gr.*: cepalonis *C* Cephalonis *Bas. a* ‖ principus ‖ tegmonem (*v.* §. 4) ‖ recipit ‖ pylagen ‖ 11. epro ‖ scoraequoquequinque ‖ 12. romanorum ‖ (oppidis) *Ma.* 70 ‖ arcmusest ‖ 13. foressenesetaudantios ‖ dasserent orum *C* Dassaretios, tum *Palmerius* ‖ Pirustas, Rhizonitas] *Sig.*: tirustarasinittass ‖ 14. Daorseis] *c Bas. a* (*Mommsenius nunt. archaeol. Berol.* 1861, 208 *): daiorseis ‖ quod] quo ‖ Caravantio] caruarent ‖ scordensibus (*cf. Corssenium Ausspr.* I, 92) ‖ dassarensis ‖ Selepitanis] *cf. Douj., Dr.* ‖ impositum *add. Mur.* ‖ pependissent] *Sig.*: pendissent ‖ 15. quae] q ‖ dictam *C* Issam *recte f. Ma.* ‖ omnes *Bas. a:* omnia ‖ Agravonitas] *Bas. a:* agrauomtas *C* Agranonitas *typogr. f. errore Bekk.* (*Wt*) Ascrivionitas *Douj.; et vid. sane incolae eius oppidi significari, quod* Acruvium (*sic codd. fere opt.;* Ascruvium *ap. al.*) *ap. Ptol.* II, 17 (16 *Nobb.* 15 *Wilb.*) 5 *p.* 65 *Bert. indeque ex ci. Silligii ap. Plin. n. h.* III §. 144 (*ubi* Agrutum *etc. in codd.*) *nunc nominatur* ‖ Rhizonitas] *Sig.*: rizō|ta ‖ Olciniatas] *Bas. b:* oleeratinos ‖ hoc ‖ Illyrico] *Kra:* inillyrico ‖ ipse] *Wt praef.*: ipsem ‖ reditum ‖ XXVII *sq. cf. Wilkium a F. Lachmanno l. l.* II, 85 *n.* 1 *l.*, *Krm* I ‖ 1. romam ‖ Agassas] *cf. Dr.*: gassas ‖ 2. consule ‖ petitam ‖ 3. agemensium ‖ fame ‖ 4. Aeneatum *Dr.* ‖ urbem] *Kr.*: hostibterurbem ‖ pertinacint ‖ 5. ferme *Heus.* ‖ ad] *C* (*Krm a W Ma.*): *om. Bas. a* ‖ uisendamque ‖ nobilafamā ‖ maiora] *Kr.*: maioram *C* magis *Bas. a* ‖ uti statuit.] *Ma.*: utstatuit *C*, ut statuit: *Bas. a* (*al. Pithoeus Kra*) ‖ 6. sulpiciusgalo ‖ haud *Bas. a:* aut ‖ scipioni ‖ atheneo ‖ tessaliamdelpos ‖ petitur ‖ 7. fuerant] potuerant ‖ 8. leuadiac ‖ Trophonii] *Sig.*: trophonis ‖ hercynnaequae *C f.* Hercynaeque *Dr. Kr.*, *at cf. Steph. thes. s. v.*, *Silligium ad Plin. n. h.* XXXI §. 15 ‖ calchidem ‖ Euboeaeque tantae] *Wl* I, 26: aeuoqueante *C* (*Bas. a*) Euboeaeque *praeeunte Florebello I. F. Gr.* Eu-

boeaeque arte (*s.* arcte) *Heus.* Eunoeaeque, ante paeninsulae, tum (*s.* tunc *Kra* nunc *Krm*) *Krma* ‖ conuementı ‖ descenditur ‖ 9. calchide ‖ traicit] *Bas. a cf. Kra:* erattraıcıt *C* rate traiicit *Kr.* freto traiecit *Wl* I, 25 ‖ milluun ‖ stationem ‖ aga|memniomae ‖ templo *Kr., at v. Wl* II, 2 *sq.* ‖ filiam ‖ uıctımarısadmonta ‖ regum] regem ‖ 10. antiquus *Kr.:* antıcum *C* Amphilochus *Bas. a cf. Dr.*; *immo* Amphiaraus *Kuhnius, Crev.* (*cf. Prellerum act. soc. lit. Sax. a.* 1852 *p.* 166 *sqq.*) *et sic vv. dd. a C. F. Hermanno ant. Gr. div.*[1] §. 41, 9 *ll., Bekkerus* antiquus Amphilochus *Baumg.-Crusius; f.* anticus Amphiaraus ‖ 11. ciathenas ‖ ıpse ‖ vetustac] *V. Köhlerus l. l. p.* 75: uetustate ‖ Piraeeum] *Sig.*: phireum ‖ urbem *C* et urbem *Wt praef.; f.* cum urbe ‖, magnorum imperatorum [monumenta], *Crev.* ‖ *f.* artis *Crev.* ‖ XXVIII, 1. muneruaepraesıdio ‖ corynthum ‖ 2. aryx ‖ sthamus ‖ aryx ‖ inter moenia] *Seyffertus l. l.*: intra moenia *I. F. Gr.* inter omnia *C Bas. a* inter plana omnia *Ma.* ‖ inscatensemfortibus ‖ 3. sthamus ‖ scyonem ‖ inclytam *Bas. a:* mclytumepıdaurumsedınclutū ‖ nobılıtatemplo ‖ nunc] *cf. F. Lachmannum l. l.* ‖ donis] domum ‖ que ‖ 4. lacedemonemadıd ‖ memorabilem] *Bas. a* (*Va.* 17 *sq.*): memorabılemacsılentıam *C* memorabilem, ac Pallantium (*s.* Palantium) *Kr.* memorabilem ac visendam *Ma.* ‖ 5. ei visa, et] *Seyffertus l. l.*: etuısa *C* ei visa *Ma.* uisa, & *Bas. a* visa, sed *I. F. Gr.* visa, at *Clericus* ‖ 6. perseagrata ‖ aut ‖ quae] que ‖ publıeae ‖ anımo[‖ cum revertit] *C Bas. a:* cum revertitur *Dr.* cum revertisset *I. F. Gr.* cum repeteret *Ma.* revertenti *Seyffertus l. l.* ‖ turbane ‖ 7 *sq.* percunctatı ‖ DL *Bas. a:* . a. L. ‖ lycısco ‖ ab A. Baebio] *Krma:* ab · aebıo *C* à Bebio *Bas. a* ‖ praefecto praesidii *Kr.*: praesıdı *C* praeside *Bas. a* ‖ possideri. iussis qui arguebantur] *Krma:* possıdereıussısquıarguebantur *C* possidere qui arguebant. Iussis *Bas. a* ‖ Amphipoli] *Duk.*: ampıpolım ‖ conuentu ‖ 9. ampıpolım ‖ nimis solutis vinculis custodiae] *scripsi:* nımıssolutıscuıuscustodıa *C* nimis soluta custodia *Bas. a* omni solutus custodia *Ma.* ‖ dıcuter ‖ locutus ‖ 10. esset] *I. F. Gr.*: est ‖ mılıtessıbıut ‖ refici] *Kr.*: referrıet *C* resarciri *Bas. a* ‖ 11. maiore] maıoremquıdem ‖ atradıtos ‖ A. Postumio] *cf. Duk.* ‖ cummaıorem ‖ samotrace ‖ ampıpolım ‖ XXVIIII, 1. ampıpolo ‖ lıtterasquae ‖ depos taessent ‖ macedonısum ‖ 2. novum] nouum ‖ nouitatis forma terribile *Seyffertus l. l.* 842 *sq.* ‖ *post* praebuit *distinx. Ma.* ‖ , summoto, aditus,] *Kr.* (*Ma.*): summotoadd.tu *C* , summotor aditus, *Bas. a* , summotor additus, *v. d. ad mg. Cur.* summoto aditum *Kra* ‖ auribusquaeque *C* auribusque *Ma.* ‖ 3. que ‖ que ‖ esset ‖ ınterpraetata ‖ referebatur ‖ 4. annus ‖ pependıssetlegıbus ‖ 5. foretet ‖ trymonem ‖ sit amnem] *scripsi:* sıtamnemsıt *C* amnem sit *Bas. a; f.* amnes sit *Duk.* ‖ 6. versus *Crev., at cf. Ma.* ‖ quae *I. Perizonius* ‖ cis Strymonem] *Ma., ut scripseram:* tıstrymonem *C* trans Strymonem *Bas. a* ‖ *f.* vergentem *Dr., at v. Ma.* ‖ senticen ‖ 7. ortusstrymoacplecteretur ‖ sent.cem ‖ Axius] *Dr.* (*Ma.*): quaaesıus *C* qua Axius *Bas. a* ‖ Paeonibus] *I. F. Gr.*: Paeonis *Bas. a* poenis (e *sup. lin.*) *C* propeauxı l.umanflumenanregıonem occidentis *h. l. scripturus esse videtur Niebuhr. geogr. et ethnogr. ant.* 299 *sq., cf. p.* 284 *et sq.* ‖ colere ‖ 8. paeneus *C*; *f.* Astraeus *Heus.* ‖ omnıs *C* amnes *I. F. Gr.* ‖ absentenonem ‖ adıecta] obtecta ‖ poenıae ‖ quo ‖ aedessa ‖ borea ‖ 9. dorsum Borae montis] *scripsi:* dorsummontem *C* Boram montem *Bas. a; susp. Wt* ‖ ınlyrıcoalter ‖ ampıpolımseeundatessalonıcen ‖ pellamus ‖ sua *I. F. Gr.* ‖ conferrıt ‖ 10. edıtıcıorumque ‖ 11. auriqadque ‖ ‖ nec] *C: om.* ‖ fıerı ‖ *in* aeris] e *spscr.* ‖ permıttıt ‖ invecto] ınnuceto ‖ 12. repentıbuspoenıam ‖ 13. poenıam ‖ Paeoniae] etpoenıae ‖ praetıumquestatuıtur ‖ 14. quae] q ‖ exceptam ‖ tertıam ‖ XXX, 1. uarıae ‖ spedatae ‖ arrexit, & *Bas. a:* adrexestet ‖ 2. commercio] *C* §. 6 *Bekkerus:* mescıo *C* cōmerciis *Bas. a*

(*Crev.*) commercia *Kr.* ‖ interrupti sibi ita] *scripsi* interrupti ita sibi *Ma.*: interruptis ita *C* §. 6 *Bas. a* (*Crev.*) interruptisad *C* ‖ lacerati] *Crev.* (*Ma.*): lacerata *C* (laceratam *C* §. 6) ‖ animali] *Ma.*: animalia ‖ alterum] alteram ‖ indigentes *Bas. a:* indicentis ‖ distracto] *C Ma.*: distracta ‖ et se] *Crev.*: etase *C* ut se *Sig.* et ut se *Dr.* et quam se *Heus.* ‖ contenta] *Sig.*: contempta ‖ ignorabantur ‖ 3. bisalta ‖ trans] *immo* citra *Crev.* ‖ ; trans Nessum autem et circa Strymonem multas *I. Perizonius* ‖ amnem] *sic C* ‖ incoluntur ‖ estrymonem ‖ proprietas ‖ ampipolis ‖ sole in] solem ‖ 4. Pallenon] *Crev.*: Pallenem *Bas. a* pellenem *C* ‖ rugiferam ‖ Toronen ac] *s.* Toronam ac *Dr.*: Toronem ac *Bas. a* toroneam *C* ‖ Athon et Acanthum, ad Aegeum mare alii insulamque] *Ma. in l. incertissimo:* athoeneaeuocanthunealiinsulamque *C* Atho — Aeneae uocant hunc — alii ad insulam *Bas. a* ‖ ellespontum ‖ 5. uerocam ‖ Bottiorum] *Niebuhrius l. l. p.* 300: uettiorum *C* (*susp. Cellario*) Bottiaeorum *Ma.* ‖ 6. Eordaei] *I. F. Gr.*: Eordei *Bas. a* sordeicommerciointerruptisitauiderilaceratam ‖ Lyncestae] *Modius:* lingeste ‖ autineamia ‖ et Stymphalis] *Bas. a:* estrymepalis *C* et Stymphaeis (*immo* Tymphaeis) *Palmerius* ‖ elimonites ‖ 7. asper ‖ *in* faciunt] i *spscr.* ‖ pacem ‖ ritus suos] riuos ‖ 8. XXXI, 1. antiquae ‖ Macedonia] *Ma.*: macedoniae *C* Macedonia et *W act. ant.* 1841, 854 *sqq. t* ‖ quanta universa esset ostendit. Macedoniae formula dicta .. ostendisset, Aetoli] *Ma.:* quantauniuersos] tenditmacedonaeformuladicta..ostendissetaetoli *C* quanta universos teneat (*sic etiam Büttn. l.l.p.* 114 *sqq.* quae universos teneret *I.F.Gr.*) Macedonia, formula dicta, cum .. ostendisset. Ætoli *Bas. a; al. Walchius* 268 *sqq. Heus. Bekkerus W ll. ll.* ‖ ostendisset] *f. ad* ostendit *a librario male aptatum est* ‖ cognitionem ‖ regis ‖ utra] *Kra:* utre *C* utri *Bas. a* ‖ fecissent .. accepissent *Bas. a* ‖ 2. liberat ‖ mexiliumfulsis ‖ ac] aut ‖ 3. haec ‖ causa ‖ gentis ‖ inflan.tfuerant ‖ peditibus ‖ 4. *prius* aut] ut ‖ opemi ‖ civitatibus] civitatemsibi ‖ mediauna..generisaduersa *C* secta *excidisse censet Ma.* ‖ legesque] *scripsi ante* tuebatur: leges *C* & leges *Bas. a* ‖ 5. itamaior ‖ elatis ‖ Romanorum elati *Ma.* ‖ imparti:s ‖ soli] eiussoli ‖ magistrationibus ‖ 6. hii ‖ poloponneso ‖ Boeotia] *vg.*: boeotiam ‖ conciliis adessent *Bas. a:* conciliabessent ‖ 7. actassent ‖ regi, qui] *Ma.:* reliqui *C*: reliquos *Bas. a* ‖ instruxisse *Bas. a* ‖ 8. partium] *Bas. a:* aptium *C cf. Ma.* factionum *Seyffertus l. l.* 843 ‖ aletur ‖ nihil] nihileorum ‖ expectarentur ‖ 9. euocatis ‖ Boeotia] *vg.*: boetiam ‖ 10. unam ‖ essetacheis ‖ gallicaraten ‖ etoetceteros ‖ 11. aceis ‖ 12. iaetolis ‖ 13. quaerendol ‖ publicae ‖ 14. Antissam] *Dr. Kr.:* intissam *C* Antissan *Bas. a* ‖ insulamdiruenda ‖ metymnaantisseoslabeonum ‖ profectum ‖ lembum ‖ est vagatus] *C:* esset vagatus *Rup.* erat vagus *al. I.F.Gr.* erat vagatus *Clericus* ‖ receptu ‖ 15. Perse (Perseo *Bas. a*) iunxerant] *scripsi:* perseandiunxerant *C cf. Crev.* ‖ XXXII, 2. pronuntiatum *etc.*] *cf. Kra* ‖ pertinebat] *C* (*Walch.* 193): pertineret *Duk.* pertineat *Crev.* ‖ senatoreis ‖ symdedis ‖ administrarentur ‖ 3. *f.* (quam) .. annis natu *s.* (quam) .. annis (natis) *Duk.* ‖ placere ‖ 4. nox ‖ nominesunt ‖ 5. aequaret ‖ regibus ‖ animos ‖ 6. aliquibus *Bas. b* ‖ legationibus] *Kra:* ministerislegationibus *C* minimis legationibus *Bas. a* ‖ fuerantfuerant ‖ exdereadque ‖ italitam ‖ 7. inderētur ‖ quas] quae ‖ 8. ludicrum] *Ma.*: ludicrum, quod *Bas. a* ludorumquod *C* ‖ eumi ‖ invitatis] *Ma.*: indiguato *C* indixerat *Bas. a* indicaverat *Wt praef.* ‖ amphipolim ‖ 9. terrarumomnismultitudo ‖ aequorum ‖ uectimis ‖ fleri ‖ 10. querud.scum ‖ 11. aepulae ‖ opulent aecuraeodem ‖ eisse ‖ scierent ‖ XXXIII, 1. impositos ‖ in ingentem] *Bas. a* (*Ma.*): ingentem *C* (*W*) ‖ 2. praecatus ‖ Luamque] *Turnebus:* lunamque ‖ 4. quod] quae *Ma.* ‖ 5. que ‖ convenerat *Duk.* ‖ extilium ‖ regio ‖ 6. praesenti ‖ 7. deuehendam ‖ datam ‖

transgressustrymonem ‖ ampipolim ‖ 8. paeleum ‖ bellum ‖ iussus ‖ passuronem ‖ XXXIIII, 1 *sq.* aderant ‖ ad quem] adque ‖ quideaadquefieret ‖ que ‖ *in* exercitui] r *spscr.* ‖ : summissis *Bas. a:* suosmissis *C* suo, missis *Ma.* ‖ denuntiassent ‖ adque ‖ cohortes] cohere ‖ 3. propiores *Bas. a:* proprietatis *C* propiores ciuitates *Kr. de palimps. Tol. p.* 29 ‖ 4. omnem ‖ 5. cccc ‖ decem ‖ diuiderenturcentenaquinquagena ‖ 6. omnis; inde] *Ma.*: omniumde ‖ numerata] *C Ma.*: numeratum ‖ 7. praede ‖ se esse] (*aut antea* expertes [se]) *Ma.*: esse ‖ 8. ori ‖ innauenissent ‖ 9. senatui] *add. Duk.* (*Ma.*) ‖ unus ‖ exercitius ‖ 10. cesta *ut vid.* ‖ finemdum ‖ mi ‖ 11. facti ‖ abierant] *Bas. a* (*I. Perizonius*): abierunt ‖ concesserant ‖ pergamumper ‖ fuerunt ‖ ver *etc.*] *Gallorum nomen desiderat Crev.* ‖ exciuitat ‖ cum] et *Ma.* ‖ eumenisab ‖ 12. Ibi & Romani Solouettium *Bas. a* ‖ *post* cum] *lac. ind. W* ‖ et] *del. Ma.* ‖ Synnadis **] *scripsi secundum Ma.*: synnades *C* Synnadis *Bas. a* Synnadis esse comperissent, eo proficisci decrerunt *Ma.* ‖ adlocuti sunt] *W:* adlocutus *C* allocuti *Bas. a* ad colloquium *probabiliter Ma.* ‖, et Attalus] *Bas. a:* ettalus *C;* Attalus *Ma.* ‖ profectus est; castra *Ma.* ‖ 13. cum] cons. ‖ depraecando ‖ 14. possit] *Ma.*: posset ‖ in perquam *s.* in tam *Rup.* ‖ anthiocumptolemeumq ‖ XXXV, 1. turbalia ‖ 2. hi] *Bas. a:* hii *C* ii *Bekkerus* ‖ peregre] *Va.*: apud hospites peregre *Kochius l. l.* aputreges *C* ‖ 3. regiadnaues ‖ sexdecim] *vg.* . XVI . *C* ‖ remorum] o *del. et* e *spscr. ex* romorum *corr.* ‖ ornatam ‖ sextilium ‖ aburbe ‖ effusaemultitudinem ‖ 4. decretis ‖ mandatumquae ‖ ageret, ex auctoritate patrum] *Duk.*: exauctoritatepatruum (patrum *Bas. a*) ageret ‖ ferrent] adferrent ‖ diem ‖ 5. ad] as ‖ firme ‖ cui .. comparare erubuissent *Bas. a:* cum .. conpararedebuissent *C* cui .. non comparare debuissent *Kra p.* 128 quacum (*l.* quocum) .. comparare timuissent *ci. W* ‖ scripsit ‖ 6. *f.* [Quia] antiqua *I. F. Gr.* (*tum* deferret, *Dr.*) ‖ regiis *Bas. a:* regit ‖ relicturis] *Bas. a* (*I. F. Gr.*): riehcturis *C* relicturus *Bas. a* ‖ indulgeret *I. F. Gr.* ‖ deferretur *I. F. Gr.* ‖ 7. totus] Iratus *Ma.* ‖ imperatori iratus fuit; itaque] *scripsi secundum Va.*; fuit iratus imperatori; itaque *Va.*: imperatorita *C* imperatori erat *Bas. a* imperatori *Ma.* ‖ erat] *inter* er *et* ad *addideram; sic etiam Ma.* ‖ legi, *ipse repudians, Dr.* ‖ 8. Seruius *Bas. a:* serg. ‖ priuatiimperatori ‖ persandro ‖ sua ‖ 9. militumpecuniailliumiudicia ‖ dare potuisse, militem honorem dare non posse] *scripsi:* darenonpotuisse-(, *Bas. a*) militemhonoremdareposse *C Bas. a cf. Turnebus, Grut., Walchius p.* 113 *sq.* dare non potuisse, .. dare non posse *Sig.* non dare potuisse, .. non dare posse *I. F. Gr.* (*Ma.*) ‖ XXXVI, 1. incitati ‖ Ti.] *vg.*: t. *C* (*Bas. ab*) ‖ ferrent ‖ de] *add. I. F. Gr.* ‖ [nec] ad *P. Manutius, Sig.* (*I. F. Gr.*) [sed] ad *s.* [set] ad *Kr. improb. Wl* II, 9 ‖ *f.* dubiosa quisquam *I. F. Gr. cf. sqq.* ‖ haut (*s.* haud) quisquam] *Kr.*: autsiquisquam *C* si quisquam *Bas. a* quisquam *P. Manutius Sig.* haud sane quisquam *Wl l. l.* (*Kaestneri ad h. l. nugas videsis ap. Kra*) ‖ procederetur ‖ 2. Seruius *Bas. a:* serg. ‖ repetente ‖ tribunis] *C Kr.* Tr. *Bas. a* tribuno *vg.* ‖ iam] quam ‖ agere ‖ diem ‖ causaim ‖ morandam ‖ esset ‖ 3. tribuni .. quid .. iuberent] *Ma.*, *quod et ipse probaram:* tribuni .. quis .. iuberet *C* tribunus .. quid .. iuberet *Bas. a* ‖ acerua ‖ inpraemiis ‖ 4. militiamquae ‖ si — ducibus] *susp. Crev.* ‖ asperioremuellentibus ‖ eademuictoribus ‖ adque ‖ 7. despoliari] *I. F. Gr.*: dispoliari ‖ triumphos ‖ 8. obnoxius ‖ adque ‖ iam nunc (nunc, *om.* iam, *Kr.*) nimis saepe per ambitionem (saepe ambitione *Ma.*) peccari *Büttnerus p.* 117 *sq. Ig.* 393 *sq.*: iiunonimisseperambitionempeccari *C* in uno nimis se per ambitionem peccare *Bas. a* ultro nimis saepe per ambitionem peccari (*s.* saepe ambitionem peccare) *I. F. Gr.* in unanimis saepe ambitionem peccare *Rup.* ‖ 9. ageret ‖ 10. ageret ‖ eadem ‖ pro-

nunciarunt *Duk.*, *improb. Ma.* ‖ aliquae ‖ XXXVII, 1. cumtaim ‖ haberenulla ‖ 2. tum] *Ma.*: ut *C* tunc *Bas. a* ‖ antiquéa ‖ habita ‖ quieverunt] *Ma.* tunc quieverunt *A. Rubenius:* nequefecerunt *C* ∗ neque fecerunt *Kr.* neque audiverunt mala neque fecerunt *Heus.* egregie vicerunt *a Leutschius phil.* x, 217 (*al. ap. Dr.*) ‖ 3. ac(*s.* ad)cusandi] *Rup. Ma.*: accusando ‖ 4. triumphatum esset] *I. F. Gr. pr. ed. not.*, *Ma.*: triumphatumest ‖ triumphatum, et cum privatum eum *I.F.Gr.* triumphatum, et privatum eum *Dr.* (*al. I. Periz.*) *cf. sqq.* ‖ cum] *s.* quum *Sig.* (*Ma.*): eum ‖ visurus] *f.* laesurus *s. simile quid Ma.* ‖ deferre ... interrogare *Sig.* ‖ dicere *C Sig.* ‖ inimico, eum] *Ma.*: inimicoeum *C* inimicum *Bas. a* ‖ accusare *Sig.* ‖ 6. *f.* cuius *Crev.* ‖ crimen nullum, nullum] *I. F. Gr.*: nullum crimen nullum *Sig.* crimennullum *C* ‖ laudes] *cf. Ma.* ‖ ad ac(*s.* ad)cusandum] *Vascosanus*, *v. d. ad mg. Cur. cf. Dr.*: accusandum ‖ petit ‖ adsumpsit ‖ 7. uite *C* (vitae) *v. d. mnemos.* I, 101 ‖ hori ‖ 8. aliquas ‖ alteram integrioris iudicii et puram a *Dr.* ‖ a] *Ma.*: eta ‖ et a favore et ab odio *Crev.* (*cf. Dr.*) ‖ universi populi Romani] *Ma.*: uniuersis iūd. c. pr *C* uniuerso iudicante PR *Bas. a* ‖ res] *Muretus:* rex *C* reus *Bas. a* ‖ 9 *sq.* Serui *Bas. a:* serg. ‖ stetisti] *Ma.*: institisti *C* institit *Crev.* ‖ acerbius] siacerruius ‖ ut] *W:* et ‖ circumiret] *C* (*I. F. Gr.*): circumires ‖ ductus es . ne] *add. I. F. Gr.*: duxisti . Ne *add. Bas. a; f.* descendisti . Ne *Kra; om. C* ‖ te] et ‖ regem ‖ 11. stipulandos ‖ appraetoremnihilualu sset ‖ 12. adque ‖ seueritatē ‖ parte ‖ 13. hiscere prohibuisset (*s.* non sisset) .. defensionem .. fecisset] *Ma.*: iscire (id scire *Bas. a*) potuisse .. defensione (defensionem *Bas. a*) .. fuisse *C; al. I. F. Gr. Heus.* ‖ 14. adferri ‖ XXXVIII, 1. ipse etiam aliter] *I. F. Gr.* ‖ qui .. videar] quum .. videor *I. F. Gr.* ‖ expectabat ‖ etiam] *h. l. del. I. F. Gr.* enim *Muretus; f.* iam *Doujatius* ‖ 3 *sq.* tatum ‖ tantum, si unius hunc Paulli, et non *I.F.Gr.* ‖ universo ‖ non unius in hoc Pauli] (*sc. fama agitur, qua re vocc.* multi — faciet *parenthesis nota segregavi*) *C* (*Kr. cf. Kra Wl* II, 4 *sq.*): *h. l. del. I. F.Gr.* Non unius hoc Pauli *Bas. a* ‖ Paulli ∗ *Crev.* Pauli [honos agitur] *Ma.; al. Heus.* ‖ 4. (quam illis qui triumphaverant)] *scripsi:* quamilliquitriumphauerant *C* quam illis qui triumphaverunt (*ad mg.* ∗) *Bas. a* quam Macedonici et Asiatici illis, qui post eos triumphaverunt *Sig.* quam aliorum aliis (*s.* quam aliis), qui triumphaverunt *Rup.; al. I.F.Gr. Doujatius Crev. Heus.* ‖ 5. uniuersi ‖ 6. invidiae] invidi *Crev.* ‖ invidia] inuidiam ‖ 7 *sq.* in] ācm ‖ recaptam ‖ uolarunt ‖ insuper nos in .. Africae, ... ostendi, erubescimus: Gloriane par .. iniuria etiam (*vel* et iniuria) vestra exaequabitur? *ci. I. F. Gr.* ‖ a vobis] *ed. I.F.Gr.*: uobis ‖ Liternum ..., Literni sepulcrum ostendit. Erubescamus *Hofm.-Peerlk. l. l. p.* 196 ‖ domicilhoetsenonfuisse ‖ Africae, .. ostendi, erubescamus. gloria sit par] *Ma.*: Africae, .. ostendi. (Africae! .. ostendi! *Crev.*) Erubescamus, gloria si par *Bas. a* africae .. ostenditerubescamusgloriasiepar *C* ‖ vestra ne exaequetur] *scripsi sec. Ma.*, *qui casu f.* vestra *om.*: uestraexsequetur *C* uestra exæquetur *Bas. a* ne exaequetur *Ma.* ‖ infamiam ‖ 9. esse] *add. Bas. a* ‖ in] *add. Bas. b* ‖ 10. infamilia ‖ 11. hypanis ‖ an] in ‖ dicunturq ‖ pyrro ‖ Hannibale [nec Philippo] *Kr.* ‖ M.'] *Sig.*: m. ‖ Cornelius [nec T. Quinctius] *Kr. cf. a Leutschium phil.* x, 213 ‖ 12. suis] *add. Ma.* ‖ cientes] *Ma.*: cient ‖ incendunt ‖ 13. sunt] *Ma.*: sint ‖ tum] *Grut.*: suum *C* sic *Wt praef.* ‖ suum quoque .. triumphum celebrare credunt *a Leutschius l. l.* XIV, 612; *al. v. d. ad mg. Cur.* ‖ 14. sitis] satis ‖ domos] do ‖ habeatis ‖ uidereuellet ‖ *a* vos certe *novum cap. incipere debere adnotat Ma.* ‖ (vos — debebatis), *ni alio haec traicienda sint*, *Crev.* ‖ certe Persei victores *a Leutschius l.l.* x, 212 *sq.* ‖ anthioco ‖ XXXVIIII, 1 *sq.* iis] *Kra:* his ‖ triumphabitur? At a praetoribus triumphabitur? Quos si *Ig.* 401 ‖ incurrum ‖ curru descensuri] *conieceram et vel sic vel*

currum ei concessuri *Ma.*: currumcē|suri *C* currum ei cessuri *Bas. a* ‖ et] est ‖ traditum ‖ 3. et vos] utnos ‖ triumpho] *C* (*Duk.*): triumphum ‖ 4. et legiones] legioneset ‖ mlyrico ‖ nauaiesocmnacedonic:|ac ‖ abrogato triumpho] *Ma.*: abrogato triumphos *Bas. a* abrogatutnumpos *C* ‖ expectabunt ‖ dein de tam *Perionius* ‖ opima praeda *I. F. Gr.* ‖ opulentiae ‖ 5. remitterentur ‖ eburnea ‖ tabulap etaet extilia ‖ celati ‖ 6. tamquamfortuna ‖ quid?] *interr. sign. add. Büttnerus l. l.* 118 *sq.* ‖ illum ‖ nobilissimumopulentissimumres ‖ ostendetur] *Grut., v. d. ad mg. Cur.*: ostenditur ‖ 7.sypax ‖ alexanderp ‖ 8. Graeciae] Macedoniae *a Leutschius phil.* x, 212 ‖ urbe ‖ habent ‖ *f.* triennium *Dr. cf. c.* 41, 5. ‖ mgentia ‖ nostro] *Bas. b:* nostrum ‖ 9. *post* provinciam] *add. prior pars lit.* p, *postea lineola traducta del.* ‖ proficescentis ‖ uictori ‖ ei] et ‖ sumus] *addidi; et sic Ma., qui cf.* ‖ et quidem] equidem ‖ homines tantum *Bas. a:* tantum *C; f.* tantum cum *Wt* ‖ hiionorefraudari ‖ 10. triumphus. maiores] *I. F. Gr.*: utrā ma ores *C* (. Vtrum maiores *Bas. a*) ‖ uestros ‖ exorsi ab diis sunt *Bas. a:* etorbiadd.scut ‖ finem [cum] *Bas. a* ‖ 11. profiscens ‖ praetorve] praeteru ‖ paludatus cum lictoribus *I. F. Gr. cf. adn. ad lib.* xxxxi, 10, 5 ‖ eo eodem] *Ma.*: eodem ‖ , in Capitolium *Kra* ‖ triumphano ‖ dona portans (*s* praeportans) redit] *Ma.*: bonaquep̄r.transredit *C* dona populi Romani traducit *Bas. a* dona populi Romani transvehit (transvehens, redit *Kra*) *Kr.* ‖ 12. praecidentes ‖ traducendo *C* (*Wt*) ‖ in triumpho (*sic C*) dicavit] *I. F. Gr. pr. not. ed.*: in triumphum dicavit *Turnebus cf. adn. sq.* ‖ undicauit *C* iudicavit *Sig.* locavit *I. F. Gr.* (*f.* iam locavit *Ma.*) diis dicavit *Rup. Heus.* ‖ ducente] *scripsi:* dē|te *C* caedente *Bas. a* venditas *Kochius l. l.* ‖ mactabitis?] *Kr.*: mactati *C* mactate. *Bas. a* (*Ma. Kochius*); *f.* mactaturi *Wt* ‖ 13. quid? illas epulas] *Kr.*: quidemillacaepulae *C* (*cf. Wt*) illas quidem epulas *Bas. a* ‖ quae] quod ‖ utrum — hominumque] *distinxi sec. Doeringium, Walchium* 115 *sq.; al. h. l. Crev.* ‖ noluntatis ‖ seruntuo ‖ 14. rex] ex ‖ in circo Flaminio] *scripsi coll. Plut. Luc.* 37 *Beckeri ant. R.* I, 153 *sq.* III, 2, 446 *sq.*, *idem coll. Liv.* 39, 5, 17, *ne recte quidem scriptura tradita, Kochius:* circaflummio (*cf. Va.* 266) *C* circa flumen *Bas. a* citra flumen *I. F. Gr.* in ripa fluminis *Ma.* ‖ relinquerentur ‖ 15. et] at *I. F. Gr.* ‖ tam, centurio milesque, quibus ab imp. Paulo donatus es, decreta potius .. fabularetur, audisti, et hodie me potius *Ma.* ‖ quibus ab] quid de *Bas. a* ‖ donatus — senatus] *scripsi:* donatus *C* senatus *Bas. a* ‖ decrerit] *I. F. Gr.*: decreuit ‖ seruilus ‖ fabulentur ‖ audiset; *num* audi — set? ‖ hoc adicere (*f.* dicere) me decet (*s.* oportet), me] *scripsi in l. perincerto:* hocdicereme *C* hoc dicentem me *I. F. Gr.*; *f.* (hoc dicere) me *Crev.* ‖ 16. ipsum id] *ut scripseram I. F. Gr.*: ipsud *C* id ipsum *Ald.* ‖ maledicae ‖ diciteoter ‖ provocato] *scripsi:* perprouocat.o *C* provocanti *Ma.* per prouocationem *Bas. a* ‖ pugnauit ‖ magnumconseruis ‖ habeo] adeo ‖ 17. rettulisset ‖ osostentat ‖ adapert sq ‖ moui ‖ 18. inquidquamquodies ‖ penitetque ‖ mihi] hi ‖ militiaefuitque ‖ 20. *in* milites *fol. expl. in C; lac. ind. Bas. a cf. Sig. I. F. Gr.* ‖ XXXX, 1. *cf.* §. 4 ‖ H - S *add. Bas. a* (sestertii *I. F. Gr.*): *om.* ‖ m lliens *C:* millies *Bas. a* ‖ bis millies ducenties (*s.* trecenties) *I. F. Gr., at cf. Dr. coll. Kritzii ad Vell.* I, 9, 6 *adn.* ‖ qua] *I. F. Gr.*: que *C* quae *Bas. a* ‖ haud *Bas. a:* aut ‖ dubiae ‖ summae ‖ plaustrorum] Philippeorum *I. Perizonius cf. Crev. Heus.* ‖ *f.* argentique ‖ scripto ‖ 2. Samothracen] *I. Gr. et vel sic vel* Samothracam *Dr.*: samotrachem *C* Samothracem *Bas. a* ‖ coercebaturfuerat ‖ bellare cum] *Bas. a* (*Va.* 266), *dubitante Ma.*: bellaregē *C* bella gerere cum *Kochius p.* 19 ‖ cepit ‖ 4. *ante* §. 1 *transpositurus est Crev.* ‖ currummagna ‖ Q.] *add. Sig.* ‖ maximum ‖ suspicio *ex* susc eio p *supscr. et* c *priore del. corr.* ‖ etqu tem ‖ 5. singuli ‖ denarii *add.*

I. F. Gr. cf. Kra: om. ‖ centeni] *sic C* ‖ ⌊alterum⌋ tantum *Muretus I. F. Gr.; al. ap. Dr.* ‖ refragati]suffragi ‖ pronunciata *Muretus, I. F. Gr.*: nuntiata ‖ acclamassent⌋classe ‖ 7. q. quos ‖ nominibus ‖ domini ‖ XII *add. Bas. a: om.* ‖ aun ‖ 8. patres ‖ ipsis *Bauerus* ‖ 9. cum de⌋ cu'duōe ‖ dissereret, memorabilis] *scripsi, itidem Ma.*: disseruisset, memorabilis *Bas. a* dedissetre[morabilis *C* ‖ XXXXI, 1. et qua felicitate] *Ma.* (*prob. Leutschio*): obquā | l. pauloratioadpr̄. felicitate *C* & quam feliciter *Bas. a* et quanta felicitate *W* ‖ administrauerit ‖ quae duo] *I. F. Gr.* (*Ma. op. ac. alt.* 235 *sq.*): duo *C* quod duo *Bas. a* ut duo *ci. Wt* quae *a Leutschius phil.* 18, 54 ‖ perdomumeamper ‖ Quirites] *Bas. a*: que *C; f. h. l. delendum, ut hoc ipsum* que *sit* quae *supra additum, in C suo l. motum* ‖ nontriumphūs ‖ eorumfuerit ‖ 2. quaesitso ‖ quo⌋ que ‖ 3. brundisioq. ⌊ meis⌋ *a Leutschius l. l.* ‖ Corcyrae tenui portum] *scripsi*: corcyraetenum *C* Corcyram tenui *Bas. a* ‖ lustrandis] *Doeringius* (*Kr.*): lustri *C* lustra *Bas. a* lustris *Bekkerus; f.* lustri) *Rup. V. Köhlerus l. l. p.* 91 vestris *Sig.* nostris *Kra* iusta *Heus.* hostias *alt. Rup. ci.* ‖ sacrificiaui ‖ 4. peruenit ‖ accepto lustratoque *Rup.* accepto [et lustrato] *ci. Wt* (*f. alterutrum V. Köhlerus l. l.*) ‖ accepto lustrationis sacrum rite perfeci et mutatis *a Leutschius l. l. p.* 108 ‖ magnas ⌊ progressus⌋i *C* progressus inde *Kr.* progressus in Perrhaebiam *a Leutschius l. l.* (ī *in C extare arbitrati*) ‖ castra] *add. Bas. a: om. C* munimenta *vel potius* opera *a Leutschius l. l.* ‖ inter — evasi] *cf. Dr. quosque l.* ‖ petream ‖ Pydnam regem] *Ma.* (*prob. Leutschio*): pugnamrege *C* pugnam rege coacto *Bas. a* ‖ 5. redigit ‖ quadriennium .IIII. *C*: triennium tres *Sig.* quadriennium tres *a Leutschius l. l.* x, 214 *sq.* XVIII, 54 (*cf. Crev. Heus.*) ‖ quindecim (.XV. *C*)] *cf. Zechium l. ad lib.* XXXXIIII 37, 8 *l. p.* 51 ‖ 6. promuentus ‖ caza ‖ potestate ‖ samotracum ‖ fortuna] *scripsi*: fortunam *C* fortuna mea *Bas. a* ‖ 8. erant ‖ praecarperiludooptauitcum ‖ 9. publicamea ‖ insignis ‖ 10. ego] eo ‖ nobiliam ‖ expectemur ‖ 11. ego⌋eo ‖ currum escendens, domum ex Capitolio altero expirante veni] *scripsi*: currumexcapitolioexpirantes (*sic, non* expirantem, *ut Bas. a, quae asteriscum h. l. ad mg. add.*)uem *C* curru ex Capitolio ad alterum .. exspirantem veni *Sig.* curru in Capitolium; ad alterum ex Capitolio .. exspirantem veni *Ursinus* currum escendi, ad alterum ex Capitolio .. exspirantem veni *I. F. Gr.* (*al. Turnebus, v. d. ad mg. Cur., Bauerus in ind. s. v. curru*) curru in Capitolium vectus, alterum, rediens ex Capitolio .. exspirantem inveni *Büttnerus l. l. p.* 119 *sqq. et in adn. ad Bauerum h. l. et sic, nisi quod* redux ex *scripsit, Doederleinius öffentl. Reden p.* 444 currum conscendi, rediens alterum ex Capitolio .. exspirantem inveni *Va.* 19 ‖ aemiliopaulinoferet ‖ 12. paulus ⌊ senem nemo] *Th. S. in misc. obs.* II, 1, 150: sed|nemo *C* se nemo *Bas. a* me nemo *Doujatius* (*Kra* ‖ mea ⌊ consulatur ‖ XXXXII, 1. tanta ‖ locusesse ‖ 2. triumphumegististriumphu| *C; f.* egit . is ‖ 3 quinos] *I. F. Gr.*: quinque ‖ magistri ⌊ 4 *sq.* nihil — cum] *Ma., qui ad* comites *rell. desiderat verbum* habere sineret *s. quid simile cf. Kayserum ann. Heidelb.* 1861, 288: nihilregistracū| *C* . Bitis (Bithys *Dr.*) regis Thracum filius cum *Bas. a* ‖ erantē ‖ 6. haectanta *C* haec acta erant *Ma.*; *num* haec erant acta? ‖ tractum ‖ filiumfiliosque ‖ 7. etinidipsut ‖ orationi] *I. F. Gr., v. d. ad mg. Cur.* (*cf. tamen Dr.*): orationis praetio ‖ redimi ‖ 8. quae] que ‖ tracumfuisse ‖ 9. ieumtracumgentinequeuinequeeiusdem quidem ‖ 10. ēamicitiae ‖ adquemobsides ‖ 11. grauitateesse ‖ praetium ‖ malerelinq.re ‖ tres] *Kr.*: trans *C; om. Bas. a* ‖ nominati, Titus] *Kra* nominati, T. *Bas. a*: nominatius *C; f.* nominati, C. *Dr.* ‖ C. Licinius Nerva, T. Quinctius Flamininus *alt. Dr. ci.* ‖ Quinctius] *vg.*: quintius ‖ Flamininus] *Bas. b*: Flaminius *Bas. a* idaminimus *C* ‖ rebilius ⌊ traciam ‖ tracibus ‖ binum] bis denum *Pighius* ‖ 12. Bithys] *Dr.*: bitis ⌊ a] ar *C* ab

Kr. ‖ invisitatae] *I. F. Gr.* inusitate *C:* inusitatae ‖ XXXXIII, 1. herente ‖ nom ‖ paene] *vg.*: pene ‖ memoriam ‖ 2. collatus *Bas. a:* consulatus ‖ sponsilus ‖ pecunia pecuniae] *Sig.*: pecuniaemacedonicae *C* pecunia Macedonicae *Bas. a* (*cf. Wt praef.*) ‖ donodonis ‖ 3. regens ‖ nequamquam ‖ 4. ferocis ‖ locis munimentisque] *Kr.*: locismonumentisque *C* locisq; munitis *Bas. a* ‖ gentem] regem ‖ triumpho] *C* (*I. F. Gr.*) ‖ aliamintriumphoetsuperlectilem ‖ auri] *om. Par.* 1573 ‖ c̄ .xx. et .vii. ‖ x. et viiii. *C: f.* mille (*i. e.* ∞) et novem *I. F. Gr.* ‖ x. tria C = decem tria] *Bekkerus Kra:* decem et tria *Kr.* tria *Bas. a* triginta *I. F. Gr.* ‖ 6. aliquod ‖ 7. latinquintum ‖ 8. in lexmultoque ‖ sestertiûm ducentiens] *vg.* = hs̄. cc. *C* ‖ antiantias ‖ 9. coniugem ‖ recusantibusqui ‖ spolentinis ‖ Iguvium] *Turnebus, Sig.*: igiturinium ‖ 10. *f.* reliqui *Ma.* ‖ Illyrica praeda] *Ma.*: inlyricopraeda *C* Illyrico prædæ *Bas. a* ‖ , de .. rege capti; eos] *Ma.*: de..recaptoseos *C* : de .. rege captos eos *Bas. a* ‖ Corcyraeis] *Sig.* Corcyreis *Bas. a:* corcyrei ‖ Dyrracinis *Bas. a:* dyrraeinis ‖ XXXXIIII, 1. populato] optato ‖ *f.* nusquam *Crev. Dr.* ‖ C.] et ‖ 2. Appuleium *vg.* ‖ nerua ‖ calnum ‖ Quinctilium] *vg.*: quintilium ‖ 3. posttridie ‖ calendae intercalariae (*v. Wt praef.*) *s.* intercalariae calendae *W:* intercalariaet *C* intercalares *Bas. a* kalendae intercalares *Dr. Crev. Th. Mommsenius l.* xxxxiii, 11, 13 *l.* ‖ leocum ‖ T. *Bas. a:* tullium ‖ Quinctium] *vg.*: quintium ‖ Q.] *Sig. cf. Duk. et Dr. ad lib.* xxxvii, 47, 8 *adn.*: m. ‖ 4. comitum *C* comitum numero *ci. W* ‖ atorumaportaa ‖ 5. concu|quindique ‖ gratumlatum ‖ getumque ‖ uenissent ‖ 6. petit ‖ 7 daturs ‖ L.] *C* §. 17, *Bas. a* (*Pighius a Dr. l., Mommsenius CIL* i *nr.* 35): *h. l. om. C;* P. *Val. Max.* v, 1, 1 *ibique Iul. Paris* ‖ quae] que ‖ reciperent, benigne conductae *ipse dubitans Duk.* ‖ 8. senatu ‖ adiit] *Dr.*: adit *Bas. a* agit *C* ‖ commemorabiturpetit ‖ 9. secum] etsecum ‖ anthioco ‖ possideret ‖ macedoniam ‖ fuerat ‖ 10. si is] *Kr.*: is *C* Si *Bas. a* ‖ populi Romani] *vg.* = pr *C: erat cum* Antiochi *coicerem; ex* pr *nota male inculcata* peruissent §. 11 *ortum esse etiamnunc censeo* ‖ [factus esset, cum Antiochi] *add. Ma.* ‖ esset] est ‖ 11. antioci ‖ fuisse et] *Ma.*: fuisset *Bas. a* peruissent *C* fuisse comperissent *W praef.* (*Kochius l. l.*) ‖ appareret aut datum .. esse] *Ma.*: apparere: aut si datus .. esset *Bas. a* apparatautdatum..esset *C* ‖ ignosceret ‖ deberet ‖ quidquam ‖ 12. cui detur] *s.* quoi detur *Mur. Crev.* (*Ma.* 286): quodetur *C* quod detur *Bas. a* ‖ quidem] quideturquidem ‖ 13. fili] *Ma.*: felici *C* facile *Bas. a* ‖ acciperetqua|tam ‖ ptolemeum ‖ 14. prusiaset *C; f.* Prusia est ‖ dimissum ‖ ex c ∞ sestertiis] *scripsi:* exsestertiis *C* ex sestertiis *Bas. a* ex C - II - S *I. F. Gr.*, *qui cf.*, ex cx sestertiis *Heus.* ‖ pondo] *Bas. a* = p *C* ‖ 15. masgéaref.liorum ‖ aliamquaeqad ‖ pertineretsaeuoromaesubprenestemnolaret ‖ 16 *sq.* uteretur *etc.*] *recte distinxit Ma.* ‖ datum ‖ 17. cornelio ‖ 18. am reletum ‖ cetera] *F. L. Lentzius l. l.*: etea *C* (*f. alt. comma om. W*) ex ea *Ald.* ea *Dr. Crev. et s. sic s.* tanta *Rup.* ‖ benigitatem ‖ populumrregem ‖ ferunt] ferme ‖ ipsi emi non sisse] *Kr.*: ipsiemnonsiesse *C* ipsum emisse *Bas. a* ipsum renuisse *I. F. Gr.* (ipsi renuisse *Lentzius l. l.*) ‖ accepere ‖ 19. cum] cum ‖ maiestatem ‖ se] si ‖ ferre; ideo *Ma.*: ferret deo *C* ferre, & ideo *Bas. a* ‖ genere ‖ 20. quoque cum] qi...e.um ‖ summisse ‖ 21. haud *Bas. a:* aut ‖ *vocc.* Asia bellum *vix dignosci possunt, sequuntur versus duo omnino evanidi, tum* titi liui ab urbe condita | (*al. m. recentior inter lin. hanc et sq. add. versum unum fere evanidum, cuius extr. tantum literae* dedo restat *legi fere possunt*) | lib xlv expl | inc lib ... feliciter | *C.*

[PERIOCHA LIBRI XXXXI.]

[Ignis in aede Vestae extinctus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul Celtiberos victos in deditionem accepit monumentumque operum suorum Gracchurim oppidum in Hispania constituit et a Postumio Albino proconsule Vaccaei ac Lusitani subacti sunt. uterque triumphavit. Antiochus Antiochi filius obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab urbe dimissus. qui praeter religionem, qua multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Iovis Olympii et Antiochiae [Capitolini], vilissimum regem egit. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta quinquaginta octo milia ducenta nonaginta quattuor. Q. Voconius Saxa tribunus plebis legem tulit, ne quis mulierem heredem institueret. suasit legem M. Cato; extat oratio eius. praeterea res adversus Ligures et Histros et Sardos et Celtiberos a conpluribus ducibus prospere gestas et initia belli Macedonici continet, quod Perseus Philippi filius moliebatur. miserat ad Carthaginienses legationem, et ab his nocte audita erat. sed et alias Graeciae civitates sollicitabat.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXI.

I. [.....] a patre in pace habitam armasse eoque 1
iuventuti praedandi cupidae pergratus esse dicebatur. consilium de Histrico bello cum haberet consul, alii gerendum extemplo, antequam contrahere copias hostes possent, alii consulendum prius senatum censebant. vicit 2
sententia, quae diem non proferebat. profectus ab Aquileia consul castra ad lacum Timavi posuit; inminet mari is lacus. eodem decem navibus C. Furius duumvir navalis venit. adversus Illyriorum classem creati duumviri 3

navales erant. qui tuendae viginti navibus maris superi
orae Anconam velut cardinem haberent: inde L. Corne-
lius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius laeva
4 usque ad Aquileiam tueretur. eae naves ad proximum
portum in Histriae fines cum onerariis et magno com-
meatu missae, secutusque cum legionibus consul quinque
5 ferme milia a mari posuit castra. in portu emporium
brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra sub-
portabantur. et quo id tutius fieret, stationes ab omni-
6 bus castrorum partibus circumdatae sunt; in Histriamque
versum praesidium stativum repentina cohors Placentina
obposita inter mare et castra et, ut item aquatoribus ad
fluvium esset praesidium, M. Aebutius tribunus militum
secundae legionis duos manipulos militum adducere ius-
7 sus est; T. et C. Aelii tribuni militum legionem tertiam,
quae pabulatores et lignatores tueretur, via quae Aqui-
8 leiam fert duxerant. ab eadem regione mille ferme pas-
suum castra erant Gallorum; Catmelus pro regulo erat
tribus haut amplius milibus armatorum.

1 II. Histri, ut primum ad lacum Timavi castra sunt
Romana mota, ipsi post collem occulto loco consederunt,
2 et inde obliquis itineribus agmen sequebantur in omnem
occasionem intenti, nec quicquam eos quae terra mari-
3 que agerentur fallebat. postquam stationes invalidas esse
pro castris, forum turba inermi frequens inter castra et
mare mercantium sine ullo terrestri aut maritimo muni-
mento viderunt, duo simul praesidia, Placentinae cohortis
4 et manipulorum secundae legionis, adgrediuntur. nebula
matutina texerat inceptum; qua dilabente ad primum te-
porem solis perlucens iam aliquid, incerta tamen, ut solet,
lux speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum
quoque frustrata Romanos, multo maiorem iis quam erat
5 hostium aciem ostendit. qua territi utriusque stationis
milites ingenti tumultu cum in castra confugissent, haud
paulo ibi plus quam quod secum ipsi adtulerant terroris
6 fecerunt. nam neque dicere, quid fugissent, nec percun-
ctantibus reddere responsum poterant; et clamor in portis,
ut ubi nulla esset statio, quae sustineret impetum, audie-
batur; et concursatio in obscuro incidentium aliorum in

alios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset. una 7
vox audiebatur ad mare vocantium; id forte temere ab
uno exclamatum totis passim personabat castris. itaque 8
primo velut iussi id facere pauci (armati), maior pars in-
ermes, ad mare decurrunt; dein plures, postremo prope
omnes, et ipse consul, cum frustra revocare fugientes
conatus nec imperio nec auctoritate nec precibus ad ex-
tremum valuisset. unus remansit M. Licinius Strabo, 9
tribunus militum tertiae legionis, cum tribus signis ab
legione sua relictus. hunc in vacua castra impetu facto
Histri, cum alius armatus iis nemo obviam isset, in prae-
torio instruentem atque adhortantem suos obpresserunt.
proelium atrocius quam pro paucitate resistentium fuit, 10
nec ante finitum est quam tribunus militum quique circa
eum constiterant interfecti sunt. praetorio deiecto, dire- 11
ptis quae ibi fuerunt, ad quaestorium forum quintanam-
que hostes pervenerunt. ibi cum omnium rerum paratam 12
expositamque copiam et stratos lectos in quaestorio in-
venissent, regulus accubans epulari coepit. mox idem 13
ceteri omnes, armorum hostiumque obliti, faciunt et, ut
quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino cibo-
que corpora onerant.

III. Nequaquam eadem est tum rei forma apud Ro- 1
manos; terra, mari trepidatur; nautici tabernacula deten-
dunt commeatumque in litore expositum in naves rapiunt,
milites in scaphas et mare territi ruunt, nautae metu, ne 2
compleantur navigia, alii turbae obsistunt, alii ab litore
naves in altum expellunt. inde certamen, mox etiam pugna 3
cum vulneribus et caede in vicem militum nautarumque
oritur, donec iussu consulis procul a terra classis sub-
mota est. secernere inde inermes ab armatis coepit. vix 4
mille ducenti ex tanta multitudine, qui arma haberent,
perpauci equites, qui equos secum eduxissent, inventi
sunt; cetera deformis turba velut lixarum calonumque,
praeda fere futura, si belli hostes meminissent. tunc de- 5
mum nuntius ad tertiam legionem revocandam et Gallo-
rum praesidium, et simul ex omnibus locis ad castra
recipienda demendamque ignominiam rediri coeptum est.
tribuni militum tertiae legionis pabulum lignaque proicere 6

iubent, centurionibus imperant, ut graviores aetate mili-
tes binos in ea iumenta, ex quibus onera deiecta erant,
imponant, equites ut singulos e iuvenibus pedites secum
7 in equos tollant: egregiam gloriam legionis fore, si castra
metu secundanorum amissa sua virtute recipiant. et re-
cipi facile esse, si in praeda occupati barbari subito ob-
8 primantur; sicut ceperint, posse capi. summa militum
alacritate adhortatio audita est. ferunt citati signa, nec
signiferos armati morantur. priores tamen consul copiae-
que, quae a mari reducebantur, ad vallum accesserunt.
9 L. Atius tribunus primus secundae legionis non hortaba-
10 tur modo milites, sed docebat etiam, si victores Histri,
quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in
animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare
persecuturos fuisse, deinde stationes certe pro vallo habi-
turos: vino somnoque veri simile esse mersos iacere.

1 IIII. Sub haec A. Baeculonium signiferum suum,
2 notae fortitudinis virum, inferre signum iussit. ille, si
unum se sequerentur, quo celerius fieret, facturum dixit,
conisusque cum trans vallum signum traiecisset, primus
3 omnium portam intravit. et parte alia T. et C. Aelii
tribuni militum tertiae legionis cum equitatu adveniunt.
confestim et quos binos oneraria in iumenta inposuerant
4 secuti et consul cum toto agmine. at Histrorum pauci,
qui modice vinosi erant, memores fuerant fugae, aliis
somno mors continuata est, integraque sua omnia Ro-
mani, praeterquam quod vini cibique absumptum erat,
5 receperunt. aegri quoque milites, qui in castris relicti
fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis
6 arreptis caedem ingentem fecerunt. ante omnes insignis
opera fuit C. Popillii equitis, Sabello cognomen erat. is
7 pede saucio relictus longe plurimos hostium occidit. ad
octo milia Histrorum sunt caesa, captus nemo, quia ira
et indignatio inmemores praedae fecit. rex tamen Histro-
rum temulentus ex convivio, raptim a suis in equum
8 inpositus, fugit. ex victoribus ducenti triginta septem
milites perierunt, plures in matutina fuga quam in reci-
piendis castris.

1 V. Forte ita evenit, ut Cn. et L. Gavillii Novelli,

Aquileienses, cum commeatu venientes, ignari prope in
capta castra ab Histris inciderent. ii cum Aquileiam 2
relictis inpedimentis refugissent, omnia terrore ac tumultu
non Aquileiae modo, sed Romae quoque post paucos dies
impleverunt; quo non capta tantum castra ab hostibus 3
nec fuga, quae vera erant, sed perditas res deletumque
exercitum omnem adlatum est. itaque, quod in tumultu 4
fieri solet, dilectus extra ordinem non in urbe tantum,
sed tota Italia indicti. duae legiones civium Romanorum
conscriptae et decem milia peditum cum equitibus quin-
gentis sociis nominis Latini imperata. M. Iunius consul 5
transire in Galliam et ab civitatibus provinciae eius quan-
tum quaeque posset militum exigere iussus. simul de- 6
cretum, ut Ti. Claudius praetor militibus legionis quartae
et sociûm Latini nominis quinque milibus, equitum du-
centis quinquaginta Pisas ut convenirent ediceret eam-
que provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur, M. 7
Titinius praetor legionem primam, parem numerum so-
ciorum peditum equitumque, Ariminum convenire iu-
beret. Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus; 8
Titinius C. Cassio tribuno militum Ariminum qui prae-
esset legioni misso dilectum Romae habuit. M. Iunius 9
consul ex Liguribus in provinciam Galliam transgressus,
auxiliis protinus per civitates Galliae militibusque coloniis
imperatis, Aquileiam pervenit. ibi certior factus exerci- 10
tum incolumem esse, scriptis litteris Romam, ne tumul-
tuarentur, ipse remissis auxiliis, quae Gallis imperaverat,
ad collegam est profectus. Romae magna ex necopinato 11
laetitia fuit; dilectus omissus est, exauctorati qui sacra-
mento dixerant et exercitus, qui Arimini pestilentia ad-
fectus erat, domum dimissus. Histri magnis copiis cum 12
castra haud procul consulis castris haberent, postquam
alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt,
passim in civitates dilapsi sunt. consules Aquileiam in
hiberna legiones reduxerunt.

VI. Sedato tandem Histrico tumultu senatus consul- 1
tum factum est, ut consules inter se compararent, uter
eorum ad comitia habenda Romam rediret. cum absen- 2
tem Manlium tribuni plebis Licinius Nerva et C. Papirius

Turdus in contionibus lacerarent rogationemque promul-
garent, ne Manlius post idus Martias — prorogatae
namque consulibus iam in annum provinciae erant —
imperium retineret, uti causam extemplo dicere, cum
3 abisset magistratu, posset, huic rogationi Q. Aelius col-
lega intercessit magnisque contentionibus obtinuit, ne
perferretur.

4 Per eos dies Ti. Sempronius Gracchus et L. Postu-
mius Albinus ex Hispania Romam cum revertissent, se-
natus iis a M. Titinio praetore datus in aede Bellonae ad
disserendas res quas gessissent postulandosque honores
meritos [et] ut diis inmortalibus haberetur honos.

5 Eodem tempore et in Sardinia magnum tumultum
esse literis T. Aebutii praetoris cognitum est, quas filius
6 eius ad senatum adtulerat. Ilienses adiunctis Balarorum
auxiliis pacatam provinciam invaserant nec eis invalido
exercitu et magna parte pestilentia absumpto resisti pot-
7 erat. eadem et Sardorum legati nuntiabant orantes, ut
urbibus saltem — iam enim agros deploratos esse —
opem senatus ferret. haec legatio totumque quod ad
Sardiniam pertinebat ad novos magistratus reiectum est.

8 Aeque miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem
Rhodiorum, quibus ab L. Cornelio Scipione adtributi erant,
9 querebantur: fuisse sub dicione Antiochi; eam regiam
servitutem conlatam cum praesenti statu praeclaram liber-
tatem visam. non publice tantum se premi imperio, sed
10 singulos iustum pati servitium. iuxta se, coniuges libe-
rosque vexari, in corpus, in tergum saeviri, famam, quod
indignum sit, maculari dehonestarique et palam res odio-
sas fieri iuris etiam usurpandi causa, ne pro dubio ha-
beant nihil inter se et argento parata mancipia interesse.
11 motus his senatus litteras Lyciis ad Rhodios dedit, nec
Lycios Rhodiis nec ullos alii cuiquam, qui nati liberi
12 sint, in servitutem dari placere: Lycios ita sub Rhodio-
rum simul imperio et tutela esse, ut in dicione populi
Romani civitates sociae sint.

1 VII. Triumphi deinde ex Hispania duo continui acti.
prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eo-
2 rum, postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque

eiusdem regionis Hispanis triumphavit. quadraginta milia
pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti milia Albi-
nus. militibus denarios quinos vicenos, duplex centu- 3
rioni, triplex equiti ambo diviserunt, sociis tantumdem
quantum Romanis.

Per eosdem forte dies M. Iunius consul ex Histria 4
comitiorum causa Romam venit. eum cum in senatu 5
fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius et
Licinius de his, quae in Histria essent acta, in contionem
quoque produxerunt. ad quae cum consul se dies non 6
plus undecim in ea provincia fuisse responderet, quae se
absente acta essent, se quoque, ut illos, fama comperta
habere, exsequebantur deinde quaerentes, quid ita non 7
potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet
populo Romano, cur ex Gallia provincia, quam sortitus
esset, in Histriam transisset, quando id bellum senatus 8
decrevisset, quando id bellum populus Romanus iussisset.
at hercule privato quidem consilio bellum susceptum
esse, sed gestum prudenter fortiterque. immo utrum 9
susceptum sit nequius an inconsultius gestum, dici non
posse. stationes duas necopinantes ab Histris oppressas,
castra Romana capta, quod peditum, quod equitum in
castris fuerit. ceteros inermes fusosque, ante omnes 10
consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. privatum
rationem redditurum earum rerum esse, quoniam consul
noluisset.

VIII. Comitia deinde habita. consules creati C. 1
Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. et postero
die praetores facti P. Aelius Tubero iterum, C. Quinctius
Flamininus, C. Numisius, L. Mummius, Cn. Cornelius
Scipio, C. Valerius Laevinus. Tuberoni urbana iuris- 2
dictio, Quinctio peregrina evenit, Numisio Sicilia, Mum-
mio Sardinia; sed ea propter belli magnitudinem pro-
vincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, Histriam 3
Claudius. Scipio et Laevinus Galliam in duas divisam
provincias sortiti sunt. idibus Martiis, quo die Sempro- 4
nius Claudiusque consulatum inierunt, mentio tantum de
provinciis Sardinia Histriaque et utriusque hostibus fuit,
qui in his provinciis bellum concivissent. postero die 5

legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati erant,
L. Minucius Thermus, qui legatus Manlii consulis in
Histria fuerat, in senatum venit. ab his edoctus est se-
natus, quantum belli eae provinciae haberent.
6 Moverunt senatum et legationes sociûm nominis La-
tini, quae et censores et priores consules fatigaverant,
7 tandem in senatum introductae. summa querellarum erat,
cives suos Romae censos plerosque Romam commigrasse:
quod si permittatur, perpaucis lustris futurum, ut deserta
8 oppida, deserti agri nullum militem dare possent. Fre-
gellas quoque milia quattuor familiarum transisse ab se
Samnites Paelignique querebantur neque eo minus aut
9 hos aut illos in dilectum militum dare. genera autem
fraudis duo mutandae viritim civitatis inducta erant. lex
sociis (ac) nominis Latini, qui stirpem ex sese domi re-
linquerent, dabat, ut cives Romani fierent. ea lege male
utendo alii sociis, alii populo Romano iniuriam faciebant.
10 nam et ne stirpem domi relinquerent, liberos suos qui-
busquibus Romanis in eam condicionem, ut manumitte-
rentur, mancipio dabant, libertinique cives essent; et
quibus stirpes deesset, quam relinquerent, ut cives Ro-
11 mani fierent, [....]. postea his quoque imaginibus iuris
spretis, promiscue sine lege, sine stirpe in civitatem Ro-
12 manam per migrationem et censum transibant. haec ne
postea fierent petebant legati et ut redire in civitates iu-
berent socios; deinde, ut lege caverent, ne quis quem
civitatis mutandae causa suum faceret neve alienaret, et si
quis ita civis Romanus factus esset, [id ratum ne esset].
haec impetrata ab senatu.
1 VIIII. Provinciae deinde, quae in bello erant, Sar-
2 dinia atque Histria decretae. in Sardiniam duae legiones
scribi iussae, quina milia in singulas et duceni pedites,
treceni equites, et duodecim milia peditum sociorum ac
Latini nominis et sescenti equites et decem quinquere-
3 mes naves, si deducere ex navalibus vellet. tantumdem
peditum equitumque in Histriam, quantum in Sardiniam,
decretum. et legionem unam cum equitibus trecentis et
quinque milia peditum sociorum et ducentos quinqua-
ginta mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titi-

nium iussi. priusquam consules provincias sortirentur, 4
prodigia nuntiata sunt: lapidem in agro Crustumino in
lucum Martis de caelo cecidisse, puerum trunci corporis 5
in agro Romano natum et quadrupedem anguem visum,
et Capuae multa in foro aedificia de caelo tacta, et Pu-
teolis duas naves fulminis ictu concrematas esse. inter 6
haec, quae nuntiabantur, lupus etiam Romae interdiu
agitatus, cum Collina porta intrasset, per Esquilinam
magno consectantium tumultu evasit. eorum prodigiorum 7
causa consules maiores hostias inmolarunt et diem unum
circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. sacrificiis rite 8
perfectis provincias sortiti sunt; Claudio Histria, Sem-
pronio Sardinia obvenit. legem dein de sociis C. Clau- 9
dius tulit [ex] senatus consulto et edixit, qui socii (ac)
nominis Latini ipsi maioresve eorum M. Claudio, T.
Quinctio censoribus postve ea apud socios nominis La-
tini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem
ante kal. Novembres redirent. quaestio, qui ita non red- 10
issent, L. Mummio praetori decreta est. ad legem et
edictum consulis senatus consultum adiectum est, ut 11
dictator, consul, interrex, censor, praetor qui nunc esset
[quive posthac futurus esset] aput eorum quem [qui]
manu mitteretur, in libertatem vindicaretur, ut ius iuran-
dum daret, qui eum manu mitteret, civitatis mutandae
causa manu non mittere; in quo id non iuraret, eum
manu mittendum non censuerunt. haec in posterum
cauta, iussique edicto C. Claudi cons. [...] Claudio de-
creta est.

X. Dum haec Romae geruntur, M. Iunius et A. Man- 1
lius, qui priore anno consules fuerant, cum Aquileiae
hibernassent, principio veris in finis Histrorum exercitum
introduxerunt; ubi cum effuse popularentur, dolor magis 2
et indignatio diripi res suas cernentes Histros, quam certa
spes satis sibi virium adversus duos [esse] exercitus
excivit. concursu ex omnibus populis iuventutis facto 3
repentinus et tumultuarius exercitus acrius primo inpetu
quam perseverantius pugnavit. ad quattuor milia eorum 4
in acie caesa; ceteri omisso bello in civitates passim dif-
fugerunt. inde legatos primum ad pacem petendam in

5 castra Romana, deinde obsides imperatos miserunt. haec
cum Romae cognita litteris proconsulum essent, C. Clau-
dius consul veritus, ne forte ea res provinciam [et] exer-
citum sibi adimeret, non votis nuncupatis, non paludatis
lictoribus, uno omnium certiore facto collega nocte pro-
fectus, praeceps in provinciam abiit; ubi inconsultius
6 quam venerat se gessit. nam cum contione advocata
fugam e castris A. Manli adversis auribus militum, quippe
qui primi ipsi fugissent, iactasset [et] ingessisset probra
M. Iunio, quod se dedecoris socium collegae fecisset, ad
7 extremum utrumque decedere provincia iussit. quod cum
illi tum consulis imperio dicto audientes facturos [se]
esse dicerent, cum is more maiorum, secundum vota in
Capitolio nuncupata, lictoribus paludatis profectus ab
8 urbe esset, furens ira vocatum qui pro quaestore Manli
erat catenas poposcit, vinctos se Iunium Manliumque
9 minitans Romam missurum. ab eo quoque spretum con-
sulis imperium est; et circumfusus exercitus, favens im-
peratorum causae et consuli infestus, animos ad non
10 parendum addebat. postremo fatigatus consul et contu-
melîs singulorum et multitudinis — nam insuper inride-
bant — ludibriis, nave eadem qua venerat Aquileiam
11 rediit. inde collegae scripsit, ut militum novorum ei
parti, quae scripta in Histriam provinciam esset, ediceret,
Aquileiam ut conveniret, ne quid se Romae teneret, quo
12 minus votis nuncupatis paludatus ab urbe exiret. haec
a collega obsequenter facta brevisque dies ad convenien-
dum edicta est. Claudius prope consecutus est litteras
13 suas. contione adveniens de Manlio et Iunio habita, non
ultra triduum moratus Romae, paludatis lictoribus votis-
que in Capitolio nuncupatis, in provinciam aeque ac prius
praecipiti celeritate abit.

1 XI. Paucis ante diebus Iunius Manliusque oppidum
Nesactium, quo se principes Histrorum et regulus ipse
2 Aepulo receperat, summa vi oppugnarant. eo Claudius
duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum
suis ducibus dimisso, ipse oppidum circumsedit et vineis
3 oppugnare intendit amnemque praeterfluentem moenia,
qui et inpedimento oppugnantibus erat et aquationem

Histris praebebat, multorum dierum opere exceptum
novo alveo avertit. ea res barbaros miraculo terruit ab- 4
scisae aquae; et ne tum quidem memores pacis, in cae-
dem coniugum ac liberorum versi, etiam ut spectaculo
hostibus tam foedum facinus esset, palam in muris trucida-
tos praecipitabant. inter simul conplorationem feminarum 5
puerorumque, simul nefandam caedem, milites transgressi
murum oppidum intrarunt. cuius capti simul ex pavido 6
clamore fugientium [nuntium] accepit rex, traiecit ferro pe-
ctus, ne vivus caperetur; ceteri capti aut occisi. duo deinde 7
oppida, Mutila et Faveria, vi capta et deleta. praeda, ut 8
in gente inopi, spe maior fuit, et omnis militibus con-
cessa est. quinque milia capitum sescenta triginta duo
sub corona venierunt. auctores belli virgis caesi et se-
curi percussi. Histria tota trium oppidorum excidio et 9
morte regis pacata est omnesque undique populi obsidi-
bus datis in dicionem venerunt.

Sub Histrici finem belli aput Ligures concilia de bello
haberi coepta.

XII. Ti. Claudius proconsul, qui praetor priore anno 1
fuerat, cum praesidio legionis unius Pisis praeerat. cuius 2
litteris senatus certior factus, eas ipsas litteras ad C. Clau-
dium — nam alter consul iam in Sardiniam traiecerat —
deferendas censet et adicit decretum, quoniam Histria 3
provincia confecta esset, si ei videretur, exercitum tra-
duceret in Ligures. simul ex litteris consulis, quas de 4
rebus in Histria gestis scripserat, in biduum supplicatio
decreta. et [ab] altero consule Ti. Sempronio in Sardinia
prospere res gesta. exercitum in agrum Sardorum Ilien- 5
sium induxit; Balarorum magna auxilia Iliensibus vene-
rant; cum utraque gente signis conlatis conflixit. fusi
fugatique hostes castrisque exuti, duodecim milia arma-
torum caesa. postero die arma lecta conici in acervum 6
iussit consul sacrumque id Vulcano cremavit. victorem
exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. et C. 7
Claudius litteris Ti. Claudi et senatus consulto accepto
ex Histria legiones in Ligures transduxit. ad Sculten- 8
nam flumen in campos progressi castra habebant hostes.
ibi cum his acie dimicatum. quindecim milia caesa,

plus septingenti aut in proelio aut in castris — nam ea
quoque expugnata sunt — capti et signa militaria unum
9 et quinquaginta capta. Ligures, reliquiae caedis, in
montes refugerunt passimque populanti campestris agros
10 consuli nulla usquam apparuerunt arma. Claudius dua-
rum gentium uno anno victor, duabus, quod raro alius,
in consulatu, paca[tis....]tisque provinciis Romam re-
vertit.

1 XIII. Prodigia eo anno nuntiata, in Crustumino avem
sanqualem, quam vocant, sacrum lapidem rostro cecidisse,
2 bovem in Campania locutam, vaccam aeneam Syracusis
ab agresti tauro, qui pecore aberrasset, initam ac semine
3 aspersam. in Crustumino diem unum in ipso loco sup-
plicatio fuit et in Campania bos alenda publice data Sy-
racusanumque prodigium expiatum editis ab haruspicibus
dîs, quibus supplicaretur.

4 Pontifex eo anno mortuus est M. Claudius Marcellus,
qui consul censorque fuerat. in eius locum suffectus
est pontifex filius eius M. Marcellus. et Lunam colonia
eodem anno duo milia civium Romanorum sunt deducta.
5 triumviri deduxerunt P. Aelius, [M. Aemilius] Lepidus,
Cn. Sicinius; quinquagena et singula iugera et semisses
agri in singulos dati sunt. de Liguribus captus [is] ager
erat; Etruscorum ante quam Ligurum fuerat.

6 C. Claudius consul ad urbem venit; cui, cum in se-
natu de rebus in Histria Liguribusque prospere gestis
[disseruisset], postulanti triumphus est decretus. trium-
7 phavit in magistratu de duabus simul gentibus. tulit in
eo triumpho denariûm trecenta milia septem et victoria-
tûm octoginta quinque milia septingentos duos. militibus
in singulos quini deni denari dati, duplex centurioni,
8 triplex equiti. sociis dimidio minus quam civibus datum.
itaque taciti, ut iratos esse sentires, secuti sunt currum.

1 XIIII. Cum is triumphus de Liguribus agebatur,
Ligures postquam senserunt non consularem tantum ex-
ercitum Romam abductum, sed legionem ab Ti. Claudio
2 Pisis dimissam, soluti metu, clam exercitu indicto, per
transversos limites superatis montibus in campos de-
gressi, agrum Mutinensem populati, repentino impetu

coloniam ipsam ceperunt. id ubi Romam adlatum est, 3
senatus C. Claudium consulem comitia primo quoque
tempore habere iussit creatisque in annum magistratibus
in provinciam redire et coloniam ex hostibus eripere. ita
uti censuit senatus, comitia habita. consules creati Cn. 4
Cornelius Scipio Hispallus, Q. Petillius Spurinus. prae- 5
tores inde facti M. Popillius Laenas, P. Licinîus Cras-
sus, M. Cornelius Scipio, L. Papirius Maso, M. Aburius,
L. Aquillius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in an- 6
num imperium et Gallia provincia; et ne Histri idem quod
et Ligures facerent, socios nominis Latini in Histriam
mitteret, quos triumphi causa de provincia deduxisset.

Cn. Cornelio et Q. Petillio consulibus, quo die ma- 7
gistratum inierunt, immolantibus Iovi singulis bubus,
uti solet, in ea hostia, qua Q. Petillius sacrificavit, in
iocinere caput non inventum. id cum ad senatum rettu-
lisset, bove perlitare iussus. de provinciis deinde con- 8
sultus senatus Pisas et Ligures provincias consulibus
decrevit; cui Pisae provincia obvenisset, cum magistra- 9
tuum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit.
additum decreto, ut binas legiones novas scriberent et 10
trecenos equites, et dena milia peditum sociis nomini-
que Latino et sescenos imperarent equites. Ti. Claudio 11
prorogatum est imperium in id tempus, quo in provin-
ciam consul venisset.

XV. Dum de iis rebus [in] senatu agitur, Cn. Cor- 1
nelius evocatus a viatore, cum templo egressus esset,
paulo post rediit confuso vultu et exposuit patribus con-
scriptis, bovis sescennalis quem inmolavisset iecur difflu-
xisse. id se victimario nuntianti parum credentem ipsum 2
aquam effundi ex olla, ubi exta coquerentur, iussisse et
vidisse ceteram integram partem extorum, iecur omne
inenarrabili tabe absumptum. territis eo prodigio patri- 3
bus, et alter consul curam adiecit, qui se, quod caput
iocineri defuisset, tribus bubus perlitasse negavit. sena- 4
tus maioribus hostîs usque ad litationem sacrificari iussit.
ceteris diis perlitatum ferunt, Saluti Petillium perlitasse
negant. inde consules praetoresque provincias sortiti. Pi-
sae Cn. Cornelio, Ligures Petillio obvenerunt. praetores 5

L. Papirius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos
sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispa-
niam ulteriorem, L. Aquillius Gallus Siciliam habuit.
6 duo deprecati sunt, ne in provincias irent, M. Popillius
in Sardiniam: Gracchum eam provinciam pacare, ei T.
Aebutium praetorem adiutorem ab senatu datum esse.
7 interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis con-
8 tinuatio ipsa efficacissima esset, minime convenire. inter
traditionem imperi novitatemque successoris, quae no-
scendis prius quam agendis rebus inbuenda sit, saepe
bene gerendae rei occasiones intercidere. probata Popilli
9 excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificîs se impediri
sollemnibus excusabat, ne in provinciam iret. citerior
10 Hispania obvenerat. ceterum aut ire iussus aut iurare
pro contione, sollemni sacrificio se prohiberi. id ubi in
P. Licinio ita statutum est, et ab se uti ius iurandum
acciperent M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam
11 ulteriorem iret. praetores ambo in eadem verba iura-
runt. M. Titinius et T. Fonteius proconsules manere
cum eodem imperi iure in Hispania iussi, et ut in sup-
plementum his tria milia civium Romanorum cum equi-
tibus ducentis, quinque milia sociûm Latini nominis et
trecenti equites mitterentur.

1 XVI. Latinae feriae fuere ante diem tertium nonas
Maias, in quibus quia in una hostia magistratus Lanuvi-
nus precatus non erat populo Romano Quiritium, reli-
2 gioni fuit. id cum ad senatum relatum esset senatusque
ad pontificum collegium reiecisset, pontificibus, quia non
recte factae Latinae essent, instaurandis Latinis placuit
Lanuvinos, quorum opera instaurandae essent, hostias
3 praebere. accesserat ad religionem, [quod] Cn. Corne-
lius consul ex monte Albano rediens concidit et parte
membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingra-
4 vescente morbo Cumis decessit. sed inde mortuus Ro-
mam adlatus et funere magnifico elatus sepultusque est.
5 pontifex idem fuerat. consul Q. Petillius cum primum
per auspicia posset, collegae subrogando comitia habere
iussus et Latinas edicere, comitia in [ante] diem tertium
nonas Sextiles, [Latinas] in ante diem tertium idus Sex-

tiles edixit. plenis religionum animis prodigia insuper 6
nuntiata, Tusculi facem in caelo visam, Gabîs aedem
Apollinis et privata aedificia conplura, Graviscis murum
portamque de caelo tacta. ea patres procurari, uti pon-
tifices censuissent, iusserunt.

Dum consules primum religiones, deinde alterum alte- 7
rius mors et comitia et Latinarum instauratio inpediunt,
interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligu-
res priore anno ceperant, admovit. ante triduum quam 8
oppugnare coeperat, receptam ex hostibus colonis resti-
tuit. octo milia ibi Ligurum intra muros caesa; litterae- 9
que Romam extemplo scriptae, quibus non modo rem
exponeret, sed etiam gloriaretur, sua virtute ac felicitate
neminem iam cis Alpis hostem populo Romano, agrique
aliquantum captum, qui multis milibus hominum dividi
viritim posset.

XVII. Et Ti. Sempronius eodem tempore in Sardinia 1
multis secundis proeliis Sardos perdomuit. quindecim 2
milia hostium sunt caesa, omnes Sardorum populi, qui
defecerant, in dicionem redacti. stipendiarîs veteribus
duplex vectigal imperatum exactumque; ceteri frumen-
tum contulerunt. pacata provincia obsidibusque ex tota 3
insula ducentis triginta acceptis legati Romam qui ea
nuntiarent missi quique ab senatu peterent, ut ob eas res
ductu auspicioque Ti. Semproni prospere gestas diis in-
mortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provin-
cia exercitum secum deportare liceret. senatus in aede 4
Apollinis legatorum verbis auditis supplicationem in bi-
duum decrevit, et quadraginta maioribus hostiis consules
sacrificare iussit, Ti. Sempronium proconsulem exercitum-
que eo anno in provincia manere.

Comitia deinde consulis unius subrogandi, [quae in] 5
ante diem tertium nonas Sextiles edicta erant, eo ipso
die sunt confecta. Q. Petillius consul collegam, qui ex- 6
templo magistratum occiperet, creavit C. Valerium Lae-
vinum. ipse iam diu cupidus provinciae, cum opportunae
cupiditati eius litterae allatae essent Ligures rebellasse,
nonis Sextilibus paludatus [.... senatus] litteris auditis
tumultus eius causa legionem tertiam ad C. Claudium

7 proconsulem in Galliam proficisci iussit, et duumviros
navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, mari-
tumum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur.
8 eodem Pisas et Q. Petillius consul ad conveniendum ex-
9 ercitui [diem] edixerat. et C. Claudius proconsul audita
rebellione Ligurum praeter eas copias, quas secum Par-
mae habebat, subitarîs collectis militibus, exercitum ad
fines Ligurum admovit.

1 XVIII. Hostes sub adventum C. Claudi, a quo duce se
meminerant nuper ad Scultennam flumen victos fugatos-
que, locorum magis praesidio adversus infeliciter expertam
vim quam armis se defensuri, duos montes Letum et
2 Ballistam ceperunt, muroque insuper amplexi. tardius
ex agris demigrantes oppressi ad mille et quingenti peri-
3 erunt; ceteri montibus se tenebant, et ne in metu quidem
feritatis ingenitae obliti saeviunt in praedam, quae Mu-
tinae parta erat. captivos cum foeda laceratione inter-
ficiunt, pecora in fanis trucidant verius passim quam rite
4 sacrificant. satiati caede animantium, quae inanima erant
parietibus adfligunt, vasa omnis generis usui magis quam
5 ornamento in speciem facta. Q. Petillius consul, ne ab-
sente se debellaretur, litteras ad C. Claudium misit, ut
cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Macris
6 se eum expectaturum. litteris acceptis Claudius ex Li-
guribus castra movit exercitumque ad campos Macros
consuli tradidit. eodem (tempore) paucis post diebus C.
7 Valerius consul alter venit. ibi divisis copiis, [prius]quam
congrederentur, communiter ambo exercitus lustraverunt.
tum sortiti, quia non ab eadem utrumque parte adgredi
8 hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspi-
cato sortitum constabat, quod in templo fuisset; in Petillio
id vitii factum postea augures responderunt, quod (extra
templum) sortem in sitella in templum latam foris ipse
[eduxisset, cum in templo sortiri et ipsum] oporteret.
9 profecti inde in diversas regiones. Petillius adversus
Ballistae et Leti iugum, quod eos montes perpetuo dorso
10 inter se iungit, castra habuit. ibi adhortantem eum pro
contione milites, inmemorem ambiguitatis verbi, omina-
11 tum ferunt, se eo die Letum capturum esse. duabus

simul partibus subire in adversos montes coepit. ea pars,
in qua ipse erat, inpigre succedebat; alteram hostes cum
propulissent, ut restitueret rem inclinatam, consul equo
advectus suos quidem a fuga revocavit, ipse dum incau-
tius ante signa obversatur, missili traiectus cecidit. nec 12
hostes ducem occisum senserunt, et suorum pauci, qui
viderant, haud neclegenter, ut qui in eo victoriam verti
scirent, corpus occultavere. alia multitudo peditum equi- 13
tumque deturbatis hostibus montis sine duce cepere. ad
quinque milia Ligurum occisa; ex Romano exercitu duo
et quinquaginta ceciderunt. super tam evidentem tristis 14
ominis eventum etiam ex pullario auditumst, vitium in
auspicio fuisse, nec id consulem ignorasse. C. Valerius 15
audita

* * *

[periti religionum iurisque publici, quando duo ordinarii 16
consules eius anni, alter morbo, alter ferro periisset, suf-
fectum consulem negabant recte comitia habere posse]

* * *

[....] deduxit.

XVIIII. Cis Apenninum Garuli et Lapicini et Her- 1
gates, trans Apenninum Briniates fuerant intra Audenam
amnem. P. Mucius cum îs, qui Lunam Pisasque depo-
pulati erant, bellum gessit, omnibusque in dicionem red-
actis arma ademit. ob eas res in Gallia Liguribusque 2
gestas duorum consulum ductu auspicioque senatus in
triduum supplicationes decrevit et quadraginta hostiis
sacrificari iussit.

Et tumultus quidem Gallicus et Ligustinus, qui prin- 3
cipio eius anni exortus fuerat, haut magno conatu brevi
oppressus erat; belli Macedonici subibat iam cura, mi- 4
scente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina.
et legati, qui missi ad res visendas in Macedoniam erant,
iam reverterant Romam renuntiaverantque, bellum in
Dardania esse. simul venerant et ab rege Perseo ora- 5
tores, qui purgarent nec accitos ab eo Bastarnas nec
auctore eo quicquam facere. senatus nec liberat eius 6
culpae regem neque arguit; moneri eum tantum modo
iussit, ut etiam atque etiam curaret, ut sanctum habere

7 foedus, quod ei cum Romanis esset, videri posset. Dar-
dani cum Bastarnas non modo non excedere finibus suis,
quod speraverant, sed graviores fieri in dies cernerent
subnixos Thracum adcolarum et Scordiscorum auxiliis,
audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati
ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat,
8 conveniunt. hiems erat, et id anni tempus elegerant, ut
Thraces Scordiscique in fines suos abirent. quod ubi ita
factum et solos iam esse Bastarnas audierunt, bifariam
dividunt copias, pars ut recto itinere ad lacessendum ex
aperto iret, pars devio saltu circumducta ab tergo adgre-
9 deretur. ceterum priusquam circumire castra hostium
possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur
in urbem, quae fere duodecim milia ab castris Bastarna-
10 rum aberat. victores confestim secuti circumsidunt ur-
bem, haud dubie postero die aut metu dedituris se hosti-
11 bus aut vi expugnaturi. interim Dardanorum altera
manus, quae circumducta erat, ignara cladis suorum,
castra Bastarnarum sine praesidio relic[ta]

* * *

1 XX. [....] more sella eburnea posita ius dicebat disce-
2 ptabatque controversias minimarum rerum. adeoque nulli
fortunae adhaerebat animus per omnia genera vitae errans,
uti nec sibi nec aliis, quinam homo esset, satis constaret.
3 non adloqui amicos, vix notis familiariter arridere, muni-
ficentia inaequali sese aliosque ludificari; quibusdam
honoratis magnoque aestimantibus se puerilia, ut escae
aut lusus, munera dare, alios nihil expectantes ditare.
4 itaque nescire quid sibi vellet quibusdam videri, quidam
ludere eum simpliciter, quidam haud dubie insanire aie-
5 bant. in duabus tamen magnis honestisque rebus vere
regius erat animus, in urbium donis et deorum cultu.
6 Megalopolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi
est pollicitus maioremque partem pecuniae dedit; Tegeae
7 theatrum magnificum e marmore facere instituit; Cyzici
[in] Prytaneum — id est penetrale urbis, ubi publice,
quibus is honos datus est, vescuntur — vasa aurea mensae
unius posuit. Rhodîs [ut] nihil unum insigne, ita omnis
generis, ut quaeque usus eorum postulaverunt, dona

dedit. magnificentiae vero in deos vel Iovis Olympî tem- 8
plum Athenis, unum in terris incohatum pro magnitudine
dei, potest [testis] esse; sed et Delon aris insignibus 9
statuarumque copia exornavit, et Antiochiae Iovis Capi-
tolini magnificum templum, non laqueatum auro tantum,
sed parietibus totis lammina inauratum, et alia multa in
aliis locis pollicitus, quia perbreve tempus regni eius fuit,
non perfecit. spectaculorum quoque omnis generis ma- 10
gnificentia superiores reges vicit, reliquorum sui moris et
copia Graecorum artificum; gladiatorum munus Romanae 11
consuetudinis primo maiore cum terrore hominum, insue-
torum ad tale spectaculum, quam voluptate dedit; deinde 12
saepius dando, et modo volneribus tenus, modo sine
missione etiam, et familiare oculis gratumque id specta-
culum fecit, et armorum studium plerisque iuvenum ac-
cendit. itaque primo qui ab Roma magnis pretis paratos 13
gladiatores arcessere solitus erat, iam suo

* * *

XXI. [Sci]pio inter peregrinos. M. Atilio praetori 1. 2
provincia Sardinia obvenerat; sed cum legione nova,
quam consules conscripserant, quinque milibus peditum,
trecentis equitibus, in Corsicam iussus est transire. dum
is ibi bellum gereret, Cornelio prorogatum imperium, uti
optineret Sardiniam. Cn. Servilio Caepioni in Hispaniam 3
ulteriorem et P. Furio Philo in citeriorem tria milia
peditum Romanorum, equites centum quinquaginta, et
sociûm Latini nominis quinque milia peditum, trecenti
equites, Sicilia Lucio Claudio sine supplemento decreta.
duas praeterea legiones consules scribere iussi cum iusto 4
numero peditum equitumque, et decem milia peditum
sociis imperare et sescentos equites. dilectus consulibus 5
eo difficilior erat, quod pestilentia, quae priore anno in
boves ingruerat, eo verterat in hominum morbos. qui
inciderant, haud facile septimum diem superabant, qui
superaverant longinquo, maxime quartanae, implicaban-
tur morbo. servitia maxime moriebantur, eorum strages 6
per omnis vias insepultorum erat. ne liberorum quidem
funeribus Libitina sufficiebat. cadavera intacta a cani- 7
bus ac volturibus tabes absumebat, satisque constabat

nec illo nec priore anno in tanta strage boum hominum-
8 que volturium usquam visum. sacerdotes publici ea
pestilentia mortui sunt Cn. Servilius Caepio pontifex,
pater praetoris, et Ti. Sempronius Ti. filius Longus de-
cemvir sacrorum et P. Aelius Paetus augur et Ti. Sem-
pronius Gracchus et C. Atellus Mamilius curio maximus
9 [et] M. Sempronius Tuditanus [pontifex]. pontifices
suffecti sunt C. Sulpicius Galba [in locum Caepionis,...]
in locum Tuditani. augures suffecti sunt in Gracchi
locum T. Veturius Gracchus Sempronianus, in P. Aeli
Q. Aelius Paetus. decemvir sacrorum C. Sempronius
Longus, curio maximus C. Scribonius Curio sufficitur.
10 cum pestilentiae finis non fieret, senatus decrevit, uti
11 decemviri libros Sibyllinos adirent. ex decreto eorum
diem unum supplicatio fuit, et Q. Marcio Philippo verba
praeeunte populus in foro votum concepit, si morbus
pestilentiaque ex agro Romano emota esset, biduum
12 ferias ac supplicationem se habiturum. in Veienti agro
biceps natus puer, et Sinuessae unimanus, et Auximi
puella cum dentibus; et arcus interdiu sereno caelo super
aedem Saturni in foro Romano intentus, et tres simul
13 soles effulserunt, et faces eadem nocte plures per caelum
lapsae sunt et in Lanuvino, Caeritesque anguem in oppido
suo iubatum, ravis maculis sparsum, apparuisse adfir-
mabant; et in agro Campano bovem locutum esse satis
constabat.

1 XXII. Legati nonis Iuniis ex Africa redierunt, qui
convento prius Masinissa rege Carthaginem ierant; cete-
rum certius aliquanto, quae Carthagine acta essent, ab
2 rege rescierant quam ab ipsis Carthaginiensibus. conper-
tum tamen adfirmaverunt, legatos ab rege Perseo venisse
iisque noctu senatum in aede Aesculapi datum esse. ab
Carthagine legatos in Macedoniam missos et rex adfir-
3 maverat et ipsi parum constanter negaverant. in Mace-
doniam quoque mittendos legatos senatus censuit. tres
missi sunt, C. Laelius, M. Valerius Messala, Sex. Di-
gitius.

4 Perseus per id tempus, quia quidam Dolopum non
parebant et de quibus ambigebatur rebus disceptationem

ab rege ad Romanos revocabant, cum exercitu profectus
sub ius iudiciumque suum totam coegit gentem. inde 5
per Oetaeos montes transgressus, religionibus quibusdam
animo obiectis, oraclum aditurus Delphos escendit. cum
in media repente Graecia apparuisset, magnum non fini-
tumis modo urbibus terrorem praebuit, set in Asiam
quoque ad regem Eumenen nuntios tumultuosos misit.
triduum non plus Delphis moratus, per Phthiotidem 6
Achaiam Thessaliamque sine damno iniuriaque agrorum,
per quos iter fecit, in regnum rediit. nec earum tantum 7
civitatium, per quas iturus erat, satis habuit animos sibi
conciliare; aut legatos aut litteras dimisit, petens, ne
diutius simultatum, quae cum patre suo fuissent, memi-
nissent: nec enim tam atroces fuisse eas, ut non cum
ipso potuerint ac debuerint finiri; secum quidem omnia 8
illis integra esse [ad] instituendam fideliter amicitiam.
cum Achaeorum maxime gente reconciliandae gratiae
viam quaerebat.

XXIII. Haec una ex omni Graecia gens et Athe- 1
niensium civitas eo processerat irarum, ut finibus inter-
diceret Macedonibus. itaque servitiis ex Achaia fugien- 2
tibus receptaculum Macedonia erat, quia, cum finibus
suis interdixissent, intrare regni terminos ipsi non aude-
bant. id cum Perseus animadvertisset, conprensis omni- 3
bus litterae [....]. ceterum ne similis fuga servorum
postea fieret, cogitandum et illis esse. recitatis his litteris 4
per Xenarchum praetorem, qui privatae gratiae aditum
aput regem quaerebat, et plerisque moderate et benigne
scriptas esse censentibus litteras, atque iis maxume qui
praeter spem recepturi essent amissa mancipia, Callicra- 5
tes ex iis, qui in eo verti salutem gentis crederent, si
cum Romanis inviolatum foedus servaretur, 'parva' in-
quit 'aut mediocris res, Achaei, quibusdam videtur agi;
ego maxumam gravissimamque omnium non agi tantum 6
arbitror, sed quodam modo actam esse. nam qui regibus
Macedonum Macedonibusque ipsis finibus interdixisse-
mus, manereque [....] id decretum scilicet, ne legatos, 7
ne nuntios admitteremus regum, per quos aliquorum ex
nobis animi sollicitarentur, ii contionantem quodam modo

absentem audimus regem et, si dîs placet, orationem
8 eius probamus. et cum ferae bestiae cibum ad fraudem
suam positum plerumque aspernentur et refugiant, nos
caeci specie parvi beneficii inescamur et servolorum
minimi pretii recipiendorum spe nostram ipsorum liber-
9 tatem subrui et temptari patimur. quis enim non videt
viam regiae societatis quaeri, qua Romanum foedus, quo
nostra omnia continentur, violetur? nisi hoc dubium alicui
est, bellandum Romanis cum Perseo esse et quod vivo
Philippo expectatum, morte eius interpellatum est, id
10 post mortem Philippi futurum. duos, ut scitis, habuit
filios Philippus, Demetrium et Persea. genere materno,
virtute, ingenio, favore Macedonum longe praestitit De-
11 metrius. sed quia in Romanos odii regnum posuerat
praemium, Demetrium nullo alio crimine quam Romanae
amicitiae initae occidit, Persea, quem populo Romano
prius paene [bellum inlaturum] quam regni heredem
12 futurum sciebat, regem fecit. itaque quid hic post mor-
tem patris egit aliud quam bellum paravit? Bastarnas
primum ad terrorem omnium [in] Dardaniam inmisit; qui
si sedem eam tenuissent, graviores eos accolas Graecia
13 habuisset quam Asia Gallos habebat. ea spe depulsus
non tamen belli consilia omisit; immo, si vere volumus
dicere, iam inchoavit bellum. Dolopiam armis subegit
nec provocantis de controversîs ad disceptationem populi
Romani audivit; inde transgressus Oetam, ut repente in
medio umbilico Graeciae conspiceretur, Delphos escendit.
14 haec usurpatio itineris insoliti quo vobis spectare videtur?
Thessaliam deinde peragravit; quod sine ullius eorum
15 quos oderat noxia, hoc magis temptationem metuo. inde
litteras ad nos cum muneris specie misit, et cogitare iu-
bet, quo modo in relicuum hoc munere non egeamus,
hoc est ut decretum, quo arcentur Peloponneso Macedo-
16 nes, tollamus; rursus legatos regios et hospitia cum prin-
cipibus et mox Macedonum exercitus, ipsum quoque a
Delphis — quantum enim interfluit fretum? — traicien-
tem in Peloponnesum videamus, inmisceamur Macedoni-
17 bus armantibus se adversus Romanos. ego nihil novi
censeo decernendum servandaque omnia integra, donec

ad certum redigatur, vanusne hic timor noster an verus
fuerit. si pax inviolata inter Macedonas Romanosque 18
manebit, nobis quoque amicitia et commercium sit; nunc
de eo [consilium capere] periculosum et immaturum videtur.'

XXIIII. Post hunc Archo, frater Xenarchi praetoris, 1
ita disseruit. 'difficilem orationem Callicrates et mihi et
omnibus, qui ab eo dissentimus, fecit; agendo enim Ro- 2
manae societatis causam ipse, temptarique et oppugnari
dicendo quam nemo neque temptat neque oppugnat, effecit, ut qui ab se dissentiret, adversus Romanos dicere
videretur. ac primum omnium, tamquam non hic nobis- 3
cum fuisset, sed aut ex curia populi Romani veniret aut
regum arcanis interesset, omnia scit et nuntiat quae occulte
facta sunt. divinat etiam quae futura fuerint, si Philip- 4
pus vixisset, quid ita Perseus regni heres sit, quid parent
Macedones, quid cogitent Romani. nos autem, qui nec 5
ob quam causam nec quem ad modum perierit Demetrius
scimus nec quid Philippus, si vixisset, facturus fuerit,
ad haec quae palam geruntur consilia nostra accommodare oportet. ac scimus Persea regno accepto regem a 6
populo Romano appellatum; audimus legatos Romanos
venisse ad regem et eos benigne exceptos. haec omnia 7
pacis equidem signa esse iudico, non belli, nec Romanos
offendi posse, si ut bellum gerentes eos secuti sumus,
nunc quoque pacis auctores sequamur. cur quidem nos
inexpiabile omnium soli bellum adversus regnum Macedonum geramus, non video. opportuni propinquitate ipsa 8
Macedoniae sumus? an infirmissimi omnium tamquam,
quos nuper subegit, Dolopes? immo contra ea vel viribus
nostris, deûm benignitate, vel regionis intervallo tuti.
sed simus aeque subiecti ac Thessali Aetolique; nihilo 9
plus fidei auctoritatisque habemus adversus Romanos,
qui semper socii atque amici fuimus, quam Aetoli, qui
paulo ante hostes fuerunt? quod Aetolis, quod Thessalis, 10
quod Epirotis, omni denique Graeciae cum Macedonibus
iuris est, idem et nobis sit. cur exsecrabilis ista nobis
solis velut dissaeptio iuris humani est? fecerit aliquid 11
Philippus, cur adversus eum armatum et bellum geren-

tem hoc decerneremus; quid Perseus, novus rex, omnis
iniuriae insons, suo beneficio paternas simultates oblitte-
12 rans, meruit, cur soli omnium hostes ei simus? quamquam
et illud dicere poteram, tanta priorum Macedoniae regum
merita erga nos fuisse, ut Philippi unius iniurias, si quae
13 forte fuerunt, utique post mortem [elevent . meministis,]
cum classis Romana Cenchreis staret, consul cum exer-
citu Elateae esset, triduum nos in concilio fuisse consul-
14 tantis, utrum Romanos an Philippum sequeremur. nihil
metus praesens ab Romanis sententias nostras inclinarit;
fuit certe tamen aliquid, quod tam longam deliberationem
faceret. id quid erat? vetusta coniunctio cum Macedo-
15 nibus, vetera et magna in nos regum merita. valeant et
nunc eadem illa, non ut praecipue amici, set ne praecipue
inimici simus. ne id quod non agitur, Callicrates, simu-
laverimus agi; nemo novae societatis aut novi foederis,
16 quo nos temere inligemus, conscribendi est auctor, sed
commercium tantum iuris praebendi repetendique sit, ne
interdictione finium nostrorum nos quoque et nostros
regno arceamus, ne servis nostris aliquo fugere liceat.
17 quid hoc adversus Romana foedera est? quid rem par-
vam et apertam magnam et suspectam facimus? quid
18 vanos tumultus ciemus? quid ut ipsi locum adsentandi
Romanis habeamus, suspectos alios invisosque efficimus?
si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin Roma-
nos secuturi simus. in pace etiam si non finiuntur odia,
19 intermittantur.' cum idem huic orationi, qui litteris regis
adsensi erant, adsentirentur, indignatione principum, quod
quam rem ne legatione quidem dignam iudicasset Per-
seus, litteris paucorum versuum impetraret, decretum
20 differtur. legati deinde postea missi ab rege, cum Me-
galopoli concilium esset, dataque opera est ab iis, qui
offensionem aput Romanos timebant, ne admitterentur.

1 XXV. Per haec tempora Aetolorum in semet ipsos
versus furor mutuis caedibus ad internecionem adductu-
2 rus videbatur gentem. fessi deinde et Romam utraque
pars miserunt legatos et inter se ipsi de reconcilianda
concordia agebant, quae novo facinore discussa res ve-
3 teres etiam iras excitavit. exulibus Hypataeis, qui factio-

nis Proxeni erant, cum reditus in patriam promissus esset
fidesque data per principem civitatis Eupolemum, octo- 4
ginta inlustres homines, quibus redeuntibus inter ceteram
multitudinem Eupolemus etiam obvius exierat, cum salu-
tatione benigna excepti essent dextraeque datae, ingre-
dientes portam, fidem datam deosque testis nequiquam
invocantes interfecti sunt. inde gravius de integro bellum 5
exarsit. C. Valerius Laevinus et Ap. Claudius Pulcher
et C. Memmius et M. Popillius et L. Canuleius missi ab
senatu venerant. aput eos cum Delphis utriusque partis 6
legati magno certamine egerunt, Proxenus maxime cum
causa, tum eloquentia praestare visus est; qui paucos post
dies ab Orthobula uxore veneno est sublatus, damnataque
eo crimine in exilium abiit. idem furor et Cretenses 7
lacerabat. adventu deinde Q. Minuci legati, qui cum
decem navibus missus ad sedanda eorum certamina erat,
[ad] spem pacis venerant. ceterum indutiae tantum sex
mensum fuerunt; inde multo gravius bellum exarsit. Lycii 8
quoque per idem tempus ab Rhodìs bello vexabantur.
sed externorum inter se bella, quo quaeque modo gesta
sunt, persequi non operae est satis superque oneris susti-
nenti res a populo Romano gestas scribere.

XXVI. Celtiberi in Hispania, qui bello domiti se Ti. 1
Graccho dediderant, pacati manserant M. Titinio prae-
tore optinente provinciam, rebellarunt sub adventum Ap.
Claudi, orsique bellum sunt ab repentina oppugnatione
castrorum Romanorum. prima lux ferme erat, cum vigiles 2
in vallo quique in portarum stationibus erant, cum vidis-
sent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt.
Ap. Claudius signo proposito pugnae, paucis adhortatus 3
milites, tribus simul portis eduxit. obsistentibus ad
exitum Celtiberis primo par utrimque proelium fuit, quia
propter angustias non omnes in faucibus pugnare pote-
rant Romani; urguentes deinde ali alios sicubi evaserunt 4
extra vallum, ut pandere aciem et exaequari cornibus
hostium, quibus circumibantur, possent, ita repente inru-
perunt, ut sustinere impetum eorum Celtiberi nequirent.
ante horam secundam pulsi sunt; ad quindecim milia 5
[caesa aut] capta, signa adempta duo et triginta. castra

etiam eo die expugnata debellatumque; nam qui super-
fuere proelio, in oppida sua dilapsi sunt. quieti deinde
paruerunt imperio.
1 XXVII. Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus
et A. Postumius Albinus legerunt senatum; princeps
2 lectus M. Aemilius Lepidus pontufex maximus. de se-
natu novem eiecerunt. insignis notae fuerunt M. Corneli
Maluginensis, qui biennio ante praetor in Hispania fuerat,
et L. Corneli Scipionis praetoris, cuius tum inter civis et
peregrinos iurisdictio erat, et M. Fulvi, qui frater germa-
nus et, ut Valerius Antias tradit, consors etiam censoris
3 erat. consules votis in Capitolio nuncupatis in provincias
profecti sunt. ex iis M. Aemilio senatus negotium dedit,
ut Patavinorum in Venetia seditionem conprimeret, quos
certamine factionum ad intestinum bellum exarsisse et
4 ipsorum legati adtulerant. legati qui in Aetoliam ad
similis motus conprimendos ierant renuntiarunt, coerceri
rabiem gentis non posse. Patavinis saluti fuit adventus
consulis; neque aliud quod ageret in provincia cum ha-
5 buisset, Romam rediit. censores vias sternendas silice
in urbe, glarea extra urbem substruendas marginandasque
primi omnium locaverunt, pontesque multis locis facien-
dos; et scaenam aedilibus praetoribusque praebendam;
6 et carceres in circo, et ova ad notas curriculis nume-
ran[dis] * dam, et metas trans * et caveas ferrea * intro-
7 mitterentu[r] * feriis in monte Albano consulibus, et
clivom Capitolinum silice sternendum curaverunt, et por-
ticum ab aede Saturni in Capitolium ad senaculum ac
8 super id curiam. et extra portam Trigeminam emporium
lapide straverunt stipitibusque saepserunt, et porticum
Aemiliam reficiendam curarunt, gradibusque ascensum
9 ab Tiberi in emporium fecerunt. et extra eandem por-
tam in Aventinum porticum silice straverunt † et eo pu-
10 blico ab aede Veneris fecerunt. idem Calatiae et Auximi
muros faciendos locaverunt; venditisque ibi publicis locis
pecuniam, quae redacta erat, tabernis utrique foro cir-
11 cumdandis consumpserunt. et alter ex iis Fulvius Flac-
cus — nam Postumius nihil nisi senatus Romani populive
iussu se locaturum ipsorum pecunia [dicebat] — Iovis

aedem Pisauri, et Fundis, et Potentiae etiam aquam ad-
ducendam, et Pisauri viam silice sternendam, et Sinuessae 12
maga[lia addend]a, † viariae in his et clo[acas, et mur]um
circumducen[dum *] et forum porticibus tabernisque
claudendum et Ianos tris faciendos. haec ab uno cen- 13
sore opera locata cum magna gratia colonorum. moribus
quoque regendis diligens et severa censura fuit. multis
equi adempti.

XXVIII. Exitu prope anni diem unum supplicatio 1
fuit ob res prospere gestas in Hispania ductu auspicio-
que Appi Claudi proconsulis; et maioribus hostîs viginti
sacrificatum. et alterum diem supplicatio ad Cereris, 2
Liberi Liberaeque fuit, quod ex Sabinis terrae motus
ingens cum multis aedificiorum ruinis nuntiatus erat.
cum Ap. Claudius ex Hispania Romam redisset, decrevit 3
senatus, ut ovans urbem iniret. iam consularia comitia 4
adpetebant; quibus magna contentione habitis propter
multitudinem petentium creati L. Postumius Albinus et
M. Popillius Laenas. praetores inde facti N. Fabius 5
Buteo, C. Matienus, C. Cicereius, M. Furius Crassipes
iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Cluvius Saxula
iterum. comitîs perfectis Ap. Claudius Centho ex Cel- 6
tiberis ovans cum in urbem iniret, decem milia pondo
argenti, quinque milia auri in aerarium tulit. flamen Dia- 7
lis inauguratus est Cn. Cornelius.

Eodem anno tabula in aede matris Matutae cum in- 8
dice hoc posita est. 'Ti. Semproni Gracchi consulis
imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani
Sardiniam subegit. in ea provincia hostium caesa aut
capta supra octoginta milia. re publica felicissume gesta, 9
atque liberatis [socîs], vectigalibus restitutis, exercitum
salvom atque incolumem plenissimum praeda domum re-
portavit, iterum triumphans in urbem Romam rediit.
cuius rei ergo hanc tabulam donum Iovi dedit.' Sardi- 10
niae insulae forma erat, atque in ea simulacra pugnarum
picta.

Munera gladiatorum eo anno aliquot, parva alia data:
unum ante cetera insigne fuit T. Flaminini, quod mortis 11
causa patris sui cum visceratione epuloque et ludis scae-

nicis quadriduum dedit. magni tamen [tum] muneris ea summa fuit, ut per triduum quattuor et septuaginta homines pugnarint.

[PERIOCHA LIBRI XXXXII.]

[Q. Fulvius Flaccus censor templum Iunonis Laciniae tegulis marmoreis spoliavit, ut aedem quam dedicaverat tegeret. tegulae ex senatus consulto reportatae. Eumenes Asiae rex in senatu de Perseo Macedoniae rege questus est, cuius iniuriae in populum Romanum referuntur. ob quas bello ei indicto P. Licinius Crassus consul, cui mandatum erat, in Macedoniam transiit levibusque expeditionibus, equestribus proeliis, in Thessalia cum Perseo [parum felici] eventu pugnavit. inter Masinissam et Carthaginienses de agro fuit [lis.] dies eis ad disceptandum a senatu datus. legati missi ad socias civitates regesque rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodis. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita ducenta sexaginta septem milia ducenta triginta unum. res praeterea adversus Corsos et Ligures prospere gestas continet.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXII.

1 I. L. Postumius Albinus, M. Popillius Laenas cum
omnium primum de provincîs et exercitibus ad senatum
2 rettulissent, Ligures utrique decreti sunt, ut novas ambo,
quibus eam provinciam obtinerent, legiones — binae singulis decretae — et sociûm Latini nominis dena milia
peditum et sescenos equites, et supplementum Hispaniae
tria milia peditum Romanorum scriberent et ducentos
3 equites. ad hoc mille et quingenti pedites Romani cum
centum equitibus scribi iussi, cum quibus praetor, cui
Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum ge-
4 reret: interim M. Atilius vetus praetor provinciam obti-
neret Sardiniam. praetores deinde provincias sortiti sunt,
5 A. Atilius Serranus urbanam, C. Cluvius Saxula inter

cives et peregrinos, N. Fabius Buteo Hispaniam citerio-
rem, C. Matienus ulteriorem, M. Furius Crassipes Sici-
liam, C. Cicereius Sardiniam. priusquam magistratus 6
proficiscerentur, senatui placuit, L. Postumium consulem
ad agrum publicum a privato terminandum in Campaniam
ire, cuius ingentem modum possidere privatos paulatim
proferendo fines constabat. hic iratus Praenestinis, quod, 7
cum eo privatus sacrifici in templo Fortunae faciundi
causa profectus esset, nihil in se honorifice neque publice
neque privatim factum a Praenestinis esset, priusquam
ab Roma proficisceretur, litteras Praeneste misit, ut sibi
magistratus obviam exirent, locum publice pararent, ubi
deverteretur, iumentaque, cum exiret inde, praesto essent.
ante hunc consulem nemo umquam sociis ulla re oneri 8
aut sumptui fuit. ideo magistratus mulis tabernaculisque 9
et omni alio instrumento militari ornabantur, ne quid
tale imperarent sociis. privata hospitia habebant; ea 10
benigne comiterque colebant, domusque eorum Romae
hospitibus patebant, aput quos ipsis deverti mos esset.
legati, qui repente aliquo mitterentur, singula iumenta 11
per oppida iter qua faciundum erat imperabant; aliam
inpensam socii in magistratus Romanos non faciebant.
ira consulis, etiamsi iusta, non tamen in magistratu ex- 12
ercenda, et silentium nimis aut modestum aut timidum
Praenestinorum ius, velut probato exemplo, magistratibus
fecit graviorum in dies talis generis imperiorum.

II. Principio huius anni legati, qui in Aetoliam et 1
Macedoniam missi erant, renuntiarunt, sibi conveniendi
regis Persei, cum alii abesse eum, alii aegrum esse, falso
utrumque, fingerent, potestatem non factam: facile tamen 2
apparuisse sibi, bellum parari nec ultra ad arma ire dila-
turum. item in Aetolia seditionem gliscere in dies, neque
discordiarum principes auctoritate sua coerceri potuisse.
cum bellum Macedonicum in expectatione esset, prius- 3
quam id susciperetur, prodigia expiari pacemque deûm
peti precationibus, qui editi ex*fatalibus libris essent,
placuit. Lanuvi classis magnae species in caelo visae 4
dicebantur et Priverni lana pulla terra enata et in Veienti
aput Rementem lapidatum, Pomptinum omne velut nu-

5 bibus lucustarum coopertum esse, in Gallico agro qua
induceretur aratrum sub existentibus glebis pisces emer-
6 sisse. ob haec prodigia libri fatales inspecti editumque
ab decemviris est, et quibus diis quibusque hostiis sacri-
7 ficaretur et ut supplicatio prodigiis expiandis fieret [et]
altera, quae priore anno valetudinis populi causa vota
esset, ea uti [fieret] feriaeque essent. itaque sacrificatum
est, ut decemviri scriptum ediderunt.

1 III. Eodem anno aedis Iunonis Laciniae detecta. Q.
Fulvius Flaccus censor aedem Fortunae equestris, quam
in Hispania praetor bello Celtiberico voverat, faciebat
enixo studio, ne ullum Romae amplius aut magnificen-
2 tius templum esset. magnum ornatum ei templo ratus
adiecturum, si tegulae marmoreae essent, profectus in
Brittios aedem Iunonis Laciniae ad partem dimidiam de-
tegit, id satis fore ratus ad tegendum quod aedificaretur.
3 naves paratae fuerunt, quae tollerent atque asportarent,
auctoritate censoria sociis deterritis id sacrilegium prohi-
4 bere. postquam censor rediit, tegulae expositae de navi-
bus ad templum portabantur. quamquam unde essent
5 silebatur, non tamen celari potuit. fremitus igitur in
curia ortus est; ex omnibus partibus postulabatur, ut con-
sules eam rem ad senatum referrent. ut vero accersitus
in curiam censor venit, multo infestius singuli universique
6 praesentem lacerare: templum augustissimum regionis
eius, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare
parum habuisse, nisi detexisset foede ac prope diruisset.
7 detractum culmen templo, nudatum tectum patere imbri-
bus putrefaciendum. quid? censorem moribus regendis
creatum, cui sarta tecta exigere sacris publicis et locare
8 tuenda more maiorum traditum esset, eum per sociorum
urbes diruentem templa nudantemque tecta aedium sa-
crarum vagari et quod, si in privatis sociorum aedificiis
faceret, indignum videri posset, id deûm immortalium
9 demolientem facere, et obstringere religione populum Ro-
manum, ruinis templorum templa aedificantem, tamquam
non idem ubique di immortales sint, sed spoliis aliorum
10 ali colendi exornandique. cum, priusquam referretur,
appareret, quid sentirent patres, relatione facta in unam

omnes sententiam ierunt, ut eae tegulae reportandae in
templum [locarentur] piaculariaque Iunoni fierent. quae 11
ad religionem pertinent, cum cura facta; tegulas relictas
in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire
rationem potuerit, redemptores nuntiarunt.

IIII. Ex praetoribus, qui in provincias ierant, N. Fa- 1
bius Massiliae moritur, cum in citeriorem Hispaniam iret.
itaque cum id nuntiatum [a] Massiliensibus legatis esset, 2
senatus decrevit, ut P. Furius et Cn. Servilius, quibus
succedebatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispa-
niam prorogato imperio optineret. sors opportuna fuit, 3
[ut] P. Furius idem, cuius ea provincia fuerat, remaneret.

Eodem anno, cum agri Ligustini et Gallici, quod bello
captum erat, aliquantum vacaret, senatus consultumst
factum, ut is ager viritim divideretur. decemviros in eam 4
[rem] ex senatus consulto creavit A. Atilius praetor ur-
banus M. Aemilium Lepidum, C. Cassium, T. Aebutium
Carum, C. Tremellium, P. Cornelium Cethegum, Q. et L.
Appuleios, M. Caecilium, C. Salonium, C. Munatium.
diviserunt dena iugera in singulos, sociis nominis Latini 5
terna.

Per idem tempus, quo haec agebantur, legati ex
Aetolia Romam venerunt de discordiis seditionibusque
suis, et Thessali legati nuntiantes, quae in Macedonia
gererentur.

V. Perseus bellum iam vivo patre cogitatum in animo 1
volvens, omnis non gentis modo Graeciae, sed civitates
etiam legationibus mittendis, pollicendo plura quam prae-
stando, sibi conciliabat. erant tamen magna e parte ho- 2
minum ad favorem eius inclinati animi, et aliquanto quam
in Eumenem propensiores, cum Eumenis beneficiis mu- 3
neribusque omnes Graeciae civitates et plerique princi-
pum obligati essent et ita se in regno suo gereret, ut quae
sub dicione eius urbes [essent] nullius liberae civitatis
fortunam secum mutatam vellent. contra Persea fama 4
erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse, Apel-
lem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo atque
ob id et quaesitum a Philippo ad supplicium [et] exulantem,
accersitum post patris mortem ingentibus promissis ad

5 praemia tantae perpetratae rei clam interfecisse. intestinis
externisque praeterea multis caedibus infamem nec ullo
commendabilem merito praeferebant volgo civitates tam
pio erga propinquos, tam iusto in civis, tam munifico
6 erga omnis homines regi, seu fama et maiestate Macedo-
num regum praeoccupati ad spernendam originem novi
regni, seu mutationis rerum cupidi, seu quia non obiecta
7 [esca] esse Romanis volebant. erant autem non Aetoli
modo in seditionibus propter ingentem vim aeris alieni,
sed Thessali etiam. ex contagione, velut tabes, in Per-
8 rhaebiam quoque id pervaserat malum. cum Thessalos
in armis esse nuntiatum esset, Ap. Claudium legatum ad
9 eas res aspiciendas conponendasque senatus misit. qui
utriusque partis principibus castigatis, cum iniusto fae-
nore gravatum aes alienum, ipsis magna ex parte conce-
dentibus qui onerarant, levasset, iusti crediti solutionem in
10 decem annorum pensiones distribuit. per eundem Appium
eodemque modo conpositae in Perrhaebia res. Aetolorum
causas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas
11 animis, quasi intestina gesserint bella, cognovit. cum
certatum utrimque temeritate atque audacia cerneret, de-
creto quidem suo neutram partem aut levare aut onerare
voluit; communiter ab utrisque petiit, abstinerent bello
12 et oblivione praeteritorum discordias finirent. huius re-
conciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque
datis firmata est. Corinthus, ubi deponerentur obsides,
convenit.

1 VI. A Delphis et Aetolico concilio Marcellus in Pe-
2 loponnesum traiecit, quo Achaeis edixerat conventum. ubi
conlaudata gente, quod constanter vetus decretum de
arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent,
3 insigne adversus Persea odium Romanorum fecit; quod
ut maturius erumperet, Eumenes rex conmentarium ferens
secum, quod de apparatibus belli omnia inquirens fecerat,
4 Romam venit. per idem tempus quinque legati ad regem
missi, qui res in Macedonia aspicerent. Alexandriam
idem ad Ptolemaeum renovandae amicitiae causa profi-
5 cisci iussi. legati erant hi: C. Valerius, Cn. Lutatius
Cerco, Q. Baebius Sulca, Marcus Cornelius Mammula,

M. Caecilius Denter. et [ab] Antiocho rege sub idem 6
tempus legati venerunt. quorum princeps Apollonius in
senatum introductus multis iustisque causis regem excu-
savit, quod stipendium serius quoad diem praestaret: id 7
se omne advexisse, ne cuius nisi temporis gratia regi
fieret. donum praeterea afferre, vasa aurea quingentûm
pondo. petere regem, ut, quae cum patre suo societas 8
atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur imperaret-
que sibi populus Romanus, quae bono fidelique socio regi
essent imperanda; se nullo usquam cessaturum officio.
ea merita in [se] senatus fuisse, cum Romae esset, eam 9
comitatem iuventutis, ut pro rege, non pro obside omni-
bus ordinibus fuerit. legatis benigne responsum et so- 10
cietatem renovare cum Antiocho, quae cum patre eius
fuerat, A. Atilius praetor urbanus iussus. quaestores 11
urbani stipendium, vasa aurea censores acceperunt, eisque
negotium datum est, ut ponerent ea in quibus templis
videretur; legato centum milium aeris munus missum et
aedes liberae hospitio datae sumptusque decretus, donec
in Italia esset. legati, qui in Syria fuerant, renuntiave- 12
rant, in maximo eum honore aput regem esse amicissi-
mumque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno haec. C. Cicereius prae- 1
tor in Corsica signis conlatis pugnavit; septem milia Cor-
sorum caesa, capti amplius mille et septingenti. voverat
in ea pugna praetor aedem Iunoni Monetae. pax deinde 2
data petentibus Corsis, et exacta cerae ducena milia pondo.
ex Corsica subacta Cicereius in Sardiniam transmisit. et 3
in Liguribus in agro Statellati pugnatum ad oppidum
Carystum. eo se magnus exercitus Ligurum contulerat.
primo sub adventum M. Popilli consulis moenibus sese 4
continebant; deinde postquam oppidum oppugnaturum
Romanum cernebant, progressi ante portas aciem struxe-
runt. nec consul, ut qui id ipsum oppugnatione commi- 5
nanda quaesisset, moram certamini fecit. pugnatum am-
plius tris est horas, ita ut neutro inclinaret spes. quod 6
ubi consul vidit nulla parte moveri Ligurum signa, im-
perat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul
partibus in hostis, quanto maximo possent tumultu, in-

7 currant. pars magna equitum mediam traiecit aciem et
ad terga pugnantium pervasit. inde terror iniectus Ligu-
8 ribus; diversi in omnes partes fugerunt, perpauci retro in
oppidum, quia inde se maxime obiecerat eques. et pugna
tam pervicax multos absumpserat Ligurum, et in fuga
9 passim caesi sunt. decem milia hominum caesa tradun-
tur, amplius septingenti (passim) capti, signa militaria
10 relata octoginta duo. [nec] incruenta victoria fuit; am-
plius tria milia militum amissa, cum cedentibus neutris
ex parte utraque primores caderent.

1 VIII. Post hanc pugnam ex diversa fuga in unum
collecti Ligures, cum maiorem multo partem civium
amissam quam superesse cernerent — nec enim plus de-
cem milia hominum erant —, dediderunt sese, nihil qui-
2 dem illi pacti; speraverant tamen [non] atrocius quam
3 superiores imperatores consulem in se saeviturum. at ille
arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaque
eorum vendidit; litterasque senatui de rebus ab se gestis
4 misit. quas cum A. Atilius praetor in curia recitasset —
nam consul alter Postumius agris recognoscendis in Cam-
5 pania occupatus aberat —, atrox res visa senatui, Statel-
lates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adver-
sus Romanos, tum quoque oppugnatos non ultro inferentis
bellum, deditos in fidem populi Romani omni ultimae
6 crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse, tot milia
capitum innoxiorum, fidem inplorantia populi Romani, ne
quis umquam se postea dedere auderet, pessumo exemplo
venisse, et distractos passim iustis quondam hostibus po-
7 puli Romani [nuper] pacatis servire. quas ob res placere
senatui, M. Popillium consulem Ligures pretio emptori-
bus reddito ipsos restituere in libertatem bonaque ut is,
8 quidquid eius reciperari possit, reddantur curare, arma
[primo] quoque tempore referri nec ante consulem de
provincia decedere quam deditos in sedem suam Ligures
restituisset. claram victoriam vincendo pugnantis, non
saeviendo in adflictos fieri.

1 VIIII. Consul qua ferocia animi usus erat in Liguri-
2 bus, eandem ad non parendum senatui habuit. legioni-
bus extemplo Pisas in hibernacula missis iratus patribus,

infestus praetori Romam rediit, senatuque extemplo ad
aedem Bellonae vocato, multis verbis invectust in prae-
torem, qui cum ob rem bello bene gestam uti diis im- 3
mortalibus honos haberetur referre ad senatum debuisset,
adversus se pro hostibus senatus consultum fecisset, quo
victoriam suam ad Ligures transferret dedique iis prope
consulem praetor iuberet: itaque multam ei se dicere; a 4
patribus postulare, ut senatus consultum in se factum
tolli iuberent supplicationemque, quam absente se ex 5
litteris de bene gesta re publica missis decernere debue-
rint, praesente honoris deorum primum causa, deinde et
sui aliquo tamen respectu decernerent. nihilo lenioribus 6
quam absens senatorum aliquot orationibus increpitus
neutra impetrata re in provinciam rediit.

Alter consul Postumius consumpta aestate in reco- 7
gnoscendis agris, ne visa quidem provincia sua comitio-
rum causa Romam rediit. consules C. Popillium Laenatem, 8
P. Aelium Ligurem creavit. praetores exinde facti C.
Licinius Crassus, M. Iunius Pennus, Sp. Lucretius, Sp.
Cluvius, Cn. Sicinius, [C. Memmius] iterum.

X. Eo anno lustrum conditum est; censores erant 1
Q. Fulvius [Flaccus, A. Postumius] Albinus; Postumius
condidit. censa sunt civium Romanorum capita ducenta 2
sexaginta novem milia et quindecim, minor aliquanto 3
numerus, quia L. Postumius consul pro contione edixerat,
qui sociûm Latini nominis ex edicto C. Claudi consulis
redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romae,
et omnes in suis civitatibus censerentur. concors et e 4
re publica censura fuit. omnis, quos senatu moverunt
quibusque equos ademerunt, aerarios fecerunt et tribu
moverunt, neque ab altero notatum alter probavit. Ful- 5
vius aedem Fortunae equestris, quam proconsul in Hi-
spania dimicans cum Celtiberorum legionibus voverat,
annis sex posquam voverat dedicavit, et scaenicos ludos
per quadriduum, unum diem in circo fecit.

L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno 6
mortuus est. in locum eius suffectus A. Postumius Albi-
nus. lucustarum tantae nubes a mari repente in Apuliam 7
inlatae sunt, ut examinibus suis agros late operirent; ad 8

quam pestem frugum tollendam Cn. Sicinius praetor de-
signatus, cum imperio [in] Apuliam missus, ingenti
agmine hominum ad colligendas eas coacto aliquantum
temporis absumpsit.

9 Principium insequentis anni, quo C. Popillius et P.
Aelius fuerunt consules, residuas contentiones ex priore
10 anno habuit. patres referri de Liguribus renovarique
senatus consultum volebant et consul Aelius referebat.
Popillius et collegam et senatum pro fratre deprecabatur,
prae se ferens, si quid decernerent, intercessurum. colle-
11 gam deterruit; patres eo magis utrique pariter consuli
infensi in incepto perstabant. itaque cum de provinciis
ageretur et Macedonia iam imminente Persei bello pete-
12 retur, Ligures ambobus consulibus decernunt; Macedo-
niam decreturos negant, [ni] de M. Popillio referretur.
postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere aut
supplementum veteribus liceret, utrumque negatum est.
13 praetoribus quoque in Hispaniam supplementum peten-
tibus negatum, M. Iunio [in] citeriorem, Sp. Lucretio in
14 ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam iurisdictionem,
Cn. Sicinius inter peregrinos erat sortitus, C. Memmius
15 Siciliam, Sp. Cluvius Sardiniam. consules ob ea irati
senatui, Latinis ferîs in primam quamque diem indictis,
in provinciam abituros esse denuntiarunt, nec quicquam
rei publicae acturos praeterquam quod ad provinciarum
administrationem adtineret.

1 XI. Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse
Romam Valerius Antias his consulibus scribit ad defe-
renda de Perseo crimina indicandosque apparatus belli.
plurium annales, et quibus credidisse malis, ipsum Eu-
2 menem venisse tradunt. Eumenes igitur ut Romam venit,
exceptus cum tanto honore quantum non meritis tantum
eius, set beneficiis etiam suis, ingentia quae in eum con-
gesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in se-
3 natum est introductus. causam veniendi sibi Romam
fuisse dixit praeter cupiditatem visendi deos hominesque,
quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam ne
optare quidem auderet, etiam ut coram moneret senatum
4 ut Persei conatis obviam iret. orsus inde a Philippi con-

silîs necem Demetri fili rettulit adversantis Romano bello:
Bastarnarum gentem excitam sedibus suis, quorum auxi-
liis fretus in Italiam transiret; haec eum volutantem in 5
animo oppressum fato regnum ei reliquisse, quem infe-
stissimum esse sensisset Romanis. itaque Persea here-
ditarium [a] patre relictum bellum et simul cum imperio
traditum iam pridem alere ac fovere omnibus consiliis.
florere praeterea inventute, quam stirpem longa pax edi- 6
derit, florere opibus regni, florere etiam aetate. quae cum
corporis robore ac viribus vigeat, animum esse invetera-
tum diutina arte atque usu belli. iam inde a puero patris 7
contubernio Romanis quoque bellis, non finitumis tantum
adsuetum, missum a patre in expeditiones multas varias-
que. iam ex quo ipse accepisset regnum, multa, quae 8
non vi, non dolo Philippus omnia expertus potuisset mo-
liri, admirando rerum successu tenuisse. adcessisse ad 9
vires eam, quae longo tempore multis magnisque meritis
pareretur, auctoritatem.

XII. Nam aput Graeciae atque Asiae civitates vereri 1
maiestatem eius omnes. nec pro quibus meritis, pro qua
munificentia tantum ei tribuatur, cernere, nec dicere pro
certo posse, utrum felicitate id quadam eius accidat, an, 2
quod ipse vereatur dicere, invidia adversus Romanos fa-
vorem illi conciliet. inter ipsos quoque reges ingentem 3
auctoritate [esse]; Seleuci filiam duxisse eum non peten-
tem, sed petitum ultro, sororem dedisse Prusiae precanti
atque oranti; celebratas esse utrasque nuptias gratula- 4
tione [et] donis innumerabilium legationum et velut au-
spicibus nobilissumis populis deductas esse. Boeotorum 5
gentem, captatam Philippo, numquam ad scribendum
amicitiae foedus adduci potuisse; tribus nunc locis cum
Perseo foedus incisum litteris esse, uno Thebis, altero ad 6
Posideum, augustissumo et celeberrumo in templo, tertio
Delphis. in Achaico concilio vero nisi discussa res per
paucos Romanum imperium intentantis esset, eo rem
prope adductam, ut aditus ei in Achaiam daretur. at 7
hercule suos honores, cuius merita in eam gentem priva-
tim an publice sint maiora vix dici posset, partim desertos
per incultum ac neglegentiam, partim hostiliter sublatos

esse. iam Aetolos quem ignorare in seditionibus suis
8 non ab Romanis, sed a Perseo praesidium petisse? his
cum fultum societatibus atque amicitiis eos domesticos
apparatus belli habere, ut externis non egeat. triginta
milibus peditum, quinque milibus equitum in decem annos
frumentum praepara[tum habe]re, ut abstinere et suo
9 et hostium agro frumentandi causa possit. iam pecuniam
tantam habere, ut decem milibus mercennariorum mili-
tum praeter Macedonum copias stipendium in totidem
annos praeparatum habeat, praeter annuum, quod ex me-
10 tallis regîs capiat, vectigal. arma vel tribus tantis exer-
citibus in armamentaria congessisse. iuventutem, ut iam
Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat,
Threciam subiectam esse.

1 XIII. Reliquom orationis adhortatio fuit. 'non ego
haec' inquit 'incertis iactata rumoribus et cupidius cre-
dita, quia vera esse de inimico crimina volebam, adfero
ad vos, patres conscripti, sed conperta et explorata, haud
secus quam si speculator missus a vobis subiecta oculis
2 referrem; neque relicto regno meo, quod amplum et egre-
gium vos fecistis, mare tantum traiecissem, ut vana ad
3 vos adferendo fidem abrogarem mihi; cernebam nobilis-
simas Asiae et Graeciae civitates in dies magis denu-
dantis iudicia sua, mox, si permitteretur, eo processuras,
4 unde receptum ad paenitendum non haberent; cernebam
Persea non continentem se Macedoniae regno, alia armis
occupantem, alia, quae vi subigi non possunt, favore ac
5 benivolentia conplectentem; videbam quam inpar esset
sors, cum ille vobis bellum [pararet], vos ei securam pa-
cem praestaretis, quamquam mihi quidem non parare,
6 sed gerere paene bellum videbatur. Abrupolim, socium
atque amicum vestrum, regno expulit; Arthetaurum Illy-
ricum, quia scripta ab eo quaedam vobis conperit, socium
7 item atque amicum vestrum, interfecit; Euersam et Cal-
licritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius ad-
versus eum in concilio Boeotorum locuti fuerant delatu-
rosque ad vos quae agerentur professi erant, tollendos
8 curavit; auxilium Byzantîs adversus foedus tulit, Dolo-
piae bellum intulit, Thessaliam et Doridem cum exercitu

pervasit, ut in bello intestino deterioris partis auxilio me-
liorem adfligeret; confudit et miscuit omnia in Thessalia 9
Perrhaebiaque spe novarum tabularum, ut manu debito-
rum obnoxia sibi optumatis opprimeret. haec cum vobis 10
quiescentibus et patientibus fecerit et concessam sibi
Graeciam esse a vobis videat, pro certo habet, neminem
sibi, antequam in Italiam traiecerit, armatum occursurum.
hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis; 11
ego certe mihi turpe esse duxi, prius Persea ad bellum
inferendum quam me socium ad praedicendum, ut cave-
retis, venire in Italiam. functus necessario mihi officio 12
et quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid
ultra facere possum, quam uti deos deasque precer, ut
vos et vestrae rei publicae et nobis sociis atque amicis,
qui ex vobis pendemus, consulatis?'

XIIII. Haec oratio movit patres conscriptos. ceterum 1
in praesentia nihil praeterquam fuisse in curia regem
scire quisquam potuit, eo silentio clausa curia erat; bello
denique perfecto quaeque dicta ab rege quaeque responsa
essent emanavere.

Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus 2
datus est. ceterum praeoccupatis non auribus magis
quam animis ab Eumene rege, omnis et defensio et de-
precatio legatorum respuebatur. et exasperavit animos 3
ferocia nimia Harpali, qui princeps legationis erat. is
velle quidem et laborare dixit regem, ut purganti se nihil
hostile dixisse aut fecisse fides habeatur: ceterum si 4
pervicacius causam belli quaeri videat, forti animo de-
fensurum se. Martem conmunem esse et eventum in-
certum belli.

Omnibus civitatibus Graeciae atque Asiae curae erat, 5
quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset; et
propter adventum eius, quem moturum aliquid rebantur,
miserant pleraeque civitates, alia in speciem praeferentis,
legatos. et legatio Rhodiorum [Romae] erat hac [......ac] 6
falsa simulaturus princeps, haud dubius quin Eumenes
civitatem quoque suam Persei criminibus iunxisset. ita- 7
que omni modo per patronos hospitesque disceptandi
cum rege locum in senatu quaerebat. quod cum [non] 8

contigisset, libertate intemperanti invectus in regem, quod
Lyciorum gentem adversus Rhodios concitasset gravior-
9 que Asiae esset quam Antiochus fuisset, popularibus
quidem gratam — nam eo quoque iam favor Persei ve-
nerat — orationem habuit, ceterum invisam senatui inu-
10 tilemque sibi et civitati suae. Eumeni vero conspiratio
adversus eum favorem aput Romanos fecit. ita omnes
ei honores habiti, donaque quam amplissima data cum
sella curuli atque eburneo scipione.

1 XV. Legationibus dimissis cum Harpalus, quanta
maxima celeritate poterat, regressus in Macedoniam nun-
tiasset regi, nondum quidem parantis bellum reliquisse se
Romanos, sed ita infestos, ut facile appareret non dilatu-
2 ros, et ipse, praeterquam quod et ita credebat futurum,
iam etiam volebat, in flore virium se credens esse.
3 Eumeni ante omnis infestus erat; a cuius sanguine or-
diens bellum, Euandrum Cretensem, ducem auxiliorum,
et Macedonas tres adsuetos ministerîs talium facinorum
ad caedem regis subornat literasque eis dat ad Praxo
hospitam, principem auctoritate et opibus Delphorum.
4 satis constabat Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Del-
phos escensurum. praegressi cum Euandro insidiatores
nihil aliud ad peragendum inceptum quam loci opportu-
5 nitatem, omnia circumeuntes, quaerebant. escendentibus
ad templum a Cirrha, priusquam perveniretur ad fre-
quentia aedificiis loca, maceria erat ab laeva semita pau-
lum extante a fundamento qua singuli transirent, dextra
pars labe terrae in aliquantum altitudinis derupta erat.
6 post maceriam se abdiderunt gradibus adstructis, ut ex
7 ea velut e muro tela in praetereuntem coicerent. primo
a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum proce-
debat, deinde extenuabant paulatim angustiae agmen.
8 ubi ad eum locum ventum est, qua singulis eundum erat,
primus semitam ingressus Pantaleon Aetoliae princeps,
9 cum quo institutus regi sermo erat. tum insidiatores
exorti saxa duo ingentia devolvunt, quorum altero caput
10 ictum est regi, altero umerus; sopitusque ex semita pro-
clivi [ruit] in declive, multis super prolapsum iam saxis
congestis. et ceteri quidem etiam amicorum et satellitum,

postquam cadentem videre, diffugiunt; Pantaleon constanter inpavidus mansit ad protegendum regem.

XVI. Latrones cum brevi circumitu maceriae decurrere ad conficiendum saucium possent, velut perfecta re in iugum Parnasi refugerunt eo cursu, ut, cum unus non facile sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, [ne] ex conprenso indicium emanaret, occiderint comitem. ad corpus regis primo amici, deinde satellites 2 ac servi concurrerunt, tollentes sopitum volnere ac nihil sentientem. vivere tamen ex calore et spiritu remanente 3 in praecordiis senserunt; victurum exigua ac prope nulla spes erat. quidam ex satellitibus secuti latronum vestigia, 4 cum usque ad iugum Parnasi nequiquam fatigati pervenissent, re infecta redierunt. adgressi facinus Macedones 5 ut inconsulte ita audacter, coeptum nec consulte et timide reliquerunt. conpotem iam sui regem amici postero die 6 deferunt ad navem; inde Corinthum, ab Corintho per Isthmi iugum navibus traductis Aeginam traiciunt. ibi 7 adeo secreta eius curatio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in Asiam perferret. Attalus quoque celerius quam dignum concordia fraterna erat credidit; nam 8 et cum uxore fratris et praefecto arci tamquam iam haut dubius regni heres est locutus. quae postea non fefellere 9 Eumenen; et quamquam dissimulare et tacita haberi pati statuerat, tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris petendae praematuram festinationem fratri obiceret. Romam quoque fama de morte Eumenis perlata est.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Graecia, qui 1 legatus ad visendum statum regionis eius speculandaque consilia Persei regis ierat, rediit, congruentiaque omnia criminibus ab Eumene adlatis referebat. simul et addu- 2 xerat secum Praxo a Delphis, cuius domus receptaculum latronum fuerat, et L. Rammium Brundisinum, qui talis indici delator erat. princeps Brundisi Rammius fuit; 3 hospitio quoque et duces Romanos omnes et legatos, exterarum quoque gentium insignis, praecipue regios, accipiebat. ex eo notitia ei cum absente Perseo fuerat; 4 litterisque spem amicitiae interioris magnaeque inde for-

tunae facientibus ad regem profectus brevi perfamiliaris haberi trahique magis quam vellet in arcanos sermones
5 est coeptus. promissis enim ingentibus praemiis petere instituit ab eo rex, quoniam duces omnes legatique Romani hospitio eius uti adsuessent, quibus eorum ipse scripsisset
6 ut venenum dandum curaret: cuius scire se conparationem plurimum difficultatis et periculi habere pluribus consciis; conparati eventum praeterea [in] incerto esse, ut aut satis efficacia ad rem peragendam aut tuta ad rem
7 celandam dentur. se daturum quod nec in dando nec
8 datum ullo signo deprendi posset. Rammius veritus, ne si abnuisset, primus ipse veneni experimentum esset, facturum pollicitus proficiscitur. nec Brundisium ante redire quam convento C. Valerio legato, qui circa Chal-
9 cidem esse dicebatur, voluit. ad eum primum indicio delato, iussu eius Romam simul venit. introductus in curiam, quae acta erant, exposuit.

1 XVIII. Haec ad ea quae ab Eumene delata erant accessere, quo maturius hostis Perseus iudicaretur, quippe quem non iustum modo apparare bellum regio animo, sed per omnia clandestina grassari scelera latrociniorum ac
2 veneficiorum cernebant. belli administratio ad novos consules reiecta est; in praesentia tamen Cn. Sicinium praetorem, cuius inter cives et peregrinos iurisdictio erat,
3 scribere milites placuit, qui Brundisium ducti primo quoque tempore Apolloniam in Epirum traicerentur ad occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia Macedonia obvenisset, classem appellere tuto et copias
4 per commodum exponere posset. Eumenes aliquamdiu Aeginae retentus periculosa et difficili curatione, cum primum tuto potuit, profectus Pergamum, praeter pristinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante
5 [summa] vi parabat bellum. legati eo ab Roma gratulantes, quod e tanto periculo evasisset, venerunt.

6 Cum Macedonicum bellum in annum dilatum esset, ceteris praetoribus iam in provincias profectis M. Iunius et Sp. Lucretius, quibus Hispaniae provinciae obvenerant, fatigantis saepe idem petendo senatum, tandem pervicerunt, ut supplementum sibi ad exercitum daretur tria milia

peditum, centum et quinquaginta equites in Romanas
legiones; in socialem exercitum quinque milia peditum 7
et trecentos equites imperare sociis iussi. hoc copiarum
in Hispanias cum praetoribus novis portatum est.

XVIIII. Eodem anno, quia per recognitionem Po- 1
stumi consulis magna pars agri Campani, quem privati
sine discrimine passim possederant, recuperata in publi-
cum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut
agrum Campanum censores fruendum locarent, quod fa- 2
ctum tot annis post captam Capuam non fuerat, ut in
vacuo vagaretur cupiditas privatorum.

Cum [in] expectatione senatus esset bello etsi non 3
indicto, tamen iam decreto, qui regum suam, Persei qui
secuturi amicitiam essent, legati Ariarathis, puerum filium
regis secum adducentes, Romam venerunt. quorum ora- 4
tio fuit, regem educendum filium Romam misisse, ut iam
inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibus-
que: petere, ut eum non sub hospitum modo privatorum 5
custodia, sed publicae etiam curae ac velut tutelae vellent
esse. egregie ea legatio grata senatui fuit; decreverunt, 6
ut Cn. Sicinius praetor aedis instructas locaret, ubi filius
regis comitesque eius habitare possent. et Threcum lega-
tis Maedis † cepnatisque et satis societatem amicitiamque
petentibus et quod petebant datum est, et munera [binûm]
milium aeris summae in singulos missa. hos utique popu- 7
los, quod ab tergo Macedoniae Threcia esset, adsumptos
in societatem gaudebant. sed ut in Asia quoque et in-
sulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M.
Decimium legatos miserunt. adire eos Cretam et Rhodum 8
iusserunt, simul renovare amicitiam, simul speculari, num
sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

XX. In suspensa civitate ad expectationem novi 1
belli, nocturna tempestate columna rostrata in Capitolio
bello Punico [prioré posita opera M. Aemili] consulis, cui
collega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa
est. ea res prodigi loco habita ad senatum relata est; 2
patres et [ad] haruspices referre et decemviros adire
libros iusserunt. decemviri lustrandum oppidum, suppli- 3
cationem obsecrationemque habendam, victimis maioribus

sacrificandum et in Capitolio Romae et in Campania ad
Minervae promunturium renuntiarunt; ludos per decem
dies Iovi optimo maximo primo quoque die faciendos.
4 ea omnia cum cura facta. haruspices in bonum versu-
rum id prodigium, prolationemque finium et interitum
perduellium portendi responderunt, quod ex hostibus
5 spolia fuissent ea rostra, quae tempestas diiecisset. ac-
cesserunt quae cumularent religiones animis. Saturniae
nuntiatum erat sanguine per triduum in oppido pluvisse,
Calatiae asinum tripedem natum et taurum cum quinque
vaccis uno ictu fulminis exanimatos, Auximi terra plu-
6 visse. horum quoque prodigiorum causa res divinae factae
et supplicatio unum diem feriaeque habitae.

1 XXI. Consules ad id tempus in provinciam non ex-
ierant, quia neque uti de M. Popillio referrent senatui
obsequebantur et nihil aliud decernere prius statutum
2 patribus erat. aucta etiam invidia est Popilli litteris eius,
quibus iterum cum Statellatibus Liguribus proconsul
pugnasse se scripsit ac sedecim milia eorum occidisse;
propter cuius iniuriam belli ceteri quoque Ligurum populi
3 ad arma ierunt. tum vero non absens modo Popillius,
qui deditis contra ius ac fas bellum intulisset [et] pacatos
ad rebellandum incitasset, sed consules, quod non exirent
4 in provinciam, in senatu increpiti. hoc consensu patrum
accensi M. Marcius Sermo et Q. Marcius Scylla tribuni
plebis et consulibus multam se dicturos, nisi in provin-
ciam exirent, denuntiarunt et rogationem, quam de Li-
guribus deditis promulgare in animo haberent, in senatu
5 recitarunt. sanciebatur, ut qui ex Statellis deditis in
libertatem restitutus ante calendas Sextiles primas non
esset, cuius dolo malo is in servitutem venisset, ut iura-
tus senatus decerneret, qui eam rem quaereret animad-
verteretque. ex auctoritate deinde senatus eam rogatio-
6 nem promulgarunt. priusquam proficiscerentur consules,
C. Cicereio [praetori] prioris anni ad aedem Bellonae
7 senatus datus est. is expositis quas in Corsica res ges-
sisset, postulatoque frustra triumpho in monte Albano,
quod iam in morem venerat, ut sine publica auctoritate
8 fieret, triumphavit. rogationem Marciam de Liguribus

magno consensu plebis scivit iussitque. ex eo plebiscito C. Licinius praetor consuluit senatum, quem quaerere ea rogatione vellet. patres ipsum eum quaerere iusserunt.

XXII. Tum demum consules in provinciam profecti 1
sunt exercitumque a M. Popillio acceperunt. neque 2
tamen M. Popillius reverti Romam audebat, ne causam diceret adverso senatu, infestiore populo, aput praetorem, qui de quaestione in se posita senatum consuluisset. huic 3
detractationi eius tribuni plebis alterius rogationis denuntiatione occurrerunt, ut si non ante idus Novembres in urbem Romam introisset, de absente eo C. Licinius statueret ac iudicaret. hoc tractus vinculo cum redisset, 4
ingenti cum invidia in senatum venit. ibi cum laceratus 5
iurgiis multorum esset, senatus consultum factum est, ut qui Ligurum post Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, ut eos C. Licinius, Cn. Sicinius praetores in libertatem restituendos curarent agrumque îs trans Padum consul C. Popillius daret. multa milia ho- 6
minum hoc senatus consulto restituta in libertatem, transductisque Padum ager est adsignatus. M. Popillius roga- 7
tione Marcia bis aput C. Licinium causam dixit; tertio praetor, gratia consulis absentis et Popilliae familiae precibus victus, idibus Martîs adesse reum iussit, quo die novi magistratus inituri erant honorem, ne diceret ius qui privatus futurus esset. ita rogatio de Liguribus arte fal- 8
laci elusa est.

XXIII. Legati Carthaginienses eo tempore Romae 1
erant et Gulussa filius Masinissae. inter eos magnae contentiones in senatu fuere. Carthaginienses quereban- 2
tur praeter agrum, de quo ante legati ab Roma, qui [in] re praesenti cognoscerent, missi essent, amplius septuaginta oppida castellaque agri Carthaginiensis biennio proxumo Masinissam vi atque armis possedisse: id illi, cui 3
nihil pensi sit, facile esse. Carthaginienses foedere inligatos silere; prohiberi enim extra fines efferre arma. quamquam sciant in suis finibus, si inde Numidas pelle- 4
rent, se gesturos bellum, illo haut ambiguo capite foederis deterreri, quo diserte vetentur cum sociis populi Romani

5 bellum gerere. set iam ultra superbiam crudelitatemque
et avaritiam eius non pati posse Carthaginienses. missos
sese qui orarent senatum, ut trium harum rerum unam
6 ab se impetrari sinerent: ut vel ex aequo in[ter regem]
socium populumque, quid cuiusque esset, disceptarent;
vel permitterent Carthaginiensibus, ut adversus iniusta
arma pio iustoque se tutarentur bello; vel ad extremum,
si gratia plus quam veritas aput eos valeret, semel sta-
7 tuerent, quid donatum ex alieno Masinissae vellent. mo-
destius certe daturos eos. et scituros, quid dedissent;
ipsum nullam praeterquam suae libidinis arbitrio [finem]
8 facturum. horum si nihil impetrarent et aliquod suum
post datam a P. Scipione pacem delictum esset, ipsi po-
9 tius animadverterent in se. tutam servitutem se sub do-
minis Romanis quam libertatem expositam ad iniurias
10 Masinissae malle; perire denique semel ipsis satius esse,
quam sub acerbissimo carnificis arbitrio spiritum ducere.
sub haec dicta lacrimantis procubuerunt stratique humi,
non sibi magis misericordiam quam regi [invidiam conci-
tarunt].

1 XXIIII. Interrogari Gulussam placuit, quid ad eas
[res] responderet, aut, si prius mallet, expromere, super
2 qua re Romam venisset. Gulussa neque sibi facile esse
dixit de îs rebus agere, de quibus nihil mandati a patre
haberet, neque patri facile fuisse mandare, cum Cartha-
ginienses nec de qua re acturi essent nec omnino ituros
3 se Romam indicaverint: in aede Aesculapi clandestinum
eos per aliquot noctes consilium principum habuisse, unde
[....] praeterea legatos occultis cum mandatis Romam
4 mitti. eam causam fuisse patri mittendi se Romam, qui
deprecaretur senatum, ne quid communibus inimicis cri-
minantibus se crederent, quem ob nullam aliam causam
nisi propter constantem fidem erga populum Romanum
odissent.

5 His utrimque auditis senatus de postulatis Carthagi-
6 niensium consultus respondere ita iussit, Gulussam pla-
cere extemplo in Numidiam proficisci et nuntiare patri, ut
de iis de quibus Carthaginienses querantur legatos quam
primum ad senatum mittat denuntietque Carthaginiensibus,

ut ad disceptandum veniant: se, [si] aliquid possent Ma- 7
sinissae honoris causa, et fecisse et facturos esse; ius
gratiae non dare. agrum, qua cuiusque sit, possideri 8
velle, nec novos statuere fines, sed veteres observare in
animo habere. Carthaginiensibus victis se et urbem et 9
agros concessisse, non ut in pace eriperent per iniuriam,
quae iure belli non ademissent. ita regulus Carthagi- 10
niensesque dimissi. munera ex instituto data utrisque
aliaque hospitalia comiter conservata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Caepio, Ap. 1
Claudius Centho, T. Annius Luscus legati ad res repe-
tendas in Macedoniam renuntiandamque amicitiam regi
missi redierunt, qui iam sua sponte infestum Persei sena- 2
tum insuper accenderunt relatis ordine quae vidissent
quaeque audissent: vidisse se per omnes urbes Macedo-
num summa vi parari bellum. cum ad regem pervenis- 3
sent, per multos dies conveniendi eius potestatem non
factam; postremo cum desperato iam conloquio profecti
essent, tum demum se ex itinere revocatos et ad eum
introductos esse. suae orationis summam fuisse, foedus 4
cum Philippo ictum esse, cum ipso eo post mortem patris
renovatum, in quo diserte prohiberi eum extra fines arma
efferre, prohiberi socios populi Romani lacessere bello.
exposita deinde ab se ordine quae ipsi nuper in senatu 5
Eumenen vera omnia et conperta referentem audissent.
Samothracae praeterea per multos dies occultum consi- 6
lium cum legationibus civitatium Asiae regem habuisse.
pro his iniuriis satisfieri senatum aecum censere reddique 7
sibi res sociisque suis, quas contra ius foederis habeat.
regem ad ea primo accensum ira inclementer locutum, 8
avaritiam superbiamque Romanis obicientem frementem-
que, quod ali super alios legati venirent speculaturi dicta
factaque sua, quod se ad nutum imperiumque eorum
omnia dicere ac facere aecum censerent; postremo mul- 9
tum ac diu vociferatum reverti postero die iussisse: scri-
ptum se responsum dare velle. tum ita sibi scriptum 10
traditum esse: foedus cum patre ictum ad se nihil perti-
nere; id se renovari non quia probaret, sed quia in nova
possessione regni patienda omnia essent, passum. novom 11

foedus si secum facere vellent, convenire prius de con-
dicionibus debere; si in animum inducerent, ut ex aequo
foedus fieret, et se visurum quid sibi faciundum esset et
12 illos credere [rei] publicae consulturos. atque ita se
proripuisse et summoveri e regia omnis coeptos. tum se
amicitiam et societatem renuntiasse. qua voce cum ac-
censum restitisse atque voce clara denuntiasse sibi, ut
13 triduo regni sui decederent finibus. ita se profectos, nec
sibi aut [venientibus aut] manentibus quicquam hospita-
liter aut benigne factum.

14 Thessali deinde Aetolique legati auditi. senatui, ut
scirent quam primum quibus ducibus usura res publica
esset, litteras mitti consulibus placuit, ut uter eorum
posset, Romam ad magistratus creandos veniret.

1 XXVI. Nihil magnopere, quod memorari adtineat,
rei publicae eo anno consulis gesserant. magis e re pu-
blica visum erat conprimi ac sedari exasperatos Liguris,
cum Macedonicum bellum expectaretur.

2 Gentium quoque Illyriorum regem suspectum Issaci
legati fecerunt, simul questi fines suos eum depopulatum,
simul nuntiantes uno animo vivere Macedonum atque
Illyriorum regem, communi consilio parare Romanis bel-
3 lum, et specie legatorum Illyrios speculatores Romae esse
4 Perse auctore missos, ut quid ageretur scirent. Illyri
vocati in senatum; qui cum legatos se esse missos ab
rege dicerent ad purganda crimina, si qua de rege Issaci
5 deferrent, quaesitum est, quid ita non adissent magistra-
tum, ut ex instituto loca, lautia acciperent, sciretur de-
nique venisse eos et super qua re venissent. haesitantibus
6 in responso, ut curia excederent, dictum; responsum
tamquam legatis, ut qui adire senatum non postulassent,
dari non placuit, mittendosque ad regem legatos censue-
runt, qui nuntiarent, quid socii quererentur; senatum
existumare, non aecum eum facere, qui ab sociis suis non
7 abstineret iniuriam. in hanc legationem missi A. Teren-
tius Varro, C. Plaetorius, C. Cicercius.

Ex Asia, qui circa socios reges missi erant, redierunt
legati: Eumenen in ea, Antiochum in Syria, Ptolemaeum
8 Alexandriae sese convenisse: omnes sollicitatos legationi-

bus Persei, sed egregie [in] fide permanere, pollicitosque omnia, quae populus Romanus imperasset, praestaturos. et civitates socias adisse; ceteras satis fidas, Rhodios fluctuantis et inbutos Persei consilîs invenisse. venerant 9
Rhodî legati ad purganda ea, quae volgo iactari de civitate sciebant; ceterum senatum iis non [dari, prius quam no]vi consules magistratum inissent, placuit.

XXVII. Belli apparatum non differendum censue- 1
runt. C. Licinio praetori negotium datur, ut ex veteribus quinqueremibus in navalibus Romae subductis, quae possent usui esse, reficeret pararetque naves quinquaginta. si quid ad eum numerum explendum deesset, C. Memmio 2
collegae in Siciliam scriberet, ut eas quae in Sicilia naves essent reficeret atque expediret, ut Brundisium primo quoque tempore mitti possent. socios navales libertini 3
ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius praetor scribere iussus, in quinque et viginti parem numerum Cn. Sicinius sociis imperaret; idem praetor peditum octo milia, quadringentos [equites] ab sociis Latini nominis exigeret. hunc militem qui Brundisi acci- 4
peret atque in Macedoniam mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno praetor fuerat, deligitur, Cn. Sicinius 5
praetor ut exercitum paratum ad traiciendum haberet. C. Popillio consuli ex auctoritate senatus C. Licinius praetor scribit, ut et legionem secundam, quae maxume veterana in Liguribus erat, et [ex] socîs Latini nominis quattuor milia peditum, ducentos equites idibus Februariis Brundisi adesse iuberet. hac classe et hoc exercitu 6
Cn. Sicinius provinciam Macedoniam optinere donec successor veniret iussus, prorogato in annum imperio. ea omnia, quae senatus censuit, inpigre facta sunt. duo- 7
dequadraginta quinqueremes ex navalibus deductae; qui deduceret eas Brundisium, L. Porcius Licinus praepositus; duodecim ex Sicilia missae. ad frumentum classi 8
exercituique coemendum in Apuliam Calabriamque tres legati missi, Sex. Digitius, T. Iuventius, M. Caecilius. ad omnia praeparata Cn. Sicinius praetor, paludatus ex urbe profectus, Brundisium venit.

1 XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius consul Romam
rediit aliquanto serius quam [senatus] censuerat, cui primo
quoque tempore magistratus creari, cum tantum bellum
2 immineret, e re publica visum erat. itaque non secundis
auribus patrum auditus est consul, cum in aede Bellonae
3 de rebus in Liguribus gestis dissereret. succlamationes
frequentes erant interrogationesque, cur scelere fratris
4 oppressos Ligures in libertatem non restituisset. comitia
consularia, in quam edicta erant diem, ante diem duode-
5 cimum kal. Martias sunt habita. creati consules [P.]
Licinius Crassus, C. Cassius Longinus. postero die prae-
tores facti C. Sulpicius Galba, L. Furius Philus, L. Canu-
leius Dives, C. Lucretius [Gallus], C. Caninius Rebilus,
6 L. Villius Annalis. his praetoribus provinciae decretae,
duae iure Romae dicendo, Hispania et Sicilia et Sardinia,
7 ut uni sors integra esset, quo senatus censuisset. consuli-
bus designatis imperavit senatus, ut qua die magistratum
inissent, hostîs maioribus rite mactatis precarentur, ut
quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere,
8 ut id prosperum eveniret. eodem die decrevit senatus,
C. Popillius consul ludos per dies decem Iovi optumo
maxumo voveret donaque circa omnia pulvinaria, si res
9 publica decem annos in eodem statu fuisset. ita ut cen-
suerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri donaque
dari, quanta ex pecunia decresset senatus, cum centum
et quinquaginta non minus adessent. praeeunte verba
Lepido pontifice maxumo id votum susceptum est.

10 Eo anno sacerdotes publici mortui, L. Aemilius Pa-
pus decemvir sacrorum et Q. Fulvius Flaccus pontifex,
11 qui priore anno fuerat censor. hic foeda morte periit. ex
duobus filius eius, qui tum in Illyrico militabant, nuntia-
tum alterum [decessisse, alterum] gravi et periculoso morbo
12 aegrum esse. obruit animum simul luctus metusque; mane
ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenere.
erat opinio post censuram minus conpotem fuisse sui;
volgo Iunonis Laciniae iram ob spoliatum templum alie-
13 nasse mentem ferebant. suffectus in Aemili locum decem-
vir M. Valerius Messala; in Fulvi pontifex Cn. Domitius
Ahenobarbus oppido adulescens (sacerdos) est lectus.

XXVIIII. P. Licinio, C. Cassio consulibus non urbs 1
tantum Roma nec terra Italia, sed omnes reges civitates-
que, quae in Europa quaeque in Asia erant, converterant
animos in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenen 2
cum vetus odium stimulabat, tum recens ira, quod scelere
Persei prope ut victuma mactatus Delphis esset. Prusias 3
Bithyniae rex statuerat abstinere armis et eventum ex-
pectare: nam neque Romanos posse aequom censere [se]
adversus fratrem uxoris arma ferre et aput Persea victo-
rem veniam per sororem impetrabilem fore. Ariarathes 4
Cappadocum rex, praeterquam quod Romanis suo no-
mine auxilia pollicitus erat, ex quo est iunctus Eumeni
adfinitate, in omnia belli pacisque se consociaverat con-
silia. Antiochus inminebat quidem Aegypti regno, et 5
pueritiam regis et inertiam tutorum spernens, et ambi-
gendo de Coele Syria causam belli se habiturum existu-
mabat gesturumque id nullo impedimento occupatis Ro- 6
manis in Macedonico bello. quod [ad] bellum tamen
omnia et per suos legatos senatui et ipse legatis eorum
enixe pollicitus erat. Ptolemaeus propter aetatem alieni 7
etiam tum arbitri erat; tutores et bellum adversus Antio-
chum parabant, quo vindicarent Coelem Syriam, et Ro-
manis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum.
Masinissa et frumento iuvabat Romanos, et auxilia cum 8
elephantis Misagenenque filium mittere ad bellum para-
bat. consilia autem in omnem fortunam ita disposita
habebat: si penes Romanos victoria esset, suas quoque 9
in eodem statu mansuras res esse, neque ultra quicquam
movendum, non enim passuros Romanos vim Carthagi-
niensibus adferri; si fractae essent opes Romanorum, 10
quae tum protegerent Carthaginienses, suam omnem
Africam fore. Gentius rex Illyriorum fecerat potius, 11
cur suspectus esset Romanis, quam satis statuerat, utram
foveret partem, impetuque magis quam consilio his aut
illis se adiuncturus videbatur. Cotys Thrax, Odrysarum 12
rex, Persei ac Macedonum partis erat.

XXX. Haec sententia regibus cum esset de bello, in 1
liberis gentibus populisque plebs ubique omnis ferme
[favens], ut solet, deterioribus erat ad regem Macedo-

2 nasque inclinata; principum diversa cerneres studia. pars
ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem inmodico
3 favore corrumperent, pauci ex îs iustitia imperi Romani
capti, plures ita, si praecipuam operam navassent, poten-
4 tes sese in civitatibus suis futuros rati. pars altera regiae
adulationis erat, quos aes alienum et desperatio rerum
suarum eodem manente statu praecipites ad novanda
omnia agebat; quosdam ventosum ingenium, quia Per-
5 seus magis aurae populari serviebat. tertia pars, optuma
eadem et prudentissima, si utique optio domini potioris
6 daretur, sub Romanis quam sub rege malebat esse; si
liberum in ea re arbitrium fortunae esset, neutram par-
tem volebant potentiorem altera oppressa fieri, sed inli-
batis potius viribus utriusque partis pacem ex aeco ma-
nere: ita inter utrosque optimam condicionem civitatium
fore protegente altero semper inopem ab alterius iniuria.
7 haec sentientis certamina fautorum utriusque partis taciti
ex tuto spectabant.

8 Consules quo die magistratum inierunt, ex senatus
consulto cum circa omnia fana, in quibus lectisternium
maiorem partem anni esse solet, maioribus hostîs immo-
lassent, inde preces suas acceptas ab diis immortalibus
ominati, senatui rite sacrificatum precationemque de bello
9 factam renuntiarunt. haruspices ita responderunt, si quid
rei novae inciperetur, id maturandum esse: victoriam,
10 triumphum, propagatio[nem imperii portendi. patres quod
faustum] felixque populo Romano esset, centuriatis comi-
tîs primo [quoque] die ferre ad populum consules iusse-
runt, ut quod Perseus Philippi filius, Macedonum rex,
adversus foedus cum patre Philippo ictum et secum post
mortem eius renovatum sociis populi Romani arma intu-
11 lisset, agros vastasset urbesque occupasset, quodque belli
parandi adversus populum Romanum consilia inisset,
arma, milites, classem eius rei causa conparasset, ut nisi
de iis rebus satisfecisset, bellum cum eo iniretur. haec
rogatio ad populum lata est.

1 XXXI. Senatus consultum inde factum est, ut con-
sules inter se provincias Italiam et Macedoniam compa-
rarent sortirenturve: cui Macedonia obvenisset, ut is regem

Persea quique eius sectam secuti essent, nisi populo Ro-
mano satisfecissent, bello persequeretur. legiones quat- 2
tuor novas scribi placuit, binas singulis consulibus. id
praecipue provinciae Macedoniae datum, quod, cum alte-
rius consulis legionibus quina milia et duceni pedites ex
vetere instituto darentur in singulas legiones, in Mace-
doniam sena milia peditum scribi iussa, equites treceni
aequaliter in singulas legiones. et in sociali exercitu con- 3
suli alteri auctus numerus: † dcccc . cclIII . lIII peditum,
octingentos equites, praeter eos quos Cn. Sicinius duxis-
set sescentos equites, in Macedoniam traiceret. Italiae 4
satis visa duodecim milia sociorum peditum, sescenti
equites. illud quoque praecipuum datum sorti Macedo-
niae, ut centuriones militesque veteres scriberet quos
vellet consul usque ad quinquaginta annos. in tribunis 5
militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum,
quod consules ex senatus consulto ad populum tulerunt,
ne tribuni militum eo anno suffragîs crearentur, sed con-
sulum praetorumque in îs faciendis iudicium arbitriumque
esset. inter praetores ita partita imperia: praetorem, 6
cuius sors fuisset, ut iret quo senatus censuisset, Brun-
disium ad classem ire placuit atque ibi recognoscere 7
socios navales dimissisque si qui parum idonei essent
supplementum legere ex libertinis et dare operam, ut
duae partes civium Romanorum, tertia sociorum esset.
commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque 8
subveherentur, praetoribus, [qui] eas provincias sortiti
essent, mandari placuit, ut alteras decumas Siculis Sar-
disque imperarent, quod frumentum ad exercitum in Ma-
cedoniam portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est 9
sortitus, L. Furius Philus Sardiniam, [L. Canuleius Hi-
spaniam,] C. Sulpicius Galba urbanam iurisdictionem,
L. Villius Annalis inter peregrinos; C. Lucretio Gallo,
quo senatus censuisset, sors obvenit.

XXXII. Inter consules magis cavillatio quam magna 1
contentio de provincia fuit. Cassius sine sorte se Mace-
doniam optaturum dicebat, nec posse collegam salvo
iure iurando secum sortiri: praetorem eum enim, ne in 2
provinciam iret, in contione iurasse, se stato loco statisque

diebus sacrificia habere, quae absente se recte fieri non
possent. quae non magis consule quam praetore absente
3 recte fieri posse, si senatus non quid velit in consulatu
potius quam quid in praetura iuraverit P. Licinius animad-
vertendum esse censeat. se tamen futurum in senatus
4 potestate. consulti patres, cui consulatum populus Roma-
nus non negasset, ab se provinciam negari superbum
5 rati, sortiri consules iusserunt. P. Licinio Macedonia,
[C.] Cassio Italia obvenit. legiones inde sortiti sunt:
prima et tertia in Macedoniam traicerentur, secunda et
quarta ut in Italia remanerent.

Dilectum consules multo intentiore quam alias cura
6 habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites
centurionesque; et multi voluntate nomina dabant, quia
locupletes videbant qui priore Macedonico bello aut ad-
7 versus Antiochum in Asia stipendia fecerant. cum tribuni
militum, qui centuriones essent, primum quemque cita-
rent, tres et viginti centuriones, qui primos pilos duxerant,
citati tribunos plebis appellarunt. duo ex collegio, M.
Fulvius Nobilior et M. Claudius Marcellus, ad consules
8 reiciebant: eorum cognitionem esse debere, quibus dile-
ctus quibusque bellum mandatum esset; ceteri cogituros
se, de quo appellati essent, aiebant et, si iniuria fieret,
auxilium civibus laturos.

1 XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur; eo
M. Popillius consularis, advocatus [centurionum, et] cen-
2 turiones et consul venerunt. consule inde postulanti, ut
in contione ea res ageretur, populus in contionem advo-
catus. pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante
3 consul fuerat, ita verba fecit: militares homines et sti-
pendia iusta et corpora et aetate et adsiduis laboribus
confecta habere, nihil recusare tamen, quo minus operam
rei publicae dent; id tantum deprecari, ne inferiores îs
ordines, quam quos [cum] militassent habuissent, adtri-
4 buerentur. P. Licinius consul senatus consulta recitari
iussit, primum quo bellum senatus Perseo iussisset, de-
inde quo veteres centuriones quam plurimum ad id
bellum scribi censuisset nec ulli, qui non maior annis
5 quinquaginta esset, vacationem militiae esse. deprecatus

est deinde, ne novo bello, tam propinquo Italiae, adver-
sus regem potentissimum, aut tribunos militum dilectum
habentis inpedirent, aut prohiberent consulem, quem cui- 6
que ordinem adsignari e re publica esset, eum adsignare.
si quid in ea re dubium esset, ad senatum reicerent.

XXXIIII. Postquam consul quae voluerat dixit, Sp. 1
Ligustinus ex eo numero, qui tribunos appellaverant, a
consule et ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum
agere liceret. permissu omnium ita locutus fertur. 'Sp. 2
Ligustinus tribus Crustuminae ex Sabinis sum oriundus,
Quirites. pater mihi iugerum agri reliquit et parvom
tugurium, in quo natus educatusque sum; hodieque ibi
habito. cum primum in aetatem veni, pater mihi uxorem 3
fratris sui filiam dedit, quae secum nihil adtulit praeter
libertatem pudicitiamque et cum his fecunditatem, quanta
vel in diti domo satis esset. sex fili nobis, duae filiae 4
sunt, utraeque iam nuptae. fili quattuor togas virilis ha-
bent, duo praetextati sunt. miles sum factus P. Sulpicio,
C. Aurelio consulibus. in eo exercitu, qui in Macedoniam 5
est transportatus, biennium miles gregarius fui adversus
Philippum regem; tertio anno virtutis causa mihi T.
Quinctius Flamininus decumum ordinem hastatum adsi-
gnavit. devicto Philippo Macedonibusque cum in Italiam 6
portati ac dimissi essemus, continuo miles voluntarius
cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. ne- 7
minem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis
spectatorem ac iudicem fuisse sciunt qui et illum et alios
duces longa militia experti sunt. hic me imperator dignum
iudicavit, cui primum hastatum prioris centuriae adsi-
gnaret. tertio iterum voluntarius miles factus sum in 8
eum exercitum, qui adversus Aetolos et Antiochum regem
est missus. a M'. Acilio mihi primus princeps prioris
centuriae est adsignatus. expulso rege Antiocho, subactis 9
Aetolis reportati sumus in Italiam, et deinceps bis quae
annua merebant legiones stipendia feci. bis deinde in
Hispania militavi, semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti.
Sempronio Graccho praetore. a Flacco inter ceteros, 10
quos virtutis causa secum ex provincia ad triumphum
deducebat, deductus sum; a Ti. Graccho rogatus in pro-

11 vinciam ii. quater intra paucos annos primum pilum
duxi, quater et tricies virtutis causa donatus ab impera-
toribus sum, sex civicas coronas accepi. viginti duo
stipendia annua in exercitu emerita habeo et maior an-
12 nis sum quinquaginta. quodsi mihi nec stipendia omnia
emerita essent necdum aetas vacationem daret, tamen,
cum quattuor milites pro me uno vobis dare, P. Licini,
13 possem, aecum erat me dimitti. sed haec pro causa mea
dicta accipiatis velim: ipse me, quoad quisquam, qui
exercitus scribit, idoneum militem iudicabit, numquam
14 sum excusaturus. ordine quo me dignum iudicent tribuni
militum, ipsorum est potestatis; ne quis me virtute in
exercitu praestet, dabo operam, et semper ita fecisse me
et imperatores mei et qui una stipendia fecerunt testes
15 sunt. vos quoque aecum est, commilitones, etsi appella-
tione vostrum usurpatis ius, cum adsulescentes nihil ad-
versus magistratûm senatusque auctoritatem usquam
feceritis, nunc quoque in potestate senatus ac consulum
esse et omnia honesta loca ducere, quibus rem publicam
defensuri sitis.'

1 XXXV. Haec ubi dixit, conlaudatum multis verbis
2 P. [Licinius] consul ex contione in senatum duxit. ibi
quoque ei ex auctoritate senatus gratiae actae tribunique
militares in legione prima primum pilum virtutis causa
ei adsignarunt. ceteri centuriones remissa appellatione
ad dilectum oboedienter responderunt.

3 Quo maturius in provincias magistratus proficisce-
rentur, Latinae kal. Iuniis fuere; eoque sollemni perfecto
C. Lucretius praetor omnibus, quae ad classem opus erant,
4 praemissis Brundisium est profectus. praeter eos exer-
citus, quos consules conparabant, C. Sulpicio Galbae
praetori negotium datum, ut quattuor legiones scriberet
urbanas iusto numero peditum equitumque, îsque quat-
tuor tribunos militum ex senatu legeret qui praeessent;
5 sociis Latini nominis imperaret quindecim milia peditum,
mille et ducentos equites: is exercitus uti paratus esset,
6 quo senatus censuisset. P. Licinio consuli ad exercitum
civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum duo
milia, Cretenses sagittari — incertus numerus, quantum

rogati auxilia Cretenses misissent —, Numidae item equi-
tes elephantique. in eam rem legati ad Masinissam 7
Carthaginiensesque missi L. Postumius Albinus, Q. Te-
rentius Culleo, C. Aburius. in Cretam item legatos tres
ire placuit, A. Postumium Albinum, C. Decimium, A.
Licinium Nervam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo 1
venerunt. eos in oppidum intromitti non placuit, cum
iam bellum regi eorum et Macedonibus et senatus de-
cresset et populus iussisset. in aedem Bellonae in senatum 2
introducti ita verba fecerunt: mirari Persea regem, quid
in Macedoniam exercitus transportati essent; si impetrari 3
a senatu posset, ut ii revocentur, regem de iniuriis, si
quas sociis factas quererentur, arbitratu senatus satis-
facturum esse. Sp. Carvilius ad eam ipsam rem ex Grae- 4
cia remissus ab Cn. Sicinio in senatu erat. is Perrhae-
biam expugnatam armis, Thessaliae aliquot urbes captas,
cetera quae aut ageret aut pararet rex, cum argueret,
respondere ad ea legati iussi. postquam haesitabant, ne- 5
gantes sibi ultra quicquam mandatum esse, iussi renun-
tiare regi, consulem P. Licinium brevi cum exercitu
futurum in Macedonia esse: ad eum, si satisfacere in 6
animo esset, mitteret legatos; Romam quod praeterea
mitteret, non esse: neminem eorum per Italiam ire lici-
turum. ita dimissis P. Licinio consuli mandatum, intra 7
undecimum diem iuberet eos Italia excedere, et Sp. Car-
vilium mitteret, qui, donec navem conscendissent, custo-
diret. haec Romae acta nondum profectis in provinciam 8
consulibus.

Iam Cn. Sicinius, qui priusquam magistratu abiret,
Brundisium ad classem et ad exercitum praemissus erat,
traiectis in Epirum quinque milibus peditum, trecentis
equitibus, ad Nymphaeum in agro Apolloniati castra
habebat. inde tribunos cum duobus milibus militum ad 9
occupanda Dassaretiorum et Illyriorum castella, ipsis
accersentibus praesidia, ut tutiores a finitimorum impetu
Macedonum essent, misit.

XXXVII. Paucis post diebus Q. Marcius, A. Atilius 1
et P. et Servius Corneli Lentuli et L. Decimius, legati

in Graeciam missi, Corcyram peditum mille secum ad-
vexerunt; ibi inter se et regiones quas obirent et mi-
2 lites diviserunt. L. Decimius missus est ad Gentium
regem Illyriorum, quem si aliquem respectum amici-
tiae cum habere cerneret, retentaret aut etiam ad belli
3 societatem perliceret (iussus). Lentuli in Cephallaniam
missi, ut in Peloponnesum traicerent oramque maris in
4 occidentem versi ante hiemem circumirent. Marcio et
Atilio Epirus, Aetolia, Thessalia circumeundae adsignan-
tur; inde Boeotiam atque Euboeam aspicere iussi, tum
5 in Peloponnesum traicere; ibi congressuros se cum Len-
tulis constituunt. priusquam digrederentur a Corcyra,
litterae [a] Perseo adlatae sunt, quibus quaerebat, quae
causa Romanis aut in Graeciam traiciendi copias aut
6 urbes occupandi esset. cui rescribi non placuit, nuntio
ipsius qui litteras attulerat dici, praesidii causa ipsarum
7 urbium Romanos facere. Lentuli circumeuntes Pelopon-
nesi oppida, cum sine discrimine omnes civitates adhor-
tarentur, ut quo animo, qua fide adiuvissent Romanos
Philippi primum, deinde Antiochi bello, eodem adversus
8 Persea iuvarent, fremitus in contionibus fiebant Achaeis
indignantibus eodem se loco esse, qui omnia a principiis
Macedonici belli praestitissent Romanis, [quo] Messeni
atque Elii, [qui] et Macedonis Philippi bello hostes fuis-
sent [Romanis et] pro Antiocho postea arma adversus
9 populum Romanum tulissent ac nuper in Achaicum con-
tributi concilium velut praemium belli se victoribus
Achaeis tradi quererentur.

1 XXXVIII. Marcius et Atilius ad Gitanas Epiri oppi-
dum decem milia [a] mari cum escenderent, concilio
Epirotarum habito cum magno omnium adsensu auditi
sunt et quadringentos iuventutis eorum in Orestas, ut
2 praesidio essent liberatis ab Macedonibus, miserunt. inde
in Aetoliam progressi ac paucos ibi morati dies, dum in
praetoris mortui locum alius sufficeretur, et Lycisco
praetore facto, quem Romanorum favere rebus satis con-
pertum erat, transierunt in Thessaliam. eo legati Acar-
3 nanum et Boeotorum exules venerunt. Acarnanes nun-
tiare iussi, quae Philippi primum, Antiochi deinde bello,

decepti pollicitationibus regîs adversus populum Roma-
num commisissent: ea corrigendi occasionem illis obla-
tam; si male meriti clementiam populi Romani experti 4
essent, bene merendo liberalitatem experirentur. Boeotis 5
exprobratum, societatem eos cum Perseo iunxisse. cum
culpam in Ismeniam principem alterius partis conferrent
et quasdam civitates dissentientis in causam deductas,
appariturum id esse Marcius respondit: singulis enim
civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos.
Thessalorum Larisae fuit concilium. ibi [et] Thessalis 6
benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis
munere fuit, et legatis, quod et Philippi prius et post
Antiochi bello enixe adiuti a gente Thessalorum essent.
hac mutua commemoratione meritorum accensi animi 7
multitudinis ad omnia decernenda quae Romani vellent.

Secundum hoc concilium legati a Perseo rege vene- 8
runt, privati maxime hospiti fiducia, quod ei paternum
cum Marcio erat. ab huius necessitudinis commemora-
tione orsi petierunt legati, in conloquium veniendi regi
potestatem faceret. Marcius et se ita a patre suo acce- 9
pisse dixit, amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse:
minime immemorem necessitudinis eius legationem eam
suscepisse; conloquium, si satis commode valeret, non 10
fuisse se dilaturum; nunc, ubi primum posset, ad Pe-
neum flumen, qua transitus ab Homolio Dium esset,
praemissis qui nuntiarent regi, venturos.

XXXVIIII. Et tum quidem ab Dio Perseus in in- 1
teriora regni recipit se levi aura spei obiecta, quod Mar-
cius ipsius causa suscepisse se legationem dixisset; post
dies paucos ad constitutum locum venerunt. magnus 2
comitatus fuit regius cum amicorum tum satellitum turba
stipante. non minore agmine legati venerunt et ab La-
risa multis prosequentibus et legationibus civitatium,
quae convenerant Larisam et renuntiare domum certa
quae audissent volebant. inerat cura insita mortalibus 3
videndi congredientis nobilem regem et populi principis
terrarum omnium legatos. in conspectu steterunt diri- 4
mente amni. paulisper internuntiando cunctatio fuit, utri
transgrederentur. aliquid illi regiae maiestati, [hi] ali-

quid populi Romani nomini, cum praesertim Perseus
5 petisset conloquium, existumabant deberi. ioco etiam Mar-
cius cunctantis movit. 'minor' inquit 'ad maiorem et' —
quod Philippo ipsi cognomen erat — 'filius ad patrem
6 transeat.' facile persuasum id regi est. aliud deinde
ambigebatur, cum quam multis transiret. rex cum omni
comitatu transire aecum censebat; legati vel cum tribus
venire iubebant vel, si tantum agmen traduceret, obsides
7 dare, nihil fraudis fore in conloquio. Hippian et Pan-
tauchum, quos et legatos miserat, principes amicorum,
obsides dedit. nec tam in pignus fidei obsides desiderati
erant quam ut appareret, sociis nequaquam ex dignitate
8 pari congredi regem cum legatis. salutatio non tam-
quam hostium, sed hospitalis ac benigna fuit, positisque
sedibus consederunt.

1 XXXX. Cum paulisper silentium fuisset, 'expectari
nos' inquit Marcius 'arbitror, ut respondeamus litteris
tuis, quas Corcyram misisti, in quibus quaeris, quid ita
legati cum militibus venerimus et praesidia in singulas
2 urbes dimittamus. ad hanc interrogationem tuam et non
respondere vereor, ne superbum sit, et vera respondere,
3 ne nimis acerbum audienti tibi videatur. sed cum aut
verbis castigandus aut armis sit qui foedus rumpit, sicut
bellum adversus te ali quam mihi mandatum malim, ita
orationis acerbitatem adversus hospitem, utcumque est,
subibo, sicut medici, cum salutis causa tristiora remedia
4 adhibent. ex quo regnum adeptus es, unam rem te,
quae facienda fuerit, senatus fecisse censet, quod legatos
Romam ad renovandum [foedus miseris; quod ipsum ta-
men tibi non fuisse renovandum] iudicat potius quam
5 cum renovatum esset violandum. Abrupolim, socium
atque amicum populi Romani, regno expulisti; Arthetauri
interfectores, ut caede, ne quid ultra dicam, laetatum
appareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum
6 Romano nomini regulum occiderant; per Thessaliam et
Maliensem agrum cum exercitu contra foedus Delphos
isti; Byzantîs item contra foedus misisti auxilia; cum
Boeotis, sociis nostris, secretam tibi ipsi societatem, quam
7 non licebat, iureiurando pepigisti; Thebanos legatos,

Euersam et Callicritum, venientis ad nos quaerere malo
quis interfecerit quam arguere. in Aetolia bellum inte-
stinum et caedes principum, per quos nisi per tuos factae
videri possunt? Dolopes a te ipso evastati sunt. Eumenes 8
rex ab Roma cum in regnum rediret, prope ut victuma
Delphis in sacrato loco ante aras mactatus, quem insi-
mulet piget referre; quae hospes Brundisinus occulta fa- 9
cinora indicet, certum habeo et scripta tibi omnia ab
Roma esse et legatos renuntiasse tuos. haec ne diceren- 10
tur a me, uno modo vitare potuisti, non quaerendo, quam
ob causam exercitus in Macedoniam traicerentur, aut
praesidia in sociorum urbes mitteremus. quaerenti tibi
superbius tacuissemus quam vera respondimus. equidem 11
pro paterno nostro hospitio faveo orationi tuae, et opto,
ut aliquid mihi materiae praebeas agendae tuae aput se-
natum causae.'

XXXXI. Ad ea rex 'bonam causam, si aput iudices 1
aequos ageretur, aput eosdem et accusatores et iudices
agam. eorum autem quae obiecta sunt mihi, partim ea 2
sunt, quibus nescio an gloriari debeam, partim quae fa-
teri [non] erubescam, partim quae verbo obiecta verbo
negare sit. quid enim, si legibus vestris hodie reus sim, 3
aut index Brundisinus aut Eumenes mihi obiciat, ut ac-
cusare potius vere quam convitiari videantur? scilicet 4
nec Eumenes, cum tam multis gravis publice ac privatim
sit, alium quam me inimicum habuit; neque ego potio-
rem quemquam ad ministeria facinorum quam Rammium,
quem neque umquam ante videram nec eram postea vi-
surus, invenire potui. et Thebanorum, quos naufragio 5
perisse constat, et Arthetauri caedis mihi reddenda ratio
est; in qua tamen nihil ultra obicitur quam interfectores
eius in regno exsulasse meo. cuius condicionis iniquita- 6
tem ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis, ut
quicumque exules in Italiam aut Romam se contulerunt,
his facinorum, propter quae damnati sunt, auctores vos
fuisse fateamini. si hoc et vos recusabitis et omnes Italiae 7
gentis, ego quoque inter ceteros ero. et hercule, quid
adtinet cuiquam exilium patere, si nusquam exuli futurus
locus est? ego tamen istos, ut primum in Macedonia 8

esse admonitus a vobis conperi, requisitos abire ex regno
9 iussi et in perpetuum interdixi finibus meis. et haec
quidem mihi tamquam causam dicenti reo obiecta sunt,
illa tamquam regi et quae de foedere, quod mihi est vo-
10 biscum, disceptationem habeant. nam si est in foedere
ita scriptum, ut ne si bellum quidem quis inferat, tueri
me regnumque meum liceat, mihi fatendum est, quod
me armis adversus Abrupolim socium populi Romani
11 defenderim, foedus violatum esse. sin autem hoc et ex
foedere licuit et iure gentium ita conparatum est, ut arma
armis propulsentur, quid tandem me facere decuit, cum
Abrupolis finis mei regni usque ad Amphipolim pervа-
stasset, multa libera capita, magnam vim mancipiorum,
12 multa milia pecorum abegisset? quiescerem et paterer,
donec Pellam et in regiam meam armatus pervenisset?
at enim bello quidem iusto sum persecutus, sed vinci
non oportuit eum neque alia quae victis accidunt pati;
quorum casum cum ego subierim, qui sum armis lacessi-
tus, quid potest queri sibi accidisse, qui causa belli fuit?
13 non sum eodem modo defensurus, Romani, quod Dolo-
pas armis coercuerim, quia, etsi non merito eorum, iure
feci meo, cum mei regni, meae dicionis essent, vestro
14 decreto patri adtributi meo. nec, si causa reddenda sit,
non vobis nec foederatis, sed iis, qui [ne] in servos qui-
dem saeva atque iniusta imperia probant, plus aequo et
bono saevisse in eos videri possum, quippe Euphranorem
praefectum a me inpositum ita occiderunt, ut mors poe-
narum eius levissima fuerit.

1 XXXXII. At cum processissem inde ad visendas
Larisam et Antrona et Pteleon, quia in propinquo Del-
phi [erant], sacrificandi causa, [ut] multo ante debita vota
2 persolverem, Delphos escendi. et his criminis augendi
causa cum exercitu me isse adicitur; scilicet ut, quod
nunc vos facere queror, urbes occuparem, arcibus impo-
3 nerem praesidia. vocate in concilium Graeciae civitates,
per quas iter feci, queratur unusquilibet militis mei iniu-
riam: non recusabo quin simulato sacrificio aliud petisse
4 videar. Aetolis et Byzantîs praesidia misimus et cum
Boeotis amicitiam fecimus. haec qualiacumque sunt,

per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata
sunt saepe in senatu vestro, ubi aliquos ego disceptatores
non tam aequos quam te, Q. Marci, paternum amicum
et hospitem, habebam. sed nondum Romam accusator 5
Eumenes venerat, qui calumniando omnia detorquendo-
que suspecta et invisa efficeret et persuadere vobis co-
naretur, non posse Graeciam in libertate esse et vestro
munere frui, quoad regnum Macedoniae incolume esset.
circumagetur hic orbis; erit mox qui arguat, nequiquam 6
Antiochum ultra iuga Tauri emotum, gravioremque multo
Asiae quam Antiochus fuerit Eumenen esse, conquiescere
socios vestros non posse, quoad regia Pergami sit: eam
arcem supra capita finitimarum civitatium impositam.
ego haec, Q. Marci et A. Atili, quae aut a vobis obiecta 7
aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut animi
audientium sint, nec tam referre, quid ego aut qua mente
fecerim quam quo modo id vos factum accipiatis. conscius 8
mihi sum nihil me scientem deliquisse et, si quid fecerim
inprudentia lapsus, corrigi me et emendari castigatione
hac posse. nihil certe insanabile nec quod bello et armis 9
persequendum esse censeatis commisi, aut frustra clemen-
tiae gravitatisque vestrae fama volgata per gentes est, si
talibus de causis, quae vix querela et expostulatione di-
gnae sunt, arma capitis et regibus sociis bella infertis.'

XXXXIII. Haec dicentem et cum adsensu Marcius 1
[audivit et] auctor fuit mittendi Romam legatos, cum ex-
perienda omnia ad ultimum nec praetermittendam spem
ullam censuisset. reliqua consultatio erat, quonam modo 2
tutum iter legatis esset. ad id [cum] necessaria petitio
indutiarum videretur, cuperetque Marcius neque aliud
conloquio petisset, gravate et in magnam gratiam petentis
concessit. nihil enim satis paratum ad bellum in prae- 3
sentia habebant Romani, non exercitum, non ducem, cum
Perseus, ni spes vana pacis occaecasset consilia, omnia
praeparata atque instructa [haberet] et suo maxime tem-
pore atque alieno hostibus incipere bellum posset.

Ab hoc conloquio fide indutiarum interposita legati 4
Romani in Boeotiam conparati sunt. ibi iam motus coe- 5
perat esse discedentibus a societate communis concili

Boeotorum quibusdam populis, ex quo renuntiatum erat
respondisse legatos, appariturum, quibus populis proprie
6 societatem cum rege iungi displicuisset. primi a Chaero-
nia legati, deinde a Thebis in ipso itinere occurrerunt,
adfirmantes, non interfuisse se, quo societas ea decreta
esset, concilio; quîs legati nullo in praesentia responso
7 dato Chalcidem se sequi iusserunt. Thebis magna con-
tentio orta erat ex alio certamine. comitiis praetorîs Boeo-
torum victa pars iniuriam persequens coacta multitudine
decretum Thebis [fecit], ne Boeotarchae urbibus recipe-
8 rentur. exules Thespias universi concesserunt; inde —
recepti enim sine cunctatione erant — Thebas iam mu-
tatis animis revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui
privati coetum et concilium habuissent, exilio multarentur.
9 novus deinde praetor — Ismenias is erat, vir nobilis ac
potens — capitalis poenae absentis eos decreto damnat.
Chalcidem fugerant; inde ad Romanos Larisam profecti
causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant:
10 ex contentione ortum certamen. utriusque tamen partis
legati ad Romanos venerunt, et exules accusatoresque
Ismeniae et Ismenias ipse.
1 XXXXIIII. Chalcidem ut ventum est, aliarum civi-
tatium principes, id quod maxume gratum erat Romanis,
suo quique proprie decreto regiam societatem aspernati
Romanis se adiungebant, Ismenias gentem Boeotorum in
2 fidem Romanorum permitti aecum censebat. inde certa-
mine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud
multum afuit, quin ab exulibus fautoribusque eorum in-
3 terficeretur. Thebae quoque ipsae, quod Boeotiae caput
est, in magno motu erant, alîs ad regem trahentibus civi-
4 tatem, alîs ad Romanos. et turba Coronaeorum Haliartio-
rumque [eo] convenerat ad defendendum decretum regiae
societatis. sed constantia principum docentium cladibus
Philippi Antiochique, quanta esset vis et fortuna imperi
Romani, victa tandem multitudo et ut tolleretur regia
societas decrevit et eos qui auctores paciscendae amici-
tiae fuerant ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit
5 fideique legatorum commendari civitatem iussit. Theba-
nos Marcius et Atilius laeti audierunt auctoresque et his

[et] separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam
mittendi Romam legatos. ante omnia exules restitui 6
iusserunt et auctores regiae societatis decreto suo damna-
runt. ita, quod maxume volebant, discusso Boeotico
concilio Peloponnesum proficiscuntur Ser. Cornelio Chal-
cidem accersito. Argis praebitum est iis concilium; ubi 7
res [.... nihil] aliud a gente Achaeorum petierunt, quam
ut mille milites darent. id praesidium ad Chalcidem tuen- 8
dam, dum Romanus exercitus in Graeciam traiceretur,
missum est. Marcius et Atilius peractis, quae agenda in
Graecia erant, principio hiemis Romam redierunt.

XXXXV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam 1
[ac] circum insulas missa. tres erant legati, Ti. Claudius, 2
Sp. Postumius, M. Iunius. ii circumeuntes hortabantur
socios ad suscipiendum adversus Persea [pro] Romanis
bellum et quo quaeque opulentior civitas erat, eo accu-
ratius agebant, quia minores secuturae maiorum auctori-
tatem erant. Rhodi maxumi ad omnia momenti habe- 3
bantur, quia non favere tantum, sed adiuvare viribus
suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore He-
gesilocho praeparatis, qui cum in summo magistratu 4
esset — prytanin ipsi vocant — multis orationibus per-
vicerat Rhodios, ut omissa, quam saepe vanam experti
essent, regum fovendorum spe Romanam societatem,
unam tum in terris vel viribus vel fide stabilem, retine-
rent: bellum imminere cum Perseo; desideraturos Roma- 5
nos eundem navalem apparatum, quem nuper Antiochi,
quem Philippi ante bello vidissent. trepidaturos tum 6
repente paranda classe, cum mittenda esset, nisi reficere
naves, nisi instruere navalibus sociis coepissent. eo magis
enixe faciundum esse, ut crimina delata ab Eumene fide
rerum refellerent. his incitati quadraginta navium classem 7
instructam ornatamque legatis Romanis advenientibus,
ut non expectatam adhortationem esse appareret, osten-
derunt. et haec legatio magnum ad conciliandos animos 8
civitatium Asiae momentum fuit. Decimius unus sine
ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illy-
riorum suspicione infamis, Romam rediit.

XXXXVI. Perseus cum ab conloquio Romanorum 1

in Macedoniam recepisset sese, legatos Romam de incohatis cum Marcio condicionibus pacis misit, et Byzan-
2 tium et [....] Rhodum litteras legatis ferendas dedit. in litteris eadem sententia ad omnis erat, conlocutum se cum Romanorum legatis: quae audisset quaeque dixisset ita disposita, ut superior fuisse in disceptatione videri
3 posset. aput Rhodios legati addiderunt, confidere pacem futuram, auctoribus enim Marcio atque Atilio missos Romam legatos: si pergerent Romani contra foedus movere bellum, tum omni gratia, omni ope enitendum fore
4 Rhodîs, ut reconcilient pacem; si nihil deprecando proficiant, id agendum, ne omnium rerum ius ac potestas ad unum populum perveniat. cum ceterorum id interesse, tum praecipue Rhodiorum, quo plus inter alias civitates dignitate atque opibus excellant; quae serva atque obnoxia fore, si nullus alio sit quam ad Romanos re-
5 spectus. magis et litterae et verba legatorum benigne sunt audita quam momentum ad mutandos animos habuerunt; potentior esse partis melioris auctoritas coeperat.
6 responsum ex decreto est, optare pacem Rhodios; si bellum esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex, quod veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace
7 belloque partam, diiungeret sibi ac Romanis. ab Rhodo redeuntes Boeotiae quoque civitates, et Thebas et Coroneam et Haliartum, adierunt, quibus expressum invitis existimabatur, ut relicta regia societate Romanis adiun-
8 gerentur. Thebani nihil moti sunt, quamquam nonnihil et damnatis principibus et restitutis exulibus succense-
9 bant Romanis. Coronaei et Haliartii favore quodam insito in reges legatos in Macedoniam miserunt praesidium petentes, quo se adversus inpotentem superbiam
10 Thebanorum tueri possint. cui legationi responsum ab rege est, praesidium se propter indutias cum Romanis factas mittere non posse: tamen ita suadere, ab Thebanorum iniuriis, qua possent, ut se vindicarent, ne Romanis praeberent causam in se saeviendi.

1 XXXXVII. Marcius et Atilius Romam cum venissent, legationem in Capitolio ita renuntiarunt, ut nulla re magis gloriarentur quam decepto per indutias et spem

pacis rege. adeo enim apparatibus belli fuisse instructum, 2
ipsis nulla parata re, ut omnia opportuna loca praeoccu-
pari ante ab eo potuerint quam exercitus in Graeciam
traiceretur. spatio autem indutiarum sumpto [ad] aecum 3
[rem] venturam: illum nihilo paratiorem, Romanos omni-
bus instructiores rebus coepturos bellum. Boeotorum
quoque se concilium arte distraxisse, ne coniungi amplius
ullo consensu Macedonibus possent. haec ut summa 4
ratione acta magna pars senatus adprobabat; veteres et
moris antiqui memores negabant se in ea legatione Ro-
manas agnoscere artes: non per insidias et nocturna 5
proelia nec simulatam fugam inprovisosque ad incautum
hostem reditus nec ut astu magis quam vera virtute glo-
riarentur, bella maiores gessisse; indicere prius quam
gerere solitos bella, denuntiare [proelia] interdum, [locum]
finire, in quo dimicaturi essent. eadem fide indicatum 6
Pyrrho regi medicum vitae eius insidiantem, eadem Fali-
scis vinctum traditum proditorem liberorum. religionis 7
haec Romanae esse, non versutiarum Punicarum neque
calliditatis Graecae, aput [quos] fallere hostem quam vi
superare gloriosius fuerit. interdum in praesens tempus 8
plus profici dolo quam virtute; sed eius demum animum
in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque
arte neque casu, sed conlatis comminus viribus, iusto ac
pio esse bello superatum. haec seniores, quibus nova ac 9
nimis [.. minus] placebat sapientia; vicit tamen ea pars
senatus, cui potior utilis quam honesti cura erat, ut con-
probaretur prior legatio Marci et eodem rursus in Grae-
ciam cum quinqueremibus remitteretur iubereturque ce-
tera uti e re publica maxime visum esset agere. A. quoque 10
Atilium miserunt ad occupandam Larisam in Thessalia
timentes, ne, si indutiarum dies exisset, praesidio eo
misso caput Thessaliae in potestate haberet [rex]. duo 11
milia peditum Atilius ab Cn. Sicinio accersere ad eam
rem agendam iussus. et P. Lentulo, qui ex Achaia re- 12
dierat, trecenti milites Italici generis dati, ut Thebis daret
operam, ut in potestate Boeotia esset.

XXXXVIII. His praeparatis, quamquam ad bellum 1
consilia erant destinata, senatum tamen praeberi legatis

2 placuit. eadem fere, quae in conloquio ab rege dicta
erant, relata ab legatis. insidiarum Eumeni factarum
crimen et maxima cura et minime tamen probabiliter —
manifesta enim res erat — defensum; cetera deprecatio
3 erat. sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri aut
flecti possent. denuntiatum, extemplo moenibus urbis
4 Romae, Italia intra tricesimum diem excederent. P. Li-
cinio deinde consuli, cui Macedonia provincia obvenerat,
denuntiatum, ut exercitui diem primam quamque diceret
5 ad conveniendum. C. Lucretius praetor, cui classis pro-
vincia erat, cum quadraginta quinqueremibus ab urbe
profectus: nam ex refectis navibus alias in alium usum
6 retineri ad urbem placuit. praemissus a praetore est
frater [M.] Lucretius cum quinquereme una, iussusque
ab sociis ex foedere acceptis navibus ad Cephallaniam
7 classi occurrere, ab Reginis triremi una, ab Locris dua-
bus, ab Uritibus quattuor. praeter oram supervectus
(Italiae) Calabriae extremum promunturium in Ionio
8 mari, Dyrrhachium traicit. ibi decem ipsorum Dyrrha-
chinorum, duodecim Issaeorum, quinquaginta quattuor
Genti regis lembos nanctus, simulans se credere eos in
usum Romanorum conparatos esse, omnibus abductis die
tertio Corcyram, inde protinus in Cephallaniam traicit.
9 C. Lucretius praetor ab Neapoli profectus superato freto
10 die quinto in Cephallaniam transmisit. ibi stetit classis,
simul opperiens ut terrestris copiae traicerentur, simul
ut onerariae ex agmine suo per altum dissipatae conse-
querentur.

1 XXXXVIIII. Per hos forte dies P. Licinius consul
votis in Capitolio nuncupatis paludatus ab urbe profectus
2 est. semper quidem ea res cum magna dignitate ac
maiestate geritur; praecipue convertit oculos animosque,
cum ad magnum nobilemque aut virtute aut fortuna
3 hostem euntem consulem prosecuntur. contrahit enim
non offici modo cura, sed etiam studium spectaculi, ut
videant ducem suum, cuius imperio consilioque summam
4 rem publicam tuendam permiserunt. subit deinde cogi-
tatio animum, qui belli casus, quam incertus fortunae
5 eventus communisque Mars belli sit: adversa, secunda,

quaeque inscitia et temeritate ducum cladis saepe acci-
derint, quae contra bona prudentia et virtus attulerit.
quem scire mortalium utrius mentis, utrius fortunae con- 6
sulem ad bellum mittant? triumphantemne mox cum
exercitu victore scandentem in Capitolium ad eosdem
deos, a quibus proficiscatur, visuri, an hostibus eam prae-
bituri laetitiam sint? Persi autem regi, adversus quem 7
ibatur, famam et bello clara Macedonum gens et Philip-
pus pater, inter multa prospere gesta Romano etiam no-
bilitatus bello, praebebat; tum ipsius Persei numquam,
ex quo regnum accepisset, desitum belli expectatione
celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium ordi- 8
num homines proficiscentem consulem prosecuti sunt.
duo consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius, 9
Q. Mucius, et tres inlustres iuvenes, P. Lentulus et duo
Manli Acidini; alter † M. Manli, alter L. Manli filius
erat. cum îs consul Brundisium ad exercitum atque inde 10
cum omnibus copiis transvectus ad Nymphaeum in Apol-
loniatium agro posuit castra.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati ab 1
Roma regressi praeciderant spem pacis, consilium habuit.
ibi aliquamdiu diversis sententiis certatum est. erant 2
quibus vel stipendium [pendendum], si iniungeretur, vel
agri parte cedendum, si multarent, quidquid denique
aliud pacis causa patiendum esset, non recusandum vi-
deretur, nec committendum, ut in aleam tanti casus se
regnumque daret: si possessio haut ambigua regni ma- 3
neret, multa diem tempusque adferre posse, quibus non
amissa modo reciperare, sed timendus ultro îs esse quos
nunc timeret posset. ceterum multo maior pars ferocioris 4
sententiae erat. quidquid cessisset, cum eo simul regno
protinus cedendum esse adfirmabant: neque enim Roma- 5
nos pecunia aut agro egere, sed hoc scire, cum omnia
humana, tum maxima quaeque et regna et imperia sub
casibus multis esse; Carthaginiensium opes fregisse sese 6
et cervicibus eorum praepotentem finitimum regem inpo-
suisse; Antiochum progeniemque eius ultra iuga Tauri
emotum; unum esse Macedoniae regnum, et regione pro- 7
pincum et quod, sicubi populo Romano sua fortuna labet,

8 antiquos animos regibus suis videatur posse facere. dum
integrae [res sint, statuere] aput animum suum Persea
debere, utrum singula concedendo nudatus ad extremum
opibus extorrisque regno Samothraciam aliamve quam
insulam petere ab Romanis, ubi privatus superstes regno
9 suo in contemptu atque inopia consenescat, malit, an
armatus vindex fortunae dignitatisque suae, aut, [ut] viro
forti dignum sit, patiatur quodcumque casus belli tulerit,
aut victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano.
10 non esse admirabilius Romanos Graecia pelli quam
Hannibalem Italia pulsum esse. neque hercule videre,
qui conveniat fratri, adfectanti per iniuriam regnum,
summa vi restitisse, alienigenis bene parto eo cedere.
11 postremo ita [de] bello et pace quaeri, ut inter omnes
conveniat nec turpius quicquam esse quam sine certa-
mine cessisse regno, nec praeclarius quicquam quam
pro dignitate ac maiestate omnem fortunam expertum
esse.

1 LI. Pellae, in vetere regia Macedonum, hoc consi-
lium erat. 'geramus ergo' inquit, 'dîs bene iuvantibus,
quando ita videtur, bellum;' litterisque circa praefectos
dimissis Citium — Macedoniae oppidum est — copias
2 omnis contrahit. ipse centum hostîs sacrificio regaliter
Minervae, quam vocant Alcidem, confecto cum purpura-
torum et satellitum manu profectus Citium est. eo iam
omnes Macedonum [et] externorum auxiliorum convene-
3 rant copiae. castra ante urbem ponit omnisque armatos
in campo struxit, summa omnium quadraginta [tria]
milia armata fuere, quorum pars ferme dimidia phalan-
4 gitae erant; Hippias Beroeaeus praeerat. delecta deinde
et viribus et robore aetatis ex omni cetratorum numero
duo [milia] erant; agema hanc ipsi legionem vocabant,
praefectos habebat Leonnatum et Thrasippum † Eulyestas.
5 ceterorum cetratorum, trium ferme milium hominum, dux
erat Antiphilus Edessaeus. Paeones et ex Paroria et
Parastrymonia — sunt autem ea loca subiecta Thraciae
— et Agrianes, admixtis etiam Threcibus incolis, trium
6 milium ferme et ipsi expleverunt numerum. armaverat
contraxeratque eos Didas Paeon, qui adulescentem De-

metrium occiderat. et armatorum duo milia Gallorum 7
erant, praefecto Asclepiodoto. ab Heraclea ex Sintis tria
milia Threcum liberorum suum ducem habebant. Cre-
tensium par paene numerus suos duces sequebatur, Su-
sum Phalasarneum et Syllum Gnosium. et Leonides 8
Lacedaemonius quingentis ex Graecia, misto generi ho-
minum, praeerat. regî is generis ferebatur, exsul dam-
natus frequenti concilio Achaeorum, litteris ad Persea
deprensis. Aetolorum et Boeotorum, qui non explebant 9
plus quam quingentorum omnes numerum, Lyco Achaeus
praefectus erat. ex his mixtis tot populorum, tot gentium
auxiliis duodecim milia armatorum ferme efficiebantur.
equitum ex tota Macedonia contraxerat [tria] milia. ve- 10
nerat eodem Cotys Seuthis filius, rex gentis Odrysarum,
cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero.
ita summa totius exercitus undequadraginta [milia] pedi- 11
tum erant, quattuor equitum. satis constabat, secundum
eum exercitum quem magnus Alexander in Asiam tra-
iecit, numquam ullius Macedonum regis copias tantas
fuisse.

LII. Sextus et vicesimus annus agebatur, ex quo 1
petenti Philippo data pax erat; per id omne tempus quieta 2
Macedonia et progeniem ediderat, cuius magna pars ma-
tura militiae esset, et levibus bellis Thracum accolarum,
quae exercerent magis quam fatigarent, sub adsidua ta-
men militia fuerat. et diu meditatum Philippo primo, 3
deinde et Persei Romanum bellum omnia ut instructa
parataque essent effecerat. mota parumper acies, non 4
iusto decursu tamen, ne stetisse tantum in armis videren-
tur, — armatosque, sicut erant, ad contionem vocavit.
ipse constitit in tribunali, circa se habens filios duos, 5
cuius paris Philippus natura frater, adoptione filius, minor,
quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. cohortatus est 6
milites ad bellum, iniuriam populi Romani in patrem seque
conmemoravit: illum omnibus indignitatibus conpulsum 7
ad rebellandum, inter apparatum belli fato oppressum;
ad se simul legatos, simul milites ad occupandas Grae-
ciae urbes missos. fallaci dein conloquio per speciem 8
reconciliandae pacis extractam hiemem, ut tempus ad

conparandum haberent; consulem nunc venire cum dua-
bus legionibus Romanis, quae [singulae sena milia pedi-
tum], trecenos equites habeant, et pari ferme numero
9 sociorum peditum equitumque; eo ut accedant regum
auxilia Eumenis et Masinissae, non plus [viginti] septem
10 milia peditum, duo equitum futura. auditis hostium co-
piis respicerent suum ipsi exercitum, quantum numero,
quantum genere militum praestarent tironibus raptim ad
id bellum conscriptis ipsi a pueris eruditi artibus militiae,
11 tot subacti atque durati bellis. auxilia Romanis Lydos
et Phrygas et Numidas esse, sibi Thracas Gallosque,
ferocissimas gentium. arma illos habere ea, quae sibi
quisque paraverit pauper miles, Macedonas prompta ex
regio apparatu, per tot annos patris sui cura et inpensa
12 facta. commeatum illis cum procul, tum omnibus sub
casibus maritimis fore; se et pecuniam et frumentum,
praeter reditus metallorum, in decem annos seposuisse.
13 omnia, quae deorum indulgentia, quae regia cura prae-
paranda fuerint, plena cumulataque habere Macedonas.
14 animum habendum esse quem habuerint maiores eorum,
qui Europa omni domita transgressi in Asiam incogni-
tum famae aperuerint armis orbem terrarum nec ante
vincere desierint quam rubro mari inclusis quod vincerent
15 defuerit. at hercule nunc [non] de ultimis Indiae oris,
sed de ipsius Macedoniae possessione certamen fortu-
nam indixisse. cum patre suo gerentis bellum Romanos
16 speciosum Graeciae liberandae tulisse titulum; nunc
propalam Macedoniam in servitutem petere, ne rex
vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma
habeat. haec enim tradenda superbis dominis esse cum
rege regnoque, [si] absistere bello et facere imperata
velint.

1 LIII. Cum per omnem orationem satis frequenti ad-
sensu succlamatum esset, tum vero ea vociferatio simul
indignantium minitantiumque, partim iubentium bonum
animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi face-
2 ret, tantum iussis ad iter parare: iam enim dici movere
castra ab Nymphaeo Romanos. [contione] dimissa, ad
audiendas legationes civitatium Macedoniae se contulit.

venerant autem ad pecunias pro facultatibus quaeque 3
suis et frumentum pollicendum ad bellum. omnibus gra- 4
tiae actae, remissum omnibus; satis regios apparatus ad
ea dictum sufficere. vehicula tantum imperata, ut tor-
menta telorumque missilium ingentem vim praeparatam
bellicumque aliud instrumentum veherent.

Profectus inde toto exercitu, Eordaeam petens, ad 5
Begorritim quem vocant lacum positis castris, postero
die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit. deinde 6
saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant,
descendit ad Azorum, Pythium, Dolichen — Tripolim
vocant incolentes. haec tria oppida paulisper cunctata, 7
quia obsides Larisaeis dederant, victa tamen praesenti
metu in deditionem concesserunt. benigne his appellatis 8
haud dubius Perrhaebos quoque idem [facturos, ..] ur-
bem, nihil cunctatis qui incolebant, primo adventu recipit.
Cyretias oppugnare coactus, primo etiam die acri con- 9
cursu ad portas armatorum est repulsus; postero die om-
nibus copiis adortus in deditionem omnes ante noctem
accepit.

LIIII. Mylae, proximum oppidum, ita munitum, ut 1
inexsuperabilis munimenti spes incolas ferocioris faceret,
non portas claudere regi satis habuerunt, sed probris
quoque in ipsum Macedonasque procacibus iaculati sunt.
quae res cum infestiorem hostem ad oppugnandum fecis- 2
set, ipsos desperatione veniae ad tuendos sese acrius ac-
cendit. itaque per triduum ingentibus utrimque animis 3
et oppugnata est [et] defensa. multitudo Macedonum
ad subeundum in vicem proelium haud difficulter suppe-
tebat; oppidanos diem, noctem eosdem tuentis moenia
non vulnera modo, sed etiam vigiliae et continens labor
conficiebat. quarto die cum et scalae undique ad muros 4
erigerentur et porta vi maiore oppugnaretur, oppidani
depulsi muris ad portam tuendam concurrunt eruptio-
nemque repentinam in hostis faciunt; quae cum irae 5
magis inconsultae quam verae fiduciae virium esset, pauci
et fessi ab integris pulsi terga [dederunt] fugientesque
per patentem portam hostes acceperunt. ita capta urbs 6
ac direpta est. libera quoque corpora, quae caedibus

superfuerunt, venum data. diruto magna ex parte et
incenso oppido profectus ad Phalannam castra movit,
7 inde postero die Gyrtonem pervenit. quo cum T. Minu-
cium Rufum et Hippiam Thessalorum praetorem cum
praesidio intrasse accepisset, ne temptata quidem oppu-
gnatione praetergressus, Elatiam et Gonnum perculsis
8 inopinato adventu oppidanis recepit. utraque oppida in
faucibus sunt qua Tempe adeunt, magis Gonnus. itaque
et firmiore id praesidio tutum equitum peditumque, ad
9 hoc fossa triplici ac vallo munitum reliquit. ipse ad Su-
curium progressus opperiri ibi hostium adventum statuit,
simul et frumentari passim exercitum iubet in subiecto
10 hostium agro. namque Sucurium est sub radicibus Ossae
montis. qua in meridiem vergit, subiectos habet Thes-
saliae campos, ab tergo Macedoniam atque Magnesiam.
11 ad has opportunitates accedit summa salubritas et copia
pluribus circumiectis fontibus perennium aquarum.
1 LV. Consul Romanus per eosdem dies Thessaliam
cum exercitu petens iter expeditum primo per Epirum
2 habuit; deinde postquam in Athamaniam est transgressus
asperi ac prope invii soli, cum ingenti difficultate parvis
3 itineribus aegre Gomphos pervenit; cui si vexatis homi-
nibus equisque tironem exercitum ducenti acie instructa
et loco suo et tempore obstitisset rex, ne Romani quidem
4 abnuunt magna sua cum clade fuisse pugnaturos. post-
quam Gomphos sine certamine ventum est, praeter gau-
dium periculosi saltus superati contemptus quoque hostium
5 adeo ignorantium opportunitates suas accessit. sacrificio
rite perfecto consul et frumento dato militibus paucos ad
requiem iumentorum hominumque moratus dies, cum au-
diret vagari Macedonas effusos per Thessaliam vastarique
sociorum agros, satis iam refectum militem ad Larisam
6 ducit. inde cum tria milia ferme abesset, ad Tripolim
— Scaeam vocant — super Peneum amnem posuit castra.
7 per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus accessit
cum Attalo atque Athenaeo fratribus, Philetaero fratre
relicto Pergami ad tutelam regni. Chalcide cum Attalo
et quattuor milibus peditum, mille equitum ad consulem
8 venit; Chalcide relicta duo milia peditum, quibus Athe-

naeus praepositus. et alia eodem auxilia Romanis ex omnibus undique Graeciae populis convenerunt, quorum pleraque — adeo parva erant — in oblivionem adducta.
Apolloniatae trecentos equites, centum pedites miserunt. 9
Aetolorum alae unius instar, quantum ab tota gente equi-
tum venerat, et Thessalorum, [quorum] omnis equitatus 10
speratus erat, non plus quam trecenti erant equites in castris Romanis. Achaei iuventutis suae Cretico maxime armatu ad mille quingentos dederunt.

LVI. Sub idem tempus et C. Lucretius praetor, qui 1
navibus praeerat ad Cephallaniam, M. Lucretio fratre cum classe super Maleum Chalcidem iusso petere ipse triremem conscendit, sinum Corinthium petens ad praeoccu-
pandas in Boeotia res. tardior ei navigatio propter infir- 2
mitatem corporis fuit. M. Lucretius Chalcidem adveniens 3
cum a P. Lentulo Haliartum oppugnari audisset, nuntium, praetoris verbis qui abscedere eum inde iuberet, misit.
Boeotorum iuventute, quae pars cum Romanis stabat, eam 4
rem adgressus legatus a moenibus abscessit. haec soluta 5
obsidio locum alteri novae obsidioni dedit; namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali, decem milibus armatorum, ad hoc duobus milibus regiorum, qui sub Athenaeo erant, Haliartum circumsedit, parantibusque
iam oppugnare supervenit a Creusa praetor. ad idem fere 6
tempus et ab sociis naves Chalcidem convenerunt, duae Punicae quinqueremes, duae ab Heraclea ex Ponto triremes, quattuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque
Rhodiae quadriremes. has praetor, quia nusquam erat 7
maritumum bellum, remisit sociis. et Q. Marcius Chalcidem navibus venit Alope capta, Larisa, quae Cremaste dicitur, obpugnata.

Cum hic status in Boeotia esset, Perseus cum ad 8
Sucurium, sicut ante dictum est, stativa haberet, frumento undique circa ex agris convecto, ad vastandum [agrum]
Pheraeorum misit, ratus ad iuvandas sociorum urbes lon- 9
gius a castris abstractos deprehendi Romanos posse. quos 10
cum eo tumultu nihil motos animadvertisset, praedam quidem praeterquam hominum — pecora autem maxume omnis generis fuere — divisit ad epulandum militibus.

1 LVII. Sub idem deinde tempus consilium et consul
2 et rex habuerunt, unde bellum ordirentur. regîs creverant
animi vastatione concessa sibi ab hoste Pheraei agri; ita-
que eundum inde ad castra nec dandum ultra spatium
3 cunctandi censebant. et Romani censebant cunctationem
suam infamem aput socios esse, maxume indigne ferentis
4 non latam Pheraeis opem. consultantibus, quid agerent
— aderant autem Eumenes et Attalus in concilio — tre-
pidus nuntius adfert, hostem magno agmine adesse. con-
silio dimisso signum extemplo datur, uti arma capiant.
5 interim placet ex regîs auxiliis centum equites et parem
6 numerum iaculatorum peditum exire. Perseus [hora]
ferme diei quarta, cum paulo plus mille passus abesset a
castris Romanis, consistere signa peditum iussit. prae-
gressus ipse cum equitibus ac levi armatura, et Cotys cum
7 eo ducesque aliorum auxiliorum praecesserunt. minus
quingentos passus ab castris aberant, cum in conspectu
fuere hostium equites; duae alae erant magna ex parte
Gallorum, Cassignatus praeerat, et levis armaturae cen-
8 tum fere et quinquaginta Mysi aut Cretenses. constitit
rex incertus, quanta esset [hostium multitudo]. duas inde
ex agmine turmas Threcum, duas Macedonum cum binis
9 Cretensium cohortibus et Threcum misit. proelium, cum
pares numero essent neque ab hac aut illa parte nova
auxilia subvenirent, incerta victoria finitum est. Eumenis
ferme triginta interfecti, inter quos Cassignatus dux Gal-
lorum cecidit. et tunc quidem Perseus ad Sucurium
10 copias reduxit. postero die circa eandem horam in eun-
dem locum rex copias admovit plaustris cum aqua se-
quentibus; nam duodecim milium passuum [via] omnis
sine aqua et plurimi pulveris erat, adfectosque siti, si
primo in conspectu dimicassent, pugnaturos fuisse appa-
11 rebat. cum Romani quiessent stationibus etiam intra
vallum reductis, regî quoque in castra redeunt. hoc per
aliquot dies fecerunt, sperantes fore ut Romani equites
12 abeuntium novissimum agmen adgrederentur: inde cer-
tamine orto [cum] longius a castris eos elicuissent, facile,
ubiubi essent, se, qui equitatu et levi armatura plus pos-
sent, conversuros aciem.

LVIII. Postquam inceptum non succedebat, castra 1
propius hostem movit rex et a quinque milibus passûm
communiit. inde luce prima eodem quo solebat loco pedi- 2
tum acie instructa equitatum omnem levemque armaturam
ad castra hostium ducit. visus et plurimus et propior so- 3
lito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. et primo
vix creditum nuntianti est, quia prioribus continuis diebus
numquam ante horam quartam hostis apparuerat, tum
solis ortus erat. deinde ut plurium clamore et cursu a 4
portis dubitatio exempta est, tumultus ingens oboritur. tri-
buni praefectique et centuriones in praetorium, miles ad
sua quisque tentoria discurrit. minus quingentos passus 5
a vallo instruxerat Perseus suos circa tumulum, quem
Callicinum vocant. laevo cornu Cotys rex praeerat cum 6
omnibus suae gentis; equitum ordines levis armatura in-
terposita distinguebat. in dextro cornu Macedones erant
equites, intermixti turmis eorum Cretenses; huic armatu- 7
rae Midon Beroeaeus, equitibus et summae partis eius
Meno Antigonensis praeerat. proximi cornibus constiterant 8
regî equites et mixtum genus, delecta plurium gentium
auxilia; Patrocles Antigonensis hic et Paeoniae praefectus
Didas erant praepositi. medius omnium rex erat, circa 9
eum agema quod vocant, equitumque sacrae alae. ante 10
se statuit funditores iaculatoresque, quadringentorum
manus utraque numerum explebat; Stratonem Thessa-
lonicensem et Artemona Dolopem iis praefecit. sic regî
constiterant. consul intra vallum peditum acie instructa 11
et ipse equitatum omnem cum levi armatura emisit. pro 12
vallo instructi sunt. dextro cornu praepositus C. Licinius
Crassus consulis frater, cum omni Italico equitatu, veliti-
bus intermixtis; sinistro M. Valerius Laevinus sociorum
ex Graecis populis equites habebat [et] eiusdem gentis
levem armaturam. mediam autem aciem cum delectis 13
equitibus extraordinariis tenebat Quintus Mucius. ducenti
equites Galli ante signa horum instructi et de auxilîs Eu-
menis Cyrtiorum gentis trecenti. Thessali quadringenti 14
equites parvo intervallo super laevum cornu locati. Eu-
menes rex Attalusque cum omni manu sua ab tergo inter
postremam aciem ac vallum steterunt.

1 LVIIII. In hunc modum maxime instructae acies,
par ferme utrimque numerus equitum ac levis armaturae
concurrunt a funditoribus iaculatoribusque, qui praeces-
2 serant, proelio orto. primi omnium Thraces, haut secus
quam diu claustris retentae ferae, ita concitati cum ingenti
clamore in dextrum cornu, Italicos equites, incurrerunt,
3 ut usu belli et ingenio inpavida gens turbaretur. [....
gla]dîs hastas petere pedites [....]mque, nunc succidere
4 crura equis, nunc ilia suffodere. Perseus in mediam in-
vectus aciem Graecos primo impetu avertit; quibus cum
gravis ab tergo instaret hostis, Thessalorum equitatus,
qui a laevo cornu brevi spatio diiunctus in subsidiis fue-
rat extra concursum, primo spectator certaminis, deinde
5 inclinata re maxumo usui fuit. cedentes enim sensim
integris ordinibus, postquam se Eumenis auxiliis adiun-
xerunt, et cum eo tutum inter ordines suos receptum
sociis fuga dissipatis dabant et, cum minus conferti hostes
instarent, progredi etiam ausi multos fugientium obvios
6 exceperunt. nec regî, sparsi iam ipsi passim sequendo,
cum ordinatis et certo incedentibus gradu manus conse-
7 rere audebant. cum victor equestri proelio rex, parvo
momento si adiuvissent, debellatum esse [clamare]t, op-
portune adhortanti supervenit phalanx, quam sua sponte,
ne audaci coepto deessent, Hippias et Leonnatus raptim
adduxerant, postquam prospere pugnasse equitem acce-
8 perunt. fluctuante rege inter spem metumque tantae rei
conandae Cretensis Euander, quo ministro Delphis ad
insidias Eumenis regis usus erat, postquam agmen pedi-
9 tum venientium sub signis vidit, ad regem adcurrit et
monere institit, ne elatus felicitate summam rerum temere
10 in non necessariam aleam daret: si contentus bene re
gesta quiesset eo die, vel pacis honestae condicionem
habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam seque-
rentur, si bellare mallet. in hoc consilium pronior erat
11 animus regis. itaque conlaudato Euandro signa referri
peditumque agmen redire in castra iubet, equitibus re-
ceptui canere.

1 LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti equites,
duo [milia] haut minus peditum, capti sescenti ferme; ex

regîs autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti.
postquam rediere in castra victores, omnes quidem laeti, 2
ante alios Thracum insolens laetitia eminebat; cum cantu
enim superfixa [hastis] capita hostium portantes redierunt.
aput Romanos non maestitia tantum ex male gesta re, 3
sed pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis adgre-
deretur. Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret
castra, ut pro munimento amnem haberet, dum perculsi
milites animos colligerent. consul moveri flagitio timoris 4
fatendi; victus tamen ratione silentio noctis transductis
copiis castra in ulteriore ripa communiit. rex postero 5
die ad lacessendos proelio hostes progressus, postquam
trans amnem in tuto posita castra animadvertit, fatebatur
quidem peccatum, quod pridie non institisset victis, sed
aliquanto maiorem culpam esse, quod nocte foret cessa-
tum; nam ut neminem alium suorum moveret, levi ar- 6
matura inmissa trepidantium in transitu fluminis hostium
deleri magna ex parte copias potuisse. Romanis quidem 7
praesens pavor demtus erat, in tuto castra habentibus;
damnum inter cetera praecipue famae movebat. et in 8
consilio aput consulem pro se quisque in Aetolos confe-
rebant causam: ab îs fugae terrorisque principium ortum;
secutos pavorem Aetolorum et ceteros socios Graecorum 9
populorum. quinque principes Aetolorum, qui primi 10
terga vertentes conspecti dicebantur, [Romam missi.]
Thessali pro contione laudati ducesque eorum etiam vir-
tutis causa donati.

LXI. Ad regem spolia caesorum hostium referebantur. 1
dona ex his aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam 2
captivos dabat. scuta erant supra mille quingenta, lori-
cae thoracesque mille amplius summam explebant, galea-
rum gladiorumque et missilium omnis generis maior ali-
quanto numerus. haec per se ampla lautaque multiplicata 3
verbis regis, quae ad contionem vocato exercitu habuit.
'praeiudicatum eventum belli habetis. meliorem partem 4
hostium, equitatum Romanum, quo invictos se esse glo-
riabantur, fudistis. equites enim illis principes iuventutis, 5
equites seminarium senatus; inde lectos in patres con-
sules, inde imperatores creant; horum spolia paulo ante

6 divisimus inter vos. nec minorem de legionibus peditum
victoriam habetis, quae nocturna fuga vobis subtractae
naufragorum trepidatione passim natantium flumen con-
7 pleverunt. sed facilius nobis sequentibus victos Peneum
superare erit, quam illis trepidantibus fuit; transgressique
extemplo castra oppugnabimus, quae hodie cepissemus,
8 ni fugissent; aut si acie decernere volent, eundem pu-
gnae pedestris eventum expectate, qui equitum in cer-
9 tamine fuit.' et qui vicerant alacres, spolia caesorum
hostium umeris gerentes facinora sua audivere, ex eo
10 quod acciderat spem futuri praecipientes, et pedites aliena
gloria accensi, praecipue qui Macedonum phalangis erant,
sibi quoque et navandae regi operae et similem gloriam
11 ex hoste pariendi occasione[m optabant. contione] di-
missa, postero die profectus inde ad Mopsium posuit
castra. tumulus hic ante Tempe eminet Larisae medius
† abestonum * * *

1 LXII. [Romani,] non abscedentes ab ripa Penei, trans-
2 tulerunt in locum tutiorem castra. eo Misagenes Numida
venit cum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc
3 elephantis duobus et viginti. per eos dies consilium ha-
benti regi de summa [rerum], cum iam consedisset fero-
cia ab re bene gesta, ausi sunt quidam amicorum consi-
lium dare, ut secunda fortuna in condicionem honestae
pacis uteretur potius quam spe vana evectus in casum
4 inrevocabilem se daret: modum inponere secundis rebus
nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, pruden-
5 tis hominis et merito felicis esse. mitteret ad consulem
qui foedus in easdem leges renovarent, quibus Philippus
pater eius pacem ab T. Quinctio victore accepisset.
6 neque desinere bellum magnificentius quam ab tam me-
morabili pugna [posse, neque] spem firmiorem pacis
perpetuae dari, quam quae perculsos adverso proelio
7 Romanos molliores factura sit ad paciscendum. quodsi
Romani tum quoque insita pertinacia aequa aspernaren-
tur, deos hominesque et moderationis Persei et illorum
8 pervicacis superbiae futuros testes. numquam ab talibus
consiliis abhorrebat regis animus. itaque plurimum ad-
9 sensu conprobata sententia, legati ad consulem missi

adhibito frequenti consilio auditi sunt. pacem petiere, 10
vectigal quantum Philippus pactus esset, daturum Per-
sea Romanis pollicentis: urbibus, agris locisque, quibus
Philippus cessisset, cessurum primum. haec legati. sum- 11
motis his cum consultarent, Romana constantia vicit in
consilio. ita tum mos erat, in adversis voltum secundae
fortunae gerere, moderari animo in secundis. responderi 12
placuit, ita pacem dari, si de summa rerum liberum se-
natui permittat rex de se deque universa Macedonia
statuendi ius. haec cum renuntiassent legati, miraculo 13
ignaris moris pertinacia esse et plerique vetare amplius
mentionem pacis facere: ultro mox quaesituros quod
oblatum fastidiant. Perseus hanc ipsam superbiam, 14
quippe ex fiducia virium esse, timere; et summam pecu-
niae augens, si pretio pacem emere posset, non destitit
animum consulis temptare. postquam nihil ex eo quod 15
primo responderat mutabat, desperata pace ad Sucurium,
unde profectus erat, rediit, belli casum de integro tem-
ptaturus.

LXIII. Fama equestris pugnae vulgata per Graeciam 1
nudavit voluntates hominum. non enim solum qui partis
Macedonum erant, sed plerique ingentibus Romanorum
obligati beneficiis, quidam vim superbiamque experti
[Persei], laeti eam famam accepere, non ob aliam cau- 2
sam quam pravo studio, quo etiam in certaminibus ludi-
cris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori favendo.

Eodem tempore in Boeotia summa vi Haliartum Lu- 3
cretius praetor oppugnabat; et quamquam nec habebant
externa auxilia obsessi praeter Coronitanorum iuniores,
qui prima obsidione moenia intraverant, neque sperabant,
tamen ipsi animis magis quam viribus resistebant. nam 4
et eruptiones in opera crebro faciebant, et arietem admo-
tum nunc [saxis ingentibus, nunc] libramento plumbi
gravatum ad terram urguebant et, si qua declinare ne-
quiverant ictum, pro diruto muro novum tumultuario
opere raptim ex ipsa ruinae strage congestis saxis extru-
ebant. cum operibus len[tior oppugna]tio esset, scalas 5
per manipulos dividi praetor iussit corona undique moe-
nia adgressurus, eo magis suffecturam ad id multitudinem

ratus, quod qua parte palus urbem cingit nec adtinebat
6 oppugnari nec poterat. ipse ab ea parte, qua duae turres
quodque inter eas muri fuerat [corruerat], duo milia mi-
litum delectorum admovit, [ut] eodem tempore, quo ipse
transcendere ruinas conaretur, concursu adversus se op-
pidanorum facto scalis vacua defensoribus moenia capi
7 parte aliqua possent. haud segniter oppidani vim eius
arcere parant. nam super stratum ruinis locum fascibus
aridis sarmentorum iniectis stantes cum ardentibus faci-
bus accensuros eam se saepem minabantur, ut incendio
intersaepti ab hoste spatium ad obiciendum interiorem
8 murum haberent. quod inceptum eorum fors inpediit;
nam tantus repente effusus est imber, ut nec accendi
9 facile pateretur et extingueret accensa. itaque et trans-
itus per distracta fumantia virgulta patuit et in unius
loci praesidium omnibus versis moenia quoque pluribus
10 simul partibus scalis capiuntur. in primo tumultu captae
urbis seniores inpubesque, quos casus obvios obtulit,
passim caesi; armati in arcem confugerunt et postero die,
cum spei nihil superesset, deditione facta sub corona
11 venierunt. fuerunt autem duo milia ferme et quingenti.
ornamenta urbis, statuae et tabulae pictae, et quidquid
pretiosae praedae fuit, ad naves delatum; urbs diruta a
12 fundamentis. inde Thebas ductus exercitus; quibus sine
certamine receptis urbem tradidit exulibus et qui Roma-
norum partis erant, adversae factionis hominum fautorum-
que regis ac Macedonum familias sub corona vendidit.
his gestis in Boeotia ad mare ac naves rediit.

1 LXIIII. Cum haec in Boeotia gererentur, Perseus
2 ad Sucurium stativa dierum aliquot habuit. ubi cum
audisset raptim Romanos circa ex agris demessum fru-
mentum convehere, deinde ante sua quemque tentoria
3 spicas fascibus desecantem, quo purius frumentum tere-
ret, ingentis acervos per tota castra stramentorum fecisse,
ratus incendio opportuna esse, faces taedamque et mal-
leolos stuppae inlitos pice parari iubet; atque ita media
4 nocte profectus, ut prima luce adgressus falleret. ne-
quiquam. primae stationes oppressae tumultu ac terrore
suo ceteros excitaverunt, signumque datum est arma

extemplo capiendi; simulque in vallo, ad portas, miles
instructus erat. [....] et inconsultae oppugnationis ca- 5
strorum Perseus et extemplo circumegit aciem et prima
impedimenta ire, deinde peditum signa ferri iussit. ipse
cum equitatu et levi armatura substitit ad agmen cogen-
dum, ratus, id quod accidit, insecuturos ad extrema ab
tergo carpenda hostis. breve certamen levis armaturae 6
maxime cum procursatoribus fuit; equites peditesque sine
tumultu in castra redierunt.

Demessis circa segetibus Romani ad Crannona, inta- 7
ctum agrum, castra movent. ibi cum securi et propter
longinquitatem et viae inopis aquarum difficultatem, quae
inter Sucurium et Crannona est, stativa haberent, repente 8
prima luce [in] imminentibus tumulis equitatus regius
cum levi armatura visus ingentem tumultum fecit. pridie
per meridiem profecti ab Sucurio erant; peditum agmen
sub luce reliquerant in proxuma planitie. stetit paulisper 9
in tumulis, elici posse ratus ad equestre certamen Ro-
manos; hi postquam nihil movebant, equitem mittit qui
pedites referre ad Sucurium signa iuberet, ipse mox in-
secutus. Romani equites modico intervallo sequentes, 10
sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam
confertos abire, signa atque ordines servantes viderunt,
et ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde offensus longinquitate itineris rex ad 1
Mopsium castra movit, et Romani demessis Crannonis
segetibus in Phalannaeum agrum transeunt. ibi cum ex 2
transfuga cognosset rex sine ullo armato praesidio passim
vagantis per agros Romanos metere, cum [mille] equiti-
bus, duobus milibus Thracum et Cretensium profectus,
cum quantum adcelerare poterat effuso agmine isset, in-
proviso adgressus est Romanos. iuncta vehicula, plera- 3
que onusta, mille admodum capiuntur, sescenti ferme
homines. praedam custodiendam ducendamque in castra 4
trecentis Cretensium dedit: ipse revocato ab effusa caede 5
equite et reliquis peditum ducit ad proximum praesidium,
ratus haut magno certamine opprimi posse. L. Pompeius 6
tribunus militum praeerat, qui perculsos milites repentino
hostium adventu in propinquum tumulum recepit, loci se

praesidio, quia numero et viribus impar erat, defensurus.
7 ibi cum in orbem milites coegisset, ut densatis scutis ab
ictu sagittarum et iaculorum sese tuerentur, Perseus cir-
cumdato armatis tumulo alios ascensum undique temptare
iubet et comminus proelium conserere, alios eminus tela
8 ingerere. ingens Romanos terror circumstabat; nam ne-
que conferti [propellere] propter eos qui [ascendere]
in tumulum conabantur poterant, et ubi ordines procur-
9 sando solvissent, patebant iaculis sagittisque. maxime
cestrosphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum
genus teli inventum est. bipalme spiculum hastili semi-
10 cubitali infixum erat crassitudine digiti; huic abiegnae
breves pinnae tres, velut sagittis solent, circumdabantur;
funda media duo scutalia inparia habebat. cum maiori
nisu libratum funditor habena rotaret, excussum velut
11 glans emicabat. cum et hoc et alio omni genere telorum
pars vulnerata militum esset nec facile iam arma fessi
sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, prae-
mia interdum polliceri. nec cuiusquam ad deditionem
flectebatur animus, cum ex insperato iam obstinatis mori
12 spes adfulsit. nam cum ex frumentatoribus refugientes
quidam in castra nuntiassent consuli circumsideri praesi-
dium, motus periculo tot civium — nam octingenti ferme,
et omnes Romani erant — cum equitatu ac levi arma-
tura — accesserant nova auxilia, Numidiae pedites equi-
tesque et elephanti — castris egreditur et tribunis mili-
13 tum imperat, ut legionum signa sequantur. ipse velitibus
ad firmanda levium armorum auxilia adiectis ad tumulum
14 praecedit. consulis latera tegunt Eumenes, Attalus et
Misagenes regulus Numidarum.

1 LXVI. Cum in conspectu prima signa suorum cir-
cumsessis fuerunt, Romanis quidem ab ultuma despera-
2 tione recreatus est animus; Perseus, cui primum omnium
fuerat, ut contentus fortuito successu, captis aliquot fru-
mentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione
3 praesidii, secundum, ea quoque temptata utcumque, cum
sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire,
et ipse hostium adventum elatus successu mansit et qui
4 phalangem arcesserent propere misit; quae et serius

quam res postulabat et, raptim acta, turbata cursu ad-
versus instructos et praeparatos erat adventura. consul
anteveniens extemplo proelium conseruit. primo resi- 5
stere Macedones, deinde, ut nulla re pares erant, amissis
trecentis peditibus, viginti quattuor primoribus equitum
ex ala, quam sacram vocant, inter quos Antimachus etiam
praefectus alae cecidit, abire conantur. ceterum iter 6
prope ipso proelio tumultuosius fuit. phalanx abs trepido
nuntio accita cum raptim duceretur, primo in angustiis
captivorum agmini oblata vehiculisque frumento onustis
haesit. ingens ibi vexatio partis utriusque fuit nullo ex- 7
pectante [ut] utcumque explicaretur agmen, sed armatis
deicientibus [per] praeceps inpedimenta — neque enim
aliter via aperiri poterat —, iumentis, cum stimularentur,
in turba saevientibus. vix ab incondito agmine capti- 8
vorum expedierant sese, cum regio agmini perculsisque
equitibus occurrunt. ibi vero clamor iubentium referre
signa ruinae prope similem trepidationem fecit, ut [si]
hostes intrare angustias ausi longius insecuti essent,
magna clades accipi potuerit. consul recepto ex tumulo 9
praesidio, contentus modico successu, in castra copias
reduxit. sunt qui eo die magno proelio pugnatum au-
ctores sint: octo [milia] hostium caesa, in his Sopa-
trum et Antipatrum regios duces, vivos captos circiter
duo milia octingentos, signa militaria capta viginti septem.
nec incruentam victoriam fuisse: supra quattuor [milia] 10
et trecentos de exercitu consulis cecidisse, signa sinistrae
alae quinque amissa.

LXVII. Hic dies et Romanis refecit animos et Per- 1
sea perculit, ut dies paucos ad Mopsium moratus sepul-
turae maxume militum amissorum cura, praesidio satis
valido ad Gonnum relicto in Macedoniam reciperet co-
pias. Timotheum quendam ex regîs praefectis cum mo- 2
dica manu relinquit ad Philam, iussum Magnetas ex
propinquo temptare. cum Pellam venisset, exercitu in 3
hiberna dimisso ipse cum Cotye Thessalonicam est pro-
fectus. eo fama adfertur Autlebim regulum Thracum 4
[et] Corragum Eumenis praefectum in Cotyis fines im-
petum fecisse et regionem Marenem quam vocant cepisse.

5 itaque dimittendum Cotyn ad sua tuenda ratus magnis
proficiscentem donis prosequitur. ducenta talenta, se-
mestre stipendium, equitatui numerat, cum primo annuum
dare constituisset.

6 Consul postquam profectum Persea audivit, ad Gon-
num castra movet, si potiri oppido posset. ante ipsa
Tempe in faucibus situm Macedoniae claustra tutissima
praebet, et in Thessaliam opportunum Macedonibus de-
7 cursum. cum et loco et praesidio valido inexpugnabilis
[arx] esset, abstitit incepto. in Perrhaebiam flexis iti-
neribus Malloea primo impetu capta ac direpta, Tripoli
8 aliaque Perrhaebia recepta Larisam rediit. inde Eumene
atque Attalo domum remissis Misageni Numidisque hi-
berna in proxumis Thessalis urbibus distribuit et partem
exercitus ita per totam Thessaliam divisit, ut et hiberna
commoda omnes haberent et praesidio urbibus essent.
9 Q. Mucium legatum cum duobus milibus ad optinendam
Ambraciam misit, Graecarum civitatium socios omnes
praeter Achaeos dimisit consul. cum exercitus parte pro-
fectus in Achaiam Phthiotim, Pteleum desertum fuga
oppidanorum diruit a fundamentis, Antrona voluntate
10 incolentium recepit. ad Larisam deinde exercitum ad-
movit. urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo con-
11 cesserat; eam oppugnare adgreditur. primi omnium
Macedones, regium praesidium, metu excesserant; a qui-
bus relicti oppidani in deditionem extemplo veniunt. du-
bitari inde, utrum Demetrias prius adgredienda foret an
12 in Boeotia aspiciendae res. Thebani, vexantibus eos
Coronaeis, in Boeotiam arcessebant. ad horum preces,
quia hibernis aptior regio quam Magnesia erat, in Boeo-
tiam duxit.

[PERIOCHA LIBRI XXXXIII.]

[Praetores aliquot, eo quod avare et crudeliter provincias administrarant, damnati sunt. P. Licinius Crassus proconsul conplures in Graecia urbes expugnavit et crudeliter corripuit; ob id captivi, qui ab eo sub corona venierant, ex senatus consulto postea restituti sunt. item a praefectis classium Romanarum multa inpotenter in socios facta. res praeterea a Perse rege in Thracia prospere gestas continet, victis Dardanis et Illyria, cuius rex erat Gentius. motus, qui in Hispania ab Olonico factus erat, ipso interempto consedit. M. Aemilius Lepidus a censoribus princeps in senatu lectus.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXIII.

I. Eadem aestate, qua in Thessalia [haec gesta sunt, 1
Q. Mucius] legatus in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida oppugnavit. † Ceremiam vi atque armis
coegit in deditionem; omniaque îs sua concessit, ut opi- 2
nione clementiae eos qui Carnuntem munitam urbem
incolebant adliceret. postquam nec ut dederent se con- 3
pellere neque capere opsidendo poterat, ne duabus oppugnationibus nequiquam fatigatus miles esset, quam prius
intactam urbem reliquerat, diripuit.

Alter consul C. Cassius nec in Gallia, quam sortitus 4
erat, memorabile quicquam gessit, et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus.
ingressum hoc iter consulem senatus ex Aquileiensium 5
legatis cognovit, qui querentes coloniam suam novam et
infirmam necdum satis munitam inter infestas nationes
Histrorum et Illyriorum esse cum peterent, ut senatus 6
curae haberet, quomodo ea colonia muniretur, interrogati,
vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari, responde- 7

runt, Cassium Aquileiam indicto exercitu profectum per
Illyricum in Macedoniam esse. ea res primo incredibilis
visa, et pro se quisque credere Carnis forsitan aut Histris
8 bellum inlatum. tum Aquileienses nihil se ultra scire nec
audere adfirmare quam triginta dierum frumentum militi
datum et duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nos-
9 sent, conquisitos abductosque. enimvero senatus indi-
gnari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relin-
queret, in alienam transiret, exercitum novo periculoso
itinere inter exteras gentes duceret, viam tot nationibus
10 in Italiam aperiret. decernunt frequentes, ut C. Sulpicius
praetor tris ex senatu nominet legatos, qui eo die profi-
ciscantur ex urbe et quantum adcelerare possint Cassium
11 consulem, ubicumque sit, persequantur, nuntient, ne bel-
lum cum ulla gente moveat nisi cum qua senatus geren-
12 dum censuerit. legati hi profecti M. Cornelius Cethegus,
M. Fulvius, P. Marcius Rex. metus de consule atque
exercitu distulit eo tempore muniendae Aquileiae curam.
1 II. Hispaniae deinde utriusque legati aliquot populo-
2 rum in senatum introducti. ii de magistratuum Roma-
norum avaritia superbiaque conquesti, nixi genibus ab
senatu petierunt, ne se socios foedius spoliari vexarique
3 quam hostis patiantur. cum et alia indigna quererentur,
manifestum autem esset pecunias captas, L. Canuleio
praetori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est,
ut in singulos, a quibus Hispani pecunias repeterent,
quinos recuperatores ex ordine senatorio daret patronos-
4 que quos vellent sumendi potestatem faceret. vocatis in
curiam legatis recitatum est senatus consultum, iussique
5 nominare patronos. quattuor nominaverunt, M. Porcium
Catonem, P. Cornelium Cn. f. Scipionem, L. Aemilium
6 L. f. Paulum, C. Sulpicium Gallum. M. Titinio primum,
qui praetor A. Manlio, M. Iunio consulibus in citeriore
Hispania fuerat, recuperatores sumserunt. bis ampliatus,
7 tertio absolutus est reus. dissensio inter duarum provin-
ciarum legatos est orta: citerioris Hispaniae populi M.
Catonem et Scipionem, ulterioris L. Paulum et Gallum
8 Sulpicium patronos sumserunt. ad reciperatores adducti
a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus

C. Matienus; ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus 9
triennio ante, hic biennio prius, L. Postumio, M. Popillio
consulibus praetor fuerat. gravissimis criminibus accusati 10
ambo ampliatique; cum dicenda de integro causa esset,
excusati exsilii causa solum vertisse. Furius Praeneste,
Matienus Tibur exulatum abierunt. fama erat prohiberi 11
a patronis nobilis ac potentes conpellare, auxitque eam
suspicionem Canuleius praetor, quod omissa ea re dile-
ctum habere instituit, dein repente in provinciam abiit,
ne plures ab Hispanis vexarentur. ita praeteritis silentio 12
oblitteratis, in futurum consultum tamen ab senatu Hi-
spanis, quod impetrarunt, ne frumenti aestimationem
magistratus Romanus haberet neve cogeret vicensumas
vendere Hispanos quanti ipse vellet et ne praefecti in
oppida sua ad pecunias cogendas inponerentur.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio 1
venit. ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, 2
cum quibus conubium non esset, natos se memorantes,
supra quattuor milia hominum orabant, ut sibi oppidum,
in quo habitarent, daretur. senatus decrevit, uti nomina 3
sua aput L. Canuleium profiterentur eorumque si quos
manumisissent: eos Carteiam ad Oceanum deduci placere;
qui Carteiensium domi manere vellent, potestatem fieri, 4
ut in numero colonorum essent, agro adsignato; Latinam
eam coloniam esse libertinorumque appellari.

Eodem tempore ex Africa et Gulussa regulus, Masi- 5
nissae filius, legatus patris, et Carthaginienses venerunt.
Gulussa prior in senatum introductus, et missa quae erant 6
ad bellum Macedonicum a patre suo exposuit et, si qua
praeterea vellent imperare, praestaturum merito populi
Romani est pollicitus et monuit patres conscriptos, ut a
fraude Carthaginiensium caverent: classis eos magnae 7
parandae consilium cepisse, specie pro Romanis et ad-
versus Macedonas; ubi ea parata instructaque esset, ipso-
rum fore potestatis quem hostem aut socium habeant.
hanc iniec

* * *

IIII. [....] tis tantum exstitit pavor [....] ingressi 1
castra, ostentantes capita, fecerunt, ut si admotus extem-

2 plo exercitus foret, capi castra potuerint. tum quoque
fuga ingens facta est; et erant qui legatos mittendos ad
pacem precibus petendam censerent, civitatesque con-
3 plures eo nuntio audito in deditionem venerunt. quibus
purgantibus sese culpamque in duorum amentiam con-
ferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi optulissent, cum
veniam dedisset praetor, profectus extemplo ad alias civi-
4 tates, omnibus imperata facientibus quieto exercitu paca-
tum agrum, qui paulo ante ingenti tumultu arserat,
5 peragravit. haec lenitas praetoris, qua sine sanguine
ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi patribus-
que fuit, quo crudelius avariusque in Graecia bellatum et
6 ab consule Licinio et ab Lucretio praetore erat. Lucre-
tium tribuni plebis absentem contionibus adsiduis lace-
rabant, cum rei publicae causa abesse excusaretur; sed
tum adeo vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tem-
pore in agro suo Antiati esset aquamque ex manubiis
7 Antium ex flumine Loracinae duceret. id opus centum
triginta milibus aeris locasse dicitur; tabulis quoque pictis
8 ex praeda fanum Aesculapi exornavit. invidiam infami-
amque ab Lucretio averterunt in Hortensium successorem
eius Abderitae legati, flentes ante curiam querentesque,
oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum
9 esse: causam excidii fuisse urbi, quod cum centum milia
denariûm et tritici quinquaginta milia modiûm imperaret,
spatium petierint, quo de ea re et ad Hostilium consulem
10 et Romam mitterent legatos. vixdum ad consulem se
pervenisse, et audisse oppidum expugnatum, principes
11 securi percussos, sub corona ceteros venisse. indigna ea
senatui visa, decreveruntque eadem de Abderitis, quae [de]
Coronaeis decreverant priore anno, eademque pro con-
12 tione edicere Q. Maenium praetorem iusserunt. et legati
duo, C. Sempronius Blaesus, Sex. Iulius Caesar, ad re-
13 stituendos in libertatem Abderitas missi. îsdem manda-
tum, ut et Hostilio consuli et Hortensio praetori nuntiarent,
senatum Abderitis iniustum bellum inlatum conquirique
omnes qui in servitute sint et restitui in libertatem aecum
censere.

1 V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore

anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A.
Hostilio erat, querellae ad senatum delatae sunt et legati
regis Gallorum Cincibili venerunt. frater eius verba in 2
senatu fecit, questus Alpinorum populorum agros socio-
rum suorum depopulatum C. Cassium esse et inde multa
milia hominum in servitutem abripuisse. sub idem tem- 3
pus Carnorum Histrorumque et Iapydum legati venerunt:
duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in
Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent; pacatum 4
ab se tamquam ad aliud bellum gerendum abisse. inde
ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines
suos, caedes passim rapinasque et incendia facta; nec se
ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro
hostibus fuerint. et regulo Gallorum absenti et his popu- 5
lis responsum est, senatum ea, quae facta querantur, neque
scisse futura neque, si sint facta, probare, sed indicta
causa damnâri absentem consularem virum iniurium esse,
cum is rei publicae causa absit: ubi ex Macedonia redisset 6
C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognita
re senatum daturum operam, uti satisfiat. nec responderi 7
tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum
trans Alpis, tres circa eos populos placuit, qui indicarent,
quae patrum sententia esset. munera mitti legatis ex 8
binis milibus aeris censuerunt: duobus fratribus regulis
haec praecipua, torques duo ex quinque pondo auri facti
et vasa argentea quinque ex viginti pondo et duo equi
phalerati cum agasonibus et equestria arma ac sagula,
et comitibus eorum vestimenta liberis servisque. haec 9
missa; illa petentibus data, ut denorum equorum iis
commercium esset educendique ex Italia potestas fieret.
legati cum Gallis missi trans Alpis C. Laelius, M. Aemi- 10
lius Lepidus, ad ceteros populos Cn. Sicinius, P. Cor-
nelius Blasio, T. Memmius.

VI. Multarum simul Graeciae Asiaeque civitatium 1
legati Romam convenerunt. primi Athenienses introducti. 2
ii se quod navium habuerint militumque P. Licinio con-
suli et C. Lucretio praetori misisse exposuerunt, quibus
eos non usos frumenti sibi centum milia imperasse, quod, 3
quamquam sterilem terram ararent ipsosque etiam agrestis

peregrino frumento alerent, tamen, ne deessent officio,
confecisse et alia quae imperarentur praestare paratos
4 esse. Milesii nihil praestitisse [se] memorantes, si quid
imperare ad bellum senatus vellet, praestare se paratos
5 esse polliciti sunt. Alabandenses templum urbis Romae
se fecisse commemoravere ludosque anniversarios ei di-
6 vae instituisse et coronam auream quinquaginta pondo,
quam in Capitolio ponerent donum Iovi optimo maximo,
attulisse et scuta equestria trecenta: ea, cui iussissent,
tradituros. donum ut in Capitolio ponere et sacrificare
7 liceret, petebant. hoc [etiam] Lampsaceni, octoginta
pondo coronam adferentes, petebant, commemorantes,
8 discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in
Macedoniam venisset, cum sub dicione Persei et ante
9 Philippi fuissent. pro eo et quod imperatoribus Romanis
omnia praestitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam
populi Romani reciperentur et, si pax cum Perseo fieret,
10 exciperentur, ne in regiam potestatem reciderent. ceteris
legatis comiter responsum, Lampsacenos in sociorum for-
mulam referre Q. Maenius praetor iussus. munera omnibus
in singulos binûm milium aeris data. Alabandenses scuta
reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam iussi.
11 Et ex Africa legati simul Carthaginiensium [et Ma-
sinissae venerunt: Carthaginiensium] tritici deciens cen-
tum milia et hordei quingenta indicantes se ad mare de-
12 vecta habere, ut quo senatus censuisset deportarent: id
munus officiumque suum scire minus esse quam pro
meritis populi Romani et voluntate sua; sed saepe alias,
bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque
13 sociûm muneribus functos esse. item Masinissae legati
tritici eandem summam polliciti et mille et ducentos equi-
tes, duodecim elephantos, et si quid aliud opus esset, uti
inperaret senatus: aeque propenso animo, et quae ipse
14 ultro pollicitus sit, praestaturum esse. gratiae et Cartha-
giniensibus et regi actae rogatique, ut ea quae pollice-
rentur ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent.
legatis in singulos binûm milium aeris munera missa.
1 VII. Cretensium legatis commemorantibus se, quan-
tum sibi imperatum a Publio Licinio consule esset sa-

gittariorum, in Macedoniam misisse, cum interrogati non 2
infitiarentur aput Persea maiorem numerum sagittariorum
quam aput Romanos militare, responsum est, si Cretenses 3
bene ac naviter destinarent potiorem populi Romani quam
regis Persei amicitiam habere, senatum quoque Romanum
îs tanquam certis socîs responsum daturum esse. interea 4
nuntiarent suis, placere senatui dare operam Cretenses,
ut, quos milites intra praesidia regis Persei haberent, eos
primo quoque tempore domum revocarent.

Cretensibus cum hoc responso dimissis Chalcidenses 5
vocati, quorum legatio ipso introitu, ob id quod Micythion
princeps eorum pedibus captus lectica est introlatus, [omnes convertit.] ultimae necessitatis extemplo visa res, in 6
qua ita adfecto excusatio valetudinis aut ne ipsi quidem
petenda visa foret aut data petenti non esset. cum sibi 7
nihil vivi relicum praeterquam linguam ad deplorandas
patriae suae calamitates praefatus esset, exposuit civitatis
primum suae benefacta et vetera et ea quae Persei bello
praestitissent ducibus exercitibusque Romanis; tum quae 8
primo C. Lucretius in populares suos praetor Romanus
superbe avare crudeliter fecisset, deinde quae tum cum
maxime L. Hortensius faceret: quem ad modum omnia sibi, 9
etiam îs quae patiantur tristiora, patienda esse ducant
potius quam fide decedant, sic quod ad Lucretium Hortensiumque attineret scire tutius fuisse claudere portas
quam in urbem eos accipere. qui exclusissent eos — 10
Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Aenum — incolumes
esse: aput se templa omnibus ornamentis conpilata spoliataque; [spolia] sacrilegi eius C. Lucretium navibus
Antium devexisse, libera corpora in servitutem abrepta,
fortunas sociorum populi Romani direptas esse et cotidie
diripi. nam ex instituto C. Lucreti Hortensium quoque 11
in tectis hieme pariter atque aestate navalis socios habere
et domos suas plenas turba nautica esse: versari inter se,
coniuges liberosque suos, quibus nihil neque dicere pensi
sit neque facere.

VIII. Accersere in senatum Lucretium placuit, ut 1
disceptaret coram purgaretque sese. ceterum multo plura 2
praesens audivit quam in absentem iacta erant, et gra-

viores potentioresque accessere accusatores duo tribuni
3 plebis, M'. Iuventius Thalna et Cn. Aufidius. ii non in
senatu modo eum lacerarunt, sed in contionem etiam per-
4 tracto multis obiectis probris diem dixerunt. senatus iussu
Chalcidensibus Q. Maenius praetor respondit, quae bene
meritos sese et ante et in eo bello quod geratur de populo
Romano dicant, ea et scire vera eos referre senatum et
5 perinde ac debeant grata esse. quae facta [a] C. Lucretio
fierique ab Lucio Hortensio praetoribus Romanis queran-
tur, ea neque facta neque fieri voluntate senatus quem
6 non posse existimare, qui sciat bellum Persei et ante Phi-
lippo patri eius intulisse populum Romanum pro libertate
Graeciae, non ut ea a magistratibus socî atque amici
7 paterentur? litteras se ad L. Hortensium praetorem datu-
ros esse: quae Chalcidenses querantur acta, ea senatui
non placere; si qui in servitutem liberi venissent, ut eos
conquirendos primo quoque tempore restituendosque in
libertatem curaret; sociorum navalium neminem, praeter
8 magistros, in hospitia deduci aequum censere. haec Hor-
tensio iussu senatus scripta. munera binûm milium aeris
legatis missa, et vehicula Micythioni publice locata, quae
9 eum Brundisium commode preveherent. C. Lucretium,
ubi dies quae dicta erat venit, tribuni ad populum accu-
sarunt, multamque decies centum milium aeris dixerunt.
comitiis habitis omnes quinque et triginta tribus eum
condemnarunt.

1 VIIII. In Liguribus eo [anno] nihil memorabile ge-
stum; nam nec hostes moverunt arma neque consul in
2 agrum eorum legiones induxit et satis explorata pace eius
anni milites duarum legionum Romanarum intra dies
3 sexaginta quam in provinciam venit dimisit. sociorum
nominis Latini exercitu mature in hiberna Lunam et
Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliae provinciae
pleraque oppida adiit.

4 Nusquam alibi quam in Macedonia bellum erat; su-
spectum tamen et Gentium Illyriorum regem habebant.
5 itaque et octo navis ornatas a Brundisio senatus censuit
mittendas ad C. Furium legatum Issam, qui cum praesidio
6 duarum Issensium navium insulae praeerat — duo milia

militum in eas naves sunt inposita, quae M. Raecius
praetor ex senatus consulto in ea parte Italiae, quae
obiecta Illyrico est, conscripsit —, et consul Hostilius
Appium Claudium in Illyricum [cum] quattuor milibus
peditum misit, ut accolas Illyrici tutaretur. qui non con- 7
tentus îs, quas adduxerat copiis, auxilia ab sociis conro-
gando ad octo milia hominum vario genere armavit per-
agrataque omni ea regione ad Lychnidum Dassaretiorum
consedit.

X. Haud procul inde Uscana oppidum finium ple- 1
rumque Persei erat. decem milia civium habebat et
modicum custodiae causa Cretensium praesidium. inde 2
nuntii ad Claudium occulti veniebant: si propius copias
admovisset, paratos fore qui proderent urbem; et operae
pretium esse: non se amicosque tantum, sed etiam mili-
tes praeda expleturum. spes cupiditati admota ita occae- 3
cavit animum, ut nec [ex] îs qui venerant quemquam
retineret nec opsides, pignus futuros afore fraudem agen-
dae rei, posceret, nec mitteret exploratum nec fidem
acciperet. die tantum statuta profectus a Lychnido, duo-
decim milia ab urbe, ad quam tendebat, posuit castra.
quarta inde vigilia signa movit mille ferme ad praesidium 4
castrorum relictis. inconpositi, longo agmine effusi, in-
frequentes, cum nocturnus error dissiparet, ad urbem
pervenerunt. crevit neclegentia, postquam neminem 5
armatum in muris viderunt. ceterum ubi primum sub
ictu teli fuerunt, duabus simul portis erumpitur. et ad
clamorem erumpentium ingens strepitus e muris ortus ulu-
lantium mulierum cum crepitu undique aeris, et incondita
multitudo turba inmixta servili variis vocibus personabat.
hic tam multiplex undique obiectus terror effecit, ne su- 6
stinere primam procellam eruptionis Romani possent.
itaque fugientes plures quam pugnantes interempti sunt;
vix duo milia hominum cum ipso legato in castra perfu-
gerunt. quo longius iter in castra erat, eo pluris fessos 7
consectandi hostibus copia fuit. ne moratus quidem in 8
castris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret, quae
res palatis per agros saluti fuisset, ad Lychnidum pro-
tinus reliquias cladis reduxit.

1 XI. Haec et alia haud prospere in Macedonia gesta
ex Sexto Digitio tribuno militum, qui sacrificii causa Ro-
2 mam venerat, sunt audita. propter quae veriti patres, ne
qua maior ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam
M. Fulvium Flaccum et M. Caninium Rebilum miserunt,
3 qui comperta quae agerentur referrent: et ut A. Atilius
consul comitia consulibus rogandis ita ediceret, uti mense
Ianuario comitia essent, et ut primo quoque tempore in
4 urbem rediret. interim M. Raecio praetori mandatum, ut
edicto senatores omnes ex tota Italia, nisi qui rei publicae
5 causa abessent, Romam revocaret: qui Romae essent, ne
quis ultra mille passuum ab Roma abesset. ea, uti senatus
censuit, sunt facta. comitia consularia ante diem quintum
6 kal. Februarias fuere. creati consules sunt Q. Marcius
7 Philippus iterum et Cn. Servilius Caepio. post diem
tertium praetores sunt facti C. Decimius, M. Claudius
Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser.
8 Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. designatis prae-
toribus praeter duas urbanas quattuor provinciae sunt
decretae, Hispania et Sardinia et Sicilia et classis.

9 Legati ex Macedonia exacto admodum mense Febru-
ario redierunt. hi quas res ea aestate prospere gessisset
rex Perseus referebant quantusque timor socios populi
Romani cepisset tot urbibus in potestatem regis redactis:
10 exercitum consulis infrequentem commeatibus vulgo datis
per ambitionem esse; culpam eius rei consulem in tribu-
11 nos militum, contra illos in consulem conferre. ignomi-
niam Claudi temeritate acceptam elevare eos patres cen-
suerunt; quippe perpaucos Italici generis et magna [ex
parte] tumultuario dilectu conscriptos ibi milites amissos
12 referebant. consules designati ubi primum magistratum
inissent, de Macedonia referre ad senatum iussi; destina-
taeque provinciae îs sunt Italia et Macedonia.

13 Hoc anno intercalatum est; tertio die post Termi-
nalia kalendae intercalariae fuere. sacerdotes intra eum
annum mortui sunt, L. Flamininus [augur...], pontifices
duo decesserunt, L. Furius Philus et C. Livius Salinator.
in locum Furii T. Manlium Torquatum, in Livi M. Ser-
vilium pontifices legerunt.

XII. Principio insequentis anni cum consules novi 1
Q. Marcius et Cn. Servilius de provinciis rettulissent,
primo quoque tempore aut conparare eos inter se Italiam
et Macedoniam aut sortiri placuit: priusquam id sors cer- 2
neret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in
utramque provinciam quod res desideraret supplementi
decerni: in Macedoniam peditum Romanorum sex milia, 3
sociorum nominis Latini sex milia, equites Romanos du-
centos quinquaginta, socios trecentos, veteres milites 4
dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus sena
milia peditum, treceni equites essent. alteri consuli nul- 5
lus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in
supplementum legeret. id modo finitum, ut duas legiones
scriberet, quae quina milia peditum et ducentenos habe-
rent, equites trecenos. Latinorum maior quam collegae 6
decretus numerus, peditum decem milia et sescenti equi-
tes. quattuor praeterea legiones scribi iussae, quae, si
quo opus esset, educerentur. tribunos îs non permissum 7
ut consules facerent; populus creavit. sociis nominis
Latini sexdecim milia peditum et mille equites imperati.
hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quo 8
res posceret. Macedonia maxime curam praebebat. in 9
classem mille socii navales cives Romani libertini ordinis,
ex Italia [quingenti] scribi iussi, totidem ut ex Sicilia
scriberentur, et cui ea provincia evenisset mandatum, ut
eos in Macedoniam, ubicumque classis esset, deportandos
curaret. in Hispaniam tria milia peditum Romanorum 10
in supplementum, trecenti equites decreti. finitus ibi
quoque in legiones militum numerus, peditum quina milia
duceni et treceni equites. et sociis imperare praetor, cui 11
Hispania obvenisset, iussus quattuor milia peditum et
trecentos equites.

XIII. Non sum nescius ab eadem neclegentia, quia 1
nihil deos portendere vulgo nunc credant, neque nuntiari
admodum ulla prodigia in publicum neque in annales
referri. ceterum et mihi vetustas res scribenti nescio quo 2
pacto anticus fit animus et quaedam religio tenet, quae
illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea
pro indignis habere, quae in meos annales referam.

3 Anagnia duo prodigia eo anno sunt nuntiata, facem in
caelo conspectam et bovem feminam locutam; [eam] pu-
blice ali. Menturnis quoque per eos dies caeli ardentis
4 species adfulserat. Reate imbri lapidavit. Cumis in arce
Apollo triduum ac tris noctis lacrimavit. in urbe Romana
duo aeditui nuntiarunt, alter in aede Fortunae anguem
5 iubatum a conpluribus visum esse, alter in aede Primi-
geniae Fortunae, quae in colle est, duo diversa prodigia,
palmam in area enatam et sanguine interdiu pluvisse.
6 duo non suscepta prodigia sunt, alterum, quod in privato
loco factum esset, — palmam enatam [in] inpluvio suo
T. Marcius Figulus nuntiabat —, alterum, quod in loco
peregrino: Fregellis in domo Luci Atrei hasta, quam filio
militi emerat, interdiu plus duas horas arsisse, ita ut nihil
7 eius amburerct ignis, dicebatur. publicorum prodigiorum
causa libri a decemviris aditi; quadraginta maioribus ho-
8 stîs quibus diis consules sacrificarent ediderunt [et] uti
supplicatio fieret cunctique magistratus circa omnia pul-
vinaria victumis maioribus sacrificarent populusque coro-
natus esset. omnia, uti decemviri praeierunt, facta.

1 XIIII. Censoribus deinde creandis comitia edicta sunt.
petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius Lae-
vinus, Sp. Postumius Albinus, P. Mucius Scaevola, M.
Iunius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius
2 Gracchus. hos duos censores creavit populus Romanus.
cum dilectus habendi maior quam alias propter Macedo-
nicum bellum cura esset, consules plebem aput senatum
3 accusabant, quod et iuniores non responderent. adversus
quos C. Sulpicius et M. Claudius praetores plebis causam
egerunt: non consulibus, sed ambitiosis consulibus dile-
ctum difficilem esse; neminem invitum militem ab is fieri.
4 id ut ita esse scirent et patres conscripti, praetores, qui-
bus et vis imperii minor et auctoritas esset, dilectum, si
5 ita senatui videretur, perfecturos esse. id praetoribus
magna patrum [approbatione], non sine sugillatione con-
sulum mandatum est. censores ut eam rem adiuvarent,
ita in contione edixerunt, legem censui censendo dicturos
esse, ut praeter commune omnium civium ius iurandum
6 haec adiurarent 'tu minor annis sex et quadraginta es

tuque ex edicto C. Claudi, Ti. Semproni censorum ad
dilectum prodibis et quotienscumque dilectus erit, quem
his censoribus magistratus habebunt, si miles factus non
eris, in dilectu prodibis?' item quia fama erat multos 7
ex Macedonicis legionibus incertis commeatibus per am-
bitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de
militibus P. Aelio, [C. Popillio] consulibus postve eos
consules in Macedoniam scriptis, ut qui eorum in Italia 8
essent, intra dies triginta, censi prius aput sese, in pro-
vinciam redirent; qui in patris aut avi potestate essent,
eorum nomina ad se ederentur. missorum quoque causas 9
sese cognituros esse, et quorum ante emerita stipendia
gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros.
hoc edicto litterisque censorum per fora et conciliabula 10
dimissis tanta multitudo iuniorum Romam convĕnit, ut
gravis urbi turba insolita esset.

XV. Praeter dilectum eorum, quos in supplementum 1
mitti oportebat, quattuor a C. Sulpicio praetore scriptae
legiones sunt, intraque undecim dies dilectus est perfectus.
consules deinde sortiti provincias sunt; nam praetores 2
propter iurisdictionem maturius sortiti erant. urbana C. 3
Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat, Hispaniam M.
Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus,
Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius Figu-
lus erat sortitus. consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio
Macedonia obvenit. Latinisque actis Marcius extemplo
est profectus. Caepione deinde referente ad senatum, 4
quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam
duceret, decrevere patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius
praetores ex his quas scripsissent legionibus, quas vide-
retur, consuli darent. indigne patiens praetorum arbitrio 5
consulem subiectum, dimisso senatu ad tribunal praeto-
rum stans postulavit, ex senatus consulto destinarent sibi
duas legiones. praetores consulis in eligendo arbĭtrium
fecerunt.

Senatum deinde censores legerunt; M. Aemilius Le- 6
pidus princeps ab tertiis iam censoribus lectus. septem
e senatu eiecti sunt. in censu accipiendo populi milites 7
ex Macedonico exercitu, qui quam multi abessent ab

signis census docuit, in provinciam cogebant; causas sti-
8 pendîs [emeritis] missorum cognoscebant et cuius nondum
iusta missio visa esset, ita ius iurandum adigebant 'ex
tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudi, Ti. Semproni
censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine
dolo malo facere poteris?'

1 XVI. In equitibus recensendis tristis admodum eorum
2 atque aspera censura fuit; multis equos ademerunt. in
ea re cum equestrem ordinem offendissent, flammam in-
vidiae adiecere edicto, quo edixerunt, ne quis eorum, qui
Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut
ultro tributa conduxissent, ad hastam suam accederet
3 sociusve aut adfinis eius conductionis esset. saepe id
querendo veteres publicani cum impetrare nequissent ab
senatu, ut modum potestati censoriae inponerent, tandem
tribunum plebis [P.] Rutilium, ex rei privatae contentione
4 iratum censoribus, patronum causae nancti sunt. clientem
libertinum parietem in sacra via adversus aedes publicas
5 demoliri iusserant, quod publico inaedificatus esset. appel-
lati a privato tribuni. cum praeter Rutilium nemo inter-
cederet, censores ad pignera capienda miserunt multam-
6 que pro contione privato dixerunt. hinc contentione orta
cum veteres publicani se ad tribunum contulissent,
7 rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur,
quae publica vectigalia, ultro tributa C. Claudius et Ti.
Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset: ab integro
locarentur, et ut omnibus redimendi et conducendi pro-
8 miscue ius esset. diem ad rogationem concilio tribunus
plebis dixit. qui postquam venit, ut censores ad dissua-
dendum processerunt, Graccho dicente silentium fuit;
[cum] Claudio obstreperetur, audientiam facere praeco-
9 nem iussit. eo facto avocatam a se contionem tribunus
questus et in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat
10 concilium, abiit. postero die ingentis tumultus ciere. Ti.
Gracchi primum bona consecravit, quod in multa pigno-
ribusque eius, qui tribunum appellasset, intercessioni non
11 parendo, se in ordinem coegisset; C. Claudio diem dixit,
quod contionem ab se avocasset, et utrique censori per-
duellionem se iudicare pronuntiavit diemque comitiis a

C. Sulpicio praetore urbano petiit. non recusantibus cen- 12
soribus quominus primo quoque tempore iudicium de se
populus faceret, in ante dies octavum et septimum kal.
Octobres comitîs perduellionis dicta dies. censores extem- 13
plo in atrium Libertatis escenderunt et obsignatis tabellis
publicis clausoque tabulario et dimissis servis publicis
negarunt, se prius quicquam publici negotii gesturos
quam iudicium populi de se factum esset. prior Claudius 14
causam dixit; et cum ex duodecim centuriis equitum octo
censorem condemnassent multaeque aliae primae classis,
extemplo principes civitatis in conspectu populi anulis
aureis positis vestem mutarunt, ut supplices plebem cir-
cumirent. maxime tamen sententiam vertisse dicitur Ti. 15
Gracchus, quod cum clamor undique plebis esset peri-
culum Graccho non esse, conceptis verbis iuravit, si
collega damnatus esset, non expectato de se iudicio co-
mitem exilii eius futurum. adeo tamen ad extremum spei 16
venit reus, ut octo centuriae ad damnationem defuerint.
absoluto Claudio tribunus plebis negavit se Gracchum
morari.

XVII. Eo anno postulantibus Aquileiensium legatis, 1
ut numerum colonorum augerent, mille et quingentae fa-
miliae ex senatus consulto scriptae, triumvirique qui eas
deducerent missi sunt T. Annius Luscus, P. Decius Su-
bulo, M. Cornelius Cethegus. eodem anno C. Popillius 2
et Cn. Octavius legati, qui in Graeciam missi erant, sena-
tus consultum Thebis primum recitatum per omnes Pelo-
ponnesi urbes circumtulerunt, ne quis ullam rem in bellum
magistratibus Romanis conferret praeterquam quod sena-
tus censuisset. hoc fiduciam in posterum quoque prae- 3
buerat, levatos se oneribusque inpensisque, quibus alia
aliis inperantibus exhauriebantur. Achaico concilio Aegii 4
agitato benigne locuti auditique, egregia spe futuri status
fidissima gente relicta, in Aetoliam traiecerunt. ibi nondum 5
quidem seditio erat, sed omnia suspecta criminumque
inter ipsos plena; ob quae obsidibus postulatis, neque 6
exitu rei inposito in Acarnaniam inde profecti legati sunt.
Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. ibi quoque 7
inter factiones erat certamen; quidam principum postulare,

ut praesidia in urbes suas inducerentur adversus amen-
8 tiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahebant; pars
recusare, ne, quod bello captis et hostibus mos esset, id
9 pacatae et sociae civitates ignominiae acciperent. iusta
deprecatio haec visa. Larisam ad Hostilium proconsulem
10 — ab eo enim missi erant — legati redierunt. Octavium
retinuit secum, Popillium cum mille ferme militibus in
hiberna Ambraciam misit.

1 XVIII. Perseus principio hiemis egredi Macedoniae
finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum inrumperent
Romani, sub tempus brumae, cum inexsuperabilis ab
2 Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus
frangendi finitimorum spes animosque, ne quid averso
se in Romanum bellum periculi ab îs esset, cum a Threcia
pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione ab
Romanis praestarent, Dardanos recens domuisset bellum,
3 solum infestum esse Macedoniae latus, quod ab Illyrico
pateret, cernens, neque ipsis quietis Illyriis et aditum
praebentibus Romanis, si domuisset proximos Illyriorum,
Gentium quoque regem iam diu dubium in societatem
perlici posse, cum decem milibus peditum, quorum pars
4 phalangitae erant, et duobus milibus levium armorum et
5 quingentis equitibus profectus Stuberam venit. inde fru-
mento conplurium dierum sumpto iussoque apparatu
oppugnandarum urbium sequi, tertio die ad Uscanam —
Penestianae terrae ea maxima urbs est — posuit castra,
6 prius tamen quam vim admoveret missis qui temptarent
nunc praefectorum praesidi, nunc oppidanorum animos.
erat autem ibi cum iuventute Illyriorum Romanum [prae-
7 sidium.] postquam nihil pacati referebant, oppugnare est
adortus et corona eam capere conatus est. cum sine in-
termissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, pars
scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen
8 eam tempestatem propugnatores urbis, quia spes erat,
neque hiemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse
nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut
9 posset morari. ceterum postquam vineas agi turresque
excitari viderunt, victa pertinacia est. nam praeterquam
quod adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem

aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinata
obsidione. itaque cum spei nihil ad resistendum esset, 10
C. Carvilius Spoletinus et C. Afranius a praesidio Ro-
mano missi, qui a Perseo peterent primo, ut armatos
suaque secum ferentis abire sineret, dein, si id minus
impetrarent, vitae tantum libertatisque fidem acciperent.
promissum id benignius est ab rege quam praestitum; 11
exire enim sua secum efferentibus iussis primum arma
ademit. his urbe egressis et Illyriorum cohors — quingenti
erant — et Uscanenses se urbemque dediderunt.

XVIIII. Perseus praesidio Uscanae inposito multitu- 1
dinem omnem deditorum, quae prope numero exercitum
aequabat, Stuberam abducit. ibi Romanis — quattuor 2
milia autem hominum erant — praeter principes in cu-
stodiam civitatum divisis, Uscanensibus Illyrîsque vendi-
tis in Penestiam exercitum redducit ad Oaeneum oppidum
in potestatem redigendum; et alioqui opportune situm, et 3
transitus ea est in Labeates, ubi Gentius regnabat. prae- 4
tereunti frequens castellum, Draudacum nomine, perito-
rum quidam regionis eius nihil Oaeneo capto opus esse
ait, nisi in potestate et Draudacum sit: opportunius etiam
ad omnia positum esse. admoto exercitu omnes extem- 5
plo dediderunt sese. qua spe celeriore deditione erectus,
postquam animadvertit, quantus agminis sui terror esset,
undecim alia castella eodem metu in potestatem redi-
git. ad perpauca vi opus fuit, cetera voluntate dedita; 6
et in his recepti mille et quingenti dispositi per prae-
sidia milites Romani. magno usui Carvilius Spoletinus 7
erat in conloquiis dicendo, nihil in ipsos saevitum. ad
Oaeneum perventum est, quod sine iusta oppugnatione
capi non poterat. et maiore aliquanto quam cetera iu-
ventute et validum oppidum moenibus erat et hinc amnis 8
Artatus nomine, hinc mons praealtus et aditu difficilis
cingebat. haec spem ad resistendum oppidanis dabant.
Perseus circumvallato oppido aggerem a parte superiore 9
ducere instituit, cuius altitudine muros superaret. quod 10
opus dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus per
excursiones et moenia sua oppidani tutabantur et opera ho-
stium inpediebant, magna eorum multitudo variis casibus

absumpta est, et qui supererant labore diurno nocturno-
11 que [et] volneribus inutiles erant. ubi primum agger
iniunctus muro est, et cohors regia, quos Nicatoras ap-
12 pellant, transcendit et scalis multis simul partibus inpetus
in urbem est factus. puberes omnes interfecti sunt; con-
iuges liberosque eorum in custodiam dedit; praedae alia
13 militum cessere. Stuberam inde victor revertens ad
Gentium legatos Pleuratum Illyrium, exulantem aput
14 se, et Adaeum Macedonem a Beroea mittit; îs mandat,
ut exponerent aestatis eius hiemisque acta sua adversus
Romanos Dardanosque, adicerent recentia in Illyrico hi-
bernae expeditionis opera, hortarentur Gentium in ami-
citiam secum et cum Macedonibus iungendam.

1 XX. Hi transgressi iugum Scordi montis, per Illyrici
solitudines, quae de industria populando Macedones fece-
rant, ne transitus faciles Dardanis in Illyricum aut Ma-
cedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem perve-
2 nerunt. Lissi rex Gentius erat. eo acciti legati mandata
exponentes benigne auditi sunt; atqui responsum sine
effectu tulerunt, voluntatem sibi non deesse ad bellandum
cum Romanis, ceterum ad conandum id quod velit pecu-
3 niam maxime deesse. haec Stuberam rettulere regi, tum
maxime captivos ex Illyrico vendenti. extemplo idem
legati addito Glaucia ex numero custodum corporis re-
mittuntur sine mentione pecuniae, qua una barbarus
4 inops inpelli ad bellum poterat. Ancyram inde popu-
latus Perseus in Penestas rursum exercitum reducit
firmatisque Uscanae et circa eam per omnia castella quae
receperat praesidiis in Macedoniam sese recipit.

1 XXI. L. Coelius legatus Romanus praeerat Illyrico;
qui moveri non ausus, cum in îs locis rex esset, post
profectionem demum eius conatus in Penestis Uscanam
recipere a praesidio, quod ibi Macedonum erat, cum mul-
2 tis volneribus repulsus Lychnidum copias reduxit. inde
post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis
valida manu [in] Penestas misit ad obsides ab his urbi-
bus, quae in amicitia cum fide permanserant, accipien-
3 dos; procedere etiam in Parthinos — ii quoque obsides
dare pepigerant — iussit. ab utraque gente sine tumultu

exigit. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum
Dyrrhachium — tum Epidamni magis celebre nomen
Graecis erat — missi.

Ap. Claudius acceptam in Illyrico ignominiam corri- 4
gere cupiens Phanotam, Epiri castellum, adortus oppu-
gnare est. auxilia Athamanum Thesprotorumque praeter
Romanum exercitum, ad sex [milia] hominum, secum
adduxit, neque operae pretium fecit, Cleua, qui relictus 5
a Perseo erat, cum valido praesidio defendente. et Per-
seus Elimeam profectus et circa eam exercitu lustrato,
ad Stratum vocantibus Epirotis ducit. Stratus validissima 6
tum urbs Aetoliae erat; sita est super Ambracium sinum,
prope amnem Inachum. cum decem milibus peditum eo
profectus est et equitibus trecentis, quos pauciores pro-
pter angustias viarum et asperitatem duxit. tertio die cum 7
pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter
altitudinem nivis locum quoque castris aegre invenit.
profectus inde magis quia manere non poterat, [quam] 8
quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti
vexatione, praecipue iumentorum, altero die ad templum
Iovis, Nicaeum quem vocant, posuit castra. ad Aratthum 9
inde flumen itinere ingenti emenso retentus altitudine
amnis [...] mansit. quo spatio temporis ponte perfecto,
traductis copiis diei progressus iter obvium Archidamum
principem Aetolorum, per quem ei Stratus tradebatur,
habuit.

XXII. Eo die ad finem agri Aetoli castra posita, inde 1
altero die ad Stratum perventum; ubi prope Inachum 2
amnem castris [positis] cum expectaret effusos omnibus
portis Aetolos in fidem suam venturos, clausas portas
atque ipsa ea nocte, qua venerat, receptum Romanum
praesidium cum C. Popillio legato invenit. principes qui 3
praesentis Archidami auctoritate conpulsi regem arces-
sierant, obviam egresso Archidamo segniores facti locum
adversae factioni dederant ad Popillium cum mille pedi-
tibus ab Ambracia accersendum. in tempore et Dinarchus, 4
praefectus equitum gentis Aetolorum, cum sescentis pe-
ditibus et equitibus [centum venit.] satis constabat eum 5
tamquam ad Persea tendentem Stratum venisse, mutato

deinde cum fortuna animo Romanis se, adversus quos
6 venerat, iunxisse. nec Popillius securior quam debebat
esse inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum cu-
7 stodiamque murorum suae extemplo potestatis fecit, Di-
narchum Aetolosque cum iuventute Stratiorum in arcem
8 per praesidii speciem amovit. Perseus ab imminentibus
superiori parti urbis tumulis temptatis conloquîs, cum
opstinatos atque etiam telis procul arcentis videret, quin-
que milia passûm ab urbe trans Petitarum amnem posuit
9 castra. ibi consilio advocato cum Archidamus Epirota-
rumque transfugae retinerent, Macedonum principes non
pugnandum cum infesto tempore anni censerent, nullis
10 praeparatis commeatibus, cum inopiam prius obsidentes
quam obsessi sensuri essent, maxime quod hostium haut
procul inde hiberna erant, territus in Aperantiam castra
11 movit. Aperanti eum propter Archidami magnam in ea
gente gratiam auctoritatemque consensu omnium accepe-
runt; is ipse cum octingentorum militum praesidio his
est praepositus.

1 XXIII. Rex cum [non] minore vexatione iumento-
rum hominumque, quam venerat, in Macedoniam rediit;
Appium tamen ab obsidione Phanotes fama ducentis ad
2 Stratum Persei summovit. Cleuas cum praesidio inpi-
grorum iuvenum insecutus sub radicibus prope inviis
montium ad mille hominum ex agmine inpedito occidit,
3 ad ducentos cepit. Appius superatis angustiis, in campo,
quem Meleona vocant, stativa dierum paucorum habuit.
interim Cleuas adsumpto Philostrato, qui [quingentos ex]
Epirotarum gente habebat, in agrum Antigonensem
4 transcendit. Macedones ad depopulationem profecti; Phi-
lostratus cum cohorte sua in insidîs loco obscuro consedit.
in palatos populatores cum erupissent ab Antigonea ar-
mati, fugientes eos persequentes effusius in vallem inses-
5 sam ab hostibus praecipitant. inde mille occisis, centum
ferme captis et ubique prospere gesta re prope stativa
Appi castra movent, ne qua vis sociis suis ab Romano
6 exercitu inferri possit. Appius nequiquam in his locis
terens tempus, dimissis Chaonumque et si qui alii Epi-
rotae erant praesidîs cum Italicis militibus in Illyricum

regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna mili-
tibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Per- 7
seus ex Penestarum gente mille pedites, ducentos equites
revocatos Cassandream, praesidio ut essent, misit. ab 8
Gentio eadem adferentes redierunt. nec deinde alios
atque alios mittendo temptare eum destitit, cum appare-
ret, quantum in eo praesidii esset, nec tamen impetrare
ab animo posset, ut inpensam in rem maximi ad omnia
momenti faceret.

[PERIOCHA LIBRI XXXXIIII.]

[Q. Marcius Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam et conplures urbes occupavit. Rhodî miserunt legatos Romam, minantes, ut Perseo auxilio essent, nisi populus Romanus cum illo pacem atque amicitiam iungeret. indigne id latum. cum id bellum L. Aemilio Paulo sequentis anni consuli iterum mandatum esset, Paulus in contione precatus, ut quidquid diri populo Romano immineret in suam domum converteretur, et in Macedoniam profectus, vicit Persen totamque Macedoniam in potestatem redegit. antequam confligeret, [C. Sulpicius Gallus tribunus militum] praedixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura erat. Gentius quoque, rex Illyricorum, cum rebellasset, a L. Anicio praetore victus venit in deditionem et cum uxore ac liberis et propinquis Romam missus est. legati Alexandria a Cleopatra et Ptolemaeo regibus venerunt querentes de Antiocho rege Syriae, quod is bellum inferret. Perseus sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami et Gentio rege Illyricorum, quia îs pecuniam quam promiserat non dabat, relictus ab his est.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXIIII.

I. Principio veris, quod hiemem eam, qua haec gesta 1
sunt, insecutum est, ab Roma profectus Q. Marcius Phi-
lippus consul cum quinque milibus, quot in supplementum

legionum secum traiecturus erat, Brundisium pervenit.
2 M. Popillius consularis et alii pari nobilitate adulescentes
tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti
3 sunt. per eos dies et C. Marcius Figulus praetor, cui
classis provincia evenerat, Brundisium venit, et simul ex
Italia profecti Corcyram altero die, tertio Actium, Acar-
4 naniae portum, tenuerunt. inde consul ad Ambraciam
egressus itinere terrestri petit Thessaliam, praetor su-
perato Leucata Corinthium sinum invectus et Creusae
relictis navibus terra et ipse per mediam Boeotiam —
diei unius expedito iter est — Chalcidem ad classem
5 contendit. castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia
circa Palaepharsalum habebat, sicut nulla re bellica me-
morabili gesta, ita ad iustam militarem disciplinam ab
effusa licentia formato milite et sociis cum fide cultis
6 et ab omni genere iniuriae defensis. audito successoris
adventu cum arma, viros, equos cum cura inspexisset,
7 ornato exercitu obviam venienti consuli processit. et pri-
mus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani
8 nominis, et in rebus deinde gerendis [....]. proconsul
9 enim ad exercitum [....]. paucis post diebus consul
10 contionem aput milites habuit. orsus ab parricidio Persei
perpetrato in fratrem, cogitato in parentem, adiecit post
scelere partum regnum veneficia, caedes, latrocinio ne-
fando petitum Eumenen, iniurias in populum Romanum,
direptiones sociarum urbium contra foedus, ea omnia
quam diis quoque invisa essent sensurum in exitu rerum
11 suarum: favere enim pietati fideique deos, per quae po-
12 pulus Romanus ad tantum fastigii venerit. vires deinde
populi Romani, iam terrarum orbem conplectentis, cum
viribus Macedoniae, exercitus cum exercitibus conparavit:
quanto maiores Philippi Antiochique opes non maioribus
copiis fractas esse.

1 II. Huius generis adhortatione accensis militum ani-
mis, consultare de summa gerendi belli coepit. eo et C.
2 Marcius praetor a Chalcide classe accepta venit. placuit
non ultra morando in Thessalia tempus terere, sed mo-
vere extemplo castra atque inde pergere in Macedoniam
3 et praetorem dare operam, ut eodem tempore classis

quoque invehatur hostium litoribus. praetore dimisso con- 4
sul menstruum iusso milite secum ferre profectus decumo
post die quam exercitum acceperat castra movit, et unius 5
diei progressus iter convocatis itinerum ducibus cum ex-
ponere in consilio iussisset, qua quisque ducturus esset,
summotis iis quam [viam] potissimum peteret rettulit ad
consilium. aliis per Pythium placebat via, alîs per Cam- 6
bunios montes, qua priore anno duxerat Hostilius consul,
aliis praeter Ascuridem paludem. restabat aliquantum 7
viae communis; itaque in id tempus, quo prope divortium
itinerum castra posituri erant, deliberatio eius rei differ-
tur. in Perraebiam inde ducit, et inter Azorum et Do- 8
lichen stativa habuit ad consulendum rursus quam potis-
simum capesseret viam.

Per eosdem dies Perseus, cum adpropinquare hostem 9
sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnis saltus in-
sidere praesidiis statuit. in iugum Cambuniorum mon- 10
tium — Volustana ipsi vocant — decem milia levis arma-
turae iuvenum cum duce Asclepiodoto mittit; ad castellum 11
quod super Ascuridem paludem erat — Lapathus voca-
tur locus — Hippias tenere saltum cum duodecim milium
Macedonum praesidio iussus. ipse cum reliquis copiis 12
primo circa Dium stativa habuit, deinde, adeo ut obtor-
puisse inops consilii videretur, cum equitibus expeditis
litore nunc Heracleam, nunc Philam percurrebat, eodem
inde cursu Dium repetens.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere, 1
ubi propter Ortholophum diximus regis castra [...] prae- 2
mitti tamen quattuor milia armatorum ad loca opportuna
praeoccupanda placuit; quîs praepositi sunt M. Claudius,
Q. Marcius consulis filius. confestim et universae copiae 3
sequebantur. ceterum adeo ardua et aspera et confra-
gosa [via] fuit, ut praemissi expediti biduo quindecim
milium passûm aegre itinere confecto castra posuerint
requieverintque † dierum quem cepere locum appellant.
inde postero die septem milia progressi, tumulo haud procul 4
hostium castris capto, nuntium ad consulem remittunt:
perventum ad hostem esse, loco se tuto et ad omnia
opportuno consedisse, ut quantum extendere iter posset

5 consequeretur. sollicito consuli et propter itineris difficul-
tatem, quod ingressus erat, et eorum vicem, quos paucos
inter media praesidia hostium praemiserat, nuntius ad
6 Ascuridem paludem occurrit. addita igitur et ipsi fiducia
est, coniunctisque copiis castra tumulo qui tenebatur,
7 qua aptissimum ad loci naturam erat, sunt adclinata. non
hostium modo castra, quae paulo plus mille passuum
aberant, sed omnis regio ad Dium et Philam oraque
maris late patente ex tam alto iugo prospectu oculis subi-
8 citur. quae res accendit militi animos, postquam sum-
mam belli ac regias omnis copias terramque hostilem tam
9 e propinquo conspexerunt. itaque cum alacres, protinus
duceret ad castra hostium, consulem hortarentur, dies
10 unus fessis labore viae ad quietem datus est. tertio die,
parte copiarum ad praesidium castrorum relicta, consul
ad hostem ducit.

1 IIII. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege
missus erat; qui ex quo castra Romana in tumulo con-
spexit, praeparatis ad certamen animis suorum venienti
agmini consulis obvius fuit. et Romani expediti ad pu-
2 gnam exierant et hostes levis armatura erat, promptissi-
3 mum genus ad lacessendum certamen. congressi igitur
extemplo tela coniecerunt; multa utrimque volnera teme-
rario incursu et accepta et inlata; pauci utriusque partis
4 ceciderunt. inritatis in posterum diem animis maioribus
copiis atque infestius concur[sum abeunt: postero die
decrevissent de] summa belli, si loci satis ad explican-
dam aciem fuisset; [set] iugum montis in angustum dor-
sum cuneatum vix ternis ordinibus armatorum in fronte
5 patuit. itaque paucis pugnantibus cetera multitudo, prae-
cipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae
6 stabant; levis armatura etiam per anfractus iugi procur-
rere et ab lateribus cum levi armatura conserere, per
iniqua atque aequa loca pugnam poterat. pluribus ea die
volneratis quam interfectis proelium nocte diremptum est.

7 Tertio die egere consilio Romanus imperator; nam
neque manere in iugo inopi neque regredi sine flagitio
atque etiam periculo, si cedenti ex superioribus locis in-
8 staret hostis, poterat; nec aliud restabat quam audacter

commissum pertinaci audacia, quae prudens interdum in
exitu est, corrigere. ventum quidem erat eo, ut si hostem 9
similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul,
magna clades accipi potuerit. sed cum ad Dium per litora
cum equitibus vagaretur rex et ab duodecim milibus
prope clamorem et strepitum pugnantium audiret, nec
auxit copias integros fessis summittendo, neque ipse,
quod plurimum intererat, certamini adfuit, cum Romanus 10
imperator maior sexaginta annis et praegravis corpore
omnia militaria munera ipse inpigre obiret. egregie ad 11
ultimum in audaciter commisso perseveravit, et Popillio
relicto in custodia iugi, per invia transgressurus, prae-
missis [qui] repurgarent iter, Attalum et Misagenem cum
suae gentis utrumque auxiliaribus praesidio esse saltum
aperientibus iubet, ipse equites impedimentaque prae se 12
habens cum legionibus agmen cogit.

V. Inenarrabilis labor descendentibus cum ruina iu- 1
mentorum sarcinarumque. progressis vixdum quattuor
milia passûm nihil optabilius esse quam redire qua vene-
rant, si possent. hostilem prope tumultum agmini ele- 2
phanti praebebant, qui ubi ad invia venerant, deiectis
rectoribus cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis
maxime, incutiebant, donec traducendi eos ratio inita
est. per proclive sumpto fastigio longi duo validi asse- 3
res ex inferiore parte in terra defigebantur, distantes inter
se paulo plus quam quanta beluae latitudo est; in eos 4
transverso incumbentes tigno ad tricenos longi pedes, ut
pons esset, iniungebantur humusque insuper iniciebatur.
modico deinde infra intervallo similis alter pons, dein ter- 5
tius, et plures ex ordine, qua rupes abscisae erant, fiebant.
solido procedebat elephantus in pontem; cuius priusquam 6
in extremum procederet, succisis asseribus conlapsus pons
usque [ad] alterius initium pontis prolabi eum leniter
cogebat. alii elephanti pedibus insistentes, alii clunibus 7
subsidentes prolabebantur. ubi planities altera pontis
excepisset eos, rursus simili ruina inferioris pontis defere-
bantur, donec ad aequiorem vallem perventum est. paulo 8
plus septem milia die Romani processerunt; minimum
pedibus itineris confectum. plerumque provolventes se

simul cum armis alîsque oneribus cum omni genere vexa-
tionis processerunt, adeo [ut] ne dux quidem et auctor
itineris infitiaretur, parva manu deleri omnem exercitum
9 potuisse. nocte ad modicam planitiem pervenerunt, nec
quam infestus is locus esset saeptus undique circumspi-
10 ciendi spatium fuit vix tandem ex insperato stabilem ad
insistendum nanctis locum. postero quoque die in tam
cava valle opperiri Popillium ac relictas cum eo copias
necesse fuit; quos et ipsos, cum ab nulla parte hostis ter-
11 ruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit. tertio die
coniunctis copiis eunt per saltum, quem incolae Callipeu-
12 cen appellant. quarto inde die per aeque invia, sed ad-
suetudine peritius et meliore cum spe, quod nec hostis
umquam apparebat et mari adpropinquabant, degressi in
campos inter Heracleum et Libethrum posuerunt castra.
13 peditum (quorum) pars maior tumulos tenebat; ibi vallo
campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur.
1 VI. Lavanti regi dicitur nuntiatum, hostis adesse.
quo nuntio cum pavidus exiluisset e solio, victum se sine
2 proelio clamitans proripuit; et subinde per alia atque alia
pavida consilia et imperia trepidans, duos ex amicis, Pel-
lam alterum, ut quae ad Phacum pecunia deposita erat,
[...] ex praesidiis revocat omnisque aditus aperit bello.
3 ipse ab Dio auratis statuis omnibus raptis, ne praeda
hosti essent, incolas eius loci demigrare Pydnam cogit;
4 et quae temeritas consulis videri potuisset, quod eo pro-
cessisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam non in-
5 consultam audaciam fecit. duos enim saltus, per quos
inde evadere possent, habebant Romani, unum per Tempe
in Thessaliam, alterum in Macedoniam praeter Dium;
6 quae utraque regîs tenebantur praesidiis. itaque si dux
intrepidus decem dies primam speciem adpropinquantis
terroris sustinuisset, neque receptus Romanis per Tempe
in Thessaliam neque commeatibus pervehendis ea patuis-
7 set iter. sunt enim Tempe saltus, etiamsi non bello fiat
8 infestus, transitu difficilis. nam praeter angustias per
quinque milia, qua exiguum iumento onusto iter est, rupes
utrimque ita abscisae sunt, ut despici vix sine vertigine
quadam simul oculorum animique possit. terret et sonitus

et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis. hic 9
locus tam suapte natura infestus per quattuor distantia
loca praesidiis regîs fuit insessus. unum in primo aditu 10
ad Gonnum erat, alterum [in] Condylo castello inexpu-
gnabili, tertium circa Lapathunta, quem Characa appel-
lant, quartum viae ipsi, qua et media et angustissima 11
vallis est, impositum, quam vel decem armatis tueri facile
est. intercluso per Tempe simul aditu commeatibus, simul 12
reditu ipsis, montes per quos descenderant repetendi erant.
quod, ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus supe- 13
riora cacumina hostibus non poterant; et experta difficul-
tas spem omnem incidisset. supererat nihil aliud in te- 14
mere commisso quam in Macedoniam ad Dium per medios
evadere hostis; quod, nisi di mentem regi ademissent, [et]
ipsum ingentis difficultatis erat. nam cum Olympi radi- 15
ces montis paulo plus quam mille passûm ad mare relin-
quant spatium, cuius dimidium loci occupat ostium late
restagnans Baphyri amnis, partem planitiae aut Iovis tem-
plum aut oppidum tenet, relicum perexiguum fossa modica 16
valloque claudi poterat, et saxorum ad manum silvestris-
que materiae tantum erat, ut vel murus obici turresque
excitari potuerint. quorum nihil cum dispexisset caecata 17
mens subito terrore, nudatis omnibus praesidiis patefa-
ctisque bello ad Pydnam refugit.

VII. Consul plurimum et praesidii et spei cernens in 1
stultitia et segnitia hostis, remisso nuntio ad Sp. Lucre-
tium Larisam, ut castella relicta ab hoste circa Tempe oc-
cuparet, praemisso Popillio ad explorandos transitus circa
Dium, postquam patere omnia in omnis partes animad-
vertit, secundis castris pervenit ad Dium, metarique sub 2
ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, iussit. ipse 3
urbem ingressus, sicut non magnam, ita exornatam publi-
cis locis et multitudine statuarum munitamque egregie,
vix satis credere in tantis rebus sine causa relictis non
aliquem subesse dolum. unum diem ad exploranda circa 4
omnia moratus castra movet; satisque credens in Pieria
frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn
processit. postero die progressus Agassas urbem traden- 5
tibus sese ipsis recepit et, ut reliquorum Macedonum

animos sibi conciliaret, opsidibus contentus sine praesidio
relinquere se îs urbem inmunesque ac suis legibus victu-
6 ros est pollicitus. progressus inde diei iter ad Ascordum
flumen posuit castra, et quantum procederet longius a
Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sentiens
7 regressus ad Dium est dubitatione omnibus exempta, quid
intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul inde
8 abscedere tutum non esset. Perseus coactis in unum
omnibus copiis ducibusque increpare praefectos praesi-
9 diorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam; ab
his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse, cuius
10 culpae reus nemo iustius quam ipse fuisset. consuli
postquam ex alto conspecta classis spem fecit cum com-
meatu naves venire — ingens enim caritas annonae ac
prope inopia erat — ab invectis iam portum audit one-
11 rarias naves Magnesiae relictas esse. incerto inde quid-
nam agendum foret — adeo sine ulla ope hostis quae
adgravaret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum erat
12 — peropportune litterae a Sp. Lucretio adlatae sunt,
castella se, quae super Tempe essent et circa Philan,
tenere omnia frumentique in iis et aliarum in usum rerum
copiam invenisse.

1 VIII. His magnopere laetus consul ab Dio ad Philan
ducit, simul ut praesidium eius firmaret, simul ut militi
2 frumentum, cuius tarda subvectio erat, divideret. ea pro-
fectio famam haudquaquam secundam habuit. nam alii
metu recessisse eum ab hoste ferebant, quia manenti in
3 Pieria proelio dimicandum foret, alii ignarum, belli quae
in dies fortuna novaret, ut opperientibus sese rebus omi-
4 sisse de manibus ea, quae mox repeti non possent. simul
enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut tunc
tandem sentiret recuperanda esse quae prius [ipsius] culpa
5 amissa forent. audita enim profectione consulis regressus
Dium, quae disiecta ac vastata ab Romanis erant, reficit.
pinnas moenium decussas reponit, ab omni parte muros
firmat, deinde quinque milia passûm ab urbe citra ripam
Elpei amnis castra ponit, amnem ipsum transitu perdif-
6 ficilem pro munimento habiturus. fluit ex valle Olympi
montis, aestate exiguus, hibernis idem incitatus pluviis

et supra rupes ingentis gurgites facit et infra prorutam
in mare evolvendo terram praealtas voragines cavatoque
medio alveo ripas utrimque praecipitis. hoc flumine ob- 7
saeptum iter hostis credens extrahere relicum tempus
aestatis in animo habebat.

Inter haec consul a Phila Popillium cum duobus mi- 8
libus armatorum Heracleum mittit. abest a Phila quinque 9
milia ferme passuum, media regione inter Dium Tempe-
que, in rupe amni inminente positum.

VIIII. Popillius priusquam armatos muris admoveret, 1
misit qui magistratibus principibusque suaderent, fidem
clementiamque Romanorum quam vim experiri mallent.
nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Elpeum ex regîs 2
castris apparebant. tum terra marique — et classis ad-
pulsa ab litore stabat — simul armis, simul operibus ma-
chinisque oppugnari coepti. iuvenes etiam quidam Romani 3
ludicro circensi ad usum belli verso partem humillimam
muri ceperunt. mos erat tum, nondum hac effusione 4
inducta bestîs omnium gentium circum conplendi, varia
spectaculorum conquirere genera; nam semel quadrigis,
semel desultore misso vix unius horae tempus utrumque
curriculum conplebat. inter cetera sexageni ferme iuvenes, 5
interdum plures apparatioribus ludis, armati inducebantur.
horum inductio ex parte simulacrum decurrentis exercitus
erat, ex parte elegantioris (exercitus) quam militaris artis,
propiorque gladiatorium armorum usum. cum alios de- 6
cursu edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis
super capita densatis, stantibus primis, secundis summis-
sioribus, tertîs magis et quartis, postremis etiam genu
nixis, fastigatam, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem
faciebant. hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantis 7
duo armati procurrebant comminatique inter se, ab ima
in summam testudinem per densata scuta cum evasissent,
nunc velut propugnantes per oras extremae testudinis,
nunc in media inter se concurrentes, haud secus quam
stabili solo persultabant. huic testudo similis humillimae 8
parti muri admota cum armati super stantes subissent,
propugnatoribus muri fastigio altitudinis aequabantur,
depulsisque iis in urbem duorum signorum milites tran-

9 scenderunt. id tantum dissimile fuit, quod et in fronte
extremi et ex lateribus soli non habebant super capita
elata scuta, ne nudarent corpora, sed praetenta pugnan-
tium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntis
laeserunt, et testudini iniecta imbris in modum lubrico
10 fastigio innoxia ad imum labebantur. et consul capto
iam Heracleo castra eo promovit, tamquam Dium atque
11 inde summoto rege in Pieriam etiam progressurus. sed
hiberna iam praeparans vias commeatibus subvehendis
ex Thessalia muniri iubet, et eligi horreis opportuna loca,
tectaque aedificari, ubi deversari portantes commeatus
possent.

1 X. Perseus tandem [e] pavore eo quo attonitus fuerat
recepto animo malle imperiis suis non obtemperatum esse,
cum trepidans gazam in mare deici Pellae, Thessalonicae
2 navalia iusserat incendi. Andronicus Thessalonicam mis-
sus traxerat tempus, id ipsum quod accidit, paenitentiae
relinquens locum. incautior Nicias Pellae proiciendo pe-
3 cuniae partem, quae fuerat [ad] Phacum; sed in re
emendabili visus lapsus esse, quod per urinatores omne
4 ferme extractum est. tantusque pudor regi pavoris eius
fuit, ut urinatores clam interfici iusserit, deinde Androni-
cum quoque et Nician, ne quis tam dementis imperii
5 conscius existeret. inter haec C. Marcius cum classe ab
Heracleo Thessalonicam profectus et agrum pluribus locis,
expositis per litora armatis, late vastavit et procurrentes
ab urbe secundis aliquot proeliis trepidos intra moenia
6 conpulit. iamque ipsi urbi terribilis erat, cum dispositis
omnis generis tormentis non vagi modo circa muros,
temere adpropinquantes, sed etiam qui in navibus erant,
7 saxis tormento emicantibus percutiebantur. revocatis
igitur in naves militibus omissaque Thessalonicae oppu-
gnatione Aeniam inde petunt. quindecim milia passuum
8 ea urbs abest, adversus Pydnam posita, fertili agro. per-
vastatis finibus eius legentes oram Antigoneam perveniunt.
ibi egressi in terram primo et vastarunt agros passim, et
9 aliquantum praedae contulerunt ad naves. dein palatos
eos adorti Macedones, mixti pedites equitesque, fugientes
effuse ad mare persecuti quingentos ferme occiderunt et

non minus ceperunt. nec aliud quam ultima necessitas, 10
cum recipere se tuto ad naves prohiberentur, animos
militum Romanorum simul desperatione alia salutis, simul
indignitate inritavit. redintegrata in litore pugna est; 11
adiuvere qui in navibus erant. ibi Macedonum ducenti
ferme caesi, par numerus captus.

Ab Antigonea classis profecta ad agrum Pallenensem
escensionem ad populandum fecit. finium is ager Cas- 12
sandrensium erat, longe fertilissimus omnis orae, quam
praetervecti fuerant. ibi Eumenes rex viginti tectis na-
vibus ab Elea profectus obvius fuit, et quinque missae
a Prusia rege tectae naves.

XI. Hac virium accessione animus crevit praetori, ut 1
Cassandream oppugnaret. condita est a Cassandro rege 2
in ipsis faucibus, quae Pallenensem agrum ceterae Mace-
doniae iungunt, hinc Toronaico, hinc Macedonico saepta
[mari]. eminet namque in altum lingua in qua sita est 3
nec minus quam inclitus magnitudine Atho mons excurrit,
obversa in regionem Magnesiae duobus inparibus pro-
munturiis, quorum maiori Posideum est nomen, minori
Canastraeum. divisis partibus oppugnare adorti. Roma- 4
nus ad Clitas quas vocant munimenta, cervis etiam ob-
iectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaicum
mare perducit. ab altera parte euripus est; inde Eume-
nes oppugnabat. Romanis in fossa conplenda, quam 5
nuper obiecerat Perseus, plurimum erat laboris. ibi quae-
renti praetori, quia nusquam cumuli apparebant, quo
regesta e fossa terra foret, monstrati sunt fornices: non
ad eandem crassitudinem qua veterem murum, sed sim-
plici laterum ordine structos esse. consilium igitur cepit 6
transfosso pariete iter in urbem patefacere. fallere au-
tem ita se posse, si muros a parte alia scalis adortus
tumultu iniecto in custodiam eius loci propugnatores
urbis avertisset. erant in praesidio Cassandreae, praeter 7
non contemnendam iuventutem oppidanorum, octingenti
Agrianes et duo milia Penestarum Illyriorum, a Pleurato
inde missi, bellicosum utrumque genus. his tuentibus 8
muros, cum subire Romani summa vi niterentur, momento
temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt.

quod si qui inrumperent armati fuissent, extemplo cepis-
9 sent. hoc ubi perfectum esse opus militibus nuntiatum
est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, aliis parte
alia in urbem inrupturis.

1 XII. Hostis primum admiratio cepit, quidnam sibi
2 repentinus clamor vellet. postquam patere urbem acce-
pere praefecti praesidii Phyto et Philippus, pro eo qui
occupasset adgredi opus factum esse rati, cum valida
manu Agrianum Illyriorumque erumpunt, Romanosque,
3 qui ali aliunde coibant convocabanturque, ut signa in
urbem inferrent, inconpositos atque inordinatos fugant
persecunturque ad fossam, in quam conpulsos ruina cu-
mulant. sescenti ferme ibi interfecti, omnesque prope,
qui inter murum fossamque deprensi erant, volnerantur.
4 ita suo ipse conatu perculsus praetor segnior ad alia fa-
ctus consilia erat. et ne Eumeni quidem, simul a mari,
simul a terra adgredienti, quicquam satis procedebat.
5 placuit igitur utrique custodiis firmatis, ne quod praesi-
dium ex Macedonia intromitti posset, quoniam vis aperta
6 non processisset, operibus moenia oppugnare. haec pa-
rantibus his decem regii lembi ab Thessalonica cum de-
lectis Gallorum auxiliaribus missi, cum in salo stantes
hostium naves conspexissent, ipsi obscura nocte, simplici
ordine, quam poterant proxime litus tenentes, intrarunt
7 urbem. huius novi praesidii fama absistere oppugnatione
simul Romanos regemque coegit. circumvecti promun-
8 turium ad Toronen classem appulerunt. eam quoque
oppugnare adorti, ubi valida defendi manu animadver-
terunt, inrito incepto Demetriadem petunt. ibi cum adpro-
pinquantes repleta moenia armatis vidissent, praetervecti
ad Iolcon classem appulerunt, inde agro vastato Deme-
triadem quoque adgressuri.

1 XIII. Inter haec et consul, ne segnis sederet tantum
in agro hostili, M. Popillium cum quinque milibus mili-
2 tum ad Meliboeam urbem oppugnandam mittit. sita est
in radicibus Ossae montis, qua parte in Thessaliam vergit,
3 opportune imminens super Demetriadem. primus adven-
tus hostium perculit incolas loci; collectis deinde [e] nec-
opinato pavore animis discurrunt armati ad portas ac

moenia, qua suspecti aditus erant, spemque extemplo
inciderunt, capi primo impetu posse. obsidio igitur para- 4
batur, et opera [ad] oppugnationem fieri coepta. Perseus
cum audisset simul Meliboeam a consulis exercitu oppu-
gnari, simul classem Iolci stare, [ut] inde Demetriadem
adgrederetur, Euphranorem quendam ex ducibus cum
delectis duobus milibus Meliboeam mittit. eidem impe- 5
ratum, ut si a Meliboea summovisset Romanos, Deme-
triadem prius occulto itinere intraret, quam ab Iolco ad
urbem castra moverent Romani. et ab oppugnatoribus 6
Meliboeae, cum in superioribus locis repente apparuisset,
cum trepidatione multa relicta opera sunt [ignisque] in-
iectus. ita a Meliboea abscessum est. Euphranor soluta 7
unius urbis obsidione Demetriadem extemplo ducit. nocte
moenia [intrat tantamque fiduciam incolentibus fecit, ut
non moenia] modo, sed agros etiam confiderent se a po-
pulationibus tueri posse; et eruptiones in vagos populato-
res non sine volneribus hostium factae sunt. circumvecti 8
tamen moenia sunt praetor et rex, situm urbis contem-
plantes, si qua parte temptare aut opere aut vi possent.
fama fuit per Cydantem Cretensem et Antimachum, qui 9
Demetriadi praeerat, tractatas inter Eumenen et Persea
condiciones amicitiae. ab Demetriade certe abscessum
est. Eumenes ad consulem navigat; gratulatus quod 10
prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum
abit. Marcius Figulus praetor parte classis in hiberna 11
Sciathum missa cum reliquis navibus Oreum Euboeae
petit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui
in Macedonia quique in Thessalia erant, mitti commea-
tus possent. de Eumene rege longe diversa tradunt. si 12
Valerio Antiati credas, nec classe adiutum ab eo praeto-
rem esse, cum saepe eum litteris accersisset, tradit, nec
cum gratia ab consule profectum in Asiam, indignatum,
quod ut îsdem castris tenderet permissum non fuerit.
ne ut equites quidem Gallos, quos secum adduxerat, 13
relinqueret, impetrari ab eo potuisse. Attalum fratrem
eius et remansisse aput consulem, et sinceram eius fidem
aequali tenore egregiamque operam in eo bello fuisse.

XIIII. Dum bellum in Macedonia geritur, legati 1

Transalpini ab regulo Gallorum — Balanos ipsius traditur
nomen, gentis ex qua fuerit non traditur — Romam ve-
2 nerunt, pollicentes ad Macedonicum bellum auxilia. gratiae
ab senatu actae muneraque missa, torquis aureus duo
pondo et paterae aureae quattuor pondo, ecus phaleratus
3 armaque equestria. secundum Gallos Pamphylii legati
coronam auream ex viginti milibus Philippeorum factam
in curiam intulerunt, petentibusque iis, ut id donum in
cella Iovis optimi maximi ponere et sacrificare in Capi-
4 tolio liceret, permissum, benigneque amicitiam renovare
volentibus legatis responsum et binûm milium aeris sin-
5 gulis missum munus. tum ab rege Prusia et paulo post
ab Rhodîs de [re] eadem longe aliter disserentes legati
6 auditi sunt. utraque legatio de pace reconcilianda cum
rege Perseo egit. Prusiae preces magis quam postulatio
fuere, profitentis et ad id tempus se cum Romanis stetisse
7 et quod bellum foret staturum: ceterum cum ad se a
Perseo legati venissent de finiendo cum Romanis bello, et
îs pollicitum deprecatorem aput senatum futurum; petere,
si possent inducere in animum ut finiant iras, se quoque
in gratia reconciliatae pacis ponerent. haec regii legati.
8 Rhodî superbe commemoratis [meritis] erga populum
Romanum, et paene victoriae, utique de Antiocho rege,
9 maiore parte ad se vindicata, adiecerunt, cum pax inter
Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum rege
Perseo coeptam: eam se invitos, nullo eius in se merito,
quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli
10 trahere, interrupisse. tertium se annum multa eius in-
commoda belli sentire mari interim intercluso; inopem
insulam mess[ium ma]ritimis iuvari commerciis atque
11 commeatibus. cum id ultra pati non possent, legatos alios
ad Persea in Macedoniam misisse, qui ei denuntiarent,
Rhodîs placere pacem cum conponere cum Romanis; se
12 Romam eadem nuntiatum missos. per quos stetisset, quo
minus belli finis fieret, adversus eos quid sibi faciendum
13 esset Rhodios consideraturos esse. [ne] nunc quidem
haec sine indignatione legi audirive posse certum habeo.
inde existimari potest, qui habitus animorum audientibus
ea patribus fuerit.

XV. Claudius nihil responsum auctor est: tantum 1
senatus consultum recitatum, quo Caras et Lycios liberos
esse iuberet populus Romanus litterasque extemplo ad
utramque gentem s. c. indicatum mitti; qua audita re 2
principem legationis, cuius magniloquentiam vix curia
paulo ante ceperat, corruisse. alii responsum esse tra- 3
dunt, populum Romanum et principio eius belli haud vanis
auctoribus conpertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege
adversus rem publicam suam occulta consilia inisse et, 4
si id ante dubium fuisset, legatorum paulo ante verba ad
certum redegisse et plerumque ipsam se fraudem, etiamsi
initio cautior fuerit, detegere: Rhodios nunc toto in orbe 5
terrarum arbitria belli pacisque agere, Rhodiorum nutu
arma sumpturos positurosque Romanos esse. iam non
deos foederum testis, sed Rhodios habituros. itane tan- 6
dem? [ni] îs pareatur exercitusque de Macedonia depor-
tentur, visuros esse, quid sibi faciendum sit? quid Rhodi
visuri sint, ipsos scire. populum certe Romanum devicto 7
Perseo, quod prope diem sperent fore, visurum, ut pro
meritis cuiusque in eo bello civitatis gratiam dignam re-
ferat. munus tamen legatis in singulos binûm milium 8
aeris missum est, quod ii non acceperunt.

XVI. Litterae deinde recitatae Q. Marci consulis sunt, 1
quemadmodum saltu superato in Macedoniam transisset:
ibi et ex aliis locis commeatus prospectos in hiemem 2
habere et ab Epirotis viginti milia modiûm tritici, decem
hordei sumpsisse, ut pro eo frumento pecunia Romae
legatis eorum curaretur. vestimenta militibus ab Roma 3
mittenda esse. equis ducentis ferme opus esse, maxime
Numidis, nec sibi in his locis ullam copiam esse. senatus 4
consultum ut ea omnia ex litteris consulis fierent factum
est. C. Sulpicius praetor sex milia togarum, triginta tuni-
carum, cc equos portanda in Macedoniam praebendaque
arbitratu consulis locavit et legatis Epirotarum pecuniam
pro frumento solvit et Onesimum Pythonis filium, nobi-
lem Macedonem, in senatum introduxit. is pacis semper 5
auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater eius Philip-
pus institutum usque ad ultimum vitae diem servabat
cotidie bis in die foederis icti cum Romanis perlegendi,

ut eum morem, si non semper, crebro tamen usurparet.
6 postquam deterrere eum a bello nequiit, primo subtrahere
sese per alias atque alias [causas], ne interesset îs, quae
non probabat, coepit; postremo cum suspectum se esse
cerneret et proditionis interdum crimine insimulari, ad
7 Romanos transfugit, magno[que] usui consuli fuit. ea
introductus in curiam cum memorasset, senatus in formulam sociorum eum referri iussit, locum, lautia praeberi,
agri Tarentini, qui publicus populi Romani esset, ducenta
iugera dari, et aedes Tarenti emi. uti ea curaret, C. Decimio praetori mandatum.

8 [.... equitum] recensum idibus Decembribus severius
quam ante habuerunt; multis equi adempti, inter quos
P. Rutilio, qui tribunus plebis eos violenter accusarat;
9 tribu quoque is motus et aerarius factus. ad opera publica facienda cum eis dimidium ex vectigalibus eius anni
10 adtributum ex senatus consulto a quaestoribus esset, Ti.
Sempronius ex ea pecunia, quae ipsi adtributa erat, aedes
P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum lanienasque et tabernas coniunctas in publicum emit basilicamque faciendam curavit, quae postea Sempronia appellata est.

1 XVII. Iam in exitu annus erat, et propter Macedonici
maxime belli curam in sermonibus homines habebant,
quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum
2 crearent. itaque senatus consultum factum est, ut Cn.
Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda ve-
3 niret. senatus consultum Sulpicius praetor ad consulem
[misit literasque receptas a consule] post paucos dies recitavit, quibus [in] ante diem [... comitia edixit: se eum
ante diem] in urbem venturum. et consul maturavit et
4 comitia eo die qui dictus erat sunt perfecta. consules
creati L. Aemilius Paulus iterum, quarto decumo anno
postquam primo consul fuerat, et C. Licinius Crassus.
5 praetores postero die facti Cn. [Baebius] Tamphilus, L.
Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fonteius Balbus, M.
6 Aebutius Helva, C. Papirius Carbo. omnia ut maturius
7 agerentur, belli Macedonici stimulabat cura. itaque designatos extemplo sortiri placuit provincias, ut cum utri

Macedonia consuli cuique praetori classis evenisset scire-
tur, ut iam inde cogitarent pararentque quae bello usui
forent senatumque consulerent, si qua [de] re consulto
opus esset: Latinas, ubi magistratum inissent, quod per 8
religiones posset, primo quoque tempore fieri placere,
neque consulem cui eundum in Macedoniam esset teneri.
his decretis consulibus Italia et Macedonia, praetoribus 9
praeter duas iurisdictiones in urbe classis et Hispania et
Sicilia et Sardinia provinciae nominatae sunt. consulum 10
Aemilio Macedonia, Licinio Italia evenit. praetores Cn.
Baebius urbanam, L. Anicius peregrinam et si quo se-
natus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius
Hispaniam, [M. Aebutius Siciliam,] C. Papirius Sardi-
niam est sortitus.

XVIII. Extemplo apparuit omnibus non segniter id 1
bellum L. Aemilium gesturum, praeterquam quod alias
vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quae
ad id bellum pertinerent, animo agitabat. iam omnium 2
primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent
ad exercitus visendos classemque et conperta referenda,
quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset;
praeterea ut explorarent copias regias, quantum possent, 3
qua provincia nostra, qua hostium foret; utrum intra
saltus castra Romani haberent, an iam omnes angustiae
exsuperatae, et in aequa loca pervenissent; qui fideles 4
nobis socii, qui dubi suspensaeque ex fortuna fidei, qui
certi hostes viderentur; quanti praeparati commeatus, et
unde terrestri itinere, unde navibus subportarentur; quid
ea aestate terra marique rerum gestum esset: ex his bene
cognitis certa in futurum consilia capi posse. senatus Cn. 5
Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam,
quos L. Aemilio videretur, legaret. legati biduo post 6
profecti Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva,
L. Baebius.

Bis in exitu anni eius lapidatum esse nuntiatum est,
in Romano agro, simul in Veienti. bis novendiale sacrum
factum est. sacerdotes eo anno mortui sunt P. Quinctilius 7
Varus flamen Martialis et M. Claudius Marcellus de-
cemvir, in cuius locum Cn. Octavius suffectus. et iam 8

magnificentia crescente notatum est, ludis circensibus P.
Corneli Scipionis Nasicae et P. Lentuli aedilium curu-
lium sexaginta tres Africanas et quadraginta ursos et
elephantos lusisse.

1 XVIIII. L. Aemilio Paulo, C. Licinio consulibus, idi-
bus Martîs principio insequentis anni, cum in expectatione
patres fuissent, maxime quidnam consul de Macedonia,
cuius ea provincia esset, referret, nihil se habere Paulus
quod referret, [cum] nondum legati redissent, dixit:
2 ceterum Brundisi legatos iam esse, bis ex cursu Dyr-
3 rachium reiectos. cognitis mox quae nosci prius in rem
4 esset, relaturum; id fore intra perpaucos dies. et ne quid
profectionem suam teneret, pridie idus Apriles Latinis
esse constitutam diem. sacrificio rite perfecto se et Cn.
5 Octavium, simul senatus censuisset, exituros esse. C.
Licinio collegae suo fore curae se absente, ut, si qua
parari mittive ad id bellum opus sit, parentur mittanturque.
interea legationes exterarum nationum audiri posse.

6 Primi Alexandrini legati ab Ptolemaeo et Cleopatra
7 regibus vocati sunt. sordidati, barba et capillo promisso,
cum ramis oleae ingressi curiam procubuerunt et oratio
8 quam habitus fuit miserabilior. Antiochus Syriae rex,
qui obses Romae fuerat, per honestam speciem maioris
Ptolemaei redducendi in regnum bellum cum minore fra-
9 tre eius qui tum Alexandriam tenebat gerens, et ad Pelu-
sium navali proelio [superior] fuerat et tumultuario opere
ponte per Nilum facto transgressus cum exercitu obsi-
dione ipsam Alexandream terrebat nec procul abesse quin
10 poteretur regno opulentissimo videbatur. ea legati que-
rentes orabant senatum, ut opem regno regibusque amicis
11 imperio ferrent: ea merita populi Romani in Antiochum,
eam aput omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut,
si legatos misissent qui denuntiarent non placere senatui
sociis regibus bellum fieri, extemplo abscessurus a moe-
nibus Alexandreae abducturusque exercitum in Syriam
12 esset. quod si cunctentur facere, brevi extorres regno
Ptolemaeum et Cleopatram Romam venturos, cum pudore
quodam populi Romani, quod nullam opem in ultimo
13 discrimine fortunarum tulissent. moti patres precibus

Alexandrinorum extemplo C. Popillium Laenatem et C.
Decimium et C. Hostilium legatos ad finiendum inter re-
ges bellum miserunt. prius Antiochum, dein Ptolemaeum 14
adire iussi et nuntiare, ni absistatur bello, per utrum
stetisset, eum non pro amico nec pro socio habituros
esse.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandri- 1
nis profectis legati ex Macedonia Quinquatribus ultimis
adeo exspectati venerunt, ut, nisi vesper esset, extemplo
senatum vocaturi consules fuerint. postero die senatus 2
fuit legatique auditi sunt. ii nuntiant maiore periculo quam
emolumento exercitum per invios saltus in Macedoniam
inductum: Pieriam, quo processisset, regem tenere; castra 3
castris prope ita conlata esse, ut flumine Elpeo interiecto
arceantur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec
nostris vim ad cogendum esse. hiemem etiam insuper 4
rebus gerendis intervenisse. in otio militem ali, nec plus
quam sex [.:...] frumentum habere. Macedonum dici
triginta milia armatorum esse. si Ap. Claudio circa 5
Lychnidum satis validus exercitus foret, potuisse ancipiti
bello distineri regem; nunc et Appium et [quod] cum eo
praesidii sit, in summo periculo esse, nisi propere aut
iustus exercitus eo mittatur aut illi inde deducantur. ad 6
classem se ex castris profectos sociorum navalium partem
morbo audisse absumptam, partem, maxime qui ex Sicilia
fuerint, domos suas abisse, et homines navibus deesse;
qui sint, neque stipendium accepisse neque vestimenta 7
habere. Eumenen classemque eius, tamquam vento ad-
latas naves, sine causa et venisse et abisse, nec animum
eius regis constare satis visum. sicut omnia de Eumene
dubia, [ita] Attali egregie constantem fidem nuntiabant.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. 1
Aemilius dixit. senatus decrevit, ut in octo legiones pa- 2
rem numerum tribunorum consules et populus crearent:
creari autem neminem eo anno placere nisi qui honorem
gessisset. tum ex omnibus tribunis militum uti L. Aemi- 3
lius in duas legiones in Macedoniam, quos eorum velit,
eligat, et ut sollemni Latinarum perfecto L. Aemilius con-
sul, Cn. Octavius praetor, cui classis obtigisset, in pro-

4 vinciam proficiscantur. additus est his tertius L. Anicius
praetor, cuius inter peregrinos iurisdictio erat; eum in
provinciam Illyricum circa Lychnidum Ap. Claudio suc-
5 cedere placuit. dilectus cura C. Licinio consuli inposita.
is septem milia civium Romanorum et equites ducentos
6 scribere iussus, et sociis nominis Latini septem milia pe-
7 ditum imperare, quadringentos equites, et Cn. Servilio
Galliam optinenti provinciam litteras mittere, ut sescentos
8 equites conscriberet. hunc exercitum ad collegam primo
quoque tempore mittere in Macedoniam iussus: neque in
ea provincia plus quam duas legiones esse; eas repleri,
ut sena milia peditum, trecenos haberent equites; ceteros
9 pedites equitesque in praesidiis disponi; qui eorum idonei
ad militandum non essent, dimitti. decem praeterea milia
10 peditum imperata sociis et octingenti equites. id praesidi
additum Anicio praeter duas legiones, quas portare in
Macedoniam est iussus, quina milia peditum et ducenos
habentes, trecenos equites. et in classem quinque milia
11 navalium sociûm sunt scripta. Licinius consul duabus
legionibus optinere provinciam iussus; eo addere socio-
rum decem milia peditum et sescentos equites.

1 XXII. Senatus consultis perfectis L. Aemilius consul
e curia in contionem processit orationemque talem [habuit].
2 'animadvertisse videor, Quirites, maiorem mihi sortito
Macedoniam provinciam gratulationem factam quam cum
aut consul sum consalutatus, aut quo die magistratum
3 inii ipsum, neque id ob aliam causam quam quia bello in
Macedonia, quod diu trahitur, existimastis dignum maie-
state populi Romani exitum per me inponi posse. deos
quoque huic favisse sorti spero eosdemque in rebus ge-
4 rendis adfuturos esse. haec partim ominari, partim
sperare possum. illud adfirmare pro certo audeo, me
omni ope adnisurum esse, [ne] frustra vos hanc spem de
5 me conceperitis. quae ad bellum opus sunt et senatus
decrevit, et quoniam extemplo proficisci placet neque ego
in mora sum, C. Licinius collega, vir egregius, aeque
6 enixe parabit ac si ipse id bellum gesturus esset. vos
quae scripsero senatui aut vobis [ea vera credatis rogo
neve ru]mores credulitate vestra alatis, quorum auctor

nemo exstabit. nam nunc quidem quod vulgo fieri, hoc 7
praecipue bello, animadverti, nemo tam famae contemptor
est, cuius non debilitari animus possit. in omnibus cir- 8
culis, atque etiam, si dîs placet, in convivîs sunt qui
exercitus in Macedoniam ducant, ubi castra locanda sint
sciant, quae loca praesidiis occupanda, quando aut quo
saltu intranda Macedonia, ubi horrea ponenda, qua terra,
mari subvehantur commeatus, quando cum hoste manus
conserendae, quando quiesse sit melius. nec quid faci- 9
endum sit modo statuunt, sed quidquid aliter quam ipsi
censuere factum est, consulem veluti dicta die accusant.
haec magna impedimenta res gerentibus, quae [...]; ne- 10
que enim omnes tam firmi et constantis animi contra
adversum rumorem esse possunt [quam] Q. Fabius fuit,
qui suum imperium minui per vanitatem populi maluit
quam secunda fama male rem publicam gerere. non sum 11
is, qui non existumem admonendos duces esse; immo
eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, superbum
iudico magis quam sapientem. quid ergo est? primum 12
a prudentibus et proprie rei militaris peritis et usu doctis
monendi imperatores sunt, deinde ab his qui intersunt
gerendis [rebus, qui] loca, qui hostem, qui temporum
opportunitatem vident, qui in eodem velut navigio parti-
cipes sunt periculi. itaque si quis est, qui quod e re pu- 13
blica sit suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum,
confidat, is ne deneget operam rei publicae et in Mace-
doniam mecum veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico
etiam a me iuvabitur. si quem id facere piget [et] otium 14
urbanum militiae laboribus praeoptat, e terra ne guber-
naverit. sermonum satis ipsa praebet urbs. loquacita- 15
tem suam contineat: nos castrensibus consilîs contentos
futuros esse sciat.' ab hac contione, Latinis, quae pridie 16
kal. Apriles fuerunt, in monte sacrificio rite perpetrato
protinus inde et consul et praetor Cn. Octavius in Ma-
cedoniam profecti sunt. traditum memoriae est maiore 17
quam solita frequentia prosequentium consulem celebra-
tum ac prope certa spe ominatos esse homines, finem
Macedonico bello maturumque reditum cum egregio
triumpho consulis fore.

1 XXIII. Dum haec in Italia geruntur, Perseus quod
iam incohatum perficere, quia inpensa pecuniae facienda
erat, non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum
2 regem sibi adiungeret, hoc, postquam intrasse saltum
Romanos et adesse discrimen ultimum belli animadvertit,
non ultra differendum ratus, cum [per] Hippiam legatum
trecenta argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro
citroque darentur, Pantauchum misit ex fidissimis amicis
3 ad ea perficienda. Meteone Labeatidis terrae Pantauchus
regi Illyrio occurrit; ibi et ius iurandum ab rege et
obsides accepit. missus et a Gentio est legatus nomine
Olympio, qui ius iurandum a Perseo obsidesque exigeret.
4 cum eodem ad pecuniam accipiendam missi sunt; et
auctore Pantaucho, qui Rhodum legati cum Macedoni-
5 bus irent, Parmenio et Morcus destinantur. quibus ita
mandatum, ut iure iurando obsidibusque et pecunia ac-
cepta, tum demum Rhodum proficiscerentur: duorum
simul regum nomine incitari Rhodios ad bellum Roma-
6 num posse. adiunctam civitatem, penes quam unam tum
rei navalis gloria esset, nec terra nec mari spem relictu-
7 ram Romanis. venientibus Illyriis Perseus ab Elpeo
amni ex castris cum omni equitatu profectus ad Dium
8 occurrit. ibi ea quae convenerant circumfuso agmine
equitum facta, quos adesse foederi sancitae cum Gentio
societatis volebat rex, aliquantum eam rem ratus animo-
9 rum îs adiecturam. et obsides in conspectu omnium dati
acceptique: et Pellam ad thensauros regios missis qui
pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyrîs lega-
10 tis Thessalonicae conscendere iussi. ibi Metrodorus erat,
qui nuper ab Rhodo venerat, auctoribusque Dinone et
Polyarato, principibus civitatis eius, adfirmabat Rhodios
paratos ad bellum esse. is princeps iunctae cum Illyriis
legationis datus est.

1 XXIIII. Eodem tempore et ad Eumenen et ad Antio-
chum communia mandata, quae subicere condicio rerum
2 poterat: natura inimica inter se esse liberam civitatem et
regem. singulos populum Romanum adgredi et, quod
indignius sit, regum viribus reges oppugnare. Attalo
3 adiutore patrem suum oppressum; Eumene adiuvante et

quadam ex parte etiam Philippo patre suo Antiochum oppugnatum; in se nunc et Eumenen et Prusian armatos
esse. si Macedoniae regnum sublatum foret, proxumam 4
Asiam esse, quam iam ex parte sub specie liberandi civitatis suam fecerint, deinde Syriam. iam Prusiam Eumeni 5
honore praeferri, iam Antiochum victorem praemio belli
Aegypto arceri. haec cogitantem providere iubebat, ut 6
aut ad pacem secum faciendam conpelleret Romanos, aut perseverantes in bello iniusto communes duceret omnium
regum hostes. ad Antiochum aperta mandata erant, ad 7
Eumenen per speciem captivorum redimendorum missus legatus erat; [re] vera occultiora quaedam agebantur, quae in praesentia invisum quidem et suspectum Romanis
Eumenen falsis gravioribus [criminibus onerarunt]; pro- 8
ditor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges
captantes fraude et avaritia certant. Cydas erat Cretensis, 9
ex intimis Eumenis. his prius ad Amphipolim cum Chimaro quodam populari suo militante aput Persea, inde postea ad Demetriadem semel cum Menecrate quodam, iterum cum Antimacho, regiis ducibus, sub ipsis moeni-
bus urbis conlocutus fuerat. Hierophon quoque, qui tum 10
missus est, duabus ad eundem Eumenen iam ante lega-
tionibus functus erat. quae conloquia occulta et legationes 11
infames quidem erant, sed quid actum esset quidve inter reges convenisset ignorabatur. res autem ita sese habuit.

XXV. Eumenes neque favit victoriae Persei neque 1
bello eum iuvare [in] animo habuit, non tam quia paternae inter eos inimicitiae erant ipsorum odiis inter se ac-
censae. non ea regum aemulatio, ut aequo animo Persea 2
tantas apisci opes tantamque gloriam, quanta Romanis
victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. cernebat et 3
Persea iam inde ab initio belli omni modo spem pacis temptasse et in dies magis, quo propior admoveretur terror,
nihil neque agere aliud neque cogitare, Romanos quoque, 4
quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, et ipsos duces et senatum non abhorrere a finiendo tam incommodo ac
difficili bello. hac utriusque partis voluntate explorata, 5
quod fieri etiam sua sponte taedio validioris, metu infirmioris credebat posse, in eo suam operam venditare con-

6 cilianda gratia magis cupiit. nam modo ne iuvaret bello Ro-
manos terra marique, modo pacis patrandae cum Romanis
paciscebatur mercedem: ne bello interesset mille [talenta,
7 ut pacem conciliaret mille] et quingenta. in utrumque
non fidem modo se, sed obsides quoque dare paratum esse
8 ostendebat. Perseus ad rem inchoandam promptissimus
erat cogente metu et de obsidibus accipiendis sine dilatione
9 agebat, conveneratque, ut accepti Cretam mitterentur. ubi
ad pecuniae mentionem ventum erat, ibi haesitabat et uti-
que alteram in tanti nominis regibus turpem ac sordidam
10 et danti et magis accipienti mercedem esse aiebat; in
spem Romanae pacis non recusare inpensam, sed eam
pecuniam perfecta re daturum, interea Samothracae in
11 templo depositurum. ea insula cum ipsius dicionis esset,
videre Eumenes nihil interesse, an Pellae pecunia esset,
12 id agere ut partem aliquam praesentem ferret. ita nequi-
quam inter se captati nihil praeter infamiam movere.
1 XXVI. Nec haec tantum Persei per avaritiam est
dimissa res, cum pecunia modica aut pacem habere per
Eumenen, quae vel parte regni redimenda esset, aut
deceptus protrahere inimicum mercede onustum et hostes
2 merito ei Romanos posset facere; sed et ante Genti regis
parata societas et tum Gallorum effusorum per Illyricum
3 ingens oblatum [auxilium] avaritia dimissum est. venie-
bant decem milia equitum, par numerus peditum et ipsorum
iungentium cursum equis et invicem prolapsorum equitum
4 vacuos capientium ad pugnam equos. hi pacti erant
eques denos praesentes aureos, pedes quinos, mille dux
5 eorum. venientibus his Perseus ab Elpeo ex castris pro-
fectus obviam cum dimidia copiarum parte denuntiare
per vicos urbesque, quae viae propinquae sunt, coepit, ut
commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia
6 esset. ipse equos phalerasque et sagula donum principi-
bus ferre et parvom auri, quod inter paucos divideret,
7 multitudinem credens trahi spe posse. ad Almanam urbem
pervenit, et in ripa fluminis Axi posuit castra. circa
Desudabam in Maedica exercitus Gallorum consederat,
8 mercedem pactam opperiens. eo mittit Antigonum, ex
purpuratis unum, qui iuberet multitudinem Gallorum ad

Bylazora — Paeoniae is locus est — castra movere, prin-
cipes ad se venire frequentes. septuaginta quinque milia
ab Axio flumine et castris regîs aberant. haec mandata 9
ad eos cum pertulisset Antigonus adiecissetque, per quan-
tam omnium praeparatam cura regis copiam ituri forent
quibusque muneribus principes advenientes vestis, argenti
equorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram
cognituros respondent, illud quod praesens pepigissent 10
interrogant, ecquid aurum, quod in singulos pedites equi-
tesque dividendum esset, secum adduxisset. cum ad id 11
nihil responderetur, Clondicus regulus eorum 'abi, renun-
tia ergo' inquit 'regi, nisi aurum obsidesque accepissent,
nusquam inde Gallos longius vestigium moturos.' haec 12
relata regi cum essent, advocato consilio cum quid omnes
suasuri essent appareret, ipse pecuniae quam regni me-
lior custos instititit de perfidia et feritate Gallorum disserere,
multorum iam ante cladibus experta: periculosum esse 13
tantam multitudinem in Macedoniam accipere, [ne] gra-
viores eos socios habeant quam hostes Romanos. quinque 14
milia equitum satis esse, quibus et uti ad bellum possent
et quorum multitudinem ipsi non timeant.

XXVII. Apparebat omnibus mercedem timere, nec 1
quicquam aliud; sed cum suadere [non] consulenti nemo
auderet, remittitur Antigonus, qui nuntiaret quinque mi-
lium equitum opera tantum uti regem, non tenere multi-
tudinem aliam. quod ubi audivere barbari, ceterorum 2
quidem fremitus fuit indignantium, se frustra excitos se-
dibus suis; Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quin-
que milibus, quod convenisset, numeraret. cum adversus 3
id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci
nuntio, quod vix speraverat ipse posse contingere, retro
ad Histrum, perpopulati Threciam, qua vicina erat viae,
redierunt. quae manus quieto sedente rege ad Elpeum 4
adversus Romanos [per] Perraebiae saltum in Thessaliam
traducta non agros tantum nudare populando potuit, ne
quos inde Romani commeatus expectarent, sed ipsas ex- 5
cindere urbes tenente ad Elpeum Perseo Romanos, ne
urbibus sociis opitulari possent. ipsis quoque Romanis 6
de se cogitandum fuisset, quando neque manere amissa

Thessalia, unde exercitus alebatur, potuissent, neque pro-
7 gredi, cum ex adverso castra Macedonum [....] qui ea
pependerant spe, haud mediocriter debilitavit. eadem
8 avaritia Gentium regem sibi alienavit. nam cum trecenta
talenta Pellae missis a Gentio numerasset, signare eos
9 pecuniam passus, inde decem talenta ad Pantauchum misit
eaque praesentia dari regi iussit; reliquam pecuniam, si-
gnatam Illyriorum signo, portantibus suis praecipit, parvis
10 itineribus veherent, dein cum ad finem Macedoniae ventum
esset, subsisterent ibi ac nuntios ab se opperirentur.
11 Gentius exigua parte pecuniae accepta, cum adsidue [a]
Pantaucho ad lacessendos hostili facto Romanos stimula-
retur, M. Perpernam et L. Petillium legatos, qui tum forte
12 ad eum venerant, in custodiam coniecit. hoc audito Per-
seus contraxisse eum necessitatis [satis] ratus ad bellum,
utique cum Romanis, ad revocandum qui pecuniam por-
tabat misit, velut nihil aliud agens, quam ut quanta maxima
13 posset praeda ex se victo Romanis reservaretur. et ab
Eumene Hierophon, ignotis quae occulte acta erant, redit.
de captivis actum esse et ipsi evolgaverant et Eumenes
consulem vitandae suspicionis causa certiorem fecit.
1 XXVIII. Perseus post reditum ab Eumene Hiero-
phontis spe deiectus Antenorem et Callippum praefectos
classis cum quadraginta lembis — adiectae ad hunc nu-
2 merum quinque pristis erant — Tenedum mittit, ut inde
sparsi per Cycladas insulas naves Macedoniam cum fru-
3 mento petentes tutarentur. Cassandreae deductae naves
in portas primum, qui sub Atho monte sunt, inde Te-
nedum placido mari cum traiecissent, stantis in portu
Rhodias apertas naves Eudamumque praefectum earum
inviolatos atque etiam benigne appellatos dimiserunt.
4 cognito deinde in latere altero quinquaginta onerarias
suarum stantibus in ostio portus Eumenis rostratis, qui-
5 bus Damius praeerat, inclusas esse, circumvectus propere
ac summotis terrore hostium navibus, onerarias datis qui
prosequerentur decem lembis in Macedoniam mittit, ita
6 ut in tutum prosecuti redirent Tenedum. nono post die
ad classem iam ad Sigeum stantem redierunt. inde Su-
bota — insula est interiecta Elaeae et Chio — traiciunt.

forte postero die quam Subota classis tenuit, quinque et 7
triginta naves, quas hippagogus vocant, ab Elaea profe-
ctae cum equitibus Gallis equisque Phanas promunturium
Chiorum petebant, unde transmittere in Macedoniam pos-
sent. Attalo ab Eumene mittebantur. has naves per 8
altum ferri cum ex specula signum datum Antenori esset,
profectus ab Subotis inter Erythrarum promunturium
Chiumque, qua artissimum fretum est, îs occurrit. nihil 9
minus credere praefecti Eumenis quam Macedonum clas-
sem in illo vagari mari: nunc Romanos esse, nunc Atta-
lum, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris Romanis
Pergamum petere. sed cum iam adpropinquantium forma 10
lemborum haud dubia esset et concitatio remorum de-
rectaeque in se prorae hostis adpropinquare aperuissent,
tunc iniecta trepidatio est. cum resistendi spes nulla esset, 11
inhabilique navium genere et Gallis vix quietem ferenti-
bus in mari, pars eorum, qui propiores continenti litori 12
erant, in Erythraeam enarunt, pars velis datis ad Chium
naves eiecere, relictisque equis effusa fuga urbem pete-
bant. sed propius urbem lembi accessuque commodiore 13
cum exposuissent armatos, partim in via fugientes Gallos
adepti Macedones ceciderunt, partim ante portam exclusos.
clauserant enim Chii portas, ignari qui fugerent aut se-
querentur. octingenti ferme Gallorum occisi, ducenti vivi 14
capti; equi pars in mari fractis navibus absumpti, partim
nervos succiderunt in litore Macedones. viginti eximiae 15
equos formae cum captivis eosdem decem lembos, quos
ante miserat, Antenor devehere Thessalonicam iussit, et
primo quoque tempore ad classem reverti: Phanis se eos 16
exspectaturum. triduum ferme classis ad urbem [stetit].
Phanas inde progressi sunt, et spe celerius regressis de-
cem lembis evecti Aegaeo mari Delum traiecerunt.

XXVIIII. Dum haec geruntur, legati Romani C. 1
Popillius et C. Decimius et C. Hostilius a Chalcide pro-
fecti tribus quinqueremibus Delum cum venissent, lembos
ibi Macedonum quadraginta et quinque regis Eumenis
quinqueremis invenerunt. sanctitas templi insulaeque 2
inviolatos praestabat omnes. itaque permixti Romanique
et Macedones et Eumenis navales socii in templo, indu-

3 tias religione loci praebente, versabantur. Antenor Persei
praefectus, cum aliquas alto praeferri onerarias naves ex
4 speculis significatum foret, parte lemborum ipse inse-
quens, parte per Cyclades disposita, praeterquam si quae
Macedoniam peterent, omnes aut supprimebat aut spolia-
bat naves. quibus poterat Popillius aut [suis aut] Eu-
5 menis navibus succurrebat; sed vecti nocte binis aut
6 ternis plerumque lembis Macedones fallebant. per id
fere tempus legati Macedones Illyriique simul Rhodum
venerunt, quibus auctoritatem addidit non lemborum modo
adventus passim per Cycladas atque Aegaeum vagantium
mare, sed etiam coniunctio ipsa regum Persei Gentique
et fama cum magno numero peditum equitumque venien-
7 tium Gallorum. et iam cum accessissent animi Dinoni
ac Polyarato, qui Persei partium erant, non benigne modo
responsum regibus est, [set] palam pronuntiatum bello
8 finem se auctoritate sua inposituros esse: itaque ipsi
quoque reges aequos adhiberent animos ad pacem acci-
piendam.

1 XXX. Iam veris principium erat novique duces in
provincias venerant, consul Aemilius in Macedoniam,
Octavius Oreum ad classem, Anicius in Illyricum, cui
2 bellandum adversus Gentium [erat. Gentius] patre Pleu-
rato rege Illyriorum et matre Eurydica genitus fratres
duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre
3 eadem natum habuit. hoc propter ignobilitatem paternam
minus suspecto Platorem occidit et duos amicos eius,
Ettritum et Epicadum, impigros viros, quo tutius regnaret.
4 fama fuit Monuni Dardanorum principis filiam Metutam
pacto fratri eum invidisse, tamquam his nuptîs adiungenti
sibi Dardanorum gentem; et simillimum id vero fecit du-
5 cta ea virgo Platore interfecto. gravis deinde, dempto [a]
fratre metu, popularibus esse coepit, et violentiam insi-
6 tam ingenio intemperantia vini accendebat. ceterum, sicut
ante dictum est, ad Romanum incitatus bellum Lissum
7 omnis copias contraxit. quindecim milia armatorum fue-
runt. inde fratre in Caviorum gentem vi aut terrore subi-
gendam cum mille peditibus et quinquaginta equitibus
misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque milia ab Lisso

ducit. socii erant Romanorum; itaque per praemissos 8
nuntios prius temptati obsidionem pati quam dedere sese
maluerunt. Caravantium in Cavîs Durnium oppidum ad- 9
venientem benigne accepit, Caravandis altera urbs ex-
clusit. et agros eorum [cum] effuse vastaret, aliquot palati
milites agrestium concursu interfecti sunt. iam et Ap. 10
Claudius adsumptis ad eum exercitum, quem habebat,
Bullinorum et Apolloniatium et Durrachinorum auxiliis
profectus ex hibernis circa Genusum amnem castra habe-
bat, audito foedere inter Persea et Gentium et legatorum 11
violatorum iniuria accensus, bellum haud dubie adversus
eum gesturus. Anicius praetor eo tempore Apolloniae 12
auditis quae in Illyrico gererentur, praemissisque ad Ap-
pium litteris, ut se ad Genusum opperiretur, triduo et
ipse in castra venit; et ad ea quae habebat auxilia Par- 13
thinorum iuventutis [adiunctis] duobus milibus peditum
et equitibus ducentis — peditibus Epicadus, equitibus
Algalsus praeerat — parabat ducere in Illyricum, maxime
ut Bassanitas solveret obsidione. tenuit impetum eius
fama lemborum vastantium maritimam oram. octoginta 14
erant lembi, auctore Pantaucho missi a Gentio ad Dyr-
rachinorum et Appolloniatium agros populandos. tum 15
classis ad [....] to eo tradiderunt se.

XXXI. Deinceps et urbes regionis eius idem facie- 1
bant, adiuvante inclinationem animorum clementia [in]
omnis et iustitia praetoris Romani. ad Scodram inde ven- 2
tum est, quod belli caput erat, non eo solum quod Gentius
eam sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod
Labeatium gentis munitissima longe est et difficilis aditu.
duo cingunt eam flumina, Clausala latere urbis, quod in 3
orientem patet, praefluens, Barbanna ab regione occiden-
tis, ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluen- 4
tes incidunt Oriundi flumini, quod ortum ex monte Scordo,
multis et aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur.
mons Scordus, longe altissimus regionis eius, ab oriente 5
Dardaniam subiectam habet, a meridie Macedoniam, ab
occasu Illyricum. quamquam munitum situ naturali oppi- 6
dum erat gensque id tota Illyriorum et rex ipse tuebatur,
tamen praetor Romanus, quia prima successerant pro-

spere, fortunam totius rei principia secuturam esse ratus
et repentinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad
7 moenia succedit. quod si clausis portis muros portarum-
que turris dispositi armati defendissent, vano cum incepto
8 moenibus pepulissent Romanos; nunc porta egressi proe-
lium loco aequo maiore animo commiserunt quam susti-
9 nuerunt. pulsi enim et fuga conglobati, cum ducenti
amplius in ipsis faucibus portae cecidissent, tantum in-
tulerunt terrorem, ut oratores extemplo ad praetorem
mitteret Gentius Teuticum et Bellum, principes gentis,
per quos indutias peteret, ut deliberare de statu rerum
10 suarum posset. triduo in hoc dato cum castra Romana
quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem con-
scendit, et flumine Barbanna navigat in lacum Labeatum,
11 velut secretum locum petens ad consultandum, sed ut
apparuit, falsa spe excitus Caravantium fratrem multis
milibus armatorum actis ea regione, in quam missus erat,
12 adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post die
navem eandem secundo amni Scodram demisit, praemis-
sisque nuntiis, ut sibi appellandi praetoris potestas fieret,
13 copia facta in castra venit. et principium orationis ab
accusatione stultitiae orsus suae, postremo ad preces la-
crimasque effusus, genibus praetoris accidens in potesta-
14 tem sese dedit. primo bonum animum habere iussus, ad
cenam etiam invitatus in urbem ad suos rediit. et cum
15 praetore eo die honorifice est epulatus, deinde in custo-
diam C. Cassio tribuno militum traditus, vix gladiatorio
accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam
recideret.

1 XXXII. Anicius Scodra recepta nihil prius quam
requisitos Petillium Perpernamque legatos ad se duci
2 iussit. quibus splendore suo restituto Perpernam extem-
plo mittit ad conprehendendos amicos cognatosque regis;
3 qui Meteonem, Labeatium gentis urbem, profectus Etle-
vam uxorem cum filiis duobus, Scerdilaedo Pleuratoque,
4 et Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. Ani-
cius bello Illyrico intra triginta dies perfecto nuntium
victoriae Perpernam Romam misit, et post dies paucos
Gentium regem ipsum cum parente coniuge ac liberis

ac fratre alîsque principibus Illyriorum. hoc unum bellum 5
prius perpetratum quam coeptum Romae auditum est.
Quibus diebus haec agebantur, Perseus quoque in
magno terrore erat propter adventum simul Aemili novi
consulis, quem cum ingentibus minis adventare audiebat,
simul Octavi praetoris. nec minus terroris a classe Ro- 6
mana et periculo maritumae orae habebat. Thessalonicae
Eumenes et Athenagoras praeerant cum parvo praesidio
duorum milium cetratorum. eo et Androclen praefectum 7
mittit, iussum sub ipsis navalibus castra habere. Aenean
mille equites [cum] Creonte Antigonensi misit ad tutan-
dam maritumam oram, ut quocumque littore adplicuisse 8
naves hostium audissent, extemplo ferrent agrestibus opem.
quinque milia Macedonum missa ad praesidium Pythii et 9
Petrae, quibus praepositi erant Histiaeus et Theogenes
et Midon. his profectis ripam munire Elpei fluminis ad- 10
gressus est, quia sicco alveo transiri poterat. huic ut 11
omnis multitudo vacaret, feminae ex propinquis urbibus
cocta cibaria in castra adferebant: miles iussus ex pro-
pinquis silvis benigne [...]
XXXIII. [....] conferre, postremo sequi se putearios 1
ad mare, quod minus trecentos passus aberat, iussit et in
litore alios alibi modicis intervallis fodere. montes in- 2
gentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos
apertos egererent rivos, occultos continere latices, quorum
venae in mare permanantes undae miscerentur. vix de- 3
ducta summa harena erat, cum scaturigines turbidae primo
et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam
velut deûm dono coeperunt. aliquantum ea quoque res 4
duci famae et auctoritatis aput milites adiecit. iussis de-
inde militibus expedire arma, ipse cum tribunis primisque
ordinibus ad contemplandos transitus [est progressus qua]
descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minime
inicus ascensus esset. his satis exploratis illa quoque pri- 5
mum, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum
imperiumque ducis fierent, providit: ubi omnibus simul 6
pronuntiaretur quod fieret neque omnes exaudirent, incerto
imperio accepto alios, ab se adicientes, plus eo quod im-
peratum sit, alios minus facere; clamores deinde dissonos

oriri omnibus locis et prius hostes quam ipsos, quid pa-
7 retur, scire. placere igitur tribunum militum primo pilo
legionis secretum edere imperium; illum et dein singulos
proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus
facto sit, sive a primis signis ad novissimum agmen, sive
8 ab extremis ad primos perferundum imperium sit. vigiles
etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit: non enim
in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilan-
dum, ut cum senserit hostium adventum, recipiat se exci-
9 tetque ad arma alios. scuto prae se erecto stare galeatos;
deinde ubi fessi sint, innixos pilo, capite super marginem
scuti posito, sopitos stare, ut [vigil] fulgentibus armis
10 procul conspici ab hoste possit, ipse nihil provideat. sta-
tionum quoque morem mutavit. armati omnes, et frenatis
equis equites, diem totum perstabant; id cum aestivis
diebus urente adsiduo sole fieret, tot horarum aestu et
languore ipsos equosque fessos integri saepe adorti hostes
11 vel pauci plures vexabant. itaque ex matutina statione
ad meridiem decedi et in postmeridianam succedere alios
iussit; ita numquam fatigatos recens hostis adgredi poterat.
1 XXXIIII. Haec cum ita fieri placere contione advo-
cata pronuntiasset, adiecit urbanae contioni convenientem
2 orationem: unum imperatorem in exercitu providere et
consulere quid agendum sit debere, nunc per se, nunc
cum iis, quos advocaverit in consilium; qui non sint ad-
vocati, eos nec palam nec secreto iactare consilia sua.
3 militem haec tria curare debere, corpus ut quam validis-
simum et pernicissimum habeat, arma apta, cibum para-
4 tum ad subita imperia; cetera scire de se dîs immortali-
bus et imperatori suo curae esse. in quo exercitu milites
consultent, imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi
5 nihil salutare esse. se, quod sit officium imperatoris, pro-
visurum, ut bene gerendae rei occasionem îs praebeat:
illos nihil quid futurum sit quaerere [debere], ubi datum
6 signum sit, tum militarem [operam] navare. ab his prae-
ceptis contionem dimisit, volgo etiam veteranis fatentibus,
se illo primum die, tamquam tirones, quid agendum esset
7 in re militari didicisse. non sermonibus tantum his, cum
quanto adsensu audissent verba consulis, ostenderunt,

sed rerum praesens effectus erat. neminem totis mox 8
castris quietum videres; acuere alii gladios, alii galeas
bucculasque, scutorum [alii ...], alii loricas tergere, alii
aptare corpori arma, experirique sub his membrorum agi-
litatem, quatere alii pila, alii micare gladiis mucronemque
intueri, ut facile quis cerneret, ubi primum conserendi 9
manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia
aut morte memorabili finituros bellum. Perseus quoque 10
cum adventu consulis simul et veris principio strepere
omnia moverique aput hostes velut novo bello cerneret,
mota a Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad con-
templanda opera sua circumire ducem, haud dubie transi-
tus speculan[tem ... Roma]norum esse.

XXXV. Quae res Romanis auxit animos, Macedoni- 1
bus regique eorum haut mediocrem attulit terrorem. et 2
primo supprimere in occulto famam eius rei est conatus
missis, qui Pantauchum inde venientem adpropinquare
castris vetarent. sed iam et pueri quidam visi ab suis 3
erant inter obsidis Illyrios ducti; et quo quaeque accura-
tius celantur, eo facilius loquacitate regiorum ministro-
rum emanant.

Sub idem tempus Rhodi legati in castra venerunt 4
cum îsdem de pace mandatis, quae Romae ingentem iram
patrum excitavere. multo iniquioribus animis a castrensi
consilio auditi sunt. itaque cum ali [...., ali] praecipites 5
sine responso agendos castris, [ipse] pronuntiavit post diem
quintum decimum se responsum daturum. interim, ut 6
appareret, quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas
valuisset, consultare de ratione belli gerendi coepit. pla- 7
cebat quibusdam, et maxime maioribus natu, per Elpei
ripam munitionesque vim facere: confertis et uno [agmine
impetum] facientibus resistere Macedonas non posse, ex
tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quae
validis praesidiis insedissent, priore anno deiectos. aliis 8
placebat Octavium cum classe Thessalonicam petere et
populatione maritumae orae distringere copias regias, ut
altero ab tergo se ostendente bello circumactus ad inte-
riorem partem regni tuendam nudare aliqua parte transi-
tus Elpei cogeretur. ipsi natura et operibus inexsupera- 9

bilis ripa videbatur, et praeterquam quod tormenta ubique
disposita essent, missilibus etiam melius et certiore ictu
10 hostis uti audierat. alio spectabat mens tota ducis, dimis-
soque consilio Perraebos mercatores Coenum et Meno-
philum, notae et fidei iam sibi et prudentiae homines,
accersitos secreto percunctatur, quales ad Perraebiam
11 transitus sint. cum loca non iniqua esse dicerent, praesi-
diis autem regîs obsideri, spem cepit, si nocte inproviso
valida manu adgressus necopinantis esset, deici praesidia
12 posse: iacula enim et sagittas et cetera missilia in tene-
bris, ubi quid petatur procul provideri nequeat, inutilia
esse; gladio comminus geri rem in permixta turba, quo
13 miles Romanus vincat. his ducibus usurus, praetorem
Octavium accersitum exposito, quid pararet, Heraclium
cum classe petere iubet et mille hominibus decem dierum
14 cocta cibaria habere. ipse P. Scipionem Nasicam, Q. Fa-
bium Maximum filium suum cum quinque delectis mili-
tum [milibus] Heracleum mittit, velut classem conscen-
suros ad maritumam oram interioris Macedoniae, quod
15 in consilio agitatum erat, vastandam. secreto indicatum
cibaria his praeparata ad classem esse, ne quid eos mo-
raretur. inde iussi ducis itineris ita dividere viam, ut
16 quarta vigilia tertio die Pythium adoriri possent. ipse
postero die, ut detineret regem ab circumspectu rerum
aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium
proelium commisit, atque pugnatum utrimquest levi ar-
matura. nec gravioribus armis in tam inaequali alveo
17 pugnari poterat. descensus ripae utriusque in alveum
trecentorum ferme passûm erat, medium spatium torrentis,
alibi aliter cavati, paulo plus quam mille passus patebat.
18 ibi in medio spectantibus utrimque ex vallo castrorum
[hinc rege,] hinc consule cum suis legionibus pugnatum
19 est. missilibus procul regia auxilia melius pugnabant;
comminus stabilior et tutior aut parma aut scuto Ligu-
20 stino Romanus erat. meridie fere receptui cani suis consul
iussit. ita eo die diremptum proelium est haut paucis
21 utrimque interfectis. sole orto postero die inritatis cer-
tamine animis etiam acrius concursum est. sed Romani
non ab his tantum, cum quibus contractum certamen erat,

sed multo magis ab ea multitudine, quae disposita in
turribus stabat, omni genere missilium telorum ac saxis
maxime volnerabantur. ubi propius ripam hostium subis- 22
sent, tormentis missa etiam ad ultimos perveniebant.
multo pluribus eo die amissis consul paulo serius recepit
suos. tertio die proelio abstinuit, degressus ad imam par- 23
tem castrorum, veluti per devexum in mare bracchium
transitum temptaturus. Perseus, quod in oculis erat [....] 24

XXXVI. [....] anni post circumactum solstitium 1
erat, hora diei iam ad meridiem vergebat, iter multo pul-
vere et incalescente sole factum erat. lassitudo et sitis 2
iam sentiebatur, et meridiem aestum magis adcensurum
mox adparebat. statuit sic adfectos recenti atque integro
hosti non obicere; sed tantus ardor in animis ad dimican- 3
dum utcumque erat, ut consuli non minore arte ad suos
eludendos quam ad hostis opus esset. nondum omnibus 4
instructis instabat tribunis militum, ut maturarent in-
struere, circumibat ipse ordines, animos militum hortando
in pugnam accendebat. ibi primo alacres signum posce- 5
bant; deinde, quantum incresceret aestus, et voltus minus
vigentes et voces segniores erant et quidam incumbentes
scutis nixique pilis stabant. tum iam aperte primis ordi- 6
nibus inperat, metarentur frontem castrorum et inpedi-
menta constituerent. quod ubi fieri milites sensere, alii 7
gaudere palam, quod fessos viae labore flagrantissimo
aestu non coegisset pugnare. legati circa imperatorem 8
ducesque externi erant, inter quos et Attalus, omnes ad-
probantes, cum pugnaturum consulem credebant — neque
enim ne his [quidem] cunctationem aperuerat suam; tunc 9
mutatione consilii subita cum alii silerent, Nasica unus ex
omnibus ausus est monere consulem, ne hostem ludifica-
tum priores imperatores fugiendo certamen manibus emit-
teret: vereri ne [si] nocte abeat, sequendus maximo labore 10
ac periculo in intima Macedoniae sit aestasque, sicut
prioribus ducibus, per calles saltusque Macedonicorum
montium vagando circumagatur. se magnopere suadere, 11
dum in campo patenti hostem habeat, adgrediatur nec
oblatam occasionem vincendi amittat. consul nihil offen- 12
sus libera admonitione tam clari adulescentis 'et ego'

inquit 'animum istum habui, Nasica, quem tu nunc habes;
13 et quem ego nunc habeo, tu habebis. multis belli casibus
didici, quando pugnandum, quando abstinendum pugna
sit. non operaest stanti nunc in acie docere quibus de
causis hodie quiesse melius sit. rationes alias reposcito:
14 nunc auctoritate veteris imperatoris contentus eris.' con-
ticuit adulescens: haud dubie videre aliqua impedimenta
pugnae consulem, quae sibi non apparerent.

1 XXXVII. Paulus postquam metata castra impedi-
mentaque collocata animadvertit, ex postrema acie tria-
2 rios primos subducit, deinde principes, stantibus in prima
acie hastatis, si quid hostis moveret, postremo hastatos,
ab dextro primum cornu singulorum paulatim signorum
3 milites subtrahens. ita pedites equitibus cum levi arma-
tura ante aciem hosti oppositis sine tumultu abducti, nec
ante, quam prima frons valli ac fossa perducta est, ex
4 statione equites revocati sunt. rex quoque cum sine de-
tractatione paratus pugnare eo die fuisset, contentus eo
quod per hostem moram fuisse pugnae scirent, et ipse in
castra copias reduxit.

5 Castris permunitis C. Sulpicius Gallus tribunus mili-
tum secundae legionis, qui praetor superiore anno fuerat,
consulis permissu ad contionem militibus vocatis pronun-
6 tiavit, nocte proxima, ne quis id pro portento acciperet,
ab hora secunda usque ad quartam horam noctis lunam
defecturam esse. id quia naturali ordine statis temporibus
7 fiat, et sciri ante et praedici posse. itaque quem ad mo-
dum, quia certi solis lunaeque et ortus et occasus sint,
nunc pleno orbe, nunc senescentem exiguo cornu fulgere
lunam non mirarentur, ita ne obscurari quidem, cum con-
8 datur umbra terrae, trahere in prodigium debere. nocte,
quam pridie nonas Septembres insecuta est dies, edita
hora cum luna defecisset, Romanis militibus Galli sapien-
9 tia prope divina videri, Macedonas ut triste prodigium,
occasum regni perniciemque gentis portendens movit,
nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedo-
num fuit, donec luna in suam lucem emersit.

10 Postero die — tantus utrique ardor exercitui ad con-
currendum fuerat, ut et regem et consulem suorum qui-

dam, quod sine proelio discessum esset, accusarent —
regi prompta defensio erat, non eo solum, quod hostis 11
prior, aperte pugnam detractans, in castra copias redu-
xisset, sed etiam quod eo loco signa constituisset, quo
phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci effi-
ceret, promoveri non posset. consul ad id quod pridie 12
praetermisisse pugnandi occasionem videbatur, et locum
dedisse hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per spe-
ciem immolandi terere videbatur tempus, cum luce prima,
ad signum propositum pugnae exeundum in aciem fuisset.
tertia demum hora sacrificio rite perpetrato ad consilium 13
vocavit, atque ibi, quod rei gerendae tempus esset, lo-
quendo et intempestive consultando videbatur quibusdam
extrahere. [...] sermones talem consul orationem habuit.

XXXVIII. 'P. Nasica, egregius adulescens, ex omni- 1
bus unus quibus hesterno die pugnari placuit, denudavit
mihi suum consilium, idem postea, ita ut transisse in sen-
tentiam meam videri posset, tacuit. quibusdam alîs ab- 2
sentem carpere imperatorem quam praesentem monere
melius visum est. et tibi, P. Nasica, et quicumque idem 3
quod [tu] occultius senserunt, non gravabor reddere dila-
tae pugnae rationem. nam tantum abest, ut me hesternae 4
quietis paeniteat, ut servatum a me exercitum eo consilio
credam. in qua me opinione esse sine causa ne quis
vestrûm credat, recognoscat, agedum, mecum, si videtur,
quam multa pro hoste et adversus nos fuerint. iam omnium 5
primum, quantum numero nos praestent, neminem ve-
strûm nec ante ignorasse et hesterno die explicatam in-
tuentis aciem animadvertisse, certum habeo. ex hac nostra 6
paucitate quarta pars militum praesidio inpedimentis re-
licta erat, nec ignavissimum quemque relinqui ad custo-
diam sarcinarum scitis. sed fuerimus omnes. parvom hoc 7
tandem esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac
nocte mansimus, exituri in aciem hodierno aut summum
crastino die, si ita videbitur, diis bene iuvantibus, sumus?
nihilne interest, utrum militem, quem neque viae labor 8
hodie neque operis fatigaverit, requietum, integrum in
tentorio suo arma capere iubeas atque in aciem plenum
virium, vigentem et corpore et animo educas, an longo 9

itinere fatigatum et onere fessum, madentem sudore,
arentibus siti faucibus, ore atque oculis repletis pulvere,
torrente meridiano sole, hosti obicias recenti, requieto,
qui nulla re ante consumtas vires ad proelium adferat?
10 quis, pro deûm fidem, ita conparatus, vel iners atque in-
bellis, fortissimum virum [non] vicerit? quid quod hostes
per summum otium instruxerant aciem, praeparaverant
11 animos, stabant conpositi suis quisque ordinibus, nobis
tunc repente trepidandum in acie instruenda erat et in-
compositis concurrendum?

1 XXXVIIII. At hercule aciem quidem inconditam
inordinatamque habuissemus, castra munita, provisam
aquationem, tutum ad eam iter praesidiis inpositis, explo-
rata circa omnia; an nihil nostri habentes praeter nudum
2 campum, in quo pugnaremus? maiores vestri castra mu-
nita portum ad omnis casus exercitus ducebant esse,
unde ad pugnam exirent, quo iactati tempestate pugnae
3 receptum haberent. ideo cum munimentis ea saepsissent,
praesidio quoque valido firmabant, quod qui castris exu-
tus erat, etiamsi pugnando acie vicisset, pro victo habe-
retur. castra sunt victori receptaculum, victo perfugium.
4 quam multi exercitus, quibus minus prospera pugnae
fortuna fuit, intra vallum conpulsi, tempore suo, inter-
dum momento post, eruptione facta victorem hostem
5 pepulerunt? patria altera est militaris haec sedes vallum-
que pro moenibus et tentorium suum cuique militi domus
ac penates sunt. sine ulla sede vagi dimicassemus, ut
6 quo victores nos reciperemus? his difficultatibus et im-
pedimentis pugnae illud opponitur. quid si hostis hac
interposita nocte abisset? quantum rursus sequendo eo
penitus in ultimam Macedoniam exhauriendum laboris
7 erat! ego autem neque mansurum eum neque in aciem
copias educturum fuisse certum habeo, si cedere hinc
statuisset. quanto enim facilius abire fuit, cum procul
8 abessemus, quam nunc, cum in cervicibus sumus? nec
fallere nos interdiu aut nocte abeund[o potest. quid au]-
tem est nobis optatius quam ut quorum castra praealta
fluminis ripa tuta, vallo insuper saepta [ac] crebris tur-
ribus, oppugnare adorti sumus, eos relictis munimentis.

agmine effuso abeuntis in patentibus campis ab tergo
adoriamur? hae dilatae pugnae ex hesterno die in hodier-
num causae fuerunt. pugnare enim et ipsi mihi placet; 9
et ideo, quia per Elpeum amnem saepta ad hostem via
erat, alio saltu, deiectis hostium praesidiis, novom iter
aperui, neque priusquam debellavero absistam.'

XXXX. Post hanc orationem silentium fuit, partim 1
traductis in sententiam eius, partim verentibus nequiquam
offendere in eo quod utcumque praetermissum revocari
non posset. ac ne illo ipso quidem die aut consuli aut 2
regi [pugnare placuit, regi] quod nec fessos, ut pridie,
ex via neque trepidantis in acie instruenda et vixdum
compositos adgressurus erat, consuli, quod in novis castris
non ligna, non pabulum convectum erat, ad quae petenda
ex propinquis agris magna pars militum e castris exierat.
neutro imperatorum volente fortuna, quae plus consilîs 3
humanis pollet, contraxit certamen. flumen erat haud 4
magnum propius hostium castris, ex quo et Macedones
et Romani aquabantur praesidiis ex utraque ripa positis,
ut id facere tuto possent. duae cohortes a parte Roma- 5
norum erant, Marrucina et Paeligna, duae turmae Samni-
tium equitum, quibus praeerat M. Sergius Silus legatus;
et aliud pro castris stativom erat praesidium sub C. Clu- 6
vio legato, tres cohortes, Firmana, Vestina, Cremonensis,
duae turmae equitum, Placentina et Aesernina. cum otium 7
ad flumen esset neutris lacessentibus, hora circiter nona
iumentum e manibus curantium elapsum in ulteriorem
ripam effugit. quod cum per aquam ferme genu tenus 8
altam tres milites sequerentur, Threces duo id iumentum
ex medio alveo in suam ripam trahentes [....], altero
eorum occiso receptoque eo iumento ad stationem suorum
[se] recipiebant. octingentorum Thracum praesidium in 9
hostium ripa erat. ex his pauci primo, aegre passi po-
pularem in suo conspectu caesum, ad persequendos in-
terfectores fluvium transgressi sunt, dein plures, postremo 10
omnes, et cum praesidio [....]

XXXXI. [....] proelium ducit. movebat imperi ma- 1
iestas, gloria viri, ante omnia aetas, quod maior sexaginta
annis iuvenum munia in parte praecipua laboris periculi-

que capessebat. intervallum quod inter cetratos et pha-
langes erat, inplevit legio atque aciem hostium interrupit.
2 a tergo cetratis erat, frontem adversus clupeatos habe-
bat, chalcaspides appellabantur. secundam legionem
L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem pha-
3 langem iussus; ea media acies hostium fuit. in dextrum
cornu, unde circa fluvium commissum proelium erat,
elephantos inducit et alas sociorum; et hinc primum fuga
4 Macedonum est orta. nam sicut pleraque nova conmenta
mortalium in verbis vim habent, experiendo, cum agi,
non quem ad modum agatur edisseri oportet, sine ullo
effectu evanescunt, ita tum elephanti in acie nomen tan-
5 tum sine usu fuerunt. elephantorum impetum subsecuti
sunt socii nominis Latini, pepuleruntque laevom cornu.
6 in medio secunda legio inmissa dissipavit phalangem.
neque ulla evidentior causa victoriae fuit, quam quod
multa passim proelia erant, quae fluctuantem turbarunt
primo, deinde disiecerunt phalangem, cuius confertae et
7 intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt; si car-
ptim adgrediendo circumagere inmobilem longitudine et
gravitate hastam cogas, confusa strue inplicantur; si vero
aut ab latere aut ab tergo aliquid tumultus increpuit,
8 ruinae modo turbantur, sicut tum adversus catervatim
incurrentes Romanos et interrupta multifariam acie ob-
viam ire cogebantur. et Romani, quacumque data inter-
9 valla essent, insinuabant ordines suos. qui si universa
acie in frontem adversus instructam phalangem concur-
rissent, quod Paelignis principio pugnae incaute congres-
sis adversus cetratos evenit, induissent se hastis nec con-
fertam aciem sustinuissent.

1 XXXXII. Ceterum sicut peditum passim caedes fie-
bant, nisi qui abiectis armis fugerunt, sic equitatus prope
2 integer pugna excessit. princeps fugae rex ipse erat. iam
a Pydna cum sacris alis equitum Pellam petebat; confe-
3 stim eos Cotys sequebatur Odrysarumque equitatus. ce-
terae quoque Macedonum alae integris abibant ordinibus,
quia interiecta peditum acies, cuius caedes victores tene-
4 bat, inmemores fecerat sequendi equites. diu phalanx a
fronte, a lateribus, ab tergo caesa est. postremo qui ex

hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes,
quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos qui in classe
erant tendentes, suppliciter vitam orabant. et cum sca- 5
phas concurrere undique ab navibus cernerent, ad ex-
cipiendos sese venire rati, ut caperent potius quam occi-
derent, longius in aquam, quidam etiam natantes, pro-
gressi sunt. sed cum hostiliter [e] scaphis caederentur, 6
retro qui poterant nando repetentes terram in aliam foe-
diorem pestem incidebant; elephanti enim ab rectoribus
ad litus acti exeuntis obterebant elidebantque. facile 7
conveniebat, [a] Romanis numquam una acie tantum
Macedonum interfectum. caesa enim ad viginti milia
hominum sunt, ad sex milia, qui Pydnam ex acie per-
fugerant, vivi in potestatem pervenerunt, et vagi ex fuga
quinque milia hominum capta. ex victoribus ceciderunt 8
non plus centum, et eorum multo maior pars Paeligni.
volnerati aliquanto plures sunt. quod si maturius pugnari 9
coeptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum
superesset, deletae omnes copiae forent; nunc imminens
nox et fugientes texit et Romanis pigritiem ad sequendum
locis ignotis fecit.

XXXXIII. Perseus ad Pieriam silvam via militari, 1
frequenti agmine equitum et regio comitatu fugit. simul 2
in silvam ventum est, ubi plures diversae semitae erant,
et nox adpropinquabat, cum perpaucis maxime fidis via
devertit. equites sine duce relicti ali alia in civitates 3
suas dilapsi sunt; perpauci inde Pellam celerius quam
ipse Perseus, quia recta [et] expedita via ierant, perve-
nerunt. rex ad mediam ferme noctem et errore et variis 4
difficultatibus viae vexatust. in regia maesta Perseo 5
qui Pellae praeerant [Eulaeus] Euctusque regîque pueri
praesto erant. contra ea amicorum, qui ali alio casu ser-
vati ex proelio Pellam venerant, cum saepe arcessiti essent,
nemo ad eum venit. tres erant tantum cum eo fugae 6
comites, Euander Cretensis, Neo Boeotius et Archidamus
Aetolus. cum îs, iam metuens, ne, qui venire ad se ab- 7
nuerent, maius aliquid mox auderent, quarta vigilia pro-
fugit. secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses. 8
petebat Amphipolim; sed nocte a Pella exierat, properans

ante lucem Axium amnem traicere, eum finem sequendi
propter difficultatem transitus fore ratus Romanis.

1 XXXXIIII. Consulem, cum se in castra victor rece-
pisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio
2 stimulabat. P. Scipio is erat, Africanus et ipse postea
deleta Carthagine appellatus, naturalis consulis Pauli
3 filius, adoptione Africani nepos. is septumum decumum
tunc annum agens, quod ipsum curam augebat, dum
effuse sequitur hostes, in partem aliam turba ablatus
erat; et serius cum redisset, tunc demum, recepto sospite
filio, victoriae tantae gaudium consul sensit.

4 Amphipolim cum iam fama pugnae pervenisset, con-
cursusque matronarum in templum Dianae, quam Tauro-
polon vocant, ad opem exposcendam fieret, Diodorus,
qui praeerat urbi, metuens ne Thraces, quorum duo milia
in praesidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subor-
nato ab se per fallaciam in tabellari speciem litteras in
5 foro medio accepit. scriptum in iis erat, ad Emathiam
classem Romanam adpulsam esse agrosque circa vexari:
orare praefectos Emathiae, ut praesidium adversus popu-
6 latores mittat. his lectis hortatur Thracas, ut ad tuen-
dam Emathiae oram proficiscantur: magnam eos caedem
praedamque palatis passim per agros Romanis facturos.
7 simul elevat famam adversae pugnae: quae si vera foret,
8 alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse. per
hanc causam Thracibus ablegatis, simul transgressos eos
Strymonem vidit, portas clausit.

1 XXXXV. Tertio die Perseus quam pugnatum erat
Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Pau-
2 lum misit. interim Hippias et Midon et Pantauchus,
principes amicorum regis, Beroeam, quo ex acie confu-
gerant, ipsi ad consulem profecti Romanis dedunt. hoc
idem et alii deinceps. metu perculsi parabant facere.
3 consul nuntiis victoriae Q. Fabio filio et L. Lentulo et
Q. Metello cum litteris Romam missis spolia iacentis
4 hostium exercitus peditibus concessit, equitibus praedam
circumiecti agri, dum ne amplius duabus noctibus a ca-
stris abessent. ipse propius mare ad Pydnam castra
5 movit. Beroea primum, deinde Thessalonica et Pella et

deinceps omnis ferme Macedonia intra biduum dedita.
Pydnaei, qui proximi erant, nondum miserant legatos; 6
multitudo incondita plurium simul gentium turbaque, quae
ex acie fuga in unum conpulsa erat, consilium et consensum
civitatis inpediebat, nec clausae modo portae, sed
etiam inaedificatae erant. missi Midon et Pantauchus sub 7
muros ad conloquium Solonis, qui praesidio praeerat; per
eum emittitur militaris turba. oppidum deditum militibus
datur diripiendum. Perseus, una tantum spe Bisaltarum 8
auxili temptata, ad quos nequiquam miserat legatos, in
contionem processit Philippum secum filium habens, ut 9
et ipsos Amphipolitanos et equitum peditumque, qui aut
se persecuti aut fuga eodem delati erant, adhortando
animos confirmaret. sed aliquotiens dicere incipientem 10
cum lacrimae praepedissent, quia ipse hiscere nequiit,
Euandro Cretensi editis, quae agi cum multitudine vellet,
de templo descendit. multitudo sicut ad conspectum 11
regis fletumque tam miserabilem et ipsa ingemuerat lacrimaveratque,
ita Euandri orationem aspernabatur, et
quidam ausi sunt media ex contione succlamare 'abite
hinc, ne qui pauci supersumus, propter vos pereamus.'
horum ferocia vocem Euandri clausit. rex exin domum 12
se recepit, pecuniaque et auro argentoque in lembos, qui
in Strumone stabant, delatis et ipse ad flumen descendit.
Thraces navibus se committere non ausi domos dilapsi 13
et alia militaris generis turba, Cretensis spem pecuniae
secuti. et quoniam in dividendo plus offensionum quam
gratiae erat, quinquaginta talenta îs posita sunt in ripa
diripienda. ab hac direptione cum per tumultum naves 14
conscenderent, lembum unum in ostio amnis multitudine
gravatum merserunt. Galepsum eo die, postero Samothracam, 15
quam petebant, perveniunt; ad duo milia talentûm
pervecta eo dicuntur.

XXXXVI. Paulus per omnes deditas civitates di- 1
missis qui praeessent, ne qua iniuria in nova pace victis
fieret, retentisque aput se caduceatoribus regis P. Nasicam,
ignarus fugae regis, Amphipolim misit cum modica
peditum equitumque manu, simul ut Sinticen evastaret 2
et ad omnes conatus regis impedimento esset. inter haec 3

Meliboea a Cn. Octavio capitur diripiturque; ad Aegi-
nium, ad quod oppugnandum Cn. Anicius legatus missus
erat, ducenti eruptione ex oppido facta amissi sunt igna-
4 ris Aeginiensibus debellatum esse. consul a Pydna pro-
fectus cum toto exercitu die altero Pellam pervenit; et
cum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies
ibi stativa habuit, situm urbis undique aspiciens, quam
5 non sine causa delectam esse regiam advertit. sita est
in tumulo vergente in occidentem hibernum; cingunt
paludes inexsuperabilis altitudinis aestate et hieme, quas
6 restagnantes faciunt [amnes. arx] Phacus in ipsa palude,
qua proxima urbi est, velut insula eminet aggeri operis
ingentis imposita, qui et murum sustineat et umore cir-
7 cumfusae paludis nihil laedatur. muro urbis coniuncta
procul videtur; divisa est intermurali amni et eadem ponte
iuncta, ut nec oppugnante externo aditum ab ulla parte
habeat, nec si quem ibi rex includat, ullum nisi per facil-
8 limae custodiae pontem effugium. et gaza regia in eo
loco erat: sed tum nihil praeter trecenta talenta, quae
missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est.
9 per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes fre-
quentes, quae ad gratulandum convenerant, maxime ex
10 Thessalia, auditae sunt. nuntio deinde accepto Persea
Samothracam traiecisse, profectus a Pella consul quartis
11 castris Amphipolim pervenit. effusa omnis obviam turba
cuivis indicio erat non bono ac iusto rege orba [....]

[PERIOCHA LIBRI XXXXV.]

[Perseus ab Aemilio Paulo in Samothrace captus est. cum Antiochus Syriae rex Ptolemaeum et Cleopatram Aegypti reges obsideret et missis ad eum a senatu legatis, qui iuberent ab obsidione socii regis absisteret, editisque mandatis consideraturum se quid faciendum esset respondisset, unus ex legatis Popillius virga regem circumscripsit iussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. qua asperitate effecit, ut Antiochus bellum omitteret. legationes gratulantium populorum atque regum in senatum admissae, Rhodiorum, qui eo bello contra populum Romanum [regi] faverant, exclusa. postera die cum de eo quaereretur, ut eis bellum indiceretur, causam in senatu patriae suae legati egerunt. nec tamquam

socii nec tamquam hostes dimissi. Macedonia in provinciae formam redacta Aemilius Paulus, repugnantibus militibus ipsius propter minorem praedam et contradicente Ser. Sulpicio Galba, triumphavit et Persen cum tribus filiis duxit ante currum. cuius triumphi laetitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est, quorum alterius mors triumphum patris praecessit, alterius secuta est. lustrum a censoribus conditum est; censa sunt civium capita trecenta duodecim milia octingenta quinque. Prusias Bithyniae rex Romam, ut senatui gratias ageret ob victoriam ex Macedonia partam, venit et Nicomeden filium senatui commendavit. rex plenus adulationis libertum se populi Romani dicebat.]

TITI LIVI
AB VRBE CONDITA

LIBER XXXXV.

I. Victoriae nuntii, Q. Fabius et L. Lentulus et Q. 1
Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romam cum venissent, praeceptam tamen eius rei laetitiam
invenerunt. quarto post die quam cum rege est pugna- 2
tum, cum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasit, pugnatum in Macedonia et devi-
ctum regem esse, dein fremitus increvit, postremo clamor 3
plausus[que], velut certo nuntio victoriae allato, est
exortus. mirari magistratus et quaerere auctorem repen- 4
tinae laetitiae; qui postquam nullus erat, evanuit equidem tamquam certae rei gaudium, omen tamen laetum
insidebat animis. quod postquam veris nuntiis Fabi Len- 5
tulique et Metelli adventu firmatum est, cum victoria
ipsa, tum augurio animorum suorum laetabantur. et 6
altera traditur circensis turbae non minus similis veri laetitia. ante diem quintum decimum kalendas Octobres, ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli ad quadrigas mittendas escendenti tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, laureatas litteras [tradidisse]
dicitur. quadrigis missis consul currum conscendit, et 7
cum per circum reveheretur ad foros publicos, laureatas

8 tabellas populo ostendit. quibus conspectis repente inme-
mor spectaculi populus in medium decurrit. eo senatum
consul vocavit recitatisque tabellis ex auctoritate patrum
pro foris publicis denuntiavit populo, L. Aemilium col-
9 legam signis conlatis cum rege Perseo pugnasse; Mace-
donum exercitum caesum fusumque; regem cum paucis
fugisse, civitates omnes Macedoniae in dicionem populi
10 Romani venisse. his auditis clamor cum ingenti plausu
ortus; ludis relictis domus magna pars hominum ad con-
11 iuges [et] liberos laetum nuntium portabant. tertius de-
cimus dies erat ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.
1 II. Postero die senatus in curia habitus, supplicatio-
nesque decretae, et senatus consultum factum est, ut
consul, quos praeter milites sociosque navales coniuratos
2 haberet, dimitteret: de militibus socîsque navalibus dimit-
tendis referretur, cum legati ab L. Aemilio consule, a
3 quibus praemissus tabellarius esset, [venissent]. ante
diem sextum kal. Octobres hora fere secunda legati ur-
bem ingressi sunt; ingentem secum occurrentium, qua-
cumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam in
4 forum ad curiam perrexerunt. senatus forte in curia
erat; eo legatos consul introduxit. ibi tantum temporis
retenti, dum exponerent quantae regiae [copiae] peditum
equitumque fuissent, quot milia ex his caesa, quot capta
5 forent, quam paucorum militum iactura tanta hostium
strages facta, quam pavide rex fugisset, existimari Samo-
thraciam petiturum, paratam classem ad persequendum
6 esse, neque terra neque mari elabi posse, eadem haec
paulo post in contionem traducti exposuerunt; renovata-
que laetitia, cum consul edixisset, ut omnes aedes sacrae
aperirentur, pro se quisque ex contione ad gratias agen-
7 das ire dîs, ingentique turba non virorum modo, sed
etiam feminarum conferta [tota] urbe deorum immorta-
8 lium templa. senatus revocatus in curiam supplicationes
ob rem egregie gestam ab L. Aemilio consule in quinque
dies circa omnia pulvinaria decrevit hostîsque maioribus
9 sacrificari iussit. naves quae in Tiberi paratae instru-
ctaeque stabant, ut, si res posceret, in Macedoniam mit-
10 terentur, subduci et in navalibus conlocari, socios navalis

dato annuo stipendio dimitti et cum his omnes, qui in
consulis verba iuraverant; et quod militum Corcyrae, 11
Brundisi, ad mare superum aut in agro Larinati esset —
omnibus his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo,
si res posceret, C. Licinius collegae ferret opem —, hos
omnes milites dimitti placuit. supplicatio pro contione 12
populo indicta est ex ante diem quintum idus Octobres
cum eo die in quinque dies.

III. Ex Illyrico duo legati C. Licinius Nerva et P. 1
Decius nuntiarunt, exercitum Illyriorum caesum, Gen-
tium regem captum, in dicione populi Romani et Illyri-
cum esse. ob eas res gestas ductu auspicioque L. Anici 2
praetoris senatus in triduom supplicationes decrevit. in-
dictae a consule sunt in ante [diem] quartum et tertium
et pridie idus Novembres.

Tradidere quidam legatos Rhodios, nondum dimissos, 3
post victoriam nuntiatam velut ad ludibrium stolidae su-
perbiae in senatum vocatos esse. ibi Agepolim principem 4
eorum ita locutum: missos esse legatos ab Rhodiis ad
pacem inter Romanos et Persea faciendam, quod id bel- 5
lum grave atque incommodum Graeciae omni, sumptuo-
sum ac damnosum ipsis Romanis esset. fortunam populi 6
Romani bene fecisse, quando finito aliter bello gratulandi
sibi de victoria egregia Romanis opportunitatem dedisset.
haec ab Rhodio dicta, responsum ab senatu esse, Rhodios
nec utilitatium Graeciae [gratia] neque cura inpensarum
populi Romani, sed pro Perseo legationem eam misisse:
nam si ea fuisset cura, quae simularetur, tum mittendos 7
legatos fuisse, cum Perseus in Thessaliam exercitu in-
ducto per biennium Graecas urbes alias obsideret, alias
denuntiatione armorum terreret; tum nullam pacis ab 8
Rhodiis mentionem factam. postquam superatos saltus
transgressosque in Macedoniam Romanos audierint et
inclusum teneri Persea, tunc Rhodios legationem mi-
sisse, non ad ullam aliam rem quam ad Persea ex inmi-
nenti periculo eripiendum. cum hoc responso legatos
dimissos.

IIII. Per eosdem dies et M. Marcellus ex provincia 1
Hispania decedens Marcolica nobili urbe capta decem

pondo auri et argenti ad summam sestertiûm deciens [in]
aerarium rettulit.
2 Paulus Aemilius consul cum castra, ut supra dictum
est, ad Siras terrae Odomanticae haberet, litterae ab
rege Perseo per ignobiles tres legatos [traditae ei sunt.
quos quum sordidatos] cerneret, et ipse inlacrimasse di-
3 citur sorti humanae, quod qui paulo ante non contentus
regno Macedoniae Dardanos Illyriosque oppugnasset,
Bastarnarum excivisset auxilia, is tum amisso exercitu,
extorris regno, in parvam insulam conpulsus, supplex,
4 fani religione, non viribus suis tutus esset. sed postquam
[a] rege Perse consuli Paulo salutem legit, miserationem
5 omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. itaque
quamquam in reliqua parte litterarum minime regiae
preces erant, tamen sine responso ac sine litteris ea legatio
6 dimissa est. sensit Perseus, cuius nominis obliviscendum
victo esset; itaque alterae litterae cum privati nominis
7 titulo missae et petiere et impetravere, ut aliqui ad eum
mitterentur, cum quibus loqui de statu et condicione suae
fortunae posset. missi sunt tres legati, P. Lentulus, A.
Postumius Albinus, A. Antonius. nihil ea legatione per-
fectum est Perseo regium nomen omni vi amplectente,
Paulo ut se suaque omnia in fidem et clementiam populi
Romani permitteret tendente.
1 V. [Ea] dum aguntur, classis Cn. Octavi Samothra-
cam est adpulsa. is quoque praesenti admoto terrore
modo minis, modo spe perlicere, ut se traderet, [cum]
conaretur, adiuvit in hoc eum res seu casu contracta seu
2 consilio. L. Atilius inlustris adulescens cum in contione
esse populum Samothracum animum advertisset, a ma-
gistratibus petiit, ut sibi paucis adloquendi populi pote-
3 statem facerent. permisso, 'utrum nos, hospites Samo-
thraces, vere accepimus an falso, sacram hanc insulam et
4 augusti totam atque inviolati soli esse?' cum creditae
sanctitati adsentirentur omnes, 'cur igitur' inquit 'pollui
eam, homicida sanguine regis Eumenis viola[to lice]bit,
et cum omnis praefatio sacrorum eos quibus non sint
purae manus sacris arceat, vos penetralia vestra conta-
5 minari cruento latronis corpore sinetis?' nobilis fama

erat apud omnes Graeciae civitates Eumenis regis per
Euandrum Delphis prope perpetrata caedes. itaque prae- 6
terquam quod in potestate Romanorum sese insulamque
totam et templum cernebant esse, ne inmerito quidem ea
sibi exprobrari rati, Theondan, qui summus magistratus
aput eos erat — regem ipsi appellant —, ad Persea mit-
tunt, qui nuntiaret, argui caedis Euandrum Cretensem, 7
esse autem iudicia aput sese more maiorum conparata de
iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacratos
templi dicantur: si confideret Euander innoxium se rei 8
capitalis argui, veniret ad causam dicendam; si commit-
tere se iudicio non auderet, liberaret religione templum
ac sibimet ipse consuleret. Perseus sevocato Euandro 9
iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: nec causa nec
gratia parem fore. suberat et ille metus, ne damnatus
auctorem se nefandi facinoris protraheret. reliqui quid
esse, nisi ut fortiter moriatur? nihil palam abnuere Eu- 10
ander; sed cum veneno se malle mori quam ferro dixisset,
occulte fugam parabat. quod cum renuntiatum regi esset,
metuens ne tamquam a se subtracto poenae reo iram
Samothracum in se converteret, interfici Euandrum iussit.
qua perpetrata temere caede subit extemplo animum in 11
se nimirum receptam labem, quae Euandri fuisset: ab illo
Delphis volneratum Eumenen, ab se Samothracae Euan-
drum occisum; ita duo sanctissima in terris templa se
uno auctore sanguine humano violata. huius rei crimen 12
corrupto pecunia Theonda avertit, ut renuntiaret populo,
Euandrum sibi ipsum mortem conscisse.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum ami- 1
cum commisso, per tot casus expertum proditumque quia
non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. pro 2
se quisque transire ad Romanos; fugaeque consilium ca-
pere solum prope relictum coegerunt, Oroandemque Cre-
tensem, cui nota Threciae ora erat, quia mercaturas in
ea regione fecerat, appellat, ut se sublatum [in] lembum
ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promun- 3
turio quodam Samothracae; ibi lembus stabat. sub occa-
sum solis deferuntur quae ad usum necessaria erant; de-
fertur et pecunia, quanta clam deferri poterat. rex ipse 4

nocte media cum tribus consciis fugae per posticum ae-
dium in propincum cubiculo hortum, atque inde maceriam
5 aegre transgressus ad mare pervenit. Oroandes tantum
[moratus], dum pecunia defertur, primis tenebris sol-
6 verat navem ac per altum Cretam petebat. postquam in
portu navis non inventa est, vagatus Perseus aliquamdiu
in litore, postremo timens lucem iam adpropinquantem,
in hospitium redire non ausus, in latere templi prope an-
7 gulum obscurum delituit. pueri regii aput Macedonas
vocabantur principum liberi ad ministerium electi regis;
ea cohors persecuta regem fugientem ne tum quidem
abscedebat, donec iussu Cn. Octavi pronuntiatum est per
8 praeconem, regios pueros Macedonasque alios, qui Samo-
thracae essent, si transirent ad Romanos, incolumitatem
libertatemque et sua omnia servaturos, aut quae secum
9 haberent aut in Macedonia reliquissent. ad hanc vocem
transitio omnium facta est, nominaque dabant ad C. Po-
stumium tribunum militum. liberos quoque parvos regios
Ion Thessalonicensis Octavio tradidit, nec quisquam,
praeter Philippum maximum natu ex filiis, cum rege
10 relictus. tum sese filiumque Octavio tradidit, fortunam
deosque, quorum [in] templo erant, nulla ope supplicem
11 iuvantis accusans. in praetoriam navem inponi iussus,
eodem et pecunia quae superfuit delata est, extemploque
12 classis Amphipolim repetit. inde Octavius regem in castra
ad consulem misit praemissis litteris, ut in potestate eum
esse et adduci sciret.

1 VII. Secundam eam Paulus, sicut erat, victoriam
ratus victimas cecidit eo nuntio; et consilio advocato [lit-
teras] praetoris cum recitasset, Q. Aelium Tuberonem ob-
viam regi misit, ceteros manere in praetorio frequentis
2 iussit. non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo
occurrit. patrum aetate Syphax rex captus in castra Ro-
mana adductus erat, praeterquam quod nec sua nec gen-
tis fama comparandus, tunc accessio Punici belli fuerat,
3 sicut Gentius Macedonici; Perseus caput belli erat, nec
ipsius tantum patris avique [....], quos sanguine ac ge-
nere contingebat, fama conspectum eum efficiebat, sed
effulgebant Philippus ac magnus Alexander, qui summum

inperium in orbe terrarum Macedonum fecerant. pullo 4
amictus Perseus ingressus est castra nullo suorum alio
comite, qui socius calamitatis miserabiliorem eum faceret.
progredi prae turba occurrentium ad spectaculum non
poterat, donec a consule lictores missi sunt, qui sum-
moto iter ad praetorium facerent. consurrexit consul, 5
et iussis sedere aliis progressusque paulum introeunti
regi dextram porrexit. summittentemque se ad pedes
sustulit, nec attingere genua passus introductum in ta-
bernaculum adversus advocatos in consilium considere
iussit.

VIII. Prima percontatio fuit, qua subactus iniuria 1
contra populum Romanum bellum tam infesto animo
suscepisset, quo se regnumque suum ad ultimum discrimen
adduceret. cum responsum expectantibus cunctis terram 2
intuens diu tacitus fleret, rursum consul 'si iuvenis regnum 3
accepisses, minus equidem mirarer, ignorasse te, quam
gravis aut amicus aut inimicus esset populus Romanus;
nunc vero, cum et bello patris tui, quod nobiscum gessit, 4
interfuisses, et pacis postea, quam cum summa fide ad-
versus eum coluimus, meminisses, [quod fuit] consilium,
quorum et vim [in] bello et fidem in pace expertus esses,
cum îs tibi bellum esse quam pacem malle?' nec inter- 5
rogatus nec accusatus cum responderet, 'utcumque tamen
haec, sive errore humano seu casu seu necessitate incide-
runt, bonum animum habe. multorum regum, populorum
casibus cognita populi Romani clementia non modo spem
tibi, sed prope certam fiduciam salutis praebet.' haec 6
Graeco sermone Perseo, Latine deinde suis 'exemplum
insigne cernitis' inquit 'mutationis rerum humanarum.
vobis hoc praecipue dico, iuvenes. ideo in secundis rebus
nihil in quemquam superbe ac violenter consulere decet
nec praesenti credere fortunae, cum quid vesper ferat in-
certum sit. is demum vir erit, cuius animum neque pro- 7
spera flatu suo efferet nec adversa infringet.' consilio
dimisso tuendi cura regis Q. Aelio mandatur. eo die et 8
invitatus ad consulem Perseus et alius omnis ei honos
habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat. exercitus
deinde in hiberna dimissus est.

VIIII. Maximam partem copiarum Amphipolis, reli-
quas propinquae urbes acceperunt.
2 Hic finis belli, cum quadriennium continuum bellatum
esset, inter Romanos ac Persea fuit, idemque finis inclyti
3 per Europae plerumque atque Asiam omnem regni. vi-
censimum ab Carano, qui primus regnabat, Persea nu-
merabant. Perseus Q. Fulvio, [L.] Manlio consulibus
regnum accepit, a senatu rex est appellatus M. Iunio, A.
4 Manlio consulibus, regnavit undecim annos. Macedonum
obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntae
filium fuit. inde ac per eum [gens] crescere cum coe-
pisset, Europae se tamen finibus continuit, Graeciam om-
5 nem et partem Threciae atque Illyrici amplexa. superfudit
deinde se in Asiam, et tredecim annis, quibus Alexander
regnavit, primum omnia, qua Persarum prope inmenso
6 spatio imperium fuerat, suae dicionis fecit, Arabas hinc
Indiamque, qua terrarum ultumos finis rubrum mare am-
7 plectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum
regnum nomenque, inde morte Alexandri distractum [in]
multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, laceratis
viribus, a summo culmine fortunae ad ultimum finem
centum quinquaginta annos stetit.

1 X. Victoriae Romanae fama cum pervasisset in Asiam,
Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cas-
2 sandriam inde traiecit. C. Popillius, qui [ad] Delum prae-
sidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam de-
bellatum in Macedonia et statione summotos hostium
lembos audivit, dimissis et ipse Atticis navibus ad susce-
ptam legationem peragendam navigare Aegyptum pergit,
3 ut prius occurrere Antiocho posset, quam ad Alexandreae
4 moenia accederet. cum praetervehereutur Asiam legati et
Loryma venissent, qui portus viginti paulo amplius milia
5 ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus, principes
Rhodiorum occurrunt — iam enim eo quoque victoriae
fama perlata erat — orantes, ut Rhodum deveherentur:
pertinere id ad famam salutemque civitatis, noscere ipsos
omnia, quae acta essent agerenturque Rhodi, et conperta
6 per se, non volgata fama, Romam referre. diu negantes
perpulerunt, ut moram navigationis brevem pro salute

sociae urbis paterentur. postquam Rhodum ventum est,
in contionem quoque eos îdem precibus pertraxerunt.
adventus legatorum auxit potius timorem civitati quam 7
minuit; omnia enim Popillius quae singuli universique
eo bello hostiliter dixerant fecerantque rettulit, et vir 8
asper ingenio augebat atrocitatem eorum, quae dicerentur, voltu truci et accusatoria voce, ut, cum propriae si- 9
multatis nulla causa cum civitate esset, ex unius senatoris
Romani acerbitate, qualis in se universi senatus animus
esset, coniectarent. C. Decimi mode[ratior o]ratio fuit, 10
qui in plerisque eorum, quae commemorata a Popillio
essent, culpam non penes populum, sed penes paucos concitores volgi esse dixit: eos, venalem linguam habentis, 11
decreta plena regiae adsentationis fecisse, et eas legationes misisse, quarum Rhodios semper non minus puderet
quam paeniteret. quae omnia, si ea mens populo foret,
in capita noxiorum versura. cum magno adsensu auditus 12
est, non magis eo quod multitudinem noxa levabat quam
quod culpam in auctores verterat. itaque cum principes 13
eorum Romanis responderent, nequaquam tam grata oratio eorum fuit, qui quae Popillius obiecerat diluere utcumque conati sunt, quam eorum, qui Decimio in auctoribus
ad piaculum noxae obiciendis adsensi sunt. decretum 14
igitur extemplo, ut qui pro Perseo adversus Romanos
dixisse quid aut fecisse convincerentur, capitis condemnarentur. excesserunt urbe sub adventu Romanorum quidam, alii mortem sibi consciverunt. legati non ultra quam 15
quinque dies Rhodi morati Alexandream proficiscuntur.
nec eo segnius iudicia ex decreto coram his facto Rhodii
exercebant; quam perseverantiam in exequenda re [non]
tam Decimii lenitas quam [metus a Romanis effecerat.

XI. Cum] haec gererentur, Antiochus frustra temptatis moenibus Alexandrea abscesserat, ceteraque Aegypto 1
potitus, relicto Memphi maiore Ptolemaeo, cui regnum
quaeri suis viribus simulabat, ut victorem mox adgrederetur, in Syriam exercitum abduxit. nec huius voluntatis 2
eius ignarus Ptolemaeus, dum conterritum obsidionis metu
minorem fratrem haberet, posse se recipi Alexandreae et
sorore adiuvante et non repugnantibus fratris amicis ratus,

3 primum ad sororem, deinde ad fratrem amicosque eius
non prius destitit mittere, quam pacem cum îs confirma-
4 ret. suspectum Antiochum effecerat, quod cetera Aegypto
sibi tradita Pelusii validum relictum erat praesidium.
5 apparebat claustra Aegypti teneri, ut cum vellet, rursum
exercitum induceret; bello intestino cum fratre eum exitum
fore, ut victor fessus certamine nequaquam par Antiocho
6 futurus esset. haec prudenter animadversa [a] maiore
cum adsensu minor frater quique cum eo erant accepe-
runt; soror plurimum adiuvit, non consilio modo, sed
7 etiam precibus. itaque consentientibus cunctis pace facta
Alexandream recipitur, ne multitudine quidem adversante,
quae in bello non per obsidionem modo, sed etiam post-
quam a moenibus abscessum est, quia nihil ex Aegypto
8 subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat. îs
cum laetari Antiochum conveniens esset, si redducendi
eius causa exercitum Aegyptum induxisset, quo specioso
titulo ad omnis Asiae et Graeciae civitates legationibus
recipiendis litterisque dimittendis usus erat, adeo est
offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos quam
9 ante adversus unum pararet bellum. Cyprum extemplo
classem misit; ipse primo vere cum exercitu Aegyptum
10 petens in Coelen Syriam processit. circa Rhinocolura Pto-
lemaei legatis agentibus gratias, quod per eum regnum
patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tuere-
tur et diceret potius quid fieri vellet quam hostis ex socio
11 factus vi atque armis ageret, respondit, non aliter neque
classem revocaturum neque exercitum redducturum, nisi
sibi et tota Cypro et Pelusio agroque qui circa Pelusia-
cum ostium Nili esset cederet [rex], diemque praestituit,
intra quam de condicionibus peractis responsum acciperet.
1 XII. Postquam dies data indutiis praeteriit [....]
2 navigantibus ostio Nili ad Pelusium, per deserta Arabiae
[....] ad Memphim incolebant, et ab ceteris Aegyptiis,
partim voluntate, partim metu, ad Alexandream modicis
3 itineribus descendit. ad Eleusinem transgresso flumen,
qui locus quattuor milia ab Alexandrea abest, legati Ro-
4 mani occurrerunt. quos cum advenientis salutasset dex-
tramque Popillio porrigeret, tabellas ei Popillius [senatus

consultum] scriptum habentis tradit atque omnium pri-
mum id legere iubet. quibus perlectis cum se considera- 5
turum adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset dixisset,
Popillius, pro cetera asperitate animi, virga quam in
manu gerebat circumscripsit regem ac 'priusquam hoc
circulo excedas' inquit 'redde responsum, senatui quod
referam.' obstupefactus tam violento imperio parumper 6
cum haesitasset, 'faciam' inquit 'quod censet senatus.'
tum demum Popillius dextram regi tamquam socio atque
amico porrexit. die deinde finita cum excessisset Aegypto 7
Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate sua inter
fratres firmata, inter quos vixdum convenerat pax, Cy-
prum navigant et inde, quae iam vicerat proelio Aegyptias
naves, classem Antiochi dimittunt. clara ea per gentis 8
legatio fuit, quod haud dubie adempta Antiocho Aegy-
ptus habenti iam redditumque patrium regnum stirpi
Ptolemaei fuerat.

Consulum eius anni sicut alterius clarus consulatus 9
insigni victoria, ita alterius obscura fama, quia materiam
res gerendi non habuit. iam primum cum legionibus ad 10
conveniendum [diem] dixit, non auspicato templum intra-
vit. vitio diem dictam esse augures, cum ad eos relatum
est, decreverunt. profectus in Galliam circa Macros cam- 11
pos ad montis Siciminam et Papinum stativa habuit,
deinde circa eadem loca cum sociis nominis Latini hiber-
nabat; legiones Romanae, quod vitio dies exercitui ad 12
conveniendum dicta erat, Romae manserant. et praetores 13
praeter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in
provincias iere. eundem ius dicere Romae — nam eam
quoque sortem habebat — inter cives et peregrinos patres
censuerant.

XIII. Vt Popillius et ea legatio quae missa ad Antio- 1
chum erat Romam rediit, rettulit, controversias inter re-
ges sublatas esse exercitumque ex Aegypto in Syriam
reductum. post ipsorum regum legati venerunt, Antiochi 2
legati referentes, omni victoria potiorem pacem regi, se-
natui quae placuisset, visam eumque haut secus quam
deorum imperio legatorum Romanorum iussis paruisse.
gratulati dein de victoria sunt, quam [summa] ope, si 3

4 quid imperatum foret, adiuturum regem fuisse. Ptolemaei
legati communi nomine regis et Cleopatrae gratias egerunt:
5 plus eos senatui populoque Romano quam parentibus suis,
plus quam diis immortalibus debere, per quos obsidione
miserrima liberati essent, regnum patrium prope amissum
6 [recepissent. responsum] ab senatu est, Antiochum recte
atque ordine fecisse, quod legatis paruisset, gratumque
7 id esse senatui populoque Romano; regibus Aegypti,
Ptolemaeo Cleopatraeque, si quid per se boni commodi-
que evenisset, id magnopere senatum laetari, daturumque
operam, ut regni sui maximum semper praesidium posi-
8 tum esse in fide populi Romani ducant. munera legatis
ut ex instituto mittenda curaret, C. Papirio praetori man-
9 datum. litterae deinde [e] Macedonia allatae, quae victo-
riae laetitiam geminarunt, Persea regem in potestatem
consulis venisse.

10 Dimissis legatis disceptatum inter Pisanos Lunen-
sesque legatos, Pisanis querentibus agro se a colonis
Romanis pelli, Lunensibus adfirmantibus eum de quo
11 agatur ab triumviris agrum sibi adsignatum esse. senatus
qui de finibus cognoscerent statuerentque quinqueviros
misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cornelium Blasionem,
T. Sempronium Muscam, L. Naevium Balbum, C. Apu-
leium Saturninum.

12 Et ab Eumene et ab Attalo et ab Athenaeo fratribus
communis legatio de victoria gratulatum venit. et Mas-
gabae regis Masinissae filio, Puteolis nave egresso, praesto
fuit obviam missus cum pecunia L. Manlius quaestor, qui
13 Romam eum publico sumtu perduceret. advenienti ex-
templo senatus datus est. [ibi] is adulescens ita locutus
est, ut quae rebus grata erant, gratiora verbis faceret.
commemoravit, quot pedites equitesque, quot elephantos,
quantum frumenti eo quadriennio pater suus in Mace-
14 doniam misisset: duas res ei rubori fuisse, unam, quod
rogasset eum per legatos senatus quae ad bellum opus
essent et non imperasset, alteram, quod pecuniam ei pro
15 frumento misisset. Masinissam meminisse regnum a po-
pulo Romano partum auctumque et multiplicatum habere,
usu regni contentum scire, dominium et ius eorum qui

dederint esse. sumere itaque eos de se, non rogare ae- 16
quom esse, neque emere ea ex fructibus agri ab se dati,
quae ibi populo Romano proveniant. id Masinissae satis
esse et fore, quod populo Romano superesset. cum iis 17
mandatis a patre profectum postea consecutos equites,
qui devictam Macedoniam nuntiarent gratulatumque se-
natui iuberent indicare, tantae eam rem laetitiae patri suo
esse, ut Romam venire velit Iovique optimo maximo in
Capitolio sacrificare et grates agere; id, nisi molestum
sit, ut ei permittatur ab senatu petere.

XIIII. Responsum regulo est, facere patrem eius Ma- 1
sinissam quod virum gratum bonumque facere deceat,
ut pretium honoremque debito beneficio addat: et popu- 2
lum Romanum ab eo bello Punico forti fidelique opera
adiutum, et illum favente populo Romano regnum ade-
ptum; aeque tantis postea trium regum bellis deinceps
omnibus eum functum officiis. victoria vero populi Ro- 3
mani laetari eum regem mirum non esse, qui sortem om-
nem fortunae regnique sui cum rebus Romanis miscuisset.
grates deis pro victoria aput suos penates ageret; Romae
filium pro eo acturum. gratulatum quoque satis suo ac 4
patris nomine esse. ipsum relinquere regnum et Africa
excedere, praeterquam quod illi inutile esset, non esse e
re publica populi Romani senatum censere. petenti 5
Masgabae, ut Hanno Hamilcaris filius opses in locum
[...] exigeret. munera ex senatus consulto emere regulo 6
quaestor iussus ex centum pondo argenti, et prosequi
eum Puteolos omnemque sumptum, quoad in Italia esset,
praebere et duas naves conducere, quibus ipse comitesque
regis in Africam deveherentur; et comitibus omnibus, 7
liberis servisque, vestimenta data. haud ita multo post 8
de altero Masinissae filio Misagene litterae adlatae sunt,
missum eum ab L. Paulo post devictum Persea in Afri-
cam cum equitibus suis, navigantem, dispersa classe in
Hadriatico mari Brundisium tribus navibus aegrum de-
latum. [ad] eum cum îsdem muneribus, quae data Romae 9
fratri eius erant, L. Stertinius quaestor Brundisium mis-
sus, [iussus]que curare, ut aedes hospi [....]

XV. In quattuor urbanas tribus descripti erant liber- 1

tini, praeter eos, quibus filius quinquenni maior ex se
2 natus esset — eos, ubi proxumo lustro censi essent, cen-
seri iusserunt — et eos qui praedium praediave rustica
pluris sestertiûm triginta milium haberent —, [....] cen-
3 sendi ius factum est. hoc cum ita servatum esset, nega-
bat Claudius suffragii lationem iniussu populi censorem
cuiquam homini, nedum ordini universo adimere posse.
4 neque enim, si tribu movere posset, quod sit nihil aliud
quam mutare iubere tribum, ideo omnibus quinque et
triginta tribubus emovere posse, id est civitatem liber-
tatemque eripere, non ubi censeatur finire, sed censu
5 excludere. haec inter ipsos disceptata. postremo eo
descensum est, ut ex quattuor urbanis tribubus unam
palam in atrio Libertatis sortirentur, in quam omnes qui
6 servitutem servissent coicerent. Exquilinae sors exiit;
in ea Ti. Gracchus pronuntiavit libertinos omnis censeri
7 placere. magno ea res honori censoribus aput senatum
fuit. gratiae actae et Sempronio, qui in bene coepto
8 perseverasset, et Claudio, qui non inpedisset. plures
quam ab superioribus et senatu remoti sunt et equos
vendere iussi. omnes îdem ab utroque et tribu moti et
aerari facti, neque ullius, quem alter notaret, [ab] altero
9 levata ignominia. petentibus, ut ex instituto ad sarta
tecta exigenda et ad opera quae locassent probanda anni
et sex mensum tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tri-
bunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit.

Eodem anno C. Cicereius aedem Monetae [in monte]
Albano dedicavit quinquennio post, quam vovit. flamen
Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.

1 XVI. Q. Aelio, M. Iunio consulibus de provinciis
referentibus censuere patres duas provincias Hispaniam
rursus fieri, quae una per bellum Macedonicum fuerat,
2 et Macedoniam Illyricumque eosdem, L. Paulum et L.
Anicium, optinere, donec de sententia legatorum res et
bello turbatas et [in] statum alium ex regno formandas
3 conposuissent. consulibus Pisae et Gallia decretae cum
binis [legionibus quinûm milium] peditum et equitum
quadringenorum. praetorum sortes fuere, Q. Cassii ur-
bana, M'. Iuventi Thalnae inter peregrinos, Ti. Claudi

Neronis Sicilia, Cn. Fulvi Hispania citerior, [ulterior] C.
Licini Nervae. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat; 4
nequiit ire in provinciam, ad res capitalis quaerendas ex
senatus consulto retentus.

De prodigiis deinde nuntiatis senatus est consultus. 5
aedes deûm penatium in Velia de caelo tacta erat, et in
oppido Minervio duae portae et muri aliquantum. Ana-
gniae terra pluerat et Lanuvi fax in caelo visa erat et
Calatiae in publico agro M. Valerius civis Romanus nun-
tiabat, ex foco suo sanguinem per triduum et duas no-
ctes manasse. ob id maxime decemviri libros adire iussi 6
supplicationem in diem unum populo edixerunt, et quin-
quaginta capris in foro sacrificarunt. et aliorum pro-
digiorum causa diem alterum supplicatio circa omnia
pulvinaria fuit et hostîs maioribus sacrificatum est et urbs
lustrata. item quod ad honorem deûm inmortalium per- 7
tineret decrevit senatus, ut quoniam perduelles superati,
Perseus et Gentius reges cum Macedonia atque Illyrico
in potestate populi Romani essent, ut quanta dona Ap. 8
Claudio, [M.] Sempronio consulibus ob devictum Antio-
chum regem data ad omnia pulvinaria essent, tanta Q.
Cassius et M'. Iuventius praetores curarent danda.

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia impera- 1
tores L. Paulus, L. Anicius conponerent res, decreverunt
decem in Macedoniam, quinque [in] Illyricum. in Ma- 2
cedoniam consulares quattuor nominati, A. Postumius
Luscus, C. Claudius, ambo illi censorii, [...] C. Licinius
Crassus, collega in consulatu Pauli, tum prorogato imperio
provinciam Galliam habebat. îs consularibus addidere 3
Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L.
Iunium, T. Numisium Tarquiniensem, A. Terentium Var-
ronem, [C. Antistium Labeonem]. in Illyricum autem 4
hi nominati, P. Aelius Ligus consularis, C. Cicereius et
Cn. Baebius Tamphilus — hic priore anno, Cicereius
multis ante annis praetor fuerat —, P. Terentius Tusci-
vicanus, P. Manilius. moniti deinde consules a patribus, 5
ut, quoniam alterum ex his succedere L. Licinio, qui
legatus nominatus erat, in Galliam oporteret, primo
[quoque] tempore provincias aut conpararent inter se aut

6 sortirentur, sortiti sunt. M. Iunio Pisae obvenerunt,
quem priusquam in provinciam iret, legationes, quae
undique Romam gratulatum convenerant, introducere in
7 senatum placuit, Q. Aelio [Gallia]. ceterum quamquam
tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset
imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate
populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque
agitatae sunt summae consiliorum, ut inchoata omnia
legati ab domo ferre ad imperatores possent.

1 XVIII. Omnium primum liberos esse placebat Ma-
cedonas atque Illyrios, ut omnibus gentibus appareret,
arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra
2 servientibus libertatem adferre, ut et in libertate gentes
quae essent tutam eam sibi perpetuaque sub tutela esse,
et quae sub regibus viverent et in praesens tempus mi-
tiores eos iustioresque respectu populi Romani habere se
crederent et, si quando bellum cum populo Romano re-
gibus fuisset suis, exitum eius victoriam Romanis adla-
3 turum, sibi libertatem. metalli quoque Macedonici quod
ingens vectigal erat locationesque praediorum rusticorum
4 tolli placebat: nam neque sine publicano exerceri posse,
et ubi publicanus esset, ibi aut ius publicum vanum aut
5 libertatem sociis nullam esse. ne ipsos quidem Macedonas
id exercere posse; ubi in medio praeda administrantibus
esset, ibi numquam causas seditionum et certaminis
6 defore. commune concilium gentis esse, inprobatum,
[ne] vulgi adsentator aliquando libertatem salubri mo-
7 deratione datam ad licentiam pestilentem traheret. in
quattuor regiones describi Macedoniam, ut suum quaeque
concilium haberet, placuit, et dimidium tributi quam quod
8 regibus ferre soliti erant populo Romano pendere. similia
his et [in] Illyricum mandata. cetera ipsis imperatoribus
legatisque relicta, in quibus praesens tractatio rerum cer-
tiora subiectura erat consilia.

1 XVIIII. Inter multas regum gentiumque et populo-
rum legationes Attalus, frater regis Eumenis, maxime
2 convertit in se omnium oculos animosque. exceptus enim
est ab iis, qui simul eo bello militaverunt, haut paulo
3 benignius, quam si ipse rex Eumenes venisset. adduxerant

cum duae in speciem honestae res, una gratulatio con-
veniens in ea victoria, quam ipse adiuvisset, altera queri-
monia Gallici tumultus acceptaeque cladis, qua regnum
in dubium adductum esset. suberat et secreta spes ho- 4
norum praemiorumque ab senatu, quae vix salva pietate
ei contingere poterant. [erant] enim quidam Romanorum
quoque non boni auctores, qui spe cupiditatem eius eli-
cerent; eam opinionem de Attalo et Eumene Romae esse, 5
tamquam de altero Romanis certo amico, altero nec Ro-
manis nec Persei fido socio. itaque vix statui posse, utrum 6
quae pro se, an quae contra fratrem petiturus esset, ab
senatu magis inpetrabilia forent; adeo universos omnia
et huic tribuere et illi vero negare. eorum hominum, ut 7
res docuit, Attalus erat, qui quantum spes spopondisset
cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos
animo eius gestienti secundis rebus inposuisset. Stratius 8
cum eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene
Romam missus, speculator rerum, quae a fratre ageren-
tur, monitorque fidus, si decedi fide vidisset. is ad oc- 9
cupatas iam aures sollicitatumque iam animum cum
venisset, adgressus tempestivis sermonibus rem prope
prolapsam restituit, alîs alia regna crevisse rebus dicendo:
regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus, 10
fraterna stare concordia, quod unus nomen regium et
praecipuum capitis insigne gerat, omnes fratres regnent.
Attalum vero, qui aetate proximus sit, quis non pro rege 11
habeat? neque eo solum, quia tantas praesentes eius opes
cernat, sed quod haud ambiguum prope diem regnatu-
rum eum infirmitate aetateque Eumenis sit, nullam stir-
pem liberum habentis — necdum enim agnoverat eum,
qui postea regnavit —. quid adtinere vim adferre rei sua 12
sponte ad eum mox venturae? accessisse etiam novam
tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu et
concordia regum resisti queat. si vero ad externum bel- 13
lum domestica seditio adiciatur, sisti non posse. nec
aliud eum quam, ne frater in regno moriatur, sibi ipsi
spem propinquam regni erepturum. si utraque gloriosa 14
res esset, et servasse fratri regnum et eripuisse, servati
tamen regni, quae iuncta pietati sit, potiorem laudem

fuisse. sed enimvero cum detestabilis altera res et pro-
xima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii super-
15 esse? utrum enim partem regni petiturum esse, an totum
erepturum? si partem, ambo infirmos distractis viribus
et omnibus iniuriis pro[brisque] obnoxios fore; si totum,
privatumne ergo maiorem fratrem, an exulem illa aetate,
illa corporis infirmitate [esse passurum], an [ad] ultimum
16 mori iussurum? egregium enim, ut fabulis traditus im-
piorum fratrum eventus taceatur, Persei exitum videri,
qui ex fraterna caede raptum diadema in templo Samo-
thracum, velut praesentibus dîs exigentibus poenas, ad
17 pedes victoris hostis prostratus posuerit. eos ipsos, qui
non illi amici, sed Eumeni infesti stimulent eum, pieta-
tem constantiamque laudaturos, si fidem ad ultimum fra-
tri praestitisset.

1 XX. Haec plus valuere in Attali animo. itaque in-
troductus in senatum, gratulatus victoriam est [et] sua
merita eo bello fratrisque, si qua erant, et Gallorum de-
fectionem, quae nuper ingenti motu facta erat, exposuit;
2 petiit, ut legatos mitteret ad eos, quorum auctoritate ab
armis avocarentur. his pro regni utilitate editis mandatis,
3 Aenum sibi et Maroneam petiit. ita destituta eorum spe,
qui fratre accusato partitionem regni petiturum credide-
rant, curiam excessit. ut raro alias quisquam rex aut
privatus, tanto favore tantoque omnium adsensu est au-
ditus: omnibus honoribus muneribusque et praesens est
cultus et proficiscentem prosecuti sunt.

4 Inter multas Asiae Graeciaeque legationes Rhodiorum
5 maxime legati civitatem converterunt. nam cum primo
in veste candida visi essent, quod et gratulantis decebat,
et si sordidam vestem habuissent, lugentium Persei casum
6 praebere speciem poterant, postquam consulti ab M. Iunio
consule patres stantibus in comitio legatis, an locum,
lautia senatumque darent, nullum hospitale ius in îs esse
7 servandum censuerunt, egressus e curia consul, cum
Rhodî gratulatum se de victoria purgatumque civitatis
crimina dicentes venisse petissent, ut senatus sibi dare-
8 tur, pronuntiat, sociis et amicis et alia comiter atque
hospitaliter praestare Romanos et senatum dare consuesse:

Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum [ác]
sociorum numero habendi sint. his auditis prostraverunt 9
se omnes humi, consulemque et cunctos qui aderant
orantes, ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis
aecum censerent quam antiqua merita, quorum ipsi testes
essent. extemplo veste sordida sumpta domos principum 10
cum precibus ac lacrimis circumibant orantes, ut prius
cognoscerent causam quam condemnarent.

XXI. M'. Iuventius Thalna praetor, cuius inter cives 1
et peregrinos iurisdictio erat, populum adversus Rhodios
incitabat, rogationemque promulgaverat, ut Rhodiis bel- 2
lum indiceretur, et ex magistratibus eius anni deligerent,
qui ad id bellum cum classe mitteretur, se eum sperans
futurum esse. huic actioni M. Antonius et M. Pompo- 3
nius tribuni plebis adversabantur. sed et praetor novo 4
maloque exemplo rem ingressus erat, quod non ante con-
sulto senatu, non consulibus certioribus factis de sua
unius sententia rogationem ferret, vellent iuberentne
Rhodiis bellum indici, cum antea semper prius senatus 5
de bello consultus esset, deinde [ex auctoritate] patrum
ad populum latum, et tribuni plebis, cum ita traditum 6
esset, ne quis prius intercederet legi quam privatis sua-
dendi dissuadendique legem potestas facta esset, eoque
persaepe evenisset, ut et qui non professi essent se in-
tercessuros, animadversis vitîs legis ex oratione dissua-
dentium intercederent, et qui ad intercedendum venissent 7
desisterent victi auctoritatibus suadentium legem. tum
inter praetorem tribunosque omnia intempestive agendi
certamen erat; tribuni festinationem praetoris ante tem- 8
pus intercedendo [...] in adventum im[...]

XXII. [....] 'est, peccaverimusne adhuc dubium est, 1
poenas, ignominias omnes iam patimur. antea, Cartha-
giniensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, cum
Romam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratu-
latum vobis, patres conscripti, ex curia in Capitolium ad
deos vestros dona ferentes, nunc ex sordido diversorio, 2
vix mercede recepti, ac prope hostium more extra urbem
manere iussi, in hoc squalore venimus in curiam Roma-
nam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria,

3 quos praemiis atque honoribus amplissumis donastis. et
Macedonas Illyriosque liberos esse, ut audimus, iubetis,
4 cum servierint antequam vobiscum bellarent — nec cuius-
quam fortunae invidemus, immo agnoscimus clementiam
populi Romani —, Rhodios, qui nihil aliud quam quieve-
5 runt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? certe îdem
vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia
iusta sint, prae vobis fertis, nec tam exitu eorum, quod
vincatis, quam principiis, quod non sine causa suscipiatis,
6 gloriamini. Messana in Sicilia oppugnata Carthaginien-
ses, Athenae oppugnatae et Graecia in servitutem petita
et adiutus Hannibal pecunia, auxiliis Philippum hostem
7 fecerunt. Antiochus ipse ultro ab Aetolis hostibus vestris
accersitus ex Asia classe in Graeciam traiecit, Demetriade
et Chalcide et saltu Thermopylarum occupato de posses-
8 sione imperii vos deicere conatus. cum Perseo socii
vestri oppugnati, alii [eiecti, alii] interfecti reguli princi-
pesque gentium aut populorum causa belli vobis fuere.
9 quem tandem titulum nostra calamitas habitura est, si
perituri sumus? nondum segrego civitatis causam a Po-
lyarato et Dinone, civibus nostris, et iis, quos ut tra-
deremus vobis adduximus. si omnes Rhodî aeque noxî
10 essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei
partibus favimus, et quemadmodum Antiochi Philippique
bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege ad-
11 versus vos stetimus. quemadmodum soleamus socios
iuvare et quam inpigre capessere bella, C. Livium, L.
Aemilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in
Asia praefuerunt. numquam vestrae naves pugnavere
12 sine nobis. nostra classe pugnavimus semel ad Samum,
iterum in Pamphylia adversus Hannibalem inperatorem,
13 quae victoria nôbis eo gloriosior est, quod cum ad Sa-
mum magnam partem navium adversa pugna et egregiam
iuventutem amisissemus, ne tanta quidem clade territi
iterum ausi [sumus] regiae classi ex Syria venienti ob-
14 viam ire. haec non gloriandi causa rettuli — neque enim
ea nunc nostra est fortuna —, sed ut admonerem, quem
ad modum adiuvare socios solerent Rhodii.
1 XXIII. Praemia et [Philippo et] Antiocho devictis

amplissima accepimus a vobis. si, quae vestra nunc est
fortuna deûm benignitate et virtute vestra, ea Persei
fuisset, et praemia petitum ad victorem regem venisse-
mus in Macedoniam, quid tandem diceremus? pecuniane 2
a nobis adiutum an frumento? auxiliis terrestribus an
navalibus? quod praesidium tenuisse nos? ubi pugnasse
aut sub illius ducibus [aut] per nos ipsos? si quaereret, 3
ubi miles noster, ubi navis intra praesidia sua fuisset,
quid responderemus? causam fortasse diceremus aput
victorem, quem ad modum aput vos dicimus. hoc enim 4
legatos utroque [de] pace mittendo consecuti sumus, ut
ab neutra parte gratiam iniremus, ab altera etiam crimen
et periculum esset. quamquam Perseus vere obiceret, id 5
quod vos non potestis, patres conscripti, nos principio
belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quae
ad bellum opus essent, navibus, armis, iuventute nostra,
sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. ne prae- 6
staremus, per vos stetit, qui de quacumque causa tum
aspernati nostra auxilia estis. neque fecimus igitur quic-
quam tam[quam] hostes, neque bonorum sociorum defui-
mus officio, sed a vobis prohibiti praestare nequivimus.
"quid igitur? nihilne factum neque dictum est in civitate 7
vestra, Rhodii, quod nolletis, quo merito offenderetur
populus Romanus?" hic iam non quod factum est defen-
surus [sum] — non adeo insanio —, sed publicam cau-
sam a privatorum culpa segregaturus. nulla [enim] est 8
civitas, quae non et improbos cives aliquando et imperi-
tam multitudinem semper habeat. etiam aput vos fuisse 9
audivi qui adsentando multitudini grassarentur, et seces-
sisse aliquando a vobis plebem nec in potestate vestra
rem publicam fuisse. si hoc in hac tam bene morata 10
civitate accidere potuit, mirari quisquam potest aliquos
fuisse aput nos, qui regis amicitiam petentes plebem no-
stram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultra value-
runt quam ut in officio cessaremus. non praeteribo id 11
quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis no-
strae: legatos eodem tempore et ad vos et ad Persea de
pace misimus; quod infelix consilium furiosus, ut postea
audivimus, orator stultissimum fecit, quem sic locutum 12

constat tamquam C. Popillius legatus Romanus, quem ad
summovendos a bello Antiochum et Ptolemaeum reges
13 misistis, loqueretur. sed tamen ea sive superbia sive
stultitia appellanda est, eadem, quae aput vos, et aput
14 Persea fuit. tam civitatium quam singulorum hominum
mores sunt; gentes quoque aliae iracundae, aliae audaces,
quaedam timidae, in vinum, in Venerem proniores aliae
15 sunt. Atheniensium populum fama est celerem et supra
vires audacem esse ad conandum, Lacedaemoniorum
16 cunctatorem et vix in ea, quibus fidit, ingredientem. non
negaverim et totam Asiae regionem inaniora parere in-
genia et nostrorum tumidiorem sermonem esse, quod
excellere inter finitimas civitates videamur, et id ipsum
non tam viribus nostris quam vestris honoribus ac iudi-
17 ciis. satis quidem et tunc in praesentia castigata illa
legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. si
tum parum ignominiae pensum est, haec certe tam mi-
serabilis ac supplex legatio etiam insolentioris, quam illa
18 fuit, legationis satis magnum piaculum esset. superbiam,
verborum praesertim, iracundi oderunt, prudentes inri-
dent, utique si inferioris adversus superiorem est; capitali
19 poena nemo umquam dignam iudicavit. id enimvero
periculum erat, ne Romanos Rhodii contemnerent. etiam
deos aliqui verbis ferocioribus increpant, nec ideo quem-
quam fulmine ictum audimus.

1 XXIIII. Quid igitur superat, quod purgemus, si nec
factum hostile ullum nostrum est [et] verba tumidiora
legati offensione aurium non perniciem civitatis merue-
2 runt? voluntatis nostrae tacitae velut litem aestimari
vestris inter vos sermonibus audio, patres conscripti:
favisse nos regi et illum vincere maluisse, ideo bello per-
3 sequendos esse credunt alii; [alii] vestrûm voluisse qui-
dem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse:
neque moribus neque legibus ullius civitatis ita conpara-
tum esse, ut si qui velit inimicum perire, si nihil fecerit,
4 quo id fiat, capitis damnetur. his, qui nos poena, non
crimine liberant, gratiam quidem habemus, ipsi nobis
hanc dicimus legem: si omnes voluimus quod arguimur,
non distinguimus voluntatem a facto, omnes plectamur;

si alii principum nostrorum vobis, alii regi faverunt, non 5
postulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus,
regis fautores salvi sint, illud deprecor, ne nos propter
illos pereamus. non estis vos illis infestiores quam civi- 6
tas ipsa; et hoc quia sciebant, plerique eorum aut pro-
fugerunt aut mortem sibi consciverunt. alii damnati a
nobis in potestate vestra erunt, patres conscripti. ceteri 7
Rhodii sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poe-
nam quidem sumus. priorum nostrorum benefactorum
cumulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat.
cum tribus regibus gessistis bella per hos annos; ne plus 8
obsit nobis quod uno bello cessavimus, quam quod duo-
bus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, 9
Persea tamquam tris sententias ponite; duae nos absol-
vunt, una dubia est, et gravior sit? illi de nobis [si]
iudicarent, damnati essemus. vos iudicatis, patres con-
scripti, sit Rhodus in terris an funditus deleatur; non 10
enim de bello deliberatis, patres conscripti, quod inferre
potestis, gerere non potestis, cum nemo Rhodiorum arma
adversus vos laturus [sit]. si perseverabitis in ira, tem- 11
pus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem do-
mum referamus; omnia libera capita, quidquid Rhodio-
rum virorum, feminarum est, cum omni pecunia nostra
naves conscendemus ac relictis penatibus publicis priva- 12
tisque Romam veniemus et omni auro et argento, quid-
quid publici, quid[quid] privati est, in comitio, in vestibulo
curiae vestrae cumulato, corpora nostra coniugumque ac
liberorum vestrae potestati permittemus, hic passuri quod-
cumque patiendum erit; procul ab oculis nostris urbs 13
nostra diripiatur, incendatur. hostis Rhodios esse Romani 14
iudicare possunt; est tamen et nostrum aliquod de nobis
iudicium, quod numquam iudicabimus nos vestros ho-
stis, nec quicquam hostile, etiam si omnia patiemur,
faciemus.'

XXV. Secundum talem orationem universi rursus 1
prociderunt, ramosque oleae supplices iactantes, tandem
excitati curia excesserunt. tunc sententiae interrogari
coeptae. infestissimi Rhodiis erant qui consules praeto- 2
resve aut legati gesserant in Macedonia bellum. plurimum

causam eorum adiuvit M. Porcius Cato, qui asper ingenio
3 tum lenem mitemque senatorem egit. non inseram simu-
lacrum viri copiose id quod dixerit referendo; ipsius ora-
4 tio scripta exstat, Originum quinto libro inclusa. Rhodiis
responsum ita redditum est, ut nec hostes fierent nec socii
permanerent. Philocrates et Astymedes principes lega-
5 tionis erant. partem cum Philocrate renuntiare Rhodum
legationem placuit, partem cum Astymede Romae sub-
sistere, quae [quae] agerentur sciret certioresque suos
6 faceret. in praesentia deducere ante certam diem ex Lycia
Cariaque iusserunt praefectos. haec Rhodum nuntiata,
quae per se tristia fuissent, quia maioris mali levatus erat
7 timor, cum bellum timuissent, in gaudium verterunt. ita-
que extemplo coronam viginti milium aureorum decreve-
runt. Theaetetum praefectum classis in eam legationem
miserunt. societatem ab Romanis ita volebant peti, ut
nullum de ea re scitum populi fieret aut litteris mandare-
tur, quod nisi impetrarent, maior a repulsa ignominia esset.
8 praefecti classis id unius erat ius, ut agere de ea re sine
9 rogatione ulla perlata posset. nam ita per tot annos in
amicitia fuerant, ut sociali foedere se cum Romanis non
inligarent, ob nullam aliam causam quam ne spem regi-
bus absciderent auxilii sui, si quid opus esset, neu sibi
ipsis fructus ex benignitate et fortuna eorum percipiendi.
10 tunc utique petenda societas videbatur, non quae tutiores
eos ab aliis faceret — nec enim timebant quemquam prae-
ter Romanos —, sed quae ipsis Romanis minus suspectos.
11 sub idem fere tempus et Cauni descivere ab his et My-
12 lasenses Euromensium oppida occuparunt. non ita fracti
animi civitatis erant, ut non sentirent, si Lycia et Caria
ademptae ab Romanis forent, cetera aut se ipsa per de-
fectionem liberarent aut a finitumis occuparentur, includi
se insulae parvae et sterilis agri litoribus, quae nequa-
13 quam alere tantae urbis populum posset. missa igitur
iuventute propere et Caunios, quamquam Cibyratarum
asciverant auxilia, coegerunt imperio parere, et Myla-
sensis Alabandensisque, qui Euromensium provinciam
ademptum et ipsi coniuncto exercitu venerant, circa Or-
thosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum haec ibi, alia in Macedonia, alia Romae 1
geruntur, interim [in] Illyrico L. Anicius rege Gentio,
sicut ante dictum est, in potestatem redacto, Scodrae,
quae regia fuerat, praesidio inposito Gabinium praefecit,
Rhizoni et Olcinio urbibus opportunis C. Licinium. prae- 2. 3
positis his Illyrico [cum] reliquo exercitu in Epirum est
profectus. ubi prima Phanota ei dedita omni multitu-
dine cum infulis obviam effusa. hinc, praesidio inposito, 4
in Molossidem transgressus, cuius omnibus oppidis prae-
ter Passaronem et Tecmonem et Phylacen et Horreum
receptis primum ad Passaronem ducit. Antinous et Theo- 5
dotus principes eius civitatis erant, insignes et favore
Persei et odio adversus Romanos, îdem universae genti
auctores desciscendi ab Romanis. hi conscientia priva- 6
tae noxae, quia ipsis nulla spes veniae erat, ut communi
ruina patriae opprimerentur, clauserunt portas, multitu-
dinem, ut mortem servituti praeponerent, hortantes. nemo 7
adversus praepotentis viros hiscere audebat. tandem
Theodotus quidam, nobilis et ipse adulescens, cum maior
a Romanis metus timorem a principibus suis vicisset,
'quae vos rabies' inquit 'agitat, qui duorum hominum
noxae civitatem accessionem facitis? equidem pro patria 8
qui letum oppetissent, saepe fando audivi; [qui] patriam
pro se perire aecum censerent, hi primi inventi sunt.
quin aperimus portas, et imperium accipimus, quod orbis
terrarum accepit?' haec dicentem cum multitudo seque- 9
retur, Antinous et Theodotus in primam stationem ho-
stium inruperunt, atque ibi offerentes se ipsi volneribus
interfecti: urbs dedita est Romanis. simili pertinacia 10
Cephali principis clausum Tecmonem ipso interfecto per
deditionem recepit. nec Phylace nec Horreum oppugna-
tionem tulerunt. pacata Epiro, divisisque in hiberna 11
copiis per opportunas urbes, regressus ipse in Illyricum,
Scodrae, quo quinque legati ab Roma venerant, evocatis
ex tota provincia principibus conventum habuit. ibi pro 12
tribunali pronuntiavit de sententia consili, senatum popu-
lumque Romanum Illyrios esse liberos iubere: praesidia
ex omnibus oppidis, arcibus et castellis sese deducturum.
non solum liberos, sed etiam inmunes fore Issenses et 13

Taulantios, Dassaretiorum Pirustas, Rhizonitas, Olciniatas, quod incolumi Gentio ad Romanos defecissent.
14 Daorseis quoque immunitatem dare, quod relicto Caravantio cum armis ad Romanos transissent. Scodrensibus
et Dassarensibus et Selepitanis ceterisque Illyrîs vectigal
15 dimidium [inpositum] eius, quod regi pependissent. inde
in tres partes Illyricum divisit. unam eam fecit quae supra dicta est, alteram Labeatas omnis, tertiam Agravonitas et Rhizonitas et Olciniatas accolasque eorum. hac formula dicta Illyrico, ipse Epiri Passaronem in hiberna rediit.

1 XXVII. Dum haec in Illyrico geruntur, Paulus ante
adventum decem legatorum Q. Maximum filium, iam ab
Roma regressum, ad Aeginium et Agassas diripiendas
2 mittit: Agassas, quod cum Marcio consuli tradidissent
urbem petita ultro societate Romana, defecerant rursus
3 ad Persea; Aeginiensium novum crimen erat: famae de
victoria Romanorum fidem non habentes, in quosdam
4 militum urbem ingressos hostiliter saevierant. ad Aeniorum quoque urbem diripiendam L. Postumium misit,
quod pertinacius quam finitumae civitates in armis fuerant.
5 autumni fere tempus erat, cuius temporis initio ad circumeundam Graeciam visendaque [quae] nobilitata fama
maiora auribus accepta sunt quam oculis noscuntur uti
6 statuit. praeposito castris C. Sulpicio Gallo profectus
cum haut magno comitatu, tegentibus latera Scipione
filio et Athenaeo Eumenis regis fratre per Thessaliam
7 Delphos petit, inclytum oraculum; ubi sacrificio Apollini
facto inchoatas in vestibulo columnas, quibus inposituri
statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit.
8 Lebadiae quoque templum Iovis Trophonii adit; ibi cum
vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum
deos descendunt, sacrificio Iovi Hercynnaeque facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum Euripi
Euboeaeque tantae insulae, ponte continenti iunctae,
9 descendit. a Chalcide Aulidem traicit, trium milium
spatio distantem, portum inclytum statione quondam
mille navium Agamemnoniae classis, Dianaeque templum, ubi navibus cursum ad Troiam filia victima aris

admota rex ille regum [petiit. inde Oropum] Atticae 10
ventum est, ubi pro deo vates anticus colitur templumque
vetustum est, fontibus rivisque circa amoenum; Athenas 11
inde plenas quidem et ipsas vetustae famae, multa ta-
men visenda habentis, arcem, portus, muros Piraeeum
urbi iungentis, navalia magnorum imperatorum, simula-
cra deorum hominumque, omni genere et materiae et
artium insignia.

XXVIII. Sacrificio Minervae praesidi arcis in urbe 1
facto profectus, Corinthum altero die pervenit. urbs erat 2
tunc praeclara ante excidium, arx quoque et Isthmus
praebuere spectaculum: arx inter moenia in immanem
altitudinem edita, scatens fontibus, Isthmus duo maria 3
[ab] occasu et ortu solis finitima artis faucibus dirimens.
Sicyonem inde et Argos nobiles urbes adit, inde haut
parem opibus Epidaurum, sed inclutam Aesculapi nobili
templo, quod quinque milibus passuum ab urbe distans
nunc vestigiis revolsorum donorum, tum donis dives erat,
quae remediorum salutarium aegri mercedem sacrave-
rant deo. inde Lacedaemonem adit, non operum magni- 4
ficentia, sed disciplina institutisque memorabilem, unde
per Megalopolim Olympiam escendit. ubi et alia qui-
dem spectanda ei visa, [et] Iovem velut praesentem in-
tuens motus animo est. itaque haud secus quam si in
Capitolio immolaturus esset, sacrificium amplius solito
apparari iussit. ita peragrata Graecia, ut nihil eorum 6
quae quisque Persei bello privatim aut publice sensisset
inquireret, ne cuius metu sollicitaret animos sociorum,
Demetriadem cum revertit, in itinere sordidata turba
Aetolorum occurrit; mirantique et percunctanti, quid 7
esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Ly-
cisco et Tisippo circumsesso senatu per milites Romanos
missos ab A. Baebio [praefecto] praesidi interfectos, alios
in exilium actos esse bonaque eorum qui interfecti essent
et exulum possideri. iussis qui arguebantur Amphipoli 8
adesse ipse convento Cn. Octavio Demetriade, postquam
fama accidit, traiecisse iam mare decem legatos, omnibus
aliis omissis Apolloniam ad eos pergit. quo cum Perseus 9
obviam Amphipoli nimis solutis vinculis custodiae pro-

cessisset — id diei iter est — ipsum quidem benigne
allocutus est; ceterum postquam in castra ad Amphipo-
lim venit, graviter increpuisse traditur C. Sulpicium,
10 primum quod Persea tam procul a se vagari per provin-
ciam passus esset, deinde quod adeo indulsisset militibus,
ut nudare tegulis muros urbis ad tegenda hibernacula
sua pateretur. referrique tegulas et refici tecta, sicut
11 fuerant, iussit. et Persea quidem cum maiore filio Phi-
lippo traditos A. Postumio in custodiam misit, filiam
cum minore filio a Samothrace accitos Amphipolim omni
liberali cultu habuit.

1 XXVIIII. Ipse, ubi dies venit, quo adesse Amphi-
poli denos principes civitatium iusserat, litterasque omnis,
quae ubique depositae essent, et pecuniam regiam con-
ferri, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine
2 Macedonum, in tribunali consedit. adsuetis regio impe-
rio tamen novum formam terribilem praebuit: tribunal,
summoto aditus, praeco, accensus, insueta omnia oculis
auribusque, quae vel socios, nedum hostes victos terrere
3 possent. silentio per praeconem facto, Paulus Latine,
quae senatui, quae sibi ex consilii sententia visa essent,
pronuntiavit. ea Cn. Octavius praetor — nam et ipse
4 aderat — interpretata sermone Graeco referebat: omnium
primum liberos esse iubere Macedonas, habentis urbes
easdem agrosque, utentes legibus suis, annuos creantis
magistratus; tributum dimidium eius quod pependissent
5 regibus pendere populo Romano. deinde in quattuor
regiones dividi Macedoniam: unam fore et primam par-
tem quod agri inter Strymonem et Nessum sit amnem,
6 accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem ver-
sum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, prae-
ter Aenum et Maroneam et Abdera; cis Strymonem
autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum
7 Heraclea, quam Sinticen appellant. secundam fore regio-
nem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, praeter
Sinticen, Heracleam et Bisaltas, ab occasu Axius termi-
naret fluvius, additis Paeonibus, qui prope Axium flumen
8 ad regionem orientis colerent. tertia pars facta, quam
Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu cingunt; ad

septentrionem Bora mons obicitur; adiecta huic parti regio Paeoniae, qua ab occasu praeter Axium amnem porrigitur; Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt.
quarta regio trans dorsum [Borae] montis, una parte 9
confinis Illyrico, altera Epiro. capita regionum, ubi concilia fierent, primae regionis Amphipolim, secundae Thessalonicen, tertiae Pellam, quartae Pelagoniam fecit. eo concilia suae cuiusque regionis indici, pecuniam conferri,
ibi magistratus creari iussit. pronuntiavit deinde neque 10
conubium neque commercium agrorum aedificiorumque
inter se placere cuiquam extra fines regionis suae esse. 11
metalla quoque auri atque argenti non exerceri, nec ferri et aeris permitti. vectigal exercentibus dimidium eius inpositum quod pependissent regi. et sale invecto uti
vetuit. Dardanis repetentibus Paeoniam, quod et sua 12
fuisset et continens esset finibus suis, omnibus dare liber-
tatem pronuntiavit, qui sub regno Persei fuissent. post 13
non impetratam Paeoniam salis commercium dedit; tertiae regioni imperavit, ut Stobos Paeoniae deveherent,
pretiumque statuit. navalem materiam et ipsos caedere 14
et alios pati vetuit. regionibus quae adfines barbaris essent — excepta autem tertia omnes erant — permisit, ut praesidia armata in finibus extremis haberent.

XXX. Haec pronuntiata primo die conventus varie 1
adfecerunt animos. libertas praeter spem data adrexit et
levatum annuum vectigal. regionatim commercio inter- 2
rupti [sibi] ita videri lacerati tamquam animali in artus alterum alterius indigentis distracto; adeo, quanta Macedonia esset, quam divisui facilis et se ipsa quaeque con-
tenta pars esset, Macedones quoque ignorabant. pars 3
prima Bisaltas habet, fortissimos viros — trans Nessum amnem incolunt et circa Strymonem —, et multas frugum proprietates et metalla et opportunitatem Amphipolis, quae obiecta claudit omnes ab oriente sole in Macedo-
niam aditus. secunda pars celeberrimas urbes Thessalo- 4
nicen [et] Cassandream habet, ad hoc Pallenen, fertilem ac frugiferam terram; maritimas quoque opportunitates ei praebent portus ad Toronen ac montem Athon et Acanthum, ad Aegeum mare alii insulamque Euboeam, alii ad

5 Hellespontum opportune versi. tertia regio nobilis urbes
Edessam et Beroeam et Pellam habet et Bottiorum bel-
licosam gentem, incolas quoque permultos Gallos et
6 Illyrios, inpigros cultores. quartam regionem Eordaei et
Lyncestae et Pelagones incolunt, iuncta his Atintania et
7 Stymphalis et Elimiotis. frigida haec omnis duraque
cultu et aspera plaga est, cultorum quoque ingenia terrae
similia habet. ferociores eos et accolae barbari faciunt,
nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos.
8 divisa itaque Macedonia, partium usibus separatis, quanta
universa [esset] ostendit.

1 XXXI. Macedoniae formula dicta, cum leges quo-
que se daturum ostendisset, Aetoli deinde citati. in qua
cognitione magis utra pars Romanis, utra regi favisset
quaesitum est, quam utra fecisset iniuriam aut accepisset;
2 noxa liberati interfectores; exilium pulsis aeque ratum
fuit ac mors interfectis; A. Baebius unus est damnatus,
quod milites Romanos praebuisset ad ministerium caedis.
3 hic eventus Aetolorum causae in omnibus Graeciae gen-
tibus populisque eorum qui partis Romanorum fuerant
inflavit ad intolerabilem superbiam animos, et obnoxios
pedibus eorum subiecit, quos aliqua parte suspicio favoris
4 in regem contigerat. tria genera principum in civitatibus
erant, duo, quae adulando aut Romanorum imperium aut
amicitiam regum sibi privatim opes oppressis faciebant
civitatibus; medium unum, utrique generi adversum,
5 libertatem leges[que] tuebatur. his [ut maior] aput suos
caritas, ita minor ad externos gratia erat. secundis rebus
elati Romanorum partis eius fautores soli tum in magi-
6 stratibus, soli in legationibus erant. hi cum frequentes
et ex Peloponneso et ex Boeotia et ex aliis Graeciae
7 conciliîs adessent, implevere aures decem legatorum: non
eos tantum, qui se propalam per vanitatem iactassent
tamquam hospites et amicos Persei, sed multo plures
alios ex occulto favisse regi, qui per speciem tuendae
libertatis in conciliis adversus Romanos omnia instruxis-
8 sent, nec aliter eas mansuras in fide gentes nisi fractis
animis partium aleretur confirmareturque auctoritas eorum,
9 qui nihil praeter imperium Romanorum spectarent. ab

his editis nominibus evocati litteris imperatoris ex Aetolia
Acarnaniaque et Epiro et Boeotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur. in Achaiam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius,
ut ipsi edicto evocarent. id duabus de causis factum, 10
una, quod fiduciae plus animorumque esse Achaeis ad
non parendum credebant, et forsitan etiam in periculo
fore Callicraten et ceteros criminum auctores delatoresque; altera cur praesentes evocarent causa erat, quod ex 11
aliis gentibus principum litteras deprensas in commentariis regiis habebant, in Achaeis caecum erat crimen nullis eorum litteris inventis.

Aetolis dimissis Acarnanum citata gens. in his nihil 12
novatum nisi quod Leucas exempta est Acarnanum concilio. quaerendo deinde latius, qui publice aut privatim 13
partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem
extendere et ad Antissam in Lesbo insula diruendam, 14
traducendos Methymnam Antissaeos Labeonem miserunt,
quod Antenorem regium praefectum, quo tempore cum
lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum commeatibus iuvissent. duo securi percussi viri insignes, 15
Andronicus Andronici filius Aetolus, quod patrem secutus arma contra populum Romanum tulisset, et Neo Thebanus, quo auctore societatem cum Perse iunxerant.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus inter- 1
positis Macedonum rursus advocatum concilium; pro- 2
nuntiatum, quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos synedros vocant, legendos esse, quorum
consilio res publica administraretur. nomina deinde sunt 3
recitata principum Macedonum, quos cum liberis maioribus quam quindecim annos natis praecedere in Italiam
placeret. id prima specie saevom, mox apparuit multi- 4
tudini Macedonum pro libertate sua esse factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces exercitûm,
praefecti navium aut praesidiorum, servire regi humiliter, 5
aliis superbe imperare adsueti; praedivites alii, ali, quos fortuna non aequarent, his sumptibus pares; regius omnibus victus vestitusque, nulli civilis animus, neque legum
neque libertatis aeque patiens. omnes igitur, qui in aliquîs 6

ministeriis regiis, etiam qui in legationibus fuerant, iussi
Macedonia excedere atque in Italiam ire; qui non paruis-
7 set imperio, mors denuntiata. leges Macedoniae dedit
cum tanta cura, ut non hostibus victis, sed sociis bene
meritis dare videretur, et quas ne usus quidem longo
tempore, qui unus est legum corrector, experiendo ar-
gueret.

8 Ab seriis rebus ludicrum ex multo ante praeparato,
et in Asiae civitates et ad reges missis qui denuntiarent
et cum circumiret ipse Graeciae civitates invitatis princi-
9 pibus, magno apparatu Amphipoli fecit. nam et artificum
omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe
terrarum multitudo, et athletarum et nobilium equorum
convenit, et legationes cum victimis, et quidquid aliud
deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Graecia
10 solet, ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed
prudentiam in dandis spectaculis, ad quae rudis tum Ro-
11 mani erant, admirarentur. epulae quoque legationibus
paratae et opulentia et cura eadem. vulgo dictum ipsius
ferebant, et convivium instruere et ludos parare eiusdem
esse qui vincere bello sciret.

1 XXXIII. Edito ludicro omnis generis clupeisque
aereis in naves inpositis cetera omnis generis arma cumu-
2 lata [in] ingentem acervum, precatus Martem, Minervam
Luamque matrem et ceteros deos, quibus spolia hostium
dicare ius fasque est, ipse imperator face subdita suc-
cendit, deinde circumstantes tribuni militum pro se quis-
3 que ignes coniecerunt. notata est in illo conventu Euro-
pae Asiaeque, undique partim ad gratulationem, partim
ad spectaculum contracta multitudine, tantis navalibus
terrestribusque exercitibus ea copia rerum, ea vilitas an-
4 nonae, ut et privatis et civitatibus et gentibus dona data
pleraque eius generis sint ab imperatore, non in usum
modo praesentem, sed etiam quod domos aveherent.
5 spectaculo fuit ei quae venerat turbae non scaenicum
magis ludicrum, non certamina hominum aut curricula
equorum, quam praeda Macedonica omnis, ut viseretur,
exposita statuarum tabularumque, textilium et vasorum
ex auro et argento et aere et ebore factorum ingenti

cura in ea regia, ut non in praesentem modo speciem, 6
qualibus referta regia Alexandreae erat, sed in perpe-
tuum usum fierent. haec in classem inposita devehenda 7
Romam Cn. Octavio data.

Paulus, benigne legatis dimissis, transgressus Stry-
monem mille passuum ab Amphipoli castra posuit; inde
profectus Pellam quinto die pervenit. praetergressus 8
urbem, ad Spelaeum quod vocant biduum moratus, P.
Nasicam et Q. Maximum filium cum parte copiarum
ad depopulandos Illyrios, qui Persea iuverant bello,
misit, iussos ad Oricum sibi occurrere; ipse Epirum pe-
tens quintis decimis castris Passaronem pervenit.

XXXIIII. Haud procul inde Anici castra aberant. 1
ad quem litteris missis, ne quid ad ea quae fierent mo-
veretur — senatum praedam Epiri civitatium, quae ad
Persea defecissent, exercitui dedisse —, summissis cen- 2
turionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad praesidia
deducenda venisse, ut liberi Epirotae sicut Macedones
essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus.
quibus cum denuntiasset, ut aurum atque argentum in
publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimi-
sit. ante in ulteriores quam in propioris profecti, ut uno 3
die in omnes perveniretur. edita tribunis centurionibus- 4
que erant quae agerentur. mane omne aurum argentum-
que conlatum, hora quarta signum ad diripiendas urbes
datum est militibus, tantaque praeda fuit, ut in equitem 5
quadringeni denari, peditibus duceni dividerentur, cen-
tum quinquaginta milia capitum humanorum abduceren-
tur. muri deinde direptarum urbium diruti sunt; ea fuere 6
oppida circa septuaginta. vendita praeda omnis; inde ea
summa militi numerata est. Paulus ad mare Oricum 7
descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum
animis, qui tamquam nullum in Macedonia gessissent
bellum expertis regiae praedae [se] esse indignabantur.
Orici cum missas cum Scipione Nasica Maximoque filio 8
copias invenisset, exercitu in naves inposito in Italiam
traiecit. et post paucos dies Anicius conventu reliquo- 9
rum Epirotarum Acarnanumque acto iussisque in Ita-
liam sequi principibus, quorum cognitionem causae [se-

natui] reservarat, et ipse navibus expectatis, quibus usus
Macedonicus exercitus erat, in Italiam traiecit.
10 Cum haec in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati
qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos et re-
11 gem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. in-
dutiis per hiemem factis et Galli domos abierant et rex
in hiberna concesserat Pergamum gravique morbo aeger
fuerat. ver primum ex domo excivit, iamque Synnada
pervenerant, cum Eumenes ad Sardis undique exerci-
12 tum contraxerat. ibi Romani cum et Solovettium ducem
Gallorum Synnadis [. . . .] adlocuti sunt, et Attalus cum
eis profectus, sed castra Gallorum intrare eum non pla-
13 cuit, ne animi ex disceptatione inritarentur. P. Licinius
cum regulo Gallorum est locutus rettulitque, ferociorem
14 eum deprecando factum, ut mirum videri possit, inter
tam opulentos reges, Antiochum Ptolemaeumque, tan-
tum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo
pacem facerent, aput Gallos nullius momenti fuisse.
1 XXXV. Romam primum reges captivi, Perseus et
Gentius, in custodiam cum liberis abducti, dein turba
alia captivorum, tum quibus Macedonum denuntiatum
2 erat, ut Romam venirent, principum[que] Graeciae; nam
hi quoque non solum praesentes exciti erant, sed etiam
si qui peregre esse dicebantur, litteris arcessiti sunt.
3 Paulus ipse post dies paucos regia nave ingentis ma-
gnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant,
ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armo-
rum, sed etiam regiorum textilium, adverso Tiberi ad
urbem est subvectus, conpletis ripis obviam effusa mul-
4 titudine. paucos post dies Anicius et Octavius classe
sua advecti. tribus îs omnibus decretus est ab senatu
triumphus, mandatumque Q. Cassio praetori, cum tribu-
nis plebis ageret, ex auctoritate patrum rogationem ad
plebem ferrent, ut îs, quo die urbem triumphantes inve-
5 herentur, imperium esset. intacta invidia media sunt,
ad summa ferme tendit. nec de Anici nec de Octavi
triumpho dubitatum est; Paulum, cui ipsi quoque se
6 conparare erubuissent, obtrectatio carpsit. antiqua disci-
plina milites habuerat; de praeda parcius quam spera-

verant ex tantis regîs opibus, dederat nihil relicturis, si
aviditati indulgeretur, quod in aerarium deferret. totus 7
Macedonicus exercitus imperatori [iratus fuit]; itaque
neglegenter [erat] adfuturus comitiis ferendae legis. sed 8
eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundae
legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimi-
cus, prensando ipse et per suae legionis milites sollici-
tando stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent:
imperiosum ducem et malignum antiquando rogationem, 9
quae de triumpho eius ferretur, ulciscerentur. plebem
urbanam secuturam esse militum iudicia. pecuniam illum
dare potuisse, militem honorem dare [non] posse. ne
speraret ibi fructum gratiae, ubi non meruisset.

XXXVI. Is incitatis, cum in Capitolio rogationem 1
eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret et privatis
[de] lege dicendi locus esset, ad suadendum ut in re
minime dubia haut quisquam procederet, Ser. Galba re- 2
pente processit et a tribunis postulavit, ut, quoniam hora
iam octava diei esset nec satis temporis ad demonstran-
dum haberet, cur L. Aemilium non iuberent triumphare,
in posterum diem differrent et mane eam rem agerent:
integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.
cum tribuni dicere eo die, si quid vellet, iuberent, in 3
noctem rem dicendo extraxit referendo admonendoque,
exacta acerbe munia militiae: plus laboris, plus periculi
quam desiderasset res iniunctum, contra in praemiis, in
honoribus omnia artata, militiamque, si talibus succedat 4
ducibus, horridiorem asperiorem[que] bellantibus, ean-
dem victoribus inopem atque inhonoratam futuram. Ma-
cedonas in meliore fortuna quam milites Romanos esse.
si frequentes postero die ad legem antiquandam ades- 5
sent, intellecturos potentis viros, non omnia in ducis,
aliquid et in militum manu esse. his vocibus incitati 6
postero die milites tanta frequentia Capitolium conple-
verunt, ut aditus nulli praeterea ad suffragium ferendum
esset. intro vocatae primae tribus cum antiquarent, con- 7
cursus in Capitolium principum civitatis factus est, in-
dignum facinus esse clamitantium, L. Paulum tanti belli
victorem despoliari triumpho: obnoxios imperatores tradi 8

licentiae atque avaritiae militari. nunc nimis saepe per
ambitionem peccari: quid, si domini milites imperatoribus
imponantur? in Galbam pro se quisque probra ingerere.
9 tandem hoc tumultu sedato M. Servilius, qui consul et
magister equitum fuerat, ut de integro eam [rem] age-
rent ab tribunis petere dicendique sibi ad populum
10 potestatem facerent. tribuni cum ad deliberandum se-
cessissent, victi auctoritatibus principum de integro agere
coeperunt revocaturosque se easdem tribus renuntia-
runt, si M. Servilius alique privati, qui dicere vellent,
dixissent.

1 XXXVII. [Tum Servilius] 'quantus imperator L.
Aemilius fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aestimari
possit, vel hoc satis erat, quod cum tam seditiosos et
leves milites, tam nobilem, tam temerarium, tam elo-
quentem ad instigandam multitudinem inimicum in ca-
stris haberet, nullam in exercitu seditionem habuit.
2 eadem severitas imperii, quam nunc oderunt, tum eos
continuit. itaque antiqua disciplina habiti quieverunt.
3 Servius quidem Galba, si in L. Paulo accusandi tiroci-
nium ponere et documentum eloquentiae dare voluit,
non triumphum inpedire debuit, quem, si nihil aliud,
4 senatus iustum esse iudicaverat, sed postero die quam
triumphatum esset, privatum cum visurus esset, nomen
deferret et legibus interrogaret, aut serius paulo, cum
primum magistratus ipse cepisset, diem diceret inimico,
5 eum ad populum accusaret. ita et pretium recte facti
triumphum haberet L. Paulus pro egregie bello gesto et
poenam, si quid et vetere gloria sua et nova indignum
6 fecisset. sed videlicet, cui crimen nullum, [nullum] pro-
brum dicere poterat, eius obtrectare laudes voluit. diem
integrum hesterno die [ad] accusandum L. Paulum petiit;
quattuor horas, quantum supererat diei, dicendo absum-
7 psit. quis umquam tam nocens reus fuit, cuius vitia
vitae tot horis expromi non possent? quid interim obiecit
8 quod L. Paulus, si causam dicat, negatum velit? duas
mihi aliquis contiones parumper faciat, unam militum
Macedonicorum, puram alteram integrioris iudicii a fa-
vore et odio, universi populi Romani. aput contionem

togatam et urbanam prius res agatur. quid aput Quirites 9
Romanos, Ser. Galba, diceres? illa enim tibi tota abscisa
oratio esset "in statione severius et intentius stetisti;
vigiliae acerbius et diligentius circumitae sunt; operis
plus quam antea fecisti, cum ipse imperator ut exactor
circumiret; eodem die et iter fecisti et in aciem ex itinere
[ductus es. ne] victorem quidem te adquiescere passus 10
est; statim ad persequendos hostes duxit. cum te praeda
partienda locupletem facere posset, pecuniam regiam
translaturus in triumpho est et in aerarium laturus."
haec sicut ad militum animos stimulandos aliquem acu- 11
leum habent, qui parum licentiae, parum avaritiae suae
inservitum censent, ita apud populum Romanum nihil
valuissent, qui ut vetera atque audita a parentibus suis 12
non repetat, quae ambitione imperatorum clades acceptae
sint, quae severitate imperii victoriae partae, proxumo
certe Punico bello quid inter M. Minucium magistrum
equitum et Quintum Fabium Maximum dictatorem in-
terfuerit meminit. itaque accusatorem hiscere prohi- 13
buisset et supervacaneam defensionem Pauli fecisset.
transeatur ad alteram contionem, nec Quirites vos, sed 14
milites videor appellaturus, si nomen hoc saltem ruborem
incutere et verecundiam aliquam imperatoris violandi ad-
ferre possit.

XXXVIII. Equidem ipse aliter adfectus animo sum, 1
qui aput exercitum mihi loqui videar, quam paulo ante
eram, cum ad plebem urbanam spectabat oratio. quid
etiam dicitis, milites? aliquis est Romae, praeter Persea, 2
qui triumphari de Macedonibus nolit; et eum non îsdem
manibus discerpitis quibus Macedonas vicistis? vincere
vos prohibuisset, si potuisset, qui triumphantis urbem
inire prohibet. erratis, milites, si triumphum imperatoris 3
tantum et non militum quoque et universi populi Romani
esse decus censetis. non unius in hoc Pauli — multi 4
etiam, qui ab senatu non inpetrarunt triumphum, in monte
Albano triumpharunt; nemo L. Paulo magis eripere decus
perfecti belli Macedonici potest quam C. Lutatio primi
Punici belli, quam P. Cornelio secundi, (quam illi qui
triumphaverant) nec L. Paulum minorem aut maiorem 5

imperatorem triumphus faciet —, militum magis in hoc
6 universique populi Romani fama agitur, primum ne in-
vidiae et ingrati animi adversus clarissimum quemque
civem opinionem habeat et imitari in hoc populum Athe-
niensem, lacerantem invidia principes suos, videatur.
7 satis peccatum in Camillo a maioribus vestris est, quem
tamen ante receptam per eum a Gallis urbem violarunt;
satis insuper [a] vobis in P. Africano. Literni domici-
lium et sedem fuisse domitoris Africae, Literni sepulcrum
8 ostendi erubescamus. gloria sit par illis viris L. Paulus,
iniuria vestra [ne] exaequetur. haec igitur primum in-
famia deleatur, foeda aput alias gentes, damnosa aput
9 nostros. quis enim aut Africani aut Pauli similis [esse
10 in] ingrata et inimica bonis civitate velit? si infamia
nulla esset et de gloria tantum ageretur, qui tandem tri-
umphus non communem nominis Romani gloriam habet?
11 tot de Gallis triumphi, tot de Hispanis, tot de Poenis
ipsorum tantum imperatorum an populi Romani dicun-
tur? quemadmodum non de Pyrrho modo nec de Hanni-
bale, sed de Epirotis Carthaginiensibusque et Macedoni-
bus triumphi acti sunt, sic non M'. Curius tantum nec
12 P. Cornelius, sed Romani triumpharunt. militum quidem
propria est causa, qui et ipsi laureati et [suis] quisque
donis quibus donati sunt insignes triumphum nomine
cientes suasque et imperatoris laudes canentes per urbem
13 incedunt. si quando non deportati ex provincia milites
ad triumphum sunt, fremunt, et tamen tum quoque se
absentis, quod suis manibus parta victoria sit, triumphare
14 credunt. si quis vos interroget, milites, ad quam rem in
Italiam deportati et non statim confecta provincia dimissi
sitis, quid Romam frequentes sub signis veneritis, quid
moremini hic et non diversi domos quisque abeatis ve-
stras, quid aliud respondeatis quam vos triumphantis
videri velle? vos certe victores conspici velle debebatis.
triumphatum nuper de Philippo patre huius et de An-
tiocho est.

1 XXXVIIII. Ambo regnabant, cum de iis triumpha-
tum est. de Perseo capto, in urbem cum liberis abducto
2 non triumphabitur? quodsi in curru scandentis Capito-

lium, auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paulus
in turba togatorum unus privatus interroget "L. Anici,
Cn. Octavi, utrum vos digniores triumpho esse an me
censetis?", curru descensuri et prae pudore videntur in-
signia ipsi sua tradituri. et vos Gentium quam Persea 3
duci in triumpho mavoltis, Quirites, et de accessione
potius belli quam de bello triumphari? et legiones ex 4
Illyrico laureatae urbem inibunt et navales socii, Mace-
donicae legiones suo abrogato triumpho alienos specta-
bunt? quid deinde tam opimae praedae, tam opulentae
victoriae spoliis fiet? quonam abdentur illa tot milia ar- 5
morum detracta corporibus hostium? an in Macedoniam
remittentur? quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabu-
lae pictae, textilia, tantum argenti caelati, tantum auri,
tanta pecunia regia? an noctu, tamquam furtiva, in aera- 6
rium deportabuntur? quid? illud spectaculum maximum,
nobilissimus opulentissimus[que] rex captus, ubi victori
populo ostendetur? quos Syphax rex captus, accessio 7
Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Per-
seus rex captus, Philippus et Alexander fili regis, tanta
nomina, subtrahentur civitatis oculis? ipsum L. Paulum, 8
bis consulem, domitorem Graeciae, omnium oculi con-
spicere urbem curru ingredientem avent; ad hoc fecimus
consulem, ut bellum per quadriennium ingenti etiam pu-
dore nostro tractum perficeret. cui sortito provinciam, 9
cui proficiscenti praesagientibus animis victoriam trium-
phumque destinavimus, ei victori triumphum [sumus]
negaturi? et quidem non tantum [homines], sed deos
etiam suo honore fraudaturi? dîs quoque enim, non solum 10
hominibus debetur triumphus. maiores vestri omnium
magnarum rerum et principia exorsi ab dîs sunt et
finem statuerunt. consul proficiscens praetorve palu- 11
datis lictoribus in provinciam et ad bellum vota in
Capitolio nuncupat; victor perpetrato eo [eo]dem in
Capitolio triumphans ad eosdem deos, quibus vota
nuncupavit, merita dona portans redit. pars non mi- 12
nima triumphi est victimae praecedentes, ut appareat dîs
grates agentem imperatorem ob rem publicam bene ge-
stam redire. omnis illas victimas, quas traducendas in

13 triumpho dicavit, alias alio ducente mactabitis? quid?
illas epulas senatus, quae nec privato loco nec publico
profano, sed in Capitolio eduntur — utrum hominum vo-
luptatis causa an deorum hominumque? — auctore Servio
14 Galba turbaturi estis? L. Pauli triumpho portae clauden-
tur? rex Macedonum Perseus cum liberis et turba alia
captivorum, spolia Macedonum, [in] circo Flaminio relin-
quentur? L. Paulus privatus, tamquam rure rediens, a
15 porta domum ibit? et tu, centurio, miles, quibus ab im-
peratore Paulo do[natus sis donis, quos tibi honores
se]natus decrerit potius quam [quid] Servius Galba
fabuletur, audi. et hoc adicere [me decet:] me po-
16 tius quam illum audi. ille nihil praeterquam loqui, et
ipsum id maledice ac maligne, didicit, ego ter et viciens
cum hoste provocato pugnavi; ex omnibus, cum quibus
manum conserui, spolia rettuli, insigne corpus honestis
cicatricibus, omnibus adverso corpore exceptis, habeo.'
17 nudasse deinde se dicitur et quo quaeque bello volnera
accepta essent rettulisse. quae dum ostentat, adapertis
forte quae velanda erant, tumor inguinum proximis risum
18 movit. tum 'hoc quoque quod ridetis' inquit 'in equo
dies noctesque persedendo habeo, nec magis me eius
quam cicatricum harum pudet paenitetque, quando num-
quam mihi impedimento ad rem publicam bene gerendam
19 domi militiaeque fuit. ego hoc ferro saepe vexatum cor-
pus vetus miles adulescentibus militibus ostendi, Galba
20 nitens et integrum denudet. revocate, si videtur, tribuni,
ad suffragium tribus; ego ad vos, milites, [....]

1 XXXX. [Sum]mam omnis captivi auri argentique
translati [sestertiûm] miliens ducenties fuisse Valerius
Antias tradit; qua haut dubie maior aliquanto summa ex
numero plaustrorum ponderibusque auri, argenti genera-
2 tim ab ipso scriptis efficitur. alterum tantum aut in bel-
lum proxumum absumptum aut in fuga, cum Samothracen
peteret, dissipatum tradunt; eoque id mirabilius erat,
quod tantum pecuniae intra triginta annos post bellum
Philippi cum Romanis partim ex fructu metallorum, par-
3 tim ex vectigalibus aliis coacervatum fuerat. itaque admo-
dum inops pecuniae Philippus, Perseus contra praedives

bellare cum Romanis coepit. ipse postremo Paulus in 4
curru, magnam cum dignitate alia corporis, tum senecta
ipsa maiestatem prae se ferens; [post] currum inter alios
illustres viros fili duo, [Q.] Maximus et P. Scipio; de-
inde equites turmatim et cohortes peditum suis quaeque
ordinibus. pediti in singulos dati [denari] centeni, du- 5
plex [centurioni, triplex] equiti. tantum pediti daturum
fuisse credunt et pro rata aliis, si aut non refragati ho-
nori eius fuissent, aut benigne hac ipsa summa pronun-
tiata acclamassent.

Sed non Perseus tantum per illos dies documentum 6
humanorum casûm fuit, in catenis ante currum victoris
ducis per urbem hostium ductus, sed etiam victor Paulus,
auro purpuraque fulgens. nam duobus e filiis, quos duo- 7
bus datis in adoptionem solos nominis, sacrorum familiae-
que heredes retinuerat domi, minor, ferme [duodecim]
annos natus, quinque diebus ante triumphum, maior
quattuordecim annorum triduo post triumphum decessit,
quos praetextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similis 8
praedestinantis triumphos, oportuerat. paucis post diebus, 9
data a M. Antonio tribuno plebis contione, cum de suis
rebus gestis more ceterorum imperatorum dissereret, me-
morabilis eius oratio et digna Romano principe fuit.

XXXXI. 'Quamquam et qua felicitate rem publi- 1
cam administraverim et [quae] duo fulmina domum meam
per hos dies perculerint, non ignorare vos, Quirites, ar-
bitror, cum spectaculo vobis nunc triumphus meus, nunc
funera liberorum meorum fuerint, tamen paucis quaeso 2
sinatis me cum publica felicitate conparare eo quo debeo
animo privatam meam fortunam. profectus ex Italia 3
classem a Brundisio sole orto solvi, nona diei hora cum
omnibus meis navibus Corcyrae tenu[i portu]m. inde
quinto die Delphis Apollini pro me exercitibusque et
classibus lustrandis sacrificavi. a Delphis quinto die in 4
castra perveni; ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam,
quae magna impedimenta victoriae erant, progressus,
quia inexpugnabilia [castra] hostium erant neque cogi
pugnare poterat rex, inter praesidia eius saltum ad Pe-
tram evasi et ad Pydnam regem acie vici, Macedoniam 5

in potestatem populi Romani redegi et quod bellum per
quadriennium quattuor ante me consules ita gesserunt,
ut semper successori traderent gravius, id ego quindecim
6 diebus perfeci. aliarum deinde secundarum rerum velut
proventus secutus: civitates omnes Macedoniae se dedi-
derunt; gaza regia in potestatem venit; rex ipse traden-
tibus prope ipsis dîs in templo Samothracum cum liberis
est captus. mihi quoque ipsi nimia iam fortuna videri
7 eoque suspecta esse. maris pericula timere coepi in tanta
pecunia regia in Italiam traicienda et victore exercitu
8 transportando. postquam omnia secundo navium cursu
in Italiam pervenerunt neque erat quod ultra precarer,
illud optavi, ut cum ex summo retro volvi fortuna con-
suesset, mutationem eius domus mea potius quam res
9 publica sentiret. itaque defunctam esse fortunam publi-
cam mea tam insigni calamitate spero, quod triumphus
meus, velut ad ludibrium casuum humanorum, duobus
10 funeribus liberorum meorum est interpositus. et cum ego
et Perseus nunc nobilia maxime sortis mortalium exem-
pla spectemur, ille, qui ante se captivos [captivus] ipse
11 duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet, ego, qui
de illo triumphavi, ab alterius funere fili currum [escen-
dens, domum] ex Capitolio [altero] prope iam expirante
veni,neque ex tanta stirpe liberûm superest qui L. Aemilii
12 Pauli nomen ferat. duos enim tamquam ex magna pro-
genie liberorum in adoptionem datos Cornelia et Fabia
gens habent, Pauli in domo praeter senem nemo super-
est. sed hanc cladem domus meae vestra felicitas et se-
cunda fortuna publica consolatur.'

1 XXXXII. Haec tanto dicta animo magis confudere
audientium animos quam si miserabiliter orbitatem suam
deflendo locutus esset.

2 Cn. Octavius kalendis Decembribus de rege Perseo
navalem triumphum egit. is triumphus sine captivis fuit,
3 sine spoliis. dedit sociis navalibus in singulos denarios
septuagenos quinos, gubernatoribus, qui in navibus fue-
rant, duplex, magistris navium quadruplex.

4 Senatus deinde habitus est. patres censuerunt, ut
Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in

custodiam duceret; comites, pecuniam, argentum, instru-
mentum quod haberet nihil [... Bithys, filius Cotyis] re- 5
gis Thracum, [cum] obsidibus in custodiam Carseolos est
missus. ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in
carcerem condi placuit. paucos post dies quam haec acta, 6
legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad
redimendum filium aliosque obsides adportantes. eis in 7
senatum introductis, et id ipsum argumenti praetendenti-
bus orationi, non sua voluntate Cotyn bello iuvisse Per-
sea, quod obsides dare coactus esset, orantibusque, ut
eos pretio, quantum ipsi statuissent patres, redimi pate-
rentur, responsum ex auctoritate senatus est, populum 8
Romanum meminisse amicitiae, quae cum Cotye maiori-
busque eius et gente Thracum fuisset: obsides datos cri- 9
men, non criminis defensionem esse, cum Thracum genti
ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occu-
patus timendus fuerit. ceterum etsi Cotys Persei gratiam 10
praetulisset amicitiae populi Romani, magis quid se di-
gnum esset quam quid merito eius fieri posset aestima-
turum, filium atque obsides ei remissurum. beneficia 11
gratuita esse populi Romani; pretium eorum malle relin-
quere in accipientium animis quam praesens exigere.
legati tres nominati, Titus Quinctius Flamininus, C. Li-
cinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thra-
ciam reducerent, et Thracibus munera data in singulos
binûm milium aeris. Bithys cum ceteris obsidibus a 12
Carseolis accersitus ad patrem cum legatis missus. na-
ves regiae captae de Macedonibus, invisitatae ante ma-
gnitudinis, in campo Martio subductae sunt.

XXXXIII. Haerente adhuc non in animis modo, sed 1
paene in oculis memoria Macedonici triumphi, L. Anicius
Quirinalibus triumphavit de rege Gentio Illyrîsque. simi- 2
lia omnia magis visa hominibus quam paria: minor ipse
imperator, et nobilitate Anicius cum Aemilio, et iure im-
perii praetor cum consule conlatus; non Gentius Perseo,
non Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, non pecunia
pecuniae, non dona donis conparari poterant. itaque 3
sicut praefulgebat huic triumphus recens, ita apparebat
ipsum per se intuentibus nequaquam esse contemnendum.

4 perdomuerat intra paucos dies terra marique ferocem, locis munimentisque fretam gentem Illyriorum; regem regiaeque omnis stirpis ceperat. transtulit in triumpho multa militaria signa spoliaque alia et supellectilem re-
5 giam, auri pondo viginti et septem, argenti decem et novem pondo, denariûm decem tria milia, et centum vi-
6 ginti milia Illyrici argenti. ante currum ducti Gentius rex cum coniuge et liberis et Caravantius frater regis et
7 aliquot nobiles Illyri. de praeda militibus in singulos quadragenos quinos denarios, duplex centurioni, triplex equiti, sociis nominis Latini quantum civibus et sociis
8 navalibus dedit quantum militibus. laetior hunc triumphum est secutus miles, multisque dux ipse carminibus celebratus. sestertiûm ducentiens ex ea praeda redactum esse auctor est Antias, praeter aurum argentumque, quod in aerarium sit latum; quod quia unde redigi potuerit
9 non apparebat, auctorem pro re posui. rex Gentius cum liberis et coniuge et fratre Spoletium in custodiam ex senatus consulto ductus, ceteri captivi Romae in carcerem coniecti; recusantibusque custodiam Spoletinis Iguvium
10 reges traducti. relicum ex Illyrica praeda ducenti viginti lembi erant, de Gentio rege capti; eos Corcyraeis et Apolloniatibus et Dyrrhachinis Q. Cassius ex senatus consulto tribuit.

1 XXXXIIII. Consules eo anno agro tantum Ligurum populato, cum hostes exercitus numquam eduxissent, nulla re memorabili gesta Romam ad magistratus subrogandos redierunt, et primo comitiali die consules crea-
2 runt M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum, deinde praetores postero die L. Iulium, L. Apuleium Saturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum, P. Quinctilium Varum, M. Fonteium. his praetoribus duae urbanae provinciae sunt decretae, duae Hispaniae, Sicilia ac Sardinia.

3 Intercalatum eo anno; postridie Terminalia [kalendae] intercalariae fuerunt. augur eo anno mortuus est C. Claudius; in eius locum augures legerunt Titum Quinctium Flamininum. et flamen Quirinalis mortuus Q. Fabius Pictor.

Eo anno rex Prusia venit Romam cum filio Nicomede. 4
is magno comitatu urbem ingressus ad forum a porta
tribunalque [Q.] Cassi praetoris perrexit; concursuque 5
undique facto deos, qui urbem Romam incolerent, sena-
tumque et populum Romanum salutatum se dixit venisse
et gratulatum, quod Persea Gentiumque reges vicissent,
Macedonibusque et Illyrîs in dicionem redactis auxissent
imperium. cum praetor senatum ei, si velit, eo die datu- 6
rum dixisset, biduum petiit, quo templa deûm urbemque
et hospites amicosque viseret. datus qui circumduceret 7
eum, [L.] Cornelius Scipio quaestor, qui et Capuam ei
obviam missus fuerat, et aedes, quae ipsum comitesque
eius benigne reciperent, conductae. tertio post die sena- 8
tum adiit; gratulatus victoriam est; merita sua in eo bello
commemoravit; petiit, ut votum sibi solvere, Romae in
Capitolio decem maiores hostias et Praeneste unam For-
tunae, liceret — ea vota pro victoria populi Romani esse 9
— et ut societas secum renovaretur agerque sibi de rege
Antiocho captus, quem nulli datum [a] populo Romano
Galli possiderent, daretur. filium postremo Nicomedem
senatui commendavit. omnium qui in Macedonia impera-
tores fuerant favorest adiutus. itaque cetera quae petebat 10
concessa, de agro responsum est, legatos ad rem inspici-
endam missuros: [si] is ager populi Romani [factus esset,
cum Antiochi] fuisset nec cuiquam datus esset, dignissi-
mum eo dono Prusiam habituros esse; si autem Antiochi 11
non fuisse et eo ne populi quidem Romani factum appa-
reret aut datum Gallis esse, ignoscere Prusiam debere, si
ex nullius iniuria quicquam ei datum vellet populus Ro-
manus. ne cui detur quidem, gratum esse donum posse, 12
quod eum qui det, ubi vellet, ablaturum esse sciat. fili 13
Nicomedis commendationem accipere. quanta cura regum
amicorum liberos tueatur populus Romanus, documento
Ptolemaeum Aegypti regem esse. cum hoc responso 14
Prusias est dimissus. munera ei ex [c ∞] sestertiis iussa
dari, et vasorum argenteorum pondo quinquaginta. et 15
filio regis Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt,
ex qua Masgabae filio regis Masinissae data essent, et
ut victimae aliaque, quae ad sacrificium pertinerent, seu

Romae seu Praeneste immolare vellet, regi ex publico
16 sicut magistratibus Romanis praeberentur, et ut ex classe,
quae Brundisi esset, naves longae viginti adsignarentur,
quibus uteretur. donec ad classem dono datam ei rex
17 pervenisset, L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet,
sumptumque ipsi et comitibus praeberet, donec navem
18 conscendisset. mire laetum cetera benignitate in se po-
puli Romani regem fuisse ferunt: munera sibi ipsi emi
non sisse, filium iussisse donum populi Romani accipere.
19 haec de Prusia nostri scriptores. Polybius eum regem
indignum maiestate nominis tanti tradit pilleatum, capite
raso, obviam [ire] legatis solitum libertumque se populi
20 Romani ferre: ideo insignia ordinis eius gerere; Romae
quoque, cum veniret in curiam, summisisse se et osculo
limen curiae contigisse et deos servatores suos senatum
appellasse aliamque orationem non tam honorificam au-
21 dientibus quam sibi deformem habuisse. moratus circa
urbem triginta haut amplius dies in regnum est profectus.
actumque in Asia bellum [...]

TITI LIVI

AB VRBE CONDITA

LIBRI.

EDIDIT

MARTINUS HERTZ.

VOL. IV. PARS II.

EDITIO STEREOTYPA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.
LIPSIAE MDCCCLXIV.

ADNOTATIO CRITICA.

Ne libri moles nimium excrescat, varietatem lectionis periocharum inde a libro XXXXVI ab Ottone Iahnio cum viris doctis nuper communicatam plerumque per eos tantummodo locos equidem proponam, ubi praeter res quasdam minutiores ad orthographiam et ad distinguendi rationem pertinentes a Iahnii editione (*i*) recedendum mihi esse censui. praeterea ad nonnullos locos, quorum scriptura etiamnunc incerta videtur, cum librorum mss. lectiones tum vv. dd. coniecturas attuli. adiutus sum in his periochis recensendis iterata collatione cod. Nazariani (*N*) per libros LXXXVII—XCI et CXX—CXXXXII a Th. Mommsenio instituta (*Nm*); in iis emendandis operam post Iahnium imprimis collocaverunt Iosephus Britzelmayr in progr. gymn. Maximil. Monac. a. 1859 p. 29—31 (*b*) et Carolus Halm in ann. phil. LXXXI 507—509 (*h*).

In periocha lib. XLVI a Romanis, elapsus] *I. F. Gr.*: a roma *N* a romanis *ςr* (*i. e. codd. dett., ed. princ. Rom.*), a Roma * *i* ‖ XLVII K. Ian. *add. Dr.*: *om. Nς* ** *i*; *al. v. ap. Dr., add. Beckerum ant. R.* II, 2 *n.* 211 ‖ XLVIII, re] *scripsi*: regem *Nς*, re uera *i*, re autem *h* regem, sed re uera *r* ‖ populum] *ante* bellum *addidi: ante* concitavit *add. i* ‖ XLVIIII vicit] *h*: deuicit *Nςi* peruicit *r* de Carthagine vicit *aut* tandem vicit *b* ‖ † Orfitiano] *i p.* VIII: Orfitiano *Ni* aemiliano *ς* Africano *r* ‖ ea] *scripsi* (*num* haec?): et *Nςi* eius *ς om. ςr* ut *h* ‖ filium ferens se et] *scripsi:* filium ferens et (se *inter* s *et* e *om.*) *N* se filium ferens et *ςi* ‖ et Perseo] *ςi*: perseo *N*; *num* Perseoq.? ‖ L sparsum] *ςr*: sarsum *Nς* farsum *ς* sartum *i* ‖ Veneris usu in senecta] *M. Seyffertus act. gymn.* 1861, 299 *sq.* (*in eandem ci. inciderat Arn. Schaeferus*): uersus in senecta *N* uersus in senectam *ςr* Venere usus in senecta *h* viribus (*aut* nervis) in senecta *b*; *erat cum de* venerosus (ἀφροδισιαστής *gloss. Labb.*) in senecta *cogitarem* ‖ LI millia viginti tria passuum *Crev. Dr. ς fere secuti cf. Dr. adn.* ‖ LII in auxilio] *Nς*: in auxilium *r* auxilio *i* ‖ LII opibus] operibus *h* ‖ M. Vetilium] *ς cf. Duk. A. Haakhium enc. real.* VI 2527: M. Vatilium *i* (*num ex i silentio sic N? an typographi errore?*) ‖ LIII Acilius] *cf. mus. phil.* XVII 579 *sq. n.* 9 ‖ LIIII pacem a p. Ro. infirmatam *I.F.Gr.* ‖ LV impetrarunt *ςr* impetrarant *h* ‖ accidit (*s.* accessit) vox] *ς*: accidit *Nς* accidit * *i* ac-

cidit audiri ϛr accidit ad aures vox *b* ‖ et victus] *N*: uictus ϛ*i* ‖ LVI *extr.* saepe] saepe prospere *b* ‖ LVII hisse .. esse daturum] *h*: hisse .. se daturum *N* iis se .. daturum *I. F. Gr.* hisce (isce *r*) . . se daturum *ri*; *de* ϛ *v. Dr.*, *i* ‖ LX senis et triente] *W*: senis cum triente *Mommsenius r. Tribus p.* 179 *n.* 4 (*cf. Halmii ad Cic. pro Sest.* §. 55 *in ed. Lips. comm. Marquardtii ant. R.* III 2 *n.* 440; *improb. Rubino in ind. schol. univ. Marb. a.* 1854 *aest. p.* XI *sq.* XXIV *sq.*) *i* sexis et triente *N*ϛ sesiscoutriente ϛ (*Voss.*); *al.* ϛ *ap. Dr.*; semisse et triente *vg. cf. Mommsenium l. l. p.* 180 *n.* 10 ‖ LXI sociorum] *aut* amicorum (*sic* r) ϛ: *om. N** *i* ‖ LXII quem victum occidit] ϛ: qui uictus occidit *N* qui uictus occiditur *i* ‖ LXVII primoque .. Tarquinium imperium *r Rubino Untersuchungen etc.* I 1, 501 *sq.* ‖ LXVIII maritimos praedones (id est piratas)] *scripsi:* maritimos praedones id est piratas *N*ϛ maritimos praedones ϛ*r* (maritimos praedones id est) piratas *i* ‖ quinto] ϛ: quinquies *N*ϛ quintum *ri* ‖ in culleum] *h*: in culleo (*s.* culeo) *N*ϛ culleo (*s.* culeo) ϛ*i* ‖ LXVIIII *f.* Numidico, eo quod *cum* ϛ *duobus* ‖ legendo et audiendo magnos viros] ϛ*r*: audiendo et legendo magnos uiros *N*ϛ*i* (*h Seyffertus*); *al. ap. Dr.* ‖ † magnos viros avocabatur *i* ‖ avocabatur] *N*ϛ *I. F. Gr.*: *al.* ϛ *ap. Dr.* otiabatur *h* vacabat *Bas. b Crev.* (*Seyffertus ann. phil.* 83, 64) ‖ bello] a Rabirio *Sig.* a Vibellio *h et aut sic aut* bello (quodam) *b*; *al. ap. Dr.* ‖ LXX transferrentur (*r*) *et* transferrent ϛ populus transferret *b* ‖ LXXIIII pressa] ϛ: praessa *N* op (*s.* b) pressa ϛ*i* mersa *ed. Camp.* ‖ LXXV complura *Ern. a Leutsch exerc. crit.* I 5 ‖ LXXVI Lucanus] Luccius ϛ *unus r* Luccejus *I. F. Gr.* ‖ LXXVII distribuerentur in tribus *r* in quinque et triginta tribus distribuerentur *h* ‖ Q. Pompei] *scripsi, cf. Vell. et App. ll. a Dr. ll.*: Q. Pompeio ϛ *Sig. i* que pompei *N*ϛ*r* que pompeio ϛ; *num* Q. [Pompeio, Q.] Pompei? ‖ set] *h*: et ‖ LXXVIII M'.] *add. esse ante i coniecit Halmius ad Cic. de imp. Pomp. or. p.* 107 *ed. Lips.* ‖ LXXVIIII cum sexto tr. pl. *al.* ϛ cum Sextio tribuno plebis *edd. vett.* cum Sertorio *Linkerus* ‖ LXXX C. Lucioque Caesare] *scripsi:* c. l. caesare *N*ϛ*r* L. et C. Caesaribus *I. F. Gr.* (*at v. Dr.*) C. L. Caesaribus *i* ‖ LXXXI et ciuibus quae habuerant *r* ‖ habuerat ϛ ‖ LXXXV conscripto] ϛ *unus:* scriptus conscripto *N*ϛ (*al.* ϛ *ap. Dr.*) privatus conscripto *I. F. Gr. i* ‖ LXXXVI annos XXV *G. I. Vossius* ‖ civitatem] ϛ: ciuitates *N*ϛ; *num* civitatis? ‖ LXXXVIII cum exercitu *N* cum * exercitu *i*; *cf.* ϛ *ap. Dr., hb* ‖ Romanam] *sic Nm* ϛ: Romam ϛ *i*, *de N falsus* ‖ senatori] *sic Nm*: senatorii ‖ oculis effossis] *sic Nm*: effossis oculis *i* ‖ LXXXVIIII qui .. adpulerat] (*s.* appulerat) ϛ: quem .. adpulerant *N*ϛ (*al. ap. Dr. i*) † quem .. adpulerant *i* quocum .. adpulerat *h* ‖ mucroni *I. F. Gr. i* ‖ [ei] incubuit *Dr.* ‖ Bastiae] Bassiam *vocat Gran. Lic. p.* 21 B 19 *p.* ‖ Aeserniam] *Mommsenius h. R.* II³ 335 *n.*: mtam *N* † mtam *i* Nolam ϛ*r* ‖ LXVII ϛ *unus* XXVII *Dr.* XXIII *praeeunte Duk. cum Appiano ZachariaeSulla* I *p.* 147 *n.* 107 ‖ LXXXX M. Domitius] L. Domitius *Sig.* Cn. Domitius *Dr.* ‖ LXXXXIII gestae qui] *add. W*: *om.*

N * *i; de lacc. explendis cf. hb, de* ς *v. Dr.* ‖ LXXXXVII sic ut *N*ς sed ς *cf., vv. dd. adnn. ap. Dr., h* ‖ L. Aurelium] *Sig.*: M. Aurelium ‖ LXXXXVIII quia sequi] *N*ς: quae ς qui (ς?) *edd. vett. i*; *de sqq. cf. Dr., i* ‖ CII Bitoeto *ex App. Sig.* ‖ in Hierosolyma] (*s.* in Hierosolymam) ς: hierosolyma *N*ς*i* Hierosolymae *Francof.* 1578 ‖ CIII clam] *hb*: cum *N*ς † cum *i* ‖ cum intrasset, uxorem *I. F. Gr.* ‖ Metelli] *Sig.*: maximi *libri* * maximi *i* ‖ missus est (ς?) *vg. i* ‖ de ** liberis Mithridatis *W cf. I. F. Gr.* ‖ CIIII exorante] *scripsi; itidem ci. Dr. h*: exerente *N*ς exercente *et* hortante *et* orante ς res gerente *i* ‖ agente] ς *unus? r Sig.*: *om. N*ς*i* ‖ regno relicto] *h*: regno *N* regno pulsus ς *om.* ς *unus* regno * *i* ‖ CV bellum caesari gallia et germania dabantur ς *unus alterve r cf. Duk. Mommsenium comm. soc. hist. phil. Vrat.* I *p.* 40 *n.* 104; *al. A. W. Zumptius stud. Rom. p.* 81 ‖ (caesis)] *scripsi*: caesis *N*ς caesisque ς*r* (*de* ς *cf. praeterea Dr.*) Caesar *i* ‖ CVI rege *add. I. F. Gr.*; *f.* Ambiorige, [rege] Eburonum, duce? ‖ CVII Pompeius legatus ς pompeio legato *N*ς ‖ Pompeius delegatus ab (*s.* rogatus a) senatu et consul *I. F. Gr.* ‖ contigit] *et* accidit ς: *om. N* * *i* ‖ CVIIII M. Antonius et Q. Crassus tr. pl. ... pulsi sunt, ... caperet. *i* ‖ ex hostilibus] ς*r*: hostibus *N*ς*i* hostium ς ‖ CXI Varrianis ς *unus* Varronis *vel* Varronianis *I. Gr.* ‖ CXII offensus est *I. F. Gr.* ‖ nec] *add. I. F. Gr.*: *om. libri* * *i* ‖ Achilla] *vg*: archelao *libri* ‖ Pharnacem] ς *ex sil. Dr.* (*vg.*): prahaten *N* phrahartem *r* Phraaten (ς *ex sil. i*) *i*; *f. in utroque nomine errorem commisit epitomator* ‖ CXIII deferebatur (imperium) *Sig. hb* deferebatur ς *unus alterve?* ‖ in (*s.* inde) pompei *N*ς; *f.* Cn. Pompeius, Pompei (*s.* Cn. Pompei) ‖ contra copias] *r* (*i typographi ut vid. errore*) ‖ CXIIII vocem honestam] *ci. i*: uocem *N* uocem quoque (*et* quoque uocem) ς uocem * *i*; vocem quoque parem (*aut* memorabilem) *I. F. Gr.* ‖ CXV ex Africa] ς: et Africa *N*ς*i* ‖ *ad f.* '*puto quaedam de morte Cn. Pompei excidisse*' *adn. i* ‖ CXVI et quod] *ante* senatui ς *unus Grut. W et sic i*: quod ‖ moventibus] *vg.* (monentibus *r teste i*; *subest fort. error typographi*): *om. libri* * *i* ‖ C. Amatino] *Sig.*: chamates *N*ς † Chamates *i*; *al.* ς *ap. Dr. i* ‖ Mari] *N*: C. Marii ς C. Mari *i* ‖ CXVII * ominibusque (omnibusque *N*ς) prosperis exceptus * *i* ‖ *f.* exceptus est et ‖ de inde plures ς (?) *r Leutschius l. l.* (*at Lov.* 2 *ex Dr. adn. in ed. Stuttg. non* plures *praebet, sed* complures) ‖ discursus (ς?) *ri* ‖ CXX M. Antoni] *h*: M. Antonius *N*ς M. Antonio *edd.* ‖ profugisset *h. l. om.* N^m ‖ profugit et iussu *recte f. h.* ‖ uenerat profugisset caesus a N^m; et caesus *post* profugisset, *sic in N esse ratus, induxit i*; *de* ς *v. Dr.* ‖ C., *si recte video*, *abest a* N^m ‖ CXXII parumper prospere] *P. la Roche phil.* XVIII 234: parum prospere *libri* prospere *Xylander Delrius* perprospere *h* ‖ vinctum] uictum ς iunctum *r* insidiarum convictum *I. F. Gr.* ‖ CXXIII dein] N^m: deinde ‖ CXXIIII ab iis] *vg.*: ab his N^m ab eis *i* ‖ altera deinde acie *h*: altera deinde *N* altero (*et* alter) deinde ς altero deinde proelio *r* altera dein die *i* ‖ CXXV imperi] N^m: imperii ‖ CXXVII saxa et m. N^m. ‖ ge-

rendum incitaretur ab uxore Fulvia ** *i*; *sed*, *praeter voc.* ab, incitaretur *quoque voc. om. Nm*; *al. v. ap. Dr.* || concordia *Nm* || ibi] *et* in ea ς: in *N* inde ς *unus*, *ut equidem conieceram* || CXXVIII Siculi] *extat in Nm*; *errore typogr. om. vid. i.* || CXXVIIII milites] *non om. Nm* || in Ciliciam ς *unus* ex Sicilia *ci. Dr.* in Asiam *Ruhnkenius ad Vell.* II, 79, 5 || CXXVIIII *sq.* anteū habitus erat dum cum cleopatra luxuriaretur tarde EX LIB CXXX M antonius mediam *Nm* || CXXX XVIII (*non* XVII *cum i*) et XVI *Nm* || reversus et .. emensus, circa] *h*: reversus est, .. emensus . circa || die *etiam Nm* || CXXXII navalis] *N*: nauales || CXXXIIII redactis ** *i* || † cum ille *i* || census ab eo de tribus *h* || Moecsos] *cf. Ritschelium ind. lect. Bonn. a.* 1856 *aest. p.* VII *sq.* || referuntur] *Nm*ς: refertur ς*i* || CXXXVIIII ara] ardi *N*ς Ara D. (ς?) *Sig.* || Caesaris *Nm*ς || CXXXXII ex] *sic etiam Nm* || dati] dedit ς additi *Bas. a.*

Quas rationes in fragmentis adornandis secutus sim, explicare hoc loco nolui, ne nimium libri moles augeretur; quae huc pertinent propediem in programmate aliquo academico a me exponentur.

Scr. Vratislaviae d. XXIII *m. Ian a.* MDCCCLXIIII.

---

part. I *p.* X *a lin.* 23. *leg.* labori sane et sudori || *p.* XXXXIIII b. *lin.* 49. saretındıcatum *C* || *part.* II *p.* 202 *perioch.* LV *init. leg.* et Dec.

LIBRORUM XLVI—CXXXXII PERIOCHAE.

EX LIB. XLVI.

Eumenes rex Romam venit, qui Macedonico bello medium egerat. ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur, in commune lex lata est, ne cui regi Romam venire liceret. Claudius Marcellus consul Alpinos Gallos, C. Sulpicius Gallus consul Ligures subegit. legati Prusiae regis questi sunt de Eumene, quod fines suos popularetur, dixeruntque eum conspirasse cum Antiocho adversus populum Romanum. societas cum Rhodîs deprecantibus iuncta est. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta triginta septem milia viginti duo, princeps senatus M. Aemilius Lepidus. Ptolemaeus Aegypti rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis restitutus est. Ariarathe, Cappadociae rege, mortuo filius eius Ariarathes regnum accepit et amicitiam cum populo Romano per legatos renovavit. res praeterea adversus Ligures et Corsos et Lusitanos vario eventu gestas et motus Syriae mortuo Antiocho, qui filium Antiochum puerum admodum reliquerat, continet. hunc Antiochum puerum cum Lysia tutore Demetrius Seleuci filius, qui Romae obses fuerat, clam, quia non dimittebatur a Roma[nis, elapsus] interemit, et ipse in regnum receptus. L. Aemilius Paulus, qui Persen vicerat, mortuus. cuius tanta abstinentia fuit, ut, cum ex Hispania et ex Macedonia immensas opes retulisset, vix ex auctione eius redactum sit, unde uxori eius dos solveretur. Pomptinae paludes a Cornelio Cethego consule, cui ea provincia evenerat, siccatae, agerque ex iis factus.

EX LIB. XLVII.

Cn. Tremellio praetori multa dicta est, quod cum M. Aemilio Lepido pontifice maximo iniuriose contenderat, sacrorumque quam magistratuum ius potentius fuit. lex de ambitu lata. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti octo milia trecenta sedecim, princeps [senatus] sex[tum] Aemilius Lepidus. inter Ptolemaeos fratres, qui dissidebant, foedus ictum, ut alter Aegypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociae rex, consilio Demetri Syriae regis et viribus pulsus regno, a senatu restitutus est. missi a senatu qui inter Masinissam et Carthaginienses de agro iudicarent. C. Marcius consul adversus Dalmatas primum parum prospere, postea feliciter pugnavit; cum quibus bello confligendi causa fuit, quod Illyrios, socios populi Romani, vastaverant; eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Q. Opimius consul Transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida Antipolim et Nicaeam vastabant, subegit. praeterea res in Hispania a conpluribus parum prospere gestas continet. consules anno quingentesimo nonagesimo octavo ab urbe condita magistratum [kal. Ian.] inire coeperunt. mutandi comitia causa fuit, quod

Hispani rebellabant. legati ad disceptandum inter Carthaginienses et Masinissam missi nuntiaverunt, vim navalis materiae se Carthagine deprehendisse. aliquot praetores a provinciis avaritiae nomine accusati damnati sunt.

EX LIB. XLVIII.

Lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti quattuor milia. semina tertii belli Punici referuntur. cum in finibus Carthaginiensium ingens Numidarum exercitus duce Ariobarzane Syphacis nepote diceretur esse, M. Porcius Cato suasit, ut Carthaginiensibus, qui exercitum specie contra Masinissam, re contra Romanos accitum in finibus haberent, bellum indiceretur. contra dicente P. Cornelio Nasica placuit legatos mitti Carthaginem, qui specularentur, quid ageretur. castigato senatu Carthaginiensium, quod contra foedus et exercitum et navales materias haberent, pacem inter eos et Masinissam facere voluerunt, Masinissa agro, de quo lis erat, cedente. sed Gisgo Hamilcaris filius, homo seditiosus, qui tum in magistratu erat, cum senatus pariturum se iudicio legatis dixisset, ita concitavit [populum] bellum adversus Romanos suadendo, ut legatos, quo minus violarentur, fuga explicuerit. id nuntiantes infestum iam senatum Carthaginiensibus infestiorem fecerunt. M. Porcius Cato funus filii in praetura mortui tenuissimo, ut potuit — nam pauper erat —, sumptu fecit. Andriscus, qui se Persei filium, regis quondam Macedoniae, ingenti adseveratione mentiretur, Romam missus. M. Aemilius Lepidus, qui princeps senatus sextis iam censoribus lectus, antequam expiraret, praecepit filiis, lecto se strato sine linteis, sine purpura efferrent, in relicum funus ne plus quam aeris decus consumerent: imaginum specie, non sumptibus nobilitari magnorum virorum funera solere. de veneficiis quaesitum. Publicia et Licinia, nobiles feminae, quae viros suos consulares necasse insimulabantur, cognita causa, cum praetori praedes vades dedissent, cognatorum decreto necatae sunt. Gulussa Masinissae filius nuntiavit, Carthagine dilectus agi, classem conparari et haud dubie bellum strui. cum Cato suaderet, ut eis bellum indiceretur, P. Cornelio Nasica dicente nihil temere faciendum, placuit decem legatos mitti exploratum. L. Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus consules cum dilectum severe agerent nec quemquam gratia dimitterent, ab tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non poterant, in carcerem coniecti sunt. cum Hispaniense bellum parum prospere aliquotiens gestum ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ei quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent aut legati ire vellent, P. Cornelius Aemilianus processit, et excepturum se militiae genus quodcumque imperatum esset professus est; quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. Lucullus consul, cum Claudius Marcellus [cui] successerat pacasse omnes Celtiberiae populos videretur, Vaccaeos et Cantabros et alias incognitas adhuc gentes in Hispania subegit. ibi P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus, L. Pauli filius, Africani nepos, set adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit et in expugnatione Intercatiae urbis maius etiam periculum adiit; nam murum primus transcendit. Servius Sulpicius Galba praetor male adversus Lusitanos pugnavit. cum legati ex Africa cum oratoribus Carthaginiensium et Gulussa Masinissae filio redissent dicerentque, et exercitum se et classem Carthagine deprehendisse, perrogari

sententias placuit. Catone et aliis principibus senatus suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quoniam P. Cornelius Nasica dicebat nondum sibi iustam causam belli videri, placuit, ut bello abstinerent, si Carthaginienses classem exussissent et exercitum dimisissent: si minus, proximi consules de bello Punico referrent. cum locatum a censoribus theatrum exstrueretur, P. Cornelio Nasica auctore tamquam inutile et nociturum publicis moribus ex senatus consulto destructum est populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Carthaginienses cum adversus foedus bellum Masinissae intulissent, victi ab eo annos habente nonaginta duos et sine pulpamine mandere (et si gustaret) panem tantum solito, insuper Romanum bellum meruerunt.

EX LIB. XLVIIII.

Tertii Punici belli initium altero et sescentesimo ab urbe condita anno, intra quintum annum quam erat coeptum consummati. inter M. Porcium Catonem et Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, alter optimus vir etiam a senatu iudicatus erat, diversis certatum sententiis est Catone suadente bellum et ut tolleretur deleretur que Carthago, Nasica dissuadente. placuit tamen, quod contra foedus naves haberent, quod exercitum extra fines duxissent, quod socio populi Romani et amico Masinissae arma intulissent, quod filium eius Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. prius quam ullae copiae in naves inponerentur, Uticenses legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. ea legatio velut omen grata patribus, acerba Carthaginiensibus fuit. ludi patri Diti ad Tarentum ex praecepto librorum facti, qui [ante] annum centesimum, primo Punico bello, quingentesimo et altero anno ab urbe condita, facti erant. legati triginta Romam venerunt, per quos se Carthaginienses dedebant. Catonis sententia vicit, ut in decreto perstaretur et ut consules quam primum ad bellum proficiscerentur. qui ubi in Africam transierunt, acceptis quos imperaverant trecentis obsidibus et armis omnibus instrumentisque belli, si qua Carthagine erant, cum ex auctoritate patrum iuberent, ut in alium locum, dum a mari decem milia passuum ne minus remotum, oppidum facerent, indignitate rei ad bellandum Carthaginienses compulerunt. obsideri obpugnarique coepta est Carthago a L. Marcio, M'. Manilio consulibus. in qua obpugnatione cum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere cum cohortibus suis inrupissent et ab oppidanis graviter caederentur, a Scipione † Orfitiano expliciti sunt, per quem et castellum Romanorum, quod nocte expugnabant, paucis equitibus iuvantibus liberatum est. castrorumque, quae Carthaginienses omnibus copiis ab urbe pariter egressi obpugnabant, liberatorum is ipse praecipuam gloriam tulit. praeterea cum ab inrita obpugnatione Carthaginis consul — alter enim Romam ad comitia ierat — exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui cum ampla manu saltum inicum insederat, suasit primo consuli, ne tam inico loco confligeret, victus deinde conplurium, qui et prudentiae eius et virtuti invidebant, sententiis et ipse saltum ingressus est. cum, sicut praedixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus et duae cohortes ab hoste obsiderentur, cum paucis equitum turmis in saltum reversus liberavit eas et incolumes reduxit. quam virtutem eius et Cato, vir promptioris ad vituperandum linguae, in senatu sic prosecutus est, ut diceret reliquos, qui in Africa militarent,

umbras volitare, Scipionem vigere, et populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimae eum tribus consulem scriberent, cum hoc per aetatem non liceret. cum L. Scribonius tribunus plebis rogationem promulgasset, ut Lusitani, qui in fidem populo Romano dediti ab Servio Galba in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrime suasit. extat oratio ea in annalibus eius inclusa. Q. Fulvius Nobilior ei, saepe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba. ipse quoque Galba, cum se damnari videret, complexus duos filios praetextatos et Sulpici Galli filium, cuius tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. extant tres orationes eius, duae adversus Libonem tribunum plebis rogationemque eius habitae de Lusitanis, una contra L. Cornelium Cethegum, in qua Lusitanos prope se castra habentis caesos fatetur, quod compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andriscus quidam, ultimae sortis homo, Persei regis filium ferens [se] et mutato nomine Philippus vocatus, cum ab urbe Roma, quo illum Demetrius Syriae rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam eius fabulam, velut ad veram coeuntibus, contracto exercitu totam Macedoniam aut voluntate incolentium aut armis occupavit. fabulam autem talem finxerat: ex paelice se et Perseo rege ortum traditum educandum Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen stirpis regiae extaret. Adramytti se educatum usque ad duodecimum aetatis annum, patrem eum esse credentem a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. adfecto deinde eo, cum prope ad ultimum finem vitae esset, detectam sibi tandem originem suam falsaeque matri libellum datum signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, cum ad puberem aetatem venisset, obtestationesque ultimas adiectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum, in quo relicti sibi duo thensauri a patre dicerentur. tum scienti mulierem sese subditum esse, veram stirpem ignoranti edidisse genus atque obtestatam, ut prius quam manaret ad Eumenen res, Perseo inimicum, excederet eis locis, ne interficeretur. eo se exterritum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

EX LIB. L.

Thessalia, cum et illam invadere armis atque occupare Pseudophilippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achaeorum defensa est. Prusias rex Bithyniae, omnium humillimorumque vitiorum, a Nicomede filio adiuvante Attalo rege Pergami occisus, habebat alterum filium, qui pro superiore ordine dentium enatum habuisse unum os continens dicitur. cum tres legatos ad pacem inter Nicomeden et Prusiam faciendam ad Romanos misissent, cum unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus aeger esset, tertius ingenio socors haberetur, dixit Cato eam in legationem, nec caput nec pedes nec cor habere. in Syria, quae eo tempore stirpe generis parem regi Macedonum, inertia socordiaque similem Prusiae regem habebat, iacente eo in ganea et lustris Ammonius regnabat, per quem et amici omnes regis et Laodice regina et Antigonus Demetri filius occisi sunt. Masinissa Numidiae rex maior nonaginta annis decessit, vir insignis. inter cetera iuvenalia opera, quae ad ultimum edidit, adeo etiam Veneris usu in senecta

viguit, ut post sextum et octogesimum annum filium genuerit. inter tres liberos eius (maximus natu Micipsa, Gulussa, Mastanabal, qui etiam Graecis litteris eruditus erat), P. Scipio Aemilianus, cum commune eis regnum pater reliquisset et dividere eos arbitro Scipione iussisset, partes administrandi regni divisit. item Phameae Himilconi, praefecto equitum Carthaginiensium, viro forti et cuius praecipua opera Poeni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transiret. ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi erant, M. Claudius Marcellus coorta tempestate fluctibus obrutus est. Carthaginienses Hasdrubalem, Masinissae nepotem, quem praetorem habebant, hominem proditionis suspectum in curia interemerunt; quae suspicio inde emanavit, quod propincus esset Gulussae Romanorum auxilia iuvantis. P. Scipio Aemilianus cum aedilitatem peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos consuli fieri non licebat, cum magno certamine suffragantibus plebeis et repugnantibus ei aliquandiu patribus, legibus solutus et consul creatus. M'. Manilius aliquot urbes circumpositas Carthagini expugnavit. Pseudophilippus in Macedonia, caeso cum exercitu P. Iuventio praetore, ab Q. Caecilio victus captusque est et recepta Macedonia.

EX LIB. LI.

Carthago in circuitum $\overline{\text{XXIII}}$ passus patens, magno labore obsessa et per partes capta est, primum a Mancino legato, deinde a Scipione consule, cui extra sortem provincia Africa data erat. Carthaginienses portu novo, quia vetus a Scipione erat obstructus, facto et contracta clam exiguo tempore ampla classe infeliciter navali proelio pugnaverunt. Hasdrubalis quoque ducis eorum castra ad Nepherim oppidum loco difficili sita cum exercitu deleta sunt a Scipione, qui tandem [urbem] expugnavit septingentesimo anno quam erat condita. spoliorum maior pars Siculis, quibus ablata erant, reddita. ultimo urbis excidio, cum se Hasdrubal Scipioni dedidisset, uxor eius, quae paucis ante diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium se flagrantis urbis incendium cum duobus liberis ex arce praecipitavit. Scipio exemplo patris sui Aemili Pauli, qui Macedoniam vicerat, ludos fecit, transfugasque ac fugitivos bestîs obiecit. belli Achaici semina referuntur haec, quod legati Romani ab Achaeis pulsati sint Corinthi, missi, ut eas civitates, quae sub dicione Philippi fuerant, ab Achaico concilio secernerent.

EX LIB. LII.

Cum Achaeis, qui in auxilio Boeotos et Chalcidenses habebant, Q. Caecilius Metellus ad Thermopylas bello conflixit, quibus victis dux eorum Critolaus mortem sibi veneno conscivit. in cuius locum Diaeus, Achaici motus primus auctor, ab Achaeis dux creatus, ad Isthmon a L. Mummio consule victus est. qui omni Achaia in deditionem accepta Corinthon ex senatus consulto diruit, quia ibi legati Romani violati erant. Thebae quoque et Chalcis, quae auxilio fuerant, dirutae. ipse L. Mummius abstinentissimum virum egit, nec quicquam ex eis opibus ornamentisque, quae praedives Corinthos habuit, in domum eius pervenit. Q. Caecilius Metellus de Andrisco triumphavit, P. Cornelius (Africanus) Scipio Aemilianus de Carthagine et Hasdrubale. Viriatus in Hispania primum ex pastore venator, ex venatore latro, mox iusti quoque exercitus dux factus, totam Lusitaniam occupavit, M. Vetilium praetorem fuso

eius exercitu cepit, post quem C. Plautius praetor nihilo felicius rem gessit. tantumque terrorem is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset et duce et exercitu. praeterea motus Syriae et bella inter reges gesta referuntur. Alexander homo ignotus et incertae stirpis occiso, sicut ante dictum est, Demetrio rege in Syria regnabat. hunc Demetrius Demetri filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contempta secordia inertiaque eius, adiuvante Ptolemaeo Aegypti rege, cuius filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemaeus graviter in caput vulneratus inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, expiravit, atque in locum eius frater minor Ptolemaeus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam in suos per tormenta exercebat, ab Diodoto quodam, uno ex subiectis, qui Alexandri filio bimulo admodum regnum adserebat, bello superatus Seleuceam confugit. L. Mummius de Achaeis triumphavit, signa aerea marmoreaque et tabulas pictas in triumpho tulit.

EX LIB. LIII.

Appius Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit. alter Pseudophilippus in Macedonia a L. Tremellio quaestore cum exercitu caesus est. Q. Caecilius Metellus proconsul Celtiberos cecidit et a Q. Fabio proconsule magna pars Lusitaniae expugnatis aliquot urbibus recepta est. Acilius senator Graece res Romanas scribit.

EX LIB. LIIII.

Q. Pompeius consul in Hispania Termestinos subegit. cum îsdem et Numantinis pacem ab infirmitate fecit. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta viginti septem milia, quadringenta quadraginta duo. cum Macedonum legati questum de D. Iunio Silano praetore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset, et senatus de querellis eorum vellet cognoscere, T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit impetravitque, ut sibi cognitio mandaretur; et domi causa cognita filium condemnavit abdicavitque, ac ne funeri quidem eius, cum suspendio vitam finisset, interfuit sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. Q. Fabius proconsul rebus in Hispania prospere gestis labem imposuit pace cum Viriato aequis condicionibus facta. Viriatus a proditoribus consilio Servili Caepionis interfectus est et ab exercitu suo multum comploratus ac nobiliter sepultus, vir duxque magnus et per quattuordecim annos, quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

EX LIB. LV.

P. Cornelio Nasica, cui cognomen Serapio fuit ab inridente Curiatio tribuno plebis inpositum, Dec. Iunio Bruto consulibus dilectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est; nam C. Matienus accusatus est aput tribunos plebis, quod exercitum in Hispania deseruisset, damnatusque sub furca diu virgis caesus est, et sestertio nummo veniit. tribuni plebis quia non impetrarent, ut sibi denos quos vellent milites eximere liceret, consules in carcerem duci iusserunt. Iunius Brutus consul in Hispania eis, qui sub Viriato militaverant, agros et oppidum dedit, quod vocatum est Valentia. M. Popilius a Numantinis, cum quibus pacem factam inritam fieri senatus censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante pulli ex cavea evolaverunt; conscendenti deinde navem, ut in Hispaniam

proficisceretur, accidit [vox] 'mane, Mancine'. quae auspicia tristia fuisse eventu probatum est. et victus enim a Numantinis et castris exutus, cum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. quadraginta milia Romanorum a Numantinorum milibus quattuor victa erant. Dec. Iunius Lusitaniam expugnationibus urbium usque ad Oceanum perdomuit, et cum fluvium Oblivionem transire nollent, raptum signifero signum ipse transtulit et sic ut transgrederentur persuasit. Alexandri filius, rex Syriae, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est corruptis medicis, qui illum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

EX LIB. LVI.

Decimus Iunius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallaecos pugnavit. dissimili eventu M. Aemilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit clademque similem Numantinae passus est. ad exsolvendum foederis Numantini religione populum Mancinus, cum huius rei auctor fuisset, deditus Numantinis non est receptus. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta septemdecim milia, nongenta triginta tria. Fulvius Flaccus consul Vardeos in Illyrico subegit. M. Cosconius praetor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. cum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus; quem cum illi capere ob legem, quae vetabat quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicut priori consulatu legibus solutus est. bellum servile in Sicilia ortum cum opprimi a praetoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. huius belli initium fuit Eunus servus, natione Syrus, qui contracta agrestium servorum manu et solutis ergastulis iusti exercitus numerum implevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta milia servorum contraxit; et iunctis copiis adversus Romanum exercitum bellum saepe gesserunt.

EX LIB. LVII.

Scipio Africanus Numantiam obsedit, et corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit, duo milia scortorum a castris eiecit, militem cotidie in opere habuit et triginta dierum frumentum ad septenos vallos ferre cogebat. aegre propter onus incedenti dicebat, 'cum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito', ali scutum parum habiliter ferenti, amplius eum scutum iusto ferre, neque id se reprehendere, quando melius scuto quam gladio uteretur. quem militem extra ordinem deprehendit, si Romanus esset, vitibus, si extraneus, virgis cecidit. iumenta omnia, ne exonerarent militem, vendidit. saepe adversus eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccaei obsessi, liberis coniugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera missa sibi ab Antiocho rege Syriae, cum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea quaestorem referre in publicas tabulas iussit: ex his se viris fortibus dona esse daturum. cum undique Numantiam obsidione clausisset et obsessos fame videret urgeri, hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi, quod diceret velocius eos absumpturos frumenti quod haberent, si plures fuissent.

EX LIB. LVIII.

Tib. Sempronius Gracchus tribunus plebis cum legem agrariam ferret adversus voluntatem senatus et equestris ordinis, ne quis ex publico agro plus quam mille iugera possideret, in eum furorem exarsit, ut M. Octavio collegae causam diversae partis defendenti potestatem lege lata abrogaret, seque et [C.] Gracchum fratrem et Ap. Claudium socerum triumviros ad dividendum agrum crearet. promulgavit et aliam legem agrariam, qua sibi latius agrum patefaceret, ut idem triumviri iudicarent, qua publicus ager, qua privatus esset. deinde cum minus agri esset quam quod dividi posset sine offensa etiam plebis, quoniam eos ad cupiditatem amplum modum sperandi incitaverat, legem se promulgaturum ostendit, ut eis, qui Sempronia lege agrum accipere deberent, pecunia quae regis Attali fuisset divideretur. heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergami, Eumenis filius. tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes T. Annius consularis, quia in senatu in Gracchum perorasset raptus ab eo ad populum delatusque plebi, rursus in eum pro rostris contionatus est. cum iterum tribunus plebis creari vellet Gracchus, auctore P. Cornelio Nasica in Capitolio ab optimatibus occisus est, ictus primum fragmentis subselli, et inter alios, qui in eadem seditione occisi erant, insepultus in flumen proiectus. res praeterea in Sicilia vario eventu adversus fugitivos gestas continet.

EX LIB. LVIIII.

Numantini fame coacti ipsi se per vicem (tradentes) trucidaverunt, captam urbem Scipio Africanus delevit et de ea triumphavit, quarto decimo anno post Carthaginem deletam. P. Rupilius consul in Sicilia cum fugitivis debellavit. Aristonicus Eumenis regis filius Asiam occupavit, cum testamento Attali regis legata populo Romano libera esse deberet. adversus eum P. Licinius Crassus consul, cum idem pontifex maximus esset, quod numquam antea factum erat, extra Italiam profectus, proelio victus et occisus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in deditionem accepit. Q. Pompeius, Q. Metellus, tunc primum uterque ex plebe facti censores, lustrum condiderunt: censa sunt civium capita trecenta octodecim milia, octingenta viginti tria, praeter pupillos et viduas. Q. Metellus censor censuit, ut cogerentur omnes ducere uxores liberorum creandorum causa. extat oratio eius, quam Augustus Caesar, cum de maritandis ordinibus ageret, velut in haec tempora scriptam in senatu recitavit. C. Atinius Labeo tribunus plebis Q. Metellum censorem, a quo in senatu legendo praeteritus erat, de saxo deici iussit; quod ne fieret, ceteri tribuni plebis auxilio fuerunt. cum Carbo tribunus plebis rogationem tulisset, ut eundem tribunum plebi quoties vellet creare liceret, rogationem eius P. Africanus gravissima oratione dissuasit; in qua dixit, Ti. Gracchum iure caesum videri. [C.] Gracchus contra suasit rogationem; sed Scipio tenuit. bella inter Antiochum Syriae et Phrahaten Parthorum regem gesta nec magis quietae res Aegypti referuntur. Ptolemaeus, Euergetes cognominatus, ob nimiam crudelitatem suis invisus, incensa a populo regia clam Cypron profugit, et cum sorori eius Cleopatrae, quam filia eius virgine per vim conpressa atque in matrimonium ducta repudiaverat, regnum a populo datum esset, infensus filium quem ex illa habebat in Cypro occidit caputque eius et manus et pedes matri misit. seditiones a triumviris Fulvio Flacco

et C. Graccho et C. Papirio Carbone agro dividendo creatis excitatae. cum P. Scipio Africanus [iis] adversaretur, fortisque ac validus pridie domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est. suspecta fuit, tamquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor hinc maxime, quod soror esset Gracchorum, cum quibus simultas Africano fuerat. de morte tamen eius nulla quaestio acta. defuncto eo acrius seditiones triumvirales exarserunt. C. Sempronius consul adversus Iapydas primo male rem gessit, mox victoria cladem acceptam emendavit virtute Decimi Iuni Bruti, eius qui Lusitaniam subegerat.

EX LIB. LX.

L. Aurelius consul bellantes Sardos subegit. M. Fulvius Flaccus primus transalpinos Ligures domuit bello, missus in auxilium Massiliensium adversus Salluvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. L. Opimius praetor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit, Fregellas diruit. pestilentia in Africa ab ingenti lucustarum multitudine et deinde necatarum strage fuisse traditur. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta nonaginta quattuor milia septingenta viginti sex. [C.] Gracchus, Tiberi frater, tribunus plebis, eloquentior quam frater, perniciosas aliquot leges tulit, inter quas frumentariam, ut senis et triente frumentum plebi daretur; alteram legem agrariam, quam et frater eius tulerat; tertiam, qua equestrem ordinem, tunc cum senatu consentientem, corrumperet, ut sescenti ex equite in curiam sublegerentur et, quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sescenti equites trecentis senatoribus admiscerentur, id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet. et continuato in alterum annum tribunatu legibus agrariis latis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur et una in solo dirutae Carthaginis, quo ipse triumvir creatus coloniam deduxit. praeterea res a Q. Metello consule adversus Baleares gestas continet, quos Graeci Gymnesios appellant, quia aestatem nudi exigunt. Baleares a teli missu appellati aut a Balio Herculis comite ibi relicto cum Hercules ad Geryonem navigaret. motus quoque Syriae referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum et Seleucum filium, indignata, quod occiso patre eius a se iniussu suo diadema sumpsisset, interemit.

EX LIB. LXI.

C. Sextius proconsul victa Salluviorum gente coloniam Aquas Sextias condidit, ob aquarum copiam ex caldis frigidisque fontibus atque a nomine suo ita appellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. quibus bellum inferendi causa fuit, quod Tutomotulum Salluviorum regem fugientem recepissent et omni ope iuvissent quodque Aeduorum agros, sociorum populi Romani, vastavissent. C. Gracchus seditioso tribunatu acto, cum Aventinum quoque armata multitudine occupasset, a L. Opimio consule ex senatus consulto vocato ad arma populo pulsus et occisus est, et cum eo Fulvius Flaccus consularis, socius eiusdem furoris. Q. Fabius Maximus consul, Pauli nepos, adversus Allobrogas et Bituitum Arvernorum regem feliciter pugnavit. ex Bituiti exercitu occisa milia centum viginti. ipse cum ad satisfaciendum senatui Romam profectus esset, Albam custodiendus datus est, quia contra pacem videbatur, ut in Galliam remitteretur. decretum quoque est, ut Congonnetiacus filius eius con-

prehensus Romam mitteretur. Allobroges in deditionem recepti. L. Opimius accusatus aput populum a Q. Decio tribuno plebis, quod indemnatos cives in carcerem coniecisset, absolutus est.

EX LIB. LXII.

Q. Marcius consul Stynos, gentem Alpinam, expugnavit. Micipsa Numidiae rex mortuus regnum tribus filiis reliquit, Atherbali, Hiempsali, Iugurthae, fratris filio, quem adoptaverat. L. Caecilius Metellus Dalmatas subegit. Iugurtha Hiempsalem fratrem petiit bello, quem victum occidit; Atherbalem regno expulit. is a senatu restitutus est. L. Caecilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus censores duos et triginta senatu moverunt. praeterea motus Syriae regumque continet.

EX LIB. LXIII.

C. Porcius consul in Thracia male adversus Scordiscos pugnavit. lustrum a censoribus conditum est: censa sunt civium capita trecenta nonaginta quattuor milia trecenta triginta sex. Aemilia, Licinia, Marcia, virgines Vestales, incesti damnatae sunt, idque incestum quem ad modum et commissum et deprehensum et vindicatum sit refertur. Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt; ab his Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. Livius Drusus consul adversus Scordiscos, gentem a Gallis oriundam, in Thracia feliciter pugnavit.

EX LIB. LXIIII.

Atherbal bello petitus ab Iugurtha et in oppido Cirtha obsessus contra denuntiationem senatus ab eo occisus est, et ob hoc bellum Iugurthae indictum; idque Calpurnius Bestia consul gerere iussus pacem cum Iugurtha iniussu populi et senatus fecit. Iugurtha fide publica evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum, quod multos pecunia in senatu corrupisse dicebatur, Romam venit et propter caedem admissam in regulum quendam nomine Massivam, qui regnum eius populo Romano invisi adfectabat (Romae interfectum), cum periclitaretur causam capitis dicere, clam profugit, et cedens urbe fertur dixisse 'o urbem venalem et cito perituram, si emptorem invenerit!'. A. Postumius legatus infeliciter proelio adversus Iugurtham gesto pacem quoque adiecit ignominiosam, quam non esse servandam senatus censuit.

EX LIB. LXV.

Q. Caecilius Metellus consul duobus proeliis Iugurtham fudit totamque Numidiam vastavit. M. Iunius Silanus consul adversus Cimbros infeliciter pugnavit. legatis Cimbrorum sedem et agros, in quibus considerent, postulantibus senatus negavit. M. Minucius proconsul adversus Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul a Tigurinis Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Nitiobrogum cum exercitu caesus est. milites qui ex ea clade superaverant, obsidibus datis et dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt.

EX LIB. LXVI.

Iugurtha pulsus a C. Mario Numidia, cum auxilio Bocchi Maurorum regis adiutus esset, caesis proelio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infeliciter susceptum diutius sustinere voluit. vinctus ab eo et Mario traditus est, in qua re praecipua opera L. Corneli Syllae, quaestoris C. Mari, fuit.

EX LIB. LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, a Cimbris fuso exercitu

captus est; et cum in consilium ab iis advocatus deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petituri, eo quod diceret Romanos vinci non posse, a Boiorige feroci iuvene occisus est. ab îsdem hostibus Cn. Manlius consul et Q. Servilius Caepio proconsul victi proelio castris quoque binis exuti sunt, militum milia octoginta occisa, calonum et lixarum quadraginta, secundum Arausionem. Caepionis, cuius temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post regem Tarquinium, imperiumque ei abrogatum. in triumpho C. Mari ductus ante currum eius Iugurtha cum duobus filiis et in carcere necatus est. Marius triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat, eique propter metum Cimbrici belli continuatus per conplures annos est consulatus. secundo et tertio absens consul creatus, quartum consulatum dissimulanter captans consecutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri vastatis omnibus, quae inter Rhodanum et Pyrenaeum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt; reversique in Galliam in belli casus se Teutonis coniunxerunt.

EX LIB. LXVIII.

M. Antonius praetor in Ciliciam maritimos praedones (id est piratas) persecutus est. C. Marius consul summa vi oppugnata a Teutonis et Ambronibus castra defendit. duobus deinde proeliis circa Aquas Sextias eosdem hostes delevit, in quibus caesa traduntur hostium ducenta milia, capta nonaginta. Marius absens quinto consul creatus est. triumphum oblatum donec et Cimbros vinceret distulit. Cimbri cum repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsule, qui fauces Alpium obsederat flumenque Athesim [...] castellum editum insederat relinqueret, quae tamen virtute sua explicata fugientem proconsulem exercitumque consecuta est, in Italiam traiecissent, iunctis eiusdem Catuli et C. Mari exercitibus proelio victi sunt; in quo caesa traduntur hostium centum quadraginta milia, capta sexaginta. Marius totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis, qui offerebantur, uno contentus fuit. primores civitatis, qui ei aliquandiu ut novo homini ad tantos honores evecto inviderant, conservatam ab eo rem publicam fatebantur. Publicius Malleolus matre occisa primus in culleum insutus in mare praecipitatus est. ancilia cum strepitu mota esse, antequam Cimbricum bellum consummaretur, refertur. bella praeterea inter Syriae reges gesta continet.

EX LIB. LXVIIII.

L. Apuleius Saturninus, adiuvante C. Mario et per milites occiso A. Nunnio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minus violenter tribunatum quam petierat gessit et cum legem agrariam per vim tulisset, Metello Numidico, quod in eam non iuraverat, diem dixit. qui cum a bonis civibus defenderetur, ne causa certaminum esset, in exilium voluntarium Rhodum profectus est, ibique legendo et audiendo magnos viros avocabatur. profecto C. Marius, seditionis auctor, qui sextum consulatum pecunia per tribus sparsa emerat, aqua et igni interdixit. idem Apuleius Saturninus tribunus plebis C. Memmium candidatum consulatus, quoniam adversarium eum actionibus suis timebat, occidit. quibus rebus concitato senatu, in cuius causam et C. Marius, homo varii et mutabilis ingenii consiliique semper secundum fortunam, transierat, oppressus armis cum Glaucia praetore et aliis eiusdem furoris [socîs] bello quodam inter-

fectus est. Q. Caecilius Metellus ab exilio ingenti totius civitatis favore reductus est. M'. Aquilius proconsul in Sicilia bellum servile excitatum confecit.

EX LIB. LXX.

Cum M'. Aquilius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore eius discidit, ut honestas cicatrices ostenderet, et indubitate absolutus est. Cicero eius rei solus auctor. T. Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. Ptolemaeus Cyrenarum rex, cui cognomentum Apionis fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, et eius regni civitates senatus liberas esse iussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociae a L. Cornelio Sylla reductus est. Parthorum legati a rege Arsace missi venerunt ad Syllam, ut amicitiam populi Romani peterent. P. Rutilius, vir summae innocentiae, quoniam legatus Q. Muci proconsulis a publicanorum iniuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem iudicia erant, repetundarum damnatus in exilium missus est. C. Sentius praetor adversus Thracas infeliciter pugnavit. senatus cum inpotentiam equestris ordinis in iudiciis exercendis ferre nollet, omni vi eniti coepit, ut ad se iudicia transferret, sustinente causam eius M. Livio Druso tribuno plebis, qui, ut vires sibi adquireret, perniciosa spe largitionum plebem concitavit. praeterea motus Syriae regumque continet.

EX LIB. LXXI.

M. Livius Drusus tribunus plebis, quo maioribus viribus senatus causam susceptam tueretur, socios et Italicos populos spe civitatis Romanae sollicitavit, eisque adiuvantibus per vim legibus agrariis frumentariisque latis iudiciariam quoque pertulit, ut aequa parte iudicia penes senatum et equestrem ordinem essent. cum deinde promissa sociis civitas praestari non posset, irati Italici defectionem agitare coeperunt. eorum coitus coniurationesque et orationes in consiliis principum referuntur. propter quae Livius Drusus invisus etiam senatui factus velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

EX LIB. LXXII.

Italici populi defecerunt Picentes, Vestini, Marsi, Paeligni, Marrucini, Samnites, Lucani. initio belli a Picentibus moto, Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumpsit. Servius Galba a Lucanis comprehensus, unius feminae opera, ad quam devertebatur, [e] captivitate receptus est. Aesernia et Alba coloniae ab Italicis obsessae sunt. auxilia deinde Latini nominis exterarumque gentium missa populo Romano et expeditiones in vicem expugnationesque urbium referuntur.

EX LIB. LXXIII.

L. Iulius Caesar consul male adversus Samnites pugnavit. Nola colonia in potestatem Samnitium venit L. Postumio praetore, qui ab eis interfectus est. complures populi ad hostes defecerunt. cum P. Rutilius consul parum prospere adversus Marsos pugnasset et in proelio cecidisset, C. Marius legatus eius meliore eventu cum hostibus acie conflixit. Ser. Sulpicius Paelignos proelio fudit. Q. Caepio legatus Rutili cum obsessus prospere in hostes erupisset et ob eum successum aequatum ei cum C. Mario esset imperium, temerarius factus et circumventus insidiis fuso exercitu cecidit. L. Iulius

Caesar consul feliciter adversus Samnites pugnavit. ob eam victoriam Romae saga posita sunt. et ut varia belli fortuna esset, Aesernia colonia cum M. Marcello in potestatem Samnitium venit. sed et C. Marius proelio Marsos fudit, Herio Asinio praetore Marrucinorum occiso. C. Caecilius in Gallia transalpina Salluvios rebellantes vicit.

EX LIB. LXXIIII.

Cn. Pompeius Picentes proelio fudit [. . .] obsedit. propter quam victoriam Romae praetextae et alia magistratuum insignia sumpta sunt. C. Marius cum Marsis dubio eventu pugnavit. libertini tunc primum militare coeperunt. A. Plotius legatus Umbros, L. Porcius praetor Etruscos, cum uterque populus defecisset, proelio vicerunt. Nicomedes in Bithyniae, Ariobarzanes in Cappadociae regnum reducti sunt. Cn. Pompeius consul Marsos acie vicit. cum aere alieno pressa esset civitas, A. Sempronius Asellio praetor, quoniam secundum debitores ius dicebat, ab eis qui faenerabant in foro occisus est. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

EX LIB. LXXV.

A. Postumius Albinus legatus cum classi praeesset, infamis crimine proditionis ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sylla legatus Samnites proelio vicit et bina castra eorum expugnavit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul rebus prospere gestis fusisque aliquotiens Marsis, dum castra eorum expugnat, cecidit; ea res hostibus victoriam eius proelii dedit. Cosconius et Lucanus Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium nobilissimum hostium ducem occiderunt compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sylla Hirpinos domuit, Samnites pluribus proeliis fudit, aliquot populos recepit, quantisque raro quisquam alius ante consulatum rebus gestis ad petitionem consulatus Romam est profectus.

EX LIB. LXXVI.

A. Gabinius legatus rebus adversus Lucanos prospere gestis et plurimis oppidis expugnatis, in obsidione hostilium castrorum cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos et Paelignos in deditionem accepit. Marsi quoque, a L. Cinna et Caecilio Pio legatis aliquot proeliis fracti, petere pacem coeperunt. Asculum a Cn. Pompeio captum est. caesis et a Mamerco Aemilio legato Italicis, Silo Pompaedius dux Marsorum, auctor eius rei, in proelio cecidit. Ariobarzanes Cappadociae, Nicomedes Bithyniae regno a Mithridate Ponti rege pulsi sunt. praeterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

EX LIB. LXXVII.

Cum P. Sulpicius tribunus plebis auctore C. Mario perniciosas leges promulgasset, ut exsules revocarentur et novi cives libertinique [. . .] distribuerentur, et ut C. Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur, et adversantibus consulibus Q. Pompeio et L. Syllae vim intulisset, occiso Q. Pompei consulis filio, genero Syllae, L. Sylla consul cum exercitu in urbem venit et adversus factionem Sulpici et Mari in ipsa urbe pugnavit eamque expulit. ex qua duodecim a senatu hostes, inter quos C. Marius pater et filius, iudicati sunt. P. Sulpicius cum in quadam villa lateret, indicio servi sui retractus et occisus est. servus ut praemium promissum indici

haberet, manumissus, set ob scelus proditi domini de saxo deiectus est. C. Marius filius in Africam traiecit. C. Marius pater cum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis, et cum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, maiestate tanti viri perterritus recessisset, inpositus publice navi delatus est in Africam. L. Sylla civitatis statum ordinavit, exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul, ad accipiendum a Cn. Pompeio proconsule exercitum profectus, consilio eius occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithynia et Cappadocia occupatis et pulso Aquilio legato Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

EX LIB. LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit, Q. Oppium proconsulem, item [M'.] Aquilium legatum, in vincula coniecit, iussuque eius quidquid civium Romanorum in Asia fuit uno die trucidatum est. urbem Rhodum, quae sola in fide populi Romani manserat, oppugnavit et aliquot proeliis navalibus victus recessit. Archelaus praefectus regis in Graeciam cum exercitu venit, Athenas occupavit. praeterea trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

EX LIB. LXXVIIII.

L. Cornelius Cinna consul cum perniciosas leges per vim atque arma ferret, pulsus urbe ab Cn. Octavio collega cum † sex tribunis plebis; imperioque ei abrogato corruptum Appi Claudi exercitum in potestatem suam redegit et bellum urbi intulit arcessito C. Mario ex Africa cum aliis exulibus. in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinnae, ignorantes concurrerunt, et cum victor spoliaret occisum, agnito fratre ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse se supra rogum transfodit et eodem igne consumptus est. et cum opprimi inter initia potuissent, Cn. Pompei fraude, qui utramque partem fovendo vires Cinnae dedit nec nisi profligatis optimatium rebus auxilium tulit, et consulis segnitia confirmati Cinna et Marius quattuor exercitibus, ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt, urbem circumsederunt. Ostiam coloniam [Marius] expugnavit et crudeliter diripuit.

EX LIB. LXXX.

Italicis populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma recipiebant, Cinnae et Mario se coniunxerunt. ab his Plautius legatus cum exercitu caesus est. Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Ianiculum oppugnaverunt et fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium et Ariciam et Lanuvium colonias expugnavit. cum spes nulla esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare nolebant aut in diversas partes transiebant, Cinna et Marius in urbem recepti sunt; qui velut captam eam caedibus ac rapinis vastaverunt Cn. Octavio consule occiso et omnibus adversae partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio, eloquentissimo viro, C. Lucio [que] Caesare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriae occisus; pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renuntiaverunt; eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo deici iussit, editisque plurimis sceleribus idibus Ianuariis decessit, vir cuius si examinentur cum virtutibus vitia, haut facile sit

dictu, utrum bello melior an pace perniciosior fuerit. adeo, quam rem publicam armatus servavit, eam primo togatus omni genere fraudis, postremo armis hostiliter evertit.

EX LIB. LXXXI.

L. Sylla Athenas, quas Archelaus praefectus Mithridatis occupaverat, circumsedente [. . .] et cum magno labore expugnaret, urbi libertatem et quae habuerant reddidit. Magnesia, quae sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridaten defensa est. praeterea excursiones Thracum in Macedoniam continet.

EX LIB. LXXXII.

Sylla copias regis, quae Macedonia occupata in Thessaliam venerant, proelio vicit caesis hostium centum milibus et castris quoque expugnatis. renovato deinde bello iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelaus cum classe regia Syllae se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega Cinnae, missus, ut Syllae succederet, propter avaritiam invisus exercitui suo a C. Fimbria legato ipsius, ultimae audaciae homine, occisus est et imperium ad Fimbriam translatum. praeterea expugnatae in Asia urbes a Mithridate et crudeliter direpta provincia, incursiones Thracum in Macedoniam referuntur.

EX LIB. LXXXIII.

Flavius Fimbria in Asia fusis proelio aliquot praefectis Mithridatis urbem Pergamum cepit, obsessumque regem non multum afuit quin caperet. urbem Ilium, quae se potestati Syllae reservabat, expugnavit ac delevit, et magnam partem Asiae recepit. Sylla compluribus proeliis Thracas cecidit. cum L. Cinna et Cn. Papirius Carbo, a se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Syllam praepararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, et per eos qui concordiae studebant, ut legati ad Syllam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum cogebat naves conscendere et adversus Syllam proficisci, interfectus est. consulatum Carbo solus gessit. Sylla cum in Asiam traiecisset, pacem cum Mithridate fecit, ita ut his cederet provinciis: Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria desertus ab exercitu, qui ad Syllam transierat, ipse se percussit, impetravitque de servo suo, praebens cervicem, ut se occideret.

EX LIB. LXXXIIII.

Sylla legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit, si cives, qui pulsi a Cinna ad se confugerant, restituerentur. quae condicio cum iusta senatui videretur, per Carbonem factionemque eius, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret effectum est. idem Carbo cum ab omnibus Italiae oppidis coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Syllam obligaret, consensu senatus prohibitus est. novis civibus senatus consulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatium secutus erat, cum in Africa bellum moliretur, a C. Fabio praetore pulsus est, senatusque consultum per factionem Carbonis et Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus dimitterentur. libertini in quinque et triginta tribus distributi sunt. praeterea belli apparatum, quod contra Syllam excitabatur, continet.

EX LIB. LXXXV.

Sylla in Italiam cum exercitu traiecit, missisque legatis qui de pace agerent et ab consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum

proelio vicit. et cum L. Scipionis, alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem iungeret, nec potuerat, castra oppugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sylla milites, signa ad Syllam transtulit. Scipio cum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. Pompei filius eius qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu cum tribus legionibus ad Syllam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut deserta urbe ad castra veniretur. praeterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

EX LIB. LXXXVI.

Cum C. Marius C. Mari filius consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa propter crudelitatem et avaritiam suam in praetorio suo vivus exustus est. L. Philippus legatus Syllae Sardiniam, Q. Antonio praetore pulso et occiso, occupavit. Sylla cum Italicis populis, ne timeretur ab eis velut erepturus civitatem et suffragii ius nuper datum, foedus percussit. idemque ex fiducia iam certae victoriae litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam deferre iussit, cum a parte diversa urbs adhuc teneretur. L. Damasippus praetor ex voluntate C. Mari consulis cum senatum contraxisset, omnem quae in urbe erat nobilitatem trucidavit. ex cuius numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens in vestibulo aedis Vestae occisus est. praeterea bellum a L. Murena adversus Mithridaten in Asia renovatum continet.

EX LIB. LXXXVII.

Sylla C. Marium, exercitu eius fuso deletoque ad Sacriportum, in oppido Praeneste obsedit, urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere temptantem reppulit. praeterea res a legatis eius eadem ubique fortuna partium gestas continet.

EX LIB. LXXXVIII.

Sylla Carbonem, exercitu ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque caeso, Italia expulit; cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, iuxta urbem Romanam ante portam Collinam debellavit; reciperataque re publica pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. octo milia dediticiorum in villa publica trucidavit, tabulam proscriptionis proposuit, urbem ac totam Italiam caedibus replevit, inter quas omnes Praenestinos inermes concidi iussit, Marium senatori ordinis virum cruribus brachiisque fractis, auribus praesectis et oculis effossis necavit. C. Marius Praeneste obsessus a Lucretio Ofella, Syllanarum partium viro, cum per cuniculum captaret evadere saeptum exercitu, mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, cum sentiret se evadere non posse, cum Telesino fugae comite stricto utrimque gladio concurrit; quem cum occidisset, ipse saucius impetravit a servo, ut se occideret.

EX LIB. LXXXVIIII.

M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram adpulerat, missus nave piscatoria Lilybaeum, ut exploraret, an ibi iam Pompeius esset, et circumventus navibus, quas Pompeius miserat, in se mucrone verso ad transtrum navis obnixus corporis pondere incubuit. Cn. Pompeius in Siciliam cum imperio a senatu missus Cn. Carbonem, qui flens muliebriter mortem tulit, captum occidit. Sylla dictator factus, quod nemo umquam fecerat, cum fascibus viginti quattuor processit. legibus novis rei publicae statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit et omne ius legum

ferendarum ademit, pontificum augurumque collegium ampliavit ut essent quindecim, senatum ex equestri ordine supplevit, proscriptorum liberis ius petendorum honorum eripuit et bona eorum vendidit; ex quibus plurima (prima) rapuit. redactum est sestertiûm ter milies quingentics. Q. Lucretium Ofellam, adversus voluntatem suam consulatum petere ausum, iussit occidi in foro, et cum hoc indigne ferret populus Romanus, contione advocata se iussisse dixit. Cn. Pompeius in Africa Cn. Domitium proscriptum et Hiarbam regem Numidiae bellum molientes victos occidit et quattuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. C. Norbanus consularis proscriptus in urbe Rhodo cum conprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad posticas aedes Bastiae uxoris cum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret; itaque ipse se transfodit et sanguine suo fores uxoris respersit. Sylla Aeserniam in Samnio recepit. quadraginta septem legiones in agros captos deduxit et eos his divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditionem accepit. Mitylenae quoque in Asia, quae sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnatae dirutaeque sunt.

EX LIB. LXXXX.

Sylla decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. M. Lepidus cum acta Syllae temptaret rescindere, bellum excitavit. a Q. Catulo collega Italia pulsus et in Sardinia frustra bellum molitus periit. M. Brutus, qui cisalpinam Galliam optinebat, a Cn. Pompeio occisus est. Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. L. Manlius proconsul et M. Domitius legatus ab Hirtuleio quaestore proelio victi sunt. praeterea res a P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

EX LIB. LXXXXI.

Cn. Pompeius cum adhuc eques Romanus esset, cum imperio proconsulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Appius Claudius proconsul Thracas pluribus proeliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Hirtuleium quaestorem Sertorii cum exercitu cecidit.

EX LIB. LXXXXII.

Cn. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium et Perpernam cum duobus exercitibus proelio fudit; cuius victoriae partem cupiens ferre Pompeius parum prospere pugnavit. obsessus deinde Cluniae Sertorius adsiduis eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. praeterea res ab Curione proconsule in Thracia gestas adversus Dardanos et Q. Sertori multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis et secum proscriptis crimine proditionis insimulatos occidit.

EX LIB. LXXXXIII.

P. Servilius proconsul in Cilicia Isauros domuit et aliquot urbes piratarum expugnavit. Nicomedes Bithyniae rex moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque eius in provinciae formam redactum est. Mithridates foedere cum Sertorio icto bellum populo Romano intulit. apparatus dein regiarum copiarum pedestrium navaliumque; et occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad

Calchedona proelio a rege victus; resque a Pompeio et Metello adversus Sertorium [gestae, qui] omnibus belli militiaeque artibus par fuit [. . .] et ab obsidione Calaguris oppidi depulsos coegerit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

EX LIB. LXXXXIIII.

L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridaten equestribus proeliis feliciter pugnavit et aliquot expeditiones prosperas fecit poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Deiotarus Gallograeciae tetrarches praefectos Mithridatis bellum in Phrygia moventes cecidit. praeterea res a Cn. Pompeio in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

EX LIB. LXXXXV.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. quattuor et septuaginta gladiatores Capuae ex ludo Lentuli profugerunt, et congregata servitiorum ergastulorumque multitudine, Crixo et Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum et P. Varenum praetorem proelio vicerunt. L. Lucullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit, pulsumque Bithynia regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coegit in Pontum profugere.

EX LIB. LXXXXVI.

Q. Arrius praetor Crixum fugitivorum ducem cum viginti milibus hominum cecidit. Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit. ab eodem L. Gellius consul et Q. Arrius praetor acie victi sunt. Sertorius a M. Perperna et M'. Antonio et aliis coniuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno, magnus dux et adversus duos imperatores, Pompeium et Metellum, vel frequentius victor, ad ultimum et saevus et prodigus. imperium partium ad Marcum translatum, quem Cn. Pompeius victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo fere anno quam coeptum est bellum. C. Cassius proconsul et Cn. Manlius praetor male adversus Spartacum pugnaverunt, idque bellum M. Crasso praetori mandatum est.

EX LIB. LXXXXVII.

M. Crassus praetor primum cum parte fugitivorum, quae ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, caesis hostium triginta quinque milibus et ducibus eorum Casto et Gannico. cum Spartaco deinde debellavit, caesis cum ipso sexaginta milibus. M. Antonius praetor bellum adversus Cretenses parum prospere susceptum morte sua finiit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridaten feliciter pugnavit, caesis hostium amplius quam sexaginta milia. M. Crassus et Cn. Pompeius consules facti † sic ut Pompeius, antequam quaesturam gereret, ex equite Romano, tribuniciam potestatem restituerunt. iudicia quoque per L. Aurelium Cottam praetorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates desperatione rerum suarum coactus ad Tigranem Armeniae regem confugit.

EX LIB. LXXXXVIII.

Machares filius Mithridatis, Bospori rex, a L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt quattuor et sexaginta senatu motis. a quibus lustro condito censa sunt civium capita nongenta milia. L. Metellus praetor in Sicilia adversus piratas prospere rem gessit. templum

Iovis in Capitolio, quod incendio consumptum ac refectum erat, a Q Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armenia Mithridaten et Tigranen et ingentes utriusque regis copias pluribus proeliis fudit. Q. Metellus proconsul bello adversus Cretenses mandato Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius legatus Luculli adversus Mithridaten parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridaten ac Tigranen summamque victoriae inponeret, seditio militum tenuit, quia sequi nolebant, id est legiones Valerianae, quae impleta a se stipendia dicentes, Lucullum reliquerunt.

EX LIB. LXXXXVIIII.

Q. Metellus proconsul Cnoson et Lyctum et Cydoniam et alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quattuordecim gradus proximi adsignarentur. Cn. Pompeius lege ad populum lata persequi piratas iussus, qui commercium annonae intercluserant, intra quadragesimum diem toto mari eos expulit belloque cum eis in Cilicia confecto, acceptis in deditionem piratis agros et urbes dedit. praeterea res gestas a Q. Metello adversus Cretenses continet et epistolas Metelli et Cn. Pompeii in vicem missas. queritur Q. Metellus gloriam sibi rerum a se gestarum a Pompeio praeripi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit hoc se facere debuisse.

EX LIB. C

Manilius tribunus plebis magna indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. contio eius bona. Q. Metellus perdomitis Cretensibus liberae in id tempus insulae leges dedit. Cn. Pompeius ad gerendum bellum adversus Mithridaten profectus cum rege Parthorum Phrahate amicitiam renovavit. equestri proelio Mithridaten vicit. praeterea bellum inter Phrahaten regem Parthorum et Tigranen Armeniorum, ac deinde inter filium Tigranen patremque gestum continet.

EX LIB. CI.

Cn. Pompeius Mithridaten nocturno proelio victum coegit Bosporum profugere. Tigranen in deditionem accepit eique ademptis Syria, Phoenice, Cilicia regnum Armeniae restituit. coniuratio eorum qui in petitione consulatus ambitus damnati erant facta de interficiendis consulibus obpressa est. Cn. Pompeius cum Mithridaten persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit, Hiberos Albanosque, qui transitum non dabant, proelio vicit. praeterea fugam Mithridatis per Colchos Heniochosque et res ab eo in Bosporo gestas continet.

EX LIB. CII.

Cn. Pompeius in provinciae formam Pontum redegit. Pharnaces filius Mithridatis bellum patri intulit. ab eo Mithridates obsessus in regia cum veneno sumpto parum profecisset ad mortem, a milite Gallo nomine Bitoco, a quo ut adiuvaret se petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Iudaeos subegit; fanum eorum in Hierosolyma, inviolatum ad id tempus, cepit. L. Catilina, bis repulsam in petitione consulatus passus, cum Lentulo praetore et Cethego et conpluribus aliis coniuravit de caede consulum et senatus, incendiis urbis et obprimenda re publica, exercitu quoque in Etruria conparato. ea coniuratio industria M. Tulli Ciceronis eruta est. Catilina urbe pulso de reliquis coniuratis supplicium sumptum est.

EX LIB. CIII.

Catilina a C. Antonio proconsule cum exercitu caesus est. P. Clodius accusatus, quod in habitu mulieris in sacrarium, quo virum intrare nefas est, clam intrasset et uxorem Metelli pontificis stuprasset, absolutus est. C. Pontinius praetor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Caesar Lusitanos subegit; eoque consulatus candidato et captante rem publicam invadere conspiratio inter tres civitatis principes facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, C. Caesarem. leges agrariae a Caesare consule cum magna contentione, invito senatu et altero consule M. Bibulo, latae sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero lege a P. Clodio tribuno plebis lata, quod indemnatos cives necavisset, in exilium missus. Caesar in provinciam Galliam profectus Helvetios, vagam gentem, domuit, quae sedem quaerens per provinciam Caesaris Narbonem iter facere volebat. praeterea situm Galliarum continet. Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane et Tigranis filio triumphavit, Magnusque e tota contione consalutatus est.

EX LIB. CIIII.

Prima pars libri situm Germaniae moresque continet. C. Caesar cum adversus Germanos, qui Ariovisto duce in Galliam transcenderant, exercitum duceret, rogatus ab Aeduis et Sequanis, quorum ager possidebatur, trepidationem militum propter metum novorum hostium ortam adlocutione exercitus inhibuit et victos proelio Germanos Gallia expulit. M. Cicero Pompeio inter alios exorante, et T. Annio Milone tribuno plebis [agente], ingenti gaudio senatus ac totius Italiae ab exilio reductus est. Cn. Pompeio per quinquennium annonae cura mandata est. Caesar Ambianos, Suessionas, Viromanduos, Atrebates, Belgarum populos, quorum ingens multitudo erat, proelio victos in deditionem accepit, ac deinde contra Nervios, unam ex his civitatibus, cum magno discrimine pugnavit eamque gentem delevit, quae bellum gessit, donec ex sexaginta milibus armatorum mille superessent, ex sescentis senatoribus tres tantum evaderent. lege lata de redigenda in provinciae formam Cypro et publicanda pecunia regia, M. Catoni administratio eius rei mandata est. Ptolemaeus Aegypti rex, ob iniurias quas patiebatur a suis regno [relicto], Romam venit. C. Caesar Venetos, gentem Oceano iunctam, navali proelio vicit. praeterea res a legatis eius eadem fortuna gestas continet.

EX LIB. CV.

Cum C. Catonis tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. M. Cato in petitione praeturae praelato Vatinio repulsam tulit. idem cum legem impediret, qua provinciae consulibus in quinquennium, Pompeio Hispaniae, Crasso Syria et Parthicum bellum dabantur, a C. Trebonio tribuno plebis, legis auctore, in vincula ductus est. A. Gabinius proconsul Ptolemaeum reduxit in regnum Aegypti, reiecto Archelao, quem sibi regem adsciverant. victis Germanis in Gallia (caesis) Rhenum transcendit et proximam partem Germaniae domuit, ac deinde Oceano in Brittanniam, primo parum prospere tempestatibus adversis traiecit, iterum felicius, magnaque multitudine hostium caesa aliquam partem insulae in potestatem redegit.

EX LIB. CVI.

Iulia Caesaris filia, Pompei uxor, decessit, honosque ei a populo

habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi Ambiorige duce, [rege] Eburonum, defecerunt; a quibus Cotta et Titurius legati Caesaris circumventi insidiis cum exercitu cui praeerant caesi sunt. et cum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, inter quae eius, qui in Treveris praeerat Q. Ciceronis, ab ipso Caesare hostes proelio fusi sunt. M. Crassus bellum Parthis inlaturus Euphraten flumen transiit, victusque proelio, in quo et filius eius cecidit, cum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in colloquium ab hostibus velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus et ne quid vivus pateretur repugnans, interfectus est.

EX LIB. CVII.

C. Caesar Treveris in Gallia victis iterum in Germaniam transiit, nulloque ibi hoste invento reversus in Galliam Eburonas et alias civitates quae conspiraverant vicit et Ambiorigem in fuga persecutus est. P. Clodi a T. Annio Milone, candidato consulatus, Appia via ad Bovillas occisi corpus plebs in curia cremavit. cum seditiones inter candidatos consulatus Hypsaeum, Scipionem, Milonem essent, qui armis ac vi contendebant, ad comprimendas eas Cn. Pompeius † legatus et a senatu consul tertio factus est, absens et solus, quod nulli alii umquam contigit. quaestione decreta de morte P. Clodii, Milo iudicio damnatus in exsilium actus est. lex lata est, ut ratio absentis Caesaris in petitione consulatus haberetur invito et contradicente M. Catone. praeterea res gestas a C. Caesare adversus Gallos, qui prope universi Vercingentorige Arverno duce defecerunt, et laboriosas obsidiones urbium continet, inter quas Avarici Biturigum et Gergoviae Arvernorum.

EX LIB. CVIII.

C. Caesar Gallos ad Alesiam vicit omnesque Galliae civitates, quae in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quaestor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. in petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio, M. Marcello. C. Caesar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. praeterea contentiones inter consules de successore C. Caesari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Caesar ad petitionem consulatus veniret, cum is lege lata in tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syria gestas continet.

EX LIB. CVIIII QVI EST CIVILIS BELLI PRIMVS.

Causae civilium armorum et initia referuntur contentionesque de successore C. Caesari mittendo, cum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompeio dimitterentur. et C. Curionis tribuni plebis primum adversus Caesarem, dein pro Caesare actiones continet. cum senatus consultum factum esset, ut successor Caesari mitteretur, M. Antonio et Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatus consultum impediebant, urbe pulsis, mandatumque a senatu consulibus et Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid res publica detrimenti caperet, C. Caesar bello inimicos persecuturus cum exercitu in Italiam venit, Corfinium cum L. Domitio et P. Lentulo cepit eosque dimisit, Cn. Pompeium ceterosque partium eius Italia expulit.

EX LIB. CX QVI EST CIVILIS BELLI SECVNDVS.

C. Caesar Massiliam, quae portas clauserat, obsedit, et relictis in obsidione urbis eius legatis C. Trebonio et D. Bruto profectus in

Hispaniam L. Afranium et M. Petreium legatos Cn. Pompei cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompei cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses duobus navalibus proeliis victi post longam obsidionem potestati Caesaris se permiserunt. C. Antonius legatus Caesaris male adversus Pompeianos in Illyrico rebus gestis captus est; in quo bello Opitergini transpadani, Caesaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus elusa, potius quam in potestatem hostium venirent inter se concurrentes occubuerunt. C. Curio, legatus Caesaris in Africa, cum prospere adversus Varum Pompeianarum partium ducem pugnasset, a Iuba rege Mauretaniae cum exercitu caesus est. C. Caesar in Graeciam traiecit.

EX LIB. CXI QVI EST CIVILIS BELLI TERTIVS.

M. Caelius Rufus praetor, cum seditiones in urbe concitaret novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus urbe Miloni exuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se coniunxit. uterque, cum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra regina Aegypti a Ptolemaeo fratre regno pulsa est. propter Q. Cassi praetoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania cum duabus Varronianis legionibus a partibus Caesaris desciverunt. Cn. Pompeius ad Dyrrachium obsessus a Caesare et, praesidiis eius cum magna clade diversae partis expugnatis obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minus quam ad bella natus. omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserant, Caesar ignovit.

EX LIB. CXII QVI EST CIVILIS BELLI QVARTVS.

Trepidatio victarum partium in diversas orbis terrarum partes et fuga refertur. Cn. Pompeius cum Aegyptum petisset, iussu Ptolemaei regis, pupilli sui, auctore Theodoto praeceptore, cuius magna aput regem auctoritas erat, et Pothino occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula antequam in terram exiret. Cornelia uxor et Sex. Pompeius filius Cypron refugerunt. Caesar post tertium diem insecutus, cum ei Theodotus caput Pompei et anulum obtulisset, infensus est et inlacrimavit; [nec] sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Caesar dictator creatus Cleopatram in regnum Aegypti reduxit et inferentem bellum Ptolemaeum îsdem auctoribus, quibus Pompeium interfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemaeus dum fugit, in Nilo navicula subsedit. praeterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter et bellum a Cn. Domitio adversus Pharnacem parum prospere gestum continet.

EX LIB. CXIII QVI EST CIVILIS BELLI QVINTVS.

Confirmatis in Africa Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est Catone, cui ex aequo deferebatur imperium, cedente. et cum de diruenda urbe Vtica propter favorem civitatis eius in Caesarem deliberaretur idque ne fieret M. Cato tenuisset, Iuba suadente, ut dirueretur, tutela eius et custodia mandata est Catoni. Cn. Pompeius Magni filius in Hispania contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Caesarem renovavit. Pharnaces Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli mora victus est. cum seditiones Romae a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, exci-

tatae essent et ex ea causa plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in urbem militibus octingenti e plebe caesi sunt. Caesar veteranis cum seditione missionem postulantibus dedit, et cum in Africam traiecisset, adversus copias Iubae regis cum discrimine magno pugnavit.

EX LIB. CXIIII QVI EST CIVILIS BELLI SEXTVS.

Bellum in Syria Caecilius Bassus eques Romanus Pompeianarum partium excitavit relicto a legione Sex. Caesare, quae ad Bassum transierat, occisoque eo. Caesar Scipionem praetorem Iubamque vicit ad Thapsum castris eorum expugnatis. Cato audita re cum se percussisset Vticae et interveniente filio curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere expiravit anno aetatis quadragesimo octavo. Petreius Iubam seque interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestae morti vocem [honestam] adiecit; quaerentibus enim imperatorem hostibus dixit 'imperator se bene habet'. Faustus et Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus legatus Caesaris in Gallia Bellovacos rebellantes proelio vicit.

EX LIB. CXV QVI EST CIVILIS BELLI SEPTIMVS.

Caesar quattuor triumphos duxit, ex Gallia, ex Aegypto, ex Ponto, ex Africa. epulum et omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari senatu rogante reditum concessit; quo beneficio eius Marcellus frui non potuit, a Cn. Magio cliente suo Athenis occisus. recensum egit, quo censa sunt civium capita centum quinquaginta milia. profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrimque expeditionibus factis et aliquot urbibus expugnatis summam victoriam cum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sex. effugit.

EX LIB. CXVI QVI EST CIVILIS BELLI OCTAVVS.

Caesar ex Hispania quintum triumphum egit. et cum plurimi maximique honores a senatu decreti essent, inter quos ut parens patriae appellaretur et sacrosanctus ac dictator in perpetuum esset, invidiae adversus eum causam praestitere, et quod senatui deferenti hos honores, cum ante aedem Veneris Genetricis sederet, non adsurrexit, et quod [a] M. Antonio consule collega suo inter Lupercos currente diadema capiti suo inpositum in sella reposuit et quod Epidio Marullo et Caesetio Flavo tribunis plebis invidiam ei tamquam regnum adfectanti [moventibus] potestas abrogata est. ex his causis conspiratione in eum facta, cuius capita fuerunt M. Brutus et C. Cassius et ex Caesaris partibus Dec. Brutus et C. Trebonius, in Pompei curia occisus est viginti tribus vulneribus, occupatumque ab interfectoribus eius Capitolium. oblivione deinde caedis eius a senatu decreta, obsidibus Antoni et Lepidi liberis acceptis coniurati a Capitolio descenderunt. testamento Caesaris heres ex parte dimidia institutus C. Octavius, sororis nepos, et in nomen adoptatus est. Caesaris corpus cum in campum Martium ferretur, a plebe ante rostra crematum est. dictaturae honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius, humillimae sortis homo, qui se Mari filium ferebat, cum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

EX LIB. CXVII.

C. Octavius Romam ex Epiro venit — eo enim illum Caesar praemiserat, bellum in Macedonia gesturus —, ominibusque prosperis exceptus et nomen Caesaris sumpsit. in confusione rerum ac tumultu M. Lepidus pontificatum maximum intercepit. et M. An-

tonius consul cum inpotenter dominaretur legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset et Caesarem quoque petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis iniuriis adfecisset, Caesar et sibi et rei publicae vires adversum eum paraturus deductos in colonias veteranos excitavit. legiones quoque quarta et Martia signa ab Antonio ad Caesarem tulerunt, deinde et conplures saevitia M. Antoni, passim in castris suis trucidantis qui ei suspecti erant, ad Caesarem desciverunt. Dec. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. praeterea discursum utriusque partis virorum ad accipiendas provincias apparatusque belli continet.

EX LIB. CXVIII.

M. Brutus in Graecia sub praetextu rei publicae et suscepti contra M. Antonium belli exercitum, cui P. Vatinius praeerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Caesari, qui privatus rei publicae arma sumpserat, propraetoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis adiectumque, ut senator esset. M. Antonius Dec. Brutum Mutinae obsedit, missique ad eum a senatu legati de pace parum ad conponendam eam valuerunt. populus Romanus saga sumpsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium praetorem cum exercitu potestati suae subiecit.

EX LIB. CXVIIII.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellae occisus est. ob id facinus Dolabella hostis a senatu iudicatus est. cum Pansa consul male adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul cum exercitu superveniens fusis M. Antoni copiis fortunam utriusque partis aequavit. victus deinde ab Hirtio et Caesare Antonius in Galliam confugit, et M. Lepidum cum legionibus, quae sub eo erant, sibi iunxit, hostisque a senatu cum omnibus qui intra praesidia eius essent iudicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, et C. Pansa ex vulnere, quod in adverso proelio exceperat, defunctus in campo Martio sepulti sunt. adversus C. Caesarem, qui solus ex tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit, qui Dec. Bruto obsidione Mutinensi a Caesare liberato triumphi honore decreto Caesaris militumque eius mentionem non satis gratam habuit. ob quae C. Caesar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit et perculsis adventu eius eis, qui in eum iniqui erant, cum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

EX LIB. CXX.

C. Caesar consul legem tulit de quaestione habenda in eos, quorum opera Caesar pater occisus esset, postulatique ea lege M. Brutus, C. Cassius, Dec. Brutus absentes damnati sunt. cum M. Antoni vires Asinius quoque Pollio et Munatius Plancus cum exercitibus suis adiuncti ampliassent, Dec. Brutus, cui senatus ut persequeretur Antonium mandaverat, relictus a legionibus suis profugisset, iussu Antoni, in cuius potestatem venerat, (caesus) a Capeno Sequano interfectus est. C. Caesar pacem cum Antonio et Lepido fecit, ita ut tresviri rei publicae constituendae per quinquennium essent ipse et Lepidus et Antonius, et ut suos quisque inimicos proscriberent. in qua proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, et inter eos L. Pauli, fratris M. Lepidi, et L. Caesaris, Antoni avunculi, et M. Ciceronis. huius occisi a Popillio legionario milite, cum haberet annos sexaginta

tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. praeterea res a M. Bruto in Graecia gestas continet.

EX LIB. CXXI QVI EDITVS POST EXCESSVM AVGVSTI DICITVR.

C. Cassius, cui mandatum a senatu erat, ut Dolabellam hostem iudicatum bello persequeretur, auctoritate rei publicae adiutus Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit, Dolabellam in urbe Laudicia obsessum mori coegit. M. quoque Bruti iussu C. Antonius captus, occisus est.

EX LIB. CXXII.

M. Brutus adversus Thracas parumper prospere rem gessit, omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem eius et C. Cassi redactis, coierunt Smyrnae uterque ad ordinanda belli futuri consilia. M. Messalae Poplicolam fratrem vinctum communi consilio condonaverunt.

EX LIB. CXXIII.

Sex. Pompeius Magni filius, collectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu sine ulla loci cuiusquam possessione praedatus in mari, Messanam oppidum in Sicilia primum, dein totam provinciam occupavit occisoque Pompeio Bithynico praetore Q. Salvidienum legatum Caesaris navali proelio vicit. Caesar et Antonius cum exercitibus in Graeciam traiecerunt, bellum adversus Brutum et Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africa T. Sextium, Cassianarum partium ducem, proelio vicit.

EX LIB. CXXIIII.

C. Caesar et Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum et Cassium pugnaverunt, ita ut dextra utriusque cornua vincerent et castra quoque utrimque ab iis qui vicerant expugnarentur. sed inaequalem fortunam partium mors Cassi fecit, qui cum in eo cornu fuisset, quod pulsum erat, totum exercitum fusum ratus mortem conscivit. altera dein acie victus M. Brutus et ipse vitam finiit, exorato Stratone fugae comite, ut sibi gladium adigeret. annorum erat [...] circiter quadraginta, inter quos Q. Hortensius occisus est.

EX LIB. CXXV.

Caesar relicto trans mare Antonio — provinciae ea parte imperi positae ei cesserant — reversus in Italiam veteranis agros divisit. seditiones exercitus sui, quas corrupti a Fulvia M. Antoni uxore milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antoni frater, eadem Fulvia consiliante bellum Caesari intulit. receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis adsignati erant, et M. Lepido, qui custodiae urbis cum exercitu praeerat, fuso, hostiliter in urbem inrupit.

EX LIB. CXXVI.

Caesar cum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusia L. Antonium conatumque aliquotiens erumpere et repulsum fame coegit in deditionem venire, ipsique et omnibus militibus eius ignovit, Perusiam diruit, redactisque in potestatem suam omnibus diversae partis exercitibus bellum citra ullum sanguinem confecit.

EX LIB. CXXVII.

Parthi Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce in Syriam inruperunt, victoque Decidio Saxa, M. Antoni legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius cum ad bellum adversus Caesarem gerendum [...] uxore Fulvia, ne concordiae ducum

obstaret, pace facta cum Caesare sororem eius Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum consilia nefaria adversus Caesarem molitum indicio suo protraxit, isque damnatus mortem conscivit. P. Ventidius Antoni legatus Parthos proelio victos Syria expulit, Labieno eorum duce occiso. cum vicinus Italiae hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret et commercium annonae inpediret, expostulatam cum eo pacem Caesar et Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. praeterea motus Africae et bella ibi gesta continet.

EX LIB. CXXVIII.

Cum Sex. Pompeius rursus latrociniis mare infestum redderet, nec pacem quam acceperat praestaret, Caesar necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus proeliis cum dubio eventu pugnavit. P. Ventidius legatus M. Antoni Parthos in Syria proelio vicit regemque eorum occidit. Iudaei quoque a legatis Antoni subacti sunt. praeterea belli Siculi apparatum continet.

EX LIB. CXXVIIII.

Adversus Sex. Pompeium vario eventu navalibus proeliis pugnatum est, ita ut ex duabus Caesaris classibus altera, cui Agrippa praeerat, vinceret, altera, quam Caesar duxerat, deleta expositi in terram milites in magno periculo essent. victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli contra Sex. Pompeium a Caesare gerendi traiecerat, cum bellum Caesari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore vitam impetravit. M. Agrippa navali corona a Caesare donatus est, qui honos nulli ante eum habitus erat.

EX LIB. CXXX.

M. Antonius dum cum Cleopatra luxuriaretur, tarde Mediam ingressus bellum cum legionibus decem et octo et sexdecim milibus equitum Parthis intulit, et cum duabus legionibus amissis, nulla re prospere cedente retro rediret, insecutis subinde Parthis et ingenti trepidatione et magno totius exercitus periculo in Armeniam reversus et viginti et uno diebus trecenta milia fuga emensus, circa octo milia hominum tempestatibus amisit. tempestates quoque infestas super tam infeliciter susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est, quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

EX LIB. CXXXI.

Sex. Pompeius cum in fidem M. Antoni veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, obpressus a legatis eius occisus est. Caesar seditionem veteranorum cum magna pernicie motam inhibuit, Iapydas et Dalmatas et Pannonios subegit. Antonius Artavasden Armeniae regem, fide data perductum, in vincula conici iussit, regnumque Armeniae filio suo ex Cleopatra nato dedit, quam uxoris loco, iam pridem captus amore eius, habere coeperat.

EX LIB. CXXXII.

Caesar in Illyrico Dalmatas domuit. cum M. Antonius ob amorem Cleopatrae, ex qua duos filios habebat, Philadelphum et Alexandrum, neque in urbem venire vellet neque finito triumviratus tempore imperium deponere, bellumque moliretur quod urbi et Italiae inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis remissoque Octaviae sorori Caesaris repudio, Caesar in Epirum cum exercitu traiecit. pugnae deinde navalis et proelia equestria secunda Caesaris referuntur.

EX LIB. CXXXIII.

M. Antonius ad Actium classe victus Alexandriam profugit; obsessusque a Caesare in ultima desperatione rerum, praecipue occisae Cleopatrae falso rumore inpulsus, se ipse interfecit. Caesar Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra ne in arbitrium victoris veniret voluntaria morte defuncta, in urbem reversus tres triumphos egit, unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria, tertium de Cleopatra, inposito fine civilibus bellis altero et vicesimo anno. M. Lepidus Lepidi, qui triumvir fuerat, filius, coniuratione adversus Caesarem facta bellum moliens, oppressus et occisus est.

EX LIB. CXXXIIII.

C. Caesar rebus conpositis et omnibus provinciis in certam formam redactis Augustus quoque cognominatus est, et mensis Sextilis in honorem eius appellatus est. cum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Caesar pater vicerat, actus. bellum adversus Basternas et Moesos et alias gentes a M. Crasso gestum [. . .] referuntur.

EX LIB. CXXXV.

Bellum a M. Crasso adversus Thracas et a Caesare adversus Hispanos gestum refertur, et Salassi, gens Alpina, perdomiti.

[*Librorum* CXXXVI *et* CXXXVII *periochae desunt.*]

EX LIB. CXXXVIII.

Raeti a Ti. Nerone et Druso Caesaris privignis domiti. Agrippa Caesaris gener mortuus. a Druso census actus est.

EX LIB. CXXXVIIII.

Civitates Germaniae cis Rhenum et trans Rhenum positae oppugnantur a Druso, et tumultus, qui ob censum exortus in Gallia erat, conponitur. ara Caesari ad confluentem Araris et Rhodani dedicata, sacerdote creato C. Iulio Vercondaridubno Aeduo.

EX LIB. CXXXX.

Thraces domiti a L. Pisone; item Cherusci, Tencteri, Chauci aliaeque Germanorum trans Rhenum gentes subactae a Druso referuntur. Octavia soror Augusti defuncta, ante amisso filio M. Marcello, cuius monimenta sunt theatrum et porticus nomine eius dicata.

EX LIB. CXXXXI.

Bellum adversus transrhenanas gentes a Druso gestum refertur, in quo inter primores pugnaverunt Chumstinctus et Avectius tribuni ex civitate Nerviorum. Dalmatas et Pannonios Nero frater Drusi subegit. pax cum Parthis facta est signis a rege eorum, quae sub Crasso et postea sub Antonio capta erant, redditis.

EX LIB. CXXXXII.

Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates gestum a Druso refertur. ipse ex fractura equo super crus eius conlapso tricesimo die quam id acciderat mortuus. corpus a Nerone fratre, qui nuntio valetudinis evocatus raptim adcurrerat, Romam pervectum et in tumulo C. Iuli reconditum. laudatus est a Caesare Augusto vitrico et supremis eius plures honores dati.

TITI LIVI
LIBRORVM DEPERDITORVM
FRAGMENTA.

Fragmentis, quae non nisi coniectura ad suos libros relata sunt, asteriscus est praefixus.

* LIB. a. u. c. XII.

1) Livius: 'ni Pyrrhus unicus pugnandi artifex magisque in proelio quam bello bonus.' *Serv. ad Vergil. Aen.* I 456.

LIB. a. u. c. XIII.

*2) Curribus falcatis usos esse maiores et Livius et Sallustius docent. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 476.

3) Livius in XIII: 'privato nos tenuissemus.' *Priscian. inst. gramm.* XV §. 11 *p.* 1009 *P.*

* LIB. a. u. c. XVI.

4) ... nam Sichaeus Sicharbas dictus est; Belus, Didonis pater, Methres; Carthago a Carthada, ut lectum est; quod invenitur in historia Poenorum et in Livio. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 343.

5) Novae Carthaginis] Carthago est enim lingua Poenorum nova civitas, ut Livius docet. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 366.

6) ... nam Bitias classis Punicae fuit praefectus, ut docet Livius. *Serv. ad Vergil. Aen.* I 738.

LIB. a. u. c. XVII.

7) 'Pridie Nonas,' 'pridie Idus' Livius ab urbe condita XVII. *Priscian. inst. gramm.* XIIII §. 38 *p.* 992 *P.*

LIB. a. u. c. XVIII.

[8) 'Inberbi' autem dicuntur, non 'inberbes.' .... Titus Livius autem XVIII 'inberbes' vulgariter. *Charis. inst. gramm.* I *p.* 74 *P.* 95, 18 *K. cf. anon. de orthogr. p.* 2788 *sq. P., sched. vet. gramm. ap. Barthium advers.* XXXVII, 14.]

*9) ...Quae quia supra usitatam rationem excedentia attigimus, serpentis quoque a T. Livio curiose pariter ac facunde relatae fiat mentio. is enim ait in Africa apud Bagradam flumen tantae [anguem] magnitudinis fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu amnis prohiberet, multisque militibus ingenti ore correptis, conpluribus caudae voluminibus elisis, cum telorum iactu perforari nequiret, ad ultimum ballistarum tormentis undique petitam, silicum crebris et ponderosis verberibus procubuisse omnibusque et cohortibus et legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem. atque etiam cruore

suo gurgitibus imbutis, corporisque iacentis pestifero adflatu vicina regione polluta, Romana inde summovisse castra. adicit beluae corium centum et viginti pedum in urbem missum. *Val. Max.* I 8. *ext.* 19.

* LIB. a. u. c. XVIIII.

10) Tertii ludi (*saeculares sc.*) fuerunt, Antiate Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, L. Iunio Pullo consulibus ** *Censorin. de die nat.* c. 17 *p.* 47, 7 *Iahn.*

11) ... nam Romani moris fuit et in comitiis agendis et in bellis gerendis pullaria captare auguria. unde est in Livio, quod, cum quidam cupidus belli gerendi a tribuno plebis arceretur, ne iret, pullos iussit adferri. qui cum missas non ederent fruges, irridens consul augurium ait 'vel bibant' et eos in Tiberim praecipitavit. inde navibus ad Africam tendens in mari cum omnibus, quos ducebat, extinctus est. *Serv. ad Vergil. Aen.* VI 198.

[* LIB. a. u. c. XX.

a) C. Manlius (*immo* C. Mamilius) et Q. Valerius. His consulibus ludis Romanis primum tragoedia et comoedia a Lucio Livio ad scaenam data. *Cassiod. chron. a. u.* 515 *Varr.*

b) M. Aemilius et M. Iunius. His consulibus Hamilcar Hannibalis pater in Hispania bellum Romanis parans occisus est. hic solitus dicere, quattuor filios contra populum Romanum velut catulos [se] educare. *Cassiod. l. l. a. u.* 524.

c) L. Veturius et C. Lutatius. His consulibus via Flaminia munita et circus factus qui Flaminius appellatur. *Cassiod. l. l. a. u.* 534.]

LIB. a. u. c. XI — XX.

12) Dic mihi, cum saepe numero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, saepissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum milia deperiisse atque eo frequenter ventum, ut vix esset, unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi, illo tempore deo tuo Februario minime litabatur? an etiam cultus hic omnino nihil proderat? illo tempore Lupercalia non celebrabantur? nec enim dicturus es, haec sacra adhuc illo tempore non coepisse, quae ante Romulum ab Euandro in Italiam perhibentur illata. Lupercalia autem propter quid instituta sunt, quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant, Livius secunda decade loquitur, nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem, ut ei videtur, mulierum, quae tunc acciderat, exsolvendam. *Gelasii papae epist. adversus Andromachum ap. Baronium annal. eccles. ad. a.* CCCCXCVI *num.* XXXV.

[* LIB. a. u. c. XXXXVII.

d) M. Aemilius et C. Popillius. His consulibus metalla in Macedonia instituta. *Cassiod. l. l. a. u.* 596.

e) Q. Fulvius et P. Annius. Hi primi consules kal. Ianuariis magistratum inierunt propter subitum Celtiberiae bellum. *Cassiod. l. l. a. u.* 601.]

* LIB. a. u. c. XXXXVIIII.

13) De quartorum ludorum (*saecularium sc.*) anno triplex opinio est. Antias enim et Varro et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino, M'. Manilio consulibus, post Romam conditam anno sescentesimo quinto, at Piso Censorius et Cn. Gellius *etc. Censorin. de die nat. c.* 17 *p.* 48, 2 *Iahn.*

LIB. a. u. c. LVI.

14) Livius LVI ab urbe condita: 'Q. Pompeium morbum excusasse ferunt, ne, cum interesset deditioni, animos Numantinorum irritaret'. *Priscian. inst. gramm.* XVIII *p.* 1198 § 262 *P.*

[* *f*) Ser. Fulvius et Q. Calpurnius. His consulibus Aemilianus Scipio ob Numantinum bellum, cum candidatus non esset, consul creatur. *Cassiod. l. l. a. u.* 619.

* LIB. a. u. c. LXI

g) Cn. Domitius et C. Fannius. His consulibus C. Sextius oppidum aedificavit, in quo aquae Sextiae, in Galliis. *Cassiod. l. l. a. u.* 632.

* LIB. a. u. c. LXII.

h) M. Metellus et M. Scaurus. His consulibus L. Metellus et Cn. Domitius censores artem ludicram ex urbe removerunt praeter Latinum tibicinem cum cantore et ludum Atellanum. *Cassiod. l. l. a. u.* 639.

* LIB. a. u. c. LXVI.

i) Q. Servilius et C. Atilius Serranus. His consulibus per Servilium Caepionem consulem iudicia equitibus et senatoribus communicata. *Cassiod. l. l. a. u.* 648.

* LIB. a. u. c. LXX.

k) Cn. Domitius et C. Cassius. His consulibus Ptolemaeus Aegypti rex populum Romanum heredem reliquit. *Cassiod. l. l. a. u.* 658.]

* LIB. a. u. c. LXXVII.

15) *Καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν ὕπατος μὲν ἀποδείκνυται μετὰ Κοίντου Πομπηίου, πεντήκοντα ἔτη γεγονώς, γαμεῖ δὲ γάμον ἐνδοξότατον Καικιλίαν τὴν Μετέλλου θυγατέρα τοῦ ἀρχιερέως. ἐφ' ᾧ πολλὰ μὲν εἰς αὐτὸν ᾖδον οἱ δημοτικοί, πολλοὶ δὲ τῶν πρώτων ἐνεμέσων, οὐκ ἄξιον ἡγούμενοι τῆς γυναικὸς ὃν ἄξιον ὑπατείας ἔκριναν, ὥς φησιν ὁ Τίτος.* *Plut. Sulla c.* 6.

[16) *Ὅτι μέλλοντος ἐν Ῥώμῃ τοῦ ἐμφυλίου ἐγείρεσθαι πολέμου ἄλλα τε πολλὰ Λίβιος καὶ Διόδωρος ἱστόρησαν καὶ ἐξ ἀνεφέλου τοῦ ἀέρος καὶ αἰθρίας πολλῆς ἦχον ἀκουσθῆναι σάλπιγγος ὀξὺν ἀποτεινούσης καὶ θρηνώδη τὸν φθόγγον, καὶ τοὺς μὲν ἀκούσαντας ἅπαντας ἔκφρονας ὑπὸ τοῦ δέους γενέσθαι, τοὺς δὲ Τυρρηνῶν μάντεις μεταβολὴν τοῦ γένους καὶ μετακόσμησιν ἀποφήνασθαι σημαίνειν τὸ τέρας· εἶναι μὲν γὰρ ἀνθρώπων ὀκτὼ γένη, διαφέροντα τοῖς ἤθεσιν ἀλλήλων, ἑκάστῳ δ' ἀφωρίσθαι χρόνον ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμπεραινόμενον ἐνιαυτοῦ μεγάλου περιόδῳ· τῆς δ' οὖν προτέρας περιόδου τελευτώσης καὶ ἑτέρας ἐνισταμένης κινεῖσθαί τι σημεῖον ἐκ γῆς ἢ οὐρανοῦ θαυμάσιον, ᾗ δῆλον εὐθὺς τοῖς ταῦτα σοφοῖς γίνεσθαι ὅτι καὶ τρόποις ἄλλοις καὶ βίοις ἄνθρωποι γεγόνασι χρώμενοι καὶ θεοῖς ἧττον τῶν προτέρων μέλοντες.* *Dion. Cass. exc. Maii script. vett. nov. coll. fr.* 67 II 548, *fr.* 102 *p.* 91 *Bk.* I *p.* 142 *sq. adn.* a *Dindf.*, *Suid. s. v. Σύλλας* (*v. Maium l. l. fr.* 123 *p.* 563) *cf. Plut. Sull. c.* 7.]

17) Sulla certe ipse ... cum primum ad urbem contra Marium castra movisset, adeo laeta exta immolanti fuisse scribit Livius, ut custodiri se Postumius haruspex voluerit, capitis supplicium subiturus, nisi ea, quae in animo Sulla haberet, diis iuvantibus implevisset. *Augustin. de civ. dei* II 24.

* LIB. a. u. c. LXXXIII.

18 Eversis quippe et incensis omnibus cum oppido simulacris

solum Minervae simulacrum sub tanta ruina templi illius, ut scribit Livius, integrum stetisse perhibetur, non ut diceretur 'Di patrii, quorum semper sub numine Troia est' (*Verg. Aen.* VIIII 247) ad eorum laudem, sed ne diceretur 'Excessere omnes adytis arisque relictis di' (*ibid.* II 351 *sq.*) ad eorum defensionem. *Augustin. de civ. dei* III 7.

[*l*) L. Cinna IIII et Cn. Papirius II. His consulibus Asiam in XLIIII regiones Sylla distribuit. *Cassiod. l. l. a. u.* 670.

* LIB. a. u. c. LXXXVI (LXXXV ?)

m) L. Scipio et C. Norbanus. His consulibus Capitolium custodum neglegentia concrematur. *Cassiod. l. l. a. u.* 671.]

LIB. a. u. c. LXXXXI.

19) [Nocte] tamen insequenti ipso pervigilante in eodem loco alia excitata turris prima luce miraculo hostibus fuit. simul et oppidi turris, quae maximum propugnaculum fuerat, subrutis fundamentis, dehiscere ingentibus rimis et tu[gurium conflagrare c]o[rrept]um igni coepit, incendiique simul et ruinae metu territi Contrebienses de muro trepidi refugerunt, et, ut legati mitterentur ad dedendam urbem, ab universa multitudine conclamatum est. eadem virtus, quae inritaverat oppugnantem, victorem placabiliorem fecit. obsidibus acceptis pecuniae modicam exegit summam armaque omnia ademit. trans[f]ugas liberos vivos ad se adduci iussit, fugitivos, quorum maior multitudo erat, ipsis imperavit ut interficerent. iugulatos de muro deiecerunt.

Cum magna iactura militum quattuor et quadraginta diebus Contrebia expugnata relictoque ibi L. Insteio [cum valido praesidio], ipse ad Hiberum flumen copias adduxit. ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Aelia vocatur, aedificatis ipse in castris manebat, interdiu conventum sociarum civitatium in oppido agebat. arma ut fierent pro copiis cuiusque populi per totam provinciam edixerat; quibus inspectis referre vetera arma milites iussit, quae aut itineribus crebris aut oppu[gnationibus et proeliis inutilia] facta erant, novaque viris per centuriones divisit. equitatum quoque novis instruxit armis, vestimentaque praeparata ante divisa et stipendium datum. fabros, cura conquisitos, undique exciverat, quibus officina publica in[stituta uteretur], ratione inita, quid in singulos dies effici possit. itaque omnia simul instrumenta belli parabantur; neque materia artificibus praeparatis ante omnibus [e]nixo civit[at]ium [st]udio nec suo quisque operi artifex deerat. convocatis deinde omnium populorum legationibus et civitatium, gratias egit, quod, quae inperata essent in [p]edestre[s copias, prae]sti[tissent]; quas ipse res [in defendendis sociis] quasque in oppugnandis urbibus hostium gessisset exposuit et ad reliqua belli cohortatus est paucis edoctos, quantum Hispaniae provinciae interesset, suas partes superiores esse. dimisso deinde conventu iussisque omnibus [bono animo esse atque] in civitate[s redi]re suas, principio veris M. Perpernam cum viginti milibus peditum, equitibus mille quingentis, in Ilurcaonum gentem misit ad tuendam regionis eius maritimam oram, datis praeceptis, quibus itineribus duceret ad defendendas socias urbes, quas Ponpeius oppugnaret, quibusque ipsum agmen Ponpei ex insidii[s] adgrederetur.

Eodem tempore et ad Herennuleium, qui in îsdem locis erat, litteras misit et in alteram provinciam ad L. Hirtuleium, praeci-

piens, quem ad modum bellum administrari vellet, ante omnia, ut ita socias civitates tueretur, ne acie cum Metello dimicaret, cui nec auctoritate nec viribus par esset: ne ipsi quidem consilium esse ducere [ad]versus Ponpeium; neque in aciem descensurum eum credebat: si traheretur bellum, hosti cum mare ab tergo provinciasque omnes in potestate haberet, navibus undique commeatus venturos; ipsi autem, consumptis priore aestate quae praeparata fuissent, omnium rerum inopiam fore. Perpernam in maritimam regionem superpositum, ut ea, quae integra adhuc ab hoste sint, tueri posset, et, si qua occasio detur, incautos per tempus adgressurum. ipse cum suo exercitu in Berones et Autricones progredi statuit; a quibus saepe per hiemem, cum ab se oppugnarentur Celtiber[ae] urbes, inploratam esse opem Ponpei conpererat missosque qui itinera exercitui Romano monstrarent, et [ab] ipsorum equitibus vexatos saepe milites suos, quocumque a castris per oppugnationem Contrebiae pabulandi aut frumentandi causa pro[grederentur]. ausi tum quoque [erant] Arevacos in part[es sollicitare]. edito [igitur exemplo] belli consilium se initurum, utrum prius hostem, utram provinciam [petat]; maritimamne oram, ut Ponpeium ab Ilercaonia et Contestania arceat, utraque socia gente, an ad Metellum et Lusitaniam se convertat.

Haec secum agitans Sertorius praeter Hiberum amnem per pacatos agros quietum exercitum sine ullius noxa duxit. profectus inde in Bursaonum et Cascantinorum et Graccuritanorum fines, evastatis omnibus proculcatisque segetibus, ad Calagurim Nasicam, sociorum urbem, venit, transgressusque amnem propinqum urbi ponte facto castra posuit. postero die M. Marium quaestorem in Arevacos et Cerindones misit ad conscribendos ex iis gentibus milites frumentumque inde Contrebiam, [quae] Leucada appellatur, conportandum, praeter quam urbem opportunissimus ex Beronibus transitus erat, in quamcumque regionem ducere exercitum statuisset; et C. Insteium, praefectum equitum, Segoviam et in Va[c]caeorum gentem ad equitum conquisitionem misit, iussum cum equitibus Contrebiae sese opperiri. dimissis iis ipse profectus, per Vasconum agrum ducto exercitu, in confinio Beronum posuit castra. postero die cum equitibus praegressus ad itinera exploranda, iusso pedite quadrato agmine sequi, ad Vareiam, validissimam regionis eius urbem, venit. haud inopinantibus iis noctu advenerat, undique equitibus et suae gentis et Autric[onum . . .]. *Cf. vol.* I *p.* XI.

* 20) Hoc primum proelium inter Sertorium et Pompeium fuit. decem milia hominum de Pompeii exercitu amissa et omnia impedimenta, Livius auctor est. *Frontin. Strateg.* II 5, 31.

LIB. a. u. c. LXXXXIIII.

21) Livius in libro nonagesimo quarto Inarimem in Maeoniae partibus esse dicit, ubi quinquaginta milia terrae [iugera] igni exusta sunt. hoc etiam Homerum significasse vult. *Serv. ad Vergil. Aen.* VIIII 715.

* LIB. a. u. c. LXXXXVII.

22) Triginta quinque milia armatorum (*fugitivorum sc. a Crasso devictorum*) eo proelio interfecta cum ipsis ducibus Livius tradit, receptas quinque Romanorum aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quae quinque fasces cum securibus. *Frontin. strateg.* II 5, 34.

* LIB. a. u. c. LXXXXVIII.

23) *Λιούιος δ' εἴρηκεν, ὡς οὐδέποτε Ῥωμαῖοι πολεμίοις ἀποδέοντες τοσοῦτον πλήθει παρετάξαντο· σχεδὸν γὰρ οὐδ' εἰκοστόν, ἀλλ' ἔλαττον ἐγένοντο μέρος οἱ νικῶντες τῶν ἡσσημένων. Plutarch. Lucull.* c. 28. *cf. Suid. s. v. Λούκουλλος* II 1, 611, 10 *Bhdy.*

24) *Φησὶ δὲ ὁ Λιούιος ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ μάχῃ πλείονας, ἐν δὲ ταύτῃ γνωριμωτέρους πεσεῖν καὶ ληφθῆναι τῶν πολεμίων. Plutarch. Lucull.* c. 31.

[*n*) Q. Metellus et Q. Hortensius. His consulibus a Q. Catulo reparatum dedicatumque Capitolium est. *Cassiod. l. l. a. u.* 685.]

* LIB. a. u. c. LXXXXVIIII.

25) Et primo quidem centum habuit Creta civitates, unde Hecatompolis dicta est; post viginti quattuor; inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapytnam, quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat. *Serv. ad Vergil. Aen.* III 106.

* LIB. a. u. c. CII.

26) Livius de morte Mithridatis: 'quod cum diluisset.' *Agroetius de orthogr. p.* 2267. *P.*

27) *Καὶ γὰρ ἁλούσης τῆς πόλεως περὶ τρίτον μῆνα, τῇ τῆς νηστείας ἡμέρᾳ, κατὰ τὴν ἐννάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν ὀλυμπιάδα, ὑπατευόντων Γαίου Ἀντωνίου καὶ Μάρκου Τουλλίου Κικέρωνος, οἱ πολέμιοι μὲν εἰσπεσόντες ἔσφαττον τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ. οἱ δὲ πρὸς ταῖς θυσίαις οὐδὲν ἧττον ἱερουργοῦντες διετέλουν, οὔτε ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ περὶ τῆς ψυχῆς, οὔτε ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἤδη φονευομένων ἀναγκασθέντες ἀποδρᾶναι, πᾶν δ' ὅτι δέοι παθεῖν τοῦτο παρ' αὐτοῖς ὑπομεῖναι τοῖς βωμοῖς κρεῖττον εἶναι νομίζοντες ἢ παρελθεῖν τι τῶν νομίμων. ὅτι δὲ οὐ λόγος ταῦτα μόνον ἐστὶν ἐγκώμιον ψευδοῦς εὐσεβείας ἐμφανίζων, ἀλλ' ἀλήθεια, μαρτυροῦσι πάντες, οἱ τὰς κατὰ Πομπήιον πράξεις ἀναγράψαντες, ἐν οἷς καὶ Στράβων καὶ Νικόλαος καὶ πρὸς τούτοις Τίτος Λίβιος, ὁ τῆς Ῥωμαικῆς ἱστορίας συγγραφεύς. Ioseph. antiq. Iud.* XIIII, 4, 3.

LIB. a. u. c. CIII.

28) Horrendus magis est, perimit qui corpora, carbo.
Vrit hic inclusus, vitalia rumpit apertus;
Hunc veteres quondam variis pepulere medelis.
Tertia namque Titi simul et centesima Livi
Charta docet, ferro talem candente dolorem
Exsectum aut poto raporum semine pulsum,
Infecti dicens vix septem posse diebus
Vitam produci; tanta est violentia morbi.
Seren. Sammon. de medic. c. 39. *v.* 725 *sqq.*

[* *o*) M. Pupius et M. Valerius. His consulibus Catilina in agro Pistoriensi a C. Antonio bello peremptus est. *Cassiod. l. l. a. u.* 693.

* *p*) L. Piso et A. Gabinius. His consulibus Clodii rogatione Cicero in exilium est profectus. *Cassiod. l. l. a. u.* 696.

* LIB. a. u. c. CIIII.

q) P. Lentulus et Q. Metellus. His consulibus propter civiles dissensiones per senatus consultum de exilio Cicero revocatur. *Cassiod. l. l. a. u.* 697.]

* LIB. a. u. c. CV.

29) Formam totius Britanniae Livius veterum, Fabius Rusticus recentium, eloquentissimi auctores, oblongae scutulae vel bipenni

adsimulavere. *Tacit. Agric. c.* 10, *unde hausit Iornandes de orig. actuque Get. c.* 2.

* LIB. a. u. c. CVIIII.

30) Roma ipsa etiam, quamvis ad adventum domini nostri Iesu Christi perfecto proveheretur imperio, tamen paululum et ipsa in occursu numeri huius (*septenarii sc.*) offendit. nam septingentesimo condicionis suae anno quattuordecim vicos eius incertum unde consurgens flamma consumpsit, nec umquam, ut ait Livius, maiore incendio vastata est, adeo ut post aliquot annos Caesar Augustus ad reparationem eorum, quae tunc exusta erant, magnam vim pecuniae ex aerario publico largitus sit. *Oros.* VII 2.

31) Caesar Rubicone flumine transmeato, mox ut Ariminum venit, quinque cohortes, quas tunc solas habebat, cum quibus, ut ait Livius, orbem terrarum adortus est, quid facto opus esset, edocuit. *Oros.* VI 15 *indeque Guil. Malmesburiensis hist. novellae lib.* II *rer. Angl. script. Francof.* 1601 *fol. p.* 183.

[*r*) L. Lentulus et C. Marcellus. His consulibus perniciosae in curia conflantur de Pompeio Caesareque discordiae. *Cassiod. l. l. a. u.* 705.]

* LIB. a. u. c. CXI.

32) Crastine] Proprium nomen est illius militis, qui primus tela iaculatus est, ut ait Titus Livius: 'primus hostem percussit nuper pilo sumpto primo Gaius Crastinus.' *Schol. Voss. Lucani Phars.* VII 471.

33) *Ἐν δὲ Παταβίῳ Γάιος Κορνήλιος, ἀνὴρ εὐδόκιμος ἐπὶ μαντικῇ, Λιβίου τοῦ συγγραφέως πολίτης καὶ γνώριμος, ἐτύγχανεν ἐπ᾽ οἰωνοῖς καθήμενος ἐκείνην τὴν ἡμέραν. καὶ πρῶτον μέν, ὡς Λίβιός φησι, τὸν καιρὸν ἔγνω τῆς μάχης καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὅτι καὶ δὴ περαίνεται τὸ χρῆμα, καὶ συνίασιν εἰς ἔργον οἱ ἄνδρες. αὖθις δὲ πρὸς τῇ θέᾳ γενόμενος, καὶ τὰ σημεῖα κατιδὼν ἀνήλατο μετ᾽ ἐνθουσιασμοῦ βοῶν 'Νικᾷς, ὦ Καῖσαρ.' ἐκπλαγέντων δὲ τῶν παρατυχόντων περιελὼν τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἐνωμότως ἔφη, μὴ πρὶν ἐπιθήσεσθαι πάλιν, ἢ τῇ τέχνῃ μαρτυρῆσαι τὸ ἔργον. ταῦτα μὲν οὖν ὁ Λίβιος οὕτω γενέσθαι καταβεβαιοῦται.* Plutarch. Caes. c. 47.

[* LIB. a. u. c. CXI. CXII.

s) Q. Fusius et P. Vaticanus. His consulibus Caesar Pompeium Pharsalico proelio superavit. Pompeius fugiens in Aegyptum occisus est. *Cassiod. l. l. a. u.* 707.]

LIB. a. u. c. CXII.

* 34) Interea, sicut dixit Livius, oppressus est Tubero et Pansa; fugerunt ad Pompeium, cum quaererentur. *add. f. proxime sqq. Schol. Gronov. in Cic. orat. pro Lig.* V 2, 415 *Cic. ed. Orell.*

35—37) Inveni tamen apud Livium in CXII ab urbe condita in d desinens barbarum nomen regis Maurorum 'Bogud', cuius genetivum secundum tertiam declinationem 'Bogudis' protulit, ut 'castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti haut multum afuere, quin opera perrumperent'. in eodem: 'quo tempore firmandi regni Bogudis causa exercitum in Africam traicere conatus sit'. idem in eodem: 'Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset'. *Priscian. inst. gramm.* VI §. 22 *p.* 686 *sq. P. cf. fragm. lib.* CXIIII.

38) Legati autem, quos rex miserat, duo fuerunt, quorum unus erat Dioscorides et alter Serapio. ex his unus occisus est, ut Titus

Livius meminit libro quarto (*belli sc. civilis*). *schol. Berol. C, Voss Lucani Phars.* X 471.

39) Arsinoe] soror Ptolemaei fuit; hanc Ganymedes quidam spado puellae acceptissimus in castra Achillae perduxit, cuius iussu Achillas occisus est et exercitui praeponitur Ganymedes. hunc postea Caesar victis Aegyptiis in triumpho duxit, ut meminit Livius in libro quarto civilis belli. *schol. Berol. C., Voss.* (*cf. Guelf.*) *ibid. v.* 521 *cf. schol. Vratisl. C. ibid. v.* 519.

* 40) Quadringenta milia librorum Alexandriae arserunt; pulcherrimum regiae opulentiae monumentum alius laudaverit, sicut et Livius, qui elegantiae regum curaeque egregium id opus ait fuisse. *L. Seneca de tranquill. anim. c.* 9.

LIB. a. u. c. CXIII.

41) Idem (*Livius sc.*) in CXIII oppidi nomen in d desinens per accusativum casum neutro genere protulit: 'et ipse circa Palpud oram tuebatur.' *Priscian. inst. gramm.* VI §. 22 *p.* 687 *P.*

LIB. a. u. c. CXIIII.

42) In d neutra sunt: 'quid' .. et 'Bogud,' nomen barbarum, quod Livius in centesimo quarto decimo declinavit 'Bogudis'. *Priscian. inst. gramm.* V §. 10 *p.* 643 *P. cf. fragm. lib.* CXII, *quo h. quoque l. rettulit Ruperti.*

* 43) Cumque tuo laeter adminiculo et in prima urbe terrarum primum et nobilitate et religione habere me gaudeam defensorem, tamen magis optarem illud mihi contingere, quod Titus Livius scribit de Catone: 'cuius gloriae neque profuit quisquam laudando nec vituperando nocuit, cum utrumque summis praediti fecerint ingeniis'. significat autem M. Ciceronem et C. Caesarem, quorum alter laudes, alter vituperationes supra dicti scripsit viri. *Hieronym. ad Pammachium prol. lib.* II. *in Hoseam t.* VI *p.* 54 *opp. ed. Vallars.*

[* LIB. a. u. c. CXV.

t) C. Iulius Caesar IIII et Fabius Maximus. His consulibus C. Iulius Caesar per quadriduum triumphavit. *Cassiod. chron. l. l. a. u.* 709.]

* LIB. a. u. c. CXVI.

44) ... *Οἱ δὲ οὔ φασι τῇ γυναικὶ* (*Calpurniae sc.*) *ταύτην γενέσθαι τὴν ὄψιν· ἀλλ' ἦν γάρ τι τῇ Καίσαρος οἰκίᾳ προσκείμενον οἷον ἐπὶ κόσμῳ καὶ σεμνότητι τῆς βουλῆς ψηφισαμένης ἀκρωτήριον, ὥς Λίβιος ἱστορεῖ, τοῦτο ὄναρ ἡ Καλπουρνία θεασαμένη καταρρηγνύμενον ἔδοξε ποτνιᾶσθαι καὶ δακρύειν. ἡμέρας δ' οὖν γενομένης ἐδεῖτο τοῦ Καίσαρος, εἰ μὲν οἷόν τε, μὴ προελθεῖν, ἀλλ' ἀναβαλέσθαι τὴν σύγκλητον· εἰ δὲ τῶν ἐκείνης ὀνείρων ἐλάχιστα φροντίζει, σκέψασθαι διὰ μαντικῆς ἄλλης καὶ ἱερῶν περὶ τοῦ μέλλοντος. Plutarch. Caes. c.* 63.

45) Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam] Malum omen est, quando non fumum, sed flammarum egerit globos; et, ut dicit Livius, 'tanta flamma ante mortem Caesaris ex Aetna monte defluxit, ut non tantum vicinae urbes, sed etiam Regina civitas adflaretur'. *Serv. ad Vergil. Georg.* I 472.

46) ... Nam quod de Caesare maiori volgo dictatum est et a Tito Livio positum, in incerto esse, utrum illum magis nasci reipublicae profuerit an non nasci, dici etiam de ventis potest. *L. Seneca nat. quaest.* V 18.

[*u*) C. Iulius Caesar V et M. Antonius. His consulibus M. Antonius Lupercalibus sella aurea sedenti Caesari diadema renuenti

imposuit atque idibus Martiis Caesar in Pompeia curia occisus est. *Cassiod. l. l. a. u.* 710.]

LIB. a. u. c. CXVIII.

47) Livius in CXVIII: 'adversus interfectores Gai Caesaris ultoribus manum conparans concibat'. *Priscian. inst. gramm. lib.* VIIII §. 40 *p.* 865 *P.*

* LIB. a. u. c. CXX.

48) T. Livi. 'Marcus Cicero sub adventum triumvirorum urbe cesserat, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi [se] quam Caesari Cassium et Brutum posse. primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Caieta navem conscensurus, proficiscitur. unde aliquoties in altum provectum cum modo venti adversi retulissent, modo ipse iactationem navis, caeco volvente fluctu, pati non posset, taedium tandem eum et fugae et vitae cepit, regressusque ad superiorem villam, quae paulo plus mille passibus a mari abest, 'moriar' inquit 'in patria saepe servata.' satis constat servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum, ipsum deponi lecticam et quietos pati quod fors iniqua cogeret iussisse. prominenti ex lectica praebentique inmotam cervicem caput praecisum est. nec satis stolidae crudelitati militum fuit. manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, praeciderunt. ita relatum caput ad Antonium iussuque eius inter duas manus in rostris positum, ubi ille consul, ubi saepe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium quanta nulla umquam humana vox cum admiratione eloquentiae auditus fuerat. vix attollentes [prae] lacrimis oculos homines intueri trucidata membra [tanti] civis poterant'. *Seneca rhet. suas.* VII *p.* 33, 12 *Bu.*

49) T. Livi. 'Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis afuisset, ne inmatura quidem mors videri possit: ingenium et operibus et praemiis operum felix; ipse fortunae diu prosperae et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium pro quibus steterat, filiae morte, exitu tam tristi atque acerbo, omnium adversorum nihil ut viro dignum erat tulit praeter mortem, quae vere aestimanti minus indigna videri potuit, quod a victore inimico [nil] crudelius passus erat quam quod eiusdem fortunae conpos item fecisset. si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus ac memorabilis fuit et in cuius laudes exsequendas Cicerone laudatore opus fuerit'. *Seneca rhet. l. l. p.* 35, 15 *Bu.*

[*v*) C. Pansa et A. Hirtius. His consulibus Caesar Octavianus, Antonius et Lepidus amicitiae foedus inierunt. M. Cicero Caietae per Popilium militem occisus est annorum LXIII. Caesar Octavianus forum Augustum aedificavit. *Cassiod. l. l. a. u.* 711.]

LIB. a. u. c. CXXVII.

50) Dissensione orta inter Caesarem Augustum Antoniumque Cocceius Nerva, avus eius, qui postea imperavit, petit a Caesare, ut aliquem, cum quo de summa rerum tractaret, mitteret Tarracinam. et primum Maecenas, mox et Agrippa adgressi sunt, hique pepigerunt fidem confirmatissimam et in una castra conferri signa utriusque exercitus iusserunt. hoc et Titus Livius in libro CXXVII refert excepta Fontei Capitonis mentione. *Porph. ad Horat. sat.* I 5, 27 *sqq.*

Quoniam inter Augustum et Antonium reliquiae erant dissensionis, Cocceius Nerva, proavus Nervae, qui postea imperavit Romae, mandavit Augusto, ut mitteret qui de summa rerum tra-

ctaret. ergo missus est Maecenas cum Agrippa, qui utrumque exercitum in una castra coegerunt. hoc Livius lib. CXXVII. intellegendum autem, quod Fonteio misso ab Antonio Augustus Maecenatem et ceteros ad eundem locum miserit. *Acro qui fertur ad Horat. sat.* I 5, 29.

Ab Antonio missus fuerat Fonteius Capito legatus, ab Augusto Maecenas intercedente Cocceio Nerva, proavo Nervae imperatoris, qui et Augusto et Antonio gratus erat, cum Agrippa. ea autem condicione convenerant legati, ut de summa rerum tractarent exortamque dissensionem inter duos hos imperatores componerent; quod et fecerunt, et utrumque exercitum iuxta Brundisium in una castra cum magna laetitia coegerunt, ut refert Livius lib. CXXVII. *schol. Cruquianum ad Horat. sat.* I 5, 29.

[* LIB. a. u. c. CXXVIII.

w) M. Agrippa et L. Caninius. His consulibus lacus Lucrinus in portum conversus est. *Cassiod. l. l. a. u.* 717.]

* LIB. a. u. c. CXXXIII.

51) Nam et Titus Livius refert illam (*Cleopatram sc.*), cum de industria ab Augusto in captivitate indulgentius tractaretur, identidem dicere solitam fuisse '*οὐ θριαμβεύσομαι*' id est non triumphabor ab alio. *Porph. ad Hor. carm.* I 37, 30; *eadem fere et Acronianum schol. et Cruquianum ibidem.*

[*x*) C. Caesar II et M. Messala. His consulibus apud Actium M. Antonius a Caesare superatur. *Cassiod. chron. a. u.* 723.

y) C. Caesar III et M. Crassus. His consulibus Nicopolim Caesar construit, ludos Actiacos instituit. Antonius a Caesare proelio peremptus Alexandriae in mausoleo cum Cleopatra reconditur. *Cassiod. chron. a. u.* 724.

* LIB. a. u. c. CXXXIIII.

z) C. Caesar V et M. Agrippa II. His consulibus Parthorum dissensiones per Caesarem sedatae. *Cassiod. chron. a. u.* 726.

aa) C. Caesar VI et M. Agrippa III. Caesar leges protulit, iudices ordinavit, provincias disposuit et ideo Augustus cognominatus est. *Cassiod. l. l. a. u.* 727.]

* LIB. a. u. c. CXXXV.

52) Ex quo facta est (*pax sc. Christi*) et mundo ostensa, non solum animarum pax illuminat mundum, sed publica etiam civilia, Romano imperio exaltato, bella sopita pacem omnium gentium barbarorum repertam exsultant; et omnium hominum genus, quocumque terrarum loco obtinet sedem, ex eo tempore uno illigatur vinculo pacis. in cuius apparitionis die, quod Epiphania appellatur, Caesar Augustus in spectaculis, sicut Livius narrat, Romano populo nuntiat, regressus a Britannia insula, totum orbem terrarum tam bello quam amicitiis Romano imperio pacis abundantia subditum. *Apponius in canticum canticorum* XII *p.* 237 *ed. Rom. a.* 1843.

[*bb*) C. Augustus Caesar VIII et M. Silanus. His consulibus Cantabros, Germanos, Salassos Caesar perdomuit. *Cassiod. chron. a. u.* 729.

cc) C. Augustus Caesar VIIII et C. Norbanus. His consulibus Astures et Cantabri per Lucium Lamiam perdomiti. *Cassiod. chron. a. u.* 730.]

LIB. a. u. c. CXXXVI.

53) Item T. Livius libro CXXXVI: 'eodem anno ludos saeculares Caesar ingenti adparatu fecit, quos centesimo quoque anno

— is enim terminus saeculi — fieri mos'. *Censorin. de die nat. c.* 17 *p.* 46, 3 *Iahn.*

[* *dd*) M. Apuleius et P. Silius. His consulibus aquilas et signa Crassiana de Parthis Caesar recepit. *Cassiod. chron. a. u.* 734.

* *ee*) C. Sentius et Q. Lucretius. His consulibus Caesari ex provinciis redeunti currus cum corona aurea decretus est, quo ascendere noluit. *Cassiod. l. l. a. u.* 735.

* LIB. a. u. c. CXXXXII.

ff) Drusus Nero et L. Quintius. His consulibus apud Lingonum gentem templum Caesari Drusus sacravit. *Cassiod. l. l. a. u.* 745.]

INCERTORVM A. V. C. LIBRORVM FRAGMENTA.

54) . . . nec est quod existimes verum esse quod apud disertissimum virum Livium dicitur 'vir ingenii magni magis quam boni'. *L. Seneca de ira,* I 16, 27 *F.* (20, 6 *H.*)

55) Equidem profiteor mirari, T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic orsum: satis iam sibi gloriae quaesitum, et potuisse se desinere, ni animus inquies pasceretur opere. *Plinius nat. hist. praef.* §. 16.

56) T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis (*freti sc. Gaditani*) tradiderunt minus septem milia passuum, ubi vero plurumum decem milia. *Plinius nat. hist.* III §. 4.

57) Alpis in longitudinem deciens centena milia pass. patere a supero mari ad inferum Caelius tradit, Timagenes XXII M pass. deductis, in latitudinem autem Cornelius Nepos C M, Titus Livius tria M stadiorum, uterque diversis in locis. *Plin. nat. hist.* III §. 132.

58) Quisquis es] licet hostis sis. et sunt, ut habemus in Livio, imperatoris verba transfugam recipientis in fidem: quisquis es, (*Verg. Aen.* II 148) noster eris (*ibid. v.* 149). *Serv. ad Vergil. Aen.* II 148.

59) Tum virgam capit] id est caduceum . . . huius autem virgae haec ratio est: Mercurius et orationis deus dicitur et interpres deorum, unde virga serpentes dividit id est venena; nam . . bellantes interpretum oratione sedantur, unde secundum Livium legati pacis caduceatores dicuntur; sicut enim per fetiales bella indicebantur, ita pax per caduceatores fiebat. *Serv. ad Vergil. Aen.* IIII 242.

60) . . aere gravi donatus est (*Vergilius sc.*), id est massis, nam sic et Livius argentum grave dicit (id est massas). *Serv. ad Vergil. Aen.* VI 862 *cf. Isidor. origg.* VIIII 2, 63 *coll.* XVI 18, 13 *schol. Lucan. Berol. C.* II 50.

61) In hoc summo (*monte sc. Aeaeo*) oppidum fuit, quod et Circaeum dictum est et Circaei. nam utrumque Livius dicit. *Serv. ad Vergil. Aen.* VII 10.

62) Vitanda μακρολογία id est longior quam oportet sermo, ut apud Livium: 'legati non impetrata pace retro, unde venerant, domum reversi sunt (reverterunt *al.*)'. *Quint. inst. or.* VIII 3, 53 *cf. Charis. inst. gramm.* III *p.* 242 *P.* 271, 12 *K. quosque praeterea laudavi vol.* I *p.* XIII *adn.* 77.

63) Sed cum se egregius miles tantis telis undique urgeri conspiceret et micantem sicam callidi hostis se contra erigi conspexis-

set, expertus fragilitatem humanam cito ad proclivia labendo demergi, ut Livius ait, 'nihil tam sanctum religione tamque custodia clausum quo penetrare libido nequeat', evangelicum clipeum tenens laeva ensemque ancipitem ferens dextra contra immanes hostium cuneos coepit pergere, ne frustrato labore, quo potissimo ingenio sudaverat in grammatica, rhetorica, geometria et divinarum scripturarum serie, saeculi illecebris occuparetur. *Ionae vit. S. Columbani c.* II *opp. Bedae ed. Colon.* III 200 *sq.*

---

64) ... scimus concessum esse scribentibus, ut iteratione prooemii legentium reficiant interdum laborem. nam et Livius frequenter innovat principia, ut incensa a Gallis urbe et completis consulibus. *Serv. ad Verg. georg.* III 1.

65) ... et Livius in significatione scuti neutraliter saepius (*clipeum dixit sc.*) *Charis. inst. gramm.* I *p.* 59 *P.* 77, 17 *K.*

66) Callis ... feminino Livius lib. XXII (14, 8) .. idem sic frequenter. *Non. Marc. p.* 197, 19 *Merc.*

67) 'Δεκαπέντε' καὶ 'πεντεκαίδεκα,' nos contra 'quindecim' et 'decem et quinque.' Livius tamen frequenter etiam sine coniunctione 'septemdecem' et 'decemseptem.' *Prisc. inst. gramm.* XVIII §. 172 *p.* 1170 *P.*

68) Livius frequenter 'in milites' pro 'in singulos milites.' *Prisc. inst. gramm.* XVIII §. 231 *p.* 1188 *P.*

69) ... unde et 'assertio' tam a servitute in libertatem quam a libertate in servitutem trahi significat, quod apud Livium in multis legimus locis. *Prisc. inst. gramm.* XVIII §. 292 *p.* 1208 *P.*

70) Haec (*sc. nomina formae quartae gen. neutr.*) antiqui etiam singulari numero sicut masculina et feminina declinabant, dicentes 'huius genus' et 'huius cornus' et 'huic genui', 'huic cornui'. unde et Lucanus ... et Livius ubique in historia; posteritas inter monoclita posuit. *Auct. inc. de nom. et pronom.* 47 *p.* 139 *Eichenf.-Endl.*

FRAGMENTA DVBIA (*cf. fr.* 8. 16).

71) Quirito . Livius † in attico quirit * *Diom. art. gramm.* I *p.* 376 *P.* 381, 22 *K.*

72) Scalper, generis masculini, sicut culter, ut Titus Livius, quamvis quidam scalprum dicant (*sic adn. Hauptio T. Liv. a. u. c.* XXVII 49) *Auct. inc. de gen. nom. p.* 101 *Haupt.* (*in ed. Ovid. Halieut. etc.*); *p.* 55 *num.* 326 *Otto.*

73) Vepres generis feminini, ut Titus Livius : 'has vepres'. *Auct. inc. de gen. nom. p.* 102 *Haupt. p.* 57 *num.* 348 *Otto; tria haec fragmenta* (70—72) *et fr.* 8 *f. ad Livium Andronicum pertinent.*

74) Pompeius quinque annis fuit praefectus annonae, et illud officium usurpavit superveniente fame nec erat vile, cum dicat lv' (*sic cod.;* Livius *F. G. Otto*, Boethius *C. E. C. Schneider v. Boeth. de consol. phil.* III 4 *p.* 48, 16 *Obb.*) 'si quis quondam annonam in urbe factitasset, magnus habebatur': nec immerito, quia Roma volebat omni die octoginta milia modiorum annonae; et sic per hoc acquisivit sibi multos clientes. *Schol. Vratisl. C. Lucani Phars.* I 319.

FRAGMENTA AD ARTEM RHETORICAM SPECTANTIA.

75) Fuit igitur brevitas illa tutissima, quae apud Livium in epistola ad filium scripta, legendos Demosthenem atque Ciceronem, tum ita, ut quisque esset Demostheni et Ciceroni simillimus. *Quintil. inst. orat.* X 1, 39 *coll.* II 5, 20.

76) Titus autem Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam (*sc.* 'res secundae mire sunt vitiis obtentui') et tamquam translatam et tamquam corruptam dum transfertur, obiceret Sallustio. nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum praeferat, sed laudat, quem non timet, et facilius putat posse a se Sallustium vinci, si ante a Thucydide vincatur. *Senec. rhet. controv.* VIIII 24 *Bu. cf. exc. controv. lib.* VIIII *p.* 433, 19.

77) Livius de oratoribus, qui verba antiqua et sordida consectantur et orationis obscuritatem severitatem putant, aiebat Miltiadem rhetorem eleganter dixisse 'ἐπὶ † ΤΟΝ ΑΕΞΙΟΝ (*fort.* τὸ δεξιὸν) μαίνονται'. *Senec. rhet. controv.* VIIII 25 *p.* 259, 9 *Bu. cf. exc. controv.* VIIII *p* 435, 23.

78) In hoc malum a quibusdam etiam laboratur; neque id novum vitium est, cum iam apud Titum Livium inveniam, fuisse praeceptorem aliquem, qui discipulos obscurare quae dicerent iuberet, Graeco verbo utens 'σκότισον', unde illa scilicet egregia laudatio: 'tanto melior; ne ego quidem intellexi'. *Quintil. inst. orat.* VIII 2, 18.

INDEX RERVM
IN TITI LIVI AB VRBE CONDITA LIBROS.

Scripturae compendiis, ut omittam notiora, his usus sum: trib. m. c. p. = tribunus militum consulari potestate, P. = Periocha, F. = Fragmentum. Singulos locos laudabam libro et capite et paragrapho appositis. ib. 2 etc. significat rem, de qua agatur, iisdem libro et capite, paragrapho altera etc. commemorari; ibid., iisdem et libro et capite et paragrapho. P. littera citato loco subiuncta rem ostendit et ipso libro et periocha eiusdem libri notatam. Vncos [—] et (—) e textu in indicem transferebam, ubi ipsa Livii verba laudabam; praeterea si quem inveniebam solo cognomine commemoratum, ad suam quemque gentem revocabam, ita ut gentile nomen uncis (—) inclusum adderem.

I. Kretzschmer.

Abaci primum Romam advecti 39, 6, 7.
Abassium oppidum 38, 15, 15.
Abdera urbs 45, 29, 6.
Abderitae 38, 41, 9 queruntur de L. Hortensio praetore 43, 4, 8.
Abelux nobilis Saguntinus transfuga ad Romanos 22, 22, 6 obsides Hispanos ex Carthaginiensium potestate perducit ad Romanos ib. 17.
Aborigines Laurentum agrum tenentes 1, 1, 5 Latini appellati 1, 2, 4 cf. Latini.
Abrupolis socius Romanorum regno expulsus a Perseo 42, 13, 6 cf. 42, 41, 10.
C. Aburius legatus in Africam 42, 35, 7.
M. Aburius trib. pl. 39, 4, 3 praetor peregrinam sortitur 41, 15, 5.
Abydus a Philippo oppugnatur 31, 14, 4; 31, 17 Abydeni se suosque omnes occidunt ib. 5 P. cf. 33, 30, 3 oppugnata a C. Livio 37, 9, 11 cf. 37, 12.
Academia gymnasium Atheniense 31, 24, 10.
Acanthus urbs vi capta ac direpta 31, 45, 16 cf. 45, 30, 4.
Acaridos Come vicus 38, 15, 12.
Acarnanes dirempti ab Aetolis 26, 24, 6 eorum ira in Aetolos 26, 25, 11—12 cf. 28, 5, 5; 29, 12, 14 duo Athenis Cereris templum ingressi interfecti sunt 31, 14, 7 P. a Philippo auxilia impetrant adversus Athenas ib. 9 P. soli in societate Macedonum manent 33, 16 partim societatem Romanam decernunt ib. 3 id decretum tollunt ib. 4 Leucade amissa in dicionem veniunt 33, 17, 15 P. principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 alii Romanorum, alii Antiochi societatem malunt 36, 12, 2 Aetolorum legatos capiunt 38, 9, 2 iis Oeniadae dantur 38, 11, 9 cf. 42, 38, 3 eorum concilium Thyrii 43, 17, 6 iis adempta Leucas 45, 31, 12.
Acarnania Aetolis promissa a Laevino 26, 24, 6 eius situs 33, 17, 5 vastata ab Aetolis 38, 5, 6.
Accensi in quinta classe censendi 1, 43, 7 milites minimae fiduciae 8, 8, 8 cf. 38, 55, 4.
Acerrae ab Hannibale incensae 23, 17, 7 cf. 27, 3, 6.
Acerranis civitas sine suffragio data 8, 17, 12 permissum ut repararent urbem 27, 3, 7.
Achaeis opem fert Philippus 27, 29, 9 cum Eleis Aetolisque prospere pugnant 27, 33, 5 cf. 28, 5, 5 iis Philippus oppida aliquot restituit

28, 6, 6 cf. 29, 12, 14 eorum concilium Argis 31, 25, 2 Sicyone 32, 19, 6 desitum Aegii haberi 38, 30, 2 Philippi ope recusata bellum adversus Nabim decernunt 31, 25, 9 non licet de rebus referre in concilio nisi, ob quas convocatum est ibid. quotannis iurant in verba Philippi 32, 5, 4 inclinant ad societatem Romanam 32, 22, 12 pacta cum Romanis societas 32, 25, 11 P. cf. 32, 33, 8 et 32, 34, 11 cum iis indutias facit Nabis 32, 39, 10 Macedonas fundunt 33, 14—15 auxilium Rhodiis mittunt 33, 18, 2 et 5 Boeotis pacem impetrant apud Quinctium 33, 29, 11 iis redditur Corinthus 33, 31, 11 cf. 33, 34, 9 Romanis succurrunt Argos oppugnaturis 34, 25, 3 quanti iis servorum Romanorum redemptio steterit 34, 50, 6 de Nabidis consiliis Romam mittunt 35, 13, 3 bellum decernunt adversus Nabim 35, 25, 10 legatis Antiochi concilium dant 35, 48 bellum Antiocho nuntiari iubent 35, 50, 2 subsidia mittunt Chalcidem 35, 50, 6 Messenen oppugnant 36, 31, 5 eis Zacynthus adimitur 36, 32, 8 cf. 36, 35, 7 auxilia in Asiam mittunt 37, 20 cf. 37, 39, 9; 38, 7, 2 a Lacedaemoniis iis renuntiatur foedus 38, 31, 5 legatos Romam mittunt 38, 32, 6 Lacedaemonem sibi obnoxiam reddunt 38, 33—34 legatis Rom. concilium denegant 39, 33, 5 cf. 39, 35, 5 sqq. Messenen vincunt 39, 50, 9 cf. 40, 20, 2 Macedonibus interdixerunt finibus 41, 23 eos reconciliare sibi studet Perseus 41, 23, 2 legatos eius non admittunt 41, 24, 20 se neglectos a Romanis queruntur 42, 37, 8 concilium praebent Romanis 42, 44, 7 auxilia mittunt 42, 55, 10 fidissima gens 43, 17, 4 defendunt Thessaliam a Pseudophilippo P. 50 Achaici belli semina 51 legatos Romanos cur pulsaverint ibid. bis victi sese dedunt 52 Corinthus diruta ibid.

Achaeorum portus 37, 9, 7.

Achaia Phthiotis 42, 67, 9.

Achaia terra 45, 31, 9 eo duo legati ad criminum cognitionem missi ibid. in deditionem accepta a L. Mummio P. 52.

Acharrae Aetolis deduntur 32, 13, 13.

Acheron fluvius in Molosside 8, 24, 3 in Lucanis ib. 11.

Acherusia aqua 8, 24, 2 cf. Acheron.

Achillas Pompei percussor P. 112.

Achivi 1, 1, 1.

Achradina Syracusarum regio 24, 21, 7 fluctu adluitur 24, 33, 9 circumsedetur 25, 26, 2 deditur Marcello 25, 31, 2.

Acies Romana descripta 8, 8, 3—19 comparata cum acie Alexandri 9, 19 phalanx Macedonum 32, 17, 11—15.

Aciliani libri Graeci in Latinum conversi 25, 39, 12 cf. 35, 14, 5.

Acilius senator res Romanas Graece componit P. 53.

L. Acilius Celtiberorum castris ignem inicit 40, 31, 9.

M.' Acilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4, 10 in eius sententiam SCtum fit 27, 25, 2.

M. Acilius 21, 25, 4.

M'. Acilius Glabrio trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 decemvir sacrorum suffectus 31, 50, 5 praetor 33, 24, 2 sortitur peregrinam 33, 26 aed. pl. 33, 25, 2 missus ad comprimendam servorum coniurationem 33, 36, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 cos. creatus 35, 24, 5 sortitur Graeciam 36, 2, 2 in Thessalia 36, 14 multa oppida recipit ibid. in Thermopylis prope Antiochi castra considit 36, 16, 5 contionatur 36, 17, 2 vincit regem 36, 18 sq. P. Heracleam oppugnat 36, 22, 4 capit 36, 24, 11 Aetolis postulata sua proponit 36, 28, 3 Naupactum obsidet 36, 30, 6 in Achaeorum concilio 36, 35, 7 cf. 37, 2, 7 Lamiam capit 37, 5, 3 triumphat 37, 46, 2 P. in eius sententiam SCtum factum 37, 49, 7 censuram petit 37, 57, 10 accusatus a tribunis desistit petitione ib. 15 eius statua a filio posita 40, 34, 5.

M.' Acilius Glabrio duumvir Pietatis aedem dedicat 40, 34, 5 patris statuam auratam ponit ibid.

Acrae Siciliae urbs 24, 36.
Acraeae Iunonis promunturium 32, 23, 10.
Acraephia urbs 33, 29, 6.
Acraeus Iupiter 38, 2, 5.
Acriae oppidum 35, 27, 3.
Acrillae Siciliae urbs 24, 35, 8.
Acrocorinthus praesidio tenetur 33, 31, 11 cf. Corinthus.
Actiacum bellum 1, 19, 3 Actiaci ludi F. 51 y.
Actium Acarnaniae portus 44, 1, 3 ibi pugna navalis inter triumviros P. 133. F. 51 x.
Acuca oppidum 24, 20, 8.
M. Acutius trib. pl. 5, 10, 11.
Acylla oppidum 33, 48, 2.
Adaeus a Beroea 43, 19, 3.
Addicti ob aes alienum obnoxii 6, 34, 2 cf. 6, 36, 12.
Adherbal praetor Poenorum victus effugit 28, 30, 12 cf. Atherbal.
Adoreus mons 38, 18, 8.
Adramytteum vastat Antiochus 37, 19, 7 cf. P. 49.
Adranodorus Hieronis gener ceteros Hieronymi tutores summovet 24, 4, 9 tendit ad societatem Carthaginiensem 24, 5, 8 ei torquendus traditur Theodotus ib. 10 occiso rege arcem munit 24, 21, 6 ab uxore admonetur, ne de postulatis populi cedat 24, 22, 8 contionatur ib. 13 creatur praetor 24, 33, 2 interficitur 24, 24, 4 cf. 24, 25.
Adria vd. Atria et Hadria.
Adriani vd. Hadriani.
Adriatici maris sinus intimus 1, 1, 2 ab Atria urbe vocatum 5, 33, 7.
Adsertor 3, 44, 8
Advocati 3, 44, 11
Aebura Hispaniae urbs 40, 30, 3.
Aebutia amita P. Aebutii 39, 11, 3.
L. Aebutius cos. moritur 2, 6, 8.
M. Aebutius trib. mil. 41, 1, 6.
P. Aebutius a matre et vitrico Bacchis initiari vult 39, 9, 2 sqq. monitus a meretrice 39, 10, 2 amitae iussu rem aperit consuli 39, 11, 9 quae praemia acceperit indicii 39, 19, 4.
T. Aebutius cos. 2, 19 magister equit. ib. 3. vulneratus ib. 8.
T. Aebutius Carus triumvir coloniae 39, 55, 8 decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
Post. Aebutius Cornicen cos. 4, 11.
M. Aebutius Helva triumvir coloniae 4, 11, 5.
M. Aebutius Helva praetor sortitur Siciliam 44, 17, 10.
Post. Aebutius Helva mag. equit. 4, 21, 10.
Aecae Apulorum urbs oppugnata 24, 20, 5.
Aedes Iovi Capitolino vota 1, 38, 7 perfecta 1, 55 dedicata 2, 8, 6 P. Apollini vota 4, 25, 3 dedicata 4, 29, 7 Veneris ex aere multaticio 10, 31, 9 omnes aedes sacrae aperiuntur ad gratias agendas 45, 2, 6 aedi locandae duumviri 22, 33, 8 dedicandae 23, 21, 7 cf. templum.
Aediles plebei 3, 6, 9 ad eos summa rerum per pestilentiam venit ibid. aed. pl. diem dicit 3, 31, 5 iis qui nocuisset eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 ad eos SCta in aedem Cereris deferenda ib. 13 cf. 3, 57, 10 iis negotium deos peregrinos prohibendi datum 4, 30, 11 matronas probri accusant 25, 2, 9 aedilis pl. cum tribunis missus, qui P. Scipionem prenderet 29, 20, 11 aedilis non potest fieri, cuius pater qui sella curuli sederit vivit 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10 viderent, ne Bacchanalia in operto fierent 39, 14, 9 ludos faciunt ex pecunia multaticia 10, 23, 13 pecuarios ad populi iudicium adducunt ibid. et 33, 42, 10 curules constituti 7, 1 P. eos alternis annis de plebe fieri convenerat postea promiscum fuit 7, 1, 6 diem dicunt faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 eorum munus ornandi fori 9, 40, 16 diem dicunt plerisque plus quam lege finitum erat agri possidentibus 10, 13, 14 iubentur maestitiae speciem ab urbe removere 23, 25, 2 sacrificulorum et vatum multitudinem emovere de foro conantur 25, 1, 10 convocant matronas ad placandam deam 27, 37, 9 frumentum discribunt vicatim 30, 26, 6 cf. 33, 42, 8 iurant in leges 31, 50, 7 iubentur sacerdotes Bac-

chanalium conquirere 39, 14, 9 aed. cur. ante iustos annos factus 25, 2, 6 aedilicia largitio ib. 8 ludorum curam habent 23, 30, 16; 24, 43, 7 cf. Ludi.
Aedilicii scribae viatoresque 30, 39, 7.
Aeditui iubentur aedes sacras aperire 30, 17, 6 prodigia nuntiant 43, 13, 4.
Aedui Celtarum gens 5, 34, 5 socii populi Rom. P. 61 a Caesare auxilium petunt P. 104.
Aegaeum mare 44, 28, 16.
Aegates insulae P. 19; 21, 10, 7; 21, 41, 6.
Aegeleos urbs ab Attalo expugnata 31, 46, 13.
Aegimurus insula 29, 27, 14 ubi sita sit 30, 24, 8.
Aegina insula 27, 33, 5. ibi versatur Attalus 31, 15, 8; 33, 30, 10; 42, 16, 6.
Aeginienses cf. Aeginium.
Aeginium Thessaliae oppidum prope inexpugnabile 32, 15, 4. oppugnatur 44, 46, 3 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.
Aegium 27, 30, 9 ibi concilium Achaeorum 28, 7, 17 cf. 35, 26, 6; 35, 48; 36, 35, 7; 38, 29, 3 inde concilium Argos tralatum 38, 30, 4.
Aegyptus 8, 24; P. 14; 31, 43, 5 eam invaserat Antiochus 45, 11 cf. P. 104 sq. ibi bellum inter Ptolemaeum et Caesarem P. 112.
C. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
P. Aelius quaestor 4, 54, 3.
P. Aelius legatus ad Antiochum 34, 59, 8.
P. Aelius triumvir coloniae 41, 13, 5.
Q. Aelius trib. pl. 41, 6, 3.
T. Aelius trib. mil. 41, 1, 7; 41, 4, 3.
P. Aelius Ligur cos. 42, 9, 8 cogitur ire in provinciam 42, 22 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
L. Aelius Paetus aed. pl. 10, 23, 13.
P. Aelius Paetus cos. 8, 15 mag. equit. 9, 7, 13.
P. Aelius Paetus de plebe augur 10, 9, 2.
P. Aelius Paetus augur 27, 36, 5 moritur 41, 21, 8.
P. Aelius Paetus aed. pl. creatur praetor 29, 38, 4 urbanam sortitur 30, 1, 9 mag. equit. 30, 39, 4 cos. 30, 40, 5 vir prudens et moderatus ib. 8 C. Ampium in Boios mittit 31, 2, 6 eorum fines vastat ib. 11 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 censor 32, 7, 2.
Q. Aelius Paetus augur ambit consulatum 22, 35 in proelio Cannensi ceciderat 23, 21, 7.
Q. Aelius Paetus augur 41, 21, 9 cos. 45, 16 sortitur Galliam 45, 17, 6.
Sex. Aelius Paetus aed. cur. 31, 50 triumvir coloniae supplendae 32, 2, 7 cos. 32, 7, 12 sortitur Italiam 32, 8, 4 censor 34, 44, 4 P.
P. Aelius Tubero aed. pl. 30, 39, 8 praetor Siciliam sortitur 30, 40, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 iterum praetor 41, 8 urbana ei evenit ib. 2.
Q. Aelius Tubero trib. pl. 34, 53 triumvir coloniae deducendae ib. 2.
Q. Aelius Tubero obviam missus Perseo capto ab Aemilio Paulo 45, 7 ei regis cura mandatur 45, 8, 7.
Q. (Aelius) Tubero auctor Livii incertus veri 4, 23, 2—3; 10, 9, 10.
Aemilia tribus 38, 36, 9 via 39, 2, 10 porticus 41, 27, 8.
Aemilia uxor Africani 38, 57, 61.
Aemilia virgo Vestalis incesti damnata P. 63.
C. Aemilius trib. m. c. p. 5, 26, 2 in Aequos missus Verruginem obtinet 5, 28, 6. iterum trib. m. c. p. 5, 32 Volsinienses vincit ib. 2—5.
L. Aemilius cos. Volscos et Aequos vincit 2, 42, 3 iterum cos. 2, 49, 9 dimicat cum Etruscis ib. 10. tertium cos. 2, 54, 3.
L. Aemilius trib. m. c. p. 6, 1, 8 iterum 6, 5, 7 tertium 6, 21 quartum 6, 22 quintum 6, 32, 3 mag. equit. 6, 38, 4 interrex 7, 17, 11 mag. equit. 7, 21, 9.
L. Aemilius interrex 8, 23, 17 dictator 9, 21 pellit Saticulanos et Samnites ib. 6.
L. Aemilius censor 23, 23, 3.
L. Aemilius consulatum ambit 39, 32, 6.

M.' Aemilius cos. 4, 53 cf. M.' Aemilius Mamercus.
M. Aemilius trib. m. c. p. 5, 32.
[M.] Aemilius cos. 10, 1, 7. Graecos in naves compellit 10, 2, 2.
M. Aemilius praetor Siciliae provinciae Lilybaeum tutandum curat 21, 49, 6 praefectus orae Siciliae 21, 51 vota curare iubetur 22, 9, 11 duumviros creat 22, 33, 8 cf. 23, 20, 6; 23, 22, 4.
M. Aemilius frater L. Aemilii Regilli decedit 37, 22, 2.
M. Aemilius cos. F. 11 b.
M. Aemilius cos. F. 12 d.
T. Aemilius cos. 2, 61 vastat agrum Sabinum 2, 62, 3 iterum cos. auctor est agri plebi tribuendi 3, 1, 2.
T. Aemilius quinquevir mensarius 7, 21, 6 praetor consulit senatum 8, 2.
Q. Aemilius Barbula cos. 9, 20, 7 Nerulam capit ib. 9 cos. iterum 9, 30 Etruscos vincit 9, 32, 9.
Q. Aemilius Cerretanus cos. 8, 37 cf. Q. Aulius Cerretanus.
M. Aemilius Lepidus bis consul augurque fuerat 23, 30, 15 ei tres filii ludos funebres dant 23, 30, 15.
M. Aemilius Lepidus consulatum ambit 22, 35.
M. Aemilius Lepidus aed. cur. cum esset, praetor creatus 24, 43, 6 Luceriam provinciam suscipit 24, 44, 2 praetori urbano negotium datum, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 cf. 25, 3, 12 decemvir sacrorum 26, 23, 7.
M. Aemilius Lepidus legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3 eius colloquium cum Philippo 31, 18 pontifex suffectus 32, 7, 15 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 Siciliam sortitur 36, 2, 6 cf. 37, 43 consulatum petens provincia decedit non consulto senatu 37, 47, 6 repulsam fert ib. 7 iterum deiectus 38, 35 cos. 38, 42, 3 intercedit SCto ib. 9 eius inimicitia cum M. Fulvio 38, 43 legatos Ambracienses in eius invidiam criminibus subornat ib. 3 eo auctore SCtum adversus Fulvium factum 38, 44, 3 Ligures vincit 39, 2, 7—10 P. praetorem iubet provincia decedere 39, 3, 2 viam Aemiliam Placentiam ducit 39, 2, 10 P. cf. 39, 4, 5 triumvir coloniae 39, 55, 8 pont. max. 40, 42, 12 censor 40, 45, 6 cum M. Fulvio censurae collega in gratiam redit 40, 46, 15 princeps senatus 40, 51 quae opera publica confecerit ib. 2 varias aedes dedicat 40, 52 iterum princeps senatus 41, 27 tertium 43, 15, 6; P. 46 sextum P. 47 de tenuitate funeris sui praecipit filiis P. 48.
M. Aemilius Lepidi F. trib. mil. 37, 43 triumvir coloniae 41, 13, 5 decemvir agro dividundo 42, 4, 4 legatus ad Gallos 43, 5, 10.
M. Aemilius Lepidus procos. a Vaccacis victus P. 56.
M. (Aemilius) Lepidus acta Syllae rescindere conatus a Catulo Italia pellitur P. 90 moritur ibid.
M. Aemilius Lepidus P. 116 pontificatum max. intercipit P. 117 Antonium cum C. Octavio reconciliat 119 tresvir reipublicae constituendae P. 120 eius frater inter proscriptos ibid. a C. Octavio fugatus P. 125 bellum inferens Caesari vincitur et triumviratus honore privatur 129.
M. (Aemilius) Lepidus triumviri filius bellum moliens occiditur P. 133.
L. Aemilius Mamercinus dictator 8, 16, 12 cos. 8, 20, 3.
T. Aemilius Mamercinus cos. 8, 12, 4 alienatus ab senatu ib. 10.
L. Aemilius Mamercus cos. 7, 1, 2 iterum 7, 3, 3 mag. equit. 7, 39, 17.
Aemilius Mamercus trib. mil. c. p. 4, 16, 8 dictator 4, 17, 8 de Veientibus triumphat 4, 20, 1 iterum dictator 4, 23, 5 legem fert, ne plus quam annua ac semestris censura sit 4, 24, 5 P. a censoribus tribu motus ib. 7 P. ad cognitionem Fidenas missus 4, 30, 5 dictator 4, 31, 5 populum increpat 4, 32 Fidenates Veientesque vincit 4, 33, 10 Fidenas recipit 4, 34, 3 P. cf. 9, 34, 6

Aemilius Mamercus caedit Italicos P. 76.
L. Aemilius Mamercus cos. 8, 1.
M.' Aemilius Mamercus trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 1, 2 tertium 5, 10.
M.' Aemilius Numida decemvir sacrorum defungitur 26, 23, 7.
L. Aemilius Papus consul censorque fuerat 23, 21, 6 triumvir mensarius ibid.
L. Aemilius Papus praetor 28, 38, 11 Siciliam sortitur ib. 13.
L. Aemilius Papus decemvir sacrorum defungitur 42, 28, 10.
M. Aemilius Papus dictator 9, 7, 14.
M. Aemilius Papus curio maximus moritur 27, 6, 16.
L. Aemilius Paulus legatus mittitur Carthaginem 21, 18 consul fuerat cum M. Livio damnationemque vix effugerat 22, 35, 3 iterum cos. ib. 4 eius verior quam gratior populo contio 22, 38, 8 collegam ferocem retinet ruentem in insidias 22, 42, 8 ad Cannas fortiter pugnans occumbit 22, 49, 12 eius verba ad Lentulum ib. 9 pontifex fuerat 23, 21, 7.
L. Aemilius Paulus triumvir coloniae 34, 45, 5 aed. cur. 35, 10, 12 praetor 35, 24, 6 sortitur Hispaniam ult. 36, 2, 6 ei prorogatur imperium 37, 2, 11 a Lusitanis victus 37, 46, 7 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 Lusitanos fugat 37, 57, 5 adversatur Cn. Manlio triumphum postulanti 38, 44, 11 cos. 39, 56, 4 prorogato imperio in Ingaunos ducit 40, 25 obsidetur in castris ib. 5 sqq. hostes devincit 40, 28 triumphat 40, 34, 7 patronus nominatur ab Hispanis 43, 2, 5 cos. iterum 44, 17, 4. Macedoniam sortitur ib. 10 omni cura intentus in bellum Macedonicum 44, 18 in contione monet, ne quis Romae consilia sua carpat vituperetque 44, 22, 2 (precatur, ut quidquid diri immineat Pop. Romano in suam domum convertatur P. 44) quae mutaverit in exercitu 44, 33 militum animos accendit 44, 34 de summa belli consultat 44, 35, 6 mittit ad occupandos transitus in Perrhaebiam ib. 14 Persea regem adgreditur in Elpei alveo 44, 35, 16 pugnam differt dissuadente P. Nasica 44, 36, 6 sqq. Persea ad Pydnam vincit 44, 41—42 anxius de filio 44, 44 ad Pellam stativa habet 44, 46, 4 Amphipolim ducit ib. 10 inlacrimasse dicitur sorti humanae 45, 4, 2 ad Perseum legatos mittit ib. 7 Persea captum in consilio de belli causis percontatur 45, 8 ei prorogatur imperium 45, 16, 2 ad circumeundam Graeciam profectus 45, 27, 6 Delphis columnas suis statuis destinat ib. 7 C. Sulpicium praepositum castris increpat graviter 45, 28, 9 Amphipoli consilium habet cum decem legatis ad res Macedoniae componendas 45, 29 Macedoniae leges summa cura dat 45, 32 ludicrum magno apparatu facit 45, 32, 8 dictum eius de ludicro ib. 11. domum redit 45, 33, 8 Epiri multa oppida diripienda dat militibus 45, 34 traicit in Italiam ib. 7 ad urbem subvectus 45, 35, 3 eius triumphum impedire conatur Ser. Sulpicius infestis Paulo ob praedam parciorem militibus 45, 35, 6 sqq. P. eius antiqua disciplina 45, 35, 6 et 37, 2 eius triumphus 45, 40 duos filios amittit 45, 40, 7 P. de rebus gestis et calamitate sua contionatur 45, 41 duos filios in adoptionem dederat ib. 12 moritur P. 46 eius abstinentia ibid.
L. Aemilius Paulus M. Lepidi frater proscriptus P. 120.
M. Aemilius Paulus mag. equit. 10, 3, 3 absente dictatore circumventus ab hostibus ib. 6.
L. Aemilius Regillus praetor sortitur classem 37, 2 Chium traicit 37, 14, 3 Asiae oram legit 37, 17, 3 eius res gestae 37, 27 sqq. Polyxenidam vincit ad Myonnesum 37, 30 P. Phocaeam recipit 37, 32, 10 eius litterae ad senatum 37, 47, 3 triumphum navalem agit 37, 58, 4 P.
M. Aemilius Regillus cos. dictus ab Aniensi tribu 24, 7, 12 flamen Quirinalis 24, 8, 10.

M. Aemilius Regillus flamen Martialis moritur 29, 11, 14.
L. Aemilius Scaurus missus Hellespontum ad exercitum traiciendum 37, 31, 6.
M. (Aemilius) Scaurus cos. F. 14 h.
Aenaria insula 8, 22, 6.
Aenea oppidum 40, 4, 9 ibi statum Aeneae conditoris sacrificium ibid. Aenia 44, 10, 7; 44, 32, 7.
Aeneas Anchisae et Veneris filius 1, 1, 8 ad Laurentem agrum appellit ib. 4 Latini regis filiam uxorem ducit ib. 9 Lavinium condit ib. 11 mortuum Iovem indigetem appellant 1, 2, 6 cf. 40, 4, 9.
Aeneas Silvius Silvii filius 1, 3, 7.
Aenesidemus Dymaeus praeest praesidio Argorum 32, 25, 6 urbe prodita sibi mortem consciscit ib. 9.
Aenia cf. Aenea.
Aenianes gens 40, 4, 4.
Aenianus sinus 28, 5, 15.
Aenii 37, 33; 38, 41, 4; 45, 27, 4.
Aenus oppidum a Philippo captum 31, 16, 4 inde Antiochi praesidium deduci iubetur 37, 60, 7 urbem adfectat Philippus 39, 24, 7 cf. 43, 7, 10 Aenum sibi petit Attalus 45, 20, 2 ad eam diripiendam missus L. Postumius 45, 27, 4 cf. 45, 29, 6.
Aeolis 33, 38, 3; 37, 8, 5; 37, 18; 37, 25, 2; 37, 35, 9; 38, 16, 12.
Aepulo Histrorum regulus 41, 11 pectus ferro traicit ib. 5.
Aequi populus 1, 55 cum iis pax facta ibid. Latinum agrum invadunt 2, 30, 8 fusi 2, 31, 6 arma iungunt cum Volscis 2, 40, 13 de duce utrorumque committunt proelium ibid. victi a Romanis 2, 42, 1—3 bellum renovant 2, 43; 2, 48, 4; 2, 53, 4; 2, 58, 3; 2, 61; 2, 63, 5; 3, 1, 8 acie victi 3, 2, 12 fines Romanorum vastant 3, 3 fugati ib. 7 Furii castra obsident 3, 4, 8 caesi a T. Quinctio 3, 5, 9 populabundi prope Romam veniunt 3, 6, 4—7 repulsi 3, 8, 11 arcem Tusculanam occupant 3, 23 a Tusculanis sub iugum missi, a Romanis ad Columen occisi ib. 5 petentibus pax data 3, 24, 10 bello renovato imperium ad Gracchum Cloelium deferunt 3, 25, 5 primo prospere pugnant 3, 26, 3—4 a L. Quinctio victi et sub iugum missi 3, 28, 11 P. Corbionem recuperant 3, 30, 2 capiunt Ortonam ib. 8 fugantur ibid. agrum Tusculanum vastant 3, 31, 3 victi ib. 4 iterum vastant 3, 38, 5 Romanos in Algido castris exuunt 3, 42, 5 arma movent 3, 60 fugati 3, 61, 10 rebellantes ad moenia urbis penetrant 3, 66, 5 fusi castrisque exuti 3, 70, 13 rebellant 4, 26 devicti 4, 29, 4 indutias annorum octo impetrant 4, 20 fusi 4, 43, 2 fundunt Romanos 4, 46, 5 eorum anniversaria arma 4, 45, 4 vincuntur 4, 47, 3 fusi 4, 49, 8 arcem Carventanam occupant 4, 53, 3 rebellant 4, 56, 4; 5, 28, 5 Vitelliam expugnant 5, 29, 3 vincuntur ib. 5 bellum renovant 5, 31, 4 bellum molientes oppressi 6, 2 iis bellum fieri iubetur 9, 45, 8 unum et triginta oppida capta nomenque eorum prope deletum ib. 17 rebellantes subacti 10, 1, 9.
Aequiculi antiqua gens 1, 32, 5 ab iis ius fetialium descriptum ibid.
Aequimaelium area 4, 16; 38, 28, 3.
Aequimaelius vicus 24, 47, 15.
Aerarium 3, 31, 4 ob eius inopiam praeda vendita ibid. ager Campanus venditus 28, 46, 4 in aerarium omnis praeda delata 10, 46, 5 cf. 26 ex eo signa militum deprompta 3, 69, 8 eius inopia privatorum benignitate levatur 24, 18, 10—15 in sanctiore aerario aurum ad ultimos casus reservatum 27, 10, 11 in aerarium escendit censor 29, 37, 12 ex eo pecunia egesta 30, 39, 7.
Aerarium octiplicato censu faciunt censores 4, 24, 7. aerarii facti tribuque moti 24, 18, 6 populus omnis censorque alter aerarii facti 29, 37, 12—15.
Aeropus praetor Epiri 29, 12, 11.
Aes grave 4, 41, 10 plaustris ad aerarium convectum 4, 60, 6 ex aere multa fabrefacta 34, 52, 5 aeris alieni magna vis aedificando contracta 6, 11, 9 alienum causa seditionis 6, 31, 2 eius noscendi gratia censores creati ibid. cf. 6, 27 ex

aere alieno miseriae plebis 5, 34 de eo lex 6, 35, 4 aeri alieno dispensando quinque viri creati 7, 21, 5 ob aes alienum secedit plebs in Ianiculum P. 11 aere alieno civitas pressa P. 74.

Aesculapium Ambraciae 38, 5, 2.

Aesculapius deus arcessitus Romam ab Epidauro remedium pestilentiae 10, 47, 7 ei supplicatio habita ibid. templum constitutum in Tiberis insula P. 11 dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2 eius aedes Carthagine 41, 22, 2 cf. 42, 24, 3 eius fanum tabulis pictis exornatum 43, 4, 7 eius nobile templum Epidauri 45, 28, 3.

Aesernia colonia P. 16 ab Italicis obsessa P. 72 a Samnitibus P. 73. a Sylla capta P. 89.

Aesernini fidem Romanis servant 27, 10, 8 ager Aeserninus 10, 31, 2 cohors 44, 40, 6.

Aesis fluvius 5, 35, 3.

Aestus maris 26, 45, 7.

Aesula 32, 29, 2 Aesulana arx 26, 9, 9.

Aethalia insula 37, 13, 3.

Aetna mons 26, 29, 4 ingentem flammam ante mortem Caesaris eicit F. 45.

Aetoli 25, 23, 9 eorum amicitiam adfectant Romani ibid. concilium dant Laevino 26, 24 bellum movent adversus Philippum ib. 15 P. Acarnaniae bellum inferre parant 26, 25, 9 depopulantur Achaeos 27, 29, 9 ad Attalum summum magistratum deferunt ib. 10 bis victi a Philippo 27, 30, 2 in concilio Philippum lacessunt ib. 13 adiuvant Elios 27, 31, 9 ab Achaeis victi 27, 33, 5 finitimos depopulantur 28, 5, 4 eorum concilium Heracleae ib. 13 eos ad pacem cogit Philippus 29, 12 frustra ab Attalo ad bellum excitantur 31, 15, 9 eorum concilium 31, 29 belli decretum differunt 31, 32 de pace belloque nisi in Panaetolico et Pylaico concilio agi non potest ib. 3 Romanis se iungunt 31, 9 cum Amynandro nonnullis captis urbibus in Thessaliam pergunt 31, 41, 7 a Philippo in fugam coniecti ib. 14 sqq. multi mercede conducti et in Aegyptum devecti 31, 43, 5 de ratione belli legatos mittunt ad Romanos et Attalum 31, 46 Thaumacos obsidione eximunt 32, 4, 2 Thessaliam invadunt 32, 13, 10 quid a Philippo postularint exponitur 32, 33, 8 eorum opera ad Cynoscephalas 33, 7, 13 eorum eques longe optimus in Graecia ibid. ob vanitatem adrogantiamque neglecti a consule 33, 11, 4 eorum aspera oratio 33, 12, 3 contentio cum consule de Thebis 33, 13, 7 decem legatorum decretum de libertate Graeciae carpunt 33, 31 cf. 33, 34, 7 queruntur Romanorum inconstantiam 33, 35, 10 alienati a societate Romana 33, 49, 8; 34, 22, 4 eorum querelas Alexander princeps profitetur Corinthi 34, 23, 5 inimice infesti Romanis 35, 12 Naupacti concilium habent ib. 3 Antiochum, Philippum, Nabim ad bellum Romanum excitant 35, 12, 5 P. concilium dant legato Antiochi 35, 32, 8 dein Romanis 35, 33 Antiochum ad liberandam Graeciam arcessunt decreto ib. 8 potiuntur Demetriade 35, 34, 12 qui missi erant ad necandum Nabim ipsi postea caeduntur 35, 36, 9 concilium dant Antiocho 35, 44 principes deligunt, quibuscum Antiochus consultet 35, 45, 9 Perrhaebiam invadunt 36, 10, 5 pauci succurrunt Antiocho 36, 15, 4 pars Heracleam obtinet, pars Thermopylas 36, 16, 11 nihil pacati respondent rege Graecia expulso 36, 22, 4 Heracleam amittunt 36, 24, 11 ad Antiochum mittunt legatos pecuniam et auxilia rogatum 36, 26 legatos de pace mittunt ad consulem 36, 27, 2 iterum 36, 28 commune concilium postulata consulis reicit 36, 29 indutias impetrant 36, 35, 6 iis neque data neque negata pax 37, 1, 5 eorum multi principes in lautumias coniecti 37, 3, 8 Coracem occupant 37, 4, 7 legatos mittunt de pace 37, 6, 7 indutias impetrant 37, 7, 6 eorum legati in senatu insolentia of-

fendunt 37, 49, 2 iubentur Italia excedere ib. 7 civitates varias in dicionem redigunt 38, 3, 3 iterum legatos mittunt Romam 38, 3, 7 bellum iis infert consul 38, 4 ad eum legatos de pace mittunt 38, 8 Romam mittunt de pace a Fulvio data 38, 10, 2 cum iis foedus ictum eiusque condiciones 38, 11 eorum intestina seditio 41, 25 ad eam sedandam legati Roma missi ib. 5 seditio in dies gliscit 42, 2, 2 obaerati 42, 5, 7 eorum causas cognoscit Marcellus ib. 10 cf. 42, 12, 7 praetorem creant Romanis faventem 42, 38, 2 in exercitu Persei 42, 51, 9 auxilia parva Romanis mittunt 42, 55, 9 eorum quinque principes qui in proelio primi fugerant Romam missi 42, 60, 10 suspecti Romanis 43, 17, 5 eis Stratum tradunt 43, 22, 2. eorum legatio occurrit L. Paulo querens de turbis a Lycisco et Tisippo motis 45, 28, 7 citati a L. Paulo ad causam dicendam 45, 31.

Aetoliae maritima vastata 38, 7, 2 cf. Aetoli.

C. Afranius trib. pl. 33, 22, 2.

C. Afranius legatus 43, 18, 10.

L. Afranius Cn. Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 occisus P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.

C. Afranius Stellio praetor 39, 23, 2 triumvir coloniae 39, 55, 9.

Afri transfugae in exercitu Scipionis 28, 20 cf. 27, 19, 2 gens infida ac mobilis 29, 3, 13.

Africa P. 17 eo transit Regulus ib. Africae motus 21, 1, 5 praesidio firmata ab Hannibale 21, 21, 12 ad regulos Africae legati missi 27, 4, 9 vastatur 27, 5, 9 eo traicit P. Scipio 29, 26 sqq. inde frumentum devectum 31, 50 ibi pestilentia ab ingenti lucustarum vi P. 60 Africae deserta P. 112 ibi Pompeianarum partium imperium P. 113 ibi bellum P. 123 motus et bella 127.

Africanae ludis adhibitae 44, 18, 8.

Africani cognomen 30, 45, 6 cf. P. Cornelius.

Africanus ventus 26, 42, 7.

Agamemnonia classis 45, 27, 9.

Agasones mulis impositi milites facti 7, 14, 7.

Agassae urbs Macedoniae 44, 7, 5 ad eam diripiendam missus Q. Fabius 45, 27.

Agathocles 28, 43, 21.

Agathyrna Siciliae urbs 26, 40, 16; 27, 12, 5.

Agema ala mille ferme equitum 37, 40, 5 Macedonum in exercitu 42, 51, 4.

Agepolis Rhodiorum legationis princeps 45, 3, 4.

Ager Romanus in Italia terminatur 27, 5, 15 cf. 27, 29, 5 publicus plebi divisus 5, 30, 8 agri ne quis plus quingenta iugera possideret, lex 6, 35, 5 P. cf. 10, 13, 14 reducendae in agros plebis cura mandatur consulibus 28, 11, 8 privatis datur pro pecunia mutua data 32, 13, 6 ne quis plus mille iugera possideret P. 58 lex ut triumviri iudicarent, qua publicus qua privatus ager esset ibid. militibus P. Scipionis divisus 31, 49, 5 militibus qui per multos annos stipendia fecerant 32, 1, 6 legionibus Syllae agri divisi P. 89 cf 125 cf. Agraria lex.

Agesimbrotus Rhodius navibus praeest 31, 46, 6 iterum 32, 16, 6.

Agesipolis pulsus a Lycurgo tyranno Lacedaemone 34, 26, 14.

Agmen quadratum 7, 29, 6; 21, 57, 7.

Agnus ad confirmandam fidem saxo perculsus 21, 45, 8.

Agraei Aetoliae populus 32, 34, 4.

Agraria lex nunquam sine maximis motibus agitata 2, 41, 3 primum promulgata ibid. P. venenum tribunorum plebis 2, 52, 2 cf. 3, 1, 2; 6, 11, 8 agrariae leges Ti. Gracchi P. 58 C. Gracchi P. 60 Saturnini P. 69 leges M. Drusi P. 71 Iulii Caesaris P. 103.

Agravonitae Illyrii 45, 26, 15.

Agrianes 28, 5, 12 in Macedonum exercitu 33, 18, 9; 42, 51, 5; 44, 11, 7.

Agrigentum receptum ab Himilcone 24, 35, 6 a Muttine proditur Laevino 26, 40, 7 quam poenam passa sit ib. 13.

Agrippa rex Albae 1, 3, 9.

Agrippa cf. Menenius et Vipsanius.
Aharna oppidum 10, 25, 4.
Aius Locutius templum accipit 5, 50, 5 cf. Iupiter et P. 5.
Ala sacra Macedonum 42, 66, 5 quingenti fere equites 10, 29, 12 cf. 26, 38, 11—14 ala egregia Scipionis trecentorum equitum 29, 1, 11 mille ferme equitum agema vocatur 37, 40, 5 in alas divisus socium exercitus 31, 21, 7.
Alabanda locus 33, 18, 7; 38, 13, 2.
Alabandenses 38, 13, 4 eorum legati in senatu urbi Romae se templum fecisse affirmant 43, 6, 5 cum Mylasensibus a Rhodiis vincuntur 45, 25, 13.
Alander fluvius 38, 15, 15; 38, 18.
Alares cohortes 10, 41, 5.
Alarii equites 35, 5, 8; 40, 40, 9.
Alba Silvius rex Albae 1, 3, 9.
Alba aedes Capuae 32, 9, 2; 40, 45, 3.
Alba in Aequis colonia 10, 1 P. militiam detrectat 27, 9, 7; 28, 11, 3 poenas dat 29, 15 cf. 30, 17, 2 eo in custodiam ductus Perseus 45, 42, 4 Bituitus P. 61 ab Italicis obsessa P. 72.
Alba Longa ab Ascanio condita 1, 3, 3 a Romanis diruta 1, 29, 6 cf. 7, 39, 8; 30, 17, 2
Albana vallis 3, 7, 5.
Albani 1, 27 eorum proditio ib. traducti Romam 1, 29, 1 cf. 1, 52, 2 principes in patres lecti 1, 30, 2 Albanus ager 6, 42, 6 arx 7, 24, 8 aqua 27, 11, 3.
Albani Asiae gens, a Pompeio victi P. 101.
Albanus lacus in altitudinem insolitam crescit, quod prodigii loco habitum 5, 15, 2 P. ex eo aqua derivata 5, 19.
Albanus mons 1, 3, 3; 5, 17, 2; 25, 7, 7 praesidio munitur 26, 99 cf. 27, 11, 2; 32, 1, 9 in eo triumphatum 33, 23, 3 et 8; 42, 21, 7 ibi aedes Monetae 45, 15, 9.
Albensis ager 26, 11, 11
Albingauni Ligures 29, 5, 2.
Albingaunum in Liguribus P. 29 cf. 29, 5, 2.
L. Albinius de plebe homo sacerdotes pop. Rom. Caere pervehit 5, 40, 9.
M. Albinius plebeius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
Albinus cf. Postumius.
L. Albinus inter primos tribunos pl. 2, 33, 2.
C. Albius Calenus gregarius miles seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum et C. Atrium defertur imperium ibid. securi percussus 28, 29, 11.
Albula fluvius (Tiberis) Etruscis Latinisque finis 1, 3, 5.
Alce Celtiberiae urbs deditur Romanis 40, 49, 2.
Alcibiades exul Lacedaemonius ab Achaeis damnatus 39, 35, 8.
Alcis Minerva 42, 51, 2.
Alco Saguntinus temptat pacis spem ad Hannibalem transiens 21, 12, 4 transfuga ex oratore fit ibid.
Alesia Gallorum urbs P. 108.
Aletrinates Hernici bello Romano se abstinent 9, 42, 11 suas leges quam Romanam civitatem malunt 10, 2, 2.
Alexamenus Aetolus mittitur Lacedaemonem occupatum 35, 34, 5 Nabidem interficiendum curat 35, 35, 18 in scrutandis tyranni thesauris tempus consumit 35, 36, 6 obtruncatur a Spartanis ib. 9.
Alexander Epiri rex 8, 3, 6 traicit in Italiam ibid. eius sorore natus Alexander Magnus ib. 7 escensione facta contra Lucanos et Samnites pugnat victor 8, 17, 9 morte sua sortes Dodonaei Iovis affirmat 8, 24.
Alexander Magnus 8, 3, 7 cum eo si foret bellatum quinam Romanis rebus eventus futurus fuerit 9, 17 sqq. P. Hannibali maximus imperator videtur 35, 14, 6 P. Macedoniae fines quantum prolatarit 45, 9, 5.
Alexander mag. equit. Epirotarum ad pacem conciliandam delectus a Philippo 32, 10, 2.
Alexander Aetolorum princeps, vir ut inter Aetolos facundus in Philippum invehitur 32, 33, 9 in Romanos eorumque socios 34, 23, 5.
Alexander Acarnan in consilio Antiochi de ratione belli disserit 35,

18, 3 dux Antiochi 36, 11, 6 vulneratus moritur 36, 20, 5.
Alexander Megalopolitanus oriundum se fert ab Alexandro Magno 35, 47, 5 socer Amynandri ibid. spem regni Macedonum concipit ib. 8.
Alexander Megalopolitani filius 35, 47, 5.
Alexander Beroeaeus Demetrii percussor 40, 24, 7.
Alexander Persei filius naturalis 42, 52, 5 in triumpho ductus 45, 39, 7 P. in custodiam ductus Albam 45, 42, 4.
Alexander ignotae stirpis Demetrio occiso regnat in Syria P. 52 a Demetrio filio bello interemptus ibid. eius filius a tutore interceptus fraude P. 55.
Alexander Antonii et Cleopatrae filius P. 132.
Alexandrea in Aegypto condita 8, 24 cf. 23, 10, 12; 27, 4, 10; 31, 43, 5; 38, 17, 11; 44, 19, 8 frustra ab Antiocho temptata 45, 11 cf. 45, 33, 6 tumultuantem urbem Caesar intrat P. 112 ibi M. Antonium obsidet Octavianus 133 eius bibliotheca combusta F. 40 ibi mausoleum F. 51 y.
Alexandria Troas 35, 42, 2; 37, 35, 2.
Algalsus praefectus equitum Parthinorum 44, 30, 13.
Algidum castellum 26, 9, 12.
Algidus mons 3, 2, 6; 3, 3, 5; 23, 5; 25, 6 Aequorum solita sedes 3, 31, 3 ad Algidum Aequi a T. Quinctio victi 3, 27, 8 cf. 3, 42, 3; 21, 62, 9.
Alia fluvius Tiberino amni miscetur 5, 37, 7 ibi Romani a Gallis funduntur ibid.
Aliensis clades 5, 38 dies 6, 1, 11.
L. Alienus aed. pl. diem dicit C. Veturio 3, 31, 5.
Aliphera urbs Megalopolitis reddita 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5.
Allifae Samnitium urbs in potestatem venit 8, 25, 4 cf. 9, 38; 9, 42, 6 Allifanus ager 22, 13, 6; 22, 17, 7; 26, 9, 2.
Allobroges insulam habitantes 21, 31, 5 Hannibalem commeatu adiuvant ib. 8 victi a Cn. Domitio P. 61 iterum ibid. in deditionem recepti ibid. rebellantes domiti P. 103.
Almana urbs 44, 26, 7.
Alope capta 42, 56, 7.
Alopeconnesus capta a Philippo 31, 16, 5.
Alorcus Hispanus miles Hannibalis ad Saguntinos hospites pacis condiciones transfert 21, 12, 4 eius oratio 21, 13.
Alpes 1, 1, 3; earum invia altitudo 5, 34, 7 Iuliae Alpis saltus transcendunt Galli 5, 34, 9 infames frigoribus 21, 31, 8; 21, 32, 7 transgressus Hannibalis 21, 32, 6 quanam transierit 21, 38, 6 Hasdrubal transit 27, 39, 6 Cimbri transeunt P. 68 earum longitudo F. 57.
Alpinae gentes Etruscae originis 5, 33, 11 cf. 21, 32, 8; 21, 34 Hasdrubalem recipiunt 27, 39, 6.
Alsiensis populus vacationem frustra rogat 27, 38, 4.
Aluccius princeps Celtiberorum a Scipione captivam sponsam recipit 26, 50.
Alyattos 38, 18, 3.
Amadocus Thracum dux a Philippo captus 39, 35, 4.
Amarynthis Diana 35, 38, 3.
C. Amatius ultimae sortis homo qui se Marii filium ferebat, necatur P. 116.
Ambarri Celtarum gens 5, 34, 5.
Ambiani Belgae a Caesare victi P. 104.
Ambigatus Celtarum rex 5, 34, 2.
Ambiorix Eburonum rex deficit P. 106 victum persequitur Caesar P. 107.
Ambitus 7, 15, 12 de eo prima lex lata a C. Poetelio ibid. iterum lex lata 40, 19, 11; P. 47 damnati ambitus coniurant P. 101.
Ambracia 32, 15, 5; 36, 14, 9 a consule obsessa 38, 4 ab Aetolis defensa ib. 7 sqq. aperiunt portas 38, 9, 9 ibi multa signa tabulaeque, quia Pyrrhi sedes fuerat ib. 13 cf. 42, 67, 9; 43, 17, 10.
Ambracienses permittunt se consuli 38, 9, 9 P. eorum legati M. Fulvium insimulant 38, 43, 2 de iis SCtum 38, 44, 3.

Ambracius sinus 32, 14, 7; 38, 4, 3.
Ambrones cum Teutonis a Mario caeduntur P. 68.
Ambrusus urbs Phocidis recepta 32, 18, 6.
Ambustus cf. Fabius.
Ameriola Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
Amicitia et foedus 23, 14, 9 amicitia et pax 9, 45, 18. iungendarum amicitiarum genera 34, 57, 7 sqq. cf. 34, 58, 1 renovata P. 46.
Amiternini pollicentur milites 28, 45, 19 ager Amiterninus 21, 62, 5.
Amiternum oppidum Samnitium captum 10, 39, 2 cf. 24, 44, 8; 26, 11, 10; 35, 21, 3; 36, 37, 3.
Ammonius loco Demetrii regnat in Syria P. 50 regis uxorem filiamque necat ibid.
Amphilochi 32, 34, 4 a Perseo oppugnati 38, 5, 10.
Amphilochia ab Aetolis recepta 38, 3, 3.
Amphipolis 43, 7, 10; 44, 43, 8 ibi Dianae templum 44, 44, 4 eo venit Perseus fugiens 44, 45 cf. 45, 9 ibi decem legatorum consilium 45, 29 eius opportunitas 45, 30, 3 regionis primae Macedoniae caput 45, 29, 9 ibi ludicrum a Paulo factum 45, 32, 8.
Amphipolitani 44, 45, 9.
Amphissa oppugnatur 37, 5, 4.
C. Ampius praefectus socium primo prospere ingressus Boios caeditur cum exercitu 31, 2, 6
Ampliatus reus 4, 44, 12 bis ampliatus 43, 2, 6.
Amtorgis Hispaniae urbs 25, 32, 5.
Amulius Procae filius Numitorem fratrem regno pellit 1, 3, 10 stirpem eius virilem interimit, filiam Vestalem legit ib. 11 obtruncatur 1, 5, 7 P.
Amusicus Ausetanorum princeps ad Hasdrubalem confugit 21, 61, 11.
Amyclae 34, 28, 12
Amynander Athamanum rex 27, 30, 4; 29, 12, 12 auxilia offerens P. Sulpicio iubetur Aetolos ad bellum concitare 31, 28, 3 cum iis oppida aliquot capit 31, 41 a Philippo cogitur Thessalia decedere 31, 42, 8 in Thessaliam irrumpit 32, 14 Romam missus cum legatione 32, 36, 10 pedites consuli auxilio adducit 33, 3, 10 sententiam dicit in concilio de pace 33, 12, 2 cf. 33, 34, 11 a socero conciliatur Antiocho 35, 47, 8 ad consilium accitus 36, 6, 7 occupat Pellinaeum 36, 10, 5 cum familia regno excedit 36, 14, 9 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3 Zacyntho praefecerat Philippum 36, 31, 12 Athamaniam recuperat 38, 1 mittit legatos Romam 38, 3 fide accepta in castra Romana venit 38, 9, 4.
Anabura 38, 15, 15.
Anagnia urbs 26, 23, 5; 27, 4, 12; 29, 14, 3; 30, 2, 11; 43, 13, 3; 45, 16, 5.
Anagnini concilium Hernicorum habent 9, 42, 11 iis civitas sine suffragio datur, magistratibus interdicitur 9, 43, 24 ager 26, 9, 11 compitum 27, 4, 12.
Anapus fluvius Siciliae 24, 36, 2.
Ancilia arma Saliorum 1, 20, 4 cum moventur dies religiosi 37, 33, 6 cum strepitu mota Cimbrico bello P. 68.
Ancona 41, 1, 3.
Ancus Marcius Numae nepos rex creatur 1, 32, 1 sacra publica in publico proponi iubet ib. 2 eius ingenium ib. 4 ius fetialium describit ib. 5 urbem auget, Ostiam condit ib. 9 moritur 1, 35, 1 eius filii regno privati insidias parant Tarquinio 1, 40, 4 eum vulnerant ib. 7 Suessam eunt exulatum 1, 41, 7.
Ancyra nobilis Tectosagum urbs 38, 24.
Ancyra urbs a Perseo vastata 43, 20, 4.
Andania parvum oppidum 36, 31, 7.
Andriscus ingenti adseveratione mentitur se Persei filium P. 48 Romam missus ibid. profugus exercitu coacto Macedoniam occupat P. 49 quam fabulam finxerit ibid. mutato nomine Philippus vocatus ibid. cf. Pseudophilippus.
Androcles Acarnanum princeps 33, 16, 4.
Androcles praefectus Persei 44, 32, 7.

Androgyni 27, 11, 5. androgynus vivus in arcam conditus proicitur in mare 27, 37, 6.
Andronicus Macedo Ephesi praefectus 37, 13, 9.
Andronicus Persei legatus 44, 10, 2 iussu regis interfectus ib. 4.
Andronicus Aetolus quod arma contra Romanos tulisset securi percussus 45, 31, 15.
Androsthenes praesidii regii praefectus Corinthi 32, 23, 5 Achaeorum agros vastat 33, 14, 7 ab iis victus 33, 15.
Andrus insula Macedonum praesidio tenetur 31, 15, 8 a L. Apustio expugnata et Attalo concessa 31, 45, 3—7 cf. 36, 20, 7.
Anemurium Ciliciae promunturium 33, 20, 4.
Angea oppidum 32, 13, 10.
Angues duo hostiae iecur adedentes triste prodigium 25, 16, 2 praelati a sacerdotibus in acie terrent milites 7, 17, 3 cf. 26, 19, 7 et serpens.
Cn. Anicius legatus 44, 46, 3.
M. Anicius scriba 23, 19, 7 praetor Praenestinorum ibid. eius statua Praeneste ib. 18.
L. Anicius Gallus praetor sortitur peregrinam 44, 17, 10 successor missus Ap. Claudio in Illyricum 44, 21, 4 in castra eius venit 44, 30, 12 eius iustitia 44, 31 Scodram adgreditur ib. 2 ea recepta Illyricum pacat 44, 32, 1—5 P. ei prorogatur imperium 45, 16, 2 per Epirum ducit 45, 26, 3 sqq. Scodrae conventum habet cum legatis et Illyrici principibus ib. 11 in Italiam redit 45, 34, 9 triumphat 45, 43.
Aniensis tribus 10, 9, 14 P.; 24, 7, 12.
Anio flumen 1, 27, 4; 1, 36; 2, 16, 5; 2, 26; 6, 42, 5 pons Aniensis 7, 9, 6 cf. 26, 10, 3.
Annales quidam 2, 53, 3; 3, 8, 10; 4, 34, 6; 7, 8, 10; 7, 42, 3; 8, 18, 12; 8, 30, 7; 9, 15, 8; 9, 42, 3; 9, 44, 4; 10, 2, 3; 21, 25, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 6 prisci 4, 7, 10 vetustiores 7, 9, 5 Graeci Latinique 32, 6, 8 magistratuum 9, 18, 12 Aciliani Graeco sermone 25, 39, 12.
Annalis cognomen unde ortum 40, 44 cf. Villii.
M. Annius 21, 25, 4.
P. Annius cos. F. 12 e.
T. Annius consularis in senatu in Ti. Gracchum perorat P. 58 ab eo delatus plebei in rostris contionatur ibid.
T. Annius Luscus missus ad res repetendas in Macedoniam 42, 25 triumvir coloniae 43, 17.
T. Annius Milo trib. pl. pro Cicerone revocando agit P. 104 P. Clodium necat P. 107 damnatus in exilium agitur ibid. eius mors P. 111.
L. Annius Setinus praetor Latii Romam evocatur 8, 3, 9 eius oratio ad Latinos 8, 4 Romae in senatu alter consul ut Latinus sit flagitat 8, 5 de Capitolio lapsus sopitur 8, 6, 2 (exanimatur P. 8).
Annonae cura habita 2, 9, 6 caritas 2, 34, 2 propter aquarum intemperiem 3, 31, 1 praefectus 4, 12, 8 vilitas 30, 26, 5; 30, 38, 5; 31, 50 annonae commercium a piratis interclusum P. 99 cura Pompeio in quinquennium mandata P. 104.
annus a Numa ad cursum lunae in duodecim menses descriptus 1, 19, 6 annorum indices clavi Volciniis 7, 3, 7.
anquisitum capite ob rem male gestam 8, 33, 17 cf. 26, 3, 6 pecunia anquisitum 26, 3, 5.
anseres Iunoni sacri Capitolium vigilantia servant 5, 27, 4 P.
Antemnates 1, 9, 8 incursionem faciunt in Romanos fines 1, 11, 1 fusi oppido capto in civitatem accepti ib. 2.
Antenor Troianus 1, 1.
Antenor praefectus classis Persei 44, 28 Eumenis naves capit 44, 28, 8 sqq. Cassandriam traicit 45, 10.
Antepilani principes hastatique appellati 8, 8, 7.
Antesignani 2, 20, 10 deserunt signa 4, 37, 11 cf. 22, 5, 7.
Anthedon 33, 28, 14.
Antiates fusi 2, 33, 4—9 Aequos et Volscos ad bellum excitant 4, 56, 5 in armis 6, 6, 4 funduntur 6, 8 se

suaque Romanis dedunt 6, 33, 4 Satricum coloniam deducunt 7, 27, 2 victi ib. 7 cum iis bellum 8, 1, 2 eorum incursiones 8, 12, 2 tuentur Pedanos 8, 12, 7; 8, 13, 5 victi Antium captum, naves longae abductae, interdictum mari Antiati populo et civitas data 8, 14, 8 iis patroni coloniae dati 9, 20, 10 vacationem impetrant 27, 38, 5.

Anticyra urbs Locridis 26, 26, 2 capta Aetolis traditur ib. 3; 28, 8, 8 eius situs 32, 18, 4 a Flaminino capta ibid. cf. 32, 39, 4.

Antigonea Epiri 32, 5, 9 cf. 43, 23, 3.

Antigonea Macedoniae 44, 10, 8.

Antigonensis ager 43, 23, 3.

Antigonus mitissimus ac iustissimus rex 32, 21, 25 Megalopolitas restituerat 32, 22, 10.

Antigonus Macedonum rex 34, 28 eius dictum 40, 21, 5 cf. 40, 54, 4.

Antigonus Echecratis filius nomen patrui Antigoni ferens, Philippi regis amicus 40, 54, 4 de insidiis Persei regem edocet ib. 7 sqq. cum regem relinquere vult Philippus 40, 56, 3 P. legatus missus ad Bastarnas 40, 57, 3 eum interfici iubet Perseus 40, 58, 9

Antigonus purpuratus a Perseo missus ad Gallos 44, 26, 8.

Antigonus Demetrii filius necatus ab Ammonio P. 50.

Antimachus praefectus alae sacrae cadit 42, 66, 5.

Antimachus Persei legatus praefectus Demetriadi 44, 13, 9.

Antinous princeps civitatis Passaronis insignis favore Persei 45, 26, 5 eruptione facta se ipse vulneribus offerens occisus ib. 9.

Antiochia 33, 19, 8; 33, 41, 9; 41, 20, 9.

Antiochia super Maeandrum 38, 13, 4.

Antiochus Magnus 30, 37, 13 foedus fecerat cum Philippo ad Aegypti opes dividendas 31, 14, 5 Attali regno ut abstineat senatus petit 32, 8, 15 socius et amicus P. R. ib. 13 bello adversus Attalum desistit 32, 27 transitum molitur in Europam 33, 13, 15 bellum movet 33, 19, 6 cum vetant Rhodii superare Chelidonias 33, 20, 2 castella aliquot Asiae capit, quae in Ptolemaei dicione erant ib. 4 ei denuntiatum, ut excederet Asiae urbibus neve in Europam transiret 33, 34, 3 omnes Asiae civitates in antiquam imperii formulam redigere conatur 33, 38 in Chersonnesum transit ib. 8 Lysimachiae cum legatis Romanis colloquitur 33, 39, 2 Cyprum petens tempestate obruitur 33, 41, 7 eius legati ad Quinctium 34, 25, 2 legati Romam 34, 57, 6 ab eo postulatum ut Europa abstineat 34, 58, 2 iterum ad eum legati missi 34, 59, 8 Hannibalem in magno apud se honore habet 34, 16, 2 filiam Ptolemaeo in matrimonium dat 35, 13, 4 Ephesum venit ad Pisidas oppugnandos ib. 5 eius colloquium cum Villio filii morte diremptum 35, 15, 2 suspicio patrem ipsum veneno filium sustulisse ib. 4 consilium habet de bello 35, 17, 3 decreto Aetolorum in Graeciam vocatur 35, 33, 8 eius invidia in Hannibalem 35, 43 transit ex Asia 35, 43, 3 in concilio Aetolico 35, 44 imperator appellatus 35, 45, 9 frustra temptat Chalcidem 35, 46, 2 eius legati in concilio Achaico 35, 48 ei bellum nuntiatur ab Achaeis 35, 50, 2 Chalcidem petit ib. 6 Romanos per agros dissipatos Menippus caedit 35, 51, 4 Chalcide aperta Euboeam tenet ib. 10 Eleis auxilia mittit 36, 5, 3 Boeotos sibi conciliat 36, 6, 5 Demetriade consilium habet 36, 6, 6 Philippi odium movet 36, 8, 5 complures Thessaliae urbes capit 36, 9—10 Larisam obsidet 36, 10, 3 Chalcide nuptias suas celebrat 36, 11 Acarnaniae quaedam castella in potestatem redigit 36, 12 Thermopylas occupat 36, 15, 5 victus a Romanis 36, 18 sqq. P. Chalcidem se recipit 36, 19, 9 Ephesum tramittit 36, 21. Aetolis pecuniam mittit, subsidia pollicetur 36, 25, 5 securus de bello Romano 36, 41 bellum parat 37, 8 ad Caïcum stativa ponit 37, 18, 6 pacem frustra temptat ib. 12 varia oppida capit 37, 21, 5 eius classis

victa duce Hannibale 37, 23, 7 sqq. Notium oppugnat 37, 26, 5 eius classis victa ad Myonnesum 37, 30 P. Lysimachia cedit 37, 31 de pace mittit ad P. Scipionem 37, 34 quae ab eo postulaverint Romani 37, 35, 8 P. Scipioni filium reddit 37, 37, 6 ad Magnesiam castra ponit ib. 9 eius acies 37, 40 victus acie 37, 41, 2 sqq. P. Sardes fugit 37, 44, 5 Apameam 37, 44, 6 de pace mittit 37, 45, 4 pacis condiciones ib. 14 confirmantur a senatu 37, 55, 2 foedus cum eo conscriptum 38, 38.

Antiochus Antiochi Magni filius missus ad Syriam tuendam 35, 13, 5 eius mors 35, 15, 2.

Antiochus Epiphanes Antiochi filius obses Romanis datus patri succedit P. 41 eius mores 41, 20 P. legatos Romam mittit 42, 6, 6 Coelen Syriam sibi arrogat 42, 29, 5 Ptolemaeis regnum adimere conatur 44, 19, 8 ad eum mittit Perseus 44, 24 Alexandrea frustra temptata abscedit ex Aegypto 45, 11 Pelusii validum praesidium relinquit ib. 4 a bello Ptolemaeis illato deterretur C. Popillii asperitate, qui eum virga circumscribit 45, 12, 5 P. eius legati Romae 45, 13, 2 cum eo Eumenes conspirasse dicitur P. 46 mortuus ibid.

Antiochus puer admodum a patre relictus P. 46 a Demetrio interemptus ibid.

Antiochus Syriae rex dona amplissima Scipioni mittit P. 57 bellum gerit cum Phrahate Parthorum rege P. 59.

Antipater praefectus orae Asiae 38, 16, 5.

Antipater dux Persei 42, 66, 9.

Antipatrea Macedoniae urbs vi capta 31, 27, 3.

Antiphilus Boeotiorum praetor Thebas prodit 33, 1, 7.

Antiphilus Edessaeus Persei praefectus 42, 51, 5.

Antipolis oppidum Massiliensium P. 47.

Antissa in Lesbo quare diruta 45, 31, 14.

Antissaei Methymnam traducti 45, 31, 4.

antistes fani Dianae 1, 35, 6.

L. Antistius de plebe trib. m. c. p. 6, 30, 2.

L. Antistius legatus 23, 38, 12.

M. Antistius legatus ad Flaminium 21, 63, 12.

M. Antistius trib. pl. de Satricanis fert ad populum 26, 33, 10.

Sex. Antistius trib. pl. 4, 42 centurio equit. ibid.

Sex. Antistius legatus in Galliam 27, 36, 3.

[C. Antistius Labeo] ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3 ad diruendam Antissam missus 45, 31, 14.

Antium 2, 33, 6 Volscorum urbs opulentissima 2, 63, 6 deditur 2, 65, 7 eo colonia deducta 3, 1, 5 cf. 3, 4, 3 caput Volscorum 6, 9 eo confugiunt Latini 6, 32, 10 captum 8, 14, 8 cf. 22, 1, 10; 24, 44, 8; 28, 11, 2; 30, 2, 9; 36, 3, 6; 43, 4, 6 a Mario expugnata P. 80.

Sp. Antius legatus ad Fidenates 4, 17, 2 ei statua publice posita ib. 6.

A. Antonius legatus Pauli ad Persea 45, 4, 7.

C. Antonius procos. Catilinam caedit P. 103 F. 28o in Thracia infeliciter pugnat ibid. F. 27.

C. Antonius Caesaris legatus in Illyrico captus a Pompeianis P. 110 M. Bruti potestati subiectus P. 118 occisus 121.

L. Antonius frater triumviri, cos. Octaviano bellum infert P. 125 dedenti se Octavianus ignoscit P. 126.

M.' Antonius unus de percussoribus Sertorii P. 96.

M. Antonius mag. equit. 8, 17, 3.

M. Antonius trib. pl. 45, 21, 3; 45, 41, 9.

M. Antonius praetor piratas in Ciliciam persequitur P. 68. P. 70 vir eloquentissimus P. 80 trucidatur ibid.

M. Antonius praetor a Cretensibus victus obit P. 97.

M. Antonius trib. pl. Caesari favens urbe pellitur P. 109 mag. equit. plebem sedat P. 113 cos. Caesaris

piti diadema imponit P. 116 F. 46 u Caesare occiso legem fert de permutatione provinciarum P. 117 adversus eum Octavius copias parat ibid. eius saevitia ibid. Mutinam obsidet P. 118 Pansam vincit 119 ab Hirtio et Caesare victus ibid. hostis a senatu iudicatus ibid. Octaviano se iungit ibid. tresvir reipublicae constituendae 120 D. Brutum occidi iubet ibid. in Graeciam traicit 123 ad Philippos vincit 124 ei orientis provinciae contingunt 125 eius uxor Fulvia irata C. Octavio ibid. Octaviam uxorem ducit P. 127 quomodo dissensio inter eum et Augustum composita sit F. 50 eius legatus Parthos repellit P. 128 alii Iudaeos subigunt ibid. eius infelix expeditio adversus Parthos 130 Cleopatram uxoris loco habere coepit 131 Artavasden in vincla conici iubet ibid. Armeniae regnum filio suo ex Cleopatra dat ibid. Octaviam uxorem repudiat 132 ad Actium victus et obsessus Alexandriae se interficit ibid. Ciceronem interfici iubet F. 48 a Caesare in mausoleo Alexandriae reconditur F. 51 y.

Q. Antonius 37, 32, 8.

Q. Antonius praetor a legato Syllae victus et occisus P. 86.

Q. Antonius Merenda trib. m. c. p. 4, 42, 2.

T. Antonius Merenda decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 10.

Antron 42, 42 a consule recepta 42, 67, 9.

Anuli magna specie gemmati Sabinorum 1, 11, 8 aureorum ab Hannibale captorum multitudo 23, 12 equitum insigne ib. 2 senatorum insigne 26, 35, 5 cf. 27, 28, 4.

Anxur Volscorum oppidum, postea Tarracinae 4, 59, 4 direptum ib. 10 neglectum oppidi praesidium oppressum 5, 8, 2 cf. 7, 39, 7 recipitur 5, 13 eo colonia missa 8, 21, 11.

Anxurnas populus vacationem petit 27, 38, 4.

Aous flumen 32, 5, 10 angusta valle fluit inter montes ib. 11 ibi Philippus vincitur 32, 12.

Apama uxor Amynandri 35, 47, 5.

Apama Seleuci regis soror 38, 13, 5.

Apamea urbs 35, 15; 37, 18, 6; 37, 44, 6 unde appellata 38, 13, 5 cf. 38, 37, 8; 38, 38, 6.

Apelaurus locus Stymphaliae terrae 33, 14, 10.

Apelles Philippi legatus 40, 20, 3 suspectus facinoris in Demetrium perpetrati 40, 54, 9 Italiam fugit 40, 55, 6 cf. 42, 5, 4.

Apenninus 5, 33, 6 eum transire conatur Hannibal 21, 58 cf 39, 2, 3 et 9.

Aperanti 43, 22, 11.

Aperantia a Philippo recepta 36, 33, 7 magna ex parte Aetolorum fit 38, 3, 4 a Perseo recepta 43, 22, 11.

apum examen prodigium 21, 46, 2.

apex dialis 6, 41, 9.

Aphrodisias Ciliciae urbs ab Antiocho recepta 33, 20, 4.

Aphrodisias Cariae oppidum 37, 21, 5.

Aphthir profugus ex regno Masinissae 34, 62, 10.

Apiolae Latinorum urbs vi capta 1, 35, 7.

Apocleti sanctius consilium Aetolorum 35, 34, 2; 35, 46, 2.

Apodoti Aetoliae pars 32, 34, 4.

Apollinare appellata prata Flaminia 3, 63, 7.

Apollinares ludi quamobrem instituti 25, 12, 15 P. eorum ritus ac sacrum ib. 13—15 in perpetuum voti 26, 23, 3 cf. 27, 23, 5 a. d. III nonas Quintiles faciendi 27, 23, 7 ubi celebrati sint 30, 38, 10 cf. 37, 4, 4 a praetore urbano facti 39, 39, 13.

Apollo Delphicus 1, 56, 9; 36, 11, 6 eius aedes in pratis Flaminiis 3, 63, 7 pro valetudine populi aedes vota 4, 25, 3 dona vota in pestilentia 40, 37, 2 Apollo medicus 40, 51, 6 ei lectisternium factum 5, 13, 6 cratera aurea Delphos portata 5, 25, 10 aedes dedicata 7, 20, 9 Apollinaris sacri antistites decemviri sacrorum 10, 8, 2 ad Pythium Delphos mittitur 22, 57, 5 quid responderit 23, 11, 1—6 ei ludi instituti ca-

25, 12 P. voti factique 27, 11, 6 eius aedes 27, 37, 11 in eius aede senatus 34, 43, 2; 41, 17, 4 aedes Velitris32, 1, 10 cf. 32, 25, 2 eius ager Sicyone 32, 40, 8 eius templum Delium 35, 51 eius fanum in Hiera Come et oraculum 38, 13 cf. 38, 13, 6 Zerynthius 38, 41, 4 eius aedes Caietae 40, 2, 4 eius aedes Gabiis 41, 16, 6 ad Apollinis theatrum 40, 51, 3.
Apollinis promunturium 30, 24, 8.
Apollodorus Atheniensis seditionis auctor in exilium eiectus 35, 50, 4.
Apollonia in Epiro tentata a Philippo 24, 40, 2 Romani obtinent ib. 9 cf. 28, 8, 9; 29, 12, 5; 35, 24, 7; 37, 6; 42, 18, 3; 42, 36, 8; 43, 21, 3.
Apollonia in Macedonia 31, 27; 38, 41, 9; 45, 28, 9.
Apolloniatae a Philippo intra muros pulsi 26, 25, 2 eorum ager a Philippo vastatus 29, 12, 6 trecenti se coniungunt Romanis 33, 3, 10 iterum auxilia mittunt 42, 55, 9; 44, 30, 12; 45, 43, 10.
Apolloniatium legati ab adulescentibus Romanis pulsati P. 15.
Apollonides principum unus Syracusis salutarem orationem habet 24, 28.
Apollonius purpuratorum Antiochi unus dextro cornu classis praeest 37, 23, 7.
Apollonius princeps legationis Antiochi 42, 6, 6.
Apparitores ab Etruscis sumpti 1, 8, 3 circa domos dimissi ad pignera capienda 3, 38, 12 dictatoris 8, 33, 2.
appellatio provocatioque 3, 56, 13; 8, 33, 7 tribuni appellantur 9, 26, 10; 37, 51, 4.
Appia via 22, 1, 12 Appiae limes 22, 15, 11 cf. 26, 8, 10 P. 107.
C. Apronius trib. pl. 3, 54, 13.
Apsus fluvius 31, 27.
Apuani Ligures perdomiti 39, 2, 5 consulem circumveniunt 39, 20, 6 vastantur 39, 32, 1—3 in campestres agros deducuntur 40, 38, 2 sqq. iterum Neapolim tramissi 40, 41, 3.
L. Apuleius trib. pl. diem dicit M. Camillo 5, 32, 8 P.
M. Apuleius cos. F. 33 dd.
Q. Apuleius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
Q. Apuleius Pansa cos. 10, 6 circumsedet Nequinum 10, 9, 8.
C. Apuleius Saturninus quinquevir 45, 13, 11.
L. Apuleius Saturninus praetor 45, 44, 2.
L. Apuleius Saturninus trib. pl. per vim factus legem agrariam fert P. 69 C. Memmium occidit ibid. interfectus bello ibid.
Apuli foedere in amicitiam recepti 8, 25, 3 cum iis bellum 8, 37, 3 opem laturi Samnitibus fusi 10, 15 pars deficit ad Hannibalem 22, 61, 11; 25, 20, 6.
Apulia 6, 42, 8 perdomita 9, 20, 9 ibi motus servilis 39, 29, 8 ibi frumentum coemptum 42, 27, 8.
L. Apustius legatus Tarenti 23, 38, 9—11.
L. Apustius legatus P. Sulpicii mittitur ad populandos hostium fines 31, 27 complures urbes expugnat ib. 2—5 Athenagoram pellit ib. 7 classi praeest 31, 44 eius res gestae 31, 44—47, 2 a successore dimissus 32, 16, 3 legatus L. Scipionis 37, 4, 2.
L. Apustius tumultuario proelio cadit 37, 16, 12.
L. Apustius Fullo aed. pl. 31, 4, 7 praetor 33, 24, 2 sortitur urbanam 33, 26 triumvir coloniae 34, 53, 2 cf. 35, 9, 8.
Aqua Ferentina 1, 51, 9 in urbem ducta ab Ap. Claudio 9, 29, 6 Acherusia 8, 24, 2 Aquae Calidae 30, 24, 9 publica privatis adempta a censoribus 39, 44, 4 Aquae Cumanae 41, 16, 3. aquarum magnitudine annus insignis 30, 26, 5; 30, 38, 10; 35, 9, 2; 35, 21, 5.
Aqua et igni interdictum P. 69.
Aquae Sextiae colonia condita P. 61 F. 14 g unde nomen acceperit ibid. prope eam clades Teutonum P. 68.
Aquilae de hostibus receptae pace inita F. 53 dd.
Aquileia 39, 22, 6 eo colonia deduci iubetur 39, 55, 5 deducta 40,

31, 2 P. 41, 5, 2 eius muniendae cura quare dilata 41, 1, 4 sqq. eo coloni scripti 43, 17.
Aquileienses 43, 1, 5.
Aquilii fratres cum Tarquiniis conspirant 2, 4, 1 supplicium dant 2, 5, 6 P. cf. 2, 7, 8.
C. Aquilius cos. 4, 40, 14 Hernicos devincit ibid.
M.' Aquilius procos. bellum servile conficit P. 69 repetundarum reus absolvitur P. 70 legatus a Mithridate pulsus P. 77 in vincla coniectus P. 78.
P. Aquilius ad frumentum coemendum missus 27, 3, 9.
L. Aquilius Corvus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
L. Aquillius Gallus praetor sortitur Siciliam 41, 15, 5.
Aquilonia 10, 38, 4 capta 10, 41, 14 incensa 10, 44, 2.
Aquinum 26, 9, 3.
Ara iniussu senatus aut tribunorum plebei partis maioris non dedicanda 9, 46, 7 maxima Herculi dicatur 1, 7, 10 et 11 cf. 9, 29, 9 Augusto condita ad Rhodanum P. 139.
Arabes 37, 40, 12; 45, 9, 6.
Arabia deserta 45, 12, 2.
Aradii 35, 48, 6.
Arar flumen P. 139.
Aratthus flumen 43, 21, 9.
Aratus princeps Achaeorum 27, 31, 8 Arati pater et filius Sicyonii interfecti 32, 21, 23
Arausio P. 67.
Arbocala Vaccaeorum urbs capta ab Hannibale 21, 5, 6.
Arcadia 1, 5, 2 inde allatum Lupercal ibid.
Archelaus Acarnanum princeps proditionis damnatus absolvitur 33, 16, 10.
Archelaus Mithridatis praefectus Athenas occupat P. 78 cum classe regia Syllae se tradit P. 82.
Archelaus ab Aegyptiis rex accitus pellitur P. 105.
Archidamus dux Aetolorum 32, 4, 2 legatus ad Achaeos 35, 48, 10.
Archidamus princeps Aetolorum 43, 21, 9 Perseo Aperantiam conciliat 43, 22, 11 ei civitati praepositus ibid. comes fugae Persei 44, 43, 6.
Archimedes Syracusanus unicus spectator coeli siderumque 24, 34, 2 si quid hostes pararent, ex oppugnata urbe ludificabatur ibid. 2 sqq. cogit hostem oppugnatione desistere 24, 34, 16 capta urbe intentus formis interficitur 25, 31, 9 P. eum sepeliendum curat Marcellus ib. 10.
Archippus dux Argivorum 34, 40, 6.
Archo Herodici filia Poridis uxor multos enisa fetus decedit 40, 4, 2.
Archo frater Xenarchi praetoris pro Persei amicitia verba facit in concilio Achaico 41, 24.
Ardea urbs Rutulorum 1, 57, 3 Ardeam colonia deducitur 4, 11, 3 Ardeas ager 8, 12, 2 Ardeae forum 22, 1, 19.
Ardeates et Aricini de agro ambiguo certantes pop. Romanum iudicem capiunt 3, 71, 2 P. ob foedum iudicium desciscunt 4, 1, 4 cum iis foedus renovatum 4, 7, 10 Ardeatium seditio 4, 9 a Romanis composita 4, 10, 6 ad eos redit ager interceptus 4, 11, 4 Camillo duce trucidant Gallos 5, 45, 3 militiam detrectant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 cf. 32, 9, 2; 39, 19, 2 eorum magistratus 39, 19, 2.
Ardiaei 27, 30, 13.
Ardyes Antiochi filius 33, 19, 9.
area Volcani 39, 46, 5; 40, 19, 2 Concordiae 39, 56, 6; 40, 19, 2.
Aretho amnis 38, 3, 11.
Arethusa fons Syracusis 25, 30, 6.
Arevaci Hispaniae gens F. 19.
Areus exul Lacedaemonius ab Achaeis damnatus 39, 35, 7.
Argei loca sacris faciundis 1, 21, 5.
Argenta Thessaliae castellum 32, 14, 3.
Argentanum Bruttiorum urbs ab Hannibale deficit 30, 19, 10.
Argentei decem unum aureum aequant 38, 11, 8.
Argentum nondum signatum 4, 60, 6 primus usus P. 15 multaticium 27, 6, 19 in Hispania foditur 28, 3, 3 Oscense 34, 10, 5; 34, 46, 2 bigatum 33, 27, 7 et 9; 34, 46, 2 infe-

ctum et factum 34, 52, 5 cf. Argentei.
Argentariae 9, 40, 16 earum domini ibid. Livii tempore novae appellatae ardent 26, 27, 2 cf. 40, 51, 5 in Hispania 34, 21, 7.
Argestaeus campus 27, 33.
Argi 27, 30, 8 ibi concilium Achaeorum 31, 25, 2 Philocli produntur 32, 25 Nabidi traduntur 32, 38, 6—9 cf. 34, 22, 10 in tutela Iunonis 34, 24, 2 ab Romanis exercitus adductus 34, 25, 4. duas arces habet urbs ib. 5 intestina seditio ib. 6 urbe cedit Nabis 34, 33, 3 P. eius praesidio pulso libera 34, 40, 6 cf. 42, 44, 7; 45, 28, 3.
Argiletum 1, 19, 2.
Argithea Athamaniae caput 38, 1, 4.
Argivi curationem ludorum ad Philippum deferunt 27, 30, 9 multi eorum privatis hospitiis inligati Philippo fidem servant 32, 22, 11 Philocli urbem produnt 32, 25 eorum mos, Iovem, Apollinem, Herculem praetores renuntiare primo comitiorum die ib. 2 Nabidis praesidium expellunt 34, 40, 6.
Argos Amphilochium 38, 10.
Ariarathes rex Cappadociae 37, 31, 4 auxilia mittit Antiocho 37, 40, 10 Gallis 38, 26, 4 legatos mittit ad consulem de venia petenda 38, 37, 5 filiam Eumeni despondet 38, 39, 6 cum eo amicitia iuncta ibid. P. cf. 40, 20 filium educandum Romam mittit 42, 19, 3 cum Eumene affini consilia consociat 42, 29, 4 mortuus P. 46.
Ariarathes filius praecedentis amicitiam cum populo R. renovat P. 46 a Demetrio regno pulsus restituitur P. 47.
Aricia 1, 50, 3 ab Etruscis oppugnata et proelio liberata 2, 14, 5—8 cf. 2, 26, 6 a Mario expugnata P. 80 cf. 24, 44, 8; 30, 38, 9; 35, 9, 4.
Aricini cum Ardeatibus de agro certantes populum R. iudicem capiunt 3, 71, 2 P. tuiti Pedanos vincuntur 8, 13, 5 in civitatem accepti 8, 14, 3.
Arietes tres in Sagunti oppugnatione 21, 12, 2 cf. 36, 23, 2; 38, 5, 3.
Ariminenses fidem servant Romanam 27, 10, 7.
Ariminum colonia P. 15; 21, 51, 7 provincia Gallia appellata 28, 38, 13; 34, 45, 7; 39, 2, 10.
Arines praefuisse dicitur praesidio Carthaginis novae a Valerio Antiate 26, 49, 5.
Ariobarzanes Syphacis nepos P. 48.
Ariobarzanes in regnum Cappadociae restitutus P. 70 cf. P. 74 a Mithridate pulsus P. 76.
Ariovistus Germanorum dux Gallia expulsus P. 104.
Aristaenus praetor Achaeorum ad Romanos inclinat 32, 19, 2 in concilio Achaeos increpat 32, 20, 3 suadet Romanorum societatem 32, 21 cf. 32, 32, 11 idem in concilio Boeotorum suadet 33, 2, 4 in Aetolos invehitur 34, 24, 2 eius de bello sententiam probat consul 34, 26, 6.
Aristo actor tragicus Syracusis index coniurationis 24, 24, 3.
Aristo Tyrius ab Hannibale missus ad sollicitandos Poenos 34, 61, 2 P. in senatum vocatus negat se mandata habere ib. 10 profugit ib. 14.
Aristodemus Cumarum tyrannus 2, 21, 5 heres Tarquiniorum frumentum a Romanis coemptum retinet 2, 34, 4.
Aristomachus Crotone princeps plebis 24, 29 ad Hannonem transfugit 24, 3, 13.
Aristonicus Eumenis regis filius Asiam occupat P. 59 vincit P. Crassum, dein ipse se dedit ibid.
Aristoteles Antiochi praefectus 36, 21, 2.
Arma capta praeter clupeos Diis concremata 45, 33 Samnitium auro et argento caelata 9, 40, 4 de Romanis armis cf. ibid. et 42, 52, 11.
Armenes Nabidis tyranni filius in triumpho Flaminini ductus 34, 52, 9.
Armenia P. 97 P. 101 eam Antonius filio suo dat 131.
Armillae aureae Sabinorum 1, 11, 8 dona militaria 10, 44, 3—5.
Armilustrum 27, 37, 4.
Arniensis tribus 6, 5, 8 P. 29, 37, 10.
Arnus flumen 22, 2, 2.

Arpi urbs 9, 13, 8; 22, 1, 9; 22, 13, 3 recepta a Romanis 24, 46—47.
Arpinates 10, 1, 2 iis civitas data 10, 1, 2 suffragii latio data 38, 36, 7—9.
Arpini 24, 47, 2 cf. Arpi.
Arpinum 9, 44, 16; 30, 2, 12.
L. Arrenius praefectus socium captus ab Hannibale 27, 27, 8.
Arretini soli Etruscorum bello Romano abstinent 9, 32 eorum seditiones 10, 3, 2; 27, 21, 6; 27, 24 obsides dare coguntur ib. 5 arma pollicentur classi parandae 28, 45, 16 cf. Arretium.
Arretium 9, 37, 12 pacem petit 10, 37, 4 cf. 22, 2 defectionis initium facit 27, 21, 6; cf. 27, 24; 28, 46, 13; 32, 9, 3; 34, 56, 4; 35, 21, 3.
C. et L. Arri(an)i tribuni pl. 27, 6, 3.
Q. Arrius praetor Crixum caedit P. 96 victus a Spartaco ibid.
Arruns Demarati filius 1, 34, 2.
Arruns Porsinae filius victus et occisus 2, 14, 5—8.
Arruns Clusinus Gallis auctor oppugnandi Clusii 5, 33, 4.
Arruns Tarquinius cf. Tarquinius.
Arsaces Parthorum rex P. 70.
Arsia silva 2, 7, 2.
Artatus amnis 43, 19, 4.
Artavasdes Armeniae rex ab Antonio in vincla coniectus P. 131.
Artemon Dolops praefectus Persei 42, 58, 10.
Artena urbs Caeretum iam a regibus deleta 4, 61, 11.
Artena Volscorum urbs diruta 4, 61, 9.
Arthetaurus Illyricus a Perseo occisus 42, 13, 6.
Artifices ludicram artem facientes 45, 32, 9.
Arverni Celtarum gens 5, 34, 5 Hasdrubalem recipiunt 27, 39, 6 victi et caesi a Q. Fabio P. 61 cf. P. 107.
Aruspices 1, 31, 4 cf. Haruspices.
Arx Romana dolo capta 1, 11, 6 et 7 Sabinis data 1, 33, 2 arx et Capitolium sedes deorum 5, 39, 10 et 12 cf. 8, 37, 6.
Ascanius Aeneae et Laviniae filius 1, 1, 11 Albam Longam condit 1, 3, 3 P.
Asclepiodotus praefectus Persei 42, 51, 7; 44, 2, 10.
Ascordus flumen Macedoniae 44, 7, 6.
Ascua urbs Hispaniae 23, 27, 2.
Asculum in Picentibus P. 72 inde bellum Italicum incipit ibid. captum a Pompeio P. 76.
Ascuris palus 44, 2, 6.
Asia 9, 19, 10—11 in eam traiciunt Romani 37, 33, 4 eius civitates tradunt se Romanis 37, 45, 3 ad res Asiae componendas decem legati missi 37, 55, 7 eorum decretorum summa a senatu constituta 37, 56, 2 cf. 38, 38 sq. eam occupat Aristonicus, cum Attali testamento Romanis legata libera esse deberet P. 59 a Mithridate occupata P. 78 ibi omnes cives Romani necati iussu Mithridatis ibid. urbes a Mithridate direptae P. 82 Asia cedit Mithridates P. 83 in regiones discripta a Sylla F. 18 eius amoenitas urbium et copia rerum 39, 1, 3; 38, 17, 18 cf. 38, 16, 9; 45, 23, 16.
Asiatici Graeci 36, 17, 5.
Asiaticus appellari vult L. Scipio 37, 58, 6.
(Asinius) Pollio cum exercitu Antonio se iungit P. 120.
Asnaus mons 32, 5, 11.
Asopus flumen 36, 22, 7.
Aspendii 37, 23, 3.
Asta Lusitanorum oppidum captum 39, 21, 3.
Astapa urbs Hispaniae 28, 22, 2 incolae cum in eo esset, ut urbs caperetur, mortem occumbunt pugnantes ib. 15 alii semet comburunt 28, 23, 2 cf. Gisia.
Asti Thraecum populus 38, 40, 7.
Astraeum Paeoniae 40, 24, 3.
Astragos castellum in agro Stratonicensi 33, 18, 6.
Asturae flumen 8, 13, 5.
Astures gens domita F. 52 cc.
Astymedes princeps legationis Rhodiae 45, 25, 4.
Asylum Romulus aperit 1, 8, 5 cf. 2, 1, 4 asyla Graecorum 35, 51, 2.
Atalante insula 35, 37, 8.
Atanagrus Ilergetum caput obsessum 21, 61, 6.

Atella dedita 26, 16, 5 eo traducti Nucerini 27, 3, 7 cf. 27, 37, 2.
Atellani deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 de iis SCtum 26, 34, 6 Calatiam migrare iubentur 27, 3, 7.
Atellana fabula genus ludorum ab Oscis acceptum 7, 2, 12 earum actores nec tribu moventur et stipendia faciunt ibid. is ludus solus Romae relictus F. 14h.
A. Aternius cos. 3, 31, 5 patricius tribunus pl. cooptatur 3, 65.
Athacus 31, 34, 7.
Athamanes 27, 30, 4; 31, 41 iis bellum inferunt Aetoli 37, 49, 6 queruntur de Philippo 39, 24, 8 eorum auxilia 43, 21, 4 cf. Amynander.
Athamania omnis in dicionem Philippi transit 36, 14, 9 deficit ad Amynandrum 38, 1 asperi et invii soli 42, 55, 2.
Athenae 3, 31, 8 eo legati missi ad describendas leges ibid. P. obsidentur a Macedonibus 31, 14, 3 ad liberandas missus C. Claudius ibid. urbem Philippus aggreditur 31, 24, 3 iterum frustra temptat agrosque vastat 31, 26, 6 ibi seditionem comprimit Quinctius 35, 50, 4 cf. 41, 20, 8 occupatae ab Archelao P. 78 summo labore a Sylla expugnatae P. 81 ibi oratio plurimum pollet 31, 44, 3 multa visenda habet urbs 45, 27, 11.
Athenienses 25, 24, 12 eorum classes demersae ad Syracusas ibid. mittunt legatos ad Philippum 27, 30, 4 cf. 29, 12, 14 Romam 31, 5, 6 qua causa sibi bellum cum Philippo contraxerint 31, 14, 6 P. bellum ultro decernunt 31, 15, 5 immodicos habent Attalo honores 31, 30 litteris verbisque, quibus solis valent, bellum adversus Philippum gerunt 31, 44, 2—9 eorum legati in concilio Achaeorum in Philippum invecti 32, 19, 12 iis aliquot insulae datae 33, 30, 11 legatus eorum gratias agit Romanis 34, 23, 2 a Quinctio ad Panaetolicum acciti 35, 32, 7 pro Aetolis deprecantur 37, 6, 4 cf. 37, 14, 2 iterum 38, 9, 3 et 38, 10, 2 finibus interdixerant Macedonibus 41, 23 legatos Romam mittunt 43, 6, 2 eorum naves a legato Romano dimissae 45, 10, 2 iis Sylla quae habuerant reddit P. 81.
Athenaeum castellum Athamaniae 38, 1, 11; 39, 25, 17.
Athenaeus frater Attali 38, 12, 8; 38, 40, 3 Romam missus 39, 46, 9 cum Eumene succurrit Romanis 42, 55, 7 L. Paulum comitatur in Graeciam 45, 27, 6.
Athenagoras Philippi praefectus a L. Apustio repulsus 31, 27, 6 unus ex purpuratis 31, 35 ad lacessendos hostes missus repellitur ibid. Dardanorum agmen turbat 31, 43 mittitur ad occupanda Stena 32, 5, 9 dux mercenariorum 33, 7, 11.
Athenagoras praefectus Persei 44, 32, 6.
Atherbal dux in Hannibalis exercitu P. 22 (apud Livium Maharbal).
Athesis flumen P. 68.
Athletae primi in ludicro Romano 39, 22, 2 in Graeco ludicro 45, 32, 9.
Atho mons inclitus magnitudine 44, 11, 3; 44, 28, 3; 45, 30, 4.
A. Atilius legatus 42, 37, 1—4 cf. 42, 38; 42, 47, 10.
C. Atilius duumvir aedi dedicandae 23, 21, 7.
L. Atilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.
L. Atilius trib. m. c. p. 5, 13, 3 iterum 5, 18, 2.
L. Atilius trib. pl. 9, 30, 3.
L. Atilius quaestor cadit ad Cannas 22, 49, 16.
L. Atilius praefectus praesidii Locrensis 24, 1, 9.
L. Atilius trib. pl. 26, 33, 12.
L. Atilius praetor 32, 27, 7 sortitur Sardiniam 32, 28, 2.
L. Atilius inlustris iuvenis Samothraces in contione adloquitur 45, 5, 2.
M. Atilius praetor 10, 45, 4.
M. Atilius duumvir aedi dedicandae 23, 21, 7.
M. Atilius legatus ad Ptolemaeum 27, 4, 10.
M. Atilius praetor Sardiniam sortitur 42, 21 ei provincia prorogatur 42, 1, 3.

A. Atilius Calatinus cos. prope captus a Poenis P. 17 primus extra Italiam dictator P. 19.

M. Atilius Regulus cos. 8, 16, 4.

M. Atilius Regulus cos. 10, 32 Samnites pellit 10, 33, 4 cum Samnitibus duo proelia committit 10, 35 et 36 Iovi Statori aedem vovet 10, 36, 11 ei triumphus negatus 10, 36, 19.

Atilius Regulus victa Poenorum classe in Africam traicit P. 17 Xanthippo duce a Poenis victus captusque P. 18 Romam missus de componenda pace et captivis commutandis utrumque negandi auctor in senatu ibid. redit Carthaginem et supplicio perit ibid. cf. F. 9.

M. Atilius Regulus cos. suff. 22, 25, 16 exercitum Fabii accipit 22, 32 aetatem excusans Romam redit 22, 40, 6 bis cos. fuerat 23, 21, 6 triumvir mensarius ibid. censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 magistratu se abdicat ib. 4.

M. Atilius Regulus (Reguli cognomen 26, 33, 6) urbanam cum peregrina iurisdictione accipit 24, 44, 2 legatus Q. Fulvii Flacci 26, 6 in senatu de sententia rogatur 26, 33, 6.

A. Atilius Serranus aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 sortitur Hispaniam ult. 35, 20, 8 postea ei Macedonia et classis mandata ib. 9 classem regiam onerariarum excipit 36, 20, 7 successori classem tradit 36, 42, 7 praetor iterum 41, 28, 5 sortitur urbanam 42, 1, 5 cf. 42, 27, 4; 43, 11, 3.

C. Atilius Serranus praetor auxilium fert L. Manlio obsesso a Gallis 21, 26, 2 cum Scipione exercitum coniungit 21, 39, 3. vota decennalia suscipere iubetur 21, 62, 10 consulatum petit 22, 35.

C. Atilius Serranus praetor 39, 23, 2.

C. Atilius Serranus cos. F. 14 i.

M. Atilius Serranus triumvir coloniae 37, 46, 11.

Atina urbs 9, 28, 6 ager Atinas 10, 39, 5.

C. Atinius trib. pl. 32, 29, 3.

C. Atinius trib. mil. signum in hostes proicit 34, 46, 12.

C. Atinius praetor sortitur Hispaniam ult. 38, 35, 10 Lusitanos fugat 39, 21, 2 vulnere ictus moritur ib. 3.

C. et M. Atinii capita coniurationis auctoresque Bacchanalium 39, 17, 6.

M. Atinius a Thurinis urbe exclusus 25, 15, 9 sqq.

M. Atinius praefectus socium occisus 34, 47, 2.

C. Atinius Labeo trib. pl. postulat, ut consules separatim de triumpho agant 33, 22, 2 intercedit consuli 33, 25, 6 praetor sortitur peregrinam 33, 43, 5.

C. Atinius Labeo praetor sortitur Siciliam 37, 2.

C. Atinius Labeo trib. pl. censorem de saxo deici iubet, in senatu praeteritus ab eo P. 59.

Atintania 27, 30, 13; Philippi facta 29, 12, 13; 45, 30, 6.

L. Atius trib. mil. 41, 3, 9.

Atrax urbs ubi sita 32, 15, 8 a Flaminino nequiequam oppugnata 32, 17; 36, 10, 2.

Atrebates Belgae a Caesare victi P. 104.

L. Atreus 43, 13, 6.

Atria Tuscorum colonia 5, 33, 7.

Atriaticum mare cf. Adriaticum.

Atrinum oppidum a Tuditano expugnatur 24, 47, 14.

Atrium publicum in Capitolio 24, 10, 9 Libertatis 25, 7, 12; 45, 15, 5 regium 26, 27, 3 duo Maenium et Titium in lautumiis 39, 44, 7.

C. Atrius Umber gregarius miles seditionis auctor 28, 24, 13 ad eum et C. Albium defertur imperium ibid. securi percussus 28, 29, 11.

Attalis tribus Atheniensis 31, 15, 6.

Attalus Syracusanae coniurationis index 25, 23, 7.

Attalus rex Pergami 26, 24, 9 ad eum Aetoli summum magistratum deferunt 27, 29, 10 cum Sulpicio sese coniungit 27, 33, 4 Peparethum vastat 28, 5, 10 Oreum aggreditur ib. 18 Opuntem diripiens a Philippo repellitur 28, 7, 7 in

Asiam traicit ib. 10 legatos P. R. comiter excipit 29, 11, 7 foederi adscriptus cum Philippo inito 29, 12, 14 Romam mittit de Philippo 31, 2 Athenis opem fert 31, 14, 11 Athenienses ad bellum excitat 31, 15, 3 frustra cum Aetolis agit ib. 9 ei honores immodici habentur ib. 6 classi Romanae se iungit 31, 44 ei Andrus concessa 31, 45, 7 in Asiam se recipit 31, 47, 2 legatos mittit Romam de invasione Antiochi 32, 8, 9 senatus responsum ib. 12 classem Romanis auxilio mittit 32, 16, 6 coronam auream Romam mittit 32, 27 in colloquio cum Philippo quae postularit legatus eius 32, 33, 5 cf. 32, 34, 7 interest colloquio cum Nabide 32, 39, 5 Sicyoni urbi decem talenta donat 32, 40, 8 a consule accitus 33, 1 in concilio Thebis parte membrorum captus 33, 2, 3 moritur Pergami 33, 21 P. eius liberalitas ib. 2 Gallis victis regium nomen adsciverat ib. 3 cf. 38, 16, 14.

Attalus frater Eumenis Antiochum transisse Hellespontum Romae nuntiat 35, 23, 10 ei dona data ib. 11. Pergamum defendit 37, 18, 4 eius opera in proelio ad Magnesiam 37, 43, 5 Cn. Manlio praesto est cum copiis 38, 12, 8 eius virtus et modestia 38, 23, 11 missus ad hostes legatus 38, 25, 5 legatus Romam venit 42, 11 deceptus rumore de fratre occiso 42, 16, 7 cum Eumene Romanis succurrit 42, 55, 7 in exercitu Romano 44, 4, 11 constans eius fides 44, 13, 13 in exercitu L. Pauli 44, 36, 8 spe regni elatus Romae versatur 45, 19 Stratii monitione, ut fidem fratri servet, compellitur ib. 8 sqq. in senatu pro fratre regnoque locutus Aenum et Maroneam sibi petit 45, 20 omnibus honoribus cultus ib. 3 cf. 45, 34, 12 caedem Prusiae adiuvat P. 50.

Attalus Eumenis filius populum Romanum heredem fecerat P. 58 de eius pecunia lex Sempronia ibid.

Attenes Turdetanorum regulus deficit ad Romanos 28, 15, 14.

(Attius) Labienus Parthos in Syriam ducit P. 127 occisus ibid.

Attius Tullius cf. Tullius 2, 35, 7.

(Attius) Varus a Curione victus P. 110.

Attus Clausus 2, 16, 4 cf. Ap. Claudius.

Attus Navius augur inclitus 1, 36, 3 cotem novacula discindit ib. 5. eius statua ibid.

Atys rex Albae 1, 3, 8.

Avaricum Biturigum urbs obsessa P. 107.

Avaritiae nomine praetores aliquot accusati P. 46.

Auctores fiunt patres regis a populo creati 1, 17, 9; 1, 22; 1, 32 in incertum comitiorum eventum Livii aetate 1, 17, 9.

Auctores Livii 27, 7, 5; 27, 27, 12; 29, 25; 29, 27, 14; 32, 6, 8.

Audena amnis 41, 19.

Avectius Nervius trib. mil. egregie pugnat P. 141.

Aventinum 1, 33, 2 cf. Aventinus mons.

Aventinus rex Albae 1, 3, 9.

Aventinus mons unde nomen habeat 1, 3, 9 eum Remus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 ibi Iovis Elicii ara 1, 20, 7 Latinis datum 1, 33, 2 ibi nocturni coetus plebis 2, 28, 1 de eo publicando lex lata 3, 31 eum occupant milites plebesque 3, 50, 13 P. ibi comitia habita 3, 54, 10 Iunonis sedes 5, 22, 7; 27, 37, 7 aedes Libertatis 24, 16, 19 occupatus a C. Graccho P. 61.

Averni lacus 24, 12, 4.

Aves simul admisissent, pugnae signum datum 4, 18, 6 cf. 27, 16, 15 aves non addicentes in Tiberim praecipitatae F. 11 avis sanqualis 41, 13.

Aufidena capta 10, 12, 9.

Aufidius amnis 22, 44, 2.

Cn. Aufidius trib. pl. C. Lucretium accusat 43, 8, 2.

Aufugum urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.

Auginus mons 39, 2, 2.

Augures 1, 18, 6; 4, 4, 2 eorum auctoritas augetur 1, 36, 6 decretum de tribunis mil. vitio creatis 4, 7, 3

in dictatore creato consulti 4, 31, 4 quattuor patricii quinque de plebe creati ex lege Ogulnia 10, 6, 6 P. ab iis stipendium quod per bellum non contulissent petitum 33, 42, 4 cf. 45, 2, 10 eorum collegium ampliatum a Sylla P. 89.
Augurium 1, 18, 6 eius capiendi ritus ibid. auguria magno in honore habita 1, 36, 6.
Augustum forum aedificatum F. 49v.
Augustus templum Iani clausit 1, 19, 3 templorum omnium conditor ac restitutor 4, 20, 7 eius ductu Hispania demum perdomita 28, 12, 12 cum de maritandis ordinibus ageret, Q. Metelli prisci censoris orationem recitat P. 59 cf. C. Octavius Caesar. unde Augusti cognomen P. 134 F. 51 aa.
Augustus mensis Sextilis unde appellatus P. 134.
Aulerci Celtarum gens 5, 34, 5.
Aulis 35, 37, 8; 35, 51, 6 portus inclytus 45, 27, 9.
M.' Aulius praefectus socium interficitur circumventus insidiis 27, 27, 8.
Q. Aulius Cerretanus (cf. 8, 37, 3) cos. iterum 9, 15, 11 Frentanos uno proelio devincit 9, 16 mag. equit. in proelio occisus 9, 22, 9.
C. Aurelius legatus Marcelli 23, 16, 13.
L. Aurelius quaestor urbanus 33, 42, 2.
L. Aurelius cos. Sardos subigit P. 60.
C. Aurelius Cotta praetor urbanus 30, 27, 9 cos. 31, 4, 4 ei Italia obtingit 31, 6 in Galliam se confert 31, 22, 3 iratus L. Furio 31, 47, 4 senatum increpat 31, 49, 8.
L. Aurelius Cotta trib. mil. 40, 27, 6 legatus Romam missus 40, 28, 8.
L. Aurelius Cotta praetor iudicia ad equites transfert P. 97.
M. Aurelius Cotta aed. pl. 23, 30, 17 praepositus Puteolis 25, 22, 5 decemvir sacrorum 29, 38, 7 legatus missus ad Philippum 30, 26, 4 accusatur a legatis Philippi in senatu 30, 42, 3 defenditur a legato suo ib. 5 Laevino nuntiat Philippi apparatus 31, 3, 4 mortuus 31, 50, 5.
M. Aurelius Cotta legatus L. Scipionis 37, 52.
M. Aurelius Cotta cos. a Mithridate victus P. 93.
C. Aurelius Scaurus praetor sortitur Sardiniam 39, 8, 2.
M. Aurelius Scaurus legatus a Cimbris fuso exercitu captus P. 67 Cimbros deterrens ab Alpium transitu occiditur ibid.
Aureus unus decem argenteis par 38, 11, 8.
Aurinx Hispaniae urbs 24, 42, 5.
Aurum a matronis conlatum, cum in publico deesset 5, 50, 7 a privatis magno consensu conlatum 26, 36, 11 auri mille pondo pretium redimendae urbis 5, 48, 8 ereptum Gallis sacrum iudicatum et sub Iovis cella positum 5, 50, 6 magnum pondus in Capitolio sacratum 7, 15, 8 vicesimarium ex aerario sanctiore depromptum, quod ad ultimos casus servabatur 27, 10, 11 auri metalla in Macedonia 45, 29, 11 a sociis aurum non acceptum 22, 36, 9 cf. 22, 32, 9.
Aurunca cf. Aurunci et Suessa.
Aurunci cum Romanis bellum gerunt 2, 16, 8; 2, 17, 2 uno proelio victi 2, 26, 6 iterum bellum cum iis 7, 28 cum Sidicinis bellantes Suessam confugiunt 8, 15, 4 Suessa dein Aurunca appellata ibid.
C. Auruncuieius praetor 27, 6, 12 sortitur Sardiniam 27, 7, 8 ei imperium prorogatur 27, 22, 6.
C. Auruncuieius trib. mil. 27, 41, 9.
L. Auruncuieius praetor sortitur urbanam 37, 2 triumviros coloniae creat 37, 46, 10 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.
Ausetani ab Hannibale subacti 21, 23, 2 Scipioni deduntur 21, 61, 11; 26, 17, 4 rebellant 29, 1, 25 victi se dedunt 29, 3, 2 ad Catonem deficiunt 34, 20 eorum ager 39, 56.
Ausona urbs Ausonum capta 9, 25, 8.
Ausones arma movent 8, 16 una cum Sidicinis victi ib. 10 P. gens deleta 9, 25, 9.
Auspicia nemo habet plebeius 4, 6, 2 de integro repetita 5, 17, 3; 8, 30,

2 eadem consulis et praetoris 7, 1, 6 contempta P. 19; F. 11; 41, 18, 8 incertis auspiciis in bellum itum est 8, 30 Romae repetitum auspicium ib. 2.
Austicula urbs recepta a Fabio 23, 39, 6.
Autlebis Thracum regulus 42, 67, 4.
Autricones Hispaniae gens F. 19.
Auximum 41, 21, 12; 41, 27, 10; 42, 20, 5.
Axius amnis 39, 53, 15; 44, 26, 7; 45, 29, 7 difficilis transitu 44, 43, 8.
Axylos flumen 38, 18, 4.
Azorus oppidum 42, 53, 6; 44, 2, 8.

Babylonia 38, 17, 11.
Bacchanalia in Etruria 39, 8, 3—8 Romam penetrant 39, 9 eorum origo descripta 39, 13, 8 de iis SCtum 39, 14, 5 cf. 39, 18, 7—8 residua quaedam quaestionis 40, 19, 9.
Bacchium insula 37, 21, 7.
Badius Campanus T. Quinctium hospitem ad pugnam provocat 25, 18, 6 certamine inito ex equo delapsus aufugit ib. 14.
A. Baebius milites ad ministerium caedis praebuit 45, 28, 7 eam ob rem damnatus 45, 31, 2.
L. Baebius legatus Scipionis 30, 25, 2.
L. Baebius legatus in Macedoniam 44, 18, 6.
Q. Baebius trib. pl. patres incusat 31, 6, 4.
L. Baebius Dives Hispaniam ult. sortitur praetor 37, 50, 8 in provinciam proficiscens vulneratus a Liguribus exspirat 37, 57.
Q. Baebius Herennius trib. pl. patres incusat quod bellum trahant 22, 34, 3.
Q. Baebius Sulca legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
Cn. Baebius Tamphilus trib. pl. diem dicit utrique censori 29, 37, 17 praetor 31, 49, 12 aed. pl. fuerat 31, 50, 3 sortitur Ariminum 32, 1, 2 temere ingressus Insubrum fines prope cum toto exercitu circumventus 32, 7, 5 triumvir coloniae 39, 23, 4 consulatum petit 39, 32, 8 cos. 39, 56, 4.
Cn. Baebius Tamphilus praetor 44, 17, 5 urbanam sortitur ib. 10 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
M. Baebius Tamphilus triumvir coloniae 34, 45, 3 praetor 35, 10, 11 sortitur Hispaniam cit. 35, 20, 8 deinde ei Brutti decreta provincia ib. 9 in Macedoniam transit 35, 24, 7; 36, 10, 10 in Thessalia complures urbes recipit 36, 13—14 cf. 36, 22, 7 legatus in Graeciam 39, 24, 13 cos. 40, 18 pro consule provinciam obtinet 40, 36, 7 triumphat nullo gesto bello 40, 38, 9.
Q. Baebius Tamphilus legatus in Hispaniam et Africam missus 21, 6, 8 legatus Carthaginem missus 21, 6, 18.
Baecula urbs Hispaniae 27, 18; 28, 13, 5.
A. Baeculonius signifer notae fortitudinis signum trans vallum traicit 41, 4.
Baesadines Hispanorum regulus proelio victus 33, 44, 4.
Baetica 28, 2, 15.
Baetis flumen 28, 16, 2 ab incolis Certis vocatur 28, 22.
Baeturia 33, 21, 8; 39, 30.
Baga Mauretaniae rex 29, 30.
Bagradas flumen Africae 30, 25, 4 cf. F. 9.
Balanos regulus Gallorum auxilia pollicetur in bellum Macedonicum 44, 14.
Balari adiuncti Iliensibus 41, 6, 6 victi 41, 12, 5.
Baldo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.
Baleares funditores in exercitu Hannibalis 21, 21, 12 fundis excellunt 28, 37, 6 unde dicti P. 60 cum iis bellum ibid.
Baliares insulae pacem petitum ad Scipionem mittunt 22, 20, 9 cf. 23, 34, 16 ad eas appellit Mago 28, 37, 4—9.
Baliarica funda 38, 29, 5.
Balista mons 39, 2, 7; 40. 41, 2; 41, 18.
Balius Herculis comes P. 60.
Ballistae 26, 47, 6.
Balneis velut custodiae causa Romani a Campanis inclusi ut exspirent 23, 7, 3.

Bantia Apuliae urbs 27, 25, 13.
L. Bantius Nolanus nobilissimus eques 23, 15, 7. Hannibali ob beneficium deditus ib. 9 a Marcello conciliatus rem Romanam iuvat 23, 16.
Baphyrus amnis Macedoniae 44, 6, 15.
Barba olim promittebatur omnibus 5, 41, 9 barba et capillus promissa ob maestitiam 6, 16, 4 cf. 27, 34, 5.
Barbanna flumen 44, 31, 3.
Barbosthenes mons 35, 27, 13.
Barcina familia 23, 13, 6 factio 21, 2, 4; 21, 9, 4; 23, 12, 6 Barcinae factionis omnes bellum malunt 30, 7, 7; 34, 61, 11.
Bargullum Romanorum fit 29, 12, 13.
Bargusii benigne excipiunt legatos Romanos 21, 19, 7 ab Hannibale subacti 21, 23, 2.
Bargyliae 32, 33, 6; 33, 18, 18; 33, 30, 3.
Bargylieticus sinus 37, 17, 3.
Barium oppidum 40, 18, 8.
Basilicae 26, 27, 3 Porcia 39, 44, 7 post argentarias 40, 51, 5; 44, 16, 10.
Bassania Gentium excludit 44, 30, 8.
Bassanitae 44, 30, 13.
Bastarnae 40, 5, 10 Basternae P. 134 Histro traiecto in Thraciam descendunt 40, 57, 2 Philippo profectionis auctore mortuo reversi a Thracibus et tempestate delentur 40, 58, 3 redeunt domos, pars Dardaniam petit ib. 8 Dardanos vincunt acie 41, 19, 9 cum iis bellum P. 134.
Bastetani Hispaniae gens 37, 46, 7.
Bastia Papii Mutili uxor virum proscriptum domo non recipit P. 89.
Bato Longari filius Dardanus auxilia offert P. Sulpicio 31, 28, 2.
Begorritis lacus 42, 53, 5.
Belbinates ager 38, 34, 8.
Belgae populus a Caesare victus P. 104.
Belligeni bene merito de pop. R. agri iugera quadraginta decreta 26, 21, 13.
Bellona dea 8, 9, 6 ei templum vovet Ap. Claudius 10, 19, 17 eius aedes 26, 21; 28, 9, 5 ibi senatus habitus 30, 21, 12; 42, 36, 2.
Bellovaci Gallorum populus victus P. 108 a D. Bruto victi P. 114.
Bellovesus Ambigati regis Celtarum propinquus expeditionem facit in Italiam 5, 34, 4—9.
Bellum ritu indictum 1, 32, 5 cf. 31, 8, 3; 36, 3, 7 de bello indicendo prius senatus consuli solet, deinde ex auctoritate patrum ad populum ferri 45, 21, 5. decernendi et indicendi ritus 38, 45, 6.
Bellus princeps Illyriorum 44, 31, 9.
Bellus mons aquosus herbidusque Africae 29, 31, 8.
Belus Didonis pater Methres dictus F. 4.
Bendidium templum 38, 41.
Beneventum olim Maleventum dictum 9, 27, 14 colonia P. 15; 24, 12, 6 ibi occurrunt Gracchus et Hanno 24, 14 Hanno castris exuitur a Fulvio Flacco 25, 14.
Beneventani fidem servant Romanis 27, 10, 7.
Beneventanus ager 22, 13.
Bergae urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
Bergistani deficiunt et rediguntur in potestatem 34, 16, 9 princeps eorum ad Catonem fugit 34, 21, 2.
Bergium castrum a Catone receptum 34, 21, 5.
Beroea deditur Paulo 44, 45, 2 et 5 cf. 45, 29, 8.
Berones Hispaniae gens F. 19.
Besidiae urbs in Bruttis deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
Bessi Thraecum gens 39, 53, 12.
Beudos vetus 38, 15, 14.
Bevus flumen 31, 33, 6.
Bianor Acarnanum princeps societatis Romanae auctor proditionis damnatur et liberatur 33, 16, 10.
Bibliotheca Alexandriae egregia combusta F. 40.
Bigati quingenti militi praemium dati 23, 15, 15.
Bigatum argentum 33, 23, 7—9; 34, 46, 2.
Bigerra urbs Hispaniae 24, 41, 11.
Bilistages Ilergetum regulus auxilium petit a Caesare 34, 11.
Bisaltae 44, 45, 8 ad eos nequicquam Perseus legatos mittit ibid. fortissimi viri 45, 30, 3.

Bisaltica Macedoniae regio 45, 29, 6.
Bithynia 38, 16, 9 P. 74 P. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83 provincia fit P. 93.
Bithys Cotyis filius Carseolos ductus in custodiam 45, 42, 5 patri roganti redditus ib. 12.
Bitias classis Punicae praefectus F. 6.
Bitocus Gallus Mithridatem interficit P. 102.
Bituitus Arvernorum rex victus et Romae retentus in custodiam datur P. 61.
Bituriges Celtarum gens olim potentissima 5, 34 cf. P. 107.
Blandae Lucanorum urbs oppugnata 24, 20, 5.
Blattius Salapiae princeps favet Romanis 26, 38, 6 Dasium apud Hannibalem proditionis insimulat ib. 9 Salapiam Marcello tradit ib. 11.
Blossii fratres coniurationis Campanae principes 27, 3, 4 damnati necatique ib. 5.
Boarium forum cf. forum
Bocchus Maurorum rex, Iugurthae socius a C. Mario vincitur P. 66 Iugurtham Mario tradit ibid.
Boebe palus 31, 41, 4.
Boeotia 27, 30, 7; 27, 32, 11; 33, 1 ibi motus 42, 43, 5.
Boeoti socii Philippi 28, 5, 5; 29, 12, 14 societatem Romanam suffragiis accipiunt 33, 2, 6 Romani beneficii immemores Philippi causae inserviunt 33, 27, 5 ob Brachyllae necem Romanis irati 33, 29 caedunt Romanos ib. 2 bellum deprecantur ib. 12 cf. 35, 47, 2; 35, 50, 5 decretum faciunt pro Antiocho 36, 6, 5 ob ingratum animum castigati 36, 20, 4 cum Perseo foederibus iuncti 42, 12, 5 id a Romanis iis exprobratur 42, 38, 5 cf. 42, 43—44 in exercitu Persei 42, 51, 9 Achaeos adiuvant adversus Romanos P. 52.
Boeotarchae 42, 43, 7.
Bogud Maurorum rex F. 33—37 F. 42.
Boii gens Gallica, Etruscos et Umbros agro pellunt 5, 35, 2 deficiunt et in agrum Gallicum incurrunt 21, 25, 3 Mutinam obsident ib. 6 L. Manlium aggrediuntur ib. 9—12 obsident ad Tannetum ib. 14 abscedunt metu commoti 21, 26, 2 legatos ad Hannibalem mittunt 21, 29, 6 L. Postumium cum exercitu caedunt 23, 24, 7 ex calva eius poculum faciunt ib. 12 C. Ampium cum exercitu caedunt 31, 2, 9 eorum fines vastantur a consule ib. 11 bellum movent 31, 10, 2 iterum in armis 32, 29, 7 vastantur a consule 32, 31 Marcellum vincunt proelio 33, 36, 4 gens minime ad morae taedium ferendum patiens ib. 8 cf. ib. 15 victi 33, 37, 7; 34, 22 Padum transgressi vincuntur 34, 46 iterum victi 34, 46, 4 ad Mutinam victi 35, 5 eorum senatus universus multique alii ad consulem transfugiunt 35, 22, 4 magno proelio victi 36, 38, 5 P. fere dimidia parte agri multati 36, 39, 3.
Boiorix Boiorum regulus a consule victus 34, 46, 4.
Boiorix ferox Cimber M. Scaurum occidit P. 67.
Bolani Aequorum populus 4, 49, 3 cf. Bolae.
Bolae Aequorum urbs 4, 49, 3 et 6 a Romanis capta ib. 5 ab Aequis recepta ib. 7 a Romanis recuperata ib. 9 capta 6, 2, 14.
Bomilcar cum auxiliis missus Carthagine Locros accedit 23, 41, 10 Syracusas classe petit 24, 36, 3 profectus triginta quinque navibus redit cum centum 25, 25, 13 magna classe Carthaginem relinquit Syracusas petens 25, 27, 4 a Marcello deterritus Tarentum petit ib. 12.
Bona eius sacranda, qui regni consilia ineat 2, 8, 2 Cereri sacrantur 2, 41, 10; 3, 55, 7 bona Porsinae quid significet 8, 14, 1—4 damnatorum publicata 3, 58, 10 vendita et in publicum reducta a quaestoribus 4, 15, 8 damnati imperatoris P. 67.
Bononia colonia deducta 37, 57, 7 P. cf. 39, 2, 6.
Bononiensis ager 39, 2, 5.
Bora mons Macedoniae 45, 29, 8.

Bos mirandae magnitudinis in Sabinis nata immolatur Dianae 1, 45, 7 sua sponte in tertiam contignationem escendit in foro boario 21, 62, 3 duo domiti per scalas perveniunt in aedificii tegulas 36, 37, 2 locutus „Roma cave tibi" 35, 21, 4 bos locuta 3, 10, 6; 24, 10, 10; 27, 11, 4 eculeum peperit 23, 31, 15 bos eximius immolatur Marti 7, 37, 3 boves albi hostiae 22, 10, 7 centum Scipio Iovi sacrificat 28, 38, 8 trecenti voventur Iovi 22, 10, 7 bos auratus Apollini, aurata Latonae sacrificantur 25, 12, 13 decem bubus donatur M. Valerius Corvus 7, 26, 10 triginta C. Laelius donatur ob virtutem 26, 48, 14 centum P. Decius 7, 37 bove aurato donatur praefectus annonae 4, 16, 2 boves Herculis a Caco in speluncam tracti 1, 7, 5 boum cornibus Hannibal fasces virgarum praeligat 22, 16, 7.

Bosporus regnum P. 98 cf. P. 101.

Bostar Sagunti praefectus obsides Hispanos e custodia dimittit 22, 22, 10 et 17.

Bostar legatus ab Hannibale ad Philippum 23, 34, 2.

Bostar praesidii Punici Capuae praefectus 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.

Bottiaea regio 26, 25, 4.

Bottii bellicosa gens 45, 30, 5.

Bovarium forum cf. forum.

Bovianum Pentrorum caput 9, 31, 4 capitur ib. 5 iterum 10, 12, 9 eo confugiunt Samnitium nobiles 10, 41, 11.

Bovillae urbs Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3 ad Bovillas via strata 10, 47, 4 cf. P. 107.

Brachyllas Boeotarches factus, quod in exercitu Philippi militaverat 33, 27, 8 necatur 33, 28, 3.

Brancus ex regno Allobrogum a fratre pulsus 21, 31, 6 ei regnum restituit Hannibal ib. 7.

Brennus Gallorum regulus 5, 38, 3 eius colloquium cum Q. Sulpicio et insolentia 5, 48, 8 et 9.

Brennus Gallorum dux 38, 15, 16.

Briniates Galliae gens 41, 19.

Brittania P. 105 eo transvectus Caesar vincit ibid. forma similis bipenni vel scutulae F. 29 cf. F. 52.

Brittii P. 12; 25, 1, 2 cf. Bruttii.

Brixia urbs 5, 35 Cenomanorum caput 32, 30, 6.

Brixiani Galli 21, 25, 14.

Bruanium 31, 39, 5.

Brundisium colonia P. 19 cf. 23, 32, 17; 25, 22, 14 fidem servat Romanis 27, 10, 7 cf. 42, 18, 3 eo convenire iubetur exercitus in Macedoniam scriptus 42, 27, 2 cf. F. 50.

Brundisini 40, 18, 4.

Bruttii (Brittii) ab Alexandro Epirensi victi 8, 24, 4 adversus eos prospere res gesta P. 12—14 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 Crotonem expugnant 23, 30, 7 Hannonem adiuvant Graecas urbes tentantem 24, 1 ipsi Crotonem expugnant 24, 2, 10 partim in fidem redeunt 25, 1, 2 Bruttius ager vastatur 27, 12, 5 Romanis Tarentum produnt 27, 15, 8.

Brutulus vd. Papius.

Brutus vd. Iunii.

Bubulcus vd. Iunii.

Bucar a Syphace mittitur adversus Masinissam 29, 32 fugatum persequitur ib. 4 vanus auctor absumpti Masinissae redit ib. 10.

Bucculae 44, 34, 8.

Budares imperator Hispanus captus 33, 44, 4.

Bulla 26, 36, 5.

Bullini auxilium mittunt praetori 44, 30, 10.

Bullinus ager 36, 7, 19.

Bulotus amnis 29, 7, 3.

Bursa sedes prima Carthaginiensium 34, 62, 12.

Bursaones Hispaniae gens F. 19.

Busa mulier Apula genere ac divitiis clara Romanos fugitivos adiuvat frumento 22, 52, 7 ei honores habiti ibid.

Busta Gallica 5, 48, 3; 22, 14, 11.

Buxentum colonia deducitur 32, 29, 3; 34, 42, 6 cf. 34, 45, 2 suppletur 39, 23, 3.

Bylazor Paeoniae locus 44, 26, 8.

Byzacium 33, 48.

Byzantii a Perseo adiuti 42, 13, 8.

Byzantium 38, 16, 3; 39, 35, 4.

Cacus pastor boves Herculis in speluncam trahit 1, 7, 5 ictus clava moritur ib. 7.
Caduceatores pacis legati F. 59 cf. 26, 17, 5; 31, 38, 9; 32, 32, 5; 33, 11, 3; 37, 35, 4.
Caduceus pacis insigne 8, 20, 6.
Cadusii gens 35, 48, 5.
Caecilia uxor Syllae F. 15.
A. Caecilius aed. pl. 38, 35, 6.
C. Caecilius Salluvios vincit P. 73.
L. Caecilius praetor a Gallis cum legionibus occisus P. 12.
M. Caecilius legatus 31, 21, 8.
M. Caecilius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
M. Caecilius missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.
Q. Caecilius trib. pl. 4, 16, 5.
Caecilius Bassus bellum movet adversus Caesarem P. 114.
L. Caecilius Denter praetor sortitur Siciliam 40, 12.
M. Caecilius Denter legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
Caecilius Metellus de Poenis speciosum triumphum agit P. 19 pontifex max. A. Postumium consulem et flaminem Martialem ad bellum profecturum retinet in urbe ibid. ex incendio Vestalis templi sacra rapit ibid.
(Caecilii) Metelli pontificis uxor stuprata P. 103.
(Caecilius) Metellus pontifex max. F. 15.
L. Caecilius Metellus nobilis iuvenis de deserenda patria consilia init 22, 53, 3 P. a Scipione coactus de conatu se cessurum iurat ib. 13 P cf. M. Caecilius Metellus 24, 18, 3.
L. Caecilius Metellus Dalmatas subigit P. 62 censor ibid. artem ludicram ex urbe removet F. 14 h.
L. (Caecilius) Metellus praetor piratas vincit P. 98.
M. Caecilius Metellus trib. pl. de aequando Minucii magistri equitum cum dictatore imperio 22, 10.
M. Caecilius Metellus princeps coniurationis de Italia deserenda factae a censoribus notatur 24, 18, 3. cf. L. Caecilius Metellus 22, 53, 3 P. quaestor fuerat 24, 18, 3 trib. pl. 24, 43, 2 praeteritus in lectione senatus 27, 11, 12.
M. Caecilius Metellus aed. pl. 27, 36, 9 praetor 28, 10, 3 urbanus ib. 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3.
M. (Caecilius) Metellus cos. F. 14 h
Q. Caecilius Metellus pontifex 23, 21, 7 aed. pl. 27, 21, 9 aed. cur. 27, 36, 8 legatus 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 mag. equit. 28, 10 cos. ib. 2 ei prorogatum imperium 28, 45, 11 dictator comitiorum causa 29, 10, 2; 29, 11, 9 eius in senatu sententia vincit 29, 20 eius sententia de pace Punica 30, 23, 3 cf. 30, 27, 2 adversatur L. Cornelio triumphum postulanti 35, 8, 4 legatus in Graeciam 39, 24, 13 redit 39, 33, 1 et 6 ad censores verba facit 40, 45, 8.
Q. Caecilius Metellus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
Q. Caecilius Metellus Romam missus a L. Paulo 44, 45, 3.
Q. Caecilius Metellus Pseudophilippum vincit P. 50 de eo triumphat P. 51 Achaeos vincit P. 52 procos. Celtiberos caedit P. 53. censor P. 59 extabat oratio eius de uxoribus ducendis liberos procreandi causa, quam postea Augustus in senatu recitavit P. 59 eum de saxo deici iubet C. Labeo tribunus praeteritus ab eo in senatu ibid. ceteri tribuni intercedunt ibid.
Q. Caecilius Metellus cos. adversus Baleares bellum gerit P. 60.
Q. Caecilius Metellus procos. adversus Cretenses bellum gerit P. 98 multas urbes expugnat P. 99 cf. F. 25 eius epistola ad Pompeium, qua de eo queritur ibid. leges dat Cretensibus P. 100 cf. F. 24 n.
Q. Caecilius Metellus Numidicus P. 69 duobus proeliis Iugurtham fundit et Numidiam vastat P. 65 ei dies dicta, quod in Saturnini legem iurare nolebat P. 69 voluntate exulatum it Rhodum ibid. ei aqua et igni interdicit C. Marius ibid. ingenti totius civitatis favore revocatus ibid.
Q. (Caecilius) Metellus Pius a C.

Fabio praetore pulsus P. 84 L. Hirtuleium caedit P. 91 Sertorium vincit P. 92 cf. P. 93; F. 19.
Caecilius Pius legatus Marsos vincit P. 76.
Caedicius centurio 5, 45, 7; 5, 46, 6.
C. Caedicius legatus 10, 40, 7.
L. Caedicius trib. pl. 2, 52, 6.
M. Caedicius de plebe prodigii index 5, 32.
Caelimontana porta 35, 9, 3.
Caelius additur urbi mons 1, 30 cum Tullus sedem regiae capit ibid. sedes Albanorum 1, 33, 2; 2, 11, 8.
Caelii vd. Coelii.
Caeni Thraecum populus 38, 40, 7.
Caeninenses Romam veniunt invitati 1, 9, 8 arma movent captarum mulierum causa 1, 10, 4 vincuntur ibid.
Caenomani vd. Cenomani.
Caenon oppidum captum 2, 63, 6.
Caere Etruscorum oppidum 1, 2, 3 eo exulatum it Tarquinius 1, 60, 2 eo pervecta sacra Romana, urbe capta 5, 40, 10 cf. 21, 62, 5 et 8; 27, 23, 3; 28, 11, 3.
Caeretes (Caeritis populus 7, 19, 6) 5, 50, 3 cum iis hospitium publice factum ibid. indutias centum annorum impetrant 7, 20, 8 commeatum pollicentur Scipioni 28, 45, 15 cf. 41, 21, 13 cf. Caere.
Caeretes aquae 22, 1, 10; 22, 36, 7.
Caerimoniae 6, 41, 9 caerimoniarum et auspiciorum neglegentia 22, 9, 7.
Caesetius Flavus trib. pl. P. 116 Caesari invidiam movet ibid.
Caetra 28, 5, 11 cf. cetra.
Caetrati 33, 15, 11 cf. cetrati.
Caiatia urbs 23, 14, 13.
Caiatinus ager 22, 13, 6.
Caicus amnis 37, 18, 6; 37, 37, 3.
Caieta urbs 40, 2, 4; F. 48 et v.
Calabria 23, 34, 3 ibi frumentum coemptum 42, 27, 8.
Calaguris Celtiberum oppidum 39, 21, 8; P. 93.
Calaguris Nasica urbs Hispaniae F. 19.
Calatia urbs 9, 2, 2 capta secundum quosdam auctores 9, 28, 6 a Samnitibus capta 9, 43 in deditionem venit 26, 16, 5 cf. 41, 27, 10; 42, 20, 5; 45, 16, 5.
Calatini deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 de iis SC. factum 26, 34, 6.
Calavii Campani ob incendium Romae fraude factum puniuntur 26, 27, 9.
Novius Calavius Campanae coniurationis caput 9, 26, 7.
Ofillius Calavius Ovi filius Campanus de ingenio Romanorum disserit 9, 7, 3.
Ovius Calavius Campanae coniurationis auctor 9, 26, 7.
Pac. Calavius Campanus nobilis ac popularis 23, 2, 2 senatum sibi et plebi obnoxium reddit ib. 4 Ap. Claudio et Livio affinis ib. 6 filium a nece Hannibalis prohibet 23, 8, 8 sqq.
Caleni 10, 20, 3 Calenus ager 22, 13, 6.
Cales urbs Ausonum capta 8, 16, 10 P. eo colonia deducta ib. 14 P. cf. 22, 15, 10; 23, 31, 3; 24, 10, 7; 24, 13, 9; 26, 9, 2; 26, 14, 9 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.
Caletranus ager 39, 55, 9.
Calidae Aquae 30, 24, 9.
Callicinus collis in Thessalia 42, 58, 5.
Callicrates Achaeus pro sincera fide erga Romanos loquitur 41, 23, 5 criminum delator 45, 31, 10.
Calliccritus princeps civitatis Thebanae a Perseo occisus 42, 13, 7.
Callicula mons 22, 15, 3.
Callidromon 36, 15, 10; 36, 16, 11.
Callifae Samnitium urbs Romanorum facta 8, 25, 4.
Calligenes medicus 40, 56, 11.
Callimedes Ptolemaei praefectus Aenum prodit Philippo 31, 16, 4
Callipeuce saltus 44, 5, 11.
Callipolis a Philippo capta 31, 16, 4 cf. 36, 30, 4.
Callippus praefectus classis Persei 44, 28.
Callithera urbs Thessaliae 32, 13, 11.
Callo coniurationis index 24, 5, 9.
Calor fluvius 24, 14, 2; 25, 17.
Calpurnia Caesaris uxor quid somnio viderit F. 44.

C. Calpurnius 22, 61, 6.
L. Calpurnius legatus Romanus in Achaeorum concilio 32, 19, 11.
M. Calpurnius trib. mil. Atilium consulem a Poenis circumsessum liberat P. 17 cf. 22, 60, 11.
Q. Calpurnius cos. F. 14 f.
Calpurnius Bestia cos. ad bellum missus pacem init cum Iugurtha P. 64.
M. (Calpurnius) Bibulus cos. Caesaris collega et adversarius P. 103 eius res gestae in Syria 108.
Calpurnius Flamma 22, 60, 11 cf. M. Calpurnius P. 17.
(Calpurnius) Piso Livii auctor 1, 55, 8; 2, 32, 3; 2, 58; 9, 44, 3; 10, 9, 12; 25, 39, 15.
C. Calpurnius Piso praetor urbanam sortitur 25, 41, 13 cf. 26, 3, 9 Capitolio atque arci praeponitur 26, 10, 2 prorogato imperio in Etruriam missus 26, 28, 6 a Q. Fulvio dictatore Capuae praefectus 27, 6.
C. Calpurnius Piso praetor sortitur Hispaniam ult. 39, 8, 2 cum collega proelio victus ad Diponem 39, 30, 3 ad Tagum hostes vincit 39, 31 virtute excellit ib. 7 triumphat 39, 42, 3 triumvir coloniae 40, 29, 2 cos. 40, 35 moritur pestilentia 40, 37 ab uxore necatus veneno dicebatur ib. 5.
L. (Calpurnius) Piso Thraecas domat P. 140.
L. (Calpurnius) Piso cos. F. 28 p.
C. Calvius Cicero trib. pl. diem dicit T. Romilio 3, 31, 5.
Calycadnus promunturium 38, 38, 9.
Calydon 36, 11, 7.
Camars urbs, postea Clusium appellata 10, 25, 11.
Cambunii montes 42, 53, 6; 44, 2, 6.
Cameli in Antiochi exercitu 37, 40, 12.
Camenis lucum sacrat Numa 1, 21, 3.
Cameria Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
Camertes Umbri 9, 36, 7 Romanos adiuvant ib. 8 aequum foedus habentes cohortem armatam mittunt 28, 45, 20.
Campani Cumas Graecis adimunt 4, 44, 12 a Samnitibus pressi auxilium a Romanis petunt 7, 30 P. omnia sua in ditionem dedentes impetrant 7, 31, 7 P. eorum legatio 7, 38, 4 Sidicinos adiuvant contra Samnites 8, 2, 7 cum Latinis adversus Romam consilia ineunt 8, 3, 2 P. cum Latinis ad Vesuvium victi 8, 11, 11 iis Falernus ager ademptus ib. 13 Campanorum equitibus civitas data ib. 15 equitibus vectigal pendere populus iubetur ib. 16 equites tabulam aeneam in aede Castoris figunt ibid. Campanis civitas sine suffragio data 8, 14, 10 benigne excipiunt Romanos ex furculis Caudinis 9, 6, 7 eorum gladiatores Samnites appellati 9, 40, 17 Campana legio in praesidium Reginorum missa Regium occupat P. 12 ea securi percussa P. 15 Campanorum nobilissimus quisque, trecenti equites quasi obsides delecti in urbes Siculas 23, 4, 8 cives Romani et municipes Cumani facti 23, 31, 10 legatos mittunt ad consulem 23, 5 iterum misisse dicuntur consulem alterum postulantes Campanum 23, 6, 6 ad Hannibalem deficiunt 23, 7 P. cives Romanos necant ib. 3 tentant defectione Cumanos 23, 35, 2 ad Hamas opprimuntur ib. 18 a Fabio vexati castra ante urbem ponunt 23, 46, 10 Campani equites ad Romanos transeunt 24, 47, 12 legatos mittunt ad Hannibalem 25, 22, 10 legatos mittunt ad dedendam Romanis urbem 26, 14, 2 eorum poena ib. 7 sqq. cf. 26, 16, 5 sqq. deprecantur poenam 26, 27, 10 SC. de iis factum 26, 34 cf. 28, 46, 6 Romae censi 38, 28, 3 iis conubium datum 38, 36, 6 cf. Capua.
Campania 2, 52 inde frumentum advectum ibid. eius ora vastata a P. Cornelio 9, 38, 2 vastata a Samnitibus 10, 20 Campani agri regio venditur 28, 46, 4 ager colonis datur 34, 45, 2 de agro consul missus recognitum 42, 1, 6 de eo M. Lucretii lex 42, 19.
Campus Martius 1, 44 ibi comitia centuriata habita ibid. ibi praeda exposita 3, 10 ager Tarquiniorum

Marti consecratus campus Martius appellatus 2, 5, 2 P. eo milites conveniunt profecturi ad bellum 3, 27, 3 ibi senatus habitus inter milites 3, 63, 6 ibi villa publica, in qua census agitur 4, 22, 7 inundatus 38, 28, 4 cf. 40, 52, 4 in eum subductae naves captivae 45, 42, 12 ibi sepultus Sylla P. 89 sepulta Iulia Caesaris filia 106 Hirtius et Pansa P. 119. de ceteris campis vd. singula nomina

Canae 36, 45, 8.

Canastraeum promunturium 31, 45, 15; 44, 11, 3.

L. Caninius cos. F. 50 w.

C. Caninius Rebilus praetor 42, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 31, 9.

M. Caninius Rebilus legatus in Macedoniam 43, 11, 2 ad Cotyn missus 45, 42, 11.

Canis usus in lustratione exercitus Macedonum 40, 6.

Canna amnis 25, 12, 5.

Cannae vicus ab Hannibale delectus ad castra ponenda 22, 43, 9 pugna ad Cannas 22, 44—49.

Cannensis pugnae reliquiae in Siciliam relegatae 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9; 25, 6 vd. milites.

Cantabri Hispaniae gens, subacti P. 48 perdomiti F. 52 bb et cc.

Cantherium in fossam proverbium 23, 47, 6.

L. Cantilius scriba stupro facto cum Vestali a pontifice max. virgis caeditur et exspirat 22, 57, 3.

Cantor cum tibicine Latino in urbe relictus, cum ars ludicra removeretur F. 14 h.

C. Canuleius trib. pl. de conubio patrum et plebis rogationem fert 4, 1 dilectum vetat ib. 6 ad populum verba facit 4, 3—5.

L. Canuleius legatus ad Aetolos 41, 25, 5.

M. Canuleius trib. pl. 4, 44, 6.

L. Canuleius Dives praetor 42, 28, 5 sortitur Hispaniam 42, 31, 9 ei negotium datum Hispanis recuperatores eligendi 43, 2, 3 cf. ib. 11.

Canusini gens Apula, in deditionem veniunt 9, 20, 4 ab Hannibale sollicitati 27, 12, 8.

Canusium oppidum 22, 50, 4; 27, 42, 16.

Capena urbs 5, 10, 2; 22, 1, 10.

Capena porta 1, 26, 2; 3, 22, 4; 7, 33, 3 inde semita strata ad Martis 10, 23, 12 ad Capenam portam ut convenirent senatores, edictum a consulibus 23, 32, 3 cf. 25, 40, 3; 26, 10; 29, 11, 13; 33, 26, 9; 38, 28, 3; 38, 55, 2; 38, 56, 4.

Capenates Veios obsessos adiuvant 5, 8, 4 cum Faliscis castra Romana expugnant ib. 12 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 13, 10; 5, 18, 7; 5, 19, 7 iis pax data 5, 24, 3 accolae Feroniae templi 26, 11, 9 cf. 27, 4, 14; 33, 26, 7.

Capenus Sequanus D. Brutum interficit P. 120.

Capetus Capyis filius rex Albae 1, 3, 8.

Capitalium rerum cognitiones a solo Tarquinio exercitae 1, 49, 4.

Capitolini ludi 5, 50, 4.

Capitolinus clivus 41, 27, 7.

Capitolium 1, 10, 5 in Capitolium spolia opima lata ibid. sedes Sabinorum 1, 33, 2 ab exsulibus servisque occupatum 3, 15, 5 P. recuperatum 3, 18, 10 P. eam ob rem lustratum ibid. urbe a Gallis capta defenditur 5, 39, 10 P. anserum clangore servatum 5, 47, 4 P. a coniuratis occupatum Caesare occiso P. 116 concrematum F. 18 m. refectum dedicatumque F. 24 n. ibi area aedificando Iovis templo sumpta 1, 38, 7 ibi Herculis simulacrum positum 9, 44, 16 ibi Mentis et Veneris aedes 23, 31, 9 aedes duae Iovi dedicatae 35, 41, 8. propter lupos in eo visos lustratur 3, 29, 9 saxo quadrato substruitur 6, 4, 12 aenea limina facta in Capitolio 10, 23, 12 Capitolinus clivus silice stratus 41, 27, 7 quadrigae in eo positae 35, 41, 10 fornix in Capitolio adversus viam, qua escenditur, cum signis et equis et marmoreis labris 37, 3, 7 substructio super Aequimaelium 38, 28, 3 ibi senatus habitus 3, 21; 8, 5; 24, 10 comitia tributa 33, 25, 7 ibi senatus cenat 38, 57, 5 triumphantes in

Capitolium procedunt 28, 9, 15 ibi vota consules nuncupant ad bellum profecturi 21, 63, 7; 31, 14; 42, 49 in Capitolio et arce ne quis habitaret patricius lex 6, 20, 13 arx et Capitolium cf. arx.
Cappadoces auxiliares Antiochi 37, 40, 10.
Cappadocia P. 70. 74. 76 a Mithridate occupata P. 77 ea cedit Mithridates P. 83.
Capris albis auratis sacrum factum 25, 12, 13 quinquaginta in foro sacrificatum 45, 16, 6.
Caprae palus in campo 1, 16.
Captivi sub corona veneunt 2, 17, 6 nudi sub iugum missi 10, 36, 14 a Pyrrho sine pretio Romam missi P. 13 cf. 22, 59, 18 de commutandis captivis Regulus missus P. 18 eorum commutatio P. 19 in permutandis quid inter Romanos Poenosque convenerit 22, 23, 6 de redimendis agitur 22, 59—60 non redimuntur 22, 61, 3 P. cf. ib. 5 Romae carcere inclusi 24, 19, 11 virgis caesi et de saxo deiecti 24, 20, 6 ducenti sine pretio redditi 30, 43, 8 captivi Romani ab Achaeis dimissi 34, 50, 3 cf. 37, 60, 6 captivi suspecti ne minus decem pondo compedibus vincti in nulla alia quam in publici carceris custodia essent 32, 26, 18.
Capua olim Volturnus, Etruscorum urbs a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 disciplinae militari minime salubris 7, 38, 5 in deditionem venit Romanorum 7, 31, 4 ei praefecti dati 9, 20, 5 leges datae a L. Furio praetore ibid. ibi occultae principum coniurationes adversus Romam 9, 26, 5 cf. 22, 1, 12 luxurians longa felicitate 23, 2 deditur Hannibali 23, 7 Capuae hiberna Hannibalis exercitum enervant 23, 18, 10 P. cf. 24, 27, 12 fames in urbe ante obsidionem 25, 13 oppugnatur a consulibus 25, 18 sqq. circumsederi coepta 25, 22, 7 incolis potestas fit exeundi ante certam diem ib. 12 iterum 26, 12, 5 obsessio narratur 26, 4 sqq. desperatio in urbe 26, 12 porta Iovis Romanis aperitur 26, 14, 6 res Capuae quomodo compositae sint 26, 16, 11 cf. 26, 33—34 coniuratio ibi detecta 27, 3, 4 cf. 27, 11, 2; 27, 37, 4; 32, 7, 3 ibi aedes Alba 32, 9, 2; 40, 45, 3 Martis aedes 35, 9, 4 cf. 41, 9, 5.
Capussa Oesalcis filius maior rex Numidarum fit 29, 29, 7 cadit in acie ib. 10.
Caput velat fetialis 1, 32, 6 caput humanum integra facie apparet aperientibus Iovis templi fundamenta 1, 55, 5 capita hostium equorum pectoribus suspensa et lanceis infixa gestant Senones 10, 26, 11 ex capite ducis hostium Boi poculum faciunt 23, 24, 12 Hasdrubalis caput ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11 capitibus rasis triumphum secuti qui exempti servitute erant 34, 52, 12 Ciceronis caput in rostris positum P. 120 cf. P. 80 et F. 48.
Capys Atyis filius rex Albae 1, 3, 8.
Capys dux Samnitium 4, 37.
Caralis urbs Sardiniae 23, 40, 2; 30, 39, 3.
Caralitanus ager 27, 6, 14.
Caralitis palus 38, 15.
Caranus primus Macedoniae rex 45, 9, 3.
Caravandis Caviorum urbs 44, 30, 9.
Caravantius Gentii regis frater 44, 30, 2 in Cavios missus ib. 7 cum fratre Romam abductus 44, 32, 4 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam 45, 43, 9.
Carcer media urbe aedificatur 1, 33, 8 carcer domicilium plebis vocatur 3, 57, 4 carceres in circo statuti 8, 20; 41, 27, 6 ne in ulla alia quam in publici carceris custodia essent captivi 32, 26, 18 cf. 6, 36, 12 inferior 34, 44, 8 quod indemnatos cives in carcerem coniecisset L. Opimius reus P. 61.
Cares 33, 18, 9 SCto liberi esse iubentur 44, 15.
Caria 33, 19, 11; 37, 56, 6 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
Caria Hydrela 37, 56, 3.
Carinae Esquiliae 26, 10; 36, 37, 2,

Carmen triumphale 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 carmina Sibyllae 10, 8, 2; 29, 10, 4 carmen exsecrationis 10, 38, 10 Marciana carmina 25, 12, 2 ad placandos deos canuntur 27, 37, 7 et 12 carmen cani per urbem a ter novenis virginibus iussum 31, 12, 9.
Carmenta Euandri mater veridica interpres deum 1, 7, 8 ante Sibyllae adventum celebrior ibid.
Carmentalis porta 2, 49, 8; 24, 47, 15; 25, 7, 6; 27, 37, 11.
Carmentis saxum 5, 47, 2.
Carmo valida Hispaniae urbs 33, 21, 8.
Carni gens 43, 1, 7; 43, 5, 3.
Carnuntem oppugnat Q. Mucius 43, 1, 2.
Carnutes Celtarum gens 5, 34, 5.
Caro feriis Latinis dari solet populo 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4.
Carpentorum usus festo profestoque matronis concessus 3, 25, 9 cf. 34, 1, 3.
Carpetania 39, 30; 40, 30, 3.
Carpetani adoriuntur Hannibalem ad Tagum 21, 5, 8 victi et dediti ib. 16 rebellantes oppressi 21, 11, 13 in Hannibalis exercitu 21, 23, 4.
Carrorum usus in acie 10, 28, 9.
Carseoli colonia militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 eo missus in custodiam Bithys 45, 42, 5.
Cartala urbs opulenta et caput Olcadum ab Hannibale expugnata 21, 5, 4.
Carteia urbs 28, 30, 3 colonia facta 43, 3, 3.
Carthada F. 4.
Carthago unde dicta F. 4—5 de civitatis legibus et institutis 33, 46 sqq. ibi Aesculapii aedes 41, 22, 2 obsideri coepta P. 49 capta et incensa P. 51 in solum dirutae urbis colonia deducta P. 60.
Carthago Nova 21, 5, 4 eius situs 26, 42, 7 a Scipione oppugnatur 26, 43, 10 expugnata cum ingenti praeda 26, 46, 9 de tempore expugnationis dubitatur 27, 7, 5 eam frustra aggreditur Mago 28, 36, 4 cf. 40, 41, 10.
Carthaginienses exercitum in Siciliam traiciunt 4, 29, 8 cum iis foedus ictum 7, 27, 2 P. coronam auream Iovi mittunt gratulantes 7, 38, 2 foedus renovatum 9, 43, 21 foedus quarto renovatum P. 13 violant Tarento opem ferentes P. 14 Hieronis socii P. 16 cum iis bellum in Sicilia ibid. Cn. Cornelium fraude capiunt P. 17 eorum classis a C. Duillio victa P. 17 cum Atilio Calatino proeliantur ibid. Hannibalem ducem victum milites in crucem tollunt ibid. victi a Regulo navali proelio ibid. in Africa victi Xanthippum arcessunt P. 18 Regulum Romam mittunt de captivis, supplicium sumunt de redeunte ibid. fusi fugatique ad Aegates pacem impetrant P. 19 eorum senatus prope omnis Hannibalis 21, 11 bellum accipiunt a Fabio datum 21, 18, 14 viginti quinqueremes ad depopulandam Italiam mittunt 21, 49, 2 classem mittunt ad Lilybaeum occupandum ib. 9 circumventi fugiunt 21, 50, 5 Melitam amittunt 21, 51, 2 in Italiam classem transportant ib. 4 capiunt naves onerarias 22, 11, 6 eorum classes ad Siciliam 22, 56, 7 auxilia mittunt Hannibali 23, 13, 7 Hasdrubalem in Italiam ire iubent 23, 28 Magonem in Hispaniam, Hasdrubalem in Sardiniam mittunt 23, 32, 11 qua conditione cum Hieronymo pacti sint 24, 6, 7 cum Masinissa Syphacem vincunt 24, 49, 4 eorum pavor 29, 3, 8 Syphacis societatem nacti 29, 23, 2 eorum senatus dissentit de bello 30, 7, 5 urbem armant propugnaculis 30, 9, 5 de pace mittunt legatos 30, 16, 3 Hannibalem revocant 30, 19, 12 legatos de pace mittunt Hannibale auctore 30, 36, 4 iis condiciones dictae 30, 37 pacem impetrant 30, 42, 11 sqq. ad eos legati missi de Hamilcare dedendo 31, 11, 5 eorum responsum 31, 19 legatos mittunt cum stipendio 32, 2 de obsidibus eorum solvendis coniuratio servorum facta 32, 26, 4 P. cf. 33, 49, 4 Romam mittunt de bello ab Antiocho imminente 34, 60 P. de Masi-

nissa queruntur 34, 61, 16 omne stipendium et classem offerentibus id remissum 36, 4, 10 cum Masinissa de agro certant 40, 17 cf. 40, 34, 14 Persei legatis senatum dedisse arguuntur 41, 22, 2 P. de Masinissae iniuriis queruntur 42, 23 P. fraudis insimulati a Gulussa 43, 3, 6 frumentum pollicentur 43, 6, 11 cf. P. 47 apud eos navalis materiae vis deprehensa ibid. semina tertii Punici belli P. 48 bellum parare eos Romam nuntiatur ibid. iubentur navibus exustis exercitum dimittere ibid. Masinissae bello illato vincuntur ibid. iis bellum indictum P. 49 dedunt se Romanis ibid. indignitate postulatorum ad bellum compulsi ibid. portum novum faciunt vetere obstructo ibid. P. 51 navali proelio victi ibid. eorum urbs capta et incensa ibid.

Carthalo in exercitu Hannibalis equitibus praeest 22, 15, 8 fugientes intercipit 22, 49, 13 Romam missus de pace finibus excedere iubetur 22, 58, 9 ab Hannibale mittitur Ti. Gracchi caput Romanis delatum 25, 17, 7.

Carthalo Punici praesidii praefectus Tarento expugnata obtruncatur 27, 16, 5.

Carventana arx ab Aequis occupata 4, 53, 3 a Romanis recepta ib. 9 de ea certatur 4, 55, 4.

L. Carvilius trib. pl. Postumio diem dicit 25, 3, 13.

Sp. Carvilius suadet, ut senatus expleatur ex Latinis populis 23, 22, 5.

Sp. Carvilius trib. pl. diem dicit Postumio 25, 3, 13.

Sp. Carvilius legatus ad senatum 42, 36, 4—7.

Sp. Carvilius Q. F. Maximus aed. cur. 10, 9, 12 cos. 10, 39 Cominium capit 10, 45, 8 in Etruriam missus ib. 11. Faliscis indutias annuas dat 10, 46, 12 triumphat ib. 13 aedem Fortis Fortunae locat ib. 14.

Sp. Carvilius Maximus augur moritur 26, 23, 7.

C. Carvilius Spoletinus 43, 18, 10; 43, 19, 7.

Caryae locus 34, 26, 9.

Carystii 31, 45, 10 auxilium mittunt Chalcidensibus 35, 38, 6.

Carystus Euboeae vastatur 31, 45, 10 iterum 32, 16, 8 L. Quinctio deditur 32, 17, 2 cf. 33, 34, 10.

Carystus Liguriae oppidum 42, 7, 3.

Casander Philippi minister 39, 34, 2 Maroneae principum caedem facit ibid. a Philippo sublatus veneno creditur ib. 10.

Cascantini Hispaniae gens F. 19.

Casilinum 22, 13, 6 Vulturno flumine dirempta Falernum a Campano agro dividit 23, 14, 10 quingenti Praenestini occupant 23, 17, 8 oppidanos interficiunt ib. 10 oppugnantur et per hiemem obsidentur 23, 18, 1—9 redit ipse Hannibal 23, 19 ingenti fame vexati ib. 6—13 P. tradunt urbem ib. 16 a Fabio temptatur 24, 14 a Marcello capitur 24, 19, 10.

Casinas ager 22, 13, 5; 26, 9, 2.

Casinum urbs 22, 13, 6; 23, 17, 7; 26, 9, 2; 27, 23, 2 cf. Interamna Casina colonia 9, 28, 7.

Cassander 44, 11, 2.

Cassandrea 28, 8, 14; 31, 45, 14; 43, 23, 7 eius situs 44, 11 oppugnatur a Romanis ib. 4 cf. 44, 28, 3; 45, 10 urbs celeberrima 45, 30, 4.

Cassandrenses 44, 10, 12.

Cassia familia 2, 41, 10.

Cassignatus Gallorum dux in exercitu Romano cadit 42, 57, 9.

C. Cassius trib. mil. 41, 5, 8.

C. Cassius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.

C. Cassius trib. mil. 44, 31, 15.

C. Cassius procos. a Spartaco victus P. 96.

C. Cassius F. 14 k.

C. Cassius M. Crassi quaestor Parthos caedit P. 108 ex interfectoribus Caesaris 116 absens damnatus 120 P. Dolabellam mori cogit, Syriam in potestatem suam redigit 121 cum Bruto se coniungit 122 ad Philippos victus vitam finit 124 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.

L. Cassius cos. a Tigurinis caesus cum exercitu P. 65.

Q. Cassius praetor urbanus 45, 16, 3 cf. 45, 35, 4 Persea in custodiam ducit 45, 42, 4.
Q. Cassius trib. pl. Caesari favens urbe pellitur P. 109 praetor avaritia sua Cordubenses ad defectionem incitat P. 111 cf. F. 35—37.
Sp. Cassius cos. 2, 17 triumphat ib. 6 mag. equit. primus 2, 18, 5.
Sp. Cassius cos. 2, 33, 3 foedus cum Latinis ferit ib. 9.
Sp. Cassius cos. 2, 41 legem agrariam promulgat ib. 2 ei dies dicta regni crimine ib. 11 populi iudicio damnatus, eius aedes dirutae ibid. P.
C. Cassius Longinus cos. 42, 28, 5 sortitur Italiam 42, 32, 5 provincia relicta in Macedoniam transire conatur 43, 1, 4 a senatu revocatur ib. 11 de eo queruntur Galli et Histri 43, 5.
Castellum ad lacum Fucinum 4, 57, 7.
Castellani antiquitus Ilotae apud Lacedaemonios 34, 27, 9.
Castori aedes vota 2, 20, 12 dedicata 2, 42, 5 eius in aede aenea tabula ab equitibus Campanis fixa 8, 11, 16 statua equestris ante templum posita 9, 43, 22.
Castra Carthaginiensium lignea ferme tota 30, 3, 8 Numidarum ib. 9 Romanorum castrorum admiratus Philippus et universam speciem et discripta suis quaeque partibus cum tendentium ordine tum itinerum intervallis 31, 34, 8 castra metari docuerat Pyrrhus Hannibale iudice 35, 14, 9 castrorum portae quattuor 40, 27, 2 sqq. principales 34, 46, 9 quaestoria 34, 47.
Castra Aelia locus F. 19.
Castra Pyrrhi locus 32, 13, 2; 35, 27, 14.
Castra Telmissium locus 37, 56, 4.
Castrum colonia P. 11.
Castrûm portorium, quo in loco postea oppidum 32, 7, 3.
Castrum Album in Hispania 24, 41, 3.
Castrum Mutilum 31, 2, 7.
Castrum Novum colonia 36, 3, 6.
Castrum Salerni 32, 29, 3.
Castulo urbs Hispaniae valida ad Romanos deficit 24, 41, 7 cf. 28, 13, 4 ad eam oppugnandam L. Marcius missus 28, 19, 4.
Castulonensis saltus 22, 20, 12; 26, 20, 6; 27, 20, 3.
Castus fugitivorum dux caesus P. 97.
Casus amnis 38, 14.
Cataphracti equites 37, 40, 11.
Catapultae 21, 11, 7; 24, 40, 15 maximae formae et minores 26, 47, 5.
Catina urbs Siciliae 27, 8, 19.
Q. Catius aed. pl. 27, 6, 19 Neronis castris praeest 27, 43, 12 legatus Delphos it 28, 45, 12.
Catmelus Gallorum regulus 41, 1, 8.
Caudinae furculae 9, 2, 6; 22, 14, 12 ibi Romani a Samnitibus inclusi ibid. P. Caudina pax 9, 5, 2.
Caudini Samnites 23, 41, 13 legatos mittunt ad Hannibalem 23, 42 devastantur 24, 20, 4.
Caudium 9, 2.
Cavii gens 40, 30, 7—9.
Caularis amnis 38, 15.
Caulonia urbs 27, 12, 6; 27, 15, 8.
Caunii 33, 20, 12 a Rhodiis deficientes vincuntur 45, 25, 11.
Causarii milites 6, 6, 14.
Celaenae Phrygiae quondam caput 38, 13, 5.
Celathara Thessaliae vicus 32, 13, 12.
Celeiates Ligurum gens 32, 29, 7.
Celeres trecentos ad corporis custodiam Romulus sumit 1, 15, 8 eorum tribunus 1, 59, 7.
Celetrum oppidum in paeninsula situm a P. Sulpicio captum 31, 40, 3.
Celines Galli 31, 10, 2.
Cella una duobus recte dedicari non potest pontificum decreto 27, 25, 8.
Celoces naves piratarum 37, 27, 4.
Celtae Galliae pars tertia 5, 34 cf. Galli.
Celtiberia 21, 43, 8 media inter duo maria 28, 1, 4 cf. 40, 47 et Celtiberi.
Celtiberi in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 Romanorum socii in provinciam Punicam irrumpentes Hasdrubalem vincunt 22, 21, 7—8 eorum iuventutem ad se perducunt Scipiones 24, 49, 7 P. in castris Romanis mercenarii ib. 8 viginti

milia in exercitu Romano 25, 32, 3 deserunt Cn. Scipionem corrupti ab Hasdrubale 25, 33, 7 in exercitu Hannonis 28, 1, 4 iis mos est in proelio concursare 28, 2, 7 eorum iuventus seditioni favet 28, 24, 4 in Africa militant 30, 7, 10 victi a M. Helvio 34, 10 mercede conducti a Turdulis 34, 17, 4 proelio victi 35, 7, 8 in armis 39, 7, 7 cum L. Manlio confligunt 39, 21, 6—9 cum iis proelia secunda facit A. Terentius 39, 56 varia proelia committunt 40, 16, 8 bellum parant maximis copiis 40, 30 fusi fugatique 40, 32, 6 altera eorum manu victa plerique in dicionem veniunt 40, 33, 9 saltum obsidentes caeduntur a Fulvio 40, 39—40 cum iis bellum 40, 47—50 subacti a Ti. Graccho P. 41 repulsi a castris 41, 26, 4 subacti P. 48 caesi P. 53 Cimbros repellunt P. 67 victi a T. Didio P. 70 eorum urbes a Sertorio oppugnatae F. 19.

Celticum 5, 34, 2.

Cenaeum Euboeae 36, 20, 5.

Cenchreae 28, 8, 11 Corinthiorum emporium 32, 17, 3 captum 32, 23, 3 cf. 32, 40, 9.

Cenomani Galli in Italiam transcendunt 5, 35 in exercitu Romanorum 21, 55, 4 soli in fide manserant Gallorum ibid. bellum movent 31, 10, 2 in armis 32, 29, 6 Insubres socios deserunt 32, 30, 6 iis insontibus arma adempta 39, 3 causam obtinent apud consulem ib. 3.

Censores primi creati 4, 8, 7 P. in demortui locum non sufficitur 5, 31, 7 P. creati ad noscendum aes alienum 6, 31, 2 censor primus de plebe 7, 22, 10 de plebe primus lustrum condit P. 13 censor alter ut ex plebe utique fieret, lex 8, 12, 16 uterque ex plebe P. 59 sortiuntur uter condat lustrum 38, 36 in Campo ad aram Martis considunt comitiis confectis 40, 45, 8 in leges iurant et in aerarium escendunt 29, 37, 12 coloniarum censores 29, 37, 7 de variis eorum muneribus cf. 29, 37, 3; 34, 44, 4—5; 40, 51, 2 censum agunt 4, 8, 3; 4, 22, 7; 10, 47, 2 senatum legunt 29, 37, 3; 34, 44, 4 movent senatu praetereuntes ibid. P. 14 motis e senatu notas adscribunt 39, 42, 6 equitibus equos adimunt 24, 18, 6; 27, 11, 14 equites offendunt aspera censura 43, 16, 2 tribu motos aerarios faciunt 4, 24, 7; 24, 18, 6 nemini iniussu populi suffragii lationem adimere possunt 45, 15, 3 ob coniurationem notant 24, 18, 4 nimis callidos iurisiurandi interpretes notant ib. 5 ob iniustam vacationem militiae ib. 8 adiuvant dilectum 43, 14, 5 foedum notarum certamen inter censores 29, 37, 8 sqq. P. tributa locant 6, 32 portoria 32, 7, 3 agrum fruendum 27, 11, 8 aedificia reficienda ib. 16 quae varia confecerint opera 9, 43, 25; 40, 51, 2 iis pecuniae summa in opera publica decreta 40, 46, 16 ob inopiam aerarii locationibus aedium sacrarum se abstinent 24, 18, 10 vectigal novum ex salaria annona statuunt 29, 37, 3 colonos adscribunt 32, 7, 3 rei facti a tribuno pl. publicanorum ope 43, 16, 10 censori tribunus pl. intercedit 9, 33, 5 diem dicit 24, 43, 2 censor alter retinet motos a collega senatu 40, 51.

Censura instituta 4, 8, 2 eius incrementum ibid. antea quinquennalis, tum annua et semestris 4, 24, 5 lege Aemilia spatium sex mensum et anni 9, 33, 6 ne esset populari aurae obnoxia, cautum 29, 37, 17 tristis censura M. Porci Catonis 39, 44, 2 aspera P. 98 prorogari solet ad sarta tecta exigenda 45, 15, 9.

Census 1, 43 secundum eum populus divisus ibid. actus 3, 3, 9; 10, 47, 2 P.; P. 11; 13; 14; 16; 18; 19; 20; 29, 37, 5 P; 35, 9, 2; P. 45; P. 46 inchoatus 3, 22 perfectus 3, 24, 10 P. primum actus in villa publica 4, 22. 7 census tabulae publicae 6, 27, 6 equitum 29, 37, 8 censebantur socii Romae 41, 8, 7 in censendis civibus dilectus cura habita 43, 14, 5 ex tribus Galliis census actus P. 134 quo tempore habitus sit 44, 16, 8.

C. Centenius propraetor auxilio missus Flaminio ab Hannibale circumvenitur 22, 8.
M. Centenius Paenula insignis centurio 25, 19, 9 octo millibus militum acceptis ab Hannibale caeditur ib. 16 P.
Centunculi 7, 14, 7.
Centuriae bis equitum conscriptae 1, 13, 8 cf. 1, 36, 7 in centurias populus a Servio divisus 1, 43 centuria praerogativa 5, 18; 10, 22; 26, 22, 2 iuniorum centuria seniores consulit 26, 22, 10 centuriae exercitus 42, 34, 7.
Centuriati libertini sacramento adacti 10, 21, 4.
Centuriones securi percussi 2, 59, 11 quorum cohortes signa amiserant, ignominia affecti 27, 13, 9 a cohortibus leguntur 3, 69, 8 ab ipsis equitibus praefecti 4, 42 stipendium recusant 24, 18, 15 tribunos pl. appellant 42, 32, 7 in triumpho duplex peditis munus accipiunt 34, 52, 11; 36, 40, 13 duos centuriones ordo habet 8, 8, 4 centurio primi pili ib. 16; 25, 19, 9 princeps primus 25, 14, 7.
Cephallenes 37, 13, 12.
Cephallenia 36, 12, 9 eius fretum 37, 13, 11 ab Aetolis dirempta 38, 11, 7 a Fabio pacatur 38, 28, 5 P. cf. 42, 37, 3; 42, 48, 6—8.
Cephalus Epiri regulus 43, 18, 2.
Cephalus Tecmonis princeps interfectus 45, 26, 10 cf. praecedentem.
Cercei cf. Circei.
Cerceienses cf. Circeienses.
Cercetius mons 32, 14, 8.
Cercina insula 22, 31, 2; 33, 48, 2.
Cercinium oppidum ademptum Philippo 31, 41, 2.
Cercyri lemborum genus 33, 19, 10.
Cerdiciates Ligurum gens 32, 29, 7.
Cerdubelus Castulonensis seditionis auctor prodit urbem Romanis 28, 10, 11.
Ceremia urbs Illyrici capta 43, 1, 1—3.
Ceres 2, 41, 10 ei Sp. Cassii peculium consecratum ibid. ad aedem Cereris, Liberi Liberaeque familia eius venit, cuius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 in eius aedem SCta feruntur ib. 13 ibi aureae paterae positae 10, 23, 13 eius sacrum ob luctum intermissum 22, 56, 4; 34, 6, 15 signa aenea in aede Cereris 27, 6, 19; 27, 36, 9 eius aedes de coelo tacta 28, 11, 4 eius sollemnia Athenis 31, 14, 7; 31, 47, 2 eius signum aeneum positum 33, 25, 3 ei ieiunium institutum 36, 37, 4 templum Cereris 40, 2, 2 supplicatio ad Cereris 41, 28, 2.
Cerialia ludi 30, 39, 8.
Cerindones Hispaniae gens F. 19.
Cermalus vicus 33, 26, 9.
Certima urbs praevalida 40, 47, 2 deditur ib. 9. oppidanorum sermo antiquae simplicitatis ib. 3.
Certis ab incolis appellatur Baetis amnis 28, 22.
Cerva sacra Dianae 10, 27, 9.
Cervi munitionum genus 44, 11, 4.
Cesennia urbs recepta a Samnitibus 9, 44, 16.
Cestrosphendona novum teli genus 42, 65, 9.
Cethegus cf. Cornelii.
Cetra sv. caetra peltae similis 28, 5, 11.
Cetrati 21, 21, 12; 23, 2, 6 caetrati 33, 15, 11 cetrata cohors 31, 36.
Chaerea 40, 55, 6.
Chaeronea urbs 42, 43, 6.
Chalbus Tartesiorum dux nobilis 23, 26, 6.
Chalcaspides 44, 41, 2.
Chalcedon 42, 56, 6; P. 93.
Chalcis Euboica 8, 22, 5 a Philippo firmatur praesidio 27, 30, 8; 28, 5, 11 frustra temptatur a Romanis 28, 6, 8 ponte iungitur continenti 28, 7, 2 indicio exulum a Claudio opprimitur et diripitur 31, 23 compes Graeciae 32, 37, 4 retinetur a Romanis 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51 frustra ab Aetolis temptatur 35, 37 sqq. Antiocho deditur 35, 51, 6 cf. 42, 43, 9 sqq.; 42, 55—56; 45, 27, 8 diruta a Romanis P. 52.
Chalcidenses Aetolis urbe potituris obviam eunt 35, 38, 7 Antiochum non recipiunt 35, 46, 9 queruntur in senatu de magistratuum avari-

tia 43, 7, 5 Achaeos adversus Romanos adiuvant P. 52 eorum urbs diruta ibid.
Chalcioecus Minerva eiusque templum Spartae 35, 36, 9.
Chaones gens 43, 23, 6.
Chaonia 32, 5, 9.
Charax locus 44, 6, 10.
Charilaus princeps Palaepolis urbem tradit Q. Publilio 8, 25, 10.
Chariolitus Rhodiorum dux 37, 23, 8.
Chariteles 32, 21, 23.
Charopus Epirota 32, 6 pastorem mittit ad consulem, qui ei viam ad hostium castra ostendat 32, 11.
Chauci Germaniae gens subacti P. 140.
Chaunus mons Hispaniae 40, 50, 2.
Chelidoniae Ciliciae promunturium inclutum foedere antiquo Atheniensium 33, 20, 2; 33, 41, 6.
Chersonesus 31, 16, 5 Eumeni datur 38, 39, 14.
Cherusci Germaniae gens, subacti P. 140.
Chimarus Eumenis popularis 44, 24, 9.
Chii legatos mittunt Phalara 27, 30, 4 eorum portus Phanae 36, 43, 11 agro donantur pro singulari fide 38, 39, 11.
Chius insula 37, 14, 3 horreum Romanorum 37, 27 cf. 44, 28, 7.
Chumstinctus trib. mil. ex civitate Nerviorum egregie pugnat P. 141.
Cia 31, 15, 8.
Ciani 33, 30, 4.
Cibyra civitas 38, 14, 3.
Cibyratae 45, 25, 13.
C. Cicereius praetor 41, 28, 5 Sardiniam sortitur 42, 1, 5 Corsis victis in Sardiniam transit 42, 7, 3 frustra postulato triumpho in monte Albano triumphat 42, 21, 6 aedem Monetae dedicat 45, 15, 9.
C. Cicereius legatus ad Gentium 42, 26, 7 ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
Cieria Thessaliae urbs deditur Romanis 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2 Romanis 36, 14, 6.
Cilices maritimi 38, 18, 12; P. 90 cum iis bellum geritur ibid.
Cilicia 33, 19, 11; P. 68; P. 93 ibi bellum piratarum P. 99 adempta Tigrani P. 101.
Cilnium genus Arretii divitiis praepotens 10, 3, 2; 10, 5, 13.
(Cilnius) Maecenas ab Augusto missus pactor foederis F. 50.
Cimbii locus prope Gades 28, 37.
Cimbri gens vaga Illyricum vastat P. 63 Papirium fundunt ibid. M. Silanum vincunt P. 65 iis agri Italiae a senatu negati P. 65 M. Aurelium, Cn. Manlium, Q. Servilium vincunt P. 67 Gallia vastata in Hispaniam transeunt ibid. a Celtiberis repulsi Teutonis se iungunt ibid. fugato Catulo Alpes transeunt et a Mario victi caesique sunt P. 68.
Cimetra urbs Samnitium capta 10, 5, 5.
Ciminia silva invia et horrenda 9, 36 ibi Etrusci fugantur ib. 13.
Ciminius mons 9, 36, 11.
Cincibili regis Gallorum legati queruntur de C. Cassio 43, 5 a senatu donatus cum fratre ib. 8.
Cincia lex de donis et muneribus 34, 4, 9.
Cincius Livii auctor 7, 3, 7 cf. L. Cincius Alimentus.
M. Cincius praefectus Pisis 34, 56.
L. Cincius Alimentus captum se scribit ab Hannibale 21, 38, 3 eius testimonium de numero militum Hannibalis ibid. praetor creatur 26, 23 cf. 26, 28, 3 ei exercitum Laevinus mandat 27, 5 ei imperium prorogatur 27, 7, 12 quam partem Siciliae tueri iussus sit 27, 8, 16 Locros traicere iubetur 27, 26, 3 ab Hannibale repellitur 27, 28, 17 legatus Crispini consulis 27, 29, 4 cf. Cincius 7, 3, 7.
M. Cincius Alimentus trib. pl. in Siciliam missus 29, 20, 11.
Cinctus Gabinus 5, 46, 2; 8, 9, 9.
Cineas legatus Pyrrhi ad senatum missus P. 13.
Cingilia Vestinorum urbs capta 8, 29, 13.
Circa dea 1, 49, 9.
Circaei et Circaeum F. 61 cf. Circei.
Circei (Cerceii 29, 15, 5) colonia 1, 56, 3 Romanis a Coriolano adem-

pta 2, 39, 3 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 a servis occupatur 32, 26, 8.
Circeienses sv. Cerceienses quidam Volscos adiuvant 6, 12, 6 captivos frustra repetunt 6, 17, 7.
Circus Flaminius 3, 54, 15 a C. Flaminio exstructus P. 20; F. 11 c cf. 27, 21; 28, 11, 4 cf. Flaminius. maritimus Hernicorum 9, 42, 11 maximus ad ludos designatus 1, 35, 8 ibi fori facti 1, 56, 2 in circo carceres primum statuti 8, 20 fornix facta et signa aurata 33, 27, 4 ibi signa tempestate cum columnis eversa 40, 2, 2 Tiberi superfuso inrigatus ludorum tempore 7, 3, 2; 30, 38, 10 cf. 33, 27, 4; 36, 36, 5.
Cirrha 42, 15, 5.
Cirta (Cirtha P. 64) 29, 32, 14 regni Syphacis caput 30, 12, 3 Masinissae portas aperit ib. 9 Masinissae datur 30, 44, 12.
Cissis oppidum Hispaniae 21, 60, 7.
Cissus portus Erythraeorum 36, 43, 10.
Cistophori 37, 46, 3.
Cithaeronis saltus 31, 26, 2.
Citium Macedoniae oppidum 42, 51.
Citius mons 43, 21, 7.
Civis Romanus ne virgis caederetur, lex Porcia 10, 9, 5 miles a Scipione vitibus caeditur P. 57 cives Romani in Asia Mithridatis iussu necati P. 78 cf. P. 103.
Civile ius evulgatum a Cn. Flavio 9, 46, 5 bellum inter Caesarem et Pompeium P. 109 sqq.
Civitas data L. Mamilio 3, 29, 6 solis equitibus Campanis data 8, 11, 16 sine suffragio ceteris Campanis 8, 14, 10 eiusdem iuris Cumani Suessulanique ib. 11 Tusculanis servata, quam habebant ib. 4 Hernicorum populis, quia malunt quam civitatem, suae leges redditae 9, 43, 23 civitas sine suffragii latione data, concilia conubiaque adempta Anagninis ib. 24 Praenestini civitate donati non mutant 23, 20, 2 eam affectant Latini in coloniam adscripti 34, 24, 5 data Italicis populis P. 80.
Cius 32, 33, 16 cf. 32, 34, 6.
Clampetia in Bruttis capta 29, 38 cf. 30, 19, 10.
Clarigatio 8, 14, 6.
Classici milites 21, 61, 2.
Classicum 7, 36, 9; 8, 7, 14.
Classis quinque instituit Servius 1, 43 P.
Classis ornandae reficiendaeque causa duumviri navales instituti 9, 30, 4 classis sociorum opera fabricatur 28, 45, 14 die quadragesimo quinto quam ex silvis detracta materia erat, naves in aquam deductae ib. 21.
Clastidium proditione traditur Hannibali 21, 48, 9 Romanis deditur 32, 29, 7 incensum 32, 31, 3.
Claudia gens omnis sordidata 6, 20, 3 patrum maiestatem tuetur 6, 41, 3; 9, 34, 5.
Claudia tribus 2, 16, 5 P.
Claudia soror P. Claudii Pulchri multata P. 19.
Claudia Quinta matrona Idaeam matrem a sacerdotibus accipit 29, 14, 12.
Claudius auctor Livii 6, 42, 5; 8, 19, 13; 9, 5, 2 annales Acilianos ex Graeco in Latinum sermonem vertit 25, 39, 12 cf. 33. 10, 9; 33, 30, 8; 33, 36, 13; 35, 14, 5; 38, 23, 8; 38, 41, 12; 44, 15.
Ap. Claudius antea Atta Clausus, nobilis Sabinus magna clientium manu Romam transfugit 2, 16, 4 P. inter patres lectus ib. 5 iis ager trans Anienem datus ibid. cos. 2, 21, 5 vehementis ingenii 2, 23, 15 asperrime de creditis pecuniis ius dicit 2, 27 invisus plebi ib. 5 patribus mire gratus ib. 13 eius in senatu sententiae 2, 29, 9; 2, 44, 2.
Ap. Claudius Appi F. cos. 2, 56, 5 in tribunum pl. in contione lictores mittit ipse a viatoribus tentatus 2, 56, 13 eius in senatu sententia 2, 57, 4 in Volscos missus 2, 58, 4 P. eius odio exercitus vinci vult 2, 59, 2 decimum quemque militem securi percutit ib. 11 (fuste percutit P. 2) ei dies dicta 2, 61, 2 morbo moritur ib. 8.
Ap. Claudius decemvir 3, 33, 3 eius ambitio 3, 35, 3 decemviris crean-

dis comitia habens se ipse iterum creat ib. 10 eius certamen cum L. Valerio 3, 41, 1—4 ad comprimendos urbanos motus Romae relictus ib. 8 libidine captus Verginiam clienti vindicat 3, 47, 5 foro pellitur 3, 49, 5 ei dies dicta 3, 56, 2 in carcerem coniectus 3, 57, 6 P. mortem sibi consciscit 3, 58, 6 eius bona publicata ib. 10.

Ap. Claudius censor viam munit, aquam in urbem ducit 9, 29, 6 P. eo auctore Potitii servis publicis ministerium ad aram Herculis delegant ib. 9 ideo luminibus captus ib. 11 eius infamem senatus lectionem non observant consules 9, 30, 2 P. cos. 9, 42, 2 censuram ultra legitimum tempus retinet 9, 33, 4 a tribuno pl. prendi iussus reliquis intercedentibus censuram porro gerit 9, 34, 26 senatum libertinorum filiis lectis inquinat 9, 46, 10 P. urbanis humilibus per omnes tribus divisis forum et campum corrumpit ib. 11 legi Ogulniae adversatur 10, 7 interrex 10, 11, 10 cos. 10, 15, 12 in Etruria rem vix sustinet 10, 18, 6 collegam Volumnium opem laturum spernit ib. 10 reconciliatus cum eo hostes vincit 10, 19 Bellonae templum vovet ib. 17 praetor 10, 22, 9 adversus Samnites missus 10, 31, 3 in senatu obtinet ut Pyrrhus urbe arceatur P. 13.

Ap. Claudius missus ad Thessalorum res componendas 42, 5, 8 in Illyricum a consule missus 43, 9, 6 ab Vscanensibus repulsus 43, 10, 6.

Ap. Claudius cos. Salassos domat P. 53.

Ap. Claudius Ti. Gracchi socer triumvir agro dividendo P. 58.

Ap. Claudius P. 79.

Ap. Claudius procos. Thraces vincit P. 91.

C. Claudius Ap. F. cos. 3, 15 decemviratum petens Ap. Claudii opera repulsam fert 3, 35, 9 eius preces ad Ap. Claudium 3, 40, 2 pro Ap. Claudio reo precatur 3, 58, 2 in tribunos pl. invehitur constantissimus in optimatium causa 3, 35, 9 cf. 3, 63, 8; 4, 6, 7.

C. Claudius flamen dialis quod exta perperam dederat, flaminio abit 26, 23, 8.

C. Claudius praetor suffectus quaestiones de veneficiis exercet 40, 37, 4 cf. 40, 42, 5.

L. Claudius praetor Siciliam sortitur 41, 21, 3.

M. Claudius Ap. Claudii cliens fraude Verginiam in servitutem asserit 3, 44, 5 P. exulatum abit 3, 58, 10.

M. Claudius missus ad praeoccupanda loca Thessaliae 44, 3.

P. Claudius praefectus socium 27, 41, 7.

P. Claudius trib. mil. cadit in proelio 33, 36, 5.

Q. Claudius trib. pl. legem fert 21, 63, 3.

Ti. Claudius legatus in Asiam 42, 45.

Claudius Asellus certamen singulare init cum Vibellio Taurea 23, 47.

Ti. Claudius Asellus trib. mil. 27, 41, 7 praetor 28, 10, 3 in Sardiniam missus ib. 9.

Ti. Claudius Asellus aed. pl. 29, 11, 13.

Ap. Claudius Centho aed. cur. 40, 59, 6 Celtiberos fugat proconsul 41, 26, 4 ovans urbem intrat 41, 28, 3 ad res repetendas in Macedoniam missus 42, 25 in Illyricum missus ignominiam accipit 43, 9—10 Phanotam frustra oppugnat 43, 21, 4 inde revertentem Cleuas persequitur 43, 23, 3 Romam redit ib. 6 cf. 44, 20, 5.

C. Claudius Ap. F. Centho interrex 22, 34.

C. Claudius Centho dictator comitiorum causa 25, 2, 3.

C. Claudius Centho ad liberandas Athenas missus 31, 14, 3 Chalcidem oppressam diripit 31, 23.

Ap. Claudius Crassus trib. m. c. p. 4, 35, 4 praefectus urbis 4, 36, 5 decemviri filius odioque plebei imbutus ibid.

Ap. Claudius Crassus nepos decemviri ad tribuniciam potestatem intercessione dissolvendam hortatur 4, 48, 5 trib. m. c. p. 5, 1, 2 eius oratio ad populum 5, 3—6 eius de

praeda Veienti sententia 5, 20, 5 oratio de lege Licinia 6, 40, 2 dictator dictus 7, 6, 12 Hernicos fugat 7, 8, 5 cos. moritur 7, 25, 10.

Q. Claudius Flamen praetor 27, 21, 5 Tarentum provinciam accipit 27, 22, 3 cf. 27, 29, 6 eius imperium prorogatum 27, 36, 13 iterum 28, 10, 15.

Claudius Glicias sortis ultimae homo dictator dictus cogitur abdicare se magistratu P. 19.

C. Claudius Hortator mag. equit. 8, 15, 5.

M. Claudius Marcellinus praetor 39, 23, 2.

Claudius Marcellus Hispaniae pacator P. 48.

C. (Claudius) Marcellus cos. F. 31 r.

M. Claudius Marcellus cos. 8, 18 dictator 8, 23, 13.

M. Claudius Marcellus cos. Virdomaro Insubrium duce occiso spolia opima legit P. 20 praetor in Sicilia 22, 35, 6 ab Ostia Canusium ducit 22, 57, 7 a Nolanis accitus 23, 14, 3 L. Bantium defectionem molientem comitate conciliat 23, 15, 10 Hannibalem a Nola repellit 23, 16, 10—16 P. Romam accitus 23, 24 ei pro consule imperium defertur 23, 30, 19 eum consulem volunt patres 23, 31, 7 ingenti consensu cos. creatur ib. 13 vitio creatus sese abdicat ibid. pro consule missus ad exercitum Nolanum 23, 32, 2 propraetor Nolam in praesidium missus 23, 39, 8 crebro excurrit in agros hostium 23, 41, 13 ad Nolam vincit Hannibalem 23, 46, 2 P. cos. tertium 24, 9, 3 culpa Neronis Hannibalem frustra aggressus 24, 17 a Fabio accitus Casilinum 24, 19, 5 dissuadet de oppugnatione omittenda ib. 7 per occasionem urbem capit ib. 10 eius valetudo adversa 24, 20, 7 ei Sicilia decreta 24, 21 legatos mittit Syracusas 24, 27, 6 incipit oppugnare Syracusas 24, 33, 9 P. obsidere 24, 34, 16 urbes recipit, quae defecerant ad Poenum 24, 35 ei provincia cum imperio prorogata 24, 44, 4 iterum 25, 3, 6 litteras Romam mittit de postulatis militum Cannensium 25, 5, 10 Syracusas ingreditur effracto hexapylo 25, 24, 7 inter Neapolim et Tycham castra ponit 25, 25, 5 Achradinam circumsedet 25, 26, 5 ob pestilentiam milites in urbem traducit ib. 15 Bomilcari obviam it 25, 27, 9 Moerici ope Achradinae partem et Nasum capit 25, 30, 8 sqq. urbem traditam militi diripiendam dat 25, 31, 8 Archimedis interfecti sepulturam curat ib. 10 eius integritas fidesque 25, 40 templa dedicat ad portam Capenam ib. 3 obviam it Carthaginiensibus ad Himeram 25, 40, 9 eos vincit 25, 41, 6 eius imperium prorogatur 26, 1, 6 ei senatus datur 26, 21 triumphat in monte Albano, ovans urbem intrat ib. 6 eius nomine supplicatio decreta ib. 3 cos. creatur 26, 22, 13 gloriam moderati animi nactus 26, 26, 9 ei Sicilia et classis evenit 26, 29 provinciam cum collega permutat ib. 9 Siculis accusantibus respondet in senatu 26, 31 ei Salapia traditur 26, 38, 11 Samnii urbes capit 27, 1 ad Numistronem castra ponit 27, 2, 4 ibi Hannibalem vincit ib. 10 P. eum sequitur in Apuliam ibid. dictatorem dicit 27, 5, 19 ei in annum prorogatum imperium 27, 7, 8 Hannibalem persequitur 27, 12, 8 P. cladem accipit ib. 14 P. contionem habet 27, 13 Hannibalem vincit 27, 14, 11 P. eum insimulat Bibulus trib. pl. 27, 20, 11 Romam venit ad purganda crimina ib. 13 cos. creatur cum ingenti consensu 27, 21, 4 in Etruriam missus ib. 7 religionibus Romae tenetur 27, 25, 7 in insidias incidit et necatur 27, 27, 7 P. de eius morte varia fama ib. 12 eius corpus ab Hannibale sepultum 27, 28, 2 augur fuerat 27, 36, 5.

M. Claudius Marcellus aed. pl. 23, 30, 17.

M. Claudius Marcellus filius Marcelli magni trib. mil. cum patre in insidias incidit et vulneratur 27, 27, 7 dedicat Virtutis aedem 29, 11, 13 trib. pl. in Siciliam missus 29, 20,

11 aed. cur. 31, 50 praetor sortitur Siciliam 32, 8, 5 cos. 33, 24 Macedoniae provinciae cupidus 33, 25, 5 a Bois victus 33, 36, 4 Insubres fundit ib. 9 sqq. triumphat 33, 37, 10 P. pontifex suff. 33, 42, 5 legatus it Carthaginem 33, 47, 7 legatus in exercitu 35, 5 litteras privatim Romam mittit de pugna adversus Boios 35, 6, 9 exercitui praefectus 35, 8 censor 37, 58, 2 cf. 38, 28 lustrum condit 38, 36, 10 moritur 41, 13, 4.

M. Claudius Marcellus praetor sortitur urbanam 38, 35, 10 eius iussu Carthaginiensibus traduntur, qui legatos eorum pulsarant 38, 42, 7 cos. 39, 45 Gallis arma adimit 39, 54, 4 ex Histria revocatur 39, 55, 5 eius imperium prorogatur 40, 1, 6 missus ad Aetolorum res componendas 42, 5, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7.

M. Claudius Marcellus pontifex 41, 13, 4 trib. pl. 42, 32, 7 praetor 43, 11, 7 dilectum habet 43, 14, 3 sortitur Hispaniam 43, 15, 3 Marcolica capta decedit 45, 4 cos. 45, 44, 2 consul Gallos subigit P. 46 legatus in Africam undis obruitur P. 50.

M. (Claudius) Marcellus P. 73.

M. Claudius Marcellus cos. P. 108 in senatu agit de successore Caesari mittendo ibid. ei Caesar reditum concedit P. 115 occisus a cliente suo ibid.

M. Claudius Marcellus filius Octaviae mortuus P. 140 eius nomine porticus dedicata et theatrum ibid.

Ap. Claudius Nero praetor Hispaniam ult. sortitur 33, 43, 5 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.

C. Claudius Nero mandata consulis male exsecutus increpatur 24, 17, 7 praetor 25, 2, 5 Suessulam sortitur 25, 3, 2 ad Capuam obsidendam accitus 25, 22, 7 viam quae Suessulam fert occupat 26, 5, 8 in Hispaniam transit 26, 17, 2 ab Hasdrubale fallitur ib. 5 legatus Marcelli 27, 14, 4 ante alios eminet 27, 34 cos. ib. 15 cum Livio collega in gratiam redit 27, 35, 9 Hannibalem vincit astutia 27, 41, 6 sqq. eum sequitur 27, 42, 14 litteras accipit Hasdrubalis 27, 43, 5 ad collegam ducit ib. 12 milites alloquitur 27, 45 in consilio extemplo proeliandum censet 27, 46, 8 in pugna Senensi dextrum cornu ducit 27, 48, 4 electa manu circumducta vincit ib. 14 ad stativa sua redit 27, 50 Hasdrubalis caput ante Hannibalis stationes proici iubet 27, 51, 11 triumphans equo sine militibus intrat 28, 9, 10 P. eius gloria ib. 11 P. dictatorem dicit 28, 10 censor collegam equum vendere iubet 29, 37, 8 P. lustrum condit ib. 6 eius pravum certamen cum collega ib. 11.

C. Claudius Nero legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3.

Ti. Claudius Nero praetor 29, 11, 11 Sardiniam sortitur 29, 13 cos. 30, 26 Africam sortitur 30, 27, 5 segniter classem parat 30, 38, 7 eius classis disiecta 30, 39, 1—3.

Ti. Claudius Nero praetor sortitur Siciliam 40, 18, 3.

Ti. Claudius Nero praetor 40, 59, 5 cf. 41, 5, 6 legatus in Graeciam 42, 19, 7 cf. 42, 45.

Ti. Claudius Nero praetor Siciliam sortitur 45, 16, 3.

Claudius Pulcher legatus a Spartaco victus P. 95.

Ap. Claudius Pulcher trib. mil. 22, 53, 2 proxime aedilis fuerat ib. 3 ad eum summa imperii a militibus delata ibid. praetor 23, 24, 4 in Sicilia 23, 30, 18 frustra Locros traicit oppressurus Bomilcarem 23, 41, 11 legatos mittit ad Hieronymum 24, 6, 4 litteras mittit Romam 24, 7, 8 Murgantiae naves habet 24, 27, 4 ad consulatum petendum Romam missus 24, 39, 12 cos. creatur 25, 2, 4 prospere adversus Hannonem pugnat P. 25 Capuam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 5 comitia habet 25, 41, 11 ei imperium prorogatur 26, 1, 2 Campanos vallo arcet 26, 5, 10 vulneratur 26, 6, 5 facilis impetrandae senatui Campano veniae

26, 15 mortuum quidam tradunt sub deditionem Capuae 26, 16, 2.
Ap. Claudius Pulcher trib. mil. 32, 35, 7 legatus a Flaminino Romam mittitur 32, 36, 10 cum parte copiarum Aeracphiam missus 33, 29, 9 eius opera ad Lacedaemonem 34, 28, 10 cum omnibus copiis subsequitur Flamininum 34, 50, 10 legatus Baebii Larisam liberat 36, 10, 10 cf. 36, 22, 7 ad iuga Octae occupanda missus 36, 30, 2 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor Tarentum sortitur 38, 42, 4 cos. 39, 23, 2 Ligures Ingaunos vincit 39, 32, 4 effuso studio fratri consulatum petenti opitulatur ib. 10 princeps legationis in Graeciam missae 39, 33, 3 sqq.
C. Claudius Ap. F. Pulcher augur lectus 33, 44, 3 cos. 41, 8 sortitur Histriam ib. 3 legem fert de sociis 41, 9, 9 votis nondum nuncupatis Romam relinquit 41, 10, 5 inconsulte se gerit adversus proconsules ib. 6 infecta re Romam redit ib. 12 trium urbium excidio Histriam pacat 41, 11, 9 Ligures vincit 41, 12, 8 triumphat 41, 13, 6 ei prorogata provincia Gallia 41, 14, 6 Mutinam capit 41, 16, 8 de victoriis suis gloriatur ib. 9 censor 43, 14 reus factus a tribuno pl. paene damnatur 43, 16, 11 sqq. cf. 45, 15, 3 eius aspera censura ib. 8 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 2 in Achaiam profectus 45, 31, 9 moritur 45, 44, 3.
P. Claudius Pulcher praetor sortitur peregrinam 38, 35, 10 aed. cur. fuerat ib. 5 cos. 39, 32, 13 triumvir coloniae 40, 29, 2.
P. Claudius Pulcher contra auspicia profectus rem male gerit contra Poenos P. 19 ideo cum toto exercitu exstinctus F. 10 revocatus a senatu dictatorem dicit ibid. eius soror Claudia cf. Claudia.
C. Claudius Regillensis dictator 8, 15, 5.
Clausala flumen 44, 31, 3.
Clausus cf. Ap. Claudius.
Claves omnibus Arretii portis novae impositae a Romanis, cum veteres amissae dicerentur 27, 24, 8.
Clavus ex vetusta lege idibus Septembribus a praetore maximo pacta 7, 3, 5 fixa dextro lateri aedis Iovis ibid. nota est numeri annorum ib. 6 Volsiniis quoque fixus annorum index ib. 7 clavi figendi sollemne ad dictatores translatum ib. 8 eo fixo pestilentia quondam sedata ib. 3 clavi figendi dictator dictus ib. 9; 8, 18, 13 cf. 9, 28, 6.
Clazomenii immunitatem accipiunt 38, 39, 9.
Cleomedon Philippi legatus in concilio Achaico 32, 21, 8.
Cleomenes 34, 26, 14; 34, 28.
Cleon servorum dux P. 56.
Cleonae 34, 25, 3 Cleonaeus ager 33, 14, 7.
Cleonymus dux Graecorum Lacedaemonius ad Italiae littora appellit classem 10, 2 a Romanis victus ib. 2.
Cleopatra uxor Alexandri Epirensis, Alexandri Magni soror 8, 24, 17.
Cleopatra Aegypti regina a populo R. donatur 27, 4, 10 cum Ptolemaeo gratulatur de Antiocho Graecia expulso 37, 3, 9.
Cleopatra 44, 19, 6; 45, 11, 2 et 6 ei regnum defertur ab Aegyptiis P. 59.
Cleopatra Ptolemaei filia, Demetrii uxor P. 52 virum et filium interficit P. 60.
Cleopatra Aegypti regina a Ptolemaeo fratre pulsa P. 111 a Caesare restituta 112 eius amore pridem captus Antonius uxoris loco eam habere coepit 131 Antonio mortuo voluntaria morte defungitur 133 cf. F. 51 recondita in Mausoleo F. 51 y.
Cleoptolemus Chalcidensis 35, 11 eius filiam uxorem Antiochus ducit ibid.
Cleuas Phanotae praefectus 43, 21, 4; 43, 23, 3.
Clientes Ap. Claudii 2, 16, 4 per clientes comitiis cent., quos volunt, creant patricii 2, 56, 3 cf. 2, 64, 2 clientium opera frumentum ex Etruria coemptum 4, 13, 2 clientes

Camilli magna pars plebis 5, 32, 8.
Clipeati 33, 15, 5.
Clipeus Romanis olim pro scuto adhibitus 8, 8, 3 clupeus argenteus 25, 39, 13 clipeus Marcius cum imagine Hasdrubalis ib. 17 clipea inaurata in fastigio aedis Iovis posita 35, 10, 12 duodecim clupea inaurata 35, 41, 10 item aurata 38, 35, 5.
Clitae in agro Pallenensi 44, 11, 4.
Clitor Arcadiae urbs 39, 35, 8.
Cloacae a Tarquinio Prisco factae 1, 38, 6 P. maxima receptaculum omnium purgamentorum urbis a Superbo sub terram acta 1, 56, 2 primo per publicum ductae post Gallorum invasionem privata passim tecta subeunt 5, 55, 5 detersae et novae factae 39, 44, 5.
Cloacina in foro ad tabernas 3, 48, 5.
Clodius Licinus auctor Livii 29, 22, 10.
P. Clodius accusatus nefarii stupri absolvitur P. 103 transit ad plebem ibid. trib. pl. legem fert adversus Ciceronem ibid.; F. 28 p. necati corpus a T. Milone plebs in curia cremat P. 107 de morte eius quaestio decreta ibid.
Cloelia obses ex Porsinae castris agmen virginum Romam ducit 2, 13, 6 P. regi reddita et domum remissa ib. 9 P. statua equestri donatur ib. 11 P.
Cloelii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
P. Cloelius trib. m. c. p. 6, 31.
Q. Cloelius cos. 2, 21.
Cloelius Gracchus dux Aequorum bellum cum Romanis gerit 3, 25, 5 legatos Romanorum eludit 3, 25, 7 captus 3, 28, 10.
P. Cloelius Siculus rex sacrorum 40, 42, 11.
Q. Cloelius Siculus censor 6, 31, 2.
Cloelius Tullus legatus ad Fidenates occiditur 4, 17, 2 ei statua posita ib. 6.
Clondicus Bastarnarum dux 40, 58, 8.
Clondicus Gallorum regulus 44, 26, 11.
Cluiliae fossae 2, 39, 5.
Cluilius Volscorum dux Ardeam obsidet 4, 9, 12 victus deditur 7, 10, 4.
C. Cluilius Albae rex 1, 22, 4 Romanos aggressus in castris moritur 1, 23, 4.
T. Cluilius trib. m. c. p. 4, 7, 1.
T. Cluilius Siculus triumvir coloniae deducendae 4, 11, 5.
Cluniae obsessus Sertorius P. 92.
Clupea Africae urbs 27, 29, 7; 29, 32, 6.
Clupeus cf. Clipeus.
Clusini 2, 9 eorum rex Porsina 2, 9 auxilium petunt adversus Gallos 5, 33 in acie eorum pugnant legati Romani 5, 36, 6 P. cum iis bellum 10, 30 abietes pollicentur in classem 28, 45, 18.
Clusium Etruriae urbs 5, 33, 4; P. 88.
Clusium Camars 10, 25, 11.
Cluvia urbs capta a Samnitibus recipitur 9, 31, 2.
Cluvia Faucula Campana, quae corpore quaestum fecerat, captivis Romanis alimenta suppeditat 26, 33, 8 ei bona et libertas restituta 26, 34.
C. Cluvius legatus 44, 40, 6.
Sp. Cluvius praetor 42, 9, 8 Sardiniam sortitur 42, 10, 14.
C. Cluvius Saxula praetor 41, 28, 5 inter cives et peregrinos 42, 1, 5.
Clypeus cf. Clipeus.
Clytus praetor Acarnanum 36, 11, 8 gentem Antiocho conciliare studet ib. 9.
Cnidus Macedoniae oppidum capitur 31, 27, 6.
Cnidus Cariae urbs 37, 16, 2 Cnidia navis 37, 22, 2 Gnidus P. 52.
Cnosus Cretae urbs expugnata P. 99.
Cobulatus amnis 38, 15, 3.
Cocceius Nerva, proavus Nervae imperatoris, conciliator Augusti et Antonii F. 50.
Codrio Macedoniae urbs valida capitur 31, 27, 5.
Coela sinus Euboicus 31, 47.
Coela fauces 32, 4, 3.
Coele Syria 33, 19, 8 ambigua inter Antiochum et Ptolemaeum 42, 29, 5.
Coelius mons vd. Caelius.

Coelius Livii auctor 21, 38, 7; 21, 46, 10; 21, 47, 4; 22, 31, 8; 23, 6, 8; 26, 11, 10; 27, 27, 13; 28, 46, 14; 29, 25, 3; 29, 27, 14; 29, 35, 2.
L. Coelius legatus Illyrico praeest 43, 21.
M. Coelius Rufus praetor plebem sollicitat P. 111 urbe pulsus Miloni se iungit ibid. interfectus ibid.
Coenus mercator Perrhaebius 44, 35, 10.
Coetus nocturni vetantur 39, 14, 10.
Cohortes quae signa amiserant, hordeum accipiunt 27, 13, 9 quadringenariae 7, 7, 4; 10, 40, 6 alares ib. 8 parmatae novae 4, 39 subsidiares 9, 27, 2 caetratae 31, 36.
Coi 37, 11, 13 Coa navis 37, 22, 2.
Colchi populus P. 101.
Collatia Sabinis adempta 1, 38; 1, 57, 8.
Collegium ludis Capitolinis institutum 5, 50, 4 mercatorum 2, 27, 5 tribunorum pl. 3, 10, 5; 4, 26, 9 pontificum 9, 44, 12; 29, 20, 10; 31, 9, 8.
Collina porta 2, 11, 9; 2, 51, 2; 2, 64, 3; 3, 51, 10; 5, 41, 4; 4, 21, 8; 4, 22; ante eam locantur castra 4, 31, 9; 6, 28, 2 prope eam pugnatum 7, 11, 6 cf. 8, 15, 8.
Collina tribus, in ea libertini P. 20 cf. 22, 57, 2; 26, 10; P. 88.
Colonia Aesernia P. 16 Alba 10, 1 P. Antemnae 1, 11, 4 Antium 3, 1, 5; 8, 14, 8 Anxur 8, 21, 11 Aquileia 39, 55, 5 Ardea 4, 11, 3 Ariminum P. 15 Beneventum ibid. Bolae 4, 49, 6 Bononia 37, 57, 7 Brundisium P. 19 in Bruttios missa 34, 53 Buxentum 34, 45, 2 Cales 8, 16, 4 P. Carseoli 10, 3, 2 P. Carteia 43, 3, 4 Casina 9, 28, 7 Castrum P. 11; 36, 3, 6 Cercei 1, 56, 3 Cora 2, 16, 8 Cosa P. 14 Cremona 37, 46, 9 Croton 34, 45, 4 Crustumeria 1, 11, 4 Fidenae 4, 17 Firmum 27, 10, 8 Fregellae 8, 22, 2 P. Fregenae P. 19 Graviscae 40, 29 Hadria P. 11 Heraclea colonia Tarentinorum 8, 24, 4 Interamna 9, 28, 7 cf. Casina, Labici 4, 47, 6 Liternum 34, 45 Luceria 9, 26, 5 Menturnae 10, 21, 8 Mutina 39, 55, 6 Narnia 10, 10, 5 Nepete 6, 21, 4 Norba 2, 31, 6 Ostia 1, 33, 9 Parma 39, 55, 6 Pisaurum 39, 44, 10 Placentia 27, 10, 8 Pometia 2, 16, 8 Pontia 9, 28, 7 Posidonia P. 14 Potentia 39, 44, 10 Puteoli 34, 45 Pyrgi 36, 3, 6 Salernum 34, 45, 2 Saticula 27, 10, 8 Satricum 6, 16, 6 Saturnia 39, 55, 9 Sena P. 11 Setia 6, 30, 9 Signia 1, 56, 3; 2, 21, 7 Sinuessa 10, 21, 8 Sipontum 34, 45, 3 Sora 10, 1 P. Spolitium P. 20 Suessa 9, 28, 7 Sutrium 27, 9, 7 Tarracina 36, 3, 6 Tempsa 34, 45, 4 in Thurinum agrum 37, 53 Velitrae 2, 31, 4 Venusia 27, 10, 8 Vibo 35, 40, 5 Vitellia 5, 29, 3 Volturnum 34, 45 coloniae Latinorum 34, 53; 40, 43 libertinorum 43, 3, 4 triginta coloniae quo tempore fuerint 27, 9, 7 colonia Antium deducta cum eo, ut permitteretur, si Antiates et ipsi coloni adscribi vellent 8, 14, 8 duodecim coloniae militiam detrectant 27, 9, 7 poenas dant 29, 15 duodeviginti fideles se praestant 27, 10, 7 coloniarum census 29, 37, 7 patroni 9, 20, 10 colonia suppletur 31, 49, 6; 32, 2, 7; 43, 17 in singulas colonias trecenae familiae missae 32, 29, 4 treceni homines 34, 45 mille et quingentae familiae 43, 17 Latini qui in colonias essent adscripti, ut cives fierent temptatum sed recusatum 34, 42, 5 maritimae vacationem rei navalis frustra rogant 36, 3, 4 de coloniis deducendis rogatio Sempronia P. 60 deductae a Sylla P. 70.
Coloni quot fuerint 32, 29, 4; 34, 45 eorum numerus suppletur 2, 21, 7; 2, 34, 6; 31, 49, 6; 32, 2, 7 numerus SCto constituitur 43, 17 maritimi coguntur dare milites 27, 37, 3 libertini 43, 3, 4 ipsi urbis, in quam deducitur colonia, incolae 8, 14, 8.
Colophon 37, 26, 5; 37, 31, 3.
Colophonii oratores mittunt ad praetorem 37, 26, 9 iis immunitas data 38, 39, 8.
Colume locus in Algido, ubi clades Aequorum 3, 23, 6.
Columna aenea insculptum foedus cum Latinis ictum 2, 33, 9 colum-

nae in Circo tempestate eversae 40, 2, 2 rostrata fulmine discussa prodigii loco habita 42, 20 Herculis 21, 43, 13.
Combolomarus Gallorum regulus 38, 19, 2.
Combulteria urbs capta a Fabio 23, 39, 6.
Comenses cum Insubribus victi 33, 36 sqq. Comensis ager 33, 36, 9.
Cominium oppidum Samnitium 10, 39, 5 captum 10, 43, 1—8 deflagratum 10, 44, 2.
Cominium Ocritum 25, 14, 14.
L. Cominius trib. mil. 8, 30, 6.
Post. Cominius cos. 2, 18.
Post. Cominius cos. 2, 33, 3 cum Volscis pugnat ib. 9.
Comitia 1, 32 cf. 1, 17, 10 centuriata 1, 43 P. patrum ac plebis communia 4, 35, 6 auspicato habentur 2, 20, 6 comitiis tabernaculum parum recte captum 4, 7, 3 cf. 8, 23, 14 de caelo turbata 40, 42, 10 tempestate dirempta 40, 59, 5 in trinum nundinum indicta 3, 35 in campo Martio 1, 44 comitiorum tempore vexillum in arce positum 39, 15, 11 de senatus sententia plebique scitu habita 25, 7, 5 iis per clientium suffragia quos volunt patres creant 2, 56, 3 quae ferrentur legum ut patres ante initum suffragium auctores fierent 8, 12, 15 iis XII tabularum leges perlatae 3, 34, 6 leges consulares 3, 55, 3 bellum iubent 4, 30, 15; 31, 7—8 perduellionis damnant 6, 20, 10 creant consules 1, 60, 4 consularia ab eo habita consule qui extra Italiam erat 27, 4, 3 primo die consules, tum praetores creati 25, 2, 4 consulis subrogandi 3, 19, 2 praetoria 10, 22, 8; 25, 2, 4 tribunis mil. c. p. creandis 4, 7, 9 censoribus 7, 22, 7 proconsuli 23, 30, 19 prodictatori 22, 8, 6 duumviris aedi dedicandae 23, 30, 14 pontifici max. 25, 2, 2 decemviris 3, 35 habentur a consule 3, 35; 27, 4, 3 a praetore 22, 33, 8; 25, 7, 5 a dictatore 25, 2, 4 dictator comitiorum causa 22, 33, 11; 27, 33, 6 interrege 8, 23, 17 praefecto urbis 1, 60, 4 a pontifice 25, 2, 2 de rogandi formula cf. 6, 40, 15; 21, 17, 4; 36, 1, 5 prohibentur a tribunis pl. 4, 25 comitia praeter aedilium tribunorumque pl. nulla habita 6, 35, 10 curiata rem militarem continent 5, 52, 16 lex curiata 5, 46, 11; 9, 38, 15 tributa 2, 56, 2 in Aventino habita 3, 54, 11 in Capitolio 33, 25, 7; 34, 53, 2 iis comitiis ut tribuni pl. fierent, rogatio 2, 56, 2 primi creati 2, 58 creati aediles pl. 2, 56, 2 quaestores 4, 54, 2 tribuni militum ut crearentur lex 9, 30, 3 cf. 42, 31, 5 habentur a tribunis pl. 3, 64, 4 a pontifice max. 3, 54, 11 bellum iubent 6, 21, 5 senatum iubent decernere ut pax fiat 30, 43, 2 die dicta a tribunis iudicant 2, 56, 3; 2, 56, 8; 2, 61, 2 ut quod plebes tributum iussisset, populum teneret, lex 3, 55, 3 plebiscito imperium prorogatum 10, 22, 9 cum primo intro vocatae tribus rogationem antiquassent, res de integro retractata 45, 36, 9 cf. tribus.
Comitiales dies 3, 11, 3.
Comitium 6, 15 tectum 27, 36, 8.
Commeatus vulgo per ambitionem dati 43, 11, 10; 43, 14, 7.
Commentarii Numae 1, 31, 8; 1, 32, 2 Servi Tulli 1, 60, 4 Philippi regis 33, 11 pontificum 6, 1, 2 et 10 commentarius Eumenis de apparatibus belli 42, 6, 3.
Commercia conubiaque Latinis populis adempta 8, 14, 10 Macedonum vetita inter singulas regiones 45, 29, 10.
Comoedia primum ad scaenam data F. 11 a.
Compasium 39, 36, 3.
Compedes ne minus quam decem pondo sint 32, 26, 18 Graeciae Demetrias, Chalcis, Corinthus a Philippo appellatae 32, 37, 4.
Comploratio mortuo Tarquinio Prisco habita 1, 41, 6.
Compsa traditur Hannibali 23, 1, 3 a Fabio recepta 24, 20, 5.
Compsanus ager 24, 44, 8.
Compulteria Samnitium capta a Fabio 24, 20, 5.
Comum oppidum captum 33, 46, 14.

Conciliabula 25, 5, 6 conciliabula et nundinae 7, 15, 13.
Concilium 1, 8 ad concilium vocata multitudo ibid. comitiorum causa habitum dimittitur 3, 64, 8 concilia populi dirempta ubi aves non admisissent 1, 36, 6 concilium patrum 4, 48, 5 plebis 2, 57, 2; 6, 38, 4 Poenorum permixtum senatui populi concilium 21, 14; 30, 24, 11 Acarnanum 43, 17, 6 Achaeorum 31, 25, 2; 32, 19, 6 Aequorum 3, 2, 3 Aetolorum 26, 24; 27, 30, 13 Panaetolicum et Pylaicum 31, 32, 3 Antiatium 3, 10, 8 Arcadum 32, 5, 5 Boeotorum 36, 6, 5 Etruriae 4, 23, 5 concilia Hispaniae 21, 19, 11 Latinorum 1, 50 Macedonum 45, 18, 6 Samnitium 10, 12, 2 Tarentinorum 8, 27, 9 concilia adempta Hernicis 9, 43, 24.
Concordiae aedes dedicata ab aedile cur. 9, 46, 6 biennio ante vota locatur 22, 33, 8 dedicata 23, 21, 7 ara Syracusis 24, 22 cf. 26, 23, 4 area 39, 56, 6; 40, 19, 2.
Condylon castellum 44, 6, 10.
Congiaria, quibus multi obligati erant 37, 57, 11.
Congonnetiacus Bituiti filius P. 61.
Coniuratio Tarquiniorum restituendorum causa 2, 3, 2 P. servitiorum Romae 4, 45 P. nobilium adulescentium de relinquenda patria 22, 53, 5 P. clandestinae coniurationes 39, 8, 3 pastorum 39, 41, 6 oppressa P. 101 Catilinae eruta P. 102 in Caesarem facta P. 116 militum Romanorum, se fugae ergo non abituros 22, 38, 4 Acarnanum, nisi victores se non redituros 26, 25, 11.
Conscripti patres unde appellati 2, 1, 11.
Consentia urbs 8, 24, 4 a Poeno capta 23, 30, 5 in dicionem Romanam venit 29, 38 cf. 30, 19, 10.
Consentini redeunt in fidem Romanam 25, 1, 2 ager 28, 11, 13.
Q. Considius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3.
Consilium patrum 1, 9, 2.
Consualia ludi 1, 9, 6.
Consules primi creati comitiis centuriatis 1, 60, 4 de plebe quoque facere ut liceat rogatio 4, 1, 2 ut alter saltem de plebe esset, lex lata 6, 35, 5 P primus de plebe 6, 42, 9 P. duo patricii 7, 17, 13; 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2; 7, 28, 10 primum duo plebei 23, 31, 13 consules reficiendi ut populo ius esset belli temporibus 27, 6, 7 iterum fieri lex vetabat P. 56 consul ante iustos annos Scipio P. 50 se ipsi renuntiant Cinna et Marius P. 80 in biennium Cinna et Carbo P. 83 unus consul Carbo ibid. ante annos viginti per vim creatus C. Marius P. 86 ante quaesturam cos. Cn. Pompeius P. 97 idem a senatu factus solus et absens P. 107 annorum novemdecim C. Octavius P. 119 immolant Iovi singulis bubus ineuntes magistratum 41, 14, 7 maioribus hostiis litant 31, 5, 3 cos. a dictatore iussus se abdicare 3, 29, 2 ad dictatorem sine lictoribus venit 22, 11, 5—6 a consule uno dictator dici potest 22, 8, 5 cf. 2, 18, 5 unus in urbe fasces habet 2, 1, 8 primi omnia iura regia habent ibid. a tribunis pl. in carcerem ducti P. 48; P. 55 iis minantur vincula tribuni pl. ni senatui pareant 4, 26, 9 inter consules senatumque contentiones 42, 10, 9—15 intercedunt SCtis 38, 42, 9; 38, 43, 14 consulis decreta senatus rescindit 42, 8, 5 indicunt quo conveniant senatores convocati 23, 32, 3 cf. 36, 3, 3 ab urbe proficiscuntur paludati cum lictoribus 31, 14; 36, 3, 14 vota nuncupant 31, 14 in consulum verba iurant milites quamquam per dictatorem conscripti 2, 32 dilectum habent 3, 11; 4, 1, 6 iis libera potestas facta supplendi exercitus et eligendi 27, 38, 9 ius habent templi dedicandi 9, 46, 6 alterum Latinum esse petunt Latini 8, 4 Campanum Campani 23, 6, 6.
Consulares legunt dictatorem 2, 18, 5.
Consulatus ortus ex domo Iunia 2, 5, 7 initus Kal. Sextilibus 3, 6 a. d. III Idus Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4, 37, 3 Id. Martiis 22, 1, 4; 31, 5, 2

Kal. Ianuariis P. 47 cf. F. 12 e ex quaestura petitus 32, 7, 9 ante iustam aetatem datus P. 50 eidem ultro iterum delatus P. 56 per complures annos continuatur P. 67.
Contenebra Etruscorum urbs vi capta 6, 4, 9.
Contestania Hispaniae civitas F. 19.
Contrebia Hispaniae urbs deditur 40, 33, 2 a Sertorio expugnata F. 19.
Contrebia quae Leucada appellatur F. 19.
Contrebienses F. 19.
Conubium novo populo petitur a vicinis gentibus 1, 9, 2 de conubio patrum et plebis rogatio 4, 1 perlata 4, 6, 43 P. conubia Latinis populis inter se adempta 8, 14, 10 Hernicis 9, 43, 24 Macedonibus 45, 29, 10 conubium vetustum cum Campanis 23, 4, 7.
Conventus a praetore Romano acti 31, 29, 9.
Convivium publicum 22, 1, 10.
Cooptatio tribunorum pl. 2, 33, 2; 3, 64, 9 pontificis max. 39, 46; 40, 42, 12 pontificum 40, 42, 11 triumviri epulonis ib. 7 decemviri sacrorum ib. 12 auguris ib. 13.
Copais palus 33, 29, 6.
Coquus in pretio esse coepit 39, 6, 9.
Cora colonia Latina ad Auruncos deficit 2, 16, 8; 2, 22, 2 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 Coranus ager 8, 19, 5; 26, 8, 11.
Coracesium ab Antiocho oppugnatum 33, 20, 4.
Corax mons altissimus Oetae 36, 30, 4 ab Aetolis occupatus 37, 4, 7.
Corbio urbs a Coriolano Romanis adempta 2, 39, 4 iis dedita 3, 28, 11 diruitur 3, 30, 8; 3, 66, 6.
Corbio Hispaniae urbs expugnata 39, 42.
Corbis patruelem fratrem superat certamine de imperio inito 28, 21, 6 sqq.
Corcura 27, 15, 7 cf. Corcyra.
Corcyra 26, 14, 11 et 16; 27, 15, 7; 40, 42, 4.
Corcyraei 38, 11, 5; 45, 43, 10.
Cordubenses a Caesare deficiunt P. 111.
Coreli Thraecum gens 38, 40, 7.
Corfinium urbs a Caesare capta P. 109.
Corinthus 28, 7, 16 obpugnatur a L. Quinctio 32, 23, 3 compes Graeciae 32, 37, 4 a Philippo firmatur praesidio 33, 14, 2 Achaeis redditur praeter arcem 33, 31, 11 ibi concilium 34, 22, 6; 34, 48, 2 Acrocorinthus Achaeis redditur 34, 50, 8; 42, 16, 6 urbs praeclara ante excidium 45, 28, 2 diruta quam ob rem P. 52.
Corinthiacus sinus 26, 26, 2; 28, 7, 18.
Coriolanus vd. C. Marcius.
Corioli Volscorum urbs 2, 33, 5 incensa, capta ib. 9 P. Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3.
Cormasa urbs 38, 15, 7.
Cornelia tribus 38, 36, 9.
Cornelia gens 38, 58, 3.
Cornelia venefica suo ipsius medicamento epoto perit 8, 18, 9.
Cornelia Pompei uxor Cypron fugit P. 112.
A. Cornelius quaestor diem dicit M. Volscio 3, 24, 3.
A. Cornelius pont. max. 4, 27.
A. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 6 iterum 6, 42, 3.
C. Cornelius vates Patavinus F. 33.
Cn. Cornelius cos. a classe Punica circumventus fraude capitur P. 17.
Cn. Cornelius legatus ad Philippum 33, 35, 3.
Cn. Cornelius flamen Dialis 41, 28, 7.
L. Cornelius cos. Sardos et Corsos Hannonemque vincit P. 17.
L. Cornelius legatus ad Antiochum 33, 39 ad Ptolemaeum 33, 41, 2.
L. Cornelius duumvir navalis 41, 1, 3.
M. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 6; 6, 42, 3.
P. Cornelius dictator 4, 57, 6.
P. Cornelius trib. m. c. p. 5, 26, 2.
P. Cornelius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
P. Cornelius trib. m. c. p. 6, 11.
P. Cornelius praefectus orae maritimae Campaniam vastat 9, 38, 2.
Ser. Cornelius cos. 2, 41, 12.
Ser. Cornelius flamen Quirinalis moritur 3, 32, 3.
Ser. Cornelius trib. m. c. p. 6, 36, 3.

Ser. Cornelius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
Ser. Cornelius cos. 10, 1.
Ser. Cornelius trib. mil. 29, 2, 8.
A. Cornelius Arvina dictator 8, 38 Samnites devincit 8, 38—39.
A. Cornelius Arvina fetialis pacis Caudinae sponsores Samnitibus tradit 9, 10, 9.
P. Cornelius Arvina cos. 9, 42, 10 Samnites vincit 9, 43, 20 eo censore lustrum conditum 10, 47, 2.
P. Cornelius Asina interrex 22, 34 omnes exercitus ad urbis praesidium revocandos censet 26, 8, 2.
Cornelius Barbatus pont. max. cogitur verba dedicandae aedi praeire 9, 46, 6.
Cn. Cornelius Blasio praetor Siciliam sortitur 34, 43, 7.
Cn. Cornelius Blasio 33, 27 cf. Cn. Corn. Lentulus.
P. Cornelius Blasio legatus 43, 5, 10 quinquevir liti diiudicandae 45, 13, 11.
P. Cornelius Calussa pont. max., cum sella curuli non sedisset 25, 5, 4.
L. Cornelius Caudinus aed. cur. 27, 21, 9.
P. Cornelius Caudinus 26, 48, 9.
Cornelius Cethegus paludes Pomptinas siccat P. 46.
(Cornelius) Cethegus cum Catilina coniurat P. 102.
C. Cornelius Cethegus procos. vincit Hispanos 31, 49, 7 aed. cur. creatus Romam redit 31, 50, 6 cos. 32, 27, 5 ei et collegae Italia decreta 32, 28, 8 Insubres vincit 32, 30 P. triumphat de Insubribus in magistratu 33, 23, 4 censor 34, 44, 4 P. Matutae aedem dedicat quam voverat 34, 53, 3 Carthaginem legatus it 34, 62, 16 lustrum condit 35, 9.
L. Cornelius Cethegus P. 49.
M. Cornelius Cethegus pont. suffectus 25, 2, 2 aed. cur. ib. 6 comitia habet pontifici maximo creando 25, 5, 2 praetor Apuliam sortitur 25, 41, 12 in Sicilia rem gerit 26, 21, 13 et 17 Marcelli gloriae obtrectat 26, 26, 8 eius exercitus dimissus 26, 28, 10 censor 27, 11, 7 lustrum condit 27, 36, 6 cos. 29, 11, 10 in Etruriam missus 29, 13 iudiciorum terrore Etruriam continet 29, 36, 10 prorogato imperio Galliam obtinere iubetur 30, 1, 7 Magonem vincit 30, 18 moritur 33, 42, 5.
M. Cornelius Cethegus legatus 43, 1, 12 triumvir coloniae 43, 17.
P. Cornelius Cethegus aed. cur. 39, 7, 8 praetor 39, 23, 2 iterum dicitur praetor creatus esse 39, 32, 14 peregrinam sortitur 39, 38, 2 ei utraque iurisdictio mandatur 39, 39, 13.
P. Cornelius Cethegus decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
L. Cornelius Cinna legatus Marsos vincit P. 76 cos. perniciosas leges fert P. 79 pulsus urbe Romae bellum infert ibid. vocato Mario urbem obsidet ibid. Ianiculo occupato repellitur P. 80 in urbem receptus consulem se renuntiat ibid. in biennium se creat consulem P. 83 ab exercitu suo, quem invitum adversus Syllam ducebat, interfectus ib. cf. F. 18 l.
A. Cornelius Cossus trib. mil. Lartis Tolumnii spolia opima fert 4, 19, 5 P. eius in triumpho gloria 4, 20, 2—3 trib. m. c. p. 4, 31 urbi praeest, dictatorem dicit 4, 31, 4 mag. equit. ib. 5.
A. Cornelius Cossus cos. 4, 30, 4.
A. Cornelius Cossus cos. 4, 51.
A. Cornelius Cossus dictator 6, 11, 10 Volscos fugat 6, 13 Manlium Capitolinum per viatorem citat 6, 15 in carcerem mittit 6, 16 de Volscis triumphat ib. 5.
A. Cornelius Cossus mag. equitum 7, 19, 10 iterum 7, 26, 12 cos. 7, 28, 10 in Samnites missus 7, 32, 2 ab eo exercitus in iniquum locum ductus P. Decii consilio servatur 7, 36 P. Samnites fundit ib. 12 P. Decium laudat donatque 7, 37 triumphat 7, 38, 3 cos. 8, 17, 5.
Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 4, 49, 7 cos. 4, 54.
Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 4, 61, 4.
Cn. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 4, 58, 6 iterum 5, 10 cf. 5, 12, 5.

P. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 4, 49.

P. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 4, 58, 6.

P. Cornelius Cossus trib. m. c. p. 5, 24.

Cn. Cornelius Dolabella rex sacrorum 27, 36, 5 moritur 40, 42, 8.

L. Cornelius Dolabella duumvir navalis 40,42,8 eum inaugurare regem sacrorum non vult pontifex max. ibid. ad populum provocat ib. 9.

P. (Cornelius) Dolabella legem fert de novis tabulis P. 113 eius fraude Trebonius occisus 119 a senatu hostis iudicatus ibid. Laudiciae obsessus moritur P. 121.

(Cornelius) Faustus dux Pompeianorum occisus P. 114.

(Cornelius) Lentulus P. 95.

(Cornelius) Lentulus coniurat cum Catilina P. 102.

Cn. Cornelius Lentulus (Blasio 33, 27) trib. mil. in pugna Cannensi L. Paulum saucium protegere studet 22, 49, 6 quaestor 25, 17, 7 Ti. Graccho interfecto exercitui praeest Capuae succurrit consulibus 25, 19, 4 aed. cur. 29, 11, 12 cos. 30, 40, 5 ambitiose sibi Africam provinciam petit ib. 7 SCto de pace intercedit 30, 43 in Hispaniam missus proconsul 31, 50, 11 ovans urbem ingreditur 33, 27.

Cn. Cornelius Lentulus augur 39, 45, 8.

Cn. Cornelius Lentulus triumvir coloniae 32, 2, 7.

Cn. Cornelius Lentulus cos. a Spartaco victus P. 96 eius aspera censura P. 98.

L. Cornelius Lentulus cos. 8, 22, 8 Samnitibus oppositus ib. 9 dictatorem dicit 8, 23, 13 pacis Caudinae accipiendae auctor 9, 4, 7 cf. 9, 15, 9.

L. Cornelius Lentulus pont. max. de vere sacro populum consulendum censet 22, 10 moritur 25, 2.

L. Cornelius Lentulus decemvir sacrorum 25, 2, 2 praetor Sardiniam sortitur 25, 41, 12—13 legatus Marcelli 27, 14, 4 moritur 42, 10, 6.

L. Cornelius Lentulus a Scipione Hispaniam accipit provinciam 28, 38 cum L. Manlio rebellantes Ilergetes comprimit 29, 3, 5 aed. cur. absens creatus 29, 11, 12 ei prorogatur imperium in Hispania 29, 13, 2 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5 reversus triumphum postulat 31, 20, 2 ovans urbem intrat ib. 6 cos. 31, 49, 12 Italiam sortitur 32, 1, 2 ei prorogatum imperium 32, 8, 3 praetor urbis servorum tumultus comprimit 32, 26, 8 (errare videtur Livius, cf. L. Cornelius Merula).

L. Cornelius Lentulus victoriae nuntius Romam missus 44, 45, 3.

L. (Cornelius) Lentulus cos. F. 31 r.

P. (Cornelius) Lentulus a Caesare captus et dimissus P. 109 cos. F. 28 q.

P. Cornelius Lentulus praetor 24, 9, 4 in Siciliam missus 24, 10, 5 ei imperium prorogatur 24, 44, 4 iterum 25, 3, 6.

P. Cornelius Lentulus praetor 29, 38, 4 Sardiniam sortitur 30, 1, 9 cum classe Vticam appellit 30, 36, 2 legatus in Graecia 33, 35, 2 inter legatos ad Asiae res componendas 37, 55, 7 cos. 40, 18 proconsule provinciam obtinet 40, 36, 7 triumphat nullo bello gesto 40, 38, 9.

P. Cornelius Lentulus legatus missus in Cephallaniam 42, 37, 3 cf. ib. 7; 42, 56, 3.

P. Cornelius Lentulus inlustris iuvenis consulem sequitur tribunus mil. 42, 49, 9 aedilis ludos magnificos facit 44, 18, 8.

P. Cornelius Lentulus a Paulo missus ad Perseum 45, 4, 7.

Ser. Cornelius Lentulus legatus in Cephallaniam missus 42, 37, 1—3 cf. ib. 7 praetor 43, 11, 7 sortitur Siciliam 43, 15, 3.

L. Cornelius Maluginensis cos. 3, 22 Romae ad praesidium remanet ib. 3 Antiatium bellum an gesserit dubitatur ib. 7 pro decemviris verba facit 3, 40, 8 certamen inter Ap. Claudium et L. Valerium dirimit 3, 41, 4.

M. Cornelius Maluginensis decemvir 3, 35, 11 in Aequos missus 3, 41, 10.

M. Cornelius Maluginensis cos. 4, 21.
M. Cornelius Maluginensis censor suffectus 5, 31, 6 P. cf. 9, 34, 20.
P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 4, 61, 4.
P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 5, 16.
P. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 5, 36, 12.
Ser. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 22.
Ser. Cornelius Maluginensis trib. m. c. p. 6, 27, 2.
Ser. Cornelius Maluginensis mag. equit. 7, 9, 3.
A. Cornelius Mammula propraetor litteras ex Sardinia ad senatum mittit 23, 21, 4 cf. 23, 32, 8; 23, 34, 10.
A. Cornelius Mammula praetor 35, 24, 6 Bruttios sortitur 36, 2, 6 cf. 37, 2, 7.
M. Cornelius Mammula legatus 42, 6, 5.
P. Cornelius Mammula praetor Siciliam sortitur 40, 35, 8.
Cn. Cornelius Merenda praetor Sardiniam sortitur 34, 43, 7.
P. Cornelius Merenda ambit consulatum 22, 35.
Cn. Cornelius Merula inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7.
L. Cornelius Merula praetor urbanus 32, 7, 13 et 32, 8, 5 (cf. L. Cornelius Lentulus 32, 26, 8) triumvir coloniae 34, 45, 5 cos. 34, 54, 2 ei Gallia evenit 34, 55, 6 Boios proelio vincit 35, 5 de eius temeritate litterae privatim Romam missae 35, 6, 9 frustra triumphum postulat 35, 8, 3.
P. Cornelius Rufinus dictator 8, 17, 3.
P. Cornelius Rufinus consularis senatu motus quod decem argenti pondo facti habet P. 14.
P. Cornelius Scapula cos. 8, 22.
Cn. Cornelius Scipio Calvus a fratre Publio in Hispaniam mittitur 21, 32, 3 clementiae fama populos conciliat 21, 60, 4 Hannonem vincit ib. 7 Hasdrubalem insecutus Ilergetes recipit 21, 61, 7 Ausetanos ad deditionem cogit ib. 11 Lacetanos auxilium ferentes finitimis insidiis excipit ib. 8 in hiberna redit ib. 11 Hasdrubalis classem fundit 22, 19, 11 progreditur ad Castulonensem saltum multis populis receptis 22, 20, 12 cum Publio fratre communi consilio bellum gerit 22, 22, 3 ipse terra, frater navibus 23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23, 29 P. litteras Romam mittunt 23, 48, 4 feliciter pugnant 23, 49, 10 et 13 Iliturgim et Bigerram obsidione eximit 24, 41, 9 sqq. ad Mundam vulneratur 24, 42, 2 lecticula in aciem vectus confligit ib. 5 a Celtiberis deseritur 25, 33, 7 tumulum occupat 25, 35, 7 sqq. eius mors 25, 36, 13 P. desiderabatur ab Hispanis ib. 16 cf. P. Cornelius Scipio frater.
Cn. Cornelius Scipio praetor 40, 44, 2 peregrinam sortitur ib. 6.
Cn. Cornelius Scipio pontifex suffectus 32, 7, 15 praetor Galliae partem sortitur 41, 8, 3.
Cn. Cornelius Scipio Hispallus cos. 41, 14, 4 ei sacrificanti hostiae iecur diffluit 41, 15 parte membrorum captus discedit 41, 16, 3.
L. Cornelius Scipio interrex 7, 21, 4 cos. 7, 23.
L. Cornelius Scipio cos. 10, 11, 10 Etruscos vincit 10, 12, 6 pro praetore 10, 25, 11 cf. 10, 26, 8.
L. Cornelius Scipio legatus 10, 40, 7.
L. Cornelius Scipio (Asiaticus 37, 58, 6 P. Asiagenes 39, 44) a Publio fratre ad Orongin urbem expugnandam mittitur 28, 3, 2 eam capit ib. 13 Romam mittitur 28, 4, 4 cf. 28, 17 Messanae in praesidio relictus 29, 7, 2 fratrem in Africam sequitur 29, 25, 10 Romam legatus it 30, 38, 4 praetor 34, 54, 2 Siciliam sortitur 34, 55, 6 consulatum frustra petit 35, 24, 4 legatus ex Graecia 36, 21, 7 cos. 36, 45, 9 ei Asia decreta 37, 1, 10 P. Aetolis indutias dat 37, 7, 6 per Macedoniam et Thraciam ducit ib. 16 ad Hellespontum 37, 33, 4 prope hostem castra ponit 37, 38, 2 eum aggredi constituit 37, 39, 5 ad Magnesiam vincit 37, 41, 2 sqq. P. Asiaticum se appellari vult 37, 58, 6 P. triumphat 37, 59, 2 fratre reo

absente morbum excusat 38, 52, 3 tribunos appellat ib. 8 legis Petilliae dissuasor 38, 54, 8 peculatus damnatur 38, 55, 5 P. eius fiducia ib. 11—13 eius statua in monumento Scipionum 38, 56, 4 cf. 8 sqq. cum in carcerem duceretur, Ti. Gracchus intercedit 38, 57, 3 P. in carcerem duci coeptus 38, 58, 2 pro eo verba facit P. Nasica ib. 3 intercedit Ti. Gracchus 38, 60, 4 in eius bona quaestores missi ib. 8 P. pecuniam a cognatis collatam non accipit ib. 9 P. ludos facit 39, 22, 8 censuram petit 39, 40, 2 ei equus ademptus 39, 44 cf. 39, 56, 7.

L. Cornelius Scipio praetor peregrinus 41, 21 et 41, 27, 2 senatu motus ibid.

L. Cornelius Scipio quaestor 45, 44, 7.

L. Cornelius Scipio cos. P. 85 eius milites ad Syllam transeunt ibid.

L. (Cornelius) Scipio cos. F. 18 m.

M. Cornelius Scipio praetor 41, 14, 5 provinciam iureiurando recusat 41, 15, 10 senatu motus 41, 27, 2.

P. Cornelius Scipio mag. equit. 5, 19, 2 trib. m. c. p. 5, 24 interrex 5, 31, 8 iterum 6, 1, 8.

P. Cornelius Scipio ex primis aedilibus 7, 1, 2 mag. equit. 7, 24, 11.

P. Cornelius Scipio dictator 9, 44.

P. Cornelius Scipio cos. 21, 6, 3 ei Hispania evenit 21, 17 mari pervenit Massiliam et castra ad Rhodanum locat 21, 26, 3 trecentos equites speculatum mittit ib. 5 castra Hannibalis deserta videns ad naves redit 21, 32, 2 Genuam repetit ib. 5 ad Padum festinat 21, 39, 3 ad Ticinum milites cohortatur ib. 10 flumen traicit 21, 45, 3 speculatum profectus et vulneratus a filio defenditur 21, 46, 7 P. redit ad Padum 21, 47, 2 dein ad Trebiam 21, 48, 4 cum collega dissentit dilaturus proelium 21, 52, 7 Placentiam ducit clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 in Hispania communi consilio cum fratre rem gerit 22, 22, 3 ipse navibus, terra frater 23, 26, 2 Hasdrubalem vincunt 23, 29 P. litteras Romam mittunt 23, 48, 4 Syphacem sibi conciliant 24, 48, 2 P. iis provincia prorogatur 25, 3, 6 Indebili obviam profectus ab adsecutis a tergo hostibus caeditur cum exercitu 25, 34, 11 P.

P. Cornelius Scipio P. F. Africanus ob egregiam victoriam de Poenis appellatus 21, 46, 8 P. patrem servat ad Ticinum ib. 7 P. trib. mil. 22, 53, 2 ad eum summa imperii ultro a militibus delata ib. 3 nobiles adulescentes coniurantes de relinquenda patria iurare cogit, non deserturos ib. 9 P. aed. cur. ante iustam aetatem 25, 2, 6 P. omnium consensu pro consule in Hispaniam missus 26, 18, 9 P. eius indoles et stirps divina 26, 19 P. Emporiis copias exponit ib. 11 exercitum adloquitur 26, 41, 2 Carthaginem novam adgreditur 26, 42, 3 milites oratione incendit 26, 43, 3 quingentos per stagnum in urbem ducit 26, 45, 7 P. ingenti praeda potitur 26, 47 sqq. milites collaudat donatque 26, 48 obsides benigne curat 26, 49 captivam sponso cum dote restituit 26, 50 cura habita exercitus et urbis Tarraconem proficiscitur 26, 51, 9 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 socios navales exercitui terrestri addit 27, 17, 6 Hasdrubalem vincit ad Baeculam 27, 18 P. regium nomen aspernatur 27, 19, 4 Massivam dimittit cum donis ad Masinissam ib. 8 P. Silanum mittit adversus Hannonem 28, 15 contra Hasdrubalem profectus Lucium fratrem relinquit 28, 3, 2 cf. 28, 13, 4 pugnae ordinem mutans hostem fallit 28, 14, 6 vincit 28, 14—15 eius ductu quinto anno postquam provinciam accepit in Hispania debellatum 28, 16, 14 P. in Africam traicit ad Syphacem 28, 17, 12 P. uno lecto cum Hasdrubale accumbit 28, 18, 5 P. foedere icto cum Syphace redit ib. 12 P. Iliturgin aggreditur 28, 19, 4 milites suo periculo inflammat ib. 17 urbe capta Castulonem ducit 28, 20, 8 munus gladiatorium

in honorem patris patruique edit 28, 21 P. gravi morbo implicitus 28, 24 exercitum seditiosum adloquitur 28, 27 seditionem opprimit 28, 29, 12 P. Ilergetes et Lacetanos rebellantes vincit 28, 33 pecuniam iis imperat 28, 34, 11 eius maiestas corporis et habitus vere virilis 28, 35, 6 cum Masinissa amicitiam iungit ib. 12 P. Gaditanos in dicionem accipit 28, 37, 10 P. Romam redit 28, 38 res gestas in senatu exponit ib. 2 creatur cos. ib. 6 P. centum boves in Capitolio sacrificat ib. P. ei Sicilia provincia extra sortem data ib. 12 eius oratio in senatu de Africa provincia sibi designanda 28, 43, 2 ei Sicilia data permissumque, ut in Africam traiceret 28, 45, 8 P. classem aedificat armatque ex voluntariis stipendiis ib. 13 trecentos Siculos cogit totidem iuvenes armis equisque instruere 29, 1 ad Locros recipiendos mittit 29, 6, 9 ipse aggressus Hannibale fugato urbem capit 29, 7 P. ibi seditionem militarem sedat 29, 9, 8 ei prorogatum imperium 29, 13, 3 eius mollitia et licentia in senatu insimulatur 29, 19 ad eius culpam cognoscendam legatio missa a senatu 29, 20, 11 P. (cf. P. 29) purgatus infamia 29, 22 P. milites Syphacis defectionem celat 29, 24, 4 legiones Cannenses secum traicit ib. 12 quantas copias traduxerit 29, 25 eius transitus ib. 5 sqq. cum Masinissa Hannonem vincit caeditque 29, 34 P. ab Utica abscedere coactus hiberna communit 29, 35 P. ei prorogatum imperium, donec debellatum foret in Africa 30, 1, 10 bina hostium castra delet 30, 6, 6 P. hostes fugat 30, 8, 4 classem defendit 30, 10 Syphacem captum excipit 30, 13, 8 Masinissam castigat ob intemperantiam 30, 14, 4 P. donat et laudat 30, 15, 11 legatis Carthaginiensibus pacis leges dicit 30, 16, 10 cum in Africa bellum gerere omnes tribus iubent 30, 27, 3 eius colloquium cum Hannibale 30, 30 P. aciem instruit 30, 33 Hannibalem vincit ib. 12 sqq. pacis condiciones dicit 30, 37 ei imperium prorogatur 30, 40, 13 pacem dare ex decem legatorum sententia iubetur 30, 43, 3 Masinissae Syphacis regnum donat 30, 44, 12 ex Africa traicit 30, 45 triumphum agit clarissimum ib. 2 P. Africani cognomen accipit ib. 6 P. censor 32, 7, 2 repugnat quominus de Hannibale legati Carthagine querantur 33, 47, 4 cos. iterum 34, 42, 4 eius de bello Antiochi sententia 34, 43, 4 princeps senatus lectus 34, 44, 4 cf. 34, 48; 34, 54, 8 legatus in Africam 34, 62, 16 fratrem commendat consulatum petentem 35, 10, 5 eius colloquium cum Hannibale de summo imperatore 35, 14, 5 P. se fratri in Asiam legatum iturum dicit 37, 1, 9 P. causam quaerens relinquendi honeste Aetolici belli clemens Aetolis 37, 6, 5 Salius erat 37, 33, 7 a comitate quae sine luxuria esset non aversus 37, 7, 15 placabilis satietate gloriae 37, 34, 3 eius filius captus ab Antiocho ib. 4 ad eum legatus regis de pace missus ib. 8 eius responsum 37, 36, 3 aeger Elaeam deductus 37, 37, 6 ei filius redditus ibid. cf. 37, 45, 6—11 princeps senatus tertium lectus 38, 28, 2 a tribunis accusatus pecuniae captae 38, 50, 5 P. orationem magnificam habet de rebus a se gestis ib. 11 prodicta causa contionem avertit a tribunis memoria Hannibalis eodem die victi 38, 51, 5 P. in Liternimum concedit 38, 52 P. eius gratia Ti. Sempronius tribunus separatim decernit ib. 9 cf. 38, 53 Literni moritur ib. 8 eius laudes ib. 9 cf. 38, 55, 2 in eius fine multa dubia 38, 56—57 eius mors 39, 52 P. cf. 44, 16, 10.

P. Cornelius Scipio Africani filius augur 40, 42, 13.

P. Cornelius Scipio Africanus censor 40, 51, 4.

P. Cornelius Scipio Africanus Aemilianus naturalis L. Aemilii filius, adoptione Africani nepos 44, 44, 2 patrem comitatur in Graeciam 45, 27, 6 exemplo suo omnes ad mili-

tiam incitat P. 48 trib. mil. provocatorem Hispanum occidit murumque urbis primus transcendit ibid. castellum Romanorum liberat P. 49 exercitum fugatum servat ibid. a Catone laudatus ibid. Masinissae regnum inter tres eius filios dividit P. 50 aedilitatem petens cos. creatur P. 50 ei extra sortem Africa datur P. 51 Hasdrubalis castris captis ipsa urbe potitur ibid. exemplo patris ludos facit ibid. triumphat P. 52 ei ultro defertur consulatus P. 56 cf. F. 14 f. Numantiam obsidens disciplinam effrenatam restituit P. 57 Antiochi dona in tabulas publicas referre iubet ibid. Numantiam captam delet P. 59 triumphat ibid. dissuadet rogationem Papiriam gravissima oratione ibid. mortuus in cubiculo inventus ibid. eius uxor Sempronia suspecta ibid.

P. Cornelius Cn. F. Scipio Nasica adulescens nondum quaestorius optimus vir a senatu iudicatus matrem Idaeam excipit 29, 14, 8 P. triumvir coloniae supplendae 31, 49, 6 aed. cur. 33, 25 praetor Hispaniam ult. sortitur 34, 43, 7 multa secunda proelia facit 35, 1, 3 Lusitanos proelio vincit ad Ilipam propraetor ib. 5 consulatum petens repulsam patitur 35, 10, 2 sqq. cos. creatus 35, 24, 5 Italiam sortitur 36, 2, 2 ludis quos ipse voverat faciendis pecuniam a senatu postulat 36, 36 Idaeae aedem dedicat P. 36 cum Bois egregie pugnat 36, 38, 5 P. contra tribunum pl. obtinet, ut de solis Bois triumphet 36, 40, 10 procos. in Boios missus 37, 2, 5 censuram petit 37, 57, 10 cf. 38, 35, 4 ei Africani filia maior nupta 38, 57, 2 orationem habet pro L. Cornelio 38, 58, 3 censurae candidatus 39, 40, 2 triumvir coloniae 39, 55, 6 cf. 39, 56, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Catoni adversatur suadenti bellum Punicum P. 48. 49 eo auctore theatrum destruitur P. 48.

P. Cornelius Scipio Nasica aed. ludos magnificos facit 44, 18, 8 a L. Paulo missus ad occupandas angustias 44, 35, 14 dissuadet de pugna differenda 44, 36, 9 ei respondet consul ib. 12 et 44, 38 Amphipolim missus 44, 46 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8 cos. Illyrios domat P. 47.

P. Cornelius (Scipio) Nasica Serapio cos. P. 55 unde Serapionis cognomen ceperit ibid. eo auctore Ti. Gracchus ab optimatibus occisus P. 58.

P. Cornelius Scipio consulatum ambit P. 107 Pompeianarum partium imperium accipit P. 113 a Caesare victus honestam mortem occumbit P. 114 cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.

P. Cornelius Sisenna praetor urbanus 39, 45, 5.

L. Cornelius Sulla sv. Sylla quaestor C. Marii P. 66 Ariobarzanem in regnum Cappadociae restituit P. 70 legatus Samnites vincit P. 75 Hirpinos domat, Samnites vincit ibid. cos. adversatur Sulpicio et Mario P. 77 utrumque urbe expellit ibid. colonias deducit ibid. expugnat Athenas P. 81 Mithridatem bis vincit P. 82 Thracas vincit P. 83 ad eum legati Roma de pace missi ibid. pacem cum Mithridate init ibid. ad eum transeunt Fimbriae milites ibid. a senatu frustra exulum restitutionem postulat P. 84 in Italiam traiecto exercitu frustra pacem temptat P. 85 C. Norbanum vincit ibid. ad eum transit alterius consulis exercitus et nobilitas ex urbe ibid. cum Italicis foedus iungit P. 86 eius fiducia victoriae ibid. C. Marium fundit et Praeneste obsidet P. 87 Romam recipit ibid. Carbonem ter vincit, Samnitibus victis victoriam crudelitate inquinat P. 88 dictator dictus leges fert P. 89 Q. Lucretium Ofellam occidi iubet ibid. Aesernia capta legionibus agros dividit ibid. mortuus in campo sepelitur P. 89 eius uxor Caecilia F. 15 cf. F. 15—17 et 18 l.

P. Cornelius Sulla praetor 25, 2, 5 urbanam et peregrinam sortitur

25, 3, 2 Apollini ludos facere iubetur 25, 12, 12 ei dilectus mandatur 25, 22, 4 consulibus litteras mittit ib. 11.
P. Cornelius Sulla praetor sortitur Siciliam 39, 8, 2.
Ser. Cornelius Sulla ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
Cornicines quintae classi adscripti 1, 43, 7.
Cornicula militiae praemia 10, 44, 5.
Corniculana captiva mater Servii Tullii 4, 3, 12 cf. 1, 39, 5.
Corniculum Latinorum urbs capta 1, 38, 5.
Q. Cornificius P. Sestium in Africa vincit P. 123.
Cornus Sardiniae urbs 23, 40, 5 receptaculum fugae a Manlio capta 23, 41, 5.
Corolamus Boiorum regulus consulem vincit 33, 36, 4.
Corona aurea Iovi a Latinis missa 2, 22, 2 aurea parvi ponderis a sociis lata 3, 57, 7 populi iussu Iovi lata 4, 40, 4 a Carthaginiensibus missa 7, 38, 2 a Saguntinis in Capitolio posita 28, 39, 16 Delphos missa ex praeda Hasdrubalis 28, 45, 12 ab Attalo missa 32, 27 cf. 43, 6, 6—7 ab exteris gentibus Romam latae 44, 14, 3 viginti millium aureorum a Rhodiis decreta 45, 25, 7 aurea dictatori ab exercitu data 3, 29, 3 Augusto decreta F. 53 ec. aureae et argenteae militiae praemia 10, 44, 3 cf. 7, 26, 10; 7, 37 civicas octo, murales duas profert Manlius 6, 20, 7 muralis aurea 23, 18, 7 de murali certamen 26, 48, 5 navali donatur primus Agrippa P. 129 obsidionalis graminea P. Decio datur 7, 32, 2 vallaris 30, 28, 6 coronatus populus Apollinares spectat 25, 12, 15.
Coronea Boeotiae 33, 29, 6 obsessa a Quinctio ib. 9.
Coronaei 42, 44, 4 eorum ager vastatus 36, 20, 3 Persei partibus favent 42, 46, 9 pro iis SC. factum 43, 4, 11.
Corone urbs 39, 49.
Corrhagum Macedoniae castellum Apustius capit 31, 27, 2.
Corragus Macedo 38, 13, 3.
Corragus Eumenis praefectus 42, 67, 4.
Corribilo Hispaniae nobilis regulus captus 35, 22, 5.
Corsica P. 17; 22, 31; 30, 39, 2; 42, 1, 3.
Corsi a L. Cornelio victi P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 61, 4 victi obsides dant 40, 34, 12 acie victi 42, 7 cum iis bellum P. 46.
Cortona Etruriae caput 9, 37, 12; 22, 4.
Cortonenses montes 22, 4, 2.
Cortuosa Etruscorum urbs vi capta 6, 4, 9.
Ti. Coruncanius primus de plebe pont. max. P. 18.
Corvus M. Valerium cum Gallo pugnantem adiuvat 7, 26, 3 P. inde Corvi cognomen ib. 12 P.
Corycum Teiorum promunturium 37, 12, 10; 37, 29, 7.
Corycus Ciliciae urbs capta ab Antiocho 33, 20, 4.
Corycus portus 36, 43, 13.
Corylenus urbs 37, 21, 5.
Cos ab Atto Navio discissa 1, 36, 4.
Cosani fidem Romanis servant 27, 10, 7 colonos novos petentes non impetrant 32, 2, 7 iis augetur colonorum numerus 33, 24, 8.
Cosanus portus 22, 11, 6; 30, 39.
Cosconius Samnites vincit P. 75.
M. Cosconius trib. mil. in acie cadit 30, 18, 14.
M. Cosconius praetor Sordiscos vincit P. 56.
Cossura insula P. 89.
Cotto Bastarna nobilis 40, 57, 3.
Cotton oppidum 37, 21, 5.
Cotys Odrysarum rex Persei partes sequitur 42, 29, 12 in eius exercitu 42, 51, 10 Seuthis filius ibid. cf. 42, 57, 6 laevo cornu praeest 42, 58, 6 cum donis ad suum regnum tutandum dimissus 42, 67, 4—5 ex pugna Pydnensi fugit 44, 42, 3 cf. 45, 6, 2 filium captivum obsidibus missis a Romanis petit 45, 42, 6 coactus Perseum se bello iuvisse profitetur ib. 7 ei filius remissus ib. 12.
Cous 37, 16, 2.
Cranii 38, 28, 6.

Cranon Thessaliae urbs ab Antiocho capta 36, 10; 42, 64, 7.
Crassus cf. Claudii et Licinii.
C. Crastinus F. 32.
Cratera aurea Apollini Delphos missa 5, 25, 10.
Craterus 35, 26, 5.
Creditori debitor fama et corpore satisfacit 6, 34, 2 cf. 8, 28, 9.
Cremaste Larisa urbs 31, 46, 12.
Cremera flumen 2, 49, 8 ad Cremeram Fabii caesi 2, 50 P.
Cremona colonia deducta P. 20 cf. 21, 25, 2; 21, 56, 9 a Gallis oppugnatur 31, 10, 3 cf. 34, 22, 3 eo novi coloni ducti 37, 46, 10.
Cremonenses Romanis fidem servant 27, 10, 7 agrum suum a Gallis incursari queruntur 28, 11, 10 dissipati in urbem redire coguntur 32, 26, 3 consuli gratias agunt 33, 23 in triumpho ib. 6 cohors Cremonensis 44, 40, 6.
Cremonis iugum 21, 28, 7.
Crene urbs 37, 21, 5.
Creon Antigonensis praefectus Persei 44, 32, 7.
Creta 34, 35, 9; 37, 60, 2 eo legati Roma missi 42, 35, 7 cf. F. 25.
Creta pluit 24, 10, 7.
Cretenses sexcenti inter auxilia Romana 24, 30, 13 in exercitu Philippi 31, 35 a Nabide auxilia dati consuli 32, 40, 4 in exercitu Romano 33, 3, 10; 37, 39, 10; 42, 35, 6 a Nabide conducti 34, 27, 2 auxiliares in exercitu Achaeorum 35, 28, 8 Antiochi in exercitu 37, 40, 8 Q. Fabii praetoris minas non timent 37, 60, 5 eorum intestina seditio 41, 25, 7 in exercitu Persei 42, 51, 7 armatus Creticus 42, 45, 10 triste senatus responsum ferunt, quod maior eorum numerus cum Perseo militabat quam cum Romanis 43, 7 quingenti regem fugientem comitantur 44, 43, 8 M. Antonium vincunt P. 97 adversus eos bellum gerit Q. Metellus P. 98 cf. 99 iis leges datae a Metello P. 100.
Creusa Ascanii mater 1, 3, 2.
Creusa Thespiensium emporium 36, 21, 5.
Crito Boeotius Philippi legatus 23, 39, 3.
Critolaus Achaeorum dux victus mortem sibi consciscit P. 52.
Crixus gladiatorum dux P. 95 caesus cum exercitu P. 96.
Croton 1, 18, 2 urbs praeter arcem a Bruttis expugnata 23, 30, 7 cf. 24, 2, 10 eius situs 24, 3 Poenis arx relinquitur ib. 15 cf. 26, 39, 7 eo colonia deducta 34, 45, 4 Graeci habebant ibid.
Crotonienses ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12 Locros abeunt urbe capta a Bruttis et Hannone 24, 3, 15 Crotoniense bellum 29, 18, 16 in agro Crotoniensi pugna 29, 36, 4 P.
Crustumerium colonia deducta 1, 11, 3 capta 1, 38, 4 Crustumeria capta 2, 19, 2 Crustuminus ager fertilis 1, 11, 4.
Crustumina tribus 42, 34, 2.
Crustumini Romam veniunt invitati 1, 9, 8 ob raptas filias bellum inferunt et vincuntur 1, 11, 3.
Crustumini montes 5, 37, 7.
Cuballum 38, 18, 5.
Culchas Hispaniae regulus auxilia praebet Scipioni 28, 13, 3 in armis 33, 21, 7.
Culleus P. 68 insutus in culleum matricida P. ibid.
Cumae frumentum Romanis praebent 2, 9, 6; 4, 25, 4 ibi frumentum coemptum et retentum pro Tarquiniorum bonis 2, 34, 4 Cumarum tyrannus Aristodemus 2, 21, 5 ibi Tarquinius Superbus moritur ibid. antea Graecorum urbs, a Campanis capta 4, 44, 12 cf. 23, 15, 6 urbem aggreditur Hannibal 23, 36, 7 ager vastatur 24, 13, 16 cf. 25, 7, 8; 27, 23, 2; 30, 38, 8.
Cumani Ariciam a Porsina obsessam adiuvant 2, 14, 6 iis civitas sine suffragio data 8, 14, 11 Chalcide Euboica originem trahunt 8, 22, 5 municipes Cumani fiunt Campani equites 23, 31, 10 a Campanis tentati consuli fraudem nuntiant 23, 35, 10 eis permissum ut Latine loquerentur 40, 42, 13 Cumanus Apollo 43, 13, 4.

Cumanae aquae 41, 16, 3.
Cuneus Macedonum, phalanx ab ipsis appellatus 32, 17, 11 cunei Latinorum in acie 8, 10, 6 Hispanorum 39, 31, 3.
Cuniculorum usus in oppugnationibus 4, 22, 4; 5, 19, 10 transversi hostium cuniculos excipientes 23, 18, 9 Macedonum cuniculi 36, 25, 4 cf. 38, 7, 6.
P. Curatius trib. pl. 5, 11, 4.
Cures Sabinorum urbs 1, 13, 5 inde Quirites nomen ibid.
Curiae triginta a Romulo institutae 1, 13, 6 P. iis raptarum mulierum nomina data ibid. curia Faucia 9, 38, 15 Hostilia 1, 30, 2; 5, 55 Pompei P. 116; F. 46 u in curia P. Clodii corpus a plebe crematum P. 107.
Curiata vd. comitia et lex.
Curiatii trigemini Albani 1, 24 certamine cum Horatiis inito cadunt 1, 25, 3—12 nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
Curiatius trib. pl. P. 55.
P. Curiatius cos. 3, 22 decemvir 3, 33, 3.
Curio maximus primus de plebe 27, 8, 3.
M.' Curius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.
Curius Dentatus cos. Samnites et Sabinos vincit P. 11 de iis bis in eodem magistratu triumphat ibid. in dilectu habendo acer P. 14 Pyrrhum Italia expellit ibid.
Currus cum corona aurea Augusto decretus F. 53 ee currus falcati Antiochi 37, 41, 5 cf. F. 2.
C. Curtius cos. 4, 1 comitia habens tribunis militum creandis parum recte tabernaculum capit 4, 7, 3.
M. Curtius equo insidens in specum fori se immittit 7, 6, 5 P.
Curtius lacus a Mettio Curtio appellatus 1, 13, 5 immo a M. Curtio 7, 6, 5.
Curules magistratus cum nulli essent in republica, interrex creatus 4, 7, 7 nullos creari patiuntur tribuni pl. 6, 35, 10 duos magistratus, praesertim curules unus simul gerere non potest 39, 39, 4 curulis sella ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 curules equi 24, 18, 10
Cusibi Hispaniae urbs 35, 22, 7.
Cutiliae 26, 11, 10.
Cutina Vestinorum urbs capta 8, 29, 13.
Cyatis Sames arx 38, 29, 10.
Cyclades insulae 34, 26, 11; 44, 28, 2 inter Cycladas fretis maioribus et minoribus divisas regio ventosissima est 36, 43.
Cycliadas Achaeorum praetor 27, 31, 10 perperam in regiis adsentatoribus habitus Philippo libere resistit 31, 25, 9 factionis Macedonicae princeps expellitur 32, 19, 2 exul apud Philippum 32, 32, 10.
Cydas Gortyniorum dux in exercitu Romano 33, 3, 10.
Cydas Cretensis Persei nuntius 44, 13, 9 ex intimis Eumenis 44, 24, 9.
Cydonia Cretae urbs obsessa P. 98 expugnata P. 99.
Cydoniatae 37, 60, 3.
Cylarabis gymnasium Argivum 34, 26, 2.
Cyllene 27, 32, 2.
Cyme deficit ad Antiochum 37, 11, 15.
Cymaei 38, 39, 8.
Cymine oppidum 32, 13, 10.
Cynosarges Herculis templum Athenis 31, 24, 17 a Philippo incensum ib. 18.
Cynoscephalae tumuli 33, 7, 3 ibi pugna ib. sqq.
Cynus Emporium Locridis 28, 6, 12.
Cyparissia 32, 21, 23.
Cyphaera Thessaliae castellum 32, 13, 14.
Cyprius vicus Romae 1, 48, 4.
Cyprus 33, 41, 6; 45, 11, 9 eam sibi dedi vult Antiochus ib. 11 eo fugit Ptolemaeus P. 59 provincia fit P. 104 cf. P. 112.
Cypsela a Philippo capta 31, 16, 4; 38, 40, 5.
Cyrenae 23, 10, 11; 34, 62, 10 ab Aegypto seiunctae P. 47 cf. P. 52 Romanis a Ptolemaeo Apione datae liberae esse iubentur P. 70.
Cyretiae Philippo ademptae 31, 41, 5 a Menippo captae 36, 10, 5 cf. 36, 13, 4 a Perseo captae 42, 53, 9.

Cyrtaei funditores 37, 40, 9.
Cyrtii inter auxilia Eumenis 42, 58, 13.
Cyrus Persarum rex 9, 17, 6.
Cythnus insula Macedonum praesidio tenetur 31, 15, 8; 31, 45, 9.
Cyzicus 41, 20, 7 ibi Prytaneum ibid cf. P. 95.
Cyzicena navis 31, 17, 6.

Daedala castellum 37, 22, 3.
Dahae 35, 38, 5 in Antiochi exercitu 37, 38, 3.
Dalmatae victi et domiti, quia Illyrios vastaverant P. 47 subacti P. 62 iterum subacti P. 131 domiti P. 132 iterum P. 141.
Damarata Hieronis filia, Adranodori uxor maritum revocat ad affectandum regnum 24, 22, 8 eum stimulat 24, 24, 2 necatur 24, 25, 11.
Damippus Lacedaemonius missus Syracusis ad Philippum a Romanis capitur 25, 23, 8 de eius redemptione agitur ib. 10.
Damiurgi decem magistratus Achaeorum 32, 22, 2; 38, 30, 4.
Damius dux Eumenis 44, 28, 4.
Damocles Argivus maioris animi quam consilii adulescens praesidium Nabidis expellere conatur 34, 25, 7 a Lacedaemoniis circumventus et interfectus ib. 11.
Damocritus praetor Aetolorum pecunia, ut fama est, a Philippo accepta consilium de bello differt 31, 32 Aetolos ad bellum excitat 31, 40, 9 Aetolos castigando deterret, quominus in Aegypto militent 31, 43, 6 ad Nabim missus 35, 12, 6—7 praetor Aetolorum Quinctio belli decretum poscenti superbe respondet 35, 33, 9 Romanis traditur 36, 24, 12 in lautumias coniectus 37, 3, 8 e carcere effugiens priusquam comprehenderetur gladio se transfigit 37, 46, 5.
Damoteles Aetolorum legatus 38, 8 cf. 38, 9, 2.
Daorsei populus immunitate donati 45, 26, 14.
Daphne 33, 49, 6.
Darda Epirotarum praetor 29, 12, 11.
Dardani 26, 25, 3 in Macedoniam effusi 27, 33 cf. 28, 8, 14 ex Macedonia redeuntes ab Athenagora turbantur 31, 43 a Philippo repulsi 33, 19 cf. 38, 16 gens infestissima Macedonum a Bastarnis petitur 40, 57, 5 ab iis vincitur 41, 19, 9 cf. 43, 18, 2 frustra Paeoniam repetunt 45, 29, 12 iis salis commercium datum ib. 13 omnibus libertas data ib. 12 cum iis bellum P. 92 domiti P. 95 confertim et pugnant et cedunt 31, 43, 3.
Dardanus urbs 37, 9, 7; 37, 37 Romanae originis gratia liberatur 38, 39, 10.
Darius Persarum rex 9, 17, 6.
Darsa urbs 38, 15, 8.
Dasius Brundisinus corruptus auro Clastidium Hannibali tradit 21, 48, 9.
Dasius Altinius Arpinus Romanis pollicetur se Arpos proditurum esse 24, 45 auctor fuerat desciscendi ad Hannibalem ib. 2 custodia servatur ib. 9 eius familia ab Hannibale combusta ib. 14.
Dasius Salapiae princeps Hannibali amicus 26, 38, 6 a Blattio aemulo proditionis insimulatur apud Hannibalem ib. 9.
Dassarenses Illyrii 45, 26, 14 iis vectigal impositum ibid.
Dassaretii 27, 32, 9; 31, 33, 4; 36, 10, 10 accersunt praesidium Romanum 42, 36, 9; 45, 26, 13.
Daulis urbs capta a Flaminino 32, 18, 7.
Debitoris bona, non corpus ut obnoxium esset creditori lege cautum 8, 28, 9 cf. creditores.
Decembri mense Saturnalia 22, 1, 19 Idibus consulatus initus 4, 37, 3 census actus 44, 16, 8.
Decemviri legibus scribendis creati nullo alio magistratu 3, 32, 6 P. sine provocatione ibid. moderate se gerunt 3, 33, 9 P. decem tabularum leges in contione proponunt 3, 34 P. denuo creati 3, 35, 11 P. eorum saevitia 3, 36, 5 duas tabulas adiciunt 3, 37, 4 P. magistratum deponere nolunt 3, 38 P. primum senatum advocant ib. 6 magistratu se abdicant 3, 54, 6 P.

exilii causa solum vertunt 3, 58, 10 P. bona eorum publicata ibid. iudices 3, 55, 7 iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum ibid. sacrorum ut ex parte de plebe crearentur lex lata 6, 42, 2 interpretes carminum Sibyllae et antistites Apollinaris sacri 10, 8, 2; 21, 62, 6; 22, 1, 16; 22, 9, 8 Ardeae maioribus hostiis sacrificant 22, 1, 19 lectisternium curant 22, 10, 9 sacrum facere iubentur 25, 12, 13 sacrificium imperant 27, 37, 11 pompam sequuntur ib. 13 de portento rogati 31, 12, 9 decernunt supplicationem 38, 44, 7 agro adsignando 31, 49, 5; 42, 4, 4.

Decidius Saxa Antonii legatus a Parthis victus P. 127.

C. Decimius legatus in Cretam 42, 35, 7 praetor 43, 11, 7 peregrinam sortitur 43, 15, 3 legatus in Syriam et Aegyptum 44, 19, 13 eius moderata oratio ad Rhodios 45, 10, 10.

L. Decimius legatus ad Gentium regem 42, 37, 2 suspicione pecuniae a regibus captae infamis 42, 45, 8.

M. Decimius legatus in Graeciam 42, 19, 7.

Num. Decimius Samnis proelium restituit Romanorum 22, 24, 11.

Decimus quisque militum ad supplicium lecti ob ignaviam 2, 59, 11.

M. Decius trib. pl. 9, 30, 4.

P. Decius legatus Romam missus 45, 3.

Q. Decius trib. pl. L. Opimium accusat P. 61.

P. Decius Mus quinquevir mensarius 7, 21, 6 trib. mil. consilio animoque exercitum servat 7, 34—36 P. a consule laudatus donatusque 7, 37 centum boves donatos militibus dividit, qui cum eo fuerant ib. 2 corona graminea ab exercitu donatus ibid. cos. 8, 3, 5 ad Vesuvium pro legionibus semet ipse devovet 8, 9, 4 P. eius mors laudesque 8, 10, 1 et 10 (Muris cognomen P. 7 legitur, apud Livium P. Decius).

P. Decius Mus. cos. 9, 28, 7 graviter aeger dictatorem dicit 9, 29, 3 legatus fortiter pugnat 9, 40, 12 cos. 9, 41 eius res gestae ib. 9 sqq. mag. equit. 9, 44 censor 9, 46, 14 pro lege Ogulnia disserit 10, 7—8 de plebe pontifex 10, 9, 2 cos. tertium 10, 14 Apulos vincit 10, 15 prorogato imperio Samnitium exercitum finibus expellit 10, 16, 2 Murgantiam uno die, secundum quosdam Romuleam quoque et Ferentinum capit 10, 17, 3—10 cf. ib. 11—12 cos. quartum 10, 22, 9 altercatione de provinciis orta eius cum Fabio concordia turbatur 10, 24, 2 devovens se pro legionibus pugnam adversus Gallos restituit 10, 28, 12—18 P. cf. 22, 60, 11.

P. Decius Subulo triumvir coloniae 43, 17.

Decumae duae frumenti exactae 36, 2, 12 Siciliae Sardiniaeque binae imperatae 37, 2, 12.

Decuriae decem patrum 1, 17, 5.

Decuriati equites 22, 38, 3 decuriatus equitum ibid.

Decurrit exercitus in armis 26, 51, 4; 39, 22, 2.

Dedicatur templum 2, 8, 6 P; 2, 21, 2; 2, 42, 5; 4, 29, 7; 7, 20, 9 consulis et imperatoris est dedicare templum 9, 46, 6 dedicare non licet nisi senatus iussu et tribunorum pl. partis maioris ib. 7.

Dediti num venditi sint 7, 27, 9.

Dediticii 7, 31, 4.

Deditionis formula 1, 38, 2; 7, 31, 3.

Defectus solis 22, 1, 9: 30, 38, 8; 30, 2, 12; 37, 4, 4; 38, 36, 4 lunae 26, 5, 9; 44, 37, 5 P.

Deiotarus tetrarches Mithridatis duces caedit P. 94.

Delium Boeotiae 31, 45, 6; 35, 50, 11 templum Apollinis est 35, 51.

Delphi 1, 56, 5 Delphicum oraculum ibid.; 5, 15, 3 consulitur de placandis deis 22, 57, 5 eo corona ex praeda Hasdrubalis missa 28, 45, 12 cf. 29, 11, 5; 36, 11, 6 a Gallis quondam spoliati 38, 48, 2 cf. 41, 22, 5; 42, 15, 4 inclytum oraculum L. Paulus adit suisque statuis columnas inchoatas destinat 45, 27, 7.

Delus insula Atheniensibus data 33,

30, 11 cf. 36, 43; aris insignibus statuarumque copia exornata 41, 20, 9 cf. 44, 28, 16 templi sanctitas quasi indutias praebet adeuntibus 44, 29, 2.
Demarata cf. Damarata.
Demaratus Corintho profugus Tarquinii Prisci pater, 1, 34, 2.
Demetriacus sinus 28, 5, 18.
Demetrias urbs 27, 32, 11; 28, 5, 2; 31, 24 compes Graeciae 32, 37, 4 a Romanis retinetur 33, 31, 11 inde praesidium deductum 34, 51, 3 ibi Magnetum concilium 35, 31, 3 Aetolorum facta 35, 34, 12 a Philippo recepta 36, 33, 6 eo praesidium Perseus mittit 44, 13, 5.
Demetrium Phthiotidis 28, 5, 7.
Demetrium portus Samothracae 45, 6, 3.
Demetrius Pharius deposcitur a Romanis 22, 33, 3.
Demetrius Philippi pater 31, 28, 2.
Demetrius obses a Philippo patre traditur Quinctio 33, 13, 14 cf. 33, 30, 10 in triumpho ductus 34, 52, 9 patri remissus 36, 35, 13 ad iram senatus deprecandam missus 39, 35, 2 eius honoris causa legati ad patrem missi veniam pollicentes 39, 47, 11 insignem similitudinem Philippi prae se fert 39, 53, 3 ei favent Macedones, invident pater fraterque ibid. fratris artificiis patri suspectus 40, 5, 7 fratrem ludicro vincit 40, 6, 7 a Perseo parricidii insimulatur apud patrem 40, 8 sqq. P. a criminibus se defendit 40, 12, 3 suspiciones vitare studet 40, 20, 5 a patre ablegatur 40, 21, 7 fratris in eum insidiae ib. 10 fugam ad Romanos molitur 44, 23, 2 falsis litteris T. Quinctii accusatur 44, 24 iussu patris necatur ib. 7 P.
Demetrius Seleuci filius Roma elapsus Antiochum puerum necat et in regnum recipitur P. 46 Ariarathem regno pellit P. 47 Andriscum Romam mittit P. 49 dum in ganea iacet Ammonius regnat P. 50 ab Alexandro occisus P. 52.
Demetrius Demetrii regis filius patris percussorem bello interimit P. 52 ipse ob crudelitatem regno pulsus ibid. Cleopatram Ptolemaei filiam uxorem duxerat ibid. ab ea occisus P. 60.
Deminutio capitis 39, 19, 5.
Democrates classis Tarentinae dux 26, 39, 6 Tarentini praesidii dux 27, 15, 15 fortiter pugnans occumbit 27, 16, 3.
Dentes; pro ordine superiore dentium unum os continens habet Prusiae filius P. 50.
Dentheleti Thracum gens 39, 53, 12; 40, 22, 9.
Desudaba in Maedica 44, 26, 7.
Desultores 23, 29, 5.
Devotionis formula legesque 8, 9, 6—8; 8, 10, 11—14 verba praeit pont. max. 5, 41, 3 pontifex publicus 8, 9, 4 devovet se consulum alter 8, 9, 9; 10, 28, 18.
Deuriopus Paeoniae regio 39, 53, 14.
Dexagoridas praefectus Gythei pactus cum Romanis a Gorgopa interficitur 34, 29, 10.
Diadema Caesari imponit Antonius P. 116.
Diaeus Achaici motus auctor a L. Mummio victus P. 52.
Dialis flamen 1, 20 ei unam noctem extra urbem manere nefas 5, 52, 13 iure vetusto sacerdotii fretus in senatum introit 27, 8, 7—10 in leges iurare non potest 31, 50, 7 apex dialis insigne eius 6, 41, 9.
Dianae Ephesiae fanum inclitum 1, 45, 2 ei fanum Servius Tullius dedicat ibid. P. ei bos immolatur mirandae magnitudinis ib. 7 lectisternium factum 5, 13, 6; 22, 10, 9 Dianae aedes vota 39, 2, 8 dedicata 40, 52 eius templum Aulide 45, 27, 9 Abydi 31, 17, 5 Heracleae 36, 22, 8 Syracusis 25, 23, 14 Amarynthidis Dianae sacrum Eretriae 35, 38, 3 Tauropoli templum Amphipoli 44, 44, 4 lucus Dianae Anagniae 27, 4, 12.
Dianium 1, 48, 6.
Dicaearchus Plataeensis rogationem fert Thebis 33, 2, 6.
Dicaearchus Aetolus Thoantis frater 35, 12, 6 ad Antiochum missus ib. 15 eum sibi dedi postulat Glabrio 36, 28, 3.

Dictator primus creatus 2, 18, 4 moderator et magister consulum ib. 6 ei secures praeferuntur ib. 8 Sylla dictator cum fascibus viginti quattuor procedit P. 89 per viatorem citat 6, 15 refert in senatu 2, 31, 8 a dictatore nulla est provocatio 2, 18, 8 cf. 2, 29, 11 provocatum ab eo ad populum 8, 33, 7 magistrum equitum dicit 7, 3, 4 dictator sine magistro equitum 23, 22, 11 magistrum equit. abdicare se magistratu iubet 4, 34, 5 ei cum magistro equitum aequatur imperium 22, 25, 10 consulem sine lictoribus ad se venire iubet 22, 11, 5 dictatorem consulares legunt 2, 18, 5 cf. 22, 8, 6 pro dictatore Fabius a populo creatur, quia consul aberat 22, 31, 10 dictatorem extra agrum Romanum dici posse patres negant 27, 5, 15 ex plebiscito dictus ib. 19 de dictatore creando lex 2, 18, 5 nocte silentio dicitur 8, 23, 15 primus de plebe 7, 17, 6 primus extra Italiam P. 19 clavi figendi causa dictus 7, 3, 4; 8, 18, 12; 9, 28, 6 comitiorum causa 7, 22, 10; 7, 24, 11; 8, 16, 12; 22, 33, 11 feriarum causa 7, 28, 7 quaestionibus exercendis 9, 26, 14 ad senatum legendum sine magistro equit. dictator 23, 22, 11 ludos facit 30, 39, 8 duo dictatores tempore uno 23, 23 dictator in perpetuum Caesar P. 116.

Dictatura imperium suo ingenio vehemens 2, 30, 4 in sex menses accepta 3, 29, 7 cf. 9, 34, 12 in perpetuum sublata P. 116.

Dictynneum Spartae regio 34, 38, 5.

Didas ex praetoribus Philippi Demetrium fallaci consilio prosequitur 40, 21, 9—11 eius consilium arcanum patri aperit 40, 23, 3 Demetrio iussu patris venenum dat 40, 24, 5 praefectus Persei 42, 51, 6; 42, 58, 8.

T. Didius procos. Celtiberos vincit P. 70.

Dido F. 4.

Dies fasti nefastique a Numa instituti 1, 19, 7 festi profestique 5, 25, 9 comitiales 3, 11, 3 religiosi 6, 1, 11 de iis agitari coeptum ibid. Alliensis vocatus a. d. XV Kal. Sext. duplici clade insignis ibid.

Dies dicta a tribunis pl. 2, 35, 2; 6, 20 a quaestoribus 2, 41, 11 prodicta 3, 57, 6; 6, 20, 11 ad conveniendum exercitui vitio dicta 45, 12, 10.

Diespiter 1, 24, 8 cf. Iupiter.

Dii ne qui nisi Romani neu quo alio quam patrio more colerentur, aedilibus mandatum 4, 30, 11 dii praesides urbem tutantur 3, 7 Diis duobus una hostia sacrum fieri non fas est nisi certis 27, 25, 9 di indigetes 8, 9, 6 manes ibid. sociales 3, 18, 3 deorum neglegentia Livii saeculum tenens 3, 20, 5 doctrina deos spernens 10, 40, 10.

Sex. Digitius socius navalis corona murali dignum se ducit 26, 48, 6.

Sex. Digitius praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 43, 7 multa adversa proelia facit 35, 1, 2 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2 legatus in Macedoniam 41, 22, 3.

Sex. Digitius legatus missus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.

Sex. Digitius trib. mil. 43, 11.

Dilectus edicitur a consulibus 2, 55; 4, 1, 5 a praetoribus 25, 22, 4; 33, 43, 7 adiuvantibus censoribus 43, 14, 5 impeditur a tribunis pl. 3, 11, 2; 4, 1, 6; 6, 27, 10 ex decem tribubus sorte ductis habetur 4, 46 servorum 22, 57, 11 P. capitalis fraudis et pecuniae noxiorum, ultimum auxilium 23, 14, 3 conquisitio volonum 25, 22, 4 qui quadriennio non militassent sine iusta vacatione 24, 18, 8 aegre conficitur ob inopiam iuniorum 25, 5, 5 nova dilectus forma ib. 6 tota Italia habitus 41, 5, 4 difficilis ambitiosis consulibus 43, 14, 3 acer 27, 38 in dilectu Dentatus bona eius vendit, qui citatus non respondet P. 14 ob severum dilectum consules a tribunis in carcerem coniecti P. 48.

Dimallum 29, 12, 3 Romanorum fit ib. 13.

Dinarchus praefectus equitum Aetolorum 43, 22, 4.

Diniae Phrygiae urbs 38, 15, 13.

Dino princeps Rhodiorum 44, 23, 10

Persei partium 44, 29, 7 Romam ad deditionem ductus 45, 22, 9.
Dinocrates Philippi praefectus 33, 18, 6 acie victus ib. 18.
Dinocrates Messeniorum praetor 39, 49, 12.
Dinomenes corporis custos apud Hieronymum 24, 7, 4 moratus de industria agmen satellitum prodit regem ib. 5 vulneratus evadit ib. 6 creatur praetor 24, 23, 2 Syracusanorum dux 24, 30, 6 ab exercitu desertus Syracusas fugit 24, 31, 10.
Diocles Aetolus missus occupatum Demetriadem 35, 34, 5 equitum praefectus ib. 9 urbe potitur ib. 12.
Diodorus Amphipolis praefectus Thracas ex urbe ablegat fictis litteris 44, 44, 4
Diodotus Tryphon Demetrium regno pellit P. 52 Alexandri filium, cuius tutor est, interficiendum curat P. 55.
Diomedis campus 25, 12, 9.
Dionysius Siciliae tyrannus 24, 3, 8 eius dictum de tyrannide 24, 22, 8.
Dionysodorus Attali legatus 32, 32, 11.
Diophanes praetor Achaeorum a Messene oppugnanda revocatur a T. Quinctio 36, 31, 6 T. Quinctio adversatur de Zacyntho 36, 32, 3 Achaeorum dux 37, 20 Philopoemenis discipulus ib. 2 eruptionem ex Pergamo facit ib. 6 Seleucum abire cogit 37, 21, 4 Megalopolitanus 38, 32, 6 legatus Romam missus ibid.
Dioscorides legatus F. 38.
Dioxippus praefectus cohortis mercenariae Athenis 31, 24, 6.
Dipo Hispaniae urbs 39, 30, 2.
Dipylon Athenis 31, 24, 9.
Disciplina Etruscorum 5, 15, 11 militaris restituta 44, 1, 5; P. 57.
Diti patri ludi facti ad Tarentum P. 49.
Diverbia in ludis 7, 2, 10.
Dium urbs 26, 25, 17; 33, 3, 5; 42, 38, 10; 44, 2, 12 eius incolae coacti Pydnam demigrare 44, 6, 3 ibi templum 44, 7, 2.
Dodonaeus Iupiter 8, 24.
Dolabrae ad vallum proruendum calonibus dividuntur 9, 37, 8 cf. 28, 3, 13.
Doliche urbs 42, 53, 6; 44, 2, 8.
Dolopes liberi pronuntiantur 33, 34, 6 iis bellum inferunt Aetoli 37, 49, 6 ad Aetolos deficiunt 38, 3, 5 a Perseo subacti 41, 22, 5; 42, 41, 13.
Dolopia 32, 13, 14 a Philippo recepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 8.
Cn. Domitius cos. 8, 17, 5.
Cn. Domitius 37, 39, 5.
Cn. Domitius pont. max. P. 67.
Cn. Domitius proscriptus a Pompeio vincitur et necatur P. 89.
Cn. Domitius infeliciter adversus Pharnacen bellum gerit P. 112.
Cn. Domitius cos. F. 14 k.
L. Domitius a Caesare captus dimittitur P. 109.
M. Domitius legatus ab Hirtuleio victus P. 90.
Cn. Domitius Ahenobarbus aed. pl. 33, 42, 10 praetor sortitur urbanam 34, 43, 6 comitia habet 34, 53, 2 Fauni aedem dedicat 34, 53, 4 cos. 35, 10, 10 in Boios proficiscitur 35, 22, 3.
Cn. Domitius Ahenobarbus pontifex oppido adulescens factus 42, 28, 13 legatus in Graeciam 44, 18, 6 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3 in Achaiam profectus 45, 31, 9.
Cn. Domitius Ahenobarbus procos. Allobroges vincit P. 61 cf. F. 14 g. censor P. 62 ludicram artem ex urbe removet F. 14 h.
Cn. Domitius Cn. F. Calvinus aed. cur. 10, 9, 12 censor primus de plebe lustrum condit P. 13.
Dona dantur circa omnia pulvinaria 42, 28, 8 donis persignandis triumviri creati 25, 7, 5 militaria 7, 37; 39, 31, 17—18 de donis et muneribus lex Cincia 34, 4, 9.
Donuca mons ingentis altitudinis Thraciae 40, 58, 2.
Dorimachus Aetolorum princeps 26, 24, 7.
Doris 28, 7, 13; 42, 13, 8.
Doriscon a Philippo captum 31, 16, 4.
Dorulatus Gallorum dux 34, 46.
Draudacum castellum Perseo deditum 43, 19, 5.

Drepana 28, 41, 5.
Dromades in exercitu Antiochi 37, 40, 12.
Dromos Spartae campus 34, 27, 4.
Druentia flumen 21, 31, 9 transitu difficillimus ib. 10.
Drumiae Doridis parvum oppidum a Philippo captum 28, 7, 13.
Drymusa insula 38, 39, 9.
Ducarius Insuber eques Flaminium occidit 22, 6, 3.
K. Duellius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10.
K. Duellius (Duillius) cos. 8, 16 triumvir coloniae deducendae ib. 14.
C. Duellius quinquevir mensarius 7, 21, 6.
C. Duellius (Duillius) cos. Poenorum classem vincit primusque navalem triumphum ducit P. 17.
Cn. Duellius (Duilius) trib. m. c. p. 5, 13, 3.
M. Duellius trib. pl. 2, 58, 2 Appio Claudio diem dicit 2, 61, 2 cf. M. Duellius 3, 54, 12
M. Duellius (qui tribunatum insignem ante decemviros creatos gesserat 3, 54, 12 cf. 2, 58, 2) secessionis auctor 3, 52 trib. pl. creatus 3, 54, 12 de consulibus cum provocatione creandis rogationem perfert ib. 15 eius moderatio 3, 59 comitiis praeest tribunis pl. creandis 3, 64, 4 Duellii tribunicii 3, 35, 5.
M. Duellius (Duilius) trib. pl. rogationem perfert de faenore unciario 7, 16.
Duellum idem quod bellum 22, 10, 2.
Duplicarii in exercitu virgis caesi et securi percussi 2, 59, 11.
Durnium Caviorum oppidum 44, 30, 9.
Duronia Samnitium urbs expugnata 10, 39, 4.
Duronia P. Aebutii mater 39, 9, 2 filium Bacchis initiare vult ib. 4 cf. 39, 11.
L. Duronius praetor Apuliam et Histros sortitur 40, 18, 3 cf. 40, 19, 9 redux de Gentio rege in senatu refert 40, 42.
Duumviri perduellionis a Tullo Hostilio creati 1, 26, 5 cf. 6, 20, 12 sacrorum libros adeunt de prodigiis 3, 10, 7 praeeunt verba obsecrationis 4, 21, 5 multa ad placandos deos avertendamque pestem ex libris faciunt 4, 25, 3 lectisternio Deos placant 5, 13, 6 duumviri sacris faciundis 5, 13, 6; 6, 5, 8 pro duumviris sacris faciundis ut decemviri creentur pars ex plebe, pars ex patribus, rogatio 6, 37, 12 duumviri ad aedem faciendam creati 7, 28, 5; 22, 33, 8 duumvir templum dedicat 2, 42, 5; 6, 5, 8 navales 40, 18, 7 classis ornandae reficiendaeque causa constituti populi suffragiis creantur 9, 30, 4 duumvir classi praeest P. 12.
Dux exercitus ob rem male gestam reus 2, 52, 3; 5, 11, 5; 26, 2, 7 cf. 8, 33, 17 duces tredecim in triumpho ducti P. 19 itineris dux ob errorem in crucem tollitur ab Hannibale 22, 13, 9.
Dymae 27, 31, 9; 31, 21, 8; 38, 29, 3.
Dymaei Philippo fidem servant 32, 22, 10.
Dyrrhachini 42, 48, 8 Durrachini 44, 30, 10 auxilia Romanis mittunt ibid. cf. 45, 43, 10.
Dyrrhachium 29, 12, 3; 31, 27; 42, 48, 7 Epidamni nomen Graecis celebre 43, 21, 3 cf. P. 111.

Eburones Galli Caesaris legatos caedunt P. 106 a Caesare victi P. 107.
Ebusus insula 22, 20, 7.
Ecetra 6, 31, 5.
Ecetrani Volsci pacem impetrant, agrum amittunt 2, 25, 6 auxilium Aequis offerunt 3, 4, 2.
Echecrates Antigoni pater 40, 54, 4.
Echedemus Acarnanum princeps tollendae societatis Romanae auctor 33, 16, 4.
Echedemus Atheniensis legationis princeps 37, 7, 4.
Echinus urbs 32, 33, 16; 33, 13, 6.
Edesco clarus Hispanorum dux ad Scipionem transit 27, 17.
Edessa Macedoniae urbs 45, 28, 8.
Edictum consulis 2, 24, 6; 8, 6, 16; dictatoris 2, 30, 6 praetoris 25, 1, 12 censorum 39, 44, 8.

Egeriae deae cum Numa congressus 1, 19, 5.
Egerius Arruntis filius 1, 34, 3 Collatiae in praesidio relictus 1, 38.
Gellius Egnatius Samnis Etruscis auctor belli Romani 10, 18 Samnites ducit 10, 19, 14 resurgit cum Etruscis, Vmbris, Gallis 10, 21, 2 occiditur 10, 29, 16.
Marius Egnatius Samnitium dux bello Italico occiditur P. 75.
Elaea 35, 13, 6; 36, 43, 12 a Seleuco temptata 37, 18, 2 ab Antiocho vastata 37, 19, 7 cf. 44, 28, 6.
Elaeus oppidum a Philippo captum 31, 16, 5 cf. 37, 9, 7.
Elatea Phocidis a Flaminino obsessa 32, 19 capta 32, 24, 7 cf. 33, 27, 5.
Elatia ad Tempe 42, 54, 7.
Elei 26, 24, 9 Achaeis invisi 27, 31, 9 Achaeorum praesidium adsciscunt ibid. Philippum depellunt 27, 32, 6 ab Achaeis victi 27, 33, 5 a Romanis foederi cum Philippo adscripti 29, 12, 14 auxilium ab Antiocho accipiunt adversus Achaeos 36, 5, 3 Antiocho fugato lenius respondent Achaeis 36, 31, 3 de iis actum in concilio Achaico 36, 35, 7.
Elephanti inusitata facie milites terrent P. 13 centum viginti in triumpho ducti P. 19 elephantos traiciendi varia Hannibalis consilia 21, 28, 5 visu et odore equos terrent 21, 55, 7 sub caudis facillime vulnera accipiunt ib. 11 plures a rectoribus quam ab hoste occisi 27, 49 eos celerrime interficiendi viam invenit Hasdrubal ib. 2 octoginta, quot nulla ante in acie, ad Zamam instructi 30, 33, 4 de iis in pace Punica cautum 30, 37, 3 Indici meliores Africis 37, 39, 13 suis hostiles 44, 5, 2 in ludis circensibus 44, 18, 8 nomen sine usu fuere in pugna Pydnensi 44, 41, 4.
Eleusis a Philippo tentata 31, 25, 2 a Philocle 31, 26, 3 iterum a Philippo ib. 5.
Eleusis ad Nilum 45, 12, 3.
Elimia 31, 40 Elimea 42, 53, 5.
Elimiotis Macedoniae regio 45, 30, 6.
Elis 27, 32, 2; 38, 32, 3 cf. Elei.
Elpeus amnis 44, 8, 5 eius natura ib. 6 eius ripam Perseus munit 44, 32, 10.
Elymaei sagittarii 37, 40, 9.
Emathia quae antea Paeonia 40, 3, 3.
Emathia urbs 43, 7, 10; 44, 44, 5.
Emporia Africae in agro fertilissimo 29, 25, 12 cf. 34, 62, 3.
Emporiae 21, 60, 2 urbs Graeca a Phocaea oriunda 26, 19, 11 duo oppida sunt 34, 9.
Emporitani fide colunt Romanos 34, 9, 10 Emporitani Hispani se dedunt 34, 16, 4.
Emporium prope Placentiam 21, 57, 6 Victumulae ib. 10 ad Tiberim 35, 10, 12 extra Trigeminam 41, 27, 8.
Empulum Tiburtium urbs capta 7, 18, 2.
Enetes sv. Eneti ex Paphlagonia in Italiam transmigrant 1, 1, 2.
Q. Ennius 30, 26, 9 eius statua in monumento Scipionum 38, 56, 4.
Enuptio gentis 39, 19, 5.
Eordaea 31, 39, 7; 42, 53, 5.
Eordaei 45, 30, 6.
Epanterii montani cum Ingaunis bellum gerunt 28, 46, 9.
Ephesus 37, 13, 9 Romanis deditur 37, 45 Eumeni data 38, 39, 16.
Epicadus a Gentio occisus 44, 30, 3.
Epicadus praefectus peditum Parthinorum 44, 30, 13.
Epicrates Rhodius 37, 13, 11; 37, 14, 2; 37, 15, 6.
Epicydes natus Carthagine, oriundus a Syracusis ab Hannibale mittitur ad Hieronymum 24, 6, 2 ad Hannibalem rediturus rege occiso 24, 23, 8 praetor creatur Syracusis 24, 27, 3 Leontinos concitat Syracusis pulsus 24, 29, 6 cum Hippocrate fratre a Leontinis profugus 24, 30, 2 Syracusanum exercitum sibi reconciliant ib. 14 sqq. Syracusis recepti 24, 32, 5 iterum praetores creati ib. 9 Epicydes praeest Syracusis 24, 35, 7 plebei vinum praebet 25, 23, 14 Bomilcarem dicitur ex gaza regia donis affecisse 25, 25, 13 ad Bomilcarem navigat, inde Agrigentum 25, 27, 6—13 cum Hannone castra ponit ad Hi-

meram 25, 40, 8 Agrigento prodito in Africam fugit 26, 40, 11.
Epicydes Sindon cognomine ab Epicyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
Epidamnus 43, 21, 3.
Epidaurus 10, 47, 7 inde Aesculapii signum tralatum P. 11 inops, sed nobilis Aesculapii templo 45, 28, 3.
Epidius Marullus trib. pl. P. 116 ei a Caesare potestas abrogatur ibid.
Epipolae Syracusis locus 25, 24, 4.
Epirotae P. 12 cf. Pyrrhus; legatos mittunt ad Philippum de communi pace 29, 12, 8 foederi Romano a Philippo adscripti 29, 12, 14 pacem conciliare student inter Philippum et consulem 32, 10 Philippo favent 32, 14, 6 eorum principes in Achaeorum concilio 35, 27, 11 eorum perplexa legatio ad Antiochum 36, 5, 3 eorum legati in senatu 36, 35, 11 cf. 38, 3, 9 Romanos adiuvant ib. 7; 42, 38 cf. 43, 23, 6 frumentum consuli mittunt 44, 16, 2 liberi pronuntiantur 45, 34, 2.
Epiri rex Alexander 8, 3, 6 Pyrrhus P. 12 in Epirum L. Anicius ducit 45, 26, 3 pacata ib. 11 civitates, quae ad Perseum defecerant, militibus praedae datae 45, 34 cf. P. 123.
Epistolae a Livio transscriptae P. 99.
Eposognatus Gallorum regulus 38, 18.
Epulae instructae ante omnium domos 3, 29, 5; 25, 12, 15 in propatulo aedium Beneventi ad recreandos milites 24, 16, 17 maiore cura adparari coeptae Romae 39, 6, 9 senatus post triumphum 45, 39, 13.
Epulones tresviri quando primum creati 33, 42 iis ius datum togae praetextae ibid. praetextatus cooptatur 40, 42, 7.
Epulum Iovis 25, 2, 9 ludorum causa 29, 38, 8; 30, 39, 8 in foro ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 triumphator dat P. 115
Equester gradus 2, 1, 10 census 5, 7, 5 ordo 21, 59, 9 ei invisus qui publicanis adversatur P. 70 cf. equites; equestris statua 8, 13, 9 Fortuna 40, 40, 10 equestria arma dono missa 30, 17, 13; 43, 5, 8.
Equites 1, 13, 8 tres centuriae conscriptae ibid. decem turmae ex Albanis lectae 1, 30, 3 mille octingenti in tribus centuriis 1, 36, 7 duodecim centurias ex primoribus civitatis Servius Tullius scribit 1, 43, 8 ex equis desiliunt et pugnam restituunt 3, 62, 8; 7, 7, 8 effrenis equis aciem hostium perrumpunt 4, 33, 7; 8, 30, 6 velites in equos singulos accipiunt 26, 4, 5 centuriones sibi praeficiunt 4, 42 se suis equis stipendia facturos promittunt 5, 7, 5 tum primum equites equis merere coeperunt ib. 13 P. equiti certus numerus aeris adsignatus ib. 12 iis triplex stipendium datum 5, 12, 12 cf. 7, 41, 8 treceni apud singulas legiones 8, 8, 14 omnes ob insignem operam donantur 10, 44, 5 cf. 39, 31, 17 primum mare transgrediuntur adversus Hieronem missi P. 16 stipendium recusant 24, 18, 15 ab imperatore triumphante quantum acceperint 34, 46, 3; 36, 40, 13 ut idibus Quinct. transveherentur institutum 9, 46, 15 quamobrem equi iis adempti sint 24, 18, 6; 27, 11, 13 additum ne praeterita stipendia procederent iis, quae equo publico emeruerant, sed dena stipendia equis privatis facerent ib. 14 tribu moti et aerarii facti 24, 18, 6 qui equo mereri debebant neque militaverant 27, 11, 15 offensi aspera censura 43, 16, 2 octo centuriae equitum damnant censorem reum ib. 14 equitum census 29, 37, 8 seminarium senatus 42, 61, 5 ex equitibus senatus suppletur lege Sempronia P. 60 a Sylla P. 89 cum senatu consentiunt P. 60 penes equites iudicia erant P. 70 ea ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i ad equites iudicia translata P. 97 de eorum sedibus in theatro lex Roscia P. 99 sexcenti equites Samnitibus obsides dati 9, 5, 5 P. plurimi in proscriptorum numero P. 120 aureos anulos ge-

stant 23, 12, 2 delecti equites extraordinarii 42, 58, 13 loricati in exercitu Antiochi, qui vocantur cataphracti 35, 48, 3; 37, 40, 11 sagittarii ib. 8 cf. 35, 48, 3 Macedonum equites sacrae alae 42, 58, 9; 44, 42, 2 equites Campani ob fidem servatam civitate donati 8, 11, 16 centum duodecim ad Romanos transfugiunt 24, 47, 12.
Equitatus Hannibalis melior quam Romanorum 21, 47 Aetolorum longe optimus in Graecia 33, 7, 13 Numidarum equitatus pugnandi ratio et virtutes 35, 11, 6 cf. 24, 48, 5.
Equus cf. Equites. ad equos emendos a Servio dena millia aeris data, ad alendos viduae attributae 1, 43, 9 equus publicus nota ademptus 24, 18, 6; 27, 11, 3 privatis equis ignominiae causa merere iubentur equites 27, 11, 14 equum vendere censor iubet 29, 37, 9 ut equum escendere liceat, dictator ad populum fert 23, 14, 2 albi ante currum Camilli triumphatoris 5, 23, 5 equi curules 28, 18, 10 phalerati dono missi regibus 30, 17, 13; 43, 5, 8 equorum greges ex Apulia domandos dividit Hannibal militibus 24, 20, 16 equis hostium crura succidunt Thraces 42, 59, 3.
Eretria Thessaliae vastata a Philippo 32, 13, 9 cf. 33, 6, 10.
Eretria Euboeae oppugnatur 32, 16, 10 capta ib. 15 cf. 33, 34, 10 inde deductum praesidium 34, 51; 35, 38, 3.
Eretrienses auxilium mittunt Chalcidensibus 35, 38, 6.
Eretum 3, 26, 2; 3, 29, 7; 3, 42, 3; 26, 11, 10; 26, 23, 6.
Ergastulum 2, 23, 6 ergastulorum multitudo congregata P. 95.
Ergavica nobilis et potens Hispaniae civitas Romanis deditur 40, 50.
Erge[tium] Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
Ericinium Thessaliae oppidum 36, 13, 5; 39, 25, 16.
Erigonus amnis 31, 39, 6; 39, 53, 15.
Eritium oppidum Thessaliae 36, 13, 4.
Eriza urbs capta 38, 14.
Eropus Lychnidum proditione capit 27, 32, 9.
Erucina Venus 22, 9, 10 eius aedes vota ibid. dedicata 23, 31, 9 cf. 30, 38, 10; 40, 34, 4 cf. Venus.
Erythrae Aetolorum urbs 28, 8, 8.
Erythrae Ioniae urbs 37, 27, 2; 44, 28, 8.
Erythraei pro singulari fide agro donantur 38, 39, 11 Erythraeae triremes 37, 11, 14 Erythraeorum portus Cissus 36, 43, 10.
Eryx mons et oppidum 21, 10, 7; 21, 41, 6—11; 28, 41, 5.
Esquiliae a Servio auctae 1, 44, 3 ibi coetus plebis nocturni 2, 28, 4 cf. 26, 10.
Esquiliarius collis 1, 48, 6.
Esquilina porta 2, 11, 5; 3, 66, 5; 6, 22, 8; 33, 26, 9 tribus, in ea libertini P. 20; 45, 15, 6 Exquilina 45, 15, 6.
Essedae Gallorum 10, 28, 9.
Etesiae 37, 23, 4.
Ethopia oppidum 38, 2, 4.
Etleva uxor Gentii Romam abducta 44, 32, 3—4.
Etovissa urbs 21, 22, 5.
Etruria totam Italiam fama nominis sui implet 1, 2, 5 inde augures acciti 1, 55, 6 fabri 1, 56 eo mittitur ad frumentum coemendum 2, 34, 3 cf. 4, 12, 9; 4, 13, 2; 4, 25, 4; 4, 52, 6; 25, 20, 3; 27, 3, 9 eius defectio nuntiata 27, 21, 6 cf. 27, 24 populi pollicentur consulem adiuturos paraturum classem 28, 45, 14 tota ferme ad Magonem versa 29, 36, 10 cf. 39, 8, 3; P. 102.
Etrusci a Latinis victi 1, 2, 6 ab iis lictores, sella curulis, apparitores, toga praetexta sumpta 1, 8, 3 duodecim populi unum regem communem creant ibid. vates ad publica prodigia adhibentur 1, 56, 5 cf. F. 16 cum Veientibus arma consociant 2, 44, 7 devicti 2, 47, 8 capto Ianiculo Romam paene obsident 2, 51, 2 occisi ib. 9 duodecim populi concilium habent 4, 23, 5 eorum pristinae opes 5, 33, 7 Roma a Gallis capta agrum Romanum vastant 5, 45, 4 trucidantur ib. 8

principes coniurant 6, 2, 2 Sutrio capto a Camillo expulsi 6, 3, 6 iis Sutrium et Nepete ereptum 6, 9—10 ab Sutrio oppugnando orsi bellum funduntur proelio 9, 32, 9 iterum a Sutrio pulsi 9, 35, 7 in silva Ciminia fusi 9, 36, 13 iterum victi pacem petunt 9, 37, 12 eorum opes atroci proelio fractae 9, 39, 11 pacem petunt 9, 40, 20 indutias annuas impetrant 9, 41, 7 rebellant 10, 3, 2 vincunt ib. 6 gravi proelio fracti biennii indutias accipiunt 10, 10, 6 vastantur 10, 11, 6 vincuntur 10, 12, 6 cum Samnitibus rebellant 10, 18 victi 10, 19 iterum victi 10, 30, 1—3 cum iis bene pugnatum P. 12 et 13 defectionis consilia agitant 27, 21, 6 de iis quaestio habita 28, 10, 5 cf. 30, 26, 12 bello Italico deficientes victi P. 74.

Ettritus Platoris amicus a Gentio sublatus 44, 30, 3.

Euander ex Arcadia Lupercal attulisse fertur 1, 5, 2 Herculi sacra ritu Graeco instituit 1, 7, 14 ex Peloponneso profugus Latium auctoritate regit ib. 8.

Euander Cretensis auxiliorum dux ad Eumenem tollendum a Perseo missus 42, 15, 3 auctor regi proelii finiendi 42, 59, 8 regis fugientis comes 44, 43, 6 a Perseo interfectus 45, 5, 10.

Euboea 28, 5, 5 Euboeae civitatium conventum habet Flamininus 34, 51, 2 Chalcide dedita Antiochi tota fit 35, 51, 10 a Romanis recepta 36, 21, 2 ponte continenti iuncta 45, 27, 8.

Euboicus sinus 31, 47.

Eubulidas Chalcidensis (cf. Eubulus) ab Antiocho deditur Romanis 38, 38, 18.

Eubulum Chalcidensem (cf. Eubulidas) Romani deposcunt 37, 45, 17.

Euctus Pellae praefectus 44, 43, 5.

Eudamus Rhodiorum praefectus 37, 12, 9 eius sententia in consilio 37, 15, 5 Hannibalem proelio navali vincit 37, 23, 8 sqq. cf. 44, 28, 3.

Euersa princeps civitatis Thebanae a Perseo sublatus 42, 13, 7.

Euganei inter mare Alpesque incolentes ab Enetis pulsi 1, 1, 3.

Eugenium Romanorum fit 29, 12, 13.

Euhydrium Thessaliae oppidum a Philippo vastatum 32, 13, 9.

[Eulaeus] Pellae praefectus 44, 43, 5.

Eulyestas 42, 51, 4.

Eumenes Attali filius Pergami rex 33, 30, 9 auxilia suppeditat Quinctio 34, 26, 11 cupidus belli adversus Antiochum 35, 13, 7 donatur a populo Romano 35, 23, 10 Quinctio in Euripo occurrit 35, 39 subsidia Chalcidem mittit 35, 50, 6 C. Livio occurrit 36, 42, 6 eius opera in proelio navali ad Chium 36, 44, 4 cf. 37, 8, 6 eius sententia in consilio 37, 15 ad suum regnum tutandum redit 37, 18, 8 pacem aspernatur 37, 19 in castris L. Scipionis 37, 37, 4 eius opera in pugna ad Magnesiam 37, 41, 9 cf. 37, 45, 6 ei pecunia pacta in pace cum Antiocho ib. 15 ei Romae senatus datur 37, 52, 3 coactus optata in senatu exponit 37, 53 quae nactus sit 37, 55, 5 cf. 37, 56, 2; 38, 38, 14; 38, 39, 5 et 14 Ariarathis filia ei desponsa ib. 6 de Philippo queritur 39, 24, 6 eius legati Philippum insimulant apud legatos Romanos 39, 27, 2 fratrem Romam mittit questum de Philippo 39, 46, 9 legatos Romam mittit 40, 2, 6 cf. 41, 22, 5 eius liberalitas 42, 5, 2 cf. 42, 6, 3 Romae delaturus Persei consilia ingenti honore excipitur 42, 11 P donatur 42, 14, 10 Delphis ab insidiatoribus Persei oppressus 42, 15, 4 secreta eius curatio Aeginae 42, 16, 7 domum redit ib. 9 gratulantes ad eum veniunt legati Romani 42, 18, 5 opem Romanis fert 42, 55, 7; 44, 10, 12 fama fuit, inter eum et Perseum tractatas amicitiae condiciones 44, 13, 9 Pergamum abit ib. 10 varia de eo fama ib. 12 suspectus Romanis quod cum Perseo occulta agebat 44, 24, 7; 44, 25; 44, 27, 13 communem cum fratribus legationem mittit Romam 45, 13, 12 ei Romanorum ope regnum eripere vult Attalus 45, 19 Stra-

tium medicum Romam mittit fratris monitorem ib. 8 gravi morbo aeger 45, 34, 11 cum Romam iret lex lata ne cui regi Romam venire liceret P. 46 de eo queruntur Prusiae legati quod cum Antiocho conspirarit ibid.

Eumenes Thessalonicae praefectus 44, 32, 6.

Eunomus Thessalorum praetor 35, 39, 4.

Eunus servus natione Syrus bellum servile incipit P. 56.

Eupalium locus 28, 8, 8.

Euphanes Cretensis ab Antiocho Eleis missus 36, 5, 3.

Euphranor Persei praefectus occiditur a Dolopibus 42, 41, 14.

Euphranor ad Demetriadem tutandam missus 44, 13, 4.

Euphrates flumen P. 106 eum M. Crassus transit ibid.

Eupolemus Aetolorum dux Ambraciae subvenit 38, 4, 8.

Eupolemus Hypataeorum princeps 41, 25, 4 eius perfidia in exules ibid.

Euripus Chalcidicus 28, 5, 18; 31, 22, 7; 35, 37, 8; 45, 27, 8 temere in modum venti vertitur 28, 6, 10 Graeciam mari claudit 31, 23, 12 Euripus castellum caput Euboeae Antiocho deditur 35, 51, 9.

Euripus ad Cassandream 44, 11, 4.

Euromum 33, 30, 3.

Euromensium urbs 32, 33, 6 provincia 45, 25, 13 oppida a Mylasensibus occupata, a Rhodiis vindicata 45, 25, 11.

Eurotas amnis 34, 28, 2; 35, 29, 9.

Euryalus tumulus et arx Syracusis 25, 25, 2.

Eurydica Pleurati uxor 44, 30, 2.

Eurylochus Magnetum princeps a Romanis alienus 35, 31, 6 Magnetarches erat ib. 11 ad Aetolos profugus 35, 32 Demetriadem Aetolis tradit 35, 34, 12 cf. 35, 39, 6 mortem sibi consciscit 36, 33, 6.

Eurymedon fluvius 33, 41, 6; 37, 23, 3.

Eurymenae Thessaliae urbs 39, 25, 3.

Euthymidas princeps Chalcide expulsus a factione Romana 35, 37, 4 Aetolis opitulatur Chalcidem occupaturis ibid. Athenas redit 35, 18, 13.

Exaugurationes fanorum 1, 55, 2.

Exercitus a Servio Tullio constitutus 1, 43, 1—9 eius ordo in acie 8, 8, 3 cf. acies; lustratur in campo 1, 44, 2 extra urbem 3, 32, 4 ei dies ad conveniendum vitio dicta 24, 12, 10 voluntarius extra ordinem 5, 7, 7 tumultuarius 8, 11, 10 exercitus bello Punico quomodo duplicati sint 22, 36 odio imperatoris vinci vult 2, 59, 2 proditor militaris disciplinae decimatur ib. 11 P. cf. seditio; corruptus luxuria ad severiorem disciplinam revocatur 44, 1, 5; P. 57 Asiaticus luxuriam Romam fert 39, 6, 7 sub iugum missus Romanorum exercitus 9, 5, 12 amissi exercitus quae sit poena 8, 33, 17 sine imperatore triumphare non potest 2, 47, 10 Sullae exercitus in urbe P. 77 ut omnes dimittantur SC. factum P. 84.

Exodia conserta Atellanis fabellis 7, 2, 11.

Exta quod nimis laeta apparent post trunca et turpia, non placet haruspici 27, 26, 14 cruda a Scipione in Africam navigante in mare proiecta 29, 27, 5 laeta exta 31, 5, 7 egregie laeta F. 17. ab anguibus adesa 25, 16, 2 flamen, quod exta perperam dederat, flaminio abit 26, 23, 8.

Fabia gens invisa plebi 2, 43—44 popularis esse coepit 2, 47, 12 Veiens bellum in se sola suscipit 2, 48, 9 sex et trecenti numero ad unum impuberem omnis ad Cremeram caesi 2, 50, 11 P.

Fabiae M. Fabii Ambusti filiae 6, 34, 5.

C. Fabius cos. 7, 12, 6 contra Tarquinienses incaute pugnat 7, 15, 9 interrex 7, 17, 11.

C. Fabius mag. equit. suffectus 9, 23, 6.

C. Fabius praetor in Africa Metellum pellit bellum molientem P. 84 ob crudelitatem vivus in praetorio exustus P. 86.

K. Fabius quaestor 2, 41, 11 cos. 2, 42, 2.
K. Fabius cos. 2, 43 exercitui invisus ib. 6 exemplo suo milites accendit 2, 46, 6.
K. Fabius cos. 2, 48 in Aequos missus ib. 4 collegae subvenit ib. 5 pro gente in senatu loquitur ib. 8 Fabios in Veientes ducit 2, 49, 3.
L. Fabius a Scipione missus Carthaginem 30, 25, 2.
M. Fabius Caesonis frater cos. 2, 42, 7.
M. Fabius cos. 2, 43, 11 seditionem exercitus opprimit 2, 45, 12 labefactam aciem restituit 2, 46, 6 egregia victoria potitur 2, 47, 9 decretum triumphum deponit ib. 10 funera fratris et collegae ducit ib. 11.
M. Fabius pont. max. 5, 41, 3.
M. Fabius trib. m. c. p. 6, 36, 6 interrex 7, 17, 11 contendit adversus tribunos pl. ib. 12 interrex 7, 22, 2.
M. Fabius interrex 8, 3, 5.
M. Fabius captivus 8, 16, 9.
M. Fabius coloniae deducendae triumvir 8, 16, 14.
Q. Fabius cos. 2, 41, 12 praedam vendit 2, 42, 2.
Q. Fabius cos. 2, 43 acriter pugnans occumbit 2, 46, 4.
Q. Fabius uxoris T. Quinctii Flaminini sororis filius Romam missus legatus 32, 36, 10.
Q. Fabius procos. Lusitaniae partem recipit P. 53 cum Viriato pacem turpem init P. 54.
Q. Fabius quaestor 39, 29, 7.
K. Fabius Ambustus quaestor 4, 54, 3 trib. m. c. p. 4, 61, 4 trib. m. c. p. 5, 10 tertium 5, 24.
M. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 6, 22, 5 eius filii missi oratores ad Gallos 5, 35, 5 contra ius gentium arma capiunt adversus Gallos 5, 36, 6 P. tribuni m. c. p. creati ib. 12 eius duae filiae nuptae Ser. Sulpicio maior, C. Licinio minor 6, 34, 5 earum colloquium ib. 6 M. Fabius cum Licinio genero consilia confert de honoribus plebi concedendis ib. 11.
M. Fabius Ambustus cos. 7, 11, 2 Hernicis victis ovans redit ib. 9 iterum cos. 7, 17 contra Tarquinienses Faliscosque profectus primo fusus hostes vincit ib. 5 interrex ib. 11 tertium cos. 7, 18, 10 dictator 7, 22, 10 (cf. 8, 33, 4) eius pro filio magistro equitum adversus dictatorem contentio 8, 33, 4.
M. Fabius Ambustus mag. equit. 8, 38 equitatum Samnitium prope delet 8, 39, 1—3.
Num. Fabius Ambustus trib. m. c. p. 4, 58, 6.
Q. Fabius Ambustus cos. 4, 52.
Q. Fabius M. Fabii Ambusti filius legatus missus ad Gallos in proelio Gallum ducem occidit 5, 36, 7 trib. m. c. p. ib. 12 ei dies dicta 6, 1, 6 morte opportuna iudicio subtractus ib. 7.
Q. Fabius Ambustus mag. equit. 7, 28, 8 dictator 9, 7, 13.
M. Fabius Buteo ex censoriis vetustissimus dictator sine magistro equitum ad senatum legendum 23, 22, 11.
M. Fabius Buteo aed. cur. 30, 26, 6 praetor Sardiniam sortitur 30, 40, 5.
Num. Fabius Buteo praetor 41, 28, 5 Hispaniam cit. sortitur 42, 1, 5 moritur 42, 4.
Q. Fabius Buteo praetor 33, 24, 2 Hispaniam ult. sortitur 33, 26.
Q. Fabius Buteo praetor Galliam sortitur 40, 18, 3 ei imperium prorogatur 40, 36, 17 triumvir coloniae 40, 43 quinquevir liti diiudicandae 45, 13, 11.
C. Fabius Dorsuo per medios Gallos Capitolium obsidentes in Quirinalem egreditur ad sacra faciunda 5, 46, 2.
M. Fabius Dorsuo cos. 7, 28.
Q. Fabius Maximi F. Gurges matronas stupri damnatas multat eaque ex pecunia aedem Veneris faciendam curat 10, 31, 9 cos. 10, 47, 5 adversus Samnites rem male gerit P. 11 pro eo deprecatus in senatu pater obtinet, ut legatus filio eat ibid. patris consiliis adiutus caedit hostes triumphatque ibid.
Q. Fabius Labeo quaestor urbanus 33, 42 praetor 37, 47, 8 classem

sortitur 37, 50, 8 a Cretensibus captivos Italici generis deposcit 37, 60, 4 regias naves incendit 38, 39, 3 in Italiam redit ib. 4 consulatum frustra petit 39, 32, 6 et 9 triumvir coloniae 39, 44, 10 cos. 39, 45 triumvir coloniae 39, 55, 9 ei prorogatum imperium 40, 1, 8 pontifex suffectus 40, 42, 6.

Fabius Maximus Q. Fabii Maximi Rulliani filius 10, 14, 10.

Fabius Maximus cos. F. 43 t.

Q. Fabius Maximus Rullianus aed. cur. ancillam indicem ad consules ducit 8, 18, 4 mag. equitum 8, 29, 10 contra edictum absentis dictatoris cum Samnitibus prospere confligit 8, 30, 3—9 P. milites obtestatur, ut se ab irato dictatore tueantur 8, 31 Romam confugit 8, 33, 3 P. pro eo patris minax oratio ib. 4—22 populi precibus donatur 8, 35, 5 P. quicquam pro magistratu agere vetatur 8, 36 cos. 8, 38 interrex 9, 7, 15 dictator 9, 22 ei Saticula deditur ib. 11 Samnites vincit 9, 23 cos. 9, 33 Etruscos ad Sutrium fundit 9, 35 persecutus hostem in silvam Ciminiam iterum vincit 9, 36 devincit 9, 37 L. Papirium Cursorem dictatorem dicit 9, 38, 14 Perusiam recipit 9, 40, 19 triumphat ib. 20 ob Etruriam egregie domitam ei consulatus continuatur 9, 41 eius res gestae in Samnio ibid. ei prorogatum imperium 9, 42, 2 Samnites captos sub iugum mittit ib. 8 censor factionem forensem humillimorum in quattuor tribus conicit easque urbanas appellat 9, 46, 14 P. inde ei Maximi cognomen ib. 15 P. ab eo instituta dicitur equitum transvectio ibid. secundum quosdam auctores consulatum recusans aedilitatem nanciscitur 10, 9, 10—13 invitus cos. creatus 10, 13, 5—13 magno proelio Samnites vincit 10, 14 creatus cos. honorem recusat 10, 15, 7—11 cos. 10, 22 eius altercatio cum collega 10, 24 ei extra sortem Etruria provincia decreta ib. 18 devoto collega P. Decio magnam cladem hostibus inicit 10, 29 Iovi Victori aedem vovet et spolia concremat ib. 14 et 18 triumphat de Samnitibus, Gallis, Etruscis 10, 30, 8 Etruscos rebellantes castigat 10, 31, 3 pro filio, qui male rem gesserat adversus Samnites, senatum deprecatur P. 11 eum legatus consilio adiuvat ibid. Rulli cognomen 30, 26, 8.

Q. Fabius Maximus Verrucosus legatus it Carthaginem 21, 18 sinu ex toga facto pacemne an bellum velint interrogat Carthaginienses ib. 13 prodictator dictus 22, 8, 6 libros Sibyllinos adeundos curat 22, 9, 8 aedem vovet Erucinae 22, 10, 10 consulis exercitum accipit 22, 11, 5 edictum proponit ib. 4 eius consilium nullo loco committendi 22, 12, 2 a magistro equit. ignaviae insimulatur 22, 14 sacrorum causa Romam vocatus magistrum equit. iubet proelio abstinere 22, 18, 9 eius invidia augetur 22, 23, 4 fidem publicam impendio privato exsolvit ib. 8 eius imperium cum magistro equitum aequatur 22, 26, 7 invicto a civibus hostibusque animo ad exercitum redit ibid. magistro equitum in insidias praecipitanti opem fert 22, 29 P. pater ab eo salutatur 22, 30, 2 P. non dictator sed pro dictatore a populo creatus 22, 31, 10 L. Aemilium Paulum adloquitur 22, 39 sententiam dicit in senatu 22, 55, 4 pontifex creatus 23, 21, 7 dissuadet de senatu ex Latinis supplendo 23, 22, 8 postulat ut aedes Veneris dedicetur 23, 30, 13 duumvir aedi dedicandae ib. 14 cos. tertium 23, 31, 14 iubet frumenta ex agris convehi 23, 32, 14 urbes aliquot capit 23, 39, 6 agrum Campanum vastat 23, 46, 10 Puteolis munitis Romam comitiorum causa proficiscitur 24, 7, 11 oratione habita deterret a consulibus praerogativa designatis 24, 8 ipse cos. quartum creatur 24, 9, 3 Casilinum oppugnat 24, 19 Marcellum arcessit ib. 3 incepto decedere vult ib. 6 Samnites devastat, oppida aliquot capit 24, 20, 3 comitia consularia habet 24, 43,

5 filio legatus it 24, 44, 10 experitur eum, satin memor sit consularis dignitatis ibid. eius sententia de Altinio proditore 24, 45, 4 de urbis defensione, cum Hannibal appropinquaret 26, 8, 3 cos. quintum 27,6,11 ad Tarentum rem gerit 27, 7, 7 princeps senatus 27, 11, 12 Tarentum aggreditur 27, 12, 2; 27, 15, 4 Manduriam capit ibid. proditione Tarentum capit ib. 9 sqq. P. eius in senatu sententiae 27, 25, 1—5; 27, 35, 6 de Africa provincia decernenda dissuadet 28, 39, 2 P. P. Scipionem licentiae accusat 29, 19, 3 iterum princeps senatus 29, 37 moritur exactae aetatis 30, 26, 7 duo sacerdotia habuit ib. 10 eius virtus et gloria ibid. cf. 30, 28, 2.

Q. Fabius Maximus Rulliani F. 22, 23, 8 trib. mil. 22, 53 aed. cur. 24, 9, 4 praetor creatur ibid. Acucam capit 24, 20, 8 Maximi cognomen 24, 43, 5 cos. ibid. patrem iubet equo descendere 24, 44, 10 in Apuliam proficiscitur ib. 9 Arpos recipit 24, 46—47 patris legatus 27, 8, 13 legatus Venusiam missus 27, 29, 4 legatus Romam 28, 9 augur in locum patris defuncti 30, 26, 10 moritur admodum adulescens 33, 42, 6 (?).

Q. Fabius Maximus praetor peregrinus 40, 18, 3.

Q. Fabius Maximus L. Aemilii Pauli filius missus ad occupandos montes 44, 35, 14 nuntius victoriae Romam missus 44, 45, 3 Roma redux a patre ad urbes diripiendas missus 45, 27 ad depopulandos Illyrios 45, 33, 8.

Q. Fabius Maximus Pauli nepos cos. Allobroges et Bituitum vincit P. 61.

Fabius Pictor scriptorum antiquissimus 1, 44, 2; 1, 55, 8; 2, 40, 10; 8, 30, 9; 10, 37, 14 Hannibalis aequalis 22, 7, 4 cf. Q. Fabius Pictor.

Q. Fabius Pictor Delphos mittitur ad oraculum 22, 57, 5 redit Romam responsumque recitat 23, 11 cf. Fabius Pictor.

Q. Fabius Pictor flamen Quirinalis 37, 47, 8 praetor sortitur Sardiniam 37, 50, 8 eum pontifex max. retinet Romae 37, 51, 2 a senatu cogitur ius dicere inter peregrinos ib. 6 mortuus 45, 44, 3.

M. Fabius Vibulanus cos. 4, 11 legatus 4, 17, 10; 4, 19, 8 trib. m. c. p. 4, 25, 2 legatus 4, 27, 9.

Num. Fabius Vibulanus cos. 4, 43 Aequis fusis ovans urbem intrat ib. 2 trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 57, 12.

Q. Fabius Vibulanus unus exstinctae ad Cremeram gentis reliquus cos. 3, 1 Aequis pacem dat ib. 8 iterum cos. 3, 2 in Aequos missus vincit ib. 12 cum ingenti laude praedaque Romam redit 3, 3, 10 praefectus urbis 3, 8, 7 in rogationem Terentilii invectus 3, 9, 6 cos. tertium 3, 22 Volscos vincit ibid. Aequos ad internecionem vincit 3, 23, 5 legatus ad Aequos missus 3, 25, 6 praefectus urbis 3, 29, 4 Minucio successor missus in Algidum ib. 7 decemvir 3, 35, 11 decemviratu ingenium eius depravatum 3, 41, 9 in Sabinos missus ibid.

Q. Fabius Vibulanus cos. 4, 37 trib. m. c. p. iterum (sic!) 4, 49, 7 interrex 4, 51.

Fabraterni populus a Romanis in fidem recepti 8, 19, 1—3.

Fabri duae centuriae 1, 43, 3.

C. Fabricius missus ad Pyrrhum de redimendis captivis P. 13 cos. transfugam de interficiendo Pyrrho pollicitum ad regem remittit ibid. censor P. Cornelium Rufinum senatu movet P. 14.

C. Fabricius Luscinus praetor sortitur urbanam 33, 43, 5 legatus nominatus a L. Scipione 37, 4, 2.

Facibus armati Fidenates 4, 33, 2 Faliscorum et Tarquiniensium sacerdotes 7, 17, 3.

Faenus 6, 15, 5 de faenore unciario lex perlata 7, 16 semunciarium ex unciario factum 7, 27, 3 faenore laborat civitas 35, 7, 2 lex ut cum sociis pecuniae creditae ius idem quod cum civibus Romanis esset ib. 5.

Faeneratores 2, 31, 7 in eos populi iudicia tristia facta 7, 28, 9 ab ae-

dilibus aliquot accusati 10, 23, 11 multi accusati 35, 41, 9 ex Sardinia a Catone fugati 32, 27, 4 ab iis praetor in foro occisus, quod secundum debitores ius dicebat P. 74 faeneratoris libido et crudelitas 8, 28, 6.
Faesulae 22, 3, 3.
Falarica telum 34, 14, 11 cf. Phalarica.
Falerii Faliscorum urbs 5, 10, 2; 5, 12, 5; 5, 14, 7 obsessa et dedita 5, 26—27 P. 22, 1, 11.
Falerna tribus 9, 20, 6 P.
Falernus ager, qui populi Campani fuerat, ad Vulturnum flumen plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 cf. 10, 21, 7; 22, 13, 9.
Falisci Veientibus opem ferunt 4, 17, 11 victi 4, 19 eorum ager vastatur 4, 21 Veientibus opem ferentes castra Romana oppugnant 5, 8, 6 cum iis bellum 5, 12, 5; 5, 14, 7; 5, 18, 10; 5, 19, 7 eorum liberi a magistro proditi Camillo 5, 27, 2 remissi ib. 9 urbem dedunt ib. 11 cum iis bellum 7, 16, 2 vincunt 7, 17, 2 vincuntur ib. 5 bellum renovant ib. 6 eorum agri vastantur 7, 20, 9 indutias impetrant 7, 22, 5 foedus rogant 7, 38 deficiunt 10, 45, 6 indutias annuas impetrant 10, 46, 12 rebellantes domiti P. 20.
Fames Romae 2, 34, 2; 3, 32, 2; 4, 12, 7 P. ea cruciati de plebe multi in Tiberim se praecipitant ib. 11 cf. 4, 52, 5; 5, 31, 5 fame ingenti vexatum praesidium 23, 19, 6—13 P.; 23, 30, 3.
C. Fannius trib. pl. 38, 60, 3.
C. Fannius cos. F. 14 g.
Fanum id est locus templo 10, 37, 15 fana omnia Gallis repulsis restituta, terminata, expiata 5, 50, 2 in omnibus fanis, in quibus lectisternium maiorem partem anni fieri solet, consules maioribus hostiis res divinas faciunt 36, 1, 2.
Farris seges matura messi in Tiberim fusa 2, 5, 3 selibrae a militibus Manlio donatae 5, 47, 8.
Fasces in urbe alter consul habet 2, 1, 8 populo summissi 2, 7, 7 cum alias unus decemvir habuerit, subito omnes cum duodenis prodeunt 3, 36, 3 a multitudine franguntur 3, 49, 4 capti a Poenis 25, 16, 24 cum viginti quattuor Sylla procedit dictator quod nemo unquam fecerat P. 89.
Fasti in albo circa forum a Cn. Flavio propositi 9, 46, 5 facti consulum dictatorumque 9, 18, 12.
Faucia curia quare abominanda 9, 38, 15—16.
Fauni insula et aedes 33, 42, 10 dedicata 34, 53, 4.
Faventia urbs P. 88.
Faveria Histrorum urbs capta 41, 11, 7.
Faustulus magister regii pecoris Romulum et Remum uxori educandos tradit 1, 4, 7 Romulo ipsius fratrisque ortum aperit ib. 6.
Faustus cf. Faustus Cornelius.
Februarius deus F. 12.
Felsina urbs 33, 37, 3.
Fenectani campi 8, 12, 5.
Feneratores vd. Faeneratores
Fenus vd. Faenus.
Feralia 35, 7, 3.
Ferentani vd. Frentani.
Ferentinae lucus 1, 50; 1, 52, 5 Ferentina aqua 1, 51, 9. Ferentinum caput 2, 38.
Ferentinus Hernicorum populus abstinet se bello Romano 9, 42, 11 suas leges mavult quam civitatem Rom. 9, 43, 23 ager 26, 9, 11 Ferentinates novum ius temptant, ut Latini in coloniam adscripti cives Romani fiant 34, 42, 5.
Ferentinum Volscorum urbs capta et Hernicis data 4, 51, 7—8 captum 7, 9 cf. 32, 2, 4.
Ferentinum Samnitium 10, 17, 9 et 11.
Ferentum urbs dedita 9; 16.
Feriae per novem dies aguntur, si lapidibus pluit 1, 31, 4 indictae avertendis terroribus 3, 5, 14 feriarum constituendarum causa dictator dictus 7, 28, 7 Latinae 5, 17, 2; 21, 63, 5; 22, 1, 6 indicuntur a consule 21, 63, 8 pontificum decreto instauratae 32, 1, 9 feriarum ob terrae motus indictarum taedet

homines 34, 55 cf. 35, 40, 7 valetudinis causa indictae 42, 2, 7.
Feritrum oppidum 10, 34, 4.
Feroniae fanum 1, 30 ei libertinae pecunia collata donum ferunt 22, 1, 18 templum inclutum divitiis spoliatum ab Hannibale 26, 11, 8 eius lucus 27, 4, 14 ibi supplicatio habita ib. 15 eius aedes in Capenati 33, 26, 8.
Ferrariae in Hispania 34, 21, 7.
Fescenninus versus 7, 2, 7.
Festus dies Dianae Syracusis 25, 23, 14 cf. Dies.
Fetiales foedus feriunt 1, 24, 4; 9, 5, 1—4 fetialium ius 1, 32, 5; 9, 9, 3 missi ad res repetendas 4, 30, 13; 7, 6, 7; 7, 9, 2 iis postulantibus SC. factum, ut privos lapides privasque verbenas secum ferrent 30, 43, 9 ipsi hostium regi non necesse bellum indici, fetiales decernunt 31, 8, 8; 36, 3, 9 auctores iniuriae externo populo illatae tradunt 38, 42, 7.
Fibulae equitum praemia 39, 31, 18.
Ficana Latinorum urbs capta 1, 33, 2.
Ficulea vetus Latinorum urbs 1, 38, 4.
Ficulensis via, dein Nomentana dicta 2, 52, 3.
Ficus Ruminalis, olim Romularis 1, 4, 5; 10, 23, 12.
Fidenae colonia Romana 1, 27, 3 obsessae 2, 19, 2 urbs alta et munita 4, 22, 3 capta ib. 6 iterum capta 4, 34 cf. Fidenates.
Fidenates bellum movent 1, 14, 4 vincuntur ib. 6 P. Etrusci origine 1, 15 bellum renovant 1, 27, 3 fugantur ib. 11 ad Veientes deficiunt 4, 17 legatos Romanorum occidunt ib. 2 P. victi 4, 19 populabundi in agrum Romanum descendunt 4, 21, 7 repulsi 4, 22, 2 Fidenae captae ib. 6 colonis caesis rebellant 4, 31, 7 P. Fidenatium quidam Veientium incursionis socii Ostiam relegati, colonorum numerus auctus 4, 30, 6 victi 4, 33, 11 P. urbs 4, 34, 3 P.
Fidentia urbs P. 88.
Fides dea 1, 21, 4 ei sollemne instituit Numa ibid.
Fidei se permittere populi Rom. quid sit 36, 28.
Fimbria cf. Flavius.
Fimus bubulus pro lignis usurpatur 38, 18, 4.
Firmana cohors 44, 40, 6.
Firmani fidem servant Romanis 27, 10, 7.
Flamines a Numa instituti 1, 20, 2 et 3 Dialis 1, 20 cf. Dialis; Martis et Quirini ib. 2 ad Fidei sollemne curru arcuato vecti 1, 21, 4 cf. 1, 33 flamen idemque magistratus a pontifice max. Romae retinetur P. 19; 37, 51 cf. 24, 8, 10.
Flaminia prata, quae postea circus Flaminius 3, 54, 15 ibi aedes Apollinis 3, 63, 7.
Flaminia via strata a C. Flaminio P. 20 cf. 22, 11, 5; 39, 2, 10; F. 11 c.
Flamininus vd. Quinctii.
Flaminium 26, 23, 8; 27, 8, 8 cum eo ius datum introeundi in senatum ibid.
Flaminius circus 3, 54, 15 exstructus a C. Flaminio P. 20 cf. F. 11 c; 27, 21; 28, 11, 4; 39, 5, 17; 40, 52, 2.
C. Flaminius cos. [iterum] 21, 57, 4 quare invisus patribus plebique acceptus 21, 63, 3 trib. pl. et cos. fuerat ib. 2 clam invito senatu ad exercitum proficiscitur 21, 63, 5 legati ad eum frustra missi ib. 12 in Etruriam ducit ib. 15 ab equo corruente super caput effusus 22, 3, 11 P. in insidias praecipitat ad Trasumennum 22, 4, 4 fortiter pugnans cadit 22, 6, 4 P. eius triumphus de Gallis 21, 63, 2; 23, 14, 4 censor viam Flaminiam munierat et circum Flaminium exstruxerat P. 20 et senatum legerat 23, 22, 3.
C. Flaminius quaestor 26, 47, 8 cf. 26, 49, 10 aed. cur. 33, 42, 8 eius honoris causa Siculi frumentum advexerant, quod populo dividit ibid. praetor sortitur Hispaniam cit. 34, 55, 6 cf. 35, 2 Illuciam capit 35, 7, 7 ei imperium prorogatur 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 5 iterum prorogatur 36, 2, 9 tertium 37, 2, 11 cos. 38, 42, 3 M. Fulvii

absentis insimulati causam suscipit 38, 43, 8 sqq. Friniates vincit 39, 2, 1—6 triumvir coloniae 39, 55, 6.
Flamma Servii Tullii pueri dormientis caput ardet 1, 39, 1—2 Marcello contionanti e capite fusa 25, 39, 16 flammae micantis terrore naves sibi viam faciunt per hostes 37, 11, 13.
C. Flavius Cn. F. scriba aed. cur. fit per factionem forensem 9, 46, 10 P. ius civile repositum in penetralibus pontificum evulgat ib. 5 fastos in albo proponit ib. 6 aedem Concordiae dedicat ibid. in eum superbia nobilium ib. 8—9.
M. Flavius viscerationem dat populo in funere matris 8, 22, 2 trib. pl. ib. 4 rogationem de Tusculanis promulgat 8, 37, 8.
C. (Flavius) Fimbria Cinnae et Marii socius P. 80 legatus L. Flacci consulis P. 82 ad eum imperium tralatum imperatore occiso ibid. fusis aliquot Mithridatis praefectis Pergamum capit P. 83 magnam partem Asiae recipit ibid. desertus ab exercitu se ipse percutit ibid.
M. Flavoleius centurio 2, 45, 13.
Flavus Lucanus Ti. Gracchum hospitem Poenis prodit 25, 16, 5 sqq.
Florentia Vestalis stupri comperta P. 22 cf. Floronia.
Floronia Vestalis stupri comperta 22, 57, 2 cf. Florentia.
Flumentana porta 6, 20, 11; 35, 9, 3; 35, 21, 5.
Foedus quomodo feriatur 1, 24, 3—9 iniussu populi fieri non potest 9, 5 pax Caudina non foedere sed per sponsionem facta ib. 2 cf. sponsio et amicitia. columna aenea insculptum 2, 33, 9 renovatum 4, 7, 10 tertio renovatum 9, 43, 26 cum Laurentibus quotannis renovatur 8, 11, 15 cum Hasdrubale de Hibero fine 21, 2, 7 Lutatii foedus 21, 19 2—3 aequum habent Camertes ideoque cohortem armatam mittunt 28, 45, 20 foedera conquiruntur urbe a Gallis capta 6, 1, 10.
M. Fonteius praetor 45, 44, 2.
Ti. Fonteius P. Scipionis legatus 25, 34, 8; 26, 17, 3.
P. Fonteius Balbus praetor sortitur Hispaniam 44, 17, 10.
P. Fonteius Capito praetor 43, 11, 7 Sardiniam sortitur 43, 15, 3.
Ti. Fonteius Capito praetor 40, 59, 5 ei in Hispania imperium prorogatur 41, 15, 11.
Fontinalis porta 35, 10, 12.
Forentum Apulorum urbs valida capitur 9, 20, 9.
Foris ex aede Lunae tempestate ablata 40, 2, 2.
Fori in Circo loca patribus equitibusque divisa 1, 35, 8 facti in Circo a Tarquinio Superbo 1, 56, 2 publici 29, 37, 2; 40, 59, 7; 45, 1, 7.
Formiae 32, 29, 2; 35, 21, 3; 40, 2, 4.
Formiana saxa 22, 16, 4.
Formiani civitatem sine suffragio accipiunt 8, 14, 10 suffragii lationem 38, 36, 7—9 Formianus ager 10, 31, 2 Formiani Iovis aedes 32, 1, 10.
Formianum villa F. 48.
Formula antiqua iuris ac dicionis 26, 24, 6 antiqui iuris 32, 33, 7 militiae formula 27, 10, 2 antiqua imperii formula 33, 38 a censoribus Pop. Rom. data 29, 15, 9 cognitionis formula 40, 12, 20 sociorum formula 43, 6, 10 Macedoniae formula dicta 45, 31.
Fornicata via 22, 36, 8.
Fornices de manubiis facti 33, 27, 4 in Capitolio 37, 3, 7 fornices pilis pontis Tiberini impositi 40, 51, 4 in muro apti ad excurrendum 36, 23, 3.
Forti Fortunae aedes de manubiis facta 10, 46, 14 cf. 27, 11, 3.
Fortunae aedes combusta 24, 47, 16 reficitur 25, 7, 6 cf. 43, 13, 5 in foro boario 33, 27, 4 equestri aedes vota 40, 40, 10 cf. 42, 3 dedicata 42, 10, 5 Fortis Fortunae 10, 46, 14; 27, 11, 3 muliebri templum aedificatum 2, 40, 12 Primigeniae aedes vota 29, 36, 8 dedicata 34, 53, 5 Primigeniae aedes in colle 43, 13, 5 Fortunae aedes in Algido 21, 62, 8 Capuae 27, 11, 2; 27, 23, 2 Prae-

neste 23, 19, 18; 42, 1, 7 ei sacrificare vult Prusias 45, 44, 8.
Foruli 26, 11, 11.
Forum 1, 12, 8 medium specu vasto conlapsum in immensam altitudinem 7, 6 in eo positae statuae equestres 8, 13, 9 suggestus exstructus rostris adornatus 8, 14, 12 fori ornandi ab aedilibus quando initium natum 9, 40, 16 in foro senatus 26, 9, 9; 26, 10, 2 circa forum fasti propositi 9, 46 medio in foro captivi virgis caesi et securi percussi 7, 19, 3; 9, 24, 15 Augustum aedificatum F. 48 v boarium sv. bovarium 10, 23, 3; 21, 62, 3; 22, 57, 6; 27, 37, 15; 29, 37, 2 holitorium sv. olitorium 21, 62, 2 et 4; 34, 53, 3; 40, 34, 4 piscatorium 26, 27, 3; 40, 51, 5 extra portam Trigeminam 40, 51, 6 forum quaestorium 41, 6, 11.
M. Foslius trib. m. c. p. 4, 25, 2.
M. Foslius mag. equit. 9, 28, 2.
M. Foslius Flaccina cos. 9, 20 mag. equit. 9, 26, 7 abdicat se magisterio ib. 20.
Fossa Cluilia 1, 23, 3; 2, 39, 5 Quiritium Anci regis opus 1, 33, 7 Graeca 28, 45, 4.
Frater fratri succedit in principatu apud Numidas 29, 29, 6 cf. 28, 21, 7 fratres duo bello civili concurrunt, et altero occiso alter se ipse transfodit P. 79.
Fregellae colonia deducta 8, 22, 2 occupatae a Samnitibus 9, 12, 5 receptae 9, 28, 3 cf. 26, 23, 5; 28, 11, 3; 41, 8, 8 dirutae P. 60.
Fregellani pontem intercidunt morandi Hannibalis causa 26, 9, 3 fidem Romanis servant 27, 10, 7 rebellantes domantur P. 60 Fregellana arx 9, 28, 3 turma 37, 34, 6 Fregellanus ager 26, 9, 3 et 11.
Fregenae colonia P. 19; 32, 29; 36, 3, 6.
Frentani sv. Ferentani uno proelio devicti 9, 16 iis foedus datum 9, 45, 18.
Frentinum castrum 35, 9, 7.
Fresilia Marsorum capta 10, 3, 5.
Fretum Siciliae 21, 29, 3.
Friniates Ligures in deditionem accepti 39, 2, 1—4 cf. ib. 9.
Frumentaria lex C. Sempronii Gracchi P. 60 M. Drusi P. 71.
Frumentarii ob annonam compressam damnati 38, 35, 5.
Frumentum coemptum in Etruria, Campania, Sicilia 2, 34, 3 ex Sicilia et Sardinia duae decumae evectae 36, 2, 12—13; 37, 50, 9—10 honoris Flaminii causa a Siculis convectum 33, 42, 8 magna vis ab Hierone Romam missa 22, 37, 6 magni commeatus Romam subvecti 28, 4, 7 ingens vis convecta et dono datum civitatibus et privatis a L. Aemilio Paulo 45, 33, 3 pro pecunia divisum populo 2, 41, 8 vicatim populo discriptum 30, 26, 6 quaternis aeris divisum 31, 4, 6 cf. 33, 42, 8 de eius pretio lex Sempronia P. 60 imperatum indutias petentibus 2, 54 frumenta ante certam diem ex agris convehenda 23, 32, 14 pro vectura nautis relictum 30, 38, 5 duplex militi datum in triumpho 37, 59, 6.
Frusinates tertia parte agri multantur 10, 1, 3 ager Frusinas 26, 9, 11.
Frusina urbs 26, 37, 5; 30, 2, 12; 30, 38, 9; 31, 12, 7; 32, 29, 2.
Fucinus lacus 4, 57, 7.
Fugifulae urbs Samnii capta 24, 30, 5.
Fugitivi seditiones movent P. 56. 69. 95. 111 cf. P. 123 multa milia a Crasso caesa P. 97; F. 22.
C. Fulcinius legatus Romanus a Fidenatibus occisus 4, 17, 2 ei statua in rostris posita ib. 6.
Fulmen aureum Iovi factum 22, 1, 17.
Fulvia M. Antonii uxor insidias parat C. Octavio P. 125 cf. P. 127.
C. Fulvius quaestor traditur Hannibali a Liguribus 21, 59, 10.
C. Fulvius legatus 26, 14, 6; 26, 33, 5.
C. Fulvius cos. in Siciliam missus ad civile bellum P. 56.
Cn. Fulvius legatus M. Valerii dictatoris 10, 4, 7 cos. 10, 11, 10 eius clara pugna in Samnio 10, 12, 9 triumphat 10, 13 pro praetore 10, 26, 15; 10, 27, 5; 10, 30.
Cn. Fulvius praetor sortitur peregrinam 57, 2.

Cn. Fulvius praetor sortitur Hispaniam cit. 45, 16, 3.
L. Fulvius cos. 8, 38 mag. equit. 9, 21, 2.
M. Fulvius trib. pl. comitia impedit 32, 7, 8.
M. Fulvius legatus Q. Flacci fratris 40, 30, 4.
M. Fulvius legatus 43, 1, 12.
Q. Fulvius aed. cur. 30, 39, 6.
Q. Fulvius trib. pl. 32, 28, 3.
Q. Fulvius legatus Romam missus 32, 36, 10.
Q. Fulvius M. F. praetextatus cooptatur triumvir epulo 40, 42, 7.
Q. Fulvius cos. F. 12 e.
Cn. Fulvius Centimalus praetor 24, 43, 6 aed. cur. fuerat ibid. Suessulam provinciam accipit 24, 44, 3 cos. creatur 25, 41, 11 ei in annum imperium prorogatur 26, 28, 9 nimis securus ad Herdoneam considit 27, 1, 4 victus ab Hannibale et cum exercitu caesus ib. 12 P.
M. Fulvius Centumalus praetor 35, 10, 11 urbanus 35, 20, 8.
C. Fulvius Curvus aed. pl. 10, 23, 13.
Fulvius Flaccus legatus ad exercitum 22, 12.
Fulvius Flaccus triumvir agro dividendo P. 59 primus Ligures transalpinos domat P. 60 cum C. Graccho occiditur P. 61.
C. Fulvius Flaccus legatus 26, 5, 8; 26, 14, 6; 27, 8, 12.
Cn. Fulvius Flaccus praetor 25, 2, 5 Apuliam sortitur 25, 3, 2 eius socordia 25, 20, 6 ab Hannibale victus viginti millia amittit, ipse fugam petit 25, 21 P. ei dies dicta a Sempronio trib. pl. 26, 2, 7 culpam in milites transfert 26, 3 Tarquinios exulatum it ib. 12.
M. Fulvius Flaccus cf. M. Fulvius 40, 30, 4.
M. Fulvius Flaccus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
M. Fulvius Flaccus triumvir coloniae 39, 44, 10 legatus in Macedoniam 43, 11, 2.
M. Fulvius Flaccus a fratre germano censore senatu motus 41, 27, 2.
Q. Fulvius Flaccus pontifex 23, 21, 7 praetor 23, 24, 4 bis consul censorque fuerat 23, 30, 18 urbanus praetor ibid. missus ad littora suburbana tutanda 23, 32, 18 iubetur legionem scribere et in Sardiniam mittere 23, 34, 13 eius edictum in contione 23, 48, 12 praetor refectus 24, 9, 4 ei extra ordinem urbana contingit ib. 5. mag. equit. 25, 2, 3 cos. tertium creatur ib. 4 tribunos pl. hortatur, ut dimittant concilium 25, 3, 19 pontificatum maximum frustra petit 25, 5, 3 Hannonis castra ad Beneventum aggreditur 25, 13, 11 cunctantem oppugnare milites cogunt 25, 14, 3 eum castris exuit 25, 14 P. Capuam oppugnat 25, 18 sqq. obsidere coepit 25, 22, 6 ei prorogatur imperium 26, 1, 2 Hannibali oppositus castra aggredienti 26, 5, 8 centuriones hortatur ib. 12 Hannibalem Romam petentem sequitur 26, 8, 9 ei par cum consulibus imperium decretum 26, 9, 10 redux Capuam de Numidis transfugis supplicium sumit 26, 12, 19 durioris sententiae de supplicio senatus Campani 26, 15 non exspectato SCto supplicium sumit ibid. P. comitia consularia habet 26, 22, 2 negat sibi privatam simultatem cum Campanis esse 26, 27, 11 prorogato imperio Capuam provinciam accipit 26, 28, 6 bona vendendo tempus terit 27, 3 coniurationem vindicat ib. 5 ex plebiscito dictator dictus 27, 5, 19 eius certamen cum tribunis pl. 27, 6, 2 cos. quartum ib. 11 in Lucanis rem gerit 27, 7, 7 comitiorum causa Romam venit 27, 20, 13 ei imperium prorogatur 27, 22, 4 iterum 27, 35, 13 sententiam in senatu dicere recusat 28, 45, 5.
Q. Fulvius Flaccus aed. pl. 38, 35, 6 praetor Sardiniam sortitur 38, 42, 6 legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 7 in locum vitrici mortui cos. suffectus 40, 37, 6 Ligures vincit 40, 41, 3.
Q. Fulvius Flaccus aed. designatus praeturam petit magno cum favore populi 39, 39, 2 a senatu petere vetatur ib. 7 eius pertinacia ib. 10

praetor sortitur Hispaniam cit. 40, 1, 2 cum Celtiberis confligit 40, 16, 8 ei prorogatur imperium 40, 18, 6 contra Celtiberos bellum parat 40, 30, 2 duobus proeliis victos in deditionem accipit plerosque 40, 33, 9 Romam mittit, ut deportare sibi liceat exercitum 40, 35, 3 cf. 40, 36, 10 Celtiberos saltum obsidentes caedit 40, 39—40 pontifex cooptatur 40, 42, 11 cos. creatus 40, 43, 4 triumphat ib. 5 vota solvit, ludos facit 40, 44, 8 Ligures vincit 40, 53 triumphat 40, 59 censor fratrem germanum senatu movet 41, 27, 2 coloniis multa opera locat ib. 11 Iunonis Laciniae templum detegit, ut templum ab ipso dedicatum tegat 42, 3 P. iubetur tegulas reportare ib. 10 P. Fortunae equestris aedem dedicat 42, 10, 5 foeda morte perit 42, 28, 11 post censuram minus sui compos ib. 12.

Ser. Fulvius Flaccus cos. Vardeos subigit P. 56 cf. F. 14 f.

Q. Fulvius Gillo legatus Scipionis 30, 21, 12 praetor 31, 4, 4 sortitur Siciliam 31, 6, 2.

M. Fulvius Nobilior aed. cur. 33, 42, 8 praetor sortitur Hispaniam ult. 34, 55, 6 complures gentes vincit 35, 7, 8 ei prorogatur imperium 35, 20, 11 eius res gestae 35, 22, 6—8 ovans urbem intrat 36, 21, 10 (cf. 36, 39 ubi idem narratur) cos. 37, 47, 7 ei Aetolia evenit 37, 50, 8 de bello consultat cum Aetolis 38, 3, 9 Ambraciam aggreditur 38, 4 in dicionem accipit 38, 9, 9 P. Aetolis pacem dat 38, 9, 9 P. Cephalleniam pacat 38, 28, 5 P. Samen oppugnat ib. 10 expugnat 38, 29, 11 contentionem inter Aetolos et Lacedaemonios dirimit 38, 32, 4 ei imperium prorogatur 38, 35, 3 de eo queruntur Ambracienses a M. Aemilio inimico inducti 38, 43, 2 eius causam excipit alter consul 38, 43, 8 adversus eum SCtum factum 38, 44, 3 triumphum postulat 39, 4, 2 intercessione tribunicia victa triumphat 39, 5, 13 ludos Iovi facit 39, 22 censuram petit 39, 40, 2 censor 40, 45, 6 cum M. Lepido collega in gratiam redit 40, 46, 15.

M. Fulvius Nobilior trib. mil. mensibus suis legionem dimittit 40, 41, 8 relegatur in Hispaniam ib. 10.

M. Fulvius Nobilior trib. pl. 42, 32, 7.

Q. Fulvius Nobilior triumvir coloniae 39, 44, 10.

Q. Fulvius Nobilior Catoni respondet pro Galba P. 49.

M. Fulvius Paetus cos. 10, 9, 9.

Funda Achaeorum a Baliarica discernitur 38, 29, 5.

Fundani civitatem sine suffragio accipiunt 8, 14, 10 Privernatium socii contra Romanos 8, 19, 4 pro populo Fundano senatus precatum obviam it ib. 10 iis suffragii ius datum 38, 36, 7—9.

M. Fundanius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2.

M. Fundanius Fundulus aed. pl. 25, 2, 9.

Fundi urbs 41, 27, 11 ibi Iovis aedes ibid.

Funditores Baleares in exercitu Hannibalis 21, 21, 12 excellunt prae ceteris 28, 37, 6 Achaeorum meliores Balearibus 38, 29, 5 in exercitu Romanorum 27, 38, 12 Antiochi 36, 18, 3.

Funebres ludi 28, 21, 10; 31, 15, 4 cf. laudatio.

Funus 38, 55, 2 funeris sumptus a plebe collatus 2, 33, 11 in amplius funus pecuniam confert 3, 18, 11.

Furiae genti fato quodam Gallica bella data 31, 48, 12.

Furii sv. Fusii cf. 3, 4.

Furius legatus dimicans cadit 3, 5, 6.

Agrippa Furius cos. 3, 66 signa a signiferis accepta ipse infert et militem incitat ignominia 3, 70, 10.

Agrippa Furius trib. m. c. p. 5, 32 in Salpinates missus ibid.

C. Furius trib. m. c. p. 4, 31.

C. Furius duumvir navalis 41, 1, 2 legatus 43, 9, 5.

L. Furius cos. 2, 54 legi agrariae resistit ib. 2 eius cum iunioribus patrum seducta consilia ib. 7.

L. Furius trib. m. c. p. 6, 22, 5 proelium temere committit 6, 23—24 Camilli in eum moderatio 6, 25, 5.

L. Furius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
L. Furius praetor leges dat Capuae 9, 20, 5.
L. Furius trib. pl. 9, 42, 3.
M. Furius legatus M. Aurelii eum defendit in senatu 30, 42, 5.
M. Furius legatus 31, 21, 8.
P. Furius triumvir agro dando 3, 1, 6.
Q. Furius pont. max. tribunis pl. creandis comitia habet 3, 54, 5.
Q. Furius cos. F. 33s.
Sex. Furius cos. 2, 39, 9.
Sp. Furius cos. 2, 43 cum Aequis pugnat ib. 5.
Sp. Furius trib. m. c. p. 6, 31.
Sp. Furius pater patratus 1, 24, 6.
C. Furius Aculeo quaestor peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.
L. Furius Bibaculus quaestor proelio Cannensi occumbit 22, 49, 16.
L. Furius Camillus dictator 7, 24, 11 patribus consulatus possessionem reddit ibid. cos. creatur ibid. Gallos fundit 7, 26, 9 M. Valerium Corvum laudat donatque ib. 10 dictator 7, 28, 2 in Auruncos profectus aedem Iunoni Monetae vovet ib. 4 victor reversus se abdicat ibid.
L. Furius Camillus cos. 8, 13 Pedum capit ib. 7 Latinos vincit ib. 8 triumphat ib. 9 ei equestris statua posita ibid. de Latinis ad senatum refert ib. 10 cos. iterum 8, 29, 2.
M. Furius Camillus trib. m. c. p. 5, 1, 2 iterum 5, 10 Faliscos vastat 5, 12, 5 trib. m. c. p. iterum (sic!) 5, 14, 5 a Capena praedas agit ib. 7 interrex 5, 17, 4 dictator 5, 19, 2 Faliscos et Capenates victos vastat ib. 8 Veios obsidet ib. 9 de praeda Veienti litteras ad senatum mittit 2, 20, 2 Veios capit 5, 21 P. obsecrat deos, ut nimiae suae fortunae invidiam quam minimo incommodo leniant ib. 15 simulacrum Iunonis Romam transfert 5, 22, 4 P. eius triumphus clarior quam gratior 5, 23, 6 Iunonis templum locat dedicatque ib. 7 decimam praedae partem Apollini Delphico vovet 5, 21, 2 Delphos deportandam curat 5, 25, 4—10 P. trib. m. c. p. 5, 26 in Faliscos mittitur 3 eorum liberos a magistro proditos parentibus remittit 5, 27, 9 P. ea iustitia ut oppidum dedatur evincit ib. 11 P. plebem castigat 5, 29, 8 adversus legem de transmigrando Veios senatum incitat 5, 30 interrex 5, 31, 8 die ob praedam Veientanam dicta in exilium abit 5, 32, 8 P. exul Ardeates in Gallos incitat 5, 44 eorum dux Gallos trucidat 5, 45, 3 de exilio revocatus 5, 46, 10 dictator absens dictus ibid. P. intervenit Gallis cum Sulpicio de pace agentibus 5, 49 P. Gallos urbe expellit caeditque ib. 5—6 P. triumphat ib. 7 fana restituenda curat 5, 50 transmigrandi Veios consilium dissuadet 5, 51—54 P. ut erectae urbis adminiculum ita innixae fulcrum fuit Camillus 6, 1, 4 interrex ib. 8 dictator Volscos ad deditionem subigit 6, 2, 13 Aequos opprimit, Bolas urbem expugnat ib. 14 Sutrium Etruscis deditum recipit 6, 3, 6 triumphat 6, 4 tres paterae aureae eius nomine inscriptae in cella Iovis ponuntur ib. 3 trib. m. c. p. 6, 6 ei collegae imperium submittunt ib. 7 Volscos, Latinos, Hernicos uno proelio dissipat 6, 8, 9 Satricum capit ib. 10 Sutrium Etruscis eripit 6, 9, 12 et Nepete 6, 10, 4 eius gloriae M. Manlius invidet 6, 11, 3 trib. m. c. p. 6, 18 iterum 6, 22, 5 ei extra ordinem bellum Volscum decernitur ib. 6 pugnam imprudentia L. Furii collegae amissam restituit 6, 23—24 eius modestia 6, 23, 9; 6, 25, 5 ad Tusculanum bellum eundem L. Furium collegam optat, cuius levet infamiam 6, 25, 5 dictator adversus tribunos pl. contendit 6, 38, 4 abdicat se magistratu ib. 9 dictator quintum 6, 42, 4 fundit Gallos ib. 7 triumphat ib. 8 moritur 7, 1, 8 P. eius virtus ib. 9—10 vir et vere Romanus 22, 14, 11.
Sp. Furius M. F. Camillus primus praetor 7, 1, 2.
M. Furius Crassipes triumvir coloniae 34, 53, 2 praetor 38, 42, 4 sortitur Galliam ib. 6 Cenomanis

insontibus arma adimit 39, 3 a consule iubetur provincia decedere ib. 3 iterum praetor 41, 28, 5 sortitur Siciliam 42, 1, 5.
Sp. Furius Fusus cos. 3, 4 ab Aequis victus in castris oppugnatur ib. 8 vulneratur 3, 5, 7 K. Quintii rei defensor 3, 12, 4.
M. Furius Luscus aed. pl. 39, 7, 10.
L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44.
[L.] Furius Medullinus cos. 4, 51 Ferentinum capit ib. 7 iterum cos. 4, 54.
L. Furius Medullinus trib. m. c. p. creatur, iam functus eo honore 4, 57, 12 trib. m. c. p. tertium 4, 61.
L. Furius Medullinus trib. m. c. p. 5, 12, 10.
L. Furius Medullinus trib. m. c. p. tertium 5, 14, 5 quartum 5, 16 quintum 5, 24 sextum 5, 26, 2 septimum 5, 32.
C. Furius Pacilus cos. 4, 12 censor 4, 22, 7 cf. 4, 24, 7.
C. Furius Pacilus cos. 4, 52.
L. Furius Philus praetor 42, 28, 5 Sardiniam sortitur 42, 31, 9 pontifex moritur 43, 11, 13.
P. Furius Philus praetor urbanus 22, 35, 5 classem accipit 22, 57, 8 saucius ex Africa Lilybaeum venit 23, 21, 2 censor 24, 11, 6 ei dies dicta 24, 43, 2 moritur priusquam lustrum condidit ib. 4 augur fuerat 25, 2.
P. Furius Philus coniurationem nuntiat 22, 53, 4.
P. Furius Philus praetor Hispaniam cit. sortitur 41, 21, 3 ei imperium prorogatur 42, 4, 3 ab Hispanis accusatus exulatum abit 43, 2, 10.
L. Furius Purpureo trib. mil. praesidio Numistronis praeest 27, 2, 10 praetor 31, 4, 4 Galliam sortitur 31, 6, 2 senatui scribit de tumultu Gallico 31, 10, 5 contra Gallos ducit 31, 21, 2 eos vincit caeditque magno proelio ib. 17 P. triumphum petit 31, 47, 7 triumphat 31, 49, 2 P. cos. 33, 24 ei cum collega Italia decernitur 33, 25, 4 Boiorum agrum vastat 33, 37, 3 cum collega eos vincit ib. 7 cf. 34, 53, 7; 35, 41, 8 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 57, 7 Cn. Manlio adversatur triumphum postulanti 38, 44, 11 rogationem Petilliam prolatandam censet Manlium incessens 38, 54, 7 censuram petit 39, 40, 2 legatus ad Gallos 39, 54, 13.
L. Furius Purpureo P. Sulpicii legatus 31, 29 eius oratio in Panaetolico 31, 31.
Fustuarium supplicium 5, 6, 14.

Gabii urbs Romae vicina a Sex. Tarquinio patri proditur 1, 54 cf. 24, 10, 9; 26, 9, 12; 41, 16, 6.
Gabina via 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6.
Gabinus ager 3, 8, 6 cinctus 5, 46, 2; 8, 9, 9.
Gabinorum primores a Sex. Tarquinio occisi 1, 54, 8.
Gabinius Scodrae praefectus 45, 26.
A. Gabinius legatus re prospere gesta cadit P. 76.
A. Gabinius cos. F. 28 p. procos. Ptolemaeum reducit P. 105.
Gades 21, 21, 9; 24, 49, 5; 28, 16, 8 et 13; 28, 23, 6.
Gaditani perfugae urbem praesidiumque Punicum prodituros pollicentur 28, 23, 6 deprehensi a Magone 28, 30, 4 Magonem ob templa spoliata portis excludunt 28, 37 eorum sufetes in crucem sublati ib. 2 deduntur Romanis ib. 10 P. iis remissum, ne praefectus Gades mitteretur 32, 2, 5 libertate donantur a Caesare P. 110.
Gaditanum fretum F. 56 eius latitudo ibid.
Gaesa hastae genus 8, 8, 5; 9, 36, 6.
Gaetuli in exercitu Hannibalis 23, 18.
Gala Maesulorum rex Masinissam filium contra Syphacem auxilio mittit Poenis 24, 49, 4 moritur 29, 29, 6 cf. 40, 17, 2.
Galatia castellum prope Capuam 26, 5, 4.
Galaesus fluvius quinque milia a Tarento 25, 11, 8.
Galeae cristatae Samnitium 9, 40, 3; 10, 38, 12 galeati milites solent esse in stationibus 44, 33, 9.

Galeagra turris Syracusis 25, 23, 10.
Galeria tribus 27, 6, 3.
Gallaeci Hispaniae gens victa P. 56.
Galli Aedui P. 61 Allobroges 61 Alpini 46 Arverni 61 Belgae 104 Boii 5, 35, 2 Cenomani 5, 35 Cisalpini ib. 3 Libui 21, 38, 7 Insubres 5, 34, 9 montani 21, 32, 8 Salluvii P. 60 Salyes 21, 38, 7 Senones 5, 35, 3 Tectosages 38, 16, 11 Tolistobogii ibid. Transalpini 39, 22, 6 Trocmi 38, 16, 11 Volcae 21, 26, 6 Galli novi accolae Etruscis 5, 17, 8 adversus eos auxilium petunt Clusini 5, 33 quando primum in Italiam descenderint ib. 5 de eorum transitu quid sit traditum 5, 34 Insubres Mediolanium condunt ib. 9 Senones Clusium oppugnant 5, 35, 3 P. legatorum Romanorum iniuria concitati 5, 36, 1—7 P. Romam mittunt questum ib. 8 Romam petunt 5, 37, 5 P. Romanos ad Aliam fundunt 5, 38 P. inter Romam et Anienem considunt 5, 39, 3 urbem occupant praeter Capitolium 5, 41, 4 P. Capitolium frustra oppugnatum 5, 43, 2 obsident ib. 5 pars ab Ardeatibus Camillo duce trucidantur 5, 45, 1—3 anserum clangore proditi de Capitolio deiciuntur 5, 47 P. mille pondo auri accipientibus Camillus intervenit 5, 49 P. urbe eos expellit ib. 3—5 P. caesi deletique ib. 6—7 P. in agro Albano victi 6, 42, 6—8 trans Anienem castra ponunt 7, 9, 6 eorum unus provocans Romanos a T. Manlio occisus 7, 10 P. trepidi in Campaniam transeunt 7, 11 redeunt Tiburtibus opem ferentes ib. 3 duplici pugna victi ib. 6—10 eos circa Pedum consedisse auditum 7, 12, 8 magna clade deleti 7, 15, 1—7 cf. 7, 24 uno ex iis a M. Valerio obtruncato fusi in Apuliam fugiunt 7, 26 Etruriam ingrediuntur 10, 10, 6 pecunia accepta societatem belli adversus Romanos recusant 7—12 auxilia mittunt Etruscis mercede capti 10, 18, 2 ingenti pretio a Samnitibus sollicitantur 10, 21, 2 delent legionem Romanam 10, 26, 7—9 equites Romanos fugant 10, 28, 9 sqq. circumventi caeduntur 10, 29, 16 Senones interficiunt legatos Romanorum ideoque iis bellum indictum P. 12 L. Caecilium praetorem cum legionibus caedunt ibid. Transalpini caeduntur P. 20 Insubres duce Virdomaro occiso fusi aliquot proeliis in dicionem veniunt ibid. legatos Romanos ad societatem adducturos irrident 21, 20, 3 donis capti Hannibalem cum pace per fines suos transmittunt 21, 24, 5 montani insident tumulos Hannibale Alpes transeunte 21, 32, 8 in exercitu Hannibalis 21, 38, 3 legationes ad eum mittunt 21, 47, 8 auxiliarii in exercitu Romano caede facta ad Hannibalem transfugiunt 21, 48, 2 soli Cenomani in fide manent Romana 21, 55, 4 in Hannibalem odia vertunt 22, 1, 3 Cisalpini deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 12 cf. Boii. Galli in Hispano Poenorum exercitu 24, 42, 8 fines Romanos incursant 28, 11, 10 in concilio Ligurum apud Magonem 29, 5, 3 in exercitu Magonis 30, 18, 9 tumultum movent 31, 10 magno proelio devicti 31, 21, 17 P. in armis 32, 29, 6 in exercitu Rhodiorum 33, 18, 3 in Asia ab Attalo victi 33, 21, 3 in exercitu Antiochi 37, 18, 7 Brenno duce in Dardanos perveniunt 38, 16 in Asiam procedunt ib. 9 cf. Gallograeci. Transalpini in Venetia urbem condunt 39, 22, 6 a senatu Italia excedere iubentur 39, 54, 2 sqq. benigne respondent 39, 55 agrum petentes iterum iubentur excedere Italia 40, 53, 5 in exercitu Persei 42, 51, 7 Transalpini auxilia pollicentur in bellum Macedonicum 44, 14 eorum auxilium oblatum Perseo eiusque avaritia dimissum 44, 26, 2 Galli equites in Eumenis exercitu 44, 28, 7 Attalum clade affligunt 45, 19, 3 cf. 45, 20 Romanorum legatione nihil moventur 45, 34, 13 Alpini a Claudio Marcello subacti P. 46 Salluvii Massiliensium fines populantur 60 Arvernis et Allobrogibus bellum illatum 61 Aedui socii

Romanorum ibid. cum Belgis Caesar bellum gerit 104 Gallorum aliquot populi deficiunt 106 victi 107 prope universi Vercingentorige duce deficiunt ibid. omnes in deditionem accepti 108 Galli gens nata in vanos tumultus 5, 37, 8 religionis haud neglegens 5, 46, 3 ad oppugnandarum urbium artes rudis, pigerrima eadem ad opera militaria 21, 25, 6 mollis ad labores 22, 2, 4 intolerantissimi laboris et aestus 10, 28, 4; 27, 48, 16 eorum mollia et fluida corpora 34, 47, 5 gens avidissima auri 21, 20, 8 corpora et animi eorum magna magis quam firma 5, 44, 4 procera corpora, promissae et rutilatae comae 38, 17, 3 eorum vestitus 22, 46, 6 arma 22, 46, 5; 38, 17, 3 acies 10, 28, 11; 38, 26, 3 essedis carrisque armati superstantes pugnant 10, 28, 9 eorum prima proelia plus quam virorum, postrema minus quam feminarum ib. 4 armati in concilia venire solent 21, 20 Gallus cum Galla ad placandos deos Romae vivi sub terra demissi 22, 57.

Galliae pars tertia Celtae 5, 34, 2 eo missi legati ad conciliandas civitates 21, 19, 11 vastata a Cimbris P. 67 Galliarum situs 103 ex tribus Galliis census actus 134 tumultus ob eam rem ortus componitur 139.

Gallica busta loci Romae nomen 5, 48, 3; 22, 14, 11.

Gallicus ager 21, 25, 2; 23, 14, 3 vasa aenea 36, 40, 11 carpenta ibid.

Gallicus sinus 30, 19, 2; 34, 8, 6.

Gallograeci Gallicos adhuc spiritus servantes 37, 8, 4 in Antiochi exercitu 37, 38, 3 cum iis bellum 38, 12 de historia eorum cf. 38, 16 sqq. eorum belli ratio 38, 19, 3 nudis corporibus pugnant 38, 21, 9 victi de pace mittunt 38, 29, 8 iis denuntiatum, ut morem vagandi cum armis deponerent 38, 40, 2.

Gallograecia 37, 8, 4; P. 94.

Gannicus fugitivorum dux caesus P. 97.

Ganymedes spado a Caesare in triumpho ductus F. 39.

Garamantes gens 29, 33, 9.

Garuli gens 41, 19.

Cn. Gavillius } Aquileienses indices
L. Gavillius } cladis Romanae 41, 5.

Gaulotus Gallorum regulus 38, 19, 2.

Gaurion vocant portum Andri 31, 45, 3.

Gaurus mons 7, 32, 2 pugna ad Gaurum ibid.

Geganii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.

L. Geganius trib. m. c. p. 6, 31.

M. Geganius trib. m. c. p. 6, 42, 3.

T. Geganius cos. 2, 34.

M. Geganius Macerinus cos. 3, 65, 5 cos. iterum 4, 8 Ardeam a Volscis obsessam liberat 4, 10, 1—6 triumphat ib. 7 cos. tertium 4, 17, 7 censor 4, 22, 7 in Mam. Aemilium animadvertit 4, 24, 7 legatus A. Postumii 4, 27, 10.

Proculus Geganius Macerinus cos. 4, 12, 6.

Gelo Hieronis filius maximus natu ad Poenos deficit 23, 30, 11 eum mors opportuna opprimit ib. 12 cf. 24, 5, 3.

Geminus Maecius cf. Maecius.

Genio Deo hostiae maiores sacrificatae 21, 62, 10.

Gentis Manliae decretum 6, 20, 14 minorum gentium patres 1, 35, 6; 1, 47, 7 gentium iura 4, 1, 2 gentes patriciae 10, 8, 9 gentis enuptio 39, 19, 5.

Gentius Illyriorum rex 40, 42 in eum L. Duronius omnem latrocinii maritimi causam avertit ibid. legatos miserat excusatum ib. 3 eius hostilia consilia ad senatum deferuntur 42, 26, 2 ad eum legati missi ib. 6 Romanorum an Persei partibus faveat ambiguum 42, 29, 11 eius lembi cum Romanorum classe abducti 42, 48, 8 regnat in Labeatibus 43, 19, 3 ad eum legatos mittit Perseus 43, 19, 13 iterum atque iterum 43, 23, 8 pecunia pacta obsides mittit Perseo 44, 23, 3 eius auxilium Persei avaritia dimissum 44, 26, 2 P. Romanorum legatos in vincula conicit 44, 27, 11 pecuniae

exiguam partem accipit a Perseo ib. 9 eius parentes 44, 30, 2 crudelitas in fratrem ib. 3 violentiam insitam intemperantia vini accendit ib. 5 contra Romanos ducit ib. 7 uxorem ducit Metutam ib. 4 praetori se dedit 44, 31, 13 in custodiam datus ib. 15 P. cum uxore liberisque Romam missus 44, 32, 4 P. eius uxor Etleva, filii Scerdilaedus et Pleuratus ib. 3 in triumpho ductus 45, 43, 6 Iguvium ductus in custodiam ib. 9.
Genua 21, 32, 5 a Magone capitur 28, 46, 8 ad eam exaedificandam propraetor missus 30, 1, 9.
C. Genucius cos. 7, 3, 3.
C. Genucius augur de plebe 10, 9, 2.
Cn. Genucius trib. pl. L. Furio et Cn. Manlio diem dicit 2, 54, 2 iudicii die domi mortuus inventus ib. 9.
Cn. Genucius trib. m. c. p. 5, 13, 3 iterum 5, 18, 2 eius mors honesta insidiis capti ib. 8.
L. Genucius cos. 7, 1, 7.
L. Genucius cos. 7, 4 in Hernicis rem male gerit 7, 6, 8—9 insidiis circumventus occidit ibid.
L. Genucius trib. pl. legem fert de faenore 7, 42.
L. Genucius cos. 10, 1.
L. Genucius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.
M. Genucius cos. 4, 1.
M. Genucius trib. mil. in proelio cadit 35, 5, 14.
T. Genucius trib. pl. agrariae legis auctor 2, 52, 3 diem dicit T. Menenio ibid.
T. Genucius decemvir 3, 33, 3.
Genusus amnis 44, 30, 10.
Geraesticus portus Teiorum 37, 27, 9.
Geraestus nobilis Euboeae portus 31, 45, 10.
Gereonium urbs Apuliae a suis deserta 22, 18, 7 pauca tecta ab Hannibale in usum horreorum relicta 22, 23, 9.
Gergithum 38, 39, 10.
Gergovia urbs Arvernorum obsessa P. 107.
Germani a Caesare Gallia expulsi P. 104 victi in Gallia et trans Rhenum 105 multi populi a Druso subacti 139—142 perdomiti F. 52 bb.
Germaniae mores situsque P. 104 pars a Caesare domita 105.
Gerrunium Macedoniae castellum captum 31, 27, 2.
Geryon ab Hercule interemptus 1, 7, 4 cf. P. 60.
Gisgo ab Hannibale ad Philippum missus 23, 34, 2.
Gisgo pacem dissuadens ab Hannibale ex superiore loco detrahitur 30, 37, 8 P.
Gisgo Hamilcaris filius populum concitat bellum Romanum suadendo P. 48.
Gisia urbs Hispaniae cum oppugnatur, oppidani liberos coniugesque rogo exstructo occidunt seque insuper praecipitant P. 28 cf. Astapa.
Gitanae Epiri oppidum 42, 38.
Gladiatores Campanorum Samnitium nomine appellati 9, 40, 17 cf. 23, 30, 15; 28, 21, 2; 39, 46, 2 bellum excitant Spartaco et Crixo duce P. 95.
Gladiatorium munus in honorem defuncti primus edit D. Iunius Brutus P. 16 P. Scipio in honorem patris 28, 21 P. cf. 31, 50, 4; 41, 20, 11; 41, 28, 11; 44, 31, 15.
Gladius ab insolente Gallo ponderi additus 5, 48, 9 Gallorum praelongus sine mucrone, Hispanus brevis et cum mucrone 22, 46, 5 Hispanus ad pugnam propiorem habilis 7, 10, 5 foeda vulnera facit 31, 34, 4 Arabum tenuis, quaterna cubita longus 37, 40, 12 destrictis gladiis discincti centuriones destituuntur, quorum signa amissa erant 27, 13, 9.
Glaucias ex numero custodum corporis Persei 43, 20, 3.
Gnosii Cretenses 37, 60, 3.
Gomphi Thessaliae urbs 31, 41, 6 Amynandro deduntur 32, 14, 2 cf. 32, 15, 4; 36, 13, 6; 42, 55, 2.
Gonni vel Gonnus 33, 10, 6; 36, 10, 11 a Perseo capta 42, 54, 7 eius situs 42, 67, 6; 44, 6, 10.

Gonnocondylum a Philippo Olympias appellata 39, 25, 16 Perrhaebi reposcunt ibid.
Gordium 38, 18, 11.
Gordiutichos 38, 13, 10.
Gorgopas Gythei praefectus Dexagoridam proditorem interficit 34, 29, 10 pactus cum Romanis urbem tradit ib. 13.
Gortynii Cretenses quingenti in exercitu Romano 33, 3, 10 captivos Italicos reddunt 37, 60, 5.
Gracchuris Hispaniae oppidum P. 41.
Graccuritani Hispaniae gens F. 19.
Gracchus cf. Sempronii.
Graeci a Campanis privati Cumis 4, 44, 12 eorum classibus infestum mare 7, 25, 4 sqq. mari cedunt 7, 26, 14 cuius gentis fuerint, parum liquet ib. 15 Graecae originis Cumani 8, 22, 5 iis permissum ut publice Latine loquerentur 40, 42, 13 Neapolis et Palaepolis ibid. Graecorum expeditio in Italiam Cleonymo duce 10, 2 a Sallentinis usque ad Venetos circumvecti caeduntur ibid. Graecorum ora ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Graecis libertas restituta 33, 30, 2 cf. 43, 17, 2 qui Romanorum partibus favent, ad intolerabilem superbiam inflati 45, 31, 3 multi suspecti ad causam dicendam Romam evocati 45, 31, 9 gens lingua magis strenua quam factis 8, 22, 8 barbaris natura hostes 31, 29, 15 multas artes ad animorum corporumque cultum gens omnium eruditissima in Italiam invexit 39, 8, 3 Asiatici vilissima genera hominum et servituti nata 36, 17, 5 Graecus cum Graeca ad placandos Romae deos vivi sub terra demissi 22, 57, 6 Graecis litteris pueri Romae erudiri solent 9, 36, 3 Graecarum artium opera mirandi initium 25, 40, 2 Graeci libri de disciplina sapientiae in arca Numae inventi 40, 29, 7 annales Graeci 32, 6, 8 Punicis Graecisque litteris inscripta Hannibalis ara 28, 46, 16 Graeco ritu sacrificatum 25, 12, 10 et 13 fossa Graeca 28, 46, 4.
Graecia maior, quae vocatur Italiae ora 31, 7, 11 ulterior intestino fessa bello 7, 26, 15 describitur 36, 15, 6 a magistratibus Romanis vexata 43, 4, 5 sqq. SC., ne quis ullam rem magistratibus conferret, nisi quam senatus censuisset per omnes Graeciae urbes circumlatum 43, 17, 2 eius compedes tres urbes 32, 37, 4.
Graviscae colonia deducta 40, 29; 41, 16, 6.
Greges Iunonis sine pastore pascentes nocte ad stabula remeant 24, 3, 4.
Grumentum 23, 37, 10 in Lucanis 27, 41 ab Hannibale oppugnatur ib. 3.
Gubernatores navium 45, 42, 3.
Gulussa Masinissae filius respondet in senatu legatis Poenorum 42, 24 monet patres de fraude Carthaginiensium 43, 3, 6 Carthagine bellum parari Romam nuntiat P. 48 cf. P. 49 tertiam regni paterni partem accipit P. 50.
Gymnasium Syracusanum 29, 19, 12 Atheniense Cynosarges 31, 24, 17 Argivum Cylarabis 34, 26, 2.
Gymnesii appellati Baleares quare P. 60.
Gyrton 36, 10, 2; 42, 54, 6.
Gytheum valida urbs, receptaculum omnium maritimarum rerum Lacedaemone 34, 29, 2 Quinctio traditur diu defensa ib. 13 a Nabide oppugnatur 35, 13, 3 expugnatur 35, 27, 13.

Hadria colonia P. 11; 24, 10, 10 fidem servat Romanam 27, 10, 7.
Hadriani 34, 45, 8 Hadrianus ager 22, 9, 5.
Hadriaticum mare 44, 31, 4 cf. Adriaticum.
Hadrumetum Africae urbs 30, 29; 30, 35, 4; 33, 48, 4.
Haemus mons 40, 21, 2 eum ascendit Philippus 40, 22.
Haliacmon flumen 42, 53, 5.
Haliartus oppugnatur a Romanis 42, 56, 3—5 summa contentione capitur 42, 63.
Haliartii 42, 44, 4 Persei partibus

favent 42, 46, 9 acriter resistunt praetori 42, 63.
Halicarnassus 37, 16, 2.
Halicarnassenses 33, 20, 12.
Halys flumen 38, 16, 13; 38, 38, 4.
Hamae ubi sitae 23, 35, 13 ibi statum Campanis sacrificium ib. 3.
Hamilcar filium adigit iureiurando hostem fore Romanis 21, 1, 4 ingentis spiritus ib. 5 quare anxius de Carthaginiensium imperio ibid. eius apparatus in bellum Romanum 21, 2, 1—2 mors opportuna ib. 3 ei Hasdrubal flore aetatis, ut ferunt, conciliatus ibid. cf. 21, 41, 8 ubi mortuus sit magnus Hamilcar 24, 41, 3 quo anno mortuus F. 11 b dicere solebat quattuor filios velut catulos se educare in populum Romanum ibid.
Hamilcar Gisgonis filius Melitae praefectus traditur Sempronio 21, 51, 2.
Hamilcar a Locrensibus receptus 24, 1, 9 cf. 29, 6, 16.
Hamilcar praefectus classis ex Sardinia praedam agit 27, 6, 13.
Hamilcar Gallos ducit rebellantes 31, 10, 2 Placentiam invadit ibid. exilio multatus a Poenis eum dedere iussis 31, 19 magno proelio victus interficitur 31, 21, 18 cf. 32, 30, 12 eum in triumpho ductum esse quidam auctores sunt 33, 23, 5.
Hampsicora Sardorum auctoritate et opibus longe primus defectionem molitur ad Poenos 23, 32, 10 cum Hasdrubale victus sibi mortem conscisit 23, 41, 4.
Hannibal Poenorum dux P. 17 mari victus a Romanis ibid. a militibus suis in crucem sublatus ibid.
Hannibal a patre Hamilcare iureiurando adactus, hostem fore Romanis 21, 1, 4 ab eo in Hispaniam accitus 21, 3, 2 in Hispaniam missus omnem exercitum in se convertit 21, 4 eius ingenium ib. 2—10 in Olcades exercitum ducit 21, 5, 3 eos vincit ib. 4 Vaccaeorum urbes capit ib. 6 Carpetanos consilio vincit ad Tagum ib. 16 Turdetanos contra Saguntinos excitat 21, 6, 2 Saguntum oppugnat 21, 7 vulneratur ib. 10 legatos Romanorum non admittit et litteras mittit ad principes factionis Barcinae 21, 9, 4 prope omnis senatus Carthaginiensis Hannibalis est 21, 11 quietem dat militibus paucorum dierum ib. 3 Oretanos Carpetanosque celeritate opprimit ib. 13 Saguntum capit 21, 14, 3 P. praedam inter milites et cives distribuit 21, 15, 2 praeoccupaverat Gallorum animos 21, 20, 8 militibus Hispani generis commeatum dat 21, 21, 2 Gades profectus Herculi vota solvit ib. 9 Africam valido praesidio firmat ib. 10 Hispaniam Hasdrubali destinat 21, 22 eius somnium 21, 22, 6 praemissis ad Alpes spectatoribus Hiberum traducit 21, 23 subactis gentibus Hannonem praeficit ib. 2 parte copiarum dimissa Pyrenaeos transit 21, 24 P. donis Gallorum regulos sibi conciliat 21, 24, 5 ad Rhodanum profectus ab accolis naves cogit 21, 26, 7 Hannone circummisso ad hostes avertendos ipse transit 21, 27, 7 contionem habet 21, 30 mediterranea Galliae petens 21, 31, 2 ad Allobroges venit ib. 4 regni certamine composito ab iis adiutus ib. 8 primos clivos Alpium dolo occupat 21, 32, 8 montanos Gallos equitatum turbantes pellit 21, 33, 9 P. ad extremum periculum perductus 21, 34, 8 nono die in iugum Alpium pervenit 21, 35, 4 militibus Italiam ostentat ib. 8 descendentibus iter difficilius ib. 11 de temporis spatio in itinere consumpto et de copiis Hannibalis 21, 38 quanam Alpis transierit ib. 6—9 reficiendos curat milites 21, 39, 2 Taurinorum caput expugnat ib. 4 Scipionem offendit ad Ticinum ib. 7 imagine quadam proposita 21, 42 suos ipsorum condicionis admonet 21, 43 praemia proponit 21, 45, 4 proelio equestri consulem propellit 21, 46, 7 P. secutus Scipionem ad Padum sexcentos Romanos capit 21, 47, 3 Padum transgressus castra munit ib. 8 ad Trebiam secutus consulem Clastidio proditione potitur 21, 48,

9 Magonem in insidiis collocat 21, 54 hostem proelio provocatum fundit ad Trebiam 21,54,4 sqq. P. equestri proelio vulneratus 21, 57, 8 Victumulas traditas crudeliter diripi iubet ib. 13 transiturus Apenninum frigoribus repellitur 21, 58 ad Placentiam congressus cum hoste in Ligures proficiscitur 21, 59 per Arni paludes ducens altero oculo captus 22, 2, 11 P. Flaminium vastatione agri ad persequendum inducit 22, 3, 6 ad Trasimennum circumvenit 22, 4, 4 sqq. P. equites auxilio missos intercipit 22, 8 Spoletium, dein Luceriam ducit 22, 9 Samnium ingressus dictatorem indignitatibus sociorum excitare studet 22, 13 ad Capuam occupandam in Campaniam movet ib. 3 ludibrium specie terribile ad frustrandum hostem comminiscitur 22, 16, 6 P. ita praesidio hostium fugato super montes ducit et castra ad Allifas ponit 22, 17, 7 in Paelignos profectus Apuliam repetit 22, 18, 7 Fabii agrum fraude non vastat 22, 23, 4 P. Minucium ad pugnam excitaturus priore proelio inferior 22, 24 aggredientem insidiis deturbat 22, 28 P. a Fabio cogitur regredi 22, 29, 6 Romanos in insidias trahere conatur 22, 41, 7 detecta fraude in castra redit 22, 43 Cannas regressus C. Varronem ad pugnam inducit 22, 44, 4 magna clade afficit 22, 46—49 P. Maharbalis sententiam de ipsa urbe oppugnanda respuit 22, 51, 3 socios Romanos captos sine pretio dimittit 22, 58, 2 qui ad eum defecerint populi 22, 61, 11 Neapolim aggreditur 23, 1, 5 Capuae exceptus Decium Magium nobilem Campanum Carthaginem mittit captivum 23, 7—10 ei auxilia ex Africa missa 23, 13, 7 in agrum Nolanum traducit 23, 14, 6 Nuceriam capit 23, 15, 3 a Nola repulsus Marcelli ope 23, 16, 15 P. Acerras capit 23, 17, 7 Casilinum aggreditur ibid. Capuam in hiberna concedit 23, 18, 9 Casilinum capit 23, 19, 6 foedus cum Philippo facit 23, 33, 9 P. Cumas aggreditur 23, 36, 7 legatis Samnitium respondet 23, 43 Nolam movet ib. 5 victus a Marcello 23, 46, 2 P. in Apuliam concedit 23, 46, 8 cum Hieronymo societatem iungit 24, 6, 3 P. a Campanis accitus 24, 12, 3 ad eum veniunt Tarentini iuvenes 24, 13 frustra Puteolos et Nolam temptat ibid. iterum frustra ad Nolam ducit 24, 17 Tarentum proficiscitur ib. 8 frustra aggreditur 24, 20, 9—14 Altinii coniugem liberosque vivos comburit 24, 45, 14 in agro Tarentino aestatem consumit 25, 1 Tarenti urbem proditione capit 25, 8—10 P. Tarentinos convocat 25, 10, 6 arcem ab urbe intersaepit 25, 11, 2 Tarentinos inducit, ut suis navibus arcem obsideant ib. 12 sqq. Campanis auxilia mittit 25, 13, 3; 25, 15, 3 Ti. Gracchi mortui exsequias celebrat 25, 17, 5 secundum aliam famam caput eius Romanis mittit ib. 7 Capuam profectus cum consulibus confligit 25, 19 M. Centenium cum octo millibus caedit 25, 19, 8 P. Fulvii praetoris exercitum opprimit 25, 20, 5 sqq. P. magnifice respondet Campanis 25, 22, 15 Capuam contendit 26, 5, 3 obsidentes Romanos aggreditur ib. 6 repellitur 26, 6, 6 Romam petit 26, 7, 3 iter Romanum 26, 9 ad Anienem castra ponit 26, 10, 3 P. tempestate cogitur eductas copias reducere 26, 11, 2 P. eius vox ib. 4 redit ib. 8 de itinere eius dubitatur ib. 10 cum Blattius Salapiae princeps decipit et Salapia privat 26, 38, 9 sqq. Cn. Fulvium ad Herdoneam cum exercitu caedit 27, 1, 12 Herdoneam incendit ib. 14 a Marcello ad Numistronem victus 27, 2, 10 P. per Apuliam ducit ib. 12. Canusinos sollicitat 27, 12, 8 Marcellum fundit ib. 15 P. victus a Marcello 27, 14, 11 P. insidias parat Fabio 27, 16, 12 in Apuliam redit 27, 25, 14 per insidias legionem capit 27, 26, 6 item Marcellum necat, collegam eius vulneratum in fugam vertit 27, 27, 7 P. Marcelli corpus sepelit 27,

28,2 a Salapia suamet ipse fraude captus abit 27, 28, 13 Locros obsidione liberat ib. 17 a Tubulo vincitur 27, 40,10 a Nerone 27,42, 5 in Bruttios se recipit fratre occiso 27, 51, 13 mirabilior adversis quam secundis rebus 28,12,2 aram condit cum ingenti rerum gestarum titulo 28, 46, 16 a Locris adventu Scipionis repellitur 29, 7, 9 a Sempronio fusus 29, 36, 9 P. revocatur a civibus 30, 19, 12 P. milites qui sequi nolunt, foede interficit 30, 20, 6 ad Leptim appellit 30, 25, 12 Zamam ducit 30, 29 eius colloquium cum Scipione 30, 30, 3 P. aciem instruit 30, 33, 4. victus Hadrumetum fugit 30, 35, 4 singulari arte aciem instruxerat ib. 5 Carthagine fatetur se victum esse bello ib. 11 Gisgonem de pace dissuadentem sua manu detrahit 30, 37, 8 cf. ib. 13 increpat cives de pecuniae damno querentes 30, 44, 5 praetor promulgat legem de iudicibus 33, 46, 7 vectigalia publica digerit et residua exigit ib. 8 sqq. ex patria profugus, a Romanis petitus 33, 47, 10 P. Tyrum profectus Antiochum Ephesi consequitur 33,49,9 in magno honore apud eum 34, 60, 2 sententia eius una atque eadem semper, ut in Italia bellum geratur ib. 3 Aristonem mittit ad Poenos sollicitandos 34,61,2 P. ex colloquio cum legato Romano Antiocho suspectior 35, 14,4 eius colloquium cum Scipione de maximo imperatore ib. 5 P. oratione se purgat apud Antiochum 35, 19 eum ambitionis insimulat Thoas apud Antiochum 35, 42, 6 eius sententia in consilio 36, 7, 2 Antiochum securum de bello Romano sollicitat 36, 41, 2 ad arcessendas naves missus 37,8,3 navali proelio victus 37, 23, 7 sqq. eum sibi deposcunt Romani 37, 45, 16 cf. 38, 38, 18 a Prusia proditur Romanis 39, 51, 3 P. veneno se ipse interficit ib. 8 P. cf. 39, 56, 7.

Hannibal Bomilcaris filius 23, 49, 5.

Hannibal nobilis adulescens 24, 6, 2.

Hanno Poenorum dux in Sardinia a Romanis victus P. 17.

Hanno princeps factionis alterius in senatu Carthaginiensium 21, 3, 3 Hannibalem domi tenendum censet ibid. unus adversus senatum causam foederis Romani agit 21, 10, 2 de auxiliis Hannibali mittendis dissuadet 23, 12, 8 sqq. pacem petendam censet ibid. P. cf. 30, 20, 4.

Hanno ab Hannibale praefectus orae inter Hiberum et Pyrenaeos 21,23,2 a Scipione victus et captus 21, 60, 7 (Mago P. 21.).

Hanno Bomilcaris filius ad Rhodanum circumducere agmen iubetur 21, 27, 2.

Hanno Lucanis finibus pulsus 23, 27, 11 ex Bruttis Nolam movet 23, 43, 6 Nolanos nobiles ad colloquium evocat ib. 9 in Bruttios redit 23, 46, 8 Graecas urbes temptat 24, 1 Beneventanum agrum vastat 24, 14, 2 a Graccho victus 24, 16, 4 P. Gracchi milites vincit 24, 20, 2 T. Pomponium 25, 1, 4 mittitur ut Campanis frumenti copiam faciat 25, 13, 3 ad Beneventum castris exutus in Bruttios redit 25, 14 Thurinos defecturos adiuvat 25, 15, 8 sqq.

Hanno auctor Sardis rebellandi capitur 23, 41, 2.

Hanno cum Epicyde castra ponit ad Himeram 25, 40, 8 anxius gloria Muttinis ib. 12 a Marcello vincitur 25, 41 filio Muttinis imperium tradit 26, 40, 6 Agrigentum per Muttinem proditum deserit et in Africam transit ib. 11.

Hanno praefectus Capuae praesidii Punici 26, 5, 6 cf. 26, 12, 10.

Hanno praefectus Metaponti ad comparandum novum exercitum missus 27, 42, 16.

Hanno in locum Hasdrubalis succedit in Hispania 28, 1, 4 victus proelio vivus capitur 28, 2, 11 Romam missus 28, 4, 4.

Hanno praefectus Magoni copias conquirit 28, 23, 7 a Marcio castris exutus fugit 28, 30, 2.

Hanno nobilis iuvenis ab equitibus Romanis occisus 29, 29.
Hanno Hamilcaris filius praefectus equitum Salaecam occupat 29, 34, 6 proelio commisso cum suis interemptus 29, 34, 15 P.
Hanno Hamilcaris filius 45, 14, 5.
Harmonia Gelonis filia Themisti uxor 24, 24, 2 marito ob coniurationem occiso et ipsa necatur 24, 25, 11.
Harpagones asseres ferreo unco praefixi 30, 10, 16.
Harpalus princeps legationis Persei промociter pro rege loquitur 42, 13, 3.
Harpasus flumen 38, 13, 2.
Haruspex Etruscus captus prodigium interpretatur 5, 15, 4 P. ex Etruria acciti haruspices 27, 37, 6 et 8 ob unum prodigium in senatum vocati 32, 1, 13 eorum responsum de prodigiis 24, 10, 12; 42, 20, 4 cf. 25, 16, 3; 35, 21, 5; 36, 37, 2.
Hasdrubal flore aetatis, ut ferunt, Hamilcari conciliatus 21, 2, 3 gener assumptus ib. 4 consiliis magis quam armis rem auget ib. 5 obtruncatur ib. 6 cum eo foedus Romanum renovatum ib. 7.
Hasdrubal frater Hannibalis vir impiger Hispaniam provinciam accipit 21, 22 Scipionis milites per agros palantes ad naves repellit 21, 61, 2 trans Hiberum recedit ib. 3 ad Hiberum cum classe repellitur 22, 19, 11 in Lusitaniam concedit 22, 20, 12 a Celtiberis vincitur 22, 21, 8 eius bellum cum Scipionibus 23, 26 sqq. Tartesios victos recipit 23, 27, 8 iussus in Italiam ducere ad Hiberum descendit 23, 28, 6 pugna victus a Scipionibus 23, 29 P. coniunctus cum Hasdrubale et Magone Cn. Scipionem opprimit 25, 36, 13 eius clupeum cum imagine inter praedam inventum 25, 39, 13 castris exutus ibid. Neronem fallit 26, 17, 4 sqq. circa Saguntum hibernat 26, 20, 6 ad Baeculam victus 27, 18 P. ad Pyrenaeum tendit 27, 19 in Gallia 27, 36, 2 ei omnia expedita sunt Alpes transeunti 27, 39, 6 eius litterae ab hoste interceptae 27, 43, 2 Metaurum transiturus ab hostibus pugnare cogitur 27, 48, 5 victus acie fortiter pugnans cadit 27, 49, 4 P. eius caput a Claudio ante stationes Hannibalis proiectum 27, 51, 11.
Hasdrubal in exercitu Hannibalis 22, 16, 8 sinistrum cornu ducit in pugna Cannensi 22, 46, 7.
Hasdrubal Calvus in Sardiniam mittitur 23, 32, 12 ad Baleares deiectus 23, 34, 16 iunctus cum Hampsicora vincitur et capitur 23, 41.
Hasdrubal Gisgonis filius Poenorum dux 24, 41, 5 cum Magone castra coniunxerat 25, 32, 4 secutus P. Scipionem vincit caeditque 25, 34, 10 Hasdrubali Barcino se iungit 25, 35 castris exutus 25, 39 ad Gadis hibernat 26, 20, 6 in Lusitaniam concedere decernit 27, 20, 8 cf. 28, 1, 2 exercitum in civitates passim dividit, ut muris se tueantur 28, 2, 16 maximus secundum Barcinos dux 28, 12, 13 a Scipione vincitur 28, 14—15 fuga Gades petit 28, 16, 8 in Africam traicit 28, 17, 13 cum Scipione eodem lecto accumbit in Syphacis domo 28, 18, 5 P. per filiam Syphacem reconciliat Poenis 29, 23, 3 P. longe primus Carthagine 29, 28, 7 Syphacem in Masinissam stimulat 29, 31 Vticam obsidione eximit 29, 35 P. eius castra incensa 30, 6 classem Romanam dispersam colligit 30, 24, 11 cf. 40, 17, 2.
Hasdrubal Haedus pacis semper auctor adversusque factioni Barcinae 30, 42, 12 Romam legatus missus ibid. risum Hannibalis increpat 30, 44, 5.
Hasdrubal Poenorum dux P. 49 eius castra capta P. 51 eius uxor in flammas se praecipitat, ipse se dedit ibid.
Hasdrubal Carthaginiensium praetor Masinissae nepos a Poenis interemptus P. 50.
Hasta ferrata in fines populi, cui bellum indicatur, emitti solet 1, 32, 12—13 sub hasta bona veneunt 5, 16, 7 capti 6, 4, 2 cf. 24, 18, 11 hastis tribus iugum factum 3, 28, 11

hasta Martis sua sponte promota 24, 10, 10 praelongae Macedonum 31, 39, 10 rumpiae Thracum ib. 11.
Hastati 7, 23, 7 in prima acie stabant, iuvenes ad militiam pubescentes 8, 8, 6 cf. antepilani. hastatorum manipulus coronis donatus 10, 44, 3 secundus hastatus 26, 5, 15 decimus ordo hastatus 42, 34, 5 primus prioris centuriae ib. 7.
Hebrus flumen 38, 41, 4.
Hegeas praefectus equitum Neapoli 23, 1, 9 cadit eruptione facta in Hannibalem ibid.
Hegesianax princeps legationis Antiochi 34, 57, 6.
Hegesilochus Rhodiorum prytanis civitatem ad societatem Romanam traducit 42, 45, 3.
Helenae reddendae auctores Aeneas et Antenor 1, 1.
Hellespontus 31, 15, 11; 33, 38, 8; 37, 7, 16; Hellesponti fauces traicit L. Scipio 37, 9, 8 traiciunt Galli 38, 16, 4 sqq. Hellesponti ora ib. 12.
Helo Hispaniae urbs 35, 22, 6.
Helorus Siciliae urbs recepta a Marcello 24, 35.
Helvetii P. 65 victi a Caesare P. 103.
C. Helvius trib. mil. in acie cadit 30, 18, 15.
C. Helvius sortitur Galliam praetor 32, 8, 5 aed. pl. fuerat 32, 7, 13.
C. Helvius legatus Cn. Manlii 38, 14, 4 cf. 38, 20, 9.
M. Helvius trib. mil. interfectus 27, 12, 16.
M. Helvius praetor 32, 27, 7 aed. pl. fuerat ib. 8 Hispaniam ult. sortitur 32, 28, 2 eius litterae de Hispaniae tumultu 33, 21, 7 Celtiberis victis ovans urbem intrat 34, 10, 3 triumvir coloniae 34, 45, 3.
Hemerodromi 31, 24, 4.
Heniochi gens P. 101.
Henna urbs Siciliae excelso loco sita 24, 37, 2.
Hennenses contionem habent 24, 38 caeduntur a praefecto Romano 24, 39, 5.
Hephaestia urbs 33, 35, 2.
Heptagoniae pars Lacedaemonis 34, 38, 5.
Heraclea in ultima Italiae ora 1, 18, 2 Tarentinorum colonia 8, 24, 4 cf. 22, 59, 8; 24, 20, 15.
Heraclea Minoa 24, 35, 3; 25, 27, 12; 25, 40, 11.
Heraclea in Graecia 28, 5, 13 ibi concilium Aetolorum ibid. cf. 31, 46, 2; 33, 3, 7; 36, 16, 3 eius situs 36, 22, 5 oppugnatur ibid. capta 36, 24, 11.
Heraclea Athamaniae 38, 1, 7.
Heraclea Macedoniae 40, 24, 5.
Heraclea ex Sintis 42, 51, 7 Sintice 45, 29, 6.
Heraclea in Ponto 42, 56, 6.
Heracleum oppidum 44, 5, 12 eius situs 44, 8, 8 a Romanis oppugnatur 44, 9, 2 captum ib. 10.
Heraclia Hieronis filia, Zoippi uxor 25, 26 iugulatur ib. 12 eius filiae necantur ib. 14.
Heraclides Philippi dux 31, 16, 3; 31, 33, 2; 31, 46, 8 in vincla coniectus ingenti popularium gaudio 32, 5, 6.
Heraclides Byzantius ab Antiocho de pace missus 37, 34—35 P. Scipionis animum temptat 37, 36.
Heraclitus Scotinus legatus Philippi 23, 39, 3.
Heraea ludicrum Argis curat Philippus 27, 30, 9.
Heraea urbs 28, 7, 17 Achaeis restituta 28, 8, 6; 32, 5, 5; 33, 34, 9.
Heraeum 33, 17, 2.
Herbesus 24, 30, 2 a Syracusanis oppugnatur 24, 30, 10 a Marcello recepta 24, 35.
Herculaneum oppidum captum 10, 45, 11.
Hercules Graeco ritu colitur a Romulo 1, 7, 3 Geryonis boves in Latium abactos Caci fraude amittit ib. 5 Caco interfecto recuperat ib. 7 ei ara ab Evandro dicata ib. 11 ei lectisternium factum 5, 13, 6 eius ara maxima 9, 29, 9 eius sacerdotium, quod fuerat Potitiorum servis datum ibid. aedes rotunda 10, 23, 3 ei simulacrum magnum in Capitolio positum 9, 44, 16 vota exsolvit Hannibal Gadibus 21, 21,

9 columnae Herculis 21, 43, 13 eius aedes 21, 62, 9; 32, 1, 10 fanum 40, 51, 6 eius templum 26, 10, 3 Athenis a Philippo incensum 31, 24, 18 Ardeae 32, 9, 2 cf. 32, 25, 2 ei sacra in Oeta facit Glabrio 36, 30, 2 eius signum in aede positum 38, 35, 4 eius comes Balius P. 60 eius fons 22, 1, 10.
Hercynii saltus 5, 34, 4.
Hercynna dea 45, 27, 8.
Herdonea urbs 25, 21 ibi proelium 27, 1, 3 ad Hannibalem defecerat ib. 4 incensa ab Hannibale ib. 14.
Herdoneae 24, 20, 8.
Ap. Herdonius Sabinus servorum exulumque dux Capitolium occupat 3, 15, 5 servos Romanos ad libertatem evocat ib. 9. interfectus 3, 18, 10.
Turnus Herdonius Aricinus ferociter in Tarquinium invehitur 1, 50, 3 necatur 1, 51, 9 P.
C. Herennius 21, 25, 4.
Herennius Bassus Nolanus evocatur ad colloquium ab Hannone 23, 43, 9 Hannoni respondet 23, 44.
Herennius Cerrinius 39, 13, 9.
Herennius Pontius C. Pontii pater Samnis prudentissimus 9, 1, 2 eius duo consilia de Romanis ad Caudium captis 9, 3, 6—7.
Herennuleius Sertorii legatus F. 19.
Hergates Galliae populus 41, 19.
Herius Asinius Marrucinorum praetor occisus P. 73.
Herius Pettius Nolanus ad colloquium evocatur ab Hannone 23, 43, 9.
Hermaeum 35, 50, 9.
Hermandica Vaccaeorum urbs ab Hannibale capta 21, 5, 6 cf. ib. 7.
Sp. Herminius cos. 3, 65, 2.
T. Herminius in ponte sublicio fortiter pugnat 2, 10, 6 copias in insidiis collocat 2, 11, 7 Mamilium ad Regillum lacum occidens ipse vulneratur 2, 20, 9 exspirat ibid.
Hermione 31, 45.
Hermionicus ager 31, 44.
Hernici a Volscis in societatem assumpti 2, 22, 3 devicti 2, 40, 14 cum iis ictum foedus 2, 41 agri duae partes ademptae ibid. cum Latinis Volscos castris exuunt 2, 53, 4 Romanis subveniunt 3, 5, 8 iis gratiae actae ib. 15 Romam nuntiant se peti ab hostibus 3, 6, 4 infeliciter pugnant 3, 7, 5 in eorum agro bellum 3, 8, 4 iis Ferentinum Volscorum datum 4, 51, 8 deficiunt 6, 2, 3 Volscos adiuvant 6, 7; 6, 12, 6 iis bellum indictum 7, 6, 7 L. Genucium vincunt ib. 9 a Sulpicio fusi 7, 7, 7—9 iterum fugati 7, 8, 4 Ferentinum amittunt 7, 9 victi Romanis bellum indicunt 9, 42, 11 in deditionem recepti 9, 43, 7.
Herodicus Thessalorum princeps a Philippo occisus 40, 4, 2.
Herodorus Cianus mercator potens divitiis 35, 37, 5.
Herodorus Demetrii amicorum princeps 40, 23, 4 a Perseo in custodiam coniectus ibid. in tormentis moritur ib. 9.
Hersilia Romuli coniunx 1, 11, 2.
Hexapylon cf. Syracusae 24, 31, 4.
Hiarba Numidiae rex a Pompeio victus necatusque P. 89.
Hibera urbs ab Hibero appellata 23, 28, 10.
Hiberi Asiae gens a Pompeio victi P. 101.
Hibernacula primum militi aedificata 5, 2, 1 P. Carthaginiensium lignea ferme tota 30, 3, 8.
Hiberus finis constitutus inter Romanos et Carthaginienses 21, 2, 7 eum transit Hannibal 21, 23 in ostio fluminis Hasdrubal victus 22, 19, 5 sqq. cf. 28, 24, 5; F. 19.
Hiempsal Micipsae filius a Iugurtha fratre victus et occisus P. 62.
Hiems gelida et nivosa 5, 13 saeva 40, 45.
Hiera Come 38, 12, 9 sq.
Hiero rex Syracusarum bellum gerit cum Mamertinis P. 16 eius socii Carthaginienses ibid. Romani contra eum auxilium ferunt Mamertinis ibid. victo pax data ibid. Carthaginiensium naves captas Messanam ducit 21, 49, 3 consuli obviam profectus statum insulae exponit et fidem pollicetur 21, 50, 9 frumenti magnam vim et milites

et Victoriam auream Romam mittit 22, 37, 5 eius regnum classe Punica vastatum 22, 56, 7 unicum subsidium populi Rom. 23, 21, 5 argentum frumentumque Romanis mittit ibid. filii Gelonis ad Poenos inclinantis mors suspicione eum aspergit 23, 30, 12 frumentum mittit Romam 23, 18, 13 eius mors 24, 4 liberas Syracusas relinquere voluerat, ut fama erat ib. 2 eius filiae et generi ib. 3 civium erga eum caritas 24, 48 cf. 24, 5, 3 eius gaza 25, 25, 13 minor fama erat gaza 25, 30, 12.

Hierocles Agrigentinus Zacynthi praefectus 36, 31, 12 insulam Achaeis tradit 26, 32.

Hieronymus nepos Hieronis (filius P. 24) vixdum puer in avi locum succedit 24, 4 eius superbia 24, 5, 3 societatem cum Hasdrubale iungit 24, 6, 3 P. legatos Romanos illudit ib. 4 quibus conditionibus cum Poenis pactus sit ib. 7 ab coniuratis interficitur 24, 7, 5 P. eius corpus iacere insepultum patiuntur 24, 21, 3.

Hierophon missus ad Eumenem 44, 24, 10.

Hierosolyma Iudaeorum urbs capta P. 102; F. 27.

Hilernus regulus Hispanus vivus capitur 35, 7, 8.

Himera flumen Siciliam dividit 24, 6, 7; 25, 40, 8.

Himilco dux navium Carthaginiensium 22, 19, 3.

Himilco vir factionis Barcinae Hannonem increpat 23, 12, 6.

Himilco cum exercitu ad Hispaniam tuendam missus 23, 28, 2.

Himilco praefectus Hannibalis 23, 30.

Himilco exercitu exposito in Siciliam Agrigentum expugnat 24, 35, 6 ad Syracusas 24, 36, 2 Syracusas venit 25, 26, 3 pestilentia obit ib. 14.

Himilco Punicis auxiliaribus Castulone praefectus proditur Romanis 28, 20, 11.

Hippagogus navium genus 24, 28, 7.

Hippias Beroeaeus amicus legatusque Persei 42, 39, 7 dux phalangitarum 42, 51, 3; 42, 59, 7; 44, 2, 11 cum consule pugnat 44, 4 Paulo se dedit 44, 45, 2.

Hippias Thessalorum praetor 42, 54, 7.

Hippo Regius 29, 3, 7; 29, 32, 14.

Hippocrates natus Carthagine oriundus ab Syracusis ab Hannibale ad Hieronymum mittitur 24, 6, 2 ad Hannibalem rediturus rege occiso 24, 23 praetor creatur Syracusis 24, 27, 3 Leontinos mittitur 24, 29, 2 cf. Epicydes. eius fraus 24, 31, 6 Siculis praeest adversus Marcellum 24, 35, 7 Syracusis opem fert 25, 26, 3 a Crispino repulsus ib. 5 pestilentia obit ib. 14.

Hippolochus a Thessalis Pheras missus 36, 9, 3.

Hirpini 22, 13 (Irpini 27, 15, 2) ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 eorum tria oppida vi recepta 23, 37, 12; 23, 41, 13 Romanis se dedunt 27, 15, 2 bello Italico domiti P. 75.

A. Hirtius cos. F. 48 v Antonium vincit P. 119 in castris cadit ibid.

L. Hirtuleius Sertorii quaestor L. Manlium proconsulem vincit P. 90 cum exercitu caesus P. 91 cf. F. 19.

Hispala Fecenia libertina meretrix 39, 9, 5 P. Aebutium deterret a Bacchis 39, 10, 2 ad indicium faciendum a consule arcessita 39, 12 quae ei praemia data sint a senatu 39, 19, 5.

Hispani a Romanis tentantur 21, 19, 6 aversi a societate Romana ib. 8 in exercitu Hannibalis 21, 27, 2 miles ad concursandum aptus inter saxa et levis cum velocitate corporum tum armorum habitu 22, 18, 3 robur in exercitu Poenorum 27, 14, 5 primi mercennarii in exercitu Romano 24, 49, 8 populi amplius centum Romanae dicionis facti 22, 20, 11 omnes fere ad Romanos aversi fama Hasdrubalis profecturi in Italiam 23, 27, 9 Romanis conciliati Scipionum victoria 23, 29, 16 P. nobilissimi in Italiam missi ad sollicitandos populares in exercitu Hannibalis 24, 49, 8 iis

restituti obsides Carthagine nova capta 26, 49, 10 fere omnis inclinant ad Romanos 27, 20, 4 cum Hispanis bella 33, 19, 7; 33, 21, 6 vincunt Romanos 39, 30, 3 fusi fugatique 39, 31 queruntur de magistratuum avaritia 43,2 pro iis SC. factum ib. 12 cum iis bellum P. 47—48; P. 52 a Pompeio recepti P. 96 cum iis bellum gerit Augustus P. 134 eorum inquieta et in novas res avida ingenia 22, 21, 2 ex Hispanis mulieribus et militibus Romanis nati homines 42, 3, 2 Hispanorum vestitus 22, 46, 6 Hispanus gladius 7, 10, 5; 22, 46, 5; 31, 34, 4.

Hispania occupata ab Hamilcare 21, 2 ibi bellum inter Scipiones et Hasdrubalem 23, 26 sqq. cf. 24, 41 sqq.; 25, 32 sqq.; 27, 17 sqq. Hispaniarum conditio 28, 1, 2 aptior quam ulla terra bello reparando Augusti demum ductu perdomita 28, 12, 11 ex ea pulsi Poeni 28, 16, 14 in duas provincias divisa ulteriorem et citeriorem 32, 28, 2 ibi magnus tumultus 33, 19, 7; 33, 21, 6 cis Hiberum perdomita 34, 16, 6 ibi argentariae et ferrariae institutae locupletiorem in dies provinciam reddunt 34, 21, 7 duae provinciae iterum fiunt, cum una fuisset per bellum Macedonicum 45, 16 ibi bella infeliciter a Romanis gesta P. 47 Hispaniense bellum ita confundit civitatem, ut ne tribuni quidem aut legati inveniantur P. 48 ibi bellum Viriati P. 52 eam invadunt Cimbri P. 67 in ulteriore bellum Sertorii P. 90 Hispaniae a Pompeio receptae P. 96 ibi Pompeiani a Caesare victi P. 110 bellum adversus Caesarem renovatum P. 113 multas turres habet 22, 19, 6.

Hister flumen 39, 35, 4; 44, 27, 3.

Histiaeus Persei praefectus 44, 32, 9.

Histri gens fera 10, 2, 4 subacti P. 20 cf. 21, 16, 4 oram infestam reddunt 40, 18, 4 Aquileiae coloniae deductionem impediunt 40, 26, 2 cum iis bellum 41, 1 Romanorum castra capiunt 41, 2, 9 vinosi opprimuntur in castris 41, 4, 4 pacem petunt 41, 40, 4 tribus urbibus captis pacati 41, 11, 9 cf. 43, 5, 3.

Histria 39, 55, 4 tota pacata 41, 11, 9.

Histriones unde dicti 7, 2, 6.

Holitorium forum 21, 62, 2 cf. forum.

Homerus poeta F. 21.

Homolium prope Peneum 42, 38, 10.

Honori aedis vota a Marcello 27, 25, 7 aedificatur ib. 9.

Honorum ius ademptum liberis proscriptorum P. 89.

Horatia pila 1, 26, 10.

Horatia a fratre occisa hostem lugens 1, 26, 4 eius sepulcrum ib. 14.

Horatii trigemini fratres 1, 24 unus ex tribus relictus Curiatios vincit 1, 25, 1—12 sororem uni ex Curiatiis desponsam interficit 1, 26, 4 perduellionis reus provocat ib. 8 absolvitur ib. 12.

C. Horatius cos. 2, 51 ex Volscis revocatur ad arcendos ab urbe Etruscos ib. 2.

M. Horatius trib. m. c. p. 6, 31 Antium missus ib. 5.

P. Horatius pater trigeminorum pro uno reliquo filio apud populum deprecatur 1, 26, 9 ei imperatum, ut filium pecunia expiaret ib. 12.

L. Horatius Barbatus trib. m. c. p. 4, 35.

M. Horatius Barbatus ferociter in decemviros invehitur 3, 39, 3; 3, 41 Ap. Claudium foro pellit 3, 49, 3 legatus ad plebem missus 3, 53 cos. 3, 55 cum Valerio collega leges fert ib. 3 Sabinos vincit 3, 62 iussu populi triumphat 3, 63, 11 cf. 4, 6, 7.

Horatius Cocles pontem sublicium defendit et ponte rupto ad suos tranat 2, 10 P. ei statua posita et ager datus ib. 12—13.

C. Horatius Pulvillus cos. 3, 30 Aequos fugat ib. 8 augur moritur 3, 32, 3.

L. Horatius Pulvillus trib. m. c. p. 6, 6, 4.

M. Horatius Pulvillus cos. suffectus 2, 8, 5 Iovis aedem in Capitolio

dedicat cum invidia Valeriorum ib. 7, 8 cf. 7, 3, 8.
Hordeum datum ignavis cohortibus 27, 13, 9.
Horrea publica 24, 21, 11.
Horreum oppidum deditum 45, 26, 10.
L. Hortensius trib. pl. diem dicit C. Sempronio 4, 42, 3 eius ingenium placabile ib. 9.
L. Hortensius praetor 43, 4, 8 de eius crudelitate queruntur Abderitae ibid. item Chalcidenses 43, 7, 8 ad eum litterae a senatu missae 43, 8.
Q. Hortensius dictator plebem in Ianiculum segressam reducit P. 11 in ipso magistratu decedit ibid.
Q. Hortensius cos. F. 24 n.
Q. Hortensius ad Philippos cadit P. 124.
Hospitales dei 39, 51, 12.
Hospitium publice factum cum singulis 5, 28, 5 cum Caeretibus populo 5, 50, 3 legatis datum in villa publica 30, 21, 12.
Hostiae maiores ad sacrificium adhibitae 21, 62, 7 et 10; 24, 10, 12; 31, 5, 3 maiores et lactentes 22, 1, 15 humanae 22, 57, 6 maioribus hostiis litatum 36, 1, 2; 40, 19, 4.
Hostilia curia patribus data 1, 30, 2 ad forum sita 5, 55 cf. 22, 55.
Quarta Hostilia C. Pisonem maritum veneno necavisse dicitur 40, 37, 5 damnatur ib. 7.
C. Hostilius ad Antiochum missus 44, 19, 13.
Hostius Hostilius iniquo loco audacia rem Romanam sustinet 1, 12, 2 cadit ib. 3 eius nepos Tullus Hostilius 1, 22.
Tullus Hostilius vd. Tullus.
A. Hostilius Cato praetor 27, 35 Sardiniam provinciam obtinet 27, 36, 11.
A. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
A. Hostilius Cato legatus L. Scipionis peculatus damnatur 38, 55, 5 cf. 38, 58.
C. Hostilius Cato praetor 37, 35 ei urbana et peregrina eveniunt 27 36, 11.
L. Hostilius Cato decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
L. Hostilius Cato peculatus reus absolvitur 38, 55, 5.
A. Hostilius Mancinus praetor urbanus 40, 35, 8 cos. 43, 4, 9 disciplinam militarem restituit 44, 1, 5.
C. Hostilius Mancinus cos. tristia auspicia habet P. 55 a Numantinis victus pacem foedam facit ibid. iis deditus non recipitur P. 56.
L. Hostilius Mancinus exploratum missus cum equitibus 22, 15, 4 longius quam praeceptum erat, progressus caeditur ib. 10.
C. Hostilius Tubulus praetor 27, 6, 12 urbanam sortitur 27, 7, 8 ludos Apollini vovet facitque 27, 11, 6 pro praetore in Etruriam missus 27, 22, 5 Etruriam peragrare iubetur 27, 24, 7 Tarentum missus 27, 35, 2 pro eo Capua data ib. 14 Hannibali cladem infert 27, 40, 10 ei provincia prorogatur 28, 10, 5 iterum prorogatur 29, 13, 6.
Hostus filius Hampsicorae 23, 40, 3 a Manlio fugatus ib. 4 in acie cadit 23, 41, 4.
Hyampolis Phocidis 32, 18, 6.
Hybla Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
Hybristas Lacedaemonius 37, 13, 12.
Hydrela urbs 37, 56, 3.
Hydrelatanus ager 37, 56, 3.
Hydruntum Italiae 36, 21, 5.
Hypata urbs 36, 16, 4; 36, 26; 37, 6, 2.
Hypataeorum ager vastatur 36, 14, 5 exules in patriam redeuntes interfecti 41, 25, 3.
Hyrcanus campus 37, 38.

Iacula septena data militibus praefixa ferro, quales hastae velitares 26, 4, 4.
Iaculatores leves armis ex Africa 21, 21, 11 in exercitu Romano 21, 46, 3.
Iamphoryna caput Maedicae 26, 25, 8 Philippo dedita ib. 15.
Ianiculum urbi adiectum 1, 33, 10 repentino impetu a Porsina captum 2, 10, 3 praesidio occupatum 2, 11 ab Etruscis occupatum 2, 51, 2 eo secedit plebs P. 11 a Cinna et

Mario occupatum P. 80 cf. 5, 40, 8; 40, 29, 3.
Ianuae aedium tota urbe patefactae per lectisternium 5, 13, 7.
Ianus belli pacisque index a Numa factus 1, 19, 2 bis post Numam (cf. P. 1) clausus ib. 3 Ianus dexter 2, 49, 8 in devotionis carmine appellatur 8, 9, 6 Iani tres facti 41, 27, 12.
Iapydes Illyriae gens 43, 5, 3 a C. Graccho victi antea victores P. 59 subacti P. 131.
Iasenses exules 37, 17, 5.
Iasus oppidum 32, 33, 6; 33, 30, 3; 37, 17, 3 a praesidio Antiochi occupatum ibid. parumper a Romanis oppugnatum ib. 7.
Icilii infestissimi patribus 4, 54, 4 tres in unum annum tribuni pl. creati ibid. cf. 4, 56, 3.
L. Icilius tribunicius, vir acer et pro causa plebis expertae virtutis 3, 44, 3 ei desponsa Verginia ibid. cum Ap. Claudio de sponsa contendit 3, 45, 6 auctore eo exercitus a decemviris secedit 3, 51, 7 in monte sacro pro multitudine verba facit 3, 53, 3 trib. pl. 3, 54, 11 eius rogatio ib. 14 de triumpho consulum ad populum fert 3, 63, 8.
L. Icilius trib. pl. 4, 52.
Sp. Icilius trib. pl. 2, 58, 2.
Sp. Icilius trib. pl. 4, 42 equitum centurio ibid.
Icus insula 31, 45, 11.
Idaea Mater si a Pessinunte advecta foret, hostem alienigenam Italia pelli posse carmen Sibyllinum 29, 10, 5 P. lapis erat 29, 11, 7 P. Romae excepta a matronis et P. Scipione optimo viro 29, 14, 11 in aedem Victoriae asportatur ib. 13 eius in honorem Megalesia celebrata ib. 14 eius aedes dedicata 36, 36, 3 P.
Idem Hispaniae civitatem affectant Corbis et Orsua 28, 21, 6.
Idus Maiae dies sollemnis ineundis magistratibus 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 Decembres dies sollemnis magistratus ineundi 5, 11, 11 cf. 4, 37, 3 Idibus Martiis initus magistratus 22, 1, 4; 23, 30, 18; 26, 1; 26, 26, 5 all. Septembribus a praetore maximo clavus pangitur 7, 3, 5. Quinctilibus transvectio equitum 9, 46, 15 in a. d. III Idus Sextiles [Latinae] indictae 41, 16, 5.
Ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4.
Ignes editi signa in altis locis 28, 5, 17 in castris crebri relicti ad decipiendos hostes 22, 41, 9; 36, 10, 12 ignis Vestae extinctus 28, 11, 6 P.
Iguvium ductus in custodiam Gentius 45, 43, 9.
Ilercaonia civitas Hispaniae F. 19 cf. Ilurcaones.
Ilerda Hispaniae urbs P. 110.
Ilergavonenses Hispana gens 22, 21, 6.
Ilergetes Hispana gens 21, 22, 3 ab Hannibale subacti 21, 23, 2 obsidibus Scipioni datis ab Hasdrubale ad defectionem impelluntur 21, 61, 5 in dicionem recepti ib. 7 rebellantes vincuntur 28, 33 rebellant 29, 1, 25 victi se dedunt 29, 3, 2 auxilium petunt a Catone 34, 11.
Iliberri oppidum 21, 24.
Ilienses Asiae civitas 29, 12, 14 Romanos a se oriundos appellant 37, 37, 3 ob originis memoriam donati a Romanis 38, 39, 10.
Ilienses, Sardiniae gens ne Livii quidem tempore pacata, proeliis victi 40, 34, 13 provinciam invadunt 41, 6, 6 fusi fugatique 41, 12, 5.
Ilipa Hispaniae urbs 35, 1, 11.
Iliturgi Hispaniae oppidum a Poenis oppugnatur 23, 49, 5 obsidione liberatur a Scipionibus ib. 12 a Poenis oppugnatur 24, 41, 8 a Cn. Scipione liberatur ib. 9 cf. 26, 17, 4 eius noxa in Romanos 28, 19, 2 a Scipione oppugnatur ib. 4 sqq. captum 8, 20, 5 cf. 34, 10, 1—2.
Iliturgitani Romanos produnt 28, 19, 2.
Ilium urbs 35, 43, 3; 37, 9, 7 a Fimbria deleta quod Syllae potestati se reservabat P. 83.
Illucia urbs in Oretanis capta 35, 7, 7.
Illyricum 26, 25, 3; 43, 9, 6 depopulatum 43, 20 ab Anicio pacatum 44, 32, 5 P. eo quinque legati missi ad res componendas 45, 17 in tres partes divisum 45, 26, 15 ibi bellum

P. 56 a Cimbris vastatum P. 63 cf. P. 110, 131, 132.
Illyrii 10, 2, 4 unum ex legatis Romanis occidunt P. 20 iis bellum indictum ibid. subacti ibid. rebellantes subacti ibid. cf. 21, 16, 4 eorum latrocinia maritima 40, 42 cf. 41, 1, 2 Illyrii speculatores Romae 42, 25, 3 cf. 42, 36, 9 eos liberos esse placet senatui 45, 18 cf. 45, 26, 12 qui Perseum iuverant vastantur 45, 33, 8 a Dalmatis vastati P. 47.
Ilotae agreste genus Spartae a Nabide caesi 34, 27, 9.
Ilva insula 30, 39, 2.
Ilvates bellum movent 31, 10, 2 Ligurum gens 32, 29, 7 a consule victi 32, 31, 4.
Ilurcaones gens Hispaniae F. 19 cf. Ilercaonia.
Imaginis titulo honores leguntur, quibus ornatus quisque erat 10, 7, 11 cf. 4, 16, 4.
Imber fusus ingentibus procellis proelium dirimit 6, 8, 7 continens per noctem totam 23, 44, 6 oppugnatos aequali sonitu sopit 24, 46, 5 cf. s. v. Pluit.
Imbrus insula 33, 30, 11; 35, 43, 4.
Imperator milites donat triumphans 10, 46, 15 sine eo exercitus non potest triumphare 2, 47, 10 imperatoris aut consulis est templum dedicare 9, 46, 6 lectus ab exercitu L. Marcius 26, 2, 2 ob temeritatem damnatus bona amittit cum imperio P. 67 in urbe Roma cum exercitu P. 77 imperatores magni Romani 9, 17, 8 de summo imperatore Hannibalis iudicium 35, 14, 5 P. Iupiter Imperator 6, 29, 8.
Imperium populi iussu et auctoritate patrum datur 26, 2 alternis diebus summa imperii administratur 4, 46, 3 prorogatur primum Q. Publilio Philoni 8, 23, 12 P. prorogatum donec revocaret senatus 27, 7, 17 duci sine exercitu decretum 26, 21, 5 abrogatum temerario duci P. 67.
Inachus amnis 43, 21, 6.
Inarimes in Maeoniae partibus F. 21.
Inauguratur flamen Dialis 27, 8, 4 augur 27, 36, 5 rex sacrorum ibid. flamen Martialis 29, 38, 6.
Inbrinius locus in Samnio 8, 30, 4.
Incendium Romae 24, 47, 15; 35, 40, 8 humana fraude factum 26, 27 cf. 35, 40, 8 ingenti incendio Roma vastata F. 30.
Incesti damnatae Vestales 2, 42, 11 P; 22, 57, 2 P; P. 14. 20. 63.
Indebilis (Indibilis 26, 49, 11) Ilergetum antea regulus tumultum excitat adversus Romanos 22, 21, 3 repellitur ib. 4 cum Suessetanis auxilium fert Poenis 25, 34, 6 eius filiae obsides una cum Carthagine nova captae ib. 13 ad Scipionem transit 27, 17, 3 eius oratio apud Scipionem ib. 10 donatur a Scipione 27, 19, 7 seditionem movet 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 acie victus 28, 33 veniam impetrat Scipionis per Mandonium fratrem 28, 35, 3 bellum excitat 29, 1, 19 in acie occisus 29, 2, 15 P.
Index coniurationis pecunia, libertate, civitate donatus 2, 5, 9 P.; 4, 45, 2; 22, 33, 2 incendii donatus 26, 27, 9 agro donatus 28, 46, 5 cf. 39, 17; 39, 19, 4.
Indi milites impedimentum magis quam auxilium 9, 19, 5.
India 9, 17, 17; 35, 32, 4; 45, 9, 6.
Indibilis vd. Indebilis.
Indigetem Iovem Latini Aeneam appellant 1, 2, 6 Indigetes dii 8, 9, 6.
Indus Cariae amnis unde dictus 38, 14, 2.
Indutiae in centum annos datae Veientibus 1, 15, 5 in centum annos cum Caeretibus factae referuntur in senatusconsultum 7, 20, 8 in quadraginta annos 2, 54 in octo annos pro foedere postulato 4, 30.
Infans in utero matris clamat: Io triumphe 24, 10, 10 ingenuus semestris triumphum clamat 21, 62, 2 ambiguo sexu natus 27, 11, 4; 27, 37, 5; 31, 12, 6 cf. semimas.
Infelix arbor 1, 26, 6 via 2, 49, 8.
Infulae supplicum 25, 25, 6.
Ingauni gens Ligurum bellum gerens cum Epanteriis a Magone adiuvatur 28, 46, 9 cf. 30, 19 oppida

ex Ingaunis capta 39, 32, 4 per indutias L. Aemilium in castris obsident 40, 25, 5 devicti in dicionem veniunt 40, 28, 6 cf. 40, 41, 6.
Ingenui 10, 8, 10 ad sacrificium adhibiti 37, 3, 6.
Initia Cereris 31, 14, 7 cf. 39, 8, 5.
Insani montes 30, 39, 2.
Insteius vicus 24, 10, 8.
C. Insteius Sertorii legatus F. 19.
L. Insteius Sertorii legatus F. 19.
Insubres Galli 5, 34, 9 aliquot proeliis fusi in dicionem veniunt P. 20 cum Boiis arma tollunt 21, 25, 2 bellum cum Taurinis gerunt 21, 39 bellum movent 31, 10, 2 exercitum Romanum circumveniunt 32, 7, 5 in armis 32. 29, 6 a sociis deserti vincuntur 32, 30, 10 P. a Marcello victi 33, 36, 9 sqq. 34, 46.
Insubrius ager 5, 34, 9; 21, 45, 3.
Insula in Tiberi paullatim coorta 2, 5, 4 ibi aedes Aesculapii P. 11.
Insula Allobrogum campus medius inter Rhodanum et Isaram 21, 31, 4.
Insula Syracusarum regio 24, 21, 11 muro firmo ab urbe intersaepta 24, 23, 4.
Intemelii Ligures 40, 41, 6.
Interamna 10, 36, 18; 26, 9, 3 colonia militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 Inter[am]na Casina colonia 9, 28, 7 Interamnas ager 10, 39.
Intercalares dies mensibus interponit Numa 1, 19, 6 intercalarius mensis 37, 59, 2 intercalariae Kalendae 43, 11, 13; 45, 43, 3.
Intercatia Hispaniae urbs P. 48.
Intercessio tribunicia a decemviris sublata 3, 36, 6 restituta 3, 55, 6 cf. tribuni pl.
Interregnum ab intervallo regni appellatum 1, 17, 6 cf. 1, 22; 1, 32; 7, 21, 2 consule utroque mortuo 3, 8, 2 ad auspicia repetenda 5, 17, 3; 5, 31, 7.
Interrex cum insignibus imperii et lictoribus 1, 17, 6 contionem advocat ib. 10 creatur si res publica sine magistratu curuli est 4, 7, 7 interreges deinceps undecim 7, 21, 2 quattuordecim 8, 23, 17.
Intibili Hispaniae oppidum 23, 49, 12.
Inuus vd. Pan.
Iolcus oppidum 44, 12, 8.
Ion Thessalonicensis Persei liberos tradit Cn. Octavio 45, 6, 9.
Ionia 37, 56, 2.
Ionium mare 42, 48, 7.
Iresiae Thessaliae urbs evastata a Philippo 32, 13, 9.
Irpini vd. Hirpini.
Isalcas Gaetulorum praefectus 23, 18.
Isara amnis 21, 31, 4.
Isauri a P. Servilio domiti P. 93.
Isidorus praefectus navium Antiochi 36, 20, 5 a Philippo captus et dimissus 36, 33, 3.
Isiondenses 38, 15, 4.
Ismenias Boeotorum princeps auctor foederis cum Perseo 42, 38, 5 praetor 42, 43, 9 cf. 42, 44
Issa 43, 9, 5.
Issaei viginti lembos Romanis iungunt 31, 45, 10 auxiliares Romanorum 37, 16, 8 Gentii regis clandestina consilia deferunt 42, 26, 2; 42, 48, 8 immunes vectigalium quod salvo Gentio defecerint 45, 26, 13.
Issaici lembi 32, 21, 27.
Ister Tusco verbo ludio vocatus 7, 2, 6.
Isthmia ludicrum 33, 32.
Isthmus Corinthiacus 42, 16, 6 duo maria artis faucibus dirimens 45, 28, 2 ibi Achaei victi P. 52.
Italia supero et infero mari insulae modo cingitur 5, 33, 7 in Italia terminatur ager Romanus 27, 5, 15 Italiae ager amoenissimus 22, 16.
Italici Romanae civitatis spe sollicitati defectionem agitant P. 71 deficiunt P. 72 iis data civitas P. 80 cum iis Sulla foedus percutit P. 86.
Itonia Minerva 36, 20, 3.
Iuba Mauretaniae rex legatum Caesaris caedit P. 110 Vticam diruendam censet P. 113 adversus eum Caesar cum discrimine pugnat ibid. victus a Caesare P. 114 a Petreio interfectus ibid.

Iudaei a Pompeio subacti P. 102 cf. F. 27 iterum subacti a legatis Antonii P. 128.
Iudices olim appellati consules 3. 55, 11—12 iudices decemviri ib. 7 Carthagine potentissimus ordo 33, 46 ab Augusto ordinati F. 51 aa.
Iudiciaria lex P. 71.
Iudicium populi a senatu rescindi non potest 4, 7, 5 iudicia penes equestrem ordinem P. 70 ut aequa parte penes senatum et equites essent lex Livia iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i ad equites translata P. 97 iudicia populi de perduellione 1, 26, 2; 2, 41, 11; 6, 20 de nece tribuni militum 4, 51, 2 de faeneratoribus 7, 28, 9; 10, 23, 11 de veneficio 8, 18, 8 sqq. de frumentariis 38, 35, 5 de imperatore ob exercitum amissum 2, 52, 3; 5, 11, 4; 26, 2, 7; P. 67 cf. 8, 33, 17.
Iugarius vicus 24, 47, 15; 27, 37, 14; 35, 21, 6.
Iugera agri publici ne quis plus quingenta possideat lex Licinia 6, 35, 4 P. ne quis plus mille possideat lex Sempronia P. 58.
Iugum tribus hastis factum 3, 28, 11 sub eo Aequi missi ibid. P. consules militesque Romani a Samnitibus 9, 6 P.
Iugurtha a Micipsa Numidiae rege patruo adoptatur P. 62 Hiempsalem fratrem occidit, Atherbalem regno pellit ibid. Atherbalem obsidet et occidit P. 64 cum eo pacem facit Calpurnius ibid. Romam evocatus ad indicandos senatores ab ipso corruptos ibid. Massivam interimit ibid. Roma profugus quid exclamarit ibid. cum eo Postumius pacem ignominiosam init, quam senatus reicit ibid. a Q. Metello bis victus P. 65 Numidia pulsus a Mario confugit ad Bocchum P. 66 Mario traditur a Boccho victo ibid. cum duobus filiis in triumpho ductus necatur in carcere P. 67.
Iulia Alpis 5, 34, 9.
Iulia Caesaris filia defuncta in campo sepelitur P. 106.
Iulii auctorem gentis suae Iulum nuncupant 1, 3, 2.
C. Iulius cos. 2, 43 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15.
C. Iulius cos. 3, 65, 5 iterum 4, 21, 6 tertium cos. secundum quendam auctorem 4, 23.
C. Iulius decemvir 2, 33, 3 Sestio diem dicit ib. 10.
C. Iulius censor decedit 5, 31, 6 P.
C. Iulius dictator 7, 21, 9.
L. Iulius trib. m. c. p. 4, 16, 8 mag. equit. 4, 26, 11 cos. 4, 30.
L. Iulius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
L. Iulius praetor sortitur Galliam 39, 45, 5.
L. Iulius praetor 45, 44, 2.
Vopiscus Iulius cos. secundum quosdam annales 2, 54, 3.
C. Iulius Caesar vir nobilis a Marianis trucidatur P. 80.
C. Iulius Caesar Lusitanos subigit P. 103 cum Pompeio et Crasso conspirat ibid. cos. leges agrarias fert ibid. Helvetios domat in Galliam provinciam profectus ibid. Ariovistum Gallia expellit P. 104 Belgarum populos in deditionem accipit ibid. Nervios delet, Venetos vincit ibid. eius filia defuncta P. 106 eius legati a Gallis caesi ibid. ipse hostes fundit ibid. Treviris victis in Germaniam transit P. 107 complures Gallorum civitates vincit ibid. eius absentis ut ratio habeatur in petitione consulatus, lex ibid. Avaricum et Gergoviam obsidet ibid. omnes Galliae civitates quae in armis fuerant recipit P. 108 Bellovacos vincit ibid. pro eo agit Curio trib. pl. P. 109 negat se exercitum dimissurum nisi a Pompeio dimittatur ibid. adversus eum SC. factum ibid. cf. F. 31 Massiliam obsidet P. 110 legatos Pompei in Hispania in deditionem accipit ibid. in Graeciam traicit ibid. a partibus eius deficiunt Cordubenses P. 111 Pompeium ad Dyrrhachium obsidet, ad Pharsaliam vincit ibid. cf. F. 33 s omnibus se permittentibus ignoscit P. 111 ei caput Pompei oblatum P. 112 dictator creatus Cleopatram reducit ibid. Ptolemaeum vincit ibid. veteranos mi-

lites dimittit P.113 cum discrimine adversus Iubam pugnat ibid. Scipionem vincit ad Thapsum P. 114. quattuor triumphos ducit P. 115; F. 43 t Marcello reditum concedit P. 115 Cn. Pompeium ad Mundam vincit ibid. ingentes honores decreti ei invidiam movent P. 116 quae causae fuerint coniurationis in eum factae ibid. occisus in curia Pompei ibid. cf. F. 46 u; F. 44—45 eius testamentum P. 116 corpus crematum a plebe ibid. percussores damnati P. 120 eius tumulus P. 142 de eo Livii iudicium F. 46 divus Caesar 34, 9, 3.
C. Iulius Caesar vd. C. Octavius.
L. Iulius Caesar cos. a Samnitibus victus P. 73 vincit eos ibid. a Marianis trucidatur P. 80.
L. Iulius Caesar M. Antonii avunculus in numero proscriptorum P.120.
Sex. Iulius Caesar praetor 27, 21, 5 Siciliam provinciam obtinet 27, 22, 3 legatus Crispini consulis 27, 29, 4.
Sex. Iulius Caesar trib. mil. 40, 27, 6 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
Sex. (Iulius) Caesar a legione desertus et occisus P. 114.
C. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 56, 2 contra senatum de dictatore dicendo contendit ib. 9 cf. 4, 57, 2 iterum trib. m. c. p. 4, 61.
L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 1, 2.
L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 10.
L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 5, 16 contra Tarquinienses proficiscitur ib. 5.
L. Iulius Iulus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
Sex. Iulius Iulus trib. m. c. p. 4, 35, 4.
Cn. Iulius Mento cos. 4, 26, 2 eius et collegae discordia ib. 6 ad praesidium urbis relictus 4, 27 absente collega aedem dedicat 4, 29, 7.
C. Iulius Vercondaridubnus Aeduus sacerdos ad aram Augusti P. 139.
Iulus auctor gentis Iuliae 1, 3, 2.
Iumenta singula per oppida imperata a legatis Romanis, unica impensa sociorum 42, 1, 11 cf. ib. 7 ex castris veneunt, ne militem exonerent P. 57.
Iunia domus 2, 5, 7.
C. Iunius trib. pl. 4, 40, 6.
D. Iunius praepositus ad ostium Vulturni 25, 22, 5.
L. Iunius legatus in Macedoniam 45, 17, 3.
M. Iunius legatus in Asiam 42, 45.
M. Iunius cos. F. 11 b.
Q. Iunius trib. pl. 4, 16, 5.
Iunius Brutus mag. eq. 8, 12, 13.
Iunius Brutus Scaeva cos. 8, 29, 2 Vestinos fundit, urbes eorum capit ib. 11—14.
D. Iunius Brutus Scaeva legatus 10, 43, 3 cos. 10, 47, 5.
D. Iunius Brutus munus gladiatorium in honorem defuncti patris primus edit P. 16.
D. Iunius Brutus triumvir coloniae 34, 45, 3.
D. Iunius Brutus cos. Lusitaniam perdomat P. 55 feliciter adversus Gallaecos pugnat P. 56 eius virtute Iapydes victi P. 59.
D. Iunius Brutus Caesaris legatus Massiliam obsidet P. 110 in Gallia Bellovacos vincit P. 114 in Caesarem conspirat P. 116 Mutinam occupat P. 117 ab Antonio obsessus P. 118 a C. Octavio liberatus P. 119 triumphat ibid. absens damnatus M. Antonii iussu interficitur P. 120.
L. Iunius Brutus Tarquinia sorore regis natus 1, 56, 7 eius simulata stultitia ibid. Delphos missus baculum aureum inclusum corneo cavato Apollini donat ib. 9 terram communem matrem osculo contingit ib. 12 cultrum ex vulnere Lucretiae extractum prae se ferens Tarquinio pestem minatur 1, 59 tribunus Celerum populum advocat ib. 7. perpellit, ut exules iubeat esse Tarquinios ib. 11 cos. creatur 1, 60, 4 iureiurando populum adigit, neminem Romae regnare passuros 2, 1, 9 P. senatum explet ib. 10 collegam ut civitate cedat, impellere studet 2, 2, 7 P. P. Valerium collegam comitiis creat ib. 11 eius uxor Vitelliorum soror, liberi Titus Tiberiusque 2, 4 de suis liberis supplicium sumit 2, 5, 5—8 P. cum Arrunte Tarquinio commoritur 2, 6, 9 P. eius funus a

collega factum 2, 7, 4 cum matronae annum lugent ibid. P.
M. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 praetor 35, 24, 6 ei iurisdictio utraque evenit 36, 2, 6 aedem Idaeae dedicat 36, 36, 4 inter legatos ad res Asiae componendas 37, 55, 7 cos. 40, 59, 4 cf. 41, 5, 5 ei imperium prorogatum 41, 6, 2 cf. 41, 10, 6 censuram petit 43, 14.
M. (Iunius) Brutus explorator missus a Carbone et circumventus in se mucronem vertit P. 89.
M. (Iunius) Brutus a Pompeio occisus P. 90.
M. Iunius Brutus caput coniurationis in Caesarem factae P. 116 Vatinii exercitum et provinciam in potestatem suam redigit P. 118 C. Antonium sibi subicit ibid. absens damnatus P. 120 eius res gestae in Graecia ibid. C. Antonium occidi iubet P. 121 a Thracibus victus P. 122 Cassio se iungit ibid. ad Philippos vincit P. 124 ipse victus vitam finit ibid. cf. Liv. ap. Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
P. Iunius Brutus trib. pl. legem Oppiam tuetur 34, 1, 4 aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitur Tuscos 37, 2 ei prorogatum imperium 37, 50, 13 in Hispaniam missus 37, 57, 3.
C. Iunius Bubulcu cos. 9, 20, 7 Forento potitur ib. 9 iterum cos. 9, 28, 2 secundum quosdam Nolam capit ib. 5 dictator 9, 29, 3 cos. tertium 9, 30 in Samnio bellum gerit 9, 31 mag. equit. 9, 38, 15 censor Salutis aedem locat 9, 43, 25 dictator 10, 1, 8 Aequis subactis triumphat ib. 9 Salutis aedem dedicat ibid. cos. cum L. Postumio Megello creatus erat 27, 6, 8.
M. Iunius Pennus aed. pl. 29, 11, 13 praetor sortitur urbanam 30, 40, 5 decemviros agro dividendo creat 31, 4, 2.
M. Iunius Pennus praetor 42, 9, 8 Hispaniam cit. sortitur 42, 10, 13 cos. 45, 16 Pisas sortitur 45, 17, 6.
M. Iunius Pera dictator 22, 57, 9 rebus divinis perfectis ab urbe proficiscitur 23, 14, 4 Romam accitus comitia habet 23, 24, 3.
L. Iunius Pullus cos. F. 10.
D. Iunius Silanus a Macedonum legatis accusatus a suo patre condemnatur et vitam suspendio finit P. 54.
M. Iunius Silanus praefectus Neapolis 23, 15, 2 praetor creatus 25, 2, 5 Tuscos sortitur 25, 3, 2 ei imperium prorogatur 26, 1, 5 adiutor datus P. Scipioni 26, 19, 10 ad Hiberum relictus 26, 42 classi praefuisse dicitur a quibusdam 26, 49, 4 ei imperium prorogatum, donec revocatus foret 27, 7, 17 contra Hannonem missus 28, 1, 5 eum et Magonem vincit 28, 2, 10 cf. 28, 13, 3; 28, 14, 5 castris praeest 28, 16, 9 cf. 28, 17, 11; 28, 34, 12.
M. Iunius Silanus praefectus socium cadit 33, 36, 5.
M. Iunius Silanus cos. a Cimbris victus P. 65.
M. Iunius Silanus cos. F. 52 bb.
Iuniorum centuriae 1, 43; 26, 22, 7; 27, 6, 3 tabulae 24, 18, 7 iuniores ab annis septemdecim ad militiam sumpti 22, 57, 9 omnes sacramento adacti 10, 4, 3 iuniorum inopia 25, 5, 5.
Iuniores patrum 2, 54, 3 resistunt tribunis 3, 14, 3 plebi iniurias inferunt 3, 65, 7.
Iuno testis invocatur a fetialibus 1, 32, 10 ei sacri anseres 5, 47, 4 eius aedes in Capitolio obsessa 3, 17, 3 in Aventino 5, 22, 7 Patavii vetus aedes 10, 2, 14 Lanuvii 21, 62, 8 Acraea 32, 23, 10 Lacinia 23, 32, 4 cf. Lacinia, Lucina 37, 3, 2 matrona in Aventino 21, 62, 8 vd. infra Regina, Matutae aedes dedicata 34, 53, 3 Moneta 4, 7, 12 vd. Moneta, Regina 3, 17, 3 eius simulacrum Veiis Romam deportatum 5, 22, 7 P. ei templum Camillus in Aventino dedicat ibid. matrona appellatur 21, 62, 8 ei lectisternium factum 22, 1, 18 quo ritu placetur 27, 37, 8 et 11 ei donum fertur 31, 12, 9 in eius tutela Argi urbs 34, 24, 2 ei aedes vota 39, 2, 11 dedicata 40, 52 Sospitae aedes com-

munis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 ei maioribus hostiis sacrificatum 22, 1, 17 cf. Sospita.

Iupiter 1, 20, 2 ei flamen assiduus creatus ibid. in iureiurando invocatur 1, 32, 6 et 10; 2, 45, 14 in Iovis aede vescuntur tibicines 9, 30, 5 ei ludi magni voti 22, 9, 10; 31, 9, 6 Iovis epulum 27, 36, 9; 29, 38, 8; 31, 4, 7 Iovis aedes in monte Albano 27, 11, 2 Antiochiae 41, 20, 9 Ariciae 24, 44, 8 Athenis 41, 20, 8 Caere 27, 23, 3 in Capitolio duae aedes dedicatae 35, 41, 8 cf. infra Capitolinus, Compsano in agro 24, 44, 8 Cumis 27, 23, 2 Dodonae 8, 24 Formiis 32, 1, 10 in insula 34, 53, 7 Lanuvii 32, 9, 2 Lebadiae 45, 27, 8 Menturnis 27, 37, 2; 36, 37, 3 ad Olympum 44, 6, 15 Ostiae 32, 1, 10 Satrici 28, 11, 2 Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Tarracinae 28, 11, 2 Tusculi 27, 4, 11 eius ara in Haemo monte 40, 22, 7 Iupiter Acraeus 38, 2, 5 Capitolino aedes vota 1,38,7 perfecta 1, 55, 1 dedicata 2, 8, 8 P. ei corona aurea missa a Latinis 2, 22, 6 optimus maximus in Capitolio obsessus 3, 17, 3 corona aurea a sociis lata 3, 57, 7 a dictatore iussu populi posita 4, 20, 4 ei aedes facta ob vocem divinitus editam P. 5 in eius cella trium mensarum vasa argentea et ipse in culmine cum quadrigis positus 10, 23, 12 eius signum fulmine deiectum P. 14 ei fulmen aureum factum 22, 1, 17 ei corona a Saguntinis missa 28, 39, 15 ei ludi voti 40, 40, 10 eius aedes albo polita 40, 51, 3 eius templum Antiochiae 41, 20, 4 cf. 41, 27, 11 ei ob prodigium ludi facti 42, 20, 3 eius templum refectum dedicatur P. 98 Dodonaeus 8, 24 Elicio aram Numa dicat 1, 20, 7 ei non rite sacrificatur a Tullo Hostilio 1, 31, 8 Feretrio Romulus templum dedicat 1, 10, 7 spolia opima fert ib. 5—6 P. eius aedes amplificata 1, 33, 9 ei spolia opima lata 4, 20, 2 et 5 eius aedem vetustate dilapsam reficit Augustus ib. 7 Imperatoris signum Praeneste Romam devectum 6, 29, 8 Indigetem Iovem Latini Aeneam appellant 1, 2, 6 Latiaris 21, 63, 8 Nicaeus 43, 21, 8 Olympius Syracusis 24, 21, 9; 24, 33, 3 Athenis 41, 20, 8 ei sacrum amplius solito facit Paulus 45, 28, 4 Optimus Maximus vd. supra Capitolinus, Statori templum votum 1, 12, 6 ad Statoris rex habitat 1, 41, 4 ei aedes vota 10, 36, 11 cf. 27, 37, 7 Trophonii Iovis oraculum Lebadiae 45, 27, 8 Vicilinus 24, 44, 8 Victori aedes vota 10, 29, 14 ei spolia concremata ib. 18 pocillum mulsi votum 10, 32, 7.

Iurare in leges magistratus debent 31, 50, 7 iurare non potest flamen Dialis ibid. iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12.

Iuratores 39, 44, 2.

Iusiurandum populi, neminem Romae regnare passuros 2, 1, 9 P. iureiurando primum adacti milites, antea sacramento 22, 38, 2 iureiurando quod non stetisset captivus hosti traditur 22, 61, 4 nimis callidi interpretes iurisiurandi a censore notantur 24, 18, 5 in censu censendo iusiurandum 43, 14, 5.

Ius ratumque, quod postremum populus iussit 7, 17, 12 cf. 9, 33, 9 ius gentium violatum 1, 14; 2, 4, 7; 5, 35, 6 fetialium 1, 32, 5; 9, 9, 3 belli 2, 12, 14 civile repositum in penetralibus pontificum evulgatur 9, 46, 5 Ius Fasque invocantur divi 8, 5, 8 iura populo Romulus dat 1, 8, 2.

Iustitium ex auctoritate patrum indictum 3, 3, 6 a dictatore edictum 3, 27, 2 per iustitium nihil aliud agitur quam bellum apparatur 4, 26, 12 tabernae clausae 4, 31, 9 ob luctum sine edicto coeptum 9, 7, 8 per quadriduum servatum 3, 3, 8 post decem et octo dies remissum 10, 21, 6.

P. Iuventius praetor cum exercitu a Pseudophilippo caesus P. 50.

T. Iuventius trib. mil. 33, 22, 8.

T. Iuventius legatus ad frumentum coemendum 42, 27, 8.

L. Iuventius Thalna legatus ad co-

hortandos milites missus 39, 31, 4 legatus Romam 39, 38, 4.
M.' Iuventius Thalna trib. pl. C. Lucretium accusat 43, 8, 2 praetor inter peregrinos 45, 16, 3 rogationem de bello Rhodiis indicendo promulgat 45, 21, 2.
T. Iuventius Thalna praetor sortitur peregrinam 34, 43, 6.
Iuvenis divina specie in somnio visus ab Hannibale 21, 22, 6.
Iuventas dea 5, 54, 7 ei lectisternium imperatum 21, 62, 9 ei aedes dedicata 36, 36, 5.

Kalendae intercalariae 43, 11, 13; 45, 44, 3 Sextilibus consulatus initus 3, 6 Octobribus 5, 11, 11 Quinctilibus 5, 32; 8, 20, 3 Ianuariis P. 47 cf. F. 12 e.

Labeates populus 43, 19, 3; 44, 31, 2 una pars Illyrici 45, 26, 15 Labeatum lacus 44, 31, 10.
Labeatis terra 44, 23, 3 palus 44, 31, 3.
Labicana via 4, 41, 8.
Labicani agri 3, 7, 3; 26, 9, 11 arma Aequis consociant 4, 45, 3 victi 4, 47, 4.
Labici urbs a Coriolano adempta 2, 39, 4 capta 4, 47, 5 colonia facta ib. 7.
Lacedaemon obsessa a Quinctio 34, 28, 2 sqq. armis validissima et viris 34, 33, 10 partim sine muro 34, 38, 2 oppugnatur ibid. sqq. eius agros vastat Philopoemen 35, 30, 12 ab Aetolis occupata interfecto Nabide 35, 36 disciplina institutisque nobilis 45, 28, 4.
Lacedaemonii P. 18 socii Aetolorum 25, 23, 9 cf. 26, 24, 9 eorum exules veniunt in castra Rom. 34, 26, 12 principes a Nabide interfecti 34, 27, 8 eos societati Achaeorum adiungit Philopoemen 35, 37, 2 de exulibus eorum agitur in concilio Achaico 36, 35, 7 exules Lanvicum obtinent 38, 30, 7 Achaeis societatem renuntiant 38, 31, 5 legatos Romam mittunt 38, 32, 4 inter eos exulesque rixa orta 38, 33, 6 a Philopoemene iubentur muros diruere et Lycurgi leges tollere 38, 34 in senatu queruntur de Achaeis 39, 33, 6 in Achaeorum concilio manere iubentur 39, 48, 4 cf. 40, 20, 2 cf. Lacones.
C. Lacerius trib. pl. cooptatus contra legem Treboniam 5, 10, 11.
Lacetani ab Hannibale subacti 21, 23, 2 Romanae dicionis facti 21, 60, 3 auxilium ferentes finitimis a Scipione insidiis decipiuntur 21, 61, 8 socios populi Rom. depopulantur 28, 24, 4 vincuntur a Scipione 28, 33 gens devia ac silvestris 34, 20, 2 eorum urbem capit Cato ib. 9.
Lacetania subiecta Pyrenaeo 21, 23, 2.
Lacinia Iuno 23, 32, 4 eius templum Crotone describitur 24, 3, 3 ei aram condit Hannibal 28, 46, 16 cf. 30, 20, 6 eius templi tegulas marmoreas detegit Q. Fulvius 42, 3 P. iubetur reportare ib. 10 P.
Lacinium 27, 25, 12; 36, 42, 2.
Lacones Cleonymo duce Italiae littora diripiunt 10, 2 cf. ib. 14.
Laconica ora 38, 30, 6.
Lacumazes puer regiae stirpis a Mazaetullo rex appellatur 29, 29, 11 ad Syphacem fugit 29, 30, 6 acie victus a Masinissa fugit ib. 9 cum Masinissa reconciliatus 29, 30, 10.
C. Laelius familiaris Scipionis classe circummissus Carthaginem novam 26, 42, 5 captam urbem custodire iubetur 26, 48 socio navali adest in certamine de corona murali ib. 7 corona aurea ac triginta bubus a Scipione donatur ib. 14 Romam mittitur nuntius victoriae 26, 51 et in senatum et in contionem productus 27, 7, 2—4 in Hispaniam redire iubetur ibid. sine eo nihil maioris rei Scipio movebat 27, 17, 8 cf. 27, 18, 7 ad Syphacem missus 28, 17, 7 legatus 28, 19, 9 Adherbalem deprehendit in freto et fugat 28, 30, 6 eius opera in proelio 28, 33, 3 et 11 a Scipione in Africam missus magnam cladem affert necopinantibus 29, 3, 8 P. ad Scipionem redit 29, 5 clas-

sis praefectus 29, 25, 5 cum Masinissa Syphacem victum capit 30, 12 P. corona a Scipione donatus 30, 15, 3 Romam missus res gestas exponit 30, 17, 1—3 quaestor extra sortem SCto 30, 33, 2 praetor 33, 24, 2 aed. pl. 33, 25, 2 Siciliam sortitur 33, 26, 2 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 cos. 36, 45, 9 multum in senatu poterat 37, 1, 7 P. ei Italia decreta ib. 10 Romam redit 37, 47 ei imperium prorogatum 37, 50, 13.

C. Laelius in Macedoniam missus legatus 41, 22, 3 legatus ad Gallos 43, 5, 10.

Laetorius trib. pl. vi et tumultu legem Publiliam perfert 2, 56, 6 sqq.

Laetorius legatus 29, 12, 5.

C. Laetorius aed. cur. 23, 30, 16 praetor 26, 23 decemvir sacris faciundis 27, 8, 4.

C. Laetorius legatus ad consules mittitur 25, 22, 2.

C. Laetorius legatus 31, 21, 9 triumvir coloniae 34, 45, 5.

L. Laetorius aed. pl. 30, 39, 8.

M. Laetorius primi pili centurio a populo iussus dedicare aedem Mercuri 2, 27, 6.

Laevi Ligures antiqua gens circa Ticinum 5, 35, 2; 33, 37, 6.

Lagos urbs 38, 15, 2.

Lamia urbs 27, 30; 32, 4, 3; 35, 43, 9 eius situs 36, 25, 3 a Philippo oppugnatur 36, 25 ab Acilio capta 37, 5, 3.

L. Lamia Astures et Cantabros vincit F. 52 cc.

Lampsaceni coronam Romam afferunt 43, 6, 7 in amicitiam populi Rom. recepti 43, 6, 10.

Lampsacus Antiochi imperium recusat 33, 38, 3; 35, 40, 2; 37, 35, 2.

Lampsus castellum Thessaliae 32, 14, 3.

Lampter Phocaeae pars 37, 31, 8.

Lanienae in publicum emptae 44, 16, 10.

Lanistae 28, 21, 2.

Lanuvium 3, 29, 6 ibi Junonis Sospitae templum 8, 14, 2 Iovis aedes 32, 9, 2 cf. 21, 62, 4 et 8; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 29, 14, 3; 31, 12, 6; 35, 9, 4; 40, 19, 2; 41, 21, 13; 42, 2, 4; 45, 16, 5 a Mario expugnata P. 80.

Lanuvinus ager ab Aequis vastatur 3, 25, 6 Lanuvini alias fidelissimi moliuntur bellum 6, 21, 2 tuentur Pedanos 8, 12, 7 victi 8, 13, 5 iis civitas data sacraque reddita cum eo, ut Sospitae aedes communis iis cum Romanis esset 8, 14, 2 cf. 32, 9, 2 Lanuvinus magistratus 41, 16.

Laodice Demetrii uxor necata ab Antonio P. 50.

Laodiceni in exercitu Rhodiorum 33, 18, 3.

Lapathus castellum 44, 2, 11; 44, 6, 10.

Lapicini Galliae populus 41, 19.

Lapides Atri locus Hispaniae 26, 17, 4.

Lapidibus pluit 1, 31, 4; 21, 62, 6; 25, 7, 7 in eo prodigio sollemne novemdiale sacrum 21, 62, 6 cf. 23, 13, 15 ob crebrius de caelo lapidatum libri aditi 29, 10, 4 cf. 36, 37, 3 per triduum lapidaverat 39, 22, 3 cf. 44, 18, 6 lapis sacer Mater deum vocatur Pessinunte 29, 11, 7 lapis decimus 27, 37, 9 quinquagensimus 25, 5, 6.

Lar Porsina vd. Porsina, Tolumnius vd. Tolumnius.

Sp. Larcius genere clarus factisque proelium sustinet 2, 10, 6 contra praedatores pugnat 2, 11, 7.

T. Larcius cos. 2, 18 dictator primus ib. 5.

T. Larcius cos. 2, 21 eius in senatu sententia 2, 29, 8.

Larentia Faustuli uxor, secundum quosdam Lupa appellata 1, 4, 7.

Lares 8, 9, 6 permarinis Laribus aedes dedicatur 40, 52, 4.

Largitionum spe perniciosa plebs concitata P. 70.

Larinas ager 22, 18, 7; 22, 24; 27, 40, 10; 27, 43, 10; 45, 2, 11.

Larisa arx Argorum 32, 25, 5.

Larisa urbs 28, 5, 2 obsidetur ab Antiocho 36, 10, 3 liberatur a Claudio ib. 10 cf. 36, 14, 10 ibi Thessalorum concilium 42, 38, 6 cf. 42, 47, 10; 42, 67, 10.

Larisa Cremaste expugnata 31, 46,

12 cf. 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 42, 56, 7; 42, 67, 10.

Larisenses 31, 31, 4.

Larisus amnis 27, 31, 11.

Las maritimus Laconiae vicus 38, 30, 7 a Spartanis exulibus tenetur ibid.

Latiaris Iupiter 21, 63, 8.

Latina via 22, 12, 2; 26, 8, 10.

Latinae feriae 5, 17, 2; 8, 11, 15; 21, 63, 8; 38, 44, 8 usque a. d. V Kal. Maias consules praetoresque Romae tenent 25, 12 instauratae ob carnem Ardeatibus non datam 32, 1, 9 cf. 37, 3, 4 tempestate turbatae instaurantur 40, 45, 2 non recte factae 41, 16, 2 ad eas Lanuvini hostias praebent ibid. a. d. III Id. Sextiles, cum indictae fuissent a. d. III Nonas Maias ib. 5 Kal. Iuniis factae 42, 35, 3 pridie Kal. Apriles 44, 22, 16.

Latine loqui permissum Cumanis 40, 42, 13.

Latini ab Aenea Aborigines et Troiani appellantur 1, 2, 4 incursione facta ab Anco devicti 1, 33, 5 P. singula eorum oppida capit Priscus 1, 38, 4 (a Prisco superati P. 1) eos maxime sibi conciliat Tarquinius Superbus 1, 49, 8 eorum proceres convenire iubentur 1, 50 Turni in regem oratio ib. 3—6 ei Superbus necem machinatur 1, 51 cum Latinis revocatis foedus iniquum factum 1, 52, 1—5 ex Romanis Latinisque exercitus miscetur ib. 6 cum iis bellum 2, 19, 2 P. ad lacum Regillum fusi 2, 20 Volscos seditiosos Romam ducunt 2, 22, 4 captivorum sex milia iis donantur ib. 5 coronam auream in Capitolium mittunt ib. 6 hospitia iungunt cum Romanis ib. 7 iis arma capere non licet, sed inermes a Romanis defenduntur 2, 30, 9 foedus cum iis a Sp. Cassio ictum 2, 33, 9 sine Romano duce exercituque Volscos vincunt 2, 53, 4 Romanis succurrunt 3, 7, 4 deficiunt 6, 2, 3 Volscos adiuvant 6, 6, 4; 6, 7; 6, 12, 6 cum iis victi Antium petunt 6, 32, 6 a Volscis secedentes Satricum comburunt 6, 33, 4 Tusculum praeter arcem capiunt ib. 7 a Tusculanis et Romanis ad unum omnes caesi ib. 12 petentibus pax data 7, 12, 7 milites imperatos mittere nolunt 7, 25, 5 Paelignis bellum inferunt 7, 38 Sidicinos contra Samnites adiuvant 8, 2, 8 bellum coquunt Romanum 8, 3, 2 P. eorum decem principes Romam evocati ib. 8 concilium habent 8, 4 alterum consulem Latinum esse poscunt 8, 5 P. contra eos bellum iussum 8, 6, 7 ad Vesuvium victi 8, 10 P. iterum victi in deditionem veniunt 8, 11, 12 P. eorum ager plebi divisus ib. 13 rebellantes vincuntur et deduntur 8, 12, 5 Latinorum populi singulatim contra Romanos bellum gerunt 8, 13, 3 singula oppida capta ib. 8 de iis in senatu relatum 8, 13, 11—18 decretumque de singulis 8, 14 ex Latinis populis ut bini senatores legantur Sp. Carvilius suadet 23, 22, 4 Latini equites in exercitu 33, 36, 10 Latini qui in coloniam adscripti essent, ut cives Romani fierent, temptatum et recusatum 34, 42, 5 Latini qui Romam commigraverant domos remissi 39, 3, 4 queruntur quod Romae censeantur 41, 8, 6 de sociis nominis Latini censendis lex lata 41, 9, 9 auxilia mittunt bello Italico P. 72 Latinae coloniae 34, 53 cf. 40, 43.

T. Latinius de plebe homo ad senatum defert somnium de ludis Iovis iussu instaurandis 2, 36, 2.

Latinus rex Aboriginum pacem cum Aenea iungit 1, 1, 6 filiam ei uxorem dat ib. 9 proelio occumbit 1, 2, 2.

Latinus Silvius rex Priscos Latinos colonias deducit 1, 3, 7.

Latium duos praetores habet 8, 3, 9 Latii status miserabilis 8, 13, 2.

Latona 5, 13, 6 ei lectisternium factum ibid. bove femina aurata sacrum factum 25, 12, 13.

Latrones in Umbria armati ex spelunca excursiones faciunt 10, 1, 4 duo milia oppressi ib. 6.

Latus clavus 30, 17, 13 lati clavi in luctu publico positi 9, 7, 9.

Laudatio funebris 2, 47, 11; 2, 61, 9 laudibus funebribus memoria vitiata 8, 40, 4 laudationis post mortem sollemnis honos matronis quoque concessus 5, 50, 7.
Laudicia urbs P. 121.
Lavinia Latini regis filia Aeneae data uxor 1, 1, 9 antea pacta Turno regi erat 1, 2 filii tutelam suscipit 1, 3.
Lavinium ab Aenea conditur 1, 1, 11 renovato foedere iuncta 1, 14, 3; 2, 2, 10 Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 4 cf. 26, 8, 11.
Laurea insigne triumphantis 2, 47, 10 laurea coronatus Fabius Pythium consulit 23, 11, 5 lauream in manu tenentes omnes maiores duodecim annis supplicant 40, 37, 3.
Laureatae litterae 5, 28, 13; 45, 1, 6.
Laurens ager 1, 1, 4.
Laurentes legatis pulsatis iure gentium agunt 1, 14 soli Latinorum non desciscunt 8, 11, 15 cum iis foedus quotannis renovatum ibid. iis caro debita Latinis non data 37, 3, 4.
Lautia legatis praebita 28, 29, 19; 33, 24, 5 negata 45, 20, 6.
Lautulae loci angusti nomen 7, 39, 7 ibi proelium cum Samnitibus 9, 23, 4.
Lautumiae carcer 26, 27, 3; 32, 26, 17 in lautumiis duo atria facta 39, 44, 7.
Lebadia 45, 27, 8 ibi templum Iovis Trophonii ibid.
Lechaeus Corinthi portus 32, 23, 4.
Lecti aerati quando Romam advecti 39, 6, 7.
Lectio senatus infamis 9, 29, 6 P. ea non observata a consulibus 9, 30, 2 P. cf. 27, 11, 9.
Lectisternium primum Romae factum 5, 13, 6 cf. 7, 2, 2; 7, 27; 8, 25 Caere imperatum 21, 62, 8 Iuventati habitum ib. 9 Iunoni factum 22, 1, 18 a senatoribus factum Saturno 22, 1, 19 cf. 22, 9, 10; 29, 14, 14 quibus dis 22, 10, 9 in nonnullis fanis maiorem partem anni fieri solitum 36, 1, 2 cf. 42, 30, 8.
Lecton promunturium 37, 37, 4.
Legati missi ad res repetendas 1, 22, 4 Tarquiniorum bona repetentes 2, 3, 5 ad describendas leges Athenas missi 3, 31, 8 P. sociorum gratulantes de concordia patrum plebisque 3, 57, 7 Ptolemaei gratulantes de victoria 37, 3, 9 amicitiam et societatem petentes 7, 27, 2; 42, 19, 6 decem legati ad componendas res Graeciae 33, 24, 7 Asiae 37, 55, 7 quinque in Illyricum missi ad res componendas 45, 17 ex legatorum sententia more maiorum imperator pacis leges dat 33, 24, 7 legati ad Porsinam e patribus honoratissimus quisque 2, 15 ex ordine senatorio lecti 35, 6, 5 consulares legati missi ad consulem 9, 38, 12 ad Coriolanum sacerdotes supplices eunt 2, 39, 12 legati Romanorum superbe excepti 3, 25, 7; 4, 58, 6 non admissi ab Hannibale 21, 9, 3 cum risu excepti a Gallis 21, 20, 3 legati Masinissae honorifice excepti 30, 17, 4 legatis munera data 9, 43, 26; 31, 9, 5; 37, 3, 11; 42, 6, 11; 43, 6, 10 et 14 multa dona Masinissae filio legato 45, 14, 6 munera ex instituto data 45, 13, 8 hospitium iis datum in villa publica 30, 21, 12 ibi lautia praebita 33, 24, 5 aedes liberae hospitio datae sumptusque decretus 42, 6, 11 locus lautiaque negata 45, 20, 6 vetantur urbem ingredi 30, 21, 12 iubentur urbe eodem die, Italia intra quindecim dies excedere 37, 1, 6 Italia intra undecimum diem excedere iubentur et custodiuntur, donec naves conscenderint 42, 36, 7 a consulibus in senatum introducti 3, 4, 6 a senatu ad populum reiecti 7, 20, 3 hostium legatis senatus extra urbem datus 42, 36, 2 in aede Bellonae datus 33, 24, 5 obsiti squalore et sordibus ramos oleae porgentes de legato Romano queruntur 29, 16, 6 coronam auream in curiam inferunt 44, 14, 3 flentes ad genua Catonis provoluti auxilium petunt 34, 11, 5 in legatis ius gentium violatum 2, 4, 7; 30, 25, 10 legati Romanorum a Fidenatibus

occisi 4, 17, 2 P. iis statuae publice positae ib. 6 P. a Gallis interfecti P. 12 a Tarentinis pulsati ibid. utrique populo eam ob causam bellum indictum ibid. legatus Romanus ab Illyriis occisus P. 20 legati Romani ab Achaeis pulsati P. 51 Syllae violantur P. 85 contra Gallos legati arma capiunt 5, 36, 6 P. eorum deditionem Galli postulant ib. 8 Apolloniatium legati Romae pulsati P. 15 qui pulsarant dediti ibid.; 38, 42, 7 Certimensium ridenda simplicitas nihil prius quum ut bibere sibi detur petentium 40, 47, 5 de Prusiae legatis lepide Catonis dictum P. 50 qui repente aliquo mitterentur singula iumenta per oppida imperabant 42, 1, 11 imperatorum legati lictores habent 29, 9, 7 legatum se fratri in Asiam iturum affirmat P. Scipio 37, 1, 9 P.

Legationis ius 6, 17, 8 in legationes consules singulis senatoribus binos equites adiciunt ob solitudinem urbis 4, 52, 7.

Legio Romana 1, 11 quantus militum numerus 6, 22, 8; 7, 25, 8; 8, 8, 14; 26, 28, 7; 29, 24, 14; 43, 12, 5 legiones veteres expletae et novae scriptae a Tullo 1, 30, 3 decem effectae quantus nunquam ante exercitus 2, 30, 7 cf. 7, 25, 12 duodeviginti 24, 11, 2 una et viginti 26, 28, 13 quadraginta septem Syllae agris donantur P. 89 legio classica 22, 57, 8 legio Campana in praesidium Reginorum missa, Reginis occisis urbem occupat P. 12 securi percussa P. 15 cf. 28, 28, 3.

Legionarii equites 35, 5, 8.

Lembi biremes 24, 40, 2 Issaici 32, 21, 27.

Lemnos 28, 5; 33, 30, 11.

Leo prope Syracusas 24, 39, 13.

Leo Apollodorum seditionis reum facit 35, 50, 4.

Leo Hicesiae filius 38, 10, 4.

Leones in ludicro Romae 39, 22, 2.

Leonides exul Lacedaemonius 42, 51, 8.

Leonnatus praefectus Persei 42, 51, 4; 42, 59, 7.

Leontini 24, 7, 2 legatos mittunt Syracusas 24, 29 ab Epicyde contra Syracusas concitantur ib. 6 a Marcello expugnantur 24, 30.

Leptis urbs Africae 30, 25, 12; 34, 62, 3.

Letus mons 41, 18.

Leucada Contrebia F. 19.

Leucadia insula antea paeninsula 33, 17, 5.

Leucae 35, 27, 3.

Leucas 32, 15, 5 ibi concilium Acarnanum 33, 16, 3; 33, 17 eius situs ib. 7 proditione capitur a L. Quinctio ib. 11 P. cf. 33, 34, 7 concilio Acarnanum exempta 45, 31, 12.

Leucata promunturium 26, 26; 36, 15, 9; 44, 1, 4.

Leves milites qui hastam tantum gaesaque gerunt 8, 8, 5 levis armaturae milites 30, 33, 3.

Leusus Cretensis 38, 13, 3.

Lex lata de incensis 1, 44 de provocatione 2, 8, 2 (cf. lex Valeria) de dictatore creando 2, 18, 5 sacrata 2, 33, 3; 4. 26, 3; 9, 39, 5 sacrata Ligurum 36, 38 leges sacratae 3, 32, 7 nihil auxilii habent 2, 54, 9 lex sacrata militaris ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleretur neve quis, ubi tribunus militum fuisset, postea ordinum ductor esset 7, 41, 4 leges decem tabularum latae 3, 34, 6 P. fons omnis publici privatique iuris ibid. duae tabulae adiectae 3, 37, 4 P. ne cui album in vestimentum addere liceret petitionis causa 4, 25, 13 de multarum aestimatione 4, 30, 3 de indicendo Veientibus bello 4, 60, 9 de transmigrando Veios antiquata 5, 55, 2 regiae leges 6, 1, 10 ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret 6, 20, 13 de decemviris sacrorum ex parte de plebe creandis 6, 42, 2 vetusta lex, ut praetor maximus idibus Septembribus clavum pangat 7, 3, 5 ne quis populum sevocaret 7, 16, 8 ne quis necteretur aeris alieni causa 8, 28, 9 P. lex curiata 9, 38, 15 ne quis templum dedicaret iniussu senatus tribunorumque pl. partis maioris 9, 46, 7 de ambitu 40, 19,

11; P. 47 de Latinis Romam commigrantibus 41, 8, 9—12 cf. 41, 9, 9 ne cui regi Romam venire liceret P. 46 de iterando consulatu P. 56 de Cypro provincia P. 104 ut Caesaris consulatum petentis ratio haberetur absentis P. 107 leges dantur Capuae a praetore Romano 9, 20, 5 legum ferendarum ius tribunis pl. ademptum P. 89 in leges iurant magistratus 31, 50, 7 Acilia Minucia de pace cum Poenis facienda 30, 43, 2 Aelia de duabus coloniis Latinis 34, 53 Aemilia de censurae spatio minuendo 4, 24, 5 P. cf. 9, 33, 4 Antonia de permutatione provinciarum P. 117 Appuleia Saturnini agraria P. 69 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragiis creandis 9, 20, 3 Atinia de quinque coloniis maritimis 32, 29, 3 Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44 Canuleia de conubio patrum et plebis 4, 1 perlata 4, 6, 3 P. Cassia agraria 2, 41, 3 cf. 2, 43, 3 Cincia de donis et muneribus 34, 4, 9 Claudia de quaestu senatorum 21, 63, 3 P. Clodii P. 103 Corneliae Cinnae P. 79 Corneliae Dolabellae de novis tabulis P. 113 Corneliae Syllae P. 89 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Genuciae ne faenerare liceret et ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42 Horatiae vd. Valeriae. Icilia de Aventino 3, 32, 7 Iuliae agrariae P. 103 Liciniae Sextiae de aere alieno, altera ut consulum utique alter ex plebe crearetur, tertia ne quis plus quingenta iugera agri possideret 6, 35, 4 P. Licinia de epulonibus 33, 42 Liviae Drusi agrariae frumentariae iudiciaria P. 71 Lucretia de agro Campano 42, 19 Manilia de imperio Cn. Pompei P. 100 Manlia de vicesima manumissorum 7, 16, 7 Marcia vd. Atilia, Menenia vd. Duilia, C. Octavii de quaestione in Caesaris percussores habenda P. 120 eiusdem leges F. 51 aa Ogulnia ut sacerdotia plebi cum patribus communia essent 10, 6, 6 Oppia quando lata sit 34, 1, 3 de ea abroganda certamen ib. 2 P. abrogatur 34, 8, 3 P. Poetelia de ambitu 7, 15, 12 Porcia gravi poena sanxerat si quis verberasset necaretve civem Romanum 10, 9, 4 Publilia ut plebei magistratus tributis comitiis fierent 2, 56, 2 Publiliae secundissimae plebei ut plebiscita omnes Quirites tenerent, de auctoribus patribus ante initum suffragium, de censore altero utique plebeio 8, 12, 15 Roscia de equitum sedibus in theatro P. 99 Semproniae de faenore 35, 7, 4 Ti. Sempronii agrariae ne quis plus mille iugera agri publici possideret, et ut triumviri iudicarent, qua publicus qua privatus ager esset P. 58 Sempronia de pecunia Attali ibid. C. Sempronii agraria, frumentaria, de senatu ex equitibus supplendo P. 60 Sextiae vd. Liciniae Sulpiciae de exulibus et libertinis P. 77 Terentilia ut quinque viri crearentur legibus de imperio consulari scribendis 3, 9, 5 Trebonia, ut qui plebem tribunos rogaret, usque eo rogaret, dum decem effecisset 3, 65, 4 cf. 5, 10, 11 Valeriae Horatiae de plebiscitis patres tenentibus, de provocatione, de sanctitate tribunorum 3, 55, 3—7 Valeria de provocatione tertium sancta 10, 9, 3 Villia annalis 40, 44 Voconia de mulieribus heredibus P. 41.

Liberi Liberaeque aedes 3, 55, 7 ibi supplicatio 41, 28, 2 signa aenea 33, 25, 3.

Liberorum creandorum causa uxores ducendas esse omnibus Q. Metellus censor censet P. 59.

Libertas victis Tarentinis datur P. 15.

Libertatis aedes in Aventino 24, 16, 19 atrium 25, 7, 12 refectum 34, 44, 5 cf. 43, 16, 13; 45, 15, 5.

Libertinorum filii in senatum lecti 9, 46, 10 P. in quattuor tribus redacti P. 20 in tribum unam Exquilinam coniecti 45, 15, 6 in quinque et triginta tribus distributi P. 84 ad militiam sumpti 10, 21, 4; 22,

11, 8 socii navales lecti 36, 2, 15; 42, 27, 3; 43, 12, 9 militare coeperunt P. 74 de iis lex Sulpicia P. 77 libertinorum Hispanorum colonia 43, 3, 4 libertinae pecuniam conferunt Feroniae dono 22, 1, 18.
Libertum populi Rom. Prusias sese fert 45, 44, 19.
Libethrum 44, 5, 12.
Libitina funeribus vix sufficit 40, 19, 3; 41, 21, 6.
Libri fatales 5, 15, 11 lintei in aede Monetae 4, 7, 12; 4, 13, 7; 4, 20, 8; 4, 23, 2 magistratuum 4, 7, 10; 4, 20, 8 Sibyllini aditi 3, 10, 7; 5, 13, 5; 7, 27 ob prodigia 10, 31, 8; 21, 62, 6 et 11; 22, 36, 6; 22, 57, 4 ob pestilentiam 10, 47, 6 ob crebrius de caelo lapidatum 29, 10, 4 libri vaticinii 25, 1, 12 libri Numae inventi cremantur 40, 29, 11 P.
Libui gens 5, 35; 21, 38, 7; 33, 37, 6.
Liburni 10, 2, 4.
Libyphoenices mixtum Punicum Afris genus 21, 22, 3.
Licabrum Hispaniae oppidum 35, 22, 5.
Licinia ob veneficium cognatorum decreto occisa P. 48.
Licinia Vestalis incesti damnata P. 63.
Liciniae Sextiae leges 6, 35, 4.
C. Licinius trib. pl. 2, 33, 2.
C. Licinius primus de plebe magister equitum 6, 39, 3 trib. mil. iam fuerat ibid. cf. 10, 8, 8.
C. Licinius legatus Carthaginem missus 21, 18.
C. Licinius praefectus duarum urbium Illyrici 45, 26, 2.
L. Licinius praetor 27, 8, 8.
M. Licinius trib. mil. occisus 27, 12, 16.
P. Licinius trib. mil. c. p. 5, 18, 6.
P. Licinius legatus 45, 34, 13.
Sex. Licinius senator Marii iussu de saxo deiectus P. 80.
Sp. Licinius trib. pl. legem agrariam perferre studet 2, 43, 3.
C. Licinius Calvus cos. 7, 9.
P. Licinius Calvus trib. m. c. p. primus ex plebe 5, 12, 9 idem ei honos non petenti datur 5, 18 in filium ut transferatur impetrat ib. 3 eius de praeda Veienti sententia 5, 20, 4.
(Licinius) Crassus se ipse interficit, ne a Marianis indigna patiatur P. 80.
(Licinius) Crassus a Marianis occisus P. 80.
C. Licinius Crassus praetor 42, 9, 8 urbanus 42, 10, 14 apud eum consul causam dicit 42, 22, 7 iubetur naves reficere 42, 27 fratris consulis legatus 42, 58, 12 cos. 44, 17, 4 sortitur Italiam ib. 10 vitio diem dicit exercitui ad conveniendum 45, 12, 10 nihil memorabile gerit in Gallia ib. 11 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 2.
M. Licinius Crassus 40, 51, 7.
M. Licinius Crassus praetor fugitivos vincit P. 97; F. 22 Spartacum cum exercitu caedit ibid. cos. cum Pompeio ibid. cum Caesare et Pompeio conspirat P. 103 ei Syria et Parthicum bellum data P. 105 a Parthis proelio, in quo filius cadit, victus et in colloquio comprehensus interficitur P. 106.
M. Licinius Crassus bellum gerit adversus Basternas aliasque gentes P. 134 adversus Thracas P. 135.
M. Licinius Crassus cos. F. 53 ff.
P. Licinius Crassus Dives (Divitis cognomen 27, 21, 5) aedilitatem petiturus pontifex max. creatur 25, 5, 4 magister eq. 27, 5, 19 ex aedilitate gradum ad censuram fecerat 27, 6, 17 cf. 27, 34, 6 censura se abdicat ib. 18 cogit flaminem Dialem inaugurare curionem maximum plebeium 27, 8, 4 cf. 27, 21 praetor 27, 21, 5 peregrina ei data provincia 27, 22, 3 Vestalem flagro caedi iubet 28, 11, 6 cos. 28, 38, 7 ei Brutti provincia nominata 28, 38, 12 morbum excusat comitiorum tempore 29, 10 ei imperium prorogatum 29, 13, 3 cum Sempronio vincit Hannibalem 29, 36, 6 facundissimus forma viribusque excellens iuris pontificii peritissimus 30, 1, 5 negat de incerta pecunia ludos voveri fas esse 31, 9, 7 ver sacrum

non recte factum renuntiat 34, 44, 2 praeit verba ludis vovendis 36, 2, 3 flaminem eundemque praetorem retinet, quominus in provinciam abeat 37, 51 moritur 39, 46 eius funeris causa visceratio ib. 2.

P. Licinius Crassus praetor 41, 14, 5 sacrificia excusat ne in provinciam proficiscatur 41, 15, 9 cos. 42, 28, 5 Macedoniam sortitur 42, 32, 5 paludatus proficiscitur 42, 49 Thessaliam petit 42, 55 primum proelium committit cum Perseo 42, 57 equestri proelio victus 42, 59 P. pacem a rege oblatam recusat 42, 62, 11 praesidium a Perseo obsessum liberat 42, 66 in hiberna concedit 42, 67, 12 complures urbes crudeliter diripit P. 43 cf. 43, 4, 5.

P. Licinius Crassus cos. et pontifex, quod nunquam factum erat, extra Italiam adversus Aristonem proficiscitur P. 59 victus et caesus ibid.

L. Licinius Damasippus praetor omnem nobilitatem trucidat P. 86.

C. Licinius Lucullus trib. pl. legem tulerat de creandis epulonibus 33, 42 inter primos epulones creatus ibid. duumvir Iuventatis aedem dedicat 36, 36, 5.

L. Licinius Lucullus aed. cur. 30, 39. 6 cf. ib. 7.

L. Licinius Lucullus cos. ob dilectum severe habitum in carcerem coniectus a tribunis P. 48 ignotas Hispaniae gentes subigit ibid.

L. Licinius Lucullus cos. Mithridatem vincit et seditionem militum opprimit P. 94 Mithridatis exercitum delet fame ferroque P. 95 Mithridatem vincit P. 97 Tigranem cum Mithridate vincit P. 98; F. 23—24 eum pars exercitus relinquit P. 98.

M. Licinius Lucullus praetor sortitur peregrinam 39, 8, 2.

M. (Licinius) Lucullus procos. Thracas subigit P. 97.

Licinius Macer Livii auctor 4, 7, 12; 4, 20, 8; 4, 23, 2; 7, 9, 4; 9, 38, 16; 9, 46, 3; 10, 9, 10.

L. (Licinius) Murena bellum gerit adversus Mithridatem P. 86.

Licinius Nerva trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.

A. Licinius Nerva legatus in Africam 42, 35, 7 legatus in Macedoniam 44, 18, 6 praetor 45, 44, 2.

C. Licinius Nerva legatus Romam missus 45, 3 praetor sortitur Hispaniam ult. 45, 16, 3 legatus missus ad Cotyn 45, 42, 11.

L. Licinius Pollio legatus Crispini consulis 27, 29, 4.

C. Licinius Stolo cum M. Fabio socero de patefaciendis plebi honoribus consilia confert 6, 34, 11 trib. pl. cum Sextio leges promulgat 6, 35, 4 P. decumum refectus trib. pl. leges perfert 6, 42, 9 cos. 7, 2 sua lege damnatus quod mille iugera cum filio possideret 7, 16, 9 P. cf. 10, 8, 8 ubi primus de plebe magister eq. fuisse dicitur C. Licinius Stolo et 6, 39, 3.

M. Licinius Strabo trib. mil. a fugientibus relictus opprimitur ab Histris 41, 2, 9.

P. Licinius Tegula carmen condit placandis diis 31, 12, 10.

P. Licinius Varus aed. cur. 27, 6, 19 praetor 27, 21, 5 urbanus 27, 22, 3 ei negotium datum oram urbi vicinam tuendi ib. 12.

P. Licinius Varus legatus Romam missus 27, 51, 3.

Lictores duodecim a Romulo instituti 1, 8, 2 ab Etruscis videntur sumpti ib. 3 quattuor et viginti apparent consulibus de plebe homines 2, 55, 3 centum et viginti decemvirorum 3, 36, 4 lictor manus conligat, laqueum inicit 1, 26, 7—8 deligat ad palum 8, 7, 20 praeeunt consuli 10, 25, 5; 24, 44, 10 paludatis lictoribus proficiscuntur consules 41, 10, 13; 45, 39, 11 legato apparent 29, 9, 7.

Ligures cf. Laevi Ligures 5, 35, 2 adversus eos primum exercitus ductus P. 20 in exercitu Hannibalis 21, 22, 2; 21, 38, 3 Hannibali duos quaestores Romanos tradunt 21, 59, 10 ad eos missi legati de auxilio Hannibali lato 22, 33, 4 Has-

drubali se iungere student 27, 39, 2 durum in armis genus 27, 48, 10 a Magone temptantur 28, 46, 8 eorum concilium 29, 5, 3 bellum movent 31, 10, 2 iterum in armis 32, 29, 6 omnes praeter Ilvates sub dicione ib. 7 cf. 33, 37, 5 in armis 34, 56, 2 ad Placentiam usque progressi ib. 10 eorum res gestae 35, 11 a Minucio in fines repulsi 35, 21, 7 eorum ager late vastatus 35, 40, 4 Romana castra aggressi 36, 38 in deditionem veniunt 37, 2, 5 praetorem circumveniunt 37, 57 hostis velut natus ad disciplinam militum continendam 39, 1, 2 et 5 cum iis bellum 39, 2 eis Apenninum subacti ib. 9 P. circumveniunt Romanos 39, 20, 6 a consulibus castigantur Apuani et Ingauni 39, 32, 1—4 duo millia orant, ut recipiantur 40, 16, 5 de iis queruntur Massilienses 40, 18, 4 cf. Ingauni; pacem perpetuam rogant 40, 34, 9 cf. Apuani; cladibus compluribus afflicti 40, 41 proelio victi 40, 53, 2 rebellant 41, 14 iis Mutina adempta 41, 16, 8 victi et montibus deturbati 41, 18, 13 victi acie 42, 7, 3 in eos consul saevit 42, 8, 3 senatus clementia ib. 5 cf. Statellates; in exercitu Romano 42, 35, 6 eorum ager vastatus 45, 44 subacti a Galba P. 46 Transalpini ab Opimio subacti P. 47 a M. Fulvio Flacco P. 60.

Cn. Ligurius trib. mil. 33, 22, 8.

Ligustini montes 34, 8, 6 scuta 44, 35, 19.

Sp. Ligustinus centurio verba facit pro se in contione 42, 34 ei primus pilus primae legionis adsignatur 42, 35, 2.

Ligynae Thessaliae castellum 32, 14, 3.

Lilybaeum occupatum venit classis Carthaginiensis 21, 49, 9 cf. 29, 24, 10; P. 89.

Limnaeum 36, 13, 9; 36, 14, 2.

ad Limnen quae appellatur urbs 38, 14, 10.

Lingones gens 5, 35, 2; F. 53 ff.

Lintrium usus in traiciendo Rhodano 21, 27, 8.

Liparae insulae 5, 28, 2; 21, 49, 2.

Liparenses piratae 5, 28, 2 donum Apollini destinatum cum legatis Romanis captis ad Liparas devehunt ibid.

Liris flumen 10, 21, 8; 26, 9, 3; 26, 34, 8.

Lissus 43, 20, 2; 44, 30, 6.

Litana silva 23, 24, 7 ibi L. Postumius cum exercitu a Gallis caesus ibid. cf. 34, 22.

Literninum 38, 52.

Liternum 22, 16, 4; 23, 35, 5 eo colonia ducta 34, 45 eo P. Africanus secedit 38, 52 et 53, 8 P. cf. 38, 56, 3.

Liternus fluvius 32, 29, 3.

Litigatores P. 86.

Litterae laureatae imperatoris 5, 28, 13; 45, 1, 6 Q. Metelli et Cn. Pompei a Livio transscriptae P. 99.

Litubium Ligurum oppidum deditur 32, 29, 7.

Lituus augurum baculum sine nodo aduncum 1, 18, 7.

Livius poeta 7, 2, 8; 27, 37, 7 tragoediam et comoediam ad scaenam dat F. 11 a L. Livius ibid.

L. Livius trib. pl. 9, 8, 13.

M. Livius ad custodiendum Tarentum missus 24, 20, 13 C. Persium mittit opprimendis frumentatoribus Tarentinis 26, 39, 21 de eo certamen in senatu 27, 25, 3.

M. Livius Denter cos. 10, 1, 7 pontifex de plebe 10, 9, 2 cf. 10, 28, 14.

Livius Drusus Scordiscos vincit P. 63.

(Livius) Drusus Augusti privignus Raetos domat P. 138 Germaniae bellum infert P. 139 aliquot populos subigit P. 140—142 vulneratus moritur P. 142 eius corpus pervectum Romam ibid. laudatus ab Augusto ibid. cos. fuerat F. 53 ff.

M. Livius Drusus trib. pl. iudicia ad senatum transferre studet P. 70. Italicos civitatis spe sollicitat P. 71 leges agrarias et iudiciariam fert ibid. domi occisus ibid.

M. Livius Macatus 27, 34, 7.

Ti. (Livius) Nero Augusti privignus Raetos domat P. 138 Dalmatas et Pannonios subigit P. 141 fratris corpus Romam pervehit P. 142.

C. Livius Salinator pontifex creatur 26, 23, 7 aed. cur. 29, 38, 8 praetor 30, 26, 11 Bruttios sortitur 30, 27, 7 equitibus alariis praeest 35, 5, 8 consulatum petens repulsam fert 35, 10, 3 mortuus 43, 11, 13.

C. Livius Salinator praetor 35, 24, 6 classem sortitur 36, 2, 6 ad bellum profectus 36, 42 Polyxenidam proelio navali vincit 36, 44 Hellespontum petit 37, 9, 6 Sestum recipit 37, 9, 9 Abydum oppugnat ib. 11 obsidionem solvit 37, 12, 3 tradita classe sententiam dicit in consilio 37, 14, 5 in Lyciam missus 37, 16 omisso incepto in Italiam redit ib. 14 legatus ad Prusiam 37, 25, 13 cos. 38, 35 ei Gallia obtingit ib. 9.

M. Livius Salinator legatus Carthaginem missus 21, 18 ex consulatu damnatus in urbem reducitur 27, 34, 5 multo squalore opertus ib. 6 cos. creatur ib. 15 cum Nerone collega in gratiam redit 27, 35, 9 eius dictum plenum irae in cives 27, 40, 8 sinistro cornu praeest in pugna Senensi 27, 48, 4 Romam reducit 28, 9, 3 triumphans quadrigis urbem intrat ib. 10 P. dictator comitia habet 28, 10, 2 in Etruriam a senatu mittitur quaestionem de defectione habiturus 28, 10, 5 procos. ib. 11 Ariminum missus 28, 46, 13 iunctus Sp. Lucretio 29, 5, 9 ei imperium prorogatum 29, 13, 4 censor Salinatoris cognomen accipit 29, 37, 4 eius pravum certamen cum collega ib. 8 P. praeter unam omnes tribus aerarios relinquit ib. 13 P. eius sententia in senatu 30, 23 cf. 36, 36, 6.

Locrenses ad Poenos deficiunt 23, 30, 8 cf. 23, 41, 12 exules cum fabris captis de tradenda arce agunt 29, 6, 5 apud Scipionem ib. 8.

Locri urbs ad Hannibalem deficit 22, 61, 12 Hannoni deditur 24, 1, 8 eo transmigrant Crotoniatae 24, 3, 15 a Crispino oppugnatur 27, 25, 11 a L. Cincio 27, 26, 3 ab Hannibale obsidione exempta 27, 18, 17 altera arx Romanis proditur 29, 6, 10 de urbe Poeni Romanique certant ib. 15 Hannibale pulso urbem Scipio recipit 29, 7 P. cruciatur Pleminii legati avaritia 29, 8, 7 de ea queruntur Locrenses in senatu 29, 16, 4 sqq. P. iis libertas et iura restituta 29, 21, 7 cf. 42, 48, 7.

Locris in Graecia 28, 6, 12; 33, 34, 8.

Locustae vd. Lucustae.

Longarus Dardanus suo nomine bellum cum Demetrio, Philippi patre, gesserat 31, 28, 2.

Longula Volscorum capta 2, 33, 4 Romanis adempta a Coriolano 2, 39, 3.

Longuntica 22, 20, 6.

Longus vicus Romae 10, 23, 6.

Lonorius Gallorum dux 38, 16, 2.

Loracinae flumen 43, 4, 6.

Loretanus portus 30, 39.

Loryma portus 37, 17, 8; 45, 10, 4.

Luae Matri arma capta a consule sacrata 8, 1, 6 ei spolia cremata 45, 33.

Luca 21, 59, 10.

Lucani adversus Alexandrum Epirensem pugnant 8, 17, 9 in fidem Romanorum recepti 8, 19, 3 Lucanorum exules 8, 24, 6 cum Lucanis foedus factum 8, 25, 3 fraude decepti ad Samnites deficiunt 8, 27, 9 foedus iterum ictum cum iis 10, 12 2 Lucana cohors in exercitu Romano 10, 33 cum iis bellum P. 11 adversus eos bene pugnatum P. 12—14 Lucana turma 22, 42, 4 deficiunt ad Hannibalem 22, 61, 11 eorum oppida aliquot expugnata a Sempronio 25, 1, 5 pars Romanis favet 25, 16, 5 Romanis se dedunt 27, 15, 2 cf. 27, 51, 13 tota gens in dicionem populi Rom. redit 28, 15, 15 deficiunt P. 72 victi P. 76.

Lucanus Samnites vincit P. 75.

Luceres equitum centuria 1, 13, 8 nominis causa incerta ibid.

Luceria Apulorum urbs 9, 2, 3 Romanis dedita 9, 15, 6 prodita Samnitibus 9, 26 recepta fit colonia ib. 5 a Samnitibus oppugnatur 10, 35 prope eam duo proelia Romanorum Samnitiumque 10, 35—36 cf. 22, 14, 12; 23, 33, 5.

Lucerini fidem servant Romanis 27, 10, 7.

Lucina Iuno 37, 3, 2.
Lucretia Tarquinii Collatini uxor 1, 57, 7 muliebri certamine superior ib. 10 a Sex. Tarquinio stuprata nuntium ad propinquos mittit ib. 5 se ipsa occidit ib. 12 P.
C. Lucretius duumvir navalis 40, 26, 8.
L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 21.
L. Lucretius trib. m. c. p. 6, 22, 5.
L. Lucretius quaestor traditur Hannibali a Liguribus 21, 59, 10.
M. Lucretius trib. pl. 27, 5, 16.
M. Lucretius 27, 38, 12.
M. Lucretius trib. pl. legem promulgat de agro Campano 42, 19.
M. Lucretius a fratre praetore praemissus in Graeciam 42, 48, 6 Chalcidem venit 42, 56, 3.
Sp. Lucretius cos. 2, 15.
Sp. Lucretius praetor creatus, aed. pl. cum esset 28, 38, 11 Ariminum sortitur ib. 13 eius litterae de Magone 28, 46, 12 M. Livio se iungit 29, 5, 9 ei imperium prorogatum 29, 13, 4 iterum prorogatum ad Genuam exaedificandam 30, 1, 9 legatus 31, 11, 18.
Sp. Lucretius praetor 42, 9, 8 Hispaniam ult. sortitur 42, 10, 13 legatus in Graecia 44, 7.
T. Lucretius cos. 2, 8, 9 contra praedatores pugnat 2, 11, 8—10 iterum cos. 2, 16, 2.
L. Lucretius Flavus cos. 5, 29, 2 Aequos vincit ib. 5 trib. m. c. p. 5, 32 contra Volsinienses profectus ib. 2.
C. Lucretius Gallus praetor 42, 28, 5 ei, quo senatus censuisset, sors obvenit 42, 31, 9 classi praefectus ib. 6 in Cephallaniam traicit 42, 48, 8 sinum Corinthium petit infirmo corpore 42, 56 Haliarto capto Thebas se recipit 42, 63 a tribunis pl. in contionibus laceratur ob crudelitatem in socios 43, 4, 6 a Chalcidensibus accusatus poenas dat 43, 8.
Q. Lucretius Ofella Syllae legatus Marium Praeneste obsidet P. 88 invito Sylla consulatum petens occiditur P. 89.
Hostius Lucretius Tricipitinus cos. 4, 30, 4.
L. Lucretius Tricipitinus cos. 3, 8, 2 in Hernicos profectus Volscum agmen caedit ib. 9 triumphat 3, 10, 4 K. Quinctium reum laudat 3, 12, 5 praefectus urbi 3, 24, 2.
L. Lucretius Tricipitinus trib. m. c. p. 6, 4, 7.
P. Lucretius Tricipitinus trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum 4, 47, 7.
Sp. Lucretius Tricipitinus a filia stuprata arcessitus 1, 58, 5 praefectus urbi a Superbo institutus 1, 59, 12 primos consules comitiis centuriatis creat 1, 60, 4 genero auctor Roma cedendi 2, 2, 9 cos. suffectus moritur 2, 8, 4.
Lucrinus lacus in portum conversus F. 50 w.
Luctus Romae post cladem Caudinam 9, 7, 7 sqq. diebus triginta SCto finitus 22, 56, 5 in luctu purpura aurumque deponuntur 34, 7, 10.
Lucumo Demarati Corinthii filius Tarquiniis Romam transmigrat 1, 34, 8 L. Tarquinium Priscum se nominat (qui conferendus est) 1, 34, 10.
Lucumo iuvenis praepotens Clusinus 5, 33, 3.
Luci duo Romae, inter eos asylum 1, 8, 5 luci fanique religio et ius sanctum 35, 51, 2.
Lucustarum vis ingens 30, 2, 10; 42, 2, 4 in Apulia 42, 10, 7 ad eas tollendas praetor missus ib. 8 ab ingenti earum multitudine in Africa pestilentia orta P. 60.
Ludi primum editi 1, 9, 6 ex pecunia multatitia facti 10, 23, 13 quando primum ludos ob res bene gestas coronati spectaverint et palmae victoribus datae sint 10, 47, 3 ludorum causa Iovis epulum 29, 38, 8 voventur in principiis bellorum 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 in discrimine proelii 35, 1, 8 pestilentiae causa 7, 2, 3; 27, 23, 7 primi de incerta pecunia 31, 9, 10 ludis faciendis pecuniam ipse qui voverat dabat 36, 36, 2 de ludorum impensa 39, 5, 8 de ludis SCtum 40,

44, 11 instaurati ob prodigia 40, 59, 6 religionis causa 39, 7, 9 facti ob prodigium 42, 20, 3 ludorum magnificentia multis bestiis conductis 39, 22, 2; 44, 18, 8 ludos populus stans spectat theatro destructo P. 48 ludi ab imperatoribus facti 28, 45, 12; 45, 32, 8 a Scipione Pauli exemplo facti et transfugae bestiis obiecti P. 51 voti a dictatore 4, 27; 5, 19, 6; 30, 27, 11 a decemviris per secessionem plebis 4, 12, 2 a consule 31, 9, 5; 36, 2, 3; 42, 28, 8 a praetore 22, 9, 11 ludi Actiaci instituti F. 51 y Apollinares instituti 25, 12, 15 P. in perpetuum voti pestilentiae causa 26, 23, 3 cf. Apollinares, Capitolini 5, 50, 4 Circensis ludicri varia spectacula 44, 9, 4 Consualia Neptuno equestri sollemnia 1, 9, 6 Diti patri ad Tarentum ex libris ludi facti P. 49 funebres in foro per triduum facti 23, 30, 15 funebres Scipionis 28, 21, 10 funebres per quadriduum in foro facti 31, 50, 4 ob mortem pontificis max. 39, 46, 2 Magni vel Romani instituti 1, 35, 9 instaurantur 2, 36 voventur 4, 27; 5, 19, 6; 22, 9, 10 maximi fiunt et concordiae causa dies unus ad triduum adiectus 6, 42, 12 religionis causa 39, 7, 9 ab aedilibus cur. facti 23, 30, 15 diem unum instaurati 25, 2, 8; 27, 6, 19; 27, 21, 9 primum semel instaurati, ex quo Hannibal in Italiam venerat 27, 36, 8 ter toti instaurati 28, 10, 7; 29, 11, 12; 33, 25 quater instaurati 32, 27, 8 facti et in insequens lustrum voti 27, 33, 8 quo die celebrati 45, 1, 6 ludis Magnis tragoedia et comoedia a L. Livio ad scaenam datae F. 11 a Megalesia 29, 14, 14; 34, 54, 3 cf. Megalesia, Nemea 27, 30, 17 Olympia 27, 35, 3 plebei ludi ter instaurati 23, 30, 17 per biduum instaurati 25, 2, 9; 27, 36, 9 in unum diem 27, 21, 9 semel toti instaurati 28, 10, 7 quinquiens 38, 35, 7 septiens 29, 11, 12; 33, 25 quinquennales a T. Manlio dictatore voti fiunt 30, 27, 11 per quadriduum in circo celebrati ib. 12 cf. 31, 9, 9 Romani ludi vd. supra Magni; saeculares tertii quo anno fuerint F. 10 quarti quando F. 13 saeculares ingenti apparatu facti ab Augusto F. 53 scaenici ludi 7, 2 P. eorum origo et descriptio ibid. per quadriduum quo anno primum facti sint 24, 43, 7 magnifice apparateque facti 31, 4, 5 scaenici Megalesiis 34, 54, 3 scaenici primi secundum Valerium Antiatem 36, 36, 4 scaenici per quadriduum, unum diem in circo 42, 10, 5 cf. F. 11 a Taurii ludi 39, 22 eius ludicri varietas et copia ib. 2 ludi per dies decem voti, si respublica decem annos in eodem statu fuisset 42, 28, 8 cf. 36, 2, 3 ludorum oblectamenta addita epulis 39, 6, 8 ludi litterarum strepentes discentium vocibus 6, 25, 9 in tabernis circa forum erant 3, 44, 6.

Ludicra ars a censoribus remota praeter Atellanum ludum F. 14 h.

Ludiones ex Etruria acciti 7, 2, 4.

Lunae templum 40, 2, 2.

Lunae in defectu aeris crepitus nocte silenti cieri solet 26, 5, 9 defectus exercitui a C. Sulpicio praedicitur 44, 37, 5 P. luna solis orbem subiens lucem obscurat 37, 4, 4.

Luna urbs 34, 8, 5 colonia deducta 41, 13, 4 vastata 41, 19.

Lunae portus 34, 8, 4; 39, 21, 4; 39, 32, 2.

Lunensis ager a Liguribus vastatus 34, 56, 2 Lunenses certant de agro cum Pisanis 45, 13, 10.

Lupa Romulo Remoque mammas praebet 1, 4, 6 cum infantibus conditoribus urbis ad ficum Ruminalem posita 10, 23, 12.

Lupercal ludicrum 1, 5 ob sterilitatem mulierum institutum F. 12.

Luperci P. 116.

Lupus victor Martius ad Romanos currum flectit, cerva ad hostes 10, 27, 9 lupus castra ingressus prodigium 21, 46, 2 cf. 21, 62, 5 urbem ingressus prodigium 32, 29, 2; 41, 9, 6 Capuam ingressus 27, 37, 3 luporum simulacra 22, 1, 12 lupi ferrei in oppugnatores iniecti 28, 3, 7.

Lusitani in exercitu Hannibalis 21, 57, 5 a P. Scipione pro praetore victi 35, 1, 5 sqq. L. Aemilium fugant apud Lyconem 37, 46, 7 ab eodem fugati 37, 57, 6 in armis 39, 7, 7 victi proelio 39, 21, 2 aliquot proeliis victi 40, 44 subacti P. 41 adversus eos bellum gestum P. 46 infeliciter pugnatum P. 48 ut in libertatem restituantur rogatio Scribonia antiquatur P. 49 caesi a Ser. Galba quod per speciem pacis eum aggressuri erant P. 49 eorum ritu equus et homo immolati ibid. a Caesare subacti P. 103.
Lusitaniae montes 21, 43, 8 a Viriato occupata P. 52 partim recepta P. 53 perdomita P. 55.
Lustratio exercitus suovetaurilibus 1, 44, 2 in Macedonia quibus caerimoniis fiat 40, 6 lustratio urbis 21, 62, 7 prodigii causa oppidum lustratur 42, 20, 3.
Lustrum condit Servius Tullius 1, 44, 2 conditum 3, 3, 9 ab origine urbis decimum 3, 24, 10 conditum memoratur 10, 9, 14; 10, 47, 2; P. 13; 27, 36, 6 P.; 29, 37, 5 P.; 38, 36, 10 P.; P. 41; 42. 10 P.; P. 46. 47. 48. 54. 56. 59. 60. 63. 98 primo a censore plebeio conditum P. 13 condi religiosum est propter Capitolium captum et consulem occisum 3, 22 non conditum ob mortem alterius censoris 24, 43, 4.
Lutarius Gallorum dux 38, 16, 2.
C. Lutatius cos. Poenorum classem ad Aegates insulas fundit fugatque P. 19 Lutati foedus 21, 19, 2 cf. 22, 14, 12.
C. Lutatius cos. F. 11 c.
Q. Lutatius cos. 30, 44.
C. Lutatius Catulus (Catuli cognomen 30, 19, 8) triumvir agro adsignando Mutinam confugit Boiis infestis 21, 25, 3 ex captivitate receptus 30, 19, 7.
Q. (Lutatius) Catulus procos. a Cimbris fugatus P. 68 cum Mario eos vincit ibid.
Q. (Lutatius) Catulus M. Lepidum ex Italia pellit P. 90.
Q. (Lutatius) Catulus Iovis templum dedicat P. 98 Capitolium dedicat F. 24 n.
Cn. Lutatius Cerco legatus in Macedoniam 42, 6, 5.
Luxinius Hispaniae regulus 33, 21, 8.
Luxuria Romae crescens a Catone castigatur 34, 4 ab Asiatico exercitu Romam advecta 39, 6, 7 P. cf. 39, 44, 2.
Lycaeus cf. Pan.
Lycaonia 37, 56, 2.
Lychnidus Philippo adempta 27, 32, 9 Pleurato data 33, 34, 11 cf. 43, 9, 7; 43, 21.
Lycia 33, 19, 11; 37, 56, 5 ex ea praefectos deducere iubentur Rhodii 45, 25, 6.
Lycii a C. Livio fugati 37, 16, 12 eorum miserabilis legatio 41, 6, 8 a Rhodiis bello vexantur 41, 25, 8 cf. 42, 14, 8; 45, 25, 6.
Lyciscus Aetolorum praetor Romanis favens 42, 38, 2 de turbis ab eo motis legatio queritur 45, 28, 7.
Lycium Athenis incensum a Philippo 31, 24, 18.
Lyco oppidum in Bastetanis 37, 46, 7.
Lyco Achaeus praefectus Persei 42, 51, 9.
Lycortas Megalopolitanus equitibus praeest in exercitu Achaeorum 35, 29 princeps legationis Romam missae 38, 32, 6—8 praetor Achaeorum 39, 35, 5 respondet Appio legato 39, 36, 5.
Lyctus Cretae urbs expugnata P. 99.
Lycurgus tyrannus Lacedaemone 34, 26, 14.
Lycurgi leges et disciplina sublata 38, 34, 3 et 9 cf. 39, 33, 7; 39, 37.
Lydi 37, 40, 11; 37, 56, 2.
Lymphaeum oppidum Bruttiorum deficit ab Hannibale 30, 19, 10.
Lyncestae Macedonum gens 45, 30, 6.
Lyncus 26, 25, 4; 31, 33, 6; 32, 13, 2 describitur ib. 3.
Lysias Antiochi pueri tutor a Demetrio interemptus P. 46.
Lysimachia Thraciae 32, 33, 15 a Thracibus occupata 32, 34, 7 ab Antiocho restituta 33, 38, 10 inde

praesidium deducit Antiochus 37, 31 cf. 38, 16, 4 Eumeni data 38, 39, 14.
Lysimachia Aetoliae 36, 11, 7.
Lysimachus rex in acie caesus a Seleuco 34, 58, 5.
Lysimachus Philippi amicus 40, 8, 4.
Lysinoe urbs 38, 15, 8.
Lysis fluvius 38, 15, 3.

Macedones 7, 26, 15 eorum legati in senatu Romano 30, 42, 2 Macedonum phalanx 31, 39, 10 eorum animos sibi conciliat Philippus 32, 5, 7 de bello Macedonum cum Romanis vd. Philippus. Macedones in exercitu Antiochi 36, 18, 2 in exercitu Romano 37, 39, 12 cum iis iterum bellum 39, 23, 5 qui defecerant a Philippo in eos saeviendi ius ademptum regi 39, 23, 6 eorum quantum in pugna Pydnensi nunquam antea interfectum 44, 42, 7 Macedonici regni fines 45, 9, 2 Macedonum crescentes opes ib. 4 sqq. eos liberos esse in senatu placet 45, 18 deni principes civitatium a L. Paulo in consilium adhibiti 45, 29 liberi ut suis legibus utantur, pronuntiatum ib. 4 iis dimidium vectigalis, quod pependissent regi impositum 45, 29, 11 cf. omnino de mutata eorum condicione 45, 29 varie adfecti animis 45, 30 senatores vel synedros legere iubentur 45, 32, 2 principes Macedonum cum liberis in Italiam tramissi ib. 3 eorum legati queruntur de praetore P. 54.
Macedonia 1, 1, 4; 9, 18, 3 a Dardanis invasa 27, 33 eius reditus et frequentia a Philippo augentur 39, 24 omnis fere dedita L. Paulo 44, 45, 5 ad Macedoniae res componendas decem legati missi 45, 17 cf. 45, 18 in quattuor regiones discripta 45, 18, 7; 45, 29, 5 vetitum conubium commerciumque inter singulas regiones 45, 29, 10 a Pseudophilippo occupata P. 49 recepta P. 50 a Thracibus vastata P. 74. 76. 81. 82. 117 ibi metalla instituta F. 12 d.
Macedonica phalanx 8, 8, 3; 31, 39, 10 Macedonici exercitus lustratio 40, 6 Macedonici metalli ingens vectigal 45, 18, 3 Macedonica praeda uberrima 45, 33, 5 regia dives ornamentis 45, 33, 5.
Macedonicum mare 44, 11, 2.
Macellum Romae ex incendio refectum 27, 11, 16.
Machanidas Lacedaemoniorum tyrannus Achaeos urit 27, 29, 9 cf. 28, 5, 5 Eleos aggressurus Philippum fugit 28, 7, 17.
Machares Mithridatis filius Bospori rex in amicitiam receptus P. 98.
Macra Come 32, 13, 10.
Macra flumen 39, 32, 2; 40, 41, 3.
Macri campi 41, 18, 5; 45, 12, 11.
Macris insula 37, 13; 37, 28, 5.
Madamprum oppidum 38, 15, 2.
Maduateni Thraecum gens 38, 40, 7.
Madytus a Philippo capta 31, 16, 5 Antiocho deditur 33, 38, 9.
Maeander fluvius 37, 45; 37, 55, 5 vado superari nequit 38, 12, 9 eius fontes Celaenis oriuntur 38, 13, 4.
Maecenas vd. Cilnius.
Maecia tribus 29, 37, 13.
L. Maecilius trib. pl. 2, 58, 2.
Sp. Maecilius trib. pl. quartum 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.
Ti. Maecilius Croto legatus praetoris 23, 31, 6.
Geminus Maecius Tusculanorum dux a filio T. Manlii Torquati caesus spoliatusque 8, 7, 11.
Maedi gens Thraciae 26, 25, 6; 28, 5, 7; 42, 19, 6.
Maedica 40, 21.
P. Maelius trib. m. c. p. 5, 12, 10 iterum 5, 18, 2.
Q. Maelius trib. pl. 9, 8, 13.
Sp. Maelius equestris ordinis praedives in frumenti inopia largitionibus plebem sibi conciliat 4, 13, 2 P. regnum adfectat ib. 4 P. a Servilio Ahala obstruncatur 4, 14, 6 P. eius domus diruta 4, 16, 1 bona vendita 4, 15, 8.
Sp. Maelius trib. pl. diem dicit L. Minucio et de Servilii Ahalae bonis publicandis rogat 4, 21, 3.
Maenium atrium 39, 44, 7.
C. Maenius cos. 8, 13 Latinos et Volscos fundit ib. 5 ei triumphus

et statua equestris decreta ib. 9 dictator 9, 26 coitionis reus absolvitur ib. 20.
C. Maenius praetor sortitur Sardiniam 40, 35, 8 ei quaestio de veneficiis mandatur 40, 37, 4 cf. 40, 43, 2.
Q. Maenius praetor 43, 4, 12.
T. Maenius praetor urbanus 39, 8, 2.
T. Maenius trib. mil. Romam missus 40, 35, 3.
Maeonia F. 21.
Maesessum, gentis Hispanae, urbs et civitas 28, 3, 3.
Maesuli gens Numidiae 24, 48, 13 (Massylii P. 24) de eorum regno certamina 29, 29, 6 sqq. Syphaci subiecti 29, 31, 8.
M. Maevius trib. mil. in acie cadit 30, 18, 14.
Magaba mons 38, 19.
Magalus Boiorum regulus ad Hannibalem venit 21, 29, 6.
Magella Siciliae urbs ad Poenos deficit 26, 21, 14.
Magister equitum primus 2, 18, 5 de plebe 6, 39, 3 magistro eq. aequatum cum dictatore imperium 22, 25, 10 abdicat se magistratu iussu dictatoris 4, 34, 5 ex plebiscito a dictatore dictus 27, 5, 19 cum aedilis esset, dictus 23, 30, 16 magister liberorum Faliscorum pueros prodit Camillo 5, 27 magistri navium 45, 42, 3 magister sacrorum 39, 18, 9.
Magistratus plebei ut comitiis tributis fiant rogatio 2, 56, 2 sacrosancti 2, 33 ne quis patricius plebeium magistratum caperet ibid. plebeius nullus auspicato creatur 6, 41, 5 curulis magistratus 4, 7, 7 cf. curulis; curules fieri tribuni pl. non passi sunt 6, 35, 10 magistratus minores iubentur circumire vigilias 32, 26, 17 duos unus praesertim curules nec capere nec gerere quisquam potest 39, 39, 4 ne quis ullum magistratum sine provocatione crearet 3, 55, 5 ne quis magistratum eundem intra decem annos caperet neu duos uno anno gereret plebiscitis cautum 7, 42, 2 magistratum plus quinque dies nisi qui iurasset in leges, gerere non licebat 31, 50, 7 magistratu se abdicat, qui inaugurari sacerdos vult 40, 42, 8 sine magistratu qui rem gessit, triumphare non potest 28, 38, 4 cf. 31, 20, 3 lex Villia lata de annis magistratuum 40, 44 cuncti magistratus supplicant circa omnia pulvinaria 43, 13, 8 de magistratuum avaritia queruntur Hispani 43, 2 item Graeci 43, 4, 5—13 initus Kal. Sextil. 3, 6 Idibus Maiis 3, 36, 3 cf. 2, 21, 7; 3, 38 a. d. III Id. Sext. 3, 8, 3 Id. Decembr. 4, 37, 3 Kal. Octobr. 5, 11, 11 Kal. Quinct. 5, 32; 8, 20, 3 Id. Martiis 22, 1, 4; 31, 5, 2 Kal. Ianuar. P. 47 cf. F. 12 e magistratuum libri 4, 7, 10; 4, 20, 8 magistratuum insignia ob victoriam sumpta P. 74 magistratus coloniarum 34, 7, 2 Anagninis magistratibus interdictum 9, 43, 24.
Cn. Magius Marcellum patronum suum occidit P. 115.
Cn. Magius Atellanus medix tuticus 24, 19, 2.
Dec. Magius Campanus defectionem Capuae prohibere studet 23, 7, 4 unus non obviam it Hannibali ib. 10 traditus Hannibali Carthaginem mittitur 23, 10, 5 sqq. Cyrenas tempestate delatus liberatur ib. 12.
Magnesia ad Sipylum 36, 43, 9; 37, 37, 9 deditur Romanis 37, 44, 4 Eumeni data 37, 56, 3.
Magnesia urbs super Maeandrum Romanis deditur 37, 45 a Mithridate frustra oppugnatur P. 81.
Magnesia regio 36, 15, 7.
Magnetarches summus Magnetum magistratus 35, 31, 11.
Magnetes liberi pronuntiantur 33, 34, 6 eos Demetriadem in concilium legati Romani vocant 35, 31, 3 Romanam societatem recusant 35, 39, 5 in Philippi dicionem transierant 39, 23, 12.
Magni campi 30, 8, 3.
Mago 21, 47, 4 frater Hannibalis in insidiis collocatus 21, 54 in media acie in pugna Cannensi 22, 46, 7 partem exercitus accipit 23, 1; 4

nuntius Cannensis victoriae Carthaginem 23, 11, 7 effundi iubet anulos aureos 23, 12 P. Hannibalem omni ope iuvandum censet ib. 3 in Hispaniam mittitur 23, 13, 8 cf. 23, 32, 11 missus ad conquisitionem militum 24, 42, 6 cum Hasdrubale Gisgonis filio castra iungit 25, 32, 4 P. Scipionem vincit 25, 34, 10 sqq. castris exutus 25, 39, 14 hiberna habet supra saltum Castulonensem 26, 20, 6 in Baliares ad conducenda auxilia transit 27, 20, 7 a Silano vincitur 28, 2, 11; 28, 13, 6 Gades petit 28, 16, 13 a Carthaginiensibus auxilia petit 28, 31, 4 a senatu Carthaginiensi iubetur in Italiam traicere 28, 36 P. in Carthaginem Novam frustra impetum facit ib. 4 a Gaditanis exclusus in Baliarem minorem transit 28, 37, 8 inde in Italiam 28, 46, 7 P. Genuam capit ib. 8 cum Ingaunis societatem iungit 28, 46, 11 ei auxilia mittunt Carthaginienses 29, 4, 6 P. concilium Ligurum habet 29, 5, 3 vulneratus acie vincitur 30, 18, 13 P. domum redire iussus in itinere moritur 30, 19, 5 P.

Mago Poenorum dux a Scipione captus P. 21 cf. Hanno.

Mago Poenorum dux in Bruttis 25, 15, 8 Ti. Gracchum in insidias deductum interficit 25, 16, 24 P. 25, 21, 4 Locrorum praefectus 27, 28, 14.

Mago legatus missus ad Philippum 23, 34, 2.

Mago ex gente Barcina in Sardinia captus 23, 41, 2.

Mago Poenorum dux Carthaginem novam defendit 26, 44 urbe capta sese arcemque cum praesidio dedit 26, 46, 9 Romam captivus mittitur 26, 51, 2.

Maharbal Himilconis filius ab Hannibale exercitui praefectus 21, 12 ad populandum dimissus 21, 45, 2 cf. 22, 6, 11 (Atherbal P. 22) ad populandum missus 22, 13, 9 in pugna Cannensi dextrum cornu ducit 22, 46, 7 Romam oppugnandam censet 22, 52, 2; 23, 18, 4.

Malacini Hispaniae gens 33, 21, 8.

Malea 34, 32, 19.

Maleum 31, 44; 34, 32, 18.

Maleventum 9, 27, 14.

Maliacus sinus 27, 30, 3; 31, 46.

Malitiosa silva 1, 30, 9.

Malleoli teli genus 38, 6, 2.

Maloea 31, 41, 5 a Menippo capta 36, 10, 5 deditur Romanis 36, 13, 5 cf. 39, 25, 16 a consule capta 42, 67, 7.

Mamertinis opem ferunt Romani P. 16 cf. 28, 28, 6.

C. Mamilius cf. F. 11 a.

L. Mamilius Tusculi dictator Romanis opem fert contra Herdonium 3, 18, 2 ei civitas data 3, 29, 6.

Oct. Mamilius Tusculanus ab Ulixe deaque Circe oriundus 1, 49, 9 ei nubit Tarquinii Superbi filia ibid. ad eum confugit Tarquinius 2, 15, 7 eo auctore triginta populi adversus Romanos coniurant 2, 18, 3 Latinorum dux ad Regillum acriter pugnans caeditur 2, 20, 9.

C. Mamilius Atellus primus de plebe curio max. 27, 8, 3 praetor 27, 35 aed. pl. 27, 36, 9 ei Sicilia evenit 27, 36, 11 legatus missus ad Philippum 30, 26, 4 moritur 41, 21, 8.

Q. Mamilius Turrinus praetor 28, 10, 3 peregrinam sortitur ib. 9. aed. pl. erat ibid. in Galliam missus ib. 12.

Mandonius nobilis Hispanus tumultum excitat adversus Romanos 22, 21, 3 repellitur ib. 4 frater Indibilis Ilergetum reguli 26, 49, 11 eius uxor pro filiis Indibilis curam Scipionis impetrat ibid. ad Scipionem transit 27, 13, 3 cf. ib. 9 cum Indibili seditionem movet 28, 24, 3 cf. 28, 31, 5 victus proelio veniam Scipionis impetrat 28, 34, 3 auctor rebellandi traditur Romanis exposcentibus 29, 3, 4 P.

Manduria Sallentinorum urbs capta a Fabio 27, 15, 4.

Manes dei 8, 9, 8.

Manilius trib. pl. legem fert de imperio Cn. Pompei P. 100.

M.' Manilius cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 aliquot urbes capit P. 50 cf. F. 13.

P. Manilius ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
Sex. Manilius in secessione creatus ab exercitu cum Oppio, ut summae rerum praeessent 3, 51, 10.
Manipulus 1, 52 ex Latinis Romanisque mixti manipuli ibid. manipulatim structa acies Romana 8, 8, 3 leves vicenos milites, aliam turbam scutatorum habet ib. 5.
Manlia gens decernit, ne quis post damnatum M. Manlium Marcus vocetur 6, 20, 14 (cf. P. 6 ubi id SCto cautum esse dicitur).
Manliana imperia 4, 29, 6; 8, 7, 22.
Manlianus saltus 40, 39, 2.
A. Manlius Athenas missus ad describendas leges 3, 31, 8 decemvir 3, 33, 3.
A. Manlius trib. m. c. p. 4, 61 iterum 5, 8.
A. Manlius trib. m. c. p. 5, 16.
A. Manlius legatus missus Delphos 5, 28, 2.
A. Manlius trib. m. c. p. 6, 1, 8 tertium 6, 21.
A. Manlius trib. m. c. p. 6, 11 tertium 6, 21.
A. Manlius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
C. Manlius cos. 2, 54 ei dies dicta a Genucio ib. 2 cum iunioribus patrum seducta habet consilia ib. 3 Genucii morte lis dirempta ib. 9.
C. Manlius trib. m. c. p. 6, 30, 2.
C. Manlius (immo C. Mamilius) cos. F. 11 a.
Cn. Manlius cos. 2, 43, 11 eius clara pugna et mors 2, 47, 7 funus ib. 11.
Cn. Manlius cos. 7, 12.
Cn. Manlius cos. 7, 16 novo exemplo in castris de vicensima manumissorum legem fert ib. 7 interrex 7, 17, 11 censor 7, 22, 10.
Cn. Manlius cos. a Cimbris victus P. 67.
Cn. Manlius praetor a Spartaco victus P. 96.
L. Manlius 22, 61, 6.
L. Manlius legatus Gnaei fratris consulis 38, 20, 7 cf. 38, 37, 11 ad Antiochum missus 38, 39.
L. Manlius Carthaginiensibus deditus quod legatos eorum pulsarat 38, 42, 7.
L. Manlius quaestor 45, 13, 12.
L. Manlius procos. a L. Hirtuleio victus P. 90.
M. Manlius secundum quosdam auctores cos. 4, 23, 2.
M. Manlius trib. m. c. p. 4, 44.
P. Manlius trib. m. c. p. 5, 12, 10.
P. Manlius trib. m. c. p. 6, 30, 2 dictator magistrum eq. de plebe dicit 6, 39, 3.
P. Manlius trib. m. c. p. 6, 42, 3.
P. Manlius tresvir epulo 33, 42 praetor consuli in Hispaniam cit. adiutor datus 33, 43, 5 in Turdetaniam profectus 34, 17 cum Catone coniunctus 34, 19 iterum praetor 39, 56, 5 sortitur Hispaniam ult. 40, 1, 2 ei imperium prorogatur 40, 18, 6 secunda proelia cum Lusitanis facit 40, 34 moritur 40, 42, 7.
Manlii Acidini duo illustres tribuni militum 42, 49, 9.
L. Manlius Acidinus praetor 26, 23 litteras mittit ad consulem 27, 4, 4 Romam 27, 50, 8 ei Hispaniam Scipio tradit 28, 38 cum L. Lentulo Ilergetes rebellantes vincit 29, 2 ei imperium prorogatum 29, 13, 6 iterum 30, 2, 7 cf. 30, 41, 5 decedere provincia iubetur 31, 50, 11 a tribuno pl. prohibetur, ne ovans redeat 32, 7, 4.
L. Manlius Acidinus praetor 38, 35, 2 Hispaniam cit. sortitur ib. 10 cum Celtiberis prospere confligit 39, 21, 6—9 ovans urbem intrat 39, 29, 6 legatus in Galliam 39, 54, 13 triumvir coloniae 39, 55, 6 cos. 40, 43, 4.
Cn. Manlius Capitolinus mag. eq. 7, 28, 3.
L. Manlius Capitolinus trib. m. c. p. 4, 42, 2.
M. Manlius Capitolinus cos. 5, 31, 2 anserum clangore excitus Gallos de Capitolio deturbat 5, 47, 4 P. laudatur donaturque ib. 7 interrex 6, 5, 6 Camilli honoribus invidet 6, 11, 3 centurionem obstrictum aere alieno sua pecunia liberat 6, 14, 3 P. plebis animos sibi conciliat pravis artibus ib. 11—13 a dictatore vocatus 6, 15 in carcerem coniectus 6, 16, 4 vinclis liberatus 6, 17, 6

eius oratio ad plebem 6, 18, 5 sqq. ei dies dicta a tribunis 6, 20 de saxo Tarpeio deiectus ib. 12 P. cf. Manlia gens.

L Manlius Imperiosus dictator clavi figendi causa dictus 7, 3, 4 dilectum acerbe habet ib. 9 P. ei dies ideo dicta 7, 4 P. crimini ei datur filius crudeliter rus relegatus ib. 4 P. eius filii in patrem pium factum 7, 5 P. ei remissa causae dictio ib. 8 P.

A. Manlius Torquatus praetor sortitus Sardiniam ad res capitales cognoscendas retinetur 45, 16, 4.

T. Manlius L. F. Torquatus a patre crudeli rus relegatus 7, 4, 4 P. eius pium erga patrem facinus 7, 5 P. tribunus mil. populi suffragiis factus ib. 9 Gallum singulari certamine occidit 7, 10 P. a torque hosti detracto Torquatus dictus ib. 13 P. corona aurea donatus ib. 14 dictator 7, 19, 10 iterum dictator comitiorum causa 7, 26, 11 cos. 7, 27, 3 iterum cos. 7, 28, 6 tertium 8, 3, 5 eius sententia de Latinorum postulatis 8, 5, 7 filium, quia contra edictum hostem ceciderat, supplicio afficit 8, 7, 19 P. Latinos ad Vesuvium Decio collega interfecto consilio ac virtute vincit 8, 10 Romam redeunti nemo ex iuventute obviam it 8, 12 P.

T. Manlius Torquatus cos. 10, 9, 9 moritur 10, 11.

T. Manlius Torquatus 1, 19, 3 eo consule Iani templum clausum ibid. captivos non redimendos censet in senatu 22, 60, 5 de senatu e Latinis supplendo dissuadet 23, 22, 7 bis cos. censorque fuerat subegeratque in consulatu Sardos 23, 34, 15 in Sardiniam missus ibid. clara pugna Hasdrubalem Sardosque vincit 23, 40, 10 perdomita insula redit 23, 41, 7 pontificatum max. frustra petit 25, 5, 3 cos. creatus excusat oculorum valetudinem 26, 22, 5 eius sententia de Syracusis 26, 32 cf. 27, 11, 11 dictator comitiorum causa ludos magnos facit 27, 33, 8 cf. 27, 35, 3 pontifex moritur 30, 39, 6.

T. Manlius Torquatus pontifex 43, 11, 13.

T. Manlius Torquatus filium repetundarum condemnat P. 54.

A. Manlius Volso sv. Vulso triumvir coloniae 34, 53, 2 cos. 40, 59, 4 ab Histris castris exutus 41, 2 castra recuperat 41, 4 laceratur a trib. pl. 41, 6, 2 ei prorogatur imperium ibid. cf. 41, 10, 6.

Cn. Manlius Vulso aed. cur. 33, 25 praetor 33, 42, 7 Siciliam sortitur 33, 43, 5 consulatum frustra petit 35, 10, 3 iterum frustra 35, 24, 4 cos. creatur 37, 47, 7 Asiam sortitur 37, 50, 8 bellum gerit in Gallograecia 38, 12 eius expeditio per Asiae civitates 38, 12—15 hostem assecutus contionatur 38, 17 Tolistobogios in Olympo monte oppugnat 38, 20, 2 castris exuit 38, 21—23 contra Tectosages proficiscitur 38, 24 fraude hostium paene interceptus 38, 25, 7 victis Gallis in hiberna redit 38, 27, 9 ei imperium prorogatum 38, 35, 3 ad eum legationes Asiae conveniunt 38, 37 domum proficiscitur cum exercitu 38, 40 per Thraeciam ducit ib. 5 Apolloniae hibernat 38, 41, 15 in senatu triumphum postulat adversantibus decem legatis 38, 44, 10 P. pro se verba facit 38, 47 sqq. P. ei triumphus decretus 38, 50, 3 P. cf. 39, 1, 4 triumphat 39, 6, 2 indulgens et ambitiosus 39, 7, 3 censuram petit 39, 40, 2.

L. Manlius Vulso praetor cum praesidio in Galliam missus 21, 17, 7 contra Boios profectus in insidias praecipitat cum magna clade suorum 21, 25, 9 ad Tannetum obsidetur ib. 14 cum Scipione exercitum iungit 21, 39, 3 aedem Concordiae voverat 22, 33, 7 consulatum petit 22, 35.

L. Manlius Vulso praetor 32, 27, 7 Siciliam sortitur 32, 28, 2.

P. Manlius Vulso praetor 26, 23 in Sardiniam mittitur 26, 28, 12 cf. 27, 6, 14.

Mantua 24, 10, 7.

Manubiae ad aedem Fortunae exstruendam adhibitae 10, 46, 14.

Manumissi 7, 16, 7 de vicesima manumissorum lex Manlia lata ibid.
Manus servus Calaviorum indicat dominos Romae incendium fecisse 26, 27, 7 ei libertas et pecunia data ib. 9.
Manu ad digitos usque involuta Fidei sacrum factum 1, 21, 4 manus speculatoribus abscissae 22, 33; 26, 12, 19 manus ferreae navibus iniciuntur 36, 44, 9.
Mapalia Maesuliorum 29, 31, 8.
Marcia rogatio 42, 21, 4.
Marcia Vestalis incesti damnata P. 63.
Marcium clipeum 25, 39, 17.
ad Marcium loci nomen 6, 2, 8.
Marcius Marci F. a Numa pontifex lectus 1, 20, 5.
Marcius inlustris vates carmina composuerat unum de clade Cannensi, alterum de ludis Apollini vovendis 25, 12, 2—10 P.
Marcius saltus 39, 20, 10.
C. Marcius trib. pl. 9, 30, 3 augur 10, 9, 2.
Cn. Marcius trib. pl. diem dicit Q. Fabio, quod cum Gallis, ad quos missus erat orator, pugnarit 6, 1, 6.
L. Marcius Septimi F. eques Romanus Scipionibus interfectis ab exercitu dux declaratur 25, 37, 6 P. Poenos repellit ib. 13 contionem habet 25, 38 bina castra expugnat 25, 39 P. flamma ei contionanti e capite fusa ib. 16 clipeum Marcium monimentum victoriae eius ib. 17 litteris ad senatum missis propraetorem se nuncupans offendit 26, 2 cf. 26, 17, 2 ei magnus honos habetur a Scipione 26, 20, 3 cf. 28, 14, 5 Tarracone relictus in praesidio 28, 17, 11 ad oppugnandum Castulonem missus 28, 19, 4 Astapam capit 28, 22 sq. Hannonem fugat 28, 30 in ulteriorem Hispaniam missus 28, 34, 12.
M. Marcius rex sacrorum moritur 27, 6, 16.
M. Marcius trib. mil. in acie interfectus 35, 5, 14.
Q. Marcius trib. mil. in acie interfectus 35, 5, 14.
Q. Marcius cos. Stynos expugnat P. 62.
L. Marcius Censorinus cos. obsidere incipit Carthaginem P. 49 Censorini cognomen F. 13.
Cn. (C. 2, 33, 5) Marcius Coriolanus adulescens consilio et manu promptus 2, 33, 5 Coriolos incendio capit, Volscos repellit ib. 7—9 P. inde ei Coriolano cognomen inditum ib. 5 eius sententia in senatu atrox 2, 34, 9 damnatus absens in Volscos exulatum abit 2, 35, 6 Volscorum dux contra Romanos 2, 39 ad urbem victor penetrat ib. 5 P. ad eum frustra legati missi ib. 10 P. frustra sacerdotes supplices eunt ib. 12 P. mater Veturia cum Volumnia uxore impetrat, ut ab urbe recedat 2, 40 P. in exilio mortuus sive paulo post sive senex ib. 10.
C. Marcius Figulus praetor 43, 11, 7 classem sortitur 43, 15, 3 profectus classe 44, 1, 3 Macedoniae oram legit 44, 10, 5 Cassandream oppugnat 44, 11 omittit 44, 12, 7 Oreum petit 44, 13, 11 cos. Dalmatas vincit P. 47.
T. Marcius Figulus 43, 13, 6.
L. (Marcius) Philippus Syllae legatus Sardiniam occupat P. 86.
Q. Marcius Philippus praetor sortitur Siciliam 38, 35, 10 cos. 39, 5 ei quaestio decreta de coniurationibus 39, 8, 3 in Ligures profectus circumvenitur 39, 20, 6 legatus missus ad Philippum 39, 48, 5 legationem renuntiat 40, 3 decemvir sacrorum 40, 42, 12 cf. 41, 21, 11 legatus in Graeciam 42, 37, 1—4 cf. 42, 38 hospitio iunctus cum Perseo colloquium habet ib. 8 verba facit 42, 40 auctor Perseo legatos Romam mittendi 42, 43 gloriatur de decepto rege in senatu 42, 47 iterum missus in Graeciam ib. 9 cf. 42, 56, 7 cos. iterum 43, 11, 6 Macedoniam sortitur 43, 15, 3 proficiscitur 44, 1 contionatur ib. 9 in Macedoniam ducit 44, 2, 2 P. cum hostibus confligit 44, 4 senex et praegravis corpore omnia militaria onera subit ib. 10 eius itineris inenarrabilis labor 44, 5 Tempe oc-

cupat 44, 7 eius litterae in senatu recitatae 44, 16.
Q. Marcius Philippi F. 44, 3, 2.
M. Marcius Ralla praetor 29, 11, 11 urbanus 29, 13, 2 ei Italiae ora tuenda datur 30, 2, 5 legatus Romam it 30, 38, 4.
Q. Marcius Ralla trib. pl. 33, 25, 6 Fortunae aedem dedicat 34, 53, 5 duumvir Iovis aedes duas 35, 41, 8.
P. Marcius Rex legatus 43, 1, 12.
C. Marcius Rutilus cos. 7, 16 eius magnificentia in milites ib. 3 de Privernatibus triumphat ib. 6 primus de plebe dictator 7, 17, 6 Etruscos fundit ib. 9 iussu populi triumphat ibid. cos. 7, 21, 4 primus de plebe censor 7, 22, 10 tertium cos. 7, 28, 6 quartum 7, 38, 8—9 seditionem militum artificio comprimit ib. 9 sqq.
C. Marcius Rutilus cos. 9, 33 bellum gerit adversus Samnites 9, 38 pontifex de plebe 10, 9, 2 censor 10, 47, 2.
Q. Marcius Sylla trib. pl. 42, 21, 4.
M. Marcius Sermo trib. pl. 42, 21, 4.
Q. Marcius Tremulus cos. 9, 42, 10 Hernicos in dicionem accipit 9, 43, 7 collegae contra Samnites opem fert ib. 10 triumphat de Hernicis ib. 22 ei statua equestris posita ibid.
Marcolica nobilis Hispaniae urbs capta 45, 4.
Marene regio 42, 67, 4.
Mari interdictum Antiati populo 8, 14, 8.
Maricae lucus 27, 37, 2.
Marius senatori ordinis vir a Sylla crudeliter necatus P. 88.
C. Marius Iugurtham Numidia expellit, Bocchum vincit, Iugurtha potitur P. 66 eum in triumpho ducit P. 67 triumphali veste primus in senatum venit ibid. ei per complures annos consulatus continuatur ob metum Cimbrici belli ibid. quartum cos. ibid. Teutones et Amburones pugna ad Aquas Sextias delet P. 68 quintum cos. ibid. ei triumphus offertur ibid. Cimbros caedit ibid. uno triumpho contentus ibid. Saturninum tribunatum petentem adiuvat P. 69 sextum cos. largitione factus Metello Numidico aqua et igni interdicit ibid. homo mutabilis secundum fortunam ingenii in causam senatus transit ibid. legatus P. Rutilii Marsos vincit P. 73 iterum vincit ibid. dubio eventu pugnat P. 74 eo auctore P. Sulpicius leges promulgat P. 77 dux adversus Mithridatem creari vult ibid. a Sylla expulsus urbe et a senatu hostis iudicatus in Minturnensium paludibus latet ibid. maiestate sua servum occisurum deterret ibid. navi impositus in Africam defertur ibid. a Cinna revocatus urbem obsidet, Ostiam diripit P. 79 complures colonias occupat P. 80 in urbem receptus consulem se renuntiat ibid. Sex. Licinium de saxo deici iubet ibid. moritur ibid.
C. Marius C. Marii F. hostis a senatu iudicatus P. 77 cos. ante annos viginti creatus P. 86 a Sylla victus et Praeneste obsessus P. 87 vitam finit P. 88.
M. Marius quaestor Sertorii legatus F. 19.
Marius Alfius medix tuticus Campanorum 23, 35, 13 insidias struens Cumanis a consule opprimitur ib. 19.
Marius Blosius praetor Campanus 23, 7, 8.
Marius Egnatius Samnitium dux bello Italico occiditur P. 75.
Marius Statilius turmae Lucanae praefectus exploratum mittitur 22, 42, 4; 22, 43, 7.
Marmoreae urbs Samnitium capta 27, 1.
Maronea urbs a Philippo capta 31, 16, 4 inde praesidium Antiochi deducitur 37, 60, 7 cf. 39, 24, 9; 43, 7, 10 eam sibi petit Attalus 45, 20, 2 cf. 45, 29, 6.
Maronitae 31, 31, 4; 37, 33; 38, 41, 8 eorum exules queruntur de Philippo 39, 24, 9 apud legatos Romanos 39, 27, 7 in eos saevit Philippus 39, 34.
Marrucinis petentibus foedus datum 9, 45, 18 ab Hannibale vastantur 22, 9, 5 ager 27, 43, 10 voluntarii dant

nomina 28, 45, 19 Marrucina cohors 44, 40, 5 deficiunt a Romanis P. 72 cf. P. 73 caesi a Sulpicio P. 76 deduntur ibid.

Mars populi Romani eiusque conditoris parens praef. 7 eum incertae stirpis patrem nuncupat Rea 1, 4, 2 P. atrocissimus ubi ad gladios venit 2, 46, 3 ei flaminem Numa legit 1, 20, 3 ei aedes dedicata 6, 5, 8 cf. 38, 28, 3 aedes extra portam Capenam 7, 23, 3 Martis ara 35, 10, 12; 40, 45, 8 signum 22, 1, 12 silex 10, 47, 4 Mars pater invocatur 8, 9, 6 ei bos eximius a Decio immolatus 7, 37, 3 suovetaurilibus piaculum faciendum 8, 10, 14 votum non rite factum de integroque faciendum 22, 9, 9 lectisternium factum 22, 10, 9 ei spolia hostium concremata 45, 33 Gradivus invocatur testis 2, 45, 14 ei duodecim Salii leguntur 1, 20, 4 Martis hasta Praeneste sua sponte promota 24, 10, 10 eius aedes Capuae 27, 23, 2; 35, 9, 4 lucus in agro Crustumino 41, 9, 4.

Marsi populus 8, 6, 8 cum Samnitibus victi 9, 41, 4 iis foedus datum 9, 45, 18 victi 10, 3, 5 foedus restitutum ibid. P. vastantur ab Hannibale 22, 9, 5 voluntarii milites dant 28, 45, 19 cohors Marsorum 33, 36, 10 deficiunt P. 72 P. Rutilium acie vincunt P. 73 a C. Mario victi ibid. iterum victi praetore Herio Asinio occiso ibid. dubio eventu pugnant P. 74 a Cn. Pompeio victi ibid. aliquotiens victi P 75 pacem petunt P. 76.

Marsyas amnis 38, 13, 6 unde dictus ibid.

Marsyas cum Apolline tibiis certavit 38, 13, 6.

Martia legio P. 117.

Martius campus vd. campus.

Masaesulii gens adfinis Mauris 28, 17, 5; 29, 30, 9 Syphacis regnum 29, 32, 14 Massylii P. 28.

Masgaba Masinissae filius in senatu gratissima verba facit 45, 13, 12 sqq. cum multis donis dimissus 45, 14, 6.

Masinissa Galae filius iunctus Poenis Syphacem vincit 24, 49, 4 (Masanissa P. 24) cum equitatu Numidarum Romanos vexat 25, 34, 2 ad Hasdrubalem traicere vult 27, 5, 11 iubetur vagus per citeriorem Hispaniam sociis opem ferre 27, 20, 8 cf. 28, 13, 6 cum Silano clam congressus in Africam redit 28, 16, 11 cum Scipione amicitiam iungit 28, 35 P. apud Laelium queritur de segnitia Scipionis 29, 4, 8 P. ad Scipionem venit cum equitatu 29, 29, 4 P. quam varia fortuna usus sit in amittendo recuperandoque regno paterno, narratur 29, 29—33 cum Scipione Hannonem caedit 29, 34 P. a Scipione donatus 29, 35, 3 cum Laelio Syphacem victum capit 30, 12 P. Sophonibam, Syphacis uxorem, in matrimonium ducit ib. 20 P. ei venenum mittit 30, 15, 4 P. a Scipione donatur ib. 11 honorificum de eo SC. 30, 17, 12 ei regnum restitutum ibid. cf. 30, 15, 11 P. Syphacis regno donatus 30, 44, 12 ad eum legati gratulandi et auxilii petendi causa missi cum donis amplissimis 31, 11, 8 Numidas mittit 31, 19, 4 auxilia mittit 32, 27, 2 de eo Carthaginienses queruntur 34, 62 legatos mittit sese purgaturus ib. 5 frumentum et auxilia Romanis mittit 36, 4, 8 cum Poenis de agro certat 40, 17; 40, 34, 14 eos arguit tractatae cum Perseo societatis 41, 22, 2 de eius iniuriis queruntur Poeni 42, 23 P. Misagenem filium cum auxiliis mittit ad bellum Macedonicum 42, 29, 8 auxilia promittit 43, 6, 13 Masgabam filium ad senatum mittit 45, 13, 12 petit ut sibi liceat sacrificare in Capitolio ib. 17 quod senatus recusat 45, 14, 4 cf. P. 47 agro, de quo cum Poenis certabat, cedit P. 48 Carthaginienses adortos repellit P. 48 eius vigens et alacris senectus ibid. post sextum et octogesimum annum filium genuit P. 50 moritur ibid. eius regnum inter tres filios partitum ibid.

Massae aes grave F. 60.

Massicus mons 22, 14.

Massilia 21, 20, 7 a Caesare obsessa P. 110 ei dedita ibid.

Massilienses a Phocaea oriundi 5, 34, 8 socii Romanorum 21, 20, 8 legatos Romam mittunt de Hannibale 21, 25 eorum naves in classe Romana 22, 19, 5 officii causa prosequuntur P. Scipionem 26, 19, 13; 27, 36; 27, 54, 21 de Liguribus queruntur 40, 18, 4 eorum oppida Antipolis et Nicaea P. 47 cf. P. 60. 110.
Massiva Galae nepos Masinissae avunculo redditur captivus 27, 19, 12.
Massiva regulus a Iugurtha occisus P. 64.
Massylii P. 28 cf. Masaesylii.
Mastanabal Masinissae filius Graecis litteris eruditus P. 50.
Matri Magnae templum factum 29, 37, 2 cf. Idaea.
Mater Matuta 5, 19, 6 eius templum dedicatur 5, 23, 7 cf. 7, 27, 8; 33, 27, 4 igni correptum 24, 47, 16 reficitur 25, 7, 6 in eius aede tabula posita 41, 28, 8 templum Satrici 28, 11, 2 in incendio oppidi solum relictum 6, 33, 4.
Matres gaudio insperato exanimatae 22, 7, 13 P.
Materiam navalem caedere vetantur Macedones 42, 29, 14.
Materina Vmbrorum plaga 9, 41, 15.
Matricida insutus in culleum praecipitatur in mare P. 68.
C. Matienus duumvir navalis 40, 26, 8 triginta duas naves Ligurum capit 40, 28, 7 praetor 41, 28, 5 Hispaniam ult. sortitur 42, 1, 5 accusatus ab Hispanis in exilium abit 43, 2, 10.
C. Matienus accusatus quod exercitum deseruisset et virgis caesus P. 55.
P. Matienus trib. mil. a Scipione missus ad Locros occupandos 29, 6, 9 virgis caesus et interfectus 29, 9, 6.
Matronae lugent Brutum 2, 7, 4 P. Valerium Publicolam 2, 16, 7 in castra Coriolani frequentes procedunt 2, 40 earum obsecrationes in Veis oppugnandis 5, 18, 11 omnia ornamenta in aerarium deferunt 5, 25, 8 iis ideo honos habitus, ut pilento ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque die uterentur ibid. aurum conferunt in publica inopia 5, 50, 7 ex quo earum sicut virorum sollemnis post mortem laudatio ibid. matronae veneficae ad centum septuaginta damnatae 8, 18, 10 nulla nisi spectatae virtutis et quae uni viro nupta fuisset ius sacrificandi habet ad aram Pudicitiae plebeiae 10, 23, 9 matronae stupri a populo damnatae et multatae 10, 31, 9 pecunia conlata Iunoni donum ferunt 22, 1, 18 probri damnatae ab aedilibus pl. 25, 2, 9 iubentur placare Iunonem 27, 37, 8 supplices per delubra vagantur 27, 50, 5 omnes excipiunt Idaeam matrem 29, 14, 10 cf. de lege Oppia contentiones 34, 1 sqq. inprimis 34, 5.
Mauretania P. 110.
Mauri in exercitu Hannibalis 21, 22, 3; 23, 26, 11 cf. P. 66.
Maurusii Numidae prope Oceanum 21, 49, 5.
Mausoleum Alexandriae F. 51 y.
Mazaetullus Capussam regno Numidarum privat 29, 29, 8 in eius potestatem populus concedit ib. 10 victus a Masinissa fugit 29, 30, 9 cum Masinissa in gratiam redit ib. 10.
Medi 37, 40, 6.
Media P. 130.
Mediolanium a Gallis conditum 5, 34, 9 cf. 34, 46.
Medion Acarnaniae urbs 36, 11, 10 Antiochum recipit 36, 12, 5.
Medionii 36, 12, 3.
Meduacus amnis 10, 2, 6.
Medullia Latinorum urbs 1, 33, 4; 1, 38, 4.
Medix tuticus summus Campanorum magistratus 26, 6, 13.
Megalesia ludi excepta Idaea celebrati 29, 14, 14 ludi scaenici Megalesiis 34, 54, 3.
Megalepolis sv. Megalopolis 35, 36, 10 ibi porticus refecta 38, 34, 7 cf. ib. 8; 41, 24, 20; 45, 28, 4.
Megalopolitae Alipheram recuperant 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5 excedunt Achaeorum concilio, decreturo societatem Romanam 32, 22, 9 qua

causa ducti ib. 10 Megalopolitani 41, 20, 6.
Megara Siciliae 24, 30, 9 a Marcello diruta 24, 35, 2.
Megara Graeciae 28, 7, 16; 31, 22, 6.
Megiste portus 37, 22, 5; 37, 45, 2.
Meles Samnitium urbs a Marcello capta 27, 1.
Melambium Scotussaei agri 33, 6, 11.
Melas Thraciae amnis 38, 40, 5.
Melas amniculus ad Heracleam 36, 22, 8.
Meleon campus 43, 23, 3.
Meliboea Thessaliae urbs 36, 13, 16 eius situs 44, 13 oppugnatur a Romanis ibid. capta a Cn. Octavio 44, 46, 3.
Melita insula traditur Sempronio 21, 51, 2.
C. Memmius legatus ad Aetolos 41, 25, 5 praetor iterum 42, 9, 8 sortitur Siciliam 42, 10, 14.
C. Memmius candidatus consulatus a Saturnino interemptus P. 69.
T. Memmius legatus 43, 5, 10.
Memnon damiurgus Achaeorum 32, 22, 5.
Memphis 45, 11; 45, 12, 2.
Mendaeum 31, 45, 14.
Menecrates Persei dux 44, 24, 9.
Menelais in Dolopia 39, 26.
Menelaius mons 34, 28, 7.
Agrippa Menenius cos. 2, 16, 7 facundus vir, de plebe oriundus 2, 32, 8 ad plebem orator missus ibid. P. fabulam narrans plebei animos flectit ib. 9—12 mortuum effert plebes 2, 33, 11 P.
Agrippa Menenius triumvir coloniae 4, 11, 5.
C. Menenius cos. 3, 32, 5.
L. Menenius trib. m. c. p. 6, 5, 7 iterum 6, 27, 2 tertium 6, 31.
L. Menenius trib. pl. de faenore unciario legem perfert cum Duilio 7, 16.
M. Menenius trib. pl. legis agrariae lator 4, 53, 2 eius nomen celebre laudibus ib. 12.
M. Menenius trib. pl. diem dicit M. Manlio Capitolino 6, 19, 6.
T. Menenius cos. 2, 51 adversus Tuscos missus male pugnat ibid. ei dies dicta a tribunis 2, 52, 3 ob memoriam patris Agrippae ei multa edicta, cum capitis anquisitum esset ib. 5 ignominia fractus moritur ibid.
Agrippa Menenius Lanatus cos. 4, 13, 6 trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum trib. m. c. p. 4, 47, 7.
L. Menenius Lanatus cos. 4, 12, 6.
Menestas Epirota Aetolos ad defectionem compellit 36, 28, 3 eum sibi dedi postulat Glabrio ibid.
Menippus ex ducibus Philippi Chalcidem mittitur 28, 5, 11.
Menippus princeps legationis Antiochi 34, 57, 6 ad Aetolos legatus 35, 32, 2 eius verba in consilio ib. 8 praedatores Romanos caedit 35, 51, 4 Perrhaebiam invadit 36, 10, 5 cf. 36, 11, 6.
Menix insula vastatur 22, 31, 2.
Meno Antigonensis 42, 58, 7.
Menophilus mercator Perrhaebus 44, 35, 10.
Menti aedes vota 22, 9, 10 dedicata 23, 31, 9.
Mensarii appellati quinqueviri aeri alieno dispensando 7, 21, 5 triumviri creati ob argenti penuriam 23, 21, 6 cf. 24, 18, 12.
Mensis intercalarius 37, 59, 2.
Mentissa urbs Hispaniae 26, 17, 4.
Menturnae sv. Minturnae Ausonum urbs 8, 11, 11 proditione capta 9, 25, 4 colonia 10, 21, 8 cf. 27, 37, 2; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 43, 13, 3 ibi paludes P. 77.
Menturnenses 27, 37, 3 vacationem militiae rogant 27, 38, 4; 36, 3, 6 Marium publice navi in Africam transmittunt P. 77.
Mercatorum collegium 2, 27, 5.
Mercennarii milites quando primum in exercitu Romano 24, 49, 8.
Mercurii aedes dedicata 2, 21, 7 ei lectisternium factum 5, 13, 6 Mercurii tumulus 26, 43, 6 promunturium 29, 27, 8.
Meropus mons 32, 5, 11.
Messana 21, 49, 3; 24, 1, 11 a Mamertinis occupata 28, 28, 6 ibi praesidium Romanum 29, 7, 2 a Sex. Pompeio occupata P. 123.
Messapii 8, 24, 4.
Messene 27, 33, 5; 32, 21, 23 cam

Nabis cepisse dicitur 34, 32, 16 extra concilium Achaeorum 36, 31, 2 ab Achaeis oppugnatur ib. 5 ab Achaeis post defectionem victa 39, 50, 9.
Messenii 27, 30, 13; 29, 12, 14; 34, 35, 6 a T. Quinctio, cui se permiserant, concilio Achaeorum adiunguntur 36, 31, 9 cur ab Achaeis defecerint 39, 49—50 Philopoemenem veneno tollunt 39, 50, 7 P.
Messia silva Veientibus adempta 1, 33, 9.
Vettius Messius Volscus factis quam genere nobilior suos paene circumventos liberat 4, 28, 3 sqq.
Metalla vetera recolit, nova instituit Philippus 39, 24, 2 ea exercere vetantur Macedones 45, 29, 11 in Macedonia instituta F. 12 d.
Metapontus 1, 18, 2; 8, 24, 17; 25, 11, 10; 27, 1, 14; 27, 42, 15.
Metapontini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12; 25, 15, 6 oriundi ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18 ab Hannibale in Bruttios traducti 27, 51, 13 duo Metapontini Fabium decepturi comprehenduntur 27, 16, 16 Metapontinus ager 24, 20, 15.
Metaurus flumen 27, 47, 9.
Metellus cf. Caecilii.
Meteon Labeatidis terrae 44, 23, 3; 44, 32, 3.
Methres F. 4.
Methymnam traducti Antissaei 45, 31, 14.
M. Metilius trib. pl. 5, 11, 4.
M. Metilius legatus a senatu ad consules mittitur 25, 22, 2.
[M.] Metilius trib. pl. 4, 48 agrariae legis lator ib. 2.
Metrodorus princeps legationis Persei ad Rhodios 44, 23, 10.
Metropolis Thessaliae urbs 32, 13, 11 Romanis deditur 32, 15, 3 Antiocho 36, 10, 2 Romanis 36, 14, 6.
Metropolitanus campus 38, 15, 13.
Mettius Curtius Sabinorum dux repellit Romanos 1, 12, 3 reiectus per paludem evadit ib. 10.
Mettius Fuffetius Albanorum dictator 1, 23, 4 eius cum Tullo Hostilio colloquium ib. 7 Albanis auctor proditionis, ad bellum palam gerundum alios incitat 1, 27, 2 eius supplicium 1, 28, 10 P.
Metuta Monuni filia Gentio nubit 44, 30, 4.
Mevania 9, 41, 13.
Mezentius Etruscorum rex Caere imperitans socia arma Rutulis iungit 1, 2, 3.
Micipsa Masinissae filius P. 50 moritur P. 62.
Micythio Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans ib. 4. Antiocho adversatur, ne recipiatur 35, 46, 9 cf. 35, 50, 10; 35, 51, 6 pedibus captus et in senatum gestatus de magistratuum avaritia queritur 43, 7, 5.
Midon Beroeaeus 42, 58, 7 cf. 44, 32, 9 Paulo se dedit 44, 45, 2.
Miles primum de publico stipendium accipit 4, 59, 11 P. postquam stipendiarii facti sunt pro clipeis scuta habent 8, 8, 3 eorum acies descripta ib. 5 hastati ibid. principes ib. 6 triarii, rorarii, accensi ib. 8 milites, quod nunquam antea factum, iure iurando adacti 22, 38, 2 ad eam diem nihil praeter sacramentum fuerat ib. 3 mercennarii primi in exercitu Rom. 24, 49, 8 milites ab annis septemdecim et praetextati quidam scripti 22, 57, 9 omnes minores quinquaginta annos sacramento rogantur 40, 26, 7 veteres scripti usque ad quinquaginta annos 42, 31, 4 lex sacrata militaris, ne cuius militis scripti nomen nisi ipso volente deleatur 7, 41, 4 milites ob insignem operam donati 7, 37; 39, 31, 17—18 carminibus celebrant imperatores triumphantes 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3 ipsi milites laureati in triumpho 45, 38, 12 donantur ab imperatore 5, 12, 12; 7, 41, 8; 10, 30, 10 sine militibus triumphus 28, 9, 10 P.; 37, 46, 6 ob praedam parciorem irati imperatori 45, 35, 6 legio ante tempus dimissa iubetur ad signa redire et multatur 40, 41, 8 qui incertis commeatibus per ambitionem imperatoris aberant ab exercitu, redire iubentur 43, 14, 7 imperatorem relinquunt stipendia a se im-

pleta dicentes P. 98 militaris disciplina relaxata restituitur 44, 1, 5; P. 57 militum seditio 2, 43, 7; 3, 50, 11; 3, 51, 7; 32, 3, 2 decimus quisque supplicio affectus ob proditionem 2, 59, 11 Capuanis hibernis corrupti Capuae occupandae consilia faciunt 7, 38, 5 P. consulis arte alii alio ablegati 7, 39, 2 metu poenae adversus urbem proficiscuntur T. Quinctio duce attracto ib. 6—17 per dictatorem revocantur 7, 40 P. eorum postulata 7, 41, 2 milites ex fuga Cannensi in Siciliam relegantur, donec in Italia bellum sit 23, 25, 7 P. cf. 24, 18, 9 Marcellum adeunt veniam petentes 25, 6 nihil impetrant a senatu 25, 7, 3 additum ignominiae ne in oppidis hibernarent 26, 1, 10 eadem ignominia affecti Cn. Fulvii milites 27, 7, 13 causa prope magni motus fiunt 27, 9 Cannenses milites Scipio secum ducit in Africam 29, 24, 11 ignavi iubentur, nisi cui morbus causa erit, stantes cibum capere quoad stipendia faciant 24, 16, 13 miles qui exercitum deseruerat damnatus a tribunis pl. et virgis caesus venit P. 55 militum opera quod in agro usus erat, L. Postumius damnatus P. 11.
Milesii 38, 39, 9 eorum legati in senatu 43, 6, 4.
Miletus 37, 16, 2.
Milionia Marsorum urbs capta 10, 3, 5; 10, 34.
Milionius praetor Lanuvinorum 8, 11, 4.
Militiam detrectant duodecim coloniae 27, 9, 7.
Milyas Eumeni data 38, 39, 16.
Staius Minacius dux Samnitium captus 10, 20, 13.
Mincius amnis 24, 10, 7; 32, 30, 4.
Minerva in Capitolio obsessa 3, 17, 3 ei donum ex argento latum 22, 1, 17 lectisternium habitum 10, 22, 9 spolia hostium concremata 45, 33 Minervae cella 6, 29, 9 templum dextro latere aedis Iovis O. M. 7, 3, 5 simulacrum integrum relictum omnibus aliis incensis F. 18 Minervae Alcidi Perseus sacrificat 42, 51, 2 Chalcioeci templum aereum Spartae 35, 36, 9 Iliensi sacrificat Antiochus 35, 43, 3 C. Livius 37, 9, 7 cf. 37, 37, 3 Itonia 36, 20, 3 praeses arcis Atheniensis 45, 28 cf. 42, 20, 3.
Minervae promunturium 40, 18, 8 ibi sacrificatum prodigii causa 42, 20, 3.
Minervium oppidum 45, 16, 5.
Minius Cerrinius 39, 13, 9 inter conditores et sacerdotes Bacchanalium 39, 17, 6 Ardeam in vincula missus 39, 19, 2.
Minnio princeps amicorum Antiochi regem ad bellum Romanum concitat 35, 15, 7 cum legatis Romanis pro rege colloquium habet 35, 16 mediae acici praeest 37, 41.
Minoa Heraclea vd. Heraclea.
Minturnae vd. Menturnae.
Minucia Vestalis insimulata apud pontifices viva defoditur 8, 15, 8 P.
L. Minucius cos. 3, 25 ab Aequis circumsessus in Algido 3, 26, 4 a dictatore iubetur consulatu deposito legatus ad exercitum manere 3, 29, 2.
L. Minucius decemvir 3, 35, 11 in Algidum missus 3, 41, 10.
L. Minucius praefectus annonae 4, 12, 8 Sp. Maelii prava consilia ad senatum defert 4, 13, 10 bove aurato donatus 4, 16, 2 frumentum Maelianum assibus in modium aestimatum plebei dividit ibid. trib. pl. secundum quosdam ib. 3 ei frustra dies dicta 4, 21, 4.
L. Minucius legatus Q. Flacci Romam it 40, 35, 3.
M. Minucius cos. 2, 21.
M. Minucius cos. 2, 34, 7.
M. Minucius trib. pl. 5, 11, 4.
M. Minucius procos. Thracas vincit P. 65.
M. Minucius trib. pl. 23, 21, 6.
P. Minucius cos. 2, 34.
P. Minucius trib. mil. 35, 5, 3.
Q. Minucius cos. 3, 30 contra Sabinos profectus ib. 8.
Q. Minucius legatus 26, 33, 5.
Q. Minucius trib. mil. 35, 5, 3.
Q. Minucius legatus ad Cretenses 41, 25, 7.

Ti. Minucius cos. 9, 44, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14 secundum quosdam vulnere mortuus ib. 15.
M. Minucius Faesus augur de plebe 10, 9, 2
Ti. Minucius Molliculus praetor sortitur peregrinam 40, 35, 8 pestilentia moritur 40, 37.
L. Minucius Myrtilus Carthaginiensibus deditur, quorum legatos pulsarat 38, 42, 7.
M. Minucius Rufus magister equit. Q. Fabii 22, 8, 7 dictatoris consiliis infestus 22, 12, 11 ferox rapidusque consilii et lingua immodicus ib. 12 milites oratione in dictatorem concitat 22, 14, 4—14 proelio abstinere iubetur a dictatore 22, 18, 8 proelio superior vanis litteris victoriam Romam nuntiat 22, 24, 14 ei aequatur cum dictatore imperium 22, 26, 5 ex insidiis liberatur a dictatore 22, 29, 5 P. eum patrem consalutat 22, 30, 2 P.
M. Minucius Rufus praetor 32, 27, 7 peregrinae iurisdictionis 32, 28, 2 triumvir coloniae 34, 53, 2 Carthaginem legatus it 34, 62, 16.
Q. Minucius Rufus aed. pl. praetor creatur 31, 4, 4—7 Bruttios sortitur 31, 6, 2 eius litterae de Proserpinae templo spoliato 31, 12 ei prorogatur imperium ad quaestiones exercendas 32, 1, 7 cos. 32, 27, 5 ei et collegae Italia decreta 32, 28, 8 Boios vastat 32, 29, 6 et vincit 32, 31 ei triumphus petenti negatur 33, 22, 7 triumphat in monte Albano 33, 23, 8 legatus ad Asiae res componendas 37, 55, 7 legatus in Galliam 39, 54, 13.
Ti. Minucius Rufus 42, 54, 7.
L. Minucius Thermus legatus L. Manlii consulis 41, 8, 5.
Q. Minucius Thermus trib. pl. 30, 40, 9 cf. 30, 43, 2 aed. cur. 32, 27, 8 triumvir coloniae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 praetor 33, 24, 2 Hispaniam cit. sortitur 33, 26, 2 litteris nuntiat se prospere pugnasse 33, 44, 4 longo et gravi morbo in provincia retentus 34, 10, 5 triumphat ib. 6 cos. 34, 54, 2 in Ligures profecturus exercitum scribit 34, 56, 3 a Liguribus obsidetur 35, 11 ei imperium prorogatur 35, 20, 6 Ligures in fines repellit proelio victos 35, 21, 7 e castris suis repellit 36, 38 ei triumphus negatur 37, 46, 2 legatus in Asiam 37, 55, 7 ad Antiochum missus 38, 39 cadit in proelio 38, 41, 3.
Misagenes Masinissae filius ad bellum Macedonicum missus 42, 29, 8 cf. 42, 62, 2; 44, 4, 11 dispersa classe aeger Brundisium delatus 45, 14, 8.
Miseni promunturium 24, 13, 6.
Mithridates Antiochi filius 33, 19, 9.
Mithridates Ponti rex Nicomedem et Ariobarzanem ex regnis pellit P. 76 ei bellum indictum P. 77 Bithynia et Cappadocia occupatis Phrygiam intrat ibid. Asiam occupat civesque Romanos omnes caedi iubet P. 78 a Rhodiis victus ibid. Archelaum in Graeciam mittit cum exercitu ibid. cf. P. 81 a Sylla in Europa bis victus P. 82 eius classis Syllae se tradit ibid. urbes Asiae diripit ibid. eius praefecti a Fimbria fusi P. 83 Pergami obsessus ibid. pace facta cedit Asia, Bithynia, Cappadocia ibid. rursus cum eo bellum P. 86 foedus iungit cum Sertorio P. 93 Cottam vincit ad Chalcedonem ibid. a Lucullo victus P. 94 eius praefecti a Deiotaro caesi ibid. exercitu ad Cyzicum deleto in Pontum fugit P. 95 a Lucullo iterum victus ad Tigranem confugit P. 97 cum eo victus P. 98 cf. F. 23—24 C. Tiarium vincit ibid. a Pompeio victus P. 100 iterum victus ad Bosporum fugit P. 101 eum obsidet Pharnaces filius P. 102 interfectus ibid.
Mitylenae dirutae P. 89.
Mitylenaeae duae naves 37, 12, 5.
Mitys amnis Thessaliae 44, 7, 4.
Mnasilochus princeps Acarnanum multis donis emptus Antiocho gentem suam conciliat 36, 11, 8.
Mnasimachus Acarnan a Romanis deposcitur 37, 45, 17; 38, 38, 18.
Moagetes tyrannus Cibyrae infidus homo 38, 14, 3 in castra Romana

venit ib. 9 ei centum talenta imperata ib. 14.
Moeniacoeptus Gallorum regulus in Carthaginiensium exercitu cadit 24, 42, 8.
Moericus Hispanus Achradinam prodit Marcello 25, 30, 2 sqq. eius praemia 26, 21, 10.
Moesi gens P. 134 cum iis bellum ibid.
Moles Romae ad Neptunias aquas, iter populo 39, 44, 6.
Molossis 8, 24, 3; 25, 26, 4.
Molotis terra 32, 13, 2.
Moneris navis 38, 38, 8.
Monetae aedes 4, 7, 12 ibi lintei libri 4,7,12; 4,20,8 aedes et officina in Capitolio, ubi olim M. Manlii domus 6, 20, 13 cf. 7, 28, 5 Iunoni Monetae aedes vota 7, 28, 4 facta per duumviros ib. 5 dedicata ib. 6 cf. 33, 26, 8 ei vota aedes 42, 7, 2 dedicata 45, 15, 9.
Monopodia quando Romam advecta 39, 6, 7.
Mons sacer 2, 32, 2 cf. Sacer.
Montani 28, 46, 11 cf. Epanterii.
Monunus Dardanorum princeps 44, 30, 4.
Mopsii familia Compsana 23, 1, 2.
Mopsius tumulus 42, 61, 11; 42, 65.
Morcus Gentii legatus ad Rhodios 44, 23, 4.
Morzius auxilia Gallis mittit 38, 26, 4.
Motus terrae 4, 21, 5 crebri 34, 55; 35, 40, 7; 40, 59, 7; 41, 28, 2 ob motus terrae feriae 34, 55.
Mucia prata trans Tiberim 2, 13, 5.
C. Mucius Scaevola adulescens nobilis scribam Porsinae regis loco obtruncat 2, 12, 7 P. dextram foculo inicit ib. 13 P. dimissus a rege ib. 14 ei cognomen inditum Scaevolae 2, 13, 1 ager dono datus ib. 5.
P. Mucius Scaevola Q. F. praetor urbanus 40, 44, 2—6 cf. 41, 19 censuram petit 43, 14.
Q. Mucius Scaevola praetor 23, 24, 4 in Sardinia 23, 30, 18 quoad convaluisset, T. Manlius in Sardiniam missus 23, 34, 14 ei prorogatur imperium in Sardinia 24, 10, 4 iterum prorogatur 24, 44, 5 tertium 25, 3, 6.
Q. Mucius Scaevola decemvir sacrorum demortuus 27, 8, 4.
Q. Mucius Scaevola Q. F. praetor 40, 44, 2 Siciliam sortitur ib. 6 trib. mil. consulem sequitur ad bellum Macedonicum 42, 49, 9 mediam aciem ducit 42, 58, 13 in Ambraciam missus 42, 67, 9 Ceremiam capit diripitque 43, 1, 1—3.
Q. Mucius Scaevola procos. Asiam obtinet P. 70 pont. max. P. 86 eius mors ibid.
Muli mille ferme hostibus immissi ad terrorem incutiendum 7, 14, 7—8 cf. 10, 40, 8 mulis tabernaculisque ornabantur magistratus, ne quid tale sociis imperarent 42, 1, 9.
Muliebris vestis et ornamenta, quae pluris quam quindecim milium aeris essent, in censum relata 39, 44, 2.
Mulieres damnatae cognatis traditae, in quas privato animadverterent, 39, 18, 6 mulierum turba in foro Capitolioque nec sacrifantium nec precantium deos patrio more 25, 1, 7 ploratus mulierum Hannibale appropinquante urbi 26, 9, 7 curam cultumque feminarum capta Carthagine nova Mandoni uxor Scipioni commendat 26, 49, 11 de mulieribus heredibus lex Voconia P. 41 cf. matronae.
Mulsi pocillum Iovi votum 10, 42, 7 mulsum prosecutis funus datum 38, 55, 2.
Multa duo milia aeris edicta, cum capitis anquisitum esset 2, 52, 5 ducentum milium aeris 25, 3, 13 multae certandae dies indicta ib. 14 lex de multarum aestimatione 4, 30, 3 multa a pontifice max. flamini dicta populi iussu remittitur 37, 51, 5; 40, 42, 10 a censoribus privato multa dicta 43, 16, 5.
Multaticia pecunia 10, 23, 12; 10, 31, 9 ex ea aedes factae ibid. cf. 27, 6, 19 ludi 10, 23, 12; 27, 6, 19.
Mulvius pons 27, 51, 2.
L. Mummius trib. pl. 38, 54, 5 praetor 41, 8 ei quaestio decreta de Lucanis 41, 9, 9.
L. Mummius censor 40, 51, 5.
L. Mummius cos. Achaeos vincit et

Corinthum diruit P. 52 abstinentissimus vir ibid. triumphat ibid.
Q. Mummius trib. pl. 38, 54, 5.
C. Munatius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
Munatius Plancus cum exercitu Antonio se iungit P. 120.
Munda Hispaniae urbs 24, 42 ibi pugnatum ib. 2 vi capta 40, 47, 2 ibi Pompei filii a Caesare victi P. 115.
Municipes 8, 14, 2; 38, 36, 7.
Municipia 26, 8, 10; 26, 15, 3.
ad Murciae Latinis sedes datae 1, 33, 5.
Murena (M. Valerius Murena?) legem de provocatione tertio fert P. 10.
Mures nutrimento sunt obsessis 23, 19, 13 P.
Murgantia Samnitium capta 10, 17, 3.
Murgantia Siciliae urbs 24, 27, 5; 24, 36, 10 Hispanis data transitionis praemium 26, 21, 14—17.
Murus lapideus urbi circumdatus 1, 38, 6 P. Sagunti non calce duratus, sed interlitus luto antiquo more 21, 11, 8 muris reficiendis quinqueviri 25, 7, 5 murus novus obiectus exteriore deiecto 21, 11, 5; 38, 7, 5 omnium cis Hiberum urbium muri uno die diruti 34, 17, 11 in muro fornices apti ad excurrendum 36, 23, 3.
Mutila Histrorum urbs capta 41, 11, 7.
Mutilum castrum 31, 2, 7; 33, 37, 2.
Mutina urbs 21, 25, 3 eo confugiunt triumviri agro adsignando ibid. a Gallis obsessa ib. 6 cf. 35, 4, 3 colonia deducta 39, 55, 6 P. Liguribus adempta 41, 16, 8 a D. Bruto occupata P. 117 ab Antonio obsessa P. 118 cf. P. 119.
Muttines Hippacritanus, vir impiger, in Siciliam missus ab Hannibale 25, 40, 5 Numidarum dux ib. 6 ad seditionem Numidarum sedandam proficiscens Poenorum duces monet, ne absente se cum hoste confligant ib. 11 sociorum populi Rom. agros urit 26, 21, 15 simultate Hannonis infensus Agrigentum Laevino prodit 26, 40, 7 in senatum introductus 27, 5, 6 civis Romanus factus ib. 7 primum agmen ducens Numidarum in exercitu Romano Thraecas repellit 38, 41, 12 eius filius per medios hostes perrumpit ib. 13.
Mycenica prope Argos 32, 39, 6.
Myla flumen Siciliae 24, 30, 3.
Mylae oppidum munitissimum a Perseo capitur 42, 54.
Mylaseni 38, 39, 8.
Mylasenses Euromensium provinciam occupata vincuntur a Rhodiis 45, 25, 13.
Myndii 33, 20, 12.
Myndus 37, 16, 2.
Myonnesus 37, 13 promunturium inter Teum Samumque 37, 27, 7 cf. 37, 28, 5; 37, 29, 7 ibi proelium 37, 30, 10 P.
Myrina 33, 30, 3.
Mysi in exercitu Antiochi 37, 40, 8.
Mysia 37, 56, 2 restituta Eumeni 38, 39, 15.

Nabis Lacedaemoniorum tyrannus a Romanis foederi cum Philippo facto adscriptus 29, 12, 14 Achaeos vastaverat 31, 25, 3 contra eum bellum decernunt Achaei ib. 10 Achaeis gravis adsiduusque hostis 32, 19, 6 ei Argi traduntur a Philocle 32, 38, 6 ibi rogationes promulgat ib. 9 cum consule colloquitur 32, 39, 2 amicitia cum Romanis iuncta indutias facit cum Achaeis 32, 40, 4 P. viros Argis ipse, feminas uxor spoliant ib. 10 avaritia et crudelitate omnes tyrannos aequat 33, 34, 8 cf. 33, 45, 3 adversus eum SC. factum 34, 22, 5 bellum a Graecis decretum 34, 24, 7 Spartam communit Quinctio appropinquante 34, 27, 2 principes iuventutis cum perfidia enecat ib. 8 Ilotas caedit ib. 9 colloquitur cum consule 34, 31 Argis cedit 34, 33, 3 P. pacis conditiones a Quinctio accipit 34, 35 ei magno fructui mare est, omnem oram navibus praedatoriis infestam habenti 34, 36, 3 populum ad bellum excitat 34, 37, 3 urbe oppugnata pacem

ante spretam accipit 34, 40, 4 P. cf. 34, 41, 8 ad eum missus Damocritus Aetolus 35, 12, 7 seditionem excitat 35, 13 P. Gytheum oppugnat 35, 25, 2 Achaeos classe repellit 35, 26, 9 a Philopoemene victus 35, 29, 6 Spartae inclusus 35, 30, 12 ab Aetolis interfectus 35, 35, 18.
Naevia porta 2, 11, 9.
M. Naevius accusator P. Scipionis secundum quosdam auctores 38, 56, 2—6 P. trib. pl. 39, 52, 3 in eum oratio P. Scipionis ibid.
Q. Naevius triumvir coloniae 34, 53, 2.
L. Naevius Balbus quinquevir 45, 13, 11.
Q. Naevius Crista praefectus sociûm vir impiger et peritus militiae 24, 40, 8 Philippum nocte opprimit ib. 11.
Q. Naevius Matho praetor sortitur Sardiniam et de veneficiis quaestionem 39, 38, 2 cf. 39, 41, 5.
Nar amnis 34, 45, 7.
Naraggara urbs 30, 29, 9.
Narbo provincia P. 103.
Narbo urbs P. 134.
Narnia olim Nequinum 10, 9, 8; 10, 10 eo colonia missa Narnia dicta ib. 5 militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 colonorum numerus expletus 32, 2, 7.
Narnienses 32, 2, 6.
Nasus (insula) Syracusis 25, 24, 8 capta 25, 30, 10.
Nasus Acarnanum 26, 24, 15.
Navales duumviri 9, 30, 4 cf. duumviri; navalis triumphus P. 17 navalis pugnae simulacris agilitatem navium experiuntur 26, 51, 6.
Navalia Romae 3, 26, 8; 8, 14, 12; 40, 51, 6.
Naves actuariae, quarum nulla plus quam triginta remis agenda, concessae Antiocho 38, 38, 8 apertae 44, 28, 3 fluviatiles 10, 2, 12 hepteres et hexeres 37, 23, 5 hippagogi 44, 28, 7 maritimae 21, 63, 3 ne qui senator maritimam quae plus trecentarum amphorarum esset haberet 21, 63, 3 moneris 38, 38, 8 praetoria 21, 50, 8 lumina in navibus singula rostratae, bina onerariae habent, in praetoria nocturnum insigne trium luminum 29, 25, 11 pristis 44, 28 speculatoriae et levia navigia 30, 10, 13 naves longae Antiatibus ademptae 8, 14, 8 partim incensae, partim in navalia subductae ib. 12 inde rostra templum exstructum in foro ibid. certamen navium Patavii sollemne 10, 2, 15 plaustris in mare tralatae 25, 11, 18 a sociis aedificatae et instructae 28, 45, 14 quadragesimo quinto die, quam materia ex silvis detracta erat, naves in mare deductae ib. 21 navis velata infulis ramisque oleae Scipioni occurrit ad petendam pacem 30, 36, 4 flammae micantis terrore naves sibi viam faciunt per hostes 37, 11, 13 captae Macedonum invisitatae magnitudinis in campo Martio subductae 45, 42, 12 navium gubernatores et magistri 29, 25, 7.
Naufragia classium Romanarum P. 18.
Q. Navius centurio auctor peditum equiti immiscendorum 26, 4, 10 signum hostibus infert 26, 5, 15.
Naupactus 26, 26; 27, 32, 2 ibi Aetolorum concilium 31, 40, 9 cf. 35, 12, 3; 36, 30.
Naustathmos portus Phocaeae 37, 31, 10.
Nautae pro censu dati privata impensa 24, 11, 7—9.
C. Nautius cos. 2, 52, 6 in Volscos missus 2, 53, 5.
C. Nautius cos. 3, 25 Sabinos vastat 3, 26, 2 vincit 3, 29, 7.
Sp. Nautius cos. 2, 39, 9.
Sp. Nautius cos. 9, 21.
Sp. Nautius cohortibus alariis praeest 10, 40, 8 donatur armillis coronisque 10, 44, 3.
C. Nautius Rutilus cos. 4, 52, 4.
Sp. Nautius Rutilus trib. m. c. p. 4, 35, 4 iterum 4, 47, 8.
Sp. Nautius Rutilus trib. m. c. p. 4, 44, 13 iterum 4, 61, 4.
Neapolis a Cumis profecta 8, 22, 5 vicina Palaeopolis ibid. Neapolim Hannibal aggreditur 23, 1, 5 iterum 23, 15 a Romanis tenetur ib. 2 ager vastatur 24, 13, 7 cf. 40, 41, 3.

Neapolis Syracusarum regio et instar urbis 25, 25, 5.
Neapolis Macedoniae urbs 38, 41, 9.
Neapolitani in dicionem Romanam veniunt 8, 26, 6 P. Romanis pateras aureas offerunt 22, 32, 4.
Nemea ludicrum 27, 30, 9 et 17 in adventum imperatoris Romani indictum 34, 41.
Nemea amnis 33, 15.
Neo Boeotius comes Persei fugientis 44, 43, 6.
Neo Thebanus quare securi percussus 45, 31, 15.
Neocretes 37, 40, 13.
Nepesinus ager 5, 19, 7; 26, 34, 10.
Nepete urbs 6, 9, 3 inde legati Romam veniunt auxilium petentes ibid. Etruscis perfide dedita 6, 10 capta a Camillo ib. 4 auctores deditionis securi percussi ib. 5 eo colonia deducta 6, 21, 4 cf. 10, 24, 3 militiam detrectat 27, 9, 7 poenam dat 29, 15.
Nepheris oppidum Africae P. 51.
Neptuniae aquae 39, 44, 6.
Neptunus 1, 9, 6 ei sollemnes ludi a Romulo instituti ibid. lectisternium factum 5, 13, 6 eum ducem sequi iubet Scipio in expugnanda Carthagine nova 26, 45, 9 eius ara 28, 11, 4.
Nequinum circumsessum 10, 9, 8 captum 10, 10, 5 cf. Narnia.
Nervii Galli a Caesare deleti, eum ingenti pertinacia bellassent P. 104 cf. 141.
Nerulum Lucanum oppidum captum 9, 20, 9.
Nesactium Histrorum oppidum oppugnatur 41, 11 aqua interclusa capitur ib. 5 incolarum foedum facinus rabiesque ib. 4.
Nessus amnis Macedoniae 45, 29, 5.
Nexi ob aes alienum soluti cautumque in posterum ne necterentur 8, 28, 9.
Nicaea urbs 28, 5, 18 in sinu Maliaco 32, 32, 9; 32, 35, 2.
Nicaea Massiliensium oppidum P. 47.
Nicaea Crateri uxor 35, 26, 5.
Nicaeus Iupiter 43, 21, 8.
Nicander Aetolus ad Philippum missus 35, 12, 6 et 10 ab Antiocho pecuniam fert 36, 29, 3 a Philippo rege comiter exceptus ib. 5 praetor 38, 1, 4 Acarnaniam vastat 38, 4, 10.
Nicander archipirata 37, 11, 6.
Nicanor ex purpuratis Philippi 33, 8, 8.
Nicatores cohors regia Macedonum 43, 19, 11.
Nicephorium 32, 33, 5; 32, 34, 9.
Nicias praetor Achaeorum 28, 8, 10.
Nicias Persei legatus 44, 10, 2 regis iussu interfectus 44, 10, 4.
Nico nobilis Tarentinus coniuratorum princeps ad Hannibalem per speciem venandi commeat 25, 8, 4 Hannibali appropinquanti portam aperit 25, 9, 11 ei Perconi fuit cognomen 26, 39, 15 in proelio navali ducem Romanum hasta transfigit ib. 16 fortiter pugnans cadit 27, 16, 3.
Nicodamus Ambraciae cum quingentis Aetolis subvenit 38, 5, 6.
Nicodemus Bithynia potitur ope Gallorum 38, 16, 9.
Nicomedes Prusiae filius senatui commendatus 45, 44, 9 patrem occidit adiuvante Attalo P. 50.
Nicomedes in regnum Bithyniae restitutus P. 74 a Mithridate pulsus P. 76 heredem facit populum Romanum P. 93.
Nicopolis ab Octaviano constructa F. 51 y.
Nicostratus Achaeorum praetor 32, 39, 7 Macedonas necopinantes aggressus fundit 33, 14, 9 sqq.
Nilus 44, 19, 9 Nili ostium 45, 11, 11 Nili insula P. 112.
Ninnii Celeres Sthenius Pacuviusque Hannibalem Capuae epulis et hospitio excipiunt 23, 8.
Nisuetae 33, 18, 3.
Nitiobriges gens P. 65.
Nix alta vineas aperit 21, 61, 10.
Nobiles anulos aureos et phaleras deponunt ob indignitatem comitiorum 9, 46, 15 inter omnes nobiles foedus ictum de bello trahendo tribunus exprobrat 22, 34, 7 nobiles plebeios plebem contemnere coepisse, ex quo contemni patribus

desierint ib. 8 nobiles a Mario et Cinna trucidantur P. 80 ad Syllam transfugiunt ex urbe P. 85 trucidati a Marianis P. 86 nobilium indignatio de lege Manilia P. 100.
Nobilitas non genere, sed per cooptationem in patres 4, 4, 7 adversa nobilitate comitia habita 6, 42, 9 pro uno consule plebeio tres patricios magistratus nobilitas sibi sumit 7, 1, 5 cum invidia nobilitatis fastos evulgat Flavius 9, 46, 6 nobilitatis invidiam, favorem plebis Flaminio parit lex de quaestu senatorio 21, 63, 4 Catonem per omnem vitam nobilitas premebat 39, 41 plebis nobilitas 10, 7, 7.
Nolam missus in praesidium M. Marcellus 23, 39, 8 a Nola Hannibal repulsus 23, 46, 2 iterum 24, 17 urbs in potestatem Samnitium venit P. 73.
Nolani defendentes Palaepolin urbe tradita depelluntur 8, 26, 4 senatus Nolanus Romanorum, plebs Hannibalis 23, 14, 7 cf. 23, 16, 5 et 23, 39, 7 aciem Romani praesidii augent 23, 44, 9 plebs frustra Hannibalem arcessit 24, 13, 8.
Noliba Hispaniae urbs 35, 22, 7.
Nomina dant milites in dilectu 2, 30, 6.
Nomentana via, olim Ficulensis 3, 52, 3.
Nomentani in civitatem recepti 8, 14, 3.
Nomentum Latinorum urbs capta 1, 38, 4.
Nonae 27, 23, 7 a. d. III Nonas Quint. dies sollemnis Apollinaribus ibid. a. d. III Nonas Maias Latinae 41, 16 nonae Sextiles ib. 5.
Norba colonia deducta 2, 34, 6 cf. 7, 42, 8; 32, 2, 4 a servis occupatur 32, 26, 8.
Norbani fidem Romanis servant 27, 10, 7.
Norbanus ager 8, 19, 5.
C. Norbanus cos. Syllae legatos violat P. 85 victus ab eo et proscriptus P. 89 se ipse occidit ibid.
C. Norbanus cos. F. 52 cc.
Nortia Etrusca dea 7, 3, 7.
Nota censoria adscripta notis ex senatu 39, 42, 6
Notium prope Ephesum ab Antiocho oppugnatum 37, 26, 5; 38, 39, 8.
Nova Carthago vd. Carthago.
Nova classis locus Hispaniae 22, 21, 6.
Novae tabernae 3, 48, 5.
Novemdiale sacrum, si lapidibus pluisset 1, 31, 4; 21, 62, 6; 23, 31, 15; 25, 7, 9; 26, 23, 6; 27, 37 instauratum ib. 4.
Novensiles dii 8, 9, 6.
Nuceria Alfaterna ad deditionem subacta 9, 41, 3 ab Hannibale capta 23, 15, 3 incensa ib. 6 deleta 27, 3, 6 Nucerinus ager 9, 38, 2.
Nucerini Atellam traducti 27, 3, 7.
Numa Pompilius Sabinus inclita iustitia religioneque 1, 18 ad eum patres regnum deferunt ib. 5 auspiciis probatus rex ib. 9 Ianum belli pacisque indicem facit 1, 19, 2 cum Egeria nocturnos congressus simulat ib. 5 annum in duodecim menses ad cursum lunae describit ib. 6 Iovi, Marti, Quirino flamines legit 1, 20, 3 virgines Vestae, quibus stipendium publicum statuit ibid. Salios Marti Gradivo legit ib. 4 pontificem creat, omnes ritus Marcio pontifici tradit ib. 5 Iovi Elicio aram in Aventino dicat ib. 7 Camenis lucum sacrat 1, 21, 3 Fidei sollemne instituit ib. 4 regnat tres et quadraginta annos ib. 6 eius ossa librique inventa 40, 29, 4 P. partim cremati libri ib. 14 P.
Numantia obsessa P. 57 capta et deleta P. 59.
Numantini P. 54 cum iis pacem factam senatus rescindit P. 55 M. Popilium fugant ibid. Hostilium vincunt et pacem foedam inire cogunt ibid. eam iterum rescindit senatus ibid. Hostilium deditum non recipiunt P. 56 obsessi fame urgentur P. 57 se invicem trucidant P. 59.
T. Numicius Priscus cos. 2, 63 adversus Volscos profectus Caenonem capit ib. 6.
Numicus flumen 1, 2, 6.
Numidae in exercitu Hannibalis 21, 22, 3; 21, 29 crebro ad Romanos transeunt 24, 48, 13 gens rudis ad

pedestria bella equis tantum habilis ib. 5 eorum pars Maesuli ib. 13 eorum facta duce Muttine 25, 40, 6 eorum proditio 25, 41, 2 LXX transfugarum specie in castris Romanis supplicium dant 26, 12, 19 in Venerem praecipites 30, 12, 18 inter auxilia Romana 35, 11, 4; 42, 35, 6 eorum species contempta ib. 7 cf. 44, 16, 3 ingens exercitus in finibus Poenorum P. 48.

Numidia vastata P. 65.

C. Numisius praetor sortitur Siciliam 41, 8, 2.

L. Numisius Circeiensis alter praetor Latii a senatu Romam evocatus 8, 3, 9 bellum renovat 8, 11, 6.

T. Numisius Tarquiniensis ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.

Numistro in Lucanis 27, 2, 4 ibi proelium ib. 5 P. cf. ib. 10.

Numitor Procae filius regno privatus 1, 3, 10 restituitur a nepotibus 1, 6, 2 cf. ib. 3.

L. Numitorius trib. pl. 2, 58, 2.

P. Numitorius Verginiae avus 3, 45, 4 filium mittit ad Verginium 3, 46, 5 exercitum seducit a decemviris 3, 51, 7 trib. pl. 3, 54, 11 diem dicit Sp. Oppio 3, 58, 7.

Nundinae 7, 15, 13.

A. Nunnius tribunatum petens occiditur P. 69.

Nursia 37, 3, 3.

Nursini in classem milites pollicentur 28, 45, 19.

Nuces in Volturnum fusae alimento sunt Casilini praesidio 23, 19, 12 P

Nymphaeum in Apolloniati agro 42, 36, 8; 42, 49, 10.

Nymphius princeps Palaepolis 8, 25, 9.

Oaeneum oppidum 43, 19, 2 captum a Perseo ib. 12.

Obba urbs Africae 30, 7, 10.

Oblivio caedis Caesaris a senatu decreta P. 116.

Oblivionem fluvium Hispaniae milites transire nolunt P. 55.

Obsecratio a populo facta ob prodigia 4, 21, 5; 26, 23, 6 circa omnia pulvinaria 31, 8, 2 supplicatio obsecratioque 42, 20, 3.

Obsides Porsinae dantur 2, 13, 4 P. impubes maxime iniuriae opportuni ib. 10 redditi a Porsina 2, 15, 6 obsides dati principum liberi 2, 22, 2 sescenti equites dati Samnitibus 9, 5, 5 P. obsides Hispani a Bostare dimissi, ut domos redirent, in Romana castra perducuntur 22, 22, 18 ex urbe fugere conati caeduntur 25, 7, 14 Hispanarum civitatium obsides a Scipione dimissi 26, 49, 7 de obsidibus Poenorum centum redditi 32, 2, 3 iterum centum 40, 34, 14 de obsidibus Poenorum solvendis coniuratio servorum facta 32, 26, 4 P. obsidibus ne in publicum prodeundi facultas esset ib. 18 magistratus obsidum loco dare vetantur Aetoli 38, 11, 7 obsides in triumpho ducti 34, 52, 9 obsidum aetas praescripta 30, 37, 5; 38, 11, 6; 38, 38, 15.

Ocrea armati Samnites 9, 40, 3.

Ocriculani in amicitiam recepti 9, 41, 20.

Ocriculum 22, 11, 5 deficit ab Hannibale 30, 19, 10.

Octavia C. Octavii soror M. Antonio nubit P. 127 ab eo repudiata 132 defuncta 140.

Octavius Maecius cf. Maecius.

C. Octavius Caesaris sororis nepos heres eius dimidia parte et in nomen adoptatus P. 116 Romam venit P. 117 adversus Antonium copias parat ibid. propraetor factus a senatu P. 118 Antonium vincit 119 adversus eum senatus parum gratus ibid. cum Antonio in gratiam redit ibid. cum exercitu Romam profectus cos. creatur P. 119 legem fert de Caesaris percussoribus P. 120 cum M. Antonio et M. Lepido triumvir reipublicae constituendae ibid. eius legatus a Sex. Pompeio victus P. 123 in Graeciam transgressus ad Philippos pugnat P. 124 seditiones exercitus cohibet P. 125 M. Lepido fugato in urbem irrumpit ibid. L. Antonium in potestatem suam redigit, Perusia potitur P. 126 Sex. Pom-

peio Siciliam concedit P. 127 eius soror M. Antonio nubit ibid. dissensio inter eum et Antonium composita F. 50 dubio eventu cum Pompeio pugnat P. 128 a Sex. Pompeio victus P. 129 M. Lepido bellum inferenti triumviratus honorem abrogat ibid. seditionem veteranorum coercet P. 131 Illyrios vincit ibid. Dalmatas domat P. 132 eius secunda proelia adversus Antonium ibid. eum victum ad Actium obsidet Alexandriae P. 133; F. 51 tres triumphos agit ibid. Augusti cognomen accipit P. 134; F. 51 aa Narbone conventum agit ibid. adversus Hispanos bellum gerit P. 135 ei ara ad Rhodanum dedicata P. 139 cf. F. 53 ff. forum Augustum aedificat F. 48 v Nicopolim construit, ludos Actiacos instituit, Antonium in mausoleum recondit F. 51 y Parthorum seditiones sedat F. 51 z leges fert, provincias disponit F. 51 aa populo nuntiat totum orbem subditum F. 52 complures gentes domat F. 52 bb recipit signa de Parthis F. 53 dd ei currus cum corona aurea decretus F. 53 ee.

Cn. Octavius aed. pl. 28, 38, 11 praetor creatur ibid. Sardiniam provinciam accipit ib. 13 naves onerarias Poenorum capit 28, 46, 14 oram maritimam tueri iubetur 29, 13, 5 commeatum et vestimenta parat 29, 36, 1—3 ei Sardiniae ora tuenda datur 30, 2, 4 traicienti in Africam ventus classem dissipat 30, 24, 7 cf. 30, 36, 3 classem consuli tradere iubetur 30, 44, 13 legatus in Africam 31, 11, 18 triumvir coloniae deducendae 34, 45, 5 legatus in Graeciam 35, 23, 5 ad confirmandos Acarnanes missus 36, 12, 9.

Cn. Octavius legatus in Graeciam 43, 17, 2 cf. ib. 10 praetor sortitur classem 44, 17, 10 decemvir sacrorum 44, 18, 7 Heraclium cum classe petere iussus 44, 35, 13 Meliboeam capit 44, 46, 3 ad Samothracen appellit 45, 5 Persea captum Aemilio transmittit 45, 6, 12 cum convenit Paulus 45, 28, 8 quae Paulus de rebus Macedoniae latine pronuntiaverat, ipse Graeco sermone interpretata refert 45, 29, 3 praedam devehit Romam 45, 33, 7 navalem triumphum agit 45, 42, 2.

Cn. Octavius cos. Cinnam urbe expellit P. 79 eius segnitia ibid. Cinnam prope urbem vincit P. 80 occisus a militibus Cinnae ibid.

M. Octavius trib. pl. Ti. Graccho adversatur P. 58 ei potestas abrogatur ibid.

Odomantica terra 45, 4, 3.

Odrysae Thracum gens 39, 53, 12 cf. ib. 14 in exercitu Persei 42, 51, 10; 44, 42, 3.

Oeniadae Acarnanibus datae 38, 11, 9.

Oenus flumen Laconicae 34, 28.

Oesalces natu pergrandis Numidarum rex factus 29, 29, 6 moritur ib. 7.

Octa mons 36, 15, 10; 36, 30, 2 Oetaei montes 41, 22, 5.

Officina Monetae 6, 20, 13.

Ofillius Calavius Ovi filius Campanus de Romanis sub iugum missis sententiam dicit 9, 7, 2.

Cn. et Q. Ogulnii tribb. pl. legem de sacerdotibus de plebe adlegendis promulgant 10, 6, 6 aediles diem dicunt faeneratoribus 10, 23, 11 ex pecunia multaticia quae struxerint opera ib. 12.

M. Ogulnius ad frumentum coemendum missus 27, 3, 9.

M. Ogulnius trib. mil. cadit in proelio 23, 36, 5.

M. Ogulnius Gallus praetor urbanus 40, 1, 2.

Olbiensis ager vastatur 27, 6, 13.

Olcades ultra Hiberum gens 21, 5, 3 ab Hannibale victi ib. 4 eorum exules cum Hannibale confligunt ib. 7.

Olciniatae immunitate donati 45, 26, 13 cf. ib. 15.

Olcinium urbs opportuna Illyrici 45, 26, 2.

Oleum per vicos singulos divisum 25, 2, 8.

Olitorium cf. forum.

Olympia urbs 26, 24, 14 Olympiae

ludicrum 27, 35, 3 cf. 28, 7, 14; 38, 33, 9; 45, 28, 3.
Olympias Alexandri Magni mater 8, 24, 17.
Olympias urbs Perrhaebiae, olim Gonnocondylum 39, 25, 16.
Olympio legatus Gentii regis 44, 23, 3.
Olympium templum Iovis prope Syracusas 24, 32, 3.
Olympus mons Galatiae 38, 38, 15.
Olympus mons Thessaliae 44, 6, 15.
Onchestus amnis 33, 6, 10.
Onesimus Pythonis filius Macedo nobilis in senatum introductus 44, 16, 4 ei ager datus dono ib. 7.
Onomastus Philippi praefectus 39, 34, 2 principes Maronitarum interfici iubet ibid. multorum facinorum Philippo conscius ib. 9 ad regem vocatur 40, 8, 4.
Onusa Hispaniae oppidum 22, 20, 3.
Opera publica ab aedilibus ex pecunia multaticia exstructa 10, 23, 12 censoribus pecuniae summa in opera publica decernitur 40, 46, 16.
Opifices ad militiam exciti 8, 20, 4 captos publicos populi Rom. esse iubet Scipio 26, 47, 2.
Opillia Vestalis incesti poenas dat 2, 42, 11 viva defoditur P. 2.
Opima spolia cf. spolia.
Opimia Vestalis stupri comperta 22, 57, 2 P.
L. Opimius praetor Fregellanos domat P. 60 cos. ex SCto populum ad arma vocat et C. Gracchum occidit P. 61 reus apud populum absolvitur ibid.
Q. Opimius cos. Ligures Transalpinos subigit P. 47.
L. Opimius Pansa quaestor quaestorio capto occisus 10, 32, 9.
Opis aedes 39, 22, 4.
Opitergini gens auxiliares Caesaris P. 110.
L. Opiternius Faliscus Bacchanalium conditor et sacerdos 39, 17, 6.
Vestia Oppia cf. Vestia.
Oppia lex cf. lex.
C. Oppius trib. pl. 3, 54, 13.
L. Oppius trib. pl. 32, 28, 3.
M. Oppius trib. mil. creatus summae rerum praeest cum Sex. Manilio 3, 51, 10.
Q. Oppius procos. a Mithridate in vincla coniectus P. 78.
Sp. Oppius Cornicen decemvir 3, 35, 11 Ap. Claudii adiutor Romae manet 3, 41, 10 senatum habet 3, 50, 13 ei dies dicta 3, 58, 7 vitam finit ante iudicium ib. 9 eius bona publicata ib. 10.
L. Oppius Salinator classi praeest 35, 23, 7 aed. pl. fuerat ibid. praetor 35, 24, 6 sortitur Sardiniam 36, 2, 6 ei imperium prorogatum 37, 2, 11.
Optimates Ti. Gracchum occidunt P. 58.
Opuntii 28, 6, 12.
Opus Locrorum ab Attalo capta diripitur 28, 7, 4 ibi seditio orta 32, 32.
Oraculum Delphicum 1, 56, 5; 5, 15, 3; 22, 57, 5; 29, 10, 6 Dodonaei Iovis 8, 24 ad Hieran comen 38, 13.
Oratores Veientium Romam missi 1, 15, 5 missi ad Delphicum oraculum 5, 15, 3.
Orbes aenei in sacello Sancus positi 8, 20, 8.
Orbitanium Caudinorum urbs capta 24, 20, 5.
Orbius clivus 1, 48, 6.
Orchomenos Achaeis reddita 32, 5, 5.
Orcus 9, 40, 9.
Ordines in civitate a Servio discreti 1, 42, 4 in theatro primum sedibus discernuntur 34, 54, 4 cf. P. 99 in exercitu Romano 8, 8, 4 sub signis quindecim ib. 7 ordinum ductor 7, 41, 4.
Orestae libertate donati 33, 34, 6 cf. 42, 38.
Orestis regio 27, 33; 31, 40.
Oretani rebellantes ab Hannibale opprimuntur 21, 11, 13; 35, 7, 7; 35, 22, 7.
Oreus Euboeae urbs 28, 5, 18 eius situs ibid. a Platore praefecto traditur Sulpicio 28, 6, 4 eius custodiam Philippus fidelibus committit 28, 8, 3 cf. 31, 40, 10 a L. Apustio expugnata 31, 46, 6 sqq. cf. 33, 34, 10 inde deductum praesidium 34, 51 cf. 44, 13, 11.

Orfitianus P. 49.
Orgessum Macedoniae castellum capit L. Apustius 31, 27, 2.
Oricini 26, 25, 2.
Oricum urbs sita in plano a Philippo opprimitur 24, 40, 3; 34, 50, 10 inde Paulus in Italiam traicit 45, 34, 7.
Origines M. Porci Catonis 34, 5, 8 quintus liber Originum 45, 25, 3.
Oritani 28, 8, 12.
Oriundus flumen 44, 31, 4.
Oroanda 38, 37, 11.
Oroandenses Gallorum in Asia civitas 38, 18, 2.
Oroandes Cretensis Persea deserit 45, 6, 5.
Orongis urbs Hispaniae 28, 3, 2 eius opes ib. 3 a L. Scipione expugnatur ib. 13.
Oropus Atticae, ubi pro deo vates antiquus colitur 45, 27, 10.
Orsua a fratre pratrueli certamine singulari superatur de imperio certans 28, 21, 6 sqq.
Orthobula Eupolemum maritum veneno necat 41, 25, 6 damnatur ibid.
Ortholophus loci nomen 31, 36, 6; 44, 3.
Orthosia 45, 25, 13.
Ortiago Gallorum regulus 38, 19, 2 eius uxor captiva centurionem occidit vim inferentem 38, 24, 2 P. cf. ib. 9.
Ortona Latinorum ab Aequis oppugnata 2, 43, 2 ab Aequis capta, a Romanis recepta 3, 30, 8.
Osca lingua 10, 20, 8.
Oscense argentum 34, 10, 5 et 7; 34, 46, 2 Oscensis ager 39, 21, 2.
Osci 7, 2, 12 ab iis Atellanae acceptae ibid.
Osphagus fluvius 31, 39, 5.
Ossa mons 42, 54, 10; 44, 13, 2.
Ostia urbs in ore Tiberis condita 1, 33, 9 P. cf. 2, 34, 3 eo relegati Fidenates quidam 4, 30, 6 cf. 22, 11, 6; 27, 23, 3 a Mario direpta P. 79 Ostiae Iovis aedes 32, 1, 10; 36, 3, 6 Ostiae lacus 27, 11, 2.
Ostiensis populi vacatio militaris 27, 38, 5 rei navalis vacationem frustra rogat 36, 3, 4—6 Ostiensis ager 8, 12, 2.
T. Otacilius Crassus praetor aedem Menti vovet 22, 10, 10 ei traditur classis Servilii consulis 22, 31, 6 eius litterae ad senatum 22, 56, 6 propraetor litteras mittit ex Sicilia 23, 21, 2 Mentis aedem dedicat duumvir 23, 31, 9 in Siciliam missus ut classi praeesset 23, 32, 20 ex Africa rediens classem Poenorum dissipat 23, 41, 9 cos. dictus ab Aniensi tribu 24, 7, 12 de creando eo dissuadet Q. Fabius 24, 8, 11 praetor iterum creatur 24, 9, 4 ei classis decreta eadem quam habuisset 24, 10, 5 in Siciliam mittitur 24, 11, 8 ei iterum classis mandata 24, 44, 4 prorogatur 25, 3, 6 in Africam transvectus naves onerarias capit et agrum vastat Vticensem 25, 31, 12 frumentum mittit in tempore Syracusas ib. 14 ei Siciliae ora decreta 26, 1, 12 absens cos. creatus revocata tribu repulsam fert 26, 22, 2 eius mors nuntiatur ex Sicilia 26, 23, 2 pontifex fuerat 26, 23, 7 augur 27, 6, 13.
Ova ad notas curriculis numerandis 41, 27, 6.
Ovatio sine militibus 3, 10, 4 cum multa praeda 26, 21, 6.
Oufentina tribus P. 9 cf. Vfentina.
Ovile in Campo 26, 22, 11.
Ovius Paccius sacerdos Samnitium 10, 38, 6.
Oxeae insulae 28, 7, 18.

Paccius nobilis Bruttius 27, 15, 3.
Ovius Paccius vd. Paccius.
Pachyni promunturium 24, 35, 3; 25, 27, 4.
Pachynum 24, 27, 7; 36, 2, 11.
Paculla Annia Campana sacerdos Bacchanalium morem mutat 39, 13, 9.
Pacuvius cf. Calavius et Ninnius.
Padus fluvius 5, 33, 10; 5, 35, 2 primum trans Padum exercitus Romanus ductus P. 20 Padi accolae Galli 21, 39, 5 eius vis magna 21, 47, 5.
Paeligni sv. Peligni impugnati a

Latinis 7, 38 infeliciter adversus Romanos bellant 9, 41, 4 petentibus foedus datum 9, 45, 18 caedunt Samnites 10, 30, 3 cf. 10, 31, 12 devastantur ab Hannibale 22, 9, 5 cf. 22, 18, 6 voluntarii nomina dant 28, 45, 19 cf. 44, 41, 9; 44, 42, 8 deficiunt P. 72 proelio victi P. 73 recepti P. 76 Paeligna cohors 25, 14, 4; 44, 40, 5.
Paeones in exercitu Persei 42, 51, 5 ad Axium colunt 45, 29, 7.
Paeonia 39, 53, 4 postea Emathia dicta 40, 3, 3 praeter Axium amnem 45, 29, 8 eam frustra repetunt Dardani 45, 29, 12.
Paestani pateras aureas Romam ferunt 22, 36, 7.
Paestum 8, 17, 9; 26, 39, 5 in officio manet 27, 10, 7.
Palaepharsalus Thessaliae urbs a Philippo vastata 32, 13, 9 cf. 44, 1, 5.
Palaepolis prope Neapolim sita 8, 22, 5 a Romanis obsessa 8, 23, 10 dedita 8, 26, 6.
Palaepolitani a Cumis oriundi 8, 22, 5 cum iis bellum geritur ib. 8.
Palatina tribus, in ea libertini P. 20.
Palatium mons unde dictus 1, 5 eum Romulus ad inaugurandum capit 1, 6, 4 munit 1, 7, 3 vetus Palatii porta 1, 12, 3 cf. 8, 19, 4; 29, 14, 3; 29, 37, 2; 30, 38, 9.
Palenses 38, 28, 6.
Palinurus 37, 11, 6.
Palla picta cum amiculo purpureo dono missa Cleopatrae 27, 4, 10.
Pallantium urbs Arcadica 1, 5.
Pallene 31, 45, 15 fertilis terra 45, 30, 4.
Pallenensis ager 44, 10, 11; 44, 11.
Pallori fanum vovet Tullius Hostilius 1, 27, 7.
Palmae primum victoribus datae 10, 47, 3.
Palpud loci nomen F. 41.
Paludamentum ab Horatia Curiatio sponso factum 1, 26, 2 paludamenta sub iugum ituris detracta 9, 5, 13.
Paludati ab urbe proficiscuntur consules 31, 14; 36, 3, 14 paludati lictores 41, 10, 5.
Palumbinum oppidum captum 10, 45, 9.
Pamphilidas praefectus Rhodius 37, 22, 3; 37, 23, 8; 37, 25, 3.
Pamphylia 38, 15, 6; 38, 39, 17.
Pamphylii coronam auream Iovi ferunt Romam 44, 14, 3.
Pamphylius sinus 37, 23, 3 Pamphylium mare 38, 13, 11.
Pan Lycaeus a Romanis Inuus vocatur 1, 5, 2 eius veneratio ibid.
Panaetolium concilium Aetolorum 31, 29; 35, 32, 7.
Pandosia urbs Epiri 8, 24, 3.
Pandosia urbs Italiae 8, 24, 5 in dicionem venit 29, 38.
Panhormus vd. Panormus.
Panis de Capitolio in hostium stationes iactatus 5, 48, 4.
Pannonii ab Octaviano subacti P. 131 a Ti. Nerone P. 141.
Panormus sv. Panhormus Siciliae 24, 36, 4; 29, 1, 14.
Panormus Samiae terrae 37, 10, 6.
C. Pansa cf. Vibius.
Pantaleon Aetoliae princeps 42, 15, 8 Eumenem ab insidiatoribus prostratum tuetur ib. 10.
Pantauchus amicus legatusque Persei 42, 39, 7 a Gentio obsides accipit 44, 23, 2 eum in Romanos stimulat 44, 27, 11 Gentii lembos ducit 44, 30, 14 Paulo se dedit 44, 45, 2.
Paphlagonia 1, 1, 2.
Papinus mons 45, 12, 11.
Papiria tribus 8, 37, 12 lex 8, 17, 12 rogatio P. 59.
Papiriana saevitia 10, 3, 8.
L. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
L. Papirius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
L. Papirius praetor legem fert de Acerranis 8, 17, 12.
L. Papirius faenerator 8, 28, 2 eius in debitorem adolescentem libido et crudelitas ib. 2—4 P.
M. Papirius mortem expetens Gallorum iram in se concitat 5, 41, 9.
M. Papirius quinquevir mensarius 7, 21, 6.
P. Papirius trib. m. c. p. 6, 27, 2.
Sp. Papirius trib. m. c. p. 6, 22.
Sp. Papirius consuli renuntiat am-

bigi de auspicio 10, 40, 9 donatur 10, 44, 3.
M. Papirius Atratinus cos. 4, 52, 4.
Papirius Carbo cos. a Cimbris fusus fugatusque P. 63.
C. Papirius Carbo praetor sortitur Sardiniam 44, 17, 10 idem praetor peregrinus Romae manere iubetur 45, 12, 13.
C. Papirius Carbo trib. pl. rogationem fert, ut eundem quoties vellet plebi liceret tribunum creare P. 59 triumvir agro dividendo ibid.
Cn. Papirius Carbo bello civili exercitui praeest P. 79 in biennium se consulem creat P. 83 Cinna interfecto solus consulatum gerit ibid. efficit, ut Syllae postulatum recusetur P. 84 SCti auctor, quo omnes exercitus dimitti iubetur ibid. ter victus a Sylla et expulsus Italia P. 88 occisus a Pompeio P. 89 cf. F. 18 l.
C. Papirius Crassus trib. m. c. p. 6, 18.
L. Papirius Crassus cos. 4, 21.
L. Papirius Crassus cos. 4, 30.
L. Papirius Crassus praetor 8, 12, 2 dictator dictus ibid. adversus Antiates missus ib. 3 cos. 8, 16 iterum 8, 19 praefectus urbis 8, 36.
M. Papirius Crassus cos. 4, 12.
M. Papirius Crassus dictator 8, 17, 6.
L. Papirius Cursor trib. m. c. p. 6, 5 iterum 6, 11.
L. Papirius Cursor mag. equit. 8, 12, 2 dictator 8, 29, 9 P. longe clarissimus bello ea tempestate ibid. Romam redit ad auspicia repetenda ib. 2 in Samnium proficiscitur 8, 30 contra eius edictum mag. equit. Q. Fabius cum hoste confligit ib. 4 reversus contione advocata eum citat 8, 32, 2 Romam fugientem sequitur 8, 33, 5 P. minis invictus precibus tandem populi donat magistrum 8, 35, 5 P. ab eo alienati militum animi ib. 12 comitate eos reconciliat 8, 36, 7 Samnites vincit ib. 11 triumphat 8, 37 cos. 9, 7, 15 fundit Samnites 9, 14 P. Luceriam recipit cum sexcentis obsidibus Romanis 9, 15, 7 P. Samnites sub iugum mittit 9, 15, 7 P. cf. Livii dubitationem ib. 8—10 ei continuatur consulatus secundum quosdam 9, 15, 11 Satricum capit 9, 16, 9 triumphat ib. 11 eius laudes ib. 12—19 cos. quintum 9, 28, 2 dictator 9, 38, 14 fusis Samnitibus triumphat 9, 40, 15 cf. 10, 9, 11; 22, 14, 12.
L. Papirius Cursor (cf. 10, 9, 11) cos. insignis 10, 38 Duroniam expugnat 10, 39, 4 contione advocata milites accendit ib. 11—17 pullarium mendacem in prima acie collocat 10, 40, 12 Samnites atroci proelio fundit 10, 41 P. Iovi victori pocillum mulsi, priusquam temetum bibat, vovet 10, 42, 7 triumphat 10, 46, 2 Saepinum capit 10, 45, 13 praetor 10, 47, 5.
C. Papirius Maso 21, 25, 4.
C. Papirius C. F. Masso pontifex moritur 25, 2.
C. Papirius L. F. Masso decemvir sacrorum moritur 25, 2.
L. Papirius Maso praetor 41, 14, 5 sortitur urbanam provinciam 41, 15, 5.
L. Papirius Mugilanus cos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
L. Papirius Mugilanus cos. 4, 30, 12.
L. Papirius Mugilanus trib. m. c. p. 4, 42, 2 interrex castigat oratione populum 4, 43, 9.
L. Papirius Mugilanus cos. 8, 23, 17.
M. Papirius Mugilanus trib. m. c. p. 4, 45, 5 iterum 4, 47, 8.
C. Papirius Turdus trib. pl. 41, 6, 2; 41, 7, 5.
Papius Brutulus nobilis Samnis belli auctor 8, 39, 12 devictis Samnitibus morte voluntaria defungitur ib. 14.
Papius Mutilus proscriptus, cum ab uxore domo non reciperetur, se ipse transfodit P. 89.
Parachelois 39, 26, 2.
Parastrymonia (vg. Parstrymonia) 42, 51, 5.
Parens patriae Caesar appellatus P. 116.
Parii 31, 31, 4.
Parilia 40, 2.
Parma colonia deducta 39, 55, 6 P.
Parmae velitum Romanorum breviores quam equestres 26, 4, 4 cf. 31, 35, 6 tripedales 38, 21, 13.

Parmati nova cohors Volscorum 4, 39.
Parmenio Rhodum missus a Perseo 44, 23, 4.
Parnasus 42, 16.
Parorcia Thraciae 39, 27, 10; 42, 51, 5.
Paros insula 31, 15, 8.
Parstrymonia vd. Parastrymonia.
Parthenius mons 34, 26, 9.
Parthi 9, 18, 6 eorum rex Phrahates bellum gerit cum Antiocho P. 59 amicitiam populi Romani petunt P. 70 iis bellum infert M. Crassus P. 106 eum vincunt et in colloquio interimunt ibid. caesi a C. Cassio P. 108 Labieno duce Syriam invadunt P. 127 a Ventidio repulsi ibid. iterum victi P. 128 infelix in eos expeditio M. Antonii P. 130 cum iis pax facta P. 141 cf. F. 51 z; F. 53 dd.
Parthini gens 29, 12, 3 Romanorum fiunt ib. 13. Pleurato dati 33, 34, 11 Romanis obsides dant 43, 21, 3 auxilia mittunt 44, 30, 13.
Passaro Molossidis urbs recepta 45, 26, 5—9.
Pastor Epirota consuli viam demonstrat ad castra Philippi 32, 11. pastorum coniurationes 39, 41, 6 pastorum convenarumque plebs primi Romani 2, 1, 4.
Patara 33, 41, 5 caput Lyciae 37, 15, 6 frustra a Livio temptatur 37, 16, 4 cf. 37, 17, 10; 38, 39, 2.
Patavium 10, 2, 9; F. 33.
Patavini Graecos caedunt 10, 2, 11 rostra spoliaque Laconum in aede Iunonis figunt ib. 14 inde sollemne mansit certamen navale ib. 15 intestino bello exardescunt 41, 27, 3.
Patella 26, 36, 6.
Patris qui sella curuli sedit, dum vivit, filius neque tribunus neque aedilis pl. fieri potest 30, 19, 9 cf. 27, 21, 10.
Patres senatores ab honore appellati 1, 8, 7 patres auctores fiunt regis, quem populus iussit 1, 17, 10; 1, 22; 1, 32 cf. 6, 42, 10 et 14 ut ante initum suffragium auctores fierent legum centuriatis comitiis ferendarum, lex Publilia 8, 12, 15 patres conscripti unde dicti 2, 1, 11 minorum gentium patres 1, 35, 6; 1, 47, 7 patrum iuniores 3, 14, 2; 3, 65, 7 patrum progenies patricii 1, 8, 7 cf. senatores et senatus.
Pater patratus quomodo et cur fiat 1, 24, 6.
Paterae tres aureae cum titulo Camilli nominis in Iovis cella positae 6, 4, 3 aureae ad Cereris positae 10, 23, 13 a Neapolitanis dono feruntur Romanis 22, 32, 4 a Paesto 22, 36, 9 patera dono missa Syphaci 27, 4, 8 Masinissae data 30, 15, 11 ducentae septuaginta sex Carthagine Nova capta ad Scipionem relatae 26, 47, 7.
Patrae 35, 26, 9 Achaiae urbs 36, 21, 5.
Patricii progenies patrum appellati 1, 8, 7 patriciorum agri intacti servantur a Coriolano 2, 39, 6 interregem creant 4, 7, 7 prohibentur a tribunis coire ad prodendum interregem 4, 43, 8 iis plebe magistratus non patent 4, 25, 11 patricii consularesque duo tribuni cooptantur 3, 65 eorum certamen cum plebe de consulatu 4, 1 sqq.; 6, 34 sqq. duo patricii consules post legem Liciniam 7, 18, 10; 7, 19, 6; 7, 22, 2 tribuni m. c. p. omnes patricii 4, 25, 2 et 5 patricii praeturam et aedilitatem pro concesso plebi altero consulatu sibi sumunt 7, 1 de sacerdotiis cum plebe contendunt 10, 6 sqq. ne quis patricius in arce aut Capitolio habitaret, lege cautum 6, 20, 13 Pudicitia patricia 10, 23, 3.
Patrimi matrimique ad sacrificium adhibiti 37, 3, 6.
Patrocles Antigonensis Persei praefectus 45, 58, 8.
Patroni Antiatibus dati 9, 20, 10 patronos nominare iubentur Hispani 43, 2, 4.
Paupertati et parsimoniae honos habitus apud Romanos Praef. 11.
Pausanias Epirotarum praetor 32, 10, 2.
Pausanias Pheraeorum princeps 36, 9, 5.

Pausistratus Rhodiorum praetor 33, 18, 2 praefectus navium eorum 36, 45, 5; 37, 9, 5 a Polyxenida deceptus 37, 10, 8 impigre pugnans occumbit 37, 11, 11 eius auctoritas 37, 12, 8.
Pavori fanum vovet Tullus Hostilius 1, 27, 7.
Pax Caudina non foedere, sed per sponsionem facta 9, 5, 2 pax servientibus gravior quam liberis bellum 10, 16, 5.
Pecuarii ab aedilibus damnati 10, 23, 13; 10, 47, 4; 33, 42, 10 multi damnati 35, 10, 12.
Pecunia captiva in aedificationem templi Iovis seposita 1, 53, 3 publica 1, 56 ex pecunia multaticia aedes factae 10, 31, 9; 10, 33, 9 ludi facti 10, 23, 13 de incerta pecunia ludi voti 31, 9, 10 ex aerario clam egesta a scribis viatoribusque 30, 39, 8 privata pecunia respublica administratur 23, 49, 3; 24, 18, 10 sqq.; 26, 36, 11 pupillaris et viduarum in aerario deposita 24, 18, 13.
Pecus ad ver sacrum adhibitum qua aetate fuerit 34, 44, 3 pecora hostibus per fraudem obiecta 2, 50, 4; 28, 33, 2 Maesuliis pecunia sunt 29, 31, 8.
Pedani in civitatem accepti 8, 14, 3.
T. Pedanius princeps primus centurio signum trans vallum hostium traiectum ipse sequitur 25, 14, 7 donatur ib. 13.
Pedasa 33, 30, 3.
Peditum quinque fere milia legionem efficiunt 8, 8, 14 pedites quantum in triumphis acceperint 34, 46, 3; 36, 40, 13 pedites merent notati a censoribus 24, 18, 9.
Pedum Romanis a Coriolano ademptum 2, 39, 4; 7, 12, 8 impugnatur a Romanis 8, 12, 6 capitur 8, 13, 7.
Pelagones Macedonum gens 45, 30, 6.
Pelagonia 26, 25, 3; 31, 28, 5 quartae regionis Macedoniae caput 45, 29, 9.
Peligni cf. Paeligni.
Pelion Dassaretiorum urbs capta 31, 40, 4.
Pella 26, 25; 37, 7, 11 ibi vetus regia Macedonum 42, 51 ibi gaza regia 44, 10 cf. 44, 42, 4 dedita L. Paulo 44, 45, 5 eius situs 44, 46, 4 caput tertiae regionis Macedoniae 45, 29, 9.
Pellene 33, 15, 14.
Pellenensis ager a Macedonibus vastatur 33, 14, 7.
Pelles detractae scutis nutrimento sunt obsessis 23, 19, 13 P. cf. 23, 30, 3 sub pellibus milites durant ante Veios 5, 2, 7.
Pellinaeum 36, 10, 5 a Romanis oppugnatur 36, 13, 7 expugnatur 36, 14, 3.
Pelliti Sardi 23, 40, 3.
Peloponnesus 1, 7, 8 inde profugus Euander ibid. eius civitates legati Romani adeunt 42, 37, 7.
Pelops Lacedaemoniorum rex 34, 32.
Pelta caetrae similis 28, 5, 11.
Peltastae 28, 5, 11 ita caetrati vocantur 31, 36.
Pelvis aurea facta Iunoni 27, 37, 10.
Pelusiacum ostium 45, 11, 11.
Pelusium 44, 19, 9 claustra Aegypti retinet Antiochus 45, 11, 4 et 11.
Penatium deûm aedes 45, 16, 5.
Penestae 43, 20, 4 obsides dant Romanis 43, 21, 2 cf. 43, 23, 7 auxilio sunt Perseo 44, 11, 7.
Penestia 43, 19, 2.
Penetrale aedis Vestae 26, 27, 14 urbis Cyzici prytaneum 41, 20, 7.
Peneus amnis 32, 15, 8; 42, 38, 10; 42, 55, 6; 44, 6, 9; 45, 29, 8.
Pentri Samnites 9, 31, 4 in fide manent 22, 61, 11.
Peparethos praesidium Philippi accipit contra Attalum 28, 5, 10 a Philippo diruta 31, 28, 6.
Peraea regio continentis adversus insulam 32, 33, 6 cf. 32, 34, 8 eam Rhodii a Philippo vindicant 33, 18 cf. 37, 22, 3.
Peraea Mitylenaea colonia 37, 21, 5.
Perduellionis lex 1, 26, 6 ea damnatus Sp. Cassius 2, 41, 11 P. de perduellione anquirunt duumviri ibid.; 6, 20, 12 cf. 26, 3, 9; 43, 16, 11.
Perduellis idem qui hostis 45, 16, 7.
Perfugae quibus suppliciis affecti sint 24, 20, 6; 24, 45, 2; 30, 43, 13.

Perga urbs 38, 37, 9.
Pergamus 29, 11, 7; 31, 46, 4 ibi regia Eumenis 35, 13, 6 oppugnata a Seleuco 37, 18, 3 ager urbis vastatur 37, 19, 7 obsidione exempta 37, 21, 4 capta a Fimbria P. 83.
Perinthus urbs 32, 33, 7; 33, 30, 3.
M. Perperna legatus a Gentio in custodiam coniectus 44, 27, 11 a L. Anicio liberatus 44, 32 Romam missus ib. 4.
M. Perperna Aristonicum victum in deditionem accipit P. 59.
M. Perperna Sertorii legatus a Metello victus P. 92 unus de Sertorii percussoribus P. 96 ad eum imperium tralatum ibid. a Pompeio victus interficitur ibid. cf. F. 19.
Perranthes tumulus ad Ambraciam 38, 4.
Perrhaebi liberi pronuntiantur 33, 34, 6 queruntur de Philippo 39, 24, 6 cf. 39, 25 eos Philippus arguit 39, 26 obaerati 42, 5, 7; 42, 53, 6.
Perrhaebia 33, 41, 6; 32, 15, 8; 36, 10, 5 partim a Philippo recepta 36, 33, 7 cf. 42, 13, 9; 42, 36, 4; 42, 67, 7.
Persae 9, 18, 3; 35, 17, 7; 36, 16, 7.
Perseis urbs condita 39, 53, 16.
Perseus a Philippo ad fauces Thessaliae relictus 26, 25, 5.
Perseus Philippi filius puer admodum mittitur ad angustias Pelagoniae obsidendas 31, 28, 5 Amphilochos oppugnat 38, 5, 10 paelice ortus Demetrio fratri invidet 39, 53, 3—5 patrem ad odium Romanorum et Demetrii incendit 40, 5, 6 sqq. a fratre ludicro victus 40, 6, 7 eum apud patrem insimulat 40, 8 P. cf. 40, 9 ex fratre omnia arcana elicere studet 40, 21, 10 fictis litteris Demetrium apud patrem accusat 40, 24 invito patre regnum invadit 40, 57 P. Antigonum interfici iubet 40, 58, 9 legatos Romam mittit 41, 19, 5 Carthaginem 41, 22, 2 P. Dolopas subigit ib. 4 Delphos escendit ib. 5 Achaeos sibi conciliare studet ib. 8—41, 23 eius legati non admissi 41, 24, 20 Romanis suspectus 42, 2 bellum molitur 42, 5 multis caedibus infamis ib. 4 sqq. eius apparatus Eumenes Romam defert 42, 11 P. Seleuci filiam uxorem duxerat 42, 12, 3 Prusiae sororem dederat ibid. cum Boeotis foederibus iunctus ib. 5 eius facinora enumerat Eumenes 42, 13, 6 eius legati in senatu 42, 14, 2 Euandrum subornat ad caedem Eumenis 42, 15, 3 a Rammio Brundisino petit, ut duces Romanos hospites veneno tollat 42, 17, 5 legatis Rom. quid responderit 42, 25, 3 sqq. eius legationes ad reges 42, 26, 8 de bello cum eo rogatio Romae lata 42, 30, 10 legatos Romam mittit 42, 36 ad colloquium cum Q. Marcio hospite venit 42, 39 respondet ei 42, 41 indutiis impetratis legatos Romam mittit 42, 43 ad Rhodios et Boeotos mittit 42, 46 eius legatis Italia interdicitur 42, 48, 3 consilium habet 42, 50 castra ponit ad Citium 42, 51, 3 eius copiae et praefecti ib. 3—11 eius filii duo 42, 52, 5 milites hortatur 42, 52, 6 nonnulla oppida capit 42, 53, 5 sqq. leve proelium committit 42, 57 equestri proelio victor 42, 59 P. legatos de pace mittit 42, 62, 9 Romanos agros demetentes vexat 42, 64 sqq. in Macedoniam se recipit 42, 67 Illyriis bellum infert 43, 18, 3 complura castella capit 43, 19 legatos ad Gentium mittit ib. 13 in Macedoniam redit 43, 20, 4 in Aetoliam ducit 43, 21, 5 Aperantiam recipit 43, 22, 11 omnis saltus insidet 44, 2, 9 cum hoste confligit 44, 4 sqq. trepidans adventu hostis 44, 6 Pydnam refugit ib. 17 prope Dium castra ponit 44, 8, 5 pacta pecunia Gentium sibi adiungit 44, 23, 3 ad Rhodios mittit 44, 23, 9 ad Eumenem et Antiochum 44, 24 quae commoda per avaritiam dimiserit 44, 25—27 P. eius legatis benigne responsum a Rhodiis 44, 29, 7 in magno terrore ob Aemilii adventum 44, 32, 5 Elpei ripam munit ib. 10 in alveo proelium committit 44, 35, 16 pugna ad Pydnam vincitur 44, 41—42 ipse princeps fugae 44, 42, 2 eius fuga narratur

44, 42, 2 eius fuga narratur 44, 43, 1—8 Amphipolim venit 44, 45 inde oratores mittit ad Paulum ibid. Samothracen traicit 44, 45, 15 litteras mittit ad consulem regio nomine 45, 4, 2 regiam dignitatem omni vi amplexus frustra de pace agit ib. 7 Euandrum Cretensem interfici iubet, ne Samothracum iram in se convertat 45, 5, 10 fugam molitur 45, 6, 2 deceptus ab Oroande se filiumque Cn. Octavio dedit ib. 10 (ab Aemilio Paulo captus P. 45) ad consulem deductus 45, 6, 12 nullo comite castra ingreditur 45, 7, 4 eum Paulus percontatur, cur bellum susceperit 45, 8 quando a senatu rex sit appellatus 45, 9, 3 cf. 45, 27, 7 redeunti Paulo solutioribus vinclis obviam it 45, 28, 9 cum maiore filio A. Postumio missus in custodiam ib. 11 eius filia cum filio minore liberaliter habita ibid. in triumpho (cum tribus filiis P. 45) ductus 45, 40, 6 cum Alexandro filio in custodiam Albam ductus 45, 42, 4.

C. Persius Tarentinos frumentatores opprimit 26, 39, 21.

Perusia urbs 9, 37, 11 indutias impetrat ib. 12 deficit 9, 40, 18 oppugnata deditur ib. 19 diruta ab Octavio P. 126.

Perusini rebellantes caeduntur 10, 30, 2 auctores defectionis 10, 31 occiduntur ib. 3 pacem petunt 10, 37, 4 Perusina cohors in exercitu Romano 23, 17, 11 abietes pollicentur in classem Romanam 28, 45, 18.

Pessinus urbs 29, 10, 5; 38, 18, 9.

Pestilentia Romae 1, 31, 5; 3, 6, 5; 3, 32, 2; 4, 20, 2 et 6; 4, 25, 3; 4, 52, 3; 5, 13, 4; 5, 31, 5; 6, 20, 15; 7, 1, 8; 7, 2 P.; 7, 27; 10, 31, 8; 10, 47, 6; P. 11; 27, 23, 7; 38, 44, 7; 40, 19, 3 in exercitibus 28, 46, 15 ob pestilentiam supplicatio per totam Italiam 40, 19, 3 tertium iam annum Italiam vastabat 40, 36, 14 prodigii loco habita 40, 37, 2; 40, 42, 6; 41, 21, 5 Syracusis 25, 26, 7 in Africa ab ingenti lucustarum multitudine P. 60 cf. F. 12.

Petelia a Poenis expugnata 23, 30; 27, 26, 5.

Petelini soli ex Bruttis in fide Romana manent 23, 20, 4 auxilium non impetrant ib. 6.

Petelinus lucus 6, 20, 11 ibi populi concilium ibid. cf. 7, 41, 3.

Petillia rogatio 38, 54, 3.

L. Petillius scriba in agro suo duas arcas lapideas invenit Numae ossium alteram, alteram librorum 40, 29, 3 P.

L. Petillius legatus a Gentio rege in vincla coniectus 44, 27, 11 liberatus 44, 32.

Q. Petillii duo tribuni pl. diem dicunt P. Scipioni Africano 38, 50, 5 a contione relicti 38, 51, 12 in senatu probris vexati 38, 53, 7 cf. 38, 54, 2 rogationem promulgant adversus Scipiones ibid. cf. 38, 56, 2.

Q. Petillius Spurinus praetor urbanus 40, 18, 3 libros Numae inventos legi non oportere ius iurandum dare paratum se dicit 40, 29, 12 P cos. 41, 14, 4 in hostiae iocinere caput non invenit ib. 7 cf. 41, 15, 4 ei Ligures provincia evenit ibid. adversis auspiciis hostem aggressus cadit 41, 18, 11.

Petitarus amnis 43, 22, 8.

Petra in Pieria 39, 26; 44, 32, 9; 45, 41, 4.

Petra Maedicae urbs a Philippo capta 40, 22, 12.

M. Petreius Pompei legatus Caesari se dedit P. 110 cf. 113 Iubam seque ipse interficit P. 114.

Phacium Thessaliae oppidum vastatum a Philippo 32, 13, 9 cf. 36, 13, 3.

Phacus 44, 6, 2; 44, 10, 2 arx Pellae 44, 46, 6 ibi gaza regia ib. 8.

Phaeca Thessaliae urbs 31, 41, 9; 32, 14.

Phaeneas princeps Aetolorum 32, 32, 11 et 16 cf. 32, 33, 8; 32, 34, 2 ex oculis laborabat ib. 3 dux Aetolorum in exercitu Romano 33, 3, 9 eius sententia de Philippo 33, 12, 12 Thebas affectat 33, 13, 7 praetor Aetolorum 35, 44 cum Thoante de ratione belli dissentit 35, 45, 2 princeps legationis ad consu-

lem 36, 28 cf. 36, 35, 3 legatus ad M. Fulvium 38, 8.
Phaestum in Thessalia 36, 13, 3.
Phalangitae in exercitu Antiochi 37, 40 Persei 42, 51, 3.
Phalanna urbs 42, 54, 6 Phalannaeus ager 42, 65.
Phalanx Macedonica 8, 8, 3; 32, 17, 11 eam laudibus effert Philippus 33, 4, 3 robur Macedonici exercitus 33, 8, 7 gravis et immobilis 33, 9, 10 qua ratione turbari possit 44, 41, 6—9.
Phalara in sinu Maliaco 27, 30, 3; 35, 43, 8.
Phalarica missile telum 21, 8, 10 cf. falarica 34, 14, 11.
Phalerae a nobilibus depositae in luctu 9, 46, 12 phaleris donantur equites 39, 31, 17.
Phalerati equi dono missi Masinissae 30, 17, 13 cf. 43, 5, 8.
Phaloria Thessaliae urbs a Flaminino capta 32, 15, 2 direpta et incensa ib. 4 cf. 36, 13, 6; 39, 25, 3.
Phameas Himilco, praefectus equitum Poenorum, ad Scipionem transit P. 50.
Phanae portus Chiorum 36, 43, 11 Chii promunturium 44, 28, 7; 45, 10.
Phanota Epiri castellum 43, 21, 4 deditum 45, 26, 3.
Phanotea Phocidis capta 32, 18, 6.
Pharae in Laconica 35, 30, 9.
Pharnaces rex 40, 2, 6.
Pharnaces Mithridati patri bellum infert P. 102 Domitium vincit P. 112 a Caesare victus P. 113.
Pharsalia P. 111 ibi victus Pompeius ibid.
Pharsalus 32, 33, 16 Aetolis redditur 33, 13, 6 cf. 33, 34, 7; 36, 10, 9; 36, 14, 11.
Phaselis urbs 37, 22, 5 ubi sita 37, 23.
Pheneus urbs 28, 7, 16.
Pherae Thessaliae urbs Philippum excludit 32, 13, 9; 33, 6, 2 Antiocho deditur 36, 9, 12 Romanis 36, 14, 11 ager a Perseo vastatur 42, 56, 8.
Pheraei Antiocho resistunt 36, 9, 5 se dedunt ib. 12.
Pherinium castellum 32, 14, 3.
Phila urbs 42, 67, 2; 44, 2, 12; 44, 8.
Philadelphus Antonii ex Cleopatra filius P. 132.
Phileas Tarentinus cum per speciem legationis Romae esset, obsides Thurinos sollicitat 25, 7, 13 cum iis fugiens deprehenditur et de saxo deicitur ib. 14.
Philemenus Tarentinus coniurationis pro Hannibale factae princeps 25, 8, 3 simulans venatum se ire ad Hannibalem commeat ib. 4 sqq. vigilibus obtruncatis portam Hannibali aperit 25, 9, 15 eius mors dubia 27, 16, 3.
Philetaerus frater Eumenis 42, 55, 7.
Philippei nummi aurei 37, 59, 4.
Philippi urbs P. 124 ibi pugna ibid.
Philippopolis Thessaliae 39, 25, 3.
Philippopolis Thraciae a Philippo capta 39, 53, 13.
Philippus Macedonum rex Demetrium Pharium receperat 22, 33, 3 ad eum missi legati Romanorum deposcentes illum ibid. legatos mittit ad Hannibalem 23, 33, 4 foedus iungit cum eo ib. 9 P. ignarus icti iam foederis iterum legatos mittit 23, 39, 2 bellum movet 24, 40 ad Apolloniam nocte oppressus a Q. Naevio in Macedoniam refugit ib. 17 P. ad eum mittunt Syracusani 25, 23, 8 contra eum Aetoli bellum gerere incipiunt cum Romanis 26, 24, 15 eius expeditio in Illyricum et Maedicam 26, 25 Aetolos oppugnare parat 27, 15, 7 Achaeis opem fert 27, 29, 9 Aetolos bis vincit 27, 30, 2 Chalcidem praesidio firmat ib. 8 Argis Heraea sollemnia peragit et Aegii concilium celebrat ib. 9 Aetolos indignatus concilium dimittit 27, 30, 15 Romanos repellit 27, 31, 2 eius libido et licentia ib. 5 ab Eleis Romanisque pulsus magnam praedam facit 27, 32 in Thessaliam redit ib. 11 Demetriadem descendit 28, 5, 2 ab eo auxilium petunt socii 28, 4, 4 agrum Heracleensem vastat ib. 15 mittit qui ignes ederent altis locis ib. 16 Attalo supervenit Opuntem vastanti 28, 7, 6 Thronium capit ib. 12 Machani-

dam petit ib. 15 eius celeritas ib. 3 escensione facta ad Eruthras domum redit 28, 8 ab eo auxilium petunt Carthaginienses 29, 3, 4 Aetolos ad pacem subigit paciscendam 29, 12 Apolloniam contendit ib. 5 in Epirum se confert ad pacem Romanam componendam ib. 10 pacis eius condiciones ib. 13 ad eum legati a senatu missi, quod foedus ruperit 30, 26, 4 eius legati Romae 30, 40, 4 in senatu 30, 42, 2 triste responsum ferunt ib. 7 ei bellum indicitur 31, 8, 4 Abydum oppugnat 31, 14, 4 cum Antiocho coniunctus ib. 5 quare Atheniensibus bellum intulerit 31, 14, 6 P. Thraciae aliquot urbes capit 31, 16, 4 Abydum obsidione claudit 31, 17 urbem recipit 31, 18, 8 P. quid M. Aemilio questo regis iniurias responderit 31, 18, 3 Chalcidis ultionem petens Athenas ducit 31, 24, 3 quidquid sancti amoenive circa urbem erat, incendit ib. 18 Achaeorum contioni supervenit 31, 25, 2 eos frustra ad partes suas trahere studet ib. 6 frustra temptatis Eleusine et Athenis templa diruit 31, 26 Sciathum et Peparethum diruit 31, 28, 6 Persea ad angustias Pelagoniae mittit ib. 5 legatos ad Aetolos mittit ib. 6 bellum parat 31, 33 equites interfectos sepelit 31, 34 Romana castra admiratur ib. 9 levibus proeliis victus 31, 35—36 frumentatores prospere aggreditur ib. 7 intemperantius secutus repellitur 31, 37, 6 consuli viam frustra intercludit 31, 39, 7 eum avertunt alia bella 31, 40, 7 Aetolos oppressos fundit fugatque 31, 41, 10 sqq. adversus eum rogationes Athenis latae 31, 44, 4 frustra obsidet Thaumacos 32, 4 magna cura bellum apparat 32, 5 ad Aoum castra munit ib. 10 de pace agit cum Flaminino 32, 10, 2 a consule circumventus fugit 32, 11 et 12 P. eius fuga 32, 13 intra Tempe stativa ponit 32, 15, 9 eius nomen Argis addebatur deorum nominibus in praetoribus creandis 32, 25, 2 ei favent Argivi ib. 4 Achaei ab eo deficiunt ib. 11 eius colloquium cum consule 32, 32, 9—36, 10 natura dicacior quam regem decet 32, 34, 3 indutias bimestres impetrat 32, 36, 8 eius legati re infecta Roma redeunt 32, 37, 5 Nabidi Argos velut fiduciariam dat 32, 38, 2 dilectum per omnia oppida habet in magna inopia iuniorum 33, 3, 2 adhortatur suos ib. 11 sqq. levi proelio fusus Scotusam petit 33, 6, 8 ad Cynoscephalas victus 33, 7—10 P. commentarios suos comburi iubet 33, 11 obsides et pecuniam dat, legatos Romam mittit 33, 13, 14 Dardanos repellit 33, 19, 3 eius legati Romae 33, 24, 5 quibus condicionibus ei pax data sit 33, 30 pollicetur legatos Romam missurum 33, 35, 8 auxilia mittit Quinctio 34, 26, 10 ad eum Aetoli mittunt de bello Romano 35, 12, 6 P. cf. 35, 18, 6 eius legatis responsum gratum eum facturum, si consuli non deesset 36, 4, 4 iratus Antiocho 36, 8, 5 cum praetore in Thessaliam descendit 36, 13, 2 Philippum Megalopolitanum per ludibrium fratrem appellat 36, 14, 4 Athamaniam in dicionem accipit ib. 9 excusat quod morbo impeditus bello non interfuerit 36, 25 Lamiam oppugnat ibid. Nicandrum Aetolum comiter excipit 36, 29, 6 Demetriadem recipit 36, 33, 3 ne nimis crescat timet Quinctius 36, 34, 9 donum in Capitolium mittit 36, 35, 12 ei filius redditus ib. 13 commeatus benigne praebet exercitui Rom. 37, 7, 13 eius dexteritas humanitasque ib. 15 in Athamaniam frustra ducit 38, 2 in senatu de Aetolis queritur 38, 10, 3 rumor eum Thraces adversus Romanos sollicitavisse 38, 40, 8 una eum res maxime angit, quod ei ius saeviendi in Macedones seditiosos ademptum est 39, 23, 6 vectigalia regni auget 39, 24 legatos mittit ad purganda crimina Romam ib. 10 ab iis se defendit apud legatos Rom. 39, 26 elatus ira nondum omnium dierum solem occidisse exclamat ib. 9 iubetur praesidia

ex urbibus aliquot deducere ib. 14 de criminibus Maronitarum et Eumenis pro se verba facit 39, 28 in Maronitas saevit 39, 34 id ad se pertinere abnuit apud legatos Rom. ib. 3 Demetrium filium Romam mittit 39, 35, 2 Thracas proelio deterret ib. 4 multi et privati et populi de eo Romae queruntur 39, 46, 7 in honorem Demetrii filii placabile de Philippo SC. fit 39, 47, 11 invidiam concipit in Demetrium 39, 53, 6 cum Thracibus bellum gerit ib. 12 suspectos habet omnes Macedones 40, 3, 6 eius foeda crudelitas 40, 4 eius odium in Romanos et Demetrium filium incendit Perseus 40, 5, 6 sqq. filios ad unanimitatem hortatur 40, 8, 7 legatos Romam mittit speculatum 40, 20, 3 bellum Romanum molitur 40, 21 Haemum ascendit 40, 22 falsis litteris deceptus Demetrium necari iubet 40, 24, 7 anxius desiderio eius et paenitentia 40, 52, 2 Antigonum successorem relinquere vult de Persei insidiis edoctus 40, 56, 3 P. moritur animo magis aeger quam corpore ib. 9 P. eius suprema consilia 40, 57, 2 sqq. bis in die foedus Romanum perlegerat 44, 16, 5.

Philippus frater Persei adoptione filius 42, 52, 5 cf. 44, 45, 9 Cn. Octavio traditus cum patre 45, 6, 9—12 in triumpho ductus 45, 39, 7 P.

Philippus vocatur mutato nomine Andriscus P. 49 cf. Andronicus et Pseudophilippus.

Philippus Alexandri Megalopolitani filius 35, 47, 5 ab Antiocho missus ad ossa Macedonum Cynoscephalis occisorum legenda 36, 8, 3 in Pellinaeo a praetore oppugnatur 36, 13, 7 decedens castello a Philippo rege frater per ludibrium appellatur 36, 14, 4 Romam missus in vincula ib. 5 Zacyntho praefuerat 36, 31, 12.

Philippus praetor Epirotarum 29, 12, 11.

Philippus magister elephantorum Antiochi 37, 41.

Philippus Amyntae filius 38, 34, 8 per eum gens Macedonum crescere coepit 45, 9, 4.

Philippus Poenus nobile scortum 39, 42, 8 P.

Philippus praefectus Cassandreae 44, 12, 2.

Philistio ab Epicyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.

Philo Chalcidensis deposcitur a Romanis 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.

Philocles a Philippo ad Athenas vastandas missus 31, 16, 2 Eleusine frustra temptata Philippo se iungit 31, 26, 4 Chalcidis praefectus Eretriae opem laturus repellitur 32, 16, 14 Corintho succurrit 32, 33, 11 ei Argi produntur 32, 25 eam urbem Nabidi tradit 32, 38, 3 ad consulem in colloquium venit 32, 40, 6 Romam legatus it 40, 20, 3 suspectus ut minister facinoris Persei 40, 54, 9 missi a Philippo eum opprimunt 40, 55, 6.

Philocrates princeps legationis Rhodiae 45, 25, 4.

Philodemus Argivus Euryalo arci Syracusanae praeest 25, 25, 3 tumulum tradit ib. 10.

Philopoemen praetor Achaeorum omnes prudentia et auctoritate anteit 35, 25, 7 eius consilium prudens ib. 7 terrestrium certaminum cuivis par, navalium rudis 35, 26, 3 a Nabide mari vincitur ib. 9 castra hostium incendit 35, 27, 6 eius sollertia in ducendo agmine 35, 28 Nabim vincit 35, 29, 6 Spartae agros vastat 35, 30, 12 Spartam societati Achaeorum conciliat 35, 37, 2 cf. 35, 47, 4 concilium Achaicum Argos transfert ab Aegio 38, 30, 4 Lacedaemoniorum opes minuere studet 38, 31 iterum praetor Spartae muros dirui et leges tolli iubet 38, 33—34 a Messeniis captus 39, 49 veneno sublatus 39, 50, 7 P. eius gloria belli ib. 10 ossa Achaeis reddita ib. 9.

Philostratus Persei dux 43, 23, 3.

Philotas Abydi praefectus 37, 12, 2.

Phliasius ager vastatur 33, 14, 7.

Phlius urbs 28, 7, 16.

Phocaea urbs 5, 34, 8; 26, 29, 11; 36, 43, 8 ibi seditio 37, 9 a Seleuco re-

cepta 37, 11, 15 a Romanis oppugnata 37, 21, 8 eius situs 37, 31, 8 a Romanis recepta 37, 32, 10 cf. 38, 39, 12.
Phocaeenses 38, 39, 12.
Phocenses 33, 34, 8.
Phocis a Flaminino impugnata 32, 18, 4.
Phoebeum Spartae 34, 38, 5.
Phoenice terra 35, 13, 4 regio adempta Tigrani P. 101.
Phoenice urbs Epiri 29, 12, 11.
Phoenicum naves 37, 8, 3.
Phoenicus portus Erythraeae terrae 36, 45, 7.
Phoenicus portus prope Patara 37, 16, 6.
Phrahates Parthorum rex bellum gerit cum Antiocho P. 59.
Phrahates Parthorum rex amicitiam renovat cum Romanis P. 100 bellum gerit cum Tigrane ibid.
Phryges 37, 40, 11.
Phrygia utraque 37, 56, 2; P. 77; P. 94.
Phrygius amnis 37, 37, 9; 37, 38, 2.
Phthiae urbs 32, 33, 16.
Phthinia 31, 46, 7.
Phthiotae 33, 34, 7; 36, 15, 7.
Phthioticus ager 33, 3, 10.
Phthiotis 28, 6, 7; 42, 67, 9.
Phylace Molossidis oppidum deditum 45, 26, 10.
Phyto praefectus Cassandreae 44, 12, 2.
Piacula insolita et peregrina adhibita 4, 30, 10.
Piacularia sacrificia genti Horatiae tradita 1, 26, 13 piaculare sacrum 29, 19, 7 cf. 29, 21, 4.
Picentes foedus ineunt cum Romanis 10, 10, 12 rebellionem Samnitium nuntiant 10, 11, 7 victis pax data P. 15 initium faciunt belli Italici P. 72 a Cn. Pompeio victi P. 74.
Picenum 21, 62, 5 ager frugibus abundans 22, 9, 3; 23, 14, 3; 23, 32, 19.
Pieria regio 39, 26; 44, 7, 4; 44, 8, 2; 44, 9, 10; 44, 20, 3.
Pieria silva 44, 43.
Pietatis aedes in foro olitorio 40, 34, 4.
Pila Horatia 1, 26, 10.
Pilentum matronis permissum ad sacra ludosque 5, 25, 9.
Pilleatus, capite raso libertum populi Rom. Prusias se fert 45, 44, 19 pilleati triumphum sequuntur Cremonenses liberati 33, 23, 6 cf. 38, 55, 2.
Pilleum 24, 32, 9 cf. servi.
Pilus prima cuiusque ordinis militaris pars 8, 8, 8.
Pinarii in sacro Herculis ut extis adesis ad ceteram dapem venirent institutum 1, 7, 13.
L. Pinarius cos. 2, 56.
L. Pinarius magister equitum 7, 3, 4 praetor ut Graecos littore arceret missus 7, 25, 13.
L. Pinarius vir acer praefectus Hennae 24, 37, 3 eius cautio in fraude Hennensium ibid. sqq.
L. Pinarius Mamercus trib. m. c. p. 4, 25, 5.
M. Pinarius Rusca praetor sortitur Sardiniam 40, 18, 3 Corsos et Ilienses vincit 40, 34, 12—13.
Pineus Illyriae rex 22, 33, 5 ad eum legati de stipendio missi ibid.
Piraeus brachiis duobus muri semiruti Athenis iungitur 31, 26, 8; 35, 50, 3.
Piratae a M. Antonio fugati P. 68 a P. Servilio victi P. 93 victi a L. Metello P. 98 annonam intercludunt P. 99 victis et mari expulsis a Pompeio agri dati ibid.
Piraticae naves 37, 27, 4.
Pirustae Illyrii immunes 45, 26, 13.
Pisae 21, 39, 3; 34, 56; 39, 32, 2 vastatae 41, 19.
Pisani 40, 43 de agro cum Lunensibus certant 45, 13, 10 eorum ager 39, 2, 5.
Pisaurum colonia deducta 39, 44, 10 P. ibi Iovis aedes 41, 27, 11.
Piscatorium forum cf. forum.
Piscina publica 23, 32, 4.
Pisidae 35, 13, 5; 38, 13, 11; 38, 15, 9.
Pisidia 37, 54, 11.
Pisistratidae 31, 44, 8.
Pisistratus Boeotus Romanorum amicus 33, 27, 9 auctor Brachyllae caedis supplicium dat 33, 28, 15.
Pisones vd. Calpurnii.

Pistoriensis ager F. 28 o.
Pisuetae 33, 18, 3.
Pithecusae insulae 8, 22, 6.
Pityusa insula a Poenis incolitur 28, 37, 3.
Placentia colonia deducta P. 20; 21, 25, 2; 21, 39, 4; 21, 47, 3 eo perductus exercitus clade ad Trebiam accepta 21, 56, 9 ab Hasdrubale oppugnatur 27, 39, 11 a Gallis diripitur 31, 10, 3; 34, 22, 3; 34, 48 eo novi coloni scripti 37, 46, 10 eo via Aemilia ducta 39, 2, 10 P.
Placentini fidem servant Romanis 27, 10, 8 queruntur agrum suum a Gallis vastari 28, 11, 10 in urbem redire coguntur 32, 26, 3 consuli gratias agunt 33, 23 triumphum sequuntur ib. 6 Placentina cohors 41, 1, 6; 44, 40, 5.
C. Plaetorius legatus ad Gentium 42, 26, 7.
Plagulae Romam advectae 39, 6, 7.
Plator praefectus Oreo a Philippo 28, 6 arcem Romanis tradit ib. 4 ad Attalum se recipit ib. 7.
Plator a Gentio fratre occisus 44, 30, 2.
Plautius legatus a Samnitibus caesus P. 80.
C. Plautius cos. 7, 12, 6 Hernicos subigit 7, 15, 9 mag. eq. plebeius primi de plebe dictatoris 7, 17, 6.
C. Plautius cos. 7, 27, 3 iterum 8, 1 Privernates fundit ib. 3 atroci proelio vincit ib. 4 arma captiva Luae matri dedicat ib. 6.
C. Plautius cos. 8, 20, 3 dirutis Priverni muris triumphat ib. 7 pro Privernatibus in senatu verba facit ib. 11—12 censor 9, 29, 5 abdicat se magistratu ib. 7.
C. Plautius praetor a Viriato victus P. 52.
L. Plautius praetor gravi morbo implicitus praeesse ludis nequit 8, 40, 2.
(Plautius) Hypsaeus candidatus consulatus P. 107.
L. Plautius Hypsaeus praetor sortitur Hispaniam cit. 37, 50, 8.
P. Plautius Proculus cos. 8, 22.
L. Plautius Venox cos. 8, 19 in Fundanum agrum ducit ib. 9.
L. Plautius Venox cos. 9, 20.
Plebs desiderio Romuli patribus infensa 1, 16, 5—8 a Tarquinio Superbo vexata 1, 56 ei iniuriae coeptae fieri a primoribus 2, 21, 6 irata propter nexos ob aes alienum 2, 23 coetus nocturnos facit 2, 28 ad dilectum citata nomina recusat ib. 6 in montem sacrum secedit 2, 32, 2 P. Menenii Agrippae consilio revocatur ib. 12 P. de plebe tribuni creati 2, 33, 2 P ei ager captivus datus 2, 48, 2 plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 irata consularibus comitiis interesse non vult 2, 64 cum militibus relicto Aventino in sacrum montem secedit 3, 52 revocata a L. Valerio et M. Horatio tribunos pl. creat 3, 54, 11 armata ex urbe profecta in agros nobilium excursiones facit 4, 9, 8 Volscos ad expugnandam secum Ardeam vocat ib. 11 multi ex plebe fame cruciati in Tiberim se praecipitant 4, 12, 11 eius ex aere alieno miseriae 6, 34, 1—4 ex plebe ut alter utique consulum fieret, lex lata 6, 35, 5 P. ei ager dividitur 8, 11, 13 creditae pecuniae causa necti desinit 8, 28 P. ob aes alienum in Ianiculum cedit, unde reducitur a Q. Hortensio P. 11 Clodii necati corpus cremat in curia P. 107 novarum tabularum spe sollicitata P. 111 iterum sollicitata a P. Dolabella P. 113 octingenti de plebe interfecti ibid. plebis principes 4, 25, 9 plebis concilium 6, 38, 4.
Plebei tribuni creati 2, 33, 2 P. aediles 3, 6, 9 ad eos maiestas consularis imperii venit ibid. plebei magistratus ut tributis comitiis fiant rogatio 2, 56, 2 tolluntur decemviris creatis 3, 32, 6 quaestores ut facere liceret de plebe rogatum 4, 43, 4 primum creati 4, 54, 2 trib. m. c. p. primus 5, 12, 9 consulum alter ut plebeius utique esset lex lata 6, 35, 5 P. plebeius magister eq. 6, 39, 4 primus consul 6, 42, 9 P. dictator 7, 17, 6 censor 7, 22, 10 censorum alter ut plebeius utique esset, lex Publilia 8, 12, 16 uterque

censor de plebe P. 59 primus de plebe praetor 8, 15, 9 pontifices quattuor, augures quinque 10, 6, 6; 10, 9, 2 primus pontifex max. P. 18 Pudicitia plebeia 10, 23, 7.

Plebiscita ut populum tenerent lex lata 3, 55, 3 ut omnes Quirites tenerent, lex Publilia 8, 12, 14 nullum nisi ex auctoritate senatus perferri patiuntur tribuni 4, 49, 6 plebiscito multa dicta 6, 38, 9 plebiscitis cautum, ne quis eundem magistratum intra decem annos caperet 7, 42, 2 plebiscita de duumviris navalibus et de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3—4 ex senatus sententia plebique scitu comitia habita 25, 7, 5 ex plebiscito dictator dictus 27, 5, 19 plebiscito exilium Cn. Fulvio irrogatur 26, 3, 12 Campanorum causa senatui iurato mandatur 26, 33, 14 plebiscitum de pecunia credita 35, 7, 5 de Liguribus 42, 21, 8.

Pleiae 35, 27, 2.

Q. Pleminius propraetor Locrorum alteram arcem recipit 29, 6, 9 sqq. praefectus Locrorum scelere et avaritia Poenos superat 29, 8, 7 duos tribunos mil. nudari et virgis caedi iubet 29, 9, 4 a militibus laceratur ib. 7 a Scipione noxa liberatus tribunos omnibus suppliciis interficit ib. 10 de eo Locrenses queruntur in senatu 29, 17 sq. P. Reginis ad custodiam traditus 29, 21 damnatus Romam in catenas mittitur ib. 12 mortuus in vinclis 29, 22, 9 sq. ob temptatum incendium necatus 34, 44, 8.

Plestina Marsorum capta 10, 3, 5.

Pleuratus Thracum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 29, 12, 14.

Pleuratus Scerdilaedi filius P. Sulpicio praesto est 31, 28 ei Lychnidus et Parthini dati 33, 34, 11 Illyriorum rex 38, 7, 2 maritima Aetoliae vastat ibid. eius filii Gentius et Plator 44, 30, 2 uxor Euridica ibid.

Pleuratus exsul Illyrius apud Perseum 43, 19, 13 missus ad Gentium regem ibid. cf. 44, 11, 7.

Pleuratus Gentii filius Romam abductus 44, 32, 2—3.

Plistica a Samnitibus obsessa 9, 21, 6 capta 9, 22, 11.

Plitendum oppidum 38, 18, 3.

A. Plotius legatos Umbros vincit P. 74.

Pluinna 31, 39, 4.

Pluit lapidibus cf. lapides. creta 24, 10, 7 lacte 27, 11, 5 carne 3, 10, 6 sanguine ibid.; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6.

Plutei in oppugnandis urbibus adhibiti 21, 61, 10; 34, 17, 12.

Poeni cf. Carthaginienses.

Poeninon Alpium iugum 5, 35, 2; 21, 38, 6 ibi transgressum Hannibalem et inde ei nomen inditum vulgo credunt ibid. a deo potius Poenino nomen accepit ib. 9.

C. Poetelius trib. pl. de ambitu ad populum fert 7, 15, 12 cos. 7, 27.

C. Poetelius cos. 8, 23, 17 dictator Fregellas recipit 9, 28, 3 dictus clavi figendi causa ib. 6.

M. Poetelius cos. 9, 24 in Ausones profectus 9, 25 Samnites vincit cum collega 9, 27.

P. Poetelius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.

Q. Poetelius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.

C. Poetelius Balbus cos. 7, 11, 2 de Gallis Tiburtibusque geminum triumphum agit ib. 9.

Poetilius trib. pl. iterum causam seditionum quaerit 4, 12, 3.

Poetneum castellum Athamaniae 39, 25, 17.

Politorium Latinorum urbs diruta 1, 33, 3.

Pollentiae signum deiectum 39, 7, 8 duo restituta ib. 9.

Pollia tribus 8, 37, 11; 29, 37, 8.

Pollio cf. Asinius.

Polusca Volscorum capta 2, 33, 5 Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 3.

Polyaenus Syracusanus ex principibus unus contionem habet rege occiso 24, 22.

Polyaratus princeps Rhodiorum 44, 23, 10 Persei partium est 44, 29, 7 Romam ductus 45, 22, 9.

Polybius haudquaquam spernendus auctor 30, 44, 5 non incertus praecipue rerum in Graecia gestarum auctor 33, 10, 10; 34. 50, 6; 36, 19, 11; 39, 52; 45, 44, 19.
Polyclitus ab Epicyde praefectus Siculis interficitur 25, 28, 5.
Polycratia uxor Arati in spem nuptiarum a Philippo in Macedoniam asportata 27, 31, 8.
Polyphantas a Philippo in Boeotiam mittitur 28, 5, 11.
Polyxenidas Antiochi classi praeest 35, 50, 7 in Asiam missus ad copias comparandas 36, 8 classis praefectus cum Livio confligendum censet 36, 43, 4 proelio victus 36, 44 sq. exul erat Rhodius 37, 10 Pausistratum deceptum circumvenit 37, 11, 11 Romanam classem circumsistit 37. 28, 6 victus proelio 37, 30 P. Syriam petit 37, 45, 2.
Pomerium 1, 26, 6 unde dictum 1, 44, 4 prolatum ib. 3.
Pometia colonia Latina ad Auruncos deficit 2, 16, 8 oppugnatur 2, 17 deditur ib. 5 cf. 2, 22, 2.
Pompaedius Silo Marsorum dux in acie cadit P. 76.
Pompei oppidum 9, 38, 2.
Pompei curia P. 116; F. 46 u.
Cn. Pompeius Picentes vincit P. 74 cos. Marsos vincit ibid. Vestinos in deditionem accipit P. 75 procos. Paelignos recipit, Asculum capit P. 76 Q. Pompeium consulem interficiendum curat P. 77 utramque partem fovet bello civili P. 79.
Cn. Pompeius Magnus (cf. 30, 44, 6) Cn. Pompei filius cum tribus legionibus ad Syllam venit P. 85 in Siciliam missus Carbonem captum occidit P. 89 in Africa Cn. Domitium et Hiarbam vincit et quattuor viginti annos natus triumphat ibid. M. Brutum occidit P. 90 cum imperio proconsulari adversus Sertorium missus P. 91 cf. F. 19—20 dubio eventu cum eo pugnat P. 92 parum prospere ibid. coactus a Sertorio in Galliam recedere P. 93 prospere bellum gerit P. 94 Sertorio interfecto M. Perpernam vincit et Hispanias recipit P. 96 cos. ante quaesturam factus tribuniciam potestatem restituit P. 97 lege lata piratas persequi iubetur P. 99 eos mari expellit et bellum brevi conficit ibid. eius epistula ad Q. Metellum ibid. de eius imperio lex Manilia P. 100 adversus Mithridatem missus amicitiam renovat cum Phrahate ibid. Mithridadem vincit ibid. iterum victum fugere cogit P. 101 Tigranem restituit ibid. in ultimas gentes penetrat ibid. Pontum in provinciae formam redigit P. 102 Iudaeos subigit ibid. cf. F. 27 cum Caesare et Crasso conspirat P. 103 triumphat ibid. Magnus e tota contione salutatur ibid. pro Cicerone restituendo loquitur P. 104 ei annonae cura in quinquennium mandata ibid. Hispaniae in quinquennium datae P. 105 eius uxor Iulia defungitur P. 106 ad comprimendas seditiones urbanas a senatu consul tertio solus et absens factus P. 107 ei cum consulibus mandatum, viderent, ne quid respublica detrimenti caperet P. 109 a Caesare Italia expulsus ibid. eius legati in Hispania Caesari se dedunt P. 110 ad Dyrrhachium a Caesare obsessus P. 111 ad Pharsaliam acie victus ibid. in Aegyptum profugus Ptolemaei iussu interficitur P. 112 eius caput Caesari oblatum ibid. cf. F. 33 s et Liv. ap Tac. ab exc. d. Aug. 4, 34.
Cn. Pompeius Magni F. bellum cum Caesare renovat P. 113 ad Mundam a Caesare victus P. 115.
L. Pompeius trib. mil. suos in tumulum recipit 42, 65, 6.
Q. Pompeius cos. Termestinos subigit P. 54 censor ex plebe P. 59 cf. F. 14.
Q. Pompeius cos. P. 77 eius filius a Marii factione interfectus ibid. cf. F. 15 Cn. Pompei consilio interfectus ibid.
Sex. Pompeius Magni F. patre occiso Cyprum fugit P. 112 pugna ad Mundam commissa fugit P. 115 diu in mari praedatus Siciliam occupat P. 123 occiso Pompeio prae-

tore legatum Octaviani proelio navali vincit ibid. ei Sicilia provincia concessa P. 127 bello exorto dubio eventu pugnat P. 128 iterum incerto eventu P. 129 victus in Siciliam refugit ibid. ab Antonii legatis occisus P. 131.
Pompeius Bithynicus praetor a Sex. Pompeio occisus P. 123.
Sex. Pompilius trib. pl. ob repulsam fratris populum castigat 4, 44, 3.
M. Pomponius trib. pl. 3, 54, 13.
M. Pomponius trib. m. c. p. 5, 13, 3.
M. Pomponius trib. pl. diem dicit L. Manlio Imperioso 7, 4 P. causae dictione desistere cogitur a Manlio filio 7, 5, 6 P.
M. Pomponius praetor nuntius cladis ad Trasimennum acceptae 22, 7, 8.
M. Pomponius trib. pl. 45, 21, 3.
Q. Pomponius trib. pl. die dicta condemnatus quod rogationi tribuniciae intercessisset 5, 29, 6.
Sex. Pomponius legatus Sempronii praeest Italiae orae 21, 51, 6.
M. Pomponius Matho mag. eq. 22, 33, 11 praetor 22, 35, 5 cf. 23, 24 ei imperium in agro Gallico prorogatur 24, 10, 3 cf. 24, 17, 2.
M. Pomponius Matho pontifex defungitur 26, 23, 7.
M. Pomponius Matho aed. pl. 28, 10, 7 legatus Delphos it 28, 45, 12 praetor 29, 11, 11 Siciliam sortitur 29, 13, 2 missus in Siciliam ut de Scipione cognosceret 29, 20, 11 Lilybaeum accitus 29, 24, 8 commeatum Scipioni suppeditat 29, 25, 6 ei imperium prorogatur 30, 2, 3.
M. Pomponius Matho augur et decemvir 29, 38, 7.
Pomptina tribus 7, 15, 12 P.
Pomptinae paludes siccatae P. 46.
Pomptinus ager 2, 34, 4 Norba arx in Pomptino ib. 6 eo frumenti causa missum 4, 25, 4 dividitur a quinqueviris 6, 21, 4 cf. 6, 5, 2; 6, 6; 7, 25, 13; 42, 2, 4.
Pons sublicius in Tiberim factus 1, 33, 6 iter paene hostibus dedit 2, 10, 2 pontis Tiberini pilae 40, 51, 4 multi pontes facti 41, 27, 5 pons Aniensis 7, 9, 7 Mulvius 27, 51, 2 pontes ex humanorum corporum strue ab Hannibale facti 23, 5, 12.
Pontiae insula colonia Romanorum 9, 28, 7 P.
Pontiani fidem Romanis servant 27, 10, 8.
Ponticum mare 40, 21, 2.
Pontifex a Numa creatus 1, 20, 5 pontifex publicus pop. Rom. 8, 9, 4 a collegio cooptatus 40, 42, 11 ut quattuor de plebe adlegerentur 10, 6, 6 eorum collegium a Sylla ampliatum P. 89 ex decreto pontificum procurantur prodigia 24, 44, 9; 27, 37, 4 negant una hostia duobus deis sacrum facere licere nisi certis 27, 25, 8 decernunt, ut virgines per urbem euntes canant 27, 37, 7 ad eorum collegium relatum de expiando Proserpinae templo 29, 20, 10 de signis hostium ablatis 38, 44, 5 eorum ad collegium a sententia pontificis max. provocatur 31. 9, 8 ex eorum decreto ver sacrum factum 33, 34 non recte factum pronuntiatur 34, 44, 2 Latinae instaurantur 40, 45, 2 praetori multa dicta, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47 ius habent togae praetextae 33, 42 in pontificum penetralibus repositum ius civile evulgatur 9, 46, 5 pontificum commentarii 4, 3, 9; 6, 1, 2 ab iis quae ad sacra pertinebant suppressa, cum antiquae leges ederentur 6, 1, 10 a pontificibus tributum, quod per bellum non contulerant, petitur 33, 42, 4 pontifices minores 22, 57, 3.
Pontifex maximus a populo creatur 25, 5, 4 cf. tamen 40, 42, 12 perraro creatur, qui sella curuli non sederit 25, 5, 4 comitia habet 3, 54, 11 ludis vovendis praeit verba 4, 27 carmen devotionis praeit 5, 41, 3; 8, 9, 5 populi consensu coactus praeit verba dedicandae aedi 9, 46, 6 primus de plebe P. 18 ei subiectum regis sacrificuli sacerdotium 2, 2, 2 flaminem Martialem et consulem eundem in urbe retinet P. 19 sacra ex incendio Vestalis templi rapit ibid. Cantilium, qui cum Vestali stuprum fecerat, virgis caedit

22, 57, 3 Vestalem caedi iubet 28, 11, 6 ab eius sententia ad collegium provocatur 31, 9, 8 flaminem retinet et multam dicit 37, 51, 2 pontificis max. certamen de rege sacrorum inaugurando 40, 42, 8 praetori multa irrogatur a pontificibus, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47. primus extra Italiam ad bellum profectus, clade accepta occiditur P. 59.

Ti. Pontificius tribunus legem agrariam movet 2, 44.

C. Pontinius praetor Allobroges domat P. 103.

Pontius Cominius cortici incubans secundo Tiberi delatus senatum de revocando Camillo consulit 5, 46, 8.

C. Pontius Herenni filius Samnites ad bellum contra Romanos oratione excitat 9, 1, 3 exercitum Rom. capit in furculis Caudinis 9, 2 pacis condiciones imponit spreto patris consilio 9, 4, 3 eius oratio ad fetiales Rom. 9, 11 secundum quosdam annales sub iugum missus 9, 15, 8 captus et in triumpho ductus, dein securi percussus P. 11.

Pontus regnum Mithridatis P 77 provincia fit P. 102.

Popillia familia 42, 22, 7.

Popillius Ciceronem necat P. 120; F. 49 v.

C. Popillius cos. F. 12 d.

M. Popilius a Numantinis victus P. 55.

M. Popilius cos. 9, 21.

P. Popillius legatus ad Syphacem 27, 4, 7.

T. Popilius legatus in exercitu 26, 6.

C. Popillius Laenas cos. 42, 9, 8 pro fratre senatum deprecatur 42, 10, 10 senatui iratus ib. 15 in provinciam ire cogitur 42, 22 adversis auribus in senatu auditus 42, 28, 2 legatus in Graeciam 43, 17, 2 in Ambraciam missus ib. 10 Stratum recipit 43, 22, 2 ad Antiochum missus 44, 19, 13 dimissis Atticis navibus pergit ad peragendam legationem 45, 10, 2 Rhodum devectus asperitate orationis omnes territat ib. 8 Antiochum virga circumscribens certumque responsum postulans deterret a bello cum Ptolemaeis 45, 12, 5 P. renuntiat legationem 45, 13.

M. Popillius Laenas cos. 7, 12 Licinium Stolonem damnat quod cum filio mille iugera possidet 7, 16, 9 cos. iterum 7, 17 Tiburtium agros vastat ib. 2 tertium cos. 7, 23 Gallos fundit fugatque 7, 24, 8 triumphat 7, 25 quartum cos. 7, 26, 13.

M. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43 praetor 41, 14, 5 deprecatur ne in provinciam eat 41, 15, 6 legatus ad Aetolos 41, 25, 5 cos. 41, 28, 4 Ligures vincit 42, 7, 4 vendit, oppidum diruit 42, 8, 3 iubetur a senatu eos in libertatem restituere ib. 7 frustra in senatu recusat 42, 9 eius invidia aucta Liguribus iterum superatis 42, 21, 2 coactus redire Romam ter causam dicit apud praetorem 42, 22, 7 advocatus centurionum 42, 33 consulem in Macedoniam sequitur 44, 1, 2 relictus ad custodiam saltus 44, 4, 11 cf. 44, 7 Heracleam oppugnat 44, 9, 2 ad Meliboeam oppugnandam missus 44, 13.

P. Popillius Laenas triumvir coloniae 40, 43.

C. Popillius Sabellus eques insignis fortitudine 41, 4, 6.

L. Poplilius Volscus tr. m. c. p. 5, 12, 10 cf. Publilii.

Populonienses ferrum pollicentur in classem Rom. 48, 45, 15.

Populonium 30, 39, 2.

Populus in triginta curias divisus a Romulo 1, 13, 6 in centurias et classes 1, 43 eius maior quam consulis maiestas 2, 7, 7 populi iudicium a senatu rescindi nequit 4, 7, 5 quod postremum populus iussit, id ius ratumque 7, 17, 12; 9, 33, 9 penes eum omnium rerum potestas 8, 33, 17 populi iniussu nil sanciri potest, quod populum teneat 9, 9, 4 cum ut plebiscita tenerent, lex lata 3, 55, 3; 8, 12, 14 eius iniussu per senatum de civibus Rom. agi non potest 26, 33, 10 populus regem iubet 1, 22; 1, 32 ab Ardeatibus et

Aricinis iudex sumitur 3, 71, 2 P. populi iussu senatusque consulto triumphatur 4, 20 cf. 3, 63, 11; 7, 17, 9 bellum indici solet 6, 22, 4; 45, 21, 5 cf. 4, 30, 15; 4, 60, 9 populi iussu corona aurea Iovi lata 4, 20, 4 populi scitum de Apollinaribus 27, 23, 7 cf. comitia centuriata; populo visceratio data 8, 22, 2 populus coronatus spectat Apollinares 25, 12, 15 saga sumit P. 72 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 8, 9, 7; 9, 10, 9 senatus populusque Romanus 10, 7, 8 cf. 1, 49, 7; 4, 20.

Porcia lex 10, 9, 4 basilica 39, 44, 7.

C. Porcius cos. a Scordiscis victus P. 63.

L. Porcius Etruscos vincit praetor P. 74 cos. Marsis victis cadit P. 75.

C. Porcius Cato trib. pl. intercessionibus comitia tollit P. 105.

M. Porcius Cato quaestor cum P. Scipione in Africam transit 29, 25, 10 praetor Sardiniam sortitur 32, 8, 5 aed. pl. fuerat 32, 7, 13 sanctus et innocens, asperior tamen in faenore coercendo 32, 27, 3 cos. 33, 42, 7 Hispaniam sortitur 33, 43, 5 pro lege Oppia verba facit 34, 1, 7 P. eius Origines memorantur 34, 5, 8 in provinciam abit 34, 8, 4 ad socios in fide retinendos artificio utitur 34, 12, 3 hostes magno proelio vincit 34, 17, 3 omnibus cis Hiberum Hispanis arma adimit, muros diruit ib. 5 et 11 eius vis animi ingenique 34, 18, 3 ob res ab eo gestas supplicatio decreta 34, 21, 8 triumphat 34, 46, 2 P. aediculam dedicat Victoriae Virgini 35, 9, 6 legatus in Callidromum missus 36, 17 Aetolos deicit 36, 18, 8 nuntius victoriae Romam missus 36, 21, 4 censuram petit 37, 57, 10 testis exsistit contra competitorem M'. Acilium ib. 13 inimicus P. Scipionis 38, 54 rogationem in eius invidiam suadet ib. 11 exstat eius oratio de pecunia Antiochi ibid. eius vigens et versatile ingenium 39, 40, 4 censor 39, 41, 4 ferrei prope animi corporisque ib. 11 L. Quinctium e senatu motum accusat 39, 42, 7 atria duo et basilicam Porciam facit 39, 44, 7 eius censura simultatium plena ib. 9 legem Voconiam commendat P. 41 cf. 42, 34, 7 ab Hispanis patronus nominatur 43, 2, 5 Rhodiorum causam adiuvat 45, 25, 2 exstat ea oratio scripta in Originibus ib. 3 auctor belli Poenis indicendi P. 48 filii in praetura mortui funus tenui sumptu facit ibid. sapientissimus vir P. 49 auctor delendae Carthaginis ibid. vir promptioris ad vituperandum linguae ibid. rogationem de Lusitanis suadet ibid. exstat ea oratio in annalibus ibid. eius lepide dictum de Prusiae legatis P. 50 auctor Livii 34, 5, 8; 34, 15, 9.

M. Porcius Cato P. 104 Cyprum in provinciam redigit ibid. repulsam fert praeturam ambiens P. 105 in vincla ductus ibid. adversatur Caesari P. 107 frustra consulatum petit P. 108 laborioso itinere per deserta Africae ducit P. 112 imperio Pompeianarum partium cedit P. 113 ei tutela Vticae mandatur ibid. victo Scipione sibi mortem adsciscit P. 114 eius filio Caesar veniam dat ibid. de eo Livii iudicium F. 43.

P. Porcius Laeca trib. pl. orationem recusat 32, 7, 4 triumvir epulo 33, 42 praetor sortitur Pisas provinciam 33, 43, 5.

L. Porcius Licinus legatus in exercitu 26, 6 aed. pl. 27, 6, 19 praetor 27, 35 ei Gallia evenit 27, 36, 11 eius litterae 27, 39 consilio consulum ad Senam interest 27, 46, 6 mediam aciem tuetur 27, 28, 4 cos. 39, 32, 13 eius contentio cum Q. Fulvio praeturam petente 39, 39, 5.

L. Porcius Licinus praetor sortitur Sardiniam 34, 55, 6.

L. Porcius L. F. Licinus duumvir aedem dedicat Veneris Erucinae 40, 34, 4.

L. Porcius Licinus naves Brundisium deducit 42, 27, 7.

Porcus in foedere sanciendo saxo silice percutitur 1, 24, 9 cf. 9, 5, 3.

Poris Aenianum princeps liberos suos Athenas deportans, cum regii

instarent, in mare desilit 40, 4, 15.
Lar Porsina (Porsenna P. 2) Clusinorum rex Romam adoritur 2, 9, 4 P. primo repulsus conatu obsidet urbem 2, 11 C. Mucium dimittit 2, 12, 14 legatos de pace mittit 2, 13 P. exercitum ab Ianiculo deducit 2, 13, 4 Cloeliam obsidem honorifice remittit ib. 9 P. agro Rom. cedit ib. 4 castra dono reliquisse Romanis dicitur 2, 14, 3 filium mittit oppugnatum Ariciam 2, 14, 5 iterum legatos de restituendo Tarquinio Romam mittit 2, 15 pax ei fida cum Romanis ib. 7.
Porta Capena 1, 26, 2 Carmentalis 2, 49, 8 Coelimontana 35, 9, 3 Collina 2, 11, 9 Esquilina 2, 11, 5 Flumentana 6, 20, 11 Fontinalis 35, 10, 12 Naevia 2, 11, 9 Trigemina 4, 16, 2 cf. singula nomina. Iovis porta Capuae 26, 14, 6 portae castrorum quattuor 40, 27, 2 principales 34, 46, 9 dextra principalis 40, 27, 4 sinistra ib. 5 decumana 3, 5, 5; 10, 32, 8 sv. quaestoria 34, 47.
Porticus a Tarquinio Prisco factae 1, 35, 10 duae factae extra portam Trigeminam et ad Martis aram 35, 10, 12 extra portam Trigeminam 35, 41, 10 cf. 40, 51, 6 porticus post navalia, ad fanum Herculis, post Spei ad Tiberim, ad Apollinis aedem ibid. ab aede Saturni in Capitolium 41, 27, 7 Aemilia refecta ib. 8 porticus in Aventinum silice strata ib. 9 porticus Marcelli nomine dedicata P. 140 porticus Megalopoli refecta 38, 34, 7.
Portoria instituta a censoribus 40, 51, 8 portoriis liberata plebs 2, 9, 6 portoria venaliciûm Capuae Puteolisque, item Castrûm portorium locata 32, 7, 3.
Portus ex lacu Lucrino factus F. 50 w.
Posideum promunturium 44, 11, 3 ad Posideum augustissimum templum 42, 12, 6.
Posidonia colonia P. 14.
Postumia virgo Vestalis de incestu causam dicit 4, 44, 11 absolvitur ib. 12.
Postumiana imperia 4, 29, 6.
Postumius haruspex F. 17.
A. Postumius dictator prospere ad Regillum contra Latinos pugnat 2, 19—20 P. Castori templum vovet 2, 20, 12 cos. 2, 21, 2 equites ducit in Sabinos 2, 26, 2.
A. Postumius legatus ad Aequos missus 3, 25, 6.
A. Postumius cos. et flamen Martialis ad bellum gerendum profecturus a pontifice max. in urbe retinetur P. 19.
A. Postumius Cephalleniae praepositus 36, 11, 9.
A. Postumius turpem pacem cum Iugurtha facit P. 64.
C. Postumius trib. mil. 45, 6, 9.
L. Postumius trib. m. c. p. 6, 1, 8.
L. Postumius cos. 9, 44, 2 de Samnitibus triumphat ib. 14.
L. Postumius praetor a Samnitibus interfectus P. 73.
M. Postumius trib. m. c. p. 4, 31 Veios missus 4, 31, 3 ob rem ad Veios male gestam damnatur 4, 41, 10.
M. Postumius trib. m. c. p. 5, 1, 2.
P. Postumius cos. 2, 16.
P. Postumius cos. 2, 16, 7.
Sp. Postumius cos. 3, 2.
Sp. Postumius trib. m. c. p. 5, 26, 2 in Aequos missus ignavum exercitum increpat 5, 28, 8 Aequos vincit ib. 13.
Sp. Postumius cos. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 mag. equit. 8, 23, 14.
Sp. Postumius cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis inclusus 9, 2 P. profectus ad pacis condiciones a Samnitibus accipiendas 9, 5 sub iugum missus 9, 6 P. pacem dirimendam censet 9, 8, 3 P. deditus remittitur 9, 11, 13 P.
Sp. Postumius legatus 42, 45.
A. Postumius Albinus 23, 13, 3.
A. Postumius Albinus Luscus aed. cur. 39, 7, 8 praetor 39, 23, 2 cos. 40, 35 Lusci cognomen ibid. Ligures perdomat 40, 41, 2—6 censor 41, 27, 2 inter decem legatos ad res Macedoniae componendas 45, 17, 2.
A. Postumius Albinus decemvir sa-

crorum 42, 10, 6 legatus in Cretam 42, 35, 7.
A. Postumius Albinus legatus Pauli 45, 4, 7 Perseus ei traditur in custodiam 45, 28, 11.
A. Postumius Albinus cos. ob dilectum severe habitum a tribunis in carcerem coniectus P. 48.
A. Postumius Albinus legatus ab exercitu interfectus proditionis crimine P. 75.
L. Postumius Albinus praetor 22, 35, 6 tertium cos. absens creatus 23, 24, 3 priusquam magistratum iniit, a Gallis cum exercitu caesus ib. 6 P.
L. Postumius Albinus praetor sortitur Hispaniam ult. 40, 35, 9 ei imperium prorogatur 40, 44, 4 Vaccaeos vicisse dicitur 40, 50, 6 Vaccaeos ac Lusitanos subigit P. 41 triumphat 41, 7, 2 P. cos. 41, 28, 4 in Campaniam missus Praenestinos iubet sibi obviam ire 42, 1, 7 legatus ad Masinissam 42, 35, 7 legatus in exercitu L. Pauli secundam legionem ducit 44, 41, 2.
L. Postumius Albinus flamen Martialis inauguratus 45, 15, 9.
M. Postumius Albinus tr. m. c. p. 5, 1, 2.
Sp. Postumius Albinus praetor sortitur urbanam provinciam 37, 50, 8 cos. 39, 6 ei quaestio de coniurationibus decreta 39, 8, 3 ad eum defertur iudicium de Bacchanalibus 39, 11, 3 defert rem ad senatum 39, 14, 3 contionem habet 39, 15 Romam redit 39, 19, 3 augur creatus 39, 45, 8 moritur 40, 42, 13.
Sp. Postumius Albinus praetor 39, 45, 2 sortitur Siciliam ib. 5 petit censuram 43, 14.
A. Postumius Albus cos. 3, 4 ei negotium datum, videret ne quid respublica detrimenti caperet ib. 9.
Sp. Postumius Albus legatus missus Athenas ad describendas leges 3, 31, 8 decemvir 3, 33, 3 legatus mediam aciem tuetur 3, 70, 2.
Sp. Postumius Albus trib. m. c. p. 4, 25, 5 legatus 4, 27, 8 saxo ictus acie excedit 4, 28, 8.
L. Postumius Megellus propraetor 10, 26, 15 cos. 10, 32 aedem Victoriae, quam aed. cur. faciendam curaverat, dedicat 10, 33, 9 Milioniam capit 10, 34 Feritrum aliaque oppida ib. 12—14 in Etruriam exercitu traducto nonnullas urbes capit 10, 37, 1—4 trium tribunorum auxilio iniussu senatus triumphat ib. 12 legatus L. Papirii consulis populi iudicium fugerat 10, 46, 16 opera militum in agro suo usus damnatur P. 11 interrex iis comitiis, quae ipse habebat, cos. creatus erat 27, 6, 8.
M. Postumius Pyrgensis publicanus avaritiae fraudisque plenus 25, 3, 9 fraudis reus concilium populi tollit ib. 13 sqq. rei capitalis accusatus 25, 4, 8 ei aqua ignique interdictum ib. 9.
A. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 5, 16 in Tarquinienses missus ib. 5.
A. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 6, 22, 5.
L. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 6, 22, 5.
M. Postumius Regillensis trib. m. c. p. 4, 49, 7 ei bellum adversus Aequos permissum ib. 8 pravae mentis homo ibid. Bolas recipit ib. 9 praedam militi pollicitus fidem mutat ibid. ob crudelitatem a militibus occisus 4, 50, 5 P.
Sp. Postumius Regillensis censor decedit 6, 27, 4.
L. Postumius Tempsanus praetor 39, 23, 2 quaestiones exercet de motu servili Apuliae 39, 29, 9 cf. 39, 41, 6.
A. Postumius Tubertus mag. eq. 4, 23, 6 dictator 4, 26, 11 ludos magnos vovet 4, 27 Aequos Volscosque vincit 4, 29 triumphans urbem invectus dictatura se abdicat ib. 4 falsa de filio eius memoria tanquam occiso a patre ib. 5—6 severissimi imperii vir 4, 26, 11.
L. Postumius Tympanus quaestor ab hostibus occisus 34, 47, 2.
Potentia colonia deducta 39, 44, 10 P. cf. 41, 27, 11.
Pothinus Pompei necandi auctor P. 112.

Potidania 28, 8, 9.
Potitii ad sacrum Herculis adhibiti 1, 7, 12 iis exta apponuntur ib. 13 eius sacri antistites donec genus omne interiit ib. 14 ministerio servis publicis delegato intra annum exstincti 9, 29, 10.
Praeco vocat populum ad tribunum Celerum 1, 59, 7 civitatem ad dictatorem 4, 32 senatum ad decemviros 3, 38, 8 senatus consultum divulgant praecones 2, 37, 8 silentium facit 28, 27; 29, 27 citat in censu agendo 29, 37, 8 reum ex rostris citat 38, 51, 12 apud Graecos dicendi potestatem facit in conciliis 32, 20 libertatem Graeciae pronuntiat 33, 32, 4.
Praeda a consule vendita et in publicum redacta 2, 42, 2 ad quaestores redacta cum magna militum ira 5, 26, 8 nihil ex praeda datum militibus, omnis in aerarium delata 10, 46, 5 ob inopiam aerarii vendita 3, 31, 4 praedae parte privatus exercitus 3, 29, 2 ob praedam parciorem milites infesti 45, 35, 6 P. praeda militi concessa praeter aurum argentumque 9, 37, 10 praeter captivos 10, 31, 4 praeter libera corpora 6, 13, 6 militi concessa 7, 16, 3; 7, 24, 9; 7, 27, 8; 10, 17, 10 et saepius cf. 6, 4, 11 ingens data militibus 45, 34, 5 exposita in campo Martio, ut suum quisque cognitum abduceret 3, 10 cf. 35, 1, 12 de praeda Veienti quid decreverit senatus 5, 20, 4—10 eius decima pars Apollini data 5, 25, 7 praedam vendere cogitur miles 10, 17, 5—9 vendita a quaestore militibus dividitur 35, 1, 12 iniquissima sorte eorum fit, qui proelio non interfuerant 38, 23, 4 praedae assuetus miles omnes difficultates vincit 10, 17, 10 praedam large partiendo Hannibal militum animos confirmat 21, 5, 5 praedae aviditas Numidarum 21, 48, 5 praeda ingens Macedonica 45, 33, 5.
Praediis praedibusque populo cavendum mutua data privatis pecunia censetur in senatu 22, 60, 4 praediorum rusticorum locationes in Macedonia tolli placet 45, 18, 3.
Praefectus urbis a Tarquinio Superbo institutus 1, 59, 12 consules creat 1, 60, 4 cf. 3, 3, 6; 3, 5, 3; 8, 36 idem qui praetor urbanus 7, 23, 3; 24, 9, 5 praefectus iuris 3, 33, 8 praefecti Capuae dati 9, 20, 5 praefectus annonae 4, 12, 8 maritimae orae 9, 38, 2 praefecti sociorum sive auxiliorum 23, 7, 3; 24, 28, 8 cf. 8, 36, 6.
Praemium indici datum 2, 5, 9 P.; 4, 45, 2; 28, 46, 5 militibus praemia data 7, 37; 39, 31, 17—18.
Praeneste a Latinis deficit ad Romanos 2, 19, 2 post defectionem non vi, sed per deditionem receptum 6, 29, 7 cf. 7, 12, 8; 22, 1, 9; 24, 10, 10; 28, 9, 5; 32, 26, 15; 42, 1, 7; 45, 44, 8 obsessum a Sylla P. 87.
Praenestini deficiunt 6, 21, 9 iis bellum indictum 6, 22, 4 ad moenia urbis penetrant 6, 28, 2 ad Aliam fluvium fusi oppido se includunt 6, 29, 5 sub eorum dicione octo oppida erant ib. 6 ea capta, Praeneste in deditionem acceptum ib. 6—8 rebellant 6, 30, 8 tuentur Pedanos rebellantes 8, 12, 7 victi 8, 13, 8 agro multati 8, 14, 9 Casilinum obtinent Hannibale adventante 23, 17, 8 iis senatus duplex stipendium et quinquenni militiae vacationem decernit 23, 20, 2 a consule iubentur obviam ire 42, 1, 7 omnes inermes Syllae iussu conciduntur P. 88.
Praenestini montes 3, 8, 6.
Praerogativa centuria 5, 18; 10, 22 praerogativae sors 24, 7, 12 cf. 26, 22, 2.
Praesidio decedere apud Romanos capital 24, 37, 9
Praesultator Iovi displicet 2, 36, 2.
Praetextae ob victoriam sumptae P. 74.
Praetextati consules, praetor, aediles curules 7, 1, 5 adolescentes ad militiam sumpti 22, 57, 9.
Praetor olim, qui postea consul 3, 55, 12 iisdem auspiciis, quibus consules creantur, ib. 11; 7, 1, 6 praetor primus 7, 1, 2 praetor maximus

7,3,5 primus de plebe 8,15,9 praetores duo creati P. 19 quattuor P. 20 urbanus, peregrinus, Siciliae, Sardiniae 23,30,18 unus urbanam et peregrinam provinciam obtinet 27, 36, 11; 28, 10, 12; 36, 2, 6; 39, 39, 13 sex creantur crescentibus provinciis 32, 27, 6 lex Baebia de quaternis praetoribus alternis annis creandis 40, 44, 2 praetor ad praesidium urbis relictus 7, 23, 3 legiones contra hostes ducit 7, 25, 13 ne praetoribus quidem, qui ad ius dicendum creati erant, vacatio a belli administratione data est 23, 30, 15 cf. 24,44,2 dilectum habent 25, 22, 4; 33, 43, 7 cum sugillatione consulum 43, 14, 5 praetor consulit senatum 8, 2; 22, 7, 14 urbanus de senatus sententia plebique scitu comitia habet 25, 7, 5 cf. 22, 33, 8; 34, 53, 2 regi externo dona mittere iubetur 30, 17, 13 litteras mittit ad consules iussu senatus 22, 33, 9; 25, 22, 11; 27, 4, 4 ludis signum dat quadrigis mittendis 8, 40, 2 ei negotium datum a senatu, ut populum novis religionibus liberaret 25, 1, 11 supplicationem edicit 27, 51, 8 edicit ut aeditui aedes sacras aperiant 30, 17, 6 ludos Apollinares facit 39, 39,13 praetor idem iterum creatur 39,56,5 in cultum praetorum sumptus a sociis fiebant 32, 27, 4 qui a Catone circumciduntur ibid. cf. 42, 1, 7 sqq. tribunalia praetorum, quibus iurisdictio erat, ad piscinam publicam posita 23, 32, 4 Latium duos praetores habet 8, 3, 9 praetor Praenestinus 9, 16, 17 Arpinus 24, 47, 7 Aetolorum 26, 24, 7 Achaeorum 31, 25, 9 Acarnanum 33, 16, 5.

Praetoria navis 21, 50, 8; 29, 25, 11.

Praetorium 7, 12, 14; 21, 54, 2 tria praetoria circa Capuam erecta 25, 22, 8.

Praetura instituta 7, 1 P.

Praetutianus ager 22, 9, 5; 27, 43, 10.

Prasiae Atticae locus 31, 45, 10.

Prata Vacci 8, 19, 4 Mucia 2, 13, 5.

Praxo Persei hospita auctoritate et opibus Delphis insignis 42, 15, 3 Romam ducta 42, 17, 2.

Precationes 25, 1, 12.

Priaticus campus 38, 41, 8.

Priene urbs 38, 13, 7.

Primipili 2, 27, 6; 8, 8, 16.

Princeps senatus legitur, qui primus censor ex iis, qui vivant, fuerit 27, 11, 10 cf. ib. 11—12 sextum lectus M. Aemilius Lepidus P. 47 princeps primus centurio 25, 14, 7 princeps tertiae legionis ib. 13 princeps primus prioris centuriae 42, 34, 8 principes milites robustioris aetatis in secunda acie stabant 8, 8, 6 scutati omnes insignibus maxime armis ibid.

Principia locus castrorum 7, 12, 14; 28, 25, 5.

Principium triste Fauciae curiae 9, 38, 15.

Prisci Latini 1, 3, 7.

Pristis navium genus 35, 26.

Privernates vastant agrum Romanum 7,15,11 eorum urbs capta 7,16, 6 Norbam et Setiam depopulantur 7,42, 8 iis victis agri duae partes ademptae, urbi praesidium impositum 8,13 eorum ager plebi Romanae dividitur 8, 11, 13 rebellant 8, 19, 4 urbe capta Privernatium senatores trans Tiberim habitare iubentur 8, 20, 9 iis civitas data 8, 21, 10 P.

Privernum urbs capta 7, 16, 6 praesidium accipit 8, 1, 3 obsidetur 8, 20, 6 capta muris privatur ib. 7 cf. 27, 11, 4; 31, 12, 5; 42, 2, 4.

Probri accusantur matronae 25, 2, 9.

Proca Albae longae rex 1, 3, 9.

Pro consule T. Quinctius subsidio missus 3, 4, 10 primus rem gerit Q. Publilius, cum consulatu abisset 8, 23, 12 P. cf. 8, 26, 7 pro consule imperium Marcello defertur, qui modo praetor erat 23, 30, 19 Fulvio proconsuli, ne intranti urbem imperium minueretur, par cum consulibus imperium datum 26, 9, 10 proconsuli creando comitia 26, 18, 4 cf. 31, 50, 10 cum imperio proconsulari Cn. Pompeius etiamtum eques Rom. mittitur P. 91.

Proculus Iulius 1, 16, 5.

Prodictator dictus, quia consul a

quo uno dictator dici potest aberat 22, 8, 6 cf. 22, 31, 11.

Prodigia nuntiata 1, 31, 2; 1, 45, 4; 1, 55, 5; 2, 7, 2; 2, 36, 2; 3, 10, 6; 3, 29, 9; 4, 21, 5; 10, 31, 8; P. 14; 21, 62, 1—6; 22, 1, 8—13; 22, 36, 6—9; 23, 31, 15; 24, 10, 6; 24, 44, 7; 25, 7, 9; 26, 23, 4—6; 27, 4, 11; 27, 11; 27, 23, 1—4; 27, 37; 28, 11; 29, 14, 2; 30, 2, 9; 30, 38, 8; 31, 12, 5; 32, 1, 10; 32, 9; 32, 29; 33, 26, 6; 35, 9, 5; 35, 21, 3; 36, 37, 4; 37, 3; 39, 22, 3; 39, 46, 3; 39, 56, 6; 40, 2, 3; 40, 19; 40, 35, 3; 40, 59, 6; 41, 9, 4; 41, 13; 41, 16, 6; 42, 2, 3; 42, 20, 5; 43, 13, 3; 45, 16, 5; P. 68; F. 16; F. 44—45 procurantur ex libris fatalibus 10, 31, 8; P. 14; 42, 2, 3 et saepius; procurantur partim maioribus hostiis, partim lactentibus 22, 1, 15 ad prodigia publica Etrusci vates acciti 1, 56, 5 prodigiorum auctores in curiam introducti 22, 1, 14 procurantur ex decreto pontificum, priusquam consules ab urbe moveant 24, 44, 7 consulem Romae tenent 32, 9 ob unum prodigium, lauream in puppi navis enatam, haruspices in senatum vocati 32, 1, 13 de prodigiis senatus consulitur 45, 16, 5 prodigiis avertendis feriae indictae 3, 5, 14 supplicatio et novemdiale sacrum (cf. novemdiale) 25, 7, 9 ieiunium Cereri institutum 36, 37, 4 ludi instaurati 40, 59, 6 ob unum prodigium ludi facti 42, 20, 3 quo magis credebant simplices homines, eo plura nuntiabantur 24, 10, 6 ludibria oculorum auriumque credita pro veris 24, 44, 8 Livii aetate nulla nuntiantur ab eadem necelegentia, quia nihil deos portendere vulgo credunt 43, 13 triste prodigium Graccho fit sacrificanti 25, 16 foedum ac turpe prodigium 27, 37, 6 prodigia mirabilia, cum Sylla adversus Marium ducit F. 16 ante mortem Caesaris F. 44—45 Servio Tullio caput ardet 1, 39 bos in Sabinis nata mirandae magnitudinis 1, 45, 4 bos locuta 3, 10, 6 bos locutus „Roma cave tibi“ cum cura servari iubetur ab haruspicibus 35, 21, 5 taurus agrestis vaccam aeneam init et semine aspergit 41, 13, 2 in aperiendis templi fundamentis 1, 55, 5 vox edita ingens 2, 7, 2 noctis silentio audita 5, 32, 6 terra motibus concussa 3, 10, 6; 4, 21, 5 lupi in Capitolio visi 3, 29, 9 lupus castra ingressus et apum examen terrent milites 21, 46, 2 lacus Albanus in altitudinem insolitam crevit 5, 12, 2 infans semestris triumphum clamat 21, 63, 2 infans in utero matris clamat „Io triumphe“ 24, 10, 10 semimares foedum prodigium 27, 11, 4; 27, 37, 6; 31, 12, 8 laurea in puppi navis enata 32, 1, 13 prodigii loco pestilentia habetur 40, 37, 2 tempestas 40, 35, 3 columna fulmine discussa 42, 20 prodigia privato loco facta non suscipiuntur 43, 13, 6.

Proditionis multi Nolani damnantur et securi percutiuntur 23, 17, 2 proditionis crimine A. Postumius ab exercitu suo interfectus P. 75.

Proerna Thessaliae urbs 36, 14, 12.

[Pronnaei] 38, 28, 6.

Propontis 38, 16, 3.

Propraetores legiones ducunt 10, 26, 15 propraetor cum ornamentis consularibus C. Octavius a senatu factus P. 118.

Prorogatio imperii primum in Q. Publilio facta 8, 26, 7 P. tum a senatu tum a populo decreta 9, 42, 2 in sex menses 10, 16 in annum ex SCto plebisque scito 10, 22, 9 cf. 27, 22, 6 P. Scipioni prorogatum imperium donec revocatus foret 27, 7, 17 eidem donec debellatum foret 30, 1, 10.

Proscenium ad aedem Apollinis 40, 51, 3.

Proscripti P. 89 eorum liberis honorum ius ademptum a Sylla ibid. collecti a Sex. Pompeio P. 123.

Proscriptionis tabula a Sylla proposita P. 88 proscriptiones triumvirorum P. 120.

Proserpinae Locrensis thensauri a Q. Pleminio spoliati 29, 8, 9 cf. 29, 18 ei pecunia restituta et piaculare factum 29, 21, 4 iterum clam nocte spoliati 31, 12 de sacrilegio quae-

stio habetur ex SCto et expiatio fit ib. 3—4 cf. 32, 1, 9.
Provinciae sorte eveniunt consulibus 10, 24, 3 et 10; 10, 26, 6 extra sortem dantur 10, 24, 18; 28, 38, 12; 37, 1, 7—10 eas aut comparare inter se aut sortiri iubentur consules 37, 1, 7 de provincia decedere iniussu senatus vetitum 29, 19, 6.
Provocatio a rege ad populum 1, 26, 8 adversus magistratus 2, 8, 2 de ea lex lata ibid. P. nulla a dictatore 2, 18, 8; 2, 29, 11 non longius ab urbe mille passuum est 3, 20, 7 decemviri sine provocatione creati 3, 32, 9 sine ea ne ullus fieret magistratus, lege cautum 3, 55, 5 de ea lex tertium sancta 10, 9, 3 P.
Proxenus Hypataeus 41, 25, 3 eloquentia insignis ib. 6 ab uxore veneno necatur ibid.
Prusias Bithyniae rex 27, 30, 16 Attali fines ingressus 28, 7, 10 foederi Romano a Philippo adscriptus 29, 14 Philippi socius et amicus 32, 34, 6 ad eum litterae Antiochi 37, 25, 4 Scipionis ib. 8 C. Livius legatus missus ib. 13 ei Mysia adempta 38, 39, 15 bellum gerit cum Eumene 39, 46, 9 Flaminino gratificaturus Hannibalem prodit 39, 51, 3 P. sororem Persei uxorem duxerat 42, 12, 3 in bello Macedonico armis abstinere statuit 42, 29, 3 naves mittit Romanis 44, 10, 12 eius legati pro Perseo deprecantur 44, 14, 5 cum Nicomede filio Romam venit 45, 44, 4 P. eum senatui commendat ib. 9 P. agrum postulat Gallis datum 45, 44, 9 libertum se fert populi Romani ib. 19 eius legati queruntur de Eumene P. 46 omnium humillimorumque vitiorum erat P. 50 a Nicomede filio occisus ibid. eius filius pro dentibus unum os continens habuisse dicitur ibid.
Prytanis Rhodiorum magistratus 42, 54, 4.
Psaltriae Romae additae epulis 39, 6, 8.
Pseudophilippus cf. s. vv. Andriscus et Philippus; Thessaliam frustra ingreditur P. 50 caeso P. Iuventio praetore ipse a Q. Caecilio victus et captus ibid.
Pseudophilippus alter a Tremellio cum exercitu caesus P. 53.
Pteleum 35, 43, 4 desertum fuga a consule diruitur 42, 67, 9.
Ptolemaeus Philopator 23, 10, 12 cum eo renovatur amicitia 27, 4, 10 legatos mittit ad Philippum 27, 30, 4 eius mors commemoratur 32, 33, 4 cf. P. 14 ubi societas memoratur cum Ptolemaeo iuncta.
Ptolemaeus Epiphanes Aegypti rex 31, 2, 3 ad eum legati missi qui gratias agerent ibid. legatos mittit Romam 31, 9 Scopam mittit, qui Aetolorum iuventutem mercede conducat 31, 43, 5 ei urbes adimit Antiochus 33, 19, 8 et 11 uxorem ducit Antiochi filiam 35, 13, 4 pecuniam et auxilia offerenti remissum id a populo Rom. 36, 4, 3 de victo Antiocho gratulatur 37, 3, 9; 37, 56, 4.
Ptolemaeus maior Philometor propter aetatem alieni arbitrii 42, 29, 7 eius tutores auxilia Romanis pollicentur ibid. eius legati queruntur de Antiochi insidiis 44, 19, 6 P. inter eum et fratrem minorem discordiae 45, 11 Antiochi insidias metuentes in gratiam redeunt ib. 6 bellum iis inferens Antiochus a legato Rom. deterretur 45, 12, 6 eorum legati Romae 45, 13, 4 a fratre minore regno pulsus restituitur P. 46 foedus ictum ut alter Aegypto alter Cyrenis imperaret P. 47 Demetrium generum restituturus in regnum vulneratur et expirat P. 52 ei minor succedit, qui Cyrenis regnabat ibid.
Ptolemaeus minor Euergetes, frater Philometoris (cf. hunc) propter crudelitatem invisus Cypron fugit P. 59 filiam suam occidit caputque matri eius mittit ibid.
Ptolemaeus Aegypti rex Romam fugit P. 104 in regnum restitutus P. 105.
Ptolemaeus Aegypti rex Cleopatram regno pellit P. 111 Pompeium iubet occidi P. 112 a Caesare victus ibid.

Ptolemaeus Apion rex Cyrenarum regni sui heredem facit populum Rom. P. 70 cf. F. 14 K.

Ptolemaei regis statua 23, 10, 11.

Publicanus infidus et avarus 25, 1, 4; 25, 3, 9 publicanorum audacia 25, 3, 17 sqq. cf. 39, 44, 8 a censoribus coerciti tribunum pl. nanciscuntur patronum 43, 16, 3 eorum avaritia improba 45, 18, 4 eorum iniuriis adversatus P. Rutilius repetundarum damnatur P. 70.

Publicia ob veneficium cognatorum decreto necata P. 48.

Publicius clivus 26, 10, 6; 27, 37, 15 ad solum exustus 30, 26, 5.

C. Publicius Bibulus trib. pl. Marcellum insimulat 27, 20, 11 eius accusationem Marcellus obruit 27, 21, 4.

L. Publicius Bibulus trib. mil. 22, 53, 2.

Publicius Malleolus matre occisa in culleum insutus in mare praecipitatur P. 68.

Publilia tribus 7, 15, 12 P.

C. Publilius adulescens creditoris, cui nexum se dederat, libidinem conqueritur coram populo 8, 28, 5.

Q. Publilius trib. pl. in Manlium invehitur 6, 19, 6 diem ei dicit 6, 20.

Q. Publilius quinquevir mensarius 7, 21, 6.

T. Publilius augur 10, 9, 2.

Volero Publilius de plebe homo negat se militem fieri debere, quod ordines duxerit 2, 55, 4 ad populum provocat ib. 7 consules in curiam compellit ib. 9 trib. pl. rogationem fert, ut plebei magistratus tributis comitiis fiant 2, 56, 2 trib. pl. refectus ib. 5.

Volero Publilius trib. m. c. p. 5, 13, 3.

Q. Publilius Philo cos. 8, 12, 5 fundit Latinos ib. 5—6. dictator a collega dictus ib. 13 eius tres leges populares ib. 14—16 primus de plebe praetor 8, 15, 9 mag. equit. 8, 16, 12 censor 8, 17, 11 cos. iterum 8, 22, 8 quod consulatu perfunctus bellum Palaepolitanum nondum finirit imperio prorogato primus pro consule rem gerit 8, 23, 12 P. obsidione hostes vincit 8, 26, 7 triumphat ibid. P. duo singularia ei primo contingunt prorogatio imperii actoque honore triumphus ibid. cos 9, 7, 15 Samnites fundit 9, 13, 4 coitionis accusatus absolvitur 9, 26, 21.

L. Publilius Volscus cf. Poplilius.

Pudicitia 10, 23, 3 plebeiae Pudicitiae ara dedicatur ib. 7 quo ritu culta sit ib. 9.

Pueri regii apud Macedones vocantur principum liberi ad ministerium regis delecti 45, 6, 7 Romani olim Etruscis litteris, sicut postea Graecis imbuti 9, 36, 3.

Pulchri promunturium 29, 27, 12.

Pullarius 8, 30, 2 cum pulli non pascantur, auspicium mentitur 10, 40, 4 pilo ictus cadit ib. 13 pullaria auguria F. 11.

Pulli cum non pascuntur, malum auspicium 6, 41, 8 cf. 10, 40, 4; P. 19 cum non ederent, in Tiberim praecipitati a consule irridente augurium F. 11 ex cavea evolant sacrificanti P. 55.

Pulvinaria sex in conspectu sunt 22, 10, 9 circa omnia pulvinaria supplicatio 21, 62, 9; 22, 1, 16 dona data ob devictum Persea 45, 16, 7.

Punicum bellum primum P. 16—19 cf. 21, 41, 6—9 secundum omnium bellorum maxime memorabile 21, 1 eius causae et natura ib. 2—5 Punico bello nullum nec maius nec periculosius 38, 53, 11 Punici belli tertii semina P. 48 initium P. 49 perfidia plus quam Punica 21, 4, 10 versutiae Punicae 42, 47, 7 religio Punica 22, 6, 12.

Pupillares pecuniae in aerario depositae 24, 18, 13.

Pupinia 26, 9, 12.

Pupiniensis ager 9, 41, 10.

C. Pupius duumvir aedi locandae 22, 33, 8.

L. Pupius aedilis petit praeturam 39, 39, 2 praetor Apuliam sortitur 39, 45, 5.

M. Pupius cos. F. 28 o.

P. Pupius de plebe quaestor 4, 54, 3.

Purpura qui utantur 34, 7, 2 sqq. cf. ib. 10.

Puteoli emporium coeptum frequentari a Fabio munitur 24, 7, 10; 24, 12, 4 frustra temptatur a Poeno 24, 13, 7 eo colonia missa 32, 29, 3 cf. 34, 42, 6; 34, 45, et 25, 20, 2; 26, 17, 2; 30, 21, 11; 32, 7, 3; 37, 3, 2; 41, 9, 5; 45, 13, 12.
Pydna 44, 6, 3; 44, 42, 2 pugna ad Pydnam 44, 41—42 dedita ac direpta 44, 45, 7.
Pydnaei 44, 45, 6.
Pygela portus 37, 11, 5.
Pylae 32, 4, 3.
Pylaemenes Enetum rex 1, 1, 2.
Pylaicum concilium 31, 32, 3; 33, 35, 8.
Pylus 27, 30, 13.
Pyra in Oeta monte 36, 30, 3.
Pyrenaei montes 21, 23, 2 eos transgreditur Hannibal 21, 24 eorum portus 34, 8, 5 promunturium 26, 19, 11.
Pyrgi colonia 36, 3, 6.
Pyrgus castellum 27, 32, 7.
Pyrrheum Ambraciae 38, 5, 2.
Pyrrhi castra locus in Triphylia 32, 13, 2; 35, 27, 14.
Pyrrhias Aetolorum praetor 27, 30 princeps legationis 31, 46, 2.
Pyrrhus Epirotarum rex Tarentinis opem fert P. 12 cf. 7, 29, 2 Romanos vincit maxime elephantorum terrore P. 13 populabundus ad urbem procedit ibid. sine pretio captivos remittit ibid. adversus eum dubio eventu pugnatum ibid. ad eum transfuga remissus, qui veneno eum sublaturum pollicitus erat ibid. in Siciliam traicit P. 14 in Italiam redux vincitur et Italia expellitur ibid. moritur ibid. cf. 22, 59, 8—18 ab eo Proserpinae thensauri Locris spoliati dicebantur 29, 8, 9 cf. 29, 18, 3 de eo iudicium Hannibalis 35, 14, 8 P. eius regia fuerat Ambraciae 38, 9, 13 unicus pugnandi artifex magisque in proelio quam in bello bonus F. 1.
Pythagoras Samius Servio rege in Italiam venit 1, 18, 2 Numae magister falso creditur ibid. cf. 40, 29, 8.
Pythagoras praefectus Argorum Nabidis gener 34, 25, 5 cura urbis Timocrati tradita ad Nabim venit 34, 29, 14 unus causa est, ne Sparta capiatur 34, 39, 9 cf. 35, 29, 12.
Pythicus Apollo 5, 21, 2 Pythicum oraculum 5, 15, 12.
Pythium oppidum 42, 53, 6; 44, 2, 6; 44, 32, 9.
Pythius Apollo 23, 11, 3.

Quadrantes in domum Valerii a plebe iactantur, quo ampliore funere efferatur 3, 18, 11.
Quadrigati nummi 22, 52, 2.
Quadrigis duabus Metti Fufetii corpus dilaceratum 1, 28, 10 mittendis praetor signum dat in ludis 8, 40, 2 ad eas mittendas escendit consul 45, 1, 6 quadrigis urbem intrat triumphator 28, 9, 10 P. quadrigae in Capitolii culmine positae 10, 23, 12 aureae in Capitolio positae 29, 38, 8 inauratae in Capitolio positae 35, 41, 10 falcatae Antiochi 37, 41, 6.
Quadringenariae cohortes 7, 7, 4; 10, 40, 6.
Quadruplator 3, 72, 4.
Quaestio de Postumiana caede iussu plebis mandatur consulibus 4, 51, 3 ex SCto habita a consulibus de Frusinatium coniuratione 10, 1, 3 extra ordinem de Bacchanalibus mandatur consulibus 39, 14, 6 quaestionibus exercendis dictator dictus 9, 26, 6 eae a Capua versae Romam in eos qui usquam in rempublicam coniurassent ib. 8 de coniurationibus principum in Etruria 28, 10, 5; 30, 26, 12 de coniurationibus in Bruttiis 32, 1, 7 de clandestinis coniurationibus 39, 8, 3 de servorum coniuratione 33, 36, 2 de veneficis quaestio 39, 38, 2 cf. 40, 37, 4 de expilatis Proserpinae thensauris 32, 12, 3 de pecunia ab Antiocho accepta 38, 54—55.
Quaestores perduellionis 2, 41, 11 comitia de reo habere vetantur a tribunis pl. 3, 24, 7 duobus urbanis ut duo adderentur, qui consulibus ad ministeria belli praesto essent, actum 4, 43, 4 ut quattuor promisce de plebe ac patribus fie-

rent ib. 12 quaestorum comitia 4, 44, 2 quattuor creantur, in quorum numero tres plebei 4, 54, 3 quaestorum numerus ampliatus, ut essent octo P. 15 ex aerario signa militum depromunt 3, 69, 8 damnati bona vendunt 4, 15, 8 praedam vendunt, in aerarium redigunt 4, 53, 10; 5, 26, 8 agrum populi Rom. vendunt 28, 45, 5 cum pontificibus contendunt de stipendio 33, 42, 2 urbani stipendium conlatum a populo in publicum solvunt 39, 7, 5 in senatum lecti 23, 23, 6 ex SCto quaestor extra ordinem datus 30, 33, 2.

Quaestoria porta 34, 47, 1—3; 40, 27, 2 quaestorium a Samnitibus captum 10, 32, 9.

Quaestus omnis senatoribus indecorus 21, 63, 4.

Quartarii vini a militibus in M. Manlii domum conlati 5, 47, 8.

Quercus pastoribus sacra in Capitolio 1, 10, 5 in Algido testis invocatur rupti foederis 3, 25, 8

Quietis fanum 4, 41, 8.

Quinctia prata 3, 26, 8.

Quinctiles Kalendae magistratuum initium 5, 32; 8, 20, 3 postridie Idus Quinctiles dies religiosus 6, 1, 12 Idibus Quinctilibus praetervectio equitum 9, 46, 15 Nonae Quinctiles sollemnis dies Apollinaribus 27, 23, 7.

Cn. Quinctilius dictator 8, 18, 13.

M. Quinctilius P. Quinctilii Vari filius impiger iuvenis 30, 18, 5.

Sex. Quinctilius cos. 3, 32 moritur ib. 3.

M. Quinctilius Varus trib. m. c. p. 5, 1, 2.

P. Quinctilius Varus praetor 29, 38, 4 Ariminum sortitur 30, 1, 9 cum Magone prospere pugnat 30, 18.

P. Quinctilius Varus flamen dialis moritur 44, 18, 7.

P. Quinctilius Varus praetor 45, 44, 2.

T. Quinctilius Varus legatus ad cohortandos milites missus 39, 31, 4 Romam 39, 38, 4.

Quinctii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.

D. Quinctius obscuro genere ortus, militari gloria illustris 26, 39, 3 classem viginti navium cogit ib. 4 in proelio navali cadit ib. 16.

K. Quinctius ferox iuvenis popularibus procellis resistit 3, 11, 7 ei dies dicta ib. 9 a principibus civitatis defenditur 3, 12 solum vertit exilii causa 3, 13, 9.

Q. Quinctius trib. m. c. p. 6, 36, 6.

T. Quinctius duumvir Martis aedem dedicat 6, 5, 8.

T. Quinctius trib. m. c. p. 6, 38, 2 mag. equit. 7, 11, 4 cos. 7, 18, 10.

T. Quinctius a seditioso exercitu dux in castra pertractus 7, 39, 14.

T. Quinctius triumvir coloniae deducendae 8, 16, 14.

T. Quinctius propraetor prorogato imperio Tarentum obtinet 29, 13, 6.

T. Quinctius Barbatus interrex consules creat 4, 7, 10 cf. T. Quinctius Capitolinus.

Cn. Quinctius Capitolinus aed. cur. 7, 1, 2.

L. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11.

T. Quinctius Capitolinus cos. 2, 56, 5 plebem saevientem lenit ib. 15 ei gratias agunt patres 2, 57, 2 in Aequos missus 2, 58, 4 praeda militi data parens appellatur ab exercitu 2, 60, 3 iterum cos. 2, 64, 2 egregie rem gerit in Volscis ib. 5 sqq. Antium capit 2, 65, 7 triumvir agro dando 3, 1, 6 cos. tertium 3, 2, 2 collegam sequitur in Aequos ib. 7 Romam reversus ad tutandos fines proficiscitur 3, 3, 6 lustrum condit ib. 9 pro consule subsidio missus 3, 4, 10 K. Quinctium reum defendit 3, 12, 3; 3, 13, 4 quaestor M. Volscium reum facit 3, 25, 3 decemviratum petens honore deicitur 3, 35, 9 quartum cos. 3, 66 eius oratio ad populum 3, 67—68 penes eum summa imperii in proelio adversus Volscos 3, 70 hostes fugat ibid. eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 cf. 4, 7, 10 et T. Quinctius Barbatus; quintum cos. 4, 8 sextum 4, 13, 6 dictatorem dicit ib. 12 legatus 4, 17, 10.

T. Quinctius Capitolini F. Capitolinus cos. 4, 43 trib. m. c. p. 4, 61.
T. Quinctius Capitolinus trib. m. c. p. 6, 11 mag. equit. ib. 10.
C. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
L. Quinctius Cincinnatus filii rei defensor 3, 12, 8 ab eo pecunia exacta, quam filius extorris debebat 3, 13, 10 trans Tiberim devio tugurio vivebat ibid. cos. suff. 3, 19, 2 eius vehemens oratio ib. 6 sqq. consulem se refici contra SCtum non patitur 3, 21, 4 dictator dictus rure arcessitur 3, 26, 8 P. Aequos victos sub iugo mittit 3, 28, 10 P. triumphans urbem intrat 3, 29, 4 post damnationem M. Volscii, falsi in Caesonem filium testis, se abdicat ib. 6 corona aurea donatur ab exercitu L. Minucii consulis ib. 3 decemviratum petens honore deicitur 3, 35, 9 eius sententia a caede violandisque tribunis abhorrens 4, 6, 7 dictator dictus 4, 13, 12 Sp. Maelium a magistro eq. iure caesum pronuntiat 4, 15.
L. Quinctius Cincinnati F. Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 16, 7 dignus parente iuvenis 4, 17, 9 mag. eq. ibid. trib. m. c. p. 4, 35 tertio 4, 44.
L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 6, 3.
L. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 32, 3.
Q. Quinctius Cincinnatus (cf. 3, 19, 3) trib. m. c. p. 4, 49 iterum 4, 61.
T. Quinctius Cincinnatus trib. m. c. p. 6, 4, 7 dictator 6, 28, 3 Praeneste capto triumphans inde Iovis signum in Capitolium fert 6, 29, 8.
T. Quinctius L. F. Cincinnatus Pennus (cf. 3, 19, 3) 4, 20, 8 cos. 4, 26, 2 eius rixae cum collega ib. 6 dictatorem dicit ib. 11 cum eo in hostes profectus diviso exercitu 4, 27, 2 eius opera in proelio ib. 7 cos. iterum 4, 30, 4 trib. m. c. p. 4, 31 legatus 4, 32, 9 quia ad Veios rem male gesserat (cf. 4, 31, 3) accusatus absolvitur 4, 41, 11.
L. Quinctius Crispinus sortitur Hispaniam cit. 39, 8, 2 cum collega victus 39, 30, 3 hostes vincit 39, 31 triumphat 39, 42, 4 triumvir coloniae 39, 55, 8.
T. Quinctius Crispinus classi praepositus 24, 39, 12 castris Syracusanis 25, 26, 4 Hippocratem repellit ib. 5 praetor 27, 6, 12 sortitur Capuam 27, 7, 8 cos. 27, 21, 4 Locros oppugnat 27, 25, 11 cum Marcello circumventus insidiis ipse fugit volneratus 27, 27, 7 P. sagaciter fraudem Hannibalis cavet 27, 28, 4 a Capua litteras Romam mittit 27, 29, 4 ex volnere moritur 27, 33, 6.
T. Quinctius Crispinus a Badio Campano hospite proelio provocatus certaminis victor abit et donatur 25, 18.
C. Quinctius Flamininus praetor 41, 8, 2.
K. Quinctius Flamininus duumvir aedi locandae 22, 33, 8.
L. Quinctius Flamininus augur 25, 2, 2 moritur 43, 11, 13.
L. Quinctius Flamininus praetor 31, 49, 12 urbanam provinciam sortitur 32, 1, 2 ei classis mandata 32, 16, 2 Athenas proficiscitur ib. 5 cum Attalo Rhodiisque Eretriam capit ib. 15 Corinthum oppugnat 32, 23, 3 ei imperium prorogatur 32, 28, 11 ad temptandos Acarnanes missus 32, 40, 7 Leucadem proditione capit 33, 17, 11 P. auxilia fratri suppeditat 34, 26, 11 orae oppidis receptis Gytheum oppugnat 34, 29, 2 iubetur onerarias omnes Oricum cogere 34, 50, 11 cos. 35, 10, 10 ei Gallia evenit 35, 20, 7 legatus 36, 1, 8 senatu movetur 39, 42, 7 P.
T. Quinctius Flamininus decemvir agro dividendo 31, 4, 3 aed. cur. 31, 4, 5 triumvir coloniae supplendae 31, 49, 6 ex quaestura (cf. tamen 31, 4, 5) consulatum petit duobus tribunis impedientibus 32, 7, 8 cos. creatur ib. 12 ei Macedonia evenit 32, 8, 4 maturius quam ceteri in provinciam abit 32, 9, 6 eius colloquium cum Philippo 32, 10, 2 pastoris ope Philippum circumventum in fugam conicit 32, 11 et 12 P. in Thessaliam descendit 32, 15 aliquot urbes capit ibid. P. Atracem

frustra oppugnat 32, 17 Phocidis oppida aliquot capit 32, 18, 4 sqq. cf. 32, 24 ei prorogatur imperium 32, 28, 9 eius colloquium cum Philippo 32, 32, 9 sqq. ei a senatu liberum belli ac pacis arbitrium permissum 32, 37, 5 cum Nabide amicitiam iungit 32, 39, 10 P. Thebas petit 33, 1 adversus Philippum proficiscitur 33, 3, 6 Pheris Scotusam contendit 33, 6, 8 Philippum ad Cynoscephalas vincit 33, 7—10 P. Aetolorum vanitate offensus 33, 11, 4 in concilium de pace socios advocat 33, 12 Aetolis resistit Philippi perniciem postulantibus ib. 5 cum Aetolis disceptationem habet de Thebis 33, 13, 7 ei prorogatur imperium 33, 25, 11 Boeotis veniam dat 33, 29, 12 dissuadet de urbibus Graeciae retinendis 33, 31, 8 ei prorogatum imperium 33, 43, 6 conventum Corinthi habet 34, 22, 6 Argos aggreditur 34, 25, 3 Lacedaemonem petit 34, 26, 8 aggreditur 34, 28, 2 cum Nabide colloquitur 34, 30, 7 ad pacem inclinatus socios in sententiam suam perducit 34, 33, 9 sqq. pacis cum Nabide condiciones conscribit 34, 35 oppugnata urbe cogit tyrannum eas accipere 34, 40, 4 P. cf. 34, 41, 8 Nemeis ludis praeest 34, 41 conventum habet Corinthi 34, 48, 2 item in Euboea 34, 51, 2 Thessaliae civitates in meliorem formam redigit ib. 5 triduum triumphat Romae 34, 52, 4 P. ei mandatum a senatu, ut legatis Antiochi responderet, quae ex dignitate et utilitate populi Rom. viderentur 34, 57, 5 fratrem commendat consulatus candidatum 35, 10, 8 legatus in Graeciam 35, 23, 5 Magnetum perfidiam castigat 35, 31, 13 in concilio Aetolorum verba facit 35, 33, 4 Chalcidem liberat 35, 39, 2 Demetriadem frustra recuperare studet ib. 3 Antiochi legato respondet in concilio Achaico 35, 49 Athenis seditionem comprimit 35, 50, 4 Messenen obsidione exemptam iubet esse Achaeorum concilii 36, 31, 9 de Zacyntho intercepta queritur ib. 10 Naupactum se confert 36, 34 Aetolis indutias impetrat 36, 34, 7 Romam revertitur 37, 1 censor creatus 37, 58, 2 cf. 38, 28 legatus ad Prusiam 39, 51 (ad exposcendum Hannibalem P. 39) cf. 40, 20, 3 eius falsae litterae ad Demetrium Philippi filium 40, 23, 7 eius mors 41, 28, 11.

T. Quinctius Flamininus in honorem defuncti patris munus gladiatorium edit 41, 28, 11 legatus ad Cotyn missus 45, 42, 11 augur lectus 45, 44, 3.

T. Quinctius Pennus mag. eq. 6, 42, 4 dictator 7, 9, 3 cos. 7, 22, 3.

Quinquatrus 26, 27; 44, 20.

Quinquennalia vota 31, 9, 9.

Quinqueremes singulis legatis in Africam datae 31, 11, 18.

Quinqueviri agro dividendo creati 6, 21, 4 aeri alieno dispensando creati, mensarii appellati 7, 21, 5 muris reficiendis 25, 7, 5 adiutores triumviris dati 39, 14, 10 Liguribus traducendis in novas sedes 40, 38, 7.

Quintana in castris 41, 2, 11

L. Quintius cos. F. 33 ff.

Quirina tribus trib. m. c. p. 6, 36, 6

Quirinalis mons a Servio urbi additus 1, 44, 3 in eo sacrificium Fabiae gentis 5, 46, 3 aedes Fortunae primigeniae 34, 53, 5.

Quirinalis flamen 1, 20, 3 in eius aedibus sacra Romana defossa 5, 40, 8.

Quirinus 1, 20, 3 ei Numa flaminem legit ibid. eius aedes 4, 21, 9 invocatur in devotione 8, 9, 6 eius aedes dedicata 10, 46, 7 de caelo tacta 28, 11, 4.

Quirites a Curibus appellati 1, 13, 5 populus Romanus Quiritium 1, 24, 5; 1, 32, 11 ut Quirites omnes plebi scita teneant, lex 8, 12, 14 Quiritium fossa cf. fossa.

M'. Rabuleius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 9.

Racilia uxor Cincinnati 3, 26, 9.

M. Raecius legatus in Galliam missus 27, 36, 3.

M. Raecius praetor 43, 9, 6; 43, 11, 4.

Raeti Tuscae originis 5, 33, 11 domiti P. 138.
L. Rammius Brundisinus Persei scelerata consilia aperit 42, 17, 2.
Ramnenses equitum centuria a Romulo conscripta 1, 13, 8.
Raphia in Phoenice 35, 13, 4.
Rates ab Hannibale fabricatae ad traiciendum Rhodanum 21, 27, 5.
Rea Silvia ab Amulio Vestalis lecta 1, 3, 11 vi compressa geminum partum edit, Martem incertae stirpis patrem nuncupat 1, 4, 2 in custodiam data ib. 3.
Reate urbs 25, 7, 8; 26, 11, 10; 26, 23, 5; 30, 2, 11; 37, 3, 3; 40, 2, 4; 40, 45, 4; 43, 13, 4.
Reatini pollicentur milites 28, 45, 19.
Recuperatores ex ordine senatorio electi 43, 2, 3.
Regia Romae in Caelio monte 1, 30.
Regia potestas consulatu instituto non deminuta, sed annua facta 2, 1, 7 regium nomen invisum Romanis 2, 2, 6; 2, 41, 9 regium honorem pro magnis erga se meritis populus Rom. dat 31, 11, 16 regiae leges conquisitae 6, 1, 10 regii pueri apud Macedones 45, 6, 7.
Regillum Sabinorum oppidum 2, 16, 4.
Regillus lacus 3, 20, 4 in Tusculano agro 2, 19, 3 ibi pugna ib. 4.
Regini occisi a legione Campana P. 12 in fide manent Romana 23, 30, 9 cf. 26, 40, 18; 29, 21, 3; 42, 48, 7.
Regium urbs occupatur a Legione Campana P. 12 obsessum deditur P. 15 cf. 24, 1, 2; 26, 12, 2; 26, 39, 2; F. 45.
Regnum invisum Romanis 2, 15, 3 ambire Sp. Cassius credebatur 2, 41, 5 P. M. Manlius 6, 18, 16.
Religio multiplex et pleraque externa Romanorum animos invadit 4, 30, 9 externa civitatem incedit 25, 1, 6 nova obiecta ex carminibus Marcianis 25, 12, 2 religiones pie magis quam magnifice colebantur olim 3, 57, 7 religionibus dediti Etrusci 5, 1, 6.
Religiosi dies 6, 1, 11.
ad Rementem in Veienti lapidatum 42, 2, 4.
Remiges ut privatim pro censu darentur, edictum 26, 35, 2 sine edicto ex auri collatione publica parantur 26, 36, 12.
Remulcum in trahendis navibus adhibetur 32, 16, 4; 37, 24, 6.
Remus cf. Romulus.
Rex creatur a populo 1, 22; 1, 32 reges quamdiu Romae regnarint 1, 60, 3 exacti 1, 59, 11 neminem regnare passuros Romae iureiurando populus adigitur 2, 1, 9 de regibus revocandis coniuratio 2, 3, 2 non recipi reges Porsinae responsum 2, 15 rex amicusque nemo a populo Rom. nisi pro summis meritis appellari solet socius rex 31, 11, 16 primus appellatur Masinissa 30, 15, 11 ne cui regi Romam venire liceret, lex lata P. 46 regum mos venenum secum habere ad incerta fortunae 30, 15, 4 rex sacrificulus 2, 2; 6, 41, 9 sive sacrificus 40, 42, 8 sive sacrificiorum 9, 34, 11 sive sacrorum 27, 6, 16 creatur 2, 2 eius sacerdotium pontifici subiectum ib. 2 inauguratur a pontifice max. 40, 42, 8 ei magistratum gerere non licet ibid.
Rhenus flumen P. 105 eum transgreditur Caesar ibid.
Rhinocolura 45, 11, 10.
Rhion fretum 27, 29, 9 fauces sinus Corinthiaci 28, 7, 18.
Rhizon oppidum opportunum Illyrici 45, 26, 2.
Rhizonitae immunitate donati 45, 26, 13.
Rhoda a Catone occupata 34, 8, 6.
Rhodanus pluribus divisus ostiis in mare decurrit 21, 26, 4 ab Hannone traicitur 21, 27, 6 ab Hannibale ib. 7 ad eum ara Augusti dedicata P. 139 cf. F. 53 ff.
Rhodii legatos mittunt ad Philippum 27, 30, 4 Romam 31, 2 Atheniensibus succurrunt 31, 14, 11 iis ab Atheniensibus civitas data 31, 15, 7 naves auxilio mittunt Athenas 31, 22, 8 viginti naves classi Romanae iungunt 31, 46, 6 iterum viginti naves mittunt Agesimbroto

duce 32, 16, 6 Peraeam a Philippo vindicant 33, 18 multa egregie ausi ne Antiochi quidem bello terrentur 33, 20 vetant eum Chelidonias superare ib. 2 Ptolemaei socias urbes adiuvant adversus Antiochum ib. 11 iis aliquot urbes donatae 33, 30, 11 auxilia mittunt Quinctio 34, 26, 11 C. Livio 36, 45, 5 iterum 37, 9, 5 eorum naves a Polyxenida circumventae 37, 11, 9 eorum luctus et ira 37, 12, 8 alias naves parant ib. 9 cf. 37, 22, 2 naves mittunt ib. 3 vincunt classe Hannibalem 37, 24 eorum naves agilitate et arte gubernatorum insignes 37, 30, 2 eorum legati in senatu 37, 54, 3 quibus donati sint oppidis 37, 55, 5 cf. 37, 56, 5; 38, 39, 13 pro Aetolis deprecantur 38, 9, 3; 38, 10, 2 Romam mittunt 40, 2, 6 ad eos litterae senatus datae de querellis Lyciorum 41, 6, 11; 41, 20, 7 Lycios vexant 41, 25, 8 legatos Romam mittunt 42, 14, 2 Persei consiliis imbuti 42, 26, 8 P. Romanam societatem sumunt 42, 45, 4 Persei legatione nihil moti 42, 46, 5 naves auxilio mittunt Romanis 42, 56, 5 finem belli Macedonici superbe postulant in senatu 44, 14, 8 P. quid iis responsum sit 44, 15; 45, 3, 3 ad eos Perseus legatos mittit 44, 23, 9 cf. 44, 28, 3 ei benigne respondent 44, 29, 7 in castra profecti a consule iniquo animo auditi 44, 35, 4 a C. Popillio acerbe increpantur 45, 10, 8 decretum faciunt de auctoribus societatis cum Perseo iungendae ib. 14 in legatis eorum nullum hospitale ius servandum patres censent 45, 20, 6 de bello iis indicendo rogatio M'. Iuventii Thalnae 45, 21, 2 verba faciunt in senatu 45, 22 P. nec tamquam hostes nec tamquam socii dimissi 45, 25, 4 P. Lycia et Caria cedere iubentur ib 6 Theaetetum Romam mittunt cum corona magni pretii ad petendam societatem ib. 7 Caunios et Mylasenses vincunt ib. 13 cum iis societas iuncta P. 46 Mithridatem repellunt P. 78.

Rhoduntia 36, 16, 11.

Rhodus insula P. 69 a Mithridate oppugnata P. 78—79.

Rhoeteum 37, 9, 7; 37, 37 Iliensibus datum 38, 39, 10.

Rhotrini fontes 38, 15, 12.

Risias Pellenensis filium Memnonem damiurgum ad suas partes minis traducit in concilio Achaeorum 32, 22, 5.

Ritus Albanus 1, 7, 3 Graecus ibid.; 25, 12, 10 novi ritus Romae 25, 1, 7 de iis edictum praetoris ib. 12.

Rogatio unius tribuni nomine promulgatur 43, 16, 7 a novem tribunis 4, 1, 2 Licinias Sextias rogationes recitari ceteri tribuni vetant 6, 35, 7 Atilia Marcia de tribunis mil. populi suffragio creandis 9, 30, 3 Canuleia de conubio patrum et plebis 4, 1 Decia de duumviris navalibus 9, 30, 4 Duilia Menenia de faenore unciario 7, 16 Flavia de Tusculanis 8, 37, 8 Liciniae Sextiae 6, 35, 8 Maecilia Metilia de agro captivo viritim dividendo 4, 48, 2 Maelia de publicandis Servilii bonis 4, 21, 3 Marcia de Liguribus 42, 21, 4 Ogulnia de sacerdotiis 10, 6, 6 Papiria ut eundem iterum creare tribunum liceret P. 59 Petillia de pecunia Antiochi 38, 54, 3 Publilia de plebeis magistratibus tributis comitiis faciendis 2, 56, 2 Scribonia de Lusitanis P. 49 Trebonia de tribunis pl. decem continuo creandis 3, 65, 4 rogatio de communi consulatu 4, 1, 2 de decemviris sacrorum creandis 6, 37, 12 cf. Lex.

Roma condita a Romulo et conditoris nomine appellata 1, 7, 3 P. caput orbis terrarum esse volunt caelestes 1, 16, 7 crescit Albae ruinis 1, 30 muro lapideo cingitur 1, 38, 6 quadrifariam divisa regionibus 1, 43, 13 aggere et fossis et muro circumdatur, pomerium prolatum 1, 44, 3 obsidetur a Porsina 2, 11, 1 P. capta a Gallis incenditur et diripitur 5, 41—42 P. eius situs et laudes 5, 54, 4 intra annum nova stat 6, 4, 6 incendio vastatur 24, 47, 15; 26, 27; 35, 40, 8; F. 30 ibi audito Hannibalis adventu magnus

terror 26, 9, 6 vigiliae per vicos servatae 32, 26, 17 a Cinna et Mario obsessa P. 79 velut capta caedibus et rapinis vastatur P. 80.
Romae divae templum factum ab Alabandensibus 43, 6, 5.
T. Romilius cos. 3, 31, 2 accusatus ib. 5 damnatur ib. 6.
Romularis ficus cf. Ficus.
Romulea Samnitium capta 10, 17, 8.
Romulus et Remus Reae et Martis filii 1, 4, 2 P. expositi ib. 6 a Faustulo educati ib. 7 sqq. sollemni dediti ludicro a latronibus deprehenduntur, Remus Amulio traditur 1, 5, 3 Romulus de origine sua certior factus ib. 5 obtruncat Amulium ib. 7 P. Numitori Albam permittunt 1, 6, 3 ad urbem condendam Romulus Palatium, Remus Aventinum capiunt ib. 4 uterque augurio accepto rex consalutatur 1, 7 Remus a fratre occisus ib. 2 Romulus urbem suo nomine appellat ib. 3 populo iura dat 1, 8 lictores duodecim sumit ib. 2 asylum aperit ib. 5 legatos mittit ad conubium petendum 1, 9, 2 ludos ex industria parat ib. 6 finitimos invitat ib. 7 raptas mulieres consolatur ib. 14 Caeninensium duce occiso urbem capit 1, 10, 4 spolia opima Iovi feretrio fert, templum sacrat ib. 6 cf. 4, 20, 3 victos Antemnates in civitatem recipit 1, 11, 2 Crustuminos vincit ib. 3 bello Sabino Iovi Statori templum vovet 1, 12, 6 Romanorum fugam sistit ib. 7 pacem cum Sabinis pangit 1, 13, 4 populum in triginta curias dividit ib. 6 Fidenates fugat 1, 14, 10 Veientium exercitum vincit 1, 15, 4 multitudini gratior quam patribus trecentos armatos ad custodiam corporis sumit, Celeres appellat ib. 8 opertus nimbo evanescit 1, 16 deus deo natus habetur ib. 3 P. cf. 3, 17, 6 Romuli et Remi infantium simulacra sub uberibus lupae 10, 23, 12.
Romulus Silvius rex Albae Longae 1, 3, 9.
Rorarii 8, 8, 8.
L. Roscius legatus ad Fidenates occiditur 4, 17, 2 ei statua in rostris posita ib. 6.
L. Roscius trib. pl. legem fert de equitum sedibus in theatro P. 99.
Rostra 4, 17, 6 in foro rostra unde dicta 8, 14, 2 captarum navium Patavii in aede Iunonis fixa 10, 2, 14 in rostris Romae statuae positae legatorum occisorum 4, 17, 6 P. capita nobilium virorum interfectorum P. 80; P. 120; F. 48.
Rubrum mare 36, 17, 15; 42, 52, 14; 45, 9, 6.
Rufrium Samnitium urbs 8, 25, 4.
Rufuli tribuni militum dicti, qui ab imperatoribus dilecti erant 7, 5, 9.
Ruminalis ficus cf. Ficus.
Rumpiae Thracum hastae 31, 39, 11.
P. Rupilius cos. cum servis in Sicilia debellat P. 59.
Ruscino urbs 21, 24, 2.
Rusellani abietes in classem Rom. pollicentur 28, 45, 18 eorum ager 10, 4, 5; 10, 37, 3.
Rusucmo portus Africae 30, 10, 9.
Rutilius auctor Livii 39, 52.
P. Rutilius trib. pl. reos facit censores 43, 16, 3 sqq. equo adempto aerarius fit 44, 16, 8.
P. Rutilius vir summae innocentiae, quia Asiam a publicanorum iniuriis defenderat, repetundarum damnatus P. 70.
P. Rutilius a Marsis victus occidit P. 73.
P. Rutilius Calvus praetor 45, 44, 2.
Rutuli a Troianis victi ad Etruscos fugiunt 1, 2, 3 gens divitiis praepollens 1, 57 cum iis bellum ibid.

Sabatina tribus 6, 5, 8 P.
Sabatini 26, 34, 6 de iis SC. factum ibid.
Sabellae cohortes 10, 19, 20.
Sabinae mulieres raptae 1, 9, 11 Sabinos Romanosque infestos dirimunt 1, 13 earum nomina curiis imposita ib. 6.
Sabini Romam veniunt spectatum ludos 1, 9, 9 infesti ad urbem penetrant 1, 11, 5 P. arcem dolo occupant 1, 12 Romanos fugant ib. 3 repelluntur ib. 9 imperium omne conferunt Romam 1, 13, 4 gens se-

cundum Etruscos opulentissima 1, 30, 4 devicti ib. 10 cum iis bellum 1, 36 pacem petunt 1, 37, 6 Collatiam amittunt 1, 38 cum iis bene pugnatum 2, 16, 1—6 a Sabinorum iuventute scorta rapiuntur, inde bellum 2, 18, 2 pacem rogant ib. 9 praedabundi ad Anienem profecti caeduntur 2,26,1—3 cum iis bellum 2, 30, 3; 2, 31 arma consociant cum Veientibus 2, 53 vincuntur ib. 3 cum iis bellum 2, 62, 3 repulsi 2, 63, 7; 2, 64, 4 agro Romano vastato ipsi vastantur 3, 26, 1—2 agrum Rom. vastant 3, 38, 3 Romanos pellunt 3, 42, 3 contra eos res prospere gestae 3, 63, 4 P. rebellantes victi P. 11 milites pollicentur in classem Rom. 28, 45, 19.

Sacellum Sancus 8, 20, 8 Pudicitiae 10, 23, 3 sacella a privatis occupata populo restituuntur 40, 51, 8.

Sacer mons trans Anienem tria ab urbe milia passuum 2, 32, 2 in eum secedit plebs ibid. P. plebs militesque 3, 52, 3 ager Milesiorum 38, 39, 9 sacer lapis 41, 13.

Sacerdotes creati a Numa 1, 20 ad Coriolanum supplices eunt 2, 39, 12 P. publici Caere pervecti Roma capta 5, 40, 10 de plebe adleguntur 10, 9, 2 perraro adolescentes fiunt 29, 38, 7 stipendium conferre coguntur 33, 42, 4 inaugurari eum, qui magistratu fungebatur, religioni erat 40, 42, 8 Bacchanalium conquisiti et comprehensi 39, 14, 9 Etrusci facibus ardentibus anguibusque praelatis Romanos terrent 7, 17, 3 Athenienses obviam eunt Attalo cum insignibus suis 31, 14, 12 Abydeni praeeunt exsecrabile carmen iurisiurandi 31, 17, 9 cum infulis ad Philippum missi ad dedendam urbem ib. 11.

Sacerdotium publicum perpetuumque auguris deos de rege consulendi 1, 18, 6 sacerdotii vetustum ius introeundi senatum repetitur 27, 8, 8 sacerdotia duo habet unus 30, 26, 10.

Sacra via 2, 13, 11.

Sacra Herculis una omnium peregrina Romulus suscipit 1, 7, 15 externa amoventur 4, 30, 11; 25, 1, 12 omnia publica et privata scitis pontificis subiecta 1, 20, 6 publica in publico proposita 1, 32, 2 partim defossa, partim Caere pervecta urbe capta 5, 40, 8—10 sacris conquirendis triumviri creati 25, 7, 5 sacrum novemdiale publice susceptum, si lapidibus pluisset 1, 31, 4; 25, 7, 9 sacrum in monte Albano non rite conceptum 5, 17, 2 sacra gentilicia opposita publicis 5, 52, 4 sacra Lanuvinis reddita 8, 14, 2 sacrum Samnitium dira exsecratione celebratum 10, 38, 6 sqq.

Sacrae alae equitum Macedonum 44, 42, 2.

Sacramentum militum 4, 53, 2 scelere non exsolvitur 2, 32, 2 ex quo tempore sacramenti loco iusiurando adacti sint milites 22, 38, 2.

Sacrata lex cf. lex.

Sacrificii ritus 1, 45, 6 extraordinarium, minime Romanum ex libris fatalibus factum Gallus cum Galla, Graecus cum Graeca vivi sub terra demissi 22, 57, 6.

Sacrificulus rex cf. rex; sacrificulorum et vatum multitudo molesta 25, 1, 8.

Sacrilegium a Q. Pleminio commissum 29, 8, 9 Q. Fulvii 42, 3 P.

Sacriportus 26, 39, 6 ibi C. Marius a Sylla victus P. 87.

Sacrosancti tribuni pl. 3, 55, 6 cf. ib. 7 sqq.

Saepinum oppidum captum 10, 45, 13.

Saga militiae praemia 10, 30, 10 a populo sumpta P. 72; P. 118.

Sagalassenus ager uberrimus 38, 15, 9.

Sagittarii Arabes 37, 40, 12 Cretenses 42, 35, 6; 43, 7 equites 37, 40, 8 cf. 35, 48, 3.

Sagmina 1, 24, 4.

Sagulum gregale 7, 34, 15 Hispanum 27, 19, 12 sagula duo purpurea cum fibulis aureis Masinissae dono missa 30, 17, 13.

Saguntia 34, 19, 10.

Saguntini 21, 2, 7 iis in foedere Hasdrubalis libertas pacta 21, 2, 7 Romam mittunt auxilium implorantes adversus Hannibalem 21, 6, 2 eo-

rum origo 21, 7, 2 fides socialis ib. 3 Hannibalem repellunt 21, 9, 2 principes auro argentoque in ignem collato semet ipsi praecipitant 21, 14 omnes puberes interfici iubet Hannibal ib. 3 eorum legati in senatu 28, 39 coronam auream in Capitolio ponunt ib. 18 comprehensos Poenos Romam mittunt 30, 21, 3 Saguntina rabies 31, 17, 5.
Saguntum oppugnatur ab Hannibale 21, 7 fortiter defenditur ibid. obsidetur 21, 8 iterum oppugnatur 21, 11, 3 sqq. capitur cum ingenti praeda 21, 15 de tempore et spatio obsidionis cf. Livii dubitationem ib. 3 a Romanis restitutum 24, 42, 9.
Salis vendendi arbitrium ademptum privatis 2, 9, 6 ex sale vectigal novum 29, 37, 3 sale invecto uti vetantur Macedones 45, 29, 11 salis commercium datum Dardanis ib. 13.
Salaeca Africae urbs 29, 34, 6 a Scipione munita 29, 35, 4.
Salapia 24, 20, 15 Marcello traditur 26, 38, 11 Hannibalem ipsius fraude fallit 27, 28, 6.
Salapitani 27, 28, 6.
Salaria via 7, 9, 6.
Salassi Alpina gens domita P. 53 iterum P. 135; F. 52 bb
Salentini cf. Sallentini.
Salerni castrum 32, 29, 3 eo colonia deducta ibid.
Salernum 34, 43, 6 eo coloni adscripti ibid.; 34, 45, 2.
Salganea 35, 37, 6 Antiocho deditur 35, 51, 8.
Salii a Numa instituti 1, 20, 4 duodecim ab Hostilio voti 1, 27, 7.
Salinae circa Ostiam factae 1, 33, 9 cf. 7, 17, 6; 7, 19, 8; 24, 47, 15.
Salinator unde M. Livius dictus sit 29, 37, 4.
Salinum patellaque deorum causa habentur 26, 36, 6.
Sallentini sv. Salentini proeliis victi urbes aliquot amittunt 9, 42, 8 iis Thuriae a Graecis ereptae 10, 2 redduntur a Romanis ib. 2 in deditionem accepti P. 15 eorum oppida quaedam deficiunt ad Hannibalem 25, 1 cf. 27, 15, 4
Sallentinus ager 23, 48, 3; 24, 20, 16; 27, 10, 11
Salluvii sv. Saluvii gens Galliae 5, 34, 8; 5, 35, 2 Massilienses vastant P. 60 victi P. 61; P. 73 Salluviûm montes 21, 26, 3.
C. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5.
C. Salonius decemvir agro dividendo 42, 4, 4
P. Salonius adversatus novis consiliis militum in invidiam inciderat 7, 41, 6 patres obtestatur, ne suum honorem pluris quam concordiam civitatis aestiment ib. 7.
Q. Salonius triumvir coloniae 34, 45, 5.
Q. Salonius Sarra praetor 35, 10, 11 sortitur Sardiniam 35, 20, 8.
Salpinates Volsiniensibus iuncti bellum movent 5, 31, 5; 5, 32, 4.
Saltant ludiones more Tusco in ludis 7, 2, 4.
Q. Salvidienus legatus Octaviani a Sex. Pompeio victus P. 123 nefaria in Octavianum molitus occiditur P. 127.
Salutis aedes antea vota locatur 9, 43, 25 dedicatur 10, 1, 9 de caelo tacta 28, 11, 4 Saluti dona vota ob pestilentiam 40, 37, 2
Saluvii cf. Salluvii.
Salyes montani 21, 38, 7
Samaei deficiunt a Romanis 38, 28, 7 urbem fortiter defendunt 38, 29 sub corona veneunt 38, 29, 11
Sambucistriae epulis adhibentur 39, 6, 8.
Same insula 32, 16, 3 vastata a C. Livio 36, 42, 5.
Same urbs oppugnatur a Fulvio 38, 28, 8 expugnatur 38, 29, 11.
Samii 33, 20, 12.
Samnites Capuam occupant 4, 37 legatos Romanos commercio prohibent 4, 52, 6 amicitiam Romanam petunt 7, 19, 4 Sidicinos adoriuntur 7, 29, 4 Campanos urgent ib. 5 P. iis bellum indictum 7, 32 ter caesi fusique ad montem Gaurum 7, 33 ad Saticulam 7, 36 et ad Suessulam 7, 37 pacem orant 8, 1, 7 foedus renovant 8, 2 contra Sidicinos proficiscuntur ib. 5 a Sidi-

einis, Latinis Campanisque pressi a Romanis auxilium petunt ib. 9 contra Latinos in exercitu Rom. pugnant 8, 10, 7 bellum Alexandri eos in Lucanos trahit 8, 17, 9 ferox responsum dant legatis Rom. 8, 23, 3 defendentes Palaepolin urbe dedita Romanis depelluntur 8, 26, 4 adversus eos dictator dictus L. Papirius 8, 29, 9 vincuntur 8, 36, 8 indutias annuas assecuti deficiunt 8, 37, 2 atroci proelio devicti 8, 38—39 rerum deditione oblata pacem non impetrant 9, 1, 3 C. Pontio duce Romanos in furculis Caudinis capiunt 9, 2, 6—15 P. sub iugum mittunt 9, 6 P. Fregellas occupant 9, 12, 5 duobus proeliis fusi 9, 13, 4; 9, 14, 11 Luceria dedita sub iugum missi 9, 15, 8 P. a Saticula repulsi 9, 21, 6 redeunt 9, 22, 2 Plisticam capiunt ib. 11 victi 9, 23 gravi proelio victi 9, 27 rursus bellum movent 9, 31 eorum novus armatus 9, 40 vincuntur 9, 40, 13 eorum arma captiva ad forum adornandum usurpata ib. 16 Campani eo ornatu gladiatores armant Samnitiumque nomine compellant ib. 17 capti ad Allifas sub iugo mittuntur 9, 42, 8 Soram et Calatiam expugnant 9, 43 vincuntur ib. 20 bis victi 9, 44 eorum imperator captus ib. 13 iis foedus antiquum redditum 9, 45, 4 P. rebellant 10, 11, 7; 10, 12, 3 magna clade affecti 10, 14 longe lateque vastantur 10, 15, 3 finibus expulsus exercitus Etruriam sollicitat 10, 16, 3 eorum urbes captae tres 10, 17, 11 cum Etruscis victi duce Gellio Egnatio 10, 19, 22 Campaniam vastant 10, 20 a Romanis vincuntur ib. 15 Gellio Egnatio occiso fugati 10, 29, 16 refugi domum a Paelignis circumventi 10, 30, 3 castra Rom. adorti 10, 32, 8 reiecti 10, 33, 4 eorum urbes aliquot captae 10, 34 ad Luceriam victores ipsi vincuntur 10, 35 et 36 ingentem dilectum nova lege habent, ut iuniorum qui non venerit, eius caput Iovi sacrum sit 10, 38, 3 milites ante pugnam iureiurando obstricti ib. 10 P. funduntur 10, 41 P. eorum urbes aliquot captae 10, 45, 8 Q. Fabium Gurgitem vincunt P. 11 ab eo caeduntur ibid. eorum imperator C. Pontius captus et securi percussus ibid. cum iis foedus quarto renovatum ibid. caesi ibid. deficiunt P. 12 adversus eos res feliciter gestae ibid. et P. 13—14 praeter Pentros ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 11 devastantur 24, 20, 3 Samnitium equites in exercitu Rom. 44, 40, 5 a Romanis deficiunt P. 72 L. Caesarem vincunt P. 73 ab eo victi ibid. compluribus proeliis victi oppida nonnulla amittunt et Marium Egnatium ducem P. 75 soli Italicorum Cinnae se iungunt P. 80 Plautium legatum caedunt ibid. a Sylla ad portam Collinam victi P. 88.

Samnium 7, 32 devastatum 24, 20, 3 ibi Liguribus sedes datae 40, 41, 3.

Samos insula et urbs 37, 10, 11 Samia terra ib. 6 cf. 37, 11 naves auxilio mittit Romanis 42, 56, 6.

Samothraca 42, 25, 5 Persei dicionis 44, 25, 11 eo confugit Perseus cum pecunia 44, 45, 15 eius sanctitas 45, 5, 3.

Samothraces 45, 5, 2 Perseum abscedere cogunt 45, 6, 2.

Sancus sv. Sangus aedes Velitris 32, 1, 10.

Sangarius flumen 38, 18, 7—8.

Sanguine pluit Romae 24, 10, 7; 40, 19 per biduum 39, 46, 5; 39, 56, 6 sanguinis guttae in foro visae 34, 45, 6 sanguis ex foco manat 45, 16, 5 sanguine sudant scuta 22, 1, 8 signa deorum 22, 36, 7; 27, 4, 14.

Sanqualis avis 41, 13.

Sapinia tribus 31, 2, 6; 33, 37.

Sardes 37, 45, 3.

Sardi a Romanis vincuntur P. 17 subacti P. 20 cf. 21, 16, 4 rebellantes Hasdrubale et Hampsicora ducibus vincuntur 23, 40, 10 a L. Aurelio subacti P. 60.

Sardinia P. 17 inter motum Africae Poenis adempta 21, 1, 5 eius recipiendae spes repentina Poenorum 23, 32, 7 de statu insulae in senatu refertur 23, 34, 10 ibi bellum inter

Poenos et Romanos 23, 40—41 perdomita 23, 41, 7 inde frumentum missum 25, 20, 3; 36, 2, 13 a Poenis vastata 27, 6, 13 ibi tumultus 41, 6, 5 a Ti. Sempronio pacata 41, 17, 3 cf. P. 86. 90.
Sare vicus Maronitarum 38, 41, 8.
Sarissae praelongae hastae Macedonum 37, 42, 4 cf. 9, 19, 7; 38, 7, 12.
Sarissophori Macedonum robur 36, 18, 2.
Sarpedonium promunturium 38, 38, 9.
Sarus fluvius 33, 41, 7.
Sassula Tiburtium capta 7, 19.
Satellites Porsinae 2, 12, 8 armati Hieronymi 24, 5, 3 cf. 1, 49, 2.
Saticula urbs 7, 32, 2; 7, 54 a Romanis obsessa 9, 21, 2 eam eximere conantur Samnites 9, 21, 3 cf. 9, 22, 3 deditur 9, 22, 11.
Saticulanus ager 23, 14, 13 Saticulani in fide Romana manent 27, 10, 7.
Satricani ad Samnites deficiunt 9, 12, 5 cf. 26, 33, 10.
Satricum Volscorum oppidum Romanis a Coriolano ademptum 2, 39, 3 eo Volscorum auxilia conveniunt 6, 7 eius moenibus Volsci se recipiunt 6, 8, 9 capitur ib. 10 eo colonia deducta 6, 16, 6 ab hostibus expugnata 6, 22, 4 a Latinis concrematur 6, 33, 4 eo ab Antiatibus colonia deducta 7, 27, 2 a Romanis incensum et dirutum ib. 8 cf. 8, 1, 4 deficit ad Samnites 9, 12, 5 receptum 9, 16, 9 cf. 28, 11, 2.
Saturae cantu motuque peraguntur 7, 2, 7.
Saturnalia institutus festus dies 2, 21, 2 cf. 22, 1, 20; 30, 36, 8.
Saturnia colonia deducta 39, 55, 9; 42, 20, 5.
Saturno aedes dedicata 2, 21, 2 in foro Rom. 41, 21, 12.
Savo oppidum Alpinum 28, 46, 10.
Saxa rubra 2, 49, 12 Formiana 22, 16, 4.
Saxum Tarpeium 6, 20, 12 inde M. Manlius a tribunis deiectus ibid. obsides e fuga retracti deiciuntur 25, 7, 14 cf. P. 77
Scaena aedilibus praetoribusque praebetur 41, 27, 5.
Scaenicae artis origo 7, 2 P. scaenici ludi cf. ludi.
Scalae in expugnatione Carthaginis Novae ipso opere franguntur 26, 45, 3.
P. Scantinius pontifex defunctus 23, 21, 7.
M. Scantius trib. pl. 10, 46, 16.
Scaptia tribus 8, 17, 11.
P. Scaptius de plebe vir magno natu sententiam dicit de agro Ardeatium 3, 71, 3.
Scarphea 33, 3, 6; 36, 19, 5.
Sceleratus campus unde dictus 8, 15, 8.
Scena cf. Scaena.
Scerdilaedus Illyriorum rex 26, 24, 9; 27, 30, 13; 27, 33, 3.
Scerdilaedus Gentii filius Romam abductus 44, 32, 2.
Sciathus a Philippo diruta 31, 28, 6; 31, 45, 12; 35, 43, 3; 44, 33, 11.
Scipio eburnus Masinissae dono datus 30, 15, 11; 31, 11, 11 Eumeni 42, 14, 10.
Scipionum monumentum 38, 56, 4.
Scodra 43, 20 eam sibi arcem ceperat Gentius 44, 31, 2 Labeatium urbs munitissima ibid. eam recipit L. Anicius 44, 32 ibi praesidium relictum 45, 26.
Scodrenses vectigales fiunt 45, 26, 14.
Scodrus mons cf. Scordus.
Scopas praetor Aetolorum 26, 24, 7 bellum Acarnanibus inferre parat 26, 25, 9 a Ptolemaeo missus Aetolorum iuventutem mercede conducit 31, 43, 5.
Scordisci gens Thraciae a Gallis oriunda P. 63 cf. 40, 57, 7; 41, 19, 7 victi P. 56 C. Porcium vincunt P. 63 victi a Livio Druso ibid.
Scordus mons 43, 20; 44, 31, 5.
Scorpiones multi maiores et minores Carthagine Nova reperti 26, 47, 6.
Scortum nobile 39, 42, 8 scorta a Sabinis per lasciviam rapta bellum excitant 2, 18, 2 scortorum duo milia ex castris eiecta P. 57.
Scotusa 28, 5, 12; 33, 6, 8 Antiocho deditur 36, 9, 13 Romanis 32, 14, 11.

Scriba pari fere ornatu cum Porsina sedens pro rege obtruncatur 2, 12, 7 pontificis ob stuprum cum Vestali factum caesus virgis 22, 57, 3 a quaestore in decuriam lectus 40, 29, 10 scribae aedilicii pecuniam clam egessisse ex aerario damnati 30, 39, 7 peculatus rei 38, 55, 4 tribunos relinquunt 38, 51, 12 in pecuniae collatione non sufficiunt referundo 26, 36, 11.

C. Scribonius praefectus sociûm 40, 31, 3.

L. Scribonius 22, 61, 6.

C. Scribonius Curio aed. pl. 33, 42, 10 curio maximus ibid. praetor 34, 54 urbanam provinciam sortitur 34, 55, 6.

C. Scribonius Curio curio maximus 41, 21, 9.

C. (Scribonius) Curio procos. bellum gerit in Thracia P. 92 Dardanos domat P. 95.

C. (Scribonius) Curio trib. pl. primo adversus, dein pro Caesare agit P. 109 Caesaris legatus in Africa Varo victo occiditur a Iuba P. 110.

L. Scribonius Libo trib. pl. 23, 21, 6 cf. 22, 61, 6 triumvir mensarius 23, 21, 6.

L. Scribonius Libo praetor 29, 11, 11 peregrinam provinciam sortitur 29, 13, 2 Galliam provinciam ibid.

L. Scribonius Libo aed. cur. 34, 54, 3 praetor 35, 10, 11 peregrinam provinciam sortitur 35, 20, 8 triumvir coloniae 39, 23, 4.

L. Scribonius Libo rogationem promulgat de Lusitanis P. 49.

Scultenna flumen 41, 12, 8.

Scutale triplex crebris suturis duratum 38, 29, 6 duorum scutalium fundae 42, 65, 10.

Scutati milites 8, 8, 5; 28, 2, 10.

Scutum maius corpori tegumentum quam clupeus 9, 19, 7 scutis pro clupeis utuntur Romani milites stipendiarii facti 8, 8, 3 scutis densatis conferti tela excipere solent Romani 28, 2, 6 scuto prae se erecto stare solet in statione vigil 44, 33, 9 scuta in vigiliam ferre vetantur milites ib. 8 scutum pedestre 7, 10, 5 scuta equestria ab Alabandensibus dono data 43, 6, 6 Samnitium auro et argento caelata, summum latiora, fastigio aequali, ad imum cuneata 9, 40, 2 Gallorum similia Hispanis 22, 46, 5 longa, parum lata male tegunt 38, 21, 4 Ligustina 44, 35, 19 scuta captiva ad forum ornandum adhibita 9, 40, 16.

Scyllaeum 31, 44; 36, 42, 6.

Scyrus insula 31, 45, 11; 33, 30, 11.

Secessio plebis in montem sacrum 2, 32, 2 P. iterum 3, 52 militum 7, 39, 6.

Secures praeferuntur dictatori 2, 18, 8 decemviris cum multo terrore 3, 36, 4 cf. lictores.

Sedetani populi Rom. socii vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 eorum ager 29, 1, 36; 31, 49, 7.

Seditio plebis 2, 23, 8; 2, 27, 8 militum 2, 43, 6; 2, 59, 2 P.; 3, 50, 11; 3, 51, 7; 7, 38, 5; 7, 39, 7; 28, 24, 5; 32, 3, 2; P. 98 seditiones C. Gracchi P. 59 in exercitu Hannibalis nulla unquam seditio 28, 12, 4.

Seduni populus 21, 38, 9.

Segestica civitas gravis et opulenta capitur 34, 17, 12.

Segovesus Ambigati regis Celtarum propinquus 5, 34, 3 in Hercynios saltus expeditionem facit ib. 4.

Segovia Hispaniae urbs F. 19.

Seiuges in Capitolio positi 38, 35, 4.

Selepitani Illyrii vectigales fiunt 45, 26, 14.

Seleucia 33, 41, 9 Seleucea P. 52 cf. 38, 17, 11.

Seleucus proavus Antiochi 34, 58, 5.

Seleucus Antiochi filius 33, 40, 6 Lysimachiae relictus 33, 41, 4 cf. 37, 8, 5 Phocaeam recipit 37, 11, 15 Pergamum oppugnat 37, 18, 3 discedit 37, 21, 4 in laevo cornu ad Magnesiam 37, 41; 37, 44, 6 in castra Rom. venit ad frumentum praebendum 38, 13, 8 defunctus P. 41 eius filia Perseo nupserat 42, 12, 3.

Seleucus Demetrii filius a Cleopatra matre occisus P. 60.

Selinus Ciliciae urbs 33, 20, 4.

Sella curulis ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 ea sacerdotes utuntur 27, 8, 8 honoris causa in circo ad specta-

cula posita 2, 31, 3 sella Iovis 5, 50, 6 dono missa regibus 31, 11, 11; 42, 14, 10 eburnea Syphaci missa 27, 4, 8 sella aurea sedet Caesar F. 46 u.
Sellasia super Oenunta fluvium 34, 28.
A. Sellius equitum centurio creatur tribunus pl. 4, 42.
Sellularii ad militiam exciti 8, 20, 4.
Selymbria 33, 39, 2.
Semelae lucus 39, 12, 4.
Semigermanae gentes 21, 38, 8.
Semilixa Statorius 30, 28, 3.
Semimares foedum prodigium 27, 11, 4; 39, 22, 5 haruspicum iussu extorres agro Rom. necantur 27, 37, 5; 31, 12, 8.
Semita a Capena porta ad Martis saxo quadrato strata 10, 23, 12.
Semo Sancus 8, 20, 8 ei bona Vitruvii consecrata ibid. in eius sacello orbes aenei positi ibid.
Sempronia basilica 44, 16, 10.
Semproniae leges P. 58; P. 60.
Sempronia soror Gracchorum Africani uxor P. 59.
A. Sempronius cos. 2, 21.
A. Sempronius cos. 2, 34, 7.
C. Sempronius cos. adversus Iapydas cladem acceptam virtute D. Bruti emendat P. 59.
M. Sempronius trib. pl. legem fert de faenore 35, 7, 4.
P. Sempronius trib. pl. in Ap. Claudium censuram ultra legitimum tempus retinentem invehitur 9, 33, 7; 9, 34 eum prendi iubet ib. 26 praetor 10, 21, 4 et 9.
P. Sempronius praefectus sociûm 34, 47, 2.
Ti. Sempronius trib. pl. 45, 36.
A. Sempronius Asellio praetor a faeneratoribus in foro occisus P. 74.
A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 7.
A. Sempronius Atratinus trib. m. c. p. 4, 35 iterum 4, 44 comitia quaestorum habens malae fraudis arguitur ib. 5 tertium trib. m. c. p. 4, 47, 8.
A. Sempronius Atratinus mag. eq. 6, 28, 4.
C. Sempronius Atratinus cos. 4, 37 contra Volscos male rem gerit 4, 38—39 ideo dies ei dicta a tribuno pl. 4, 42 dimissus ib. 8 iterum accusatus damnatur 4, 44, 10.
L. Sempronius Atratinus cos. 4, 7, 10 censor 4, 8, 7.
Sempronius Blaesus quaestor in praedando interfectus in Africa 22, 31, 5.
C. Sempronius Blaesus trib. pl. Cn. Fulvio diem dicit ob exercitum amissum 26, 2, 7.
C. Sempronius Blaesus legatus Q. Fulvii 27, 6.
C. Sempronius Blaesus aed. pl. 39, 7, 10 praetor Siciliam sortitur 39, 32, 2 legatus in Graeciam 43, 4, 12.
P. Sempronius Blaesus trib. pl. Scipioni differendum triumphum censet, donec Ligures quoque vicerit 36, 39, 6.
C. Sempronius Gracchus Tiberii frater triumvir agro dividendo P. 58 rogationem Papiriam suadet P. 59 fratre eloquentior leges fert frumentariam, agrariam, de senatu ex ordine equestri supplendo P. 60 continuato tribunatu rogationem fert de coloniis deducendis ibid. triumvir coloniam ducit in Africam ibid. seditioso tribunatu acto et occupato Aventino a L. Opimio occisus P. 61.
P. Sempronius Gracchus trib. pl. 37, 57, 12.
Ti. Sempronius Gracchus mag. eq. 22, 57, 9 absente dictatore castris praeest 23, 19, 3 vetitus confligere Casilini praesidio dolia farre impleta mittit ib. 8 Romam accitus cos. creatur 23, 24, 3 aed. cur. erat ibid. patres consolatur 23, 25, 2; 23, 30, 14 ludos Romanos facit ib. 16 volones exercet 23, 35, 6 Campanos opprimit ib. 18 ei prorogatur imperium 24, 10, 3 Beneventum profectus 24, 12, 6 castra locat contra Hannonem 24, 14, 2 volonibus libertatem pollicetur ib. 5 Poenos vincit 24, 16, 4 P. eius milites ab Hannone fusi 24, 20, 2 cos. iterum 24, 43, 5 in Lucanos proficiscitur

21, 44, 9 multa proelia parva facit 25, 1, 5 dictatorem dicit 25, 2, 3 imperium et provincia ei prorogata 25, 3, 5 Beneventum venire iubetur 25, 15, 20 sacrificanti triste fit prodigium 25, 16 a Flavo Lucano hospite in insidias deductus occiditur a Magone 25, 16, 5 P. variae de eius morte narrationes 25, 17 item de eius funere ib. 4.

Ti. Sempronius Gracchus augur admodum adulescens 29, 38, 7 moritur 41, 21, 8.

Ti. Sempronius Gracchus praefectus sociûm in proelio adversus Boios cadit 33, 36, 5.

Ti. Sempronius Gracchus longe acerrimus iuvenum missus ad explorandum Philippi animum 37, 7, 11 trib. pl. collegis intercedit in gratiam P. Scipionis quamvis inimicus eius 38, 52, 9 cf. 38, 53 ei gratiae actae a senioribus in senatu ib. 6 eius oratio exstat, si ipsius est, de P. Scipione 38, 56, 5—10 ei filiam despondet Africanus quod L. Scipionem in carcerem duci non passus sit 38, 57, 3 P. praetori L. Scipionem in vincla missuro intercedit 38, 60, 4 C. Aburium trib. pl. castigat 39, 5 triumvir coloniae 39, 55, 9 praetor sortitur Hispaniam cit. 40, 35, 8 ut vetus exercitus Q. Flacci sibi tradatur postulat ib. 10 ei imperium prorogatum 40, 44, 4 oppida Celtiberorum expugnat 40, 47, 2 sqq. cf. 40, 50, 2 Celtiberos in dicionem accipit et Gracchurim condit P. 41 triumphat 41, 7 P. cos. 41, 8 sortitur Sardiniam ib. 3 Ilienses vincit 41, 12, 5 Sardiniam pacat 41, 17 procos. in provincia manere iubetur ib. 4 cf. 41, 28, 8 censor 43, 14 collega damnato iurat se comitem exilii futurum 43, 16, 15 quae opera publica fecerit 44, 16, 10 Semproniam basilicam ibid. libertinos in unam tribum cogit 45, 15, 5 eius severa censura ib. 8.

Ti. Sempronius Gracchus trib. pl. leges agrarias fert P. 58 M. Octavio collegae lege lata imperium abrogat ibid. se et C. Gracchum et Ap. Claudium socerum triumviros agro dividendo creat ibid. legem fert de pecunia Attali regis ibid. cum iterum trib. pl. creari vellet, ab optimatibus occisus et in fluvium proiectus est ibid. eum iure caesum dicit Africanus P. 59.

C. Sempronius Longus decemvir sacrorum 41, 21, 9.

P. Sempronius Longus praetor sortitur Hispaniam ult. 39, 38, 2 morbo diutino implicitus 39, 56, 2 moritur 40, 2, 5.

Ti. Sempronius Longus cos. 21, 6, 3 ei Africa evenit provincia 21, 17 Messanam venit 21, 50, 7 Melitam insulam occupat 21, 51, 2 revocatus a senatu Ariminum navigat et ad Trebiam contendit 21, 51, 7 collega cunctante ipse cupit confligere 21, 53 ad Trebiam insecutus Numidas in insidias praecipitatus cladem accipit 21, 54, 6 sqq. Romam redux comitia habet 21, 57, 4 cf. 21, 15, 6 proelio cum Hannibale commisso Lucam concedit 21, 59, 10 prospere pugnat cum Hannone 23, 37, 10.

Ti. Sempronius Longus trib. pl. 31, 20, 5 aed. cur. 32, 27, 8 triumvir coloniae deducendae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 praetor 33, 24, 2 sortitur Sardiniam 33, 26, 2 ei prorogatum imperium 33, 43, 9 cos. 34, 42, 4 Boios fundit 34, 46, 4 sqq. legatus in exercitu L. Merulae 35, 5 M.' Acilii 36, 22, 7 legatus in Graeciam 39, 24, 13 censuram petit 39, 40, 2.

Ti. Sempronius Ti. F. Longus augur 27, 6, 15 decemvir sacrorum ibid. obit 41, 21, 8.

Ti. Sempronius C. F. Longus decemvir moritur 27, 6, 16.

Ti. Sempronius Musca quinquevir 45, 13, 11.

C. Sempronius Rutilus trib. pl. 37, 57, 12.

T. Sempronius Rutilus vitricus P. Aebutii 39, 9, 2.

P. Sempronius Sophus cos. 9, 45 de Aequis triumphat ib. 18 pontifex de plebe 10, 9, 2 censor condit lustrum ib. 14.

P. Sempronius Sophus censor P. 18.
P. Sempronius Sophus 34, 53, 6.
C. Sempronius Tuditanus praetor 32, 27, 7 aed. pl. fuerat ib. 8 Hispaniam cit. sortitur 32, 28, 2 gravi proelio victus et vulneratus exspirat 33, 25, 9 P. pontifex fuerat 33, 42, 5.
M. Sempronius Tuditanus legionario militi favet in certamine de corona murali 26, 48, 7.
M. Sempronius Tuditanus praetor 37, 47, 8 sortitur Siciliam 37, 50, 8 cos. 39, 23, 2 Ligures vincit 39, 32, 2—3 censuram petit 39, 40, 2 pontifex creatur 39, 46 moritur 41, 21, 8.
P. Sempronius Tuditanus trib. mil. ad Cannas auctor erumpendi per hostes 22, 50, 6 cf. 22, 60, 8 et 10 aed. cur. cum esset, praetor creatus 24, 43, 6 Ariminum provinciam accipit 24, 44, 3 Atrinum expugnat 24, 47, 14 ei imperium et provincia prorogata 25, 3, 5 iterum prorogata 26, 1, 5 censor 27, 11, 7 eius contentio cum collega ib. 9 lustrum condit 27, 36, 6 absens cos. creatus 29, 11, 10 cf. 29, 12, 5 pacem cum Philippo facit 29, 12, 13 ei Brutti decreta provincia 29, 13 prospere cum Hannibale confligit 29, 36, 9 P. aedem voverat Fortunae ib. 8 Clampetiam capit 29, 38 ei imperium prorogatur 30, 1, 3 legatus ad Ptolemaeum 31, 2, 3.
Semunciarium faenus ex unciario factum 7, 27, 3.
Sena colonia P. 11; 27, 46, 4.
Senaculum 41, 27, 7.
Senatores centum creat Romulus 1, 8, 7 trecenti electi 2, 1, 10 centum septuaginta septem lecti 23, 23, 7 (centum nonaginta septem P. 23) ut sexcenti ex equite in curiam sublegerentur lex Sempronia P. 60 octoginta ad Cannas occisi 22, 49, 17 centum triginta in proscriptorum numero P. 120 senatores quibusque in senatu sententiam dicere liceret ne longius ab urbe abirent edictum 36, 3, 3 praetoris edicto ex tota Italia revocantur 43, 11, 4 bini singulis cohortibus praepositi 3, 69, 8 lectum sternunt Saturnalibus 22, 1, 19 iis secreta loca ludis Romanis data 34, 44, 5 P. cf. 34, 54, 4 de quaestu senatorio lex Claudia 21, 63, 3 quare a censoribus praeteriti 34, 44, 4.
Senatus lectus a Romulo 1, 8, 7 P. centum addit Tarquinius Priscus 1, 35, 6 numerum imminuit Superbus 1, 49, 6 ad trecentorum summam expletus 2, 1, 10 de senatu ex ordine equestri augendo lex Sempronia P. 60 ex equestri ordine a Sylla suppletus P. 89 senatum legunt censores 9, 29, 7; 27, 11, 9 ad senatum legendum dictator dictus sine magistro equitum 23, 22, 11 senatus lectio ex honoribus facta 23, 23, 5 (ex equestri ordine P. 23) senatu movet censor P. 14; P. 18; 29, 37 lectio sine ullius nota 32, 7 multi senatu moti P. 98 duo et triginta P. 62 de senatus lectione contentio 27, 11, 9 prava lectio a consulibus spreta 9, 30, 1—2 magistratus, unde in senatum legi deberent 22, 49, 17 a consulibus citatur ordine a censoribus constituto 9, 30, 2 per praeconem vocatur 3, 38, 8 a consule 2, 28, 9; 2, 39, 9 a dictatore 2, 31, 8 a decemviris 3, 38, 8 a praetore 8, 2 eum vocandi ius privati non habent 3, 38, 10 tumultuose vocatur 2, 29, 5 senatus in curia Hostilia 1, 30, 2; 5, 55 in Capitolio 3, 21; 8, 5; 24, 10; 26, 1 in campo Martio 3, 63, 3 avocatur in prata Flaminia ib. 7 ad portam Capenam 23, 32, 3 ad aedem Bellonae hostium legatis datur 26, 21; 28, 9, 5; 33, 22; 33, 24, 5; 42, 36, 2 in aede Apollinis 34, 43, 2; 41, 17, 4 Quirini 4, 21, 9 in foro praesto est magistratibus 26, 9, 9 caput publici consilii 5, 39, 12 eius de omnibus consulendi morem solvit Superbus 1, 49, 7 diu intermissum repetunt decemviri 3, 38, 8 universus senatus bene imperando popularis 2, 9, 8 quasi ex regibus constat 9, 17, 14 sententiae ferendae varius modus 27, 34, 7 pedibus in sententiam itur 9, 8, 13 sententiam dicere recusat Flaccus,

quia consul SCtum non ratum habiturus sit 28, 35, 5 si quis quid vellet interrogandi potestas more tradito patribus fit 30, 22, 5 senatus dictatoris relationem reicit 2, 27, 5 senatui intercedunt tribuni pl. 4, 6, 6 SC. absentibus tribunis factum 3, 36, 3 inter senatum et consules discordia 42, 10, 9—15 consul SC. non ratum habiturus 28, 35, 5 SCto intercedit 38, 42, 9; 38, 43, 14 senatus consulis imperata rescindit 42, 8, 7 senatum introeundi vetustum sacerdotii ius 27, 8, 8 a senatu populi iudicium rescindi nequit 4, 7, 5 per senatum agi de civibus Rom. iniussu populi non potest 26, 33, 10 senatus de dedicatione templi rem a se ad populum reicit 2, 27, 5 legatos hostium reicit 7, 20, 3 cf. 27, 8, 3 iurato senatui a populo decretum permittitur 26, 33, 14; 30, 40, 12 SCtum et auctoritas sibi opposita 4, 57, 5 SCta in aedem Cereris ad aediles deferenda 3, 55, 13 ad aerarium delata 39, 4, 8 ex SCto supplicatio 3, 7, 7; 5, 23, 3 ex SCto consulum nomine 3, 63, 5 ex SCto ludi facti 4, 12, 2 Apollinares 25, 12, 12 libri Sibyllini aditi 5, 13, 5 SC. de novis religionibus 25, 1, 11 de prodigiis 45, 16, 5 de Bacchanalibus 39, 14, 5 ex SCto hospitium factum 5, 28, 5 pax data 2, 25 in SCtum referuntur indutiae 7; 20, 8 ex SCto populique iussu bellum indictum 6, 22, 4 de bello indicendo consuli solebat, priusquam ad populum ferretur 45, 21, 5 ex SCto Corinthus diruta P. 52 SCta pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 4, 11; 43, 17, 2 ex SCto dilectus habetur 4, 55, 2 novo exemplo habetur 25, 5, 6 liberam potestatem consulibus facit exercitus supplendi 27, 38, 9 SC. ut omnes exercitus dimittantur P. 84 de praeda Veienti 5, 20, 10 de militibus ignavis in Siciliam relegandis 23, 25, 7; 24, 18, 9 de tribuno mil. in Hispaniam relegando 40, 41, 10 ex SCto triumphatum 9, 40, 15 ex SCto iussuque populi 4, 20 senatus triumphum negat 3, 63, 8 sine eius auctoritate populi iussu triumphus ib. 11 cf. triumphus; iudicat de continuandis magistratibus 3, 21, 2 SC. de prorogando imperio 9, 42, 2 de consulari proconsulis imperio 26, 9, 10 iuratus senatus de provinciis decernit 30, 40, 12 SC. de colonia deducenda 4, 11, 3; 4, 47, 6 de duodecim coloniis Latinis, quae militiam detrectaverant 29, 15 ex SCto dictator dictus 4, 46, 10; 23, 22, 11 SC. de dictatore ex plebiscito dicendo 27, 5, 16 de interrege creando 5, 17, 4 de concilio plebis vi turbato 25, 4, 7 viderent magistratus, ne quid detrimenti respublica caperet, forma ultimae semper necessitatis 3, 4, 9; 6, 19, 3 ex SCto populus a consule ad arma vocatur P. 61 aedilibus negotium dat ut maestitiae speciem ab urbe removeant 23, 25, 2 SC., ne cui de Manlia gente Marco nomen esset P. 6 (Manliae gentis decretum erat 6, 20, 14) senatus duodecim cives hostes iudicat P. 77 civitatem Italicis dat P. 80 novis civibus suffragium dat P. 84 Pompeium solum et absentem consulem creat P. 107 decernit Caesari ingentes honores P. 116 oblivionem caedis Caesaris ibid. penes eum et equites ut iudicia aequa parte essent lex iudiciaria P. 71 cf. F. 14 i senatus vestem mutat in luctu P. 105 cenat in Capitolio 38, 57, 5 senatus Veliternus ex patria abductus 8, 14, 5 senatus Carthaginiensis 21, 11; 30, 7, 5.

Senensis a mari supero populus vacationem rogat 27, 38, 4.

Senes triumphales consularesque urbe a Gallis capta mortem expetunt 5, 39, 13 P. caeduntur 5, 41, 9 P.

Seniores patrum 3, 11, 4 seniores ad urbis custodiam delecti 5, 10, 4 seniorum cohortes factae in omnis generis dilectu 10, 21, 4 triginta seniorum principes sanctius apud Poenos consilium 30, 16, 3.

Senones Celtarum gens 5, 34, 5 ab Vtente usque ad Aesim fines habent

5, 35, 3 Romam adoriuntur ibid. cf. Galli.
Sentinas ager 10, 27 ibi pugnatum 10, 29.
C. Sentius praetor a Thracibus victus P. 70.
Seppius Loesius medix tuticus Capuae loco obscuro natus 26, 6, 13 matris de eo dictum ib. 15.
Septembribus Idibus praetor maximus clavum pangit 7, 3, 5.
Sepulcrum dirutum in ora Africae abominatus Hannibal praetervehi iubet gubernatorem 30, 25, 11 sepulcra Atheniensium a Philippo diruta 31, 24, 18.
Sequani Galli auxilium a Caesare petunt P. 104.
Serapio legatus F. 38.
Sergia venefica suo medicamento epoto perit 8, 18, 8.
C. Sergius trib. m. c. p. 6, 5, 7 [iterum 6, 11] tertium 6, 27, 2.
L. Sergius legatus Delphos mittitur 5, 28, 2.
M. Sergius decemvir 3, 35, 11 cf. 3, 41, 10; 3, 58, 10.
M. Sergius trib. mil. a Scipione Locros missus 29, 6, 9 a Q. Pleminio virgis caesus 29, 9, 6 interfectus et insepultus proicitur ib. 10.
L. (Sergius) Catilina coniurationem facit P. 102 urbe pellitur ibid. cum exercitu caesus P. 103 cf. F. 280.
L. Sergius Fidenas cos. 4, 17, 7 trib. m. c. p. 4, 25, 2 cos. iterum 4, 30, 4 Fidenas missus ad cognitionem proditionis ib. 5.
L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 35, 4.
L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 45, 5.
L. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 5, 16.
M'. Sergius Fidenas trib. m. c. p. 4, 61, 4 iterum 5, 8 ab hostibus oppugnatus a collega inviso auxilium petere non vult ib. 11 eius rixa in senatu cum collega ib. 13 ad populum accusatur a tribunis pl. 5, 11, 4 damnatur 5, 12.
C. Sergius Plancus praetor 31, 4, 4 sortitur urbanam provinciam 31, 6, 2 ei prorogatur imperium agro adsignando 32, 1, 6.
M. Sergius Silus praetor 32, 27, 7 sortitur urbanam provinciam 32, 28, 2 cf. 33, 21, 9.
M. Sergius Silus legatus praeest Samnitium equitibus 44, 40, 5.
Serpens portentosae magnitudinis cum magna clade militum ab Atilio Regulo cos. occisus P. 18; F. 9 mira magnitudine ab Hannibale in somnio visus 21, 22, 8 cf. anguis.
Serrheum a Philippo captum 31, 16, 4.
Q. Sertorius bello civili unius exercitus dux P. 79 in Hispania ult. ingens bellum excitat P. 90 plurimas civitates in potestatem redigit P. 91 eius quaestor Hirtuleius cum exercitu caesus ibid. ipse a Metello victus P. 92 Cluniae obsessus ibid. Pompeium vincit ibid. multa crudelia in suos committit ibid. repellit Romanos P. 93 foedus iungit cum Mithridate ibid. victus a Pompeio P. 94 a coniuratis interfectus P. 96 eius ingenium moresque ibid. de eius belli ratione consiliisque F. 19—20.
Servi publici subeunt ministerium arae Herculis 9, 29, 9 cf. 1, 7, 14 servi exulesque Capitolium occupant 3, 15, 5 P. caesi 3, 18, 10 P. eorum coniuratio oppressa 4, 45, 1—2 P. in crucem acti, quod coniurassent 22, 33, 2 redempti publice armantur 22, 57, 11 P. victoria parta libertate donantur 24, 16, 9 P. ad pilleum vocantur Syracusis 24, 32, 9 qui Vestae aedem ab igni defenderant, in publicum redempti 26, 27, 4 servorum tumultus 32, 26, 4 multi cum obsidibus Poenorum erant ib. 5 in Etruria coniuratio 33, 36 cives Rom. in Graecia servientes liberati 34, 50, 5 motus in Apulia 39, 29, 8 servile bellum in Sicilia P. 56 fugitivi in Sicilia devicti P. 59 iterum bellum servile P. 69 servi a gladiatoribus ad bellum excitantur P. 95 cf. fugitivi; servi pestilentiae maxime obnoxii 41, 21, 6 servus,

qui dominum prodiderat, praemio donatus de saxo deicitur P. 77.
Servilii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.
C. Servilius cos. 2, 49, 9.
C. Servilius trib. m. c. p. 4, 45, 5 a patre iubetur urbi praeesse ib. 8 dictatoris patris magister eq. 4, 46, 11.
C. Servilius triumvir agro adsignando 21, 25, 3 cf. Livii dubitationem et 27, 21, 10 ex servitute receptus a filio 30, 19, 7.
C. Servilius duumvir 34, 53, 7.
Cn. Servilius legatus Carthaginem 33, 47, 7.
Cn. Servilius legatus in Graeciam 35, 23, 5.
M. Servilius augur suff. 26, 23, 7.
M. Servilius legatus Scipionis 30, 25, 2.
M. Servilius trib. mil. 40, 27, 4 pontifex 43, 11, 13.
P. Servilius cos. 2, 21, 5 mitis ingenii 2, 23 de nexis ob aes alienum edicit 2, 24, 6 contra Volscos missus ib. 8 Suessam capit 2, 25, 5 in Sabinos profectus 2, 26, 2 nec plebi nec patribus gratus abit magistratu 2, 27, 13.
P. Servilius cos. 3, 6 moritur 3, 7, 6.
P. Servilius decemvir agro dividendo 31, 4, 3.
P. Servilius procos. in Cilicia bellum gerit P. 90 Isauros domat P. 93.
Q. Servilius cos. 2, 64, 2 Sabinos vastat ib. 4.
Q. Servilius cos. 3, 2 praefectus urbis 3, 3, 6.
Q. Servilius quaestor diem dicit M. Volscio 3, 24, 3.
Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 22 iterum 6, 31.
Q. Servilius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
Q. Servilius cos. 7, 1, 7 interrex 7, 17, 11 mag. eq. 7, 22, 11.
Q. Servilius cos. 7, 38, 8.
Q. Servilius procos. Asculi interfectus P. 72.
Sp. Servilius cos. 2, 51, 4 a Veientibus victus ib. 8 a tribunis ob cladem acceptam reus factus 2, 52, 6 periculum audaci oratione discutit ib. 7.
Servilius Ahala mag. eq. secundum quosdam 4, 46, 11.
C. Servilius Ahala mag. eq. dictus 4, 13, 4 Sp. Maelium obtruncat regnum affectantem 4, 14, 6 P. de eius bonis publicandis nequiquam Sp. Maelius trib. pl. rogationem profert 4, 21, 3 cos. 4, 30, 12.
C. Servilius Ahala trib. m. c. p. 4, 56, 2 eius moderatio in contentione collegarum 4, 57, 3 dictatorem dicit, ipse dicitur mag. eq. ib. 6 trib. m. c. p. iterum ib. 12 tertium 5, 8.
C. Servilius Ahala mag. eq. 6, 2, 6.
Q. Servilius Ahala cos. 7, 4 dictator dictus 7, 11, 4 Gallos in fugam vertit ib. 7 consules in senatu collaudat ib. 9 interrex 7, 17, 11.
Servilius Caepio P. 54 eius consilio Viriatus interfectus ibid.
Cn. Servilius Caepio pontifex suff. 25, 2, 2 aed. cur. 28, 10, 7 praetor urbanus 28, 38, 11—13 cf. 28, 46, 13 cos. 29, 38, 3 Bruttios sortitur provinciam 30, 1, 8 cum Hannibale confligit 30, 19, 11 eum a suis revocatum persequitur in Siciliam 30, 24 a dictatore eam ob rem dicto revocatur in Italiam ib. 3 moritur pestilentia 41, 21, 8.
Cn. Servilius Caepio aed. cur. 40, 59, 6 praetor in Hispaniam ult. missus 41, 21, 3 ad res repetendas in Macedoniam missus 42, 25 cos. 43, 11, 6 Italiam sortitur 43, 15, 3.
Q. Servilius Caepio cos. iudicia senatoribus et equitibus communicat F. 14 i procos. cum Cimbris temere congressus vincitur P. 67. damnati bona publicantur ibid.
Q. Servilius Caepio a Marsis insidiis interceptus P. 73.
C. Servilius Casca trib. pl. 25, 3, 15.
Q. Servilius Fidenas trib. m. c. p. 5, 8 iterum 5, 14, 5 interrex 5, 17, 4 trib. m. c. p. tertium 5, 24 quartum 5, 36, 12 quintum 6, 4, 7 sextum 6, 6, 3.
C. Servilius Geminus legatus missus ad frumentum coemendum 25, 15, 4 pontifex 27, 6, 15 aed. pl. 27, 21, 9 trib. pl. fuerat ib. 10 mag. equit. 27, 33, 7 aed. cur. 27, 36, 8 praetor 28, 10. 3 Siciliam provinciam sor-

titur ib. 9 cos. 29, 38, 3 Etruriam sortitur 30, 1, 8 C. Servilium patrem et C. Lutatium ex servitute recipit 30, 19, 8 ad populum latum, ne ei fraudi esset, quod patre, qui sella curuli sedisset, vivo trib. pl. et aed. pl. fuisset ib. 9 quaestiones habet de coniurationibus 30, 26, 12 ei prorogatur imperium 30, 27, 6 dictator 30, 39, 4 pontifex max. 39, 46, 2 piacula conquirere iubetur 40, 37, 2 eius contentio cum L. Dolabella 40, 42, 8 moritur ib. 11 decemvir sacrorum fuerat ibid.

C. Servilius Geminus decemvir agro dividendo 31, 4, 3.

Cn. Servilius Geminus cos. 21, 57, 4 cf. 21, 15, 6 exercitum Romam reducit 22, 9, 6 dictatori tradit 22, 11, 2 iussus classe littora Italiae tutari ib. 7 Africam transvectus in praedando repellitur 22, 31, 5 classem tradit Otacilio ib. 6 Minucii exercitum accipit 22, 32 ad Cannas mediae aciei praeest 22, 45, 8 inter mortuos numeratur 22, 49, 16.

M. Servilius Geminus aed. cur. 29, 38, 8 mag. eq. 30, 24, 4 cos. 30, 26 Etruriam sortitur 30, 27, 5 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 triumvir coloniae deducendae 32, 29, 4 cf. 34, 45, 2 pro L. Aemilii triumpho contionatur 45, 36, 9 sqq.

(Servilius) Glaucia praetor Saturnini socius occisus P. 69.

Q. Servilius Priscus (Structi cognomen alii auctores dant 4, 21, 9) dictator 4, 21, 9 Fidenas capit 4, 22, 6 tribunos appellat adversus consules 4, 26, 7 Fidenas missus ad cognitionem 4, 30, 5 filium iubet urbi praeesse 4, 45, 8 eius vaticinium 4, 46, 7 dictator ib. 10 Aequos fundit, Labicos capit 4, 47, 5 Ap. Claudium collaudat quod non degeneraverit ab stirpe Claudia 4, 48, 10.

Sp. Servilius Priscus censor 6, 31, 2 trib. m. c. p. 6, 38, 2.

L. Servilius Structus trib. m. c. p. 4, 47, 7.

Q. Servilius Structus cf. 4, 21, 9.

Servius Tullius capite ardente visus 1, 39 P. liberaliter a rege educatus et gener assumptus ib. 4 occiso rege ipse voluntate patrum regnat 1, 41, 6 duas filias Tarquiniis iungit 1, 42 Veientes vincit ib. 3 P. censum instituit ib. 5 P. equitum centurias facit 1, 43, 8 suffragii ferendi gradus distinguit ib. 10 populum in tribus distribuit ib. 13 lustrum condit 1, 44, 2 urbem auget, pomerium profert ib. 3 Dianae fanum aedificandum curat 1, 45, 2 (dedicat P. 1) agro viritim diviso rex declaratur magno populi consensu 1, 46 e curia a genero per gradus deicitur 1, 48, 3 interficitur ib. 4 quattuor et quadraginta annos regnaverat ib. 8 eius commentarii 1, 60, 4.

Sescennalis bos 41, 15.

Sestius patriciae gentis vir 3, 33, 9 ad populum accusatur ob cadaver domi defossum ib. 10.

P. Sestius quaestor 4, 50, 2.

P. Sestius Capitolinus cos. 3, 32, 5 decemvir 3, 33, 3.

Sestos 32, 33, 7 C. Livio deditur 37, 9, 9.

Setiam novi coloni missi 6, 30, 9 aggrediuntur Privernates 7, 42, 8 urbs militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 ibi obsidum Poenorum servi coniurant 32, 26, 4 urbs per caedem et tumultum capta ib. 8 Setinus ager 8, 19, 5 cf. 26, 8, 11.

Setini nuntii defectionis Privernatium 8, 1.

Seuthes Cotyis pater, regis Odrysarum 42, 51, 10.

Sexetani Hispaniae gens 33, 21, 8.

Sextantibus in capita collatis Menenius effertur a plebe 2, 33, 11.

Sextarii vini 7, 37, 3.

Sextilis mensis unde appellatus Augustus P. 134 Kalendae Sext. olim anni principium 3, 6 a. d. XV Kal. Sext. dies duplici clade insignis 6, 1, 11 in a. d. III idus Sext. Latinae indictae 41, 16, 5.

Sextilia virgo Vestalis incesti damnata viva defoditur P. 14.

C. Sextilius trib. m. c. p. 6, 30, 2.

M. Sextilius Fregellanus 27, 10, 3.

C. Sextius Salluviis victis procos

Aquas Sextias condit P. 61 cf. F. 14 g.
L. Sextius trib. pl. rogationem temptat de colonia Bolas mittenda 4, 49, 6.
L. Sextius cum C. Licinio et M. Fabio consilia init de honoribus plebi patefaciendis 6, 34, 11 trib. pl. cum Licinio leges promulgat 6, 35, 4 P. intercessurum se minatur comitiis tribunorum mil. ib. 8 per quinquennium trib. pl. ib. 10 octavum tribunus refectus 6, 36, 7 decumum 6, 42, 2 primus de plebe consul ib. 9 P.
T. Sextius Cassii partium dux victus P. 123.
M. Sextius Sabinus aed. pl. 30, 26, 11 praetor ibid. sortitur Galliam 30, 27, 7.
Sibylla 1, 7, 8; 38, 45, 3.
Sibyllini libri aditi per duumviros 3, 10, 7; 5, 13, 5 fatales appellati 5, 14, 4 per decemviros adiri solent ob taetra prodigia 22, 9, 8 aditi ob cladem ad Trasumennum acceptam ibid. P.
Siccitas ingens Romae 4, 30, 7; 40, 29, 2.
Cn. Siccius trib. pl. 2, 58, 2 diem dicit Ap. Claudio 2, 61, 2.
L. Siccius decemvirorum iussu occulte interfectus 3, 43, 3.
Sichaeus apud Poenos Sicharbas dictus F. 4.
Sicharbas cf. Sichaeus.
Sicilia 1, 1, 4 eo missi qui frumentum coemerent 2, 34, 3; 4, 25, 4 eo traiciunt exercitum Poeni 4, 29, 8 Siciliae tyranni 7, 26, 15 eo traicit Pyrrhus P. 14 traiciunt Romani opem ferentes Mamertinis P. 16 Sicilia Poenis erepta 21, 1, 5 in Sicilia bellum Hieronymo interfecto 24, 4 sqq. captis Syracusis quomodo Siciliae res compositae sint 25, 40, 4 Sicilia pacata a Laevino 26, 40, 18 cf. 29, 1 ibi bellum servile P. 56; P. 69 eo Pompeius missus adversus Carbonem P. 89 cf. P. 98 a Sex. Pompeio occupata P. 123 ei concessa provincia P. 127.
Sicilinum Hirpinorum oppidum a Romanis receptum 23, 37, 12.
Sicimina mons 45, 12, 11.
Sicinius auctor secessionis 2, 32, 2 inter primos tribunos pl. 2, 33, 2.
C. Sicinius Sicinii (cf. 2, 33, 2) filius tribunus pl. 2, 54, 12.
C. Sicinius triumvir coloniae 41, 13, 5.
Cn. Sicinius aedilis petit praeturam 39, 39, 2 praetor sortitur Sardiniam 39, 45, 5.
Cn. Sicinius praetor 42, 9, 8 inter peregrinos 42, 10, 14 ad lucustas tollendas missus 42, 10, 8 prorogato imperio in Macedoniam missus 42, 27, 6 cf. 42, 36, 8 legatus 43, 5, 10.
L. Sicinius trib. pl. de agro Pomptino rogationem fert 6, 6.
T. Sicinius cos. 2, 40, 14 cum Volscis pugnat ibid.
T. Sicinius trib. pl. de transmigrando Veios rogationem fert 5, 24, 11.
Siculorum tyranni frumento benigne adiuvant Romanos 4, 52, 6 cf. 7, 26, 15 Siculi obtrectatores Marcelli 26, 26, 6 Laevinum sequuntur in urbem 26, 27, 16 urbem querellis complent Marcello Siciliae designato 26, 29, 2 eum in senatu insimulant 26, 30 frumentum Romam Flaminii honoris causa advehunt 33, 42, 8 iis spoliorum maior pars datur Carthagine capta P. 51.
Siculum fretum 5, 28, 2.
Sicyone concilium Achaeorum 32, 19, 6; 32, 39, 3 Attalus urbi decem talenta dono dat 32, 40, 8 cf. 33, 14, 6 urbs nobilis 45, 28, 3.
Sida urbs 37, 23, 3.
Sidetae Pamphyliae populus 35, 48, 6.
Sidicini a Samnitibus infestati Campanis sese iungunt 7, 29, 4 contra Samnites cum Romanos frustra implorassent, Latinos auxilium rogant 8, 2, 6 cum iis Campanisque Samnium vastant ib. 8 Auruncorum urbem delent 8, 15, 4 Ausones adiuvant 8, 16, 2 Sidicinus ager 10, 14, 4; 26, 9, 2.
Sidonii 35, 48, 6 Sidonia navis 37, 30, 9.

Sigeum 44, 28, 6.
Signia colonia 1, 56, 3 iterum deducta 2, 21, 7 cf. 8, 3, 9; 32, 2, 4.
Signiferi signis amissis securi percussi 2, 59, 11 signiferum manu arreptum secum in hostem rapit Camillus 6, 8 signifero signum ereptum in hostes infertur 3, 70, 10; 26, 5, 15.
Signini 7, 8, 6 fidem Romanis servant 27, 10, 7.
Signum secundae vigiliae bucina datum 7, 35 bis canit in castris, cum duo consules adsunt 27, 47, 5 signa a quaestoribus ex aerario deprompta 3, 69, 8; 7, 23, 3 signum primi hastati 27, 14, 8 secundi hastati 26, 5, 15 signum manipuli vel cohortis alicuius 27, 13, 7 unius signi milites 33, 1, 2 signum in hostium ordines vel stationes proiectum sequuntur milites 3, 70, 10; 4, 29, 3; 25, 14, 4; 26, 5, 15 signa amittere turpe 27, 12, 7 cf. 27, 13 cohortibus, quae signa amiserant, hordeum datur et centuriones manipulique destrictis gladiis discincti destituuntur 27, 13, 9 cf. 27, 14, 3 signa de Parthis recepta P. 141; F. 53 dd cum signum convelli nequit, foedum omen 22, 3, 12.
Signa aenea deorum ex pecunia multaticia facta 27, 6, 19; 31, 50, 2 cupressea 27, 37, 12 signum aeneum Iunoni a matronis dedicatum 21, 62, 8 signa aenea in Capitolio deiecta et in Circo cum columnis, quibus superstabant, eversa tempestate 40, 2, 1—2 signa tabulaeque Syracusis Romam devecta 25, 40 cf. 26, 30, 9 signa Tarentinis a Fabio relicta 27, 16, 8 multa priscae artis Eretriae inventa 32, 16, 17.
Silana Thessaliae urbs 36, 13, 6.
Silanus cf. Iunii.
Silenus scriptor Graecus 26, 49, 3.
Q. Silius quaestor de plebe 4, 54, 3.
Silpia oppidum 28, 12, 14.
Silvanus 2, 7, 2..
Silvius Ascani filius casu quodam in silvis natus 1, 3, 6 rex Albae ibid. P.
Silvius cognomen regum Albanorum 1, 3, 8.
Silvius Aeneas rex Albae 1, 3, 7 cf. Aeneas.
Simulacrum Herculis 9, 44, 16 simulacra infantium conditorum posita 10, 23, 12 luporum 22, 1, 12 omnia excepto Minervae simulacro incensa et eversa F. 18 simulacrum pugnae navalis edit Scipio 29, 22, 2.
Sinda urbs 35, 13, 5.
Sindenses 38, 15.
Sinope cf. Sinuessa.
Sinope urbs Asiae 38, 19, 12.
Sinopenses 40, 2, 6.
Sinti 42, 51, 7.
Sintia Dardanorum urbs 26, 25, 3.
Sintice regio Macedoniae 44, 46, 2; 45, 29, 7.
Sintice Heraclea cf. Heraclea.
Sinuessa urbs 8, 11, 11 olim Graeca urbs Sinope 10, 21, 8 eo colonia deducta ibid.; 22, 14, 3 cf. 27, 11, 2; 31, 12, 7; 32, 9, 3; 41, 21, 12; 41, 27, 12.
Sinuessanae aquae 22, 13, 10.
Sinuessani populi vacatio 27, 38, 4.
Sipontum oppidum 8, 24, 4 eo colonia deducta 34, 45, 2 suppletur 29, 23, 3.
Sipylus mons 36, 43, 9; 37, 37, 9.
Sirae oppidum terrae Odomanticae 45, 4, 2.
Sisenna cf. Cornelii.
Sitella 25, 3, 16; 41, 18, 8.
Smyrna sv. Zmyrna Antiocho portas claudit 33, 38, 3 agro donatur 38, 39, 11 cf. 35, 42, 2; 37, 35, 2; P. 122.
Smyrnaeae naves 37, 16 cf. ib. 8.
Smyrnaeorum legati Romae 37, 54, 2.
Societas iuncta cum Ptolemaeo Aegypti rege P. 14 societatibus et reipublicae infidus publicanus 25, 1, 4.
Socii Latini nominis 26, 17; 38, 35, 9; 40, 1, 5 socii ac Latini nominis 33, 26, 4; 40, 1, 6 ex foedere milites dant 3, 22, 4 sociorum duae partes in exercitu, tertia civium ibid. praefectus sociûm 24, 20 socios sine duce exercituque Romano bella gerere non placet Romae 2, 53, 5 iis agri dimidiam partem divisurus Cassius 2, 41 coronam

aream Iovi ferunt in Capitolium 3, 57, 7 eorum fides bello Hannibalis probata 22, 13, 11 de censendis sociis nominis Latini lex lata 41, 9, 9 in sociorum formulam relati Lampsaceni 43, 6, 10 SCta pro sociis facta 43, 2, 12; 43, 17, 2 civitatis spe frustra sollicitati defectionem agitant P. 71 deficiunt P. 72 cf. Italici. socii navales 21, 49, 7; 21, 50, 3 privata impensa parantur 24, 11, 9 sumpti ex iis civibus, qui servitutem servissent 40, 18, 7.

Sol obscuratur luna subeunte 37, 4, 4 solis orbis minui visus 22, 1, 9; 30, 38, 8 arcus tenui linea solis orbem amplexus 30, 2, 12 solis defectus 38, 36, 4 Soli sacrificat Philippus 40, 22, 7.

Soli Ciliciae urbs ab Antiocho recepta 33, 20, 4 cf. 37, 56, 7.

Soliferrea telorum genus 34, 14, 11.

Solistimum tripudium 10, 40, 4.

Solo loci nomen P. 103.

Solonis inclitae leges 3, 31, 8.

Solon praefectus Pydnae 44, 45, 7.

Solonius ager 8, 12, 2.

Solovettius Gallorum regulus 45, 34, 12.

Solstitium 44, 36 solstitiale tempus 35, 49, 6 solstitialis orbis 1, 19, 6.

Somnium T. Latinii 2, 36, 2 T. Manlii et P. Decii consulum 8, 6, 9 Hannibalis 21, 22, 6.

Sopater Syracusanus creatur praetor 24, 23, 2 in senatu sententiam dicit de Adranodoro 24, 25.

Sopater dux Philippi 30, 26, 3 ex purpuratis et propinquis regis 30, 42, 6 captus cum militibus non restituitur Philippo ib. 9.

Sopater Acarnan Chalcidis praefectus urbe occupata occiditur 31, 23, 8.

Sopater Persei dux 42, 66, 9.

Sophoniba Hasdrubalis filia uxor Syphacis marito capto Masinissam amore incendit 30, 12, 17 nuptias cum eo facit ib. 20 P. venenum a Masinissa missum impavide haurit 30, 15, 8 P.

Sora Volscorum urbs capta 7, 28, 6 interfectis colonis ad Samnites deficit 9, 23, 2 transfugae proditione capta 9, 24, 13 caedis colonorum auctores securi percussi ib. 15 a Samnitibus expugnata 9, 43 recepta 9, 44, 16 eo colonia deducta 10, 1 P.

Soranus ager 10, 14, 4; 10, 33, 7.

Sordidati reus eiusque cognati esse solent 6, 20, 2.

Sororium tigillum 1, 26, 13.

Sors in sitella in templum lata in templo educi debet 41, 18, 8 cf. 25, 3, 16.

Sortes oraculi Pythici 5, 15, 12 Iovis Dodonaei 8, 24 sortes Caere extenuatae 21, 62, 5 sua sponte attenuatae, una excidit 22, 1, 11.

Sosilas Rhodius 34, 30, 7.

Sosis unus ex coniuratis Hieronymo interfecto Syracusas contendit 24, 21, 4 agminis Syracusanorum dux 24, 30, 5 ab exercitu desertus Syracusas fugit 24, 31, 10 a Marcello missus ad Philodemum 25, 25, 3 cum corona aurea in triumpho Marcelli praecedit 26, 21, 10 agro et aede donatur ib. 11 cf. 26, 30, 6.

Sositheus Magnes legatus Philippi 23, 39, 3.

Sospitae Iunonis aedes communis Lanuvinis cum populo Rom. 8, 14, 2 in ea prodigium 23, 31, 15; 24, 10, 6 ei aedes vota 32, 30, 10 cf. 29, 14, 3; 31, 12, 6; 40, 19, 2.

Sotimus minister ex pueris regiis Alexandri Epirensis 8, 24, 12.

Spadones 35, 15, 4.

Sparta cf. Lacedaemon.

Spartacus gladiatorum dux exercitus Romanorum fundit P. 95 Cn. Lentulum L. Gellium Q. Arrium C. Cassium Cn. Manlium singulis deinceps proeliis vincit P. 96 cum exercitu caesus P. 97.

Spartum ad rem nauticam congestum inceditur 22, 20, 6.

Sparus telum 34, 15, 4.

Species Iovis visa T. Latinio 2, 36, 2—4 viri maioris quam pro humano habitu augustiorisque visa consulibus 8, 6, 9.

Spectacula patrum equitumque fori appellati 1, 35, 8 spectacula omnis generis Caesar triumphans dat P. 115.

Specula in Tisaeo monte posita 28, 5, 17 cf. 31, 24, 4.
Speculator Romae deprehensus praecisis manibus dimittitur 22, 33 speculatores Hannibalis exceptos a custodibus Rom. et in castris circumductos dimittit Scipio 30, 29, 2—3 apud Graecos hemerodromi vocantur 31, 24, 4 cf. 9, 23, 3; 40, 7, 6—7.
Spei templum 2, 51, 2 in foro holitorio 21, 62, 4 [igni correptum 24, 47, 16] refectum 25, 7, 6 cf. 40, 51, 6.
Spelaeum 45, 33, 8.
Spelunca 1, 7, 5 in Umbria, ubi duo milia armatorum fumo et vapore absumpta 10, 1, 6.
Spercheus amnis 36, 14, 15; 37, 4, 10.
Sperchiae 32, 13, 10.
Spoletini in fide Romanorum perseverant 27, 10, 7 cf. 45, 43, 9.
Spoletium colonia P. 20; 22, 9; 24, 10, 10 custodiam captivorum recusat 45, 43, 9.
Spolia Vulcano cremantur 1, 37, 5; 23, 46, 5 Iovi Victori vota et cremata 10, 29, 14—18 Marti, Minervae Luacque Matri et ceteris diis, quibus spolia hostium dicare fas est, succensa 45, 33, 2 spoliorum simulacra Delphos missa ex mille pondo argenti facta 28, 45, 12 spoliorum tanta multitudo, ut sociis mittantur ad ornanda templa 10, 46, 8 spolia hostium templis detracta ad armandos milites usurpantur 22, 57, 10 cf. 23, 14, 4 domi fixa 23, 23, 6 dono data Hieroni 24, 21, 9 opima Romulus Iovi Feretrio fert 1, 10, 6 P. secunda A. Cornelius Cossus 4, 20, 2 P. refert M. Marcellus Virdomaro Insubrium duce occiso P. 20 ea rite spolia opima habentur, quae dux duci detrahit 4, 20, 6 equestria spolia 8, 7, 13.
Spongia pectori tegumentum 9, 40, 3.
Sponsio et foedus qua re differant 9, 5 per sponsionem pax Caudina facta ib. 2 spondent consules, legati, quaestores, tribuni militum ib. 4.
Sponsores exsistunt propinqui 3, 46, 8.
Staius Minacius cf. Minacius.
Statarius miles 9, 19, 8.
Statellates Ligures 42, 8, 5 de iis rogatio Marcia 42, 21, 5 eorum multi in libertatem restituti 42, 22, 6 eorum ager 42, 7, 3.
Stationum mos mutatur a L. Paulo 44, 33, 10.
Statius Gellius Samnitium imperator captus 9, 44, 5.
Statius Metius Casilino praeest 24, 19, 2.
Statius Trebius nobilis Campanus Hannibali Capuam tradit 23, 1, 3.
T. Statius trib. pl. 2, 52, 6.
Q. Statorius centurio ad Syphacem missus 24, 48, 9 eius exercitum Romano more instruit ibid. cf. 30, 28, 3.
Statua Atti Navii capite velato posita 1, 36, 5 Horatii Coclitis in comitio 2, 10, 12 equestris Cloeliae data 2, 13, 11 P. statuae equestres consulibus triumphantibus positae in foro 8, 13, 9 statua equestris Marcii ante templum Castoris in foro 9, 43, 22 statuae publice in rostris positae legatis occisis 4, 17, 6 P. Scipionum et Ennii in monumento Scipionum 38, 56, 4 statua aurata prima Glabrionis 40, 34, 5 Anicii Praenestini loricata, amicta toga, velato capite 23, 19, 18 Ptolemaei regis Cyrenis 23, 10, 11 Philippi regis statuae deiectae 31, 23, 9 exsecratae 31, 44, 4 statuas auratas omnes a Dio Perseus rapit 44, 6, 3 suis statuis columnas destinat Paulus, quibus impositurі fuerant Persei statuas 45, 27, 7.
Stellatina tribus 6, 5, 8 P.
Stellatis campus 9, 44, 5; 10, 31, 5; 22, 13, 6.
Stena fauces ad Antigoneam 32, 5, 9.
Sterilitas mulierum F. 12.
C. Stertinius praetor sortitur Sardiniam 38, 35, 10.
L. Stertinius in Hispaniam mittitur proconsul 31, 50, 11 ne temptata quidem triumphi spe Romam intrat 33, 27, 3 legatus in Graecia 33, 35, 2.
L. Stertinius quaestor 45, 14, 9.
Sthenius cf. Ninnius.

Stipendium Vestalibus de publico statutum 1, 20, 3 imperatum indutias petentibus 2, 51 stipendium annuum exercitus et frumentum, ut populus Rom. tributo vacaret, hostibus superatis imperatum 5,27, 15; 5, 32, 5; 8, 2, 4; 9, 41, 7 miles primum de publico accipit 4, 59, 11 P. eques primum 5, 7, 12 duplex decretum Praenestino militi 23, 20, 2 stipendium ab equite et centurione recusatum 24, 18, 15 stipendium remigum privatis imperatum 26, 35, 2 cf. 39, 7, 5 stipendium militare et frumentum duplex post triumphum datur 37, 59, 6 militibus ex fuga Cannensi ademptum 23, 31, 2 legioni semestre in annum datum ignominiae causa 40, 41, 11.
Stipendiarii milites 8, 8, 3 civitates stipendiariae 37, 55, 5.
Stips confertur Apollini 25, 12, 14 cf. 5, 25, 5.
Stobi Paeoniae 33, 19, 3 vetus urbs 39, 53, 15 cf. 40, 21; 45, 29, 13.
Stragula vestis pretiosa Romam invecta 39, 6, 7.
Stratius medicus ab Eumene Romam mittitur speculator rerum, quae a fratre agantur 45, 19, 8 Attalum ad fidem fratri servandam permovet ibid. sqq.
Strato Thessalonicensis Persei praefectus 42, 58, 10.
Strato Bruti comes eum ipsius iussu occidit P. 124.
Stratonicea a Rhodiis frustra oppugnata 33, 18, 21 Rhodiis data a Romanis 33, 30, 11.
Stratonicensis ager 33, 18, 4.
Stratonidas Thebanus 33, 28, 10.
Stratus 36, 11, 7; 38, 4, 6 validissima Aetoliae urbs 43, 21, 6 cf. 43, 22.
Strymon Thessaliae castellum 32, 14, 3.
Strymon flumen 44, 44, 8; 45, 29, 5 Strumo 44, 45, 12.
Stuberra sv. Stubera urbs 31, 39, 4; 43, 18, 4.
Stupri damnatae matronae et pecunia multatae 10, 31, 9 stupra in Bacchanalibus virorum plura inter se quam feminarum 39, 13, 10 cf. 39, 10, 7.
Stymphalia terra 33, 14, 10.
Stymphalis regio Macedoniae 45, 30, 6.
Styni gens Alpina expugnati P. 62.
Subcenturionem quem vellet nominare permissum centurioni 8, 8, 18.
Subertanum forum 26, 23, 5.
Subitarii repentina auxilia appellati 3, 4, 11.
Subota insula interiecta Chio et Elaeae 44, 28, 6.
Subura regio Romae 3, 12, 2.
Suburana tribus P. 20.
Sucro oppidum 28, 24, 5.
Sucurium sub radicibus Ossae 42, 54, 10.
Sudes armorum loco 34, 15, 5.
Suessa Aurunca unde dicta 8, 15, 4 colonia deducta 9, 28, 7 P. militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3.
Suessa Pometia 1, 41, 7 capta 1, 53, 2 iterum capta 2, 25, 5.
Suessanorum legatio Romae 7, 38, 4 Suessana cohors in exercitu Rom. 10, 33 Suessanus ager 26, 9, 2.
Suessetani Poenis se iungunt in Hispania 25, 34, 6 socii populi Rom. vastantur 28, 24, 4 ad Catonem deficiunt 34, 20 cf. 39, 42.
Suessiones Belgae a Caesare victi P. 104.
Suessula urbs 7, 37, 4; 23, 14, 13; 23, 17, 3; 24, 13, 9; 24, 46; 25, 7, 7; 25, 22, 7.
Suessulanorum condicio eadem quae Capuae 8, 14, 11.
Sufetes summus Poenorum magistratus 28, 37, 2 velut consulare imperium habent 30, 7, 5 cf. 34, 61, 15.
Suffragii ferendi gradus facti 1, 43, 10 suffragii ius populus cui vult impertit 38, 36, 8 suffragia mutata a censoribus regionatimque descripta 40, 51, 9 suffragii lationem nemini, nedum ordini universo, censor iniussu populi adimere potest 45, 13, 3 SCto novis civibus datum P. 84 sine suffragio civitas data 8, 14, 10; 9, 43, 24.

Suggestus in foro exstructus rostris adornatur 8, 14, 12.
Suismontium mons 39, 2, 7; 40, 41, 2.
Sulla sv. Sylla Felix 30, 44, 6 cf. L. Cornelius Sylla.
Sulmo urbs 26, 11, 11.
Sulpiciae leges de exulibus et libertinis P. 77.
Sulpicia, gravis femina, socrus Postumii consulis 39, 11, 4.
Sulpicius legatus Marrucinos recipit P 76.
C. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 22.
C. Sulpicius cos. 9, 24.
C. Sulpicius praetor sortitur Siciliam 25, 41, 13.
L. Sulpicius trib. mil. 40, 27, 4.
P. Sulpicius legatus consularis ad milites in Aventinum mittitur 3, 50, 15 legatus ducit equites 3, 70, 4.
P. Sulpicius interrex 10, 11, 10.
P. Sulpicius trib. pl. auctore Mario leges perniciosas promulgat P. 77 a Sylla expulsus urbe interficitur ibid.
Q. Sulpicius secundum nonnullos auctores cos. 4, 23, 2.
Ser. Sulpicius cos. 2, 19.
Ser. Sulpicius curio max. moritur 3, 7, 7.
Ser. Sulpicius cos. 3, 10, 5.
Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 32, 3 eius uxor Fabia Ambusti filia 6, 34, 5.
Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
Ser. Sulpicius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
Ser. Sulpicius Paelignos vincit P. 73.
Ser. Sulpicius cos. P. 108.
C. Sulpicius Camerinus censor magistratu se abdicat 6, 27, 5.
P. Sulpicius Camerinus legatus Athenas missus ad describendas leges 3, 31, 8 dictator 3, 33, 3.
Q. Sulpicius Camerinus trib. m. c. p. 5, 8 iterum 5, 14, 5.
Ser. Sulpicius Camerinus cos. 5, 29, 2 trib. m. c. p. 5, 32 interrex 6, 5, 6.
Ser. Sulpicius Camerinus cos. 7, 28.
C. Sulpicius Galba pontifex 30, 39, 6 moritur 32, 7, 15.
C. Sulpicius Galba praetor 42, 28, 5 urbanus 42, 31, 9.
P. Sulpicius Servii filius Galba cos. creatus cum nullum curulem magistratum antea gessisset 25, 41, 11 Laevino succedit in Macedoniam 26, 22 iubetur omnem exercitum praeter socios navales dimittere 26, 27, 9 ei prorogatur imperium 27, 7, 15 iterum 27, 22, 10 Corinthi oram vastat 27, 31 a Philippo repellitur ib. 2 Elios adiuvat 27, 32, 2 cum Attalo se iungit 27, 33, 4 Peparetho vastata Oreum transmittunt 28, 5, 18 urbem recipiunt 28, 6, 4 Chalcidem frustra temptat ib. 8 Aeginam se recipit 28, 7, 11 dictator dictus consulem in Italiam revocat 30, 24, 3 cos. 31, 4, 4 ei Macedonia evenit 31, 6 contionem habet 31, 7 in Macedoniam proficiscitur 31, 14 ad Apsum castra habet 31, 27 cum regulis colloquitur 31, 28, 2 L. Furium mittit ad Panaetolium 31, 29 ad Lyncum castra ponit 31, 33, 6 levibus proeliis victor 31, 35—36 frumentatoribus opem fert 31, 37 Philippum repellit ib. 6 in Eordaeam venit angustiis superatis et rege deturbato 31, 40 aliquot urbes capit ibid. legatus iubetur esse in exercitu Flaminini 32, 28, 12 in numero decem legatorum, qui pacis leges Philippo dent 33, 34, 7 cf. 34, 59 iterum legatus mittitur ad Antiochum ib. 8 aeger Pergami remanet 35, 14 cum Minnione regis familiari colloquitur 35, 16.
Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 27, 21, 9 legatus ad Attalum 29, 11, 3 pontifex 30, 26, 10 moritur 32, 7, 15.
Ser. Sulpicius Galba aed. cur. 38, 35, 5 praetor 38, 42, 4 sortitur urbanam provinciam ib. 6 de rogatione Petillia ad senatum refert 38, 55 petit consulatum 39, 32, 6.
Ser. Sulpicius Galba trib. mil. L. Paulo inimicus eius triumphum impedire conatur 45, 35, 8 sqq. praetor male adversus Lusitanos pugnat P. 48 rogatione Scribonia reus factus P. 49 absolvitur ibid.
Ser. Sulpicius Galba a Lucanis captus liberatur P. 72.
C. Sulpicius Gallus legatus Romam missus 40, 28, 8 patronus ab Hispanis nominatur 43, 2, 5 praetor 43,

11, 7 plebis causam agit adversus consules 43, 14, 3 urbanam provinciam sortitur 43, 15, 3 trib. mil. exercitui lunam defecturam praedicit 44, 37, 5 P. castris praeest 45, 27, 6 ob solutiorem disciplinam eum increpat Paulus 45, 28, 9 cos. 45, 44, 2 Ligures subigit P. 46 cf. P. 49.

C. Sulpicius Longus cos. 8, 15 iterum 8, 37.

Q. Sulpicius Longus trib. m. c. p. 5, 36, 12 eius colloquium cum Brenno 5, 48, 8.

C. Sulpicius Peticus cos. 7, 2 legatus Hernicos vincit 7, 7 iterum cos. 7, 9 dictator 7, 12, 9 bellum adversus Gallos trahens a militibus carpitur sermonibus ib. 12 militum ardori et precibus cedit 7, 14, 5 arte quadam hostibus terrorem inicit ib. 6—10 Gallos magna clade afficit 7, 15, 5 triumphat ib. 8 interrex 7, 17, 11 cos. tertium 7, 18 quartum 7, 19, 6 interrex 7, 22, 2 cos. quintum ib. 3.

Ser. Sulpicius Rufus trib. m. c. p. 6, 4, 7 iterum 6, 18 tertium 6, 21.

P. Sulpicius Saverrio cos. 9, 45 triumphat de Aequis ib. 18 censor 10, 9, 14.

Summani aedes Romae 32, 29.

Sunium 28, 8, 11; 31, 32, 7; 32, 17, 3.

Suovetaurilia ad lustrandum exercitum 1, 44, 2 Marti piaculum 8, 10, 14.

Supellex magnificentior coepit esse 39, 6, 7.

Supplicatio ob res gestas decreta 26, 21, 3; 27, 7, 4; 37, 47, 4 in unum diem maligne decreta, quamvis gemina victoria parta 3, 63, 5 quare populus iniussu supplicatum it ibid. in unum diem 27, 7, 4 in quadriduum Veiis captis, quot dierum nullo ante bello 5, 23, 3 in quadriduum ob Punicum bellum finitum 30, 17, 3 in quinque dies Hannibale Italiam relinquente 30, 21, 10 Philippo victo 33, 24, 4 Perseo victo 45, 2, 8 in suscipiendis bellis 21, 17, 4; 22, 9, 10; 36, 2, 2 pro Scipione eiusque exercitu in Africa 30, 1, 11 in triduum indicta ante bellum imminens 31, 8, 2 ad averruncanda prodigia 10, 23; 27, 37, 4 ob unum prodigium 32, 1, 14 in ipso loco prodigii 41, 13, 3 ob terrae motus 34, 55, 3 ob tenebras interdiu obortas 38, 36, 4 ad aedem Herculis nominatim, deinde universo populo circa omnia pulvinaria indicta 21, 62, 9 per triduum ad omnia pulvinaria 22, 1, 15 cf. 22, 10, 8; 24, 10, 12 ob pestilentiam 3, 7, 7; 27, 23, 7; 38, 44, 7 Aesculapio habetur 10, 47, 7 ad aedem Herculis 21, 62, 9 Fortunae ib. 8 ad lucum Feroniae 27, 4, 15 ad Cereris, Liberi Liberaeque 41, 28, 2 per totam Italiam 40, 19 5 tributim supplicatur 7, 28, 8 cum liberis et coniugibus 3, 7, 7 a finitimis populis secundum statutum ordinem 7, 28, 8 cf. 22, 10, 8 ad supplicationes publice tus et vinum praebita 10, 23, 2 celebrata a viris feminisque 27, 51, 9 edictum ut, qui ex una familia essent, supplicarent pariter 34, 55, 4 coronati supplicant 36, 37, 5 coronati et lauream in manu tenentes 40, 37, 3 supplicatio cunctorum magistratuum coronato populo 43, 13, 8 in supplicatione partim maioribus hostiis, partim lactentibus sacrificatum 22, 1, 15 quadraginta hostiis 36, 21, 9 decem ingenui et virgines ad supplicationem adhibiti 37, 3, 6 supplicatio ex decreto pontificum 27, 4, 15; 27, 37, 4 decemvirorum 38, 44, 7 ex SCto 3, 63, 5; 27, 51, 8; 31, 8, 2.

Supplices quae insignia habuerint 24, 30, 14; 29, 16, 6; 44, 19, 7; 45, 25 cf. 2, 39, 12; 35, 34, 7.

Supplicium parum memor legum humanarum 1, 28, 11.

P. Sura legatus 22, 31, 6.

Surenas Parthorum dux P. 106.

Sus mansuetus, qui condimentis ferinae carnis speciem nactus est, imago exercitus Antiochi 35, 49, 7.

Susus Phalasarneus dux Cretensium 42, 51, 7.

Sutrini 6, 3, 2.

Sutrium oppidum ab Etruscis captum 6, 3, 3 recipit Camillus ib. 6 iterum occupatum ab Etruscis et liberatum 6, 9, 12 ab Etruscis op-

pugnatum 9, 32 obsidione exemptum ib. 2 cf. 9, 35; 10, 14, 3 Sutrinus ager 26, 34, 10 colonia militiam detrectat 27, 9, 7 poenas dat 29, 15.
Sybaris 26, 39, 7.
Syleum 38, 14, 10.
Sylla cf. L. Cornelius Sylla.
Syllus Gnosius Cretensium dux 42, 51, 7.
Synedri Macedonum senatores 45, 32, 2.
Synnada 38, 15, 14; 45, 34, 11.
Syphax rex Numidarum subito Poenis hostis factus bellum infert 24, 48, 2 cum Romanis amicitiam iungit ibid. P. Romano more exercitum pedestrem instruendum curat ib. 5 sqq. a Masinissa magno proelio victus 24, 49, 4 P. ad Maurusios fugit traiecturus in Hispaniam ib. 5 P. legatos Romam mittit 27, 4, 5 ad eum legatio missa ib. 7 Laelius cum donis missus 28, 17, 7 opulentissimus rex ib. 10 Scipionem et Hasdrubalem una excipit hospites 28, 18 cum Scipione foedus iungit ib. 12 P. ad eum Carthaginiensium legatio 29, 4, 4 societate facta cum Carthaginiensibus Scipioni renuntiat amicitiam 29, 23, 8 P. cf. 29, 29, 13 Masinissam regno pellit 29, 31, 7 P. Bucarem mittit adversus Masinissam 29, 32 ipse iterum eum fugat 29, 33, 5 P. Scipionem cogit ab Vtica abscedere 29, 35, 11 P. cf. 30, 3, 4 eius castra incensa 30, 5, 7 acie victus 30, 8, 7 iterum victus capitur vivus 30, 12 P. ad Scipionem ducitur 30, 13, 8 Albam in custodiam missus 30, 17, 2 eius regnum Masinissae datur 30, 44, 12 Tiburi in custodia mortuus triumpho subtrahitur 30, 45, 4 publico funere elatus ibid. in triumpho ductus a Polybio traditur ib. 5 cf. 40, 17, 2.
Syracusarum rex Hiero P. 16 cf. Hiero; regiones Tycha 24, 21, 7 Achradina ibid. insula ib. 11 Neapolis 25, 25, 9 Euryalus tumulus in extrema urbe 25, 25, 2 hexapylum 24, 32, 4 ibi motus orti post Hieronymi mortem describuntur 24, 21 sqq. a Romanis oppugnantur 24, 33, 9 P. obsidentur 24, 34, 16 expugnatio narratur 25, 23 sqq. Marcellus urbem proditione tentat ib. 4 effracto hexapylo occupat 25, 24, 7 Tycha et Neapolis diripiuntur 25, 25, 9 Euryalus traditur Romanis ib. 10 ibi mercennarii et transfugae tumultum faciunt 25, 29, 8 Achradinam et Nasum tenent ib. 10 Achradina prodita capitur urbs et diripitur 25, 31, 8 ingentem praedam praebet ib. 11 res a Laevino componuntur 26, 40 cf. 41, 13, 2.
Syracusani contionem habent 24, 22 legatos mittunt ad Ap. Claudium 24, 27, 4 Hippocratem et Epicydem praetores creant ib. 3 iterum creant 24, 32, 9 Epicyde absente cum Marcello agunt de deditione 25, 28, 2 sqq. Epicydis praefectos occidunt ib. 5 legatos mittunt ad Marcellum 25, 29 eos Scipio defendit ab iniuriis Graecorum 29, 1, 15.
Syri 37, 40, 11.
Syria 33, 19, 6 ibi motus P. 46. 52. 60. 62. 68. 70 adempta Tigrani P. 101 eo Parthi irrumpunt P. 108 Bibuli res in Syria gestae ibid. ibi bellum Caecilii Bassi P. 114 cf. P. 121 a Parthis infestata P. 127.
Syrtis minor 29, 33, 8; 34, 62, 3.

Tabae Pisidiae urbs Romanis dedita 38, 13, 12.
Tabellae laureatae victoriam nuntiant 45, 1, 7.
Tabellarius 45, 1, 6; 45, 2, 2.
Tabernaculum parum recte captum irritam reddit creationem 4, 7, 3 tabernacula militaremque supellectilem Masinissae donant Romani 30, 17, 13 tabernaculis et omni alio instrumento militari imperatores publice ornantur 42, 1, 9 tabernacula in foro statuuntur ob tempestates 39, 46, 3—4.
Tabernae in foro a Tarquinio Prisco factae 1, 35, 10 in tabernis fori ludi sunt litterarum 3, 44, 6 per iustitium clauduntur 3, 27, 2 in luctu publico 9, 7, 8 tabernae argentariae circa forum Hannibalis

adventu veneunt 26, 11, 7 septem, quae postea quinque et argentariae, quae postea novae (cf. 3, 48, 5) appellatae sunt ardent 26, 27 refectae 27, 11, 16 omnes conflagrant 35, 40, 8 argentariae novae 40, 51, 5 quattuor in publicum emptae 39, 44, 7 tabernae et lanienae in publicum emptae 44, 16, 10 circa forum piscatorium in privatum venditae 40, 51, 5.
Tabula in templo fixa monumentum victoriae 6, 29, 9; 41, 28, 8 civitatis acceptae 8, 11, 16 concepti voti 40, 52, 5—7 tabula Sardiniae pacatae formam habet 41, 28, 8 tabularum ingens vis in praeda Macedonica 45, 33, 5 signa tabulaeque Syracusis Romam devecta 25, 40 cf. 26, 30, 9; 38, 9, 13 tabulae priscae artis Eretriae 32, 16, 17 tabulis pictis Aesculapii fanum exornatum 43, 4, 7.
Tabulae legum duodecim in aes incisae proponuntur in publico 3, 57, 10 cf. 3, 34, 6 P.; 3, 37, 4 P.
Tabulae publicae census cuiusque 4, 8, 4; 6, 27, 6; 26, 36, 11 obsignatae censoribus reis 43, 16, 13 tabularum novarum spe sollicitatur plebs P. 111 lex de novis tabulis lata P. 113.
Tabularium clausum a censoribus reis 43, 16, 13.
Tagus flumen 21, 5, 8; 27, 19; 35, 22, 7; 39, 30, 9.
Talassius 1, 9, 12 Talassio vox nuptialis ibid.
Talentum Euboicum 37, 45, 13; 38, 9, 9 Atticum 38, 24, 8; 38, 38, 13.
Tamiani populus 33, 18, 3.
Tanagra Boeotiae oppidum 33, 28, 10; 35, 51.
Tanaquil Lucumonis uxor 1, 34, 4 summo loco nata ibid. quo honoratiorem videat virum, Romam transmigrandi consilium capit ib. 5 caelestium prodigiorum perita virum alta sperare iubet ex augurio ib. 9 marito interfecto Servium ad capessendum regnum excitat 1, 41, 3 populum adloquitur ib. 4.
Tannetum vicus prope Padum 21, 25, 13 cf. 30, 19, 7.
Tarentinis opem fert Alexander Epirensis 8, 24, 2 fraude Lucanos ad defectionem adducunt 8, 27, 2 eorum legatio ad Romanos Samnitesque 9, 14 diripiunt classem Rom. P. 12 legatos de hac iniuria questos pulsant ibid. eis bellum indictum ibid. opem fert Pyrrhus ibid. auxilium ferunt Poeni P. 14 victis pax et libertas datae P. 15 ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12 iuvenes Tarentini ad Hannibalem veniunt 24, 13 tredecim pro Hannibale coniurant 25, 8, 3 P. mari Romanos fugant, terra ipsi vincuntur 26, 39 legatos Romam mittunt pacem petentes 27, 21, 8 de eis SC. factum 27, 25, 2 equites qui vocantur Tarentini 35, 28, 8 in exercitu Antiochi 37, 40, 13 cf. 40, 18, 4.
Tarentum urbs 21, 10, 8; [23, 32, 16] 24, 13 frustra ab Hannibale temptatur 24, 20, 9 sqq. cf. 25, 1 proditione Hannibalis fit praeter arcem 25, 8—10 P. quibus legibus ei dedita sit 25, 8, 8 arx obsidetur 25, 11 frumento et militibus instruitur 25, 15, 4—5 cf. 26, 20, 7; 27, 3, 9 Fabio proditur 27, 15, 9 P. ad Tarentum patri Diti ludi fiunt P. 49 ager Tarentinus 44, 16, 7.
Tarpeius mons 1, 55 Tarpeia rupis 6, 17, 4 de ea deiectus M. Manlius 6, 20, 12 cf. Saxum.
Sp. Tarpeius Romanae arci praeest 1, 11, 6 eius filia auro corrupta Sabinos in arcem recipit ib. 7.
Sp. Tarpeius cos. 3, 31, 5 legatus ad milites in Aventino 3, 50, 15 trib. pl. cooptatur 3, 65.
Tarquinienses Superbum regem adiuvant 2, 6, 4 P. domos abeunt omisso incepto 2, 7 praedatum mittunt exercitum in agrum Rom. 5, 16, 3 opprimuntur ib. 5 agrum Rom. vastant 7, 16, 2 trecentos Romanos captos immolant 7, 15, 10 cum Faliscis victi 7, 17, 5 bellum renovant ib. 6 opprimuntur ib. 8—9 in eos acerbe saevitum 7, 19, 2—3 indutias impetrant 7, 22, 5 metu subacti frumentum praebent et indutias petunt 9, 41, 5 lintea pollicentur in classem Rom.

28, 45, 15 eorum sacerdotes angues praeferentes facesque furiali incessu terrent Romanos 7, 17.
Tarquinii urbs Etruriae 1, 34; 26, 3, 12; 27, 4, 14 Tarquiniensis ager 6, 4, 8.
Tarquinii urbe expulsi 1, 60, 2 eorum bona direpta 2, 5, 2 P. ager Marti consecratus ibid. ad Porsinam confugiunt 2, 9 de restituendis nequiquam cum Porsina actum 2, 13, 3 Tarquinia factio Romae 2, 18, 4 Tarquinii in exercitu Latinorum ad Regillum 2, 19, 4 eorum heres Aristodemus tyrannus 2, 34, 4.
Tarquinia Superbi soror, Bruti mater 1, 56, 7.
Arruns Tarquinius Prisci filius vel nepos 1, 64, 4 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 mitis ingenii iuvenis 1, 46, 4 fratris et uxoris fraude tollitur ib. 9.
Arruns Tarquinius Superbi filius Delphos mittitur 1, 56, 7 ex equo moribundus labitur cum Bruto congressus 2, 6, 9 P.
Sex. Tarquinius Superbi filius minimus natu 1, 53, 5 Gabios missus fraude prodit patri 1, 54, 10 P. Lucretiam stuprat 1, 58 Gabiis necatur 1, 60, 2.
T. Tarquinius Superbi filius Delphos missus 1, 56, 7 aciem exulum ducit 2, 20.
L. Tarquinius Collatinus Egerii filius Lucretiae maritus 1, 57, 6 victor muliebris certaminis ib. 10 ab uxore vocatus Collatiam venit 1, 58, 6 primus cos. 1, 60, 4 eius nomen odiosum civitati 2, 2, 3 consulatu se abdicat et civitate cedit ib. 10.
L. Tarquinius Priscus antea Lucumo nominatus Romam commigrat 1, 34, 10 regis liberis tutor factus ib. 12 regnum ambitiose petit 1, 35, 2 regnare iubetur ib. 6 centum patres minorum gentium legit ibid. bellum cum Latinis gerit ib. 7 circum maximum designat, ludos instituit ib. 8 eius cum Sabinis bellum 1, 36 cum Atto Navio rixa ib. 4 Latinos fundit 1, 37 Collatiam recipit 1, 38 Latinorum oppida capit ib. 4 P. urbem muro lapideo cingit et cloacas ducit ib. 6 P. fraude occiditur 1, 40, 7.
L. Tarquinius Superbus Prisci filius neposne fuerit parum liquet 1, 46, 2 Servii filiam alteram uxorem ducit 1, 42 eius ingenium 1, 46, 2 cum fratris uxore sublatis fratre et uxore nuptiis iungitur ib. 9 stimulante Tullia regnum ambit 1, 47, 7 agmine armatorum stipatus in forum irrumpit et patres ad regem Tarquinium citari iubet ib. 8 Servio maledicit ib. 10 eum intervenientem e curia deicit 1, 48, 3 illo occiso regnum invadit 1, 49 P. primores patrum interficit ib. 2 corpus armatis circumsaepit ibid. senatum de omnibus consulendi morem solvit ib. 7 Latinorum sibi maxime conciliat gentem ib. 8 eorum proceres convocat 1, 52, 5 Latinos exercitui immiscet ib. 6 cum Volscis bellum gerit 1, 53, 2 P. Gabiis fraude potitur 1, 53—54 ad negotia urbana animum convertit 1, 55 Iovis templum in Tarpeio aedificat ibid. (Capitolium inchoat P. 1) foros in circo et cloacam maximam facit 1, 56, 2 colonias mittit ib. 3 filios Delphos mittit 1, 56, 6 Ardeam Rutulorum obsidet 1, 57, 3 ei exilium indictum 1, 60, 2 Caere exulatum it ibid. a Veientibus et Tarquiniensibus auxilium petit 2, 6, 2 eius irrita expeditio 2, 7 ad Porsinam confugit 2, 9 ad Mamilium generum 2, 15, 7 ad Regillum vulneratur 2, 19, 6 Cumis moritur 2, 21, 5.
L. Tarquitius mag. eq. 3, 27 bello longe primus iuventutis Romanae ibid.
Tarracina urbs ubi antea Anxur 4, 59, 4; 22, 15, 11; 27, 4, 13; 28, 11, 2; 29, 14, 3; 36, 3, 6; 36, 37, 3; 40, 45, 3 ibi foedus inter Antonium et Augustum confirmatum F. 50.
Tarracinae flumen 24, 44, 8 moles ad Tarracinam 40, 51, 2.
Tarraco urbs 21, 61, 4; 22, 19, 5; 26, 17, 2; 26, 41; 28, 13, 4; 34, 16, 6; 40, 40, 13.

Tartesii gens Hispana 23, 26, 5.
T. Tatius rex Sabinorum magni nominis 1, 10 eum conveniunt finitimorum legati ibid. arcem Romanam fraude occupat 1, 11, 6 Lavinii interficitur 1, 14, 2 cf. 1, 30, 6; 1 55, 2.
Taulantii Illyrii immunes 45, 26, 13.
Taurasini 40, 38, 3.
Tauriani in fidem Rom. redeunt 25, 1, 2.
Taurii ludi per biduum facti religionis causa 39, 22.
Taurini 5, 34, 8; 21, 38, 5 eorum bellum cum Insubribus 21, 39 eorum caput Hannibal expugnat ib. 4.
Tauropolus Diana 44, 44, 4.
Taurus mons finis constitutus regni Antiochi 37, 55, 5 P.; 38, 38, 4 Tauri vallis ibid.
Taurus flumen 38, 15, 7.
Taurus agrestis vaccam aeneam initam aspergit semine 41, 13, 2.
Taygetus 34, 28, 12.
Teanenses gens Apula sese dedunt 9, 20, 4.
Teanum urbs Apuliae 23, 24, 5.
Teanum Sidicinum 22, 57, 8; 26, 14, 9.
Teates gens Apula in dicionem veniunt 9, 20, 8.
Tecmon Molossidis urbs dedita 45, 26, 10.
Tectosagi Gallorum gens 38, 16, 12 Magaba montem occupant consule appropinquante 38, 19 eorum fraus 38, 25, 7 acie victi 38, 26—27 P.
Tegea urbs 34, 26, 9 ibi concilium Achaeorum 35, 27, 11; 38, 34, 5; 41, 20, 6.
Tegulae marmoreae a Q. Fulvio de Iunonis aede detectae iussu senatus restituuntur 42, 3, 2.
Tei 37, 12, 10 Antiochum adiuvant 37, 27, 3 a praetore vastantur 37, 28.
Telemnastus Cretensium dux 35, 29.
Telesia Samnii urbs ab Hannibale capta 22, 13 a Fabio recepta 24, 20, 5.
Telesinus Marii comes P. 88.
Tellenae Latinorum urbs capta 1, 33, 2.
Telluri se devovet P. Decius 8, 9, 8; 10, 28, 13 cf. Terra; Telluris aedes 2, 41, 12.
Telmessicus sinus 37, 16, 13.
Telmessium 37, 56, 4.
Telmessus 37, 56, 4 Romanis deditur 38, 39, 3 Eumeni datur 38, 39, 16.
Temenitis porta Tarentina 25, 9, 9.
Sex. Tempanius equitum decurio aciem Romanam consilio ac virtute restituit 4, 38, 2—5 in castra Rom. suos reducit 4, 39, 8 eius moderatio in consulem 4, 41 trib. pl. absens creatur 4, 42 eo auctore equites sibi centuriones praeficiunt ibid.
Tempe Thessaliae 32, 15, 9; 33, 10, 6; 33, 35, 7; 36, 10, 11; 39, 24, 14; 42, 54, 8; 42, 67, 6; 44, 6, 5—8 a consule occupata 44, 7.
Tempestas foeda prohibet castrorum oppugnationem 2, 62 certamen dirimit Hannibalis et Romanorum ante urbis moenia 26, 11, 2 P. tempestate Galli Delphos spoliantes perempti 40, 58, 3 Bastarnae obruti ib. 4 comitia Romae dirempta 40, 59, 5 tempestas in prodigium versa 40, 2, 1—3; 40, 45, 3 tempestates foedae 25, 7, 7.
Templum primum omnium Iovi Feretrio sacratum 1, 10, 7 ne quis iniussu senatus aut tribunorum pl. partis maioris dedicaret lex 9, 46, 7 consulis aut imperatoris est templum dedicare ibid. templa vovebantur in ipso discrimine proelii 10, 42, 7 omnium conditor ac restitutor Augustus Caesar 4, 20, 7 templis temperatur in diruenda Alba 1, 29, 6 templa Atheniensium a Philippo diruta 31, 26, 10 templis pagatim Attica ornata eximie ib. 11 duo in terris sanctissima, Delphis et Samothracae 45, 5, 11.
Tempsa colonia 34, 45, 4.
Tempsanus ager Bruttiis ademptus 34, 45, 4.
Tempyra Thraciae locus 38, 41, 4.
Tencteri, Germaniae gens, subacti P. 140.
Tendeba in Stratonicensi agro 33, 18, 4.
Tenedus 44, 28, 2

Tensae 5, 41, 2 fori ornandi mos, cum tensae ducuntur 9, 40, 16.
Tenus insula 36, 21.
C. Terentillius Harsa trib. pl. rogat, ut quinqueviri creentur legibus de de imperio consulari scribendis 3, 9, 5 actionem differt ib. 13.
Terentina tribus 10, 9, 14 P.
L. Terentius legatus ad Antiochum 33, 35, 3.
Q. Terentius legatus ad Flaminium 21, 63, 12.
Q. Terentius Culleo captivus Carthagine a Scipione Romam reductus 30, 43, 11 eum triumphantem sequitur pilleatus 30, 44, 5 P. legatus Carthaginem it 33, 47, 7 praetor 38, 48, 4 peregrinam provinciam sortitur ib. 6 a senatu iubetur quaerere de pecunia ab Antiocho accepta nimis aequus aut iniquus Scipionibus 38, 55, 1—5 cf. 38, 60 in bona Scipionis quaestores mittit ib. 8 cf. 39, 3, 5 consulatum petit 39, 32, 8 legatus in Africam missus 42, 35, 7.
C. Terentius Istra praetor Sardiniam sortitur 40, 1, 2 triumvir coloniae 40, 29, 2.
L. Terentius Massiliota aed. pl. 31, 50 praetor sortitur Siciliam 38, 42, 6.
L. Terentius Massiliota trib. mil. Romam missus 40, 35, 3.
P. Terentius Tuscivicanus ex quinque legatis in Illyricum 45, 17, 4.
(Terentius) Varro Pompei legatus in Caesaris potestatem venit P. 110.
A. Terentius Varro missus ad custodiendum iter Aetolorum 37, 49, 7 praetor sortitur Hispaniam cit. 39, 38, 2 Corbionem expugnat 39, 42 proelia secunda cum Celtis facit 39, 56 ovans urbem intrat 40, 16, 11 legatus ad Gentium 42, 26, 7 ex decem legatis in Macedoniam 45, 17, 3.
C. Terentius Varro homo sordido loco natus 22, 25, 18 quaestura et duabus aedilitatibus postremo etiam praetura perfunctus ibid. cf. 22, 26, 3 suasor legis de aequando Minucii cum dictatore imperio ib. 4 cos. 22, 35, 2 eius multae ac feroces contiones 22, 38, 6 eum in insidias ruentem retinet collega 22, 42, 8 ad Cannas dissuadente collega signum proponit 22, 45, 5 clade accepta Venusiam perfugit 22, 49, 14 Canusium reliquias traducit 22, 54, 6 eius litterae ad senatum 22, 56 redeunti gratiae actae, quod de republica non desperasset 22, 61, 14 P nimis detegendo cladem contemptum Campanorum auget 23, 5, 2 ex Apulia accitus dictatorem dicit 23, 22, 11 prorogato imperio Apuliam tuetur 23, 25, 11 pro consule in Picenum agrum missus 23, 32, 19 ei prorogatur imperium 24, 10, 3 iterum prorogatur 24, 44, 5 a senatu in Etruriam mittitur 27, 24 Arretii legionem in praesidio habere iubetur ib. 6 pro praetore in Etruriam missus 27, 35, 2 legatus ad Philippum 30, 26, 4 in Africam 31, 11, 18 triumvir 31, 49, 6.
Terina urbs 8, 24, 4.
Termessus urbs 38, 15, 6.
Termessenses Isiondensium arcem expugnant 38, 15, 4.
Termestini, gens Hispana, subacti P. 54.
Terminalia 43, 11, 13; 45, 44, 3.
Terminus deus 1, 55, 3; 5, 54, 7.
Terra Mater 8, 6, 10 ei sive Telluri P. Decius se devovet 8, 9, 8; 10, 28, 13.
Terra Arpini campestri agro in ingentem sinum considit 30, 2, 12 terrae motus cf. motus.
Tesserarum ludus 4, 17, 3 tessera data militibus ad conveniendum 7, 35 ad armandum 9, 32, 4 cf. 27, 46; 28, 14, 7.
Testudo Romana ex ludicro Circensi ad belli usum versa 44, 9, 3 facta scutis supra capita sublatis continuatisque inter se 34, 39, 6 Gallorum structis ante se scutis confertorum 10, 29, 6 scutis super caput elatis Romani in urbem perrumpunt 10, 41, 14 cf. 31, 39, 14 testudines vineaeque in oppugnationibus urbium 5, 5, 6 testudini similis Peloponnesus 36, 32, 6.

Tetrachma trium fere denariorum argenti singula 34, 52, 6; 37, 46, 3.
Tetraphylia urbs 38, 1, 7.
Teus insula 37, 27, 3.
Teuticus princeps Illyriorum 44, 31, 9.
Teutoni Cimbris iuncti P. 67 a C. Mario victi et deleti P. 68.
Textilium ingens copia in praeda Macedonica 45, 33, 5.
Thabusion castellum 38, 14, 2.
Thapsus 29, 30, 5; 33, 48, 2 ibi Caesar Pompeianos vincit P. 114.
Thasus 33, 30, 3.
Thaumaci (sv. Thaumacus 32, 13, 14) a Philippo oppugnati 32, 4 eius oppidi situs ib. 3 vacuum oppidum captum 36, 14, 13.
Theaetetus praefectus classis Rhodiorum Romam missus legatus 45, 25, 7.
Theatrum ad Apollinis 40, 51, 3 iam exstrui coeptum Nasica auctore destruitur et populus stans ludos spectat P. 48 de gradibus in theatro equestri ordini adsignandis lex P. 49 cf. P. 140 Graecorum in theatro contiones 24, 39; 33, 28, 4 theatrum magnificum Tegeae aedificaturum pollicetur Antiochus 41, 20, 6.
Thebae Phthioticae 28, 7, 12; 32, 33, 16 urbis prodendae spes frustratur 33, 5 de ea disceptatio inter consulem et Phaeneam 33, 13, 7 cf. 33, 34, 7 emporium Thessalorum 39, 25, 9.
Thebae Boeotiae 33, 1 a praetore receptae 42, 63, 12 cf. 43, 17, 2 a Romanis dirutae P. 52.
Thebani discedunt a Persei societate 42, 43—44 nihil moventur Persei legatione 42, 46, 8.
Thebes campus Homeri carmine nobilitatus 37, 19, 7.
Theium oppidum 38, 1, 10.
Themistus Gelonis gener consiliorum Adranodori occiditur 24, 24, 4 cf. 24, 25 praetor fuerat 24, 26, 16.
Theodotus coniurationis in Hieronymum factae conscius torquetur 24, 5, 10 indicium ab consciis in insontem avertit ib. 12 Syracusas contendit rege occiso 24, 21, 4.
Theodotus princeps Passaronis civitatis favore Persei insignis 45, 26, 5 auctor desciscendi a Romanis ibid. eruptione facta occiditur ib. 9.
Theodotus adulescens nobilis Passarone auctor urbis dedendae 45, 26, 7.
Theodotus praeceptor Ptolemaei Pompei necis auctor P. 112 Pompei caput Caesari offert ibid.
Theogenes praefectus Persei 44, 32, 9.
Theondas Samothracum rex ad Perseum missus 45, 5, 6 ab eo corruptus pecunia ib. 12.
Theoxena Herodici filia Poridis uxor 40, 4, 1—5 liberis metuens persuadet, ut se ipsi interficiant ib. 13 P. in mare se praecipitat ib. 15 P.
Theoxenus Achaeorum dux 33, 18, 5.
Thermopylae ab Aetolis intercIusae 28, 5, 8 terra Graeciam claudunt 31, 23, 12 ibi Pylaicum concilium 33, 35, 8 saltus describitur 36, 15, 6 unde dictae ib. 12 ab Antiocho munitae 36, 16 ibi Achaei victi P. 52.
Thesaurus sv. thensaurus publicus Messenae sub terra, saxo quadrato saeptus 39, 50, 3 thensauri Proserpinae spoliati 29, 8, 9; 31, 12 thesauri Gallici auri 6, 14, 11.
Thespiae 42, 43, 8.
Thespienses 36, 21, 5.
Thesproti adiuvant Romanos 43, 21, 4.
Thesprotius sinus 8, 24, 3.
Thessali 29, 12, 14 iis libertas cum Phthiotide data 33, 34, 7 auxilia mittunt Quinctio 34, 26, 10 Antiochi societatem spernunt 36, 9 de Philippo queruntur 39, 24, 6 apud legatos Romanos 39, 25 insimulati a Philippo 39, 26 obaerati 42, 5, 7 eorum res componit Ap. Claudius 42, 5, 8 concilium Larisae coram legatis Rom. 42, 38, 6 exigua auxilia Romanis mittunt 42, 55, 10 auxiliares Thessali ob egregiam operam laudantur 42, 60, 10.
Thessaliae campi opimi 31, 41, 7 a Philippo vastatur 32, 13, 5 ab Ae-

tolis ib. 10 ab Amynandro 32, 14 a Flaminino 32, 15 P. eius civitates liberatae et in meliorem formam redactae a T. Quinctio 34, 51, 4 sqq. ab Antiocho peragrata 36, 9—10 a consule 36, 14 ibi omnia turbat Perseus 42, 13, 9 ex ea legationes veniunt L. Paulo gratulantes 44, 46, 9 in Thessaliam progressus Mithridates P. 82 cf. P. 111.

Thessalonica 33, 19, 5; 39, 27; 40, 4, 9; 42, 67, 3 ibi navalia regia 44, 10 vastatur ib. 5 cf. 44, 28, 15 dedita L. Paulo 44, 45, 5 secundae Macedoniae regionis caput 45, 29, 9 Thessalonicae praefecti 44, 32, 6.

Thetideum Pharsaliae terrae 33, 6, 11.

Theudoria urbs 38, 1, 7.

Theuma Thessaliae vicus 32, 13, 12.

Thoas praetor Aetolorum 35, 12, 4 auctor decreti quo Antiochus in Graeciam vocatur 35, 33, 7 ad Chalcidem occupandam mittitur 35, 34, 5 infecta re domum redit 35, 38, 12 Hannibalem ambitionis apud Antiochum insimulat 35, 42, 6 de ratione belli a Phaenea dissidet 35, 45, 2 legatus ad Antiochum 36, 26 eum deposcunt Romani 37, 45, 17 cf. 38, 38, 18.

Thraces sv. Thraeces in exercitu Romano 37, 39, 12 Romanis advenientibus angustias obsident 38, 40, 7 cf. 38, 41, 12 eorum magna multitudo in Macedoniam traducta a Philippo 39, 24, 4 Maroneae caedem principum faciunt 39, 34, 2 a Philippo victi 39, 35, 4 iis bellum illatum a Philippo 39, 53, 12 cf. 40, 3, 4 obsides Philippo dant 40, 24, 3 Bastarnas repellunt 40, 58, 2 sqq. cum iis coniuncti 41, 19, 7 Thracum gentes aliquot societatem Rom. petunt 42, 19, 6 Thraces in exercitu Persei 42, 51, 5—7 feroces in acie 42, 59, 2 decepti a praefecto Amphipolis 44, 44, 4 cf. 45, 42, 6—9 a M. Minucio victi P. 65 C. Sentium vincunt P. 70 Macedoniam vastant P. 74. 76. 81. 82 victi a Sylla P. 83 ab Ap. Claudio P. 91 cf. P. 92 subacti P. 97 cum iis bellum P. 103 M. Brutum vincunt P. 122 domiti P. 140.

Thrasippus Persei praefectus 42, 51, 4.

Thraso Hieronymi familiaris ad societatem Rom. tendit 24, 5, 8 falso crimine damnatus poenam dat ib. 13.

Thrasymennus lacus P. 22 cf. Trasumennus.

Thrausi Thraecum gens 38, 41, 6.

Thronium a Philippo captum 28, 7, 12 ibi colloquium inter Philippum et Quinctium 32, 36, 3 cf. 33, 3, 6; 35, 37, 7.

Thuriae (sv. Thurii) a Graecis captae, Sallentinis a Romanis restitutae 10, 2, 1—2 cf. 9, 19, 4; 25, 15, 9; 27, 1, 14.

Thurini a Romanis adiuti P. 11 eorum obsides Roma fugere conati caeduntur 25, 7, 14 ad Hannibalem deficiunt 25, 15, 6 sqq. oriundi ex Achaia ib. 7 cf. 26, 39, 18; 37, 26, 5.

Thurrus sv. Turrus regulus Celtiberorum cum Gracchо societatem iungit 40, 49, 4 sqq.

Thyatira urbs 37, 8, 7; 37, 37, 6 deditur Romanis 37, 44, 4.

Thyrium Acarnaniae urbs 36, 11, 10; 36, 12, 7 ibi concilium Acarnanum 43, 17, 7.

Thyrienses portas claudunt Antiocho 36, 12, 8.

Thyrsis Stuberaeus Demetrium occidit 40, 24, 7.

Q. Tiberilius centurio dignum se ducit corona murali 26, 48, 6.

Tiberinus pater 2, 10, 11.

Tiberinus Capeti filius, rex Albae, nomen dedit Tiberi fluvio 1, 3, 8.

Tiberis antea Albula nominatus 1, 3, 5 a Tiberino rege dictus ib. 8 eum transeunt Etrusci 2, 51, 2 trans Tiberim habitare iubentur Veliterni 8, 14, 6 Privernates senatores 8, 20, 9 insula Tiberis quomodo orta sit 2, 5, 4 in insula Tiberis Aesculapii aedes exstructa P. 11 gelida hieme innavigabilis 5, 13 circum inrigat 7, 3 agros inundat 1, 4, 4; 4, 49, 2; 24, 9, 6; 26, 34, 7

abundat aqua 30, 38, 10; 35, 9, 2 cf. 35, 21, 5; 38, 28, 4.
Tibicines quintae classi adscripti 1, 43, 7 avidum ferme vini genus 9, 30, 8 prohibiti in Iovis aede vesci, quod antiquitus traditum erat, Tibur confugiunt ib. 5 vino sopiti deportantur Romam ib. 9 iis permissum, ut quotannis cum cantu ac licentia per urbem vagarentur ib. 10 vescendi illud ius restitutum iis qui sacris praecinerent ibid. Latini relicti Romae arte ludicra remota F. 14 h.
Tibur 7, 11, 7; 9, 30, 5; 22, 11, 3; 30, 44, 4.
Tiburtibus bellum indictum 7, 9, 2 cum Gallis victi 7, 11, 7 pro portis Romae fusi 7, 12, 4 cum iis bellum 7, 17, 2 cf. 7, 18, 2 ad deditionem pugnatum 7, 19 tuentur Pedanos 8, 12, 7 cf. 8, 13, 4 victi ib. 6 agro multati 8, 14, 9 tibicines Romanos Romam revehunt 9, 30, 9.
Tichius Thermopylarum cacumen 36, 16, 11.
Ticinus fluvius 5, 34, 9; 5, 35, 2 ad eum occurrunt Hannibal et Scipio 21, 39, 10 ponte iunctus 21, 45 ad Ticinum proelium equestre 21, 47, 3.
Tifata mons a Samnitibus occupatus 7, 29, 6 cf. 23, 36; 32, 7, 3.
Tifernum oppidum 9, 44, 6; 10, 14, 6.
Tifernus mons 10, 30, 7.
Tigillum sororium 1, 26, 13.
Tigranes Armeniae rex P. 97 cum Mithridate victus P. 98 ei bellum infert Phrahates P. 100 bellum gerit cum Tigrane filio ibid. Pompeio se dedit et amissis aliquot provinciis restituitur P. 101.
Tigranes bellum gerit adversus patrem P. 100.
Tigurini Galli L. Cassium caedunt P. 65.
Timarum castellum Thessaliae 32, 14, 3.
Timasicrates Rhodius 37, 14, 3.
Timasitheus Liparensium princeps legatos Rom. a piratis captos sospites restituit 5, 28, 3 cum eo hospitium publice factum ib. 5.
Timavi lacus 41, 1, 2.
Timocrates Pellenensis Argorum praefectus 34, 29, 14 ob clementiam emissus data fide 34, 40, 7.
Timon princeps Thebanus 33, 5.
Timon Lydiae praefectus 42, 67, 2.
Tirones ut adsuescant signa sequi, saepius decurrunt milites 23, 35, 6 ab sedecim annis a Philippo scripti 33, 3, 4.
Tisaeum mons altus 28, 5, 17.
Tisippus Aetolus crudelitatis in principes Aetolorum accusatur 45, 28, 7.
Tiso Patrensis praefectus classis Achaeorum 35, 26, 7.
Tithronon Doridis parvum oppidum Philippus capit 28, 7, 13.
Titienses equitum centuria a Tito Tatio appellata 1, 13, 8.
C. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
L. Titinius trib. m. c. p. 5, 12, 10 iterum 5, 18, 2.
M. Titinius trib. pl. 3, 54, 13.
M. Titinius mag. eq. 10, 1, 9.
M. Titinius trib. pl. 35, 8, 9.
P. Titinius legatus 31, 21, 9.
Sex. Titinius trib. pl. 4, 16, 5.
M. Titinius Curvus praetor 40, 59, 5 cf. 41, 5, 7 ei prorogatur imperium in Hispania 41, 15, 11 avaritiae reus ab Hispanis fit 43, 2, 6.
Titium atrium 39, 44, 7.
Titurius legatus Caesaris a Gallis caesus P. 106.
Toga praetexta ab Etruscis sumpta 1, 8, 3 purpuream praetextam quinam gestare soliti sint 34, 7, 1—3 cf. 10, 7, 9 praetextae habendae ius triumviris epulonibus concessum, cum pontifices haberent 33, 42, 2 toga praetexta indutus, qui se devovet pro exercitu 8, 9, 5 togae praetexta et purpurea Masinissae dono datae 31, 11, 11 picta 10, 9, 7 Masinissae a Scipione data 30, 15, 11 purpurea Syphaci dono missa 27, 4, 8 cf. 31, 11, 11 candida 39, 39, 2 virilis 26, 19, 5.
Toletum 35, 7, 8 parva urbs, sed munita ad Tagum 35, 22, 8 capta ibid. cf. 39, 30, 2.
Tolistobogii Gallorum gens 38, 15, 15; 38, 16, 12 appropinquante consule Olympum petunt 38, 19 a Ro-

manis loco deiecti 38, 20—21 ea- stris expulsi 38, 22—23 P.
Lar Tolumnius Veientium rex Fidenates iubet legatos Rom. interficere 4, 17, 2 occiditur et spoliatur 4, 19, 5 P.
Tonitru in occipiendo magistratu vitio creatum demonstrat 23, 31, 13.
Tormenta bellica multa invenit Archimedes 24, 34, 2.
Torone urbs 44, 12, 8 ad Toronen portus 45, 30, 4.
Toronae promunturium 31, 45, 15 cf. 44, 12, 8.
Toronaicum mare 44, 11, 2.
Torquatus cognomen T. Manlio inditum 7, 10, 13.
Torquis Gallo interfecto detractus Torquati cognomen T. Manlio addit 7, 10, 11—13 aureus magni ponderis Iovi donum in aede positus 33, 36, 13 in praeda Gallica magna torquium vis 33, 36, 13; 36, 40, 12.
Trabea 1, 41, 6.
Tragoedia primum ad seaenam data F. 11 a
Tragula teli genus 21, 7, 10; 24, 42, 2.
Trahi ex Africa gens 33, 18, 3.
Tralles Illyriorum genus 27, 32, 4; 31, 35; 33, 4, 4 in exercitu Rom. 37, 39, 10 in exercitu Antiochi 37, 40, 8.
Tralles Asiae urbs Romanis deditur 37, 45 Eumeni datur 38, 39, 16.
Transfugae ad duo milia hominum verberati ac securi percussi 24, 30, 6 septuaginta Numidae, cum exploratores essent, supplicium dant 26, 12, 9 nominis Latini qui erant, securi percussi, Romani in crucem sublati 30, 43, 13 Italici in exercitu Philippi 32, 23, 9 cf. 24, 45, 2; 27, 17, 11 vd. perfugae.
Trasumennus lacus insidiis natus 22, 4, 2 ad eum clades Flaminii 22, 4 sqq. cf. Thrasymenus P. 22.
M. Trebellius Fregellanus 43, 21, 2.
Trebia fluvius 21, 28, 4 ad eum Scipio stativa munit ib. 7 eius descriptio 21, 54 ad Trebiam clades 21, 54—56.
Trebium Romanis ademptum a Coriolano 2, 39, 4.
Trebianus ager 23, 14, 13.
Trebius nobilis Compsanus 23, 1 cf. Statius Trebius.
C. Trebonius trib. pl. legem fert de provinciis Pompei etc. P. 105 M. Catonem in vincla ducit ibid. Caesaris legatus Massiliam obsidet P. 110 ex interfectoribus Caesaris P. 116.
Cn. Trebonius trib. pl. 5, 11.
M. Trebonius trib. m. c. p. 6, 21.
[T.] Trebonius legatus 10, 40, 7.
L. Trebonius Asper trib. pl. rogat, ut qui plebem tribunos roget, is usque eo roget, dum decem tribunos faciat 3, 65, 3 inde Asperi cognomen accipit ib. 4.
Trebula urbs recepta a Fabio 23, 39, 6.
Trebulanis civitas data 10, 1, 2.
C. Tremellius decemvir agro dividendo 42, 4, 4.
Cn. Tremellius trib. pl. 45, 15, 9.
Cn. Tremellius praetor poena multatus, quod cum pontifice max. iniuriose contenderat P. 47.
L. Tremellius quaestor Pseudophilippum caedit P. 53.
Cn. Tremellius Flaccus quaestorius ad Attalum missus 29, 11, 3 aed. pl. 30, 26, 11 praetor ibid. Siciliam sortitur 30, 27, 8.
Tresviri 32, 2, 6 cf. triumviri.
Treveri Galli P. 106 a Caesare victi P. 107.
Triarii 2, 47, 5; 7, 23, 7 veterani milites 8, 8, 8 ad triarios rem redisse, cum laboratur, proverbio increbuit ib. 11.
C. Triarius Luculli legatus victus a Mithridate P. 98.
Tribunal praetoris 27, 50, 9 imperatoris in castris 28, 27, 15 cf. 31, 29, 9; 45, 29, 2 tribunalia in urbe ad piscinam publicam posita 23, 32, 4.
Tribunus Celerum populum convocat 1, 59, 7.
Tribuni militum decem creantur a militibus seditiosis 3, 51, 6 decem ab altero exercitu ib. 9 ex iis duo delecti, qui summae rerum praeessent ib. 10 partim populi suffragio

fiunt, cum antea ab imperatoribus fierent, Rufuli vocati 7, 5, 9 ut seni deni in quattuor legiones a populo crearentur, rogatio 9, 30, 3 bello Macedonico non comitiis, sed a consulibus creantur 42, 31, 5 in octo legiones par numerus tribunorum creatus 44, 21, 2 ne quis crearetur, nisi qui honorem gessisset eo anno ibid. nemo tribunus in Hispaniam ire vult P. 48 duo tribuni ex civitate Nerviorum P. 141 tribuni a seditiosis militibus e castris fugantur 28, 24, 13 tribunus mil. in Hispaniam relegatus, quod mensibus suis legionem dimiserat 40, 41, 10.

Tribuni mil. consulari potestate promiscue ex patribus et plebe ut fierent concessum 4, 6, 8 tres creantur ib. 9 quattuor 4, 31 sex 4, 61, 1 et 4 octo 5, 1, 2 primus de plebe 5, 12, 9 cf. 4, 35, 6—11 tribunorum mil. ne comitia fiant lex 6, 35, 5.

Tribuni pl. creantur primi 2, 33, 2 P. sacrosancti ibid. patrum nemini eum magistratum capere licet ibid. duo creati tres sibi collegas creant ib. 2 P. cf. 2, 58 non populi, sed plebis magistratus 2, 56, 12 comitiis fiunt tributis 2, 58 ut decem crearentur patribus expressum 3, 30, 5 P. iis qui nocuisset, eius caput Iovi sacrum 3, 55, 7 duo patricii cooptati 3, 65 ut omnes comitiis, non cooptatione collegarum fierent, rogatio 3, 65, 4 duo accusati, quod gratificantes patribus rogationi tribuniciae intercessissent damnantur 5, 29, 6—7 tribunus fieri non potest, cuius pater sella curuli sedit et vivit 30, 19, 9 tribuno potestas lege lata abrogatur P. 58 ut eosdem creare plebi quoties vellet liceret, rogatio antiquata P. 59 iterum tribunus C. Gracchus P. 60 trib. pl. per vim creatus P. 69 eorum potestas a Sylla minuta P. 89 a Pompeio et Crasso restituta P. 97 duo tribuni urbe pulsi P. 109 duobus a Caesare potestas abrogatur P. 116 tribuni si longius ab urbe veniant mille passuum, consulari imperio subiecti 3, 20, 7 vitio creati 10, 47 intercedunt collegis 4, 48, 15; 5, 29, 6; 6, 35, 7 unus adversus omnes satis est ad dissolvendam potestatem 2, 44, 3 novem contra unum decretum ex collegii sententia interponunt 4, 53, 6 cf. P. 59 intercedunt SCtis 4, 6, 6; 9, 8, 13; 31, 20, 5 sententiam recusanti auxilio sunt 28, 45, 7 consules cogunt dictatorem dicere 4, 26, 9 consulibus impedimento sunt de provinciis sortiri parantibus 32, 28, 3 eos ob dilectum severius habitum in carcerem coniciunt P. 48 in carcerem ducunt, quod non impetrant ut sibi denos milites eximere liceat P. 55 censorem de saxo deici iubenti tribuno ceteri intercedunt P. 59 quaestores comitia de reo habere vetant 3, 24, 7 dilectum vetant 3, 11, 2; 3, 25, 9; 3, 30, 3 tributum conferri vetant 5, 12, 4 diem dicunt 2, 35, 2; 5, 29, 6; 6, 20 viatorem mittunt ad prendendum 2, 56, 13 triumpho intercedunt 10, 37, 9; 32, 7, 4 intercedunt comitiis 27, 6, 4; 33, 22, 3 ex auctoritate patrum triumphum rogant populum 45, 35, 4 prohibent patricios coire ad prodendum interregem 4, 43, 8 comitia consularia 4, 25 tribunorum mil. c. p. per quinquennium prohibent 6, 35, 10 legi non prius intercedere solent quam privatis suadendi potestas facta est 45, 21, 6 ex auctoritate senatus rogationem promulgant 42, 21, 5 referunt ad senatum 22, 61, 7; 27, 5, 16 in senatum leguntur 23, 23, 6 tribunus in senatu legendo praeteritus 45, 15, 9; P. 59 tribuni publicanorum audacia in ordinem coacti 25, 3, 19 cf. 25, 4, 4 qui pacem Caudinam spoponderant Samnitibus dediti 9, 10, 2 P. duo missi, ut Scipionem re cognita iure sacrosanctae potestatis reducerent 29, 20, 11.

Tribus quattuor urbanae a Servio institutae 1, 43, 13 una addita 2, 16, 5 P. una et viginti factae 2, 21, 7 P. quattuor adiectae 6, 5, 8 P. duae adiectae 7, 15, 12 P.; 8, 17, 11; 9, 20, 6 P.; 10, 9, 14 P.; P. 19

quinque et triginta tribus 29, 37, 13; P. 84 quattuor urbanae factae a Q. Fabio 9, 46, 14 P. in quattuor Esquilinam, Suburanam, Collinam, Palatinam redacti liberti P. 20 in Esquilina libertini omnes censentur 45, 15, 6 in quinque et triginta libertini distribuuntur P. 84 decem sorte ductae, ex quibus dilectus fieret 4, 46 tribus iure vocatae 5, 18, 2 tribus Aemilia 38, 36, 9 Aniensis 10, 9, 14 P. Arniensis 6, 5, 8 P.; 29, 37, 10 Claudia 2, 16, 5 P. Collina P. 20 Cornelia 38, 36, 9 Crustumina 42, 34, 2 Esquilina sv. Exquilina P. 20; 45, 15, 6 Falerna 9, 20, 6 P. Galeria 27, 6, 3 Maecia 8, 17, 11; 29, 37, 13 Palatina P. 20 Papiria 8, 37, 12 Pollia 8, 37, 11 Pomptina 7, 15, 12 P. Publilia ibid. Quirina P. 19 Sabatina 6, 5, 8 P. Scaptia 8, 17, 11 Stellatina 6, 5, 8 P. Suburana P. 20 Terentina 10, 9, 14 P. Tromentina 6, 5, 8 P. Velina P. 19 Veturia sv. Voturia 26, 22, 10 Vfentina sv. Oufentina 9, 20, 6 P.

Tributum aequaliter ex censu conferendi ratio inita 1, 43, 13 eo liberata plebes 2, 9, 6 cf. 5, 20, 5 populo indictum in stipendium militare 4, 60, 4 conferri vetant tribuni pl. 5, 12, 4 duplex imperatum 23, 31 tributa annua 26, 35, 6 tributum ad redimendam a Gallis urbem conferendum 6, 14, 12 ad murum saxo quadrato faciundum 6, 32.

Tricastini gens 5, 34, 4; 21, 31, 9.

Tricca Thessaliae urbs 32, 13, 5; 36, 13, 6; 39, 25, 3.

Triclinia ad epulum toto foro strata 39, 46, 3.

Tricorii gens 21, 31, 9.

Trientabulum ager appellatus, qui pro tertia parte pecuniae debitae dabatur 31, 13, 9.

Trifanum 8, 11, 11.

Trigemina porta 4, 16, 2; 35, 10, 12; 40, 51, 6.

Triphylia Achaeis restituta 28, 8, 6 cf. 32, 5, 5; 33, 34, 9.

Triphylia Epiri regio 32, 13, 2.

Tripolis Laconicae 35, 27, 9.

Tripolis Thessaliae 42, 53, 6; 42, 67, 7.

Tripolis Scaea 42, 55, 6.

Tripolitanus ager 36, 10, 5.

Tripudium solistimum 10, 40, 4 tripudia Gallorum 21, 42, 3.

Triumphalis vestis P. 67 triumphalia carmina 3, 29, 5; 28, 9, 18; 39, 7, 3.

Triumphantem sequuntur legiones 3, 10, 4 sine legionibus uno equo invehitur Claudius Nero 28, 9, 10 P. in Capitolium procedit 28, 9, 15 triumphantes milites et ipsi laureati 45, 38, 12 primus Marius triumphali veste in senatum procedit P. 67 de triumphantis incessu cf. 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39.

Triumphus describitur 3, 29, 4—5; 10, 7, 10; 10, 46, 14; 45, 37—39 a senatu decernitur 2, 47, 10 sine auctoritate patrum populi iussu actus 3, 63, 11; 7, 17, 9 SCto iussuque populi 4, 20 quare negetur 10, 36, 19; 34, 10, 5 de triumpho contentiones in senatu 31, 48 cf. 31, 49, 9 triumpho intercedunt tribuni 10, 37, 9; 32, 7, 4 triumphus offertur C. Mario P. 68 duo eidem offeruntur ibid. sine militibus uno equo decernitur C. Claudio, quod in aliena provincia bellum gesserit 28, 9, 10 P. nemini triumphus decernitur, qui sine magistratu res gessit 28, 38, 4 triumphum frustra postulat, qui pro consule rem gesserat 31, 20, 3 pro consule gerenti rem decretus 8, 26, 7 P. ne quis triumpharet, nisi qui exercitum pacata provincia deportasset, institutum 39, 29, 5 triumphus gratiae magis quam rerum gestarum magnitudini datus 40, 59 triumphus primus nullo ante gesto bello 40, 38, 9 de triumpho rogationem milites imperatoris ob minorem praedam irati antiquare conantur 45, 35, 6 sqq. P. ut separatim consules triumphum rogent, tribuni pl. postulant 33, 22, 2 bis in eodem magistratu triumphatum de iisdem P. 11 triumphus contigit Pompeio viginti quattuor annos nato, adhuc equiti P. 89 quattuor triumphos una Caesar ducit P. 115 triumphatum in monte Albano 26, 21, 6; 33,

23, 3 et 8; 42, 21, 4 triumphus sine militibus 28, 9, 10; 37, 46, 6 navalis primus actus a Duillio P. 17 navalis sine captivis et spoliis 45, 42, 2 triumphus Camilli clarior quam gratior 5, 23, 6 in triumpho centum viginti elephanti et tredecim duces ducti P. 19 magnificus Marcelli 26, 21, 7 clarissimus P. Scipionis 30, 44, 2 P. trium dierum Flaminini 34, 52, 4 nobilis L. Scipionis 37, 59, 2 L. Pauli 45, 50 quattuor dierum C. Caesaris F. 43 t.

Triumviri coloniae deducendae 4, 11, 5; 5, 24, 4; 6, 21, 4 in triennium creati 32, 29, 4 agro adsignando 21, 25, 3 colonis adscribendis 31, 49, 6; 32, 2, 6 agro dividendo a Ti. Sempronio creati P. 58 mensarii ob argenti penuriam facti 23, 21, 6; 24, 18, 12 aurum in publicum collatum accipiunt 26, 23, 8 capitales iubentur a senatu religiones externas ritusque novos prohibere 25, 1, 10 carceris diligentiorem curam habere 32, 26, 17 coetus nocturnos et incendia prohibere 39, 14, 10 dilectui habendo 25, 5, 6 sacris conquirendis donisque persignandis et aedibus reficiendis 25, 7, 5 epulones 33, 42, 2 cf. epulones; reipublicae constituendae in quinquennium creati P. 58.

Trocmi Gallorum gens 38, 16, 11; 38, 19, 2 victi 38, 26—27 P.

Trogilorum portus Syracusis 25, 23, 10.

Troia capta 1, 1 cf. 5, 4, 11.

Troia ad sinum maris Adriatici 1, 1, 3.

Troia in agro Laurenti 1, 1, 5.

Troiani 1, 1 cum Aenea profugi ad intimum Adriatici maris sinum appellunt ib. 3 cf. Latini.

Troilum Etruriae oppidum captum 10, 46, 10.

Tromentina tribus 6, 5, 8 P.

Trophonius Iupiter Lebadiae 45, 27, 8.

Q. Tubero cf. Q. Aelius.

Tubicines cf. Tibicines.

Tuccia Vestalis incesti damnata P. 20.

M. Tuccius aed. cur. 35, 41, 9 praetor sortitur Apuliam et Bruttios 37, 2 propraetor 37, 50, 13 triumvir coloniae 39, 23, 4.

Tulliae Servi regis filiae duae nubunt duobus Tarquiniis 1, 46, 5 maior obit ib. 9 minor marito sublato cum L. Tarquinio nuptiis iungitur ibid. maritum ad capessendum regnum stimulat 1, 47 per corpus interfecti patris carpentum agit 1, 48, 5 P. domo profugit 1, 59, 13.

Tullianum 29, 22, 10.

Tullii nobiles Albani in patres lecti 1, 30, 2.

Servius Tullius cf. Servius.

M'. Tullius cos. 2, 19.

Sex. Tullius, qui septimum iam primum pilum ducebat, pro exercitu a dictatore pugnam petit 7, 13 stricto gladio in hostes ducit 7, 16, 5.

M. Tullius Cicero auctor Livii P. 70 industria sua Catilinae coniurationem eruit P. 102 in exilium missus lege a P. Clodio lata P. 103; F. 28 p cum ingenti Italiae gaudio revocatus P. 104; F. 28 q Pompeio victo in castris remanet vir nihil minus quam ad bella natus P. 111 proscriptus necatusque P. 120 eius caput in rostris positum ibid. cf. F. 27 eius exitus describitur F. 48 et v; Livii de eo iudicium F. 49.

Q. (Tullius) Cicero legatus Caesaris ab hostibus obsessus a Caesare liberatur P. 106.

Tullus Hostilius Hostili nepos rex creatur 1, 22 bellicosus et ferocior Romulo ib. 2 Albanis bellum indicit ib. 5 in agrum Albanum impetum facit 1, 23, 4 cum Mettio Fuffetio colloquitur ib. 6 ei imperat, ut iuventutem in armis habeat 1, 26 duumviros facit ib. 5 clemens legis interpres Horatio auctor est provocandi ib. 8 Fidenates Veientesque vincit 1, 27 duodecim Salios fanaque Pavori et Pallori vovet ib. 7 Mettium ob perfidiam supplicio afficit 1, 28, 10 Albanorum civitatem cum Romana iungit, Albam diruit 1, 29 P. Caelium urbi addit 1, 30 eam sedem regiae capit

ibid. principes Albanorum in patres legit, curiam Hostiliam facit ib. 2 equitum decem turmas ex Albanis legit, legiones auget ib. 3 Sabinis bellum indicit ib. 4 eos devincit ib. 9 morbo implicitus superstitionibus obnoxius fit 1, 31, 6 fulmine ictus cum domo conflagrat ib. 8 regnaverat annos duo et triginta ibid.
Tumultus 34, 56, 11.
Tunicae binae ab Etruscis in militem exactae 9, 41, 7 militiae praemia 10, 30, 10 purpurea dono missa Syphaci 27, 4, 8 palmata 10, 7, 9 Masinissae donatur 30, 15, 11; 31, 11, 11.
Turda oppidum Hispanorum 33, 44, 4.
Turdetani finitimi Saguntinorum cum his certamina serunt Hannibale concitante 21, 6 a Romanis subacti, urbs deleta 24, 42, 11 deficiunt ad Romanos 28, 15, 15 omnium Hispanorum maxime imbelles 34, 17 victi Celtiberos conducunt ib. 4.
Turdetania 28, 39, 11 a Scipione deleta ibid. cf. 34, 16, 8.
Turduli gens Hispaniae 28, 39, 8; 34, 17, 4.
Turmae equitum decem ex Albanis lectae 1, 30, 3.
Turnus Rutulorum rex 1, 2 victus bello Aeneae Latinisque illato ib. 2 ad Mezentium confugit ib. 3.
Turnus Herdonius cf. Herdonius.
Turribus reficiendis quinque viri creati 25, 7, 5.
Turrus sv. Thurrus regulus Celtiberorum cum Graccho societatem iungit 40, 49, 4 sqq.
Tus ad supplicationes publice praebitum 10, 23, 2.
Tusci 1, 55 cum iis foedus renovatum ibid. ex Tuscis frumentum venit Romam 2, 34, 5 cf. Etrusci.
Tusculanum villa F. 48.
Tusculanus ager 3, 7, 3; 3, 31, 3 colles Tusculani 3, 8, 6.
Tusculani opem ferunt Romanis 3, 18, 4 iis gratiae actae ib. 10 Volscos inermes opprimunt 4, 10, 5 eos publice adiuvant 6, 25 pace constanti vim Romanam arcent ib. 6 pacem Romanam impetrant 6, 26, 8 paulo post civitatem ibid. 6, 36, 2 crimen rebellionis in paucos auctores vertunt et civitatem servant 8, 14, 4 supplices Romam veniunt Flavia rogatione accusati 8, 37, 8 veniam impetrant ib. 10.
Tusculum 2, 15, 7 occupatum ab Aequis a Q. Fabio liberatur 3, 23, 4 praeter arcem a Latinis capitur 6, 33, 7 liberatur a Romanis ib. 12 a Veliternis obsessum 6, 36 cf. 26, 9, 12; 27, 4, 12; 37, 3, 3; 41, 16, 6.
Tuscum mare, apud Graecos Tyrrhenum 5, 33, 7.
Tuscus vicus unde dictus 2, 14, 9; 27, 37, 15; 33, 26, 9.
Tutia flumen 26, 11, 8.
Tutomotulus Salluviûm rex ab Allobrogibus recipitur profugus P. 61.
Tutoris optio 39, 19, 5.
Tycha Syracusarum regio 24, 21, 7 instar urbis 25, 25, 5.
Tymbres fluvius 38, 13, 8.
Tyndareum 36, 2, 11.
Tynes urbs Africae a Scipione occupata 30, 9, 10; 30, 36, 9.
Tyrannis 24, 22, 9 de ea dictum Dionysii ibid.
Tyrii conditores Carthaginis 33, 49, 5 cf. 35, 48, 6.
Tyrrhenum mare 5, 33, 7.
Tyrus 33, 49, 5.
Tyscos vicus 38, 18.

Vacatio 7, 28, 3 sine vacationibus dilectus habitus ibid. quinquenni decreta Praenestinis 23, 20, 2 sacrosancta colonorum maritimorum 27, 38, 3 vacationem navalem frustra rogant coloni 36, 3, 4.
Vaccaei ab Hannibale infestati urbes amittunt 21, 5, 5 proelio victi a Romanis 35, 7, 8 iterum victi 40, 50, 6 subacti P. 41 a Lucullo cos. victi P. 48 M. Lepidum fugant P. 56 coniugibus trucidatis se ipsi interimunt P. 57 cf. F. 19.
Vacci prata 8, 19, 4 cf. Vitruvius Vaccus.
Vacunae aedes 24, 10, 9.
Vades publici 3, 13, 8 vel qui vades

dare possent in carcerem coniecti 25, 4, 11.
Vadimonis lacus 9, 39, 5.
Valentia urbs Hispaniae P. 55.
C. Valerius trib. m. c. p. 6, 36, 3.
C. Valerius flamen dialis praeturam petit 39, 39, 2 praetor sortitur peregrinam provinciam 39, 45, 4.
C. Valerius legatus ad Perseum 42, 6, 5.
L. Valerius quaestor perduellionis 2, 41, 11 cos. 2, 42, 7 invisus plebi quam ob rem ibid.
L. Valerius cos. 2, 61 Aequorum agrum vastat 2, 62, 2 ad praesidium urbis relictus 3, 5, 3.
L. Valerius interrex 5, 17, 4.
L. Valerius legatus Delphos missus 5, 28, 2.
L. Valerius mag. eq. 5, 48, 5.
L. Valerius mag. eq. 8, 18, 3.
L. Valerius trib. pl. de lege Oppia abroganda fert 34, 1, 2 pro rogatione verba facit 34, 5.
M. Valerius fetialis 1, 24, 6.
M. Valerius Volesi filius dictator 2, 30, 5 eius edictum de nexis ob aes alienum ib. 6 Sabinos fundit 2, 31, 2 triumphat ib. 3 ei sella curulis data in circo ibid. dictatura se abdicat ib. 10.
M. Valerius augur moritur 3, 7, 6.
M. Valerius Volesi nepos quaestor perduellionis 3, 25, 3 cos. 3, 31.
M. Valerius mag. eq. 7, 12, 9.
M. Valerius cos. 9, 28, 7 legatus egregie pugnat 9, 40, 21 quartum praetor 9, 41.
M. Valerius legatus L. Aemilii Pauli 40, 27, 3.
M. Valerius 45, 16, 5.
M. Valerius cos. F. 28 o.
M'. Valerius M. filius Volesi nepos dictator secundum quosdam 2, 18, 6.
P. Valerius cos. 2, 52, 6.
Q. Valerius cos. F. 11 a.
T. Valerius cos. 8, 18 Flaccum alii annalium auctores, alii Potitum nominant ib. 2.
Valerius Antias Livii auctor 3, 5, 13; 4, 23, 2; 25, 39, 14 mentiendi nullum modum facit 26, 49, 3 cf. ib. 5 immodice auget numerum 30, 19, 11 cf. 28, 46, 14; 29, 35, 2; 30, 3, 6; 30, 29, 7; 32, 6, 5; 33, 10, 8; 33, 30, 8 et 10; 33, 36, 13; 34, 10, 2; 34, 15, 9; 35, 2, 8; 36, 19, 12; 36, 36, 4; 36, 38, 6 rumoris cuiusdam de Scipionibus auctor 37, 48 cf. 37, 60, 6; 38, 23, 8; 38, 50, 5; 38, 55, 8; 39, 22, 9; 39, 41, 6; 39, 43; 39, 52; 39, 56, 7; 40, 29, 8; 41, 27, 2; 42, 11; 44, 13, 12; 45, 40.
L. Valerius Antias 23, 34, 9.
M. Valerius Corvus tribunus mil. Gallum ferocem adiuvante corvo obtruncat 7, 26, 5 P. inde ei Corvo cognomen inditum ib. 12 P. decem bubus et corona aurea donatur ib. 10 tres et viginti annos natus cos. creatur ib. 12 iterum 7, 27, 5 Antiates vincit, Satricum incendit ib. 7—8 tertium cos. 7, 28, 10 eius oratio ad milites 7, 32, 5 Samnites fundit ad montem Gaurum 7, 33, 15 ad Suessulam 7, 37, 4 triumphat 7, 38, 3 dictator milites seditiosos patriae restituit 7, 40 P. interrex 8, 3, 5 cos. quartum Cales capit 8, 16, 10 triumphat ib. 11 interrex 8, 17, 5 iterum interrex 9, 7, 15 Corvinus cognomen 7, 40, 3.
M. Valerius Falto quaestorius ad Attalum legatus 29, 11, 3 aed. cur. 30, 26, 6 praetor sortitur Bruttios 30, 40, 5 propraetor in Sardiniam missus 31, 8, 9.
Valerius Flaccus tribunus mil. 25, 14, 6.
C. Valerius Flaccus flamen dialis inaugurari cogitur curionem max. plebeium 27, 8, 4 ob luxuriosam adulescentiam flamen captus erat ib. 5 ius repetit introeundi senatum ib. 7 sqq. aed. cur. 31, 50, 7.
L. Valerius Flaccus mag. eq. 9, 7, 14.
L. Valerius Flaccus C. Flacci frater 27, 8, 5 aed. cur. 31, 4, 5 legatus equitibus praeest 31, 21, 8 praetor 31, 49, 12 pro fratre aedile iurat 31, 50, 8 Siciliam sortitur 32, 1, 2 pontifex suffectus 33, 42, 5 cos. 33, 42, 7 Italiam sortitur 33, 43, 5 Boiorum manum fundit 34, 22 Dorulatum Gallorum ducem proelio vincit 34, 46 legatus in Rhoduntiam missus 36, 17 cf. 36, 19 et 36, 22, 7 cum

Aetolis legatis Hypatam missus de pace concilianda 26, 27, 3 censuram petit 37, 57, 10 commendatus a Catone censor cum eo fit 39, 41, 4 cf. 39, 42, 5 molem ad Neptunias aquas facit 39, 44, 6 moritur 40, 42, 6.
L. Valerius P. F. Flaccus triumvir coloniae 37, 46, 11.
L. Valerius Flaccus cos. missus, ut Syllae succederet, a Fimbria occiditur P. 82.
L. Valerius Flaccus princeps senatus efficit, ut legati de pace ad Syllam mittantur P. 83.
P. Valerius Flaccus legatus in Hispaniam et Africam missus 21, 6, 8 cf. 21, 11.
P. Valerius Flaccus legatus Marcelli 33, 16, 13 naves mittit ad legatos hostis capiendos 23, 34, 4 captos Romam mittit ib. 8 explorare de bello Macedonico iubetur 23, 38, 9 legatus Laevini 24, 40, 5 eius sententia in senatu 26, 8, 6.
T. Valerius Flaccus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.
Valerius Laevinus cos. parum prospere adversus Pyrrhum pugnat P. 13.
C. Valerius Laevini filius pro Aetolis deprecatur 38, 9, 8 cf. 38, 10, 2.
C. Valerius Laevinus praetor sortitur Sardiniam 40, 44, 7 cos. suff. 41, 17, 6 legatus in Graeciam 41, 25, 5 in senatu refert 42, 17 censuram petit 43, 14.
C. Valerius Laevinus praetor sortitur Galliam 41, 8, 3.
M. Valerius Laevinus praetor iterum 23, 24, 4 peregrinus praetor 23, 30, 18 in Apuliam missus 23, 32, 16 Macedonum legatos comiter excipit ab iis deceptus 23, 33, 6 tria Hirpinorum oppida recipit 23, 37, 12 ei prorogatur imperium ad Brundisium 24, 10, 4 Livium mittit ad Tarentum custodiendum 24, 20, 13 cum classe contra Philippum profectus Oricum recipit 24, 40, 6 cf. P. 24 ei Graecia provincia prorogatur 24, 44, 5 iterum 25, 3, 6 tertium 26, 1, 12 cos. creatur 26, 22, 13 amicitiam cum Aetolis iungit 26, 24 P. Zacynthum praeter arcem capit et Oeniadas Nasumque ib. 15 morbo implicitus serius spe Romam venit 26, 26, 4 Campanos poenam deprecaturos secum ducit Romam 26, 27, 15 de se in senatu refert 26, 28 ei Italia evenit provincia 26, 29 permutatione facta Siciliam accipit ib. 9 patres iubet omne aurum in publicum conferre ad remiges parandos 26, 36 Syracusis res componit 26, 40 Agrigentum recipit ib. 13 et alia oppida ib. 14 Siciliam pacat ib. 18 Romam vocatus ad comitia habenda 27, 4, 3 senatum habet 27, 5, 2 M. Valerium Messalam dictatorem dicere vetatur a senatu ib. 15 Roma clam abit ib. 18 ei prorogatur imperium 27, 22, 9 Africa vastata prospere confligit cum classe Punica 27, 29, 7 Carthaginiensi agro vastato classem hostium fugat 28, 4, 6 Arretium ducit 28, 46, 13 legatus in Asiam ad Attalum 29, 11, 3 senatum admonet de pecunia privatis reddenda 29, 16 eius in senatu sententia 30, 23, 5 pro praetore in Macedoniam missus 31, 3, 3 eius mortis causa ludi funebres a P. et M. filiis facti 31, 50, 4.
M. Valerius Laevinus praetor peregrinus 39, 56, 5; 40, 1, 2.
M. Valerius Laevinus legatus in exercitu 42, 58, 12.
M. Valerius Maximus trib. m. c. p. 5, 14, 5 iterum 5, 24.
M. Valerius Maximus censor 9, 43, 25 dictator 10, 3, 3 Marsos vincit ib. 4 Etruriam uno proelio devincit 10, 5, 12 triumphat ib. 13 cos. ibid. legem de provocatione tertium sancit 10, 9, 3 (Murena cos. P. 10) cos. suff. 10, 11, 4 Etruriam vastat ib. 6.
[M.] Valerius Maximus censor P. 18.
M. Valerius Messala praefectus classis escensionem facit in Africam 27, 5, 8 eum dictatorem dicturus erat Laevinus ib. 15.
M. Valerius Messala praetor 34, 54, 2 peregrinam provinciam sortitur 34, 55, 6 consulatum frustra ambit 37, 47, 7 cos. 38, 35 ei Ligures provincia

obtingit ib. 9 nihil memorabile gerit 38, 42 legatus in Graeciam 41, 22, 3 decemvir sacrorum 42, 28, 13.
M. (Valerius) Messala P. 122 cos. F. 51 x.
C. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49 cos. 4, 53 arcem Carventanam recipit ib. 9 militum in eum ira ib. 11 trib. m. c. p. 4, 57, 12 tertio trib. m. c. p. 4, 61, 4.
L. Valerius Potitus in decemviros acriter invehitur 3, 39, 2 et 3, 41 ad eum Appius iubet lictorem accedere 3, 41, 3 Appium de foro pellit 3, 49, 5 cum Horatio missus ad plebem in sacrum montem 3, 53 cos. 3, 55 leges fert cum collega populares ibid. Aequos Volscosque adoritur 3, 60 suos hortatur 3, 61 hostes fundit ib. 9 populi iussu triumphat 3, 63, 11 cf. 4, 6, 7.
L. Valerius Potitus trib. m. c. p. 4, 49, 7 iterum 4, 58, 6 tertium 5, 1, 2 quartum 5, 10 quintum 5, 14, 5.
L. Valerius Potitus cos. 5, 31, 2 de Aequis triumphat ib. 4.
L. Valerius Potitus interrex 5, 31, 8.
L. Valerius Potitus interrex 6, 5, 6.
P. Valerius Potitus trib. m. c. p. 6, 6, 3 iterum 6, 18 tertium 6, 27, 2 quartum 6, 32, 3 quintum 6, 36, 3 sextum 6, 42, 3.
T. Valerius Potitus 8, 18, 2 cf. T. Valerius.
L. Valerius Publicola trib. m. c. p. 5, 26, 2 iterum 6, 1, 8 tertium 6, 5, 7 quartum 6, 21 quintum 6, 27, 2.
M. Valerius Publicolae frater cos. 2, 16 cum collega de Sabinis triumphat ibid. spectatae virtutis vir 2, 18, 7 in proelio ad Regillum caeditur 2, 20, 3.
M. Valerius Publicola cos. 7, 17, 13 iterum 7, 19, 6.
M. Valerius Publicola P. 122.
P. Valerius Publicola Volesi filius 1, 58, 6 cos. 2, 2, 11 adiutor Bruti in regibus exigendis ibid. pedites ducit 2, 6, 6 triumphans Romam redit 2, 7, 3 collegae funus facit ib. 4 ei invidia oritur ib. 5 summissis fascibus in contionem escendit ib. 7 leges fert, quae popularem reddunt 2, 8 de provocatione (L. Valerius P. 2) ib. 2 inde cognomen cepit Publicolae ibid. ad Veientium bellum profectus ib. 6 iterum cos. ib. 9 praedatores caedit 2, 11, 10 tertium cos. 2, 15 quartum cos. 2, 16, 2 princeps belli pacisque artibus moritur et de publico effertur ib. 7 eum matronae lugent ibid.
P. Valerius Publicola interrex 3, 8, 2 cos. 3, 15 eius oratio ad populum 3, 17, 2 pugnam ciens in Capitolio interfectus 3, 18, 8 in eius domum plebs quadrantes iactasse fertur ib. 11.
P. Valerius Publicola cos. 7, 21, 4 praetor 7, 23, 3 dictator 7, 28, 8.
P. Valerius Publicola mag. eq. 8, 17, 6.
C. Valerius Tappo trib. pl. 38, 36, 7.
L. Valerius Tappo praetor 35, 10, 11 Siciliam sortitur 35, 20, 8 pro praetore retinetur 36, 2, 11.
L. Valerius C. F. Tappo triumvir coloniae 37, 46, 11.
Valetudinis excusandae verba solita si quis honorem recusabat 6, 22, 7 valetudinis publicae causa supplicatio 40, 37, 3; 42, 2, 7.
Vallum Macedonum et Romanorum comparatum 33, 5, 5.
Vardei Illyrii subacti P. 56.
Vareia Hispaniae urbs F. 19.
P. Varenus praetor a Spartaco victus P. 95.
Vasa in formula fetialis 1, 24, 5 argentea in cella Iovis posita 10, 23, 12 argentea centum pondo, aurea viginti pondo Attalo dono data 35, 23, 11 aurea quingentûm pondo ab Antiocho missa censoribus traduntur, ut in templis, quibus ipsis videretur, ponerent 42, 6, 7 et 11 argentea et aurea caelata in praeda Scipionis 37, 59, 5 ingens vis in praeda L. Aemilii Pauli 45, 33, 5 aenea et argentea in praeda Gallica 36, 40, 11—12.
Vascones Hispaniae gens F. 19.
Vates 1, 45, 5 ex Etruria acciti 1, 55, 6 vatum et sacrificulorum multitudo SCto ab urbe removetur 25, 1, 8—10.
Vaticanus ager 10, 26, 15.
P. Vaticanus cos. F. 33 s.

Vaticinium de Caesaris victoria F. 33 vaticinii libri 25, 1, 12.
P. Vatinius praetor P. 105 exercitum Bruto tradit P. 118.
Vecilius mons 3, 50.
Vectigalia sub nutu atque arbitrio censorum 4, 8, 2 vectigal novum ex salaria annona 29, 37, 3 magna ex ferrariis argentariisque Hispaniae instituta a Catone 34, 21, 7 multa instituta a censoribus 40, 51, 8 vectigal dimidium eius, quod pependissent regi, Macedonibus impositum 45, 29, 11 ingens ex metallis Macedonicis 45, 18, 3 vectigalia summis pretiis locata 39, 44, 7 de eorum locatione contentio inter censores et publicanos 43, 16, 2 sqq. vectigal annuum censoribus in opera publica decretum 40, 46, 16 dimidium ex vectigalibus censoribus ad opera publica attributum 44, 16, 9 vectigal Campanus populus equitibus suis pendere iubetur 8, 11, 16 vectigalia Poenorum 33, 46, 8.
Vectones sv. Vettones, Hispaniae populus, proelio victi 35, 7, 8 magnas copias auxilio mittunt Toletanis 35, 22, 8.
Vediovi aedem dedicat L. Furius 31, 21, 12.
Veientes excursione in fines Rom. facta repelluntur 1, 15, 4 P. pacem petunt ib. 5 Fidenatibus arma consociant 1, 23, 3 vincuntur ib. 10 a Servio Tullio devicti 1, 42, 3 P. Tarquinium adiuvant 2, 6, 4 pugna ad silvam Arsiam pro victis cedunt 2, 7 iis ager restituitur ex pace cum Porsina facta 2, 13, 4 cum iis bellum 2, 43; 2, 44, 7; 2, 45, 3 vincuntur 2, 47, 9 Veiens bellum in formam latrocinii venit 2, 48, 5 Fabia familia in se sola suscipit ib. 8 P. caedunt Fabios ad Cremeram 2, 50, 11 P. Veientes et Etrusci ante moenia urbis 2, 51, 2 inter duas acies occisi ib. 9 cum Sabinis superati 2, 53, 3 iis indutiae datae in quadraginta annos 2, 54 depopulantur agrum Rom. 4, 1, 4 ad eos deficiunt Fidenates 4, 17 eorum rex Tolumnius legatos Rom. interfici iubet ib. 2 vincuntur 4, 19, 6 eorum ager vastatus 4, 21 Fidenates adiuvant ib. 8 bello renovato primo prospere pugnant 4, 31, 3 vincuntur 4, 34, 3 iis indutiae datae 4, 35, 2 eorum legati a senatu impetrant, ne res repetantur 4, 58, 2 Veiens senatus legatis Rom. superbe respondet ib. 6 iis bellum indictum 4, 60, 9 Veii obsessi 4, 61, 2 regem sibi creantes efficiunt, ut Etrusci auxilium iis denegent 5, 1, 3.
Veii urbs valida muris ac situ munita 1, 15, 4 obsessa 4, 61, 2 per decem annos obsidio continuatur 5, 7—21 a M. Furio Camillo capitur 5, 21, 10 diripitur ib. 14 Veiens ager 26, 34, 10; 27, 37; 32, 9, 2; 41, 21, 12; 42, 24.
Velabrum 27, 37, 15.
Velamenta supplicum 24, 30, 14; 25, 25, 6; 29, 16, 6; 35, 34, 7; 36, 20.
Velia altus ac munitus Romae locus 2, 7, 6 in Velia penatium aedes 45, 16, 5.
Velia urbs capta 10, 45, 8.
Velina tribus P. 19.
Velites ut in legionibus essent institutum 26, 4, 10 eorum arma parma et gladius 31, 35, 6 cf. 38, 21, 13.
Veliterni coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 iis triste responsum datur captivos repetentibus 6, 17, 7 in urbem pulsi 6, 22, 2 agrum Romanum vastant 7, 15, 11 Tusculum obsidentes in urbem repelluntur et oppugnantur 6, 36, 5 tuentur Pedanos 8, 12, 7 Volscis coniuncti funduntur 8, 13, 5 in eos saevitum 8, 14, 5 iussi trans Tiberim habitare ibid. nuntiant Apollinis et Sangus aedes de coelo tactas 32, 1, 10.
Velitrae captae 2, 30, 14 eo colonia deducta 2, 31, 4 numerus colonorum auctus 2, 34, 6 a Velitris coloni Volscos adiuvant 6, 12, 6 cf. 32, 1, 10; 32, 9, 3 Veliternus ager Volscis ademptus 2, 31, 4 cf. 30, 38, 8.
Vellia Lucaniae urbs 26, 39, 5.
Venatio in ludicro leonum et pantherarum 39, 22, 2.
Veneficia matronarum primum de-

prehensa 8, 18, 11 prodigii loco habita ibid. de iis quaestio 39, 38, 2; 39, 41, 5; 40, 37, 4; P. 48.

Venenum reges ad incerta fortunae secum habere solent 30, 15, 4 veneni poculum Demetrio datum 40, 24, 5.

Veneti circa Adriatici maris sinum 1, 1, 3; 5, 33, 10 Graecos caedunt 10, 2, 11.

Veneti, Galliae gens, a Caesare victi P. 104.

Venetia 39, 22, 6; 41, 27, 3.

P. Ventidius legatus M. Antonii Parthos Syria expellit P. 127 iterum vincit P. 128.

Venus 10, 31, 9 ei aedes ex aere multaticio stupri damnatarum facta ibid. Veneri et Marti pulvinar stratum 22, 10, 9 Veneris templum 29, 37, 2 Erucinae aedes vota 22, 9, 10; 22, 10, 10 dedicata 23, 31, 9 ea extra portam Collinam 30, 38, 10 Erucinae aedes dedicata 40, 34, 4 Genetricis aedes P. 116 Veneris templum a Philippo spoliatum restituendum 32, 33, 5.

Venusia urbs 22, 49, 14; 27, 2, 10; 27, 20, 10 Hannibalis bello adtenuata suppletur colonia 31, 49, 6.

Venusini reliquias exercitus Rom. veste et pecunia adiuvant 22, 54, 2 fidem Romanis servant 27, 10, 7.

Ver sacrum votum, si bellatum prospere esset 22, 9, 10 P. de vovendo populus rogatur 22, 10, 2—6 factum a consulibus 33, 34 non recte factum renuntiat pontifex max. 34, 44, 2.

Veragri 21, 38, 9.

Verbenae 30, 43, 9.

Vercellium Hirpinorum oppidum receptum a Romanis 23, 37, 12.

Vercingentorix Arvernus P. 107 eo duce prope universi Galli defecerunt ibid.

Vergiliarum sidus 21, 35, 6.

Verginia virgo forma excellens fraude in servitutem asseritur a cliente Ap. Claudii 3, 44, 5 P. stuprum ei inlaturus Appius clienti vindicat 3, 47, 5 P. a patre occisa virgo 3, 48, 5 P.

Verginia Auli filia Volumnio nupta, quod e patribus enupsisset, a sacris Pudicitiae patriciae arcetur 10, 23, 4 Pudicitiae plebeiae aram dedicat ib. 7.

A. Verginius cos. 2, 28 contra Volscos prospere pugnat 2, 30, 13.

A. Verginius cos. 2, 51, 4 collegae accusati testis 2, 52, 8.

A. Verginius cos. 2, 63 eius neglegens imperium in Aequis ib. 5.

A. Verginius triumvir agro dividendo 3, 1, 6.

A. Verginius trib. pl. diem dicit K. Quinctio 3, 11, 9.

A. Verginius die dicta quia tribunus pl. rogationi tribuniciae intercessisset, decem milibus aeris condemnatus 5, 29, 7.

L. Verginius honestum ordinem ducit in Algido, vir exempli recti domi militiaeque 3, 44, 2 eius filia forma excellens libidinem movet Appii Claudii ib. 4 ex castris arcessitus 3, 46, 10 cum Appio contendit 3, 47—48 filiam cultro transfigit 3, 48, 5 P. in castra pergit ib. 6 milites oratione incendit 3, 50, 2 admonet, ut tribunos mil. decem creent 3, 51, 2 ipse creatus honorem recusat ib. 3 trib. pl. 3, 54, 11 Ap. Claudio diem dicit 3, 56 cum pro damnato in vincla duci iubet 3, 57, 5.

L. Virginius cos. 4, 21, 6 dictatorem dicit ib. 10 iterum cos. secundum Licinium 4, 23.

L. Verginius trib. m. c. p. 5, 8 collegae ab hostibus oppugnato non venit auxilio ib. 10 eius rixa cum collega in senatu ib. 13 ei dies dicta 5, 11, 4 damnatus decem milibus aeris 5, 12.

L. Verginius trib. m. c. p. 6, 1, 8.

L. Verginius trib. mil. 27, 43, 4.

Opiter Verginius cos. 2, 17.

Opiter Verginius cos. 2, 54, 3 cf. Livii dubitationem ibid.

Proculus Verginius cos. 2, 41 legis Cassiae dissuasor ib. 5.

P. Verginius de nexis sententiam dicit in senatu 2, 29, 7.

Sp. Verginius cos. 3, 31.

T. Verginius cos. 2, 21, 2.

T. Verginius cos. 2, 48

T. Verginius Caelimontanus cos. 3, 65, 2.
T. Verginius Rutilus augur moritur 3, 7, 6.
Vermina Syphacis filius Masinissam victum persequitur 29, 33, 8 Carthaginiensibus auxilio profectus fugatur a Scipione 30, 36, 8 frustra legatos mittit ad senatum culpam purgaturos 31, 11, 13 fidei populi Rom. se permittit 31, 19, 5.
Verona 5, 35.
Verrugo oppidum Volscorum causa belli 4, 1, 4 a Romanis recepta 4, 55, 8 amissa 4, 58, 3.
Verulanus populus Hernicorum bello Romano se abstinet 9, 42, 11 suas leges quam civitatem Rom. mavult 9, 43, 23.
Vescelia Hispaniae urbs 35, 22, 6.
Vescellium Hirpinorum oppidum 23, 37, 12.
Vescia urbs 8, 11, 5 Ausonum urbs proditione capta 9, 25, 4.
Vescini 10, 20.
Vescinus ager 10, 21, 7; 10, 31, 2 saltus 10, 21, 8.
Veseris 8, 8, 19; 10, 28, 15.
Vesta 1, 20, 3 ei cum Vulcano lectisternium factum 22, 10, 9 eius sacerdotium Alba oriundum 1, 20, 3 eius aedes 5, 32, 6 eius templum ardet P. 19 sacra ex incendio rapta a pontifice max. ibid. eius aedes vix defensa ab igni servorum opera 26, 27, 4 in penetrali pignus fatale imperii Rom. conditum ib. 14 ignis exstinctus 28, 11, 6 P. ad Vestae supplicatio ib. 7 in Vestae aede Q. Scaevola pontifex max. occisus P. 86.
Vestales legit Numa 1, 20, 3 sacra Romana defodiunt 5, 40, 7 ipsae Caere pervectae ib. 10 cf. 7, 20, 7 Vestalis accusata et absoluta iubetur abstinere iocis colique sancte potius quam scite 4, 44, 12 suspecta ob mundiorem cultum iudicio facto viva defoditur 8, 15, 8 P. Vestales incesti damnatae 2, 42, 11 P.; P. 14; P. 20; 22, 57, 2 P; P. 63 Vestalis, cuius neglegentia ignis exstinctus erat, caesa flagro 28, 11, 6 P.
Vestia Oppia Atellana Capuae habitans sacrificarat pro salute populi Rom. 26, 33, 8 libertate et praemiis donatur 26, 34.
Vestimenta reliquiis exercitus Rom. a Venusinis suppeditata 22, 54, 2 missa exercitui 32, 27, 2; 44, 16, 4.
Vestini iungunt se Samnitibus 8, 29 pervastato agro victi ib. 12 cum iis foedus ictum 10, 3 deficiunt P. 72 in deditionem recepti P. 75 cf. P. 76 Vestina cohors 44, 40, 6.
Vestis mutatur a reis eorumque propinquis 2, 61, 5; 6, 20, 2 candida gratulantium 45, 20, 5 stragula pretiosa Romam advecta 39, 6, 7 cf. 4, 25, 13.
Vesuvius 8, 8, 19.
Veterani agro donantur 31, 4; P. 125 eorum seditiones P. 113. 125. 131.
Veteres campi 25, 16, 25 cf. 44, 16, 10.
M. Vetilius praetor a Viriato victus P. 52.
Veto vox tribunorum intercedentium 6, 35, 9.
Vettones cf. Vectones.
Veturia centuria 26, 22, 2.
Veturia mater Coriolani in castra eius profecta filii animum flectit 2, 40, 5 P.
C. Veturius cos. 3, 31, 2 ei diem dicit L. Alienus aed. pl. ib. 5 multa damnatus ib. 6 augur lectus 3, 32, 3.
C. Veturius trib. m. c. p. 6, 32, 3.
C. Veturius trib. m. c. p. 6, 36, 6.
L. Veturius decemvir 3, 33, 3.
L. Veturius trib. m. c. p. 6, 38, 2.
L. Veturius trib. m. c. p. 6, 42, 3.
L. Veturius aed. cur. 27, 6, 19.
L. Veturius cos. F. 11 c.
M. Veturius trib. m. c. p. 5, 13, 3.
T. Veturius cos. 8, 16, 12.
T. Veturius Calvinus cos. 9, 1 P. cum exercitu in furculis Caudinis captus 9, 2, 10 cum collega spondet 9, 5, 4 sub iugum missus 9, 6 P. Samnitibus deditus remittitur 9, 11, 13 P.
Sp. Veturius Crassus trib. m. c. p. 4, 47, 7.
T. Veturius Geminus cos. 3, 8, 2 Volscos fundit ib. 5 ovans urbem intrat 3, 10, 4.

T. Veturius Gracchus Sempronianus augur suff. 41, 21, 9.
L. Veturius Philo dictator comitiorum causa 22, 33, 11.
L. Veturius Philo censor 27, 6, 17 moritur ib. 18 cf. 27, 34, 6.
L. Veturius Philo praetor 27, 6, 12 peregrinam provinciam sortitur cum Gallia 27, 7, 8 ei prorogatur imperium 27, 22, 5 legatus it Romam 27, 51, 3 collaudatur a consulibus 28, 9, 20 cos. 28, 10, 2 mag. eq. 29, 11, 9 legatus Romam missus 30, 38, 4 cf. 30, 40, 2.
T. Veturius Philo flamen Martialis 29, 38, 6.
C. Vetusius cos. 2, 19.
T. Vetusius cos. 2, 28 contra Aequos missus 2, 30, 9 audacter aggressus vincit 2, 31, 6.
Vexillarius 8, 8, 4; 35, 5, 12.
Vexillum quot milites 8, 8, 8 in hostes proiectum 25, 14, 4.
Vfentina tribus 9, 20, 6 (Oufentina P. 9).
Via Aemilia Placentiam ducens 39, 2, 10 P. Appia 7, 39, 16 ab Ap. Claudio censore munita 9, 29, 6 Ficulensis sv. Nomentana 3, 52, 3 Flaminia P. 20; 22, 11, 5 Fornicata 22, 36, 8 Gabina 2, 11, 7; 3, 6, 7; 5, 49, 6 Labicana 4, 41, 8 Latina 2, 39, 3; 10, 36, 16; 22, 12, 2 nova 1, 41, 4; 5, 32, 6 Nomentana 3, 52, 3 sacra 2, 13, 11 Salaria 7, 9, 6 per Formianum montem 39, 44, 6 a porta Capena ad Martis silice strata 38, 28, 3 a Martis ad Bovillas silice strata 10, 47, 4 viae silice stratae in urbe 41, 27, 5 viae per agros publica impensa factae 9, 43, 25 cf. 29, 37, 2.
Viaticum decurionibus remigibusque datum 28, 45, 17.
Viator a tribuno pl. missus ad consulem 2, 56, 13 dictatorem citat 6, 15 viatores aedilicii 41, 27, 5 viator ad consulem citat matronas 8, 18, 8.
Dec. Vibellius legionis Campanae praefectus P. 12.
Cerrinus Vibellius Taurea Campanus, insignis bello vir 23, 8, 5 Claudium Asellum provocat ad certamen singulare 23, 46, 13 sua se manu interficit 26, 15, 15 varia de eius morte fama 26, 16, 2.
Vibius nobilis Bruttius 27, 15, 3.
Vibius Accaus praefectus cohortis Paelignae vexillum trans vallum hostium traicit et princeps ipse per fossam irrumpit 25, 14, 5 donatur ib. 13.
Vibius Virrius Campanus auctor defectionis 23, 6 dissuadet de offerenda deditione 26, 13, 2 cum aliis senatoribus epulatus venenum sumit 26, 14, 3.
C. (Vibius) Pansa cos. male adversus Antonium pugnat P. 119 ex vulnere defunctus in Campo sepelitur ibid. cf. F. 49 v.
Vibo 21, 51, 4; 31, 3, 3 eo colonia deducta 35, 40, 5.
Viboniensis ager 21, 51, 4.
Vica Pota 2, 7, 12.
Vicesima manumissorum 7, 16, 7 aurum vicesimarum 27, 10, 11.
Vicilinus Iupiter 24, 44, 8.
Victimae maiores immolantur in supplicatione ob Hannibalem profectum 30, 21, 10 victimae aliaque quae ad sacrificium pertinent magistratibus ex publico praebentur 45, 44, 15.
Victimarii 40, 29, 14; 41, 15, 2.
Victoria aurea ab Hierone Romam missa 22, 37, 5 in templo Iovis collocata ib. 12 in aede Concordiae fulmine icta 26, 23, 4 Victoriae aedes facta ex pecunia multaticia dedicatur 10, 33, 9 in aede Victoriae in Palatio Idaea collocatur 29, 14, 13 Victoriae Virgini aedicula dedicata 35, 9, 6 Victoriae mons 24, 41, 4.
Ob victoriam magistratus insignia sumunt P. 74.
Victoriati nummi 41, 13, 7.
Q. Victorius centurio signum in hostes proicit 34, 46, 12.
Victumulae 21, 45, 3 Hannibali traditae et direptae 21, 57, 13.
Vicus Cyprius 1, 48, 4 Insteius 24, 10, 8 Iugarius 24, 47, 15; 27, 37, 14 Longus 10, 23, 6 sceleratus 1, 48, 7 Tuscus 2, 14, 9; 27, 37, 15 vicos dirigendi curam festina-

tio in restituenda urbe eximit 5, 55, 4.
Viduae equitibus attributae, quae bina milia aeris in annum penderent 1, 43, 9 eorum pecuniae in aerario repositae 24, 18, 13.
Vigil officio male functus Capitolio deicitur 5, 47, 10 vigiles vetantur scutum in vigiliam ferre 44, 33, 8.
Vigiliae in urbe habentur 3, 42, 6 per vicos habentur 32, 26, 17 a triumviris capitalibus dispositae 39, 14, 10 earum cura minoribus magistratibus mandata 39, 16, 12 vigiliarum in castris mos a Paulo mutatus 44, 33, 8 vigiliae per quattuor dies et tres noctes toleratae a militibus Hannibalis 22, 2, 7 P.
Villa publica in campo Martio a censoribus collocata 4, 22, 7 ibi primum census actus ibid. ibi legatis hostium datur hospitium 30, 21, 12; 33, 24, 5 refecta 34, 44, 5 in ea octo milia hominum a Sylla occisa P. 88.
Ap. Villius trib. pl. 3, 54, 13.
P. Villius eques Romanus fulmine exanimatus 33, 26, 7.
L. Villius Annalis trib. pl. legem fert de annis magistratuum 40, 44 inde cognomen accipit ibid. praetor 42, 28, 5 peregrinam provinciam sortitur 42, 31, 9.
L. Villius Tappulus aed. pl. 25, 29 praetor 31, 49, 12 Sardiniam sortitur 32, 1, 2.
P. Villius Tappulus (Q. praenomen 32, 1, 2) praetor 29, 38, 4 aed. pl. erat ib. 5 Siciliam sortitur 30, 1, 9 oram Siciliae pro praetore tueri iubetur 30, 27, 8 decemvir agro dividendo 31, 4, 3 cos. 31, 49, 12 Macedoniam sortitur 32, 1, 2 eo advenit 32, 3, 2 contra regem proficiscitur 32, 6 nihil memorabile gerit secundum plerosque auctores ib. 8 legatus sequi Flamininum iubetur 32, 28, 12 legatus ad Philippum missus pacis causa 33, 24, 7 ad Antiochum 33, 35, 3 redit 34, 33, 12 iterum legatus ad Antiochum 34, 59, 8 Ephesi cum Hannibale colloquitur 35, 14, 2 eius colloquium cum Antiocho diremptum 35, 15, 2 iterum Ephesum cum Sulpicio profectus 35, 16 legatus in Graeciam 35, 23, 5 a Quinctio missus Demetriadem expugnatum re infecta redit 35, 39, 7.
Viminalis collis a Servio urbi additus 1, 44, 3.
Vincula dempta vinctis in dies lectisternii 5, 13, 8.
Vindalium oppidum P. 61.
Vindiciae secundum libertatem 3, 44, 5 vindiciae ab libertate 3, 57, 6.
Vindicius servus 2, 5, 10 index coniurationis libertate et pecunia donatus ib. 9.
Vindicta unde appellata 2, 5, 10.
Vinum publice ad supplicationes praebitum 10, 23, 2 in Galliam invectum inliciendae gentis causa 5, 33, 3 vini avidi tubicines 9, 30, 8.
M. (Vipsanius) Agrippa Octaviani legatus P. 129 navali corona donatus ibid. Augusti gener P. 138 moritur ibid. ab Augusto missus pactor foederis F. 50 cos. ibid. iterum F. 51 z tertium F. 51 aa.
Virorum omne genus sublatum in insula Lemno 34, 2, 3 virorum inter se plura stupra in Bacchanalibus quam feminarum 39, 13, 10.
Virdomarus Insubrium dux P. 20 a M. Marcello occisus spoliatusque ibid.
Virga circumscriptus Antiochus a Popillio legato 45, 12, 5 virga lictor tribuni mil. domum redeuntis forem percutit more solito 6, 34, 6 virgis caedi civem Rom. lex Porcia vetabat 10, 9, 4; P. 57 virgis se invicem Lucani iuvenes caedunt culpam in consules translaturi 8, 27, 6.
Virgines ter novenae ut per urbem euntes canerent, decretum 27, 37, 7; 31, 12, 9 pompam faciunt Iunoni 27, 37, 12 decem, patrimae omnes matrimaeque, ad sacrificium adhibitae 37, 3, 6.
Viriatus ex pastore latro factus mox iusti exercitus dux Lusitaniam occupat P. 52 duos praetores proeliis vincit ibid. cum eo pax aequis condicionibus facta P. 54 a proditoribus interfectus ibid. vir atque dux magnus ibid. eius militibus ager et oppidum data P. 55.

Viromandui Belgae a Caesare victi P. 104.
Virtuti aedes vota a Marcello 27, 25, 7 aedificata ib. 9 dedicata 29, 11, 13 ad portam Capenam ibid.
Visceratio populo data in funere 8, 22, 2; 39, 46, 2; 41, 28, 11.
Vismarus Gallorum regulus in Poenorum exercitu cadit 24, 42, 8.
Vitellia urbs Romanis a Coriolano adempta 2, 39, 4 ab Aequis expugnata 5, 29, 3.
Vitellia nupta Bruto 2, 4.
Vitellii fratres regum restituendorum consilia moliuntur 2, 4 supplicium dant 2, 5, 5 P.
Vitibus caesus miles civis Romanus P. 57.
Vitio creatus videbatur, cui tonuisset ineunti magistratum 23, 31, 13.
Vitruvius Vaccus Fundanus Privernatium dux 8, 19, 4 vincitur ib. 8 captus necatur 8, 20, 7 aedes eius in Palatio dirutae, bona Semoni Sanco consecrata ibid. Vacci prata dicta 8, 19, 4.
Vitulus iam ictus e sacrificantium manibus se proripit 21, 63, 13.
Vlixes proavus Octavii Mamilii 1, 49, 9.
Vmbilicus Graeciae 35, 18, 4 orbis terrarum Delphi 38, 48, 2 medius umbilicus Graeciae Delphi 41, 23, 13.
Vmbones 9, 41, 19.
Vmbri agro pulsi a Gallis 5, 35, 2 arma capiunt 9, 37 fusi magis quam caesi 9, 39, 4 rebellant 9, 41, 8 devicti ac dediti ib. 20 in Vmbros, qui ex spelunca armati excurrebant, expeditio 10, 1, 4 cum Etruscis et Samnitibus iuncti 10, 18, 2 ad defectionem vocati a Gellio Egnatio 10, 21, 2 in Sentinati agro fusi 10, 29 in deditionem accepti P. 15 Vmbrorum, qui defectionis consilia agitassent, quaestio habita 28, 10, 5 milites pollicentur 28, 45, 19 deficientes bello Italico vincuntur P. 74.
Vmbria 10, 1, 4; 10, 9, 8; 22, 9; 27, 43, 8 Vmbriae una plaga Materina 9, 41, 15.
Q. Voconius Saxa legem fert ne quis mulierem heredem instituat P. 41.
Vocontii 21, 31, 9.
Volaterrae 10, 12, 4 Syllae deduntur P. 89.
Volaterrani voluntarii frumentum pollicentur 28, 45, 15.
Volcae, gens valida, alteram Rhodani ripam adversus Hannibalem armis obtinent 21, 26, 6 ancipiti impetu diffusi 21, 28, 4.
Volcentes cf. Vulcientes.
Volciani, Hispana gens, legatis Romanis ferox responsum dant 21, 19, 9.
Volerones ab Ap. Claudio tribuni pl. vocati 2, 58, 9.
Volones milites 23, 32 servorum octo milia publice redempta ad militiam 22, 57, 11 volonum duae legiones 24, 11, 2 iis libertatem promittit Ti. Gracchus 24, 14, 5 vetantur capita hostium abscidere 24, 15, 5 libertate donantur 24, 16, 9 duce occiso a signis discedunt 25, 20, 4 conquisitio volonum 25, 22, 3—4 ad militiam scripti 27, 38, 10.
Volsci 1, 53, 2 iis bellum movet primus Tarquinius Superbus ibid. in eos missi qui frumentum compararent 2, 9, 6 Volsci bellum obsides dando avertunt 2, 22, 2 rursus bellum parant cum Hernicis ib. 3 primo incursu pulsi 2, 25, 4 Suessam Pometiam amittunt ib. 5 rebellantes vincuntur 2, 30, 13 iis Veliternus ager ademptus 2, 31, 4 cum iis bellum 2, 33, 4 eorum magna vis ad ludos Rom. venit 2, 37 urbe pelluntur ib. 8 omne nomen Volscum deficit 2, 38, 6 Coriolano duce Romanis oppida adimunt 2, 39, 3 Romam obsident ib. 5 a Coriolano reducti 2, 40, 10 cum Aequis redeunt ib. 12 inter socios populos contentio orta et proelium atrox ib. 13 rursus bellum contra Romanos movent ib. 14 devicti 2, 42, 3 cum Aequis castris exuti a Latinis Hernicisque 2, 53, 4 cum iis bellum 2, 58, 3 Romanum vincere nolentem fugant 2, 59, 8 cum iis bellum 2, 63, 5 fusi fugatique a T. Quinctio Antium dedunt 2, 65, 7

per Hernicos populabundi prope Romam veniunt 3, 6, 7 proelio fusi 3, 8, 5 eorum ingens agmen deletum ib. 9—10 Aequis iuncti tertia clade afflicti ib. 11 ad Antium victi 3, 22 cum Aequis bellum inferunt 3, 60 adversus eos res prospere gestae 3, 61, 9 P. ad moenia urbis penetrant 3, 66, 5 vincuntur 3, 70 P. ab Ardeatium plebe advocati Ardeam obsident 4, 9, 12 a Romanis vincuntur 4, 10, 4 a Tusculanis inermes caeduntur ib. 5 rebellantes vincuntur 4, 29, 4 primo proelio victores 4, 37, 11 a Sex. Tempanio reiecti pro victis castra deserunt 4, 39, 6 iis Ferentinum ademptum 4, 51, 7 cum iis bellum 4, 57, 7; 4, 58, 3; 4, 59; 5, 12, 6 arma capiunt 6, 2, 2 ad deditionem subacti ib. 13 cum Latinis rebellant 6, 6, 4 victi se dedunt 6, 8, 10 rursus cum Latinis arma movent 6, 11, 2 vincuntur 6, 13, 6 cum Praenestinis Satricum expugnant 6, 22, 4 L. Furium fugantes a M. Furio Camillo repelluntur 6, 24, 11 cum iis bellum 6, 30, 3; 6, 31, 3; 6, 32, 4; 8, 1, 2.

M. Volscius Fictor fratrem suum a K. Quinctio pugno ictum cecidisse queritur 3, 13 falsus in Quinctium testis accusatur 3, 24, 3; 3, 25, 3 damnatur 3, 29, 6 exulatum abit ibid.

Volsinienses bellum movent 5, 31, 5 res reddunt populo Rom. et stipendium exercitui praestant, indutias impetrant 5, 32, 5 eorum aliquot castella capta 9, 41, 6 pacem petunt 10, 37, 4 cum iis bellum P. 11 contra eos res prospere gestae P. 16.

Volsinii urbs 7, 3, 7 ibi clavus in templo Nortiae annorum nota figitur ibid. cf. 27, 23, 3.

Voltumna dea 4, 23, 5; 5, 17, 6 ad eius fanum concilium omnis Etruriae ibid. cf. 6, 2, 2.

Volumnia uxor Coriolani cum matre eius in castra it ad maritum 2, 40, 2 P.

L. Volumnius cos. 9, 42, 2 contra Salentinos proficiscitur ib. 5 iterum cos. 10, 15, 12 Ap. Claudio collegae opem ferens primo recusatur 10, 18, 13 cum eo hostes vincit 10, 19, 15 Samnites fundit 10, 20, 14 ei in annum imperium prorogatur 10, 22, 9 eius uxor Verginia aram Pudicitiae plebeiae dedicat 10, 23, 7 in Samnio bellum gerit 10, 30, 7; 10, 31, 5 legatus L. Papirii consulis 10, 40, 7.

P. Volumnius cos. 3, 10, 5 in locum consulis interfecti dux 3, 18, 9 legatus ad Aequos missus 3, 25, 6.

Voluntarii milites 5, 16, 5; 27, 46, 3; 28, 45, 13; 29, 1; 37, 4, 3.

Volustana iugum Cambuniorum montium 44, 2, 10.

Vorago in foro Curtio se devovente expletur 7, 6, 2—5 P.

Vortumni signum 44, 16, 10.

Vota in decem annos suscepta 21, 62, 10; 42, 28, 8 quinquennalia 27, 33, 8; 31, 9, 9 vota consules nuncupant profecturi in provincias 31, 14; 42, 49 cum magna dignitate nuncupari solent ib. 2 votis non nuncupatis consul proficiscitur 41, 10, 5 votum primum incertae pecuniae 31, 9, 10 votum inconsulto senatu factum eius, qui vovit, privata impensa exsolutum 36, 36, 2.

Voturia centuria 26, 22, 10.

Vrbicua Hispaniae urbs capta 40, 16, 8 sq.

Vrinatores 44, 10, 3.

Vrites 42, 48, 7.

Vrsi in ludis 44, 18, 8.

Vscana oppidum Illyricum 43, 10 Penestianae terrae maxima urbs 43, 18, 5.

Vscanenses Ap. Claudium repellunt 43, 10, 6 urbem dedunt 43, 18, 11.

Vsuris cumulatum aes alienum 2, 23, 6 cf. 6, 35, 4.

Vtens fluvius 5, 35, 3.

Vtica 25, 31, 12 eam aggressus Otacilius naves capit agrumque vastat 25, 31, 12 agrum vastat M. Messala 27, 5, 8 M. Laevinus 28, 4, 6 ad Vticam considit Scipio 29, 34, 3 urbem nequiquam obsidet 29, 35, 6 P. dedita P. 49 de diruenda ea ob favorem Caesaris deliberatur a Pompeianis P. 113 urbis tutela Catoni mandatur ibid.

Vticenses se suaque omnia Romanis dedunt P. 49.
Vulcano spolia hostium incensa 1, 37, 5; 30, 6, 9; 41, 12, 6 cf. 8, 10, 13; 23, 46, 5 ei cum Vesta pulvinar factum in lectisternio 22, 10, 9 Vulcani aedes 24, 10, 9; 32, 29 eius caput ardet 34, 45, 6 Vulcani area 39, 46, 5; 40, 19, 2.
Vulcani insulae 21, 49, 2; 21, 51, 3.
Vulcientes Romanis se dedunt 27, 15, 2.
Vulsinienses cf. Volsinienses.
Vultures sex augurium Remi 1, 7.
Vulturnus urbs Etruscorum a Samnitibus capta et Capua dicta 4, 37 cf. 26, 6, 3.
Vulturnus flumen 8, 11, 14; 10, 20, 6; 10, 31, 2; 22, 14; 23, 14, 13 Casilinum dividit 23, 17, 10 in eius ostio castellum munitur 25, 20, 2 ad ostia eius colonia 32, 29, 3; 34, 45 cf. 24, 13, 9; 26, 9, 4; 26, 34, 9.
Vulturnus ventus campis siccitate torridis nubes pulveris volvit 22, 43, 10.
Vzentini ad Hannibalem deficiunt 22, 61, 12.

Xanthippus Lacedaemonius Poenorum dux 28, 43, 19.
Xenarchus Achaeorum praetor 41, 23, 4.
Xenoclides Chalcidensis princeps 35, 38 Eretriam mittit auxilium implorans adversus Aetolos ib. 4 cf. 35, 50, 8; 35, 51, 6.
Xenon Sardibus praefectus 37, 44, 6.
Xenon praefectus praesidii Thei 38, 1, 10; 38, 2, 4 et 12.
Xenophanes princeps legationis Philippi 23, 33, 6 missus ad Hannibalem in praesidia Romana infertur ib. 5 praetorem mendacio fallens ad Hannibalem pervenit ib. 6—9 rediens cum legatis Hannibalis capitur 23, 34, 4 frustra mendacium struit ib. 5.
Xenophon Achaeus 32, 32, 11.
Xychus index insidiarum in Demetrium a Perseo factarum 40, 55, 2.
Xyline Come 38, 15, 7.
Xyniae Thessaliae oppidum a cultoribus metu desertum 32, 13, 13 cf. 33, 3, 8; 39, 26, 2.

Zacynthus Achaeorum facta pulso Antiocho 36, 32 Romanorum fit ib. 8 a C. Livio vastata 36, 42, 5.
Zama Africae urbs 30, 29, 2 ibi pugna 30, 33, 12 sqq.
Zelasium promunturium 31, 46, 7.
Zeno Magnetum princeps apud Quinctium pro Magnetibus deprecatur 35, 31, 14.
Zephyrium castellum ab Antiocho receptum 33, 20, 4.
Zerynthius Apollo 38, 41, 4.
Zeuxidas praetor Acarnanum imperio destitutus 33, 16, 5.
Zeuxippus Boeotus Romanorum partibus favet 33, 27, 9 auctor caedis Brachyllae Tanagram profugit 33, 28, 10 dein Anthedonem ib. 14.
Zeuxis in exercitu Antiochi 37, 41 de pace missus apud consulem disserit 37, 45, 7 praefectus Lydiae fuerat ib. 5.
Ziboeta cum Nicomede de Bithynia certat 38, 16, 8.
Zmyrna 33, 38, 3 cf. Smyrna.
Zoippus Hieronis gener 24, 4, 3 ad societatem Poenorum tendit 24, 5, 8.